

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

“SİVAS, KAYSERİ, NİĞDE, AKSARAY, NEVŞEHİR, KIRŞEHİR, YOZGAT,
ÇORUM, KIRIKKALE, ÇANKIRI YÖRESİ”

ÖĞÜZ BOYLARI

ASİRET, OYMAK, CEMAATLER

- I -

BOZOKLAR

Araştırmacı Yazar
İSMAİL UÇAKCI

BİLGİ ÖĞÜZ

okunacak kitaplar

SİVAS, KAYSERİ, NİĞDE, AKSARAY, NEVŞEHİR, KIRŞEHİR,
YOZGAT, ÇORUM, KIRIKKALE, ÇANKIRI YÖRESİ

ÖĞÜZ BOYLARI
ASİRET, OYMAK, CEMAATLER
- I -
BOZOKLAR

Araştırmacı Yazar
İsmail UÇAKCI

BİLGEOĞUZ®

OĞUZ BOYLARI
AŞİRET, OYMAK, CEMAATLER
1
BOZOKLAR

ARAŞTIRMACI YAZAR
İSMAİL UÇAKCI

Yayın No: 757

Yayın Yönetmeni	Oğuzhan Cengiz
Yayın Koordinatörü	Ümmühan Cengiz
Editör	Dr. Cengiz Zengin
Kapak Tasarım	Ercan Portakal
Mizampaj	Burhan Maden
ISBN	978-605-9960-45-8
Yayıncı Sertifika No	12460
Matbaa Sertifika No	26886
Baskı Tarihi	Ekim 2015
Baskı Cilt	İhlas Gazetecilik A.Ş. Merkez Mahallesi 29 Ekim Caddesi İhlas Plaza No:11 A/41 Yenibosna-Bahçelievler/ İSTANBUL Tel: +90 0212 454 30 00
Satış Pazarlama	Yiğit Turunç

BİLGE OĞUZ

İrtibat: Alemdar Mahallesi Molla Fenari Sokağı 35/B
Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 0212 527 33 65 - 66 Faks: 0212 527 33 64
e-mail: bilgi@bilgeoguz.com.tr
www.bilgeoguz.com.tr

/bilgeoguzyayinlari

/bilgeoguzkitap

@bilgeoguzkitap

Bu kitabın yayın hakkı, yazarıyla yapılan sözleşme gereği Bilgeoğuz Yayınları'na aittir. Kitabın hukuki sorumluluğu yazarına aittir, kitapta yer alan fikir ve önermeler yayınevine yasal bir sorumluluk doğurmaz. Kaynak gösterilmeden kitaptan alıntı yapılamaz. Yayınevinin yazılı izni olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz. Oyun, CD ya da manyetik bant haline getirilemez, fotokopi ya da herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz.

SİVAS, KAYSERİ, NİĞDE, AKSARAY, NEVŞEHİR, KIRŞEHİR,
YOZGAT, ÇORUM, KIRIKKALE, ÇANKIRI YÖRESİ

ÖĞÜZ BOYLARI
ASİRET, OYMAK, CEMAATLER
- I -
BOZOKLAR

Araştırmacı Yazar
İsmail UÇAKCI

BİLGEOĞUZ®

İçindekiler

GİRİŞ.....	7
AÇIKLAMALAR.....	52
YÖRENİN İSKÂN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	55
OĞUZ BOYLARI VE TEŞKİLAT YAPILARI	63
BİRİNCİ BÖLÜM.....	67
BOZOKLAR.....	67
A. GÜN HAN SOYU	68
1. KAYI BOYU.....	68
2. KARA EVLİ BOYU.....	102
3- BAYAT BOYU.....	110
A-DULKADİRLİLER İÇERİSİNDE YER ALAN AŞİRETLER:	179
B. SALMANLI AŞİRETİ VE BAĞLI KOLLARI:.....	186
4- AKLA EVLİ BOYU	191
B- AY HAN SOYU	192
1. YAPARLI BOYU	192
2. YAZIR BOYU.....	194
3- DÖĞER BOYU.....	201
4. DODURGA BOYU	243
C- YILDIZHAN SOYU.....	248
1. KARGIN BOYU	248
2- KIZIK BOYU	255
3. BEĞDİLİ BOYU	260
4. AVŞAR BOYU	302
A- VARSAK AŞİRETLERİ:	374
1-KUSUN AŞİRETLERİ:.....	376
2-ULAŞ AŞİRETLERİ:.....	376
C- CERİT AŞİRETLERİ:	389

GİRİŞ

Kitabımızla, tarihte Danişmendli, Eretna, Dulkadirli, Karamanoğlu Devletleri siyasi hakimiyetinde kalmış “Sivas, Kayseri, Niğde, Aksaray, Nevşehir, Kırşehir, Yozgat, Çorum, Kırıkkale, Çankırı” yöresinin iskan tarihi ele alınmış bu bölgelere yerleşmiş aşiret, cemaat, oymak, tâife, bunların bağlı boyları ile yerleştikleri şehir, kasaba, karye, mezra, kışlak ve yaylakları arşiv bilgileri ışığında aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Tarih içerisinde seyreden tehcir, sürgün, göç gibi nedenlerle bölgeden ayrılmış aşiret, oymak, cemaatler konu edilmiş, bu oymakların iskan durumları ile günümüzde nerelerde yurt tuttuğu bilgisi verilmeye çalışılmıştır.

Yaklaşık çeyrek asrı alan araştırma dönemi-mizde başta, emekli yöneticisi bulunduğum Türk Tarih Kurumu Arşivi olmak üzere Osmanlı Arşivleri taranmış, aşağıda isimlerini zikrettiğim ve bizzat tanışma fırsatı bulup, birçoğu ile arkadaşlık ettiğim ilim adamlarının görüş ve düşüncelerinden önemli oranda yararlanılmıştır.¹

Bunun yanı sıra Onlarca kütüphanede yüzlerce kaynak taraması yapılmış, bölgede kurulmuş il, ilçe, kasaba ve köylerden binlerce kişiyle görüşülmüştür.

Tarihin erken devirlerinden günümüze kadar takip etmeye çalıştığımız bu araştırmalarımızla karanlıkta kalmış pek çok tarihi olay ele alınmış, elde edilen bilgiler bu kitabımızla ilim camiası ve Türk Milletinin hizmetine sunulmuştur.

Bendeniz İsmail Uçakçı ile Bilge Oğuz Yayınları sahibi Oğuzhan Cengiz.

¹ **Görev yıllarımda şahsen tanıdığım görüş ve düşüncelerinden yararlandığım hocalar;** „ Prof. Dr. M. Altan Köymen, Prof. Dr. Fahrettin Kırzioğlu, Prof. Dr. H. Gazi Yurtaydın, Prof. Dr. Işın Demirkent, Prof. Dr. Fahir Armaoğlu (Vefat eden bu hocalarımıza Allahtan rahmet dileriz). Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. A. Yaşar Ocak, Prof. Dr. Yaşar Koprıman, Prof. Dr. Bahaaddin Yediyıldız, Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu, Prof. Dr. İ. Ağah Çubukçu, Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Prof. Dr. Neşet Çağatay, Prof. Dr. Özer Ergenç, Prof. Dr. Salim Cöhçe, Prof. Dr. Sadettin Gömeç, Prof. Dr. Ali Sevim, Prof. Dr. Abdulhaluk Çay, Prof. Dr. Fiğen İter, Prof. Dr. Yunus Koç, Prof. Dr. Mustafa Kafalı, Prof. Dr. Salih Çeçen, Doç. Dr. Tufan Gündüz, Doç. Dr. Osman Gümüşçü (Osman Hoca yakın akrabam ve aynı köyliyiz), Prof. Dr. Hale Şıvgın, Doç. Dr. Yağmur Say, Prof. Dr. Yılmaz Kurt, Prof. Dr. Rafet Yinanç, Dr. Seyfullah Buntürk, Dr. Erkin Ekrem, Dr. Bahaddin Ergezer, Dr. Hüseyin Yeniçeri, Doç. Dr. Ahmet Halaçoğlu, Dr. Dursun Dağışan, Dr. İdris Karakuş. (Araştırmacılar); Erdoğan Aslıyüce, Hasan Latif Sarıyüce, Baki Yaşa Altınok, Ali Kılci, Altuğ Yörükoğlu, Yusuf Koç, Ahmet Dulkadiroğlu, Mustafa Tombuloğlu, Av. Şevket Can Özbay, Osman Karatay, Yakup Altın, Gürani Doğan, Hasan Ulusoy“.

YÖREDE KURULMUŞ EYALET, VİLAYET, SANCAK VE BUNLARA BAĞLI KAZA, NAHİYE , DİVANLAR:

Vilayet-i Rum Suğra: Merkezi Amasya, Sivas ve Tokat olan bu vilayet Osmanlı hükümdarı Yıldırım Beyazı'nın, 1393 yılında Kadı Burhanettin Devletini ortadan kaldırdıktan sonra bölgede oluşturduğu bir idari yapıdır.¹

Karaman Eyaleti: Karamanoğulları Devleti (Beyliği) nin, 237 yıllık siyasi hakimiyetine son verildikten sonra, topraklarına Karaman eyaleti adı ile bir yönetim birimi oluşturulmuş ve bu eyalet idari sahasında Konya, Kayseri, İçil (İçel), Niğde, Beyşehir (Beyşehir), Aksaray ve Maraş sancakları yer almıştır.

Eyaletle bağlı 26 kaza, 6 kasaba, 2.129 köy ve mezra, 1.887 konar-göçer Türkmen cemaati, eyalet idari sahasında, 29 yaylak, 20 çayırık, 2 iskele, 11 pazar, 1.374 dükkân, 14 kervansaray, 45 medrese, 2. darülhadis, 31 darülhuffüz, 4 muallimhane, 3 imarethane, 75 cami, 319 mescid, 272 zaviye, 4 kalenderhane, 2 haydarıhane, 1 darüşşifa, 37 hamam, 2 memlaha, 5 kuru, 94 çiftlik, 200 değirmen, 1 beylerbeyi, 5 sancak beyi, 26 kadı, 116 zaim, 1.504 sipahi, 15 kale ve 1.159 kale görevlisi bulunduğu 1527 yılına ait vesikalarda yer almıştır.²

Zülkadriye Eyaleti: 1522-1848 yılları arasında geçmişte, Dulkadirli Beyliği idari sahasında yer almış topraklarda kurulmuştur. Maraş eyaleti ve Türkmen vilayeti adı ile de anılmış bu toprakların bir kısmı, Tanzimat'tan sonra Maraş sancağı olarak Adana'ya bağlanmıştır.

Sivas Vilayeti: Adını eski Türk yurtları olan ve günümüzde Kırım yarım adasında bulunan ünlü liman kenti Sivastopol kentinden aldığı ve bu adın Kırım Tatarca'da Ağyar anlamına geldiği anlaşılmaktadır.

Danişmentliler döneminde Mamure adı verildiği belirtilen şehir, Osmanlı Devleti'nin coğrafi ve nüfus bakımından en önemli şehirlerinden biridir. 1516 yılında yapılan idari düzenlemede Sivas, Amasya, Çorum, Tokat, Kayseri, Divriği, Arapgir sancaklarının merkezi diğer bir ifadeyle Genel Valiliği, 1530'lu yıllarda Bozok, Divriği, Arapgir, Çorum, Canik ve Amasya sancaklarının merkezi olmuş,³ 1590 yılında eyalet merkezi,⁴ 1847 yılında yapılan idari düzenlemede Sivas eyaleti, Amasya, Kara Hisâr-ı Şarki (Şebinkarahisar) sancaklarından meydana

1 Mehmet Çanlı, Ankara, Kastamonu, Sivas, Osmanlı Vilayet Salnameleri Çorum,s.8.

2 Kamile Çetin, Sevim Alkan, Osmanlı Şairinin Perspektifinden Konya ve Çevresi,s.101. 1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler ve Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. 1.,s.186. BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rûm Defteri,1996.,s.XI.

XVIII. Yüzyıl başlarında Eyalet-i Rum adı ile anılan Sivas, 7 sancağa sahipti.

3 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt.1.,s.30.

4 XVIII. Yüzyıl başlarında Eyalet-i Rum adı ile anılan Sivas, 7 sancağa sahipti.

gelmiş,⁵ 1865 yılında Sivas vilayet'inin merkezi, 1880 yılında merkez nüfusu 62.736 kişi, 1924 yılında da yine vilayet merkezi olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁶

Yeniil Sancağı: XVI. Yüzyılda kaza statüsünde bulunan bu yerleşim yeri,⁷ 1847 yılında Sivas eyaletine bağlı bir sancak olduğu, 1855 yılında da Bozok eyaletine bağlı sancak statüsünü koruduğu anlaşılır. Bu önemli yerleşim yerini bazı tarihçiler Sivas'ın güneyinde olduğu bilgisini aktarırken, bazı tarihçilerde bazı dönemlerde, merkezinin günümüzde Çorum İli idari sahasında kalmış eski adı Budak-özü olan yerleşim yeri olduğu bilgisini aktarmakta ve Budak-özü Nahiyesi idari sahasında yer almış köylerin Yeniil Kazası dahilinde kaydolunması bu konuyu desteklemektedir.⁸

Bozok Sancağı: Bozok bölgesi, Bizans devrinde Charsianon vilayeti idari sahasında kalmış ve bu dönemde Oziyana, Sağanda adları ile de anılmıştır.⁹ Bu vilayet'in merkezinin ise, günümüzde Yozgat/Yerköy İlçesi'ne bağlı Dambasan köyü olduğu belirtilir.¹⁰

Sancak idari sahası, bu gün Kayseri'ye tabi Sarioğlan, Sivas'a tabi Gemerek ve Şarkışla, Kuzeyde Yozgat'a bağlı Salmanlı (Yerköy İlçesi ve Çorum'a, bağlı olan Budak-özü (Sungurlu İlçesi) kazalarını içerisine aldıgı anlaşılır.¹¹

Bu sancağın ilk merkezinin günümüzde Yozgat/Şefaati İlçesi Kızılkocalı Nahiyesi Yassıağlı köyü olduğu belirtilir. 1530 yılında Zülkadiriye eyâletine, yüzyıl sonlarında Sivas eyâletine bağlı sancak, 1872 yılında ise Ankara vilayet'ine bağlı sancak olduğu belirtilir.

1924 yılında Bozok adı ile kendi başına bir vilayet iken, 1927 yılında adı değiştirilip Yozgat adı verildiği anlaşılır.¹²

Gedük Kazası: Gedük Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu ve Gedikçubuk adı ile de anıldığı anlaşılır.¹³ Selçuklular devrinde önemli bir yerleşim yeri olduğu ve bu önemini 1383 yılı Kadı Burhanettin döneminde de sürdürdüğü anlaşılır.¹⁴ Kayseri-Sivas yolu üzerinde çok önemli konaklama yerleri bulunan kaza idari sınırlarını, batıda Kızılırmak, kuzeyde Kızıldan, doğuda Kulmaç dağı ve güneyde Halifeoğlu deresi adlı mevkiiler oluşturduğu belirtilir.¹⁵

Bu günkü Şarkışla İlçesinin bulunduğu alana tekabül eden Gedük Kazası, Sivas-Kayseri arasında önemli kervan yolu arasında bulunması nedeniyle Sultanhanı, Gedükhanı, Çubukhanı, İsküfçehanı ve Latifhanı adı ile anılan meşhur konaklama yerlerine sahip olmuştur.¹⁶

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine kadar önemini koruduğu anlaşılan kaza idari sahasında 188 yerleşim yeri ve ekinlik olduğu belirtilir.¹⁷ Yüzyılın ikinci yarısından itibaren bu kazanın önemini yitirdiği anlaşılır.

5 Zabun, a.g.e.,s.cilt.1.,s.32. (1831 yılı Nüfus Sayımında Sivas Bölgesi 270.880 Müslüman, 49.593 kişi Hristiyan olmak üzere toplam 320.423 kişinin yaşadığı kaynaklarda yer alır.)

6 Tahir Sezen, Osmanlı Yer Adları,a.g.e.,s.464.

7 Halaçoğlu; Anadolu Aşiretleri,cilt.1.

8 Sezen,a.g.e.,s.540 (Bu yerleşim yerinde yurt tutmuş ahalinin ekseriyette Bayındır Boyuna bağlı olduğu ve 18. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile bölgeden gönderildiği belirtilmektedir).

9 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.310.

10 Sümer,a.g.e.

11 Sümer,a.g.e.,s.330.

12 Sezen,a.g.e.,s.93. Fotoğraf, Ünlü Bozok Yaylası'ndan bir görünüm.

13 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :13514 Fon Kodu :ML.VRD.TMT.d...

14 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.336.

15 Sümer, a.g.e.,s.329.

16 Sümer,a.g.e.,s.336.

17 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.329.

Ayrıca bu yerleşim yeri adının Gedükçubuk adı ile anıldığını ve Sivas eyaleti idari sahasında yer aldığını 1848 yılı kaynaklarından anlarız.¹⁸

Çubuk Nahiyesi: Çubuk Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 1511 yılında, Tekeli Şah kulu ile Vezirazam Hadım Ali Paşa arasında geçen Çubuk ovası kanlı savaşları bu bölgede cereyan ettiği belirtilir.¹⁹

XVI. Yüzyılda Bozok sancağı, Zülkadriye eyaletine bağlı olduğu, sınırları tarihte Zamantı (Sarıoğlan) bölgesi, günümüzde Şarkışla ve Gemerek Kazaları ile güney batıda Tuzhisar, doğuda Akkışla köyü arasındaki sahayı içine aldığı ve merkezinin de Gemerek Kazası Çubuk köyü civarında bulunduğu bilgisi aktarılır.²⁰

Emlak Kazası: XVI. Yüzyılda Bozok Sancağı idari sahasında kaydolunan bu yerleşim yeri sınırlarını Kızılırmak kıyısında Akdağ ve Alıki Nahiyesinin doğusunda uzunca bir dilim şeklinde kızılırmak'ın sağ kıyısında, günümüzde Sivas İline bağlı Şarkışla ile Gemerek İlçesi arasında kalan bölge olduğu belirtilir.

Söz konusu yüzyılda bağlı 105 köy ve mezra bulunduğu anlaşılan bu kazanın XVII. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer alır.²¹ Günümüzde Şarkışla İlçesi idari sahasında bulunan Emlakhöyük ve Emlak Mezrası adlı köylerin bu kazanın merkezini oluşturduğu sanılır.

Darende Kazası: Günümüzde Malatya İline bağlı İlçe olan bu yerleşim yeri, yöre iskan tarihinde önemli bir merkezdir. XVI. Yüzyılda Divriği, Sivas eyaletine bağlı kaza, 1865 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Sivas'a bağlı kaza, 1934 yılında da Malatya'ya bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.²²

Aşiret-i Kavili Kazası: Kavili Aşireti üyeleri tarafından kurulmuş ve tarihte Baıklü adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 19. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza olduğu belirtilir.²³

Aşiret-i Sağcı Kazası: Badılı adı ile de anılmış olan bu kaza, Badılı Aşireti üyeleri tarafından Sivas eyaletine bağlı olarak kurulduğu anlaşılr.²⁴

Akıncılar Kazası: Tarihte Ezdiber, Ezdiber adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 1924 yılında Kara Hisâr-ı Şarki, Suşehri'ne bağlı nahiye, 1933 yılında Suşehri, Sivas'a bağlı nahiye, 1990 yılında Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁵

Gürpınar Kazası: Tarihte Asudi, Asudiye adı ile de anılmış bu yerleşim yeri,²⁶ 1530 yılında Sivas-Tokat, Rumeli eyaletine bağlı kaza, Divriği sancağına bağlı nahiye,²⁷ 17. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza, 1865 yılında Darende, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yüzyıllarda da Darende, Malatya'ya bağlı köy olduğu belirtilir.²⁸

Cebel-i Kozan Sancağı: Cebel-i Kozan adlı Türkmen Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri kurucularının 1861 yılında Bor, Kilisehisar, Çamardı, Bocalı ve Arabsun kazaları

18 BOA.Tarih :13/S /1264 (Hicrî) Dosya No :20 Gömlek No :56 Fon Kodu :MVL

19 Sümer,Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.330.

20 Sümer,a.g.e.,s.330.

21 Sümer,a.g.e.,s.328.

22 Sezen,a.g.e.,s.139.

23 Sezen,a.g.e.,s.42.

24 Sezen,a.g.e.,s.44.

25 Sezen,a.g.e.,s.14.

26 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,c.1.

27 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:2550

28 Sezen,a.g.e.,s.45.

civarını kışlak olarak kullandıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²⁹ Bu yerleşim yeri 19. Yüzyılda da Sivas eyaletine bağlı sancak olduğu belirtilir.³⁰

Ayrıca Cebel-i Kozan-ı Şarki adlı kaza statüsünde Bozok eyaleti idari sahasında bir yerleşim yeri bulunduğu bu yerleşim yerinin 1866 yılında Bozok sancağı, Ankara vilayet'ine bağlı olduğu kaynaklarda yer alır.

Zamanlı Kazası: Tarihte Elbaşı adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, günümüzde Kayseri İline bağlı olan bu yerleşim yeri tarihte önemli bir bölgedir.³¹ 1522-1563 yıllarında Maraş, Zilkadriye eyaletine bağlı kaza,³² 1846 yılında Kayseri, Bozok eyaletine bağlı kaza, 1865 yılında Kayseri sancağına bağlı kaza,³³ 1867 yılında Bünyan, Sivas, Kayseri vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında da Bünyan, Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Çornuşek Nahiyesi: Çörmüşekközü, Çörmüşek adı ile de anılır.³⁴ 1563 yılında Zamanlı Kazasına bağlı nahiye olduğu ve bağlı köyleri arasında Derüklü, Basınayayla, Hanlı, Beğviran, Karakuyu, Ağcaviran, Ağlıcık, Gidersun, Tacın, Süman adları ile anılan karye-köyler bulunduğu anlaşılar.³⁵

Hınzırı Nahiyesi: XVI. Yüzyılda Maraş Livası Zamanlı Kazasına bağlı nahiye olduğu söz konusu yüzyıl kaynaklarında yer alır.³⁶

İlbeyli Kazası: Elbeyli Aşireti tarafından kurulduğu bilinir. Menşurlu adı ile de kaynaklarda yer almış olan bu yerleşim yeri, Sivas eyaletine bağlı kaza iken lağvedildiği anlaşılar.³⁷

Şarkipare Kazası: XVI. Yüzyıl ortalarında Sızah/Yeniil Kazasına bağlı nahiye iken ³⁸ daha sonraki yüzyıllarda Sivas eyaletine bağlı kaza olduğu bilgisi aktarılır.³⁹

Gelincik Kazası: 17. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza olduğu bilgileri aktarılır.⁴⁰

Mescitli Nahiyesi: 1865 yılında Merkezi, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda ise Merkez, Sivas vilayet'ine bağlı köy olduğu belirtilmiştir.⁴¹

Boran Nahiyesi: XVI. Yüzyıl ortalarında Sivas yöresinde bir nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.⁴²

Karaçayır Nahiyesi: Tarihte Sivas Merkeze bağlı nahiye olduğu belirtilmektedir.⁴³

Kapumahmut Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları Merkez, İmranlı, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁴⁴

29 BOA.Tarih :16/Ra/1277 (Hicri) Dosya No :429 Gömlek No :94 Fon Kodu :A.}MKT.UM..

30 Sezen,a.g.e.,s.103.

31 998 Numaralı Defter.,s.118.

32 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri.Cilt. II.,s.665. Söz konusu tarihte Pınarbaşı, Çörmüşek, Hızırbey adıyla bağlı üç Nahiyesi olduğu kaynaklarda yer alır.

33 BOA. Fon Kodu: İ.MVL. Gömlek No:14044 Dosya No:328 Tarih: 16/B /1271 (Hicri)

34 BOA. 998. Numaralı Defter.,s.119.

35 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri.Cilt. II.,s.753.

36 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri.Cilt. II.

37 Sezen,a.g.e.,s.254. Bu kazanın günümüzde Merkez ilçeye bağlı Kayadibi Bucağına bağlı köy olduğu belirtilir.

38 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,c.1.

39 Sezen,a.g.e.,s.477.

40 Sezen,a.g.e.,s.193.

41 Sezen,a.g.e.

42 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.1.

43 Sezen,a.g.e.,282.

44 Sezen,a.g.e.,s.279.

Herekli Nahiyesi: Herikli Aşiret tarafından kurulup adı verildiği, 1865 yılında Yıldızeli, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, Bedirli, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.⁴⁵

Kayadibi Nahiyesi: Kabadibi Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, 1945 yılında Merkez, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda belirtilir.⁴⁶

Göbekören Nahiyesi: Tarihte Göbekviranı adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 1865 yılında Gürün, Sivas eyaletine bağlı nahiye olduğu,⁴⁷ 1910 yılında Gürün, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁴⁸

Bedirli Nahiyesi: Bedirli Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. İlbeyli Kazasına bağlı karye-köy iken, 1865 yılında Sivas eyaletine bağlı nahiye olduğu,⁴⁹ 1924 yılında nahiye statüsünü sürdürüp, yine Sivas'a bağlı olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁵⁰

Kesrik Nahiyesi: Kesrik Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Büyükkesrik adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri, 1867 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda da Karayün, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.⁵¹

Sergiz Nahiyesi: XVI. Yüzyılda Sivas yöresinde bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁵²

Eşkinciyan Nahiyesi: Eşkinciyan adı ile de anılır. XVI. Yüzyıl ortalarında nahiye olduğu ve Sivas bölgesinde bulunduğu anlaşılr.⁵³

Hayranlı Nahiyesi: Hayranlı Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Sivas eyaletine bağlı nahiye iken, Sivas merkeze bağlı köy olduğu görülür.⁵⁴

Sivritepe Nahiyesi: Çiçekli Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Mamuğa adı ile anılmış bu yerleşim yeri, 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, geçen yüzyıllarda Merkez, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.⁵⁵

Çiçekli (Dümlüç) Nahiyesi: 1530 yılında Suşehri, Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı nahiye olduğu daha sonraki yüzyıllarda nahiye statüsünün lağv edilip Akıncılar, Suşehiri, Sivas vilayet'ine bağlı köy olduğu kaynaklarda yer alır.

Altınyayla Kazası: Tarihte Tonus-Tenus, Deliilyas adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri,⁵⁶ 17. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza, 1865 yılında Sivas eyaletine bağlı kaza, 1924 yılında Şarkışla, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁵⁷

Divriği Kazası: 1517 yılında Arap vilayeti idari sahasında sancak, 1520 yılında Rum eyaleti idari sahasında sancak,⁵⁸ 17. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı sancak,⁵⁹ 1867 yılında Sivas vilayet'ine

45 Sezen,a.g.e.,s.327.

46 Sezen,a.g.e.,s.300.

47 Sezen,a.g.e.,s.201.

48 BOA. Fon Kodu: MF.MKT. Gömlek No:44 Dosya No:832 Tarih: 16/Z /1322 (Hicri)

49 BOA. Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d... Gömlek No:13771

50 Sezen,a.g.e.,s.70.

51 Sezen,a.g.e.,s.309.

52 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.1.

53 Halaçoğlu, a.g.e.,cilt.1.

54 Sezen,a.g.e.,s.235. (Kayseri yöresinde Hayranoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

55 Sezen,a.g.e.,s.357.

56 BOA.Tarih :24/Ra/1319 (Hicri) Dosya No :2509 Gömlek No :18 Fon Kodu :DH.MKT.

57 BOA. Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d... Gömlek No:14777

58 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:2474

59 Sezen,a.g.e.,s.154.

bağlı kaza, 1880 yılında 27.364 nüfusa sahip ve ⁶⁰ 1924 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.

Yağbasan Nahiyesi: Yağbasan Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Sincan, Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı köy olduğu kaynaklarda belirtilmiştir.⁶¹

Aydoğan Nahiyesi: Aydoğan Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte Örencik adıyla kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1865 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye

iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne düşürülüp, Gedikbaşı, Divriği, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilmiştir.⁶²

Mursal Nahiyesi: Mursalı Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte Vazıldan adı ile de kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1867 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında da Divriği, Sivas'a bağlı nahiye olduğu bilgisi aktarılır.⁶³

Ernekli Nahiyesi: 1579 yılında Divriği Kazası idari sahasında nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.⁶⁴

Akmeşe Nahiyesi: Tarihte Ziniski adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri 1530 yılında Divriği, Divriği-Darende, Rum eyaletine bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda ise Merkez, Divriği, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.⁶⁵

Kevendüzü Nahiyesi: Tarihte Anzağır, Anzağur adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, 1530 yılında Divriği, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1673 yılında Divriği sancağına bağlı nahiye olduğu ⁶⁶ ve daha sonraki yüzyıllarda Divriği, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁶⁷

Hekme Nahiyesi: Divriği-Darende Rum eyaleti idari sahasında bulunan bu yerleşim yeri Mursal Bucağı bölgesinde olduğu anlaşılr.⁶⁸

Danışment Nahiyesi: Danışmentli Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Arıkbaşı adı ile kaydolunan ve tarihte kendi adı ile bir devlet kurmuş, bölgeyi siyasi hakimiyetine almış Danışmentlilerden aldığı anlaşılmaktadır. Bu nahiye Tarihte Divriği, Sivas idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁶⁹

⁶⁰ Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

⁶¹ Sezen,a.g.e.,530.

⁶² Sezen,a.g.e.,407.

⁶³ Sezen,a.g.e.,383.

⁶⁴ Halaçoğlu,a.g.e,cilt.1.

⁶⁵ Gemerek İlçesi Merkez civarında Akmeşe soyadı, Avanos İlçesi Bozca köyünde Akmeşe soyadı ve Acıgöl İlçesi Karacaören ve Tepe köyünde Akmeşe soyadı almış oymaklar nahiye kurucuları ile aynı aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

⁶⁶ BOA.Tarih :05/B /1089 (Hicri) Dosya No :12 Gömlek No :1157 Fon Kodu :İE.AS..

⁶⁷ Sezen,a.g.e.,s.30

⁶⁸ Sezen,a.g.e.,s.236.

⁶⁹ Sezen,a.g.e.,

Maltepe Nahiyesi: Tarihte Hornovil adı ile anılmış olan bu yerleşim yeri, 17. Yüzyılda Divriği, Sivas eyaletine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Divriği, Sivas'a bağlı köy statüsüne indirildiği belirtilir.⁷⁰

Gedikbaşı Nahiyesi: Tarihte Hamo, Karageban adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 1530 yılında Divriği, Divriği-Darende, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1865 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁷¹

Karageban Nahiyesi: Tarihte Gedikbaşı, Divriği, Sivas'a bağlı nahiye olduğu belirtilir.⁷²

Güneş Nahiyesi: 1597 yılında Kayseriye sancağına bağlı nahiye,⁷³ 1865 yılında Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu geçen yüzyıl içerisinde nahiye statüsü düşürölüp, Yellice, Kangal ve Divriği'ye bağlı olduğu kayıt edilmiştir.⁷⁴

Durdul Nahiyesi: 1530 yılında Divriği-Darende, Rum vilayet'ine bağlı nahiye olduğu belirtilir.⁷⁵

Beyköy Nahiyesi: Tarihte Sevir adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri, 1530 tarihinde Divriği-Darende, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1865 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yüzyıllarda ise, Danişment, Divriği, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁷⁶

Doğanşar (İspile) Kazası: Tozalı, Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, 1924 yılında Hafik, Sivas'a bağlı olduğu 1990 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁷⁷

Gemerek Kazası: Gemerekabad adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri 1530 yılında Çubuk Nahiyesine bağlı köy,⁷⁸ 1845 yılında Gedükçubuk Nahiyesine bağlı köy iken, 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Şarkışla, Sivas'a bağlı nahiye, 1953 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁷⁹

Kerimümin Nahiyesi: 1865 yılında Yıldızeli, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda da Merkez, Yıldızeli, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer alır.⁸⁰

Gölova Kazası: Tarihte Ağvanis adı ile anılmış bu yerleşim yeri, 1867 yılında Suşehri, Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas'a bağlı nahiye, 1910 yılında Yıldızeli Kazasına bağlı nahiye,⁸¹ 1924 yılında Suşehri, Şebinharahisar'a bağlı nahiye, 1933 yılında Suşehri, Sivas'a bağlı nahiye, 1990 yılında Sivas'a bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁸²

Gürün Kazası: 1530 yılında Sivas, Tokat, Rum eyaletine bağlı nahiye, yine bu yüzyılda Darende, Divriği-Darende, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1869 yılında Sivas'a bağlı kaza, 1880 yılında 16.720 nüfusa sahip ve ⁸³ 1924 yılında Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁸⁴

70 Sezen,a.g.e.,244.

71 Sezen,a.g.e.,224.

72 BOA. Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d... Gömlek No:13321, Sezen,a.g.e.,284.

73 BOA. Fon Kodu: İE.AS.. Gömlek No:3083 Dosya No:34 Tarih: 29/Z /1013 (Hicri)

74 Sezen,a.g.e.,214

75 Sezen,a.g.e.,s.160.

76 Sezen,a.g.e.,s.456.

77 Sezen,a.g.e.,156.

78 Yunus Koç; XVI. Yüzyılda Bir Osmanlı Sancağının İskan ve Nüfus Yapısı.,s.108.

79 Sezen,a.g.e.,195.

80 Sezen,a.g.e.,s.308.

81 BOA. Fon Kodu: BEO Gömlek No:249874 Dosya No:3332 Tarih: 11/Ca/1326

82 Sezen,a.g.e.,206.

83 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

84 Sezen,a.g.e.,216. Aksaray ili merkezinde yaşayan Gürün soyadı almış oymak üyelerinin bu kazanın kurucu oymakları olduğu sanılır. Ayrıca, Kaman İlçesi Çağıranlı kasabasında yaşayan Gürün soyadı almış oymak ile

Hafik Kazası: Koçhisar adı ile de anılan bu yerleşim yeri 1530 yılında Sivas, Tokat, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı kaza, Sivas eyaleti, Sivas sancağı, Sivas'a bağlı nahiye,⁸⁵ 1873 yılında Sivas eyaletine bağlı kaza, 1880 yılında 34.354 nüfusla kaza ve⁸⁶ 1924 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁸⁷

Tavşanlı Nahiyesi: 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda Merkez, Hafik, Sivas'a bağlı köy olduğu kaydedilmiştir.⁸⁸

Çınarlı Nahiyesi: Tarihte Öğnevit adı ile da kaydolmuş bu yerleşim yeri, 1873 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Merkez, Hafik, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmıştır.⁸⁹

Ekingölü Nahiyesi: Tarihte Ohturum adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1873 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Merkez, Hafik, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁹⁰

Karayün Nahiyesi: Karayün Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye,⁹¹ 1924 yılında Merkez, Sivas'a bağlı nahiye olduğu daha sonraki yıllarda ise Hafik Kazasına bağlı karye-köy olduğu belirtilir.⁹²

Kabalı Nahiyesi: Kabal Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda Hafik, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer alır.⁹³

Doğanşar Nahiyesi: Tarihte Tozanlı, İpsile adı ile anılmış bu yerleşim yeri, 1530 yılında Tokat, Sivas-Tokat, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1540 yılında Sivas eyaletine bağlı kaza, 1924 yılında da Hafik, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁹⁴

Kangal Kazası: Kangal Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte Parekende-i Kangal adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, 17. Yüzyılda Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1865

yılında Merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye,⁹⁵ 1900 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında yine Sivas vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaydedilmiştir.⁹⁶

bu oymağın uzantısı olduğu Kabul edilen Kargın köyünde Ünal soyadı almış oymakların buradan geldikleri anlaşılr.

85 BOA.Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:2537

86 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

87 Sezen,a.g.e.,220,324.

88 Sezen,a.g.e.,495.

89 Sezen,a.g.e.,406.

90 Sezen,a.g.e.,398.

91 Sezen,a.g.e.,291.

92 BOA. Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d... Gömlek No:13663

93 Sezen,a.g.e.,s.267.

94 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, cilt.II.Sezen,a.g.e.,s.506. (Gülağaç İlçesi Merkezinde yaşayan Tozan soyadı almış oymak üyelerinin bu nahiyenin kurucularından olduğu sanılır).

95 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:2578 (

96 Sezen,a.g.e.,s.227, 277.

Havuz Nahiyesi: 1865 yılında Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, geçen yüzyıllar içerisinde Kuşkayası, Kungal, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.⁹⁷

Karagöl Nahiyesi: 1865 yılında Merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda Kavak, Kungal, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmıştır.⁹⁸

Karadoruk Nahiyesi: 1865 yılında Gürün, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1918 yılında Sivas vilayeti, Gürün Kazasına bağlı nahiye iken,⁹⁹ nahiye statüsü lağvedildiği ve Kavak, Kungal, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.¹⁰⁰

Yeşilyurt Nahiyesi: Tarihte Kavak adı ile anılmış bu yerleşim yeri 1865 yılında Kungal, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Kungal, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer alır.¹⁰¹

Yellice Nahiyesi: 1865 yılında Kungal, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Çetinkaya, Kungal, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹⁰²

Akpınar Nahiyesi: Tarihte Kuşkayası adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, Kungal, Sivas'a bağlı olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Çetinkaya Nahiyesi: 1865 yılında Kungal, Sivas'a bağlı nahiye olduğu bilgisi aktarılır.

Deliktaş Kazası: Tarihte Sivas eyaletine bağlı kaza iken, 1865 yılında Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Kungal, Sivas'a bağlı nahiye olduğu bilgisi aktarılmıştır.¹⁰³

Koyulhisar Kazası: Tarihte Koyulhisar, Muşaz adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, 1530 yılında Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı kaza,¹⁰⁴ 1846 yılında Kara Hisâr-ı Şarki Trabzon eyaletine bağlı kaza, 1869 yılında Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas eyaletine bağlı kaza,¹⁰⁵ 1880 yılında 14.756 nüfusla kaza ve ¹⁰⁶ 1924 yılında Şebinkarahisar'a bağlı kaza, 1933 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹⁰⁷

Ortakent Nahiyesi: Tarihte Sisorta, Ortaköy adları ile anılmış bu yerleşim yeri, 1865 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Koyulhisar, Şebinkarahisar bağlı nahiye, 1933 yılında da Koyulhisar, Sivas'a bağlı nahiye olduğu belirtilmiştir.¹⁰⁸

Çiçekközü Nahiyesi: Tarihte Şahnaçemen adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri,¹⁰⁹ 1530 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda merkez, Koyulhisar, Sivas'a bağlı köy olduğu kaydedilmiştir.¹¹⁰

Muşaz Kazası: 1846 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Trabzon eyaletine bağlı kaza, 1933 yılında Koyulhisar, Sivas'a bağlı kaza olduğu belirtilmiştir.¹¹¹

Suşehri Kazası: Tarihte Andriyas adı ile de kaydolunmuş olan bu yerleşim yeri, 1530 yılında Merkez, Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1860 yılında Kara Hisâr-ı Şarki, Trabzon

97 Sezen,a.g.e.,s.233.

98 Sezen,a.g.e.,s.284.

99 BOA. Tarih: 04/N /1334 (Hicri) Dosya No:30 Gömlek No:9 Fon Kodu: DH.MB.. HPS.

100 Sezen,a.g.e.,s.284.

101 Sezen,a.g.e.,s.299

102 Sezen,a.g.e.,s.537.

103 Sezen,a.g.e.,s.143.

104 BOA. BOA.998 Numaralı.,s.118.

105 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:1069

106 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

107 Sezen,a.g.e.,s.330.

108 Sezen,a.g.e.,s.401.

109 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s.131-141.

110 Sezen,a.g.e.,s.475.

111 Sezen,a.g.e.,s.385.

eyaletine bağlı kaza, 1863 yılında Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1880 yılında 26.256 nüfusla kaza¹¹² ve 1924 yılında Şebinkarahisar bağlı kaza, 1934 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹¹³

Akşehir-Abad Kazası: Tarihte Şehir-Abad, Andriyas adı ile de anılmış bu yerleşim yeri,¹¹⁴ Kara Hisar- Şarki, Rum eyaletine bağlı köy iken 1805 yılında Suşehri, Kara Hisâr-ı Şarki, Trabzon eyaletine bağlı kaza, 1933 yılında da Suşehri, Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹¹⁵

Akşar Nahiyesi: 1865 yılında Suşehri, Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları köy statüsüne indirilip, Suşehri, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılmaktadır.¹¹⁶

Şarkışla Kazası: Tarihte Tonus-Tonos, Şehirkişla adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri,¹¹⁷ 1880 yılında 30.076 nüfusla kaza,¹¹⁸ 19. Yüzyılda Tonus, Sivas eyaletine bağlı kaza, 1924 yılında Sivas'a bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.¹¹⁹ 1928 yılında Tonus ın merkezi olduğu ve bu kazaya tabi Baharözü, Payalı, Kayalar, Ekincioğlu, Kazan, Tekke, Küpeli, Kantariz, Kurtlu Kaya, Gazi, Mağara, Paşa, Ağçalı karyelerinin bulunduğu belirtilmiştir.¹²⁰

Sultanköy Nahiyesi: Tarihte Sultankaryesi adı ile de anılmış bu yerleşim yeri 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda Merkez, Şarkışla Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.¹²¹

Maksutlu Nahiyesi: Maksutlu Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda Merkez, Şarkışla, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer alır.¹²²

Hardal Nahiyesi: Hardal Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Tonus-Tenos, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye,¹²³ 1917 yılında Tonus Kazasına bağlı karye-köy olduğu daha sonraki yıllarda ise köy Ortaköy, Şehirkişla-Şarkışla, Sivas'a bağlı olduğu belirtilir.¹²⁴

Ortaköy Nahiyesi: 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Şarkışla, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹²⁵

112 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

113 Sezen,a.g.e.,s.471.

114 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s.131-141.

115 Sezen,a.g.e.,s.28.

116 Sezen,a.g.e.,s.18.

117 BOA. Fon Kodu: DH.MKT. Gömlek No:17 Dosya No:715 Tarih: 01/Ra/1321 (Hicrî)

118 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

119 Sezen,a.g.e.,s.477

120 B.O.A. Tarih : 01/Ra/1328 (Hicrî) Dosya No :1799 Gömlek No :16 Fon Kodu :ŞD.

121 Sezen,a.g.e.,s.469.

122 Sezen,a.g.e.,356

123 Sezen,a.g.e.,226.

124 BOA. Fon Kodu: DH.MKT. Gömlek No:17 Dosya No:715 Tarih: 01/Ra/1321 (Hicrî)

125 Sezen,a.g.e.,402.

Gazi (Gaziköy) Nahiyesi: 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yıllarda ise nahiye statüsü lağvedilip, Akçakışla, Şarkışla, Sivas'a bağlı köy statüsüne düşürüldüğü anlaşılr.

Ulaş Kazası: Hardal Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, 1865 yılında Merkez, Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1908 yılında nahiye,¹²⁶ 1924 yılında Merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1990 yılında Sivas'a bağlı kaza olduğu belirtilir.¹²⁷

Gulam Nahiyesi: 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu ve bu nahiye'nin geçen yüzyıllar içerisinde köy statüsüne indirilip, Ulaş, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu kayıtlarda yer almıştır.¹²⁸

Yıldızeli Kazası: Tarihte Yenihan adı ile kaydolmuş bu yerleşim yeri, 17. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı kaza, 1880 yılında 24.388 nüfusla kaza¹²⁹ ve 1924 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer alır.¹³⁰

Belcik Nahiyesi: Kilmigad, Kilimağad, Yavu adları ile de anılmış bu yerleşim yeri 1530 yılında Tokat-Sivas Rum eyaletine bağlı nahiye, 17. Yüzyılda Sivas'a bağlı kaza, 1865 yılında Yıldızeli, Sivas'a bağlı nahiye, 1924 yılında Yıldızeli, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.¹³¹

Kargın Nahiyesi: Kargın Boy mensubları tarafından kurulduğu bilinen bu yerleşim yeri, 1865 yılında Yıldızeli, Sivas sancağına bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda da Çırçır, Yıldızeli, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.¹³²

Şeyhhalil Nahiyesi: Şeyh Halil Aşireti tarafından kurulmuş ve adı verilmiştir. 1865 yılında Yıldızeli, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda Bilecik, Yıldızeli, Sivas'a bağlı köy, günümüzde ise belde olduğu anlaşılr.¹³³

Yenihan Kazası: Tarihte Han-ı Cedid adı ile kaydolmuş bu yerleşim yeri, Yıldızeli, Sivas'a bağlı iken, 1924 yılında yine, Yıldızeli, Sivas'a bağlı olduğu anlaşılmaktadır.¹³⁴

Bedel Nahiyesi: Bedel Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Yıldızeli, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yıllarda köy statüsüne düşüp, Direkli, Yıldızeli, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmaktadır.¹³⁵

Direkli Nahiyesi: 1865 yılında Yıldızeli, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Yıldızeli, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer almıştır.¹³⁶

126 BOA. Fon Kodu: DH.ŞFR. Gömlek No:138 Dosya No:587 Tarih: 20/Ağ/1334

127 Sezen,a.g.e.,513.

128 Sezen,a.g.e.,s.210.

129 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyları SİVAS.,s.226.

130 Sezen,a.g.e.,s.544.

131 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s. 91-98. Sezen,a.g.e.

132 Sezen,a.g.e.,s.292.

133 Sezen,a.g.e.,s.484.

134 Sezen,a.g.e.,s.

135 Sezen,a.g.e.,70.

136 Sezen,a.g.e.

Çırcır Nahiyesi: Tarihte Atış, Yıldızeli, Sivas vilayeti ve daha sonraki yıllarda Yıldızeli, Sivas'a bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yıllarda nahiye statüsü düşüp, Yıldızeli, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.¹³⁷

Zara Kazası: Zara adının Sümerlerden geldiği, bu adın Anadolu ve Balkanlarda yaygın olarak yerleşim yerleri ile Türk Aşiretlerine verildiği belirtilir.¹³⁸ Tarihte, Koçkiri adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri, 1852 yılında Koçkiri adı ile nahiye,¹³⁹ 1858 yılında Sivas eyaletine bağlı sancak, 1886 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza,¹⁴⁰ 1880 yılında 21.576 nüfusla kaza,¹⁴¹ 1967 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Sivas'a bağlı kaza olduğu belirtilir.

Beypınarı Nahiyesi: 1865 yılında Zara, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Zara, Sivas'a bağlı nahiye olduğu anlaşılr.¹⁴²

Babsu (Uyanık) Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas eyaletine bağlı nahiye olduğu ve daha sonraları köy statüsü alıp İmranlı, Sivas'a bağlandığı anlaşılmaktadır.¹⁴³

Durucin Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu anlaşılr.¹⁴⁴

Emirhan Nahiyesi: Emirhan Aşireti tarafından kurulduğu bilinir. Tarihin bir devrinde Bulucan, Zara, Sivas'a bağlı nahiye olduğu,¹⁴⁵ bir devrinde de Hafik Nahiyesine bağlı karye-köy olduğu anlaşılr.¹⁴⁶

İğdir Nahiyesi: İğdir Boyu mensubları tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, nahiye statüsüne son verilip, Beypınarı, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılır.¹⁴⁷

Karacaören Nahiyesi: Karacaviran adı ile de anılan bu yerleşim yeri 1865 yılında Zara, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Zara, Sivas'a bağlı nahiye, 1948 yılında İmranlı, Sivas'a bağlı nahiye olduğu belirtilir.¹⁴⁸

Gümüşçevre Nahiyesi: Kemeriz adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yüzyıllarda ise Merkez, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.¹⁴⁹

Belentarla Nahiyesi: Tarihte Hargün, Eskihargün adları ile de anılan nahiyenin 1530 yılında Sivas-Tokat, Rum eyaletine bağlı iken, daha sonraki yüzyıllarda Beypınar, Zara, Sivas'a bağlı köy statüsünde olduğu¹⁵⁰ ve 1858 yılında Divriği Kazasına bağlı köy olduğu tarihi kaynaklardan anlaşılr.¹⁵¹

Mescit Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yıllarda da Bulucan, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu kayıtlarda yer almıştır.¹⁵²

137 Sezen,a.g.e.,s.130.

138 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,36. Yıl.1831-1842.

139 A.g.e.

140 BOA. Fon Kodu: EV.d... Gömlek No:35125

141 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.226.

142 Sezen,a.g.e.,s.81.

143 Sezen,a.g.e.,56.

144 Sezen,a.g.e.,161.

145 Sezen,a.g.e.,171.

146 BOA. Tarih : Dosya No : Gömlek No :13598 Fon Kodu :ML.VRD.TMT.d...

147 Sezen,a.g.e.,252.

148 Sezen,a.g.e.,282.

149 Sezen,a.g.e.,307.

150 Sezen,a.g.e.,s.227.

151 BOA. Tarih :28/Za/1274 (Hicri) Dosya No :572 Gömlek No :33 Fon Kodu :MVL

152 Sezen,a.g.e.,s.372.

Pazarcık Nahiyesi: 1867 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda köy statüsüne indirilip, Bulucan, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu kaydedilmiştir.¹⁵³

Şeyhmirezban Nahiyesi: “Şeyhmerzuban” adı ile de anılır. Tarihte Kangal ve Koçkiri yöresinde yaşadığı anlaşılan Şeyh Mirezban adlı aşiret reisi tarafından kurulduğu ve adının buna izafeten verildiği anlaşılr. Bu yerleşim yeri, 1865 yılında Koçkiri, Sivas eyaletine bağlı nahiye olduğu belirtilmektedir.¹⁵⁴

Tuzlagözü Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları köy statüsüne düşüp, Merkez, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.¹⁵⁵

Çevirmehan Nahiyesi: Tarihte Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, Şerefıye, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu kaynaklarda yer alır.

İmranlı Kazası: İmranlı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte, Hamidabad, Çit, Umraniye adı ile anılan bu yerleşim yeri, 1851 yılında Çit adı ile Kara Hisâr-ı Şarki'ye tabi nahiye olduğu,¹⁵⁶ 1859 yılında Koçkiri Kazasına ilhak olduğu,¹⁵⁷ 1865 yılında Zara, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu, 1889 yılında önemli bir kıtlık yaşadığı,¹⁵⁸ 1924 yılında Zara, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1948 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza olduğu bilgileri aktarılmıştır.¹⁵⁹

Alahacı Nahiyesi: Alahacı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları Karaören, İmranlı'ya bağlı köy olduğu¹⁶⁰ ve 1910 yılında Sivas/Yıldızeli'ye bağlı karye-köy olduğu, kaynaklardan anlaşılmıştır.¹⁶¹

Karaboğaz Nahiyesi: 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne indirilip, merkez İmranlı, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.¹⁶²

Gürün Kazası: 1530 yılında Sivas-Tokat, Rum eyaletine bağlı nahiye, yine bu yüzyıl ortalarında Darende, Divriği-Darende, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1869 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında da Sivas'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹⁶³

Baharözü Nahiyesi: 1328 yılında Tonus, Sivas eyaletine bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.¹⁶⁴

Cebel-i Kozan Nahiyesi: Kozan Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. 19. Yüzyılda Sivas vilayet'ine bağlı olduğu kaydedilir.¹⁶⁵

Celallı Nahiyesi: Celali Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte Hafık, Sivas vilayet'ine bağlı olduğu¹⁶⁶ ve 1912 yılında yine Hafık Kazasına tabi nahiye olduğu bilgileri yer almaktadır.¹⁶⁷

153 Sezen,a.g.e.,s.413.

154 Sezen,a.g.e.,s.

155 Sezen,a.g.e.,s.511.

156 BOA.Tarih :13/Ca/1267 (Hicri) Dosya No :40 Gömlek No :44 Fon Kodu :A.}MKT.MVL.

157 BOA. Tarih :26/S /1275 (Hicri) Dosya No :576 Gömlek No :14 Fon Kodu :MVL

158 BOA. Tarih :03/Ş /1305 (Hicri) Dosya No :1500 Gömlek No :118 Fon Kodu :DH.MKT.

159 Sezen,a.g.e.,s.516, 223.

160 Sezen,a.g.e.,s.20.

161 BOA. Tarih :06/L /1326 (Hicri) Dosya No :49 Gömlek No :1326 Fon Kodu :İ.EV..

162 Sezen, a.g.e.,s.280.

163 Sezen,a.g.e.,s.216.

164 Sezen,a.g.e.,s.58

165 Sezen,a.g.e.,s.102

166 Sezen,a.g.e.,s.105.

167 BOA. Tarih :03/B /1328 (Hicri) Dosya No :111 Gömlek No :32 Fon Kodu :DH.MUİ. Bu vesikada yöred kuru - muş Beylikçanı adlı yerleşim yerinde nahiye olarak düşünülmesine karşı ancak Celallı köyünün nahiye olması kabul edildiği anlaşılr.

Çallı Nahiyesi: Çallı Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte merkez, Sivas eyaletine bağlı nahiye iken daha sonraki yıllarda köy statüsünde olduğu ve yine Sivas merkez civarında bulunduğu bilgisi aktarılmaktadır.¹⁶⁸

Çayırşeyhi Nahiyesi: XVI. Yüzyıl ortalarında Gedük Nahiyesine bağlı Bozok sancak beyinin hassı ve 100 vergi nüfusunun yaşadığı küçük bir köy olduğu anlaşılr.¹⁶⁹

1865 yılında Tonus-Tenus Kazası, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye,¹⁷⁰ 1887 yılında Boğazlıyan, Yozgat'a bağlı olduğu ve Çayırşeyhi, Akdağ adlarıyla anıldığı anlaşılr. Daha sonraki yüzyıllarda merkez, Şarkışla, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilen bu yerleşim yerinin 1948 yılında Çayırılan adı alıp, Yozgat'a bağlı kaza olduğu bilgisi aktarılır.¹⁷¹

Çepni Nahiyesi: Çepni boyu mensupları tarafından kurulduğu anlaşılr. XVI. Yüzyılda Şarkışla idari sahasında yer verilen bu yerleşim yerinde 48 hane gayri-Müslim'in yaşadığı,¹⁷² 1865 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı, daha sonraki yüzyıllarda Gemerek Kazasına bağlı kasaba olduğu kaydedilir.¹⁷³

Çepniçungar Nahiyesi: Bu nahiye yukarıda yer alan Çepni Nahiyesi ve bugünkü Gemerek İlçesi Çepni kasabası olduğu sanılır.¹⁷⁴

Dipsizgöl Nahiyesi: 1864 yılında Koçgiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne indirilip merkez, Zara, Sivas vilayet'ine bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmıştır.

Dumluca Nahiyesi: 1530 yılında Divriği-Darend, Rum eyaletine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne indirilip merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu kaydedilmiştir.¹⁷⁵

Eğerci Nahiyesi: 1864 yılında Tonus, Sivas vilayet'ine bağlı, daha sonraki yüzyıllarda da Merkez, Germek Kazasına bağlı kasaba olduğu kaydedilmiştir.

Eksi Nahiyesi: Sugözü adıyla da kaydolunan nahiyenin 1867 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas vilayet'ine, daha sonraki yüzyıllarda da merkez, Koyulhisar, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmıştır.¹⁷⁶

Yaylaçayı Nahiyesi: Elige adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri, 1530 tarihinde merkez, Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne indirilip Gülova, Suşehri, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgisi aktarılmıştır.¹⁷⁷

Emiruşağı Nahiyesi: Emir Uşağı Aşireti tarafından kurulduğu, 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda köy statüsüne indirilip Toklar, Tomarza, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılmaktadır.

Gökçekent Nahiyesi: Naibli Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Naibli, Yukarıgörede adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri 1530 tarihinde Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1865 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye,

¹⁶⁸ Sezen,a.g.e.,s.117.

¹⁶⁹ Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.329.

¹⁷⁰ BOA.Tarih :24/Ra/1319 (Hicri) Dosya No :2509 Gömlek No :18 Fon Kodu :DH.MKT.

¹⁷¹ Sezen,a.g.e.,s.124.

¹⁷² Sümer; Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.318.

¹⁷³ Sezen,a.g.e.,s.127.

¹⁷⁴ Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.115.

¹⁷⁵ Sezen,a.g.e.,s.160.

¹⁷⁶ Sezen,a.g.e.,s.167.

¹⁷⁷ Sezen,a.g.e.,s.169.

1924 yılında Koyulhisar, Sivas'a bağlı nahiye, 1933 yılında Suşehri, Sivas'a bağlı nahiye olduğu belirtilmiştir.¹⁷⁸

Yukarıgörede Nahiyesi: Görede Bala adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, Gökçekent, Naibli adıyla bilinen yerleşim yerinin merkezi olduğu sanılır.¹⁷⁹

Hanlı Nahiyesi: 1965 yılında merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları nahiye statüsü düşürülüp, Kayadibi, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu kaydedilmiştir.¹⁸⁰

Telin Nahiyesi: 1894 yılında Gürün Kazasına bağlı nahiye olduğu bilgileri aktarılır.¹⁸¹

Suçatı Nahiyesi: Telin adı ile de kaydolunmuş olan bu yerleşim yeri, 1865 yılında Gürün, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye olduğu ve bu statüsünü sürdürüp, günümüzde Gürün merkeze bağlı kasaba olduğu anlaşılr.¹⁸²

Hıdırnalı Nahiyesi: 1865 yılında merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları merkez, Sivas'a bağlı nahiye olduğu, daha sonraki yıllarda da Karaçayır, Merkez, Sivas'a bağlı köy olduğu bilgileri aktarılmıştır.¹⁸³

Düzyayla Nahiyesi: Tarihte Horhon adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri 1865 yılında Hafik, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları köy statüsüne indirilip merkez, Hafik, Sivas'a bağlı olduğu anlaşılmaktadır.

İğdeli Nahiyesi: İğdeli Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 1865 yılında Koçkiri, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyılda köy statüsüne düşürülüp Beypınarı, Zara, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılr.¹⁸⁴

Kolluca Nahiyesi: Tarihte Kahlık adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri 1865 yılında merkez, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraları köy statüsüne indirildiği ve Sivas merkeze bağlı köy olduğu belirtilmiştir.¹⁸⁵

Kavacık Nahiyesi: 1867 yılında Koyulhisar, Kara Hisâr-ı Şarki vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda köy statüsüne düştüğü ve Ortakent, Koyulhisar, Sivas'a bağlı köy olduğu belirtilir.¹⁸⁶

Gülşehir Kazası: Tarihte Arabsun adı ile anılmış bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1770 yılında karye-köy,¹⁸⁷ 1805 yılında kaza,¹⁸⁸ 1861 yılında Nağmı-ı diğer Gülşehri adı ile anıldığı, söz konusu tarihlere ait Osmanlı

178 Sezen,a.g.e.,s.202.

179 Sezen,a.g.e.,s.208.

180 Sezen,a.g.e.,s.225.

181 BOA.Tarih :11/Za/1310 (Hicri) Dosya No :208 Gömlek No :15593 Fon Kodu :BEO

182 Sezen,a.g.e.,s.498.

183 Sezen,a.g.e.,s.239.

184 Sezen,a.g.e.,s.252.

185 Sezen,a.g.e.,s.270.

186 Sezen,a.g.e.,s.299.

187 BOA. Tarih :23/M/1195 (Hicri) Dosya No :346 Gömlek No :17261 Fon Kodu :C..DH.. Bu tarihte karye olduğu ve kaza yapılması konusunda yazışmalar bulunduğuna ilişkin bu kaynakta bilgiler bulunur.

188 BOA. Tarih :13/M/1221 (Hicri) Dosya No :85 Gömlek No :4250 Fon Kodu :C..MF..

kaynaklarında yer alır.¹⁸⁹ 1864 yılında Niğde, Konya vilayet'ine bağlı kaza, Niğde livası idari sahasında Arabsun (Gülşehir) Kazası adı ile kaydolunduğu anlaşılmaktadır.¹⁹⁰ Bu kazanın XVIII. Yüzyılda Niğde'den alınıp, Ankara sancağına bağlandığı ve 1924 yılında Aksaray'a bağlı kaza olduğu anlaşılır.¹⁹¹

Yazyurdu Nahiyesi: Celikanyurdu adı ile anılmış olan bu yerleşim yerii Celikanlı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılır. Gürün, Sivas'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Kesme Nahiyesi: 1530 yılında Divriği, Derende-Divriği, Rum eyaletine bağlı nahiye, 1867 yılında Divriği, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yıllarda da Gedikbaşı, Divriğ, Sivas'a bağlı köy olduğu anlaşılır.¹⁹²

Konakpınar Nahiyesi: Tarihte Gürün, Sivas'a bağlı nahiye olduğu bilgisi aktarılır.

Nevşehir Vilayeti: Tarihte Muşgara adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1473 yılında Niğde,

Karaman eyaletine kaza olduğu, 1725 yılında Nevşehir adı aldığı, 1864 yılında da Niğde, Konya vilayet'ine bağlı kaza, 1902 yılında Kırşehir, Ankara vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Kırşehir'e bağlı kaza, 1954 yılında da kendi başına müstakil vilayet olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹⁹³

Hacıbektaş Kazası: 1520 yılında Kırşehir, Bozok, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye, 1530 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1870 yılında Kırşehir, Ankara vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonra Mucur'a bağlı nahiye, 1947 yılında Kırşehir'e bağlı kaza, 1954 yılında Nevşehir'e bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.¹⁹⁴

Gümüşkent Nahiyesi: Tarihte Salonta adı ile kaydolunan bu yerleşim yeri, Merkez, Arabsun, Aksaray'a bağlı köy iken, 1954 yılında Gülşehir, Nevşehir'e bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer almıştır.¹⁹⁵

Ürgüp Kazası: Adını eski Türk yurdu olan Kosova, Ürgüp şehrinden aldığı anlaşılan bu yerleşim yeri Ürgüp, İyecik adı ile de kaydolunur.¹⁹⁶ Bu yerleşim yeri 1473 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1521 yılında Niğde'ye bağlı

189 Tarih :07/Z/1235 (Hicrî) Dosya No :102 Gömlek No :4543 Fon Kodu :C..ML.

190 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :30781 Fon Kodu :D..MKF.d...

191 Sezen,a.g.e.,s.211.

192 Sezen,a.g.e.,s.309.

193 Sezen,a.g.e.,s.385, 393

194 Sezen,a.g.e.,s.218

195 Sezen,a.g.e.,s.440.

196 Sezen,a.g.e.,s. 265, 519.

kaza,¹⁹⁷ 1865 yılında Niğde, Konya vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Niğde'ye bağlı kaza, 1935 yılında Kayseri'ye bağlı kaza, 1954 yılında Niğde iline bağlı kaza olduğu bağlı olduğu anlaşılar.¹⁹⁸

Kozaklı Kazası: Kozaklı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılar. Tarihte Merkez, Avanos, Kırşehir'e bağlı köy, XVIII. Yüzyılda Süleymanlı Kazasına bağlı köy iken,¹⁹⁹ 1924 yılında Avanos, Kırşehir'e bağlı nahiye, 1954 yılında da Nevşehir vilayet'ine bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁰⁰

Avanos Kazası: 1867 yılında Merkez, Kırşehir Ankara vilayet'ine bağlı nahiye, 1888 yılında Kırşehir, Ankara vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Kırşehir'e bağlı kaza, 1954 yılında Nevşehir'e bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁰¹

Topaklı Nahiyesi: Avanos, Kırşehir'e bağlı köy iken, Avanos, Nevşehir'e bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁰²

Özkonak Nahiyesi: Tarihte Genezin adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, Avanos, Nevşehir'e bağlı nahiye olduğu belirtilmiştir.²⁰³

Karahasanlı Nahiyesi: Kara Hasanlı Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılar. Tarihte Merkez, Avanos, Kırşehir'e bağlı köy iken, Kozaklı, Nevşehir'e bağlı nahiye olmuştur.²⁰⁴

Acıgöl Kazası: Tarihte Merkez, Nevşehir'e bağlı nahiye iken, 1990 yılında Nevşehir'e bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer alır.²⁰⁵

Niğde Vilayeti: Adının manası, Hititçede Natiha sözünden gelen Nakide adı ile anıldığı, 1357 yılında Karamanoğlu Devletinin hakimiyetinde iken,²⁰⁶ 1397 yılında Osmanlı Devletinin hakimiyetine geçtiği²⁰⁷ ve XV. Yüzyıldan itibaren Niğde adı ile anıldığı belirtilir.²⁰⁸ Bu yerleşim yeri 1473 yılında Anadolu eyaletine bağlı sancak, 1483 yılında Karaman eyaletine bağlı sancak olduğu ve XVI. Yüzyılda Enduğu/Anduğu, Bor, Develi, İncesu, Karahisar, Yahyalı, Ürgüp, Şücaüddin ve Çamardı adlı yerleşim yerleri bulunduğu, 1864 yılında Konya vilayet'ine bağlı sancak ve 1924 yılında da vilayet olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁰⁹

Derinkuyu Kazası: Tarihte Melegubi, Melekubi, Melegübi, Meleşin adı ile anılmış olan bu yerleşim yeri,²¹⁰ 1530 yılında Merkez, Niğde, Karaman eyaletine bağlı nahiye, 1865 yılında Merkez, Niğde, Konya vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yıllarda Niğde, Nevşehir'e bağlı

197 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

198 Sezen,a.g.e.,s. 265, 519.

199 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,s.68.

200 Sezen,a.g.e.,s.330

201 Kazada, 1890 yılında kesme taştan yapılmış 900 hane, gayet süslü 4 cami, 1 Rüştîye mektebi, 14 ibtidai mektep, 100 dükkan, 6 han, 12 kahvehane olduğu kaynaklarda yer alır. Ahmet Gündüz, Türkmen Yurdu Kırşehir,a.g.e. Sezen,a.g.e.,s.47.

202 Sezen,a.g.e.,s. 506

203 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri. Sezen,a.g.e.,s. 408

204 Sezen,a.g.e.,s.284.

205 Sezen,a.g.e.,s.4.

206 Niğde İl Yıllığı,s.84.

207 Niğde İl Yıllığı,s.84.

208 Niğde İl Yıllığı 1967,s.66.

209 Sezen,a.g.e.,s.393.

210 BOA.998. Numaralı Defter.,s.118.

nahiye, 1924 yılında Nevşehir, Kırşehir'e bağlı nahiye, 1960 yılında da Nevşehir'e bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.²¹¹

Eyubili Kazası: 1515 yılında Aksaray, Karaman eyaletine bağlı nahiye, 1530 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza olduğu ve bu yüzyılda ²¹² bağlı 30 köyü ve 42 mezrası bulunduğu belirtilir.²¹³

Bu nahiye merkezinin günümüzde Aksaray İline bağlı Kalebalta köyü olduğu bilgileri aktarılır.²¹⁴

Altunhisar Kazası: Tarihte Ortaköy, Anduğu adları ile anılmış bu yerleşim yeri, 1473 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1521 yılında Niğde'ye bağlı kaza,²¹⁵ 1924 yılında Bor, Niğde vilayet'ine bağlı nahiye, 1990 yılında da Niğde'ye bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.²¹⁶

Melendiz Nahiyesi: Melenduz adı ile de anılır. XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Niğde vilayet'ine bağlı olan bu nahiyenin 36 mezra-köyü bulunduğu kaynaklardan anlaşılr.²¹⁷

Çiftlik Kazası: Geçmişte Özyurt adı ile anılmış olan bu yerleşim yeri, Niğde merkeze bağlı nahiye statüsünde iken, 1990 yılında Niğde'ye bağlı kaza statüsü almıştır.²¹⁸ Bu kazanın Melenduz Nahiyesinin devamı olduğuna ilişkin bilgiler de aktarılmaktadır.

Aşiret-i Küçüklü Kazası: Küçüklü Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. 19. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza olduğu bilgisi aktarılır.²¹⁹

Şamardı Nahiyesi: 1521 yılında Niğde vilayet'ine bağlı olan bu nahiyenin bağlı 33 karye-mezrası olduğu kaynaklarda yer alır.²²⁰ 1786 yılında Şamardı (Çamardı) adı ile kaydolunan bu yerleşim yeri aynı tarihlerde nahiye statüsünde bulunduğu kaynaklardan anlaşılr.²²¹

Çamardı Kazası: Tarihte Hamidiye, Bereketli, Maden adları ile de anılmış olan bu yerleşim yeri,²²² 17. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1865 yılında Niğde, Konya vilayet'ine bağlı kaza, 1922 yılında Niğde merkeze bağlı nahiye, 1948 yılında da Niğde vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.²²³

Aşiret-i Muhacirin-i Acem Kazası: Tarihte Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer alır.²²⁴

Üçhisar Nahiyesi: 1521 yılında Niğde vilayet'ine bağlı olan bu nahiyenin bağlı 15 karye-köyü bulunduğu kaynaklarda yer alır.²²⁵

211 Sezen,a.g.e.,s.148., BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,99-105.

212 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,3., Sezen, a.g.e.,s.182.,

213 Konyalı, a.g.e.,s.618.

214 Günümüze Kürt adı ile anılan Türkmenlerin yaşadığı bu köy mevkiinde var olduğu kabul edilen kaleyi Battal Gazi'nin fetih ettiği ile ilgili yörede bir efsane anlatılır.

215 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,4.

216 Sezen,a.g.e.,s.401

217 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,99-105. (Aksaray ili merkezinde yaşayan Melendizli soyadı almış oymak üyelerinin bu nahiyenin kurucuları olduğu sanılır.

218 Sezen,a.g.e.,s.131.

219 Sezen,a.g.e.,s.43.

220 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,99-105.

221 BOA.Tarih :07/C /1202 (Hicrî) Dosya No :652 Gömlek No :27407 Fon Kodu :C.AS..

222 BOA. Tarih : Dosya No : Gömlek No :16219 Fon Kodu :ML.VRD.TMT.d...

223 Sezen,a.g.e.,224.

224 Sezen,a.g.e.,s.43

225 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri,s.99-105.

Aşireti Sarıkaraman Kazası: Boynuinceli Aşiretlerinden olan Sarı Karaman Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Tarihte Boynuinceli adı ile de anılmış bulunan bu yerleşim yeri, 19 Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağılı kaza iken, daha sonraları Balcı, Ortaköy, Niğde'ye bağılı köy ve merkezinin bu günkü Sarıkaraman köyü olduğı belirtilir.²²⁶

Bor Kazası: Kayı adı ile anılan bu yerleşim yeri adını, Kara Kırızların Buğı kabilesine bağılı bir oymaktan aldığı belirtilir.²²⁷ 1521 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağılı kaza,²²⁸ 1865 yılında Niğde, Konya vilayet'ine bağılı kaza, 1924 yılında Niğde İline bağılı kaza olduğı belirtilir. Kayı adlı bu yerleşim yeri, Bor Kazası idari sahasında bir köy olduğı anlaşılr.²²⁹

Ulukışla Kazası: 1521 yılında Sücaüddin-Secaeddin adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 18. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağılı kaza,²³⁰ 1859 yılında Secaeddin adı ile Bor'a bağılı bir nahiye, 1864 yılında Merkez, Niğde, Konya'ya bağılı nahiye, 1924 yılında Niğde'ye bağılı kaza olduğı kayıtlarda yer almıştır.²³¹

Çiftehane Nahiyesi: Tarihte Niğde, Ulukışla'ya bağılı nahiye olduğı kaydedilir.

Taşpınar Nahiyesi: Tarihte Aksaray, Niğde'ye bağılı nahiye iken, 1989 yılında Aksaray merkeze bağılı nahiye olduğı kayıtlarda yer almıştır.²³²

Everek Kazası: 1530 yılında Develi, Niğde, Karaman eyaletine bağılı kaza merkezi olduğı anlaşılmaktadır. Bu kazanın 1898 yılında kasaba statüsünde bulunduğı ve sakinleri arasında Ermeni nüfusun olduğı anlaşılr.²³³

Gölcük Nahiyesi: Tarihte Misli ve Akpınar adı ile de kaydolunmuş olan bu yerleşim yeri merkez, Niğde, Konya vilayet'ine bağılı nahiye, 1924 yılında merkez, Niğde'ye bağılı nahiye olduğı bilgisi aktarılmıştır.²³⁴

Girevli Kazası: XVI. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağılı kaza olduğı bilgisi aktarılmıştır.²³⁵

Kilisehisar Kazası: Tarihte Niğde'ye bağılı kaza statüsünde bir yerleşim yeri olup,²³⁶ daha sonraları Bor, Niğde Vilayet'ine bağılı nahiye olduğı 1917 yılında adının değiştirilerek Kemerhisar yapıldığı ve bu tarihte köy statüsünde bulunduğı anlaşılr.²³⁷

226 Sezen,a.g.e.,s.4.

227 Ali Tayyar Önder; Türkiye'nin Etnik Yapısı, <http://www.turktoresi.com/viewtopic.php?f=18&t=2418>

228 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

229 Sezen,a.g.e.,s. 89, 301. (Aksaray ili merkezinde yaşayan Bor soyadı almış oymak üyelerinin şehrin kurucuları olduğı sanılır).

230 BOA. Tarih : Dosya No : Gömlek No :16219 Fon Kodu :ML.VRD.TMT.d...

231 Sezen,a.g.e.,s.515

232 Sezen,a.g.e.,s.494.

233 B.O.A. Tarih :10/C /1314 (Hicrî) Dosya No :22 Gömlek No :71 Fon Kodu :DH.TMIK.M..

234 Sezen,a.g.e.,s.205.

235 Sezen,a.g.e.,s.200.

236 BOA. Tarih :16/Ra/1277 (Hicrî) Dosya No :429 Gömlek No :94 Fon Kodu :A.}MKT.UM..

237 BOA. Tarih :27/Ş /1333 (Hicrî) Dosya No :48 Gömlek No :16 Fon Kodu :DH.İ.UM

Aksaray Vilayeti: Aksaray'ın İlhanlılar döneminde Rum eyaletinin merkezi olduğu buraya Genel Vali atandığı belirtilir.²³⁸ 1476 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Karamanoğulları'nın elinden alınmış ve Osmanlı döneminde hep Konya'ya bağlı kalmıştır.²³⁹ 1525 yılında Karaman eyaletine bağlı sancak, 1865 yılında Niğde, Konya vilayet'ine bağlı kaza,²⁴⁰ daha sonraları kendi başına müstakil sancak, 1924 yılında vilayet, 23 Mayıs, 1933 yılında Niğde'ye bağlı kaza, 1939 yılında da vilayet olduğu belirtilmektedir.²⁴¹

Aşiret-i Cerid Kazası: Cerid Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılda Nahiye olduğu ve Mutakat-ı Cerid adı ile de kaydolunduğu belirtilir.²⁴² 19. Yüzyılda Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza iken, daha sonraki yıllarda Akpınar, Aksaray, Niğde'ye bağlı köy olduğu anlaşılr.²⁴³

Sultanhanı Kazası: 1483 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1933 yılında Aksaray, Niğde'ye bağlı nahiye, 1989 yılında Aksaray merkeze bağlı nahiye olduğu belirtilir.²⁴⁴

Ağaçören Kazası: Tarihte Panlı adı ile anılmış olan bu yerleşim yeri, 1924 yılında Ş.Koçhisar, Aksaray'a bağlı nahiye, 1933 yılında Ş.Koçhisar, Ankara'ya bağlı nahiye, 1990 yılında Aksaray vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaydedilmektedir.²⁴⁵

Eskil Kazası: Eskiil Kazasının devamı olduğu anlaşılr. Bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılda Konya, Karaman eyaletine bağlı kaza,²⁴⁶ daha sonraki yıllarda Sultanhanı, Aksaray, Niğde'ye bağlı kasaba, 1929 yılında belediye statüsü aldığı ve 1990 yılında da Aksaray vilayet'ine bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁴⁷

Karabey Nahiyesi: XVI. Yüzyılda Aksaray'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.²⁴⁸

Gülağaç Kazası: Eski adı Ağaçlı olan bu yerleşim yeri, 1957 yılında belediye statüsü aldığı ve 1990 yılında Aksaray vilayet'ine bağlı kaza olduğu belirtilir.

Güzelyurt Kazası: Tarihte Gelveri adı ile anılan bu yerleşim yeri, nahiye iken, 1990 yılında Aksaray vilayet'ine bağlı kaza olmuştur.

Ortaköy Kazası: Aksaray, Niğde'ye bağlı nahiye iken, 1957 yılında Niğde'ye bağlı kaza, 1989 yılında Aksaray'a bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁴⁹

238 Sabahattin Yaşar; XV. Yüzyılda Kırşehir Varsakları, Büğdüz Köyü.,s.20.

239 İbrahim Hakkı Konyalı, Aksaray Tarihi, Önsöz.

240 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :3505 Fon Kodu :NFS.d..

241 Konyalı, a.g.e.,s.669.

242 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.1.

243 Sezen,a.g.e.,s.40. Bu yerleşim yerinin merkezi günümüzde ki Cedid köyü olduğu sanılır.

244 Sezen,a.g.e.,s.469.

245 Sezen,a.g.e.,s.8.

246 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,66-75. Bu yerleşim yerinin önceki me - kezi bölgesinde bulunan Gavurunören adlı mevki olduğu belirtilir. Ayrıca Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Eskiil soyadı almış oymak üyelerinin bu yerleşim yerinin kurucu sakinleri olduğu sanılır.

247 Sezen,a.g.e.,s179.

248 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,66-75.

249 Sezen,a.g.e.,s.402.

Balcı Nahiyesi: Balcı Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, 1924 yılında Aksaray, Niğde'ye bağlı nahiye, 1933 yılında Ortaköy, Niğde'ye bağlı nahiye, 1989 yılında Ortaköy Aksaray'a bağlı nahiye olduğu kaynaklarda belirtilmiştir.

Sarıyahşi Kazası: Merkez, Şereflikoçhisar, Ankara'ya bağlı kasaba iken, 1990 yılında Aksaray vilayet'ine bağlı kaza olduğu bilgisi aktarılır.²⁵⁰

Hasandağı Nahiyesi: Hasanlar Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, 1508 yılında Aksaray sancağı, Karaman eyaletine bağlı kaza olduğu ve bu yüzyılda ²⁵¹ bağlı 13 köyü ve 15 mezrası olduğu belirtilir.²⁵²

Hindülü Nahiyesi: Hindulu Türkmen Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, XV. Yüzyılda Koçhisar, Aksaray, Karaman eyaletine bağlı nahiye olduğu ve bu adı Koçhisar yöresinde yurt tutmuş aşiret üyelerinde aldığı anlaşılr.²⁵³

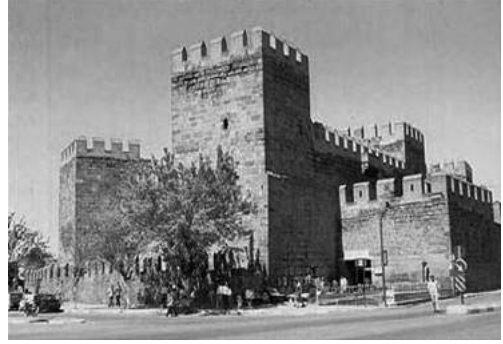
Bekir Nahiyesi: Bekirli adıyla da kaydolunur.²⁵⁴ Bekirli Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Aksaray Merkez Akhisar köyü civarında olan bu yerleşim yeri, 1508 yılında nahiye statüsünde olduğu,²⁵⁵ ve söz konu yüzyılda 32 bağlı köyü ile²⁵⁶ Koçhisar, Aksaray, Karaman eyaleti idari sahasında bulunduğu belirtilir.²⁵⁷

Kilseme Nahiyesi: 1508 yılında Aksaray vilayet'ine bağlı olduğu kaynaklarda yer alır.²⁵⁸

Yeşilova Nahiyesi: Tarihte Aksaray, Niğde'ye bağlı nahiye iken, 1989 yılında Aksaray Merkeze bağlandığı belirtilmektedir.

Karacadağ Nahiyesi: Karacadağ Aşireti tarafından kurulmuş bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılın başlarında Ereğli, Aksaray Livasına bağlı nahiye olduğu,²⁵⁹ 1865 ile 1924 yıllarında Karapınar adı ile anılıp, günümüzde Konya vilayet'ine bağlı olan Sultaniye Kazası olduğu anlaşılr.²⁶⁰

Çarkavak Nahiyesi: Çor (Çar) Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılr. Kurukavak adı ile de anılmış olan bu nahiye XVI. Yüzyılda Aksaray vilayeti idari sahasında bulunduğu anlaşılr. Bu nahiyenin, günümüzde ki yeri henüz tespit edilememiştir.²⁶¹

250 Sezen, a.g.e.,s.447.

251 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,3.

252 Aksaray ili merkezinde yaşayan Hasandağı soyadı almış oymak üyelerinin bu nahiyenin kurucu oymağı olduğu sanılır.

253 Sezen, a.g.e.,s.241.

254 Halaçoğlu,a,g,e,c.1.

255 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,3.

256 Konyalı, a.g.e.,s.618.

257 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,91-98

258 A.g.Defter.s,91-98

259 A.g.Defter.s,91-98

260 A.g.Defter.s,91-98

261 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,91-98.

Kayseri Vilayeti: Tarihte Kayseriye adı ile de kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1483 yılında Karaman eyaletine bağlı sancak, 1729 yılında sancak,²⁶² 1846 yılında Bozok eyaletine bağlı sancak, 1872 yılında Ankara vilayet'ine bağlı sancak, 1924 yılında kendi başına müstakil vilayet olduğu kaynaklarda yer alır.²⁶³

Tomarza Kazası: Göstere, Köstere adı ile de anılan bu yerleşim yerinin, 1530 yılında Kars, Maraş, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye,²⁶⁴ 1576 yılında Kayseri, Karaman eyaletine bağlı kaza,²⁶⁵ 1846 yılında Kayseri, Bozok eyaletine bağlı kaza, 1866 yılında Aziziye sancağına bağlı kaza,²⁶⁶ 1867 yılında Develi, Kayseri, Bozok eyaletine bağlı nahiye, 1924 yılında Develi, Kayseri'ye bağlı kaza, 1953 yılında Kayseri'ye bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁶⁷

Sarız Kazası: Sankız Aşireti tarafından kurduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, tarihte Köyyeri adı ile anılır. 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1902 yılında nahiye,²⁶⁸ 1927 yılında Sarız, Pınarbaşı, Kayseri'ye bağlı nahiye merkezi, 1946 yılında da Sarız, Kayseri'ye bağlı olduğu belirtilir.²⁶⁹

Pınarbaşı Kazası: Eski adı Aziziye dir. 1536 yılında Zamantı, Maraş, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye,²⁷⁰ 1861 yılında Sivas eyaletine bağlı kaza, 1862 yılında Aziziye adı ile müstakil sancak,²⁷¹ 1924 yılında Sivas vilayet'ine bağlı kaza, 1927 yılında Kayseri vilayet'ine bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁷²

Akkışla Kazası: Tarihte Kuzugüdenli adı ile anılır. 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, daha sonraki yıllarda Bünyan, Sivas'a bağlı nahiye, 1911 yılında Bünyan, Kayseri'ye bağlı nahiye, 1990 yılında Kayseri'ye bağlı kaza olduğu belirtilir.²⁷³

Yahyalı Kazası: Aşiret üyeleri tarafından kurduğu anlaşılan bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılda Niğde-Karaman eyaletine bağlı kaza, 1851 yılında Niğde'den ayrılarak nahiye status ile Kozan'a dahil edildiği,²⁷⁴ 1865 yılında merkez Niğde, Konya vilayet'ine bağlı nahiye, 1924 yılında Develi Kazasına bağlı nahiye, 1954 yılında Kayseri'ye bağlı kaza olduğu anlaşılr.

Malya Nahiyesi: Mayna adı ile de anılır. Merkezi, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye olduğu ve bu nahiyenin Tomarza'nın kuzey kesimlerinde bulunduğu ²⁷⁵ ve 1729 yılında Kayseri sancağına bağlı nahiye statüsünü sürdürdüğü anlaşılr.²⁷⁶

Kenar-ı Irmak Nahiyesi: 1490 yılında Kayseri Kazasına bağlı nahiye olan bu yerleşim yeri,²⁷⁷ XVI. Yüzyılda merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye olduğu belirtilir.

262 B.O.A. Tarih :20/Ş /1141 (Hicrî) Dosya No :64 Gömlek No :5772 Fon Kodu :İE.AS..

263 Sezen,a.g.e.,s.302.

264 BOA.998 Numaralı.,s.118.

265 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,4.

266 BOA. Fon Kodu: MVL Gömlek No:4 Dosya No:706 Tarih: 27/Z /1282 (Hicrî)

267 Sezen,a.g.e.,s.334.

268 BOA. Fon Kodu: MF.MKT. Gömlek No:45 Dosya No:524 Tarih: 13/Ca/1318 (Hicrî)

269 Sezen,a.g.e.,s.334, 447.

270 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri.Cilt. II.,s.665.

271 BOA. Fon Kodu: A.}MKT.UM.. Gömlek No:69 Dosya No:560 Tarih: 03/Za/1278 (Hicrî)

272 Sezen,a.g.e.,s.418.

273 Sezen,a.g.e.,s.340.

274 BOA.Tarih :23/R /1267 (Hicrî) Dosya No :39 Gömlek No :83 Fon Kodu :A.}MKT.MVL.

275 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,4.

276 B.O.A. Tarih :20/Ş /1141 (Hicrî) Dosya No :64 Gömlek No :5772 Fon Kodu :İE.AS..

277 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,4.

Karahisar-ı Develi Kazası: Karahisar, Yeşilhisar adı ile anılan bu yerleşim yeri 1483 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza, 1521 yılında Niğde'ye bağlı kaza,²⁷⁸ 1846 yılında Kayseri, Bozok vilayet'ine bağlı kaza, 1867 yılında İncesu, Kayseri, Ankara vilayet'ine bağlı nahiye, 1948 yılında Kayseri vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁷⁹

Develi Kazası: Everek adı ile de anılır. 1521 yılında Niğde, Karaman eyaletine bağlı kaza,²⁸⁰ 1864 yılında Kayseri, Bozok vilayet'ine bağlı kaza, 1867 yılında Kayseri, Ankara vilayet'ine bağlı kaza, 1924 yılında Kayseri vilayet'ine bağlı kaza olduğu kaydedilmiştir.²⁸¹

Belviran Nahiyesi: Develi aşiretine bağlı olduğu 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²⁸²

Kaynar Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1927 yılında Pınarbaşı, Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.²⁸³

Kazancık Nahiyesi: Kazancı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu, 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki zamanlarda köy statüsüne düşürülüp Örenşehir, Pınarbaşı, Kayseri'ye bağlı köy olduğu anlaşılr.²⁸⁴

Yeşilkent Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas eyaletine bağlı nahiye iken, merkez, Sarız, Kayseri'ye bağlı kasaba olduğu belirtilir.²⁸⁵

Toklar Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye, 1953 yılında Tomarza, Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Karakaya Nahiyesi: 1483 yılında merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye iken, daha sonraki yüzyıllarda köy statüsüne düştüğü ve merkez, Bünyan, Kayseri'ye bağlı köy olduğu kayıtlarda yer almıştır.²⁸⁶

İslamlı Nahiyesi: İslamlı Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu, 1576 yılında Kayseri'ye bağlı nahiye,²⁸⁷ 17. Yüzyılda merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye, 1766 yılında Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu kaydedilmiştir.²⁸⁸

Karataş Nahiyesi: Karataş Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu, 1483 yılında merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.²⁸⁹

Karamanlı Nahiyesi: Karamanlı Beyliği ve Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılr. Büyükkaramanlı adı ile de kaydolunmuş olan bu yerleşim yeri, 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, nahiye statüsünün sona erdirilip merkez, Pınarbaşı, Kayseri'ye bağlı köy olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁹⁰

Karapınar Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda nahiye statüsü alındığı ve merkez, Sarız, Kayseri'ye bağlı köy olduğu belirtilir.²⁹¹

278 A.g.Defters.4.

279 Sezen,a.g.e.,s.285.

280 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

281 Sezen,a.g.e.,s.149,181.

282 Halaçoğlu,a.g.e., cilt.v.s.2461.

283 Sezen,a.g.e.,s.302.

284 Sezen,a.g.e.,s.303.

285 Sezen,a.g.e.,s.532.

286 Sezen,a.g.e.,s.286.

287 BOA. Fon Kodu: C..BLD. Gömlek No:2480 Dosya No:50 Tarih: 15/L /1182 (Hicri)

288 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

289 A.g.Defters.4.

290 Sezen,a.g.e.,s.288.

291 Sezen,a.g.e.,s.289. BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

Kuramaz Nahiyesi: Adını, bölgede bulunan Kuramaz dağı ve aşiretinden aldığı anlaşılr.²⁹² Koramaz ve Kolkukıran adı ile de kaydolunur.²⁹³ 1490 yılında merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı nahiye olduğu ve nahiye merkezinin Gesi Bucağı'nın Subaşı-Üskübü köyü civarında bulunduğu belirtilir.²⁹⁴ 1728 yılında ise Kayseri sancağı idari sahasında nahiye statüsünde bulunduğu kaynaklarda yer alır.²⁹⁵

Gezi Nahiyesi: Gesi adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, merkez Kayseri'ye bağlı nahiye iken, 1895 yılında köy statüsünde bulunduğu,²⁹⁶ 1990 yılında Melikgazi, Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.²⁹⁷

Kocasinan Kazası: 1990 yılında Kayseri'ye bağlı kaza olduğu belirtilir.

Tuzhisar Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, daha sonra köy statüsüne inip merkez, Bünyan, Kayseri'ye bağlı kasaba olduğu belirtilir.²⁹⁸

Melikgazi Kazası: 1990 yılında Kayseri vilayet'ine bağlı kaza olduğu belirtilir.

Güneşli Nahiyesi: Adını Güneşli Aşiretinden aldığı anlaşılr. Muncusun adıyla da anılmış olan bu yerleşim yeri Kayseri merkeze bağlı nahiye iken, 1990 yılında Kocasinan, Kayseri'ye bağlı nahiye olduğu belirtilmiştir.²⁹⁹

Köprübaşı Nahiyesi: Tarihte Ekrek adı ile de kaydolunmuş bu yerleşim yeri Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, ³⁰⁰1866 yılında Zamantı Kazasına bağlı karye-köy olduğu,³⁰¹ daha sonraki yüzyıllarda Elbaşı, Bünyan, Kayseri'ye bağlı köy statüsünü sürdürdüğü kaydedilmiştir.

Bünyan Kazası: Bünyanülhamit ve Sarımsaklı adı ile de anılmış olan bu kazanın, 1890 yılında Sivas vilayet'ine bağlı olduğu ve bu tarihte Sarımsaklı adı ile anılırken, 1896 yılında Bünyanülhamit adı verildiği anlaşılmaktadır.³⁰² Bu yerleşim yeri 1911 yılında da Kayseri'ye bağlı olduğu kayıtlarda yer almıştır.³⁰³

Felahiye Kazası: 1557 yılında Rumdiğin adı ile anılan bu yerleşim yeri,³⁰⁴ tarihte 56 hane, 72 nüfus yaşadığı belirtilmektedir.³⁰⁵ Muncusun, Merkez, Kayseri'ye bağlı köy iken, Kayseri merkeze bağlı nahiye olduğu, 1957 yılında da Kayseriye bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.³⁰⁶

Hacılar Kazası: Adını bölgede yaygın olan Hacılar Aşiretinden aldığı anlaşılr. Kayseri merkeze bağlı nahiye olan bu yerleşim yeri, 1990 yılında Kayseri'ye bağlı kaza olmuştur.

292 Bünyan İlçesi Koyunabdal ve Ekinciler köyünde Koramaz soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

293 Sezen,a.g.e.,s.327.

294 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

295 B.O.A. Tarih :20/Ş /1141 (Hicrî) Dosya No :64 Gömlek No :5772 Fon Kodu :İE.AS..

296 B.O.A.Tarih :06/Ca/1311 (Hicrî) Dosya No :169 Gömlek No :10 Fon Kodu :DH.MKT. Söz konusu yıllarda bu karyede Rum ahalininde yaşadığı anlaşılr.

297 Sezen,a.g.e.,s.198.

298 Sezen,a.g.e.,s.511.

299 Sezen,a.g.e.,s.214.

300 Sezen,a.g.e.,s.167.

301 BOA. Fon Kodu: İ. HR.. Gömlek No:12469 Dosya No:215 Tarih: 09/R /1282 (Hicrî)

302 B.O.A. Tarih :20/Z /1312 (Hicrî) Dosya No :640 Gömlek No :47977 Fon Kodu :BEO

303 Sezen,a.g.e.,s.98.

304 Faruk Sümer; Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.318. Söz konusu tarihte Rumdiğin adlı bu yerleşim yerinde 109 vergi hanesi gayri-müslim ahalî yaşadığı bilgisi aktarılmıştır.

305 Konyalı, a.g.e.,s.623. Kanuni döneminde yapılan bu sayımlara kadınlar, çocuklar ve maluller dahil edilmemiştir.

306 Sezen,a.g.e.,s.184.

Han Nahiyesi: Hanköy adı ile de anılmış olan bu yerleşim yeri, 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, köy statüsüne düşürülüp, Pazarören, Pınarbaşı, Kayseri'ye bağlı köy olduğu belirtilmiştir.

Hezarşah Nahiyesi: Adını Harzemşah Aşiretinden aldığı anlaşılr. 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı nahiye iken, merkez, daha sonraki yıllara ait kayıtlarda Bünyan, Kayseri'ye bağlı köy olduğu belirtilir.

Çağsak Nahiyesi: 1865 yılında Aziziye, Sivas vilayet'ine bağlı olduğu, daha sonraki yüzyıllarda da merkez, Sarız, Kayseri'ye bağlı köy olduğu belirtilir.³⁰⁷

Cebel-i Erciyes Kazası: 1490 yılında kaza olan bu yerleşim yeri,³⁰⁸ XVI. Yüzyılda merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı olduğu,³⁰⁹ ve 1725 yılında Kayseri sancağına bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır.³¹⁰

Cebel-i Ali Nahiyesi: 1490 yılında kaza olan bu yerleşim yeri,³¹¹ XVI. Yüzyılda merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı olduğu bilgisi aktarılır.³¹²

Bakırdağ Nahiyesi: Taşçı adıyla da anılmış olan bu nahiye Develi, Kayseri idari sahasında olduğu belirtilir.³¹³

Bozathı Nahiyesi: Adını Bozathı Aşiretinden aldığı anlaşılr. XVI. Yüzyılda merkez, Kayseri, Karaman eyaletine bağlı olduğu belirtilen nahiye, ³¹⁴ 1789 yılında Kayseri idari sahasında bir mahalle olduğu bilgileri aktarılır.³¹⁵

Sahralar Nahiyesi: Sahra adı ile de anılan bu nahiye adını Sahralar Aşiretinden aldığı anlaşılr. XVI. Yüzyılda 27 köyü ve 17 mezarı olduğu ve ³¹⁶ 1658 yılında Kayseri sancağı idari sahasında bulunduğu bilgileri aktarılır.³¹⁷

Kara Hisâr-ı Demürlü Bölgesi: “Kara Hisâr-ı Tımurlu” adı ile de anılır. Bu yerleşim yeri, 1075 yılı yaz aylarında feth edilmiş ve Danişmendli yönetimindeki Türklerin eline geçmiştir.³¹⁸ Danişmendli-Selçuklu, Eretneli, Dulkadirli ve Osmanlı döneminde uzun süre bölgenin “merkezi” durumunda bulunmuş önemli bir şehirdir.³¹⁹

307 Sezen, a.g.e., s. 114.

308 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

309 Sezen, a.g.e., s. 103.

310 B.O.A. Tarih :20/Ş /1141 (Hicrî) Dosya No :64 Gömlek No :5772 Fon Kodu :İE.AS..Bu yerleşim yerinin Hac - lar ile Erciyes dağı arasında olduğu anlaşılr.

311 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.4.

312 Sezen, a.g.e., s. 102. Bu yerleşim yerinin Talas ile Hacılar arasında bulunduğu anlaşılr.

313 Sezen, a.g.e., s. 59.

314 Sezen, a.g.e., s. 92., BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

315 BOA. Fon Kodu: C..MF.. Gömlek No:2984 Dosya No:60 Tarih: 24/Za/1205 (Hicrî)

316 Konyalı, a.g.e., s. 618.

317 BOA. Fon Kodu: İE.AS.. Gömlek No:2040 Dosya No:23 Tarih: 10/Za/1074 (Hicrî)

318 Kamil Şahin, Çorum'da Vakıf Kuran Hanımlar, Bir Sosyal Güvenlik Kurumu Olan Vakıflar, Derleyen İbrahim Ateş, s.87.

319 Faruk Sümer, Anadolu'da Moğollar, Selçuklu Araştırmaları Dergisi, s.1., s.136.

Bu şehrin yeri ve önemi ile ilgili bilgiyi 1101 yılında yapılan Haçlı Seferini konu eden kaynaklardan öğrenmekteyiz.³²⁰

Bu Haçlı Seferinde “*Haçlı ordusu komutan Tzitots komutasında, İznik (İzmit) teki karargahını boşaltıp, 60.000 kişilik ordusuyla Danişmendli Devletinin merkezi Amasya ve Niksar’ı hedef alarak saldırıya geçti. Selçukluların düşüncesi Haçlıları, Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere çekmek, orada sıkıştırmak olduğundan direniş göstermediler ve Haçlı ordusu bir hafta da (23 Haziran) Ankara’ya geldiler.*

Üç gün Ankara Kalesinde dinlenen ordu, tekrar yürüyüşlerine devam ettiler. Yahşihan’a varınca komutan Tzitots, öncü “istihbarat” birliklerini göndererek geçiş güzergâhı ve yol güvenliği hakkında bilgi istedi.

Birlikler güzergah üzerinde tahkikatlarını yaptılar ve komutan Tzitots’a “güzergah üzerinde kurulmuş Kara Hisâr-ı Demürlü ve Çorum şehirleri mintakalarına yerleşmiş Müslüman ahalinin, orduları için tehlike oluşturacak, kalabalık ve güçte olduğunu bildiren raporlarını sundular.

Raporu okuyan komutan Tzitots ordusunun geçiş güzergâhını değiştirerek daha az Müslüman

Türk’ün yaşadığı Çankırı istikametine çevirdi” Denilmektedir.³²¹

Bu tarihi bilgi ile söz konusu yıllarda Kara Hisâr-ı Demürlü, bölgenin merkezi olduğu ve kitabımıza konu olan Çorum, Yozgat, Kır-şehir, Kırıkkale ve Çankırı Yöresi’nde kurulmuş “*Sungurlu, Bayat, İskilip, Uğurludağ, Alaca, Boğazkale, Yerköy, Delice, Akçakent, Çiçekdağı, Balışeyh, Sulakyurt, Kalecik, Eldivan, Şabanözü, Kızılırmak İlçelerini içerisine aldı*” anlaşılar.³²²

1174 yılında gerçekleşen başka bir Haçlı Seferinde, Haçlılara güzergah olan Kara Hisâr-ı Demürlü yöresi, 1243 yılında yapılan Köseadağ Savaşında Selçukluların yenilmesiyle Moğolların hakimiyetine girmiş ve bu savaşta Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde kanlı çatışmalar meydana gelmiştir.³²³

Moğollarla yapılan bu savaşta Melik unvanıyla Selçuklu Sultanı Mesud’un, Kara Hisâr-ı Demürlü kalesinde şiddetli çatışmalar sonrasında esir alındığı kaynaklarda yerini almıştır.³²⁴

Kara Hisâr-ı Demürlü kazası ise 1566,³²⁵ 1673,³²⁶ 1794, 1798,³²⁶ yıllarında Çorum vilayetine bağlı kaza statüsünü sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında Kara Hisâr-ı Demürlü kazası’nın “*merkezi*” Sungurlu İlçesi “*Yörüklü Kasabası*” civarında olduğu anlaşılmıştır.³²⁷

320 Işın Demirkent; I. Sultan Kılıçarslan.,s.37. Ayrıca burasının bölgenin başşehri-merkezi olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır.

321 Demirkent,a.g.e.,s.37.

322 Sümer,a.g.e.,s.136.

323 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma.,s.311.

324 Faruk Sümer, Anadolu’da Moğollar, Selçuklu Araştırmaları Dergisi. Sayı.1.,s.136.

325 B.O.A. İE.AS.06/ZA/1089. Dosya no.24.

326 B.O.A. C.EV.14/ZA/1214.Dosya no.349.

327 Erhan Afyoncu, Uluyörük, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler Sempozyumu Bildirileri.,s.4. Ve ekte verdiğimiz harita.

Ayrıca XV. Yüzyıl son çeyreğinde bu önemini bir nebze yitirmiş gözüken Kara Hisâr-ı Demürlü, Çorumlu Livasına bağlı kaza olduğu bilgileri aktarılmış ve bu kazanın Kale adı verilen küçük bir de kasaba veyahut divan niteliğinde yerleşim yeri bulunduğu belirtilmiştir.³²⁸

Kara Hisâr-ı Demürlü Nahiyesi: XV. Yüzyılın son çeyreğinde “Kale” adı verilen ve yukarıda belirtildiği gibi bağlı üç köyü bulunan divan büyüklüğünde ki, bu yerleşim yeri, 1530 tarihinde nahiye olarak kayıtlarda yer almıştır.³²⁹

Merkezi, günümüzde Sungurlu ile Çorum arasında bulunan Kalehisar “Karahisar Köyü” civarında olduğu ve bu yerleşim yerinin³³⁰ 1710,³³¹ 1726, 1780, 1808, 1818,³³² 1829, 1843³³³ yıllarında Kara Hisâr-ı Demürlü Kazasına bağlı nahiye statüsünde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca “Emlak Divanı ve Kara Hisâr-ı Demürlü” adıyla anılan bu nahiyeye müstakil kaza statüsü verildiği ve yörede yaşayan aşiretlerin zaptiye ve mali işlerinin buradan kontrol edilmeye çalışıldığı bilgisi aktarılmıştır.

Bu kazanın küçük olması ve idarecilerine maaş verecek gücünün bulunmaması nedeniyle 1858 yılında lağv edildiği yine vesikalarda yer almıştır.³³⁴

Kara Hisâr-ı Demürlü adlı bu önemli yerleşim yerleri hakkında kapsamlı bir araştırma yapıp ilim camiasının hizmetine sunulamamış, yapılan bir iki küçük çalışmada çok cılız kalmış ve sağlıklı bir sonuç elde edilememiştir.

Kara Hisâr-ı Behramşah Nahiyesi: XIII. Yüzyılda önemli bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan Behramşah Nahiyesi, 1470 tarihinde 1434 nüfusun yaşadığı belirtilir. Mülâşım adı verilen bir kale ve yerleşim yeri bulunduğu anlaşılan nahiye merkezinin günümüzde Akdağmadeni İlçesi Çalışkan köyü olduğu belirtilir.³³⁵ 1485 yılında Zile kazası idari sahasına dahil olduğu belirtilen bu yerleşim yeri ve kale kalıntısının günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır.³³⁶

Çorum İli: Bizans döneminde “Yenkonıye” adıyla anılmakta olup, 1075 yılında Danişmendli beyi Melih Ahmet Gazi tarafından fethedilerek Türklerin eline geçmiştir. Adını, Oğuzların Çor’um-lu Oymağından almış ve zamanla bu ad üzerinden “lu” edatı düşerek Çorum adı kalmıştır.³³⁷

Çorum İli, 1075 yılında Danişmentli Türk egemenliğine geçmiş, 1300’lü yıllarda önemli bir yerleşim yeridir. Kadı Burhanettin Devleti idari sahasında iken Çorumlu Savaşı ile Osmanlı hakimiyetine geçmiştir.

1413 yılı Çelebi Mehmet döneminde Eyalet-i Rum Suğra eyaletine bağlı sancak,³³⁸ önemli bir şehir, XV. Yüzyıl sonları ve 1530 yıllarında Liva statüsünde, XVI. Yüzyılda merkezi Sivas’a

328 XVI. Yüzyılın ortalarında Kara Hisâr-ı Demürlü’ye ilişkin verilen bilgilerde, 1. Kasaba, 56 karye (köy), 177 mezra ve merkezinde toplam 1.141 hane olduğu belirtilmektedir. Kara Hisâr-ı Demürlü idari sahasında bulunan Kale adlı yerleşim yerinin ise, bağlı üç karye, üç mezra 67 hane, 1.305 nüfusa sahip olduğu bilgileri aktarılmıştır.

329 B.O.A. 387 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Karaman ve Rûm Ahvali Defteri. Cilt. II.,s.XIII.

330 Kalehisar Köyü mıntkasında yapılan arkeolojik araştırmalarda Frig, Bizans ve Selçuklu dönemine ilişkin yapı kalıntıları bulunduğu bilgileri aktarılmıştır. Ayrıca tarihte Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Kalenderoğlu ile M. Ali Çiftliği Köyleri arasında “Karahisar” adlı bir köyün bulunduğu ancak, bu köyün daha sonraları lağvedildiği anlaşılr. Yine, Alaca İlçesi’ne bağlı Kaleyser, Çorum İline bağlı Kaleyser Köylerinin eski adlarının “Karahisar” olduğu bilinir.

331 B.O.A. HSDSABZ 20/M/1126 Dosya no. 1.

332 B.O.A. C.EV.29/Za/1234. Dosya no.224.

333 B.O.A. C.ML.22/Ra/1259. Dosya no.232.

334 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net.

335 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma, Cumhuriyetin 50 Yılına Anma Kitabı,s.331.

336 Sümer, a.g.e.,s.334.

337 İsmail Uçakçı, Tarihi, Kültürü ve İnançlarıyla Sungurlu,s.2.

338 Mehmet Çanlı, Ankara, Kastamonu, Sivas, Osmanlı Vilayet Salnameleri Çorum,s.8.

olan bağlı Eyalet-i Rum Suğra eyaletine bağlı sancak,³³⁹ 1864 yılında Yozgat Sancağı ve Ankara vilayetine bağlı “kaza”, 1894 yılında Ankara vilayetine bağlı “sancak” olduğu ve 1924 yılında Vilayet statüsü aldığı vesikalarda yer almıştır.³⁴⁰

Kırıkkale İli: Adını, yörede bulunan “Kırık Aşireti” bireyleri tarafından kurulmuş “Kırık” adlı mezra ile söz konusu mntıkada bulunan kale adlı mevkîden almıştır.³⁴¹

Bu günkü Kırıkkale İl sınırları, XVI. Yüzyılda Ankara, Çankırı, Kırşehir, Çorum ve Bozok sancakları sınırları içerisinde yer almış, doğu kısımları “Delice-özü” adlı nahiye ye bağlı olarak Bozok sancağına, Kuzey doğusunda kalan kısım Çorum sancağına bağlı Katar Kadılığına bağlı olmuştur.³⁴²

1711 yılı kaynaklarında “Kırık” ile kaydolunan bu mezra, 1925’li yıllara kadar 12 haneli küçük bir mezra iken, MKEK. Fabrikalarının yapılmasıyla gelişmiş, 1929 yılında bucak, 1941 yılında belediye, 1944 yılında “kaza”, 1989 yılında il olmuştur.³⁴³

Yozgat İli: 1530 yılında Bozok adıyla Zülkadiriye eyaletine bağlı “sancak”. Bu sancağın merkezi günümüzde Şefaattli İlçesi mntıkasında bulunan Kızılıkkocalı Kasabası Yassıağıl köyü olduğu belirtilir. XVI. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı “sancak”, 1846 yılında Bozok adıyla “eyalet”, 1849 yılında Bozok eyaletinin merkezi, 1867 yılında Ankara vilayetine bağlı “sancak”, 1924 yılında Bozok adıyla “vilayet”, 1927 yılında ise Yozgat adını alarak “vilayet” olarak kayıtlarda yer almıştır.³⁴⁴

İçtahiye Nahiyesi: 1872 yılında Ankara vilayeti, Yozgat merkeze bağlı nahiye iken, Lağvedildiği belirtilmektedir.³⁴⁵

Kırşehir İli: Bizans döneminde “Makissos ve Jüstinaopolis”, Türk hakimiyetinden sonra ise “Kır-şehri” adı ile anıldığı belirtilmektedir. 1520 yılında Zülkadiriye eyaleti, Bozok sancağına bağlı “kaza”, 1530 yılında Karaman

eyaleti Niğde sancağı’na bağlı “kaza”, 1870 yılında Ankara vilayetine bağlı “sancak”, 1924 yılında Kırşehir adıyla “vilayet”, 1954 yılında Nevşehir İline bağlı “kaza”, 1957 yılında Kırşehir adıyla “vilayet” olduğu vesikalarda belirtilmiştir.³⁴⁶

Çankırı İli: Eski adı “Kengiri” olan bu ilimiz, 1530 yılında Anadolu Eyaletine bağlı sancak, 1846 yılında Ankara eyaletine bağlı sancak, 1867 yılında Kastamonu ve Bozok eyaletine bağlı

339 Çanlı,a.g.e.,s.8.

340 Tahir Sezen, Osmanlı Yer Adları, Bşb. Devlet Arşivleri Gn. Md. Yıl. 2006.,s.307.

341 Ahmet Kankal; Kırıkkale Tarihine Dair Araştırmaları.,s.228.

342 Kankal,a.g.e.,s.228.

343 Yakup Altın, İl Oluşunun 20. Yıl Anısına Bütün Yönleriyle Kırıkkale.

344 Sezen,a.g.e.,s.545. (XV. Yüzyılda Kızılıkkocalı Kazasına bağlı bir mezra olan Yozgat, bu yüzyıldan itibaren Du - kadirililerin yörede hakimiyet kurmasıyla önem kazanmıştır. XVIII yüzyılın ilk çeyreğinde Mamalı Aşiretleri, başka bir ifadeyle Çapanoğlu ailesinin buraya gelmesiyle daha da gelişmiş ve bölgenin merkezi durumuna gelmiştir.

345 Sezen,a.g.e.,s.251.

346 Sezen,a.g.e.,s.

sancak iken, 1924 yılında yapılan idari düzenlemede kendi başına vilayet olmuştur. 1925 yılında adı değiştirilmiş “Çankırı” adı verilmiş ancak, daha sonraki yıllarda tekrar eski haline getirilmiş ve Çankırı adıyla anılmaya başlanmıştır.³⁴⁷

Budak-özü Kazası: Adını, yörede yerleşmiş Dulkadirli beylerden Şah Budak Beye bağlı “Budak Aşireti” ile Moğolların “Özü Aşireti”nden almış, 1530 tarihinde 155 bağli mezra ya da karyesi bulunduğu bilgileri aktarılmıştır.³⁴⁸

Budak-özü, XV. Yüzyıl sonlarında kaza, 1530 yılında nahiye, 1551 yılında Sivas-Tokat Livasına bağlı nahiye, XVI ve XVII Yüzyılda merkezi Yozgat’ta bulunan Sivas eyaletine bağlı nahiye, 1866 yılında Ankara-Bozok eyaletine bağlı kaza, 1867 yılında Ankara-Bozok eyaletine bağlı kaza, 1873 yılında Sungurlu adı ile anıldığı ve 1924 yılında kaza olarak kaynaklarda yer almıştır.³⁴⁹

Aşiret-i Yeni il Kazası: Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü, Budak-özü-Sungurlu kazası için kullanılmış bir isimdir.³⁵⁰

Sungurlu Kazası: Adı, Oğuzların Bozok koluna bağlı Kayı Boyu ile Üçok Koluna bağlı, Bayındır Boyunun sembolü olan bugün akdoğan adı ile bilinen av kuşundan geldiği ve bundan dolayı Türklerde erkek adı olarak kullanıldığı bilinir.³⁵¹

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde “Sungurlu Mezrası” adıyla küçük bir köy olduğu belirtilir.³⁵² Ünlü seyyah Evliya Çelebi 1644 yılında kaleme aldığı Seyahatname adlı eserinde Budak-özü’nü kaza olarak bildirip “Sungur içi” Sungurlu’yu, “Hüseyinova” yani, Alaca kazasından büyük bir nahiye olduğu bilgilerini vermekte ve burada Sunguroğlu hanedanına ait büyük evliyaların nazar-ğahı durumunda bulunan, Dört yüz yıldan beri taşları aşınmamış bir su değirmeninin bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.

Evliya Çelebinin verdiği bilgilerden anlaşılacağı gibi Sungurlu’nun kuruluş tarihi fetih yıllarına uzanmaktadır.³⁵³

Tarihi kaynaklarda “Kara Hisâr-ı Demürlü-Budak-özü-Kalınsaz” adlarıyla anılan Sungurlu İlçesi, XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde karye, 1754 yılında Sivas eyaletine bağlı nahiye, 1794 yılında Çorum-Yozgat, Sivas eyaletine bağlı nahiye, 1833 yılında 250 haneli nahiye,³⁵⁴ 1866 yılında Bozok sancağı Ankara vilayetine bağlı kaza, 1895 yılında Salınlı İle birlikte 171 pare köyü olan kaza,³⁵⁵ 1924 yılında Çorum’a bağlı kaza olduğu belirtilmiştir.³⁵⁶

Kalınsaz Nahiyesi: 1530 tarihli kaynaklarda Yörükhan taifesine mensup kişilerin yaşadığı Budak-özü Kazasına bağlı kışla,³⁵⁷ 1754 yılında ise “nahiye” statüsünde bulunduğu ve Budak-özü-Sungurlu’nun diğer bir adı olarak kullanıldığı belirtilir.³⁵⁸

347 Sezen,a.g.e.,s.133.

348 İsmail Uçakçı, Tarihi, Kültürü ve İnançlarıyla Sungurlu., (Geliştirilmiş ve Düzenlenmiş Baskı) s.23.

349 Çanlı,a.g.e.,s.8.

350 Sezen,a.g.e.,s.471. 1847 yılında Sivas eyaletine bağlı sancak, 1855 yılında da Bozok eyaletine bağlı sancak merkezi olan Yozgat ile Sivas arasında bulunduğu belirtilen Yeniil adlı yerleşim yeri ile karıştırılmamalıdır.

351 Sümer; Oğuzlar.,s. 210. (1147 yılında Fars Eyaletinde, Salgurlu adlı devleti kuran kişinin Sungur Bey adında bir kişi olduğu bilinir. Burhanettin Başkurt, Türkav Dergisi. Sayı 15.

352 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri.

353 Evliya Çelebi; Seyahatname. (Sadeleştirilenler; T. Temel Kuran, Necati Aktaş) III. Cilt., s. 877.

354 Uçakçı, Sungurlu,a.g.e.,s.

355 Şemseddin Sami, Kamus-ul Alam.

356 Sezen,a.g.e., 471.,(2000 yılı idari dağılımında 6 belde teşkilatı, 101 köy, 6 mezrası bulunmaktadır).

357 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri.

358 Sezen,a.g.e.,s.275.

Bilindiği üzere yörede saz, akarsu kenarlarında oluşmuş kamış türü düzensiz bitkilere verilen isimdir. İlçe arazisinin doğusundan başlayıp, batısına kadar uzanan akarsu kenarları bu bitkilerle örtülü olması, adını buradan almış olacağını tabî kılmaktadır. Sungurlu İlçesi Fındıklı köyü'nde yaşayan köklü bir sülalenin soyadı olarak Kalınsaz adı almış olmaları, Kalınsaz adlı yerleşim yerinin merkezi bu civarda olacağını kuvvetlendirmektedir.³⁵⁹

Boğazkale İlçesi: Çorum İline bağlı olan bu ilçemizin kurulduğu yerin, Hititlerin merkezi “*Hatuşa*” ve Dulkadirîlilerin merkezi “*Kalekişla*” olduğu bilinir. 1530’lu yıllarda “*Kalekişla*” adıyla küçük bir yerleşim yeri olduğu belirtilen bu yerleşim yeri, bazı dönemlerde Boğazköy adıyla anıldığı ve 1935 yılında Yekbas (Evren) nahiyesinin devamı olarak nahiye statüsü aldığı belirtilir. Boğazkale, Sungurlu İlçesine bağlı bir nahiye iken, 1967 yılında belediye, 1987 yılında da ilçe statüsü almıştır.³⁶⁰

İskilip Kazası: Bizans döneminde “*Ne-oklauniopolis*” adıyla bilinir ve 1075 yılında Danişmendli beyi Gümüştekin Ahmet Gazi tarafından fethedilmiştir.³⁶¹ Beylikler devrinde vilayet statüsünde olduğu belirtilirken,³⁶² XV.Yüzyıl kaynaklarında önemli bir yerleşim yeri olduğu ve bu yerleşim yerine bağlı 101 mezra bulunduğu bilgileri aktarılmıştır.³⁶³

1530 yılında Çorum sancağı, Rum eyaleti-ne bağlı kaza,³⁶⁴ 1847 yılında Çorum-Amasya sancağı, Sivas eyaletine bağlı kaza, 1867 yılında Kastamonu Vilayeti Tosya Kazasına bağlı nahiye,³⁶⁵ 1872 yılında belediye statüsü almış, 1894 ve 1924 yıllarında Çorum’a bağlı bir kaza olduğu kaydedilmiştir.³⁶⁶

Katar Nahiyesi: Tarihte “*Saray, Katarsarayı ve Tahte’î Tarik, Demirci*” adı ile de anılmış ve bu adı Moğol beylerinden birisinin oğlundan almıştır.³⁶⁷ Geçen yüzyıllar içerisinde lağv edilmiş olan bu yerleşim yerinin merkezi günümüzde Sungurlu, Bayat, İskilip ve Kızılırmak ilçeleri arasında olduğu anlaşılr.³⁶⁸

359 Kalınsaz oymağı ve Fındıklı köyü ahalisinin yerleşimi 20. Yüzyılın başlarında olmuş. Köy sakinleri Tuğcu köyü’nü kışlak, bu günkü bulundukları mevkiyi yaylak olarak kullanıp yaşamlarını sürdürürken devlet bazı Kafkas göçmeni aileleri Sungurlu yöresinde iskana tabî tutar. Bazı Kafkas göçmeni aileleri buraya iskan etmeye karar alır. Bu bağlamda içerisinde Kalınsaz oymağının atalarının bulunduğu Tuğcu köyü (yani bu günkü Fındıklı köyü ahalisi) yaylak olarak kullandığı bölgeye, Kafkas ahalisinde Tuğcu köyü’ne iskan edilirler.

360 Sezen,a.g.e.,s.88., (2000 yılı idari dağılımında iki belde 12 köy teşkilatı bulunur). Ayrıca Yekbas Kasabası, B - zans döneminde “Peterum” adı ile anılan bir şehir ve 1833 yılında 150 hane olduğu “Charles Texier” tarafından belirtilmektedir.

361 Çorum İl Yıllığı,s. 308. Yıl 2003.

362 Çanlı,a.g.e.,s.27.

363 Fatih Sultan Mehmet’in hocası Akşemsettin ve Ünlü Matamatiçi Ali Kuşçu’nun damadı olan Şeyh Muhittin Yavsi’nin oğlu 29 yıl Şeyhülislamlık makamında bulunmuş “Ebussuud Efendi” İskilip’in yetiştirdiği önemli devlet ve ilim adamlarındandır.

364 Rum Eyaletinin merkezi Sivas şehri olup, 1387 yılından XVI. Yüzyıla kadar Çorum, Sivas, Tokat, Şarki Kara Hisar ve Bozok civarı olmak üzere yörede birçok yeri içerisine alır.

365 Çanlı,a.g.s.30.

366 Sezen,a.g.e., s. 260. - (2000 yılı idari dağılımında 65 köy mezra-kışlakları ile birlikte 110 yerleşim yeri bul - maktadır).

367 Faruk Sümer, Anadolu’da Moğollar,s.136.

368 Sezen,a.g.e.,s.

XV. Yüzyıl sonu ve XVI. Yüzyılın ilk yarısında Çorum Livasına bağlı nahiye, 1556 yılında Çorum Livasına bağlı kaza, 1716 yılında İskilip Kazasına bağlı nahiye,³⁶⁹ 1819 yılında “*Katarsaray*” adıyla ile kaza³⁷⁰ ve 1840’lı yıllarda İskilip Kazasına bağlı nahiye olduğu belirtilmiştir.³⁷¹

Tahta’t Tarik Nahiyesi: Katar adlı nahiye olduğu sanılır. Bu sanımıza kaynak ise bağlı köylerinin aynı köyler olmasıdır. Kanuni dönemine ait kaynaklar, bu nahiyenin İskilip İlçesine bağlı olduğu ve On altı mezra ya da kışlağı bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.³⁷² 1590 tarihli kaynaklarda Çorum merkeze bağlı olduğu belirtilen bu yerleşim yeri idari sahasında yer almış köylerin listesi, daha önce yaptığımız “*Kara Hisâr-ı Demürlü*” adlı ilk baskımızda verilmiştir.³⁷³

Fevka’t Tarik Nahiyesi: XV. Yüzyıl sonunda Divan, XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Çorum Livası İskilip Kazasına bağlı nahiye, 1847 yılında Tahta’t Tarik adlı yerleşim yeri ile birlikte anılarak kaza olduğu kaynaklarda yer almakta ve³⁷⁴ tarihin bir devrinde “*Dağkesen, Kötüaluç, Çulhalar, Hallı, Şehmuslar, Oruçoğlu, Alibeğli, Hacıhaliloğlu, Aşağıkavlı, Kurusaray, Yanoğlan, Mismirağaç, Kozahlat, Sarıkavak Kıkuyu*” adlı karye-köylerin bağlı olduğu belirtilmektedir.³⁷⁵

Karaberg Nahiyesi: İskilip Kazasına bağlı nahiye olduğu ve bu nahiyede Badılı Aşiretine mensup 96 nüfusun yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.³⁷⁶

Uğurludağ İlçesi: Eski adı “*Kızılviran-Kızılören*” olan ilçenin 1530 tarihinde Kara Hisâr-ı Demürlü Kazasına bağlı mezra,³⁷⁷ 1929 yılında nahiye, 1959 yılında bugünkü adını aldığı,³⁷⁸ 1969 yılında belediye statüsü alarak, 1987 yılında ilçe olduğu anlaşılar.³⁷⁹

Ekrâd-ı Çorum Kazası: “*Çorum Kürdü*” adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, tarihte Çorum yöresinde kurulmuş “*Kara Hisâr-ı Demürlü, Katarsarayı, Tahte’t tarik, Fehta’t tarik*” adlı yerleşim yerleri için kullanılmıştır.³⁸⁰

Bayat-özü Kazası: Adını, “*Bayat Boyu*” ile Moğolların “*Özü Aşireti*” mensuplarından almış olan bu yerleşim yerinin, XV. Yüzyıl sonunda Çorum Livasına bağlı “*Divan*”, 1520 yılında Çorum Livasına bağlı nahiye olduğu ve XVI. Yüzyılda bağlı 26 mezra-karyesi bulunduğu belirtilmiştir.

1840’lı yıllarda İskilip Kazasına bağlı nahiye olan³⁸¹ bu yerleşim yerinin 1936 tarihinde “*Alagöz*” adıyla da anıldığı ve 1958 yılında Çorum İline bağlı kaza statüsü aldığı belirtilmektedir.³⁸²

369 BOA.C..DH..29/Z/1132.

370 BOA.MC.VRD.MTM.d. (Bu kazanın “Oruçoğlu, Kötüaluç, Çulhalar, Hallişemişler, Dağkesen, Alibeğli, Hacıhaliloğlu, A. Kıvı, Kurusaray, Yanoğlu” adıyla bağlı karyeleri olduğu kaynaklarda yer almıştır).

371 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.191.

372 Sezen,a.g.e.,

373 BAO. 387 Numaralı Mahasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defetir Cilt II.

374 Sezen, a.g.e.,s. 490.

375 Katar, Tahta’t Tarik, Fevka’t Tarik adlı bu nahiyelerin yeri tem tespit edilememiş olmakla birlikte, günümüzde İskilip İlçesi Yerli köyü mntukası “Örenyeri” adlı mevkiide bulunan yerleşim yeri kalıntıları ve bu yerleşim yeri kalıntılarının geniş bir alana dağılmış olması burası olma ihtimlini güçlendirmektedir.

376 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

377 Kızılviran adlı bu karyede 1837 yılında 40 erkek nüfusun yaşadığı, ahalinin rençberlikle geçindiği bilgisi yer almaktadır.H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.130.

378 Bu adın “Urlu Dağ”dan dönüştüğü belirtilmektedir.

379 Çorum İl Yıllığı,s.332. Yıl. 2003. Söz konusu tarihte Uğurludağ İlçesi’ne bağlı günümüzde 19 köy bulunma - tadır.

380 Sezen,a.g.e.,s 167.

381 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.180.

382 Alagöz adlı bu yerleşim yerinin 1910 yılında merkezi Satıyüzü köyü olduğu bilgileri de yer alır.

Hüseyin-Abad Nahiyesi:³⁸³ Hititler döneminde “*Etonia*”,³⁸⁴ Türk hakimiyetinden sonra Hüseyinova adıyla anıldığı belirtilmektedir. Adını, Anadolu’nun fethinde büyük emek vermiş ve bölgede yaşadığı kabul edilen ünlü eren “*Hüseyin Gazi*” den aldığı anlaşılmaktadır.

1530 tarihinde Tokat-Sivas Livası Zile Kazasına bağlı nahiye³⁸⁵ olduğu ve 1530’lu yıllarda bağlı 12 mezra-karyesi bulunduğu kaydedilir.³⁸⁶

1846 yılında Bozok eyaletine bağlı kaza, 1867 yılında Yozgat sancağı merkezine bağlı,³⁸⁷ 1885 yılında Çorum merkeze ve Ankara vilayetine bağlı kaza iken,³⁸⁸ 1919 yılında Çorum’a bağlı kaza statüsü aldığı belirtilmektedir.³⁸⁹

1935 yılında aynı mıntıkada bulunan Yörükhan taifesine mensup insanların yaşadığı “*Alaca*” adlı, köyün gelişip büyüyerek Hüseyin-Abad’ın yerini aldığı yine aktarılan bilgilerdendir.³⁹⁰

Sarısüleyman Nahiyesi: 1865 yılında Mecitözü, Amasya, Sivas vilayetine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda köy statüsüne düşüp, Merkez, Alaca, Çorum’a bağlandığı anlaşılmıştır.³⁹¹

Emlak Divanı: 1530 tarihli Osmanlı vesikalarında Sungurlu İlçesi ile Çorum İli arasında gösterilir. Söz konusu yüzyılda bağlı 20’yi aşkın karye-mezrasının bulunduğu an-

laşılan bu yerleşim yerinin 1842 yılında Çorumlu Kazasına bağlı nahiye olduğu bilgilerinin yanı sıra tarihte,³⁹² “*Kara Hisâr-ı Demürlü*” adıyla anıldığı anlaşılr.³⁹³

Mecitözü Kazası: “*Avukathacıköy*” adı ile de anılan bu yerleşim yeri, 1530 yılında Turhal-Tokat-Sivas Rum eyaletine bağlı “*nahiye*”,³⁹⁴ XVII. Yüzyılda Sivas eyaletine bağlı “*kaza*”, 1865 yılında Amasya sancağı, Sivas eyaletine bağlı “*kaza*”, 1873 yılında “*Hacı, Veray, Zünnun ve Gelengiras*” adlı dört bağlı nahiyesi bulunur iken, 1880 yılında “*Efgani, Elvançelebi, Doğla, Gök ve Veray*” adlı bağlı beş nahiyesi olan kaza,³⁹⁵ 1916 yılında Çorum sancağına bağlı “*kaza*”³⁹⁶ ve 1924 yılında Çorum vilayetine bağlı “*kaza*” olduğu belirtilmektedir.³⁹⁷

383 Abad, sözcüğü Farsca bir kelime olup “mamur, şen” anlamı içermektedir.

384 Çorum İl Yıllığı.,s.296. Yıl. 2003.

385 BOA. 387 Numaralı Muhabese-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.,s.114-129.

386 BOA. 387 Numaralı Muhabese-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.,s.114-129. Sezen,a.g.e.,s.260.

387 Çanlı,a.g.e.,s.24. Söz konusu tarihte 24 bağlı köyü olduğu anlaşılr.

388 BOA. 03/ca/1301 Dos.9 Gömlek 27. Fon kodu Y..P.R.K. AZI.

389 Sezen,a.g.e.,s. 543

390 Sezen,a.g.e.

391 Sezen,a.g.e.S.446

392 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.35. (Günümüzde Çorum merkeze bağlı olan “Sapa, Seyfe, Sarımbey, Hamdi, Abdal - du, Sarıyer, Sorsavuş, Çayhatap, Yenice, Karabayır, Gökdere ve Çağsak köylerinin söz konusu yıllarda Emlak Nahiyesine bağlı oldukları anlaşılr.)

393 BOA.387 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Karaman ve Ahvali Defteri. Cilt II.

394 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.,s.114-129.

395 Çanlı, 38,s.

396 Çanlı,s.38.

397 Sezen,a.g.e.

Zünnunabad Kazası: 1847 yılında Çorum, Çorum-Amasya Sivas eyaleti idari sahasında kaza statüsünde bulunduğu ve merkezinin bu günkü, Mecitözü İlçesi Zünun-Söğütyolu köyü olduğu belirtilir.³⁹⁸

Kargı Kazası: 1083 yılında Türk hakimiyetine geçmiş olan bu yerleşim yeri, Anadolu Selçukluları, Çobanoğulları ve Çandarlıoğulları hakimiyetlerinde bulunmuştur.³⁹⁹ 1430 yılında Osmanlı egemenliğine geçmiş olan bu yerleşim yeri, 1530 yılında Anadolu eyaleti, Kengiri sancağı'na bağlı "kaza", 1841 yılında Ankara eyaletine bağlı "kaza", 1849 yılında Bozok eyaleti, Çankırı sancağı'na bağlı "kaza", 1865 yılında Kastamonu vilayeti, Tosya Kazasına bağlı "nahiye",⁴⁰⁰ 1936 yılında Kastamonu vilayetine bağlı "kaza" ve 1953 yılında Çorum vilayetine bağlı "kaza" olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁴⁰¹

Saz Kazası: XVI. Yüzyılda Osmancık Kazasına bağlı "divan" statüsünde olan bu yerleşim yeri,⁴⁰² 1737 yılında Osmancık Mukataasına tabi "nahiye" statüsünde olduğu,⁴⁰³ başka bir kaynaktan Ankara vilayeti, Çorum sancağına bağlı "kaza" statüsünde bulunduğu bilgileri aktarılmıştır.

Kastamonu vilayeti Kengiri sancağına bağlı "kaza" olduğu bilgileri de bulunan bu yerleşim yerinin "Çaybaşı ve Kuşçular" adı ile kaydolunan köylerinin de bulunduğu kaynaklarda yer almıştır.⁴⁰⁴

Bu yerleşim yerinin merkezinin ise günümüzde Oğuzlar İlçesi merkezi ile Kızılırmak arasında tarihte kurulmuş "Saz karyesi" olduğu sanılır.

Oğuzlar İlçesi: İskilip Kazasına bağlı "Karaören" adlı bir kasaba iken 1990 yılında "kaza" statüsü almıştır.⁴⁰⁵

Osmancık Kazası: Adını, Danişmentli hükümdarı Melih Ahmet Gazinin oğullarından olan "Osmancık" adlı bir beyden almıştır. 1075 yılında fethedildiği bilinen bu yerleşim yerinin 1475 yılında Anadolu eyaletine bağlı "sancağ", 1520 yılında Çorum, Rum eyaletine bağlı "kaza", 1847 yılında Amasya, Çorum, Sivas eyaletine bağlı "kaza", 1864 yılında Amasya, Sivas eyaletine bağlı "kaza", 1869 yılında Kastamonu, Tosya Kazasına bağlı "nahiye",⁴⁰⁶ 1894 yılında Çorum, Ankara vilayetine bağlı "kaza" iken 1924 yılında Çorum'a bağlı "kaza" olduğu belirtilmektedir.⁴⁰⁷

Kamil Nahiyesi: Zeytun, Gedegara, Canik, Rum eyaletine bağlı köy iken, 1865 yılında Avlağı, Vezirköprü, Amasya, Sivas vilayetine bağlı nahiye, 1894 yılında da Osmancık, Çorum'a bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer alır.

Dodurga Kazası: Osmancık Kazasına bağlı bir kasaba iken, 1990 yılında kaza olmuştur.

398 Sezen,a.g.e.,556.

399 Çanlı,a.g.e.s.32.

400 Çanlı,a.g.e.s..33.

401 Sezen,a.g.e.

402 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt. II. Ek harita.

403 BOA.Tarih :27/Za/1153 (Hicri) Dosya No :2 Gömlek No :64 Fon Kodu :C..SM..

404 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :6037 Fon Kodu :KK.d...

405 Sezen,a.g.e.

406 Çanlı,a.g.e.,s.32.

407 Sezen,a.g.e.,s. 403.

Sakızdivanı: Serkis adı ile de anılan bu yerleşim yeri, XVI. Yüzyılda Osmancık Kazasına bağlı bir nahiye-divan olan bu yerleşim yerinin Çorum İlinin kuzey doğusunda bulunduğu tarihi vesikalardan anlaşılır.

Gelengiras Kazası: 1530 tarihli vesikalarda “*Geldiklan*” adı ile kaydolunan bu yerleşim yerinin,⁴⁰⁸ Mecitözü İlçesi Elvançelebi köyü ile Amasya arasında olduğu anlaşılır.⁴⁰⁹ 1847 yılında Çorum, Amasya ve Sivas eyaletine bağlı olduğu belirtilir.⁴¹⁰

Hacıhamza Kazası: Günümüzde Çorum İli Kargı İlçesi idari sahasında bulunan bu yerleşim yeri, 1837 yılında Hacıhamza Derbendi adı ile “*kaza*” statüsünde olduğu kaydolunur.⁴¹¹ 1847 yılında Amasya, Çorum ve Sivas eyaletine bağlı “*kaza*”, 1865 yılında Osmancık, Amasya ve Sivas eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1953 yılında Kargı İlçesine bağlı “*nahiye*” olduğu kayıtlarda yer almaktadır.⁴¹²

Hacıköy Kazası: Avukathacı adı ile de anılır. Bu yerleşim yeri günümüzde Çorum iline bağlı “*Mecitözü kazası*” olduğu, 1894 yılında Çorum, Ankara vilayetine bağlı “*kaza*”, 1924 yılında Çorum İline bağlı “*kaza*” olduğu bilgileri aktarılır.⁴¹³

Aştagul Nahiyesi: Günümüzde “*Aşdavul*” adı ile anılan yerleşim yerinin, 1530 yılında Amasya, Rum eyaletine bağlı “*nahiye*”,⁴¹⁴ günümüzde ise Çorum İli Ortaköy İlçesine bağlı bir “*kasaba*” olduğu bilinir.

Ortaköy Kazası: 1530 yılında Amasya Livasına bağlı küçük bir “*karye*” iken,⁴¹⁵ 1908 yılında Mecitözü İlçesi, Yozgat ve Ankara vilayetine bağlı “*nahiye*”, 1926 yılında Mecitözü Kazasına bağlı “*nahiye*” ve 1959 yılında Çorum iline bağlı “*kaza*” olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁴¹⁶

Laçın Kazası: “*Büyüklaçın*” adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1935 yılında Çorum merkeze bağlı nahiye iken, 1990 yılında Çorum vilayetine bağlı kaza olduğu bilinir.

Seydim Nahiyesi: Tarihte, Çorum Merkezine bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır ve merkezinin bu günkü Seydim Kasabası olduğu anlaşılır.

Divan-ı Börg Nahiyesi: 1692 yılında Çorum sancağına bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır. Nahiye merkezinin bu günkü adı ve yeri yespit edilememiştir.⁴¹⁷

İncesu Nahiyesi: Tarihte, Çorum sancağına bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer alır. Nahiye merkezinin bu günkü adı ve yeri yespit edilememiştir.

Tuzcuyan Nahiyesi: XVI. Yüzyıl kaynaklarında Çorum idari sahasında kaydolunan Divan statüsünde bulunan bu yerleşim yerinin bu günkü yeri ve adı tespit edilememiştir.⁴¹⁸

Şeyhmustafa Nahiyesi: 1865 yılında Mecitözü, Amasya, Sivas vilayetine bağlı nahiye iken, daha sonraki yıllarda köy statüsüne indirildiği anlaşılır.

Kışlacık Nahiyesi: 1865 yılında Mecitözü, Amasya, Sivas vilayetine bağlı nahiye iken, geçen yüzyıllar içerisinde Merkez, Mecitözü, Çorum’a bağlı köy olduğu kayıtlarda yer almıştır.

408 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt. II. Ek harita.

409 Kaynak ek harita.

410 Sezen,a.g.e.,s. 194.

411 Hacı Haldun Şahin,a.g.e.,s. Giriş.

412 Sezen,a.g.e.,s. 218.

413 Sezen,a.g.e.,s.

414 BOA.1530 tarihli ek harita.

415 BOA. 1530 tarihli ek harita.

416 Sezen,a.g.e.,s.

417 BOA. Fon Kodu: İE.AS.. Gömlek No:3546 Dosya No:39 Tarih: 27/C /1112 (Hicri).

418 BOA. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt. II.,s.Giriş.

Cemilbey (Çorak) Nahiyesi: Mecitözü'ne bağlı nahiye iken, 1924 yılında merkeze bağlı nahiye olduğu bilgileri bulunur.

Çat Nahiyesi: 1456 yılı kaynaklarında yer alan bu nahiye Çorum'a bağlı olduğu ve bu nahiyede Kıpçak-Tatar Aşiretine bağlı 18 hane ahalinin yaşadığı bilgisi aktarılır.⁴¹⁹

Süleymanlı Kazası:⁴²⁰ “*Salmanlı, KüçükSüleymanlı, Kayadibi*” adı ile de anılır. Bu önemli yerleşim yerinin merkezi günümüzde Yerköy İlçesine bağlı Salmanlı kasabası civarında olduğu anlaşılr.⁴²¹

Adını, Dulkadirli beylerden Süleyman-Salman bey'den aldığı belirtilen bu yerleşim yerlerinin bulunduğu yer hakkında elimizde net bir bilgi bulunmamaktadır.⁴²² Bu konu ile ilgili yaptığımız alan araştırmasında Salmanlı kasabası civarında kurulmuş ve tarih içerisinde yok olmuş birden fazla yerleşim yeri kalıntısı ile karşılaşıldığından net bir bilgi elde edilememiştir.

Salmanlı kasabası kuzeyinde bulunan Bazlamaç mevki, güneyinde bulunan Aslanhacılı köyü ve Çakırhacılı köyü mevkilerinde bulunan yapı ve mezar kalıntıları “*Süleymanlı ve Küçüksülaymanlı*” adlı yerleşim yerlerinin kalıntıları olduğu düşünülmektedir.

XVI. Yüzyıla ait bir kaynakta bağlı 87 mezra ya da karyesi bulunduğu belirtilen, Salmanlı nahiyesi, Salmanlı Aşiretlerinin çoğunlukla yaşadığı bir bölge olduğu ve 1550 yılında merkezinde 682 hane ahalisinin bulunduğu tarihi vesikalarda yer almıştır.⁴²³

1530 yılında Bozok, Zülkadiriye eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1590'lı yıllarda “*kaza*”, 1846 yılında Bozok eyaletine bağlı “*nahiye*”,⁴²⁴ 1867 yılında Keskin-Bozok-Ankara eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1872 ve 1892 yıllarında Sungurlu-Yozgat-Ankara eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1897 yılında Dinek-Maden (Keskin)'ine bağlı “*nahiye*”, 1924 yılında Yozgat'a bağlı “*nahiye*” olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁴²⁵

Yerköy İlçesi: Adını, yörede yaygın olarak yaşayan Yerköy Aşiretinden almış olan bu yerleşim yeri, “*köy*” iken, 1935 yılında Yozgat'a bağlı “*nahiye*”, 1945 yılında da Yozgat İline bağlı iken “*kaza*” statüsü almıştır.⁴²⁶

Emlak Nahiyesi: XVI. Yüzyılda Zülkadiriye eyaleti, Bozok sancağı idari sahasında kurulduğu belirtilir. 1556 yılında 56 köyü, bu köylerde 1166 hanesi ve 8453 toplam nüfusunun bulunduğu bilgisi aktarılır.⁴²⁷

Kızılköcalı Nahiyesi: Şefaattli İlçesinin eski adı olup, nahiye merkezi adı geçen ilçenin “*Yassıağıl Köyü*”nün bulunduğu yer olduğu bilgileri aktarılır.⁴²⁸

1530 yılında Bozok, Zülkadiriye eyaletine bağlı kaza, 1846 yılında yine, Bozok eyaletine bağlı kaza olduğu bilgileri aktarılan⁴²⁹ Kızılköcalı, son yüzyılımıza kadar süre geldiği yine aktarı-

419 Halaçoğlu, a.g.e.cilt.5.

420 Ahmet Gündüz. Kırşehir Tarihi Aşiretleri Cemaatleri Boyları.,s.173., Sezen,a.g.e.,s.441.

421 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma.

422 Yaşar,a.g.e.,s.41.

423 Koç,a.g.e., Salmanlı, bazı döneme ait kaynaklarda Süleymanlı adıyla da geçtiği görülür. (Süleyman beyin tü - besinin günümüzde Kayseri İli Zamanlı bölgesinde kurulmuş Gülabi köyü'nde bulunduğu bilinir).

424 Mehmet Öz, Bozok Sancağı'nın İskan ve Nüfus Yapısı, XII. T.T.Kongresi Cilt 3.,s. 787.

425 Evciler, 1846 yılında Salmanlı Kazasına verilen isim.

426 Sezen,a.g.e.,s.

427 Lütfi Arslan, Ank. Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. 2005.

428 Bşb.Devlet Arşivleri. Yer no. 77.15.18., Kızılköcalı Nahiye merkezi 1932 yılında Yassıağıl Köyü'nden Hacı Şefaattli Köyüne nakledilmiştir.

429 Sezen,a.g.e.,s.317.

lan bilgilerdendir. Şefaati adının ise yörede bulunan “*Hacı Şefaati*” adıyla kaynaklarda yer alan köyden geldiği anlaşılmaktadır.⁴³⁰

Bali-Baltı Nahiyesi:⁴³¹ İdari sahası bu günkü Yozgat İlının bulunduğu saha olduğu sanılır. Bazı kaynaklarda “*Baltı*” adıyla da kaydedilen bu nahiyenin XVI. Yüzyılda 56 bağı yerleşim yeri olduğu be merkezinde 1652 hane ahali yaşadığı belirtilir.⁴³²

Yukarıkınık Nahiyesi:⁴³³ “*Yukarıkanak*” adıyla da kaydedilen bu nahiyenin Yozgat İli Sarıkaya İlçesinin kuzey doğusunda kurulduğu ve 1556 yılında 68 bağı köyü’nde 990 hanede 6067 nüfusunun bulunduğu belirtilir.⁴³⁴

Aşağıkınık Nahiyesi:⁴³⁵ “*Aşağıkanak*” adıyla da kaydedilen bu nahiyenin Yozgat İli Yerköy İlçesi ile Şefaati İlçeleri arasında kurulduğu;⁴³⁶ 1556 yılında 51 bağı köyü, 644 hanesi ve 4924 nüfusunun bulunduğu belirtilmektedir.⁴³⁷

Karadere Nahiyesi: 1556 yılında 48 bağı köyü 1195 hanesi ve 7345 nüfusu bulunduğu,⁴³⁸ nahie merkezinin Yerköy İlçesi ile Şefaati İlçesi arasında bulunan “*Karasu*” adı verilen vadi de olduğu belirtilir.⁴³⁹ Yukarıda konu edilen diğer nahiyeler gibi burası da daha sonraki yüzyıllarda lağv edildiği anlaşılr.

Akdağ Kazası: “*Çayırşeyhi ve Çayıralan*” adı ile de kaydolunan bu yerleşim yerine bağı 64 köy, 1652 hane, 9882 nüfusun yaşadığı,⁴⁴⁰ XVI. Yüzyılda Zülkadiriye eyaleti, Bozok sancağına bağı nahie, 1872 yılında Ankara vilayeti, Bozok sancağı ve Yozgat Kazasına bağı nahie olduğu ve 1924 yılında Boğazlıyan adını aldığı belirtilmiştir.⁴⁴¹

Akdağmadeni Kazası: Diğer bir adının “*Maden*” olduğu belirtilir. 1830 yılında Zülkadiriye eyaletine bağı “*kaza*”, 1872 yılında yine aynı yerleşim yerlerine bağı “*kaza*” iken 1924 yılında Yozgat İline bağlanarak “*kaza*” statüsünü sürdürmüştür.⁴⁴²

Çubuk Nahiyesi: Çubuk adının, tarihte Harput yöresinde beylik kurmuş olan “*Çubukoğulları*”ndan aldığı anlaşılr.⁴⁴³ Tarihte Zülkadiriye eyaleti, Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş olan bu nahie merkezinin günümüzde ki, Yeniçubuk nahiyesi olduğu ve sınırlarının tarihte bugünkü Kayseri İlının Akkışla ilçesi kuzeyinden başlayıp, Kayseri Büyüktuzhisar dan kızılıрмаğa oradan da, ırmağın güney kesimini takiple karagöle kadar uzanan hattı içine aldığı belirtilir.⁴⁴⁴

Çubuk Nahiyesinin 1556 yılında 54 bağı köyü ve 6991 nüfusun yaşadığı aktarılan bilgilerdendir.⁴⁴⁵

430 XVI. Yüzyılda Yozgat İlının Kızılıkocalı Kazasına bağı bir mezra olduğu bilinir.

431 BOA.Yıl.Hicri.1179.M.1763.

432 Yunus Koç.,s.105.

433 BOA.İE.AS...Yıl.Hicri.1078.

434 Arslan,a.g.tez.

435 BOA.998 Numaralı Defter.

436 Koç,a.g.e.,s.

437 Arslan,a.g.tez.

438 Arslan,a.g.tez.

439 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma.

440 Arslan,a.g.tez.

441 Koç, a.g.e, XVI. Yüzyılda ayrıca Çayırşeyhî Karyesinde Çerkez bey ahalisinden 18 kişinin yaşadığı bilgileri aktarılır.

442 Sezen,a.g.e.s.

443 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Ağızları Üzerine Düşünceler.,s.67.

444 Sezen,a.g.e.,s.134.

445 Arslan,a.g.tez.

Sorgun İlçesi: Diğer bir adının “*Köhne-i Kebir*” olduğu ve 1556 yılında bağlı 34 köyü, bu köylerde 467 hanesi, 3955 nüfusu bulunduğu belirtilir.⁴⁴⁶ Tarihte Bozok Zülkadriye eyaleti, Zile-Sivas-Tokat Rum eyaleti, Bozok eyaleti merkezi, Ankara ve Yozgat vilayetleri idari sahalarında yer almıştır. 1522 yılında nahiye, 1530 yılında nahiye, 1846 yılında kaza, 1867 yılında nahiye olan Sorgun 1926 yılında tekrar kaza statüsü almıştır.⁴⁴⁷

Çekerek Kazası: Tarihte Tokat İli Zile Kazasına bağlı “*Hacıköy*” adı ile bir köy iken, 1924 yılında Sorgun Kazasına bağlanıp, 1928 yılında bucak statüsü almış ve 1944 yılında Çekerek Irmağına izafeten Çekerek adı alarak ilçe olmuştur.

Halka-i Has Nahiyesi: Nahiye, Çekerek Kazası Yelten ve Yoncalık köylerini de içine alan bölgede idi. Tarihte, Sivas-Tokat, Rum eyaleti idari sahasında bulunmuş bu yerleşim yerinin daha sonra lağvedildiği anlaşılr.⁴⁴⁸

Hacıköy Kazası: Zile, Tokat, Sivas vilayetine bağlı köy iken, 1928 yılında Sorgun, Yozgat’a bağlı nahiye statüsünde olduğu görülmekte, 1944 yılında da Çekerek, Yozgat’a bağlı kaza olduğu belirtilmektedir.⁴⁴⁹

Eski Nahiyesi: 1865 yılında Zile, Tokat, Sivas eyaletine bağlı nahiye, 1926 yılında Sorgun, Yozgat’a bağlı nahiye olan bu yerleşim yeri 1940 yılında lağvedilmiştir. Bu yerleşim yerine bağlı köylerin ekseriyeti bu günkü Çekerek İlçesine bağlı olması merkezinin de burada olacağını göstermektedir.

Saraykent İlçesi: Eski adının, “*Karamağara*” olduğu 1872 yılında Akdağmadeni, Yozgat, Ankara Eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1924 yılında Akdağmadeni, Yozgat’a bağlı “*nahiye*”, 1990 yılında Yozgat’a bağlı “*kaza*” olduğu belirtilir.⁴⁵⁰

Çandır Kazası: Adını, tarihte Anadolu’da kendi adıyla beylik kurmuş Candaroğullarından aldığı almış olan bu yerleşim yerimiz, 1948 yılında Yozgat, Çayıralan Kazasına bağlı “*nahiye*” iken, 1990 yılında Yozgat’a bağlı müstakil “*kaza*” olmuştur.

Hasbek Nahiyesi: Bu yerleşim yeri Karamağara, Akdağmedenine bağlı “*köy*” iken, 1957 yılından sonra “*nahiye*” statüsü almış ve günümüzde Sarıkaya İlçesine bağlıdır.

Hacıköy Kazası: Günümüzde Yozgat ili Çekerek İlçesi idari sahasında bulunan bu yerleşim yeri Zile, Tokat, Sivas eyaletine bağlı bir köy iken, 1928 yılında Yozgat, Sorgun İlçesine bağlı “*nahiye*”, 1944 yılında da Çekerek İlçesine bağlı olduğu belirtilmiştir.

Aliiki Nahiyesi: Bozok, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye olduğu ve bu nahiyenin Yozgat’a bağlı Sarıkaya İlçesi bölgesinde bulunduğu,⁴⁵¹ Bu yerleşim yerinin bağlı 33 köyü ve bu köylerde 677 hanede 4011 nüfusun yaşadığı 1556 yılı kaynaklarında yer almaktadır.⁴⁵²

446 Arslan,a.g.tez.

447 Sezen,a.g.e.,s.466.

448 Sezen,a.g.e.,s.222

449 Sezen,a.g.e.,s.218

450 Sezen,a.g.e.,s. 288.

451 Sezen,a.g.e.,s.

452 Arslan,a.g.tez.

Yenifaklı Kazası: “*Faklı*” adı ile Yozgat, Boğazlıyan’a bağlı nahiye iken, 1990 yılında Yozgat vilayetine bağlı kaza olduğu belirtilir.⁴⁵³

Kadıışehri Kazası: 1865 yılında Zile, Tokat, Sivas vilayetine bağlı nahiye, 1944 yılında Çekerek, Yozgat’a bağlı nahiye iken, 1990 yılında Yozgat’a bağlı kaza olmuştur.⁴⁵⁴

Özükkavak Nahiyesi: Tarihte, “*Özikavağı*” adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri, 1530 tarihinde Zile, Sivas, Rum eyaletine bağlı nahiye, Daha sonraki yıllarda Kadışehri, Çekerek, Yozgat’a bağlı kasaba olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁴⁵⁵

Sarıkaya Kazası: Merkez, Yozgat/Boğazlıyan bağlı köy iken, 1935 yılında Boğazlıyan’a bağlı nahiye, 1957 yılında da Yozgat’a bağlı kaza olduğu belirtilmiştir.⁴⁵⁶

Boğazlıyan Kazası: 16. Yüzyılda Bozok, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye, 1807 yılında Bozok, Bozok eyaletine bağlı kaza, 1867 yılında Yozgat, Ankara eyaletine bağlı kaza, 1924 yılında da Yozgat vilayetine bağlı kaza olduğu kaydedilmiştir.⁴⁵⁷

Yenipazar Nahiyesi: Tarihte, “*Keller*” adı ile kaydolunmuş bu yerleşim yeri tarihte, Boğazlıyan’a bağlı nahiye statüsünde bulunmuştur.⁴⁵⁸

Uzunlu Nahiyesi: 1878-1898 yıllarında Boğazlıyan, Yozgat, Ankara vilayetine bağlı kaza, 1899 yılında da Boğazlıyan’a bağlı kasaba olduğu bilgisi aktarılır.⁴⁵⁹

Aydıncık Kazası: Eski adı, “*Mamure*” olan bu yerleşim yeri, 1944 yılında Çekerek Kazasına bağlı nahiye iken 1990 yılında Yozgat’a bağlı kaza olmuştur.

Cebel-i Kozan Şarki Kazası: 1848 yılında Bozok eyaletine bağlı kaza, 1860 ile 1866 yıllarında Bozok, Ankara idari sahasında kaza olduğu anlaşılır.⁴⁶⁰ Bu yerleşim yerinin bu günkü adı ver yeri henüz tespit edilememiştir.

Hasanabad Nahiyesi: 1872 yılında Ankara vilayeti, Yozgat sancağına bağlı olduğu anlaşılır.⁴⁶¹

Bozatlı Kazası: “*Mozanlı*” adıyla da anılmış olan bu yerleşim yeri 1849 yılında Ankara, Bozok eyaleti idari sahasında kaza statüsünde olduğu belirtilmektedir.⁴⁶²

Su Nahiyesi: 1542 yılında Bozok sancağı (Yozat) civarında bulunduğu anlaşılan bu nahiye idari sahasında “*İlisu, Tımlan, İğdecik, Öksüzkişla, Akarca, Sarıkaya, Tolgalık, Gökçeli, Bahadır, Burunkışla, Derekişla, Çaykişla*” adı ile köyler bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁴⁶³

Keskin Kazası: 1530 yılında Kırşehir kazası, Bozok sancağı ve Zülkadriye eyaletine bağlı olan “*nahiye*”, bu yüzyıldan sonraları “*sancak*”, 1849 yılında Ankara vilayeti, Bozok sancağına bağlı “*kaza*”, 1870 yılında Kırşehir- Ankara vilayetine bağlı “*kaza*”, 1924 yılında Ankara vilayetine bağlı “*kaza*” olduğu bu yıllarda merkezine “*Maden*” genel adına “*Dinek Keskin*’i” adı

453 Sezen,a.g.e.,s.539.

454 Sezen,a.g.e.,s.269

455 BOA.387 Numaralı Muhasebe-î Vilayeti Karaman ve Rum Defteri, c.II. ,s.91-98.

456 Kaza merkezi, Terzilihamam köyü’ne nakledilmişse de Sarıkaya ismi halen kullanılmaktadır.

457 Sezen, a.g.e.,s.88.

458 Sezen, a.g.e.,s.541.

459 Sezen, a.g.e.,s.518.

460 Sezen, a.g.e.,s.102.

461 Sezen,a.g.e.,s.229

462 Sezen,a.g.e.,s.382.

463 Halaçoğlu,a.g.e. Cilt.5.

verildiği ve Kırıkkale'nin il olması ile birlikte 1989 yılında Kırıkkale İline bağlı "kaza" statüsünü sürdürdüğü belirtilmektedir.⁴⁶⁴

Kalecik Keskin'i Kazası: "Çankırı Keskin'i" adı ilede anılır. 1530 yılında Kengiri-Anadolu eyaletine bağlı "kaza", 1846 yılında Kengiri-Ankara eyaletine bağlı "kaza", 1949 yılında Kengiri-Bozok eyaletine bağlı "kaza", 1889 yılında Ankara vilayetine bağlı olduğu bilgileri aktarılır.⁴⁶⁵

Bu günkü, Balıseyh İlçesi ve Sulakyurt İlçesinin doğu kısımlarında yer aldığı, sınırlarını Delice İlçesi, Büyükaşar, Büyükyazı, Çerikli,⁴⁶⁶ Aşağımahmutlar kasabaları ve bu günkü Keskin İlçesinin kuzey kısımlarını oluşturduğu,⁴⁶⁷ merkezinin ise günümüzde Balıseyh İlçesi idari sahasında yer alan ve eski adı "Konur" olan "Kulaksız köyü" olduğu anlaşılar.⁴⁶⁸

1891 yılında kaza idari sahasında bulunan 80 köyden 59'unun Kalecik Kazasına ilhakı yapıldığı,⁴⁶⁹ 1901 yılında da bu kazanın lağv edilerek Sungurlu Kazasına ilhakının istendiği kaynaklarda yer almaktadır.⁴⁷⁰ Kalecik Keskin'i adlı bu yerleşim yerinin ise 1942 yılında nahiye statüsünde olduğu anlaşılmaktadır.⁴⁷¹

Not: Yörede, birbirine sınır olan iki ayrı Keskin adlı yerleşim yeri bulunduğu XVI ve XVIII Yüzyıla ait vesikalarda belirtilmektedir. Bu yerleşim yerlerinin birbirine sınır olması ve geçmiş yüzyıllarda idari değişikliklerin sık sık yapılması söz konusu yerleşim yerlerinin bazı araştırmacılar tarafından karıştırılması, başka bir ifadeyle aynı yer kabul edilmesine neden olmuştur.⁴⁷²

Çiçekdağı İlçesi: Türklerden önceki adının, "Mahaonos" olduğu belirtilen ilçenin 1530 ile 1545 yıllarında "Çiçekdağı" adıyla anıldığı ve bu yıllarda Bozok Livasına bağlı nahiye statüsünde bulunduğu belirtilir.⁴⁷³ Yörede kurulmuş birçok şehir ve kasaba ahalisi gibi bu önemli yerleşim yerinde yaşayan ahalinin de XVII. Yüzyılın son çeyreğinde başlayan ve yüz yıl sürdüğü belirtilen Rakka tehciri ile boşalıp lağv edildiği anlaşılmaktadır.

1845 yılında "Boyalık" adıyla Sungurlu'ya bağlı bir karye-köy olan ilçenin,⁴⁷⁴ 1855 yılında "Mecidiye" adıyla bucak⁴⁷⁵ ve 1915 yılında da tekrar "Çiçekdağı" adıyla kaza statüsü aldığı belirtilmektedir. Çiçekdağı, 1924 yılında Kırşehir-Ankara, 1954 yılında Yozgat'a bağlı kaza iken, Kırşehir'e bağlandığı bilgileri aktarılmaktadır.⁴⁷⁶

Günyüzü Nahiyesi: XVI. Yüzyıl ortalarında Kır-Şehri kazası, Bozok Sancağı, Zülkadiriye eyaletine bağlı bir "nahiye" iken, nahiye statüsünün 1584 yılında da devam ettiği ve Kırşehir sancağına bağlı olduğu,⁴⁷⁷ 1864 yılında Ankara, Bozok Eyaletine bağlı "kaza" olduğu vesikalarda yer alır.⁴⁷⁸

464 Sezen, a.g.e.,s.309.

465 Sezen, a.g.e.,s.273.

466 Çerikli kasabası 1945 yılında köy statüsünde Sungurlu İlçesine bağlandığı bilgisi aktarılır.

467 www.dergiler.ankara.edu. Ahmet Kankal, Kırıkkale tarihine Dair Araştırmaları.

468 BOA.DH.MKT.14/C/Tarih H-1317 M-1901.

469 BOA.DH.MKT.15/C/Tarih H-103. M-1891.

470 BOA.Fon Kodu.DH.TMIK.S..Dosya.25.Gömlek No.21.

471 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale,s.126.

472 BOA.İE.AS.Tarih.27/N/H.1127-M.1711. (Kırşehir Keskin'inin bu günkü Keskin İlçesi olduğuna ilişkin).

473 BOA.998 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Diyar-ı Bekr ve 'Arap' ve Zü'l-Kadiriyye Defteri.

474 Osmanlı döneminde Budak-özü Kazası idari sahasında bulunduğu ve bu bağlılık durumunun uzun bir süre sürdüğü belirtilir. (Kırşehir İl Yıllığı).

475 Ahmet Gündüz, Türkmen Yurdu Kırşehir, Tarihi, Aşiretleri Cemaatleri, Boyları.,s.35. Mecidiye 1839-1861 yı - ları arasında Nağmı diğer Rışvan Mecidiye olarak anılmıştır. Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.88.

476 Sezen,a.g.e.,s.677.

477 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.94.

478 Sezen,a.g.e.,s.215

Tabanlı Kazası: “*Aşiret-i Tabanlı*” adı ile de kaydolunmuş bu yerleşim yeri merkezinin tarihte Kır-şehri, günümüzde Ankara İli idari sahasında bulunan “*Bala İlçesi*” olduğu anlaşılır. Bu yerleşim yeri 1841, 1849 yıllarında kaza statüsünde iken 1912 lağv edilmiştir.⁴⁷⁹

Mucur Kazası: XVIII. Yüzyılda Niğde sancağı, Karaman vilayetine bağlı “*kaza*”, 1918 yılında Kırşehir, Ankara vilayetine bağlı “*nahiye*”, 1924 yılında da Kırşehir İline bağlı “*kaza*” statüsü aldığı belirtilir.

Malıya Nahiyesi: Kırşehir, Bozok, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye olduğu ve bu nahiyenin Mucur İlçesi ile Hacıbektaş İlçeleri arasında bulunduğu belirtilir.⁴⁸⁰

Savcılı Nahiyesi: Tarihte, “*Savcılıbüyükoba*” adı ile anılmış bu yerleşim yeri, Kaman, Kırşehir’e bağlı nahiye olduğu kayıtlarda yer almıştır.

Kösefakılı Nahiyesi: Tarihte, Çiçekdağ, Kırşehir’e bağlı nahiye olduğu anlaşılır.

Kızılöz Nahiyesi: 16. Yüzyılda Kırşehir, Bozok, Zülkadriye eyaletine bağlı nahiye olduğu belirtilir.

Akçakent İlçesi: Çiçekdağı İlçesine bağlı bir köy iken XIX. Yüzyılın son çeyreğinde Ruslar tarafından sürgüne tabi tutulan Kafkas ahalisi Çerkez Aşiretlerine mensup 82 aile yerleştirilerek şenlendirilmiştir. Bu yerleşim yeri, Çerkez ailelerin zorunlu yolculuklarında kaptıkları “*Sıtma*” hastalığı ile anıldığı ve uzun süre bu adı taşıdığı belirtilir.⁴⁸¹

1965 yılında “*Şehri Cedit*” adıyla da anıldığı belirtilen bu yerleşim yerinin adı değiştirilerek Akçakent’e dönüştürülmüştür. Çiçekdağı İlçesine bağlı kasaba iken 1990 tarih ve 3644 Sayılı Kanunla ilçe statüsü verilmiştir.⁴⁸²

Konur Kazası: Adını, Delice kışlaklarını yurt edinmiş ve işgal kuvvetlerini buradan yönetmiş Moğolların ünlü Şehzadesi “*Kongurtay*” dan aldığı anlaşılmaktadır.⁴⁸³

1530 tarihi kaynaklar yörede Konur adı ile kaza statüsünde iki yerleşim yerinin bulunduğu bilgilerini aktarır. Kırşehir ve Ankara’ya bağlı olduğu belirtilen bu yerleşim yerleri Yukarıkonur ve⁴⁸⁴ ... Konur adıyla kaynaklarda yer almaktadır.⁴⁸⁵

Birisinin merkezi Kırşehir’in kuzeyinde, günümüzde Çiçekdağı İlçesi idari sahasında bulunan “*Konurkale*”⁴⁸⁶ adlı yerleşim yeri olduğu sanılırken, diğerinin merkezi “*Şeyh Şami Kebir*” olarak ta kayıtlarda yer alan⁴⁸⁷ Sulakyurt İlçesi ve yahut yörede Balişeyh İlçesi mıntikasında kalmış “*Kulaksız köyü*” olduğu⁴⁸⁸ ve bu yerleşim yerinin 1942’li yıllarda nahiye statüsü lağv edilerek bu günkü Sulakyurt İlçesine verildiği sanılmaktadır.⁴⁸⁹

479 Sezen,a.g.e.,s.489.

480 Sezen,a.g.e.,s.357.

481 Akçakent, komşu köylüler tarafından halen bu adla anılır.

482 www.kır-der.com

483 Kerimuddin Mahmut-î Aksarayî; Müsameretü’l-Ahbar, Çeviren Mürsel Öztürk.,s.83. (Bu önemli yerleşim yerleri Moğollardan sonra terk edilmiş, günümüzde sadece köy ve arazilerde adı kalmıştır).

484 BOA.DH.MKT.28/Ş/Tarih.H-1311-M.1895. Yukarıkonur adlı kazanın 1895 yılında nahiye statüsünde iken, lağv edilip Dinek Keskin’i Kazasına bağlandığına ilişkin.

485 Sezen,a.g.e.,s.327.

486 Sabahattin Yaşar; Kırşehir Varsakları.,s.20,43.

487 Sezen,a.g.e.,s.327.

488 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.126.

489 1775 yılı kaynaklarında Kalecikkeskini’ne tabi Konur Nahiyesi Çanşnır köprüsü karyesine Rakka’dan dönen oymakların tecavüz ettiği bilgisi yer almaktadır.

Tarihte Kalecik ya da Çankırı Keskin'i adıyla anılmış "*Konur*" adlı bu kaza ile ilgili bilgi Keskin maddesinde verilmiştir. Bilindiği üzere, Sulakyurt İlçesi tarihte Kozlu, Eşme, Şeyh Şami ve Konur gibi adlarla anılmış yerleşim yerlerinin devamıdır.⁴⁹⁰

Delice-özü Nahiyesi: Nahiye merkezi Delice Irmağı üzerinde bugünkü Yerköy İlçesi ile Sekili Kasabası arasında bulunan "*Delice köyü*" olduğu sanılır. 1556 yılında 27 bağli köyü, merkezinde 599 hanesi ve 4491 nüfusun yaşadığı belirtilir.⁴⁹¹

1530, 1548, 1703 yıllarında Bozok livasına bağlı "*nahiye*" olduğu⁴⁹² ve daha sonraki yüzyıllarda Karabekir karyesinin gelişmesi üzerine Delice şehri merkezini buraya taşıdığı anlaşılr.⁴⁹³

1928 yılında Keskin kazası Ankara vilayetine bağlı nahiye, 1944 yılında Kırıkkale Kazasına bağlı "*nahiye*", 1960 yılında Ankara'ya bağlı "*kaza*", 1989 yılında da Kırıkkale'ye bağlı "*kaza*" olduğu kaynaklarda yer almıştır.⁴⁹⁴

Balışeyh İlçesi: Kırıkkale İlinin bir ilçesi olan bu yerleşim yerinin 1989 yılında ilçe olduğu ve geçmişte "*Abdurahmanbeyobası*" adıyla da anıldığı belirtilmektedir.⁴⁹⁵

Büyükşamlı (Sulakyurt) Nahiyesi: "*Şeyhşami-i Kebir*" adı ile de anılmış olan bu nahiye, 1867 yılında Konur, Kalecik, Ankara, Ankara vilayetine bağlı nahiye, 1960 yılında Sulakyurt, Ankara'ya bağlı kaza merkezi olduğu kaynaklarda yer alır.⁴⁹⁶

Hüseyinbeyobası Nahiyesi: Tarihte, nahiye statüsünde olan bu yerleşim yeri günümüzde Balışeyh İlçesine bağlı Hüseyinbeyobası köyü olduğu anlaşılr.⁴⁹⁷

Milan Kazası: "*Ulemadan ve Belenli*" adları ile de anılır. Bu yerleşim yeri 1530 yılında Kengiri sancağı, Anadolu eyaletine bağlı "*kaza*", 1849 yılında Kengiri sancağı, Bozok eyaletine bağlı "*kaza*",⁴⁹⁸ günümüzde ise Bayramören İlçesine bağlı "*Beleni köyü*" olduğu belirtilir.⁴⁹⁹

İneballı Nahiyesi: Tarihi vesikalarda "*Hüseyin Hacıineballı Kethüda, Hüseyinli, Kızılırmak*" adlarıyla kaydedilir. XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda Kara Hisâr-ı Demürlü'ye bağlı "*Hüseyin Hacı*" adıyla "*karye*",⁵⁰⁰ 1846 yılında Kengiri (Çankırı) sancağı, Bozok eyaletine bağlı kaza, 1889 yılında Kalecik kazası, Ankara vilayetine bağlı "*nahiye*", 1990 yılında da Çankırı vilayetine bağlı "*kaza*" olmuştur.⁵⁰¹

490 Şeyh Şami, Kozlu ve Eşme adı verilen mezraların bulunduğu mevkiye Vakıf-zaviye açınca buraların ismi kendi adıyla ün yapmıştır.

491 Arslan, a.g.tez.

492 Yunus Koç, XVI. Yüzyılda Bir Osm. San.İskan ve Nüfus Yapısı.

493 1845 yılı kaynaklarında Karabekir adlı bu karyenin diğer bir adında Hasanlı olduğu bilgisi aktarılır.

494 Sezen, a.g.e., s.143. (Bu köyün daha sonraki yıllarda terk edildiği ve günümüzde bir arazi durumuna geldiği görülür).

495 Sezen, a.g.e., s.72.

496 Sezen, a.g.e., s.99.

497 Sezen, a.g.e., s.3.

498 Sezen, a.g.e., s.372.

499 tr.wikipedia.org.

500 BOA.387 Numaralı Muhasebe-î Vilayeti Karaman ve Rum Defteri, c.II.

501 Sezen, a.g.e., s. 317

Koçhisar Kazası: Hititler döneminde “*Kaska*” adı ile anıldığı ve Çankırı İli “*İlgaz İlçesi*” yöresinde olduğu belirtilir.⁵⁰² 1530 yılında Anadolu eyaleti, Kengiri sancağı’na bağlı kaza, 1846 yılında Kengiri, Bozok eyaletine bağlı “*kaza*”, 1849 yılında yine, aynı yerleşim yerlerine bağlı “*kaza*”, 1864 yılında Kengiri, Kastamonu eyaletine bağlı “*kaza*”, 1867 yılında Kastamonu vilayeti, Kengiri sancağı’na bağlı “*nahiye*” iken, 1924 yılında “*kaza*” olarak Çankırı’ya bağlanmıştır.⁵⁰³

Karıpazarı Kazası: Günümüzde Çankırı vilayeti idari sahasında bulunan bu yerleşim yeri “*Orta İlçesi*” mıntıkasında olduğu belirtilir. Adının menşei “*Pazarın karı*” anlamına gelir ve bu kaza civarında tarihte önemli bir pazar olduğu anlaşılır.

1530 yılında Anadolu eyaleti, Kengiri sancağı’na bağlı “*kaza*”, 1849 yılında Bozok eyaleti, Kengiri sancağı’na bağlı “*kaza*”, 1867 yılında Kastamonu vilayeti Kengiri sancağı’na bağlı “*nahiye*”, 1944 yılında Çankırı vilayeti Şabanözü Kazasına bağlı “*nahiye*” iken 1959 yılında Çankırı vilayetine bağlı kaza olduğu kayıtlarda belirtilmiştir.⁵⁰⁴

Şabanözü İlçesi: 1530 tarihinde “*Bayanözü*” adı ile küçük bir yerleşim yeri,⁵⁰⁵ 1789 yılında Nahiye olduğu ve bağlı 32 köyü bulunduğu anlaşılır.⁵⁰⁶ 1849 yılında Bozok eyaleti, Ankara sancağına bağlı “*kaza*”, 1865 yılında Kastamonu vilayeti, Kengiri sancağı’na bağlı nahiye, 1944 yılında da Çankırı vilayetine bağlı kaza olduğu kayıtlarda yer almıştır.

Eldivan İlçesi: Çankırı İline bağlı olan bu yerleşim yeri, Dümeli Ovası çevresinde kurulmuş olmasından dolayı önceleri bu adı taşımaktaydı. 1944 yılında nahiye statüsü almış olan bu yerleşim yerinin, 1960 yılında adı değiştirilmiş ve bölgesinde bulunan “*İldivan-Eldivan*” dağına izafeten “*Eldivan*” adı verilmiştir.⁵⁰⁷

Eskipazar Kazası: Tarihte “*Viranşehir, Mecidiye, Kıran*” adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 1530 yılında Bolu, Anadolu Eyaletine bağlı “*kaza*”, 1841 yılında Kastamonu eyaletine bağlı “*sancağ*”, 1845 yılında Çerkeş, Çankırı, Kastamonu eyaletine bağlı “*nahiye*”, 1946 yılında Çankırı’ya bağlı “*kaza*” ve günümüzde Karabük iline bağlı “*kaza*” olduğu kayıtlarda yer almıştır.

Çerkeş Kazası: Geçmişte “*Komi*” adı ile de anılmış bu yerleşim yeri, 1530 yılında Kengiri, Anadolu eyaletine bağlı “*kaza*”, 1841 yılında yine Kengiri, Anadolu eyaletine bağlı “*kaza*”, 1865 yılında Kengiri, Bozok eyaletine bağlı “*kaza*”, 1924 yılında Çankırı’ya bağlı “*kaza*” olduğu kayıtlarda yer almıştır.⁵⁰⁸

Dodurga Kazası: 1530 yılında Bolu, Anadolu eyaletine bağlı kaza olduğu ve daha sonraki yüzyıllarda Çerkeş, Çankırı’ya bağlı köy olduğu belirtilir.

Bayındır Nahiyesi: 1865 yılında Çerkeş, Çankırı, Kastamonu’ya bağlı “*nahiye*” iken, günümüzde Eskipazar, Karabük İline bağlı “*köy*” olduğu anlaşılır.⁵⁰⁹

Bayramören Kazası: İlgaz Kazasına bağlı köy iken, 1944 yılında Kurşunlu Kazasına bağlı “*nahiye*” iken, 1990 yılında Çankırı iline bağlı müstakil “*kaza*” olmuştur.

Bicorova Kazası: 1849 yılında Kengiri, Bozok sancağı’na bağlı “*kaza*” olduğu belirtilmektedir.⁵¹⁰

502 www.kerimdemir.tr.gg

503 Sezen,a.g.e.,s.

504 Sezen,a.g.e.

505 BOA..387 Numaralı defter.

506 Fikret Kamil Urğa, Çankırı Araştırmaları Dergisi, sayı.I.,s.53.

507 www.kenthaber.com

508 Sezen,a.g.e.,s.332.

509 Sezen,a.g.e.

510 Sezen,a.g.e.,s.83.

Yapraklı Kazası: Eski adı “*Tuht-Toht*” olan bu ilçemiz, 1846 yılında Kengiri sancağı ve Bozok eyaletine bağlı “*kaza*”, 1865 yılında Kengiri sancağı’na bağlı “*kaza*”, 1888 ile 1919 yılında Kastamonu vilayeti, Çankırı sancağına bağlı “*nahiye*”,⁵¹¹ 1924 yılında Çankırı merkeze bağlı “*nahiye*”, 1840’lı yıllarda Çorum/İskilip Kazası idari sahasında yer aldığı anlaşılan bu nahiyenin,⁵¹² 1958 yılında ise Çankırı İline bağlı “*kaza*” olduğu vesikalarda yer alır.⁵¹³

Babsa (İkizören) Nahiyesi: Tarihte Çankırı, Yapraklı’ya bağlı nahiye olduğu kaynaklarda yer almıştır.

Korgun Kazası: Çankırı ili idari sahasında bulunan bu kaza, “*nahiye*” statüsünde iken 1990 yılında “*kaza*” olmuştur.

Kurşunlu Kazası: XVIII. Yüzyılda Milan Kazasına bağlı “*Karacaviran*” adlı küçük bir köy olan Kurşunlu, 1882 yılında “*Bucak*” merkezi yapılarak Çerkeş Kazasına bağlanmıştır. 1912 yılında Ilgaz İlçesine bağlanan Kurşunlu, 1944 yılında “*İlçe*” statüsü almıştır.⁵¹⁴

Atkaracalar Kazası: Kurşunlu, Çankırı’ya bağlı nahiye iken, 1990 yılında kaza olduğu bilgisi aktarılır.⁵¹⁵

Boğaz Kazası: 1849 yılında Çankırı, Bozok sancağına bağlı kaza olduğu anlaşılr.

Ovacık Kazası: Tarihte, Çankırı Merkeze bağlı nahiye iken, 1959 yılında Çankırı’ya bağlı kaza, 1995 yılında da Karabük’e bağlı kaza olduğu kaynaklarda belirtilmiştir.

Öğrez Kazası: 1849 yılında Çankırı, Bozok eyaletine bağlı kaza olduğu kaydedilmiştir.

Kıran Nahiyesi: “*Kıranköy*” adı ile de kaydolunan bu yerleşim yeri, Mecidiye, Çerkeş, Çankırı idari sahasında nahiye iken, geçen yüzyıllar içerisinde Merkez, Eskipazar, Karabük’e bağlı köy olduğu anlaşılr.

Aşiret-i Nallu Kazası: 1849 yılında Bozok eyaleti Çankırı sancağına bağlı kaza olduğu belirtilir.⁵¹⁶

511 BOA.24/B/1335 Dosya no:208 Gömlek no: 20 Fon Kodu Md.

512 BOA.Tarih :25/L /1321 (Hicrî) Dosya No :809 Gömlek No :59 Fon Kodu :DH.MKT.

513 Sezen,a.g.e.,s.509.

514 tr.wikipedia.org

515 Sezen,a.g.e.,s.47.

516 Sezen,a.g.e.,s.44.

AÇIKLAMALAR

Yaptığımız araştırmalarda yöre nüfusunun ekseriyetle Danişmentli, Eretnalı, Karamanoğulları ve Dulkadirli Devlet (Beylik) lerini meydana getiren aşiret, oymak, cemaat ve tâifelerin oluşturduğu bilgisi edinilmiş ve bu nedenle adı geçen beyliklerin kurucuları ve bağlı aşiretlerine ağırlık verilmiştir.

Yörede yurt tutmuş aşiret ve cemaatler toplumsal hayatlarında Danişmentli, Bozulus, Atçeken, Uluyörük, Varsak, Yabaneri, Bozkırlı, Boynuinceli, Mamalı, Herikli, Kızılkoyunlu, Kırımlılar, Akkoyunlular, Karamanlılar, Çunkar gibi boy, cemaat ve aşiretler etrafında toplanarak teşekkül oluşturmuşlar, bazı aşiretlerde Dulkadirli kardeşlerden Bozkurt Bey, Şahruh Bey, Şahsüvar Bey, Salman Bey gibi beyler etrafında toplanıp, güç birliği yaparak toplumsal yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

Bu sebeple, kitabımızda aynı aşiret ve cemaat birden fazla başlık adı altında ele alınmış, bağlı teşekkül-federasyonları ile değerlendirilerek bu aşiretlerin tarihçesine farklı pencerelerden bakılmaya çalışılmıştır.

Bağlı üst boyu hakkında kaynak bilgiye ulaşılan aşiret ya da cemaatler bağlı boyu içerisinde incelenmiş, bağlı üst boyuna ulaşamayan aşiretler birlikte hareket ettiği federasyon ya da gruplar içerisinde ele alınmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi bu üst boylar bazen, silsile birlikteliği yanı sıra siyasi birlikteliğe dönüşmüş ve farklı boylara mensup aşiretlerin hareket ettiği teşekkül olmuştur. Buna örnek, Türkanlı Aşiretinin Adana yöresinde yaşayan uzantılarının Bayındır Boyu, Diyarbakır yöresinde yaşayan uzantılarının Bayat Boyu, Bozok yöresinde yaşayan uzantılarının da Beğdili Boyu içerisinde yer alması verilebilir.

Bu hassas konunun ayırtışmasını yapıp silsile bağıni bulmaya çalışırken, öncelikle bu konuda geniş mesai harcamış ve bizzat yöreyi çalışmış Faruk Sümer hoca olmak üzere diğer araştırmacıların görüşleri esas alınmaya çalışılmıştır.

- *Geçmişte yöre yerleşimi*; günümüzde Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgesi örneğinde olduğu gibi mezra-kışlak şeklinde, her oymağın kendisine özgü mezra-köyleri bulunduğu tarihi vesikalar ve saha araştırmalarından anlaşılmaktadır.

Bozulus Türkmenleri: Tarihte Akkoyunlu Devletini meydana getirmiş Türkmen Aşiretlerine verilen isimdir.

Diyarbakır'ı Başkent yapmış ve tarih içerisinde Diyarbakır Türkmenleri, Halep Türkmenleri, Dulkadirli Türkmenleri adı ile *anılmış* “*Alpağut, Argun, Kavili, Tabanlı, Hamzalı, Hacılı, Pürnek, Salarlı, Süleymanlı, Musullu, Haydarlı, İvaz, İshak, Yurtçu, Şeyhli, Kürt Mihmatlı, Neccarlı, İnallı, Çimelü, Elçi, Yabaneri, Uç, Çorum Kürdü, Boruklu, Karacakurt (kurd), Harbendeli-Harmandalı, Ali Göranlı, Orçunlu, Geyikli, Çadırlı, Çökelek, Acurlu, Aluçlu, Bekirbey, Devreceli, Gaffar, Bahadırılı, Kavurgalı, Mamalı, Dokuz*” gibi pek çok Türkmen Aşireti tarafından oluşturulmuş ve Dulkadirli Aşiretleri ile bölgeye gelmiş bir teşekküldür.

Türk adı, Güçlü, kuvvetli manasına gelmekte tarihte “*Targitab*,⁵¹⁷ *Tykac*,⁵¹⁸ *Togarma*,⁵¹⁹ *Turukha*,⁵²⁰ *Thrak*, *Turukku*,⁵²¹ *Tik-Di*,⁵²² *Türaç-Tur*, *Turak*, *Tu-kiu*, *Turcac* ve *Türük*” adıyla anılmaktadır.⁵²³

Kol: Oğuz boylarının sağ, sol kolunu meydana getiren “*Bozok*, *Üçok*” adı verilen iki ana kola ve Ayrıca “*Dulkadirli*, *Salmanlı Varsak*” gibi içerisinde farklı aşiretleri barındıran büyük oluşumlar için kullanılmıştır.

Soy: Oğuz Boylarını meydana getiren Oğuz Kağan’ın oğulları “*Gün Han*, *Ay Han*, *Yıldız Han*, *Gök Han*, *Dağ Han*, *Deniz Han*”in soyundan gelen gruplar ve Ayrıca “*Soy*” erkek tarafını takip eden sülale anlamında kullanılmıştır.

Boy: Oğuzların teşkilat şemasını meydana getiren “*Kayı*, *Karaevli*, *Bayat*, *Aklaevli*, *Yaparlı*, *Yazır*, *Döver*, *Dodurga*, *Kargın*, *Kızık*, *Beğdili*, *Avşar*, *Bayındır*, *Peçenek*, *Çavuldur*, *Çepni*, *Eymür*, *Alayundlu*, *Yüreğir*, *Salur*, *Kınık*, *Yıva*, *Beğdüz*, *İğdir*” boyları için kullanılmıştır.

Cemaat: Bir cemaat ya da aşiret reisi önderliğinde bir araya gelmiş farklı boy ya da aşiretlere mensup taifelere verilen isimdir. Ayrıca tarikatlar içerisinde oluşmuş inanç grupları içinde cemaat adı kullanılmıştır.

Aşiret: Arapça’da kabile, teşkilat anlamına gelir ve Arapça El- “*aşire*” kelimesinden türetilmiştir. Anadolu’da ise, aynı dededen türeyen ve farklı isim taşıyan oymaklara bölünmüş büyük aile, başka bir ifadeyle kalabalık sülalelere denilmektedir. Ayrıca yörede aşiret sözcüğü “*Alevî*” sözcüğü ile eş anlamlı kullanılarak bu cemaate mensup insanlar için kullanılmakta olsa da, burada tarihsel anlamı ile kullanılmıştır.

Oymak: Bir dedenin torunlarından oluşan, ayrı evlerde yaşayıp aynı soy ya da sülale adı taşıyan geniş ailelere verilen isimdir.

Oba: Oymaklardan biraz daha küçük gruplardır. Bu ayrı çadır ya da ayrı evlerde yaşayan aileler olabilir.

Karye: Köy.

Mezra: Yerleşim olarak köylerden daha küçük, daha az nüfusun yaşadığı yerleşim yerleridir. Geçmişte yörede mezra yaşamının yaygın olarak, günümüzde de kısmen uygulandığı görülür.

Yaylak: Hayvancılıkla hayatını kazanan konar-göçer oymakların, yaz aylarında konakladıkları “*serin*, *otlak*, *sulak* ve *yükselti yer*” anlamına gelmektedir.⁵²⁴ Bu geleneğin yörede kurulmuş bazı köylerde halen sürdürüldüğü ve insanların bahardan sonbahara kadar davar ve mallarını alarak bunun için yaptıkları yayla evlerine taşındıkları görülmektedir.

Kışlak: Hayvancılıkla geçimini sağlayan insanların kış aylarını geçirdikleri sıcak yerleşim yerlerine verilen isimdir. Bu gelenek yörede kurulmuş bazı köylerde halen devam etmekte, bahar ve yaz aylarını yaylalarda geçirmiş insanlar soğukların başlamasıyla köylerine geri döndükleri bilinmektedir.

517 Herodotos doğu kavimlerinden bahsederken Türkleri “Targitab” adıyla zikreder.

518 Türklerin İskit topraklarında doğduğu “Tykac” adıyla anıldığı yönünde bilgiler aktarılır.

519 Türkler Tevrat’ta “Togorma” adıyla zikredilir.

520 Eski Hint kaynaklarında “Turukha” adıyla anıldığı belirtilir.

521 Eski Önasya metinlerinde “Turukku” adıyla anılır.

522 Çin kaynaklarında “Tik-Di ve Tukiü” adıyla kaydedilir.

523 Orhun Abidelerinde “Türük” adıyla yer alır.

524 Bu geleneğin kısmen Anadolu’da yaşandığı ve bazı köylülerin yaz aylarında köyleri bölgelerinde bulunan ya - laklarına çıktıkları hayvanlarını burada otlatıp, yazı burada geçirerek son bahar aylarında köylerine geri döndükleri görülmektedir.

Lakap/Kullap: Yörede her kişinin çocukluk, erişkinlik veya yaşlılık döneminde aldığı bir lakap veya kullabı bulunur. *Lakap*, kişinin olumlu yönlerini anlatan “*Bayat, Cerit, Karaca, Ağa, Bey, Cesur, Pehlivan*” gibi yakın çevresi tarafından verilmiş takı isimler iken,⁵²⁵ *Kullap*, kişiye dış çevresi tarafından verilmiş “*Kör, topal, kambur, uşak, kıpti*” gibi olumsuz yönlerini anlatan takı isimleridir. Bu gelenekten dolayı yörede her insanın bir takı ismi (Lakap- Kullabı) vardır ve yaşadığı toplumda bu adları ile anılırlar.

Ên: İşaret, iz anlamına gelmektedir. Yöre halk kültüründe mal ve davranların kulaklarına, kümes hayvanlarının ayaklarına kesikle yapılan işarettir. Bu işaret, aşiret ve oymaklara göre değişiklik göstermektedir.

Damar: Kan bağı, dolayı ile kan taşıyıcı olmalarından dolayı soy, sülale anlamında kullanılır. “Damarı kuruyasica (Soyu kuruyasica), Damarıma basma”, gibi ilençlerle seslendirilir.

Kök: “Köklü”, “Köküne kıran giresice”, “Kökü kuruyasica” gibi söylemlerle soy, sülale anlamında kullanılmaktadır.

Soy-sop: Soyu, sopyu denilerek tüm sülale kastedilirken, soy dede-erkek tarafına ait akrabalar, sop denilerek ebe-kadın tarafına ait akrabalar kastedilmektedir.

Ekrâd Taifesi: Ekrâd adı, Osmanlı kaynaklarında Kürt ve dağlık bölgelerde yerleşmiş Türkmen taifeleri için kullanılır. Kürt adı ise yöre ağız-aksanında “Kûrd” adıyla seslendirilir ve Yörük-Türkmenlerde olduğu gibi “Dağlı” diğer bir anlatımla ulaşsımsızlık nedeniyle şehre inemeyen köylüler için kullanılır.⁵²⁶

Türkmen Ekrâdı: Uzun yıllar Kürt bölgesinde yaşamalarından dolayı, Kürt aksanını öğrenmiş ve Kürt adı almış Türkmen Aşiretleri için kullanılan isimdir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgi ileride verilmiştir.

Êl: “Yad êl, gurbet êl” denilerek başka vatan, yurt, “bu êl, bizim êl” denilerek kendi vatanı-yurdu konu edilir.⁵²⁷

Göbek: “Üç göbek akraba, Üç göbek öte, yabancı” gibi ifadelerle soy, sülale manasında kullanılır.

Silsile: Yöre aksanında “sin” ya da “sin’g’sile” sesiyle seslendirilir. “Sin’g’sileyi takip et”, “sin’g’sile boyu” gibi ifadelerle sülale, soy ve seçere konu edilmektedir.

Cibilliyet: Soy, sülale anlamında kullanılır.⁵²⁸

525 İsmail Uçakcı, Orta Anadolu Halk Kültürü, s.84.

526 BOA.ML.VRD.TMT.d.Dosya Gömlek no.14132. Ekrâd adının dağlı anlamında kullandığına ilişkin.

527 Uçakcı, O.A.H.K., a.g.e., s.146.

528 Cibilliyetsiz (Soysuz), Cibilliyeti bozuk (Soyu bozuk), Cibilliyeti batasıcı (Soyu batasıcı) denilerek halen halk günlüğünde yaygın olarak kullanılır.

M. Ö. 444. Yüzyıllarda İmparatorluk kurmuş olan Hun Türkleri, toraklarını Mançurya üzerinden Atlas Okyanusu, batıda İdil ve Hazar Denizine kadar genişletmişlerdir. Böylesi güçlü bir imparatorluğun sınırlarına dayanmasına endişelenen Çinliler, kendilerini korumak amacıyla sınırlarına yüzlerce km. uzunluğunda set çekerek korunmaya çalışmışlardır. Söz konusu yüzyıllarda İmparatorluk kurmuş ve güçlü komşularına gözdağı olmuş bir millet ve devletin hakkında ne yazık ki, yeteri kadar yazılı bilgiye henüz ulaşılammıştır.

Hunlu'ların, M. Ö. 444. Yüzyıllarda İmparatorluk gibi güçlü bir devlet teşkilatı kurmuş olmaları tarihçelerini yüzlerce yıl daha öteye götüreceği bir kesindir.⁵³⁴

Orta Asya bölgesinde yaşarlarken, kuraklık ve siyasi nedenlerden dolayı ata yurtlarını terk ettikleri belirtilen Türklerin, uzantılarının değişik zamanlarda yapılan akınlarla Anadolu'yu yurt edindikleri yine aktarılan konulardandır.⁵³⁵

Doğu Anadolu bölgesinde M.Ö. 9-7 Yüzyılları arasında Türk kavmi olduğu bilinen Urartu ve İskitlerin hâkimiyeti görülmüş ve İskitler bu hakimiyetlerini M.Ö. 189 yılına kadar sürdürmüşlerdir.⁵³⁶

Fetih önceleri, Anadolu'da Sakalar, Türgişler, Kumanlar, Part'lar, Peçenek, Kıpçak, Kimmerlere mensup Hristiyan Türk ile Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Uygur, Tatar, Azeri, Misket, Karakalpak ve bunlara bağlı pek çok Müslüman Türk aşireti bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır.⁵³⁷

534 396 yılında Hun Türkleri Kafkasları aşarak Anadolu'ya girdi. Bu devirde Hunların başında Kursık, Basık adlı komutanlar vardı. Erzurum'u alıp, Karasu ve Fırat havzasını geçerek, Malatya'ya kadar ulaşılar. Zamanının ünlü kaleleri olan Urfa ve Antakya kalelerini kuşattılar.

535 Ertuğrul Danık, Koç ve At Şeklindeki Tunceli Mezar Taşları II. Baskı,s.46. Türk Tarih Kurumu Başkanı Yusuf Halaçoğlu Hakkari Yöresinde yapılan kazı çalışmalarında elde edilen bulguların M.Ö. Binlerce yıl evveline gittiği ve Türk Motifleri olduğunu belirtmiştir.

536 Gülensoy,a.g.e.,s.65. Urartuların bir kısmı Ermeniler tarafından imha edildiği, bir kısmının da Arsaklı Türkler ile karışarak Hakkari ve Tunceli yörelerinde yaşadıkları belirtilir..

537 Gülensoy, Orta Asya'da Türk Yer Adaları XII. T.T.Kongresi, Cilt. 2.,s.365, 366.

M.Ö. 120 yılında Bulgar Türkleri, M.S. 216 yıllarında Hazarlar ve Barsullar'ın siyasi hâkimiyeti görülmüş M.S. 395 yılında, Hun Türkleri bir taraftan Balkanlar, bir taraftan da Kafkaslar üzerinden Anadolu'ya akın düzenlemiş ve Kafkaslardan gelen akıncı grupları Erzurum üzerinden Karasu yolu ile Malatya'ya ulaşmışlardır.

Daha sonraları Çukurova'yı zapt ederek Urfa, Antakya Kalelerini kuşatmışlar, Oradan Suriye'ye inerek Sur, Kudüs yöresini etkisine almışlar ve Doğu Anadolu, Azerbaycan yoluyla yeniden Kafkas dağları'nı aşarak Karadeniz'in kuzeyindeki yurtlarına dönmüşlerdir.

Günümüzde Anadolu'da uzantıları bulunan "Salar, Salgur, Albanya, Aran kabileleri bu akınlarla gelmiş Türk kabilesi oldukları anlaşılar.⁵³⁸

Sibir-Sabar Türkleri, Tanrı dağlarının batı bölgelerinde bulunan yurtlarından kalkarak Anadolu'ya akın yapmışlar ve 508 yılında yapılan bu akınlarla Kayseri, Konya, Ankara yöresini etkisine almışlardır.⁵³⁹

Hun ve Sabar-Sabir Türklerinden sonra, VII. Yüzyılda Tahtacı Türkmenler Sivas, Kayseri ve Konya yöresinde görülmüş,⁵⁴⁰ 745 yılında Türgiş ve Karluklular'ın bağlı olduğu bilinen Göktürklerle bağlı bazı boyların Anadolu'da bulunduğu kaynaklarda yer almıştır.

750'li yıllarda yaşadığı kabul edilen Türkmen beye Ebu Müslim Horasan-i şu şiiri ile kendisi ve Türk boylarının,

Ebu Müslim anda bıyıda

Muhammed Bad-ı yelda-yı getirdi

Ebu Müslim Dımışk ilinden eycan

Diyar-ı Bekr'e genceyle a'lan

Ta Malatya'dır anla sendidi.⁵⁴¹

Anadolu'da bulunduğunu dile getirmiştir.

İslamiyet'i kabul etmiş Oğuz Türkleri, Abbasilerle birlikte VIII. Yüzyılda Anadolu seferi düzenlemişler ve bu seferler sırasında Fergana, Esbiceb, Belh, Harzem, Herat ve Semerkant gibi Horasan Türk şehirlerinden Türk

Aşiretleri Anadolu'ya gelmişlerdir.⁵⁴² IX. Yüzyılda Harzemler in Malatya, Kayseri, Ankara, Kırşehir, Çorum yöresinde bulunduğu kaynaklarda yer almıştır.⁵⁴³

875 yılında Oğuz Türkü Tolunoğlu Ahmet Bey, Mısır, Şam, Halep, Antakya yöresine sülale adıyla hanlığını kurmuş⁵⁴⁴ ve bu yüzyıllarda peş peşe gerçekleşen tarihi vakalarla sınırlarını Hazar'ın güney doğusundan itibaren, Sırderya Nehri vadisi boyunca genişletmiştir.

Bu bölgelerde yaşamlarını sürdüren Oğuzları etkisine almış ve bunun neticesi olarak Oğuzlar batıya göç ederek, İran, Irak, Suriye ve Anadolu'ya gelmişlerdir. 1016 yılı, daha Selçuklu Devleti kurulmadan önce Çağrı Bey komutasında bulunan Türkler Horasan, İran ve Anadolu'ya seferler düzenlemişlerdir.

538 Sara Hanım Aşurbeyli, Azerbaycan'da Kadim Türk kabileleri, XI. T.T.Kononresi, Bildiri Özetleri, Ankara.

539 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. 1.s.173.

540 Alevilik-Bektaşılık Dergisi, sayı.3. Yıl 2010.

541 Alevilik-Bektaşılık Dergisi, sayı.3.,s.9.

542 Faruk Söylemez, Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi, (Rışvan Aşireti Örneği),s.2.

543 Alevilik-Bektaşılık Dergisi, sayı.3.,s.10.

544 Nihat Kaşıkçı, Hasan Yılmaz, Türklerin Anayurdu,a.g.e.

Horasan ile Nişabur yöresinde kuvvetlenen Selçukluların ilk hükümdarı Tuğrul Bey, 1054 yılında Doğu illerimizi kuşatarak Malazgirt'i etkisine almıştır.⁵⁴⁵ Selçuklu akınları Bizans üzerine kesintisiz olarak devam etmiş ve⁵⁴⁶ Sultan Alparslan Malazgirt'ten evvel, 1064 yılında düzenlediği seferde Ani şehrini (Van yöresi) fethetmiştir.⁵⁴⁷

Anadolu'ya yapılan ve yüzyıllarca süren bu akınlar, Bizans ahalisinin can güvenliğini ortadan kaldırmış, can güvenliği kalmayan ahali atlarını, arabalarını alarak deniz ötesi bölgelere göç etmek durumunda kalmışlardır.

Bizans halkının göçleri sonucu oluşan Anadolu'daki bu boşluk ortamını Bizanslılar sadece askerlerle dolduramamış ve bu boşluk ortamı Türk akıncılarına başka bir ifadeyle fetihlerine kolaylık sağlamıştır.⁵⁴⁸ Fetihden yüzyıllar önce gelip Bizans içerisine yerleşmiş Türkler, Sultan Alparslan'ın ordusuna büyük yardımlarda bulunmuşlar ve onun yanında yer alarak Bizans'a karşı savaşmışlardır.

1072 yılında Selçuklu Sultanlarından Melikşah'ın torunu ve kumandanlarında olan Danişment Ahmet Gazi, Sivas merkezli kurduğu devlet ile Tokat, Niksar, Kayseri, Zamantı, Gedük, Sivas, Malatya, Antakya, kuzeyde Amasya, Çorum, Karahisar-ı Demürlü, Çankırı ve Kastamonu yöresin siyasi hakimiyetine almıştır.⁵⁴⁹

1085 yılında Anadolu'ya önemli bir Türkmen göçü yaşanmış⁵⁵⁰ ve bu yüzyılda Doğu Anadolu'ya çok sayıda Hristiyan Kurman-Kıpçak Türkü, 1231 yılında da 12 000'i asker olmak üzere On binlerce Harzem Türkü gelmiş ve⁵⁵¹ XIII. Yüzyılın ortalarında Denizli havalisinde 200 000, Kastamonu havalisinde 100 000, Ankara'nın kuzeyindeki dağlık bölgede 30 000 çadırılık Türkmen ahalisi yaşadığı bilgileri arşivlerde yer almıştır.⁵⁵²

Anadolu'da kurulmuş ilk ve en güçlü Türk-İslam Devleti (Beylik) olan Danişmentliler 106 yıllık hakimiyetleri döneminde Bizans ve Haçlılarla büyük mücadelelere girerek Anadolu'nun Türk-İslam yurdu yapılmasında büyük katkılar sağlamışlardır. 1178 yılında Anadolu'da Türk Birliği sağlanması amacıyla Selçuklu Sultanı Kılıçarslan tarafından yapılan akınlarla bu devletin siyasi hakimiyeti sona ermiştir.⁵⁵³

Anadolu Selçukluları hakimiyetine giren bölge, 1243 yılında Moğol saldırısına maruz kalmış ve Köseadağ Savaşında Selçukluların, Moğol ordularına yenilmesi nedeniyle Moğol hakimiyeti başlamıştır. Tarihte, İlhanlı adıyla da anılan Moğollar 1256 yılında Tebriz merkezli İlhanlı yönetimini kurmuşlar ve bu yıldan itibaren Sivas'tan, Kütahya'ya, Kara Hisâr-ı Demürlü'den, Konya'ya kadar uzanan göçebe hayata elverişli Orta Anadolu'nun tüm otlaklarını işgal etmişlerdir.⁵⁵⁴

Bu işgalde Asya'nın ortasından başlayan Moğol istila selinin önu süre kaçan pek çok Uygur, Kıpçak ve diğer Türk kavimleri de Anadolu'ya gelip yerleşmişlerdir.⁵⁵⁵ İlhanlıların (Moğol), Ca-ungar (Çongar) koluna bağlı aşiretler, çalışma bölgemize yerleşmişler ve ünlü Şehzadeleri Kongurtay, Turku ve Tuva'dın Delice kışlaklarını yurt edinerek işgal kuvvetlerini buradan yönetmişlerdir.

545 M. Şerif Fırat, Doğu İlleri ve Varto Tarihi, s.115.

546 Refik Turan, Türkmenlerin Anadolu'ya Gelişi, s.2.

547 Fahrettin Kırzioğlu, Karakeçili Aşiretinin Sürmeli Çukuru Dönemi, I. Karakeçili Kültür Şenliği Bildirileri, 1996, Kırıkkale, s.42.

548 Ahmet Refik, Türklerin Anadolu'ya Gelişi. Yörtürk Dergisi. Sayı, 40, s. 21.

549 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. I, s.173.

550 Türkmen sözcüğü, Oğuzların İslamiyet'i kabulünden sonra aldığı isimdir.

551 Yaşar Kalafat, Şark Meselesi Işığında Şeyh Sait Olayı, Karekteri Dönemindeki İç ve Dış Olaylar, s.27.

552 Turan, a.g.e.,

553 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. I, s.173.

554 Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma, s.311.

555 Sümer, Anadolu'da Moğollar, s.145.

Bölgede İlhanlı hakimiyeti sürerken, Avşar Boyuna bağlı Karamanoğlu Aşireti beylerinden,⁵⁵⁶ Nüre Sûfî adıyla ün yapmış Sadeddinoğlu Nureddin Horasani tarafından 1250 yılında Karaman merkezli Karamanoğulları Devleti kurulmuştur.

Selçuklu Hükümdarı Alaeddin Keykubad devrinde, Mavaunnehir bölgesinden alınıp,⁵⁵⁷ Ermenek yöresine yerleştirilmiş olan Karamanoğulları Aşireti üyeleri tarafından kurulmuş bu devlet siyasi hakimiyeti döneminde Anadolu'nun Türk-İslamlaşması ve Türk Diline büyük katkılar yapılmıştır.

1308 yılında Sivas ve Kayseri merkez olmak üzere Eretna Devleti kurulmuş, Uygar Türkü (Eretna) tarafından kurulan bu devlet XIV. Yüzyılda Kayseri, Nevşehir, Sivas, Yozgat, Tokat, Amasya, Erzincan, Şebinkarahisar Samsun, Erzurum yörelerini idari sahasına dahil etmiştir.⁵⁵⁸

1339 yılında Zeynettin Karacabey yönetiminde kurulmuş, Maraş-Elbistan merkezli Dulkadiroğlu Devleti siyasi hakimiyetine devam ederken, İlhanlıların hakim olduğu topraklar üzerinde 1345 yılında Oğuzların Salur Boyu beylerinden Kadı Burhanettin kendi adıyla bir devlet kurmuş ise de, bu devlet siyasi hakimiyetinde ancak 18 yıl kalabilmiştir.⁵⁵⁹

Kadı Burhanettin'in ölümü üzerine, Yıldırım Beyazıt, Velihaht Şehzade Süleyman Çelebi'yi 24.000 kişilik bir kuvvetle 1398 yılının son aylarında Sivas'a göndermiş ve bu beyliği ortadan kaldırıp kendi hakimiyetine almıştır.⁵⁶⁰

Timur, 1402 yılı Çubuk Savaşından sonra Anadolu'dan geri dönerken bilhassa Kayseri, Karaman, Kır-şehir, Çorum/Kara Hisâr-I Demürlü yöresinde yurt tutmuş Karatatar'ların pek çoğu ile kendi yanlısı olan Türkmenleri beraberinde götürmüştür.⁵⁶¹

Moğollardan boşalan Sivas, Kayseri, Yozgat, Nevşehir, Çorum, Kırşehir, Kırıkkale yöreleri, Dulkadirli illeri olan Maraş, Malatya, Adıyaman ve Çukurova yöresinden gelen Türkmen Aşiretleri ile şenlendirilmiştir.⁵⁶²

XIII.Yüzyıl sonlarında Söğüt merkezli kurulmuş "Osmanlı Beyliği" güçlenme ve genişlemeye başlamış, komşu beylik-devlet olan Birgi merkezli "Aydinoğulları Beyliği", Manisa merkezli "Saruhanogulları Beyliği", Afyon-Karahisar merkezli "Germiyanogulları Beyliği", Eğridir merkezli "Hamitoğulları Beyliği", Balıkesir merkezli "Karaisaoğulları-Karesi Beyliği", Antalya merkezli "Teke Beyliği" ile Muğla merkezli "Menteşoğulları Beyliği"nin siyasi hakimiyetlerine bir bir son vermiştir.

Devletlerinin siyasi hakimiyetlerine karşı tepkili olan "Karaisaoğulları, Aydınoğulları, Germiyanogulları, Hamitoğulları, Saruhanogulları, Menteşoğulları ve Tekeogulları" aşireti üyeleri ve tebası, komşu devletleri olan Karamanoğulları, Eretna ve Dulkadirli Devletlerine sığınmışlardır. Bu nedenle bölgede söz konusu aşiretlere mensup oymaklar oldukça fazladır.

Osmanlı Devleti, bu yüzyılda Dulkadirli Devleti ile iyi ilişkilerini sürdürürken Karamanoğulları Devleti ile hakimiyet kavgalarına girişmiş ve bu bağlamda Osmanlı ile Karamanoğulları arasında kanlı çatışmalar yaşanmıştır.

556 Ali Sevim, Yaşar Yücel: Türkiye Tarihi 1.,s.240.

557 A.g.e.,s.240.

558 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.34.

559 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. 1.

560 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt.1.,s.29.

561 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.312. 1404 yılından sonra Sivas'ın güneyi ve Kayseri'nin doğusu, Dulkadirli Türkmenlerinden Kızılkocalı, Salmanlı, Ağcalı, Çiçekli, Zakirli, Mesudlu, Ağcakoyunlu, Kavurgalı, Demircili, Şam Bayadı, Söklen, Hisarbeğli, Karalı gibi bazı aşiretlerin yaylası oldu.

562 İsmail Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi'nde Oğuz Boyları,s.

Aralıklarla devam eden bu kanlı çatışmalar 1476 yılında yapılan bir savaşta Karamanoğulları yenilmiş sınırlarını Karaman, Maraş, Konya, Niğde, Aksaray, Kırşehir, güneyde Antalya, Mersin bölgelerine kadar genişletmiş olan Karamanoğulları Devletinin siyasi hakimiyetine son verilmiştir.⁵⁶³

Karamanoğulları hakimiyetine son verdikten sonra bölgede önemli bir nüfuz edinmiş olan Safevi Devleti üzerine yürümüş, 1514 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından bizzat yönetilen Osmanlı Ordusu Çaldıran Seferine giderken bölgede hakimiyetini sürdüren Dulkadirli Devletinden asker, at araba gibi yardım isteğinde bulunmuştur.⁵⁶⁴

Dulkadirli devlet yönetimi ve ahalisi Yavuz Sultan Selim'in bu yardım isteğini geri çevirmiş ve üstelik Safeviler yanında yer alarak Osmanlı Devletine karşı savaşmayı yeğlemiştir. Dulkadir-lilerden istediği yardımı alamayın Yavuz, kargın ve kızgın olarak yolculuğuna devam etmiş, Doğu Anadolu yöresinde halen siyasi hakimiyetini sürdüren Beyazıtıoğulları Hanlığından 20 000 asker desteğini alarak Çaldıran Ovasına varmıştır.

Safeviler ve buna destek amacıyla Anadolu'dan giden gönüllü "*Tekeli, Şamlı, Dulkadir, Rumlu, Ustaculu, Kaçar, Avsar, Bayat, Söklen, Şambayadı, Varsak, Çepni, Turgutlu, Bozcalı, Acırlı, Arapgirli, Şadili, Alpavud, Karamanlı, Silsülpür, Çarıklı, Otuziki*" gibi bölge aşireti tarafından oluşturulmuş Safevi güçlerini Çaldıran ovası'nda yapılan savaşla Osmanlı Devleti'nin siyasi hakimiyetine son vermiştir.⁵⁶⁵

Çaldıran, dolayı İle Safevi seferinden dönen Osmanlı ordusu kendi yanlısı Beyazıtıoğulları gücünü yanlarına alarak Anadolu içlerine gelmiş ve Çukurova, diğer bir anlatımla Dulkadirli Devleti sınırlarına yerleştirmiş ve 1515 yılında Dulkadirli Devleti'nin siyasi hakimiyetine son vermiştir. 1337 Bu savaşla 177 yıl siyasi hakimiyetini sürdürmüş olan Dulkadirli Devleti ahalisinden On binlerce Türkmen İran'a kaçmıştır.⁵⁶⁶

Osmanlı Devleti bölge ahalisinin kızgınlığını gidermek ve iyi niyetini almak amacıyla Maraş merkezli Zülkadriye, Karaman merkezli, Karaman adı ile eyalet birimleri oluşturmuş ve bu eyaletlerin valiliğine bu hanedanlık üyelerinden kendi yanlısı kişileri getirerek bölge ahalisinin kızgınlığını gidermeye çalışmıştır.⁵⁶⁷

Siyasi hakimiyetlerine son verilmiş olan Dulkadiroğlu, Karamanoğlu ahalisi ve Safevi yanlıları hakim devlet Osmanlı Devletine karşı iyice kızgınlanmış, bu kızgınlıklarını 1517 yılında Bozoklu Celal Baba, 1519 yılında Şah Veli,⁵⁶⁸ 1525 yılında Söklen'oğlu Musa Atmaca,⁵⁶⁹ 1526 yılında

563 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. 1.,s.186. BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rûm Defteri,1996.,s.XI. Karamanoğulları Devleti (Beyliği), 237 yıllık siyasi hakimiyetine son verildikten sonra, topraklarına Karaman eyaleti adı ile bir idari birim kurulmuş, bu eyalet idari sahasında Konya, Kayseri, İçil (İçel), Niğde, Beyşehir (Beyşehir), Aksaray ve Maraş sancakları yer almış ve bu eyalete bağlı 26 kaza, 6 kasaba, 2.129 köy ve mezra, 1.887 konar-göçer Türkmen cemaati bulunan eyalet idari sahasında, 29 yaylak, 20 çayırılık, 2 iskele, 11 pazar, 1.374 dükkân, 14 kervansaray, 45 medrese, 2. darülhadis, 31 darülhuffüz, 4 muallimhane, 3 imarethane, 75 cami, 319 mescid, 272 zaviye, 4 kalenderhane, 2 haydarhane, 1 darüşşifa, 37 hamam, 2 mem-laha, 5 kuru, 94 çiftlik, 200 değirmen, 1 beylerbeyi, 5 sancak beyi, 26 kadı, 116 zaim, 1.504 sipahi, 15 kale ve 1.159 kale görevlisi bulunduğu yine 1527 yılın ait vesikalarda yer almıştır.

564 Yavuz Sultan Selim 2 Temmuz 1514 yılında Safevi Savaşına giderken Sivas, Koçhisar, Kazgölü, Şahnaçimen, Koyulhisar, Güzellerçayırı ve Suşehri istikametini kullandığı belirtilmektedir. Zabun,a.g.e.

565 İsmail Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi'nde Oğuz Boyları,s

566 Ali Sevim, Yaşar Yücel, Türkiye Tarihi. 1., Sümer; Bozok Tarihine Dair.,a.g.e.s.319.

567 Karaman eyaleti idari sahasında yedi sancak oluşmuş ve bu sancakların merkezini Aksaray, Kayseri, Niğde, Konya, Beyşehir, Akşehir oluşturmuştur.

568 1519 yılında Bozok'ta meydana gelen bu ayaklanma Osmanlı Devletinin yayılmacı politikası doğrultusunda K - raman oğulları, Safevi ve Dulkadirli Devletlerinin siyasi hakimiyetlerine tepki ayaklanmalarındandır.

569 Söklenoğlu Musa Atmaca öncülüğünde Bozok merkezli çıkartılan bu isyanda ekseriyetle Söklen, Hisarbeyli ve Tatar Aşiretleri olmak üzere 3-4 bin kişi katıldı.

Zinnunoğlu Halil Baba,⁵⁷⁰ 1527 yılında Kalender Çelebi,⁵⁷¹ .?. Medrese öğrencileri, 1598 yılında Karayazıcı öncülüğünde çıkarttıkları büyük isyanlarla göstermişlerdir.

Bu isyanlara Eretna ve Çobanoğulları gibi komşu beylikler idari sahasında yurt tutmuş ahalide destek vermiş ve Orta Anadolu'yu tamamen etkisine alıp, yüzlerce yıl sürdürmüşlerdir.⁵⁷²

Osmanlı Devleti, kendisine karşı kızgın ve kavgalı olan bu vatandaşları ile barış ortamı sağlayamamış, isyanlarda öncülük eden aşiretleri Balkanlara, Milan, Bezeran, Karakeçili, Cıbran, Hasenan, Şipkan, Hayderan ve Celali Aşiretlerini,⁵⁷³ Konya, Karaman, Ankara, Kayseri Çankırı bölgelerinden alarak Viranşehir, Varto, Muş, Hınıs, Eleşkirt, Patnos, Ağrı, Erçis, Van yörelerine yerleştirmiştir.⁵⁷⁴

Osmanlı Devleti, daha evvelden Doğu Anadolu bölgesinden getirdiği yandaş aşireti Atçekenler'i, Karamanoğlu Devleti bölgesine, Beyazıtoğulları ve Koçgirileri Dulkadirli Devleti idari sahasına yerleştirerek bu isyanları bitirmeye çalışsa da netice alamamıştır.⁵⁷⁵

Bu isyanları bitirip, Anadolu'da otoriteyi sağlamak amacıyla 1530 yılında Anadolu'dan On binlerce Türk ailesinin Balkanlara zorunlu iskanları yapılmış⁵⁷⁶ ve bu iskanda Karaman yöresinde yurt tutmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ataları da yer almıştır. 1571 yılında yapılan Kıbrıs'ın fethinden sonra KKTC. Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş 'ın atalarını Kayseri bölgesinden alarak adaya zorunlu iskana yollanmışlardır.

Yöre 1624 yılında Abaza Mehmet Paşa'nın II. Osman (Genç) intikamını almak amacıyla, Sadrazam Mehmet Paşa'ya karşı ayaklanmasında sıkıntılı dönemler yaşamış bu ayaklanmaya Çöplü, Kozanlı, Sırkıntı, Mamalı, Cerit ve Pehlivanlı gibi yörede yurt tutmuş aşiretler görev almışlardır.⁵⁷⁷

Osmanlı Devleti, geçen yüzyıllarda da devam eden isyanlarını durmamış bu nedenle devlet otoritesini sağlayamaz, vergi, asker gibi zorunlu hizmetlerini alamaz, ekilip, biçilemeyen on binlerce hektar verimli tarım arazisini ekonomiye kazandıramaz ve vatandaş, devlet arasındaki kavgayı gideremez olmuştur.

Osmanlı Devleti, bu sorunu kökten çözmek amacıyla XVII. Yüzyılın sonlarında kapsamlı bir iskan politikası belirlemiş, yüz yıl süren bu politika ile isyan bölgelerinde 84 000 çadırdı yaşayan

570 Zinnunoğlu'nun Dulkadirli ailesinden olduğu belirtilir.

571 Bektaş-i Tarikatı Şeyhlerinden olan Kalender Çelebi öncülüğünde çıkartılan bu isyan ekseriyetle Bozok ve Maraş yöresinde yurt tutmuş Karacalı, Bişanlı (Dokuz) Aşiretlerine bağlı insanlar olmak üzere 20-30 bin kişi katıldığı kaynaklarda yer alır.

572 Sümer; Bozok Tarihine Dair.,a,g,e, s. 321.

573 Saltık,a,g,e.,s.33. Bilindiği üzere İsyanların merkezi niteliğinde olan Sivas İline bağlı Celali adlı yerleşim yeri halen adını yaşatır. Ayrıca, tarihte Sivas/Alı Baba mahallesinde Celallızade adlı bir sülalenin yaşadığı kaynaklardan anlaşılr.

574 Fırat,a,g,e.,s.33.

575 Günümüzde Anadolu Türkmenleri arasında sürdürülen Yavuz Sultan Selim kızgınlığı, Yezit kırgınlığı tarihte yaşanmış bu hakimiyet ve siyasi olaylarından dolayı oluştuğu bilinmektedir. Anlaşıldığı üzere, günümüzde Anadolu Türkmen Alevileri arasında görülen Yezit kızgınlığının asıl nedeni Hz. Muhammet ve onun soyuna düşmanlık etmiş Muaviye'nin oğlu Yezit değildir. Bu Yezit'in, siyasi hakimiyet ve güvenlik nedenleri ile Safevi ve Dulkadirli Devletlerinin siyasi hakimiyetlerine son verilmesi amacıyla silahlı güç olarak kullanılmış "Bay'ezit, Yezit'bey" anlamında gelen Beyazıtoğlu Hanlığı yönetimi ve askerleridir.

576 Sezer Arslan, Balkan Savaşları Sonrası Rumeli'den Türk Göçleri Ve Osmanlı Devleti'nde İskânları, S.4. , Çorum/İskilip yöresinde yurt tutmuş Tatar Türkmen Aşiretleride bu iskanlarda gönderilmişlerdir.

577 Mehmet Metin Hülalü, Kayseri ve Çevresinde Kuzugüdenli Aşireti ve Eşkayalık Olayları. Hulagu@erciyes.edu.tr

100 binlerce Türkmen ahalisini başta Rakka-Urfa, Kıbrıs, Balkanlar olmak üzere Afyon, Aydın, Kütahya, Eskişehir, Manisa yöresine zorunlu iskana tabi tutmuştur.⁵⁷⁸

Osmanlı İmparatorluğu XVIII. Yüzyılda 28 eyalete ayrılmış, bu eyaletlerden Sivas, Karaman ve Kara Hisâr-ı Şarki eyaletleri çalışma bölgemizi oluşturmıştır.⁵⁷⁹

Karamanoğlu, Dulkadirli gibi devletlerin siyasi hakimiyetlerinin sona ermesi olayına bazı tarihçiler, ilhak etti, katıldı gibi yumuşak ve yapıcı görüşler ileri sürmüşlerse de, Osmanlı Devletinin gerileme ve çöküntüsü yüzlerce yıl sürmüş Anadolu'daki bu isyanlar ve sürgünlerin neticesi olduğu bilinir.

Yörede 1873 yılında bölgede kuraklıktan dolayı büyük bir kıtlık hadisesi yaşanmış ve bu kıtlıkta insanlar yemek için ayırık otları dahi bulamaz olmuşlar. Mallar, davarlar açlıktan telef olmuş 1000 koyunu olan bir köyde bunlardan ancak 8-10 tanesi kalabilmiştir.⁵⁸⁰

578 Altınok; A.g.e. KKTC. Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu ile MHP. Kurucu Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in ataları XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanları ile Kayseri bölgesinden gönderilip, adaya yerleştirilmiş ailerelerdendir.

579 Yücel Özkaya, a.g.e., s.19.

580 Konyalı, a.g.e., s.1630.

OĞUZ BOYLARI VE TEŞKİLAT YAPILARI

Oğuz Han, ilk Hun Hükümdarı Teoman'ın oğludur. M. Ö 444 yılında Hun tahtına çıkar,⁵⁸¹ Türk boylarını birleştirir ve Türk birliğini kurar. Hükümdarlığı döneminde çeşitli savaflara girer ve ülke topraklarını genişletir.

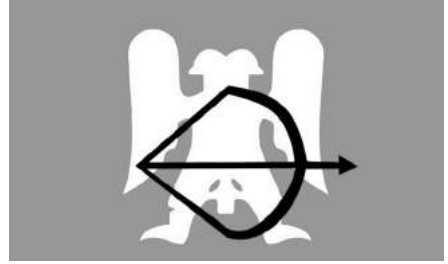
Oğuz adına ilk defa Yenisey kitabesinde rastlanır. Oğuzlar bu yüzyılda Barlık Irmağı bölgesinde Öz Yeğen Alp Turan adlı bir reis öncülüğünde toplumsal yaşantılarını sürdürürler.⁵⁸²

Oğuzlar, X. Yüzyılın ilk yarısında kendi adlarıyla anılan ilk Oğuz Devleti'ni kurarlar. İslamiyet'i kabul edip, bir bölümü İslam diyarı olan Horasan'a göç ederek Selçuklulara tabî olurlar. Kalanları da Kıpçak saldırıları üzerine dağılırlar.

Selçuklu Devleti'nin kurulmasına esas rol oynayan Oğuzlar, Türkiye, Azerbaycan, İran, Irak, Suriye, Balkanlar, Türkmenistan, Afganistan ve KKTC.'inde yaşayan Türklerin ataları olduğu kabul edilir.⁵⁸³

Oğuzlar, 24 boya ayrılmadan evvel Dokuz boya ayrılmış ve bu boylar tarihte Dokuz Oğuz adıyla anılmışlardır. Dokuz Oğuzları Kunt,⁵⁸⁴ Tonra, Esen,⁵⁸⁵ Bayautlar, Dolaşanlar,⁵⁸⁶ Kulun, Selçikli, Toharistan, İnanoçoğulları, Bisanlı, Tuvaadin Boyları oluşturduğu bilgileri aktarılmıştır⁵⁸⁷.

Oğuzlar, Tuğla boylarında bulunan ırmağın kuzeye doğru kıvrım yaptığı alanlarda yaşadıkları ve doğu komşularını Tatarların oluşturduğu belirtilmektedir.

ORHUN ABİDELERİNDE BİR KAYITTA;

... Fakat Gök Tanrı, Türk'ün bu haline acıdı. Türk milleti yok olmasın, eskisi gibi cihanın en yüce milleti olsun diye babam İlderiş kağan'la anam Elbiğe Hatun'u Türklere Hakan kıldı. Tanrı güç verdi, babamın Türk ordusu kurt, Türk düşmanları koyun oldu. Düşmanlar, kurt ⁵⁸⁸ önünden

⁵⁸¹ Bu tarih kimi araştırmacılara göre M.Ö. 208'dir.

⁵⁸² Muharrem Bayar, Karakeçili Yörük Aşireti'nin Eskişehir'e İskanı,s.37

⁵⁸³ Nihat Kaşıkçı, Hasan Yılmaz,a.g.e.,

⁵⁸⁴ Niğde İli Merkezinde Kunt soyadı, Altunhisar İlçesi Merkezinde Kunt soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kunt ve Künt soyadı almış oymakların adını bu boya izafeten aldıkları anlaşılr.

⁵⁸⁵ Bahaeddin Ögel; Türk Mitolojisi, 1. Cilt.

⁵⁸⁶ Bayramören İlçesi Dolaşlar köyü kurucularının adını bu boya izafeten almış olmalı. Dolaşan adı almış oyma - ların da buradan bozulma durumları söz konusudur.

⁵⁸⁷ Sivas İli Merkezinde yaşayan Kunt soyadı almış oymak üyelerinin adını bu boya izafeten aldıkları anlaşılr.

⁵⁸⁸ Kültür kaynaklarının aktardığı bilgilerden anlaşılacağı üzere Bozkurt Türklerde ilahi bir yaratık olarak görülür. Dokuz Oğuz Destanının birsinde; Büyük Hun Hakanlarından birisinin bir birinden güzel nur topu gibi iki kızı

kaçan koyunlar gibi dağılıp gitti. Hakan babam, doğudan batıya at koşturup Türk milletini tekrar topladı, birleştirdi. Türk Devleti'ni diriltti.

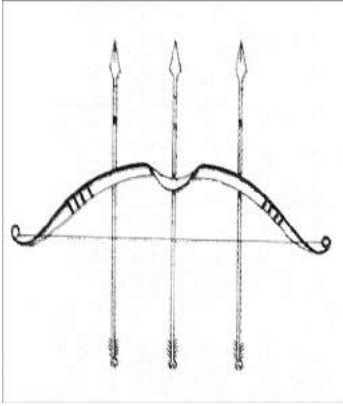
Ey Türk Oğuz Beyleri !

Üstten gök çökmedikçe, alttan yer delinmedikçe bilki, Türk milleti, Türk yurdu, Türk devleti, Türk töresi bozulmaz.

Ey Türk milleti, Titre ve Kendine dön!⁵⁸⁹

Diye tarihi bir bilgi yer almaktadır.

BİR OĞUZ HAN DESTANINA GÖRE;

Oğuz Han'ın Gün, Ay, Yıldız, Gök, Dağ, Deniz adlarında altı oğlu, Uluğ Tütük adında aksakallı bir veziri vardır. Bu vezir aynı zamanda onun akıl hocasıdır. Uluğ Tütük bir rüya görür ve rüyayı Oğuz Han'a anlatır. Rüya, av ve avlanmakla ilgilidir. Bunun üzerine Oğuz Han oğullarını yanına çağırarak ava çıkmalarını ister.⁵⁹⁰

Büyük oğulları, Gün, Ay ve Yıldız'ı doğu yönüne, küçük oğulları, Gök, Dağ ve Deniz'i de batı yönüne avlanmaya gönderir. Oğullarının üçü doğuya, üçü batıya giderler.

Büyük oğulları, av yaparlarken yolda altın bir yay, küçük oğulları da üç gümüş ok bulurlar ve bunları getirip babaları Oğuz Han'a verirler. Oğuz Han büyük oğullarına Yay gibi atık olun diyerek altın yayı, küçük oğullarına ise Ok gibi doğru olun diyerek okları verir.

Sonra yayı bulan büyük oğullarına Bozok adını ve ordusunun sağ kolunun idaresini,⁵⁹¹ gümüş okları bulan küçük oğullarına da Üçok adını ve ordusunun sol kolunun idaresini verir.⁵⁹²

Bundan sonra da Oğuzların askeri ve siyasi teşkilatlanması bu doğrultuda gelişir.

BAŞKA BİR DESTANA GÖRE;

Oğuz Han'ın en büyük oğlu olan Gün Han, babasının ölümünden sonra tahta geçmiş ülkeyi yönetmiştir. Gün Han tahta geçince hocasının tavsiyesi üzerine küçük bir kurultay düzenleyerek kardeşlerini ve onların oğullarını bir araya getirmiş, babasının sağlığında yaptığı vasiyetleri hayata geçirmiştir.

vardı. Öyle güzeldiler ki Hunlar bu kızları ancak ilahların alabileceği ve insanlar için yaratılmadığına inanıyorlardı. Baba Hakan da aynı şeyi düşünüyor, insanların etkileyebileceği düşüncesiyle kızlarını insanlardan uzak tutmaya çalışıyordu. Bunun için ülkesinin bir uca köşesinde kule yapılmış ve kızlarını bu kuleye kapatmış, kızlarının her hangi bir erkeğin etkisine girmemesi için tanrıya yakarmaya başlamış, öyle bir yalvarıyor öyle bir yakarıyormuş ki, nihayet bir gün Hakan'ın kendince inandığı tanrısı Bozkurd şekline girmiş ve gelmiş ve kızlarla evlenmiş. Kızların bu evlenmeden birden çok çocuğu doğmuş. Bu çocuklara Dokuz Oğuz, On Uygur adı verilmiş. Bu çocukların hepsinin sesi de Bozkurd sesine benzemiş ve Bozkurd ruhu taşıyarak çoğalmışlar, böylelikle Dokuz Oğuz, On Uygurlar türemiş denilmektedir. (Hasan Köksal, Milli Destanlarımız).

589 Bilge Kaan, Orhun Abideleri. Alıntı, Nevzat Yalçıntaş, 21. Asırda Türk Birliği Tebliği, Nisan-2010 TBMM:

590 Ögel,a.g.e.,

591 Bozok adı, bölmek ve parçalamak anlamına gelir,a.g.e.

592 Ögel,a.g.e.

Bu kurultayda Bozok kolunu oluşturan büyük kardeşler, kurultay alanın sağ yanında çadırlarını kurmuşlar, Üçok kolunu oluşturan küçük kardeşler de kurultay alanının sol yanına çadırlarını kurmuşlardır.

Oğulları ve torunları çadırların içerisine alınmış ve görevleri verilmiş, üvey (evlatlık) oğullarda çadırların dışarısında bekleyerek onlara destek olmuşlardır.

Çadırın içerisine alınan bu kardeşler Oğuzların boy teşkilatlarını oluşturmuş, dışarıda kalan üvey kardeşlerde oymak adı alarak teşkilat üyesi sayılmışlardır.⁵⁹³

BOZOK ADI ALMIŞ SAĞ KOL ÇADIRLARDA TOPLANAN KARDEŞLER:

Yaş sırasına göre,

Gün Han'ın oğulları, Kayı, Karaevli, Bayat, Aklaevli.

Ay Han'ın oğulları, Yaparlı, Yazır, Döğer, Dodurga.

Yıldız Han'ın oğulları, Kargın, Kızık, Beğdili, Avşar.

ÜÇOK ADI ALMIŞ SOL KOL ÇADIRLARDA TOPLANAN KARDEŞLER:

Gök Han'ın oğulları, Bayındır, Peçenek, Çavuldur, Çepni.

Dağ Han'ın oğulları, Eymür, Alayundlu, Yüreğir, Salur.

Deniz Han'ın oğulları, Kınık, Yıva, Beğdüz, İğdir.

Küne, Turbatlı, Kerağlı, Oklı, Koklı, Suçlı, Yurtçu,⁵⁹⁴ Turumçı, Kumçı, Sorkı,⁵⁹⁵ Kurcık, Suracık, Sultanlı, Koracık, Horasanlı, Lala, Camcı,⁵⁹⁶ Kazgurt, Teke, Murdasay,⁵⁹⁷ Sayır adı almış üvey oğul ya da torunlarda oymak üyesi sayılarak kardeşlerinin kurduğu bu teşkilat yapısı içerisinde yer almışlardır.⁵⁹⁸

Oğuzlar, yaşadıkları toplumsallık süreçlerinde değişik coğrafyalarda değişik adlarla topluluk veyahut devlet kurmuşlar komşuları tarafından hep Türk olarak adlandırılmışlardır.

Aradan geçen uzun sürede, farklı coğrafyalarda farklı milletlerle bir arada yaşamalarının etkisinde kalmışlar ve bunun sonucu olarak bu günkü lehçe, ağız, aksan farklılıkları meydana gelmiştir.

593 Bahaeddin Ögel; Türk Mitolojisi, I. Resim, Bilgeoğuz Yayınları sahibi Oğuzhan Cengiz bey ve ben deniz İsmail Uçakcı.

594 Yurt-lu Aşireti: Adı, Oğuz Han'ın torunlarından Yurtçu adlı kişiden geldiği sanılmakta ve Bozulus Türkmen grupları ile yöreye geldiği belirtilmektedir. Sivas İli Güney ve Durdulu köyünde Yurt soyadı, Yıldızeli İlçesi Bedel, Yusufoglan köyü, merkez ve Yukarınavruz köyünde Yurt, Yurtbay, Yurtoğlu soyadı ve Gemerek İlçesi Kümeören köyünde Yurt soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

595 Sorgun adıyla yerleşim yeri ve sülale adlarının yaygın olarak bulunduğu anlaşılar. Develi İlçesi Kabaklı köyü - de Sorgun soyadı, Yeşilhisar İlçesi Kale köyünde Sorgun soyadı, Yozgat/Sorgun İlçesi, Gürün İlçesi Merkezinde yaşayan Sorgun soyadı almış oymak üyeleri buna örnek verilebilir.

596 Nafi Çağlar Hacıömerli, Kızık Boyu 1 (Karataş Kızıkları).s.185.

597 Murd, sözcüğü Farsçada ufak, tefek anlamına gelmektedir. Murdasay, günümüzde Mert adı ile anılmış yerleşim yeri ve mevkiler ve oymaklar adını buradan alma ihtimali yüksektir.

598 Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi I. Cilt, s. 217.

BİRİNCİ BÖLÜM

BOZOKLAR

Oğuz Boylarının sağ kolunu oluşturan Bozokların, Anadolu'ya gelmeden önceki yurdu (yaylağı), Orta Asya da bulunan Sayram ve Kazgurd'dan başlayıp Kartağ'a kadar uzanırdı. Başka bir ifadeyle Taşkent'in kuzeyindeki dağlardı. Kışlakları ise, Borsuk ve Akdağ mıntıkası dır.

Fetihle, hatta fetih önceleri bölgede yurt tuttuğu anlaşılan Bozoklar, 1243 yılında bölgenin Moğollar tarafından ele geçirilmesi üzerine zorunlu olarak güneye (Halep ve Şam yöresi) göç etmek zorunda kalmışlardır.¹

1404 yılında, Moğolların Anadolu'dan çekilmesi ve bu alan Dulkadirli Devleti hakimiyetine geçmesi ile tekrar yurtlarına dönmüşler, Sivas'ın güneyi ve Kayseri'nin doğusu, bilhassa Unun yayla civarını olmak üzere Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Nevşehir yöresini yurt tutmuşlardır.²

Zamanla Divriği, Aksaray, Bozok (Yozgat) Kır-şehri, Çorum, Kırıkkale, Canik, Amasya) ve yöresine yayılmışlar, yoğun olarak yaşadıkları Yozgat yöresinin Bozok adı ile anılmasına neden olmuşlardır.

Bu iskanda, Dulkadirli beylerden Salman-Süleyman, Alaüddevle, Şahbudak, Şahruh, Şahsüvar, Hisarbey, Alibey, Kızılkoca gibi beylere bağlı oymakların yanı sıra, Ağcalı, Çiçekli, Ağcakoyunlu, Şam Bayadı, Karalı gibi adlarla anılmış Bozok boyuna bağlı aşiretlerin bölge yurdu haline gelmiştir.³

Dulkadirli Bey ve aşiretlerinin bölgeye gelmesiyle birlikte, güneyden yoğun bir göç dalgası yaşanmış ve bu göçleri ekseriyetle Bozoklu Türkmenler oluşturmuştur. Bozoklu Türkmenlerin yerleştiği bu havali zamanla Bozok adı ile anılmış ve Bozok adı Yozgat ilinin adı olarak Cumhuriyet dönemine kadar süre gelmiştir.

1 Yörükoğlu, a.g.ç.

2 Sümer,Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.313.

3 Sümer,a,g,m,s.313.

Söz konusu yüzyıllarda Şam, Halep, Maraş, Antep, Arap Türkmenleri adı ile de anılan bu Türkmen grupları, eski Oğuz teşekküllerini korumuş ve kendilerini ve yurt tuttıkları Bozok yaylası'nı Bozoklu diye adlandırmışlar dır. ⁴

Tarihte, Sivas İli merkez Zikar mahallesinde Bozokluoğlu sülale adı, Zara Kazası Nasır köyünde Bozokluoğlu sülale adı, Girit köyünde Bozoklu sülale adı, Ekinli-Deveske köyünde Bozokluoğlu sülale adı, Baharşey karyesi'nde Bozoklu sülale adı, Hafik Kazası Yalınca köyünde Bozokluoğlu sülale adı almış oymak, ⁵ İmranlı Kazası Keşlik köyünde Bozokluoğlu sülale adı, ⁶ Niğde İli Merkezinde Bozok soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Bozok soyadı, Ulukışla İlçesi Kolsuz köyünde Bozok soyadı, Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Bozoklu soyadı, Akkışla İlçesi Gümergen adlı yerleşim yerinde Bozok soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi ve Talas adlı yerleşim yerlerinde Bozok'lu soyadı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Bozak (Bozok) soyadı, Avanos İlçesi Sarılar köyünde Bozok soyadı, Aksaray ili mıntıkasında Bozak (Bozok) soyadı, Çekerek İlçesi eski adı "Bozok", yeni adları "Yükarioba ve Ortaoba Köyleri" kurucuları, Kırşehir Merkez İlçeye bağlı "Özbağ, Helvacılar, Fakılı köyleri", Mucur İlçesi "Tatar-yeniyapan köyü", Çiçekdağı İlçesi "Kırdök köyü"nde "Bozok-lu" adı verilmiş mevkiler, ⁷ Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş "Büyükkışık Köyünde yaşayan "Bozok" soyadı almış oymak üyelerinin Bozoklara bağlı oldukları anlaşılar.

A. GÜN HAN SOYU

Oğuz Han'ın en büyük oğludur. Babasının ölümünden sonra tahta geçmiş ülkeyi yönetmiş ve Şahin kuşunu işaret edinmiştir.

Babasının vasiyeti üzerine küçük bir kurultay düzenlemiş, kardeşleri ve oğullarını bir araya getirmiş, Oğuz Boyları, diğer bir ifadeyle Oğuz Boy teşkilat yapılarını oluşturmıştır.

Develi İlçesi Deresinli köyünde Günhan soyadı, Sivas İli Merkezinde Günhan köyünde soyadı ve Yıldızeli İlçesi Yavu köyünde Günhan soyadı almış oymak üyeleri adını bu soya izafeten aldıkları anlaşılar. ⁸

1. KAYI BOYU

Kelime anlamı kay, kaymak, meyletmek fiilinden geldiği ve ⁹ ongununun, Sunkur kuşu olduğu belirtilir. ¹⁰

M

- 4 Yunus Koç, Bozok Türkmenleri, s. 195. Yörükler ve Türkmenler Sempozyumu, Ankara, yıl. 2000., Bozok ya - lasının merkezi günümüz de Çorum İli, Boğazkale İlçesi olduğu ve bu yaylanın Alaca İlçesi, Sungurlu İlçesi, Güneyinde Yozgat İl merkezi ve Güney batısında Yerköy ilçesi ile Delice İlçesi ara bölgesinde bulunmaktadır.
- 5 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 60. Yıl. 1831-1842. Yaptığımız alan ara - tırmalarında Yalınca adlı bir tarikat ocağının bulunduğu ve bu ocağın taliplilerinin Çorum/Alaca İlçesi İmat köyünde bulunduğu ve bu ocak mensuplarının, Tokmak soyadı aldıkları ve bu ocağa bağlı bazı oymakların Yozgat İli Deremumlu köyünde, bazı oymakların Divriği İlçesi Kayadibi köyünde yaşadıkları ve bu oymakların akraba oymak oldukları belirtilmektedir.
- 6 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 60. Yıl. 1831-1842.
- 7 Dulkadiroğlu, a.g.e.
- 8 Kayseri İl Yıllığı.
- 9 Ögel, a.g.e., s., 331.
- 10 A.g.e., s. 355. Tarihte Türkler, Kurt, sungur, şahin, doğan, kartal, akbaba, karakuş, atmaca, baykuş gibi yırtıcı hayvanları ongun olarak kabul etmiştir. Bu ongunlarını Şaman kültürünün bir parçası olarak yaşam biçimi

Osmanlı hanedanlığının bağlı boyu olan Kayıların Anadolu'ya gelişi: Horasan diyarı Mervi's, Mahan havalisinde yaşamlarını sürdürmekte iken, 1219 yılında Cengiz istilasının etkisi altında kalırlar. Kayı Han'ın komuta ettiği aşiretlerin bir kısmı bulundukları yerde kalır, bir kısmı oradan ayrılarak Ahlat civarına gelirler. Daha sonraları buradan ayrılarak Erzincan civarına gelip yerleşirler. 1232 yılında, Ertuğrul Gazi yönetiminde 440 aile ile birlikte Rum Diyarına gelirler.

Engürü (Ankara) yakınlarındaki Karaca dağı'na yerleşir ve burada yaşarlarken, beyleri Ertuğrul Gazi devlet tarafından Uç Beyi tayin edilir.¹¹ Selçukluların siyasi otoriteleri bitince, uç beyleri birleşerek 1299 yılında Osman Gazi'yi hükümlanlık tahtına oturturlar.

Ahlatşah, Çandarlı, Gazneli ve Osmanlı Devletini kurmuş olan Kayı Boyu mensupları,¹² tarihte Anadolu'da 70.406 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹³

Sivas yöresinde 8 ayrı yerleşim yerine adlarını verdikleri anlaşılan boy mensupları,¹⁴ Niğde Kazası idari sahasında Kayı adı ile bir köy ve Kayı adı ile bir cami yaptırdıkları 1530 tarihli Osmanlı kaynaklarında yer alır.¹⁵ Eski adı Kayı olan bu günkü Bor ilçesinde adlarını verdikleri bilinen boy mensuplarının, Eyubili Nahiyesi idari sahası, Melenduz Nahiyesi idari sahası ve Kayseri yöresinde Kayı adı ile köyler kurdukları yine aynı yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁶

Boy mensuplarından Yukarıkayı adlı bazı taifeler 1579 yılında Çankırı sancağı Karıpazarı-Orta Nahiyesinde 39 hanede,¹⁷ Aşağı ve Yukarıkayı adlı köylerde 45-60 hanede, Çerkeş kazası Kayıtuz Karyesinde 30 hanede,¹⁸ Kurşunlu Kazası Hatunkayası köyünde 28 hanede, Koçhisâr-İlgaz Pazar-kayı karyesinde 108 hanede, Yakakayı karyesinde 33 hanede, Kayıbüktü karye veya kışlaklarında,¹⁹ Sorgun kazası idari sahasında kurulmuş Kayıkışla karyesinde 206 hanede ve Bayat-özü Nahiyesi idari sahasında 4 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁰

Çankırı/Orta İlçesi "*Kayıören ve Kayılar köyleri*" kurucuları, Çerkeş İlçesi "*Maruf köyü*" kurucuları,²¹ Çorum/Emlak Divanı Nahiyesi Kayı köyünde 24 hane, Çorum/Divan-ı Halife karyesinde 6 hane, Çorum/İskilip Kazası idari sahasında iki tane Kayı adlı köy kurulmuş, bunların birisinde 29 hane, diğerinde 4 hane boy mensubu yaşadığı kayıtlarda yer almıştır.

haline getirmişlerdir. İslamiyet'i kabul ettikten sonra bu geleneklerini sürdürmüşler ve ongunlarını avcı kuş hayvanlardan almışlardır.

11 Ahmet Urfalı, Kayı Destanı, s. 8, 14, 22. Ankara, yıl. 2004.

12 Muharrem Bayar, Karakeçili Yörük Aşiret'nin Eskişehir'e İskanı, s. 37.

13 H. Haldun Şahin, a.g.e., s. 12.

14 Bayar, a.g.e., s. 44.

15 İsmail Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi'nde Oğuz Boyları, s. 51.

16 A.g.e., s.

17 Günümüzde Orta İlçesi idari sahasında bulunan "[Kayılar](#) ve [Kayıören](#) köyü" nün bu boya bağlı aşiretler tarafından kuruldukları anlaşılar.

18 Kayıtuz adlı bu karyenin günümüzde "Kadı" adlı köy olduğu sanılır. Ve köylülerin oluşturduğu wikipedia'sında 1579 tarihinde 190 hane aşiret üyesi olduğu bilgileri yer alır.

19 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K. Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt., s. 1366. (Günümüzde Ilgaz ve Korgun İlçeleri idari sahalından bulunan "[Kayı](#) ve [Kayıçivi](#)" adlı köylerin kurucularının söz konusu aşirete mensup oldukları anlaşılar. Ayrıca adı geçen ilçe idari sahasında kurulmuş Kadı köy adlı köyün kurucuları ve ahalisinin Kayı Boyuna bağlı olduğu bilgisi köylüler tarafından oluşturulmuş wikipedia bilgisinden anlaşılmaktadır.

20 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler, s. 405, 406.

21 Çankırı İli Maruf Köyü wikipedia.org. Bu köyün camisinde Peygamberimizin Sakal-ı Şeriflerinin bulunduğu belirtilir.

Budak-özü Nahiyesi Sofular Mezrası, Mihail Arkı mezrası ve ayrıca iki kışlası, Kara Hisâr-ı Demürlü kazası İmad mezrası, İskilip kazası Halkıdolu Divanı idari sahasında kurulmuş Kayı kışlasında 3 hanede ve bazı taifelerinin Bayat Divanında yaşadıkları belirtilir.²²

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine dair kaynaklarda, Kayı Boyuna mensup bazı taifelerin İskilip Kazasında bulunan Kayı Kışlası'nın birisinde 4, Kayıucu adı verilen kışlada 29, Çorum/Emlak Divanı adlı nahiye mıntıkasında kurulmuş Kayı adlı mezrada 24 vergiye tabî insanın yaşadığı bilgileri aktarılmıştır.²³ “Yörük” adı ile anılan bazı taifelerinin İskilip Kazası Herk Divanı Can Mezrası, Kum, Keremseki Mezrası 4 hane, Ohribağ Mezrası 15 hane, Çiftlik Mezrası 11 hane, Kızılbulut Mezrası 19 hane, Öyük Mezrası 25 hane, Hasan Mezrası 27 hane, Kayı Mezrasında 45 hane ahali bulunduğu ve bu ahalinin Kastamonu yöresinden geldiği 1520 tarihli kayıtlarda yer almaktadır.²⁴

Bayat İlçesi “İleği köyü” kurucuları,²⁵ Mecitözü İlçesi “Kayı köyü” kurucuları,²⁶ Oğuzlar İlçesi “Kayı ve Erenler köyü” sakinleri,²⁷ Çorum İli Sarımbeyli köyünde yaşayan “Ağalar” sülale adı almış oymak,²⁸ Boğazkale İlçesi Sarıçiçek Köyünde yaşayan bazı taifeler atalarının Kayı Boyu mensubu olduklarını ve çevre köylerde de uzantılarının bulunduğu bilgilerini vermektedirler.

Kargı İlçesi Bozarmut köyünde bazı oymaklar, Sungurlu İlçesi Karaoğlu Köyünde yaşayan “Nakkaş” soyadı almış oymak üyeleri,²⁹ Şabanözü İlçesi “Çaparkayı Köyü” kurucuları,³⁰ Eldivan İlçesi Akçalı Köyünde “Kayıloğulları” sülale adı almış oymak, Çorum İli Ovasaray, Bahçelievler, Çıkrık ve Sarımbey Köylerinde “Kayı” soyadı almış oymaklar ve Bala İlçesi merkezinde “Kayı-oğulları” sülale adı almış oymağın bu boya bağlı olduğu söylenilebilir.

Hacıbektaş İlçesi “Kayı köyü” kurucuları, Ağaören İlçesi Aşağışabanlı köyünde yaşayan bazı oymaklar oluşturdukları web sitelerinde kendilerini Kayı Boyuna bağlı oldukları bilgisini aktarmaktadırlar.³¹

Ayrıca Bor İlçesi Kayı köyü kurucuları ve Niğde İli Merkezinde Kayı soyadı almış oymakların bu boya bağlı oldukları anlaşılar.

Kayılara Bağlı Aşiretler; *Kayınlı, Karakeçili, Çunkar-Çongar, Atçeken, Yağrancı, Encük, Nodura, Uşan, Selamet, Yabalı-Bödre, Yusuf Kethüda, Yüksekli, Kırca, Börklü, Özlü, Oyuk Ha-*

22 Halaçoğlu, a.g.e., s.1364.

23 Urfalı, a.g.e.

Sümer, Oğuzlar, s.406.

24 Halaçoğlu, a.g.e., Cilt.V, s.2404.

25 Bayat İlçesi, wikipedia.org.

26 Metitözü İlçesi Kayı köyü kurucularının Osmanlı dönemi (XVIII. Yüzyıl Zorunlu İskanları) yöreden göçtüğü ve bu köye daha sonraları doğu illerinden aileler yerleştirildiği bilinir. Kürt Alevî'si adı ile anılan bu aileler, belgelerinde bulunan “Horasan Ereni” olarak kabul ettikleri “Halil Baba” adlı Bektaşî şeyhini ataları kabul ederler.

27 Erenler köyü ahalisi XIX. Yüzyıl başlarında Kayı köyünden gelmiş bir oymak yerleşmiş ve daha sonra başka aileler köye yerleşmiştir. Ayrıca söz konusu mıntıkada Kayıbelen geçiti diye 1360 rakımlı yükselti bulunur. Kayı köyü sakinleri olan “Paşalar sülale Yıldız soyadı”, “Cımbıroğlu sülale Okumuş soyadı”, “Değirmenciler sülale Değirmenci soyadı”, “Avşaroğulları sülale Avşar soyadı” ve Sorgunlar sülale “Sorgun soyadı” almış oymaklarla yaptığımız görüşmede köyü hangi oymağın kurup, adını verdiği bilgisine ulaşamadık.

28 Sarımbeyli köyünde yaşayan bu oymağın atalarının Maraş yöresinden geldikleri belirtilir.

29 Mehmet Nakkaş, Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma Genel Müdür Yardımcısı. Ayrıca Nakkaş Aşireti üyelerinin 1849 yılında Sungurlu yöresinde hayvan hırsızlıklarında bulundukları tarihi vesikaların günümüze aktardığı bilgilerdendir. Yine, Nakkaşların kendine özgü bir aşiret olduğunu vesikalardan öğreniriz.

30 Köy ahalisi köylerini Kayılara bağlı Cımbıroğlu Aşireti üyeleri kurduğunu belirtmektedirler.

31 www.koylerimiz.net

cioğlu, Arife-Ariklu, Aktaş, Üveys Fakılı, Saçıkara, Çakmak, Toylu, Karataşlı, İncesu, Mahan'lı, Akkul, Erkekli, Kalaycı'lar, Ali Dağlı, Çoban'oğlu, Osman-oğlu Aşireti.

Kaynı Aşireti: Aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi Cırlavuk mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılar.³²

Karakeçili Aşireti: Aşiret üyeleri adını, Ertuğrul Gazi'nin Anadolu'nun fethi sırasında uyguladığı savaş stratejisinden aldığı belirtilir.³³ Anadolu'ya 1071 fethi öncesi yapılan Anadolu akınları ile geldikleri yönünde görüşler bulunan aşiretin Urfa/Birecik yöresi uzantıları için Bozulus Türkmen taifesine tabi Ekrâd-ı Aşiret-i Karakeçili diye kaynaklarda bilgiler yer almaktadır. Aşiret adının gelişimi ile ilgili,

Menkıbeye göre;

“Ertuğrul Gazi, düşmanı aldatmak için keçilerin boğazlarına cingırdakları, boynuzlarına ısıldakları taktirarak, gece sabaha karşı ışıken yamaçlardan düşmanın yönüne doğru sürer. Durumu gören düşman, bu keçi karaltılarını asker sanır ve bu kadar askerle baş edilemeyeceğini anlayarak direniş göstermez. Gazi'de gün aydınlanmadan düşmanı kuşatır ve teslim alır”.

Bundan sonrada bu aşiretin adı Karakeçili adıyla adlandırıldığı belirtilir.³⁴

Yavuz Sultan Selim devrinde Kayseri, Konya, Karaman, Ankara yörelerinden alınıp, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine zorunlu iskana tabi tutulmuş olan Karakeçili Aşiretine bağlı tâifelerin yörede yaygın olarak bulunduğu tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarından anlaşılar.³⁵

Tarihte Sivas yöresinde yaygın olarak yaşadığı görülen aşiret üyelerinin Sivas yöresinde Keçili, Karacadağ Nahiyesi idari sahasında Keçilik adı ile köyler kurdukları anlaşılar.

Kara Koçan ve Tosbağa adı ile de anılan aşiretin tarihte Uluyörük adı ile anılmış büyük teşekkül arasında hareket ettiği anlaşılar.

1522 yılında bağlı bazı tâifelerin Budak-özü Nahiyesi *“Murdlarözü, Suluçınar, Melikvela, Günsarı, Uzunivaz, Karaivaz, Akçakaya, Sofular Mezra veya karyelerinde”* yaşadıkları belirtilen aşiret mensuplarının,³⁶bu yüzyıl ortalarında Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş İmad mezrası ve Yılginovacığı karyesinde yaşadıkları anlaşılar.³⁷

Budaközü Kazası idari sahasında kurulmuş Çatalkışla, Tatlıca ve Beşkız karyelerinde 57 hanede, Eymirli karyesi 25 hanede, Çakal Mezrasında 8 hanede, Belen Kışlasında 15 hanede, Sırtardıç karyesinde 15 hanede, Mihailarkı ve Sürgülü karyesinde 94 hanede, Eşençay karyesi 8 hanede, Kuzkışla karyesi 22 hanede, Bölükkışla 19 hanede, Deliklikaya ve Tilkideresi karyesinde 36 hanede, Kuzkışla karyesinde 22 hanede, Esençay karyesinde 8 hane, Poyraz Mezrasında 57 hane ve Çadırardıç Kışlasında 9 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında yer alır.³⁸

-Delice-özü Nahiyesi Tahirlü Mezrası 12 hane, Poyraz-ı Mezrası 54 hane,³⁹ Delice-özü Nahiyesine tabi Koşak Mezraları (Bu Koşak Mezrası olabilir),⁴⁰ Budak-özü Kazası idari sahasın-

32 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.743.

33 Muhammed Beşir Aşan, Yukarı Fırat Havzasında Karakeçililer, VII. Osmanlı Sempozyumu,s.35.

34 Ahmet Gündüz, Türkmen Yurdu Kırşehir. Tarihi, Aşiretleri, Cemaatleri, Boyları.,s.121.

35 Aşan, a.g.e,m,s.36.

36 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1229.

37 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu'da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler.1453-1650,Cilt. 3.

38 Çadırardıç adlı bu yerleşim yerinin, günümüzde Sungurlu İlçesi'ne bağlı olduğu anlaşılar.

39 Bu Poyraz-ı Mezrası Budak-özü Nahiyesi idari sahasında gösterilen Poyraz-ı aynı yer olma ihtimali yüksektir.

40 Sümer, B.T.D.,ag.e.,s.325.

da kurulmuş “Kazancılar Mezrası,⁴¹ Esen-çatal Mezrası, Delüklü Kaya Mezrası,⁴² Murdlarözü Mezrası, Çadır Mezrası, Suluçınar Mezrası ve Körkeçili Kışlası”nda Karakeçili Aşiretine mensup insanların yaşadığı XVI. Yüzyıl vesikalarında yer alır.⁴³

Ekseriyetle, Dulkadirli Aşiretleriyle yöreye geldiği ve Uluyörükler içerisinde hareket ettiği belirtilen aşirete mensubu taifelerin tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü idari sınırları içerisinde üç,⁴⁴ Budak-özü Kazası idari sahasında ise iki yerleşim yeri kurdukları kaynaklarda yer alır. Söz konusu yerleşim yerlerinden bazıları günümüzde adını koruduğu görülürken, bazılarının adının değiştirildiği veyahut lağv edildikleri anlaşılmaktadır.⁴⁵

Çorum İl sınırları içerisinde bulunan “Karakeçili Köyü”,⁴⁶ İskilip Kazasına tabî Karakeçili Köyü,⁴⁷ Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Nahiyesi, günümüzde Sungurlu İlçesine bağlı Demirşey kasabası, Eşme Köyü ve Karaoğlu Köyü arasında “Karakeçili Karyesi”⁴⁸ bu karye daha sonraları boşalmış ve günümüzde bir arazi durumuna düşmüştür.⁴⁹

1574 yılında Eyalet-i Rum’da 12018 nüfusa sahip oldukları ve bunların önemli bir kısmı Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad, Niğde, Kayseri, Kırşehir, Budak-özü yöresinde yaşadıkları belirtilir.⁵⁰

Aşiret üyesi bazı taifeler, Eskil Kazası Karakeçili karyesi, Kenar-ı Irmak Nahiyesi Oğuz mezrası, Yeniil Kazası Karakeçili karyesi,⁵¹ Niğde Üçkapılı yaylası ve Bayındır adlı yerleşim yeri ile ⁵² Kayseri sancağı idari sahasında 40 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁵³

Aksaray/Ortaköy İlçesi Cumali köyünde yaşayan bazı oymakların, atalarının Karakeçili Aşiretine bağlı olduğu ve bu oymakların 200 yıl evvel Adana/Yüreğir dolaylarından, Bozok yaylası’na yaylaya geldikleri ve burada kaldıkları belirtilmektedir.⁵⁴

Ayrıca, tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karakeçili ve Koçanlı karyesi kuruçularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.⁵⁵

41 BOA.387. Numaralı Defteri,a,g,e.

42 Deliklikaya Mezrası; Yaptığımız Alan araştırmalarda Uğurludağ İlçesi idari sahasında “Deliklikaya” adıyla bir karye ile Dört mevkii tespit edilmiş ancak, bu mevkilerin üçünde geçmişte yerleşim olduğu yönünde somut bir bilgi bulunamamıştır. Sungurlu İlçesi Sarıkaya Köyü “Deliklikaya” adıyla anılan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılmış ve kaynaktaki geçen karyenin burası olabileceği düşünülmüştür.

43 BOA.TD.nr.444.,s.336. Yıl.1511.

44 BOA.387. Numaralı Defter,a,g,e.

45 BOA.ML.VRD.TMT.d.

46 Karakeçili Köyünde yaşayan oymakların atalarının XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde Diyarbakır yöresinden geldiği ve köyü kuran oymağın Boynuzun sülale adı aldığı anlaşılr. Ayrıca bu köyden bir taifenin geçmiş yüzyıllarda Uğurludağ İlçesi Kır köyüne yerleştiği ve “Mahuç” soyadı aldığı belirtilir.

47 BOA.DH.MKT.05/5/ Tarih H.1319-M.1903.

48 Çorum İl Yıllığı, yıl.2003.,s.41.(Evliya Çelebi,XVII.Yüzyıl ortalarında kaleme aldığı “Seyahetname” adlı es - rinde söz konusu köye uğradığını ve bu köyün 200 hane olduğunu belirtmektedir.

49 BOA.C.EV.28/M. Tarih H.1211-M.1795.

50 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.4.

51 Bu karyenin Kesmezli adı ile birde mezrası olduğu kaynaklarda yer alır.

52 Muhammed Beşir Aşan, Yukarı Fırat Havzasında Karakeçililer, VII. Osmanlı Sempozyumu,s.35.

53 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.,a,g,e.Cilt. 3.

54 www.cumalikiyü.com

55 Bazı araştırmacılar Karaçoban, Akça İnlı, Akkeçili, Durağ Ocalı, Hacı Halil, Hayyam Ket, Kara Balcı, Kar - kayalı, Kavruk, Kıldonlu, Poyrazlı, Sazlı, Sıçmazlı-Seçmezli, Softalı, Şeker Ali, Talazlı-Tolazlı, Veliler adlı aşiretleri Karakeçililer arasında yer vermektedir.

Tarihte Budak-özü Kazası sınırları içerisinde, günümüzde Boğazkale İlçesine bağlı “Karakeçili Köyü” ve Sungurlu İlçesi Arifegazili kasabası mıntıkasında bulunan “Karakeçili” adlı arazi söz konusu köylerin devamı olduğu anlaşılr.⁵⁶

Ayrıca Kırşehir havalisinde kurulmuş “Alacıklı, Büyüktefle, Küçüktefle, Safalı, Tepecik, Kızılcalı, Kapaklı, Karaova köyü”nde bazı taifeler,⁵⁷ tarihte Çorum merkezi Çiftlik Mahallesinde “Karakeçilioğlu” sülale almış oymak ile günümüzde Çorum İli merkezinde yaşayan “Karakeçili” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenilebilir.⁵⁸

Karakeçili Aşiretine Bağlı Taifeler: Saftal-Safalı, Kazancılar, Hameyn, Akkeçili, İkizoğlu, Behram, Kemal-oğlu, Kara Budak, Miragülü-Mirgunlü, Mirali, Çavuş, Hacı Ali Uşağı, Karaceceli, Murd-Muradasay, Poyraz, Karateke, Sariteke, Sapan Urban, Çilli, Sarıçimen, Boynuuzun, Karakoçan, Ali Bayramoğlu, Cerihi, Kurdlu Aşiretleri.

Safalı Aşireti: “Saftal, Safkanlı, Safekanlı” adı ile de anılır. Osmanlı İmparatorluğu kurucusu Osman beyin bağlı aşireti olduğu belirtilen aşirete bağlı bazı taifelerin,⁵⁹ yörede bulunduğu ve Çiçekdağı İlçesi idari sahasında kendi, diğer bir anlatımla Safalı adıyla köy kurduğu görülür.

Aşiret üyelerinin Niğde Sancağı toprağında Koçhisar Kasaba ve memlahasının yakınında meskun oldukları, Ankara ve Yozgat sancaklarına bulundukları 1864 yılı kaynaklarından anlaşılr.⁶⁰

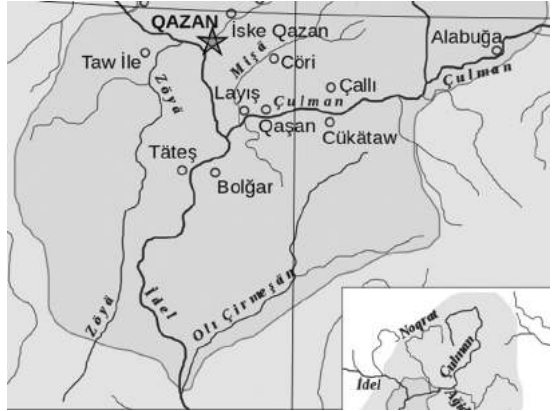
Zara Kazası Kürt Kılavuz karyesi Safkanlı sülale adı almış oymak, Dere karyesinde Safekanlı sülale adı almış oymak ve Atkırın-Kürtkılavuzu mezrasında Sefkanlı sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.⁶¹

Çiçekdağı İlçesi Safalı köyü kurucuları ile Bor İlçesi Kayı ve Karanlıkdere köyünde yaşayan Sefalı-Safalı soyadı almış oymağın adının buradan geldiği anlaşılr.⁶²

Kazan Aşireti: Diğer bir adının Kazancılar, Karakeçili olduğu belirtilir. Kazan adının kişi adı olarak, bazı Oğuz Beyleri tarafından kullandığı bilinir. Eski Türk yurtları olan (günümüzde) Rusya topraklarında kendi adı ile devlet (Hanlık) kurmuş Kazanlar bu boya bağlıdır.

1521 yılında Osmanlı hakimiyetine geçmiş olan bu hanlığı, Anadolu’da iyi bilinen ve yörede adı taşınan Tok (Toh) Timur sülalesinden Uluğ Muhammed Han kurmuştur.

Tarihte Buhara’da yaşamış bir Türk oymağı tarafından kullanılmış olan bu isim,⁶³ tarihte Türk Destanlarında şöyle geçtiği anlaşılr.

56 Bu arazi günümüzde terk edilmiş ve burada yaşayan ahalî her hangi bir nedenden ötürü buradan ayrılmıştır.

57 Hasan Şahin, a.g.e. s.283. Ayrıca, Küçüktefle köyünde yaşayan “Alakaş ve Küçükduman” soyadı almış oymakların anı sülaleye mensup olduğu ve bu sülalenin bir uzantısının Büyüktefle köyünde yurt tuttuğu anlatılır.

58 H.Haldun Şahin, a.g.e.

59 Derya Koca, Soyadlarımızın Kökeni, www.derki.com.

60 B.O.A. Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

61 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,53. Yıl.1831-1842.

62 Derya Koca, Soyadlarımızın Kökeni, www.derki.com.

63 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağzları Üzerine Düşünceler, s.94.

“Dede Korkud denerek Deli Karaçar, istediği bin at, bin deve, bin koç, bin köpek ve pireleri alır Karaçora’a götürür:

..... Fakat tam gerdeğe gireceği gece Bayburt hisarı’nın beyi yedi yüz kafirle gelerek Bayrek’i ve otuz dokuz yiğidini tutsak eder; naibi de şehit olur:

Bunun üzerinden on altı yıl geçtiği halde Bayrek’in ölüsü dirisi bulunamaz.

Deli Karaçar, Bayındır Han’a Başvurarak Bayrek’in ölüsünü getirene hediyeler ve kız kardeşini vereceğini söyler:

..... Bayrek otuz dokuz yiğidi ve bezirganını kurtarmadan düğün yapmaz. Oğuz beyleri, Bayburt hisarı üzerinde yapılan savaşta Kazan bey Sökli Melik, Deli Dündar, Kara Tekir, Budak, Kara Aslan Melik’i öldürür. Yedi kafir beyi kılıçtan geçir:

Bayrek, Yiğenek, Kazan bey, Kara Budak, Deli Dündar, Uruz bey hisarı alırlar.”⁶⁴ Denilerek,

Eski Türk destanlarında geniş yer bulan Kazan Aşireti üyelerinin tarihte Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında Kazanbey, Gedük Nahiyesi idari sahasında Kazancık, Kayseriye Kazası idari sahasında Kazancık, Ürgüp Kazası idari sahasında Kazankaya,⁶⁵ Pınarbaşı Kazası idari sahasında Kazancık, Sivas vilayeti idari sahasında Kazancık adı ile köy ve kasabalar kurdukları anlaşılır.⁶⁶

Tarihte Varsak teşekkülü arasında hareket etmiş olan aşiretin Kazan şah adlı bir taifesinin Yeniil Kazası Edeli mezrasında 70 hanede⁶⁷ ve Nurhak Nahiyesi Ambarcık karyesinde 6 nüfusla yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.⁶⁸

Sorgun Kazası *“Avcışahrılı Mezrası”*nda 12 hanede ve Hüseyin-Abad Nahiyesi *“Divankavağı”* adlı yerleşim yerinde 13 hanede yaşadıkları belirtilir.⁶⁹

“Kazancı Evladı” adlı bir taife Bozok yöresinde 6 hanede, *“Kazancı Hacılı”* adlı bir taife-de, Varsaklar arasında Sorgun Kazası idari sahasında 12 hanede yaşadıkları belirtilir. Söz konusu taifelerin Kazancılar Aşiretine bağlı olduğu söylenebilir.⁷⁰

Ayrıca Sivas İli merkez Uryan-ı Müslim mahallesinde Kazancıoğlu sülale adı,⁷¹ Kangal İlçesi Çamurlu köyünde Kazan soyadı, Suşehri İlçesi idari sahasında Kazan soyadı, Sivas İli Merkezi ve Hayırbey köyünde Kazan’cı soyadı, Divriği İlçesi civarında Kazan’lı soyadı, İmranlı İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Kazan soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Talas semtinde Kazan’cı soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman köyünde Kazancı soyadı, Yahyalı İlçesi Yer köyünde Kazan soyadı, Bor İlçesi Balıcı köyünde Kazan soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan Kazan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

64 Gülensoy,a.g.e.,s.113. (Suşehri İlçesi Çataloluk köyünde yaşayan Böğrek soyadı almış oymak üyelerinin adını buradan aldığı anlaşılır).

65 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,99-105.

66 Kazancık köyü, Kafkasya-Karaçay bölgesinden göç almış. Şarkışla İlçesi Demirboğa, Karacaören, Tavludere adlı yerleşim yerlerinde uzantıları olduğu belirtilir.

67 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt. 3.

68 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.515.

69 A.g.e.,s.1385.

70 Halaçoğlu,a.g.e.

71 Salih Şahin, Mekanı ve İnsaniyla SİVAS.,s.38.

Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazancılar Mezrası*” na,⁷² Budak-özü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazancılar Mezrası*” na,⁷³ Salmanlı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazanini Mezrası*” na, Çorumlu Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazan Mezrası*” na, İskilip Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazancılar Mezrası*” na,⁷⁴ Karadere Nahiyesi İdari sahasında kurulmuş “*Kazan Mezrası*” na, Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kazancılar Mezrası*” na, Kurşunlu Kazası idari sahasında “*Kazancılar karye*” sine, Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kazancı Karyesi*” ne, Kızılırmak İlçesi Büyükbahçeli Köyü mıntıkasında bulunan “*Kazanlı*” adlı tepeye yine, aynı ilçeye bağlı Yeniyapan Köyü mıntıkasında bulunan “*Kazanlı*” adlı bir tepeye, Aydıncık İlçesi idari sahasında bulunan “*Kazankaya*” adlı mevkiye, Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kazankaya Köyü*” ne, Ilgaz İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kazancı köyü*” ne adlarını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu kuvvetle söylenebilir.

Çorum Merkezinde kurulmuş Uç Mahallesinde “*Kazancıoğlu*” sülale adı almış oymak,⁷⁵ İskilip İlçesi idari sahasında “*Kazancıoğulları*” sülale “*Kazancı*” soyadı, Soğucak Köyünde “*Kazan*” adı almış oymak, Eldivan İlçesi merkezinde “*Kazankaya*” soyadı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Kırdök ve Kaleevci Köylerinde “*Kazan*” soyadı almış oymak, Çorum İli Altınbaş ve Eskiçe Köylerinde “*Kazancı*” adlı birer sülale, Mecitözü İlçesi merkezi ve Dağla köyünde “*Kazan, Kazankaya*” soyadı almış oymaklar ile Sungurlu İlçesi Kemallı, Sarıcalar, Arifegazili Köylerinde “*Kazan*” adı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise, söz konusu bölgede aşiretin yaygın olarak yaşaması ve 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulan halk temayülleri kaynak oluşturur.

Arıkazanı Oymağı: Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş eski adı Diği, yeni adı Oğlakközü olan köyde yaşayan “*Arıkazanı*” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.⁷⁶

Harameyn Aşireti: Debbedeli Seferine katılması ve bu seferde başarı göstermelerinden dolayı Yavuz Sultan Selim tarafından Harameyn-î Şerifeyn adı verildiği belirtilir.⁷⁷ Büyükoba, Sıddıklı, Pulpah adıyla üç kola ayrıldığı ve aşiret üyesi bazı taifelerin Yeniil dolaylarından getirilip Aksaray a iskan olunduğu 1852 yılı kaynaklarında yer alır.⁷⁸

Sivas, Bozok, Aksaray, Niğde, Çorum, Kırşehir, Kara Hisâr-ı Behramşah bölgelerinde kurulmuş, Arabsun, Yeniil, İnallı, Kızılkoca, Selmanlı, Boğazlıyan, Sorgun, Budak-özü, Süleymanlı, Hüseyin-Abad, Akdağ, Kara Hisâr-ı Behramşah, Emlak, Keskin, Sulakyurt, Budaközü, Çelebi, Çiçekdağı, Çankırı, Kalecik, Akçakent adlı kaza ve nahiye idari sahaları ve ⁷⁹ Kozaklı İlçesi Karasenir köyünde bulunduğu XIX. Yüzyıl ortalarında ait kaynaklarında yer alır. Sivas yöresinde yaşayan aşiret üyelerinin söz konusu yüzyılda Aksaray Kazasına iskan edildiği ayrıca belirtilir.

Tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Debbağil kışlası kurucuları, Aksaray Kazası Debbağ karyesi kurucuları ile Altunhisar Kazası idari sahasında Debbağ oğulları sülale adı almış

72 Bu mezranın günümüzde Sungurlu İlçesi Eşme Köyü arazisi içerisinde yer alan “Kazan kaya” adlı eski yerleşim yeri olduğu düşünülmür.

73 1530 tarihli vesikalarda var olan bu köyün daha sonraki yüzyıllarda lağvedildiği anlaşılmaktadır.

74 BOA.387 Numaralı Defter.

75 H.Haldun Şahin,a.g.e.

76 Söz konusu oymağı her ne kadar önceki baskımızda Arık (Arif) Aşiretine bağlı olacağı yönünde görüş belirtmiş olsak ta, aşiretle ilgili diğer araştırmalarımız bu adın “Kazan” adından dönüşmüş olacağı ihtimalini de güçlendirmektedir. Ayrıca “Arıkazanı” oymağına mensup bir taifenin Amasya İli Merzifon İlçesi Çizir Köyünde yaşadığı ve soyadı Kanunu’nda “Arıkazanı” soyadı aldığı oymak üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

77 Ahmet Gündüz, Türkmen Yurdu Kırşehir. Tarihi, Aşiretleri, Cemaatleri, Boyları..s.121. Ayrıca Harameyn Aş - reti mensuplarının, İsparta civarında aşiret adıyla bir şehir kurdukları 1847 tarihli vesikalardan anlaşılr.

78 BOA.Tarih :15/S /1268 (Hicrî) Dosya No :245 Gömlek No :6 Fon Kodu :MVL

79 BOA. Tarih : Dosya No : Gömlek No :2119 Fon Kodu :NFS.d..

oymak, Sivas Vilayeti idari sahasında Debbağoğulları sülale adı almış oymak, Niğde Vilayeti idari sahasında Debbağoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Kırşehir yöresinde kurulmuş “*Ödemişuşağı, Bozları, Boğazı, Tepefakılı, Derefakılı, Solakuşağı, Taşholuk, Büyükabdiuşağı, Küçükabdiuşağı, Kaleevci, Kısılosmanlı, Kilimli, Kilisefakihli, Mahsenli, Himmetuşağı, Topalalı, Haremeyn*,”⁸⁰ *Kavasözü*” gibi 24 yerleşim yerinde yaşadıkları belirtilen aşiretin,⁸¹ Kırşehir yöresi uzantılarından Zulkadiri zade Asaf Ağa adında bir beyinin Ulukışla adıyla bir medrese yapmak istediğini vesikalardan anlamaktayız.⁸²

1845 yılında İskilip Kazası İshaklı ve civarda Beş köyde yaşadıkları anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin, 1864 yılında Sorgun Kazası civarında yaşadıkları belirtilir. Aşiret üyelerinin Bozok sancağı dahilinde “*Elçi*” adlı bir karyede,⁸³ Kızılkocalı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Harameyn Aşireti köyü*” ve Çorum idari sahasında kurulmuş bazı köylerde yaşadıkları vesikalardan anlaşılr.⁸⁴

Sulkayurt İlçesi eski adı Abdalan, yeni adı “*Koru*” olan köy kurucuları “*Harameyn Aşireti*” üyesi olduğu,⁸⁵ Sungurlu yöresinde Haremeyn Aşireti mensuplarının yaşadıkları,⁸⁶ Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş Kargın ve Delki (Bu Tilkili Köyü olduğu sanılır) karyesi ahalisinin “*Harameyn Aşireti*” üyesi olduğu,⁸⁷ Balışeyh İlçesi civarında bulunan Battalbeyobası ve Kösedurak köyü arasında “*Harameyn*” adlı bir köy,⁸⁸ Çelebi İlçesi merkezi ve idari sahasında kurulmuş Karayakup, Karahacılı, Hacıyusuflu, Karaağaç Köylerinde “*Harameyn Aşireti*” mensuplarının bulunduğu belirtilmektedir.⁸⁹

Ayrıca Aksaray İli Sapmaz köyü arazisi içerisinde bulunan Haremeynoğlu adlı mevkiye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Harameynlere Bağlı Aşiretler; Kavas, Çankal, Kıratlı, Kulpak, Sıddıklı, Sarık, Elçi-Alçı Aşiretleri.

Kavas Aşireti:⁹⁰ Adının menşei, önemli bir makam ve bu makamdaki yöneticiyi koruyan kimseye verilen isimdir. Eskiil Kazası idari sahasında Çatak-Kavas karyesi kurucuları, Aksaray İline bağlı Ekecikgödel köyünde Kavaslar sülale adı almış oymak, Aksaray yöresinde Kavas-daroğlu adı almış oymak, Şıhlar köyünde Kavas sülale adı almış oymak, Kocasinan Kazası civarında Kavasogulları sülale adı almış oymak,⁹¹ Sivas İli merkez Uryan-ı Müslim mahallesinde Kavasoglu sülale adı almış oymak, Zara Kazası Ekinli-Deveske köyünde Kavas sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.⁹²

80 Haremeyn Köyü, günümüzde Balışeyh İlçesi civarında kalmış Büyükbattal Köyü ile Köseduraklı Köyü arası - da bulunduğu tarihi vesikalardan anlaşılr.

81 A.g.e.,s.121.

82 BOA.A.)MKT.UM..17/C/Tarih.H-1272.

83 BOA.ML.VRD.TMT..d.Gömlek.16749.

84 <http://www.corum.com.tr/Asiretler--Konar-Gocerler.html>.Elçi Aşireti mensuplarının XVIII. Yüzyıl Rakka Göçü (tehciri) ne dahil edilip “Colap Nehri çevresine” yerleştirildiğine dair.

85 Koru Köyünde yaşayan bazı taifelerin uzantılarının Kalecik İlçesi Kargın ve Tilki Köyü, İskilip İlçesi Toyhane Köyünde yaşadığı köylüler tarafından anlatılmaktadır. Tarihte izler bırakmış Osmanlı ve Cumhuriyet hükümetlerine sıkıntılar vermiş “Atuf Hoca” Toyhane köylüdür.

86 Baki Yaşa Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.130.

87 BOA.C..DH..Yıl.H.1261.M-1759

88 Haremeyn adlı bu köy ekte verdiğimiz XVIII. Yüzyıl hatıralarında yer alır.

89 Hasan Ulusoy, Her Yönü İle Çelebi, s.71.

90 Kavas Aşireti”nin Bayındır Boyu içerisinde de görüldüğü belirtilir.

91 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

92 Şahin,a.g.e.

Ayrıca Ankara/Bala İlçesi idari sahasında Kavasoglu sülale adı, Şarkışla İlçesi Gümüştepe köyünde Kavas soyadı, Sivas İli Merkezinde Kavas soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kavas soyadı, Aksaray ili merkezinde Kavas soyadı, Niğde İli Merkezinde Kavas soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kavas soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Kavas soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Osmancık İlçesi mıntıkasında “*Kavas çayı*” adlı Kızılıрмаğa su taşıyan çaya ve bölgede “*Kavas*” adlı bir mevkiye adını vermiş oymaklar, Keskin İlçesi idari sahasında Kavas oğulları sülale adı almış oymak, Çerkeş İlçesi Aliözü köyünde yaşayan “*Kavas*” sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Alembeyli Köyünde yaşayan “*Kavas*” sülale adı almış oymak, Laçın İlçesi idari sahasında “*Kavas*” soyadı almış oymak, Kırıkkale İlçesi merkezinde yaşayan “*Kavas*” soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Cacıklar Köyünde “*Kavas*” soyadı almış oymak, Çankırı İli Bayındır Köyü ve merkez Hacıibrahimoğlu mahallesinde “*Kavas*” soyadı almış oymaklar, Akçakent İlçesi Hamzabey Köyünde “*Kavas*” soyadı almış oymak, Çubuk İlçesi merkezinde “*Kavas*” adlı mahalleye adını vermiş oymak ve “*Kavasoglu*” soyadı almış oymak, Ürgüp İlçesi Ayvalı Köyünde “*Kavas*” sülale adı almış oymak, Keskin İlçesi merkezinde “*Velikavasoglu*” sülale adı almış oymak ve Çorum İli Hıdıroğlu Köyünde yaşayan “*Kavas*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Harameyn Aşiretinin Çelebi İlçesi uzantılarının ataları “*Kavasözü*” adıyla anılan mevkide yerleşmişler ve burada bir süre yaşadıktan sonra ilçe merkezindeki bugünkü yerlerine taşınmışlardır. Vereceğimiz örnekler “*Kavas*” adının bir aşiret adı olduğu ve bu aşiretin “*Harameyn Aşireti*” nin alt taifesi olduğunu göstermektedir.

Çankal Aşireti; Bu adı, Karakeçili Aşireti Urfa koluna mensup Kutlu Alp adlı bir aşiret reisinin kullanmış ve onun torunları olduğu kabul edilen oymakların Dersim yöresinde Çankal adı ile bir köy kurmuş olmaları,⁹³ yine Urfa yöresinde Çankal adı taşımaları Karakeçili Aşiretine bağlılığını şüphesiz kılmaktadır.⁹⁴

Yine, günümüzde, Çelebi İlçesi merkezinde yaşayan “*Demirel*” soyadı almış oymak üyeleri ile⁹⁵ buna bağlı “*Çankal*” soyadı almış oymağın ataları, Sungurlu İlçesi Fındıklı Köyünde yaşayan “*Kavaslar*” sülale “*Çankaloğlu*” soyadı almış oymağın atalarının bu aşirete bağlı olduğunu desteklemektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere Kavas sülale, Çankal soyadı almış oymakların Harameyn Aşireti üyesi olduğu söylenebilir. Bu çerçevede, Sungurlu İlçesi Salman ve Büyükcinesu Köylerinde yaşayan “*Çangaoğlu*” soyadı almış oymaklar, İskilip İlçesi Şihkaraşar Köyünde “*Çankal*” soyadı almış oymak, Mecitözü İlçesi Dağsaray köyünde “*Çangal*” soyadı almış oymak, Alaca İlçesi merkezinde “*Çangal*” soyadı almış oymak ve Keskin İlçesi Kuzugüdenli köyünde “*Çanga*” soyadı almış oymağın “*Kavas*”, dolayısıyla ile “*Harameyn Aşireti*” üyesi olma ihtimalleri yüksektir.

Kıratlı Aşireti; Kırıkkale yöresinde yaşayan “*Kıratlı*” soyadı almış oymağın Harameyn Aşiretine bağlı olduğunu aşiretin Hasan Kıratlı adlı bir beyinin yazdığı,

Keskin Kazasında Çelebi Köyü

Türkmen Aşireti Haremeyn soyu

Kavas zade Molla Halil oğluyum

*Yaşım Ellibire bastığı zaman.*⁹⁶

93 Veli Saltık, Tunceli Yöresi'nde Aşiret, Oymak, Ocaklar.,s.118.

94 Bayar,a.g.e.,s.

95 Ömer Demirel, Oymak üyesi.

96 Şair, H. Hasan Kıratlı, Ulusuy,a.g.e.,s.87. Konu edilen Hasan Kıratlı, XX. Yüzyılın orta ve son çeyreğinde

Adlı dürtlütken anlarız.

Kulpak Aşireti: Kulbak, Pulpah, Pulpak adı ile de anılır. Bu adı eski Türk yurtları olan Balasagun’da yaşamış, ünlü bir din adamı ve Gazneli Devlet yöneticilerinden Emir Kulbakin kullandığı belirtilir.⁹⁷

Develi İlçesi Kulbak köyü kurucuları ve Sindelhüyük köyünde Kulbaklı soyadı, Kırşehir İli Sıdkıklıkarşıoba Köyü civarında bulunan ören yerleri ile burada bir mevki halen “*Kulpak*” adı ile adlandırılmaktadır.⁹⁸

Sıdkıklı Aşireti: Boynuinceli Kabilesine bağlı olduğu belirtilir. Tarihte Eski Kazası idari sahasında Sıdkıklı köyü kurucuları, Kırşehir yöresinde Sıdkıklıbüyükoba, Sıdkıklıdarboğaz, Sıdkıklı-ikizağıl, Sıdkıklıküçükboğaz, Sıdkıklıküçükoba, Sıdkıklıkumarkaç, Sıdkıklıortaoba adlı yerleşim yerleri kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.⁹⁹

Sarıklı Aşireti; Sıdkıklı, dolayı ile Hameyn Aşiretine bağlı olduğu ve bazı taifelerinin Kırşehir yöresinde yaşadıkları belirtilir.

Elçi Aşireti; 1683 yılında yapılan II. Viyana Kuşatmasına katıldığı ve¹⁰⁰yörede kalabalık bir nüfusa sahip olduğu anlaşılr. Aşirete mensup bazı taifelerin tarihte Bozok Sancağı idari sahasında “*Elçi*” başka bir ifadeyle aşiret adıyla köy kurdukları görülür. Ayrıca tarihte Dinek Keskin’i ve Çankırı Keskin’i kazaları idari sahalarında görülen “*Zülfükar-elci*” adlı aşiretin aynı aşiret olduğu sanılır.

Alıcı Aşireti: “*Elçili*” adıyla anılan aşiretin Bayındır Boyu arasında da bulunduğuna yer verilir.¹⁰¹ Konar-göçer Türkmen Yörükhani taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiretin,¹⁰² Çankırı Kazası idari sahasında “*Alıcılı*”, Sorgun İlçesi idari sınırları içerisinde “*Alcı*”, Çelebi İlçesi idari sahasında “*Alıcı*” ve Delice İlçesi idari sınırları içerisinde “*Alıcılı*” adıyla köyler kurduğu anlaşılr. Bu köyün daha önceleri “*Eski Alcılı*” adlı mevkinde kurulduğu ve burayı terk ederek köyün bugünkü yerine yerleştiği bilinir.¹⁰³

Çelebi İlçesi eski adı “*Alıcı*” ya da “*Alıcı yaylası*”, yeni adı “*Alıcıyeniyan*” olan köyde yaşayan “*Alıcı*” sülale, “*Aygör*” soyadı almış oymağın atalarının köyün kurucuları, başka bir ifadeyle aşiret mensubu oldukları belirtilmektedir.¹⁰⁴

2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulanan halk temayülleri ve söz konusu köylerin yakınlığı dikkate alındığında Çelebi İlçesi İdari sahasında kurulmuş Karaağaç, Müsellim ve Karaağıl Köylerinde yaşayan Aygör-düm soyadı almış oymaklarında aynı aşiret üyesi oldukları izlenimi vermektedir.¹⁰⁵

Delice İlçesi eski adı Türkeşan olan Sarıyaka köyünde “*Elçi*” sülale adı almış oymak, Çerkeş İlçesi Yalakçukurören köyünde yaşayan “*Alıcı*” sülale adı almış oymak, Bayramören İlçesi Sanalan köyünde “*Alcıoğlu*” soyadı almış oymak, Çiçekdağ İlçesi KüçüktefleK Köyünde yaşayan “*Alıcı*”

Kırıkkale, Sungurlu, Yerköy Kızılırmak, Boğazkale yöresini etkisi altına almış Kadiri Tarikatı Şeyhi olduğu sanılır.

97 A.Gündüz,a.g.e.,s.149.

98 Yaşar,a.g.e.,s.53.

99 Hasan Şahin, Geçmişten Bugüne Kırşehir.a.g.e.

100 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.37.

101 Sümer,Oğuzlar,s.178.

102 Türkay,a.g.e.,s.169.

103 Sarıyüce; Evci Kasabası adlı çalışmasından.

104 Hasan Ulusoy, Her Yönü İle Çelebi,s.74. Alıcı Köyüne, “Yeniyan” eklenmesi, daha sonraları bu köye Yen - yapan Aşiretine mensup taifelerin yerleştiği anlamına gelmektedir.

105 Ulusoy,a.g.e.

soyadı almış oymak, Çorum İli Yakuparpa, Kızılıpınar, Çanakçı, Ovasaray ve Bütet Köylerinde yaşayan “*Alıcı*” soyadı almış oymaklar, Mecitözü İlçesi Gökçebel köyünde “*Alıcı*” soyadı almış oymak ile Bayat İlçesi Köpüklü Köyünde yaşayan “*Alıcı*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Ayrıca “*Alıclı*” adlı bazı taifelerin Çankırı yöresinde 20 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁰⁶

Çunkar-Çongar Aşireti: Kayı adı ile de anıldığı belirtilir. Adını, eski Türk yurtlarından Çonkarya bölgesi ve bölgede siyasi hakimiyet kurmuş Moğolların sol kolu olan ca’ungar-çunkarlardan almışlardır.¹⁰⁷

Çalışma bölgemizde yaygın bir nüfusa sahip olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Anadolu’da Uluyörük adı ile oluşturulmuş birliklilik-federasyon içerisinde hareket ettikleri, tarihte yörede, Yukarı ve Aşağıçongar adıyla şehir pozisyonunda iki ayrı yerleşim yeri oluşturdukları bilinir.¹⁰⁸

Çunkarlara Bağlı Aşiretler: *Yukarıçunkar, Aşağıçunkar Aşireti.*

Yukarıçunkar Aşireti: 1574 yılında Eyalet-i Rum’da 2156 hanede yaşadıkları ve 12536 nüfusa sahip oldukları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁰⁹ Bu aşiretlerin merkezinin diğer bir adının Çatalçonkar Kazası adıyla anılan Yozgat İline bağlı Boğazlıyan İlçesi mıntıkasında olduğu anlaşılmaktadır.¹¹⁰

Yukarıçunkar Aşireti üyelerinin Sivas eyaleti idari sahasında kurulmuş “Akçabük kışlası 3 hane, Akçabucak karyesi 4 hane, İmadoğlu karyesi 4 hane, Kargalı karyesi 4 hane, İshakfakih karyesi 7 hane, Güreşli karyesi 7 hane, Akçaören karyesi 7 hane, Yumurcak ve Taşkışlağı karyesi 8 hane, Alicikli karyesi 8 hane, Ağızören karyesi 9 hane, Kavşud karyesi 9 hane, Çaloğlu karyesi 10 hane, Gelingözü karyesi 11 hane, Budak (Karahacı) karyesi 11 hane, Mahmudfakih karyesi 11 hane, Ekenli karyesi 11 hane, Gökçe karyesi 12 hane, Ömeroğlu karyesi 12 hane, Devesti karyesi, Melikliviran, Yağmurözü karyeleri 12 hane, Alifakih 13 hane, Kırcakıyık karyesi 14 hane, Akmışlık karyesi 15 hane, Çalupalma (Cüneydli) karyesi 16 hane, Kaban (Dedikli) karyesi 16 hane, Yalnızagıl karyesi 16 hane, Karakısıık (Karalarviranı) karyesi, Kısıkkaya 16 hane, Gündül karyesi 18 hane, Sarılar karyesi 18 hane, Yarasa (Ömerşah) karyesi 19 hane, Killik karyesi 19 hane, Küçükçavuş (Doruklu) karyesi 19 hane, Diğer Karakısıık karyesi 20 hane, Asablı karyesi 22 hane, Satılmışfakih karyesi 22 hane, Delimahmud karyesi 24 hane, Ali karyesi 24 hane, Tabrazlı karyesi 25 hane, Güzelli karyesi 26 hane, Adakışla karyesi 27 hane, Büyükpınar karyesi (Eğribaşlı) 31 hane, Bucak kışla 37 hane, Sarıgüney ve Karacakaya kışlası 44 hane, Asayışlı karyesi (Cengizhan) karyesi 52 hane, Hızırşalı karyesi 50 hane, Çaloğlu (Ağcaköy) 74 hane, Bucak (Yumrucuk) karyesi 100 hane, Sarıgazi karyesi 115 hane ve Konak karyesi 113 hanede” yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹¹

Yeniil Kazası Kazası idari sahasında kurulmuş “Avansarayı (Kudallı) karyesi 12 hane, Poyraçlı karyesi 12 hane, Alınpınar karyesi 13 hane, Kayralı karyesi 28 hane, Kızılcaın (Koyunlu) karyesi 30 hane, Karadeve (Kayranca) karyesi 34 hane, Gökçeli (Koyunlu Yusufözü) karyesi

106 Halaçoğlu, a.g.e.

107 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar, s.311.

108 Ahmet Kankal; Kırıkkale Tarihine Dair Araştırmalar, s.226., Türkay, s.33.

109 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000., s.6. Y - nus Koç; XVI. Yüzyılda Bir Osmanlı Sancağının İskan ve Nüfus Yapısı., Halaçoğlu, a.g.e., (Yukarı Çunkar adlı Yerleşim yeri-şehrin, tarihte Yeniil Kazasına bağlı olduğu ve Sivas şehrinin güneyinde bulunduğu belirtilir.

110 BOA.C..AS..Dosya.382.Gömlük 15783. (Ayrıca Yukarıçongar adlı yerleşim yerinin Hüseyin-Abâd (Alaca) K - zası idari sahasında olabileceği yönünde görüşler bulunmaktadır.

111 A.g.e., s.

68 hane, Aşçı karyesi 26 hane ve Güdeceli karyesi 66 hanede” yaşadıkları bilgisini XVI. Yüzyıl kaynakları günümüze aktarır.¹¹²

Aşağışınkar Aşireti: 1574 yılında Eyalet-i Rum’da 545 hanede 3324 nüfusa sahip oldukları belirtilir.¹¹³ Afyoncu hoca Aşağışınkar adlı yerleşim yerini Kırşehir, Bozok/Kınık-Kanak civarında olduğu bilgisini aktarmakta ve aşiretin Dokuz sülale 234 hane, 1265 nüfusa sahip olduğunu belirtmektedir.

Türkmen taifesinden olduğu kaydedilen aşirete mensup taifelerin Sivas, Zile, Bozok yöresi idari sahasında yaşadığı, Yeniil Kazası idari sahasında 45 hanede,¹¹⁴ Bozok/Kanak-ı Zir Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçeleröyüğü (Havidöyüğü) karyesinde,¹¹⁵ Sorgun Kazası ve Çorum/Hüseyin-Abad yöresinde yoğun olarak yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹¹⁶

Aşiret mensupları Sorgun Kazası “*Selim, Çatöyüğü, Burun, Alifakihler, Altılar, Karakınık, Güzelce, Karakısı, Kabak, Aklaç, Yukarucak, Tası, Kayan, Kavşut, Kışlak, İskenderviranı, Kodallı, Hansaray, Mezid, Hacı, Dedebeğ, Taygarviran, Akçaköy, Dedek, Karaca, Dedeбудak, Budak, Aşçı, Sarılar, Binşehid, Vefadar, Kızılfaqih, Köş, Kanak, Duruca*” adlı yerleşim yerleri, Hüseyin-Abad Nahiyesi “*Ortaöyük*” adlı yerleşim yeri,¹¹⁷ Kırşehir yöresinde “*Boyalık, Güllüce ve Çayırkuyusu*” adlı yerleşim yerleri ve çalışma bölgemizde kurulmuş “*Malaş, Bahaddin, Süllüklü, Salında, Yaylacık, Gedüğü, Uluviran, Eğribük, Karapurç, Yassıca, Alacalarpınar, Sayık, Koçaç, Orta, Otkulu, Çukur, Çatalöyük, Şişekakin, Yaylacık ve Ağcaagılı*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılmaktadır.¹¹⁸

Sivas eyaleti dahilinde kurulmuş Budakoğlu, Kızca, Ulucak, Akça, İzzetlinli Karye-mezraları, Yeniil Kazası Kuşçu, Çunkaroğlu, Bayadözü, Ümmethacı, Akçabağyüzü, Hacı, Kargalı, Olucak, Herikli, Tayyibli, Şeyhli, Birceherikli, Barakoğlu karye-mezralarında yaşadıkları anlaşılar.¹¹⁹

Sivas İli Merkezine bağlı Çongar köyü kurucuları, Çongar ve Küçükçongar soyadı, Kozaklı İlçesi Hamamorta mahallesinde Çunku ve Cunkur, Dörtöl köyünde Conger ve Conger soyadı almış oymak soyadı almış oymak üyeleri ile Güzelyurt İlçesi Yaprakhisar köyünde Çankar soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Kayseri vilayeti idari sahasında Çonkaroğulları sülale adı,¹²⁰ Altunhisar Kazası idari sahasında Çongaroğulları sülale adı, Bor Kazası idari sahasında Çonkaroğulları sülale adı, Zara Kazası Emir köyünde Çonkaroğlu sülale adı,¹²¹ Tomarza İlçesi Tahtakemer köyünde Çonkur soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.¹²²

Delice İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan “*Çongar*” adlı köyü, Ilgaz İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan “*Çomar*” adlı köyü, Alaca İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan “*Çomar*” adlı köyü kurmuş oymaklar ile tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü idari sahasında kurulmuş “*Çomar Mezrası*” nı kurup adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

112 A.g.e.,s.

113 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

114 Türkay,a.g.e.

115 Yunus Koç,a.g.e.,s.114.

116 Halaçoğlu, a.g.e.594

117 A.g.e.,s.573.

118 Halaçoğlu,a.g.e.,s.576.

119 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.158.

120 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

121 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

122 A.g.Site.

Ayrıca Hüseyin-Abad (Alaca) Kazası idari sahasında kurulmuş “Çomar köyü” kurucuları,¹²³ Bor yöresinde Çongaroğlu sülale adı almış oymak, Kayseri yöresinde Çonkaroğlu sülale adı almış oymak, Akdağmadeni Babı karyesi (Umutlu kasabası) nde yaşamış “Çonkar” adlı oymak üyeleri,¹²⁴ Kırşehir İli Sıddıklı köyünde “Çunkar” adlı eski bir yerleşim yeri olan arazi, Keskin İlçesi Barakobası köyünde “Congerler” sülale, Turhanlı ve Kevenli Köyünde “Conger” soy, Barakobası köyünde “Conger ve Pekince” sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Hacıaili Obası köyünde “Congerler” sülale “Turan” soyadı, bu oymağın uzantısı olduğu bilinen Sungurlu İlçesi Bağcılı köyünde “Congerler” sülale “Kocabay ve Turhanlı” soyadı almış oymaklar, Alaca İlçesi Harhar köyünde “Congerler” adı almış oymak,¹²⁵ Çandır İlçesi Kozan köyünde “Cengeruşağı” sülale “Bulut, Murat” soyadı almış oymaklar, Çorum İli Narlı köyünde “Çöngeroğlu” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları sanılır.¹²⁶

Çunkar Teşekkülüne Bağlı Aşiretler: Yukarıda belirtildiği üzere Çunkarlar bünyesine aldığı farlı boylara bağlı aşiretlerle büyük bir teşekkül oluşturup, güç birliği yaptıkları anlaşılır. Teşekkül içerisinde yer alan aşiretler ise Kara Hacılar, Hacı Kara, Kara Ali Evladı, Ali Fakihli, Asma, Avcı, Ayacılı, Balkanlı, Su Han Evladı, Sulu Bölüğü, Uşan, Doğancılı, Ediği, Osman Fakih, Güzelli, Tur Ömerli, Hisar,¹²⁷ Köse İlyaslı, Özlü, Köse, Dalakçı, Nodura, Yağrancı, Yabalı-Bödre, Bödre Bölük, Yusuf Kethüda, Yüksekli, Burna-Ediği, Konu Büklü, Kırca, Koyunculu, Pürçekli, İlyaslu, Halil-Hasanlı, Encük Aşiretleri olduğu kaynaklarda yer alır.¹²⁸

Su Han Evladı Aşireti: Sulu Bölüğü adı ile de anılır. Kır-şehri yöresinde 25 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Sulu Bölüğü Aşireti: Kır-şehri yöresinde 25 hanede yaşarlar.

Uşan Aşireti: Aşiretin, Kır-şehri “Karakocalı Karyesi”nde 15 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Günümüzde, Delice İlçesine bağlı Büyük ve Küçükavşar adlı köylerin tarihte “Uşan” adı ile kaydolunması söz konusu yerleşim yerlerini kuran oymakların bu aşirete bağlı olduğunu gösterir. Ayrıca Aşan adı almış oymakların adının buradan geldiği anlaşılır.

Ayacılı Aşireti: Aksaray sancağı idari sahasında kurulmuş Neğel, Küçük, Mevzilik adlı yerleşim yerlerinde 11 hanede, Kuşçulu, Saraycık, Şeyhler adlı yerleşim yerlerinde 23 hanede, Karalı karyesinde 28 hanede, Sapmaz karyesinde 25 hanede, Bababancı karyesinde 25 hanede, Kızılcaışla karyesinde 17 hanede ve Eyubiline bağlı Yellideğirmencili adlı karyede 55 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹²⁹

Balkanlı Aşireti:¹³⁰ Dulkadirli taifeleri içerisinde yer alır. Balganlı adı ile de kaydolunur. Aşiret mensubu bazı taifelerin Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karacaşehir ve Kırğaça karyesinde ve Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bağlıca karyesinde 5 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹³¹

Süleymanlı Nahiyesi ve Kır-şehri yöresinde kurulmuş “Karapıçakpınarı Karyesi”nde yaşadıkları belirtilir. Durdul Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Balkancık karyesi kurucuları ve Sun-

123 Afyoncu,a.g.e.,s.4.

124 1851 tarihinde Babı karyesinde yaşayan bu oymağın bu günkü adı tespit edilememiştir.

125 Harhar köyünde yaşayan Conger oymağının atalarının Sungurlu İlçesi İnegazili köyünden geldiği anlatılmaktadır.

126 Türkay,a.g.e.

127 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

128 A.g.e.

129 A.g.e.,cilt.1.s.190

130 A.g.e.

131 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.719.

gurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Aşağıfındıklı köyünde yaşayan “*Balkanlı ve Balkanlıoğlu*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır. Sanımızı ise, adı geçen köyde Karakeçil Aşiretine mensup başka oymaklarında bulunması destek oluşturur.

Ediği Aşireti: Aşiret mensupları “*Burna-Ediği*” adlı bir taifesi ise Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Karasan ve Kuzini Mezraları*”nda 27 hanede yaşadıkları Ayrıca yörede kurulmuş başka yerleşim yerlerinde 46 hanede yaşadıkları bilgisi 1485 tarihli vesikalarda aktarılır.

Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Akçaağıl, Ulukışla, Söğüdcük, Tekehacılı*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları aktarılan aşiret üyelerinin, ¹³²1584 yılında Hacibektaş Kazası Palanca karyesinde 35 hane, Kofça karyesinde 60 hane, Bölücek karyesinde 9 hane, Uçağıl karyesinde 55 hane, Karaağaç karyesinde 48 hanede yaşadıkları Ayrıca Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. ¹³³

Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesinde, Hacibektaş Kazası idari sahasında kurulmuş Balaç ile Karakarga karyelerinde yaşadıkları ve yine bu kazanın Karaburna adlı köyüne isimlerini verdikleri anlaşılar.

Ayrıca XVI. Yüzyılda Karacadağ Nahiyesi idari sahasında bulunduğu belirtilen Burnaz adlı aşiretin adının buradan dönüştüğü ve günümüzde Elmadağ İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Ediğe köyü*” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Pürçekli Aşireti: Ediği taifesinden olup, 1485 yılında Kır-şehri yöresinde 21 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca Ankara İli Altındağ İlçesi Karapürçek mahallesine adını veren aşiretin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Konu Büklü Aşireti: Yüzdepare teşekkülü arasında hareket etmiş olan aşiret üyeleri Kır-şehri yöresinde “*Alama Mezrası*”nda 15 hanede ve “*Sadifakih, Ziyaret, Kilisecik*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Halil-Hasanlu Aşireti: Salmanlı kabilesi içerisinde bulunur ve Süleymanlı Nahiyesi idari sahasında yaşarlar.

Doğancılı Aşireti: Çunkar Yeniil Kazası Koyunlu ve Yusufözü köyünde 29 hanede yaşadıkları belirtilir. Ayrıca aşiret üyelerinin Kırşehir yöresinde Eski ve Yenidoğancılı adı ile köy kurdukları tarihi kaynaklardan anlaşılar. ¹³⁴

Özlü Aşireti: Özlüce adı ile de anılır. 1574 yılında Eyalet-i Rum’da 957 hanede 5574 nüfusa sahip oldukları bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin Aksaray sancağı idari sahasında 20 hanede ve ¹³⁵Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Yavuşu, Yalma, Reyhanlı, Kerğicağıl ve Harlı*” adlı mezra-karyelerde yaşadıkları belirtilir. ¹³⁶

Koçhisar Kazası Özlüviran karyesi kurucuları, Tomarza İlçesi eski adı Taf ve Özlüce olan Dadaloğlu kasabası kurucuları, Melikgazi Kazası [Özlüce](#) köyü kurucuları ile bu köyde Davutoğulları sülale adı almış oyma üyeleri Ürgüp İlçesi Aksalur mahallesinde yaşayan Özlü soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Osman Fakih Aşireti: Yörede kurulmuş “*Beçiliviran ve Gököyük*” adlı yerleşim yerlerinde 12 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca Yozgat İli Bacılı köyünde yaşayan “*Osman Fakioğulları*” sülale “*Bolat*” soyadı almış oymağın adını buradan aldığı sanılır.

¹³² Halaçoğlu,a.g.e.,s.725.

¹³³ Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

¹³⁴ Uçakçı,a.g.e. Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları,s.60.

¹³⁵ Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

¹³⁶ Halaçoğlu,a.g.e.,s.1842.

Hisar Aşireti: Hisar adı, kenarları taş duvarlarla çevrilmiş kale kalıntıları için kullanılır. Anadolu'da pek çok sayıda bu kalıntılara rastlanıldığından bağlılık tespiti zor olmaktadır.

Tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Hisarcık karyesi, Ziniski Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hisarcık karyesi, Tozanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ademli-Hisarcık köyü, Sucaüddin Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hisarcık karyesi kurucuları ile yörede kurulmuş Hisarballığı, Alacahisar, Beylihisar, Üçhisar, Akçahisar, Koçhisar, Ortahisar, Akçahisar, Balıkhisar, Direklihisar, Karacahisar, Kızılhisar, Yarhisar, Koyulhisar ve Karahisar gibi yerleşim yerleri kurucuları ayrı bir çalışma konusudur.

Hisarhanı Aşireti: 1576 yılında İskilip Kazası "Kızılpelid Mezrası"nda 53 hanede yaşadığı belirtilir.

Dalakçı Aşireti: Kır-şehri mntıkasında kurulmuş Yortan, İğderik, Buryat, Akçaahir, Göllü adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları ve Mucur İlçesi idari sahasında kurulmuş Dalakçı adlı köye adlarını verdikleri anlaşılr. ¹³⁷ Ayrıca Bozok yöresinde aşiret mensuplarının, yaşadığı kaynaklarda yer alır

Nodura Aşireti: Kır-şehri yöresinde yaşadığı belirtilen bu aşiretin Çongarlara bağlı olduğu anlaşılr.

Yağruncı Aşireti: Günyüzü Nahiyesi "Yarıkpınar, Derekişla, Yellüce, Akpınar-yazıcık Mezra-kışlaları"nda yaşadıkları bilgisi aktarılır. ¹³⁸

Bödre Bölük Aşireti: Yörede 68 hanede yaşadıkları "Yabalı-Bödre" adlı taifesi ise Kır-şehri yöresinde 15 hanede, Develi Nahiyesi Konarda karyesinde 5 hanede yaşadıkları ve Gedük Nahiyesi idari sahasında Yabalıköşk adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Yusuf Kethüda Aşireti: Aşiret üyelerinin Kır-şehri "Eğnebeğ Karyesi"nde 13 hanede, başka yerleşim yerlerinde 17 hanede yaşadıkları ve tarihte Karacadağ Nahiyesi idari sahasında Şeyhyusuf adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca, tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Emiryusuf karyesi, Suşehri Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Sarıyusuf karyesi, Aksenir-AbadNahiyesi idari sahasında kurulmuş Yusufçiftliği karyesi, Gölova İlçesi [Sarıyusuf](#) köyü, [Pınarbaşı](#) İlçesi [Yusuflar Köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

Selamet Aşireti: Yıldızeli İlçesi idari sahasında bulunan Selamet köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Kethüdalı Aşireti: Çornuşek Nahiyesi Gidesun karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır. ¹³⁹

Yüksekli Aşireti: Gülşehir İlçesi [Yüksekli](#) köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Kırca Aşireti: Aşiret üyeleri Mukata-i Cerid Nahiyesi idari sahasında 20 hanede ve Kır-şehri yöresinde 48 hanede yaşadıkları belirtilir. ¹⁴⁰

Börklü Aşireti: Tarihte Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Börklü karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

¹³⁷ Göllü köyünde yaşayan oymağın halen "Dalakçı" adı ile anıldığı anlaşılmaktadır.

¹³⁸ BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve 'Arab ve Zül'-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II ve Halaçoğlu,a.g.e.,s.2297

¹³⁹ Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.757.

¹⁴⁰ Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt. 3.

Ayrıca Pınarbaşı Nahiyesi Arslanbükü karyesi kurucuları,¹⁴¹ Koçhisar Kazası Körpebükü karyesi kurucuları, Sivas Kazası Büke ve Kalbükü karyesi kurucuları, Ziniski Nahiyesi Venkük-Bükü karyesi kurucuları ve Suşehri Nahiyesi Vakarıbükü karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Akkeçili Aşireti: Milli Aşiretine bağlı olduğu yönde görüşlerde bulunan aşiretin,¹⁴² Urfa ve Diyarbakır arasında bulunan Karacadağ yöresinde yaşayan uzantıları Kürmançi ağzı konuştukları belirtilmektedir.¹⁴³ Tarihte Kara Hisâr-ı Behramşah adı ile anılan ve uzun süre bölgesinin önemli bir şehri olduğu anlaşılan şehre adını verdiği anlaşılr. Bu yerleşim yerinin merkezi günümüzde Akdağmadeni İlçesi Çalışkan köyü olduğu bilinir.¹⁴⁴

Aşiret üyelerinin İskilip Kazası idari sahasında “*Akkeçili*” adıyla bir köy kurdukları tarihi vesikalardan anlaşılr.¹⁴⁵

İlgaz İlçesi Kıyısın köyünü kurduğu kabul edilen “*Akkeçili*” sülale adı almış oymak, Elmadag İlçesi merkezinde yaşayan “*Akkeçioğlu*” sülale “*Akkeçi, Saygılı, Aktuğu, Yücelen, Güç*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁴⁶

Behram Aşireti: Akkeçili Aşireti’nin bir alt tâifesini oluşturduğu belirtilmektedir. Tarihte Kara Hisâr-ı Behramşah adı ile anılan ve uzun süre bölgesinin önemli bir şehri olduğu anlaşılan ve günümüzde Akdağmadeni İlçesi Çalışkan köyü olan yerin kurucuları, Hüseyin-Abad-Alaca kazası Mahmudiye köyü civarında bulunan “*Behramşah külliyesi*”ne adını veren oymaklar,¹⁴⁷ Katar Kazası idari sahasında kurulmuş “*Behrampınarı*” adlı yerleşim yeri kurucuları, Ankara/Bala İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Beynam*” adlı köyün kurucuları ve Zara Kazası Gümüşçevre-Kemeriz köyünde Behramoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹⁴⁸

İkizli Aşireti: Ekizli, İkizoğlu adıyla da anılan aşiret mensuplarının, 1574 yılında Eyalet-i Rum’da 114 hanede 688 nüfusa sahip oldukları¹⁴⁹ ve Yeniil Kazası idari sahasında 80 hanede yaşadıkları bilgisi 1644 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁵⁰

Dulkadirililerle yöreye geldiği, tarihi süreç içerisinde Uluyörük ve Mamalı grupları arasında hareket ettiği belirtilen aşiret mensubu bazı tâifelerin, tarihte Hacibektaş Nahiyesi idari sahasında İkizağlı, Koçhisar Kazası idari sahasında İkizce, Çubuk Nahiyesi idari sahasında İkizce, Kilmiğad Nahiyesi idari sahasında İkizce,¹⁵¹ Bozatl Nahiyesi idari sahasında Ekizlice,¹⁵² Koyulhisar Kazası idari sahasında Ekiz adlı köyleri kurdukları anlaşılr.¹⁵³

Yukarıkınık Nahiyesi “*Yerköy ile Şefaattli arası*” idari sınırları içerisinde kurulmuş “*Ekizlice ve İkizağlı*” adlı iki mezralarda 29 vergiye tabî nüfusun bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır.¹⁵⁴

Kaman İlçesi idari sahasında “*İkizler*” adıyla bir köye, Bayat İlçesi merkezinde “*İkizoğlu*” adlı mahalleye adını vermiş oymaklar, Alaca İlçesi Büyükhırka köyünde “*Ekizoğlu*” sülale “*Ekiz*”

141 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri..Cilt.4.

142 www.ulasl.org

143 Kızıoğlu, Kürtler, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını.,s.25.

144 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları,s.69.

145 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.124.

146 Özel,a.g.e.,s.65.

147 Behramşah Külliyesinin Bektaş-î Dergahı olduğu kaydedilir.

148 Mehmet Artunay - Ali Lafcı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

149 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

150 Yusuf hoca bu taifeyi Aşarlar arasında yer vermiştir.

151 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

152 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti-i Karaman ve Rum Defteri, cilt.I. s,106-110.

153 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

154 Koç,a.g.e.,

soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Aşağıovacık ve Tepealagöz Köyünde yaşayan “*Ekizlice*” soyadı taşıyan oymak, Çorum İli Kalehisar Köyünde yaşayan “*Ekizgil*” sülale “*Tunç*” soyadı taşıyan oymak ile Uğurludağ İlçesi Gökçe ağaç Köyünde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan “*Ekizin tarla*” adlı araziye adını veren oymak, Sivas/Gökçebostan mahallesinde İkizoğlu sülale adı, Zara Kazası Kurucabad-Kurucaova köyünde İkizlioğlu sülale adı,¹⁵⁵ Sivas İli Çongar köyünde Ekiz soyadı, Kayseri yöresinde İkizoğlu sülale adı, Bor yöresinde İkizoğlu sülale adı, Aksaray ili merkezinde İkizoğlu soyadı, Yıldızeli İlçesi Şeyhhalil köyünde İkiz soyadı, Ürgüp İlçesi Cemil köyünde İkiz’oğlu soyadı, Yeşilhisar İlçesi Derbentbaşı köyünde İkiz soyadı ve Ulukışla Kazası idari sahasında İkizoğulları sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁵⁶

Kemal-oğlu Aşireti: Kayı, Döğer, Alayundlu ve Eymür Boyları içerisinde de görülen Kemal-oğlu adlı aşiretin, Karakeçililerin yoğun olduğu bölgelerde ağırlıklı olmaları Kayı Boyuna bağlı olduklarını akla getirmektedir.¹⁵⁷

Aşiret üyelerinin Niğde Kazası idari sahasında 8 hanede ve Ürgüp Nahiyesi Balagöz karyesinde 4 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.¹⁵⁸ Ayrıca, tarihte Aksaray yöresinde kurulmuş Şeyh Kemal Zaviyesine adını vermiş zâtın, aşiretin beylerinden olduğu sanılır

Tarihte Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Kemallı Mezrası*”,¹⁵⁹ Salmanlı Kazası idari sahasında “*Kemalfaklı Mezrası*”, tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü kazası, günümüzde “*Kızılırmak ilçesi*” idari sahasında kurulmuş “*Kemaloğlu köyü*”, Kalecik Kazası idari sahasında “*Kemaloğlu Mezrası*” ve Sarıkaya İlçesi idari sahasında yer alan “*Kemallı köyü*” kurucuları, Ürgüp Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılan Evladı Kemal Aşireti üyeleri, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Kemallı karyesi kurucuları ile Süşehri İlçesi **Kemallı** köyü kurucuları ve Divriği Kazası idari sahasında Kemaloğulları sülale adı, Hacılar İlçesi Merkezinde Kemaloğlu soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.¹⁶⁰

Aşiret mensuplarının Budak-özü Kazası idari sahasında “*Esençatal ve Eşençay Mezrası*”nda yaşadıkları,¹⁶¹ Eşençay adlı mezranın ise günümüzde Sungurlu Kazası idari sahası içerisinde yer alan “*Çukurlu, Tatlı ve Kemallı Köyü*” civarında bulunduğu anlaşılar.

Ayrıca Çorum merkezi Karamançavuş Mahallesinde yaşamış “*Kemaloğlu*” sülale adı almış oymak ile Çerkeş İlçesi Aydınlar-Kınık köyünde yaşayan “*Kemaldere*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Miragülü Aşireti: Dulkadirli dolay ile Salmanlılarla yöreye geldiği anlaşılan aşiret mensuplarının Budak-özü Kazası “*Rençberli Kışlası, Yaprak Mezrası ve Kayadibi Mezrası*”nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılmaktadır.

Mirali Aşireti: Dulkadirli ile ilgili olan aşirete mensup taifelerin Eyubili Kazası idari sahasında yaşadığı kaydedilir. Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Mirsavi karyesi kurucuları, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Mirbazar karyesi kurucuları ve Sarız İlçesi **Mirzaağa köyü** kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır

155 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 57. Yıl. 1831-1842.

156 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

157 Halaçoğlu, A.A.O.C., a.g.e. Cilt. 3.

158 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Yusuf hoca’nın adı geçen eserinde Ürgüp Nahiyesi idari sahasında bulunan 4 hane aşiret üyesini Eymür Boyu arasında (Kemaloğlu) ve Alayundlu Boyu arasında (Evladı Kemal) adı ile yer verildiği görülmektedir.

159 Koç, a.g.e., Bu köy günümüzde Yozgat merkeze bağlı “Kemallı Köyü” olduğu sanılır.

160 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,99-105.

161 BOA.TD.nr.444.,s.336. Yıl.1511.

Murd Aşireti: Adını, Oğuz Han'ın soyundan gelen ve 24 ana boyun dışında teşkilatlanmış Murdasay boyundan aldığı anlaşılr.¹⁶² Tarihte Sivas Kazası idari sahasında Murdar adlı bir mezra, Budak-özü Kazası idari sahasında “*Murdasay*” adlı mezra, Melenduz Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Murtandı adlı köy ile Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Murder adlı yerleşim yerini kuran oymakların bu aşiretin üyesi olduğu sanılır.

Mert Aşireti: Bu adın, “Murd” adından bozulduğu sanılmaktadır. XVI. Yüzyıl kaynaklarında, yörede “Mert” adıyla bir karye bulunduğu bilgileri yer almaktadır. Uğurludağ İlçesi merkezinde türbesi bulunan “Mert Dede” adlı zait muhteremin aşiretin beyi olduğu anlaşılr.

Aşiret üyelerinden bazı taifelerin Çorum il Kalehisar Köyü, Sungurlu ilçesi Demirşeyh Kasabası ve Uğurludağ ilçesi merkezinde bulunan “Mert” adlı tepeler ile¹⁶³ Çorum İli Sapa, Boğacık, Ovasaray, Deniz ve Büyükdüvenci Köyleri, Uğurludağ İlçesi merkezi, Kızılırmak İlçesi Güneykışla Köyü, Bayat İlçesi Karakısıık Köyü ve Alaca İlçesi Manışar-Akçaköyde “Mert” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenilebilir.

Tohtimurlu Aşireti: Tok Temurlu adı ile de anılır. Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri kaydolunmaktadır.¹⁶⁴

Kızıl Ali Aşireti: Toh Demir adı ile de anılan aşiret üyeleri, 1501 yılında Niğde Kazası idari sahasında 23 hanede ve Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları belirtilir.

Çavuş-Çuvaş Aşireti:¹⁶⁵ Adını Rusya Federasyonu içerisinde yer alan ve Türk yurtlarından birisi olan Çuvaş-Çuvaşistan’dan aldığı belirtilir.¹⁶⁶ Aşiret üyeleri Yeniil Kazası ve Koçhisar Nahiyesi idari sahasında yaygın olarak yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Dulkadirli Aşiretlerinden olan Çavuşlu Aşireti üyelerinin 1521 yılında Aksaray Kazası idari sahasında 66 hanede, Çavuşlar mahallesinde 59 hanede 72 nüfus olarak yaşadıkları,¹⁶⁷ 1584 yılında yine Aksaray idari sahasında kurulmuş Elburçek karyesinde ve Eyubili Nahiyesi Kuruöyük ile Kopalağıl adlı yerleşim yerleri ile¹⁶⁸ Sorgun Nahiyesi “*Sarnıç, İkiyüzlü mezraları*”nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilmiştir.¹⁶⁹

Çorumlu Kazası,¹⁷⁰ Sungurlu İlçesi, İskilip İlçesi, Bayat İlçesi, Çankırı ili ve Sorgun İlçesi idari sahası içerisinde “*Aşağı ve Yukarı Çavuş*” adı ile köy kurmuş ve “*Çavuş*” adını soy-sülale adı almış taifelerin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Çavuşcu ve Çavuş*” adlı köylerin XVIII. Yüzyıl ve sonrası kurulduğu anlaşılr.¹⁷¹ Konuyla ilgili geniş bilgiler verildiği üzere söz konusu yüzyılda

162 Uçakçı,Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları,s.65.

163 Mert Aşireti’nin Çay, dolayısıyla Ağcalı Aşiretine bağlı olduğu anlaşılr.

164 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

165 Yürükoğlu, Yörtürk Vakfı Genel Yönetim Kurulu Üyesi, Yörtürk Vakfı web sitesinde Çavuşların Kayı Boyuna bağlı olduğu bilgilerini aktarmaktadır.

166 Türk coğrafyasının en nadide topraklarından birine sahip olan Çuvaşistan’ın, yüzölçümü 18.300 km² dir. D -ğuda Tataristan, batıda Gorki Özerk Cumhuriyeti, kuzeyde Mari ve güneyde Ulyanovsk bölgeleriyle çevrili olan Çuvaşistan, Sovyetler Birliği döneminde yapılan 1989 nüfus sayımına göre 1.842.300’ nüfusa sahiptir. Günümüzde bu nüfusun 915.614’ü Çuvaşistan’da diğeri ise komşu ülkelerde yaşadıkları belirtilmektedir.

167 Konyalı, a.g.e.,s.624.

168 Yusuf hoca adı geçen eserinde bu taifeye Döğerler arasında yer vermiştir.

169 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü’l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

170 BOA.387. Numaralı Defter...

171 Çavuşcu köyünden bir taifenin geçmiş yüzyıllarda yine aynı ilçe sınırı içerisinde kurulmuş “Karaçay köyü”nü yurt tuttuğu ve bu köyde “Besim Sülalesi” adı ile anıldığı belirtilmektedir.

yöreden büyük tehcir olayları yaşanmış ve bunların önemli bir çoğunluğu Rakka yöresine olmuştur.¹⁷² Bu yüzden de yörede bulunan pek çok şehir, kasaba ve köy boşalmış ve bunun sonucu olarak lağv edilmişlerdir.¹⁷³

Osmanlı hükümeti, göçlerde boşalan arazileri tekrar ekonomiye kazandırmak amacıyla başka yörelerde mazaratlık yaparak bu bölgelerde zararlı olan aşiretleri yerleştirmiştir. Bu iskan sürecinde, Çavuşçu Köyü kurucularının ataları da yer değiştirmek zorunda kalmış¹⁷⁴ ve Konya ili Ilgın İlçesi Çavuşçu gölü (Ilgın gölü) mıntıkasından gelip buraya yerleştirilmişlerdir.¹⁷⁵

Aşiret üyeleri, 1595 yılında Çorum merkezinde “Çavuş Hamamı” adlı bir hamama, Sorgun İlçesi idari sahasında “Çavuş ve Çavuşlu” adıyla iki köye, Bala İlçesi idari sahasında “Çavuşlu” adlı bir köye, Çiçekdağı İlçesi Kızıldere Köyü mıntıkasında “Çavuşkazak” adlı bir tepeye adlarını verdikleri anlaşılar.

Tarihte Bekir Nahiyesi Çavuşlu karyesi,¹⁷⁶ Ürgüp Kazası Çavuşini karyesi,¹⁷⁷ Eyubili Nahiyesi Çavuşlar karyesi, Aksaray Kazası Çavuşlarderesi karyesi kurucuları, Şereflikoçhisar İlçesi Çavuş köyü, Kocasinan İlçesi eski adı Barsama olan Çavuşağa köyü,¹⁷⁸ eski adı Çavuşşeyhi olan Yozgat/Çayıralan İlçesi,¹⁷⁹ Yıldızeli Kazası Ortaklar köyü kurucuları, Avanos İlçesi Çavuşin köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Hacinasrullah, Sofular, Şeyheyup, Uç, Hacıdavud, Karamançavuş Mahallelerinde yaşamış ve “Çavuşoğlu” sülale adı almış oymaklar,¹⁸⁰ Sivas İli merkez Çavuşbaşı mahallesine adını vermiş oymak üyeleri,¹⁸¹ Sivas İli merkez Sivas merkeze bağlı Çatalkaya köyünde Çavuşoğulları sülale adı, Sivas Vilayeti Uryan-ı Müslim ve Ece mahallesinde Çavuşoğulları sülale adı,¹⁸² Ağaçören İlçesi Sarıhasanlı köyünde Çavuşlar sülale adı, Aksaray İli eski adı Sınasa olan Koçpınar köyünde Çavuşoğulları sülale Canlier soyadı,¹⁸³ Aksaray/Ortaköy İlçesi Pirli köyünde Çavuşlar sülale Bayrak, Güdenli soyadı,¹⁸⁴ Nevşehir Vilayeti Çat köyünde Çavuşoğulları sülale adı,¹⁸⁵ Talas İlçesi Yazılı köyünde Çavuşlar sülale adı, Yeşilhisar İlçesi Erdemli köyünde Çavuş soyadı, Kaman köyünde Çavuşoğulları sülale adı,¹⁸⁶ Gülağaç İlçesi Sofular köyünde Çavuş soyadı, Eskil İlçesi Merkezinde Çavuşoğlu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Hacıçavuşoğlu soyadı, Acıgöl İlçesi İnallidere mahallesinde Çavuşoğlu soyadı,

172 Sungurlu İlçesi Çavuş köyünde yaşayan bir taifenin atalarının geçmişte Çorum ili Sarımbeyli köyüne göç ettiği ve burada çoğalarak günümüzde “Hametler” adı ile anılan bir oymak şeklini aldığı belirtilir.

173 Çavuş Köyü ahalisi köylerini yörede bulunan “Çakıroğlu” adlı yaylada yaşamış aşiret üyeleri kurduğunu kabul etmektedirler. Bu köy ahalisinin de XVIII. Yüzyıl İskan düzelmesinde yerleştirildiği bilinir.

174 Çavuşçu Köyünde yaşayan günümüz sakinlerinden “Didikoğlu ile Çataloğlu” soyadı almış oymağın aynı aşirete bağlı olduğu belirtilir.

175 Çavuşçu Köyü, Vikipedi’i, Söz konusu sitede oymak üyelerinin Ilgın ilçesi Çavuşçu Köyü kolunu “Çiçek” s - yadı almış oymağın oluşturduğu bilgilerini aktarmakta ve bu uzantılarıyla kısmi görüşmelerinin olduğu bilgisini vermektedirler.

176 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

177 A.g.Defter.

178 Bu köy arazisi içerisinde eski çağlardan kalma yer altı şehri-mağaraları olduğu belirtilir.

179 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.413.

180 H.Haldun Şahin,a.g.e.

181 Şahin,a.g.e.

182 Şahin,a.g.e.

183 Aksaray İli eski adı Sınasa olan Koçpınar köyü adını, bölgede bulunan ve tarihi bir çeşme olduğu bilinen Ko - pınar çeşmesinden almış ve köy, Adana-Kozan, Niğde-Ulukışla, Yuvala ve İlsu adlı yerleşim yerlerinden aldığı belirtilmektedir.

184 Metin Demirtürk, pirli68@hotmail.com köy vikipediası.

185 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

186 A.g.Site.

İmranlı İlçesi Aksu köyünde Çavuş soyadı, Sivas İli Merkezinde Çavuşoğlu soyadı, Koyulhisar İlçesi Aşağıkale köyünde Çavuş soyadı ve Hafik İlçesi Yarhisar köyünde Çavuşoğlu soyadı, Hafik Kazası Oğnovid köyünde Çavuşoğlu sülale adı almış oymak,¹⁸⁷ Kayseri Kocasinan ve Melikgazi semtinde Çavuşoğlu soyadı, Bünyan İlçesi Akmesit köyünde Çavuş' oğulları soyadı, Bor İlçesi Kaynarca köyünde Çavuş soyadı, Develi İlçesi Sindelhüyük köyünde Çavuş soyadı almış oymak, Çiçekdağı ilçesi Köprüalan ve Beşikli Köyünde “Çavuş-oğlu” soyadı,¹⁸⁸ Yozgat İli Dambasan köyünde “Çavuşoğlu” soyadı, Yerköy İlçesi “Haydarbeyli Köyü”nde “Çavuşoğlu” soyadı,¹⁸⁹ İskilip İlçesi Akçasu Köyünde “Çavuş-oğlu” soyadı, Kızılırmak İlçesi Tımarlı Köyünde “Çavuş” soyadı, Çankırı/Orta İlçesi Kanlıca ve Sakalin köyünde “Çavuş” soyadı, Çerkeş İlçesi Kısac köyünde “Çavuşoğlu” soyadı, Korgun İlçesi Dikenli köyünde “Çavuş” soyadı, Kırşehir İli Karahıdır ve Çayağzı Kasabalarında “Çavuş” soyadı ve Şabanözü İlçesi Merkezi ile Mart Köyünde “Çavuş-oğlu” soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanunu uygulamasına bakıldığında bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹⁹⁰

Hacı Ali Uşağı Aşireti: Kayı Boyuna bağlı olduğu belirtilir.¹⁹¹ Tarihte Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hacıali karyesi kurucuları ve Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Hacıali kışlağı kurucuları ile Keskin İlçesi idari sahasında kurulmuş ve “Hacıaliobası” adı almış köyün kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.¹⁹²

Ayrıca Kozaklı İlçesi Kalecik de yaşayan Hacıali oğulları sülale Demir, Göktepe, Kasımoğlu soyadı almış oymaklar ile Sivas merkeze bağlı Aşağıyıldızlı de yurt tutmuş bazı oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır.¹⁹³

Ceceli Aşireti: Cacalı, Küçükceceli, Çeçelü, Cice, Çiçe adlarıyla da anıldığı bilinir.¹⁹⁴ Adını, XIII. Yüzyılda yöreye gelerek Kırşehir yöresine yerleşmiş Moğolların ünlü valisi Caca Bey den aldığı belirtilmektedir.¹⁹⁵

Aşireti, Hacıömerli Beğdililer,¹⁹⁶ Halaçoğlu¹⁹⁷ ve Sümer¹⁹⁸ Avşarlar içerisinde yer vermiştir. Pınarbaşı Nahiyesi Taydepe (Taydeş) ziyaret yeri¹⁹⁹ ile Çornuşek Nahiyesi Kızılviran köyünde 5

187 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 60. Yıl 1831-1842.

188 Rize İli Çayeli İlçesi Büyük köy Beldesi Çavuşlu mahallesinde yurt tutmuş Poyraz-Çavuşlu sülale „Çavuşoğlu, Akyüz, Tek, Erdoğan, Yılmaz“ soyadı almış oymak üyeleri ve bu oymakların uzantısı olduğu sanılan Beysu köyü, Rize merkezi Fener Mahallesi (Gazeteci Nazlı Ilıcak'ın bbağlı oymağı), Güneysu İlçesi ile Ardeşen İlçesinde Çavuş' oğlu adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları ve Dulkadirli bölgesinden Rakka sürgünü ile Rakka'ya yollandıkları ve pek çok aşiret gibi buradan firar ederek bu topraklara gelip yurt edindikleri söylenebilir.

189 Aynı köyde “Aygün, Zolu, Eraslan” soyadı almış oymaklarında “Çavuşlar” sülale adı almış oymaklar bu çerçevede değerlendirilebilir.

190 Yukarıda belirtildiği üzere 2525 Sayılı Soyadı Kanunu'nda unvan ve statü adı soyadı olarak alınamaz. Bu çerçevede Çavuş soyadı almış oymaklar Çavuş Aşiretine bağlı denilebilir. Ayrıca Mart Köyünün eski bir köy olduğunu XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalardan öğrenmekteyiz.

191 Yörüköğlu, Yörtürk Vakfı web sitesi, a.g.ç. Aygün, Zorlu, Eraslan soyadı almış oymaklarında Çavuşlar sülale adı aldıkları görülmüştür.

192 Bu köyümüzde yaşayan “Daloğlu ile Taş soyadı” almış sülalelerin ataları yöreye Erzurum civarından geldiği ve bu sülalelerin aynı aşirete bağlı olduğu sanılır.

193 Feridun Türkmen, www.kozaklikalecik.com

194 A.Gündüz.a.g.e.,s.

195 Yaşar,a.g.e.,s.25.

196 Nafi Çağlar Hacıömerli, Kızık Boyu, Berikan yayınları, 2005, Ankara

197 Halaçoğlu,a.g.e.

198 Sümer, Oğuzlar,s.82,88.

199 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.738.

hanede, Yeniil Kazası Şarkipare Nahiyesi civarında 400-500 hanede, 58 hane ahalinin Kayseri civarında yaylayıp, Arap vilayetlerinde kışladıkları bilgisi aktarılır.²⁰⁰

XVI. Yüzyılda Konar-göçer olduğu anlaşılan aşiret üyesi 58 hane ahalinin Kayseri civarında yaylayıp, Arap vilayetlerinde kışlarlarken,²⁰¹ 1727 yılında Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehri yöresini kışlak olarak kullandıkları ve bu yıllarda bağlı bazı taifelerinin Nevşehir’e iskan edildikleri anlaşılmaktadır.²⁰²

AşiretüyelerininÇorum(Katar),Niğde,Ürgüp,Çankırıyörelerindeyerleştikleri anlaşılmaktadır.²⁰³

Ceceli Aşiretine Bağlı Taifeler: *Küçükceceli, Karaceceli Aşireti.*

Küçük Cecel Aşireti: Aksaray idari sahasında 34 hanede, 40 nüfus olarak yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiret üyelerinden bazı taifelerinin, Çankırı Keskin’i mıntkasında yaşarlarken Kütahya/Eşme Kazası mıntkasında yayladıkları kaynaklarda yer alır.²⁰⁴

Kara Ceceli Aşireti: Diğer bir adının “Karakeçili” olduğu ve bağlı taifelerinin Kırşehir, Çorum, İskilip, Kecek idari sahalarında yaşadıkları belirtilir.²⁰⁵

Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzl kaynaklarında yer alır. Tarihte Dünderli teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin Ortaköy İlçesi [Ceceli](#) köyünü kurup adlarını verdikleri anlaşılır.

XVIII. Yüzyılda Maraş, Aksaray, Sivas, Karaman, Çorum (İskilip), Kırşehir yöresinde bulunduğu bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin,²⁰⁶ Katar kazası Aşağıbayat adlı yerleşim yerinde 21, Tophane köyünde 18 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.²⁰⁷ Bu yüzyılda yapılan Rakka tehcirine katıldıkları ve Debs ile Atik Nehirleri arasında yerleştirildikleri,²⁰⁸ ancak bir süre sonra burada durmayarak dağıldıkları, bir kısmı Maraş civarında bulunan Pazarcık Ovası, bir kısmının da Kilis yöresinde bulunan Soku ve Çoban dağları çevresine yerleştikleri bilgisi aktarılmaktadır.²⁰⁹

Ayrıca Ceceli adı ile de kaydolunan aşiret üyelerinin 1828 yılında Çorum yöresinde kurulmuş Katar Kazası Eskibey köyü ve civarında kurulmuş köylerde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²¹⁰

- Aksaray ili merkezinde Çaç (Caca) soyadı, Özvatan İlçesi Kavaklı köyünde Caca soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Poyraz Aşireti: Boyraz adı ile de anılır. Dulkadirilerle yöreye geldiği anlaşılır. Konar-göçer Türkmen tâifesine bağlı olduğu belirtilir.²¹¹

200 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt. 1.

201 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt. 1.

202 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

203 **Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.132**

204 Türkay,a.g.e.,s.

205 Dulkadiroğlu,a.g.e.

206 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.42.

207 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

208 Orhınlı,a.g.e.,s.58.

209 Halaçoğlu, İskan Siyaseti adlı eseri,s.82.

210 BOA. Tarih :21/M /1254 (Hicri) Dosya No :132 Gömlek No :6553 Fon Kodu :C..EV..

211 Uçakçı,Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları.

Aşiret üyeleri Eşkinciyan Nahiyesi Bedrem kışlasında 11 hanede, Mutakat-ı Cedid Nahiyesi ve Yeniil Kazası idari sahasında 60 hanede,²¹² Budak-özü Nahiyesi “Zincirli Kışla ve Çorak Mezrası”nda 26 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²¹³

Aşiret mensubu bir taifenin XVIII. Yüzyıl iskanlarında Derinkuyu İlçesi Çalık köyüne yerleştiği ve söz konusu köyde yurt tutmuş bazı taifelerin bölgede kurulmuş Til köyü ile uzantılı olduğu belirtilir.²¹⁴

Yerköy İlçesi idari sahasında bulunan “Poyraz-Tokumaz Köyü”ne ve Boğazkale İlçesi mıntıkasında “Poyraz Mezrası”na isimlerini verdikleri ve Boğazkale İlçesi idari sahasında kurulmuş “Poyraz” adlı mezranın günümüzde ki Yazır köyü civarında olduğu anlaşılır.²¹⁵

Çorum İshalife Mahallesinde yaşamış “Poyrazoğlu” sülale adı, Akdağmadeni Kazası Melikli köyünde Poyraz soyadı,²¹⁶ bir taifenin Babı karyesi (Umutlu kasabası) nde yaşadığı, eski adı Çimeli olan Aksaray/Bağlı köyü mevkiinde Poyrazını adlı araziye adını vermiş oymak, Kocasinan Kazası Mahzem köyünde Poyrazoğulları sülale adı almış oymak,²¹⁷ Özvatan İlçesi eski adı Tok olan Küpeli köyünde Poyraz soyadı almış oymak, Bor Kazası idari sahasında Poyrazoğulları sülale adı almış oymak, Ürgüp İlçesi idari sahasında Poyraz oğulları sülale adı almış oymak, Bor İlçesi idari sahasında Poyraz oğulları sülale adı almış oymak, Altunhisar Kazası idari sahasında Poyrazoğulları sülale adı, Sivas Vilayeti Kuvare adlı yerleşim yerinde Boyrazoğulları sülale adı, Zara Kazası Ekinli-Deveske köyünde Boyrazoğlu sülale adı almış oymağın²¹⁸ adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.²¹⁹

Ayrıca, yörede yurt tutmuş Boyraz-Poyraz’oğlu soy ve sülale adı almış oymakların 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Kara Tekeli Aşireti: Derinkuyu İlçesi idari sahasında yaşayan Karatelekiyoğlu sülale Karataş adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Demirşeyh Kasabasında yaşayan “Karateke” adı almış oymak ile Kavşut Kasabasında yaşayan “Karateke, Karatekeli’oğlu ve Tekeli” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

Sartekteşlü Aşireti: Konur Kazası idari sahasında yaşadıkları ve Türkmen taifelerinden oldukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Sapan Urban Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan aşiret üyelerinin tarihte Kılseme ve Karacadağ Nahiyeleri idari sahalarında yayladıkları XVI Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.

XVIII. Yüzl iskanları ile Rakka’ya iskana tabi tutulan Karakeçili ve Milli Aşiretleri ile aynı bölgelerde yaşamaları söz konusu sürgünle bölgeye yerleştikleri izlenimi vermektedir.

212 Halaçoğlu,a.g.e. Yusuf hoca bu taifeyi Bayındır Boyu arasında yer vermiştir.

213 Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiret, Oymak, Cemaatler.Cilt.4.

214 Derinkuyu İlçesi/Çalık köyü: Eski adı Giledis olan bu köyün XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında, Bor İlçesi Boyvat köyünden gelmiş 6-7 hane aile tarafından kurulduğu belirtilmektedir. Köyde yurt tutmuş Demir ve Poyraz sülalesi komşu köy olan Doğala köyünden, Miktaclar sülalesi Derinkuyu İlçesi mıntıkasından, Türkmen İsa sülalesi Şereflikoçhisar İlçesi yöresinden, Gümüş,Gözükküçük, Mehmet Çavuş ve Altunlar sülalesi Suvermez köyünden, Ertaş adı ile anılan oymağın ataları Kaymaklı köyünden, Poyraz adı almış oymağın ataları oymağın atalarının ilk evvel Derinkuyu İlçesi Til köyüne, daha sonra da bu köye geldiği bilgisi aktarılmaktadır.

215 Alı Turnam Dergisi., Sayı. 13.

216 A.g.e.,s.1892. “Budak-özü, Salmanlı ve Delice-özü Nahiyeleri” idari sahalarında kaydolunan Poyraz adlı köyün aynı yer olma ihtimalinin yüksek olduğunu ve diğer bir adının “Tokumaz” olduğunu belirtmiştir.

217 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

218 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

219 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

Çilli Aşireti: Çilli'oğulları adı ile de anılır. Türkmen tâifesine bağlı olduğu ve bu adın Karakeçili adından dönüştüğü belirtilir.²²⁰ Aşirete mensup taifelerin 1733 yılında Süleymanlıkebir Kazası idari sahasına yerleştirildikleri kaynaklarda yer alır.²²¹

Sivas/Hacımahmud mahallesinde Çil sülale adı almış oymak, Avanos İlçesi Sarılar köyünde Çilbekiroğulları sülale adı almış oymak, Sivas İli merkez Örtülü mahallesinde Çilbekiroğlu sülale adı almış oymak, Tomarza İlçesi eski adı Çil mezrası olan Yeşilbağ köyü kurucuları, Hafik İlçesi Olukbaşı köyünde Çiloğlu sülale adı almış oymak, Bor yöresinde Çiloğlu sülale adı almış oymak, Sivas merkeze bağlı İlkindi köyünde Çil soyadı almış oymak ve yine Sivas idari sahasında Çiloğulları sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Hacınasrullah, Uç, Ümidhalife, Hacırecep Mahallelerinde yaşamış “Çiloğlu” sülale adı almış oymaklar,²²² İskilip İlçe sınırları içerisinde “Çiloğulları” sülale, Alaca İlçesi Dedekütüğün Köyünde “Çiloğulları” sülale, Ilgaz İlçesi Kıyısın ve Çaltıpınar köyünde “Çil” soyadı, eski adı Eski köy, yeni adı Hacıhasan köyünde “Çiloğulları” sülale adı, Kaman İlçesi Kargın-yenice Köyünde “Çiloğulları” sülale adı, Bağbaşı Köyünde “Çil” soyadı, Kızılırmak İlçesi Korçulu Köyünde “Çil” soyadı, Bayat İlçesi Çay ve Derekütüğün Köylerinde “Çil” soyadı, Çayıralan İlçesi eski adı Kesriç olan Kaletpe köyünde “Çiloğulları” sülale adı, Sungurlu İlçesi Salmanlı Köyünde “Çil” soyadı,²²³ Eldivan İlçesi merkezinde “Çil” soyadı, Balışeyh İlçesi Kilevli Köyünde “Çil” soyadı, Çerkeş İlçesi Kiremitçi köyünde “Çil” soyadı, Osmancık İlçesi Aşağızeytin köyünde “Çil” soyadı ve Almadag İlçesi Taburlar Köyünde “Çil” soyadı almış oymakların isimlerini bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

- Yine, Karakeçili Aşiretinin diğer bir adının nağmı diğer “Karaçili” adı ile anıldığı belirtilir. Bu çerçevede “Karaçil, Karaçif, Karaçenli” adı almış oymakların adının Karakeçili adından bozulmuş olacağı düşünülür.²²⁴

Ayrıca Niğde İli Merkezinde Çil'oğlan soyadı, Altunhisar İlçesi Yakacık köyünde Çilli soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Çiloğlu soyadı, Sivas İli Hazırbey, Kuzören ve Kızılcaakışla köyünde Çil soyadı, Güzelyurt İlçesi Bozcayurt köyünde Çil soyadı, Avanos İlçesi Sarılar köyünde Çil soyadı ve Gemerek İlçesi Merkez civarında Çil soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

- Yine, Karakeçili Aşireti'nin Karaçili adı ile anıldığı belirtilir. Bu çerçevede Karaçil, Karaçif, Karaçenli adı almış oymakların adının Karakeçili adından bozulmuş olacağı düşünülür.²²⁵

Kurdlu-oğlu Aşireti:²²⁶ Adını, Kalenderi Tarikatı Kurucularından Kalender Karacakurd Baba'dan aldığı sanılır. Yörede yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşiretin adını taşıyan, Alaca İlçesi Küçükhırka Köyü mıntıkasında 1360 rakımlı “Kurttepe” adlı bir tepe, Sulakyurt İlçesi İmamoğlu Köyü mıntıkasında 1060 rakımlı “Yavru kurd” adlı bir tepe, Kızılırmak ve Keskin İlçesi idari sahalarında “Kurdoğlu” adlı köylerin bulunduğu görülür. Buralara adını vermiş oymakların söz konusu aşirete bağlılığı düşünülür.

220 Türkay,a.g.e.s.256.

221 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.163.

222 Hacı Haldun Şahin, Çorum Nüfus Defterleri, (1837,1844).

223 Çil soyadı almış bu oymağın köye ilk yerleşen oymaklardan olduğu belirtilir.

224 www.karakeçili-asireti.com

225 www.karakeçili-asireti.com

226 Yörüköğlu, Yörtürk Vakfı web sitesi, Kurtlu Aşireti'nin Kayı Boyuna Bağlı olduğuna ilişkin.

Ayrıca tarihte Sungurlu İlçesi Demirşey Karyesinde (belde) kurulmuş “*Demürlü Ziyareti Zaviyesi Vakfı*”nın tasarrufunda bulunmuş “*Kurdlar Cemaati*”²²⁷nin atalarının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Sarıçimen ve Boynuuzun Oymakları: Çorum İli ve Boğazkale İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karakeçili köyleri*” kurucularının Sarıçimen ve Boynuuzun oymaklarına bağlı oldukları bilinir. İsimlerini, tarihte yaylak olarak kullandıkları Ilgaz Dağı “*Sarıçimen yaylası*”ndan aldığı anlaşılan bu oymakların ataları, konar-göçer yaşarlarken XIX. Yüzyıl ortalarında yerleşik hayata geçtiği anlaşılmaktadır.

Çorum İli ve söz konusu yıllarda Budak-özü-Sungurlu, günümüzde Boğazkale İlçesi idari sahasında yerleşmiş olan aşiret üyeleri, “*Karakeçili*” adı ile iki köy kurmuşlardır. Birisi Alevî, diğeri Sünnî kültürü içerisinde olan köy kurucuları 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’ndan evvel taşıdıkları “*Sarıçimen ve Boynuuzun*” adlarını soyadı olarak almışlardır.²²⁸

Ayrıca Boynuuzun soyadı almış oymak üyeleri Boğazkale İlçesi merkezi ve Yekbas Kasa-basında yaşayan Boynuuzun soyadı almış oymak üyeleri ile aynı sülaleden oldukları bilgilerini vermektedirler.²²⁹

Bayramoğlu Aşireti: Ali Bayramoğlu adı ile de anılır. Aşiretin Karakeçili Aşiretine bağlı olduğu Ahmet Gündüz hoca’nın adı geçen eserinde yer alır.

Tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarımızda “*Budak-özü, Yerköy, Uğurludağ ve Katar Kazaları*” dahilinde dört ayrı yerde aşiret adını taşıyan mezra bulunduğu ve bu mezzaların bazılarının isimleri değiştirildiği veya lağv edildiği anlaşılmaktadır.²³⁰ Örneğin, 1812 yılında Kara Hisâr-ı Demürlü Nahiyesi idari sahasında bulunan “*Hacıbayram köyü*” daha sonraları Bayat İlçesi idari sahasına dahil olmuştur.

Aşirete mensup olduğu anlaşılan taifelerin Kaman İlçesi civarında “*Bayramözü*”, başka bir anlatımla aşiret adını vererek bir köy kurdukları anlaşılmaktadır.

Ayrıca tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Acel-i Sani, Emirahmed, Karamançavuş Mahallelerinde “*Bayramoğlu*” sülale adı almış oymaklar,²³¹ Şabanözü İlçesi Kamış, Gümerdiğin Köylerinde “*Bayramoğlu*” soyadı, Alaca İlçesi İbrahim Köyünde “*Bayram*” soyadı, Bayat İlçesi Bayan Köyünde “*Bayram*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı sanılır.

Yağrncı Aşireti: Aşiret üyelerinin tarihte Dumlucı Nahiyesi idari sahasında Yağrncı adlı ile bir köy kurdukları, dolayı ile bölgede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Ayrıca Kır-şehir/Günyüzü Nahiyesi Yarıkpınar, Derekışla, Yellice, Akpınar-yazıcık Mezra-kışlalarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.²³²

227 1824 yılına ait bir mahkeme dosyasında yer alan bu bilgilerden cemaatin adı geçen köy sınırları içerisinde bulunan eskiden mezra (yerleşim yeri) olan ve daha sonra boşalıp, günümüzde bir arazi durumuna düşen “*Karakeçili Mezrası*”nda yaşadığını anlamaktayız. Adı geçen mevkiide bulunan arazilerin önemli bir çoğunluğu söz konusu köyden (belde) kardeş soyadı almış oymağın ait olması bu ailenin Karakeçili Aşiretine bağlı olacağı izlenimi vermektedir.

228 Günümüzde Boğazkale İlçesi idari sınırları içerisinde kalmış Karakeçili Köyünde halen “*Güler, Tuzaş, Sarıçimen, Eraltay, Öztürk, Özgür ve Boynuuzun*” soyadı almış oymaklar yaşamaktadır. Ayrıca Karakeçili Köyü mntıkasında bulunan “*Eski kışla*” adlı arazide eski bir Türk yerleşmesi olduğu anlaşılr.

229 Ekrem Boynuuzun, aşiret üyesi İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Uzmanlarından.

230 Adı geçen mezzanın günümüzde terk edildiği görülr.

231 H.Haldun Şahin,a.g.e.

232 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II ve Halaçoğlu,a.g.e.,s.2297

Encük Aşireti: Tarihte Bozok/Akdağ Kazası mıntkasında Eğencik mezrası kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır. Ayrıca Kır-şehri yöresinde kurulmuş Aşağıpınar, Kara, Çanaklı ve Kurucaöyük adlı yerleşim yerlerinde 11 hanede yaşadıkları belirtilir.²³³

Atçeken Aşireti: Adının manası Farsça Espkeşan'lı olarak anılır.²³⁴ Ve bu adı eski Türk yurdu olan Horasan şehirlerinden Esbiceb ten aldığı sanılır. Kayı Boyuna bağlı olduğu belirtilen aşiret üyelerinin²³⁵ bölgede yaşanan Celali İsyanlarını etkisiz kılmak amacıyla Osmanlılar tarafından bölgeye yerleştirildikleri anlaşılır.

Büyük çoğunluğu Eskiil Kazası olmak üzere doğu batı doğrultusunda²³⁶ Aksaray-Akşehir; Kuzey-güney doğrultusunda Ankara-Konya-Karaman arasında,²³⁷ kurulmuş Eyubili, Hasandağı, Anduğu, Koçhisar gibi yedi kaza çevresinde yerleştikleri ve bu kazalar tarihte Atçekenler kazaları olarak anıldığı belirtilmektedir.

Aşiret üyelerinin sadece Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş 70 köy, 97 mezrada yurt tuttıkları²³⁸ ve Aksaray, Niğde, Akşehir, Karaman, Konya olmak üzere Eskişehir, Afyon, Urfa yörelerinde 35.576 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²³⁹

Aşirete bağlı bazı taifelerin Aksaray Kazası idari sahasında 30 hanede, Kosunini karyesinde 11 hanede, Anduğu Nahiyesi Ortaköyde 25 hanede,²⁴⁰ Eskiil, Hasandağı, Eyubili idari sahalarında kurulmuş Kabakulak, Kızılçukur ve Kavak adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴¹

Atçekenler; tarihte “Ali Kocalı, Armağanlar, Ağabeni, Ahmedler, A'ışeli, Avcılar, Avareler, Ayrılar, Baran, Balaca, Bozlapa, Bulduklar,²⁴² Çepni, Dağdere, Tosun, Yeniil, Göziler, Hacenti, Hacı Eynahan, Günice, Hatipler, Hasanlar, Küçük, Kürtül, Kalaycılar, Küyen, Kızıl Koyunlu, Koçak Kavak, Kocalar, Köseler, Melcik, Ömer Fakihli, Öşekli, Sabancı, Sülemiş, Tanrıvermiş, Yılmaz, Yevmül Hayr, Yakuplar, Velledi, Varsak Hoşkadem, Topağlı, Turgud, Turudlar” gibi farklı boy-lara bağlı aşiretleri bünyesinde toplayarak güçlü bir teşekkül oluşturduğu ve bu şekilde toplumsal yaşamlarını sürdürdükleri anlaşılır.²⁴³

Aksaray/Darınhöyük köyü arazisi içerisinde Atçekenargı adlı mevkiye adını vermiş oymak ve ilçe merkezinde Atçeken ve Atçekin soyadı almış oymak üyeleri, Şereflikoçhisar İlçesi Değirmenyolu köyünde Atçekenler sülale adı almış oymaklar ve Ağaçören İlçesi eski adı Hamden olan Sariağlı köyünde Atçekenler sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

Atçekenlere Bağlı Aşiretler: *Espkeşan'lı, Kabakulak, Kalaycı Aşireti.*

Espkeşan'lı Aşireti: Bayındır, Döğer, Yüreğir, Yıva ve Alayundlu boyları içerisinde görülen aşiret üyelerinin Türkmen taifesine bağlı olduğu ve tarihte Konya bölgesinde “*Espkeşan*” adıyla bir kazaya adlarını verdikleri bilinir.

233 Halaçoğlu, Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

234 Yücel Özkaya, a.g.e., s.165.

235 Halaçoğlu, İskan Siyaseti, s.72.

236 Konyalı, a.g.e. Aşiret üyesi bir taife Salurcuk karyesinde oturur.

237 Muharrem Bayar, Arşiv Belgelerine Göre Eskiil Türkmenlerinden Turgut Kazası Atçekenleri, 1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler, s.35.

238 Bayar, a.g.m., s.35.

239 H.Haldun Şahin, a.g.e.s, 13.

240 Bayar, a.g.m., s.36.

241 Halaçoğlu, Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt.1., s.

242 A.g.e.

243 Eskiil Aksaraya civarında *İnal, İl Emin, İzzettinli, İnciler, Kalaycılar, Hızırlı, Hüseyin Şeyhli, Hocandi, Kancılar, Karaca Alili, Karapınar, Karamanşah, Kırklar, Keleş, Kene* adlı yerleşim yerleri civarında yurt tuttıkları yerel araştırmacılar tarafından aktarılır.

Aksaray Kazası idari sahasında 30 hanede, Kosunini karyesinde 11 hanede, Anduğu Nahiyesi Ortaköyde 25 hanede, Bor Kazası Mescid, Muhyiddin, Taşbazarı, Zincirli, Asesler, Şeyhhasan, Hacıceler, Suğlaki, Muhsin ve Kurerad adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁴

Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan eski adı Espkırın yeni adı Beylice olan köyde isimlerini vermiş olan,²⁴⁵ aşiret üyesi bir oymağında Ürgüp İlçesi Bahçeli köyünde yaşadığı ve soyadı olarak Keşan adı aldığı anlaşılr.

Kara Esbiyalı Aşireti: Espkeşan'lı adı ile anılan aşiretle aynı aşiret olduğu sanılır. Sanımıza ise, aynı bölgede yurt tutmaları kaynak oluşturur. Koçhisar yöresinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.

Esbi Aşireti: Kayseri yöresinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.

Kabakulak Aşireti: Dulkadirli ve Atçekenler Aşiretlerinden olduğu belirtilir. Eyubili idari sahaslarında kurulmuş Kabakulak karyesi, Aksaray Kazası Aşağıkabakulak köyü kurucuları ve bu köy ahalisinin geldi yer olan Ortaköy İlçesi idari sahasında bulunan Yukarıkabakulak köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Oyuk Hacıoğlu Aşireti: Budak-özü Nahiyesi “*Mihailarka Karyesi*”nde yaşadığı anlaşılan **aşiret üyelerinin**, tarihte Malya Kazası Oyukkişla karyesi kurucuları, Karacadağ Nahiyesi Oyukkarğı karyesi kurucuları, Eskiil Kazası Oyuklu karyesi kurucuları, Sivas Kazası Oyukçalı karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Üveys Fakılı Aşireti: Üveys Fakih adı ile de anılır. Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Bektaşlı mahallesinde 8 hanede ve Aligiri mezrasında 14 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁶

Arife-Arıklı Aşireti:²⁴⁷ Arifeli, Garuklu ayı ile de anılan aşiret adını, Vefâî Tarikatı kurucusu Tacü'l Arif'i Seyyid ebu Vefa dan aldığı sanılır. “*Garıklı ya da Arıklı*” adıyla da anılan aşiret adının aslı,²⁴⁸ “*Arif*” olduğu ve “*Arif Çoban'ın, Arık Çoban*” adıyla da anılan “*Koyun Baba*” nında bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.²⁴⁹

Aşiret üyesi bazı taifelerin Eskiil Kazası Tefkur kale karyesinde 17 hanede ve Eşkinciyan Nahiyesi Güvercinlik kışlağında 17 hanede,²⁵⁰ Kaman ve Konur Kazası idari sahasında kalabalık bir halde yaşadığı ve “*Aruklar Cemaati*” adıyla kaynaklarda yer almaktadır.²⁵¹

Tarihte Varsak teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi Karakilise (Arifegazili) karyesi, Eskiil Kazası Arıklar karyesi, Hacıbektaş Nahiyesi Arıksaray karyesi, Gedük Nahiyesi Arıklar Karyesi, Divriği İlçesi eski adı Danişment olan Arıkbaşı köyü,²⁵² Şarkışla İlçesi [Aruklar](#) köyü ile Aksaray/Ortaköy İlçesi Pirli köyünde Arıklar sülale Doğu, Taşkın soyadı,²⁵³ Talas İlçesi Yazılı köyünde Arıklar sülale adı almış oymakaların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

244 Yusuf hoca, bu aşiretei, adı geçen eserinde Beğdili Boyu arasında yer vermiştir.

245 Tokat İli Turhal İlçesi'nin eski adının “Keşan” olduğu bilinir.

246 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt.5.

247 Yörükoğlu,a.g.ç.

248 BOA.387. Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri.

249 Ahmet Yaşar Ocak, Kalenderiler,s.94.

250 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.

251 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e,s.90-93. ve Yaşar,a.ç.e.,s.42.

252 Sezen,a.g.e.

253 Metin Demirtürk, pirli68@hotmail.com köy vikipediası.

Kara Hisâr-ı Demürlü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Arıkgazili Köyü*”nde Hacı Bektaş-î Veli oğlu Ali Çelebinin yaşadığı ve Ali Çelebinin burada evkafına bağlı vakıf ve zaviyesinin bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁵⁴

Aşiret mensuplarının tarihte Konur Nahiyesi idari sahasında “*Arıklı*”, Karadere Nahiyesi (*Yerköy-Şefaattli arası*) idari sahasında “*Arıklı*”,²⁵⁵ Kırşehir İl sınırları içerisinde “*Arıklı*”, Kargı İlçe sınırları içerisinde “*Arıklı*” adlı köyler kurdukları anlaşılar.²⁵⁶ Ve Ayrıca aşiret mensubu bazı tatifelerin Çorum, Kargı Kazası idari sahası ve Kır-şehri yöresinde yaşadıkları belirtilir.²⁵⁷

Tarihte Sivas İli merkez Veled bey mahallesinde Arefeoğlu sülale adı almış oymak üyeleri ile Hacıbektaş İlçesi Kayaaltı köyünde yaşayan Arıklı sülale adı almış oymak, Çorum merkezinde kurulmuş Hacıdavut Mahallesinde yaşamış “*Arıkoğlu*” sülale adı almış oymak, İskilip İlçesi idari sahasında “*Arıkağlı*” adlı mevki, Çomu ve Kuz köyünde “*Arık*” soyadı almış oymaklar, Keskin İlçesi Hacıyusuf köyünde “*Arıkoğulları*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Hilalli Köyü civarında yaşamış, yaşadıkları bölgeye “*Arif Dede*” adını vermiş oymaklar, Çelebi İlçesi Karahacılı Köyünde yaşayan “*Arif-oğlu*” sülale adı almış oymak, Yozgat İli Kavurgalı ve Yenialibudak Köyünde yaşayan “*Arık*” soyadı almış oymaklar, Bayat İlçesi Çay ve Yoncalı Köylerinde “*Arık*” soyadı almış oymaklar, Şabanözü İlçesi Küçükyakalı, Karaören Köylerinde yaşayan “*Arık*” soyadı almış oymaklar, Kırşehir İli Çayağzı Kasabasında yaşayan “*Arık*” soyadı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Köpeç ve Yarımcı Köylerinde yaşayan “*Arif-Arık*” soyadı almış oymaklar, Keskin İlçesi merkezinde “*Arıkdede*” adı almış oymak, ayrıca Yerköy İlçesi Arif-oğlu Köyünü kuran oymak ve Buruncuk Köyünde “*Arık*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.²⁵⁸

Avşar Boyu içerisinde de görülen “*Arıklı Aşireti*” mensuplarından bazı uzantılarının Gaziantep İli Kozan Köyü mntıkasında bulunduğu belirtilen konulardandır.

Aktaş Aşireti: Aşiret üyeleri, tarihte Koçhisar Kazası Aktaş karyesi, Eyubili Nahiyesi Aktaşderesi karyesi ve Dumluca Nahiyesi Aktaş karyesi adlı yerleşim yerine adlarını verdikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.

Alaca İlçesi mntıkasında “*Aktaş*” adıyla kurulmuş bir köy, Yozgat İli Derbent köyü mntıkasında “*Aktaş gediği*” adlı mevki,²⁵⁹ Çiçekdağı İlçesi Dikmen-ler, Kızıldere, Keçili Köyü arasında bulunan “*Aktaş*” adlı tepeler, Delice İlçesi Kuzeyyurt Köyü ile Dayıncık Köyü arasında “*Aktaş gediği*” adlı arazi ve Uğurludağ İlçesi Küçükerikli Köyü mntıkasında “*Aktaş mevki*” adlı araziye adlarını vermiş oymakların bu aşirete bağlılığı söz konusudur.

Ayrıca yörede yaşayan “*Aktaş*” soy ve sülale adı almış oymakların adını Aktaş Aşiretine izafeten almış olacağı 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında muhtemel görülmektedir.

254 BOA.C.EV.Tarih.27/Ra/ H.1217-M.1801. Burası günümüzde Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Arıfegazili Köyü (bu köy 1915 yılına ait haritalarda (Arpaagzılı adıyla yer alır) olduğu anlaşılar. Ayrıca bu köyün daha sonraki yüzyıl idari dağılımlarında Budak-özü Kazasına dahil edildiği ve burada Yörükhan taifesine mensup oymakların yaşadığı bilgisi yer almaktadır.

255 Koç,a.g.e.,s.116. Bu karyede XVI. Yüzyılda 93 vergiye tabi nüfusun yaşadığı bilgileri aktarılır.

256 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Diyar-ı Berk ve Arap ve Kadiriyye Defteri. Cilt II. Yıl. (937-1530).

257 Halaçoğlu,a.g.e.

258 Adı geçen köy ahalisinin XVIII. Yüzyılda yapılan İskan düzenlenmesi ile yöreden uzaklaştırıldığı ve bu günkü oymakların atalarının daha sonraki yüzyıllarda yöreye iskan ettikleri anlaşılmaktadır.

259 Ayrıca Derbent köyünde Talas’lar soy ve sülale adı almış oymağın atalarının Üç kardeş olarak Amasya yöresi - den geldiği, bu kardeşin birisinin Sungurlu İlçesi Demirşeyh köyüne, diğerinin de Yozgat İli Cihanpaşa köyüne yerleştiği anlatılır.

Saçıkara Aşireti: Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu sanılır. Aşiretin İçel yöresinde yaşayan uzantıları 1570 ile 1724 yıllarında yapılan zorunlu İskan ile Kıbrıs Adasına göçürüldüğü belirtilmektedir.²⁶⁰ Çorum İli merkezinde yaşayan “Saçıkara” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Hayta Aşireti arasında da gösterilen Saçıkara Aşiretine mensup bazı oymakların, XVIII. Yüzyıl sonlarında Akşehir yöresinde yaylalarına gidip, gelirken kendilerine katılan diğer eşkiya gurupları ile birlikte çevrede kurulmuş köylülere büyük zararlar verdiği belirtilmektedir.

Tombul Aşireti: Bu aşiretin Saçıkara Aşireti’nin alt tâifesi olduğu ve bazı tâifelerinin tarihte Boğazlıyan Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Tombuloğlu karyesi ve Akdağ Kazası mıntıkasında kurulmuş Eğencik ve Kozak Mezrasında 32 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.²⁶¹

Sungurlu İlçesi Topuz karyesinde Tombuloğlu sülale adı almış oymak, Kavşut Kasabasında “Tombuloğlu ve Saltoğlu” soyadı almış oymaklar, bu oymakların Tokat İli Erbaa İlçesi, Samsun İli Bafra İlçesi, Maraş yöresi ve Antalya İli Serik İlçesinde uzantıları bulunduğunu aşiret üyesi, Yörük Türk Vakfı Genel Başkanı Mustafa Tombuloğlu anlatmakta ve aşiretin Kavşut köyü uzantıları konuyu desteklemektedirler.

Çakmak Aşireti:²⁶² Tarihte Çorum yöresinde Çakmak Dede adlı Allah dostu bir beyinin yaşadığı günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılır.

Yörede isim yapmış ve Allah dostu olarak kabul görmüş “Çakmak Dede” adlı bir beyinin Çorum yöresinde yaşadığı günümüze ulaşmış türbesinden, bazı taifelerinin Çankırı ili eski adı Karıpazarı yeni adı “Orta” olan ilçe civarında “Çakmak” adıyla bir köy kurduğu tarihi vesikalardan anlaşılır.²⁶³

Pınarbaşı Nahiyesi idari sahası ve Karahisarı-ı Develi Nahiyesi idari sahalarında yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin Sivas Kazası idari sahasında Çakmak adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

Hafik İlçesi [Çakmak](#) köyü kurucuları, Divriği İlçesi [Çakmakdüzü](#) köyü kurucuları, Nevşehir Vilayeti idari sahasında Çakmakogulları sülale adı almış oymak, Pınarbaşı İlçesi Pazarören kasabasında bulunan Çakmak adlı mahalleye adını vermiş oymak ve Ayrıca, yörede yurt tutmuş Çakmak’oğlu soy ve sülale adı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Kaleevci Kasabasında yaşayan “Çakmak soy, Kadıoğulları sülale” adı taşıyan oymak, Bayat İlçesi Beğdili, Yoncalı, Bayan Köylerinde “Çakmak” soyadı almış oymaklar, Mecitözü İlçesi Çitli Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Yarımsöğüt Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Delice İlçesi Hacıobası Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Halaçlı, Boğazevci, Çubuktarla Köylerinde “Çakmak” soyadı almış oymaklar, Akçakent İlçesi Ayvalı ve Avanoğlu Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymaklar, Çelebi İlçesi Yukarışih-şeyh (Çiftevi) Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Alaca İlçesi Akpınar ve İmat Köylerinde “Çakmak” soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Yukarıalagöz, Tepealagöz ve Kemallı Köylerinde “Çakmak” soyadı almış oymaklar, Şabanözü İlçesi Büyükyakalı, Çerçi, Bulgurcu ve Karaören Köylerinde “Çakmak” soyadı almış oymaklar,²⁶⁴ Akpınar İlçesi Büyükbabduşağı Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Kadışehri İlçesi Yelten Köyünde “Çakmak” soyadı almış oymak, Sorgun İlçesi Gümüşkavak Köyünde “Çakmak” soyadı

260 Hasip Öztürk, Saçıkara Aşireti, Yörtürk Dergisi, s.76.2007.

261 Mustafa Tombuloğlu, Aşiret üyesi, Yörtürk Vakfı Genel Başkanı.

262 Yusuf hoca adı geçen eserinde Çakmak Aşiretini Yıva Boyu arasında yer vermiştir.

263 Karıpazarı adı (Pazarınkırı) anlamına geldiği bilinir.

264 Yakalı Köyünün tarihi bir köy olduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

almış oymak ve Elmadağ İlçesi Yeşildere Kasabasında “Çakmak” soyadı almış oymağın 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında bu aşiret üyesi olma ihtimalleri fazladır.

Toylu Aşireti: Develi Nahiyesi Kayidere ekinliğinde 13 hanede yaşadıkları bilgisi 1501 yılı kaynaklarında bulunur.²⁶⁵ Pınarbaşı İlçesi eski adı Toybuk olan Esendere köyü kurucuları, Divriği İlçesi Tayluca köyü kurucuları, Yeniil Kazası ve Çorum sanacağına bağlı İskilip, Osmancık ile Saz Kazaları idari sahalarında yaşadıkları anlaşılan Toyaklı adlı aşiret üyeleri²⁶⁶ ve Pınarbaşı İlçesi eski adı Toybuk olan Esen köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları, dolayı ile bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Pınarbaşı İlçesi Toybuk köyünde yurt tutmuş bazı oymakların Pazarören/Toybuk köyü kurucuları ile akraba olduklarını anlatmaktadırlar.

Ayrıca Sivas İli Merkez civarında Toy’oğlu soyadı, Gemerek İlçesi Ağcaşar ve Yeniçubuk köyünde Toy soyadı, Şarkışla İlçesi Gülçayır, Aşağıkışla ve Faraşderesi köyünde Toy’oğlu soyadı, Ağaçören İlçesi Merkezinde Toy soyadı, Niğde İli Elmalı köyünde Toy soyadı, Özvatan İlçesi Küpeli Toy soyadı, Bünyan İlçesi Karahıdır köyünde Toy soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Karataşlı Aşireti:²⁶⁷ Karataş adı genel bir isim olması nedeniyle bazı aşiretler bu adı kullanmıştır. Karataş Yörükleri adı ile tarihte bir teşekkül oluşturduğu anlaşılan aşiret adı ile Avşar, İğdir boyu ve İlbeyli Aşireti dolayı ile Bayat Boyu içerisinde de aşiret olduğu bilinir.²⁶⁸

Bazı taifeleri 1483 yılında Kayseri sancağı Şurunca ve Kızılviran mezarında 84 hanede,²⁶⁹ bazı taifelerinin, İshaklı Kazası idari sahasında yaşadıkları belirtilir.²⁷⁰

Karataş Nahiyesi ve bu nahiye idari sahasında kurulmuş Karataş kışlası kurucuları,²⁷¹ Eski Kazası idari sahasında kurulmuş Karataş karyesi, Bekir Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karataş karyesi, Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Karataş karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu sanılır.²⁷²

Bu aşirete bağlı olduğu anlaşılan bir taifenin tarihte İskilip Kazası idari sahasında “Karataşlı”, Katar Nahiyesi idari sahasında “Karataşlı” adıyla köyler kurdukları bilinir. Bozok mıntkasında “Karataş” adı ile bir yerleşim yeri kurmuş oymak, tarihte Sungurlu İlçesine bağlı Ortaköy, Oyaca ve Sarıcalar Köyü arasında kurulmuş “Karataş”lı adlı mezraya adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.²⁷³

Alaca İlçesi Değirmendere, Tutluca, Tutaş, Çikhasan, İsmaili Köylerinde “Karataş” soyadı almış oymaklar, Delice İlçesi Halitli ve Baraklı Köyünde “Karataş” soyadı almış bir oymaklar, Şabanözü İlçesi merkezi ve Gürpınar Köyünde “Karataş” soyadı almış oymak, İskilip İlçesi Süheylan Köyünde “Karataş” soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Karalı ve Saraycık Köylerinde “Karataş” soyadı almış oymak, Çelebi İlçesi Tilkili Köyünde “Karataş” soyadı almış oymak, Çorum İline bağlı Paşa köyde yaşayan Karataşlı soy ve sülale adı almış oymakların, 2525 Sayılı

265 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt.5.

266 Türkay, a.g.e.,

267 Yörükoğlu, a.g.ç.

268 Sümer, Oğuzlar, 124, 141.

269 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt. 3

270 Konyalı, a.g.e., s.831

271 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

272 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

273 XX. Yüzyılın ilk yarısına dair vesikalarda yer alan bu köyün daha sonraları adının değiştirildiği ve ya hut lağv edildiği anlaşılmaktadır. Ek Harita.

Soyadı Kanunu'nda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında adını buradan aldığı kuvvetle muhtemel görünür.²⁷⁴

Ayrıca “*Karacataş*” adlı bir aşiret Osmancık Kazası “*Çaybaşık Karyesi*” nde 13 hanede yaşadığı ve bu aşiretin Çepniler içerisinde bulunduğu belirtilmektedir.²⁷⁵ Yine, Karataşlı Aşiretini, Sümer hoca İlbeyli Türkmenleri içerisinde göstermektedir.²⁷⁶

Karataşlı Aşiretinin Alt Taifeleri: “*İncesu, Mahan,*²⁷⁷ *Dervişan Aşiretleri*”²⁷⁸

İncesu Aşireti: Yörük tâifesinden olduğu belirtilir.²⁷⁹ Karataş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş İncesu karyesi kurucuları, Develi Nahiyesi İncesu karyesi kurucuları, Eski Nahiyesi İncesu karyesi kurucuları, Aksaray Kazası İncesu-Acısü karyesi kurucuları, Hasandağı Nahiyesi İncesu karyesi kurucuları ve Anzağur Nahiyesi İncesu-Şeyhuğunpa karyesi kurucularının adını buradan aldığı anlaşılr.

Günümüzde Aksaray merkeze bağlı [İncesu](#) köyü, Gürün İlçesi [İncesu](#) köyü, Develi İlçesi [İncesu köyü](#), [Felahiye](#) İlçesi [İncesu](#) köyünün yukarıda yer alan tarihi köylerin devamı oldukları sanılır.

Aşirete mensup taifelerin Sorgun yöresinde “*İncesu*” adıyla bir köy,²⁸⁰ Çankırı kazası idari sahasında “*İncesu*” adıyla köy, Osmancık yöresinde “*İncesu*” adı ile bir köy, Sungurlu yöresinde “*Büyük ve Küçükincesu*” adıyla iki köy kurdukları ve bu köyde yaşayan bir taifenin de “*İncesulu*” soyadı aldığı görülmektedir.²⁸¹

Bünyan Kazası Büyüktuzhisar köyünde İncesuluoğulları sülale adı, Hacıbektaş İlçesi merkezinde İncesu soyadı, Bünyan İlçesi Tuzhisar köyünde İncesu soyadı, Ürgüp İlçesi Şahinefendi köyünde yaşayan İncesu soyadı, Çerkeş İlçesi Aközü, Ahır, Aliözü, Ören köyünde “*İncesu*” soyadı ve Elmadağ İlçesi merkezinde yaşayan “*İncesu*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Mahan’lı Aşireti: Evlad-ı Mahan ve Mahyanlı adı ile de anıldığı ve yöre uzantılarının Türkmen Kürdü adı ile anıldıkları belirtilmektedir. Adını, eski Türk yurtlarından Mervi’ş Mahan bölgesinden aldığı anlaşılan aşiretin Karataşlı Yörükleri gurubundan olduğu ve Karataş bölgesinde kurulmuş İkiyüzlü mezarında 37 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılr.²⁸²

Aşiretin, Akdağmadeni İlçesi uzantılarının Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Adıyaman, Malatya, Haymana yöresinden geldikleri ve bazı taifelerinin, Bozok sancağı bölgesinde kurulmuş Gündüzler, Yılandıobası,²⁸³ Umutlu, Kartal, Başçatak, Bahcecik köyleri²⁸⁴ nde yaşadıkları belirtilmektedir.²⁸⁵

274 Sümer, Bozoklu Oğuz Boyları, adlı eserinde Karataşlı Aşiretini Yazır Boyuna bağlamaktadır.,s.70.

275 A.g.e.,s.1288.

276 Sümer, Oğuzlar,124, 141.

277 Adını, eski Türk diyarı olan Horasan’ın Mahan bölgesinden almıştır.

278 wowturkey.com

279 www.forumyoruk.com

280 Sorgun İlçesi İncesu Köyü ahalisinden, Emiroğulları sülalesi Çekerek İlçesi Arap Köyünden, Karaahmetler sülalesi Kırıkkale Keskin yöresinden, Kızıllar sülalesi Sorgun Kayakışla Köyünden, Ardıboşlar sülalesi Sivas yöresinden, Hacırapgir sülalesi Hatay yöresinden geldiği ve bu köyün tahmini 250 yıl evvel kurulduğu rivayet edilmektedir.

281 Sungurlu İlçesi İncesu köyünden yetişmiş Mülkiye Müfettişi, Vali, Milletvekili ve Bakanlık Yapmış Mehmet Hilmi İncesulu bu köyden ve adı geçen aşiret üyesi olduğu bilinir.

282 Aşiret nüfusu 1570 yılında 11 haneye düşmüş olması oymak üyelerinin göçlerini akla getirmektedir.

283 Yılandıobası de iskan olunmuş oymaklar 1940’lı yıllardan sonra çevre köylere dağıldıkları bilgisi aktarılır. Yurtlu,a.g.e.,s.30.

284 Bağcecik köyüne 45-50 hane göçmen geldiği belirtilir.

285 Hakkı Yurtlu, Geçmişten Günümüze Akdağmadeni,s.30,188,

Tarihte Yıldızeli Kazası idari sahasında yaşadığı belirtilen aşirete bağlı bazı taifelerin eski adı Meyhanlı olan Aktaş köyüne adlarını verdikleri anlaşılr.

Tarihte Bozok sancak bölgesinde konar-göçer yaşadıkları bilgisi aktarılan aşirete bağlı oymakların, 1715 yılında Divriği, Yıldızeli, Maden ve Sorgun Kazalarında kışladıkları belirtilir.

Akkul Aşireti: Yörede, aşiret adını soy ve sülale adı olarak almış oymakların bulunduğu görülür.

Erkekli Aşireti: Türkmen tâifesinden olan aşiretin üyesi bir erkek kendi aşiretine mensup bir hanımla evlilik yaparsa doğacak çocuklarının ekseriyetle erkek olduğu kabul edilmektedir.²⁸⁶

1426 yılında Bozok yöresinde “Ali Şarlı, Sekili, Elma Hacı, Erkekli, İsa Hacı, Sarı Hacı, Köşker Aşiretleri” ile birlikte teşekkül oluşturduğu bilgisi aktarılır.

Aşiret üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılan Çoruşek Nahiyesi Erkek karyesinde vergiye tabi 53 hane ahalisinin yaşadığı ve²⁸⁷ Bozok/Baltı Nahiyesi “*Demirbeğderesi*²⁸⁸ ve *Kızılcaın*” adlı yerleşim yerlerinde yurt tuttuğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁸⁹

Aşiret mensubu bazı tâifelerin XVIII. Yüzyıl sonlarında Akşehir yöresinde yaylalarına gidip, gelirken kendilerine katılan diğer eşkıya gurupları ile birlikte çevrede kurulmuş köylülere büyük zararlar verdiği ve²⁹⁰ XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile Rakka’ya gönderildiği, bir çok aşiret gibi Rakka’dan geri kaçıp Anadolu içlerine geri gelip, bazı taifelirinin Aydın yöresine yerleştirildiği anlaşılr.

Bozok mıntıkasında günümüzde Sorgun İlçesi idari sahasında bulunan “*Erkekli Köyü*” kurucuları,²⁹¹ 1800’lü yıllarda bu köyden göçerek Aşağıkarakaya köyüne yerleşmiş ve soyadı olarak “*Erkekli*” adını almış oymağında bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kalabalık bir aşiret olduğu anlaşılan Erkeklielerin, bir süre Aydın/Söke İlçesi Topaktaş köyünde yaşadktan sonra eski yurtları olan Anadolu içlerine geldikleri bir kısmı Keskin Kazası, bir kısmı Sungurlu Kazası Sarıcalar köyü,²⁹² Hacılarhanı köyü,²⁹³ Kaledere köyü,²⁹⁴ Karaoğlu köyü,²⁹⁵ bir kısmı Uğurludağ İlçesi merkezine, Çorum merkeze bağlı Oymaç ve Küçükpalabıyık köyüne, Ortaköy İlçesi İncesu köyü,²⁹⁶ Yaylacık köyü²⁹⁷ ve Aşdavul köylerine,²⁹⁸ Samsun merkezi ve Vezirköprü İlçesi Adatepe ve Yeniyörük köyüne, Merzifon İlçesi merkezi ve Gelinsini köyü,²⁹⁹ Zile İlçesi Tahtabadı köyüne, Çankırı/Orta İlçesi merkezine dağıldıkları belirtilmektedir.³⁰⁰

Ayrıca Bor İlçesi Mıntıkasında Erkekli soyadı, Sarız İlçesi Merkezinde Erkek soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

286 Sümer, Oğuzlar,s.141.

287 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.777.

288 Demürbüken Karyesinde 33 hanede yaşadıkları belirtilir. Halaçoğlu,a.g.e.,s.796. Yusuf hoca bu taifeyi Avşar Boyu içerisinde göstermektedir.

289 Arslan,a.g.tez.

290 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e.s.39.

291 XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde var olan bu köyün daha sonraki yüzyıllarda ya lağv edildiği ya da isminin değİ - tirildiği anlaşılmaktadır. XVIII. Yüzyıl tehcirleriyle yöreden uzaklaştırıldığı ihtimali ise yüksektir.

292 Sarıcalar köyünde Göncü soyadı almış omak,

293 Hacılarhanı köyünde Akkaş ve Çivi soyadı almış oymak.

294 Kaladere köyünde yörükler sülale “Kardeşler ve Kastan” soyadı almış oymaklar.

295 Karaoğlu köyünde Mintemur soyadı almış oymak.

296 İncesu köyünde Pars soyadı almış oymak.

297 Yaylacık köyünde Bars soyadı almış oymak.

298 Aşdavul kasabasında Aydın soyadı.

299 Merzifon İlçesi Trafo mahallesinde Esti, Mert, Osmanlı ve Kova soyadı almış oymaklar.

300 Halil Bars, oymak üyesi. Ayrıca Adana İli Kozan merkezde oymak üyesi bir tafenin bulunduğu anlaşılr.

Göklen Aşireti: Sivas yöresi ile tarihte Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad yöresinde yaşadığı kaynaklarda yer almaktadır.

Ali Dağlı Aşireti: Göklen ve Ala Dağlı adı ile de anılır. Tarihte Bozok ve Kır-şehri yöresinde yurt tutmuş Konur kabileleri arasında yaşadığı anlaşılan aşirete mensup bazı taifelerin Koçhisar Kazası idari sahasında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.

Tarihte, Bozok ve Kır-şehri yöresinde Konur kabileleri arasında yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşiretin Göklen Aşireti ne bağlı oldukları ve XIX. Yüzyılın ünlü ozanı Dadaloğlu,

Ali Dağlı Erciyesin eteği

Yiğitler yatağı sümbül biteği

Yüce tapaların Avşar yatağı

Burcu burcu kokar gülü Erciyes.

Adlı dörtlüğü ile Ali Dağlı Aşiretini Avşar Boyu içerisinde göstermiş olsa da bu aşiretin Kayı Boyuna bağlı olduğu yönünde daha güçlü deliller bulunmaktadır.³⁰¹

Ayrıca “*Dağlı*” adı almış bir aşiretinde Bozok Sancağı mıntıkasında kurulmuş “*Göyri ve Karaosmanoğlu karyeleri*” nde yaşadıkları belirtilmektedir.

Çoban-oğlu Aşireti: Çobanlar adı ile de anılan aşiret, adını 1227-1309 yılları arasında Kastamonu yöresinde kendi adı ile beylik kurmuş Çobanoğlu Hüsametdin Çoban beyden aldığı, Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yaşayan uzantılarının Çuvan, Şuva adıyla adlandırıldığı belirtilir.³⁰²

1574 yılında Eyalet-i Rum’da 457 hanede 2694 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiretin tarihte,³⁰³ yörede Aksaray idari sahasında vakıflar kurup, zaviyeler açmış, Çoban Baba ve³⁰⁴ Şeyh Çoban adıyla ün yapmış beylerinin yaşadığı anlaşılmaktadır.³⁰⁵ Bu beylerin mezarları Kangal’ın Alacahan kasabası ve Gülova İlçesi Çobanlı köyünde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yeniil Kazası idari sahasında 22 hanede, Eskiil Nahiyesi idari sahasında 7 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

XVI. Yüzyılda “*Çiçekdağı ve Konur Nahiyesi*” idari sahasında yaşadıkları belirtilen aşiret üyeleri,³⁰⁶ Balışey İlçesi Selamlı Köyü mıntıkasında 1206 rakımlı bir dağa, Delice İlçesi Meşeyayla Köyü (Cingeyli) mıntıkası ile Yerköy İlçesi Yukarıhsangazili Köyü mıntıkasında birer dağa, Çorum İli Cemilbey Bucağı civarında “*Çoban Divanı*” adlı köye, Kargı İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Çobanbeğ*” adlı köye ve Bayat İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Başçoban*” adlı köye adını veren oymakların bu aşirete izafeten vermiş olmaları yüksek ihtimaldir.³⁰⁷

301 Uçakcı,a.g.e.

302 Kırzioğlu, Kürtler,a.g.e.,s. 27.

303 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

304 Kangal’ın Alacahan beldesindedir. Horasan’dan gelerek önce Darende’ye, oradan da Alacahan’a gelmiştir. G - çimini çobanlıktan sağlamıştır. Mezarının yüksekliği 1 m. kadardır.

305 Mezarı Kaleardı mahallesinde yatmaktadır. Asıl adı Şeyh Hüseyin’dir. Raî’dir.Türbe kare şeklinde ve kesme taşlardan yapılmış olup içinde Şeyh Hüseyin ile eşine ait olmak üzere iki sanduka vardır. Türbenin yapılış tarihi bilinmemekle beraber, yanı başındaki çeşmede 1323 tarihi kayıtlıdır. Türbe birkaç sefer tamir edilmiştir.

Hakkında kesin bilgi yoktur. 1102 yılında ölen Ebu’Ebü’l-Vefa’l-Vefa’nın yedinci halifesidir. Yıllarca Ebü’l-Vefa’nın yanında kalıp mertebeler kazanmış daha sonra onun izni ile ders vermeye başlamıştır. Şeyh Merzuban’la aynı tarikatten olduğu, devalerinin çıktığı yeri mekan tutmak üzere Horasan’dan birlikte yola çıktıkları anlatılmaktadır.

306 Afyoncu,a.g.e.,s.4.

307 Bazı araştırmacılar, Çoban Aşireti’ni Karakeçililer içerisinde yer verir.

Tarihte Malya Kazası idari sahasında Çoban Yörükleri adı ile kaydolunan aşiret üyeleri, Sivas merkezinde Şeyh Çoban Mescidi mahallesi kurucuları,³⁰⁸ Koçhisar Kazası idari sahasında Çobanlıca karyesi, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında Çobanviranı karyesi, Anduğu Kazası idari sahasında Çobanoğlu karyesi, Gölova İlçesi [Çobanlı](#) köyü kurucuları, Çayıralan kazası idari sahasında “Çobanhacı”, Bozok Sancağı mıntıkasında “Çobankaya”, Bayat-özü kazası mıntıkasında “Çobanoğlu” ve Katar kazası idari mıntıkasında kurulmuş “Çobandivanı” adlı yerleşim yerleri, günümüzde Aksaray İli idari sahasında Çobanoğulları sülale adı, Boyalı köyünde Çobanoğulları sülale adı,³⁰⁹ Nevşehir Vilayeti Göre Bucağında Çobanoğulları sülale adı, Talas İlçesi Yazılı köyünde Çobanlar sülale adı ile Aksaray İli eski adı Sinasa olan Koçpınar köyünde Çobanoğulları sülale ve Şarkışla İlçesi Merkezinde Çobanoğlu soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Çobanotağı Aşireti: Bu aşiretin Çobanoğlu Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Aşiret üyeleri Bayat-özü Nahiyesi Çobanoğlu ve Karaağaç Mezralarında 40 hanede, Çorum/Emlak Divanı idari sahasında kurulmuş “Çobanlı Etraki ve İnceğüz Mezraları” nda 13 hanede yaşadıkları bilgileri aktarılır.³¹⁰

Osman-oğlu Aşireti: “Osmanlı” adıyla da anılır. Karakeçili Aşireti arasında bu adla bir aşiretin bulunduğu tarihi kaynaklarda yer alır. Bu ismin genel bir isim olması ve diğer boylarda da Osman adlı aşiret, oymakların bulunması tespitleri zorlaştırmaktadır.

Aşiret mensuplarının doğu ve güneydoğu uzantılarının dağda yaşayanları “Kürt”, ovada yaşayanları “Yörük” adı ile anıldığı belirtilmektedir.³¹¹ Dulkadirliyle yöreye geldiği anlaşılan aşiret üyelerinin Bozok mıntıkasında kurulmuş “Çanakçı, Uruz, Kışla, Veledi, Sakıarpalık, Avcılar, Dikiltaş, Velihasanlı, Bicikler, İğdırkara, Bacılı, Kocaoğlu, Çubuklar ve Yalak” adlı karye ya da mezralarda yaşadıkları belirtilir.³¹²

Aşiret mensubu bir oymağın Budak-özü Kazası “Köpekmusa Mezrası”, bir oymağında “Alıfakih Kışlası” nda yaşadığını XVI. Yüzyıl kaynakları günümüze aktarmaktadır. Bu yerleşim yerlerinin günümüzdeki yeri henüz tespit edilmemiştir.

Ayrıca, söz konusu oymakların Akçakent İlçesi idari sahasında bulunan “Kızılosman Köyü”, Yozgat İli “Osmanpaşa Kasabası”, Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan “Hacıosman Köyü”, Yerköy İlçesi idari sahasında bulunan “Hacıosmanlı Köyü” ve Uğurludağ İlçesi “Karaosman” mezrasını kuran oymaklar olabileceği düşünülmektedir.³¹³

Yaka Aşireti; Aşiret mensupları Çankırı İli Koçhisâr-ılgaz yöresi ve 1576 yılında Osmancık Kazası Sakız Kışlasında 77 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Şabanözü Kazası idari sahasında kurulmuş Küçük ve Büyükyakalı adlı köyleri kuran insanların adını buradan aldıkları sanılır.

Resüllü Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı oldukları belirtilir.³¹⁴ XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklar Budak-özü Kazası idari sahasında bu adla bir aşiretin bulunduğu ve aşiretin kendi adıyla bir mezra kurduğu bilgilerini aktarmaktadır.

308 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.52.

309 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

310 Halaçoğlu,a.g.e.,s.556.

311 www.ulasli.org

312 BOA.ML.VRD.TMT.d. Dosya sıra no. 14121, Halaçoğlu,a.g.e. Bu taife Avşarlar içerisinde de görülmektedir. Alaca İlçesi eski adı Veled olan Eren köyü olmalıdır.

313 Yinanç; A,g,e,s. 38.

314 Türkay,a.g.e.,s.

Bu mezranın geniş bir alanı kapsayan kazanın neresinde kurulduğu bilgisi ise henüz tam olarak öğrenilememiş olmakla birlikte, eskiden Budak-özü kazası günümüzde Uğurludağ İlçesi idari sahasında bulunan “*Resuloğlu Köyü*” olabileceği düşünülmektedir.³¹⁵

Yozgat İli Lök, Bahadın ve Çavuş Köylerinde yaşayan “*Resuloğlu*” sülale adı almış oymaklar³¹⁶ve Çelebi İlçesi Kaldırım Köyünde yaşayan “*Resuloğlu*” sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten almış olma ihtimali bulunmaktadır.

2. KARA EVLİ BOYU

Yörede Karaveli, Kilevli (Karavli) adı ile de anılan boy mensuplarının tarihte Anadolu’da 1.953 hanede yurt tuttıkları ve bazı taifelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı kaynaklarda yer alır.³¹⁷

Tarihte Çiçekdağı yöresinde kurulmuş Karaveli adlı mezra kurucuları, Sorgun İlçesi idari sahasında Karaveli adlı köy kurucuları, Balışeyh İlçesi civarında Kilevli (Karavli) adlı köy kurucuları, Uğurludağ İlçesi idari sahasında Karaevliya adlı köy kurucularının bu boya bağlı olduğu anlaşılar.³¹⁸

Bu köyümüzde Kara Evliya adlı ünlü bir beyin yaşayıp öldüğünü günümüze intikal etmiş mezar kalıntısından anlamaktayız.³¹⁹

Ayrıca Zara Kazası Avşar köyünde Karavelioğlu sülale adı, Niğde İli Merkezinde Kaveloğlu soyadı, Çamardı İlçesi Burç köyünde Karaveli soyadı, Felahiye İlçesi Mıntıkasında Karaveli soyadı, Bünyan İlçesi Köprübaşı köyünde Karaveli soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Karaveli soyadı, Özvatan İlçesi Boğaziçi mahallesi Karavil soyadı, Sivas İli Merkezinde Karavelioğlu soyadı, Yozgat İli Derbent köyünde “*Karaveliler*” sülale “*Türkmen ve Adamcıl*” soyadı, Çorum yöresinde kurulmuş İğdeli karyesinde Karavelioğlu sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi İbrahim köyü, İskilip İlçesi Yerli köyü, Sungurlu İlçesi Çiçekli,³²⁰ Çiçeklikeller, Çadırhöyük ve³²¹ Akpınar Köyleri,³²² Yerköy İlçesi Poyraz Köyü, Çorum İli Üç köy, Delice İlçesi Büyükyazlı Kasabası ve Fadılbası köyü,³²³ Eski adı Kızılviran olan Uğurludağ İlçesi merkezi, Bayat İlçesi merkezi, Akdağmadeni İlçesi eski adı Ortaören yeni adı Orta köyü, Çubuk İlçesi Akkuzulu Köyü ve İskilip İlçesi idari sahasında “*Karaveli-oğulları*” soy-sülale adı almış oymakların³²⁴adını bu boya izafeten aldığı sanılmaktadır.³²⁵

315 Bilindiği üzere XVIII. Yüzyılda yöreden bazı aşiretler zorunlu göçe tabî tutulmuş ve bunların önemli bir kısmı Rakka başta olmak üzere Kıbrıs ve Anadolu’nun değişik yörelerine iskanları yapılmıştır. Yerleştirildikleri yerleri beğenmeyip geri dönen ve ata yurtlarına yerleşen aşiretlerinde yaygın olarak görülmüştür. Bu mezrada yaşayan insanların geri dönen aşiretlerden olduğu düşünülmektedir.

316 Şehitlerimiz,a.g.e.,

317 H.Haldun Şahin,a.g.e.,12.

318 Karaevli adıyla anılan bu türbede, adak ve dilekler yapılmaktadır.

319 Karaevli adıyla anılan bu türbede, adak ve dilekler yapılmaktadır.

320 Çiçekli köyünde yaşayan bu oymaya mensup Veli Oğlu Sadık adlı bir askerin 1915 Meydan harbinde şehit düştüğü bilinir.

321 Çadır köyünde yaşayan bu oymağa mensup Osman Oğlu Şakir adında bir kişinin 1916 yılında Meydan Harbi - de şehit düştüğü kayıtlarda yer alır.

322 Sungurlu İlçesi Akpınar köyünde yaşayan bu oymağa bağlı bir şahsın tarihte Delice İlçesi Çatallı köyüne göç ettiği ve oymak adı olan “*Yetişoğlu*” adını soyadı aldığı belirtilir.

323 Uçakçı, Tarihi, Kültürü ve İnançlarıyla Sungurlu.,s. 27.

324 Şehitlerimiz,a.g.e.,

325 İskilip merkezinde yaşayan “Karavelioğlu” sülale adı almış oymağın üyeleri bu konuyu desteklemektedir.

Kara Evli Boyu'na Bağlı Aşiretler: *Karalar, Canbek, Kara Evladı, Karaağaç, Karahisar, Karasar-Karaşar, Musa Hacı Aşiretleri.*

Karalar Aşireti: Karalı ve Canbek adı ile de anılır. Üst boyu hakkında farklı görüşler ileri sürülen aşireti, Sümer Hoca “*Oğuz Boylarına Dair*” adlı eserinde “*Kara, Karalı Aşiretleri*” ile birlikte Kara Evli Boyuna bağlı olduğu bilgilerini aktarmaktadır.³²⁶

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Karataş Nahiyesi idari sahasında yaygın olarak görülen aşiret üyelerinin³²⁷ Kayseri sancağı Çukurkişla, Derecik karyelerinde 55 hanede ve Pınarbaşı Nahiyesi Kalecik mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.³²⁸

Aşiret mensubu olduğu anlaşılan bazı taifelerin Yozgat İli, Şefaatlı İlçesi, Balışeyh İlçesi, Kızıllırmak İlçesi, Keskin İlçesi idari sahaları içerisinde “*Karalar*” başka bir anlatımla aşiret adıyla köyler kurdukları tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarından anlaşılr.³²⁹

Aşiret mensupları tarihte Çayıralan Kazası civarında kurulmuş “*Karakütük-Merkeşen, Kozak-hisar, Yassıöyük, Köseoğlu, Ağcakışla, Sarımbey, Kayapınar, Tosuncuk-Turası, Okçuoğlu, Kozca, Göynük, Sevindik-Bayat, Yünlü, Fakihli, Ağca, Beğdili, Orta, Kilisecik, Çayırşeyhi (bu günkü Çayırılan İlçesi), Çayırılan, İsabeyli, Anbarlı, Çayırkişla, Zakiroğlu, Çura, Kozlu, Boranderesi, Mansurabdal, Çobanhacı, Akviran*” adlı karye-mezralarda ve 1542 yılında Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Merayim Kışlası*”nda 5 hanede yaşadıkları belirtilir.³³⁰

Aşiret üyelerinin Sivas/Çepniçungar Nahiyesi, Yeniil, Niğde, Eyubili Kazası, Ürgüp Kazası, Gülşehir Kazası, Zamantı Kazası, Bozok/Sorgun, Salmanlı Sağır, Milan Kazası, Kır-şehri/Keskin Kazası, Kırbrıs/Lefke mıntıkalarına yerleştikleri,³³¹ Boztepe İlçesi Çimeli köyü ile Kırşehir İli eski adı Helvacılar, yeni adı Özbağ Kasabası olan yerleşim yerinde Karalar Aşiretine bağlı taifelerin yaşadığı ve bunların 1690 yılında Adana yöresinden geldikleri belirtilir.³³²

Sivas İli idari sahasında kurulmuş Karalar ile Karalı köyüne ve Suşehri İlçesi idari sahasında kurulmuş Karalar köyüne adlarını verdikleri, dolayı ile bu köyleri Karalar Aşireti üyeleri kurdukları anlaşılan aşiret üyesi bazı oymakların 1780’li yıllarda Adana/Yüreğir Nahiyesi civarına iskan edildikleri anlaşılmaktadır.³³³

Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası ile Kadılıtürk Köyü ara bölgesinde bulunan “*Karalar yeri*” adlı mevkiye adını vermiş oymak, Niğde İli Has ve Şahinalı köyünde Karalar soyadı, Tomarza İlçesi Şihbarak köyünde Karalar soyadı almış oymaklarında bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Tarihte Çorum merkezi Sofular ve Karamançavuş Mahallesinde “*Karalaroğlu*” sülale adı almış oymaklar,³³⁴ Çorum İli Kuşsaray Köyünde yaşayan ve “*Karalı Aşireti*” üyesi olduğu belirtilen, “*Karahanlılar*” sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi İbrahim köyünde “*Karalar*” adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Turgutlu köyünde “*Karalar*” adı almış oymak, Osmancık İlçesi “*Karalargünevi ve Kara köyü*”ne adını vermiş oymaklar, Sorgun İlçesi “*Karalık Köyü*”ne adını vermiş oymak, Çelebi İlçesi “*Karalık*” bölgesine adını vermiş oymak, Çorum İli Çorum İli Kuşsaray köyünde

326 Sümer, Bozoklu Oğuz Boylarına Dair.,s.67.,

327 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.60

328 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

329 Karalar Aşireti'nin alt ve üst boyları hakkında farklı görüşler ileri sürülsede, konunun otoritesi olan Sümer Hoca'nın görüşleri esas alınmıştır.

330 Sümer, B.T.D.,a.g.m.s.318.

331 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.115.

332 Hasan Şahin,a.g.e. s.233.

333 BOA.Tarih :11/B /1231 (Hicri) Dosya No :642 Gömlek No :31527 Fon Kodu :HAT

334 H.Haldun Şahin,a.g.e.

yurt tutmuş Karalar sülale adı almış oymak,³³⁵ Şahinkaya ve Budağan Köylerinde “*Karalar*” soyadı almış oymaklar, Bayat İlçesi Kunduzlu ve Akseki Köylerinde yaşayan “*Karalı*” soyadı almış oymaklar ve Delice İlçesi Halıtlı Köyünde yaşayan “*Karataş*” soy, “*Karalar*” sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılmaktadır.³³⁶

Canbeğ Aşireti:³³⁷ Cihanbeğli, Cilian, Canbeklü, Canbek, Canbeğli adıyla da anılan ve Beğdili Boyu arasında da kaydolunan aşiret üyelerinin Azerbaycan yöresinde yurt tutmuş uzantıları Türkmen, Konya yöresine Dicle bölgesinden gelmiş uzantılarının bir kısmı Kürt lehçesi konuşup, kendilerini Kürt adı ile tanımladıkları görülmektedir.³³⁸

Bacekanlı, Direkanlı, Yarçekanlı, Zirkanlı, Koyunoğlu, Japovalı ve Herdili adıyla alt tâifelere ayrıldıkları belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin Karataş Nahiyesi idari sahasında 55 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.³³⁹

XVIII. Yüzyılda gerçekleşen iskân düzenlemesinde çalışma bölgemize yerleştirildiği,³⁴⁰ 1828 yılında da Konya ve Aksaray yöresinde oturdıkları Şeyhbizinli, Ziveli, Mikaili, Geyikli, Athanlı, Türkanlı, Siganlı Aşiretleri ile birlikte her sene İstanbul iâşesi için 100 000 koyun gönderdiği ve aşirete bağlı bazı taifelerinin, Aksaray Kazası ile Ankara eyaleti Haymana Kazasına iskan ettirildikleri XVIII. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.³⁴¹

Aşiret üyelerinin Bayat İlçesi Kuruçay köyünde 283, Çorum yöresinde kurulmuş Güllücek köyünde 66, Sarışeyh köyünde 13, Köşürelilik köyünde 25, Oluközü köyünde 73, Saraylı köyünde 37, Gölyeri köyünde 8, Darlık köyünde 6, Aktaş köyünde 10, Kavacık köyünde 9, Demirci köyünde 8, Aksu köyünde 7, Şemi köyünde 13, Aksoku köyünde 29, Pekmezli köyünde 39, Eskice köyünde 13, İlemin köyünde 48, Kireçocağı köyünde 17, Mislerovacı köyünde 12, Şabna-Şenbe köyünde 73, Hortumca köyünde 10, Darlık köyünde 6, Sırlıklı köyünde 22, Kınık köyünde 24, Demircideresi köyünde 10, Karahisar köyünde 27,³⁴² Aksungur köyünde 17, İnaloğlu köyünde 20, Bekaroğlu köyünde 13 nüfusla ve Sungurlu İlçesi Demirşeyh köyünde 1 hanede yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.³⁴³

Aşiret üyesi bazı taifelerin Çorum yöresinde kurulmuş “*Tatar; Elbiz,*³⁴⁴ *Kınıkdeliler; Pınarçay köyleri*” nde, bazı taifelerinin Mecitözü İlçesi Kayı köyünde,³⁴⁵ bir taifenin Osmancık İlçesi, bir

335 Aksüt,a.g.site.Malatya’nın Hekimhan ilçesine bağlı Ardahan köyü kökenli olduğu Kayseri/Sarıoğlan ilçesinin Karaözü köyü, Amasya/Merzifon İlçesi Löstüğin köyü, oradan Çorum’da Kultak denen bir yere yerleştikleri, daha sonra Kultak’tan ayrılıp Kuşsaray, Körücek, Karacaören ve Sorkoğlan’a geldikleri ve bu yerleşimin 1840’larda olduğu bilgisi aktarılmaktadır.

336 Halıtlı Köyü XVI. Yüzyılın İlk çeyreğinde Çiçekdağı Nahiyesine bağlı Halidlî (Çalıtli) adıyla anılmaktadır. Anlaşılan, bu köy XVIII. Yüzyıl iskanları ile boşalmış ve halk arasında 93 harbi adı verilen Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında doğu ve diğer bölgelerinden gelen bir grup Türkmen ahali yeniden şenlendirilmiş. Yine, tarihte Siliştre eyaleti idari sahasında “Karalar” adlı bir kaza ile Şam eyaleti idari sahasında “Karalar” adlı bir kazanın bulunduğu bilinir.

337 www.angelfire.com (Cihanbeğli Aşireti’nin Beğdili Boyuna bağlı olduğuna ilişkin.)

338 Fahrettin Kırzioğlu, Kürtlerin Türklüğü,s.103.

339 Halaçoğlu, A.A.O.C.,a.g.e.Cilt. 3. Yusuf hoca bu aşireti Avşarlar arasında yer vermiştir.

340 Sümer, Oğuzlar,s. 111.

341 BOA.Tarih :29/Za/1244 (Hicrî) Dosya No :41 Gömlek No :2011 Fon Kodu :C..BLD

342 Karahisar adlı bu köyün günümüzde Çorum İli merkezine bağlı Karahisar köyü veya Uğurludağ İlçesi idari sahasında bulunan eski adı Karahisar olan Mehmetaliçiftliği adlı köy civarında olduğu sanılır.

343 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.32.

344 <http://www.corum.com.tr/Asiretler--Konar-Gocerler.html>.

345 Ahmet Şahin, Emekli Albay, Başkent Çorumlularının sosyal ve kültürel açıdan gelişmesi amacıyla kurulmuş Ank.Çor.Der.Fed. ve Bşk.Çor. Bir. Derneklerinden arkadaşım, dostum adı geçen oymağın üyesi.

taifenin Budak-özü-Sungurlu Kazası idari sahası, bir taifenin İskilip İlçesi yöresi³⁴⁶ ve İkipınar köyü, bazı taifelerinin de Çankırı yöresinde yaşadığı tarihi vesikalardan anlaşılr.³⁴⁷

Aşiret üyesi bazı taifelerin 1783 yılında Çankırı, Ankara, Viranşehir, Bolu havalesinde yaşadıkları, bazı taifelerinin Çerkeş kazası havalisinde bulunan yaylalarda yayladıkları, bazı taifelerinin Ulaş İlçesi Karagöl köyü, Kangal İlçesi Pınargözü köyü, Divriği İlçesi yöresi ve Yozgat'ın Aydıncık ilçesi köylerinde yurt tuttıkları bilgileri aktarılır.³⁴⁸

Cihanbeğli Aşiretine bağlı bazı taifelerin Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Hargün karyesinde oturdukları anlaşılmaktadır.³⁴⁹ Zara Kazası Akyazı-Kuzviran karyesinde Cihanbeyli sülale adı almış oymak,³⁵⁰ Şarkışla İlçesi merkezi ile Sivas İli merkezinde yaşayan Canbek soyadı, Tomarza İlçesi Karapınar köyünde Canbek soyadı, Sarız İlçesi Ördekli köyünde Canbek soyadı, Pınarbaşı İlçesi Büyükkabaktepe ve Yoğunpınar köyünde Canbek soyadı, Develi İlçesi Alaylı köyünde Canbek soyadı almış oymak ve Çorum merkez Uç mahallesinde yaşamış “Cihanbeyli” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.³⁵¹

Canbeklilere Bağlı Aşiretler: *Becanlı, Zeyveli, Cerrah Aşireti.*

Becanlı Aşireti; Canbekli Aşiretine bağlı oldukları anlaşılr ve yörede yurt tutmuş Bacanlı sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Zeyveli Aşireti: Türkmen Ekrâdı tairesine bağlı oldukları belirtilir. Aşiretin Cihanbeyli (Canbekli) Aşiretine bağlı oldukları bilgisi yer almaktadır. XVIII. Yüzyılda Rakka sürgünü ile Rakka'ya gönderildiği anlaşılan aşiretin bu sürgünden firar edip 1720 yılında Elazığ/Harpur Kazası civarına geldikleri ve geri sürgün yerleri olan Rakka'ya gönderilmek istendiği anlaşılmaktadır.³⁵²

Bu sürgünden de kaçan aşiret üyelerinin eski yurtları olan Anadolu içlerine geldikleri, Yapraklı İlçesi eski adı “Zeyveli” yeni adı “Subaşı” olan köy kurucuları, Bayat İlçesi eski adı “Zeyveli” yeni adı “Çamlıgüney köyü” kurucuları yine bu mntıkada kurulmuş Ayvalıca köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Tarihte İskilip kazası mntıkasından bulunduğu ve bu mntıkada kurulmuş “Kurusaray” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları XX. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer alır.

Hüseyin-Abad Nahiyesi ve Çankırı yöresine zorunlu iskanlarının yapıldığı belirtilen aşiret üyelerinden bazı taifelerin günümüzde Yapraklı İlçesi Bayırzeyve-Yamaç köyünde bazı taifelerinin, Kızılırmak İlçesi Bayanpınar ve bazı çevre köylerde yaşadığı sanılır. Sanımızı ise, Bayanpınar köyünde yaşayan ahalinin geçmiş yüzyıllarda Ilgaz Dağını yaylak olarak kullanıp, ilk önce adı geçen köyün “Zeyveli” adlı mevkisine yerleştiği ve daha sonraları bu köye dahil olduğu bilgileri kaynak oluşturur.

Aşiret üyesi bazı oymakların, XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile Malatya İli Akçadağ yöresinden getirilip ilk evvel Kızılırmak İlçesi eski adı Zeybek (Kışla) köyüne yerleştirildikleri, bir süre sonra buradan dağıtılarak Çankırı/Kızılırmak, Sungurlu, Bayat, Uğurludağ İlçeleri civarında

346 Hacı Haldun Şahin,a.g.e.

347 Şehitlerimiz,a.g.e.

348 http://www.gencaleviler.com/forum/hamza_aksut_sorulari-t20381p8.html Bazı taifeleri Kurmançi lehçesiyle konuşmakta olan Canbek aşireti üyelerinin Kuzey Suriye ve Harput'un Şabanlı köyü yöresinde yurt tuttuğu ve İmam Rıza ocağına bağlı oldukları bilgisi aktarılır.

349 BOA. **Tarih : Dosya No : Gömlek No :13256 Fon Kodu :ML.VRD.TMT.d..**

350 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,53. Yıl.1831-1842.

351 H.Haldun Şahin,a.g.e.

352 Hamza Aksüt,a.g.site.

kurulmuş “Bayanpınar, Çamlı (Kışla-Zeybek), Kuzu, Küçükbahçeli, *Büyükbahçeli, Karaömer, Yeniyan, Karadibek, Taytak, Kula, Dana, Ağzıbüyük köyleri*”ne yerleştirilmişlerdir.³⁵³

Zeyve Aşiretinin Doğu uzantıları Baskil yöresinde 19 köyde oturdukları Sünni-Hanifi olup, Türkçe ve Kurmanci Türkçesi konuştukları belirtilir.³⁵⁴

Cerrahoğlu Aşireti: Bu aşiretin Cihanbeylilere bağlı olduğu anlaşılr. Çorum/Bayat İlçesi Kuruçay köyünde yaşayan Cerrahoğulları sülale Şahin soyadı almış oymak ile Keskin İlçesi merkezinde yaşayan Cerrahoğlu sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Karaağaç Aşireti: Adını, Karaağacın önemli ağaçlardan sayılmasından dolayı aldığı düşünülür. Bu gelenek halen yöre halk kültüründe yaşatılır ve karaağaç önemli ağaçlardan sayılır. Karaağaçla ilgili geniş bilgi “*Kutsal kabul edilen ağaçlar*” başlığı adı altında verilmiştir.

Tarihte Dumlucan Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karaağaç karyesi, Ziniski Nahiyesi Karaağaç karyesi, Hacıbektaş İlçesi Karaağaç köyü, Karahisar-ı Develi Kazası Karaağaç karyesi ve ...?.. Karaağaç-Gürüm karyesi kurucularının bu boya bağlı olduğu sanılır.³⁵⁵

Çankırı/Orta İlçesi “*Karaağaç köyü*” kurucuları, Kızılırmak İlçesi mıntıkasında “*Karaağaç tepesi*”, Delice İlçesi Karakısıık Köyü ve Kocabaş Köyü mıntıklarında “*Karaağaç tepesi*” adlı mevkiler, Yerköy İlçesi “*Karacağaç*”, Keskin İlçesi “*Karaağaç*”, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Karaağaç*”,³⁵⁶ Çorum İl sınırları içerisinde “*Karaağaç*”,³⁵⁷ Bayat İlçe sınırlarında “*Karaağaç*” adlı köylere adlarını vermiş taifelerin bu aşirete bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Çiçekli, Gökçam, Sarıkaya ve Çavuş Köylerinde “*Karaağaç*” adlı mevkiler, Çankırı İli Satyüzü köyünde “*Karaağaç*” adlı mevkiler, Orta İlçesi “*Karaağaç köyü*”, Çorum Camikebir Mahallesinde “*Karaağaçhoğlu*” sülale adı almış oymak, Bayat İlçesi Yeni köyde “*Karaağaç*” soyadı, yine Çorum İlinin Buğet, Saz ve Şahinkaya Köylerinde “*Karaağaç*” soyadı almış oymaklar, Türkler Köyünde “*Karaağaçoğulları*” sülale adı almış oymak, Çerkeş İlçesi Yalaközü, Ören, Kuzdere, Kadıözü köyünde “*Karaağaç*” soyadı almış oymaklar, Balıseyh İlçesi İzzettin Köyünde “*Karaağaç*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Yarımşöğüt Köyünde “*Karaağaç*” soyadlı oymaklar, Ürgüp İlçesi Sarıhıdır köyünde Karaağaç soyadı almış oymak, Aksaray ili merkezinde Karaağaç soyadı, Şarkışla İlçesi Kızılcaışla, Kadılı köyünde Karaağaç soyadı, Niğde İli Merkezinde Karaağaç soyadı, Ortaköy İlçesi Balcı ve Çalın köyünde Karaağaç soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

353 Aşiret üyelerinden “Fatih Durmuş, İbrahim Yıldız, Aydın Karagül, Orhan Kurt”la arkadaşlığım bulunmakta ve bu şahıslar atalarının yörenin yerli aşiretlerinden olduğunu atalarının anlattıklarını belirtmişlerdir. Aşiret üyelerinden Dt. Fatih Durmuş yazdığı, “Dünya Devleti Olma Yolunda İlerlerken, Bölücülük Hareketleri” adlı makale/yazısında, “ Biz Müslüman Türkler, 1000 yıldır bu coğrafyada yaşıyoruz. Onun için Hristiyan alemi ve Yahudiler kuduruyor. Bizi bulduğumuz coğrafyadan önce etnik, dinsel, mezhepsel parçalara bölüp sonra Asya’ya geri göndermek istiyorlar. Türk-Kürt kardeşlerin evvelden beri birlikte yaşaması emperyalistleri çıldırtmaktadır. ...PKK. Terörü ile bunu ateşlemek istiyorlar. Türk ve Kürt kardeşlerin “Tek Millet, Tek vatan, Tek Bayrak” iddiasından asla taviz vermemesi gerekmektedir”....Diyerek, Türk’le, Kürt’ün aynı soydan gelen kardeşler olduğu, bazı kötü niyetli millet ve devletlerin bu kardeşlerin kafasını karıştırmaya çalıştıklarını belirtmektedir.

354 Gülensoy,a.g.e.,s.83.

355 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.60

356 XVI. Yüzyıl bilgisi.

357 Çorum yöresinde kurulmuş Karaağaç adlı bu köyde 58 erkek nüfus yaşadığını 1837 yılı kaynaklarından anlarız. Tanar,a.g.e.

Karaağaç Bölüğü Aşireti; Karaağaç Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Katar kazası “Çobanotağı” adlı yerleşim yeri ve bölgede 41 hanede yaşadıkları belirtilir.³⁵⁸ Ayrıca Sungurlu İlçesi Büyükpolatlı Köyü arazisi içerisinde “Kayaagaşlı” adı verilen eski bir yerleşim yeri, mezra bulunur ve bu adın “Karaağaçlı” sözünden dönüştüğü sanılır. Bu mezra etrafında bulunan araziler ise adı geçen köyde yaşayan “Demirkazma” soyadı almış oymağa aittir. Ve söz konusu oymağın bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.³⁵⁹

Karahisar Aşireti: Aşiret üyelerinin tarihte Bozok/Kara Hisâr-ı Behram, Çorum yöresinde Kara Hisar-ı Demürlü ve Niğde sancağı idari sahasında Karahisar-ı Develi adı ile şehirler kurdukları bilinir.

Yörede kurulmuş “Emirsarı, Kapıcıhacı ve Üçborlu” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin Ürgüp Nahiyesi idari sahasında Karahisar karyesi, Kılmiğad Nahiyesi Karahisar karyesi,³⁶⁰ Çorum yöresinde bu kaza dışında bir nahije ve dört köy kurdukları tarihi kaynaklardan anlaşılr.³⁶¹

Günümüzde Çorum İli idari sahasında bulunan “Karasar köyü”,³⁶² İskilip İlçesi idari sahasında bulunan “Şihkarasar köyü” söz konusu köylerin devamı olduğu, diğer yerleşim yerlerinin de geçen yüzyıllar içerisinde lağv edildiği ve yahut isimlerinin değiştirildiği anlaşılr. ,

Çerkeş ilçesi “*Karasar köyü*” kurucuları ile Kalecik İlçesi Eşmedere köyünde yaşayan “Karahisar” adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.³⁶³ Eşmedere köyünde yurt tutmuş “Karahisar” adlı oymağın atalarının tarihte Sungurlu İlçesi eski adı Müdü olan Bağcılı köyünden geldikleri belirtilmektedir.

Musa Hacı Aşireti:³⁶⁴ Musabeyli, Musacalı, Musalar, Hacı Musalı, Haydarbeyli adı ile anılır. Dulkadirilerin Salımanlı Aşiretleri ile yöreye geldiği belirtilir.

Avşarlar arasında da kaydolunan aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Kızılcapınyurdu yaylasında 76 hanede, Beğtimur karyesinde 16 hanede, Tacirli mahallesinde 32 hanede, Temurhanlı mahallesinde 58 hanede, Darıcılar mahallesinde 37 hanede, Eyerciler mahallesinde 112 hanede, Hisarcık mahallesinde 19 hanede, Karaveli mahallesinde 81 hanede, Halebli mahallesinde 53 hanede, Bazlamaç mahallesinde 21 hane, Menteşli mahallesinde 23 hanede, Beğmişli ve Karabıyıklı mahallesinde 29 hane, Anamaslı mahallesinde 60 hane, Göbeli mahallesinde 18 hane, Hamildi mahallesinde 9 hane, Kürekçiler mahallesinde 91 hanede, Salavatlı mahallesinde 45 hanede, Seyyidahmedli mahallesinde 18 hanede, Kızılcapınar (Yellice) yaylağında 59 hanede, Tacirli karyesinde 21 hanede, Demirciler mezrasında 33 hanede, İbrahimhacılı mezrasında 93 hanede, Küldün mezrasında 26 hanede, Karageyikli karyesinde 17 hanede, Gönüllü karyesinde 12 hanede, Beğseki karyesinde 15 hanede, Dünderli karyesinde 18 hanede, Turhasanlı karyesinde 16 hanede ve Ahmedoğlucami karyesinde 7 hanede, Kenar-ı Irmak Nahiyesi Yenice karyesinde 7 hanede, Niğde Kazası idari sahasında 7 hanede,³⁶⁵ Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 33 hanede,

358 Yusuf hoca, bu taifenin Bayatlar içerisinde bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.

359 Osman Yazman, Oymak üyesi. MEB. Emekli. Büyükpolatlı Köyü doğumlu.

360 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.60

361 Daha önce belirtildiği gibi bu kaza Selçuklu ve Beylikler döneminde bölgenin merkezi.

362 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.423. 1837 yılında Çorum Karasar köyünde 158 erkek nüfusun yaşadığı, Sadullah bin Hasan adlı 55 yaşında uzun boylu kır sakallı muhtarın bulunduğu kaynaklarda yer alır.

363 Karasar adlı bu köylülerin wikipedialarında köylerinin eski kayıtlarında “Şahabeli” adlı bir kasaba adı geçtiği ve dolayı ile bu köyün eski adının bu olduğu ve bu köyde yaşayan bazı oymakların uzantılarının çevrede kurulmuş Aydınlar köyünden geldiği belirtilmektedir.

364 Sümer; Bozok Tarihine Dair., 313.

365 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

Hacıbektaş Nahiyesi Güllüce karyesinde 26 hanede Karahisar Kazası idari sahasında 58 hanede,³⁶⁶ Kayseri yöresinde kurulmuş Keykubat köyüne tabi Yenice kışlağında 98 hanede, Develi yöresinde 7 hanede, Koramaz Nahiyesi idari sahasında 7 hanede ve Eskiil Kazası idari sahasında 10 hanede, Akdağmadeni İlçesi Hacıfakılı köyünde ve Kır-şehir yöresinde 23 hanede yaşadıkları bilgisi XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.³⁶⁷

Aşiret mensuplarının Salmanlı-Yozgat arasında “*Musabeyli*”,³⁶⁸ Salmanlı, Osmanpaşa Kasabası arasında “*Musabeyli*”, Kızılıkocalı-Şefaattli mıntıkasında “*Hacımusalı*”, Çankırı İli idari sahasında “*Hacımusalı*”, Boğazkale yöresinde “*Musabeyli*”, Çorum İli merkez ilçe sınırlarında “*Hacımusa*”, Sungurlu İlçesi idari sahasında “*Musahacılı*”, “*Hacımusalı*” ve “*Yerköy İlçesi idari sahasında Haydarbeyli*” adlı köyler kurup adlarını verdikleri anlaşılar.³⁶⁹

Tarihte kurulmuş Eşkinciyan Nahiyesi Musahacılı-Akçakoyunlu karyesi kurucuları, Kenar-ı Irmak Nahiyesi Musahacılı karyesi kurucuları, Kılseme Nahiyesi Musabeyler karyesi kurucuları, Durdul Nahiyesi Musabey karyesi kurucuları, Sücaüddin Nahiyesi Musacalar karyesi kurucuları, Sivas sınırları içerisinde Şeyhmusa karyesi kurucuları, Bünyan Kazası idari sahasında Musaşeyh köyü kurucuları, Karahisarı-ı Develi Nahiyesi Musa karyesi kurucuları, günümüzde Yeşilhisar Kazası idari sahasında bulunan Musahacılı köyü kurucuları, Eskiil Kazası idari sahasında kaydolunan Musalar Aşireti üyeleri, Eyubili Kazası Musala karyesi kurucuları, Koyulhisar Kazası Musala karyesi kurucuları,

Yozgat bölgesinde kurulmuş köylerin bazılarının XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile boşalıp lağv edildiği anlaşıırken, Sungurlu yöresinde kurulmuş köylerin adları da değiştirilmiş “*Hacımusalı Köyü*” ne *Beşdam*”, “*Musahacılı Köyü*” ne *Arabaçayı*” adı verilmiştir.³⁷⁰

Aşiret üyeleri tarihte Celali isyanlarına katılmalarından dolayı XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Rakka’ya göçürüldüğü ve çoğunluğunun Huneyze Nehri boylarına, 150 hanesinin de Rakka-Harran yöresi Colab Nehri çevresine yerleştirildiği bilgisi Osmanlı arşivlerinde yer alır.³⁷¹

Rakka’ya sürgün edilmiş pek çok aşiret gibi bu aşirette bölgenin yaşam koşullarına alışamaz, Arap Aşiretlerinin kendilerine verdiği zararları önleyemez olur. Sürgün yerinden firar ederler, kendilerini takip eden devlet görevlilerinden kurtulup Adıyaman, Malatya dolaylarına gelirler. Bu firar yolculuğunda aşiretten küçük kopmalar olur ve bir kısmı Elazığ, Tunceli güzergahı ile Gümüşhane yöresine gelir. Bunlardan bir kısmı bu bölgede yurt tutarken, bir kısmı Trabzon ve Rize yörelerine giderler ve buralarda yurt tutarlar.

Anadolu içlerine doğru gelen büyük gurup ile başı boş dolaşırken kendilerini takip etmekte olan devlet güçleri alır ve İç Ege bölgesinde kurulmuş Afyon, Kütahya, Aydın, Uşak, Manisa ve Eskişehir yörelerinde bulunan yerleşime uygun köy ve kasabalara zorunlu ikamete tabi tutulurlar.³⁷²

366 Yusuf hoca, a.g.e. Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında bulunan Musa Hacı Aşiretini Çunkar kabilesi, Karahisar Kazası idari sahasında bulunan Musa Hacı Aşiretini Kınık Boyu arasında yer vermiştir. Yöreye ilişkin geniş mesailer yaparak bunları kitap, makale, bildirleri ile ilim camiasının hizmetine sunan Faruk Sümer hoca’da bizimde Kabul ettiğimiz gibi Karaevli Boyu arasında yer vermiştir.

367 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.s.,76.

368 Musabeyli Kasabası, “Haydarbeyli” adıyla da anılır.

369 Sümer, Oğuzlar, s. 433. (XVIII. Yüzyılın ortalarında, Musabeyli Aşireti’nin Antep bölgesinde 500 çadır olarak tespit edildiği bilgilerini aktarmak

370 Sümer, Oğuzlar,a.g.e.,s. 433.

371 Halaçoğlu, a.g.e,s. 59.,Bu iskânı kabul etmeyen *Şerefli Aşireti*, Seyyidlik iddiasında bulunmuş ve bu zorunlu iskâna direnmiştir.

372 Gündüz,a.g.e.,s.89.

Nevşehir yöresinde kurulmuş Sarlıdır köyünde Musabeyoğlu sülale Akkaya soyadı,³⁷³ Niğde İli Merkezinde Musalı soyadı, Niğde İli Edikli köyünde Musallı soyadı, Aksaray ili merkezinde yaşayan Musaoğulları soyad, almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Dağlgan Aşireti: Musahacılı Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Aşiret adıyla,³⁷⁴ Boğazkale İlçesi Yekbas-Evren Kasabası, Sungurlu İlçesi Çiçeklikeller Köyü, Uğurludağ İlçesi arazisi içerisinde birer mevki bulunmaktadır.

Kara Evladı Aşireti: Bozok mintikasında 9 hanede yaşadıkları belirtilir.³⁷⁵

Kara Adı Almış Aşiretler: Kara sözcüğü, geniş ve farklı anlamlar yüklenmiş Türkçe kökenli bir sözcüktür. Türklerin, İslamiyetle tanıştığı ve dolayısıyla akın akın İslam dinine geçtiği dönemlerde yaygın kullanılmaya başladığı anlaşılmaktadır.

Tarihin bir devrinde “Kara-din” adı ile anılarak “Şaman-izm,”³⁷⁶ “Kara Budun, Kara Türgişler, Kara Uyurlar, Kara Hanlı, Kara Kalpak, Kara Oğuz, Kara Bayat, Kara Aşar” denilerek, “halk ve devlet”, “Karaevli, Karakeçili, Karatatar, Karaçorum, Karaçorlu,”³⁷⁷ Karasungurlu,³⁷⁸ Karaçayan, Karatürk,³⁷⁹ Karakurt-Karacakürt” denilerek, “aşiret”, “Kara Donlu (Beytullah), Kara Hızır, Kara Şeyh, Kara Ardiç, Kara Evliya, Kara Baba, Kara Deynek, Kara kütük” gibi isim ve deyimlere konu olarak, “Allah dostu şeyh veli”, Kara Murad (Efsanesi), Kara Osman’ım veyahut Zeynep’im olsaydı şunu? bunu yapamazdın veyahut yapardın bana” gibi deyimlerle kullanılarak, “kurtarıcı” anlamı yüklenmiştir.

Şaman Türk inancına göre ruhlar “pak-arı ve kartös” diye iki guruba ayrılır. “Pak-arı” gurubu içerisinde olanlar temiz günahsız, “Kartös-kara” diye anılan grupta kötü ruhlu, günahkar olarak yorumlanırdı.

Gök mavi, yer kara denilerek Gök tanrılarını gökyüzünde, Yer tanrılarını (kartös) kara’yı da, yeraltında bulunduğuna inanırlar, dolayısıyla kara sözcüğü “yer, toprak, mezar, aşağı-yukarı ve yön (kuzey)”³⁸⁰manasında kullanılırdı. Bunun günümüzde pek çok örneğine rastlamak mümkündür.³⁸¹

Bu geleneklerin izleri Anadolu’nun diğer yörelerinde olduğu gibi çalışma bölgemizde de görülmekte “Gök Tanrı ve Yer Tanrı ” ile ilgili inanç biçimleri özellikle ay ve güneş tutulması, şimşek şakıması, zelzele gibi doğa olaylarında göze çarpmaktadır.

Ay ve güneş tutulmalarında kötü ruhların, başka bir ifadeyle şeytanların göğü istila ettiğine inanılır. Bunları korkutup kaçırmak için insanların “Damlarına” çıkarak silah attığı, teneke çaldığı, kadınlarında zılgıtlı bağırıldığı görülür.

Göktanrı inancı, başka bir ifadeyle Şaman kültüründen kalma olan bu inancın halen Anadolu’da uygulandığı görülmektedir.

373 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

374 Türkay,a.g.e.,s. 263.

375 Yusuf hoca, bu aşireti Bayatlar içerisinde yer vermektedir.

376 Ertuğrul Danık, Tunceli Mezar Taşları,s. 27.

377 Karaçorlu Aşireti: Bu aşiretin Güney Arerbaycan uzantısı Areri Türkçesi konuşup, Türkmen olarak bilinirken, Elazığ çevresinde yaşayan uzantısı Kurmançı ağızıyla konuşmaktadırlar. (Kırzioğlu)

378 Karayakup Aşireti üyelerinin Çelebi İlçesi idari sahasında bulunan “Karayakup Köyü” nün kurucuları olduğu anlaşılr.

379 Hasan şahin,a.g.e., Mahsenli köyüne (belde) 1727 yılında “Karatürk” Türkmen Aşiretine mensup taifelerin yerleştiği belirtilmektedir.

380 Anadolu’da yüksek mevkilerde kurulmuş köylere ve bu bölgede yaşayan aşiretlere „Kara“, ovalarda yaşayan aşiretlere “Ak“ denildiği yaygın olarak görülmektedir.

381 Yöre halk kültüründe görülen bir efsaneye göre, yerin Dokuz kat olduğu, en altında bir sarı bir öküzün bulunduğu ve dünyanın bu sarı öküzün boynuzları üzerinde durduğuna inanılır. Başka bir halk inancına göre bunun yarata karşı geldiği için yer altına sürülerek cezalandırıldığı bilinir. Kalafat,s.29.

Yöre halk inançlarına göre dünyanın Dokuz kat (kimine göre yedi) olduğu, en altında bir sarı öküzün bulunduğu ve dünyanın bu sarı öküzün boynuzları üzerinde durduğuna inanılmaktadır. Zelzele olayları bu sarı öküz de olan hareketlenmelerden kaynaklandığı kabul edilmektedir.

Anadolu'yu yurt edinmiş Oğuz Boyları yerleştikleri Hitit, Frik, Kimmer, Pers, Galat, Roma, Bizans gibi diğer kavimlerden kalma şehir, köy harap yerlerine viran, ören dedikleri gibi Karaören, Karaviran adı verdikleri de yaygın olarak görülmektedir. Bu gelenekten dolayı da, yörede kara adı taşıyan şehir, kasaba, köy, mezra, kışla, boy, aşiret, cemaat, oymak, soy, sülale adları yaygın olarak bulunmaktadır.³⁸²

Kara sözcüğü yöre halk kültüründe, “Allah kara belanı versin, Kara haber, Kara gün, Kara soyka, Kara düzen, Kara bahtlı, Kara yazı, Kara atma (karalama), Kara yerlere kal, denilerek olumsuzluk anlamında kullanılırken,

“Kara papaz, Kara gavur, Kara dinli” deyimi halen yörede kullanıldığı ve insanların bir birleriyle yaptığı kavgalarında “Karadinli, karadinini ..?..”, “Kara gavur, Kara papaz”, gibi hakaret bildiren ve dinsizlik ifade edilen ilenç sözlerle kullanıldığı görülür.³⁸³

Türklerin İslamiyete geçtiği dönemler ve Anadolu'da fetihden önceleri yerleşmiş Türklerin toplumsal ve dini yapılarını bu bilgi ışığında değerlendirdiğimizde kara adı taşıyan boy ve aşiret adının menşei, tarihte Türkler arasında yapılmış inanç çatışmaları sonucu ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

3- BAYAT BOYU

Adının menşei, Uygur Türkçesinde “Zengin, mal-mülk sahibi devletli” anlamına geldiği³⁸⁴ ve sembolünün “ügi” diye adlandırılan atmaca, baykuş türünden avcı bir kuş olduğu belirtilir.³⁸⁵

Dulkadiroğulları, İran'da Kaçarlar, Horasan'da Kara Bayatlar, Maku hanlar, Doğubeyazıt hanları, Kerkük Türkmenlerinin çoğunluğu ve 1480 yılında Hicaz'da Dede Korkut kitabını yazan Tebrizli Hasan ve meşhur Şair Fuzûlî bu boya mensup oldukları bilgisi aktarılır.³⁸⁶

Tarihte Anadolu'da 59.222 hanede yaşadıkları anlaşılan boy mensuplarının,³⁸⁷ ekseriyetle yöreye XV. Yüzyılın ilk yarısından itibaren Dulkadirîlerle geldikleri belirtilir. Boy mensuplarının, Karahisar Kazası Bayat köyünde 10 hanede, Bayat Nahiyesi ile bu muntıkada kurulmuş “Bayat Kışlası”nda 37 hanede ve 5 ayrı yerleşim yerinde 150 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Bayat karyesinde, Hasandağı Nahiyesi idari sahasında,³⁸⁸

382 Kara, Karahisar, Karaağaç, Karaali, Karalı, Karaardıç, Karasivri, Karakışla, Karaavdar, Karababa, Karabatak, Karabel, Karabenli, Karaböcek, Karabudakçı, Karabulut, Karaburun, Karaçalı, Karaçar, Karaçay, Karaçerçili, Karaçif, Karaçil, Karadağ, Karadan, Karadavut, Karadibek, Karadiğin, Karadikme, Karadonlu, Karadurak-ı, Karafakılı, Karaçalı, Kara Şeyh, Karafilik, Karagökçe, Karagüdü, Karagül, Kara Ardiç, Karahızır, Karaivaz, Karakaç, Karakaya, Karakol, Karaköse, Karakürd, Karakurdündere, Karakuşçu, Karakuyu, Karamurat, Karamusalı, Karaoğlu, Karapınar, Kararecep, Karaseydi, Karaseyfi, Karasofu, Karaşin, Karataş, Karayakup, Karayar aşiret, oymak, taife ya da şehir, karye, mezra, kışlakların bağlı boylarına ilişkin fazla bir bilgi edinilemedi.

383 Uçakçı, Sungurlu “Geliştirilmiş ve Düzenlenmiş” baskı.,a.g.e.

384 Ögel, a.g.e, s. 332.

385 A.g.e,s.358.

386 www.bilgininadresi.net

387 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.12.

388 Hasandağı Nahiyesi idari sahasında bulunan boy mensupları Bayadisalur adı ile kaydolunur.

Çankırı Bayat köyünde ? hane ve Çankırı/Tosya Kazası Bayat köyünde 34 hanede yaşadıkları³⁸⁹ ve Maraş/Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında, 10 hanede yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.³⁹⁰

Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Bayathisar karyesi, Anduğu Nahiyesi Bayat karyesi, Hasandağı Nahiyesi Bayat karyesi, Karahisar-ı Develi Kazası Yağlı-Bayat karyesi, Eskiil Nahiyesi Bayatbeyi karyesi,³⁹¹ Sivas yöresinde kurulmuş Bayatkulu karyesi, Şefaati İlçesi mıntıkasında kurulmuş “*Bayatlı*” adlı mezranın kurucuları, Delice İlçesi Çongar Köyü mevkiinde bulunan “*Bayat-özü*” adlı yerleşim yerinde yaşamış ve herhangi bir nedenden ötürü yöreden uzaklaşmış taifeler,³⁹² Yıldızeli İlçesi Bayat köyü kurucuları, Bor İlçesi idari sahasında bulunan Bayat köyü kurucuları,³⁹³ Hüseyin-Abad (Alaca) İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Bayat Mezrası*”, aynı ilçeye bağlı “*Akçaköy*” de yaşayan “*Bayatoğulları*” sülale adı almış oymak,³⁹⁴ Çorum İli Bayat İlçesini kurup adını veren oymaklar, Kargı İlçesi “*Bayat köyü*” kurucuları, Çorum İli Osmancık İlçesi yolu 3 km’sinde bulunan “*Bayat Gediği*” adlı mevkiye adını vermiş oymaklar, Bala İlçesi idari sahasında yer alan “*Büyük ve Küçükbayat*” adlı köy kurucuları ve Yozgat İli idari sahasında kurulmuş “*Bayat Köyü*” kurucularının bu boya bağlı olduğu anlaşılr.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Uç ve Hacımurullah Mahallesinde yaşamış “*Bayatlı*” sülale adı almış oymaklar,³⁹⁵ Delice İlçesi “*Halıtlı Köyü*” nde “*Tozluyurt soy, Bayatuşağı*” sülale adı almış oymak ile aynı köyde “*Sırakaya soy, Bayatuşağı sülale*” adı almış oymak,³⁹⁶ Alaca İlçesi Tutaş ve Akça Köyünde “*Bayatoğulları*” sülale adı almış oymaklar,³⁹⁷ Balıseyh İlçesi “*Kılevli Köyü*” nde “*Bayatoğulları*” sülale adı almış oymak, Şabanözü İlçesi “*Özbek Köyü*”nde “*Bayat*” soyadı almış oymak ve Kaman İlçesi merkezinde “*Bayat*” soyadı almış oymağın bu boya bağlı olduğu anlaşılr.³⁹⁸

Ayrıca tarihte Bozok sancağı Emlak Nahiyesi, günümüzde Yozgat İline bağlı Bacılı köyünde yaşamış ve “*Bayad*” adı almış oymak, Sivas İli Merkezinde Bayat’a soyadı, Gürün İlçesi Merkezinde Bayat soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Bayatoğlu soyadı, Hafik Kazası Oğnovid köyünde Bayatoğlu sülale adı,³⁹⁹ Bor İlçesi Bayat köyü ve ilçe merkezi ile bu köyde Bayat soyadı, Niğde İli Kilisedere köyünde Bayat soyadı, İl Merkezinde Bayatlı soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Talas semtinde Bayat soyadı, Kocasinan semtinde Bayatgil soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Bayat Boyuna Bağlı Aşiretler: Şambayadı, Dulkadirli Hanedan soyu, Ali Hanlı, Ağcalı, Ağcakoyunlu, Delialili, Çiçekli, Çobanotağı, Kaçar, Eyneli, Bayan, Barak, Firuzbeğli, Kulaklı, Hamzafaklı, Bahşi, Erzenyurdu, Moğol Tatarları, Gedükhasanlı, Gariben, Günlüpare, Gödeli, Diklen, Timurlu, Töhmerek, Çardaklı, Evci, Kösemustafalı, Kuşçular, Saçlı, Körkeçili, Öküzoğlu, Öküüz, Kudaşlı, Kösebeğli, Çakal Bayatı, Pehlivanlı, Ceklenli, Bardakçı, Kırmelik, Kotankal, Kazak,

389 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.407.

390 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

391 BOA.387 Numaralı Defter.

392 Bu nedenin XVIII. Yüzyıl tehirci olduğu sanılmaktadır.

393 BOA.998 Numaralı Defter.

394 1530 tarihli Sivas-Tokat Livası.

395 H.Haldun Şahin,a.g.e.

396 Halıtlı köyünde yaşayan Sırakaya soy, Bayat uşağı sülale adı almış bu oymağın atalarının Yüz yıl evvel Sığirci İlçesi eski adı Zağlı olan Yarımsöğüt köyünden gelip bu köye yerleştiği anlatılır.

397 Şehitlerimiz.,a.g.e.,

398 Halıtlı Köyünde yaşayan Tozluyurt soy, Bayatuşağı sülale adı taşıyan oymağın atalarının adı geçen köyün T - zluhurt adlı mevkisinden gelip köye dahil oldukları anlaşılr.

399 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,60. Yıl.1831-1842.

Hasançi, Haşrafakih, Kara Musalı, Sarıcalar, Karacaömerli, Karacaali-li, Uçbeğli, İsfani, İnesülü, Mutsanlı, Karsan-Kars, Kene-sarı, Sofraz, Sevindik, Çebiş, Bek-kerli, Kudaş, Ağaçlı, Kesmezli, Kırçalı, Karamusalı, Toğan, Eldelek, Kocaoğlu Aşiretleri.

Şambayadı Aşireti:⁴⁰⁰ Adını Halep, Şam dolaylarında kışlamaları, Orta Anadolu yöresinde yaylamaları nedeniyle bağlı boyu Bayatlar ile kışladıkları Şam yöresinden almıştır.⁴⁰¹ Şambayadları, XIII. Yüzyılın ortalarında meydana gelen Moğol İstilasına üzerine işgal bölgelerinden güneye göç etmiş ve Moğolların 1404 yılında bölgeden geri çekilmesi üzerine Dulkadirli Aşiretleriyle birlikte geri dönmüş aşiretlerdendir.⁴⁰²

Konar-göçer Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olan aşiret üyelerinin⁴⁰³ Bozok, Gedük, Sivas yöresinde 2.426 hanede yaşadıkları ve Niğde ve Kayseriye sınırları içerisinde de bulundukları kaynaklarda yer alır.⁴⁰⁴ Tarihte, Osmanlı, Safevi kavgasında Safeviler tarafında yer aldığı belirtilen aşiret üyelerinin⁴⁰⁵ Emlak Kazası idari sahasında kurulmuş Köylez karyesi, Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hasanşeyhağılı, Burnukara, Büyükviran (Ahmedfakih), Zelleci (Askıncı), Alaaddinhanı, Darıkışlası (Çekmeli), Kiremidlik, Delisultan, Büyükyüreğir ve Küçükyüreğir karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁴⁰⁶

400 Yunus Koç,a.g.e.,s. 1530 tarihinde Şam Bayatı Aşireti'nin Bozok Sancağı mıntıkasında 2596 hanede yaşadığı bilgisini aktarmaktadır.

401 Sümer, Oğuzlar,a.g.e.,s. 172. 1764 yılında yapılan bir nüfus tespitinde bu aşirete mensup 500 çadır ahalisinin Sivas-Ankara arasında yaşadığı bilgileri aktarılmıştır.

402 Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresinde Oğuz Boyları,s.80.

403 Burhanettin Kuzucu.

404 Cevdet Türkay,

405 Sümer, Bozok tarihine Dair Araştırmalar,s.316.

406 Sümer,a.g.e.

Aşiret mensupları, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karakeçili (Kesmezli kışlağı) 19 hanede, Bircepınar (Çerengeler) karyesinde 34 hanede, Çördük karyesinde 24 hanede, yine kaza dahilinde 165 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁴⁰⁷

Tarihte Budak-özü yöresine “Şambayati” adı ile bir köy kurdukları anlaşılan aşirete mensup bazı taifelerin Bozok mıntıkasında üç ayrı köyde 24 hanede,⁴⁰⁸ Budak-özü Nahiyesi “İrem, Ahmed, Eyupsati, Güni, Bediroğlu, Durmuş, Kuranlı, Kayalı, Mizancıoğlu, Koşut (bu Kavşut olması lazım) mezra veya karyeleri”nde yaşadıkları 1520 yılı kaynaklarında, Bozok yöresinde kurulmuş “Kalebeği, Eskikişla, Düğün-depüğü, Eriklü, Timur Mezraları” ve ayrıca iki ayrı yerleşim yerinde 200 hanede yaşadıkları 1529 tarihli vesikalarında,⁴⁰⁹ Gedük Nahiyesi “Eynegölü, Enesülü, Fazlıyurdu, Kanlukuyu” adlı yerleşim yerleri ve Çubuk Nahiyesi “Günler Mezrası” nda yaşadıkları aynı yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.

Şambayati Aşiretine bağlı olduğu anlaşılan “Şarktangelen Aşireti” Bozok Sancağı idari sahasında kurulmuş “Göynükviran Mezrası 4 hane ve Çamurlu Mezrası”nda 5 hanede, “Şarklı Aşireti” Gedük Nahiyesi “Masarat viranı ve Aydoğan Mezrası”,⁴¹⁰ Akdağ Kazası “Beğlü-Gökçek Mezrası” nda ve Ayrıca Çankırı civarında 49 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.

Hacıbektaş İlçesi Büyükkışla köyünde yaşayan bazı oymaklar ile Çankırı İli “Şarklı köyü”nü kurup adını veren oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Şambayatlarına Bağlı Aşiretler: Şamlı, Şam Beğ, Kara Hızırlı, Kesmezli, Şarkipare-Şarklı, İlbeyle, Kocaoğlu, Kudaş, Deli Budalı, Ağaçlı, Hasançı, Eyneli-İne Bey-Ayna, Kürdili Aşireti.

Şamlı Aşireti: Bu adın Şambayadı adından dönüştüğü sanılır. Şamlı adı almış aşiret üyelerinin Şambayadı Aşireti ile birlikte Osmanlı-Safevi Savaşında İran’a giderek Safevilere destek oldukları tarihi kaynaklarda yer alır.

Niğde idari sahasında kurulmuş Şamardı Nahiyesi kurucuları, Sivas İli merkez Osman Paşa mahallesinde Şamlı sülale adı almış oymak üyeleri ile Aksaray merkezi Şamlı mahallesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Şam Beğ Aşireti: Bu adın Şambayadı adından dönüştüğü, dolayı ile bu aşirete bağlı olduğu sanılır. Aşiret mensuplarının, Anduğu Kazası idari sahasında yaşadığı tarihi kaynaklarda yer alır.

Kara Hızırlı Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 21 hanede yaşadıkları ve Çubuk Nahiyesi idari sahasında Karahızır (Sıraçlı karyesi) adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Kesmezli Aşireti: Gedük Nahiyesi Beğpınar, Kesmezliarık, Sarıseydi Mezralarında 86 hanede, Bozok mıntıkasında kurulmuş “Yassıviran, Akçaviran ve Kızılöyüğü Mezraları”nda 100 hanede ve Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Kesmezli kışlağında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁴¹¹

Şarkipare kolu: Şarklı-Şarklıyan adı ile anılan aşiretle aynı ve Şambayatlarına bağlı bulunduğu düşünülür.⁴¹² Adının, Konar-göçer hayat yaşamaları, yaz aylarında Orta Anadolu’ya kış aylarında, güneydoğu Anadolu’ya gitmelerinden dolayı verildiği sanılmaktadır.

407 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt.5.

408 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K.Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt,s.455.

409 Halaçoğlu,a.g.e.,s.453.

410 B. Devlet Arşivleri,ML.VRD.TMT.d Aydoğan Karyesinde bir ailenin bulunduğu dair. Yıl. 1845.

411 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1405.

412 Sümer, Oğuzlar, s.249.

1574 yılında Eyalet-i Rum'da 94 hanede 620 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiret üyelerinin⁴¹³ tarihte Yeniil Kazası idari sahasında Şarkipare adı ile bir şehir,⁴¹⁴ Sivas vilayeti idari sahasında Şarkipare adı ile şehir kurdukları tarihi kaynaklardan anlaşılr.

1578 yılında Çankırı sancağı dahilinde 38 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin,⁴¹⁵ aynı yüzyılda Budak-özü Kazası idari sahasında “Şarklıyan” adlı karyede yaşadıkları anlaşılr. Aşiret üyesi bazı taifelerin Sorgun Kazası Sarılar, Doğrucain, Tavşanaları ve Civridöyüğü adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.⁴¹⁶

XVI. Yüzyılın son çeyreğinde Kayseri sancağı Köstere Nahiyesi Sakaldutan Köyünde 19 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret üyeleri, Yeniil Kazası mıntıkasında da bulunduğu ve tarihte Uluyörük adı ile adlandırılmış güçlü Türkmen teşekkülünün en büyük kolu olduğu anlaşılmaktadır.

Şarklı Aşireti üyelerinin 50 vergi hanesi ile Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında yayladıkları,⁴¹⁷ Çorum ve Çankırı sancakları idari sahalarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.⁴¹⁸

Sulakyurt İlçesi idari sahasında “Mahmutlar Şarklısı”, Keskin İlçesi idari sahasına “Hacıömer Şarklısı” ve Delice İlçesi idari sahasına “Niğeroğlu Şarklısı” adlı köyler kurdukları anlaşılan aşiret üyelerin XVIII. Yüzyılda Rakka tehcirine dahil edilip Colab Nehri bölgesine yerleştirildiği, bazı oymaklarının, 1845 yılında Nevşehir, Aksaray ve Ürgüp kazaları idari sahalarında bulundukları anlaşılr.⁴¹⁹

Şarkiparelere Bağlı Olduğu Sanılan Aşiretler: Şarkıyan, Aydın Şarkiparesi, Şark Cenarı, Cengali, Cengah Aşireti.

Şarkı, Şarkıyan Aşireti: Beyzeki Aşiretine bağlı olduğu yönünde görüşleri de bulunan aşiretin,⁴²⁰ “Şarklıyan” adı almış bir taifesi (bu adın muhtemelen Şarklıdan bozulduğu düşünülür) Akdağ Kazası “Halife Mezrası” nda 13 hanede ve “Şarkıyan Aşireti” ne mensup taifelerin ise Osmancık Kazası “Sarbaş Mezrası” nda yaşadıkları belirtilir.

Çorum merkezinde “Şarkıyan” adlı bir mahalleye adını vermiş aşiret üyelerinin, Kırıkkale iline bağlı “Mahmutlarşarklısı köyü” nü kurup adını verdikleri de anlaşılr.⁴²¹

Ayrıca aşiret üyelerin XVIII. Yüzyılda Rakka tehcirine dahil edilip Colap Nehri bölgesine yerleştirildiği bilinir.

Şark-Şarkık Aşireti: Bu adla yörede bir aşiretin bulunduğu görülmektedir. Türkmen taifesi-ne bağlı olan bu aşirete bağlı oymakların Koçhisar Kazası idari sahasında yaşadıkları 1752 yılı kaynaklarında kaydolunur.⁴²²

Aydın Şarkiparesi Aşireti: Türkmen taifesinden olduğu kaydedilen aşirete mensup taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı kaydedilir.

413 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

414 Sezen,a.g.e.,s.477.

415 Kankal,a.g.m.

416 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2101.

417 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

418 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.124 Ayrıca bu aşiretin Mamalı teşekkülü arasında yer aldığı anlaşılr.

419 BOA.Tarih :21/N /1261 (Hicri) Dosya No :3 Gömlek No :55 Fon Kodu :MVL

420 Halaçoğlu,a.g.e.

421 Eski adı “Şarklı” olan Yahşihan İlçesi Mahmutlu köyü bu köy olduğu sanılır. Yine, Balışey İlçesi mıntıkasında bulunan eski adı “Halifelî” yeni adı, “Işıklar” olan köy kurucularının Şarklı Aşireti üyesi olma ihtimalleri bulunur.

422 BOA.Tarih :11/B /1168 (Hicri) Dosya No :615 Gömlek No :25355 Fon Kodu :C..ML.

Aydın Aşireti: Aydın adı ile de kaydolunan aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Yeniil Kazası idari sahasında 25 hanede yaşadıkları belirtilir. Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Küçükaydın karyesi kurucuları ile Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Aydın karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca aşiret mensubu bazı tâifeler Bozok/Boğazlıyan ve Akdağ Kazaları mıntıklarında yaşadıkları ve aşiret üyesi bazı oymakların XVIII. Yüzyılda Develi Kazası Everek kasabası civarında bulunduğu anlaşılr.⁴²³

Yine Yahyalı İlçesi Kiraz'lı, Ulupınar, Serin, Kuyu köyünde Aydın soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Şark Cenani Aşireti: Konar-göçer Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olduğu Diyarbakır yöresinde sakin iken Hicri-1158, Miladi 1742 yılında Aksaray ve Niğde sancaklarına iskan edildikleri kaynaklardan anlaşılr.⁴²⁴

Cengali, Cengah Aşireti: Bu adın Şark Cenani adından bozulduğu sanılır. Türkmen taifesinden olduğu Bozok sancağı idari sahasında yaşadığı kaydedilir.

İlbeyli Aşireti: Adını Saka Türkleri atalarından aldığı ve Anadolu'ya fethin ilk yılları, hatta fetih önceleri geldikleri anlaşılr. Tarihte çalışma bölgemizde yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşiret üyelerinin 1256 yılında yörenin Moğollar tarafından işgal edilmesi üzerine güneye gittiği ve birçok yöre aşireti gibi 1402 yılından sonra Dulkadirliyle birlikte geri döndüğü anlaşılmaktadır.⁴²⁵

Aşiret mensuplarının, tarihte Gedük, Sivas, Artuk-Abad, Kırıklı, Akdağ, Emlak yöresinde 12.546 nüfusa sahip oldukları XVI. Yüzyıl vesikalarında,⁴²⁶ 2000 çadırdıa yaşadıkları 1764 tarihli kaynaklarda yer alır.⁴²⁷

Yeniil Kazası idari sahasında Akçaağıl karyesi 43 hane, Damkışla karyesi 47 hane, Balabanlı karyesi 19 hane, İsrailoğulları karyesi 16 hane, ? kışlası 49 hane, Hacılar karyesi 34 hane, Yumrucuktaş karyesi 19 hane, Çakırhacı karyesi 34 hane, Karaağıl kışlası 15 hane, ? kışlası 16 hane, Alakilise kışlası 36 hane, Yenice kışlası 17 hane, Turaçayırı kışlası 66 hane, ? kışlası 31 hane, Sarıfakih kışlası 5 hane, Küsmen karyesi 39 hane, Boğaderesi kışlası 21 hane, Abdurahmanoğlu kışlası 15 hane, Ahurcuk kışlası 7 hane, Karagöz karyesi 58 hane ve Tanalan kışlası 25 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁴²⁸

Geçmişte Çankırı idari sahasında bulunan Karabük/Ovacık İlçesi Elbeyli köyü kurucuları, Bozok sancağı mıntıkasında “*Elbeyli*” adı ile bir yerleşim yeri-karye kurdukları,⁴²⁹ bazı taifelerinin Yozgat ili Kapaklı köyü civarında kurulmuş “*Tablağalık, Pöhrenk-li, Yabracık, Birecik, Gedük, Karademirci ve Büyükdivan Mezraları*” nda yaklaşık 120 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlarız.⁴³⁰

1693 yılında 1481 çift, 1038 neferiyle birlikte Rakka mıntıkasında bulunan (Halep, Antep-Kilis arasında bulunan) Sacur Nehri civarına yerleştirildikleri belirtilen aşiretin,⁴³¹ günümüzde Kilis İline bağlı Elbeyli İlçesi Cıldırobası, Çankallı, Üçkubbe, Küçükaraören, Turanlı, Sağlıcak, Beylerbeyi,

423 BOA. Tarih :24/Ca/1330 (Hicri) Dosya No :9 Gömlek No :36 Fon Kodu :DH.H...

424 Türkay,a.g.e.,s.

425 Adem Uzun, www.sivasguneykoyu.com

426 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri.

427 Kuzucu,a.g.e.

428 Halaçoğlu,a.g.e.,s. Yusuf hoca adı geçen eserinde İlbeyli Aşiretini Avşarlar arasında yer vermiştir.

429 Kaynak 1530 tarihli ek harita. Söz konusu yerleşim yeri günümüzde Çekerek İlçesi eski adı “Elbeyli, yeni adı İlbeyli köyü” olduğu sanılır.

430 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1110.

431 Ayrıca bu aşiretin Kilis İline bağlı Elbeyli İlçesi'ni kurup adını verdiği bilinir.

Kemuntepe, Acer, Kersentaş, Kandeğer, Hacıfakılı, Çobanbey, Mağaracık, Zabaran köyleri ile Kilis merkezde bulunan Tirikli mahallesinde yurt tuttukları bilgisi aktarılır.⁴³²

Günümüzde Suriye sınırları içerisinde bulunan Sipahiler, Arapazı, Kadılar, Eşekçi, Memili, Çörtünhöyük, Babileyim, Ziyaret, Taşkapı, Kacali, Zilif, Sandı, Arapçevirdin, Kaklım, Sekizler, Haliloğlu, Kelsenli, Ayasa, Sinsile, Mollayakup, Çobanbey, Alcı, Til'asa, Duyran köy ve yerleşim yerlerinde yurt tuttukları belirtilir. Bu köylerden bazılarının isimleri değiştirilerek Arapça isimler verilmiştir.

Aşiret mensuplarının, Sivas, Kayseri'ye yöresinde yaygın olarak yaşadığı ve tarihte Sivas eyaleti dahilinde İlbeyli adı ile kaza statüsünde şehir kurup bölgedeki toplam nüfusunun 2000 çadırdan ibaret olduğu belirtilir.⁴³³

Eskiil Kazası idari sahasında İlbeyli adı ile köy kurmuş olan aşiret üyelerinin,⁴³⁴ bu günkü Sivas İli merkezi, Yıldızeli, Şarkışla, Altınyayla ve Ulaş ilçeleri ara bölgesinde kurulmuş Akçain, Akkuzulu, Apaköy, Ayılı, Bedirli, Bostancık, Çallı, Çaypınar, Çongar, Damılı, Damlacık, Durdulu, Eskiapardı, Eskiköy, Gazibey, Gözmen, Güney, Hanlı, Haydarlı, Hayırbey, Herekli, Kabasakal, Kâhyalı, Karalar, Kartalca, Kavlak, Kayadibi, Keçili, Kızılova (Kızılca köy), Kızılöz, Koyuncu, Menşürlü, Sarıdemir (Kürtköyü), Savcun, Sorguncuk, Söğütçük, Tatlıcak, Yanalak, Yaramış, Yeni Apardı, Yeni Kızılcağışla (Menşürlü Kızılcağışla köylerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁴³⁵

Ayrıca Sivas İli Merkezi, Çonkar ve Söğütçük köyünde İlbeyli, İlbeyoğlu soyadı, Ulaş İlçesi Karacalar köyünde İlbey soyadı, Ağaçören İlçesi Göllü ve Kırımıni köyünde İlbey-İlbağ soyadı ve Aksaray ili merkezinde İlbey soyadı, Şarkışla İlçesi Yalanı köyünde İlbay soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde İlbaşı soyadı, Çiftlik İlçesi Şehler köyünde Elbaş soyadı, Bünyan İlçesi Elbaşı köyünde Elbaşı soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Elbaşı soyadı, Sivas İli Çallı ve Ayılı köyünde İlbaşı soyadı, Çandır İlçesi merkezinde “İlbey” soyadı almış ve bu oymağın uzantısı olduğu kabul edilen Kaman İlçesi Çağırğan kasabasında “Yılmaz” soyadı almış oymaklar,⁴³⁶ Kırşehir İli Göllü köyünde “İlbey” soyadı almış oymak, Kaman İlçesi idari sahasında kurulmuş Meryembaşı ve Kurutlu Köylerinde “İlbey” soyadı,⁴³⁷ Kayseri İli Kayseri Kocasinan, Melikgazi adlı yerleşim yerlerinde İlbeyli, İlbey, Elbeyi soyadı, Kayseri İli Merkezinde Elbeğ soyadı, İncesu İlçesi Karamustafapaşa köyünde Elbeği soyadı, Bünyan İlçesi Karadayı köyünde İlbeyli soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Zamanın ünlü ozanı Dedemoğlu; İlbeyli Aşireti'nin Rakka tehcirini şu şiir dizeleriyle konu etmektedir;

Geldik Anadolu Kayseri dağı
Göründü Sivasla Gemriğin bağı
Çat Akdere derler Zilenin sağı
Samsun, Trabzon, Çorum illere.
* * *

Karadere derler bir gece kaldık
Gezerdik belâyi burada bulduk

432 Adem Uzun, İlbeyli Türkmenleri Tarihi. Sivas Güney köyü resmi web Sitesi.

433 Sümer, Oğuzlar., a.g.e., Halaçoğlu,

434 Sezen, a.g.e., s.254. Bu kazanın günümüzde merkez ilçeye bağlı Kayadibi Bucağına bağlı köy olduğu belirtilir.

435 Doğan Kaya, İlbeylioğlu Hikayesinin Türk Kültürü İçindeki Yeri ve Sivas Eşmetni.

436 Yılmaz soyadı almış oymağın atalarının Sivas yöresinden geldiği ve Yozgat/Çandır kasabasında uzantılarının bulunduğu belirtilir. Bu oymağın Halk hekimliğinde kullanılan Karın Ağrısı Ocağı oldukları belirtilir. Halil Yılmaz. Oymak üyesi.

437 İlbeyli Köyünün 1915 yılında Sivas yöresinden gelmiş taifeler tarafından kurulduğu belirtilmektedir.

Ne yaman dertlere giriftar olduk
Bakmaz mısın bâdi semûm yellere.

* * *

Dedemoğlu der ki askın bağından
Geçirdiler bizi Yozgad dağından,
Anadolu Sivas şehri sağından
Bir zamanda destan olsun dillere.⁴³⁸

İlbeylilere Bağlı Aşiretler: Sıraçlı-Saraçlı, Alkar, Gavurelli, İmirzaoğlu, Çördüklü, Tl'aşe, Tilkili, Taşlı, Pürenli,⁴³⁹ Şah Veli, Şah Kulu, Teke'li, Ödemiş-Hotamış, Firizli, Güllüce, İsmaili, Karataşlı,⁴⁴⁰ Doğanlı-Toğanlı, Tarıklı, Tufanlı, Adilli, İnkılaplı Aşireti.⁴⁴¹

Sıraçlı Aşireti: Saraçlı adı ile de anılan aşiretin Tatar menşei olduğu yönünde de görüş bildirilir.⁴⁴² 1520 yılında Eyalet-i Rum'da 89 hane, 478 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiret,⁴⁴³ Yeniil Kazası Çökelek kışlağında 49 hanede, Tavşanbayırı (Bahaddin) kışlağında 113 hanede, Kerkecek (Corzal) karyesinde 43 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında yer alır.⁴⁴⁴

Tarihte Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Sıraçar karyesi, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karahızır (Sıraçlı) karyesi, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Saraçoğlu mezrası kurucuları ile Sivas yöresinde yaşadığı belirtilen Saraçlı Aşireti üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.⁴⁴⁵

Dıraçlı oymağı: Sıraçlı adı ile anılan ve bölgede bulunduğu anlaşılan aşiretle aynı olduğu sanılır. Aşiret üyeleri Kayseri yöresinde kurulmuş Ağın, Oyum Ağaç ve Karakaya mezralarında yurt tuttıkları anlaşılar.

Alkar Aşireti: İlbeyli Aşiretinin diğer bir adının "Algır" olduğu belirtilir.⁴⁴⁶ Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası ile Fındıklı köyünde yaşayan "Alkar" soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

İmirzaoğlu Aşireti: Sözcük anlamı olarak Farsçada hükümdar ya da ağa, bey soyundan gelen kabileler için kullanılmaktadır. Ahmet Gündüz hoca, aşireti Beğdili Boyu içerisinde,⁴⁴⁷ aşiretin Trabzon uzantıları ise yaptıkları arşiv çalışmalarında İmirza-Mirza Aşireti'nin İlbeyli Aşireti'nin alt tâifesi olduğu bilgisini vermektedirler.

Sucaüddin Nahiyesi Emirze karyesi, Aksaray Kazası Emirza karyesi, Karacadağ Nahiyesi Emirzeler karyesi ve Sarız İlçesi [Mirzaağa Köyü](#) kurucuları, Zara Kazası Tuzlagözü ve Kuşçu köyünde İmirzaoğlu sülale adı almış oymak,⁴⁴⁸ Kırşehir/Akpınar İlçesi "Hacımirza köyü" kurucuları, tarihte Çorum Merkezinde Hacınasrullah Mahallesinde "İmirzebeyoğlu" sülale adı almış oymak,⁴⁴⁹ Yerköy İlçesi Derebağ köyünde "İmirzaoğlu" sülale, "Uslu" soyadı, Yozgat İli Derbent

438 Dedemoğlu'na ait olduğu belirtilen bu ağıt Kilis yöresinde yaşayan Elbeyli Türkmenlerinden derlenmiştir.

439 XVI. Yüzyıl kaynaklarında Bozok yöresinde Çardak adlı bir karyenin bulunduğu görülür.

440 Kemalettin Kuzucu, Elbeylilerin Anadolu'ya gelişleri, Karataşlı Aşireti ile Kayı Boyu arasında bir aşiret buluştuğundan ayrıntılı bilgi Kayı Boyu içerisinde verilmiştir.,

441 Adem Uzun, İlbeyli Türkmenleri Tarihi, Sivas Güney köyü resmi web Sitesi.

442 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.312.

443 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

444 Halaçoğlu,a.g.e. Cilt.5.

445 BOA., Sivas yöresinde bulunan köyün, günümüze Şarkışla İlçesine bağlı Saraç köyü olduğu sanılır.

446 Kuzucu,a.g.site-makale.

447 A.g.e.

448 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

449 H.Haldun Şahin,a.g.e.

köyünde “*Mirzalar*” sülale “*Ateş*” soyadı, Laçin İlçesi eski adı Bağzik, yeni adı İkizce köyünde “*İmirzaoğlu*” sülale,⁴⁵⁰ “*Bölükbaş*” soyadı, bunların uzantısı olan eski adı Ezil, yeni adı Pınarcık köyünde Bölükbaşlar sülale “*Baş*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.⁴⁵¹

Ayrıca tarihte Uğurludağ İlçesi Yeniyan köyü mıntıkasında da, “*Bölükbaşlar Aşireti*” üyelerinin yaşadığı belirtilir. Bu aşiretin uzantılarının yörede bulunduğu sanılır.⁴⁵²

Çördüklü Aşireti: Aksaray Kazası Çördük karyesi kurucuları, Ürgüp Kazası Çördük karyesi kurucuları, Koçhisar Kazası Çördükderesi karyesi kurucuları, Eyubili Nahiyesi Çördek karyesi kurucuları, Ürgüp Kazası Çördük köyü kurucuları, Yeniil Kazası Çördük karyesi kurucuları ve Pınarbaşı İlçesi [Çördüklü Köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Til Aşireti: Adının manası Türkçede düşmandan alınan tutsak anlamına gelir. Elbeyli Aşiretinin Suriye’de yurt tutmuş uzantıları Til’âşe adı almış bulunmaları Elbeylilere bağlı oldukları izlenimi vermektedir. Aşiret üyelerinin tarihte Derinkuyu İlçesi mıntıkasında bulunan Til dağı ve Til köyüne adlarını verdikleri, dolayı ile bölgede yaygın bir nüfusa sahip oldukları anlaşılır.⁴⁵³

Tilkili Aşireti: Rışvan Aşireti içerisinde de “*Tilki*” adlı bir aşiret bulunması yörede kurulmuş “*Tilki*” adlı köylerin hangi aşiret tarafından kurulup adının verildiği ayrıştırmasını zorlaştırmaktadır. Aşiretle ilgili geniş bilgi için Rışvan Aşiretine bakınız.

Taflı Aşireti: Bu aşireti bazı araştırmacılar, Avşar Boyu içerisinde yer vermesinden dolayı adı geçen boy içerisinde gösterilmiştir. Aşiret üyesi bazı oymakların aşiret adını soyadı olarak alıp, Boğazlıyan İlçesi Karakoç köyü, Bektaşlı köyü ile Düver köyünde yurt tuttıkları anlaşılır.

Pürenli Aşireti; Pünek, Pöhrenk adı ile anılan aşiretin, Bozulus Türkmen Aşiretlerinden olduğu bilinir. Tarihte Gedük Nahiyesi idari sahasında Pöhrenkli ve Pöhrenklince adlı karye kurucuları, Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Pürtek adlı karye kurucuları, Aksaray/Büyükpörnek köyü kurucuları ve Şarkışla İlçesi Kızılcaışla köyünde Pöhrenk soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

Kır-şehri yöresinde yurt tutmuş “*Pernik Aşireti*” adının da buradan bozulduğu söylenebilir. Bu savımıza ise aşiret üyelerinin kurduğu köylerde yaşayan ahalinin ekseriyetinin Bayat Boyu’na bağlı olmasıdır.

Ayrıca, tarihte Karadere, Gedük, ve Yukarıkınık idari sahalarında kurulmuş “*Pöhrenkli-Pöhrenklince*” adlı köylerin kurucuları ile günümüzde Boztepe İlçesi “*Pöhrenkl-li köyü*” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

Şah Veli Aşireti: Bozok ve Sivas yöresinde yaygın bir nüfusa sahip olduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁴⁵⁴ Adını Dulkadirli Devleti’nin siyasi hakimiyetine son verilmesine karşı tepki amacıyla, etrafına topladığı 3-4 bin kişi ile 1519 yılında büyük bir isyan çıkartmış Şah Veli’den aldığı anlaşılmaktadır.

Bize Salmanlıoğlu derler alemde

Garip başa bir hal geldi bu demde

450 Bağzik adlı bu yerleşim yerinde 47 erkek nüfusun yaşadığı ve bunların rençberlikle geçindiği bilgisi 1837 yılı kaynaklarında yer alır. H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.

451 www.main-board.eu. Pınarcık köyü. Bu köyün XVIII. Yüzyıl ortalarında kurulduğu anlatılmaktadır.

452 Uğurludağ İlçesi Tarihi,a.g.e. Yine, 1840 tarihine Yozgat İli fakıbeyli köyünde “Bölükbaşoğulları” adlı bir sül - lenin bulunduğu belirtilir. Ayrıca söz konusu tarihte bu köyde 34 vergi hanesi ve 107 nüfusun yaşadığı belirtilir.

453 www.caliklikoyu.com (Til köyü ile bölgede kurulmuş Çalıklı köyü ahalisi aynı soydan oldukları yönünde kö - lüler anlatımda bulunmaktadır).

454 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası C.II.,s.114.

Akdağ'ı Tokat'ı dolan da gel de

Yetiş gör carıma Şah Veli Dedem.

Dörtlüğünde belirtildiği üzere yörede nüfuz sahibi bir zati muhterem olduğu anlaşılan Şah Velinin oğlu, Ali Kulu'nun oğulları olduğu belirtilen Dört kişinin Emlak Nahiyesi Benlubaşak köyünde yaşadıkları belirtilir.⁴⁵⁵

Ayrıca Çornuşek Nahiyesi'nde Şah Veli'nin kardeşi, Hasan Ali'nin oğlu Hüseyin'in oturduğu XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁴⁵⁶

Şah Kulu Aşireti: Tekeli Şah kulu adı ile de anılır ve bu kişinin Şah Veli ile aşını kişi olduğu sanılır. Bayar'ın adı geçen eserinde Karakeçili Aşireti içerisinde yer verilen aşiretin Kalenderi Tarikatı şeyhlerinden olan Şah Kulu adlı beyinin tarihte büyük bir isyan çıkarttığı bilinir. Şah Veli adı ile de anılan bu isyancı başının Karakeçili Aşireti üyelerinin yoğun olarak yer aldığı Osmanlı'ya karşı böyle bir isyan çıkartması ve isyan bölgelerinde Karakeçili Aşiret üyelerinin fazla bulunmaması konusu dikkate alındığında aşiretin, İlbeylilere bağlı olduğunu kuvvetle muhtemel kılmaktadır.

Sivas'ta adını bir mahalleye vermiş bulunan Şah Kulu'nun söz konusu mahallede kendi adı ile bir mescidinin bulunduğu Osmanlı kaynaklarında yer almıştır.⁴⁵⁷ 1511 yılında, Tekeli Şah kulu adlı bu kişiye bağlı kuvvetlerle Osmanlı paşalarından Vezirazam Hadım Ali Paşa arasında Çubuk ovasında (Gemerek yöresi) kanlı savaşlar cereyan ettiği kaynaklarda yer almıştır.⁴⁵⁸

Teke Aşiretine bağlı olduğu yönünde de görüş aktarılan Şah Kulu'nun, Kalenderi Tarikatı şeyhi olduğu ve büyük bir isyan çıkarttığı tarihi kaynaklarda yer alır.⁴⁵⁹

Şah Kulu'nun Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde kurulmuş Şeyh Demir zaviye vakfının tasarufunda bulunduğu,⁴⁶⁰ XVIII. Yüzyıl kaynaklarından ve bu zaviye vakfının günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Demirşey Kasabasında olduğu alan araştırmalarından anlaşılar.

Teke'li Aşireti:⁴⁶¹ Adını, Oğuz Han'ın soyundan gelmiş ve 24 ana boy dışında teşkilatlanmış Teke boyundan aldığı bilinir. 1300 yılı ile 1423 yılları arasında kendi adıyla beylik (devlet) kurmuş olan aşiretin, önemli bir kısmı İran-Horasan, Türkmenistan, Afganistan sınır bölgesinde yaşadığı ve Anadolu'ya ilk gelen Türkmenlerden olduğu belirtilir.⁴⁶²

Tarihte, Varsak teşekkülleri arasında yer almış olan aşiret üyesi bazı oymakların Alanya ve Aladağ yöresinde sakinlerken, Niğde, Kayseriye (Erciyas ve Beydağı), Aksaray (Tekeli kışlağı ve Hasandağı yaylağı) yörelerinde yayladığı, Adana, Tarsus, İçel yörelerinde kışladıkları, XVI. Yüzyılda 94 ekinlik ile bağlı köyü bulunduğu kaynaklarında yer alır.⁴⁶³

455 Koç,a.g.e.

456 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

457 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.52.

458 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.330.

459 Ahmet Yaşar Ocak, Kalenderiler,s.128. Şah Kulu bu isyanda "Allahın gökten kendisine semavi bir kılıç indirdiği bununla ilahi iradeyi gerçekleştireceği, Osmanlı Sultanı Beyazıt'ın son günlerini yaşadığı" propagandasını kullanmıştır.

460 Demirşey Belediyesi Verileri, 1998. Belediye başkanı Ethem Karaytu. (Söz konusu Zaviye'nin XV. Yüzyıl ortalarında kurulduğu anlaşılar).

461 Turgut Tok, Denizli Yöresinde Oğuzlar, Yörük-Türkmen Vakfı yayını, Yeni Merhaba Yayıncılık Denizli (S - cere).

462 Yörükoğlu,a.g.ç.

463 Türkay,a.g.e.,

Osmanlı, Safevi arasında yapılan savaşta Safeviler yanında yer almış olan aşiretin, bir uzantısının 1730 yılında 76 nüfus, 194 deve, 11.447 koyuna sahip olduğu⁴⁶⁴ ve bazı taifelerinin, Hurman Nahiyesi Çakıldaklı mezrasında yaşadıkları belirtilir.⁴⁶⁵

Karakaya Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Tekeli karyesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Tekecik karyesi, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Tekeli ve Tekederesi karyeleri kurucuları, Zara Kazası Nasır köyünde Tekelioğlu sülale adı, Ekinli-Deveske köyünde Tekelioğlu sülale adı almış oymaklar ile bölgede yaşayan Teke'li soyadı almış oymakların bu adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.⁴⁶⁶

Bazı araştırmacılar tarafından Yıva, İçdir, Avşar boyları arasında gösterilen aşiretin bu bağlılığının teşekkül bağılılığı olduğu düşünülmektedir. Düşüncemize neden ise, tarihte Celali adı ile anılan Anadolu İsyânlarında aşiretin ve bağı üst boyunun aldığı görevlerdir.

Ödemiş Aşireti: Otamış, Tohtamış, Hotamış adlarıyla da anılır. Adını, Abbasiler devrinde Türk asıllı bir komutandan aldığı ve⁴⁶⁷ Batı Türkistan ile Afganistan tarafına yerleşmiş olanları Teke adıyla anıldıkları belirtilir.⁴⁶⁸

Ayrıca Yeşilhisar İlçesi Gülbayır köyünde yaşayan Ödemişoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağı olduğu düşünülür.

Hotamış Aşireti: Nevşehir yöresinde yer alan Hotamış dağı'na adını veren oymaklar, Kozaklı İlçesi Kalecik kasabasında Hottamışuşağı sülale Kavak, Kervencioğlu, Karay, Nevşehirlioğlu, Göksel, Yazıcıoğlu soyadı almış oymakların sülale adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılmaktadır.⁴⁶⁹

Hotmeşli Aşireti: Bu adın Hotamış adından dönüştüğü anlaşılr. Aşiret üyelerinin Eskiil ve Aksaray kazaları idari sahalarında yaşadıkları ve İstanbul barut hanesine taşımada kullanılan develer yolladıkları 1811 yılı kaynaklarından anlaşılr.⁴⁷⁰

Firizli Aşireti: Bu aşiret Firuzoğlu Aşireti ile aynı olduğu düşünülerek Baraklar içerisinde verilmiştir.

Güllüce Aşireti: Dulkadirliilerin, Salmanlı Kolu içerisinde hareket ettiği anlaşılan⁴⁷¹ aşirete mensup oymakların tarihte Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları anlaşılr.⁴⁷²

Divriği İlçesi mıntıkasında bulunan Güllüce adlı dağa adını vermiş oymaklar ve Güllüce köyü kurucuları,⁴⁷³ tarihte Sivas Kazası Güllüce karyesi kurucuları,⁴⁷⁴ Hacıbektaş Kazası Güllüce karyesi kurucuları, Kayseriye vilayeti Güllüce karyesi kurucuları, Kenar-ı Irmak Nahiyesi Güllüce karyesi kurucuları, İslamlı Nahiyesi Güllüce karyesi kurucuları, Eşkinciyan Nahiyesi Güllüce karyesi kurucuları, Tomarza İlçesi eski adı Güllüceviran yeni adı Gülveren köyü kurucuları, Çorluşek Nahiyesi Güllüce karyesi kurucuları,⁴⁷⁵ Hurman Nahiyesi Yakagüllüce karyesi kurucuları,

464 Üçler Bulduk, Bozdoğan Yörükleri, Yaylak-Kışlak Sahaları,s.81.

465 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.661.

466 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

467 A. Gündüz,a.g.e.,s.180.

468 A.g.e.,s.180.

469 www.kozaklikalecik.com, Araştırmacı, Feridun Türkmen.

470 BOA.Tarih :24/R /1227 (Hicri) Dosya No :809 Gömlek No :34363 Fon Kodu :C..AS..

471 Türkay, a.g.e.,s.328.

472 Konyalı, a.g.e.,s.

473 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük; Maraş Tahrir Defteri, 1563, Cilt 2.

474 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

475 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.783. Bu karyede 26 hane ahali yaşadığı belirtilir.

Bozok/Çubuk Nahiyesi Karagüllücek karyesi kurucuları,⁴⁷⁶ Kozaklı İlçesi Küllüce köyü kurucuları, Bünyan İlçesi [Güllüce](#) Kasabası kurucuları ile Görele İlçesi İmat Köyü mıntkasında bulunan Güllüceğin keh adlı mevkiye adını veren oymaklar,⁴⁷⁷ Çandır İlçesi mıntkasında bulunan “*Güllü*” adlı dağ, Sungurlu İlçesi Karaoluk Köyü mıntkasında bulunan “*Güllüce*” adlı dağ, Alaca İlçesi Karamahmut Köyü arazisinde “*Güllücek*” adlı bir tepeye, Uğurludağ İlçesi Aşağıkarahacı Köyü mıntkasında “*Güllüce*” adlı bir tepelere isimlerini veren oymakların bu aşirete bağlı oldukları ve söz konusu bölgelerde aşiret üyelerinin yoğun olarak bulundukları anlaşılar.

Tarihte “Çorum, Sungurlu, Yerköy, Delice, Kurşunlu, Kızılırmak, Çiçekdağı, Akçakent, Çankırı, Yukarıkınık-Şefaati İlçesi”⁴⁷⁸ idari sınırları içerisinde kurulmuş “Büyükgüllücek, Küçükgüllücek,⁴⁷⁹ Güllücek,⁴⁸⁰ Güllüce-vıranı, Güllühan, Güllühöyük, Güllüce, Göllüce” adıyla köylere adlarını vermişlerdir.

Çubuk Nahiyesi “*Karagüllücek karyesi*” kurucuları,⁴⁸¹ Kurşunlu İlçesi idari sahasında “*Göllüce-Güllüce*” adlı köy kurucuları, Sungurlu İlçesi Sarıkaya Köyü mevkiinde bulunan “*Güllüce*” adlı mezra ile Delice İlçesi idari sahasında bulunan Güllüce adlı karye kurucularının bu aşiret üyesi oldukları anlaşılar.⁴⁸²

Sungurlu İlçesi Sarıkaya Köyü mevkiinde bulunan “*Güllüce*” adlı mezradan günümüze mezar kalıntısı ve bir oymakta tapu senedi ulaşmıştır. Adı geçen köyümüzde yaşayan “*Çiçekgil*” soyadı almış oymağın arazi dağılımı, “*Kurşunoğlu*” soyadı almış oymak üyelerinde bulunan XIX. Yüzyıllara ait tapu senedi söz konusu oymakların bu aşiretin kalıntıları olduğu izlenimi vermektedir.⁴⁸³

476 Karagüllücek adlı bu karyede 107 nüfusun yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

477 XVIII. Yüzyılda yapılan zorunlu iskana tabi tutulduğu ve yöreden göç ettikleri bilinen aşiretin, bir kısmının Afyon bölgesine, bir kısmının Rakka bölgesine yerleştirildikleri yine bilinen konudur. Gaziantep İli İslahiye İlçesi idari sahasında kurulmuş *Güllüce* adlı köy kurucularının bu aşirete mensup olduğu anlaşılmaktadır.

478 Şefaati yöresinde bulunan Güllüce Köyü, XVI. Yüzyıl kaynaklarında Yukarıkınık idari sınırları içerisinde bulunan köy olduğu sanılır.

479 Küçükgüllücek Köyü eski sakinlerinin muhtemelen XVIII. Yüzyıl tehcirleriyle yöreden uzaklaştırıldığı ve bu lardan boşalan yerlere Malatya’den gelmiş taifelerin yerleştirildiği anlaşılmaktadır.

480 Bu köyün günümüzde Çiçekdağı İlçesi idari sahasında bulunan Karahasanlı Köyü mıntkasında bulunan “*Küllüce*” adlı arazi olduğu sanılır.

481 Karagüllücek adlı bu karyede 107 nüfusun yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

482 XVIII. Yüzyılda yapılan zorunlu iskana tabi tutulduğu ve yöreden göç ettikleri bilinen aşiretin, bir kısmının Afyon bölgesine, bir kısmının Rakka bölgesine yerleştirildikleri yine bilinen konudur. Gaziantep İli İslahiye İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Güllüce*” adlı köyler bu aşirete mensup olduğu ve yöreye Rakka Tehciri ile gittiğini göstermektedir.

483 Sarıkaya köyü mıntkasında bulunan Güllüce adlı kalıntı mezarlara ilişkin yörede bir menkıbe anlatılır. Menkıbeye göre; evvel zaman içinde Eski adı Müdü, yeni adı Bağcılı köyünde bir gelin yaşamaktadır. Kocası askerde olan gelinin birde bebeği vardır. Gelinin sütü kesilmiş çocuğunu doyuramaz olmuştur. Yok yoksul olan bu gelin de gündüzden arayıp soruşturmasına karşı çocuğuna bir süt bulup ta içiremez olmuş. Sabaha kadar aç kalmış çocuğuna ağlamaktan gözü kan çanağına dönmüş gelin sabahın seher vaktinde kalkmış ve dere çeşmesine giderek su almaktaymış. Bir geyik peydah olmuş, geline kendisini sağmasını istemiş ve her sabah gelip kendisini sağmasını, ama kimselere söylenmemesini istemiş. Gelin geyiği sağmış ve helkelerini sütle doldurarak evine gelmiş. Süt bitince yine gitmiş. Yine gitmiş derken, köylüler durumdan şüphelenmişler. Daha doğrusu gelinin gecenin seher vaktinde dere çeşmesine gidip süt dolu helkelerle gelmesinden geline kötü gözle bakmaya başlamışlar. Namusuna laf geldiğini gören gelin sırrını tutamamış ve anlatmış, anlatmış ya oracıkta ölüvermiş. Denilmektedir. İlginçtir, Aynı hikaye başka gelin ya da kızlar için Yozgat İli Çadırırdıc Kasabası mezarlığında türbesi-mezarı bulunan bir kız ve Bolu İli Mengen İlçesi Ağacalar köyü mıntkasında bulunan “*Sarıkız Türbesi*” içinde anlatıldığı görülmektedir.

XVI. Yüzyıl kaynaklarında Yukarıkınık, günümüzde Şefaati yöresinde bulunduğu görülen “Güllüce” adlı yerleşim yerinde 83 vergiye tabi nüfusun bulunduğu bilgileri aktarılmış bu yerleşim yerinin günümüzdeki adı ve yeri hakkında ayrıntılı bir bilgi edinilememiştir.

Kurşunlu İlçesi idari sınırlarında “Göllüce” adlı mevki, bunun Güllüceden bozulduğu sanılır. Kızılırmak İlçesi Karaömer Köyü mıntıkasında “Gülce” adlı mevki, Boğazkale İlçesi mıntıkasında “Gülce bağları” adlı mevki ve bu ilçeye bağlı Beyyurdu köyünde “Gülceoğulları” sülale “Kırma” soyadı almış oymak, Yozgat İli Akyamaç köyü mıntıkasında bulunan “Güllüoluk” adlı tepe, Delice İlçesi idari sahasında bulunan “Güllüce-viranı mezarı”na adını vermiş oymakların bu aşiret üyesi olduğu söylenebilir.

Güllüce Aşiretinin Salmanlılara bağlı olduğunu bu şiir dizeleri destek oluşturmaktadır.

Yaz gününde konar değer mi oba

Sahil evlerinde kalmayan tövbe

Güllüce başında Şah Kulu Baba

*Yetiş gör canıma Şah Veli Dedem.*⁴⁸⁴

Güllüce Aşiretinin zorunlu göçü ilgili başlık altında verilmiştir

İsmaili Aşireti: Adını, Safevi hükümdarı Şah İsmail’e izafeten aldığı sanılmaktadır. Anadolu’da büyük nüfuzu olan II. Şah İsmail’in 1576 yılında zamansız ölümü üzerine nüfuzunu kullanmak isteyen birden fazla sahte Şah İsmail türediği ve bunlardan birisinin de Şambayatı Aşireti beyi Şah İsmail olduğu belirtilir.⁴⁸⁵

Bozok Sancağı mıntıkasında kurulmuş, “İsmail’li, İsmail Hacı, İsmail Viranı ve Kelismailuşağı”, Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş “İsmailhacı”,⁴⁸⁶ Çorum İl sınırlarında kurulmuş “İsmail”, Alaca İlçesi sınırlarında kurulmuş “İsmaili” adlı köylerin kurucularının bu aşiret mensubu olduğu ve adının Şah İsmail’e izafeten verildiğini söylemek mümkündür.

Aşiret mensupları “Yerköylü, Kılıç-özü ve Çobankaya” adlı mezarlarda 80 hanede, “İsmail Hacı” adı almış bir taife 1542 yılında Kızılkoçali kabilesi ile birlikte Sorgun Kazası “İsmailhacı Mezarı”nda 28 hanede oturdukları belirtilir.

Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Çayan Köyü mıntıkasında bulunan “İsmail bahçesi” adlı eski bir yerleşim yerine isimlerini veren aşiretle, “İsmail Kethüda” adlı aşiretin aynı aşiret olduğu sanılır ve İsmail kethüda adlı bu taifeye bağlı 66 hane ahalinin Kır-şehri yöresinde yaşadığı belirtilir.⁴⁸⁷

Doğanlı Bayadı Aşireti: “Toğanlı, Doğancı, Doğanlar” adı ile de kaydolunan aşiretin Bozulus Türkmen taifelerinden olduğu ve adını, Baba İlyas Horasan-i’nin müritlerinden Toğan Şah tan aldığı anlaşılr.⁴⁸⁸

Tarihte Bitlis yöresinde Toğan-Aslanoğulları adı ile bir beylik kurdukları bilinen aşirete bağlı taifelerin Yeniil Kazası ile Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 66 hanede, Koyunlu ve Yusufözü köyünde 29 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.⁴⁸⁹

484 www.guranidogan.com

485 Sümer, B.T.D.,s.316. Kendisini Şah İsmail olarak tanıtan sahte Şah İsmail, inandırıcı olmak amacıyla yanında bulundurduğu kalabalık bir yandaşı ile Hacı Bektaş-i Veli’nin türbesine giderek kurban kestiği ve dolayı ile Anadolu’da kendisine nüfuz edindiği aktarılan konulardandır.

486 Bu köy yukarıda zikredilen İsmailhacı Köyü olabilir.

487 Yusuf hoca, İsmail kethüda Aşiretini, Varsaklar, İsmail Hacı Aşiretini Avşarlar içerisinde yer vermektedir.

488 Türkay,a.g.e.

489 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

Ayrıca Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Doğanlı karyesi, Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Doğanvıran mezrası ve Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Doğan karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.⁴⁹⁰

Bazı taifeleri, Kangal ile Hasançelebi arasında bulunan Alacahan ve Ulaş mevkiinde, bazı taifeleride Niğde ve Zamanlı bölgelerinde konar-göçer yaşarlarken, XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Maraş'a tabi Ahsendere mevkiine yerleştirildikleri kaynaklarda yer alır.⁴⁹¹

Adilli Aşireti: Aşiret üyelerinin 1574 yılında Yedi bağlı oymağı, 187 hanesi ve 1142 nüfusu bulunduğu bilgisi aktarılır.⁴⁹² Yeniil Kazası Uzunvıran ve Hacı kışlağı ile bölgede kurulmuş Sankaya, Arpacı, Kurdoğlu, Akçakaya adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.⁴⁹³

Sofraz Aşireti: Aşiretin Adıyaman İli Sofrazbüyük Beldesi ve Gölbaşı İlçesi Belkar köyü uzantıları Şambayadı Aşiretine bağlı oldukları bilgisini aktarmaktadırlar. Tarihte Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Sofracık karyesi adının buradan dönüştüğü, dolayı ile köy kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Ayrıca Akpınar İlçesi idari sahasında kurulmuş Sofrazlı adlı köye adını vermiş olan oymaklar ile Adıyaman İli Besni İlçesi mıntikasında bulunan bir akar su ve tümülüse adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kudaş Aşireti: Gürün İlçesi Sarıca köyünde yaşayan Kudaş soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Deli Budalı Aşireti: Kayseri sancağı, Köstere Nahiyesi, Sakaldutan de yurt tuttıkları XVI. Yüzyıl son çeyreğine ait kaynaklarda yer alır.

Ağaçlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Osmancık Kazası Saz Divanı Çaybaşı karyesinde 32 hanede, Gedük Nahiyesi Saruhan karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Ayrıca, eski adı Ağaçlı olan Aksaray İli Gülağaç Kazası adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılr.

Hasançi Aşireti: Yörede "Hasançi ve Hasan-çiçiftliği" adı ile köyler kurmuş olan aşiret üyeleri,⁴⁹⁴ Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çatal, Şehdiyarı Abacı Mezraları nda 19 hanede, Gedük Nahiyesi Gümüşdiğin ve Altındığın Mezraları nda 48 hanede, ayrıca yörede kurulmuş Kalevıran ve Menteşe karyelerinde yaşadıkları belirtilir.⁴⁹⁵

490 A.g.e.Cilt.4.

491 Türkay,a.g.e.,

492 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.

493 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.17.

494 BOA.998 Numaralı Defter., de yer alan haritada Hasançi adlı köyün bu gün Topaç adı ile anılan köy ile Hali - beyli arasında olduğu anlaşılr.

495 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,s.1012.

Ayrıca, tarihte yörede kurulmuş Hasançı ve Hasançıiftliği köy kurucuları⁴⁹⁶ ile günümüzde [Kocasınan](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Hasancı köyü](#) kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Eyneli Aşireti: İnebey, Eynebey, İne Hanlı, İne Gazili, Eynebey Hacıları adı ile de anılır. Adımı Orta Anadolu’da vakıflar kurup, zaviyeler açarak yöreyi nüfuzu altına almış Eyne veya İne Bey adında bir beyden aldığı anlaşılr.⁴⁹⁷

Dulkadirlielerin, Salmanlı kolu ile yöreye geldiği sanılan aşirete bağlı taifelerin Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Pınarkuyusu ve Demirkuyusu adlı yerleşim yerlerinde 17 hanede ve Osmancık Kazası Sakız Divanı Çaybaşı karyesinde 15 hanede yaşadıkları anlaşılr.⁴⁹⁸

Aşiret üyelerinin Karahisar-ı Develi Nahiyesi ile Niğde Kazası idari sahalarında bulundukları ve Aksaray Kazası idari sahasında İnemescid karyesi adıyla bir yerleşim yeri kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, Çamardı İlçesi idari sahasında bulunan [Eyneli](#) köyünü kurup isimlerini verdikleri alan araştırmalarından anlaşılr.⁴⁹⁹

Aşirete bağlı taifelerin Süleymanlı Nahiyesi, Delice-özü Nahiyesi, Emlak Divanı, Sorgun Kazası, Gedük Nahiyesi, Kalecik Kazası, Kargı Kazası ve Budak-özü Kazası idari sahalarında “*Eynebeyhahılı, Eyneli, İne Hacı, İne-Esengazili, Büyük ve Küçükkeyneli,*⁵⁰⁰ *Enesülü, İnegazili-Ağca Mescid, İneçay, Eynegölü, Eynedikköprüsü*” adlarıyla köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, İskilip Kazası mıntkasında “*İnebadlı*” adıyla köyler kurduğu XX. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılr.⁵⁰¹

Eynebeyhacıları adlı mezrada 14, Eyneli Mezrasında 10 vergiye tabi nüfusun bulunduğu yine, aynı yüzyıla ait vesikalarda belirtilir.⁵⁰² Eyneli adlı mezarın günümüzde Delice İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Kuzeyyurt Köyü çevresinde bir yer olabileceği düşünülmektedir.⁵⁰³

Aşiret mensubu bazı taifeler, Bozok sancağı idari sahasında “*Uzun, Ağcaova, Kızılca, Sakız, Öderenci, Karakısı, Beyazıthacıları Mezarları*” nda,⁵⁰⁴ Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kağaluca, Karamançardağı, Acıpınar, Kakaviranı-Altundiğin, Şeyhhasan, Azılı, Bayındır Mezra-karyeleri*” nde,⁵⁰⁵ “*İnebeğlü*” adı ile kaydolunan bazı taifelerin Süleymanlı Nahiyesi idari sınırları içerisinde kurulmuş “*Öküzini, İkizce, Dambasan, İnebeğhacıları, Çakırhasan, Yalnızdam-Kıranini Karyeler*” inde, Osmancık Kazası Saz Divanı Nahiyesi “*Çaybaşı karyesi*”nde 15 hanede,⁵⁰⁶ bir taifesinin, Gedük Nahiyesi “*Uzunışla Karyesi*” nde yaşadıkları tarihi vesikalarda yer alan konulardandır.⁵⁰⁷

496 BOA.998 Numaralı Defter., de yer alan haritada Hasançı adlı köyün bu gün Topaç adı ile anılan köy ile Hali -beyli arasında olduğu anlaşılr.

497 Kalecik Kazası idari sahası ve Ankara Ulus semtinde vakıflar kurup zaviyeler açtığı bilinir. Ulus semtinde bulunan vakıf eserlerinin kalıntısı günümüze kadar süre gelmiştir.

498 Osmancık Kazası idari sahasında kaydolunan bu oymağın Çepni Boyu arasında da kaydolunduğu görülür.

499 BOA. 387 Numaralı Defter.Cilt.I.,s.53.

500 Sorgun Kazası idari sahasında kurulmuş köylerin iki kardeş tarafından kurulduğu belirtilir.

501 Tarihte Budak-özü kazası günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan İnegazili köyünde yaşayan Molla Ali adlı sülaleden bir şahsın tarihte Delice İlçesi Çatalı köyüne göç ettiği ve soyadı Kanunu’nda “Tuna” soyadı aldığı yine, söz konusu köyden bir şahsın bu köyde yaşayan Pekesen soyadı almış oymağa iç güvey olarak geldiği ve Soyadı Kanunu’nda “Özel” adı aldığı belirtilir.

502 Sümer; A,g,e s. 326.

503 XVI. Yüzyıl kaynaklarında Eyneli Aşireti’nin kendi adıyla bir köy kurduğu ve bu köyün Salmanlı Nahiyesine bağlı olduğu belirtilmektedir.

504 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü’l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.,s.91.

505 Halaçoğlu,a,g,e.,s.854

506 Halaçoğlu,a,g,e.

507 Halaçoğlu,a,g,e.

Sungurlu İlçesi ile Uğurludağ ilçesi ara bölgesinde kurulmuş Aşağıfındıklı Köyü civarında bulunan ve adak-dilek yeri olarak kabul edilip hakkında ilahi manalı menkıbeler anlatılan “*Ene Dede*” adıyla anılan mezar sahibi ve Sulakyurt İlçesi Kıyihailince Köyü “*Eynel*” adlı mevkide yaşamış insanların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca Eyneli Aşiretini konu eden bir mani bestelenip, okunarak,

“*Eyneli yarım, Eyneli*

Fistan yere değmeli

Bir yiğidin sevdiği

Dünya malını değmeli”

Günümüze kadar süre gelmiştir.

İne Gazili Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Burunsuz karyesinde 81 hanede yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.⁵⁰⁸ Ayrıca Sungurlu İlçesi İnegazili köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ahsen Beğli Aşireti: Ahsen Gazili adı ile de anılır. Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu anlaşılan aşiretin Ahsen Dede adlı ünlü bir beyinin Manisa/Akhisar İlçesi Görenez civarında türbesi bulunduğu bilinir.

Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin Çubuk Nahiyesi yöresinde kurulmuş Recepavcı-Eğrisu Mezrasında 26 hanede ve yörede kurulmuş Ahsengazili, Halifeçardağı, Daru-lu, Kavaklı, Dedekoçağı, Ağılı, Kuzagülü, Murtaç, Kıranca, Arslantaş, Gazi Mezraları nda⁵⁰⁹ ve Zamantı Kazası Fakih karyesinde 24 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁵¹⁰

Ahsengazili adı ile kaydolunan bu yerleşim yerinin günümüzde Yerköy İlçesi idari sahasında bulunan Yukarı ve Ağağihsangazili adlı köyler civarında olduğu anlaşılr.

Aynalı Aşireti; Bu adın Ahsen adından bozulduğu düşünülür. Aynalı Aşiretine mensup taifelelerinde 1759 yılında Şabanözü kazası idari sahasında yaşadığı ve burasının günümüzde Özbekderesi adlı yerleşim yeri olduğu sanılır.

Tarihte Aynacıoğulları İsyanı olarak kaydolunan ve Yozgat yöresinde geçtiği bilinen bu isyanın elebaşları, Sungurlu İlçesi Kemallı köyünde “*Aynacılar*” olarak anılan sülale ve Çekerek İlçesi Özören köyünde yaşayan “*Aynacıoğulları*” adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.⁵¹¹

Bu adı taşıyan oymakların Nevşehir İli idari sahasında Aynacı oğulları sülale adı, Yıldızeli İlçesi Killik ve Yolkaya köyünde Ayna soyadı, Acıgöl İlçesi Merkezinde Aynacı soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Aynacı soyadı ve Nevşehir yöresinde Aynacıoğlu sülale adı aldıkları anlaşılr.

Yine, tarihte Keskin İlçesi idari sahasında Aynaogulları sülale adı almış oymak, Çorum merkezinde kurulmuş Emirahmed Mahallesinde yaşamış “*Aynacıoğulları*” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

İnesülü Aşireti: Şambayatı kabilesi içerisinde bulunan aşirete mensup taifelerin Bozok mıntıkasında “*Bayındır ve Şeyhhasanoğlu*” adlı yerleşim yerlerinde 31 hanede yaşadıkları belirtilir. Ve bu aşiretin

508 Bu aşiretin Büğdüz Boyu arasında kaydolunduğu bilgileri de bulunur.

509 A.g.e.,s.48.

510 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.685.

511 Mehmet Korucu, Çekerek İlçesi Arpaç köyü.

Ebesülü Aşireti: Gedük Nahiyesi “*Bayındır; Şeyhhasanağlı Mezraları*”nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.⁵¹²

Kürdili Aşireti: Aşiretin, Şam Yörükleri taifesinden olduğu ve XVI. Yüzyıl ortalarında Pınarbaşı Nahiyesinde yaşadıkları Üçdepe adlı mevkiyi yaylak, Cıcık pınarı adlı mevkiyi sulak olarak kullandıkları belirtilir.

Dulkadirli Hanedan Soyü:

Dulkadirli Aşiretleri: Orta Anadolu’yu yurt tutmuş olan Dulkadirli Türkmen ahalisi, 1256 yılında yapılan Köseadağ Savaşı sonrası, Moğolların bölgeye hakim olmasıyla güneye çekilmişler ve bu bölgede 1339 yılında Maraş-Elbistan merkezli kendi adları ile devletlerini kurup Adıyaman, Malatya yöresinde hakimiyetlerine almışlardır.

Bölgede hakim olan İlhanlı Devleti’nin siyasi hakimiyeti sona ermiş, Moğol hükümdarı Timur’da 1402 yılı Ankara Savaşından sonra orduları ve kendisine yakın bölge ahalisini alıp Türkistan’a götürmüştür.

Bölgenin hakimi olan Osmanlı Devleti, bölgeyi iyi ilişkiler içerisinde bulunduğu Dulkadirli Devleti ahalisinin iskanına açmış ve bu bağlamda bölgenin eski sakinleri olan Dulkadirli Türkmenleri akın akın tekrar eski yurtlarına gelip, Moğollardan

boşalan köylere yerleşmişlerdir.⁵¹³

Bu bağlamda Osmanlı Devleti, Dulkadirli Beyi Alaüddevle-Bozkurt beye, Orta Anadolu’dan 43 yerleşim yeri ve arazisini Dirlik arazisi olarak vermiş, Dulkadirli beyler Maraş’tan sonra Orta Anadolu merkez olarak kullanmışlardır.⁵¹⁴

Bu iskanda, Dulkadiroğlu beyi Alaüddevle bey, onu takiben evlatları ve torunları Şahrüh bey, Davut bey ve onların silsilesi eski adı Köstire-Göstere olan bu günkü Tomarza İlçesine bağlı eski adı Güllüviran olan Gülveren köyünü yurt tutmuşlardır.⁵¹⁵

Dulkadirli Türkmenleri de Maraş üzerinden akın akın bölgeye gelmiş, bu bağlamda Zamantı Bölgesi içinde bulunan yerleşime uygun yerlere Dulkadirli Türkmen Aşiretleri yerleşmiş ve bu aşiretler, geçen yüzyıllar içinde ⁵¹⁶ bölgede kurulmuş Pınarbaşı, Bünyan, Sarıoğlu, Sarız, Develi ile Akkışla İlçelerine dağılmışlardır.

Söz konusu yüz yıllarda 80.000 hanede yaşadıkları belirtilen Dulkadirli Türkmenleri,⁵¹⁷ yörede pek çok sayıda vakıf, zaviye, cami, köprü, han, hamam gibi eserler bırakmış ve bunlardan bazıları günümüze kadar süre gelmiştir.⁵¹⁸

Tarihi vesikalarda “*Dulgadir; Zulgadir; Zilkadir; Tolgadir*” adıyla kaydedilen Dulkadirli, ⁵¹⁹ hanedan soyu olarak Bayat Boyuna bağlıdır. Bünyesinde barındırdığı aşiretlerin çoğunluğunu

512 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü’l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

513 Hakan Türker Dulkadiroğlu, Kayseri’de Dulkadiroğulları, Makalesi.

514 Uçakçı, Oğuz Boyları,s.

515 Dulkadiroğlu, a,g,m.

516 Dulkadiroğlu, a,g,m.

517 A. Gündüz,a,g,e.

518 Dulkadiroğlu, a,g,m.

519 Mestanbey Aşireti’nin Salmanlılarla birlikte hareket ettiği anlaşılır.

Bayatlara bağlı aşiretler teşkil etmekte ise de başka boylara bağlı aşiretlerinde küçümsenemeyecek çoğunlukta olduğu anlaşılr.⁵²⁰

Hanedan Soyuna Bağlı Aşiretler: *Zeynettin, Karaca, Salmanlı-Süleymanlı, Alaüddeve, Ali Beğli, Şahbudak, Şeyh Siivar, Şah Ruh, Sevindik, Sarıççek, Kızıl Kocalı, İsa Bey, Hisar Beğli, Mestan Aşiretleri.*

Zeynettin Aşireti: Adını Dulkadirli Devleti kurucusu Zeyneddin Karaca beyden aldığı anlaşılan aşirete bağlı bazı oymakların tarihte Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Eymürçük mezasında, bazı taifelerinin Çiçekdağı bölgesinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Köyün günümüzdeki adı ve yeri hakkında ki bilgiye ulaşılammıştır.

Karaca Aşireti: Sivas, Niğde, Yenil, Zamantı, Gülşehir, Karaman, Bozok (Salmanlısağır, Sor-gun), Çankırı (Milan), Çorum yöresinde görülen Karaca adı almış aşiret üyelerinin adını Dulkadirli Devleti kurucusu Zeynettin Karaca beyden aldığı sanılır.⁵²¹ Zeynettin Karaca Beyin Bayat Boyuna bağlı olmasına karşı bu adı almış oymaklar Yazır Boyu içerisinde de yaygın olarak görülür.⁵²²

Bu bağlamda, Sivas yöresinde kurulmuş Karacalar Tekkesi adlı yere adını veren kişi, İmranlı İlçesi Karacaören Nahiyesi, Şarkışla İlçesi Karacaören köyü, Ulaş İlçesi Karacalar köyü, Bünyan İlçesi Karacaviran köyü, Acıgöl İlçesi Karacaören köyü, Ürgüp İlçesi Karacaviran köyü kurucuları ile Divriği İlçesi Yazı köyünde Karacabey soyadı, Hafik Kazası Yalınca köyünde Karacaoğulları sülale adı, Zara Kazası Yapakdivanı köyünde Karacaoğlu sülale adı,⁵²³ Felahiye İlçesi Darılı köyünde Karacaoğlu soyadı, Avanos İlçesi Çavuşini, Üçkuyu, Kalaba, Göyntük ve Karacauşağı köyünde Karaca soyadı, Sivas İli merkezinde Karabey soyadı, Koyulhisar İlçesi Yukarıkale köyünde Karabey soyadı, Nevşehir vilayeti Çardak köyünde Karacaoğulları sülale adı, Aksaray İlinde yaşayan “Karacaoğulları” sülale “Arıbaş” soyadı almış oymak,⁵²⁴ Gülşehir İlçesi Dadağı, Kızılköy ve Karacaşar köyünde Karaca soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıklarını söylemek temayül dışı olmamalıdır.⁵²⁵

Salmanlı Aşireti: Süleymanlı adı ile de anılır. Adını Dulkadirli beyi Süleyman-Salman beyden almış;⁵²⁶ Tarihte Bozok sancağı mıntikasında Salmanlı Sağır ve Salmanlı kebir adı ile iki kaza satatüsünde şehir kurmuşlardır. Aşirete bağlı taifelerin Kayseriyye, Zamantı, Niğde, Yeniil, Bor ve Eyubili Kazaları idari sahasında bulunduğu bilgisi aktarılır.

Köstere Nahiyesi Mescik karyesinde 21 hanede, Kayseri sancağı Saklan mezası, Şişek mezasında 28 hanede ve sancak dahilinde 19 hanede yaşadıkları 1543 yılı kaynaklarında yer alır.⁵²⁷

Kenar-ı Irmak Nahiyesi Seyidler karyesinde 22 hanede, Bor Nahiyesi Berazik karyesinde 39 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Kalecik karyesi ve Karyuvası karyesinde 2 hanede, Zamantı Kazası Kalecik (Alibeyli) karyesinde 13 hanede,⁵²⁸ Yeniil Kazası idari sahasında 10 hanede ve Zamantı Nahiyesi Kalelice karyesi ile Pirselik karyesinde yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılr.⁵²⁹

520 Turgut Tok, Denizli Yöresinde Oğuzlar, adlı eserde Dulkadir Hanedanlığı adı geçen boy ve kola bağlı olmasına karşı, alt kolları içerisinde değişik boylara bağlı aşiretlerin bulunduğu belirtilir.

521 Yaşar,a.g.e.,s.3.

522 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.43.

523 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,60. Yıl.1831-1842.

524 Neyyir Arıbaş, www.kimkimdir.gen.tr . Oymak üyeleri Sitti Hatun’u yakın akrabaları olarak kabul ettikleri adı geçen site de yer vermişlerdir.

525 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

526 Sümer,Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.313.

527 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5. Yusuf hoca Köstere’de yurt tutmuş bu taifeyi Avşar Boyu arasında yer vermiştir. Bunun nedeni teşekkül birlikteliği olmalıdır.

528 Kalecik adlı bu köyü Alibeğli Aşireti üyeleri tarafından kurulduğu belirtilir. www.quickwiki.com

529 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

Aşiret üyesi bazı taifelerinin, de Zamantı Kazası, Pınarbaşı Nahiyesi Kalecik ve Karayuvası Köylerinde yurttuğu anlaşılr.

Ayrıca Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Salmanköy karyesi ve Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Salmandikek karyesi kurucuları, Sivas İli Merkez civarında Salman soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Salman soyadı, Ulaş İlçesi YeniKara Hisar köyünde Salman soyadı, Gülşehir İlçesi Büyükören ve Alkan köyünde Salman soyadı, Ürgüp İlçesi Mustafaapaşa köyünde Salman soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Salman'lı soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Salman soyadı ve Hacıbektaş İlçesi Çivril ve Merkezinde Salman soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında kuvvetle söylenebilir.

Salman Pınarı Aşireti: Çankırı sancağı idari sahasında 29 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Süleymanlı Aşireti: Hınız Nahiyesi Hazran alevi, Kızılkaya, Gece karyeleri,⁵³⁰ Pınarbaşı Nahiyesi Savlan mezarı,⁵³¹ Çoruşek Nahiyesi Güney karyesinde 20 hanede, Kozcuğaz karyesinde 28 hanede ve⁵³² Tekneli ile Kayapınar, Taşlık karyesinde yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Alaüddöyle Aşireti: Aşiret üyelerinin Kayseriyye ve Koçhisar Nahiyesi idari sahasında yaşadığı ve söz konusu yıllarda Alaüddöyle bey adı ile anıldığı 1530 yılı kaynaklarında yer alır.⁵³³

Eskiil Nahiyesi idari sahasında yaşadığı anlaşılan Alaüddin neslinden adlı aşiret üyeleri ve çalışma bölgemizde kaydolunan Alaüddin Enbia adlı aşiret üyeleri Alaüddöyle beyin neslinden geldiği anlaşılr.

Uzun yıllar Dulkadirli Devletini idare etmiş olan Alaüddöyle beyin mezarı, günümüzde Kayseri yöresinde bulunan ve yöre ahalisi tarafından Dev Ali Türbesi adı ile anılan mezar olduğu sanılır. Sanımızı ise, Alaüddöyle adının söylemi zor olması ve Ali adı ile de anılmış olması kaynak oluşturur

Alaüddöyle bey Vakfı dirlik arazisi içerisinde bulunan köyler: Zamantı Kazası Pağasunkebir, Aşidin karyesi,⁵³⁴ Pınarbaşı Nahiyesi Görcün karyesi, Çoruşek Nahiyesi Güvercinlik karyesi,⁵³⁵ Derikliviranı karyesi,⁵³⁶ Tacin karyesi,⁵³⁷ Tahtalusun karyesi,⁵³⁸ Memaşu karyesi,⁵³⁹ Mancık karyesi,⁵⁴⁰

530 A.g.e.Cilt II,s.814

531 A.g.e.Cilt II,s.699.

532 A.g.e.Cilt II,s.774,778.

533 BOA. Aksaray Livası BOA. 387 Numaralı Defter ve Kayseriyye Livası BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.60

534 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

535 Güvercinlik karyesinde Turabeğşeyli Aşireti ziraat ettiği anlaşılr.

536 Derikliviranı adlı bu karyede vergiye tabi 16 hane ahalinin yaşadığı anlaşılr.

537 Tacin karyesinde toplam 14 vergi yükümlüğünde olan hane var iken, 1 hanede zaviyedar olduğu belirtilir.

538 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.797.

539 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.769. Bu köyde 2 vergi hanesi bulunduğu anlaşılr.

540 Mancık adlı bu karyenin Çoruşek idari sahasında da kaydolunduğu ve bu karyede 25 hane ahalinin yaşadığı

Pınarbaşı Nahiyesi Gümüşgün karyesi,⁵⁴¹ Hurman Nahiyesi Havuzlualan karyesi ve Mescidüstü mezrası.⁵⁴²

Bu beyin yaşadığı yıllarda Bozkurt adı ile anılmış olması Bozkurt adlı mevki ve oymakların bağlılık durumunu akla getirmektedir.

Ali Bey Aşireti: Aldım adı ile de anılır. Aşiretin 1563-1564 yıllarında Zamantı Kazası, Pınarbaşı Nahiyesi'nde yurt tuttukları, Güllüce karyesinde de ziraat yaptıkları anlaşılr.⁵⁴³

Aşirete ilişkin yaptığımız arşiv ve alan araştırmasında yörede Beğdili Boyuna mensup olduğu anlaşılan Baba İlyas Horasan-i torunlarından Ali Bey, Çepni Boyuna bağlı olduğu anlaşılan Hacı Beştaş-ı Veli torunlarından Ali Çelebi (Ali Baba) gibi nüfuz ve nüfus bırakmış kanaat önderlerinin yaşamış olmaları

“Ali Bey, Şeyh Ali, Ali Şeyh, Ali Kulu, Ali Dede” adıyla anılmış aşiretlerin bağlılık durumunun belirlenmesi konusunu zorlaştırmıştır. Bu nedenle biz burada sadece Dulkadirli Ali Bey e bağlı olduğunu düşündüğümüz aşiret ve oymakları vermekle yetinecek, diğerlerini bağlı boyları altında işlemeye çalışacağız.

Ali Bey adlı bir gurubun Bozok sancağı dahilinde bulunan Gedük Nahiyesi⁵⁴⁴ ve başka yerleşim yerlerinde 348 hanede yaşadıkları 1530 yılına ait vesikalarda yer almış ve yörede bu zati muhteremin adını taşıyan birden fazla vakıf, zaviyenin bulunduğu anlaşılmıştır.⁵⁴⁵

Aşiret üyeleri, Bozok/Emlak Nahiyesi Öyükkişla ve Bağcecik Karyeleri'nde 104 hanede, Hekimkişla, Karacaviran ve Eğencik karyeleri nde 96 hanede, Delice-özü Nahiyesine bağlı Haydarlı, Akpınar ve Haydarçardağı Mezraları nda 46 hanede ve⁵⁴⁶ ayrıca Şükürderesi-Karcı, Kaplan, Emrecik, Halilfaki, Hekim, Karacaviranı, Baytarcık, Ağca, Başkişla, Şekerderesi, İğdiş, Sarıabdal, Kafirviranı, Kapaklı, Akviran, Ortakişla, Alacaçayır, Karanucadere, Mescitli, Kaldıravuk, Yakup, Öküzotlağı mezra-karyelerinde ve Gedük Nahiyesi Ekecekli, Kafirliarkaç, Kalecik, Pöhrenklüce, Kızılcamehmetçiftliğiçardağı, Kavacık, Kulaluca Mezralarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.⁵⁴⁷

Ali Bölüğü Aşireti: Aşiret üyelerinin Karataş Nahiyesi İvazhacı, Gelbular ve Yortan mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁵⁴⁸

anlaşılr.

541 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s. Bu köyde 2 hane zaviye görevlisi bulunduğu anlaşılr.

542 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.658,659. Havuzlualan karyesinde Ördekli ve Kuruca Aşiretleri yaşadıkları anlaşılr.

543 1563 yılında Pınarbaşı Nahiyesi Güllüce karyesinde 1 hane ahalinin yaşadığı bilgisi aktarılır.

544 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

545 Koç,a.g.e.,

546 Halaçoğlu,a.g.e.,s.107. (Gedük Nahiyesi Kızılmehmedçardağı, Pöhrenkli Mezraları nda 106 hanede yaşadığı belirtilir).

547 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

548 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

Alibey Hacı Aşireti: Aşiret üyelerinin Karataş Nahiyesi Boran mezrası,⁵⁴⁹ Kayseri Malya yaylası, Gedük Nahiyesi Kalacık, Ekecikli, Kalınarkaç karyeleri ve⁵⁵⁰ Çankırı bölgelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.⁵⁵¹

Şahbudak Aşireti: Adını Dulkadirli beylerden, Şahbudak beyden aldığı bilinen aşiretin, özellikle hakimiyet sürdürdüğü eski adı Budak-özü olan Sungurlu İlçesi civarında yaygın olarak yaşadığı ve Budak-özü adını kendisine izafeten verdiği kitabımızın yöre baskısında vermiştir.

Çamardı İlçesi Merkezinde Şahbudak soyadı, Divriği İlçesi Höbek köyünde Şahbudak soyadı almış oymak üyelerinin soy ve sülale adı olarak bu adı taşımaları bu beyin sülalesinden olduğunu göstermektedir.

Şeyhsüvar Aşireti: “Şahsüvar” adı ile de anılan aşiret, adını Dulkadirli beyi Şeyhsüvar’dan almıştır. Yeniil Kazası Dikmen (Karadikmen) kışlası 29 hanede, Konacı karyesinde 35 hanede, Delibalı karyesinde 13 hanede, Selmani karyesi, Şadi kışlası ve Alifakih karyesinde 57 hanede, Akçakaya (Pirifakılı) karyesinde 42 hanede, Kürekorac karyesinde 26 hanede, Köperce karyesinde 16 hanede, Kurum karyesinde 15 hanede, Kızılcaağıl, İkizceağıl karyesinde 19 hanede, Kızılcaışla 20 hanede, Ziyaret karyesinde 24 hanede, Fazıllı karyesinde 29 hanede ve yörede bazı yerleşim yerlerinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Şeyhsüvar’ın, Sivas merkezi Debalı Mahallesi’nde kendi adı ile Tekkesi, Dergahı, Aşevi, Mektebi, Pınarbaşı Nahiyesi’nde Vakfı ve Mescidinin bulunduğu anlaşılır.⁵⁵²

Ayrıca Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Esen (Şeyhsüvar) kışlağı kurucuları ile Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Şahsuvaroğlu soyadı almış oymak üyelerinin Dulkadirli hanedan soyuna bağlı olduğu anlaşılır.

Yine İmranlı İlçesi mıntıkasında Şahsüvar beyin torunlarının yaşadığı oymak üyeleri tarafından belirtilmektedir.

Şahruh Aşireti: Bu adın Moğol hükümdarlarından Timurlenk’in oğlu Şahruh’a izafeten verildiği anlaşılır. Bu bey kendi adı ile yörede bir zaviye kurdurduğu ve bu zaviyenin giderleri için Gemerek İlçesi, (Gemerek köyü) ile Hamzalı ve Ağcaağıl köyü ekinlikleri gelirleri vakfedildiği, Karaözü köyü arazisi içinde kendi adı ile bir köprü yaptırdığı, bu köprünün bakım ve onarımı içinde Karaözü, Bucakavşarı ve Bayırdere köyü gelirlerinin bir kısmını vakf ettiği belirtilmektedir.⁵⁵³

- Gemerek İlçesi Kümeviran-Kömeren köyünde yaşayan Şahruhlar sülale “Aksoy, Çetin, Çevik, Öztoprak” Öztoprak” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere, tarihte söz konusu bölgede “Şahruh” adlı bir karyenin bulunduğu ve bu karyede Şahruh bey sülalesinin yaşadığı bilinir.

- Sungurlu İlçesi Ekmekçi köyünde yaşayan “Şihbudak ve Şahuca (Şahruh)” adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

- Çorum İli Sarışehir köyünde “Sarı ve Sarıca” soyadı, Alaca İlçesi Koyunoğlu köyünde “Çelik” soyadı, Çırçır köyünde “Özdemir ve Bey” soyadı, Geven köyü, Çiftlik mezrasında “Bey” soyadı almış oymakların Dulkadirli hanedan sülalesinden Şahruh beyin soyundan geldikleri bilgisi oymak üyeleri tarafından aktarılmaktadır.⁵⁵⁴

549 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

550 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

551 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.101.

552 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

553 Bu zaviye-mescid, 1823 yılında Çaparzade (Çapanoğlu) Ahmet bey tarafından onarıldığı belirtilmektedir.

554 Oymak üyeleri atalarının halk arasında 93 harbi adı verilen 1878 Osmanlı-Rus Savaşı neticesi ile Erzurum/Pasinler’den geldikleri burada “Kadirler” sülale “Zul ve Zade” soyadı taşıdıkları bilgisi aktarmaktadırlar.

Sevindik Aşireti: Yörükhan tâifesine bağlı olduğu belirtilen aşiret adını, Dulkadirli beylerden Şahruh'un oğlu Sevindik ten aldığı sanılmaktadır.⁵⁵⁵ Aşiret üyesi bazı taifelerin, Aksaray Kazası idari sahasında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.⁵⁵⁶ Tarihte Suşehri Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Sevindik karyesi kurucuları, Zara Kazası Kurucabad-Kurucaova köyünde Sevindiklioğlu sülale adı,⁵⁵⁷ Kangal İlçesi Çaltepe köyünde Sevindik soyadı, Suşehri İlçesi Esenyaka ve Gümüştaş köyünde Sevindik soyadı, İmranlı İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Sevindik soyadı ve Akıncılar İlçesi **Sevindik** köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Sarıççek Aşireti: Aşiret mensuplarının, XVI. Yüzyılda Çomuşek Nahiyesi Sarıççek-Karamaz yaylası'nda yayladıkları ve adını buradan aldıkları anlaşılır. Aşiret üyesi bazı taifelerinin, Budak-özü Kazası (Sungurlu İlçesi) idari sahasında bulunduğu Osmanlı vesikalarından anlaşılır.

Yörükhan taifesine bağlı olduğu yönünde kaynak bilgileri bulunan aşirete bağlı taifelerin tarihte Budak-özü Kazasına bağlı olan, günümüzde Boğazkale İlçesi idari sahasında Sarıççek, dolayı ile kendi adları köy kurdıkları ve bu köyün tüzel kişiliğini halen sürdürdüğü anlaşılır.

Ayrıca Divriği İlçesi ile Eğin (Kemaliye) arasında bulunan Sarıççek yaylası'na adını veren oymaklar, Çamardı İlçesi Bereketli mahallesi Sarıççek soyadı, Yahyalı İlçesi Kiraz'lı, Mustafabeyli ve Kara köyünde Sarıççek soyadı, Develi İlçesi Küseler köyünde Sarıççek soyadı, Bünyan İlçesi Burhaniye köyünde Sarıççek soyadı, Kahramanmaraş yöresinde bulunan Sarıççek soyadı almış oymak (bu oymağın atalarının Gürün İlçesinden gittikleri belirtilir) ve Gemerek İlçesi Eski yurt köyünde Sarıççek soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten verdikleri anlaşılır.

Kızılkocalı Aşireti: Adını Dulkadirli hanedan soyundan olan bir beyden aldığı anlaşılmaktadır.⁵⁵⁸ Dulkadirli Devletinin en sadık, Bozok yöresinin en büyük Aşiretlerinden olduğu 1426 tarihli Osmanlı vesikalarında yer alır.⁵⁵⁹

Tarihte, Bozok (Yozgat) yöresinde kurulmuş Kızılkocalı adlı şehre isimlerini verdiği anlaşılan aşiret üyelerinin söz konusu yıllarda Elmahacı, Sarıhacı, Musabeğli, Azizbeğli, Yusufabdal, Dokuz, Hasançı, Topaç, Erkekli, İğdeli, Köşker, Sekili, Alışarlı gibi bölgede güçlü olan aşiretleri bünyesinde toplayarak büyük bir teşekkül oluşturduğu bilinir.⁵⁶⁰

Bozok'un ünlü aşiret beylerinden Ağcaoğlu ve Çiçekoğlu ile birlikte Dulkadirli bey yanında seferlere katılmış, Ürgüp dolaylarında ünlü begleri tutsak alınmıştır. Kalabalık bir aşiret olmalarından dolayı yaşadıkları bölgelerde yurt tutmuş diğer aşiretlere birlikte karşı sık sık yağmacılık olaylarına katılmışlar ve bu konuda Osmanlı valisi Yörgüç Paşa, Kızıl Koca ailesinden dört kardeşi hile ile öldürerek ailenin bu yağmalarına engel olmaya çalışmıştır.⁵⁶¹

Dört tane beyini kaybetmiş olan aşiret, bölgede ve Dulkadirli beylerindeki nüfuzunu kaybetmemiş, Dulkadirli beyi Şeyhsüvar tarafından 1470'li yıllarda Memluklulara karşı yapılan bir akında aşiret beyleri ve üyeleride görev almışlardır.⁵⁶²

Bozok/Yozgat yöresinde oldukça fazla nüfusu olduğu anlaşılan aşiretin, Emlak Kazası idari sahasında kurulmuş Hatir, Denden, Burhan, Köylez, Alpözü, Çepni,⁵⁶³ Yenice, Benlihasan, Bağcacık,

555 Türkay,a.g.e., Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.168.

556 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.53.

557 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

558 Sümer,Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.313.

559 Sümer,a,g,m.,s.313.

560 Sümer, a,g,m.,s.314.

561 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.314.

562 A.g.e.

563 Memiş bey oğlu Şah Mehmed'in tımarı olan Çepni karyesinde 38 Türkmen, 48 Ermeni vergi nüfusu olduğu belirtilir.

Alaçayır, Kaldurak, Karacaviran, İğdiş, Pınarcık, Başkale karyelerinde, Gedük Nahiyesi Kalacık, Mengen, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş İğdelice köylerinde yaşadıkları anlaşılr.⁵⁶⁴

İsa Bey Aşireti: Kızılkocaogulları Aşiret beylerinden olduğu anlaşılan İsa bey, 1530’lu yıllarda Gedük, Emlak ve Çubuk günümüzde Şarkışla Kazası idari sahasında bulunan Çepni köyünde yaşamış ve yaşadığı bu köye cami, mescid gibi vakıf eserleri yaptırmıştır.⁵⁶⁵

Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yağluca-İsabey ve İsabey adı ile köyler kurdurmuş ve bu köylerden Yağluca-İsabey köyünde 130 vergi nüfusu yaşadığı kaynaklarda yer almıştır.

Aşiret üyeleri, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş İsabeg ve Bağlıca karyesinde 45 hanede, Kurdini karyesinde 41 hanede, Halifeçardağı mezrasında 15 hanede ve Çubuk Nahiyesi Çepni karyesinde yaşadıkları 1575 yılı kaynaklarında yer almıştır.⁵⁶⁶

Hisar Beğli Aşireti: Adını Dulkadirli hanedan soyuna mensup olduğu belirtilen Zinnunoğlu Hisar bey adlı kişiden aldığı sanılır.⁵⁶⁷ 1526 yılında bu şahıs öncülüğünde Osmanlı’ya karşı Bozok’ta büyük bir isyan çıkartıldığı bilinmektedir. Aşiret üyesi bazı taifelerin Koçhisar Kazası Akçataş mezrasında, bazı oymaklarının Bozok yöresinde kurulmuş “*İnkışla, Eyneli-Topakabdal, Hasbek, Boyalık, Öyük, Ramazanlı, Kilise, Söğüdcük, Kamer, Aliki, Kargadalı, Çalağıl, Yaylucagöl, Abdalkışlağı, Alakilise, Budakkaya, Kurucaöz, Karacaöyük, Sakcı, Ağıl, Dağarcı-Kayalı, Çorak, Edik, Çağlalı, Ağcahan, Parmaksız ve Başkışla*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları kaydedilir.⁵⁶⁸

- Akdağ Kazası “*Öyükkişla, Çağatay, Kemalfakih ve Kürdi*” adlı yerleşim yerleri ve ayrıca yörede “*Kayalı, Kamer-i Diğer, Yenibeğ, Kavak, Yurdu ve Beğliabdal*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

- Aliki Nahiyesi “*İlca, Topakabdal, Söğüdcük, Uzeyr, Beğ, Has, Çağlalı, Musafakih, Alınpınarı, Muradabdal, Kayacık, Ağıl, Gazigözü, Güzağacı, Ozan, Kurucaöz, Akçadam, Çürük, Güzelce, Köprü ve Güllü*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları kaydedilir.⁵⁶⁹

Ayrıca Yozgat/Sankaya ile Hasbek arasında bulunan “*Akçadam, Hisarbey ve Akçakışla*” köyleri civarında bulunan ünlü “*Hisarbeyli yaylasına*” adını veren oymaklar, Eldivan İlçesi idari sahasında bulunan “*Hisarcık karye*”sini kuran oymak ile Sungurlu İlçesi Karaoğlu köyünde yaşayan ve Hisarbeyli sülale adı taşıyan oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.⁵⁷⁰

* * *

- Hanedan mensupları XV. Yüzyıldan itibaren Zamantı bölgesine yerleşmişler, Tomarza’nın tamamını tasarrufuna geçirmişlerdir.⁵⁷¹ Geçen yüzyıllar içerisinde bölgeye dağıldığı anlaşılan Dulkadiroğlu silsilesi ve akrabalığı olan oymakların İmamoğlu, Karacaoğlu, Seyyid Ağalar, Bektaşoğulları sülale, Dulkadiroğlu, Sarıçiçek, Çambudak,⁵⁷² Özhan, Gürses, Durmuş, Akçiçek, Ertuğrul, Kayıhan, Kaya, Erciyes, Şahan, Sipahi, Isbah, Sapayer, Arslantaş, Yıkılmaz, Davut,

564 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

565 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.314.

566 Çepni köyü: Şimdiki Şarkışla İlçesi civarında olup, 1530 yılında Emlak Nahiyesine bağlı idi. Bu tarihlerde Kızılkocaoglu İsa beyin yurdu idi. Bu köyde söz konusu tarihlerde 36 Türk-Müslüman nüfus, 48 Hristiyan nüfus yaşamaktaydı.

567 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.,s.317.

568 Halaçoğlu,a.g.e., Sümer; B.T.D.a.g.e,s.317.

569 A.g.e.,s.1055.

570 Hisarcık adlı mezranın eski bir köy olduğunu XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalardan anlarız.

571 Hakan Türker Dulkadiroğlu, Kayseri’de Dulkadiroğulları.

572 Dulkadiroğlu, Sarıçiçek, Çambudak soyadı almış oymakların Tomarza uzantıları olduğu anlaşılr.

Orhan, Bulgurcu, Tırpan, Turan, Yıldız, Aktaş, Şahin, Kabak, Yıldırım, Yılmaz soyadı aldıkları bilgisi aktarılmaktadır.⁵⁷³

- Tomarza İlçesi Ekinli köyünde Dulkadirli sülale adı almış oymak, eski adı Güllüviran olan Gülveren köyü kurucuları, Yahyalı İlçesi Süleymanfakılı köyü kurucuları ve köyde yurt tutmuş Yonuzoğulları sülale adı almış oymak,⁵⁷⁴ Akkışla İlçesi Akın köyünde Dulkadirli sülale adı almış oymak, Bünyan İlçesi Kahveci köyünde Dulkadirli sülale adı,⁵⁷⁵ Elbaşı köyünde Eraslan soyadı ve Yünören köyünde Dulkadiroğulları sülale adı almış oymak üyelerinin Dulkadirli aşiretlerinden olduğu anlaşılar.⁵⁷⁶

- Samağır-Samağar köyünde bazı oymaklar,⁵⁷⁷ Develi İlçesi Köseler köyü kurucuları, Amarat kasabasında bazı oymaklar, Talas İlçesi Süleymanlı köyü kurucuları,⁵⁷⁸ Pınarbaşı İlçesi Aşağıbağdere köyünde Dulkadirli sülale adı almış oymaklar ve bu oymakların uzantısı olduğu belirtilen Kangal İlçesi Yukarıhüyük köyünde bulunan bazı oymaklar.⁵⁷⁹

Kangal İlçesi Kızılteniş köyünde Dulkadiroğullarından Recep Koca sülale adı Kızılteniş ve Kuş soyadı almış oymaklar,⁵⁸⁰ Bünyan İlçesi Girveli köyünde bazı oymaklar,⁵⁸¹ ve bölgede kurulmuş Aydınlar, Pazarcık, Sofular köylerinde bazı oymakların hanedan soyuna bağlı olduğu belirtilmektedir.⁵⁸²

- Aşiret mensuplarından bazı taifelerin Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası Kasar ve Öyük kar-yelerinde 15 hanede, Budak-özü Nahiyesi Tumlân Karyesinde 24 hanede yaşadıkları 1576 yılı kaynaklarında yer alır.⁵⁸³

- Kırşehir İli idari sahasında kurulmuş “*Dulkadirli köyleri (Dulkadirli İnli Murat, Dulkadirli Kara İsa, Dulkadirli Karşıyaka, Dulkadirli Yarımkaile, Dulkadirli Hasöyük, Dulkadirli Kartalka-ya) köylerinde*” yaşadıkları ve Soyadı Kanunu’nda “*Dulkadiroğlu*” adı aldıkları ve⁵⁸⁴ adı geçen bölgede kurulmuş Aydınlar, Pazarcık, Sofular köylerinde de Dulkadirli hanedan soyuna mensup taifelerin bulunduğu anlaşılmaktadır.⁵⁸⁵

- Ankara/Bala İlçesi merkezinde “*Dulkadiroğulları*” sülale adı almış oymak,⁵⁸⁶ Yerköy İlçesi Beserek köyünde “*Dulkadiroğulları*” sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi Çomar köyünde “*Dul-kadirli*” sülale adı almış oymak ve Yozgat İline bağlı Battal Köyünde yaşayan “*Dulkadiroğulları*” sülale adı almış oymakların hanedan soyuna mensup oldukları söylenebilir.

573 Hakan Türker Dulkadiroğlu, Kayseri’de Dulkadiroğulları

574 Doç.Dr. Ahmet Tan, Yonuzlar oymağı üyesi, Süleymanfakılı köyü, Tomarza ilçesi eski isimler *Kel-İn (Kelgin), Alakuşak* olan Akdere köyünden 10 aile göç aldığı belirtilir.

575 Bu oymak üyesi atalarının Maraş yöresinden geldiği bilgisini aktarmaktadır.

576 Yünören köyünde yaşayan bu oymağın Dulkadiroğulları hanedan soyuna mensup olduğu belirtilir.

577 Samağır-Samağar köyü, Dulkadirli beylerden Şahrüh’a verilmiş arpalık köylerinden olduğu anlaşılar.

578 Süleymanlı köyünü kuran oymağın Bozok yaylası’ndan geldiği kabul edilir.

579 Uzantılarının Kahramanmaraş/Göksun İlçesi Çardaklı Nahiyesinde bulundukları belirtilir.

580 Kızılteniş adı almış oymağın Yozgat yöresi ve Elbistan yöresinde akrabalarının bulunduğu oymak üyeleri tarafından belirtilir.

581 Kızılteniş de *Kuş* ve *Kızılteniş* soyadı almış oymaklar.

582 Hasan Şahin,a.g.e.

583 Halaçoğlu,A.A.

584 Resim, 1666 yılında Kale Kışla (Boğazkale İlçesi) nde inşa edilmiş Dulkadirli konağı.

585 Hasan Şahin,a.g.e.

586 Şehitlerimiz,a.g.e.

- Keskin İlçesi Gazibeyli köyünde yaşayan Mehirlir sülale “*Erkoç*” soyadı almış oymağın Lök Hasan adlı bir üyesi tarihte Kırşehir yöresinden ayrılp bu günkü köyüne yerleştiği oymak üyelerince anlatılmaktadır.⁵⁸⁷

Oymağın Aşık Serdai adlı bir üyesinin,
Şeytandır pirin bileyim dersin
Değirmen bekle dinsiz ölüyüm dersin
Badireni söyleyeni bileyim dersin
*Dulkadiroğlu Serdai'yi bil Kara Duran.*⁵⁸⁸

Değirmençi Kara Duran adlı şahsa söylediği bu dörtlük Dulkadiroğullarından olduğu bilgisine kaynak oluşturmaktadır.

- Sungurlu ve Boğazkale yöresinde hanedan soyuna mensup taifelerin yaşadığı ve bunlardan bazıları Dulkadirli beylerden Arslan beye izafeten “*Dölarıslan*” soyadı aldıkları anlaşılr.⁵⁸⁹ Dulkadiroğulları beyleri tarafından XVII. Yüzyılda yaptırılmış günümüzde halen kullanılan ünlü konağın bu sülalelin mülkiyetinde olduğu görölr.

- Yozgat İli Dambasan köyünde yaşayan “*Dölarıslan*” soyadı almış oymak ile,⁵⁹⁰ Delice İlçesi Kuzayyurt Köyünde yaşayan “*Üregen*” soyadı almış oymak,⁵⁹¹ Kadışehri İlçesi Yakacık köyünde “*Karacabey*” soyadı almış oymak, Kastamonu İli Araç İlçesinde yaşayan “*Dulkadiroğlu*” sülale “*Yetgin ve Kader*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağılı oldukları anlaşılr.⁵⁹²

- Pınarbaşı İlçesi Gölcük köyünde Maraşlıoğlu sülale, Maraşlı soyadı almış oymak, Talas İlçesi Alaybeyli köyünde bazı oymaklar, Bünyan İlçesi Girveli köyünde bazı oymaklar, Hacıbektaş İlçesi Kızılağılı köyünde Maraşlı soyadı, Ağaçoşen İlçesi Yeşiltepe köyünde Maraşlıoğlu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Maraşlıoğlu soyadı almış oymakların Dulkadirli Türkmenlerinden olduğu anlaşılr.

- Develi Nahiyesi Kızılkilise ve Çepni karyelerinde bazı oymaklar ile Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Dulkadir soyadı almış oymağın bu aşirete bağılı olduğu söylenebilir.

Ali Hanlı Aşireti: Danişmentli tebasından olduğu belirtilen aşiret mensuplarından bazı taife-lerin, Koçhisar Kazası merkezinde 15 hane, Musalar karyesinde 29 hane, Bayadhisar ve Mihmad karye-mezralarında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Ayrıca Eskiil Kazası Alihanargı karyesi kurucuları ile Anduğu Nahiyesi Alihanini karyesi kurucularının bu aşirete bağılı olduğu anlaşılr.

Hanlı Aşireti: Ali Hanlı adlı aşiretle aynı aşiret olduğu sanılır. Aşiret üyelerinin Niğde Kazası idari sahasında 10 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

587 Kaynak:Kırıkkale Dulkadiroğlu Derneğı Başkanı Köksal Erkoç. Ayrıca Delice İlçesi merkezinde yaşayan Erkoç soyadı almış oymak ile Yerköy İlçesi Salmanlı Kasabasında yaşayan “Erkoç” soyadı almış oymağın atalarının Çorum İli Düvenci ovası bölgesinden geldiğı anlatımları dinlenilmiş olsa da bu aşirete bağılı olduğu düşünölr.

588 Köksal Erkoç, oymak üyesi, Kırıkkale Dulkadirli Derneğı Başkanı.

589 Sümer; Bozok Tarihine Dair.,s.339. Halen yörede bey sülalesi olarak adlandırılan Dölarıslan Oymağı mensupları, Dulkadirli Beylerinden şahruh’un soyundan gelmekte ve Dulkadirli Beylerinden Arslan Beyin adını taşımaktadır.

590 Dambasan köyünün Dulkadirli hanedan sülalesinin memleketi olan Boğazkale’ye çok yakın olması bu oymağında hanedanlık sülalesinden olma ihtimalini güçlendirir.

591 Üregen oymağının ataları Boğazkale yöresinden evlilik yolu ile bu köye gelmiş büyük ebeleri ile geldiğı belirti -ir. Ayrıca bu oymağın bir kolunun Yozgat İlinde yaşadığı “Üregen ve şenol” soyadı aldıkları belirtilir. Kaynak, Yaşar Üregen oymak üyesi.

592 Yetgin ve Kader soyadı almış oymağın atalarının XVIII. Yüzyıl Tehcirleri ile yöreye göçüröldükleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca, tarihte nahiye statüsünde, günümüzde Sivas'a bağlı köy olan Hanlı köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.⁵⁹³

Ağcalı Aşireti:⁵⁹⁴ Adını, Ağca adlı bir boy beyinden almış olan aşiretin, XIII. Yüzyılın ortalarında cereyan eden Moğolların, Orta Anadolu işgali ile güneye göç ettikleri belirtilir. 1402 yılında yapılan Ankara Savaşından sonra Dulkadirliyle birlikte yöreye geri döndükleri, Sivas'ın güneyi ve Kayseri'nin doğusunu yaylak edindikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.⁵⁹⁵

Ağcalı aşireti beylerinden olduğu sanılan “*Ağca Dede*” adlı bir zati muhteremin Çorum yöresinde, Ağca Baba adlı beyinin türbesinin Divriği İlçesi Karakale köyünde bulunduğu anlaşılmaktadır. Dulkadirliyle en sadık aşiretlerinden olan Ağcalıların, Dulkadirli ailesinden Zinnunoğlu tarafından 1527 yılında çıkartılan ayaklanmaya ve Dulkadirliyle tüm savaşlarına katıldığı kaynaklarda yer alır.⁵⁹⁶

Osmanlı, Safevi Savaşında İran'a giderek Osmanlı'ya karşı savaşa katıldığı belirtilen aşiret üyelerinin,⁵⁹⁷ tarihte Bozok yöresinde 1584 hanede yaşadığı anlaşılr.⁵⁹⁸ Balışeyh İlçesi Beşbiçak Köyü mıntıkasında bulunan “*Ağca*” adlı 1013 rakımlı tepeye adını verdikleri, bazı taifelerinin Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Ahmedfakih- Abacı, Akçataş-Kubadbeğli, Bazlamaçınarı, Kuruca karyeleri*” nde tahmini 300 hanede ve “*İğdiş mevki*” nde 85 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.⁵⁹⁹

Pınarbaşı Nahiyesi Ağcaviran karyesinde 14 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin,⁶⁰⁰ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Kılınçlı, Karahacılı, Zağalı, Sarılar, Çağatay, Karaca, Ayvatlı adlı karye-mezraları,⁶⁰¹ Emlak Kazası Belviran, Bağcacık, Baclu-Bacılı, Çınarcık karyeleri,⁶⁰² Kayseri civarı ve çalışma bölgemizde kurulmuş Saklan, Gökaverenhisarı, Güvercinlik, Galpa, Ahice karye-köylerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁶⁰³

Delice-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Ağcakümbeti Mezrası*”,⁶⁰⁴ Budak-özü ile Salımanlı yöresinde “*Kadılı, Kazıkkaçar Bazlamaç, Haydarçardağı Mezrası, Poyraz-Tokumaz ve Cırgadan Mezrası*”⁶⁰⁵ ve bazı taifelerinin Alaca İlçesine bağlı eski adı “*Manışar yeni adı Akçaköy*” de yaşadıkları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer almaktadır.⁶⁰⁶

- Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Göregen ve Öyükkışla Mezralarında 10 hane, Çarçurlu, Zir, Çarçurlu Bala, Alaçorak ve Kayalica Mezralarında 80 hane, Çokağıl, Pirbeyli Kış-larında 49 hane, Kuruca ve Mermercik Mezralarında 23 hane, Firuzbeğli, Sufiçardağı, Çokağıl

593 Sezen,a.g.e.,s.225.

594 Yesevi Dergisi, sayı, 155. 1764 yılı bilgilerine göre Ağcakoyunlu Aşiretine bağlı 500 çadırlık tâifenin güneyde bulunduğu kaydedilir. (Evliya Çelebi Seyahatname adlı eserinde, Kalecik a bağlı 100 hanenin yaşadığı *Akça-koyunlu* Türkmenlerinin yaşadığı bir köyden söz etmektedir. Sözü edilen köyün ise daha sonraları adının değiştirildiği anlaşılmaktadır)

595 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.313.

596 Sümer,a.g.m.,s.321.

597 Sümer, a.g.m,s.320.

598 Koç; A.g.e

599 Halaçoğlu,a.g.e.,s.453.

600 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

601 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.1.,s.23.

602 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

603 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.31.

604 Sümer,B.T.D.,a.g.e,s.325.

605 BOA. 998 Numaralı Defter,a.g.e., s. 605.

606 Bu yerleşim yerinin bugünkü adı ve yeri hakkında bir bilgi edinilememiştir. Elmadag İlçesi “Ağcaali Köyü” kurucularının bu aşiretten olduğu söylenilebilir.

Mezraları'nda 33 hane, Kösemustafalı ile Yassıağıl Mezraları'nda 23 hane, Küçükklü Karyesinde 37 hanede yaşadıkları belirtilir.⁶⁰⁷

- Bozok/Kınık-Kanak mıntıkasında kurulmuş İğdir Mezrası 8 hane, Çatalviran Mezrası 7 hanede yaşadıkları 1542 tarihli vesikalardan anlaşılr. Ayrıca Bozok mıntıkasında kurulmuş Susak, Cihanşah Mezraları'nda 25 hane, Garvalık-Pirköy Mezrasında 31 hane, Aktaşlı Karyesinde 42 hane, Çamurlu ve Çamurçardağı Mezralarında 9 hane, Sadırcık Mezrasında 10 hane, Ürgüpka-yası Mezrasında 14 hane, Karacaboğazı Mezrasında 4 hane ve Savurculu Mezrasında 7 hanede yaşadıkları bilgileri aktarılır.

XVI. Yüzyıl kaynakları bölgede “*Ağcabeserek*” adlı bir mezranın bulunduğu bilgilerini aktarılmakta ve bu mezranın günümüzde Yerköy İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan “*Beserek Köyü*” nün bulunduğu bölgede olduğu sanılmaktadır.

Baltı-Bali (Yozgat) Nahiyesi idari sahasında “*Ağcasaz*”, Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Ağcataş*”,⁶⁰⁸ Çorum İli idari sahasında “*Ağcakilise, Ağcakaya, Ağcomescid*” adlı köyler, Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ağcaağıl, Ağcain köyleri, Gedük Nahiyesi idari sahasında Ağcağıl, Ağcameshed, Ağcaziyaret, Ağvaviran,⁶⁰⁹ Sivas eyaleti idari sahasında kurulmuş Çaloğlu-Ağca köyü ve merkez mahallesi Ağcabölge mahallesi ve Sivas/Abdülkerim mahallesinde Ağcabeyoğlu sülale adı, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Ağca Ahmedli, Ürgü Kazası idari sahasında kurulmuş Ağcaasma, Asudi Nahiyesi idari sahasında Ağcakale, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ağcaviran karyesi, Ayrıca Çerkeş İlçesi “*Ağaca köyü*”, Akdağmadeni İlçesi eski adı “*Ağcakışla*”, yeni adı Akçakışla köyü kurucuları,⁶¹⁰ Tarihte Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş “*Ağca karyesi*”, Karıbazarı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Ağca karyesi*”, Çankırı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Ağca ve Akçaviran karyeleri*”, Kargı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Ağcakilise karyesi*”, Milan Kazası idari sahasında kurulmuş “*Ağcakilise karyesi*”,⁶¹¹ İlgaz İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Akçaören karyesi*” kurucuları, Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası arazisi içerisinde bulunan “*Ağcaalan*” adlı mevki ile Çankırı merkeze bağlı “*Akçavakf*”, Ankara/Elmadag İlçesi idari sahasında “*Ağcalı-Akçaali*” ve Eldivan İlçesi idari sahasında “*Akçalı-Ağcalı*” adlarıyla köyler kurduğu tarihi kaynaklardan anlaşılr.⁶¹²

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Kale, Ümıthalife, Ağpınar, Narlı, Hacınurullah ve Hacımasrullah Mahallelerinde yaşamış “*Ağcaoğlu*” sülale adı almış oymaklar,⁶¹³ Bünyan yöresinde Ağcaoğlu sülale adı, Develi İlçesi idari sahasında Ağca oğulları sülale adı, Sivas İli Merkezinde Ağca soyadı, Koyulhisar İlçesi idari sahasında Ağca soyadı, Suşehri İlçesi Tatar köyünde Ağca soyadı, Şarkışla İlçesi Emlak ve Karacaören köyünde Ağca soyadı, Doğanşar İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Ağca soyadı, Gölova İlçesi Subaşı köyünde Ağca soyadı, Yıldızeli İlçesi Ağcalı köyü kurucuları ve merkezinde Ağca soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Ağca soyadı, Ürgüp İlçesi Aksalur, Ağcaşar ve İbrahimpasha adlı yerleşim yerlerinde Orhan soyadı almış oymak üyeleri, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Ağca soyadı, Bünyan İlçesi Ağcalı köyü ve Yahyalı İlçesi Ağcaşar köyü

607 Sümer,B.T.D.a.g.e.,s.315.

608 Koç,a.g.e., Ağcataş adlı köyün diğer bir adının “Kubatoğlu” olduğu yine aktarılan bilgilerdendir. Bu köyde yaşayan “Akça” soyadı almış oymağın köye adını veren oymak olduğu anlaşılr.

609 Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

610 Ağcakışla köyü sakinleri bir çok yöre aşiret gibi XVIII. Yüzyıl zorunlu göçler ile yöreden uzaklaştırıldığı ve köye daha sonraları “Ahbazy, Kars, Gümüşhane, Aydın, Sivas ve Tekirdağ yöresi”nden gelen aileler yerleştiği anlaşılr.

611 B.O.A.438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

612 Eldivan İlçesi idari sahasında bulunan köyün eski adının “Ağcaviran” olduğu ve XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalarda yer aldığı bilinir.

613 H.Haldun Şahin,a.g.e.

kurucuları, Bor İlçesi Merkezinde Ağca soyadı, Bünyan İlçesi Ağcalı köyü soyadı, Ulukışla İlçesi Alihoca, Tekneçukuru köyünde Ağca soyadı, Çamardı İlçesi Eyneli köyünde Ağca soyadı, Tomarza İlçesi Cücün köyünde Ağca soyadı, Yahyalı İlçesi Çubukharmanı köyünde Ağca soyadı, Sarız İlçesi Yedioluk köyünde Ağca soyadı, Develi İlçesi Tombak, Sarıca, Epçe ve Yazıbaşı köyünde Ağca soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi adlı yerleşim yerlerinde Ağca soyadı, Sungurlu İlçesi Haciosman Köyü arazisinde “*Ağca süvari*” adlı mevki, Yırce Köyünde “*Ağcabay*”, Mahmatlı Köyünde “*Ağca*” soyadı almış oymaklar, Çorum İli Cırflı karyesinde Ağcaoğlu sülale adı almış oymak, Çorum İli Kapaklı, Bozboğa, Bündüz, Kılıçören, Güvençli, Şahinkaya, Tarhankozlusu, Harmancık, Ahıskalı, Celilkırı, Burun, Ahmediye Köylerinde “*Ağca*” soyadı almış oymaklar ve Gök köy’de “*Ağcaoğlu*” sülale “*Onaylı, Tosun, Açkın ve Başaran*” soyadı almış oymaklar,⁶¹⁴ Kadişehri İlçesi Yukarıkızılöz köyünde “*Ağcabey*” sülale, Alaca İlçesi Kargın Köyünde “*Ağcaoğulları*” sülale adı almış oymak, Mecitözü İlçesi Alören, Alveren ve Hisarcık köylerinde “*Ağca*” soyadı almış oymaklar, Kızılırmak İlçesi Timarlı ve Cacıklar Köyünde “*Akça*” soyadı almış oymaklar, Akçakent İlçesi Ömeruşağı Köyünde “*Akçaoğlu*” soyadı almış oymakların 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayülleri dikkate aldığımızda kuvvetle söyleyebiliriz.

Ağcalı Aşiretine Bağlı Taifeler: *Ağcakoyunlu, Hacenti, Göğün-Göğün, Hacılar, Turhasanlı, Ali Kocalı, Uzun Ahmedli, Hışır-Haşır, Yerköylü, Ağcalıseydisi, Tur’Hasanlı, Hamzalı, Sekili, Kireci, Zemheri, Aslanhacılı, Carcur, Ayvathı, Kılıç, Muradlı, Hızırılı, Celekenli Aşiretleri.*

Ağca Koyunlu Aşireti:⁶¹⁵ Akçakoyunlu adı ile de anılır ve tarihte Uluyörük teşekküllerinden birisi olan Yüzdecıyan gurubu içerisinde hareket ettiği anlaşılr. Dulkadirliğin en büyük aşiretlerinden olan aşiret üyesi bazı taifelerin,⁶¹⁶ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Berdislama, Akça, Muslu, Mezellüt, Yaylakçı, İskender, Karadeniz, Satanlı, Karadut, Hacı, Yürecikli, Kayserli, Şeyhhasanlı, Beğdili, Çakırlı, Şarklı, Kalaycı, Beğmircili, Pare, Derzili, Bozkırlı, Şarabdar, İbrahimhacılı, Koçanlı, Karagözlü, Temurhanlı, Çalyakup, Taşlıyök, Yakalı karye ve mezraları ve⁶¹⁷ Sivas vilayeti sınırları içerisinde kurulmuş Kılıçöz, Ulaşlı, Depe, Kayserli, Dişagcalı, Boğazkesen, Küçükemreli, Menuhoş, Kızılca, Uzunlu, Halidli, Bozcalı, Kurucan adlı karye ve mezralarda,⁶¹⁸ Nurhak Nahiyesi Ağcakoyunlulara bağlı Kasım Kethüda Aşireti Karaşey mezarı ve Ecinderesi karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.⁶¹⁹

- Karadere Nahiyesi “*Kebe Hüseyinli ve Örübağ Karyeleri*”nde 57 hane, “*Arıklı, Örübağöyüğü Karyeleri*”nde 86 hane, “*Arıklı Karyesi*”nde 18 hanede, *Gedük Nahiyesi Ulukışla Karyesi*”nde 49 hanede Ayrıca aşirete bağlı taifelerin adı geçen nahiyenin “*Yassıca, Ceren, Akçakaya, Çatalkışla ve Bayındır*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi bulunmaktadır.⁶²⁰

- Budak-özü Nahiyesi “*Akçay Mezrası 14 hanede, Derecikışla Karyesi 62 hanede, Kınar Karyesi 5 hanede, Boztepe Karyesi 19 hanede*” ve adı geçen nahiyenin “*Hamza*” adlı karyesinde yaşadıkları 1520 yılı vesikalarında aktarılır.

Aşiret mensubu taifelerin yörede kurulmuş “*Taşanlıöyüğü, Amasyacanibikişlağı*” adlı yerleşim yerlerinde 13 hanede yaşadıkları ve Şefaattli İlçesi idari sahasında “*Akçakoyunlu*” adıyla

614 Arap Gül, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Şb. Md. Adı geçen köylü.

615 Ağcakoyunlu Aşireti’nin Bayındır Boyuna bağlı olduğu ve Kaçar Obaları ile birlikte Safevi Devleti’nin kuruluşu için İran’a gittiği yönünde görüşler bulunur.

616 Sümer, B.T.D.a.g.e., s.316.

617 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt. I.s.67, 68.

618 Aşiretin, Yusuf hoca Yeniil ve Sivas uzantılarını Bayındır Boyu arasında yer verir.

619 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s.590.

620 Halaçoğlu, a.g.e., s.68.

köye, Sungurlu İlçesi idari sahasında “Akçakoyunlu” adıyla köye⁶²¹ ve aynı ilçeye bağlı Dere-kışla Köyü mevkinde “Ağcaönü-Ağçakoyunlu”⁶²² adlı mevkiye adlarını verdiği anlaşılmaktadır.⁶²³

1764 yılında Anadolu’da 500 çadırdan yaşadıkları belirtilen aşiret üyesi bazı oymakların Avanos İlçesi “Buruncuk, Topaklı Köyleri”nde yaşadıkları, bazı taifelerinde Kayseri İli Melikgazi semtinde yaşayıp Akçakoyun adını soyadı aldıkları anlaşılar.⁶²⁴

1837 yılında Akdağ Kazasına bağlı Kozan karyesinde yaşadıkları ve Seyyid Mustafa bin Halil adlı bir dini kanaat önderlerinin bulunduğu anlaşılar.⁶²⁵

Bazı taifelerinin Çorum İli Şekerbey köyünde 44 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁶²⁶

Mecitözü İlçesi “Ağçakoyunlu köyü” kurucuları ile Çorum İli merkezinde yaşayan “Akçakoyunluoğlu” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.⁶²⁷ Ayrıca aşiret mensupları Keskin İlçesi idari sahasında yaşadıkları tarihi vesikalarda yer alır.

Ağçakoyunlu Aşiretine Bağlı Taifeler: Yusuf Hacı, Tatar İlyas, Maraş Yörükleri, Kurd Göz, Ağzıkara, Obalı, Yayılar,⁶²⁸ Hışır, Arzumanlı, İmanlı, Beğmişhacılı Aşireti.

Yusuf Hacı Aşireti: Akçakoyunlu Aşiretine tabi olduğu ve Hasandepesi karyesinde yaşadığı belirtilir.

Tatar İlyas’lı Aşireti: Ağçakoyunlu Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Yeniil Kazası Karakocalı mezrasında 59 hanede, Mezid karyesinde 30 hanede, Zekeriyalı karyesinde 8 hanede, Abdikethüda karyesinde 146 hanede, Bekirilyaslı karyesinde 64 hanede ve Oğlanfakılı karyesinde yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.⁶²⁹

Kırşehir idari sahasında “Tatarılyas Kışlası ve Tatar İlyas yaylası” adı ile köyler kurdukları,⁶³⁰ bazı taifelerinin de Budak-özü Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilmektedir.⁶³¹

Sungurlu İlçesi Eşme köyünde 7 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁶³² Ayrıca bu aşiretin doğu bölgelerinde yaşayan uzantıları “Zaza Aşiretleri” içerisinde hareket ettiği belirtilmektedir.

Kars-Maraş Yörükleri Aşireti: Maraş Yörükleri adı ile bir teşekkül oluşturduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Kayseri Karataş Nahiyesi, Karaçam Nahiyesi yöresinde 172 hanede, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında 375 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.

621 Akçakoyunlu Köyü. (XVI. Yüzyıl kaynaklar bu aşirete mensup 383 hanenin Bozok yöresinde yaşadığı bilgiler - ni aktarır (Koç)). (Hamza Kışlası adı verilen bu yerleşim yeri, XVIII. Yüzyıl haritalarında gösterilen Hacıhamza Kışlası olduğu sanılır. Hacıhamza Kışlası ise Boğazkale Evcı Kasabası mıntığında bulunur ve bu kışlada Mamalı Aşireti Dalkılıç Oymağına mensup bir taifenin iskan edildiği kaydedilir.)

622 Yerel ağızda “Ağçakoyunlu” adı “Ağcaögnü” olarak seslendirilmektedir.

623 Uçakçı; Yesevi Dergisi, a.g.e.,

624 Burhanettin Kuzucu, a.g.e.,

625 BOA. Tarih :14/C /1253 (Hicri) Dosya No :1609 Gömlek No :29 Fon Kodu :HAT

626 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.33.

627 Mecitözü ilçesi idari sahasında bulunan Ağçakoyunlu köyünde 37 erkek nüfusun yaşadığı 1837 tarihli ka - naklarda yer alır. H.Haldun Şahin,a.g.e.

628 A.Gündüz,a.g.e.,s.66. Ahmet hoca bu aşiretleri Akçakoyunlu Aşireti içerisinde gösterirken, Yusuf hoca, a.g. eserinde Varsak Aşireti ve Eymür Boyu içerisinde yer vermektedir.

629 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri.Cilt.5.

630 A.Gündüz.,a.g.e.,s.

631 BOA.C..DH..14/Ca/Dosya no 59. Gömlek no. 2922. Tarih 1274

632 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

Maraşlı Oymakları: Yörede yaptığımız alan araştırmalarında Maraş-lı adı almış pek çok sayıda oymağın bulunduğu görülmüş ve tarihte Sungurlu İlçesi Tokurlu Köyünde “*Maraşlı Ağa*” adı ile anılmış bir aşiret liderinin yaşadığı anlaşılmaktadır.⁶³³

- Yine Akçakent İlçesi “*Çebişler, Bebli, Kızılosmanlı, Ayvalı, Kelismailuşağı, İğdeli, Göçbeyli Köyleri*”,⁶³⁴ Budak-özü Kazası idari sahasında “*Kadiröyüğü Mezrası*”, Delice İlçesi “*Tekkeköy*”, Kızılırmak İlçesi idari sahasında “*Kuşlu-Kuşçalı*” aşiret ve mezralarının Dulkadirlilerden, dolayı ile Maraş yöresinden gelmiş oymaklardan teşekkül ettiği belirtilir.⁶³⁵

Ayrıca Çorum İli Karahisar köyünde Maraşlıoğlu sülale adı almış oymak üyelerinin Maraşlı adı almış oymaklardan olduğu anlaşılır.

Kurd Göz Aşireti: Maraş Yörükleri kabilesine bağlı olan aşiret üyelerinin Hınzırı Nahiyesi Büsküs kıışlasında 9 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁶³⁶

Ağzıkara Aşireti: Maraş Yörükleri gurubundan olan aşiret üyelerinin Katar Nahiyesi “*Beğdili Karyesi*” nde 11 hanede ve Sivas Kazası idari sahasında Ağzıkara adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılır.⁶³⁷

Ayrıca Bozok ve Kırşehir bölgelerinde yaşadıkları belirtilen aşiretin Şefaattli İlçesi eski adı “*Ağzıkara*” yeni adı Kayıklı köyü olan köye adlarını verdikleri ve köyü kurduğu kabul edilen “*Yılmaz*” soy, “*Mamalılar-Ağzıkara*” sülale adı almış oymak üyeleri olduğu sanılır.⁶³⁸

Obalı Aşireti: Maraş Yörükleri adıyla adlandırılırlar ve Maraş yöresi uzantıları Varsaklar içerisinde teşkilatlandığı anlaşılır.

Yaycı-oğlu Aşireti: Yaycılar adı ile de anılır. Çağıranlı Aşiretine bağlı olduğu bilgisi de bulunan aşirete mensup bazı taifelerin Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yerköylü mezrasında, Akdağ Kazası “*Yellice, Kozluca, Ovacık Karyeleri*”nde 17 hanede, Kırşehir mintikasında “*Savucak, Köyücek, Bayrektepe, Uğrusarı Karyeleri*”nde 65 hanede⁶³⁹ ve “*Ahmed Kethüda kışlası*” nda 26 hanede ve “*Çamurlu, Rumdiğin, Yaycıoğlu, Köpekderesi, Barak-lı ve Yazı*” adlı yerleşim yerlerinde yurt tuttukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁶⁴⁰

Ayrıca aşiret üyesi bazı taifelerin Kargı Kazası idari sahasında Yaycılar karyesi,⁶⁴¹ Eskiil Nahiyesi ile Eyubili Nahiyesi idari sahalarında Yaycı adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁶⁴²

Hışır Aşireti: Gürün İlçesi Yoncalık mevkiinde Hışır soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır. Aşiret üyesi bazı taifelerin tarihte Aşağıkınık Nahiyesi ve Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi idari sahasında “*Hışır*” adıyla köyler kurdukları anlaşılır.⁶⁴³

633 Mucur İlçesi Aydoğmuş Köyünde yaşayan, “Akıntı-ırmak-Kahraman-Yobaş (Bunlar aynı sülale), Kuşçu, Şimşek, Taş, Ay” soyadı almış oymaklar Maraş yöresinden gelmiş oymaklardır.

634 Dulkadiroğlu, a.g.e.,

635 BOA.387.Numaralı Defter.

636 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt.4.

637 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası. C.II.,114.

638 Kayıklı köyü resmi web sitesinden 13 Ağustos 2010 günü alınmıştır. Bu aşiretin Kürkcüoğlu Bekir adı ile anılan atalarının da 1873 yılında köye geldiği ve köyü kurup adını verdiği belirtilmektedir. Ayrıca Kayıklı köyünde yaşayan Mamalılar sülale Yılmaz soyadı almış oymağın bir uzantısında Yerköy İlçesi Hacılı köyünde yurt tuttuğu köylüler tarafından anlatılır.

639 Halaçoğlu, a.g.e.,s.2328.

640 Halaçoğlu, a.g.e.

641 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

642 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.,s.57.

643 Hışır Köyünün adı “Boğaziçi” olarak değiştirilmiştir.

Aşiret mensuplarının Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş “*Seydi Mezrası*”, Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş, “*Beşir, Yeniyyapa, Acıca, Höke, Domalan, Çalluoğlu, Evliya, Dokuzini, Beğmiş, İncirli, Hallaçoğlu, Bacaklı, Kulağıkızıl, Kalaba, Hallaçbucağı, Köse, Öyük, Muhennaini, Gökçemağara, Kamışcık, Şehriyar, Karakaya, Kulak-lı Mezraları*” nda yaşadıkları belirtilmektedir.⁶⁴⁴

Ayrıca tarihte Çorum merkez Çiftlik Mahallesinde “*Hışırlioğlu*” sülale adı almış oymak,⁶⁴⁵ Çorum İli merkezinde “*Hışır-oğlu*” soyadı almış oymak ile Eldivan İlçesi merkezinde yaşayan “*Hışır*” soyadı almış oymağın adının bu aşirete izafeten alındığı anlaşılr.

Haşr Fakih Aşireti: Ağcalı Kabilesi arasında yer alır. Adının “*Hışır*” adından bozulduğu sanılır. Bozok mıntkasında 184 hanede yaşadıkları, Aşağıkınık Nahiyesi “*Güni, Beşpınar, İlanö-yüğü, Küçük, Muhyiddin, İkizağıl, Kılıç, Yalnızın, Bircekuyu ve Canadderesi Mezra-karyeleri*”nde 124 hanede yaşadıkları 1558 yılı kaynaklarında yer alır.⁶⁴⁶

Arzumanlı Aşireti: Arzumanoğlu adı ile de anılır. Aynı zamanda Bektaş-i tarikatı içerisinde bir ocak olan Arzumanlıların 1690 yılında Malatya-Sivas arasında yaylaya çıktıkları ve söz konusu yıllarda başlarında Arzumanoğlu Hacı Murad kethuda adlı bir beylerinin bulunduğu belirtilmektedir.⁶⁴⁷

Yıldızeli İlçesi Kıvşak köyü, Alaca İlçesi Dölderisi köyü, Malatya/Arguvan ilçesi Eymür köyü, Antep, Tarsus, Hacıbektaş, Sivas, Yozgat, Çorum, İzmir (Narlidere) yörelerinde uzantılarının bulunduğu bilgisi aktarılmaktadır.⁶⁴⁸

Kargı İlçesi Bademce köyünde yaşadığı ve yaşadıkları mahalleye “*Arzuman*” adı verdikleri, bazı taifelerinin Alaca İlçesi Harhar köyünde yaşadıkları, bazı taifelerinin de Ankara/Çubuk İlçesi mıntkasında yaşadıkları “*Arzuman*” soyadı aldıkları anlaşılr.

Ayrıca Pınarbaşı İlçesi Karakuyu köyünde Arzuman oğulları sülale adı almış oymak, Kayseri yöresinde yaşayan Arzumanoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr. Yine Aksaray İl sınırları içerisinde kurulmuş Alevi Türkmen köylerinin bu ocağa bağlı olarak tarikat kültürlerini sürdürdükleri anlaşılr.

Keçelik Aşireti: Keçeli adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çerçihani mezrası, Gümüşdiğın, Ayağikesik, Genceli karyelerinde yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.⁶⁴⁹

Nevşehir/Kozaklı İlçesi Kalecik kasabasında yaşayan “*Keçelioğlu*” sülale “*İnce, Çalışkan, Deniz, Hüyük*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr. Bu sülaleye mensup bir taifenin bölgede kurulmuş “*Yağlı*” adlı köyde yaşadığı, bir taifenin de Şafaatlı İlçesi Ekinuşağı köyünde yaşadığı oymak üyelerince anlatılır.⁶⁵⁰

Çandır İlçesi Kozan köyünde “*Keçelioğlu*” sülale, yine aynı ilin Derbent köyünde “*Keçeli*” sülale,⁶⁵¹ İskilip İlçesi Yerli köyünde “*Keçeciler*” sülale, Alaca İlçesi Kargın karyesinde Keçelioğlu sülale, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Kömler köyünde “*Keçeli-oğlu*” soyadı, Gökçam

644 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.s. 90.

645 H.Haldun Şahin,a.g.e.

646 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1017.

647 Hamza Aksüt,a.g.site.

648 Hamza Aksüt,a.g.site.

649 A.g.e.

650 Feridun Türkmen, Yerel araştırmacı, Kalaycıklı köyü sakini.

651 Derbent köyünde yaşayan “Keçeli” adı almış oymağın bir uzantısının Bayrak köyünde, bir uzantısının Sarılar köyünde yaşadığı Adak adı aldığı belirtilir.

köyünde “*Keçelioğlu*” sülale adı, Kargı İlçesi Bozarmut köyünde “*Keçeoğlu*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Göçgün Aşireti: Göğün adı ile de anılır. Ağcalı kabilesine bağlı olup 1529 yılında Kırşehir yöresinde kurulmuş Çardak-lı Mezrası nda 20 hanede yaşadıkları belirtilir.

Tarihte Sivas-Hafik yöresinde kurulmuş ve Göydün adı ile de anılmış Göğdin köyü adının buradan dönüştüğü, dolayı ile bu köyün kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.⁶⁵²

Gıği Aşireti: Gigik, Gigili, Gigil adı ile de anılır. Konar-Göçer Türkmân Tâifesinden olan aşiret üyeleri çalışma bölgemiz Sivas yöresi ve komşu bölgelerden Zülkadriye Kazası ile Kengiri sancağı idari sahasında yaşadıkları belirtilir. Bünyan İlçesi Gıği köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Hacılı Aşireti: Bozulus Türkmen Edradı taifesinden olan aşiret üyelerinin Hacılar adı ile de anıldığı anlaşılr. Sivas, Kayseriyye, Niğde, Zülkadriyye ve Şamardı Kazası yörelerinde yerleştikleri anlaşılan aşiret üyesi bazı tâifelerin Bozok mintikasında kurulmuş Akçaağıl, Yassıpınar, Kuzağı-lı, Göynük ve Bozkuş Mezraları nda 100 hanede ve Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Cemal, Muhenna, Hamzafakihviranı, Gündük, Yassıpınar, Küçük ve Berle Mezra-karyeleri nde yaşadıkları kaydedilir.⁶⁵³

Aşiret üyeleri, İslamlı Nahiyesi Karabelek ve İğdecik mezralarında 22 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Bahcecik karyesi 2 hanede,⁶⁵⁴ Aksaray idari sahasında 22 hanede ve Develi Nahiyesi İdari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁶⁵⁵

Ayrıca aşiret üyelerinin Zamantı bölgesinde bulunan Hacılar adlı bir dağa adlarını vermiş bulunmaları bu bölgede de yaygın nüfusa sahip olduklarını gösterir.

Tur Aşireti: “*Turhasanlı, Turhanamlı, Ali Kocalı*” adı ile de anılır.⁶⁵⁶ Kır-şehri, Gedük, Konur yöresinde uzantıları bulunan aşiretin “*Turhasan-lı taifesi*”, Gedük Nahiyesi “*Çayırşeyhi, Boğası, Şemadağı, Karacaviran, Velihacıçardağı, Kayapınar, Oyruca Mezraları*” ve Bali-Baltı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Anbarlı, Kızıldeli, Hamzafakih, Laleli Mezraları*”nda yaşadıkları belirtilir.⁶⁵⁷

Yusuf hoca’nın adı geçen eserinde Avşar, Yüreğir, Bayındır ve Yıva boyu arasında yer verilmiştir. Bu aşiretler bence aynı aşirettir. Yusuf hoca’nın aktardığı bilgiler teşekkül birlikteliği olmalıdır.

Daha önceki eserlerimizde de belirttiğimiz gibi Turhasanlı Aşiretinin Bayat Boyuna bağlı olduğu güçlü ihtimaldir. Bu ihtimale nedende Bozok bölgesinde yurt tutmuş uzantılarının ekseriyetle Bayatlar ve Ağcalı bölgesinde yaşamış olmalarıdır.

652 Sezen,a.g.e.,s.202.

653 Halaçoğlu,a.g.e.,s.964.

654 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

655 Konyalı, a.g.e.,s.635.Bu aşiretin Tarsus yöresinden geldiği bilgisi aktarılır.

656 Dulkadiroğlu,a.g.e.

657 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü’l-Kadriyye Defteri II. Cilt.

Aşiret “Turhasan” adını Danişmendli beyi Ahmet Gazi’nin lakabından aldığı belirtilir.⁶⁵⁸ Tarihte Kayseri, Niğde, Nevşehir ve Aksaray yöresinde ün yapmış bir kişi olduğu, XIII. Yüzyılda yaşadığı anlaşılan bu kişi adına Aksaray ve Ürgüp Kazasında vakıf-zaviye ile Aksaray İli Akhisar köyünde Tur Hasan Türbesi, Ortaköy Kazası Piri köyünde Tur Hasan Dede adı ile türbe,⁶⁵⁹ İncesu İlçesi güneybatısında bulunan Tekke dağı’nın ilçeye bakan yününün arka kısmında Şeyh Turhasan Dede adı ile türbe, Gülağaç İlçesinde Şeyh Tur Hasan Dede adı ile türbe bulunduğu kaynaklarında yer alır.

Nevşehir, Aksaray, Kayseri yöresinde isim yapmış olan bu zati muhteremin Haçlılara karşı savaşmış bir Anadolu’u ereni olduğu kabul edilir. XIII. Yüzyılda kendi adı ile yaptırdığı cami günümüze karad sure gelmiştir.⁶⁶⁰

Aşiret üyeleri Hurman Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Esirpınarı mezrasında,⁶⁶¹ Niğde Kazası idari sahasında 20 hanede,⁶⁶² Aksaray sancağı idari sahasında 30 hanede, Kayseri sancağı idari sahasında 26 hanede, Niğde Kazası idari sahasında 20 hanede,⁶⁶³ Kayseri sancağı idari sahasında 26 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında 27 hanede, Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Kehilcik karyesinde 10 hanede,⁶⁶⁴ Gedük Nahiyesi Çayırşeyhi, Boğası, Şemadağı, Kızılağıl, Yassıpınar, Karacavıran, Velihacıardağı, Kayapınar, Oyruca Mezraları ve Bali-Baltı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Anbarlı, Kızıldeli, Hamzafakih, Laleli Mezralarında yaşadıkları,⁶⁶⁵ bazı taifelerinin Kırşehir/Konur Nahiyesine iskan edildikleri anlaşılr.⁶⁶⁶

Tarihte kurulmuş, Yeniil Kazası Turhasanlı karyesi, Ürgüp Kazası Sultanturhasan karyesi, Koçhisar Kazası Turhasan karyesi, Bekir Nahiyesi Turhasan karyesi kurucuları ile ⁶⁶⁷ yörede yörede yaşayan Tur soy ve sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Niğde İli Merkezinde Turasan soyadı, Çamardı İlçesi Bademdere kasabasında Turasan soyadı, Hacılar İlçesi Sakarbağları Dur soyadı, Yıldızeli İlçesi Bedel köyünde Durbaba soyadı, Ürgüp İlçesi ilçesi sınırlarında, Turasan soyadı, Hacılar İlçesi Merkezinde Tür soyadı, Sivas İli Merkez civarında Tur soyadı, Kangal İlçesi Çetinkaya köyünde Tur soyadı, Gülşehir İlçesi Tuz köyünde Dur (Tur adından dönüştüğü düşünülür) soyadı, Ürgüp İlçesi Mustafapaşa köyünde Dur (Tur’dan bozulmuş olmalı) soyadı almış oymak, Gülağaç İlçesi Kızılkaya köyünde Tür soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.⁶⁶⁸ Düşüncemize ise Soyadı kanununda işlenen gelenekler kaynak oluşturur.

Tur Hamanlı Aşireti: Bu adın “Turhasan-lı” adından bozulduğu sanılır. Aşiret mensubu bazı taifelerinin Gedük Nahiyesi “Kızılağıl ve Yassıpınar Karyeleri” nde yaşadıkları anlaşılr.⁶⁶⁹

Tur Ömerli adı ile de anılan aşiretin Ürgüp Kazası Bervan karyesinde 8 hanede, Hacıbektaş Nahiyesi Cücek karyesinde 29 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.⁶⁷⁰

658 Alevilik-Bektaşılık Dergisi, sayı.3.,s.11.

659 Tur Hasan Dede’nin, Hacı Bektaş-ı Velinin Halifelerinden olduğu belirtilir).

660 Bekir Deniz, Turasan (Tur-Hasan) Dede Külliyesi, Nevşehir. XIV. T.T.Kononresi, Bildiri Özetleri,2002/Ankara.

661 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.660.

662 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri.Cilt.5.

663 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

664 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.515.

665 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zül-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

666 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.145.

667 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

668 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

669 Halaçoğlu,a.g.eserinde bu aşireti Avşarlar arasında yer vermiştir.

670 A.g.e.Cilt.5.

*Türkistan'lı Yesevi'nin erleri,
Geze-geze geçip geldi belleri,
Tekke dağı eteğinde yerleri,
Gönüllerin sultanıdır, Turesan.*
* * *

*Erciyes'in garbı dedi oturdu,
Hanesinde sultanları yatırdı,
Rüyasını Mahperi'ye yetirdi,
Gönüllerin sultanıdır, Turesan.*
* * *

*Beyazlar içinde Türkmen eriydi,
Erenler derlerki o bir veliydi,
Yesevi'nin bu diyarda eliydi,
Rahmi sana hayran veli Turesan.⁶⁷¹*

Turudlar Aşireti: Bu adın Tur adından türediği, dolayı ile Tur Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Aşiret üyeleri, Eskiil Kazası Üçbaşlı mezrasında 12 hanede yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarda yer alır.

Turdu Aşireti: Durdu adı ile de anılan aşiretin Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olduğu ve tarihte Kayseriyye, Aksaray, Koçhisar, Nevşehir, Niğde bölgelerinde bulundukları belirtilir.

Aşiret üyesi bir taifenin Develi Nahiyesi Kuşkaya karyesi ve Sakaldutan karyesinde 9 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.⁶⁷² Ayrıca tarihe Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Durdul Nahiyesi ve Sivas İli Merkezine bağlı Durdulu köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Tural Aşireti: Bu adın “Tur” adından geldiği ve Türkmen taifesine bağlı olduğu anlaşılr. Tarihte Karadere Nahiyesi idari sahasında bulunan “*Turalı(i) pusad Karyesi*” ve Yukarıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Tural(i)ıpınar*” adlı yerleşim yerlerine adlarını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Sarıcalar karyesinde Duroğlu sülale adı almış oymak, Ayağıbüyük Köyünde “*Güçüktural*” ve buna bağlı Boğazkale İlçesi Evcı Kasabasında yaşayan “*Tural*” soyadı almış oymakların ve⁶⁷³ Ayrıca Sungurlu İlçesi Bağdatlı Köyünde yaşayan “*Turaloğlu*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Tur Kethüda Aşireti: Çankırı sancağı idari sahasında 33 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.

Ali Koca Aşireti: İskilip Kazası “*Alikoca'lı ve Günbekviranı*” adlı yerleşim yerlerinde 22 hanede ve tarihte Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Alikocalı*” adlı karyede yaşadıkları belirtilir.

Yerköy Aşireti: Adını, Yerköy İlçesine vermiş bulunan aşirete bağlı taifelerin Boğazlıyan Nahiyesi “*İlisu Mezrası*”,⁶⁷⁴ Bozok mıntıkasında “*Çaykaşla, Çağırğan, Susuz,*⁶⁷⁵ *Punurbeyi, Haydarçardağı, Bazlamaçpınarı, Poyraz, Aslantaş Mezraları*”⁶⁷⁶ ve Delice-özü Nahiyesi idari

671 Rahmi Kenger.

672 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt.5.

673 Menduh Güçüktural, oymak üyesi.

674 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

675 Sümer.B.T.D., a.g.e.s., 325.

676 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

sahasında kurulmuş “*Yerköy, Susuz, Mukubeyi, Kaşıkçı Mezra-Karyeleri*” nde yaşadıkları 1558 yılı kaynaklarında yer alır.⁶⁷⁷

Ayrıca Aşiret üyelerinin tarihte Kayseri ve Develi yöresinde Yerköy adı ile yerleşim yerleri kurdukları Osmanlı kaynaklarında yer alır.

Seki-li Aşireti: Ağcalı ve Sekili adı ile de anılır. Delice-özü Nahiyesine bağlı İsraili-ilıca ve Musaeceğili Karyelerinde 40 hanede yaşadıkları belirtilir.⁶⁷⁸ Günümüzde Delice İlçesi idari sahasında bulunan Sekili kasabası kurucuları, Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Seki karyesi, Karahisar-ı Develi Nahiyesi Sekilik karyesi, Aksenir-Abad Nahiyesi Sekidam karyesi, Aksaray Kazası Seki karyesi, Bor Nahiyesi Beğli (Seki) karyesi, Eskiil Kazası Sekicik karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülmür.

Ayrıca Kömür Seki ve Kolu Sekili adlı aşiretlerin adının buradan dönüştüğü sanılmaktadır. Söz konusu aşiretlere bağlı taifelerin ise Yeniil Kazası idari sahasında 37 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁶⁷⁹

Azak Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Gökviran (Azak), karyesinde 46 hane, Kösebekir-Hisar karyesinde 109 hane, Ayağbüyük karyesinde 32 hane ve Guber adlı yerleşim yerinde 27 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁶⁸⁰

Sungurlu İlçesi Çayyaka köyü arazisinde bulunan Azak adlı mevkiye adını vermiş oymak ve adı geçen köyde yaşayan ve Bektaş-i Tarikatı içerisinde bir ocak olan “Azak Ocağı” kurucuları ve Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Azaklı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Şeyh Barak Aşireti: Adının, menşei efsanevi kurt anlamına geldiği ve Kumanların ünlü bir beyine Barak adı verildiği bilinir. Eski Türk yurtlarından Kazak-Kırgız bölgesinde Barak Batır adlı bir oymak ile yine Kırgız-Kazaklarda Barak Töre adlı bir Türk hükümdarı bu adı kullanmıştır.⁶⁸¹

“*Barak Baba*” adlı ünlü bir beyinin de⁶⁸² 1207 yılında Tokat yöresinde yaşayıp öldüğü ve XIII. Yüzyılda Anadolu’ya gelen Türkmen gruplarından olduğu belirtilir.⁶⁸³ Moğolların yöreyi işgalinden sonra güneye gidip,⁶⁸⁴ XV. Yüzyılda Dulkadirliyle geri döndüğü anlaşılan aşiret üyelerinin tarihte Anadolu’da 5.960 hanede yaşadıkları belirtilir.⁶⁸⁵

Baraklara bağlı bazı taifelerin Bozok yöresinde kurulmuş “*Sarıkaya Mezrasında 8 hane ve Kayadibi Mezrası*” nda 76 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.⁶⁸⁶

Tarihte Osmancık kazası, günümüzde Dodurga İlçesi sınırları içerisinde kurulmuş “*Bara karyesi*”,⁶⁸⁷ Delice İlçesine bağlı “*Barak Köyü*”,⁶⁸⁸ Dinek Keski’i idari sahasında “*Barak ve*

677 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2354.

678 Halaçoğlu,a.g.e.,s.34. Eski adı ile İsraili ve Ilıca olan Yerköy İlçesine bağlı Derebağ köyünde yaşayan “*Aytaç ile Avcı*” soyadı almış oymaklar. “*Yıldırım-Yüce-Çınar*” soyadı almış oymaklar. “*Kaplan ve Erciyes*” soyadı almış oymaklar aynı kökten oldukları oldukları belirtilmektedir.

679 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

680 A.g.e.Cilt.1.,

681 Abdulkadir İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm,TTK. Yayını,1995.,s.134.

682 Yaşar Kalafat Türk Kültürlü Halk İnaçları.,s.61.

683 Hasan Şahin,a.g.e. s.256.

684 Barak-ı Köyü 1945 yılında Sungurlu idari sahası içerisinde yer alırken, daha sonraları yapılan idari düzenl - mede Delice İlçesi idari sahasına dahil edilmiştir.

685 H.Haldun Şahin,a.g.e,s.12. Bu eserde Baraklar Oğuzların 24 boyundan birisi olarak, diğer bir anlatımla ayrı bir boy olarak verilmiş,

686 Halaçoğlu,a.g.e.

687 1530 tarihli ek haritada bu karyenin yeri gösterilmektedir.

688 Bu köyde yaşayan ahalı eski köylerinin tahminen 200 yıl evvelinden arazileri içerisinde bulunan ve Eski köy adı

Barak Obası Köyleri”, ve “*Barak dağ*” adlı 1420 rakımlı yükselti⁶⁸⁹ Yerköy İlçesi idari sahasında “*Barak-lı Köyü*”, Bayat İlçesi idari sınırları içerisinde “*Barak Köyü*” ve Yozgat İli Sarıkaya İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Baraklı Köyü*” aşiret mensuplarının kurduğu köylerdir.⁶⁹⁰

Köstere Nahiyesi Sümege karyesinde 54 hanede, Yavani karyesinde 30 hanede, Hevani mezarında 11 hanede, Dekak mezarı, Orta karyesinde (Bektaşlı) 13 hanede, Zamantı Kazası merkezinde 4 hanede, Kayseri sancağı Küçüksümege mezarı ve Şeyh mezarında 42 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁶⁹¹

Tomarza bölgesinde kurulmuş Şeyh Barak adı ile bir yerleşim yerini kurup adını verdiği anlaşılan aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası ve Rakka yöresinde yurt tuttuğu, Yeniil Kazası idari sahasında Barakoğlu, Sivas eyaleti idari sahasında Barak kışlağı, Şamardı Nahiyesi idari sahasında Barak karyesi adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile Rakka’ya sürüldükleri anlaşılan aşiret üyelerinin Remman ve Colab Nehri civarına yerleştirildikleri,⁶⁹² aşiret üyeleri Rakka’da bulundukları dönemlerde Hac yollarını Arap eşkıyalardan korumak ve hacıların gidiş, geliş yolculuğunu selamete yapmaları gibi önemli görevler üstlenmişler; zaman içerisinde Rakka Valisi olan Abbas Paşa ile kavgalara girerek, Colab’ı terk etmek durumunda kalmışlardır.

Bir kısmı İran’a ve bölge illerine dağılırlarken, önemli bir kısmı Gaziantep yöresinde olarak yurt tutmuşlardır.⁶⁹³

Aşiret mensubu taifelerden birisinin tarihte Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Firuzbeyli*” adlı köyü kurduğu,⁶⁹⁴ bu köy ahalisinin diğer Barak Aşireti üyesi ile birlikte XVIII. Yüzyılda yapılan Rakka tehcirine katıldığı ve Remman Nehri civarına yerleştirildiği belirtilir.⁶⁹⁵

Konar-göçer olan aşiretin tarihte, yaz aylarında Sivas yöresinde, kış aylarında da Deyr Zor bölgesinde konakladıkları ve 1764 yılında Sivas ile Halep yöresinde 1000 hane oldukları belirtilir.⁶⁹⁶

Hacıbektaş İlçesi Barak, Ağağbarak ve Belbarak köyleri kurucuları, Kayaaltı köyünde Barak, Kızılağıl köyünde Aşağıbarak soyadı, Zara Kazası Tuzlagözü-Yarağıl köyünde Barak sülale adı,⁶⁹⁷ Develi İlçesi Merkezinde Şıhbarakoğlu soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi semtinde Barak soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Baraklıoğlu soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Baraklı soyadı, Acıgöl İlçesi Kozluca köyünde Barak soyadı almış oymak, Sivas İli Merkez civarında yaşayan Töre soyadı almış oymak, Ayrıc Akçakent İlçesi Ödemişli köyünde bazı taifeler, Kırşehir İli Taburoğlu köyünde bazı taifeler,⁶⁹⁸ Çorum İli Deniz köyünde “*Barak-*

ile anılan bölgede olduğu ve daha sonraları bu günkü bulundukları yere yerleştiklerini belirtmektedirler. Ayrıca atalarının Gaziantep yöresinden geldikleri bilgisini vermektedirler.

689 Barakobası köyünün uzantılarının Gaziantep yöresinde ve köyün tamamının Barak Aşireti üyesi olduğu bilgisi, adı geçen köy wikipedia.org yer almaktadır.

690 Bayat İlçesi Barak köyü sakinleri atalarının Gaziantep yöresinde yaşayan Baraklar olduğunu anlatmaktadırlar. Bu köyde yaşayan Alibeyoğulları sülale, “Gör” soyadı almış oymağında köyün kurucusu, dolayı ile Barak Aşireti üyesi olduğu bilgilerini verirler.

691 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt.5.

692 Barak, Araplı ve Çağıranlı Aşireti mensuplarının, tahmini, 1800 çift ve 1300 vergiye tabi nüfusunun bulunduğu belirtilmektedir. Colab (Cullab), Urfa’nın doğusunda bir ırmak ve yerleşim yeri adı.

693 Sümer, Oğuzlar-Türkmenler, s.309.

694 Koç, a.g.e., s.116. XVI. Yüzyılda bu köyde 39 vergiye tabi nüfusun yaşadığı bilgileri aktarılır. Firuz Beyin Barak Aşireti reisi olduğu belirtilir.

695 Halaçoğlu, a.g.m., s.143. Barak Aşireti üyelerinin XVIII. Yüzyılda Bozok Sancağı civarında yaşadıkları Rakka sürgünü ile yöreden uzaklaştırılıp, daha sonraları diğer aşiretler gibi geri döndükleri anlaşılır.

696 Burhanettin Kuzucu, a.g.e.

697 Mehmet Artunay - Ali Lafcı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 58. Yıl. 1831-1842.

698 1890’lı yıllarda Taburoğlu köyünde Hüseyin adında bir ağanın yaşadığı ve köy arazisi içerisinde eski bir tarihi

ligil” sülale, Sarışeyh Köyünde “*Barandak*” soyadı, merkezinde “*Barakalı*” soyadı, Akceceli karyesinde “*Barakoğlu*” sülale adı almış oymaklar, Boğazkale İlçesi, Beyyurdu-Hamallıtürk Köyünde “*Barak sülale, Çuvallı soyadı*” almış oymak, Çankırı merkezinde “*Barak*” soyadı almış oymaklar, Keskin İlçesi merkezinde “*Barak*” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi İshaklı Köyünde bazı taifeler ve adı geçen ilçeye bağlı Eskialibey Köyünde “*Barak*” soyadı almış oymak,⁶⁹⁹ Delice İlçesi Çongar Köyünde “*Barak*” soyadı almış oymak ve bu köyde yaşarken evlilik yolu ile Çorum İli Çatak köyüne yerleşip, soyadı Kanunu’nda “*Kaya*” soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.⁷⁰⁰

- Keskin İlçesi Barakobası köyü günümüzde “*Barakobası, Ömeruşağı, Elifuşağı*” adı ile üç mezradan oluşmakta, Elifuşağı mezrasında yaşayan “*İşleyen*” soyadı almış oymakla, Delice İlçesi Halıtlı köyünde “*Çelikel*” ve Tavaözü köyünde yaşayan “*Çit*” soyadı almış oymakların aynı soydan oldukları yine bu sülaleye bağlı taifelerin Keskin İlçesi Turhanlı köyü ile Delice İlçesi Yeniyapan köyünde de bulundukları belirtilmektedir.

Baraklara Bağlı Aşiretler: *Firuz Beğli, Kaba Sakal, Kulak, Sofi Dedeli, Dedemoğlu, Şarkevlî Aşireti.*

Firuz Aşireti Firuz Beğ, Firuz Kethüda adı ile de kaydolunur ve bu adı Barakların ünlü beyi Firuz Beğ’den aldığı anlaşılr. Bozulus Türkmen taifesine bağlı olan aşiretin Malya Kazası idari sahasında yaşadıkları 1530 tarihli kaynaklardan,⁷⁰¹ Eskiil Kazası Varsakderesi karyesinde 40 hanede, Evleme, Karalar, Ortaviran, Firuzlu, Kayacık ve Haydar adlı yerleşim yerlerinde, Karataş Nahiyesi Yukarımersin kışlağında 30 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Görgit, Söğüdkolu, Corun ve Hazrancık karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.⁷⁰²

1529 yılında Bozok yöresinde kurulmuş “*Ahidiindar ve Çukurağıl Mezra-karyeleri*” nde 7 hanede⁷⁰³ ve ayrıca “*Taşlık Mezrası*”nda yaşadıkları kaydedilir.⁷⁰⁴ Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Firuzbeyli karyesi*” kurucuları, Çorum merkez ilçeye bağlı eski adı Feruz, yeni adı Osmaniye köyü kurucuları, *(Bu köylerin eski sakinleri XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile yöreden uzaklaştırıldığı, Bozok yöresinde kurulmuş Firuzbeğli Karyesi lağv edilirken, Çorum yöresinde kurulmuş Feruz Karyesine Kafkas ahalisi yerleştirilmiştir).*

Ayrıca aşiret üyelerinin Sivas, Kırşehir yöresinde yaşadığı ve tarihte Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Musafiruz karyesinde yaşadığı kaynaklardan anlaşılr.

Aşiretin, XVIII. Yüzyıl Rakka sürgünlerinde devlet adına görev alarak beyleri, Firuz Bey, Oğlu Şahin bey, kardeşi Kenan bey ve Kurt bey’in yönetiminde Anadolu’dan Rakka’ya sürülen aşiretlere muhafızlık yaptıkları kaynaklarda yer almaktadır.⁷⁰⁵

Günümüzde Şarkışla İlçesi Mengensofu köyünde yaşayan ve Firuz beyin torunlarından olduğunu söyleyen ve “Kurt Fakı” adı almış oymak, Çorum İli Narlık karyesinde Firuzoğlu sülale adı almış oymak, Çorum merkezi Kubbeli Mahallesinde “*Firuzluoğlu*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.⁷⁰⁶

yapı ile iki alay askerin sığabileceği büyüklükte mağaranın bulunduğu bilgileri verilmiştir.

699 Bu köylerdeki Barak oymakları, Gaziantep yöresinde yaşayan Baraklarla akraba olduklarını belirtmektedirler.

700 Ali Kaya; Adı geçen aşirete bağlı. Çatak Köyü, Çorum ve Delice uzantılarının “Çiçek” soyadı aldıklarını hatırlamaktadır.

701 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.

702 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

703 Halaçoğlu,a.g.e.,s.

704 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü’l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

705 Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.406.

706 H.Haldun Şahin,a.g.e.

Kabasakal Aşireti: Baraklara bağlı oldukları belirtilir. Kayı ve Bayındır boyları arasında da görülen aşiret üyelerinin 1574 yılında Eyalet-i Rum'da 79 hanede 438 nüfusa sahip oldukları belirtilir.⁷⁰⁷

Yine bu yüzyılda Sivas eyaleti idari sahasında kurulmuş Kulak kışlağında 20 hane, Keçili kışlağında 6 hane, Sorgun kışlağında 7 hane, Budak kışlağında 10 hane, Karagünlü kışlağında 11 hane, Barak kışlağında 37 hane, Karaköseli kışlağında 6 hane, Ilıca kışlağında 19 hanede yaşadıkları kaydolunur.⁷⁰⁸

Bayındır Boyu arasında da yer verilen Kabasakal Aşiretine bağlı oymakların, Kayseriyye Kazası idari sahasında Sakallıca ve Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında Sakalduba adı ile köy kurdukları yine bazı taifelerinin, Eskiil Kazası idari sahasında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Develi İlçesi idari sahasında Kabasakaloğulları sülale adı almış oymak ve Gürün İlçesi Merkezinde yaşayan Kabasakal soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Kulaklı Aşireti:⁷⁰⁹ Atçekenler teşekkülü arasında yer almış olan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Barak karyesinde 35 hanede, Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 3 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.⁷¹⁰ Tarihte Katar Kazası idari sahasında "Kulaklı", Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında "Kulaklı" (bunlar aynı yer olabilir), Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında "Kulaklı", geçmişte Çankırı Keskin'i günümüzde Balışey İlçesi idari sahasında "Kulaksız" ve İskilip Kazası idari sahasında "Kulak-lar" adlı yerleşim yerlerini kurup adını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca Eskiil mıntıkasında kurulmuş Kulak karyesi, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Kulaklı ve Mühürkulak karyesi ve yine çalışma bölgemizde kurulmuş Kellarargı (Yazıkulak) karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.⁷¹¹

Yine, Kocasinan İlçesi Obruk köyünde Kulaksız oğulları sülale adı almış oymak, Gemerek İlçesi Merkez civarında Kulak soyadı, Yıldızeli İlçesi Karalar köyünde Kulaksız soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Kulak soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları ve aşiret üyesi 24 hanede ahalinin Kırşehir yöresinde yaşadıkları belirtilir.⁷¹²

Dedemoğlu Aşireti: Adını, XVIII. Yüzyıl ünlü Ozan Dedemoğlu'ndan almış ve tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü, günümüzde Sungurlu kazası idari sahasında kurulmuş eski adı Araf yeni adı Çayyaka köyünde yaşamıştır.

Safevi Tarikatı Şeyhi, Şah III. Abbas'ın Anadolu'da güvendiği en yakın adamı-halifesi olan Dedemoğlu,⁷¹³ ünlü Barak beyi Firuz beye saz şairliği yapmış ve XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarına dahil edilerek aşireti ile birlikte Rakka'ya sürülmüştür.

Çayyaka köyünde yaşayan "Dedemoğlu" sülale "Alımlı" soyadı almış oymak, Oyaca köyünde "Dedemoğlu" sülale adı almış oymak⁷¹⁴ ve Çiftlik köyünde "Dedeoğlu"⁷¹⁵ sülale adı almış oymakların söz konusu sürgünden geri kalmış "Dedemoğlu" sülalesi olduğu bilinir.

707 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri,s.6.

708 Ilıca kışlağında yaşayan aşiret üyelerinin Kayseri tarafında oturdukları kaydolunur.

709 Türkay,a.g.e. Bu aşireti Türkmen Yörükhanı taifesine bağlı olduğu bilgisini aktarır.,s.469.

710 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri,cilt.4.

711 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası, C.II.,114.

712 Bazı araştırmacıların, Bayındır Boyu ve Kuşçu Aşireti içerisinde de yer verdiği görüldür.

713 Hayrettin İvgin, Geçmişten Günümüze Sungurlu Halk Şairleri.,s.9.

714 Koçu Öney, Çayyaka köyü, Azak Ocağı Dedesi, Dedemoğlu'nun kız tarafından torunlarından.

715 Kenanoğlu, Onarlı; Yörtürk Dergisi, a.g.m.,s..62.,s 7.

Gerçek adı Abbas olduğu yönünde görüş aktarılan Dedemoğlu'nun Safevi Tarikatı içerisinde bir Ocak olarak yetkilendirildiği bilinir.

XVIII. Yüzyılda Dedemoğlu ve aşiret üyelerinin Rakka'ya sürülmesi nedeniyle, söz konusu Tarikat Ocağı sürgünden geri kalmış çok az sayıda ki silsilesi tarafından XIX. Yüzyıl ortalarına kadar tıttırılmıştır.

Daha sonra, bu ocağı yakacak birilerinin kalmaması nedeniyle, ocağın icazeti, kız tarafından akrabalık bağları olan Bektaş-i Tarikatına bağlı “*Azak Baba Ocağı*”na devredilmiş ve bu ocağı İnegazili ile Çayyaka köyü kolunda “*Kasım Dede*”, Oyaca köyünde “*Abidin Dede*” adlı zatların XX. Yüzyıl sonlarına kadar yaktıkları belirtilmektedir.

Şark Evli Aşireti: Baraklara bağlı olduğu ve bu aşiretin Abuseyf adında ünlü bir beyinin bulunduğu anlaşılr.

Abuseyf'in Arap Aşiretleri ile girdiğı bir çatışmada öldüğü ve ölümü üzerine aile bireylerinden bazıların Rakka'dan firar ederek tekrar eski yurtları olan Anadolu içlerine geldikleri, Sivas/Gürün üzerinden Malatya/Darende Ayvalı ve Niğdiğın köyü ile Kuluncak İlçesi Kaynarca, Tosunbükü, Karabük, Aşağıselimli ve Beşiktepe mahallesinde yurt tuttıkları, 2525 Sayılı Soyadı kanununda Boyraz'oglu soyadı aldıkları anlaşılmaktadır.⁷¹⁶

Abuseyf'in ölümü üzerine eşi Aysel hanım tarafından yakılmış ağıt günümüze kadar gelmiştir.

*Kıratın üstünde sanırsın vezir
Ha yamı dönerse savaşa hazır
Çağrıdır yummalar Bozatlı Hızır
Aşiret beysiz kaldı hanı Abuseyf
* * *
Kıratın üstünde cidası dağılı
Çifte küheylanlar yedekte bağlı
Aslını sorarsan koç Delferoğlu
Aysel hanım yolun bekler gelmez Abuseyf.⁷¹⁷*

Şarkıyan Aşireti: Şark Evli Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. XVI. Yüzyıl il çeyreğinde Kayseriyye yöresinde görülen aşiret üyelerinin Şarkışla Kazası ve Şarkipare Nahiyesine adını verdikleri anlaşılr.

Hamzalı Aşireti: Hamza Fakih adı ile de anılır. Ağcalı Aşireti'ne bağlı olduğu belirtilir. Çornuşek Nahiyesi İnce, İğdelice, İnciğın, Alakilise, Pınarbaşı, Göynüklü, Hızırbey karyelerinde ve Kayseri sancağı Deliklütaş kışlasında yerleşik olarak yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁷¹⁸

Tarihte Bozok/Balı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Hamzafakalı*” adlı köyün kurucuları ile Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Hamzafakalı*” adlı köyün kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr. Bir tairesinin Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Özi Mezrası*” nda 6 hanede,⁷¹⁹

⁷¹⁶ Bu Barak oymağının Yozgat tarafından Rakka'ya gönderildiğı oymak üyesi olan arkadaşım Öğretmen Şükran Soylu hanım efendi ve Aşiretin Ayvalı köyü uzantısı olan Yusuf Ziya Boyrazoğlu'ndan derlenmiştir. Ayrıca aşiretin Gaziantep/Nizip İlçesi idari sahasında yaşayan Özdemir eski milletvekili Hasan Özdemir'in oymağı ve Tiryaki soyadı almış oymak üyeleri ve Oğuzbeyli İlçesi idari sahasında yaşayan Tiryaki soyadı almış oymakların aynı aşirete bağlı akraba oymaklar olduğu belirtilmektedir.

⁷¹⁷ Şiir ve kaynak bilgi, torunu olan arkadaşım, Öğretmen Şükran Soylu hanımefendiden edinilmiştir.

⁷¹⁸ Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

⁷¹⁹ Yusuf hoca, bu oymakları Bayatlar içerisinde göstermektedir.

bazı taifelerinin de Çankırı Keskin'i Nahiyesi Taharetözü Karyesinde yaşadıkları tarihi vesikalardan anlaşılır.⁷²⁰ Ayrıca günümüzde Çekerek İlçesi idari sahasında bulunan "*Hamzalı*" adlı köyün kurucularının yukarıda kaydolunan "*Hamza*" adlı köylerden birisi olacağı kuvvetle muhtemeldir.

Ayrıca Nevşehir İli idari sahasında Hamzaoğulları sülale adı almış oymak ile Kozaklı İlçesi Kalecik kasabasında yaşayan "*Hamzalılar*" sülale "*Oluçay, Uluçay, Kaya*" soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.⁷²¹

Hacenti Aşireti: Ağcalı Kabilesine bağlı olan aşiret mensublarının Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Tokuzin Mezrası*"nda 47 hanede yaşadığı belirtilir. "*Hocentili*" adı ile de kaydolunan aşiretin Ayrıca Çubuk Nahiyesi "*Akcaağıl ve Kurdlarviranı Mezraları*"nda yaşadıkları belirtilir.⁷²²

Uzun Ahmedli Aşireti: Ağcalı Kabilesi Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Gedükoğlu, Suova, Gedükçardağı, Karakaya-kıyıcılı, Çaykışla, Tuğcu, Tutakkaya, Çalağılı, Kadı-Derekışla, Güni-kıyıcak Mezra-karyeleri*" nde ve Aşağıkınık Nahiyesi "*Aslanlı, Kulak-ı, Kuruca, Ağca Mezra-karyeleri*" nde 28 hanede yaşadıkları belirtilir.⁷²³

Ağcalıseydisi Aşireti: Kırşehir mıntkasında kurulmuş Karakocalı Mezrasında 32 hanede yaşadıkları kaydedilir.

Kireci Aşireti: Bağlı taifeleri, Sorgun Kazası mıntkasında kurulmuş "*Karamağara, Çortığın, Karapınar, Karakoyun-lu, Eyuparkacı, Ortaviran, Gazıkışlası, Kadıcık, Kamışcık, İsmailviranı, Dedefakili, Başnıviran, Ayıargacı, Kalınharman, Karafatma Mezra-karyeleri*" nde ve Bozok'un muhtelif yerlerinde kurulmuş "*Kubadhacı, Hacıfakılı, Dedefakili, Karasoku, Keben, Aliyardede, Beyazıtçardağı, Kargılık, Safdağı Mezra-Karyeleri*" nde yaşadıkları bilgileri aktarılır.⁷²⁴

Zemheri Aşireti: Ağcalı Kabilesine bağlı olan bu aşiretin Bozok mıntkasında kurulmuş "*Karabayır, Pervazlık, Sivara çardağı ve Köşkerli Mezra-karyeleri*" nde 30 hanede yaşadıkları 1558 yılı kaynaklarında yer alır.⁷²⁵

Arslanhacılı Aşireti: Arslan Beyli adı ile de anılır ve Ağcalı Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Aşiret mensubu olduğu anlaşılan bazı taifelerin Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Gölcüğe Mezrası*" , Boğazlıyan Nahiyesi "*Ulukaşla, Aşağıoba, Babayağmur, Yağbağı, Ortakaşla, Karadığın, Kurucaova, Kultapan, Akviran, Karakuyu, Demirci, Musacıköyü, Arkoğlu Mezraları*"⁷²⁶ ve Salmanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Delihızırağı Mezrası*"nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, bazı taifelerinde Yerköy İlçesi mıntkasında "*Arslanhacılı*" adlı köyü kurdukları alan araştırmalarından anlaşılır.⁷²⁷

Carcurlu Aşireti: Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Danakıran, Aktaşlı, Alaçorak karyeleri*"nde yaşadıkları belirtilir.⁷²⁸

Murath Aşireti: Bu yörük topluluğu aşireti üyesi bazı taifelerin Sarıoğlan ilçesi Muratbeyli köyünde oturdukları anlaşılmaktadır. Tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Muradlı karyesi, Sucaüddin Nahiyesi Muradi karyesi, Karahisarı-ı Develi Nahiyesi Çenemurad karyesi

720 Altın, 1989-2000 yıllarında Kırıkkale.

721 Feridun Türkmen, www.kozaklikalecik.com

722 Halaçoğlu, a.g.e., s.940

723 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve "Arab ve Zül'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

724 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve 'Arab ve Zül'-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530)

Cilt II ve Halaçoğlu, a.g.e., s.1475.

725 Halaçoğlu, a.g.e., s.2478.

726 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve "Arab ve Zül'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

727 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve "Arab ve Zül'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

728 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve "Arab ve Zül'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

ve günümüzde [Sarıoğlu](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Muratbeyli köyü](#) kurucuları, tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü, günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında “*Karamurat-Muratkolı*,”⁷²⁹ Kırşehir yöresinde “*Dulkadirlinimurat*”, Sorgun Kazası idari sahasında “*Seyitmurat*” adlı köy kurucuları,

Zara Kazası Han Karyesi, Taksulu Aşireti Mezrası ile Kuşçu köyünde Muratoğlu sülale adı,⁷³⁰ Hacıbektaş İlçesi merkezinde Muratoğulları sülale ? soyadı, Kayseri İli Talas semtinde Muratoğlu soyadı, Gemerek İlçesi Çat köyünde Murat soyadı, Divriği İlçesi Höbek köyünde Murat soyadı, Keskin İlçesi merkezi ve Gazibeyli köyünde Muratoğlu sülale adı almış oymak, Çorum merkez Uç ve Çakır Mahallelerinde “*Muradoğlu*” sülale adı almış oymaklar,⁷³¹ Yozgat İli Derbent köyünde “*Muradevi*” sülale “*Murat*” soyadı almış oymak, Yerköy İlçesi Terzili köyünde “*Muratevi*” sülale “*Murat ve Seyfi*” soyadı almış oymak, Keskin İlçesi Gazibeyli köyünde Muratoğulları sülale adı almış oymak ve Ankara/Elmadağ İlçe merkezinde “*Muratoğlu*” sülale “*Özgürlük, Görgülü, Rüzgar, Körpe, Meral, Güldere*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten verdikleri sanılır.⁷³²

Tahmini 200 yıl evvel Alanya İlçesi Kestel adı verilen yerleşim yerinde yaşadıkları anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin Anamur İlçesi Akcamı adlı yerleşim yerine göç ettikleri, daha sonra Mersin, Gölner Kazasına göç edip, Saray mahallesine yerleştikleri, bir taifesinin 1972 yılında buradan göçederak Karaman İli Çeltik Mahallesine yerleştikleri anlaşılr.

Aşiret üyelerinden bazı taifelerin yüzyıllar önce Çorum yöresi ile Irak’ın Musul, Telafer, Kerkük Tazehurmatu, Tuzhurmatu bölgelerine yerleştği belirtilir.⁷³³

Ayrıca aşiret üyelerinden bazı taifelerin yüzyıllar önce Çorum yöresi ile Irak’ın Musul, Telafer, Kerkük Tazehurmatu, Tuzhurmatu bölgelerine yerleştği belirtilir.⁷³⁴

Bele Muradlı Aşireti: Bu adla bir aşiretin Karadere Nahiyesi “*Hızırhacı, Halkaçayırı Kışlası*” nda yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Delice İlçesi eski adı Terkişan, yeni adı Sarıyaka köyü arazisi içerisinde bulunan “*Muratyurdu*” adlı eski bir yerleşim yeri olan mevkiye adını vermiş oymak ile Tatlıcak köyünde yaşayan “*Şahmuradoğlu*” sülale, “*Güven*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

Hızırılı Aşireti: Şambayatı Kabilesi arasında da görülen aşiret üyeleri,⁷³⁵ Gedük Nahiyesi Hızıroğlu, Kartalıç, Turnaçokuru, Yurgirkalesi Mezra-karyeleri ve Hacıbektaş Nahiyesi Akçakışla Mezrası nda 6 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.⁷³⁶

Aksaray Kazası idari sahasında 13 hanede ve Hacıbektaş Nahiyesi Akçakışla karyesinde 6 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.

729 Türkay,a.g.e.,s.397. Bu köyümüz tarihte Osmanlı ve Malkoçoğlu adı ile de anılmıştır. Söz konusu köyün Kara Murad ve Malkoçoğlu adıyla anıldığına ilişkin kaynak Şeyh Demir Vakfı ile ilgili bir dava dosyasından alınmıştır.

730 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

731 H.Haldun Şahin,a.g.e.

732 Trabzon İli Maçka İlçesinde yaşayan “Muratoğlu” sülale ve “Mutlu” soyadı almış oymağın bu aşiretin uzantısı olduğu ve söz konusu bölgeye 1700’lü yılların ilk çeyreğinde Rakka’dan firar ederek , bir gurup, Avşar, Danişmendli ve Şerahlı Aşireti ile birlikte gittiği anlaşılr.

733 www.turani.org. Türkmen Aile, Oymakları, Boyları, Kolları.

734 www.turani.org. Türkmen Aile, Oymakları, Boyları, Kolları.

735 Abdulhalim,a.g.e.

736 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1048. Yusuf hoca,adı geçen eserinde Hızırılı Aşiretini Bayatlar içerisinde yer vermiştir.

Sorgun Kazası idari sahasında “*Hızırtepesi*”, Akdağ kazası idari sahasında “*Hızırbeğ*”, Çorum/Emlak Nahiyesi “*Hızırbeğ*”, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Hızırılı*”,⁷³⁷ Budak-özü Nahiyesi “*Hızırdemürcü ve Hızır fakih*”, Nevşehir/Kozaklı İlçesi Hızıruşağı ve Karadere Nahiyesi “*Hızırhacı*” adlı yerleşim yerlerini kurduğu ve adlarını verdikleri sanılır.⁷³⁸

Aşiret üyelerinin Bozok *mıntkasında* “*Küçükyüreğir, Büyükyüreğir, Kurdderesi, Aşguncuk, Telviran, Karacaşehir*”,⁷³⁹ *Ayıntap, Karacaşehir, Yassıpınar ve Ağcaviranı*” adlı yerleşim yerleri, Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kartalç, Turnaçukuru, Yurgirkalesi Mezra-karyeler*”, Hacıbaktas Nahiyesi “*Akçakışla Mezrası*” nda 6 hanede yaşadıkları bilgileri verilmektedir.⁷⁴⁰

Ayrıca Kaman İlçesi Çağıranlı kasabasında “*Hızır evleri*” sülale Özel soyadı almış oymak,⁷⁴¹ Çorum yöresinde kurulmuş Çaltıcak karyesinde Hızıroğlu sülale adı almış oymak, Çorum Kubbeli Mahallesinde yaşamış “*Hızıroğlu*” sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. “*Hızır Fakih*” adlı taifeler ise Keskin Kazası “*Hızır fakih Mezrası*” nda yaşadıkları belirtilir.

Ödüllü Aşiret: Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı kaydolunan bu aşiretin Yörükhan taifesine bağlı olduğu bilgisi aktarılmaktadır. Ayrıca aşiret üyelerinin Karadere Nahiyesi idari sahasında Ödüllü adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Söz konusu köyde Hamzalı Aşiretine bağlı bazı taifelerin yaşamış olması bu aşiretinde Hamzalı Aşireti ile bağlantılı olduğunu akla getirir.⁷⁴²

Bardakçı Aşireti: Bardaklı adı ile de kaydolunur. Salmanlı kabilesi arasında bulunan aşirete bağlı oymakların Eyubili Nahiyesi Ağlıöyük karyesinde 26 hanede, Aksaray Kazası Cilveli köyü ve merkeze bağlı Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında,⁷⁴³ yörede kurulmuş Eynedikköprüsü 24 hane, Kudiniviranı ve Öyük Mezrası nda 26 hanede ve ayrıca yörede 14 hanede yaşadıkları yine bu yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁴⁴

Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş “*Belviran, Çevlik, Güllüce mezarları*” yaşadıkları⁷⁴⁵ ve Sivas Kazası idari sahasında Bardakçı ve Kılseme Nahiyesi idari sahasında Bardak adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından,⁷⁴⁶ İmranlı İlçesi idari sahasında Bardaklı adı ile köy kurdukları alan araştırmalarından anlaşılr.

Çorum İli Kuruçay, Eskikaradona, ve Konaklı köylerinde “*Bardakçı*” soyadı almış oymaklar, Mecitözü İlçesi Dağla Köyünde “*Bardakçı*” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi Tepeküttüğün Köyünde yaşayan ve sülale adı olarak “*Bardakçı*” adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Ayrıca aşiret üyesi bazı taifelerin Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş Belviran, Çevlik, Güllüce mezarları nda yaşadıkları tarihi vesikalardan anlaşılr.⁷⁴⁷

737 Çorum/Emlak Nahiyesi “*Hızırbeğ*”, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Hızırılı*”, adlı karyeler aynı yer olma ihtimali yüksektir.

738 Akdağ ile Emlak Nahiyesi idari sahasında bulunan köylerin aynı köy olma ihtimali bulunur.

739 Karacaşehir adlı bu yerleşim yerinin Günümüzde Ortaköy İlçesi Aştakul Kasabası ile Çekerek arasında ırmak üzerinde olduğu anlaşılr.

740 Halaçoğlu, a.g.e., s.1048. Yusuf hoca, adı geçen eserinde Hızırılı Aşiretini Bayatlar içerisinde göstermektedir.

741 Özel soyadı almış oymağın halk hekimliğinde Albastı Ocağı oldukları belirtilir.

742 Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresinde Oğuz Boyları, s.234.

743 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

744 A.g.e.

745 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

746 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası, C.II., 114.

747 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

Beçili Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 20 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Belen-li Bayadı Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılan aşiret üyelerinin Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında Belen karyesi adı ile köy,⁷⁴⁸ Sivas-Zara'ya bağlı Belentarla adı ile nahiye kurdukları anlaşılr.⁷⁴⁹

Ayrıca Aksaray ili merkezinde yaşayan Belen soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Bey Aladdin Aşireti: Aşirete bağlı bazı taifelerin 1501 yılında Koçhisar Kazası Kadıviranı, Adatepe, Kalınağıl, Merzüvan adlı yerleşim yerlerinde 40 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Ayrıca Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Aladdinhacı kışlağı kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Bostanlı Aşireti: Tarihte Kayseriye Kazası idari sahasında yaşamış, adına vakıf-zaviye ve köy kurulmuş Bostancı Çelebi adlı zati muhteremin bu aşiretin beyi olduğu söylenebilir.⁷⁵⁰

Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında idari sahasında 49 hanede, Ahmed Bostancı Bölüğü Kayseri yöresinde 40 hanede ve Kayseri yöresinde kurulmuş Ağain, İlsulu, Keçilik, Lenk, Uzunağıl, Ilgaz, Varik, Ahmedhisar, Döğrincibaş adlı yerleşim yerlerinde ve⁷⁵¹ Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Hacılar mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁵²

Koçhisar Kazası Bostanboğazı mezrası kurucuları, Suşehri İlçesi [Bostancık](#) köyü kurucuları ve Tomarza İlçesi [Bostanlı köyü](#) kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Sivas İli merkez Bab-ı Kayseri mahallesinde Bostancıoğlu sülale adı almış oymak üyeleri, Sivas İli merkez Çavuşbaşı mahallesinde Bostancıoğlu sülale adı almış oymak üyeleri, Derinkuyu İlçesinde Bostancıoğlu sülale Bostan soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Ayrıca Ürgüp İlçesi Karlık köyünde Bostancıoğlu sülale adı, Ankara/Kalecik yöresinde Bostancıoğlu sülale adı, Altunhisar İlçesi Merkezinde Bostancı soyadı, Çiftlik İlçesi Azatlı ve Çardak köyünde Bostan'cı soyadı, Sarız İlçesi Kemer ve Yedioluk köyünde Bostan soyadı, Sarız İlçesi Yeşilkent, Kemer ve Oğlakkaya köyünde Bostan soyadı, Hacılar İlçesi Dörtkuyular mevkiinde Bostancı soyadı, Pınarbaşı İlçesi Şerefiye köyünde Bostancı soyadı, Develi İlçesi Yeni köyünde Bostancı soyadı, Bünyan İlçesi Köprübaşı köyünde Bostancı soyadı, Sivas İli Merkezinde Bostancı soyadı, Şarkışla İlçesi Akçakışla ve Samankaya köyünde Bostancı soyadı, Gürtün İlçesi Davulhüyük köyünde Bostancı soyadı, Avanos İlçesi Bozca ve Göynük köyünde Bostancı soyadı, Aksaray ili mıntkasında Bostancı soyadı, Derinkuyu İlçesi Gölcük ve Yazıhöyük köyünde Bostan soyadı, Ağaören İlçesi Camili köyünde Bostancı soyadı, Ortaköy İlçesi Yukarıkabakulak köyü ve merkezinde Bostan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Çalışlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları ve Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kürdviranı (Çalışkışla) karyesi, Çalışotağıkaryesi ile Avanos İlçesi [Çalış](#) köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.⁷⁵³

748 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

749 Sezen,a.g.e.,s.

750 BOA. 387 Numaralı Defter. Kayseriye Livası,cilt.I.,s.60.

751 Yusuf hoca adı geçen eserinde Bostanlı Bölüğü Aşiretini Avşarlar arasında yer vermiştir.

752 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.530.

753 Çalışlı Aşireti, Cerit obaları arasında yerleştirildikleri yönünde kaynaklarda bilgi bulunmaktadır.

Yağlı Bayad Aşireti: Aşiret mensuplarının, Develi Nahiyesi merkezinde 36 hanede ve Karahisarı-ı Develi Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları bilgisi XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁵⁴

Kara Hasanlı Aşireti: Bayad ve Avşar Boyları arasında da kaydolunan aşiretin Akkoyunlu Türkmen Aşiretleri arasında kurulmuş bir teşekküle de katıldığı kaynaklarda yer alır.

Aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Ürgüp Kazası idari sahasında Çat ve Çayagıl mezarında 35 hanede, Çornuşek Nahiyesi Bücüş ve Ağcamescid karyesinde 11 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁵⁵

Ayrıca Kırşehir/Çiçekdağı İlçesi Karahasanlı köyü kurucuları, tarihte Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hasanlar karyesi ile günümüzde Kozaklı İlçesi idari sahasında bulunan [Karahasanlı](#) köyü kurucuları bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Ürgüp Kazası idari sahasında Karahasanoğulları sülale adı, Sarız Kazası Kemer köyünde Karahasanoğulları sülale adı, Bünyan İlçesi Kösebacılı köyünde Karahasanoğulları sülale adı, Bor Kazası idari sahasında Karahasanoğulları sülale adı, Zara Kazası Yaprak ve Bağlama karyesinde Karahasanoğlu sülale adı, ve Kozaklı İlçesi Karahasanlı köyü kurucuları ve Pınarbaşı İlçesi Kayabaşı köyünde Karahasanoğlu soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.⁷⁵⁶

Gözi-ler Aşireti: Aşiret mensuplarının, Eskiil Kazası Çöyen, Göbes, Göbek ve Gönbele mezarlarında yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında, Aksaray Kazası Kayğa köyünde 10 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında belirtilir.

İlyas Fakihli Aşireti: Aksaray Kazası idari sahasında 84 hanede, Beypınar ve Havendhacı karyesi ve Devadonu kışlasında yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.⁷⁵⁷

Bölgede kurulmuş Develi Nahiyesi Abdalilyas karyesi,⁷⁵⁸ Koyulhisar İlçesi [Hacilyas](#) köyü, Süsehri Nahiyesi İlyas karyesi, Altınyayla İlçesi [Deliilyas](#) köyü, Şarkışla İlçesi [İlyashacı](#) köyü ve aşiret adı ile kurulmuş köylere aittir.

Kara Evhad Aşireti: Aşiret üyelerinin 1641 yılında Yeniil Kazası idari sahasında 9 hanede yaşadıkları belirtilir.

Karaman Şah Aşireti: Eskiil Burunağlı karyesinde 20 hanede ve ayrıca Garhacelik, Kelek-kuzulu karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁵⁹

Melekli Aşireti: Bu aşirete mensup bazı ailelerin 1583 yılında Yeniil Kazası idari sahasında 29 hanede yaşadıkları, yine Bayat Boyu arasında bulunan Melek Hacı adlı aşirete bağlı bazı aillerinde Yeniil Kazası idari sahasında 11 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kurdini Aşireti: Niğde Kazası idari sahasında 51 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır. Tarihte Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Dodurga-Kurdine karyesi, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kurdini karyesi ve Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Kurdini karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.⁷⁶⁰

754 BOA. 387 Numaralı Defter. Kayseriyye Livası, cilt.I., s.60.

755 Halaçoğlu, A.A.a.g.e., Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s.790.

756 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 53. Yıl.1831-1842.

757 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s.53-56

758 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, cilt.I. s.99-105.

759 Halaçoğlu, A.A.O.C., a.g.e. Cilt. 3

760 BOA.387 Numaralı Defter, Aksaray Livası, cilt.I., s.53

Kızıl Donlu Aşireti: Gedük Nahiyesi Kızıldonlu karyesinde 14 hanede yaşadıkları 1542 yılı, Zamantı Kazası Serkurin-Sekulum karyesinde 7 hanede yaşadıkları 1563 yılı kaynaklarında yer alır.⁷⁶¹

Koçak Kavak Aşireti: Tarihte, bölgede oluşturulmuş Atçekenler teşekkülü arasında bulunduğu anlaşılan Koçak Aşiretine bağlı bazı taifelerin, Eskiil Nahiyesi Kızılağıl, Sarnıç ve Kavakviranı mezarında 45 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarından anlaşılr.⁷⁶²

Ayrıca Eskiil Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Koçaklı karyesi, Develi Nahiyesi idari sahasında Koçak mezarı, Sucaüddin Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Koçak karyesi kurucularının ile Derinkuyu İlçesinde Koçakoğlu sülale Koçak soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Sarı Ahmedli Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi Yenice, Ammar, Eğricebayadı ve Eğricekuyu mezarında 71 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında 34 hanede yaşadıkları anlaşılr. Ayrıca yörede bulunan Şeyh Ahmedli Aşiretinin de bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Sarı Oğlan Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Sivas ve Kayseriye sancakları idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁷⁶³

Ayrıca Karahisar Kazası Çeribüged karyesinde 8 hanede yaşadıkları, İslamlı Nahiyesi idari sahasında Sarıoğlan, Hınzırı Nahiyesi idari sahasında Sarıoğlan adı ile köy kurdukları tarihi kaynaklardan, Kayseri vilayeti idari sahasında Sarıoğlan adı ile şehir kurdukları günümüz kaynaklarından anlaşılr.

Soylali Aşireti: Aşiret üyelerinin Asudi Nahiyesi Ağcakale mevkiinde ziraat ettikleri Malatya yöresinde kışladıkları belirtilir.⁷⁶⁴

Tatar Alili Aşireti: Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 16 hanede ve Kır-şehri yöresinde kurulmuş Kızılöz mevkiinde yaşadıkları kaydolunur.

Yumak Aşireti: Aşiret üyeleri Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahasında 21 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Deli Ali’li Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında yayladıkları, asıl yurtlarının Rakka bölgesi oldukları kaynaklarda yer alır. Aşiret mensupları Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kalınarkaç ve Bozkışla (İnsanlı) karyeleri ve Bozok sancağı mintikasında kurulmuş Kızılcaışla, Kışla, Akçakışla, Yedigöl, Söğüdlüce, Sarıhan,⁷⁶⁵ Ağcaziya-Çardak-ı, Kılıçdere, Küçükklıç, Alişeyh, Kara, Şadibeğ-yenice Karye-mezralında 200 hanede, bazı tâifelerinde Çapa ile Viran adlı yerleşim yerlerinde, Bozok sancağı mintikasında kurulmuş “*Kızılcaışla, Kışla, Akçakışla, Yedigöl, Söğüdlüce, Sarıhan,*”⁷⁶⁶ Ağcaziya-Çardak-ı, Kılıçdere, Küçükklıç, Alişeyh, Kara, Şadibeğ-yenice Karye-mezralı” ve “*Çapa ile Viran*” adlı yerleşim yerlerinde 200 hanede yaşadıkları belirtilir. Ayrıca Gedük Nahiyesi civarında onbeş obada yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁶⁷

Çiçekli Aşireti: Adını Çiçek adlı bir boy beyinden almış olan aşiretin, 1404 yılında Timur’un, Kara Tatarları Anadolu’dan götürmesi üzerine Sivas’ın güneyi ve Kayseri’nin doğusu yaylası oldu.⁷⁶⁸

761 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.677.

762 A.g.e.

763 Türkay,a.g.e.

764 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

765 Sarıhan adının tarihte Anadolu’da kendi adıyla beylik kurmuş *Saruhanogulları*dan geldiği bilinir.

766 Sarıhan adının tarihte Anadolu’da kendi adıyla beylik kurmuş “*Saruhanogulları*”dan geldiği bilinir.

767 Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma.,s.318.

768 Sümer,a.g.m.,s.313.

Dulkadirliilerin en sadık aşiretlerinden olduğu, pek çok üyesinin Osmanlı içerisinde önemli mevkilere sahip olduğu anlaşılan aşiretin, birçok üyesinin Sipahizade olarak devlet içerisinde görev yaptığı, bazı üyelerinin Zünnunoğlu ayaklanmasına katılarak Bozokta, isyan çıkarttığı ve bir kısmında Safevi Devleti'nin kuruluşu için İran'a gittiği belirtilmektedir.⁷⁶⁹

Aşiret üyesi bazı taifelerin 1563 yılında Çorlu Nahiyesi Direklik-Derikli karyesinde 22 hane, Hanlı Karyesinde 27 hane, Çobanöldüren yaylası ve Yıldırımıran adlı yetleşim yerlerinde yaşadıkları⁷⁷⁰ ve eski adı Çubuk olan Gemerek, Sarioğlu'da sakin oldukları bilgisi aktarılır.⁷⁷¹

Çoğunlukla Boğazlıyan yöresinde yurt tutmuş aşiret üyelerinin Çiçekdağı İlçesi mntıkasında bulunan 1691 rakımlı “Çiçekhan” adlı dağa Yozgat İl sınırları içerisinde bulunan “Çiçekli tepe” adlı 1855 rakımlı dağa, Kızılırmak İlçesi mntıkasında “Çiçek” adlı bir tepeye adını vermiş olan aşiretin Bayat ve Yıva Boyları içerisinde de görüldüğü bilgileri aktarılır.⁷⁷²

Ağcalı Aşiretiyle de büyük yakınlığı görülen aşirete mensup taifelerin, Bozok mntıkasında kurulmuş “Sarioğlu Mezrasında 15 hanede, Kızılcaışla Mezrasında 22 hanede, Köprüce Mezrasında 11 hane, Ağıl Mezrasında 6 Hane, Habibkethüda Kışlağında 1 hanede, Donoz Mezrasında 13 hane, Çilviran,⁷⁷³ Kilisecik ve Tatarlı Mezraları'nda 25 hane, Acıcağöl Karyesinde 2 hane, Yenicek Mezrası”nda 18 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

- Sorgun Kazası “Karaviran ve Çomakderesi Karyeleri”nde aşiret üyelerinin yaşadıkları, 1542 yılında Boğazlıyan Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “Darulu Mezrasında 20 hane, İğdedere Mezrasında 2 hane, Çatalviran Mezrasında 17 hane, Kuyuberil Mezrasında 21 hane, Ambarcı ve Yeğencik Mezrası”nda 26 hanede yaşadıkları kaydedilmektedir.⁷⁷⁴

- Budak-özü Kazası idari sahasında “Uzunhamza Mezrası, Mehmetfakih Kışlası,⁷⁷⁵ Ağsak Mezrası ve Karacayolu Mezrası”nda yaşadıkları bilgilerini XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan, Yapraklı İlçesi idari sahasında “Çiçek köyü”, Çiçekdağı İlçesi idari sahasında “Çiçekli Köyü”, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “Çiçekli Köyü ve Çiçeklikeller Köyü”nde yaşadıklarını alan araştırmalarımızda anlamaktayız.

Sivas/Ece mahallesinde yaşamış Çiçekoğlu sülale adı almış oymak, Akıncılar İlçesi Çiçekli köyü kurucuları, Doğanstepe ve Geyikpınar köyünde Çiçek soyadı almış oymak üyeleri, Koyulhisar İlçesi Çiçekagız köyü kurucuları, İkizkaya ve Sarıkaya köyünde Çiçek soyadı, Sivas İli merkez Ece mahallesinde Çiçeklioğlu sülale adı,⁷⁷⁶ Gemerek İlçesi Bulhasan köyünde Çiçek soyadı, Yıldızeli İlçesi Karkın, Çukursaray köyünde Çiçek soyadı, Ulaş İlçesi Küpeli, Baharözü ve Gümüşpınar Çiçek soyadı, Şarkışla İlçesi Gazi köyünde Çiçek soyadı, Yıldızeli İlçesi Karkın ve Topulyurt köyünde Çiçek soyadı, Divriği İlçesi Merkezinde Çiçek soyadı almış oymak üyeleri, Acıgöl İlçesi Karapınar köyünde Çiçekli soyadı, Avanos İlçesi Kalaba köyünde Çiçek soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde Çiçek soyadı, Gülşehir İlçesi Merkezinde Çiçek soyadı, Derinkuyu İlçesi Tilköy ve Yazıhöyük köyünde Çiçek soyadı, Ürgüp İlçesi Karacaviran ve Ayvalı köyünde Çiçek soyadı, Nevşehir İli Alacasar ve Göre köyünde Çiçek’li soyadı, Aksaray ili merkezinde Çiçek soyadı, Sankız İlçesi Dandere, Kemer ve Dayıoluk köyünde köyünde Çiçek soyadı, Niğde İli Fesleğen-

769 Sümer,a,g,m.,s. 315.

770 Rafet Yinanç, Mesut Elibol,a,g,e., Halaçoğlu,a,g,e.

771 T. Gündüz, Anadolu’da Türkmen Aşiretleri,s.128. Sümer,a,g,m,s.330.

772 Halaçoğlu,a,g,e.,s.545.

773 Çilviran karyesi Boğazlıyan, Kanak-ı Bala civarında olduğu anlaşılr.

774 Halaçoğlu,a,g,e.,s.545.

775 Mehmet Fakılı Aşireti üyelerinin “Türkmen Taifesi” ne bağlı olduğu ve Kır-şehri yöresinde yaşadıkları b - lirtilir.

776 Şahin,a,g,e.

Koyunlu köyü ve Merkezinde Çiçek'çi soyadı, Altunhisar İlçesi Obuk ve Yakacık köyünde Çiçek soyadı, Bor İlçesi Gayret köyünde Çiçek soyadı, Tomarza İlçesi Özlüce ve Pusatlı köyünde Çiçek soyadı, Yeşilhisar İlçesi Kavalı köyünde Çiçek soyadı, Sarız İlçesi Kemer ve Yedioluk köyünde Çiçek soyadı, Özvatan İlçesi Kermelik köyünde Çiçek soyadı, Akkışla İlçesi Kululu adlı yerleşim yerinde Çiçek soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Çiçek soyadı, Bünyan İlçesi Süksün köyünde Çiçek soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında kuvvetle söylenebilir.

- Çorum İli Laloğlu ve Gökçepınar köylerinde “Çiçek” soyadı almış oymaklar, Delice İlçesi Büyükyazılı Köyü, Balışeyh İlçesi Kilevli ve Işıklar Köyleri, Kırıkkale İli Armudlu mevki, Keskin İlçesi Yenialibudak, Konur ve Ceritobası Köyleri, Alaca İlçesi Alacahöyük, Gazipaşa, İshacı Köyleri, Kargı İlçesi Uzunyurt, Halılar, Kavakçayı, Köprübaşı köyleri, Bayat İlçesi Kunduzlu Köyü, Korgun İlçesi İkiçam ve Karatepe köyü, Kurşunlu İlçesi Sünürlü köyü, İskilip İlçesi Şehirkuruçay Köyü, Akpınar İlçesi Deveci, Çebişler ve Karaova Köyleri, Kızılırmak İlçesi Kemallı ve Sakarca Köyleri, Çiçekdağı İlçesi Kaleevci, Tatbekir-li, Kavaklıöz, Bozlarıevci, Kaleevci, Çubuktarla ve Konurkale Köyleri, Akçakent İlçesi Korkorlu, Avanoğlu, Polatlı, Mahsenli, Kızılosmanlı, Tepefakılı, S.Uşağı Köylerinde yaşayan “Çiçek-çi” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Çiçekli Aşiretine Bağlı Tâifeler: *Harun-Yabaltınlı, Sarı Şerefli, Beş Bacaklı, Bahaddinli, Çiçekçigülleri, Yıvağılı, Çay, Kurul, Karpuz Aşireti.*⁷⁷⁷

Harun-Yabaltınlı Aşireti; Çiçekli Kabilesi arasında görülen aşiret Yabatsınlı adı ile de kaydolunur. Kırşehir Kazası ve Konur Nahiyesi idari sahalarında görülen aşiret üyelerinden bazı taifelerin Boğazlıyan Nahiyesi “*Tatarargı Mezrası*” ve Gedük Nahiyesi “*Yavahacı Mezrası*”nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁷⁷⁸

Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Haruniye karyesi, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Harunçelebi karyesi, Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Harun karyesi ve Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Harunboğazi karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.⁷⁷⁹

Harun adlı bazı tâifelerin Bozok/Gedük Nahiyesi Dügünöyüğü ve Akçakışla Karyeleri nde 25 hanede yaşadıkları belirtilir. Ayrıca aşiret üyelerinin XVIII. Yüzyıl zorunlu Rakka göçüne dahil edilip yöreden uzaklaştırıldığı bilinen konulardandır.

Yusuf Hoca'nın “*Yıva Boyu*” içerisinde gösterdiği “*Harun*” adlı bazı taifeleri, Gedük Nahiyesi “*Dügünöyüğü ve Akçakışla Karyeleri*” nde 25 hanede yaşadıkları belirtilir.

Sarı Şerefli Aşireti: Çiçekli kabilesi içerisinde yer alır. Bozok mıntkasında Alikethüda kışlağında 2 hanede otururlar.

Kurul Aşireti: Çiçekli kabilesi içerisinde yer alan aşiretin Boğazlıyan Nahiyesi “*Karakuyulu karyesi*”nde 2 hanede yaşadıkları belirtilir. Yıldızeli İlçesi Belcik köyünde yaşayan Kurul soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Bahaddin Aşireti: Yukarıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Pöhrenk-li, Taşpınar, Yassıpınar mezraları*”nda yaşadıkları belirtilir. Akıncılar İlçesinde türbesi bulunan Bahaddin adlı zati muhterem,⁷⁸⁰ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Tavşanbayırı (Bahaddin) kışlağı ve

777 Yusuf hoca, A.A. adlı eserinde *Sarı Şerefli, Beş Bacaklı, Kurul Aşiretini* Yıva boyu içerisinde yer vermiştir.

778 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II.

779 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

780 Akıncılar İlçesi

Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Bahaddin adlı köy kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.⁷⁸¹

Çiçekçigülleri Aşireti: XVIII. Yüzyılda Mamalı Cemaatleri arasında görülen aşiret adını, soyadı almış bir oymağın Sungurlu İlçesi Sarıkaya Köyü bir oymağında Kadılı Köyünde yaşadığı görülür.

Yuvağlı Aşireti; Çiçekli Kabilesine bağlı olduğu belirtilen aşirete mensup bazı taifelerin Budak-özü Nahiyesi civarında yaşadıklarını XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait vesikalardan öğrenmekteyiz.⁷⁸²

Çay Aşireti; Çiçekli Aşiretine bağlı olduğu sanılır. Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “Çaykula ve Çayyaka”, Mecitözü İlçesi idari sahasında “Çayköy”, Bayat İlçesi idari sahasında kurulmuş “Çayköy”, Çorum İli sınırları içerisinde kurulmuş “Çayhatap”, Sulakyurt İlçesi idari sınırları içerisinde kurulmuş “Çayoba”, Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş “Çayköy” adı verilen yerleşim yerlerinin adı bu aşirete izafeten verildiği sanılmaktadır. Bu köylerimizden “Çaykula Köyü”nün adı “Kula” adı ile değiştirilmiştir.

Ayrıca XVI. Yüzyıl kaynakları Çay Aşiretine bağlı bir taifenin Budak-özü Kazası dahilinde bulunan “*Eyupsatı Mezrası*”nda yaşadığı bilgilerini aktarmaktadır. Adı geçen mezranın günümüzdeki adı ve yeri henüz tespit edilememiştir.⁷⁸³

Çayköy Aşireti; Çorum Sancağı idari sahasında bulunan “*Beğdili Divanı*” adlı yerleşim yerinde 24 hanede yaşadıkları belirtilir.⁷⁸⁴

Bayan Aşireti: Tarihi vesikalarda Bayat,⁷⁸⁵ Bayanyüzü, Bayanözü adıyla da kaydolunur. Aşirete mensup bazı taifelerin yöreye şehir ve köyler kurduğu, bazılarının da değişik köylerde yaşadığı tarihi kaynaklar ve saha araştırmalarından anlaşılır.

Malya Kazası idari sahasında kaydolunan Evlad-ı Bayan Aşireti üyeleri ve Bozatlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bayan karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.⁷⁸⁶

Bayat İlçesi idari sahasında bulunan eski adı “*Bayan*” yeni adı Eskialibey köyü ve bu köyü kurduğu kabul edilen “*Beyanlar*” sülale “*Bay*” soyadı almış oymak üyeleri, Kalecik Kazası idari sahasında yer alan ve kaynaklarda “*Bayanözü*” adı ile anılan günümüzde Çankırı İline bağlı “*Şabanözü İlçesi*”, Budak-özü Kazası idari sahasında “*Bayanoğlu*”,⁷⁸⁷ Bayat İlçesi idari sahasında “*Bayanyüzü*”,⁷⁸⁸ Kızılırmak İlçesi idari sınırları içerisinde “*Bayan*”⁷⁸⁹ adlı köy ve aynı ilçe idari sahasında kurulmuş Bostanlı Köyü arazisi içerisinde kurulmuş “*Bayanpınarı*” adlı eski bir mezra, diğer bir ifadeyle yerleşim yeri kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.⁷⁹⁰

781 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası,c.II.,114.

782 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

783 Rafet Yinanç, Mesut Elibol; Maraş Tahrir Defteri, 1563, Cilt, 2. (Dulkadirli Devleti’nin siyasi sahası içerisinde bu aşiretin yaygın olarak bulunması Dulkadirliyle bağlı olmasını kuvvetle muhtemel kılar). (Ayrıca Afyonkarahisar İline bağlı Çay İlçesinin kurucuları bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.)

784 Halaçoğlu,a.g.e. Bu aşiret, a.g.,eserde Beğdili Boyuna bağlı olarak kaydedilir.

785 BOA.387 Numaralı Defter.

786 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,106-110.

787 Budak-özü Kazası dahilinde kurulmuş köyün günümüzdeki yeri ve adı henüz tespit edilememiştir.

788 Bayat İlçesi idari sahasında bulunan köy halen adını korumaktadır. Eski sakinlerinin XVIII. Yüzyıl İskaniyle yöreden uzaklaştırıldığı ve günümüz sakinlerinin atalarının 1820 yılında Dokuz kardeş olarak geldikleri ve gelirken, 50 yıl Samsun-Bafra yöresinde, 15-20 yıl Çankırı Bayanapınar köyünde kaldıktan sonra bu günkü yerine yerleştikleri anlatılır.

789 Bu köyümüz günümüzde Bayanpınar adı ile anılmaktadır.

790 Bayat İlçesi idari sahasında kurulmuş “Bayan Köyü” halen adını korumakta ve bu köye Çankırı İline bağlı Bayanpınar Köyü (Bu köyde halen uzantıları bulunmakta) ile Samsun İli Bafra Kazası bölgesinden bazı taifelerin yerleştiği belirtilmektedir.

Ayrıca Çorum İli merkezi ve Çubuk İlçesi Doğanoluk Köyünde yaşayan “*Bayan-ı*” soyadı almış oymaklar ve Osmaniye İlçesi Fındık köyünde “*Bayaner*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu yine anlaşılan konulardandır.⁷⁹¹

Beyazıt Aşireti: Abdal Aşiretleri arasında da görülen aşirete bağlı,⁷⁹² oymakların, tarihte Doğubeyazıt yöresinde beylik-devlet kurduğu ve 1514 yılında Osmanlı ile Safeviler arasında yapılan Çaldıran Savaşında Yavuz Sultan Selim yanında 20 000 atlı ile katıldığı anlaşılr.⁷⁹³

Sadakatlarından dolayı Yavuz Sultan Selim tarafından Anadolu içlerine getirildiği, bu güçle Dulkadirli Devletinin siyasi hakimiyetine son verip, daha sonraki yıllarda cereyan eden Anadolu İsyanlarını bastırdığı anlaşılr.

Osmanlı Devleti içerisinde önemle bir yeri olan aşiret mensuplarından bazı uzantıların yörede bulunduğu anlaşılr. Aşiret mensubu bir aile 1850 yılında Ankara/eski adı Asiyozgat olan Elmadag İlçesi Karacahasan köyüne yerleştirildiği belirtilir.

*Poyrazdan Çapanoğlu hayına çıkar
Doğudan Bayazıtlar şahine bakar
Recepli Avcıyı eğrisin yıkar
Kibleden Murselli gelir Kodallar.*⁷⁹⁴

Adlı şiir örneğinde görüldüğü gibi Beyazıt Aşireti yörenin önemli aşiretlerindendir.

Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Beyazıt karyesi ve Kilmigad Kazası idari sahasında kurulmuş Beyazıt karyesi kurucuları,⁷⁹⁵ Kırşehir yöresinde Beyazıt sülale adı almış oymak, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde yaşayan ve XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında geldiği anlaşılan Beyazıt sülale Kaya, Özkan, Kavak, Çelik soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Beyazıt soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Beyazıt soyadı, Sivas İli Merkezinde Beyazıt’oğlu soyadı, Suşehri İlçesi idari sahasında Beyazıt soyadı, Ağaçoören İlçesi Merkezinde Beyazıt soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Bayazıt soyadı, Gölöva İlçesi Subaşı köyünde Bayazıt soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Bayazıt soyadı,⁷⁹⁶ Niğde İli Merkezinde Beyazıt soyadı, Bor İlçesi Halaç ve Kılavuz köyünde Beyazıt soyadı, Tomarza İlçesi Büyükanlı, Güzelsu ve Melikviranlı köyünde Beyazıt soyadı, Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Beyazıt soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Beyazıtlı soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Alayini semtinde Beyazıt soyadı, Niğde İli Merkezinde Bayazıtlı, Tepe köyünde Bayazitli soyadı, Altınhisar İlçesi Merkezi ve Yeşilyurt köyünde Bayazıt soyadı, Akkışla İlçesi Gümergen adlı yerleşim yerinde Bayazıt soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Bayazit soyadı, Ortaköy İlçesi Karahacıp Kasabasında “*Beyazıtlar*” sülale “*Arslan*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Çukurlu,⁷⁹⁷ Sarıkaya, Mihmandı-Aydoğan ve Turgutlu Köylerinde “*Beyazıt-lar-oğlu*” sülale adı almış oymaklar, Kırşehir İli idari sahasında “*Beyazıtogulları*” sülale adı almış oymak, Kaman İlçesi merkezinde “*Beyazıtogulları*” sülale adı almış oymak, Kurşunlu İlçesi Dumanlı köyünde “*Beyazıt*” soyadı almış oymak, Kırşehir

791 Oymak beylerinden Çelik İş Sendikası, Ankara Şube Başkanı. Arkadaşım Naci Bayanlı bey, yöre kültürüne katkı amacıyla daha önce yayınladığımız secereye baskısı yardımıyla bulunmuştur.

792 Gülensoy, a.g.e., s.89.

793 Beyazıtogulları Tarihi, www.aileagaci.com

794 Altınok, a.g.e., s.45.

795 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt.III.s., 181.

796 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

797 Çukurlu köyünde yaşayan Beyazıtogulları sülale adı almış oymağın, 2525 Sayılı Soyadı Kanununda “Hökelek” adı aldığı anlaşılr. Birbir ile ilgili bağlantıları var mı bilemiyoruz ama Hökelek adını taşıyan bir oymağında Gemerek İlçesi Çat köyünde yaşadığı biliniir.

İli Sıdıkkıküçükoba ve Kızılca Köylerinde “*Beyazıt*” soyadı almış oymakların bu aşiretin yöre uzantıları olduğu söylenebilir.⁷⁹⁸

almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında kuvvetle söylenebilir.

Kara Beyazıtlı Aşireti: Aksaray idari sahasında 15 hane 22 nüfus olarak yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Bahşi Aşireti: , Türk-İslam kültürüne büyük hizmetlerde bulunmuş Yesevi Tarikatı şeyhlerinden “*Şeyh Bahşi*” adını aldığı sanılmaktadır.⁷⁹⁹ Kırıkkale İli sınırları içerisinde “*Bahşili*” (Bahşili İlçesi) kurucuları, Çankırı İli merkezinde bulunan “*Bahşayış*” adlı mahalleye adını veriş oymaklar,⁸⁰⁰ Sungurlu İlçesi sınırları içerisinde “*Bahşili*” adlı köyün kurucuları ve Kargı İlçesi Bozarmut köyünde bulunan “*Bahşili*” adlı mahalleye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Aşiret üyesi bazı taifelerin XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında Orta Anadolu'da yurt tutmuşlar iken, Çorum, Yozgat, Samsun ve Eskişehir İnönü İlçesi Kuzfındık köyüne iskanlarının yapıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁰¹

Ayrıca Sivas İli Merkezinde Bahşi soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Bahşi soyadı, Niğde İli Merkezinde Bahşi soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Onar-Anarlı Aşireti: Bahşi Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Adını Orta Asya, Saydam dolayında bulunan Üçkurgan yöresinde yaşayan On-er “*bu sözcük Onar olarak bilinir*” oymağından almıştır. Tarihte “*Bayat-özü Kazası*” ve adı geçen kazaya bağlı “*Konarı Karyesi*” ve Sorgun Kazası “*Karabayır, Tabraklı ve Kabaklı*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilmektedir.⁸⁰²

Ayrıca Çorum İli Hamdi,⁸⁰³ Karahisar ve Karasar Köyleri, Bayat İlçesi Şirefli Köyü, Sungurlu İlçesi Kemallı ve Kırankışla Köylerinde “*Onar-Anar*” adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.⁸⁰⁴

Gödeli Aşireti: Bozok civarında Alaaddinçayı Mezrası ve Gedük Nahiyesi idari sahasında Koza Mezrasında yaşadıkları belirtilir.⁸⁰⁵ Aşiret mensuplarının, XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında Mamalı Aşireti üyeleri il birlikte Seyitgazi İlçesi civarında iskan edildikleri anlaşırlar.⁸⁰⁶

Aksaray İline bağlı Ekecikgödel köyü kurucuları ile Sungurlu İlçesi Kavşut Kasabasında yaşayan “*Gödelekoğlu*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.⁸⁰⁷

798 Beyazıt Aşiretine mensup taifelerin Sungurlu İlçesi Turgutlu köyünde yaşayan Selim Oğlu Haydar ve Mihma - dı Köyünde yaşayan Mehmet Oğlu Hüseyin adlı askerlerin I.Cihan savaşında şehit düştükleri bilinir.

799 Öztürk, a.g.e.,

800 www.kerimdemir.tr.gg

801 Bayar,a.g.e.,s.221. Adı geçen köyde yaşayan Sürmeliler sülale adı almış oymağın Bahşışli Aşireti üyesi olduğu belirtilir.

802 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1799.

803 Hamdi Köyünde “Anarca” sülale adı.

804 Kırankışla Köyünde yaşayan “Anar” oymağının 1877 Osmanlı-Rus savaşı sonrasında Malatya-Darende bö - gesinden yöreye geldiği ve önce eski adı Zangı-Zengi, yeni adı Yarımsöğüt Köyüne yerleştiği burada bir süre yaşadktan sonra Kırankışla köyünde bulunan akrabalarının yanına göç ettiği belirtilir. Bu oymak üyeleri hal - ken adı geçen köyde Zangı köyünden gelmelerinden dolayı “Zangıllar” sülale adıyla anıldıkları bilinmekte - dir. Ayrıca bu köyde yaşayan “Dede” soyadı almış oymağın akraba oymak olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Kırankışla ve Salman Köyünde yaşayan “*Ayvaz*” soyadı almış oymakların akraba oymak oldukları belirtilir.

805 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

806 Bayar,a.g.e.,s. 260.

807 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

Diklen Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin Gedük Nahiyesi idari sahasında bir köyde yaşadıkları belirtilir.

Çardaklı Aşireti: Aşiret mensuplarının, Denizli yöresinde kaza, Kahramanmaraş/Göksun ve Çanakkale yöresinde kendi adları ile nahiye kurdukları anlaşılr.⁸⁰⁸ Bu aşiretinde diğer Türkmen Aşiretleri gibi yaşadıkları yerlere aşiret adını verdikleri anlaşılr.⁸⁰⁹

Tarihte Eskiil Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çardak karyesi, Melenduz Nahiyesi Çardak karyesi, Sucaüddin Nahiyesi Çardak karyesi, Koçhisar Kazası Çardak karyesi, Gedük Nahiyesi Çardak karyesi ve Nevşehir İli [Çardak](#) köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Uğurludağ İlçesi Gökçeyurt Köyü mıntkasında “Çardaklıtepe” adlı dağa, Boğazkale İlçesi Fındıklı Köyü mıntkasında “Çiftçardağı” adlı tepeye, Balişeyh İlçesi idari sahasında “Çardaklı” adlı dağa, Çankırı ili Atkaracalar, Kurşunlu ve Çerkeş İlçeleri idari sınırlarında “Çardaklı” adlı köylere adını verdikleri anlaşılr.⁸¹⁰

Ayrıca Nevşehir yöresinde kaydolunan Çardaklıoğlu sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Çerikli Kasabasında “Çardak-ı” soyadı almış oymağa, Ürgüp İlçesi merkezinde yaşayan

808 Sezen,a.g.e.,s.120

809 Ahmet Refik,a.g.e.,s.156.

810 Kurşunlu İlçesi idari sahasında bulunan “Çardaklı” adlı köyün adının daha sonra bozularak “Çırdaklı” adı ile anıldığı görülmektedir.

“Çardak” sülale adı almış oymağa, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Körkü Köyünde “Çardak” soy, Salmanlılar sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Evcî Aşireti:⁸¹¹ Bayatlara bağlı olduğu ve XV. Yüzyılda Dulkadirliyle yöreye geldiği belirtilir.⁸¹² Evciler ve Evce adı ile de anılan aşiret üyelerinin XV. Yüzyılda Dulkadirliyle yöreye geldiği belirtilir. Tarihte Varsak-Kusun teşekkülü arasında hareket etmiş olan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 59 hanede yaşadıkları belirtilir.

Aşiret üyelerinin Maraş, Bozok, Yeniil bölgesi başta olmak üzere Diyarbakır yöresinde 48 hanede,⁸¹³ Maraş/Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında vergiye tabi 40 hane ahalisi ile yayladıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁸¹⁴

Aşirete mensup olduğu anlaşılan bazı taifelerin yöreye kendi adlarıyla köyler kurdukları tarihli vesikalardan anlaşılır. Bu köyler tarihte “Evcüz Kışla, Evciora Kışla, Evcüni Kışla, Evcî Kışla, Kaleevci, Evcî Müstep, Boğazevci, Evcî, Evciler” başka bir ifadeyle aşiret adıyla anılırken, günümüzde “Evcî, Evcüyenikışla,⁸¹⁵ Boğazevci, Kaleevci, Evciorakışla, Evcikuzkışla” adıyla anıldıkları ve “Çorum İli, Yozgat İli, Alaca İlçesi,⁸¹⁶ Bayat İlçesi, Boğazkale İlçesi,⁸¹⁷ Akdağmadeni İlçesi,⁸¹⁸ Çayıralan İlçesi, Bala İlçesi ve Çiçekdağı İlçesi” idari sınırları içerisinde yer aldıkları görülmektedir.

Salmanlı Kazası 1846 yılında “Evciler” adıyla da anıldığı ve burada Evcî Aşiretine mensup önemli bir nüfusun yaşadığı anlaşılmaktadır.⁸¹⁹ Yine, adı geçen kaza idari sınırları içerisinde kurulmuş “Karafaklı Köyü” nün, diğer bir adının “Evcî” olduğu ve dolayısıyla bu köyde “Evcî Aşireti” mensuplarının da yaşadığı anlaşılır.⁸²⁰

Yozgat İli idari sahasında kurulmuş “Recepli Köyü” nün XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde “Recep Evcî” adı ile anıldığı belirtilir. Dolayısıyla bu köyümüzü Recepli Aşireti ile “Evcî Aşireti” üyelerinin birlikte kurup adlarını verdikleri anlaşılır.

Akdağmadeni İlçesi idari sahasında bulunan “Evcî, Halhacı”, eski adı “Evcî” yeni adı “Hüyükalanı” köylerinin kurucularının Evcî Aşiretine bağlı oldukları belirtilmektedir.⁸²¹ Ayrıca bu ilçemiz idari sahasında bulunan Boğaz köyü arazisi içerisinde bulunan Evcî adlı eski bir yerleşim yeri olan araziye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

811 Afyoncu,a.g.e.,s.40.

812 Sarıyüce, Aygar Dağı Mektupları,s.11.

813 T. Gündüz,a.g.e.

814 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

815 Evcüyenikışla Köyünde yaşayan oymakların her hangi bir nedenden ötürü köyden ayrıldıkları ve buraya XIX. Yüzyıl ortalarında Malatya Hekimhan yöresinden gelen Türkmen taifeleri yerleştirildiği belirtilmektedir. Ayrılma nedeni XVIII. Yüzyıl Rakka Tehciri olduğu sanılır.

816 Alaca İlçesi Evcî köyünden bir kişinin geçmişte Yozgat ili Derbent köyüne iç güvey gittiği ve bu köyde büyüüp çoğalarak “Özgen” adıyla bir oymak oluşturduğu bilinir.

817 BOA.378 ve 998 Numaralı Defterler. (Çorum, Boğazkale ve Yozgat yöresinde kurulmuş Evcî Köylerinin akraba ve Şeyh İbrahim Ocağı Talibi olduğu kabul edilir).

818 Akdağmadeni İlçesi eski isimleri “Rumevci-Eskievcî” günümüzdeki adı Evcî olan köy kurucularının XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde yöreden göçürüldüğü ve bu köye önce Rum ahali ve bu ahalinin mübadele ile yöreden ayrılması ile 1924 yılında Bulgaristan’dan getirilen Türk ahali yerleştirdiği anlaşılır.

819 Tahir Sezen,a.g.e.,s.18.

820 BOA.ML.VRD.TMT.d...

821 Evcî Aşireti’nin Yozgat uzantılarının Tarsus-Mersin arasında kurulmuş “Evcî Köyü” nde yaşarlarken Akdağmadeni İlçesi Halhacı Köyü yaylasına geldikleri ve burada Çapanoğulları ile ilişki kurarak yerleştikleri belirtilir. Aşiretin, Sivas İli Sarkışla İlçesi Evcideresi ve Böğrüğdeli Köyünde uzantıları bulunduğu yine belirtilen konulardandır. Hüyükalanı köyünde yaşayan “Keseoğulları, Ateşoğulları, Emirkuloğulları” sülale adı taşıyan oymakların bu aşiret üyesi olduğu belirtilmektedir.

Sivas İli Merkezi ve Çelebiler köyünde Evcî'li soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Evcî'ler soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Evcî ve Sarıhıdır köyünde yaşayan Evcil (Evcî'den bozulmuş olmalı) soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan Evciler soyadı, Yıldızeli İlçesi Merkezinde Evlice soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi, Yuvalı ve Talas adlı yerleşim yerlerinde Evcî soyadı, Hacılar İlçesi Sakarcıiftliği Evcî soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman köyünde Evcî soyadı, İncesu İlçesi Tahirin köyünde Evcî soyadı, Gölova İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Evlice soyadı, Hafik İlçesi [Evcî](#) köyü kurucuları, Bayat İlçesi eski adı "Evcî", yeni adı Cevizli köyü kurucuları,⁸²² Boğazkale İlçesi "Evcî Kasabası" ve burayı kurduğu kabul edilen "Evcî-oğlu" soyadı almış oymak, Kırşehir yöresinde kurulmuş eski adı "Evcî", yeni adı Acı köy kurucuları, Alaca İlçesi İbrahimioğlu karyesinde Evcioğlu sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçe merkezinde "Evcî" soyadı almış oymak, Delice İlçesi Meşeyayla Köyü mıntıkasında bulunan "Evcî sırtı" adlı mevkide yaşamış oymaklar, Sorgun İlçesi Eymir Kasabası civarında bulunan "Evcî tepesi" ne adını vermiş oymaklar, Çorum İli eski adı Cırfinlı yeni adı Şahinkaya Köyünde "Evcî",⁸²³ Sungurlu İlçesi Çavuş Köyünde "Evcî", Keskin İlçesi Danacı ve Hacıobası Köylerinde "Evcî", Çelebi İlçesi merkezinde "Evcî", Korgun İlçesi Maruf köyünde "Evcî", Çiçekdağı İlçesi Kızılcalı Köyünde "Evcioğulları" sülale adı almış oymak, Kaman İlçesi Kışla Köyde "Evcî", Yozgat İli Türkmensarılar,⁸²⁴ Aktaş ve Büyükmahal Köyünde "Evcievleri",⁸²⁵ Bacılı köyünde "Evcilioğulları" sülale "Şıvgın, Baran" soyadı almış oymaklar,⁸²⁶ Pembe ve Çorak Köyünde "Evcioğulları" sülale adı almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı anlaşılmaktadır.⁸²⁷

Aşiret üyelerinin Orta Anadolu'da Yüzdecian ve Mamalı teşekkülleri arasında hareket ettikleri bilgisi aktarılmaktadır.

Ayrıca Çorum yöresinde yerleşmiş Evcî Aşireti üyelerinin tarihte Şeyh İbrahim Ocağı, Yozgat yöresinde yaşayan uzantılarının ise Musa Kazımlı Ocağına bağlı oldukları belirtilmektedir.⁸²⁸

Kaçar Aşireti: Macar adı ile de anılan aşiret adını, Azerbaycan'da yurt tutmuş Kaçarlardan aldığı anlaşılmaktadır. XVI. Yüzyılda İran'a giderek Safevilerin hizmetinde bulunmuş 1779 yılında hanedanlıklarını kurup, bu hanedanlıklarını 1925'e kadar 146 yıl yaşatmış olan Kaçarlardan almıştır.

Aşiret üyesi bir taifenin Yeniil Kazası idari sahasında 21 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl, bazı taifelerinin Süleymanlı kebir Kazası idari sahasına yerleştirildikleri 1733 yılına ait kaynaklarında yer alır.⁸²⁹

822 Cevizli köyü mıntıkasında bulunan ve mezar kalıntılarından eski bir yerlim yeri olduğu anlaşılan „Yukarı Evcî“ adlı mevkiinin bu köyün eski merkezi olduğu anlaşılr.

823 Tarihte Cırfinlı köyünden Hüseyinabad (Alaca) nahiyesi Harhar köyüne yerleştiği bu köyde halen Cırfinlı adı ile anıldığı belirtilir. Ayrıca, Cırfinlı köyünde yaşayan "Hıdırlar" sülale "Akça" soyadı almış oymağın köyün ilk sakinlerinden olduğu sanılır. "Güloğlu" sülale "Çiçek, Şen, Çınar, Karaçam" soyadları almış oymakların aynı sülaleye mensup oldukları "Şen" soyadı almış oymağında, daha sonraları çevre köylerden Uğurludağ İlçesi Gökçeagaç köyünden gelip bu köye yerleştiği belirtilir. Dolaylı ile bu oymağın uzantılarının söz konusu köyde de bulunduğu ve "Bozkul" soyadı almış oymağın atalarının İskilip İlçesi Cinkil köyünden geldiği anlatılmaktadır.

824 Türkmensarılar Köyünde yaşayan bazı taifelerin Çorum İli Hankozlusu Köyünde uzantıları olduğu belirtilme - tedir.

825 Aktaş ve Büyükmahal Köyünde yaşayan aşiret üyelerinin atalarının 1800 yılı başlarında Akdağmadeni İlçesi Evcî Köyünden geldikleri belirtilmektedir.

826 Bu oymakların atalarının Evcî köyünden geldikleri yönünde anlatımlar bulunmaktadır.

827 Şehitlerimiz,ag.e., Pembe Köyünde yaşayan "Evcioğulları" sülalesi Birinci Dünya Savaşında iki şehit vermişlerdir.

828 Şeyh İbrahim'in "Gözükızıl" adıyla da anıldığı bilinir.

829 Yücel Özkaya,ag.e.,s.163

Aşiret mensuplarının Budak-özü Kazası idari sahasında “*Kazıkkaçar*” ve Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında “*Macar*” adıyla birer yerleşim yeri kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalardan anlaşılmaktadır.⁸³⁰ Söz konusu mezraların ise günümüzde ki, adı ve yeri henüz tespit edilememiştir.⁸³¹

Ayrıca Niğde İli Gölcük köyünde Kaçar soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kaçar soyadı, Yeşil-hisar İlçesi Çadirkaya köyünde Kaçar soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Kaçar soyadı, Ilgaz İlçesi eski adı “*Kaçan*” (bu adın Kaçar’dan bozulduğu sanılır) ve Gökçeyazı köyü kurucuları, Çorum İli Saraylı köyünde “*Kaçaroğlu*” sülale adı, Tarhan, Morsümbül, Şanlıosman Köylerinde “*Kaçar*”, Kızılırmak İlçesi Korçulu Köyünde “*Kaçar*”, Sulakyurt İlçesi Danacı ve Güzelyurt Köylerinde “*Kaçar*”, Kargı İlçesi Alioğlu ve Orta mezrasında “*Kaçar*”, Bayat İlçesi Eskialibey ve Kalımpelit Köylerinde “*Kaçar*”, Çiçekdağı İlçesi Karakızalanı ve KüçüktefleK Köyünde “*Kaçar*”, Bala İlçesi Seytühöyük Köyünde “*Kaçar*” ve Ankara/Elmadağ İlçesi Deliller Köyünde yaşayan “*Kaçar ve Mercan*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Ayrıca aşiret üyelerinin Sivas İli merkezi, Nevşehir İli merkezi ve Eski İlçesi Akgöl yaylası, Kırkbayır ve Kapıtaş yaylası köylerinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bağlı Aşiretleri; *Macar, Maracık Aşireti.*

Macar Aşireti:⁸³² Adını, Eski Türk yurdu olan Semerkant ’da bir aşiretten aldığı belirtilir.⁸³³ Aşiretin, konar-göçer Türkmen tâifesine bağlı olduğu ve⁸³⁴ bir taifesinin Kayseri sancağı idari sahasında 6 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁸³⁵

Ayrıca Aksaray İli idari sahasında bulunan Macarlı köyü kurucuları ile Kırşehir yöresinde yaşadığı kaydolunan Macaroğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Çorum merkez Şeyhler Mahallesinde “*Macaroğlu*” sülale adı almış oymak,⁸³⁶ Uğurludağ İlçesi Yeniyan köyü mıntıkasında “*Macarözü*” adlı mevkiye adını vermiş oymak,⁸³⁷ Kırşehir İli idari sahasında Macarogulları sülale adı almış oymak, Balışeyh İlçesi Kulaksız Köyünde “*Macar*”, Kaman İlçesi merkezinde “*Macar*”, Ankara Akyurt Kasabası Şeyhler Köyünde “*Macar*”, Alaca İlçesi Suludere Köyü, yine aynı ilçenin İmat Köyü ve merkezinde “*Macar ve Mercan*”, Çankırı İli Kirovacık Köyünde “*Macar*” soyadı, yine adı geçen ilin A. Sarılık ve Y. Saraylı Köylerinde “*Macar*” ve Sungurlu İlçesi Sarıkaya Köyünde “*Macaroğlu*” sülale, “*Mercan*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılmaktadır.⁸³⁸

830 BOA.387. Numaralı Defter, a.g.e.

831 Türkay,a.g.e. Macarlar Aşiretini Konar-Göçer Yörükhan taifesine bağlı olduğu bilgisini aktarır.,487.

832 Hasan Latif Saryüce, Evcı Beldesi adlı özel çalışmasında *Kaçar ile Macar Aşireti* nin aynı aşiret olduğuna ilişkin. Yılmaz Kurt hoca’da *Çorum Sancağında Kişi Adları* adlı makalesinde aşiretin Ağcakoyunlu Aşiretinin üst aşireti olduğu bilgisini aktarır.

833 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler, Boğaziçi İlmî Araştırmalar Serisi no. 12 1993, İstanbul,s.90.

834 Baki Yaşa Altınok,a.g.e.s. 22. Türkay,a.g.e.,s104. Macar Aşireti’nin konar-göçer Yörükhan tâifesinden olduğuna ilişkin.

835 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri,cilt.4

836 H.Haldun Şahin,a.g.e.

837 Uğurludağ İlçesi Tarihi,a.g.e., (Macarözü adlı bu mevkide adı geçen köyden Kocalar, Patroğlu, Kasaplar, Demirler” adlı oymaklarının atalarının yaşadığı belirtilir.

838 Sarıkaya köyünde yaşayan “Macaroğlu” sülale adı almış oymağın uzantılarının Yerköy İlçesi Çay köyünde bulunduğu oymak üyesi Çelebi Mercan’dan dinlenilmiştir.

Ankara/Elmadağ ilçe merkezinde “*Mercanoğlu*” sülale “*Özen, Onay, Mat, Dikeç, Divarçı, Gürbüz*” soyadı almış oymakların,⁸³⁹ yine, çalışma bölgemizde kurulmuş Kızılıpınar ve Eskice Köyünde “*Mercan*”, Büğdüz Köyünde “*Mercan*”, Delice İlçesi Tekke Köyünde “*Mercan*”, Alaca İlçesi Suludere Köyünde “*Kaçar*”, İmat ve Altınbaş Köylerinde “*Mercan*”, Keskin İlçesi Göçbeyli Köyü ve Çelebi İlçesi Yukarışih-şeyh (Çiftevi) Köyünde yaşayan “*Mercan-Kaçar*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Maracaklı Aşireti: Bu adın Macar adından dönüştüğü sanılır. Maracakoğlu adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Yahyalı idari sahasında kurulmuş Söğütlü kışlağında 24 hanede, Erciyes Nahiyesi idari sahasında 6 hanede, Kenar-ı Irmak Nahiyesi Gökçeli karyesinde 32 hanede, Kayseri sancağı Sügel mezrasında 19 hanede ve Sümegeç mezrasında 18 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁸⁴⁰

Ayrıca Maraşak adı ile kaydolunan ve Talas yöresinde yaşadığı anlaşılan Türkmen Aşiretinin adının buradan geldiği anlaşılr.⁸⁴¹

Yine, Mercan adı almış oymakların adının Macar adından bozulduğu bilgileri tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarından anlaşılr.

Çakal Bayatı Aşireti:⁸⁴² Dulkadirli Türkmen tâifesinden olduğu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Celekanlı ve Çekolu adı ile de anıldığı belirtilir.⁸⁴³ Tarihte Maraş İli Türkoğlu,⁸⁴⁴ Amasya İli Vezirköprü, Edirne ve Gümölcine yörelerinde Aşiret-i Çakal adıyla şehirler kurdukları anlaşılan aşiret üyelerinin çalışma bölgemizde yaygın olarak yurt tuttıkları anlaşılr.

XVI. Yüzyıl kaynaklarında Yeniil Kazası idari sahasında 99 hanede yaşadığı bilgisi aktarılan aşiret mensuplarının Kara Hisâr-ı Demürlü günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında “*Çakal Vîranı*” adı ile bir yerleşim yeri kurdukları ve bu yerleşim yerinin daha sonraki yüzyıllarda lağv edilerek bir arazi durumuna geldiği ve günümüzde Sungurlu İlçesi eski adı Araf, yeni adı Çayyaka köyü mıntıkasında bulunan Çakal adlı eski yerleşim yeri olduğu anlaşılr.⁸⁴⁵

Aşiret mensubu bazı taifelerin tarihte Akdağmadeni İlçesi Abdurahmanlı ile Karaçokrak köyü arasında bulunan ve kendi adı ile anılan mevkide yaşarlarken burayı terk edip “*Körük, Karaçokrak, Konacı köyü*”ne yerleştikleri belirtilir.⁸⁴⁶

Aşiret üyesi bazı taifelerin XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanları ile yöreden göçtürüldüğü ve bunlardan bir kısmının Kıbrıs Adasına, bir kısmının Rakka yöresine yerleştirildikleri anlaşılmaktadır.

Çorum yöresinde kurulmuş Çaltıcak 108, Sarıyer köyünde 19, Seydimsultan 29, Toht köyünde 20, Ağcakız köyünde 13, nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁸⁴⁷

Aşirete bağlı bir gurubun Adıyaman/Besni İlçesi Büyükçakallı köyünden 1850 yılında Kırşehir/Çiçekdağı bölgesine geldiği, 7 yıl burada kaldıktan sonra, Osmaniye kazası idari sahasına geçip burada bulunan Karaağaç yaylası adlı bölgede yurt tuttıkları, burada bir süre yaşadıkları sonra bu buradan ayrılarak Çorum idari sahasına geldikleri ve bu gün yaşadıkları Çayseki, Sarıyer,

839 Özel, a.g.e., s.65.

840 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, cilt.4

841 Maracak Aşireti tarafından kurulduğu anlaşılan Maracak adlı köyün adının yabancı isim olduğu düşüncesiyle değiştirilerek Yazıyurdu adı verildiği anlaşılr.

842 Önder, a.g.e., s.378.

843 Sümer, Oğuzlar.

844 Sezen, a.g.e., s.116., Lağv edilmiş olan bu şehir idari sahasında bulunan dört köyden üçü Türkoğlu İlçesi sınırlarında kalmıştır.

845 Ali Aymayan; Emekli yönetici, Çayyaka Köyü Dernek Başkanı.

846 Yurtlu, a.g.e.

847 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri., s.32.

Bektaşoğlu, Üçdam, Arpalık, Dutçakallı (Morsümbüllü), Seydimçakallı adlı mevki ve yerleşim yerlerinde yurt tuttıkları belirtilmektedir.⁸⁴⁸

Aşiret üyesi bazı taifelerin Çankırı vilayeti idari sahası ve Tosya kazalarına iskanlarının yapıldığı 1866 tarihli vesikalarda yer almakta ve⁸⁴⁹ Osmancık Kazası ile İskilip Kazası idari sahalarında “Çakal” adı ile birer köy kurdukları ekte verdiğimiz tarihi haritalardan anlaşılmakta,⁸⁵⁰ Osmancık İlçesi Baltacımehmetpaşa köyünde bazı oymakların Çakallı Aşireti üyesi olduğu aşiret üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Medrese, İsahalife ve Sofular Mahallelerinde yaşamış “Çakaloğlu” sülale adı almış oymaklar,⁸⁵¹ Alaca İlçesi Tutaş ve Alacahöyük Köyü,⁸⁵² Çorum İli Sarıyar Köyü,⁸⁵³ Oğuzlar İlçesi merkezi, Sungurlu İlçesi Arifegazili Köyü, Felahiye İlçesi Mıntıkasında yaşayan Çakal soyadı almış oymak, Ankara/Bala İlçesi merkezi, Evren İlçesi İnebeyli Köyü ve Delice İlçesi Halıtlı köyünde yaşayan “Çalkan” soyadı ile Elmalı Köyünde “Çakal-oğlu” adını soy-sülale adı almış oymaklar,⁸⁵⁴ Sivas İli merkezi ve Şarkışla İlçesi İğdecik köyünde Çakal’oğlu soy ve sülale adı, Delice İlçesi Elmalı köyünde Çakaloğlu sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr. Ayrıca G.Antep/Nurdağı İlçesi Belpınar ve Toplamaark köyünde yurt tutmuş Celakanlı adlı taifelerin bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Çelekanlı Aşireti: Rışvan Aşireti arasında da görülen aşiretin Çakal Bayadı adı verilen aşiretle aynı olduğu sanır. Çelekenli, Cerikanlı adı ile de kaydolunan aşiret üyelerinin Türkmen Tâifesine bağlı olduğu, Bozok mıntıkasında kurulmuş “Yassıviran, Yaylak, Arabistan, Beriye Mezra-Karye veyahut kışlakları” nda yaşadığı 1542 tarihli vesikalardan anlaşılr.⁸⁵⁵ 1850 yılında Maraş yöresinden Ankara, Çankırı ve Sivas yöresine iskanı yapıldığı, Sivas yöresinde Çelekanlı adı ile bir yerleşim yeri kurdukları anlaşılr.

Zara Kazası Ütükyurdu-Abeş karyesinde Çerikanlı sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.⁸⁵⁶

Çakal Bayadı Aşiretine Bağlı Taifeler: Çakal Demircili, Çakal Temurhanlı, Çakal Pınarı Aşireti.

Çakal Demircili Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Haruniye karyesi yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁸⁵⁷

Çakal Temurhanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Eskiakıryurdu karyesinde 24 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.

Çakal Pınarı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 48 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.⁸⁵⁸

848 BOA. 1530 tarihli ek haritada bu köylerimizin kurulduğu mevkilere yer verilmiştir.

849 BOA.Gömlek No: 20518 Fon Kodu: MAD.d., BOA.29/Za/1266 Gömlek No: 1 Fon Kodu: MVL. Bu taifelerin Harput’un Besni kazası havalisinden geldiği ayrıca belirtilmektedir.

850 BOA.A.)MKT.UM..Yıl.1277.

851 H.Haldun Şahin,a.g.e.

852 Şehitlerimiz,a.g.e., Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Çavuş köyünd yaşayan “Didikoğlu ile Çataloğlu” soyadı almış oymakların atalarının Alaca’ya bağlı Höyük köyünden geldiği belirtilmektedir.

853 <http://www.coru.m.com.tr/Asiretler--Konar-Gocerler.html>.

854 Şehitlerimiz,a.g.e.

855 Halaçoğlu,a.g.e.,s.450.

856 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

857 Yusuf hoca, adı geçen eserinde bu aşireti Avşar Boyu içerisinde yer vermiştir.

858 Halaçoğlu,A.A. Yusuf hoca bu taifeleri Avşarlar arasında yer verir.

Geven Aşireti: “*Gevan, Keven*” adının buradan bozulduğu ve Doğu bölgesinde Zaza grupları arasında yaşayan “*Arslanuşağı Aşireti*”nin alt tairesi olduğu anlaşılr.⁸⁵⁹

Tarihte İskilip Kazası idari sahasında “*Gevan*”, Hüseyin-Abad Kazası idari sahasında “*Geven*”, Keskin Kazası idari sahasında “*Keven*”, Divriği Kazası mıntıkasında Kevendüzü ve Tomarza İlçesi idari sahasında [Kevenağılı adı ile köyler kurdukları anlaşılr](#).⁸⁶⁰

Ayrıca Pınarbaşı İlçesi Merkezinde Keven soyadı almış oymak, Çorum İli Şahinkaya köyünde “*Gevan*” sülale “*Purtul*” soyadı, Çerkeş İlçesi Fidanlıyolu ve Yalakçukurören adlı yerleşim yerlerinde yaşayan “*Geven*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Pehlivanlı Aşireti: Adını Hoca Ahmet Yesevi silsilesinden olan Zengi Ata’nın torunu Şeyh Pehlivan dan aldığı sanılır. Dulkadirilerle yöreye geldiği ve Bayat Boyuna bağlı olduğu belirtilen aşiret üyelerinin XVI. Yüzyıl ortalarında 268, Kanuni devrinde 505, II. Selim devrinde 778 vergi hanesi olduğu belirtilmektedir.

Aşiret üyesi bazı taireslerin Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında 14 hanede yayladıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁸⁶¹

1699 tarihinde 200 askerle Osmanlı-Avusturya Seferine katıldıkları bilgisi aktarılan aşirete mensup bazı taireslerin 1705 yılında, başlarında Kenan bey adlı bir kişi olduğu anlaşılr.

Çoğunluğu Kırşehir, Kırıkkale ve Yozgat yöresinde yaşadığı anlaşılan aşiretin “*Çakal Bayatı, Toğanlı Bayatı*,”⁸⁶² *Biberoğlu, Fahşibeyli Aşiretleri*” nin⁸⁶³ alt tairesini oluşturduğu kaynaklarda yer alır.⁸⁶⁴

XIII. Yüzyılda Çiçekdağı yöresinde Sekiz köy kurdukları belirtilen⁸⁶⁵ Pehlivanlıların sonraki yüzyıllarda daha çoğalarak çevre ilçelere dağıldıkları anlaşılmaktadır.

Battal adlı bir beyinin Bozok/Emlak Nahiyesinde Dokuz binası olduğu, 1762 yılında da Kayseri’de Mehmet Emin, Abdüllatif Abdioğlu, Mehmet ve Dervişoğlu Kara Hasan adlı beylerinin oturduğu kaynaklarda yer almaktadır.⁸⁶⁶

Afganistan topraklarında da yaygın olarak yaşadıkları ve ülke yönetiminde önemli nüfuza sahip oldukları belirtilen aşiret üyelerinin⁸⁶⁷ Kırşehir, Kırıkkale yöresi olmak üzere Kayseriyye, Talas, Niğde, Sivas, Zamantı, Yahyalı, Develi, Yeniil, Kırşehir, Akdağ, Boğazlıyan, İskilip,⁸⁶⁸ Ankara Keskin Kazası yöresinde yurt tuttıkları tarihi kaynaklarda yer alır.⁸⁶⁹

859 Gülensoy, a.g.e. Arslanuşağı Aşireti üyelerinin Dersim uzantıları atalarının Horasan yöresinden geldiklerini anlatmaktadırlar.

860 Sezen,a.g.e.,s.30

861 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

862 Toğan Aşireti, XVI. Yüzyıl kaynaklarında ekseriyetle Bitlis yöresinde yaşadığı belirtilir. Sungurlu İlçesi Bo - tepe Köyünde “Tuğan” ve Çorum İl sınırlarında “Tuğun” soyadı almış oymakların adının “Toğan” adından bozulduğu sanılır.

863 Yakup Altın, Dünden Bu Güne Kırıkkale adlı eserinde, Fahşibeyli Aşireti’nin Pehlivanlılara bağlı olduğu Ça - kın Vilayeti Keskin Nahiyesi “Köseviran Karyesi”ne yerleştirildikleri belirtilmektedir.

864 Altınok,s.49., Halep ve Orta Anadolu Ekseninde Bir Oymağın Tarihi (Pehlivanlar),s. 49. (1764 yılı kayıtlarında bu aşirete mensup insanların, 1500 çadır içerisinde Sivas-Ankara arasında oturdukları kaydedilmiştir. (Sümer, Oğuzlar).

865 Yaşar,a.g.e.,s.26.

866 Altınok,a.g.e.,s.

867 Albayrak,a.g.e.,

868 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.107

869 Türkay,a.g.e.,s. Keskin İlçesi Kargın köyünde yaşayan Battaloğulları sülale adı almış oymağın bu aşarite bağlı olduğu söylenebilir.

XVII. Yüzyılın sonlarında başlayan ve XVIII. Yüzyılda devam eden zorunlu Rakka Sürgünlerinde etkin bir görev üstlenip, aşiretlerin sürgün mahallerine götürülmesinde devlet adına kolluk kuvveti olarak görev aldıkları kaynaklarda yer alır.

Sivas yöresi ve Arabsun Kazası mıntıkasında yaşadığı belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin tarihte Sivas/merkez Veled bey ve Abdülkerim mahallesinde yurt tuttuğu sülale adı olarak Pehlivanogulları adı aldıkları anlaşılmaktadır.⁸⁷⁰

Aşirete mensup taifelerin 1740 yılında “*Balişeyh Karyesi*”nde bir cami yaptırarak hayır ettiği ve⁸⁷¹ Hacıbekir Pehlivanlı adlı bir taifesinin de Yozgat’ta yaşadığı 1808 tarihli vesikalardan anlaşılır.⁸⁷² Aşiret mensuplarının, “*Balişeyh, Sulakyurt, Akpınar ve Keskin yöresi*”nde kurulmuş “*Beyobası, Kenanbeyobası,*⁸⁷³ *Mehmetbeyobası, Hüseyinbeyobası, Battalbeyobası, Gazibeyli ve Aşağıhomurlu Köyleri*”nde yaşadıkları ve bu köylerde halen aşiret adı ile anıldıkları belirtilmektedir.⁸⁷⁴

Aşiretin, “*Hattal*” adlı bir alt taifesine mensup oymakların Sungurlu İlçesi Sarıkamış köyünde 18, Çayan köyünde 19, Kızılcağız köyünde 5, Demirşeyh köyünde 13, Yırca köyünde 6 nüfusla, Uğurludağ İlçesi Karaveli köyünde 28, Yamadı köyünde 9 ve Çorum yöresinde Taşlıgeçit köyünde 12 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁸⁷⁵

1831 yılı Osmanlı Nüfus Sayımlarında, 143 hanesi Aksaray yöresinde kaydolunan aşirete bağlı Battal Obası adlı taifeye mensup bazı oymakların, günümüzde Suriye Devleti topraklarında yaşadıkları ve halen Battaloğulları aşiret adını yaşattıkları kaynaklarda yer alır.⁸⁷⁶

1832 yılında aşiret üyesi Halid nam şaki etrafına bir takım eşkiya toplayarak Bozok sancağı, Aksaray ve Niğde taraflarında eşkiyalık yapıp, gasp ve talanlarda bulunduğu söz konusu yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁸⁷⁷

- Pehlivanlı Aşiretine mensup bir ailenin 1850 yılında Ankara/eski adı Asiyozgat olan Elmadağ İlçesi Karacahasan köyüne yerleştirildiği, daha sonraları ise bu aile bireylerinin karıştığı bir kavgası husumeti sonrasında Hatay İli Kömürcüler köyüne zorunlu iskana tabi tutulduğu belirtilir.

XIX. Yüzyılda 15000 çadırdı yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiret üyeleri,⁸⁷⁸ günümüzde Kırşehir ve Kırıkkale illerine bağlı Balişeyh,⁸⁷⁹ Sulakyurt,⁸⁸⁰ Akpınar ve Keskin ilçeleri mıntıklarında yaygın olarak yaşamakta Beyobası, Kenanbeyobası, Mehmetbeyobası,⁸⁸¹ Hüseyinbeyobası,⁸⁸² Battalbeyobası, Gazibeyli ve Aşağıhomurlu Köyleri halen Pehlivanlı köyleri olarak anılmaktadır.⁸⁸³

870 Şahin,a.g.e.

871 BOA.C..EV..29/S/Tarih H-1155 (Söz konusu karyenin Balişeyh İlçesi olduğu sanılır).

872 BOA.A.)MKT.20/L/Tarih H-1264.

873 Kenanbeyobası adlı köyde yaşayan “*Özbek*” soyadı almış aşiret üyelerinin bir kolunun da Delice İlçesi Tatlıcak Köyünde yaşadığı ve “*Özbek*” soyadı aldığı oymak bireyleri tarafından anlatılmaktadır. Yine, Balişeyh İlçesi Kenanbeyobası köyünden bazı taifelerin tarihte Delice İlçesi Yeniyapan köyüne göç ettiği soyadı kanunu’nda “*Pehlivanlı ve Birlikseven*” soyadı aldıkları belirtilmektedir.

874 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.6.

875 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

876 Altınok,a.g.e.,s.43.

877 Tarih :11/Ş/1248 (Hicri) Dosya No :907 Gömlek No :39746 Fon Kodu :HAT

878 A.Gündüz,a.g.e.,s.85.

879 Balişeyh İlçesi Bıyıkaydın, Kulaksız, Kenanbeyobası (Azgın yaylası).

880 Sulakyurt İlçesi Hamzalı, Danacı ve Sarınbey köyünde yaşayan Pehlivanlı soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

881 Mehmetbeyobası köyü Keskin İlçesi idari sahasında.

882 Hüseyin Beyobası Aşireti: Aşirete bağlı bazı taifeler Çankırı Keskin’i Kazası idari sahasına yerleştirilmişlerken, bazı taifelerinin, Aydın sancağı Biğa Kazası idari sahasında iskan edildikleri anlaşılmaktadır.Altın,a.g.e.

883 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.6.

Pehlivanlı Aşiretinin bağlılık konusunu:
İsmi bilmeyen varsa alemde
Aslım Bozoklu namım Pehlivan
Pederim İsmail Denek Keskin'de
Validem soyu Cerit'tir Türkmen.⁸⁸⁴

Çankırı İli idari sahasında kurulmuş “*Pehlivanlı*” adlı köyün kurucuları, *Kargı İlçesi* “*Pehlivanlı*” adlı köyün kurucuları ve Şefahtli İlçesi Dedeli köyü kurucusu olduğu söylenen “*Kocabey İsmail*” adlı şahsın Pehlivanlı Aşireti üyesi olduğu anlaşılr.

Ayrıca Niğde İli Kiledere köyünde Pehlivan soyadı, Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Pehlivan soyadı, Özvatan İlçesi Kermelik köyünde Pehlivan soyadı, Felahiye İlçesi Menteşe köyünde Pehlivanoğlu soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Hisarcık semtinde Pehlivan soyadı, Koyulhisar İlçesi Sugözü köyünde Pehlivan soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Pehlivanoğlu soyadı, Şarkışla İlçesi Kızılcağız köyünde Pehlivanoğlu soyadı, Sivas İli Gazi köyünde Pehlivan soyadı, Gürün İlçesi Suçatı adlı yerleşim yerinde Pehlivan soyadı, Yıldızeli İlçesi Aşağıçakmak köyünde Pehlivan soyadı, Sülşehir İlçesi Merkezinde yaşayan Pehlivan soyadı, Ürgüp İlçesi Karain köyü, Güllüce mahallesi ve Şahinefendi köyünde Pehlivan soyadı almış oymak, tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Fatmabacı ve Çiriş Mahallesi “*Pehlivanhoğlu*” sülale adı almış oymaklar,⁸⁸⁵ Abdalata, Arslan, Tarhan ve Kadıkırı Köyleri, Alaca İlçesi merkez, Delice İlçesi merkez, Kaman İlçesi Çağıranlı Köyü, Balışeyh İlçesi Bıyıkaydın, Kulaksız, Kenanbeyobası köyleri, Sulakyurt İlçesi Hamzalı köyünde “*Pehlivanlı*” sülale ve soyadı almış oymak, Eldivan İlçesi Saray köyü, Sulakyurt İlçesi Yeşilli, Hamzalı, Danacı ve Sarımbeyli Köyleri, Çiçekdağı İlçesi merkezi, Kızılkırmak İlçesi Kavlak-ı Köyü, Ankara Akyurt Kasabası Şeyhler ve Büğdüz Köyü, Bala İlçesi Kesikköprü Köyü, Sorgun İlçesi Gümüşkavak Köyü, Sungurlu İlçesi Kaledere Kasabası, Yerköy İlçesi Salmanlı Kasabası⁸⁸⁶ ve civarda yaşayan “*Pehlivan-oğlu*” soy ve sülale adı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı sanılmaktadır.⁸⁸⁷

Yaptığımız arşiv ve alan araştırmasında, Pehlivanlı Aşireti mensuplarının Afganistan’da yaygın olarak yaşadıkları ve ülke yönetiminde önemli bir nüfuza sahip oldukları anlaşılmaktadır.⁸⁸⁸ Ayrıca 1831 tarihinde Aksaray İli çevresinde 143 hanede yaşadıkları belirtilen⁸⁸⁹ aşiret üyelerinden bir taifenin Kayseri İli Bünyan İlçesi Elbaşı Kasabasında yaşadığı bilgisi aktarılmaktadır.⁸⁹⁰

Salpak Bayadı adlı Konar-göçer bir alt gurubunun da Niğde sancak bölgesinde yaşadığı kaynaklarda yer alır.⁸⁹¹

Kuzu Güdenli Aşireti: 1683 yılında II. Viyana Seferine katıldığı anlaşılan aşiret mensupları Sivas İli Bünyan İlçesi civarında kurulmuş “*Kuzugüdenli*” adlı yerleşim yerine isimlerini verdikleri

884 Altınok,a.g.e.,s.49.

885 H.Haldun Şahin,a.g.e.

886 Salmanlı Kasabası uzantıları ile görüşülerek bu konu teyit edilmiş ve bu konuda oymağın Yusuf adında bir beyinin Osmanlı döneminde Bozok yöresinde kısa bir sürede Ayan görevinde bulunduğu anlatımları oymak üyelerinden Dursun, Mehmet ve Kadir Pehlivan’dan dinlenilmiştir.

887 Daha önce belirtildiği üzere 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda Unvan-statü ismi soyadı alamaz şartı bulunmaktadır. Dolayısıyla söz konusu oymakların bağlı aşiretinden dolayı bu adı aldığı anlaşılr.

888 Albayrak,a.g.e.,

889 Altınok,a.g.e.,s.44.

890 wowturkey.com. 1563 yılında konu edilen bölgede “Dede İlbaşı” adıyla bir çiftliğin bulunduğu ve söz konusu çiftliğin kasabanın eski adı olabileceği bilgileri aktarılmıştır. Sorgun İlçesi Çakırhacılı köyünde yaşayan ve köyün yerli oymağı kabul edilen “İlbaş” adı almış sülalenin bu adını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

891 Türkay,a.g.e.,s.

anlaşılır.⁸⁹² Kayseri’ye bağlı olan Akkışla Kazası tarihinde Kuzugüdenli olarak anılmış olması bu yörede aşiret üyelerinin yaygınlığını gösterir. Aşiret üyelerinin tarihte Yeniil Kazası, Niğde ve Kayseri yöresinde yaşadıkları belirtilir.⁸⁹³

Aşiret üyelerinin tarihte Gürün Kazası idari sahasında bir yerleşim yeri ve Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kuzugüden soyadı, Gemerek İlçesi Karagöl köyünde Kuzugüdenli soyadı, Kozaklı İlçesi İmran köyünde Kuzugüden soyadı, Felahiye İlçesi idari sahasında Kuzugüdenli soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kuzucu soyadı, Altunhisar İlçesi Merkezinde Kuzucu soyadı, Felahiye İlçesi Kuzugüden sokak Kuzugüden soyadı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Kuzucuoğlu soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Maraş/Elbistan İlçesi Kalaycık köyünde yaşayan Kuzugüdenli soyadı almış oymağın atalarının, Bünyan İlçesi Böbüngen Kasabasından geldikleri dolayı ile bu kasabada da uzantılarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Biberoğlu Aşireti; Kuzugüdenli Aşiretinin alt taifesini oluşturduğu ve 1690 yılında yapılan II. Viyana Seferine katıldıkları belirtilir.⁸⁹⁴ Sungurlu İlçesi Derekişla Köyünde yaşayan “Biberoğlu” sülale, “Ağaoğlu” soyadı almış oymağın adını buradan aldığı düşünülür.⁸⁹⁵

Fahşibeğli Aşiret; Pehlivanlı Aşiretine bağlı olduğu ve Bozok sancak bölgesinde kurulmuş “Köseviran Karyesi”ne yerleştiği belirtilir.⁸⁹⁶

Kır Melik Aşireti: XVI Yüzyılda Yeniil Kazası Kırmelik kışlağında 43 hanede, Kırşehir mıntıkasında 48 hanede, Niğde sancağı Pınarkırmelik karyesinde 1 hanede, Obruç ve Gediz Mezrasında 91 hanede, Melendiz Nahiyesi Bayadsalur karyesinde 26 hanede, Göneçoğlan karyesinde 20 hanede, Kuzcalar karyesinde 7 hanede ve Arab kışlağında, Anduğu Nahiyesi Kırcağışla, Viranşah, İncirli mezarlarında yaşadıkları belirtilir.

XVI. Yüzyılda Malya Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılan Şahmelik adlı aşiret, Durdul Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Melik karyesi kurucuları, günümüzde Develi İlçesi idari sahasında bulunan Şahmelik köyü kurucuları ve Özvatan İlçesi Kemrelik köyü kurucuları adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca Kırşehir mıntıkasında 48 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynakları, Kayseri yöresinde Kırmelik adıyla bir köy kurdukları alan araştırmalarından anlaşılır.

Bozcalı-Salihler Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında 14 hanede ve Karadiken ile Kızılhisar köylerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılır.

Salihli Aşireti: Salihler Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Aşiret üyelerinin Koçhisar Nahiyesi idari sahasında bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kazak Aşireti:⁸⁹⁷ Anadolu’da “Aslını gizleyen haramzadedir” deyiminde olduğu gibi Kazaklarda “Aslını Gizleyen Asılsızdır” denilerek aile secerelerinin en az yedi kuşak ötesini bilinmesi zorunluluğu bulunur. Günümüzde Anadolu Alevi Türkmen geleneğinde olduğu gibi akraba evliliklerine iyi bakılmaz ve ancak yedi göbek öte akrabalarla evlilik olabilir.

892 Sezen, a.g.e.

893 BOA.Tarih :25/C/1263 (Hicri) Dosya No :84 Gömlek No :87 Fon Kodu :A.}MKT

894 Altınok; A.g.m.

895 Ağaoğlu adını, Çiçekdağı İlçesi Yenice bölgesi ve Sungurlu İlçesi Derekişla Köyü arazilerinde birer tepeye vermiş bulunan aşiretin, Ayrıca “Ağa-oğlu” adını söz konusu köyde bir sülaleye verdiği anlaşılır.

896 Yakup Altın, 1989-20009 Kırıkkale, s.121.

897 Gülensoy, a.g.e., s.89.

Bu gelenek doğrultusunda insanlar çocuklarına aile secerelerini öğretmeyi ihmal etmezler. Bu gelenek öylesi gelişmiştir ki insanların 15-20 kuşak öte atalarını bildikleri belirtilmektedir.⁸⁹⁸

Tarihte Kazaklar, Ulu, Orta, Küçük kol adı ile Üç ana kola ayrılmışlar, Ulu Kolu, Anadolu'da ve çalışma bölgemizde uzantıları olduğu anlaşılan Kanlı- Kanglı⁸⁹⁹ ve Celayir oymağı, Orta kolu, Argın⁹⁰⁰ Kongirat, Nayman, Kerey, Küçük Kolu, Alimoğlu, Boyoğlu, Tabın, Cantakey, Tama, Çağalbayh, Kate, Karasakal,⁹⁰¹ Karaköse, Boğanlı, Karakaş, Bayan-ı, Sekel-Şekel, Samanbet, Caylav, Dölek-Tölek, Samırat, Suyundık oymakları oluşturmuş ve ayrıca Hayta, Kadılı ve Ediz Aşiretleri Kazak Boyları arasında sayılmıştır.

Zara Kazası Han karyesi, Taksulu Aşireti Mezrasında Kazakoğlu sülale adı almış oymak,⁹⁰² Sivas İli Merkezinde Kazak soyadı almış oymak, Aksaray ili mıntıkasında Kazak-oğlu soyadı , Yozgat İli Derbent köyünde “Kazaklar” sülale “Gözde” soyadı, Çorum İli Sağırıcı Mahallesinde yaşamış “Kazaklıoğlu” sülale adı almış oymak,⁹⁰³ Deller, Altınbaş, Karapürçek Köyleri, Sungurlu İlçesi Ağcalı Köyü, Alaca İlçesi Değirmendere Köyü, Yapraklı İlçesi Topuzsarayı Köyü, Çerkeş İlçesi Aliözü köyü ve Eldivan İlçesi Elmacı, Akbulak Köyünde yaşayan “Kazak-lar” soy ve sülale adı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Kazaklara Bağlı Aşiretler: Hayta, Kanglı, Kangal, Kadılı, Ediz Aşireti.

Hayta Aşireti: Yozgat İli Derbent köyü civarında “Hayta tepe” adlı bir dağa adının verilmesi bu yörede kurulmuş Baltasınlar, Akyamaç ve Bişek köylerinde de aşiret mensuplarının bulunacağı izlenimini vermektedir.

Uğurludağ İlçesi (Kızılviran) nde Haytaoğlu sülale adı almış bir oymağın yaşadığını 1844 yılı vesikalarından, bir oymağın Keskin Kırıkkale/Ahili adlı yerleşim yerinde “Haytaoğulları” sülale adı aldığı anlaşılır.

Ayrıca Sivas/Bab-ı Kayser mahallesinde Haytaoğlu sülale adı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Hayta soyadı almış oymak üyeleri ile Gürün İlçesi Suçatı adlı yerleşim yerinde Hayta soyadı, Develi İlçesi Sindelhüyük köyünde Hayta soyadı, Tomarza İlçesi Aslantaş, Ekinli ve Dağınıkev adlı yerleşim yerlerinde Hayta soyadı almış oymak, Bayramören İlçesi Topçu köyünde “Hayta” soyadı, Korgun İlçesi Dikenli köyünde “Haytagil” sülale adı, Kırıkkale İli Ahili köyünde Hayta oğulları sülale adı, Çorum İli Ömerbey Köyü ile Köprüalan Köyünde “Hayta” soyadı aldıklarını alan araştırmalarından anlaşılır.

Kanglı Aşireti: “Hayta ve Ediz” adıyla da anıldığı belirtilen⁹⁰⁴ Kanglı’ların M.Ö. 3. M.S.5. Yüzyılları arasında kendi adıyla devlet kurdukları bilinir. Oğuzlar döneminde “Kanlı Koca” adlı bir kahramanları olduğu belirtilir.⁹⁰⁵

Varsak teşekkülleri arasında teşkilatlanmış olduğu anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerin Koç-hisar Kazası Acıkuyu ve Kemerdiş karyelerinde 24 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Çiçekdağı ve Süleymanlı Nahiyesi idari sahasında “Kanlı” adı ile köy kurmuş olan oymak üyeleri:⁹⁰⁶ Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş “Kanlı Köyü” kurucuları, Çorum İli idari sahasında

898 Altay,a.g.e.,s.1.

899 Altay,a.g.e.,s.3.

900 Altay,a.g.e.,s.3.

901 Altay,a.g.e.,s.3.

902 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

903 H.Haldun Şahin,a.g.e.

904 Ali Kezer, yorturkblogcu.com

905 Orhan Şaik Gökyay, dede Korkut Hikayeleri,

906 BOA.998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-ı Bekr ve ‘Arap’ ve Zü'l-Kadiriyye Defteri.

kurulmuş eski adı “*Kanlıosman*” günümüzdeki adı “*Şanlıosman Köyü*” kurucuları,⁹⁰⁷ Sorsavuş Köyünde “*Kanlı-oğlu*” sülale “*Aksoy ve Bekaya*” soyadı almış oymaklar, Narlı köyünde Kanlı-ömeroğlu sülale adı almış oymak, Bayramören İlçesi Topçu köyünde “*Hayta*” soyadı, Elmadağ İlçesi Lalabel Mahallesinde yaşayan “*Kanlıoğuz*” sülale adı almış oymak, Akçakent İlçesi Mahsenli Köyünde “*Kangı*” soyadı almış oymak, Kargı İlçesi Gökçedoğan köyü arazisi içerisinde “*Kanlı dere*” adlı mevkiye adını vermiş oymaklar, Sungurlu İlçesi Çukurlu Köyünde “*Kanlı*” soyadı almış oymak ve Akpınar İlçesi Çiftlikmehmetağa Köyünde “*Kanlı*” soyadı almış oymakların adını bu aşiretten aldığını söylemek kuvvetle mümkündür.⁹⁰⁸

Ayrıca “*Tır-kanlı-Türkan-ı, Çim-kanlı-Cemkanlı, Buti-kanlı, Meli-kanlı-Milli, Mami-kanlı-Mamak, Bacekanlı, Direkanlı, Yarekanlı, Zari-kanlı-Zirekanlı, Mah-kanlı, Çel-kanlı, Hali-kanlı*” gibi farklı boylara bağlı Türkmen Aşiretlerinin bu adı kullanması “*Kanlı*” adının Türklerde yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir.

Kangallı Aşireti:⁹⁰⁹ Kangal adının Kanglı adından dönüştüğü sanılır. Aşirete mensup tâifelerin Sivas idari sahasında kurulmuş Kangal Kazasını kurup, adlarını verdikleri ve Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Sarı ile Güvercinlik kışlasında 5 hanede yaşadıkları kaydolunur.

1851 yılında Sivas sancak bölgesinde 178 hanede yaşadıkları ve Ankara ile Çorum sancakları bölgesinde sakin oldukları belirtilir.⁹¹⁰

Aşiret üyesi bazı taifelerin Çorum yöresinde kurulmuş Yılğınovacığı köyünde 32 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.⁹¹¹

Sivas İli merkez Ece mahallesinde Kanlıoğlu sülale adı almış oymak, Kayseri İli Merkezinde Kanlıoğlu soyadı, Niğde İli Merkezinde Kan soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kan soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Kan soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Ayrıca Sivas İli Merkezinde Kanoğlu soyadı, Kangal İlçesi Kırkpınar ve Kuruayşe köyünde Kangal soyadı, Gürün İlçesi Merkezinde Kanlı soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Kangal soyadı, Sivas İli Merkezi ve Güney köyünde Kangal soyadı, Gürün İlçesi Yeşildere köyünde Kangal soyadı, Hacıbektaş İlçesi Yenice köyünde Kangal soyadı, Ortaköy İlçesi Kümbet köyünde Kangal soyadı, Ürgüp İlçesi Mustafapaşa köyü ve merkezde yaşayan Kan’lı soyadı, Kozaklı İlçesi Kuşaklı ve Bayramuşağı köyünde Kangal, Kankal soyadı almış oymak, Mucur İlçesi Kuruagıl köyünde “*Kangal*” adı almış sülale, Delice İlçesi Bozköyde “*Kankal*” soyadı almış oymak,⁹¹² Çorum İli Meram adlı yerleşim yerinde “*Kankal*” soyadı almış oymak, Kırşehir İli idari sahasında kurulmuş Göllü, Korpınar, Tosunburnu Köylerinde “*Kangal*” soy ve sülale almış oymaklar, Çankırı/Orta İlçesi Aşağıkayılar köyünde “*Kangal*” soyadı almış oymak, Akpınar İlçesi Üçkuyu Köyünde “*Kangal*” soyadı almış oymak ve Kaman İlçesi Kırıközü Köyünde “*Kangal*” soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımızı ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller oluşturur.

Kanlı Aşireti: Aşiret adı, her ne kadar bir unvan, statü adı olup genel bir mana taşısa da Kanlı adından bozulma ihtimalide bulunmaktadır. Yörükhan tâifesine bağlı olduğu kaydedilen aşirete

907 Her ne kadar Kanlıosman adının şiddet ve baskıdan dolayı verildiği yönünde köylülerde anlatım bulunsa da, ben bu görüşe katılmıyorum ve adı geçen köyün adının “Kanglı Aşireti”nden geldiğine inanıyorum.

908 Sungurlu İlçesi Çukurlu Köyü ile Akpınar Köyünde yaşayan “*Çelik*” soyadı almış oymakların akraba oymak olduğu belirtilmektedir.

909 Yusuf hoca, adı geçen eserinde Kangal Aşiretini Avşar Boyu arasında yer vermiştir.

910 BOA.Tarih :17/R /1267 (Hicri) Dosya No :589 Gömlek No :24281 Fon Kodu :C..ML..

911 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

912 Tarihiçi Ahmet Kankal’ın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

bağlı bazı taifelerin⁹¹³ Pınarbaşı Nahiyesi Birdam karyesinde yaşadıkları XVI.Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁹¹⁴

Yörükhan taifesine bağlı olduğu kaydedilir.⁹¹⁵ Aşirete mensup taifelerin Kara Hisâr-ı Demürlü, Budak-özü Kazaları, Çiçekdağı ve Aşağıkınık Nahiyeleri idari sahalarında kendi adlarıyla köyler kurdukları XVI. Yüzyıl vesikalarından anlaşılır.⁹¹⁶

Budak-özü Kazası idari sahasında kurulmuş “Kadılı Köyleri” nden birisi adını korurken diğerine Kafkas göçmeni bir grup ahali yerleştirilmiş ve adı değiştirilmiştir.⁹¹⁷

Bazı taifeleri, Ağcalı Kabilesi içerisinde görülür. Bozok, Karadere Nahiyesi idari sınırları içerisinde kurulmuş “*Gerîç, Tuzlacık, Yeniceözü, Turalili-pusad*” adlı yerleşim yerlerinde 42 hanede yaşadıkları belirtilen aşiretin Ayrıca Yukarıkınık Nahiyesi idari sahasında yaşayan uzantılarının “*Zuhriddin, Gökçe, Turalıpınarı, Yeniceözü, Tuzlacık, Öyük Mezraları*” nda yaşadıkları XVI. Yüzyıla ait vesikalarda belirtilmektedir.⁹¹⁸

Tarihte, Sivas Kazası idari sahasında Kadıviran, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında Mescid-i Kadı, Pınarbaşı İlçesi idari sahasında Kadılı, [Sarıoğlu](#) İlçesi idari sahasında kurulmuş Kadılı adlı köylerin kurucularının adının bu aşirete izafeten verildiği düşünülür.

Yusuf hoca tarafından Avşar Boyu arasında yer verilen aşirete bağlı bir taifenin Pınarbaşı Nahiyesi Birtam karyesinde 12 hanede yaşadıkları, Kadı Osman adlı bir taifesinin de 1521 yılında Niğde Kazası idari sahasında 20 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında Sarıkaya İlçesi idari sahasında “Kadılı ve Kadıgüllü” adlı köyler; Çerkeş İlçesi idari sahasında “Kadı ve Kadıözü” adlı köyler; Çankırı İli Kapaklı köyünde “Kadioğlu” sülale “Aluç, Ardic, Çimen, Yeşilçimen, Küçükaslan, Kaynar” soyadı almış oymaklar; Çorum merkezinde kurulmuş Uç, Ümidhalife ve Sağırcı Mahallelerinde “Kadioğlu” sülale adı almış oymaklar; Korgun İlçesi Dikenli köyünde “Kadioğulları” sülale adı almış oymak, Mecitözü İlçesi İbek köyünde “Kadioğulları” adlı oymak,⁹¹⁹ Çorum İline bağlı Ayaz Köyünde “Kadioğulları”, Alaca İlçesi Sarısüleymanlı Köyünde “Kadioğulları” sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

Ediz Aşireti: Ediz, adının Dokuz Oğuzlar adı verilen Türk birlikteliğini oluşturmuş bir gruptan gelmektedir. Bu adı taşıyan oymakların Mecitözü İlçesi Figani Köyü, birer oymağın Sungurlu İlçesi Kavşut ve Büyükincesu köyleri bir oymağında Delice İlçesi Tatlıcak Köyünde yaşadığı görülmektedir.

Kancılar Aşireti: Bu adın Kanlı adından dönüştüğü sanılır. Eskiil Nahiyesi Yeniceyurdu ve Kümbet kuyusu (Savat) karyelerinde 57 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir. Tarihte, Sivas İli merkez Ece mahallesinde Kancıoğlu sülale adı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.⁹²⁰

Saman Aşireti: Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri kaydolunmaktadır.⁹²¹

913 Türkay,a.g.e.

914 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

915 Türkay,a.g.e.

916 BOA.387 ve 998 Numaralı Defterler. Türkay,s. 385.

917 Refik; A,g,e.

918 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.,s.91.

919 İbek köyünü bu oymağın atalarının kurduğu kabul edilir.

920 Şahin,a.g.e., Kancılar Aşiretinin Yazır Boyu arasında da yer aldı bazı tarihçilerin eserlerinde yer alır.

921 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

Ayrıca, tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Samanyemez ve günümüzde Şarkışla İlçesi idari sahasında bulunan Samankaya köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Sarıcalar Aşireti:⁹²² Adını, şahin kuşunun bir nevi olan ve Kızık Boyu'nun totem olarak kullandığı Sarıca kuşundan almıştır. Bayat Boyuna bağlı olduğu ve Dulkadirliyle birlikte yöreye geldikleri bilgileri aktarılır.⁹²³

Sivas, Kayseri, Niğde, Develi, Çorum (Sungurlu), Kırşehir, Yenil, Karaman, Kalecik (Çankırı) yöresinde de bulurduğu bilgisi bulunur aşiret üyesi bazı taifelerin,⁹²⁴ Rakka'da bulunan Hurman Nahiyesi Dikici mezarında, bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁹²⁵

Aksenir-Abad Nahiyesi Sarıca karyesi kurucuları,⁹²⁶ Develi İlçesi Sarıca köyü kurucuları, Akıncılar İlçesi Sarıca köyü kurucuları, Develi İlçesi Sarıca köyü kurucuları, Yeşilhisar İlçesi Erdemlive Yeşilova köyünde Sarıca soyadı, Gürün İlçesi idari sahasında kurulmuş Sarıca köyü kurucuları ve Suşehri İlçesi idari sahasında kurulmuş Sarıca köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Aşirete mensup olduğu anlaşılan bazı taifelerin Aşağıkınık, Çiçekdağı, Keskin, Akyurt ve Sungurlu yörelerinde⁹²⁷ “*Sarıcalar, Sarıcalardeveci, Sarıcalarbüyükoba, Cedidsarıcalar, Saracalar*”, başka bir ifadeyle aşiret adlarıyla köyler kurdukları görülmür.⁹²⁸

922 1764 yılında yapılan bir tespitte bu aşirete mensup 500 çadır ahalinin Suriye ve Şam bölgelerinde yaşadıkları bilgisi aktarılmıştır. Ayrıca bu aşiretin Reyhanlı Aşirebağlılığı konusunda görüşlerde bulunur.

923 Dulkadiroğlu, a.g.e., s.82. A.Gündüz, a.g.e., s.49.

924 H.Haldun Şahin, a.g.e., s.43.

925 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s.

926 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II., s.134-141.

927 Sungurlu İlçesi Sarıcalar Köyünde yaşayan “Kuran” soyadı almış oymağın köyü kuran oymak olduğu b - lirtilmektedir.

928 XIX. Yüzyılın ilk yarısında Sarıcalı Aşiretine mensup, 4000-5000 nüfusun Azerbaycan yöresinde yaşadığı bi - gisi edinilmiştir . Sungurlu, Sarıcalar Köyü ile Akpınar, Sarıcalar Köyünde yaşayan ahalinin bir biriyle akra - ba oldukları ve bu akrabalık son yüz yılımıza kadar bilindiği belirtilir. Son yüzyıllarda Sungurlu, Sarıcalar Köyünde yaşayan bir oymağın adı geçen köye yerleştiği ve bunların son yüzyılımıza kadar görüştükları anlatılmaktadır.

1840'lı yıllarda Sungurlu İlçesi Sarıcalar 39 nüfusla yaşadığı anlaşılr.⁹²⁹ Ayrıca Kırşehir yöresinde kurulmuş Alişar köyünde sülale adı,⁹³⁰ Gürün İlçesi Merkezinde yaşayan Sarıca soyadı, Şabanözü İlçesi Bakırlı Köyünde “*Sarıca*” soyadı almış oymak üyeleri, İskilip İlçesi Tabakhane ve Yukarıörenseki bölgesinde “*Sarıca-lar*” adı almış oymaklar, Kaman İlçesi Çayağzı Kasabasında “*Sarıca*” soyadı almış oymak, Mecitözü İlçesi A.Körücek köyünde “*Sarıca*” soyadı almış oymak, Eldivan İlçesi idari sahasında “*Sarıca*” soyadı almış oymak ile Çorum İli Salur ve Çayınbağları adlı yerleşim yerlerinde yaşayan “*Sarıca*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Sarı Aşireti: Bu adın Sarıcalar adından bozulduğu sanılır. Aşiret üyeleri Yeniil Kazası, Kayseriye, Sivas, Kırşehir/Keskin Kazası ve Merzifon yörelerinde yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.⁹³¹

Karaca Ömerli Aşireti: Şambayati kabilesi içerisinde yer alır. Aşiret mensuplarının, Gedük Nahiyesi mıntukasında 17 hanede yaşadıkları ve bunların Beriye adlı yerleşim yerinde kışlayıp, Kalmaç adlı yerleşim yerinde yayladıkları belirtilir.

Tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karacaömerli karyesi kurucuları aşiret üyeleri tarafından kurulmuş köylerden olduğu anlaşılr. Bu köyde ayrıca Turgutlu Aşiretine bağlı 12 hane ahalinin yaşadığı kaynaklarda yer alır.

Ayrıca, tarihte Anduğu Kazası idari sahasında kurulmuş Ömerli karyesi aşiret üyeleri tarafından kurulmuş köy olduğu sanılır.

Uç Beğli Aşireti: Uç Eriş, Ucigi, Uçbeyi, Üçbeğlü, Menteşli adı ile de anılan aşiret üyelerinin Yörükhan taifesine bağlı oldukları belirtilir.⁹³²

Eymür ve Bügdüz Boyu içerisinde de görülen aşiret üyelerinin Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hanut, Yakupabdal, Kaymak, Sarı, Emirçardağı Karyeleri nde, Niğde Kazası Kavak mezarında 60 hanede, Şamardı Nahiyesi Okçu ve Beğkavağı mezarında, Karahisarı-ı Develi Nahiyesi Kavak-uçbeyi karyesi ve Yeniil Kazası idari sahasında 58 hanede, Bozok mıntukasında kurulmuş “*Mesudlu, Elmalı, Çokunsaray, Bağdadlıviranı, Emirçardağı, Pınar, Güdülkavak, Minare, Tetikebir, İbliskilise, Örtülüpinar, Baş, Ağaroğlupınarı karyeleri*” ile Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Hanut, Yakupabdal, Kaymak, Sarı, Emirçardağı Mezra-Karyeleri*” nde,⁹³³ Kırşehir Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kılıçlar Mezrası 18 hane, Boğazçaatağı Mezrası 8 hane, Bice ve Zahide Mezralarında 18 hane, Eyupler Mezrası 33 hane, Akpınar Mezrası 36 hane, Demirciler Mezrası 13 hane, Karadığın Mezrası 30 hane, Yılanlıca Mezrası 12 hane, İzzettünlü Mezrası 33 hane, Bereketli Mezrası 14 hane ve Yassıviran, Kabunlu, Bucak Mezra ve karyeleri*” nde, Kırşehir yöresinde kurulmuş “*Gedere, Yılanlıca, İzzettinli, Sekizli*” adlı yerleşim yerleri,⁹³⁴ Akdağ Kazası idari sahasında kurulmuş “*Belpınar ve Kuzcuğuz Mezraları*” ve Osmancık Kazası idari sahasında kurulmuş “*Akseki Mezrası*” nda 66 hane olarak yaşadıkları XVI. Yüzyıl vesikalarında yer alır.⁹³⁵

929 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.33.

930 Bu sülale köyün kurucusu kabul edilir.

931 Yakup Altın, Düinden Bugüne Kırıkkale.,s.138

932 Türkay,a.g.e.,s.632. Yusuf hoca, A.A. adlı eserinde bu aşireti Eymür ve Bügdüz Boyları arasında yer verdiği görülmekte ve bunun teşekkül birlikliği olduğu düşünülmektedir.

933 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1648.

934 Yaşar,a.g.e.,s.44.

935 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2273.

Çorum merkez mahallesi olan “Uç mahallesi”ne adını verdikleri 1837 tarihli vesikalardan anlaşılır.⁹³⁶ Ayrıca çalışma bölgemizde kurulmuş Üçhisar Nahiyesi kurucuları ile Gülşehir İlçesi Kavaklı köyünde yaşayan Uç soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.

Bağlı Aşiretleri: Şahne, Köpürdü ve Nazar Aşireti.⁹³⁷

Şahna-li Aşireti; Şahne adı ile de anılır. Yörükhan taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Eyubili Kazası idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.⁹³⁸ Aşiret üyeleri Bozok mintikasında kurulmuş “Akarca, Kuzulu, Kuyu, Çiftlik, Nazar Mezra-Karyeleri” nde 23 hanede ve Karadere Nahiyesi “Uzunluyu, Akarca, Pöhrenk-li, Kuzulukuyu Mezra-karyeleri” nde,⁹³⁹ Kır-şehri yöresinde “Kuzgunkayası ve Kızılhisar” adlı mezralarda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir. Ayrıca “Mahmud Kethüda” adlı aşiretin, bu aşirete bağlı oldukları yönünde bilgiler bulunur.⁹⁴⁰

Tarihte Koyulhisar Kazası mintikasında kurulduğu anlaşılan Şahnaçemen adlı nahiye kurucularının adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır. Şahnaçemen adlı bu nahiye ise şimdiki Çiçekközü köyü olduğu anlaşılır.

Bu bağlamda, XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Sivas yöresinde bulunduğu kaydolunan Mahmud adlı aşiretin söz konusu Şahnalı Aşiretine bağlı olduğu sanılır.

Köpürdü Aşireti; Türkmen taifesine bağlı olduğu ve Kır-şehri yöresinde konduğu kışlağa adını verdiği belirtilir. Yörede kurulmuş “Öküztaş,⁹⁴¹ Gümlen-Büzürk, Köprüdügüm” adlı karye veya mezraları’nda yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.

936 A.g.e.,s.

937 Yaşar,a.g.e.,s.44.

938 Türkay,a.g.e.,s.

939 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II.

940 Yaşar,a.g.e.,s.44.

941 Yaşar,a.g.e.,s.44. Öküztaş adı verilen yerleşim yerinin Kırşehir’in güneyinde Kızılırmak kenarında bulunduğu belirtilir.

Ayrıca tarihte Çerkeş Kazası idari sahasında kurulmuş “*Köprülü*” ve Kurşunlu Kazası idari sahasında kurulmuş “*Köprülü*” adlı köylere adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.⁹⁴²

Nazar Aşireti: Bor İlçesi Karanlıkdere ve Balcı köyünde yaşayan Nazar soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

İsfani Aşireti: Adını, İran’da Esfahan adlı şehre vermiş olan aşiret üyelerinin Bozok mıntıkasında 35 hanede yaşadıkları belirtilir.

Tarihte Kılseme Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Esfidak adlı köyün adının buradan geldiği sanılır.

Kene Aşireti, Bayat Boyuna bağlı olduğu ve Azerbaycan yöresinden geldikleri belirtilir. Bazı taifelerinin Irak/Telafer şehrinde yerleştiği belirtilen aşiretin, Mustafa Abbas adında bir beyi, Saddam Hüseyin rejimi tarafından Türk Milliyetçiliği suçlaması ile 1980 yılında idam edildiği bilinir.⁹⁴³

Sungurlu İlçesi Eşme köyünde yaşayan “*Kenesarı*” soyadı almış oymağın adının buradan geldiği sanılır.

Kızkapanlı Bayadı Aşireti: Aşiret mensupları Sivas, Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları ve⁹⁴⁴ bazı taifelerinin, Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında 8 hane ile yayladıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.⁹⁴⁵

Sivas merkeze bağlı Koyunculu köyü mıntıkasında Kızkapan adlı mevkiye adını vermiş oymak, yine Sivas merkeze bağlı Kızkapan köyünde köyü kurup adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.⁹⁴⁶

Aşiret mensuplarının, tarihte, Kır-şehri yöresinde kurulmuş Kızkapan adlı köyü kurdukları ve Büyükgömlen Mezrası nda 10 hanede ve Ayrıca bazı taifelerinin, Kır-şehri ve Yeniil bölgesinde yaşadıkları belirtilir.

Kotankal Aşireti: “*Kotankol, Katan-kol*” olarak ta anılan aşiretin, Karakalpaklarda bir uzantısının bulunduğu ve Kotankal adıyla anıldığı belirtilir.⁹⁴⁷Sivas İli Merkezinde Kotan soyadı almış oymak ile Yıldızeli İlçesi Esençay ve Selamat köyünde yaşayan Kotan soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman köyünde Kotan soyadı almış oymak üyeleri, Çorum İli merkezi, Alaca İlçe merkezi ve Sulakyurt İlçesi Danacı Köyünde yaşayan “*Kotan-cı-kal*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Karpuz Aşireti:⁹⁴⁸ Maraş Yörükleri adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Keskin Nahiyesi idari sahasında yaşayan uzantıları Dinik Kabilesi içerisinde bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır.⁹⁴⁹

Delice İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karpuz Köyü*”, Balışeyh İlçesi mıntıkasında bulunan “*Karpuz*” adlı mevki, Çorum İli Türkler Köyü, Bayat İlçesi eski adı “*Zeyveli*” yeni adı Çamlıgüney ve Kuruçay Köylerinde yaşayan “*Karpuz*” soyadı almış oymaklar adını bu aşiretten aldığı sanılır.

Ayrıca Karpuz Aşireti Hasan Dede Aşireti içerisinde ele alınmıştır.

942 B.O.A.438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

943 www.turani.org. Türkmen Aile, Oymakları, Boyları, Kolları.

944 Türkay,a.g.e.

945 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

946 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresinde Oğuz Boyları,s.147.

947 Gülensoy,a.g.e.

948 BOA.998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II.,s.92.

949 A.g.e.,92.

Beş Bacaklı Aşireti: Çiçekli kabilesi arasında görülen bu aşiretin, Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Beşbacak-lı Karyesi*” nde 3 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kurul Aşireti: Çiçekli kabilesi içerisinde yer alan aşiretin Boğazlıyan Nahiyesi “*Karakuyulu karyesi*” nde 2 hanede yaşadıkları belirtilir. Yıldızeli İlçesi Belcik köyünde yaşayan Kurul soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Erzenyurdu Aşireti: 1456 yılında Bayat-özü Nahiyesi “*Erzenyurdu*” adlı mevrada 4 hanede yaşadıkları anlaşılr. Bayat İlçesinin kuruluşuna katıldığı belirtilen aşiretin halen yörede “*Erzenoğulları*” adı ile anıldıkları belirtilir.

Moğol Tatarları Aşireti: Bayat-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Çobanoğlu Kışlası*” nda 6 hanede yaşadıkları kaydedilir.

Gedükhasanlı Aşireti: Ağcalı Kabilesine bağlı olan aşirete bağlı 69 hane ahalinin Bozok civarında kurulmuş “*Gedükhasanlı, Göküz Vıranı, Ortaöyük ve Günce Vıranı mezra-karyeleri*” nde yaşadıkları belirtilir.

Gariben Aşireti: Aşiret üyelerinin Bozok civarında 18 hanede yaşadıkları belirtilir.

Günlüpare Aşireti: Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Çobanotağı*” adlı mevrada 17 hane olarak yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Töhmetsli Aşireti: Bozok sancak mıntıkasında 28 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kösemustafalı Aşireti: Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Kösemustafalı*” adı ile köy kurdukları anlaşılan aşiret üyelerinin “*Göncüler, Yenicali, Gölcügez, Yitikağıl Mezra-Karyeleri*” nde yaşadıkları bilgileri verilir. Ayrıca bu aşirete bağlı bazı taifelerin tarihte Kır-şehir yöresinde Çongar kabilesi arasında hareket ettiği tarihi vesikalarda yer alır.

Kuşçular Aşireti: “*Kuşçu ve Kuşçalı*” adıyla da anılır ve adını Özbeklerde bir oymaktan almıştır.⁹⁵⁰ Türkmen taifesine bağlı olduğu belirtilen⁹⁵¹ aşiret adıyla, Yozgat İli, Alaca İlçesi ve Delice İlçesi, Ankara/Elmadağ İlçeleri idari sınırlarında köyler kurulmuştur. Bazı taifeleri Çankırı İli idari sahasında yaşadıkları anlaşılan aşiretin bazı taifelerinininde⁹⁵² Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kurdini, Pürviranı, İkizce, Akcaagıl, Örenli, Çağışdan Mezra-Karyeleri*” nde yaşadıkları belirtilir.⁹⁵³

Tarihte Çorum Merkez Mahallesi olan Hacınasrullah ve Sağırıcı Mahallesinde “*Kuşçuoğlu*” sülale adı almış oymaklar,⁹⁵⁴ Mucur İlçesi Aydoğmuş köyünde yaşayan “*Kuşçular*”, Çerkeş İlçesi Aliözü köyünde yaşayan “*Kuşçular*” sülale adı almış oymaklar, İskilip İlçesi Kavaklı Köyü, Çorum İli Delibekiroğlu ve Kızılıpınar Köyleri, Kızılırmak İlçesi Yukarıalagöz Köyü, Sulakyurt İlçesi Kıyakavurgalı Köyü,⁹⁵⁵ Eldivan İlçesi merkezi, Keskin İlçesi Ceritmüminli Köyü, Kargı İlçesi Gökçedoğan Köyü, Bayat İlçesi Tepekütüğün Köyü ve Sungurlu İlçesi Yörüklü Kasabasında yaşayan “*Kuşçalı*” soyadı taşıyan oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.⁹⁵⁶

950 Önder,a.g.e.,s.391.

951 Sümer, Oğuzlar, 49, 126.

952 BOA. A.)MKT.UM..20/Ra/Tarih. H-1276

953 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1555.

954 H.Haldun Şahin,a.g.e.

955 *Kıyakavurgalı köyü* sakinlerinin XVIII. Yüzyıl tehçiri ile yöreden uzaklaştırıldığı ve günümüz sakinlerinin 1850’li yıllardan sonra buraya yerleştiği anlaşılmaktadır. Yeni sakinlerden “*Akkuş, Karagül, Ünal*” adı almış oymaklar bölgede kurulmuş Çayobası köyü, “*Yılmaz*” adı almış oymak Alaca İlçesi Veled köyü, “*Gültepe*” soyadı almış oymak Eskişehir yöresi, “*Çetin*” adı almış oymak Kalecik İlçesi Hancılı köyü, “*Ünal*” soyadı adı almış oymak Taharetözü ile Çayobası köyü, ve “*Eşekçi*” adı almış oymağın atalarının Şabanözü İlçesi Bulurlu köyünden geldiği belirtilmektedir.

956 Bayat İlçesi Çerkeş köyü mıntıkasında “*Kuşçuçimen yaylası*”.

Saçlı Aşireti: Süleymanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Boyalıca ve Kayacı’k Mezraları*” nda 6 hanede yaşadıkları belirtilir.

Körkeçili Aşireti: Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Körkeçili ve Kuranlı Mezraları*” nda yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Öküzotağı Aşireti: Katar Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Mahmudlu ve Eymürlü Mezraları*” nda 68 hanede yaşarlar.⁹⁵⁷

Öküz Aşireti: Kargı Kazası Öküz kışlasında 9 hane de yaşadıkları belirtilir.

Kudaşlı Aşireti: Bozok mıntokasında 17 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kösebeğli Aşireti: Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kösebeğli Mezrası*” nda yaşadığı 1576 tarihli vesikalardan anlaşılr.

Toğan Aşireti: Adını, Baba İlyas’ın müritlerinden “*Toğan Şah*” tan aldığı, aşiret üyelerinin tarihte Bitlis yöresinde “*Toğan-Aslanoğulları*” adı ile beylik kurdukları bilinir.⁹⁵⁸

Çankırı/Orta İlçesi Sakaracaören köyünde “*Tuğan*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Boztepe Köyünde “*Tuğan*” ve Çorum İl sınırlarında “*Tuğun*” soyadı almış oymakların adının “*Toğan*” adından bozulduğu sanılır.

Kırcalı Aşireti: “*Kırcalı, Kıraali*” adı ile de anılır. Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Köprüağlı Mezrası*”nda 38 hanede, “*Dübekviranı ve Elvancık Mezrası*”nda 30 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Kara Musalı Aşireti: Salmanlı kabilesi içerisinde bulunan aşiret mensubu bazı taifelerin Bozok yöresinde 11 hanede ve Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Karamusa-lı*” adlı karyede yaşadığı bilgileri aktarılır.

Şabanözü İlçesi “*Karamusa-lı Köyü*” kurucuları ve Kızılırmak İlçesine bağlı “*Karamürsel Köyü*” nün yöre ahalisi tarafından “*Karamusa-lı*” olarak adlandırılması adı geçen köyün kurucularının da bu aşirete bağlı olacağını muhtemel kılmaktadır.

Ayrıca Kaman İlçesi merkezinde yaşayan ve ilçenin eski sakinlerinden olduğu belirtilen “*Karamusalı*” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.⁹⁵⁹

Mahmud Adı Almış Yerleşim Yerleri; Yörükhan taifesinden olduğu belirtilir. Tarihte Çorum yöresinde “*Baba Mahmud*” adı ile vakıflar kurmuş aşiret üyelerinin Bozok mıntokasında “*Mahmud*”, İskilip Kazası idari sahasında “*Mahmudşeyh*”, Katar Kazası idari sahasında “*Mahmud Çelebi Evladı*”, Kalecik Kazası idari sahasında “*Mahmud bin İdris*” adlı yerleşim yerleri ile günümüzde Alaca İlçesi idari sahasında bulunan Mahmudiye adlı köyün adını buradan alma ihtimalleri bulunmaktadır.

Karsan-Kars Aşireti: Adını,⁹⁶⁰ Kars İline vermiş olan aşiretin Bayat Boyuna bağlı olduğu kaydedilmekte ve bağlı bazı taifelerinin çalışma bölgemizde bulunduğu görülmektedir.⁹⁶¹ Bu taifelerin çoğunluğunun halk arasında Doksan üç harbi adı verilen 1887-88 Osmanlı-Rus Savaşında Doğu illerinin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine düşman esaretini kabul etmeyip Anadolu içlerine gelip yerleşmiş taifelerden olduğu anlaşılr.

Çorum İli “*Elmalı, Ilcabağları, Ahiiyas, Ayarlıkbağları*” adlı yerleşim yerleri, Alaca İlçesi “*Akören, Dedepınarı, Büyükhırka, Akpınar, Çöplü, Tutluca, Kızıllı ve Kıcılı Köyleri*”, Bayat İlçesi

957 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1827.

958 Gülensoy,a.g.e.,s.67.

959 Yaşar,a.g.e.,s.36.

960 Kalafat,a.g.e.,s.31.Karsantı adının Kuman Türklerinde “Kar Tilkisi” anlamına geldiği belirtilir.

961 Yaşar; A,g,e.

“Eskialibey ve Yeşilçat Köyleri”,⁹⁶² Boğazkale İlçesi “Mehmetbeyli ve Evcî Köyleri”, İskilip İlçesi “Kayacık ve Kayaagzı Köyü”, Sungurlu İlçesi “Ekmekçi ve Kavşut Köyleri”nde yaşayan “Karşlı-oğlu” soyadı almış oymakların ekseriyeti söz konusu oymaklardandır.

Kocaoğlu Aşireti: Aşiret adı ile Yerköy İlçesi idari sahasında bir köy kurulduğu anlaşılr. Yozgat İli Derbent köyünde yaşayan “Kocaoğulları” sülale “Kalkan, Dursun, Karaduman-Bilgin, Arıcı, Karagöz” soyadı almış oymaklar ve Delice İlçesi Çatallı köyünde “Kocaoğulları” sülale adı almış bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca Derbent köyünde yaşayan bu sülalenin bazı uzantılarının günümüzde Alaca İlçesine bağlı “Yüksekyayla-(Kıcık) ve Küçükburka köyü”nde de bulundukları belirtilir.

Sevindik Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiretin adını, Dulkadirli beylerden Şahruh’un oğlu “Sevindik” ten aldığı sanılmaktadır.⁹⁶³ Bu aşirete bağlı olduğu sanılan taifelerin tarihte Bozok mıntkasında “Sevindik” ve Çorum İli idari sahasında “Sevindikaları” adı ile birer köy kurdukları anlaşılr.⁹⁶⁴

“Sevindik Şeyhlü” adlı taifesi Kır-şehri yöresinde 16 hanede yaşadıkları ve belirtilir.⁹⁶⁵ Ayrıca Kızılırmak İlçesi Kuzeykışla Köyünde “Sevindi”, Delice İlçesi Kocabaş Köyünde “Sevindik”,⁹⁶⁶ Sungurlu İlçesi Kuşçalı Köyünde “Sevindik” ve merkezinde “Sevindi” soy ve sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlılığı söz konusudur.

Çebişli Aşireti: Bayat Boyuna bağlı olduğu belirtilir. Aşiretin tarihte Bayat-özü Nahiyesi idari sahasında “Çebiş”, Akçakent İlçesi idari sahasında “Çebişler”, Akpınar İlçesi idari sahasında “Çebişli” adı ile köyler kurdukları görölür.⁹⁶⁷

Eldelek Aşireti: Tarihte “Elderek ve Eliceğ” adı ile de anıldıkları ve Dulkadirliyle yöreye geldikleri belirtilir.⁹⁶⁸ Kalecik kazası “Eliceğ Karyesi” kurucuları, Balışeyh İlçesi “Elderek Köyü” kurucuları, Akyurt Kasabası “Eliceğ köyü” kurucuları,⁹⁶⁹ Akpınar İlçesi “Elderekdemirci, Elderekdemirel, Elderekboyalı, Elderekortaoba Köyleri” kurucuları, Ilgaz İlçesi “Eliceğ köyü” kurucuları, Çorum İli “Eliceğ Köyü” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.⁹⁷⁰

A-DULKADİRLİLER İÇERİSİNDE YER ALAN AŞİRETLER:

Dulkadirli beylerinin yöreye yerleşmesiyle birlikte bağlı aşiretleri de akın akın yöreye gelmişlerdir.⁹⁷¹ Bu aşiretlerden bağlı üst boyuna ulaşılan aşiretler bağlı boyu altında ele alınmış, üst boyuna ulaşılamayan aşiretlerde burada gösterilmiştir.

962 Eskialibey Köyünde yaşayan bu oymağa mensup bir askerin Birinci Cihan Savaşında şehit olduğu belirtilir.

963 Türkay,a.g.e., Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.168.

964 Sümer, Türk Dünyası Tarihinde Şahıs Adları,s.252. (Sevindik adı, Anadolu’da yaygın kullanılan kişi adı olduğunu ve Safevilerden Tahmasb devrinde en büyük Emirlerden birisinin adının “Sevindik Beg” olduğu ve Sevindik Beg’in uzun müddet “Karcıbaşlık” yaptığı bilgilerini almaktayız. Kocabaş Köyünde yaşayan Sevindik soyadı taşıyan oymağında adını bu beyden almış olacağı düşünülmektedir.)

965 Yusuf hoca, bu taifenin Salurlara bağlı olduğu bilgilerini aktarmaktadır.

966 Şehitlerimiz,a.g.e., Adı geçen aşirete mensup Ahmetoğlu Haydar adlı bir askerin Birinci Cihan Harbinde Savaş Şehidi olduğu bilinir.

967 Turani.org. Türkmen Aile, Oymakları, Boyları, Kolları

968 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale,s.97.

969 Bu karyenin Şabanözü-Eldivan ile Kalecik Kazası arasında bulunan Karbasan Dağı arasında bulunduğu 1530 tarihli haritalarda görölür. Ve günümüzde Ankara Akyurt Kasabasına bağlı “Eliceğ Köyü” olma ihtimali vardır.

970 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.551. Çorum İli Eliceğ köyünde 54 erkek nüfusun yaşadığı ve bu nüfusun rençberlikle hayatını kazandığı 1837 kaynaklarında yer alır.

971 Yaşar,a.g.e.,s. 4.

Dulkadirliilerin çoğunluğunu Bayatlara bağlı aşiretler teşkil etmekte ise de, başka boylara bağlı aşiretlerinde küçümsenemeyecek çoğunlukta olduğu bilinir.⁹⁷² Bu aşiretlerden bağlı üst boyuna ulaşılan aşiretler bağlı boyu altında ele alınmış, üst boyuna ulaşılamayan aşiretlerde burada gösterilmeye çalışılmıştır. Çalışma bölgemizde uzantısı bulunan bu aşiretlerden tespit edebildiklerimiz;

“*Bozulus, Budak, Altuntaş, Anamaslı, Alcı, Ağca Ahmedli, Ağca Hasan, Ahsen Gazili, Akçakoyunlu, Atlı Hanlı, Avcı Alili, Ayridamlı, Aydın,*

Bali, Barak, Birdam, Boynu Yoğunlu, Beğceğizli, Çavuşlu, Çandarlı, Çandır, Çakal, Çağıranlı, Cerid, Dokuz Keçe, Dağlıç, Gevhersevik, Günyüzü, Kamaş, Karaca Arablı, Kara Hacılı, Kara Süleymanlı, Kayaoğlu, Kaygusuzlu, Kayırlı, Kürt Mihmatlı, Kürekçi, Kürtün, Kızılviran, Kozan Şah, Kumarlı, Kulak, Körpeli, Kozaklı, İnal Cerid, Hüseyinli, Maraşlı, Musa Hacılı, Mihmadlı, Obladunlu, Mazıcı, Müderrisan, Ozancalar, Reyhanlı, Şükürlü, Tahir Hacılı, Tatar Alili, Yağbasan, Uç, Tok Tüccarlı,⁹⁷³ Sungur, Boyalı, Karacakürt, Çongar, Köşger, Tatlı, Şerefeddinli, Söklen, Koçak (Koçi) Bey, Derviş, Karalar,⁹⁷⁴ Körklü-Körüklü (Körkü),⁹⁷⁵ Kızıllı, Kızılkocalı, Köçekli, Bisanlı,⁹⁷⁶ Sekili, Şeyh Şami, Alışar, Topaç, Musahacılı, Torunlar, Yassıvela, Tatar,⁹⁷⁷ Temurcu-oğlu-Demircioğlu, Hasan Demircili, Eldelek, Eliceb, Bahşi, Alcı, Zakirli, Mihmatlı, Şeyhusmanlı,⁹⁷⁸ İsalı, Yümruk, Kılıç, Salah, Çimeli-Çemelü, Nefesoğulları, Osmanoğlu, Sarılar,⁹⁷⁹ Karlı, Kavlak-ı, Belen, Çay, Mert, Karmış, Pekmezli, Abdallı-Gurbetan, Küşneli, Kılı, Koçersüttik, Sırkantı, Berber, Küne, Karakoç, Çoğunlu, Sultanhacılı, Ebegürklü, Çalıklu, Çanakçı, Tutsır, Kedüslü, Garklu, Turhasanlı, Kekeçhacı, Heltelü, Adamcıl, Acı, Kebelü, Küreci,⁹⁸⁰ Kurancalı, Kayran, Kodal, Kulfalı, Çöplü, Gündüzlü, Hacılar, Çarıklı, Muslu, Bazlamaç, Çiçekli, Altın, Kesten, Kertil, Kemaloğlu, Tekeli, Evliyalı, Turhan, Kargın, Bekdik, Göksu-lu, Yahşi, Harbandelü, Çakal, Çatalı, Çeçenli,⁹⁸¹ Nurgöz,

972 Turgut Tok, Denizli Yöresinde Oğuzlar, adlı eserinde Dulkadir Hanedanlığı, alt kolları içerisinde değişik boylara bağlı aşiretlerin bulunduğu belirtilir.

973 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.

974 Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş “Küre Köyü” adının bu aşirete izafeten verildiği ve dolayısıyla bu köyü Dulkadirli Aşiretleri kurduğu anlaşılar.

975 Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “Körkü Köyü” nün adı bu aşirete izafeten verildiği ve bu köyü kuranların adı geçen aşiret mensubu olduğu anlaşılar.

976 Veli Saltık, a.g.e., s.135.

977 Sümer; A.g.e.

978 Saltık, a.g.e., s.139

979 Boğazkale İlçesi”Beyyurdu” Dulkadirli bölgesi olduğu ve bu bölgede Dulkadirli Beylerden Alaüddeve bey ve onu takiben “Dölarıslan” larla silsilesinin yaşadığı ve günümüze kadar süre geldiği bilinen tarihi bir konudur. Tarihin bilinmeyen tarafı ise, “Beyyurdu” adı verilen bölgede kurulmuş Evcı Kasabasında yaşayan ve tarihte Dulkadirli oğulları ile pek çok ilişki yaşadığı anlaşılan “Sarı Ali” sülale, “Sarıyüce ve Sarıerik” soyadı almış oymakların akrabalık bağları olduğu kuvvetle söylenebilir.

980 Ahmet Gündüz, a.g. Makale.

981 Halaçoğlu, a.g.e., s.122,132. Yusuf hoca bu aşiretin Dulkadirli ile bağlı Türkmen Aşireti olduğu bilgilerini aktarmaktadır. Ayrıca Sungurlu İlçesi Sunguroğlu Mahallesinde oturan “Postalıcıoğlu” soyadı almış oymak üyeleri atalarının Dulkadirli adıyla adlandırıldıkları bilgisini vermektedirler.

*Kubat, Rişvan, Turtgutlu, İmancı, Kabakulaklı, Recepli, Safalı, Koruculu, Solakoğulları,*⁹⁸² *Necar, Hüseyin Hacı,*⁹⁸³ *Karahamza-lı, Taşlı, Kızıldonlu-Karadoğan-Karadonlu-Karadona, Çardak, Nurhak, Tanır, Elbistan-Albus-Albostan, Hurman, Köroğlu, Kapaklı, Boruklu, Orçunlu, Kavili, Ali Göranlı, Çadırılı, Geyikli, Manav, Ağaçeri,*⁹⁸⁴ *Çökelek, Parekede, Boymuyoğunlu, Sarıçiçek, Çorum Kürdü, Ahsen, Höçük, Poyraz-lı, Bağdatlı, Tacir-li, Keven, Orhanbeğli, Sakalu, Kelallı, Kadir-li, Duman, Durak-lı, Karabıynk, Terken, Tarkan, Tırkeş, Hüseyin Hacı, Zekeriyahı, Sarıkız-Tokuş, Ahi Çayır Aşiretleri*” dir.⁹⁸⁵

Ayrıca yörede yaşayan “Zeynettin, Karaca-lı, Maraşlı, Bağdatlı, Kerküklü, Musullu, Şam-lı, Tarhanlı, Halepli” sülale veya soyadı almış oymakların Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu söylenebilir.⁹⁸⁶

Bozulus Türkmen Teşekkülleri: Aşiret üyelerinin tarihte Sivas, Dulkadir, Bozok, Ankara, Maraş, Birecik, Diyarbakir, Erzurum, Kilis, Siverek, Urfa yöresinde 35.226 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılır.

Aşirete mensup taifelerin yüzer nefer olarak Sivas/Alacahan yöresinde kurulmuş yerleşim yerlerine yerleştirildikleri 1734 yılı kaynaklarında yer alır.⁹⁸⁷

Dulkadirli gurubu içerisinde de yer almış olan bu teşekkülü: “*Abakürklü, Acırlı, Ağcalı, Alahacı, Ali Görenli, Ali’li, Anamashı, Anter, Araplı, Atçı, Avanlı, Evci, Azaplı, Beğ Çökerli, Bekirli, Burhanlı-Bozcanlı, Ceceli, Cerid, Celahir, Çağıranlı, Çağbekli-Çevikli, Dalgıç, Dokuz, Gündeşli, Gündüz, Hacı, Halil Hacı, Hamza Hacı, Harbendeli, Haydarlı, Hüseyin Hacı, İlanlar, İlbeyli, İl-Eminli, İnallı, İvaz, İzzettinli Hacı, Karamanlı, Karğışlı, Kara Hasanlı, Karakoyunlu, Kıcılı, Kızılkocalı, Kilhar-Kelhar, Yeniil, Koca Hacı, Koçlu, Kozgücek, Kutlubeğli, Kuzürlü, Kutsinli, Küçük-Köçek, Kürd Mihmadlı, Kuşne, Kürden, Kure, Köşger-Kuşer, Şerkovanlı, Süleyman Hacı, Şeyhler, Tabanlı, Şeyh Mihmadlı, Ağaçeri, Tacirli, Tekeli, Tutgak, Yapatsın, Uzan, Evran, Uzunlar, Yabaaltın, Yavili, Yelli, Yurtçu, Zağferanlı, Çayan, Çimeli, Çöplü-Cobu, Aşıyanlı, Sekme Aşiretleri*” oluşturmaktadır.⁹⁸⁸

Boruklu Aşireti: Bozulus Türkmenleri taifesinden olan bu aşiretin XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile yöreye geldikleri ve 1727 yılında bu günkü yerlerine yerleştikleri belirtilir. Akpınar İlçesi idari sahasında “*Borukluhimmetuşağı, Boruklukelismailuşağı*” köyleri, Akçakent İlçesi “*Boruklusolakaşağı, Borukluömeruşağı*” köyleri ve Kırşehir merkeze bağlı “*Borukluuzunaliuşağı*” köylerine yerleşip bu köylere adlarını verdikleri görülür.⁹⁸⁹ Ayrıca Çiçekdağı İlçesi “*Çiçekli, Kızılosmanlı, Yeniyapan, Ömerkahya köyleri*”, Kaman İlçesi “*Çamsarı köyü*”⁹⁹⁰ ve Akçakent İlçesi “*Ödemiş köyü*”nde aşiret mensubu bazı taifeler bulunduğu belirtilmektedir.⁹⁹¹

982 Keskin İlçesi idari sahasında bulunan Kayalarolaklısı köyünde yaşayan ahali wikipedi’lerinde atalarının Dulkadirlilerden olduğu bilgisini vermektedirler.

983 Halaçoğlu, a.g.e., s.

984 Abdülhaluk M. Çay, Her Yönüyle Kürt Dosyası, 3. Baskı, s.94.

985 Halaçoğlu, a.g.e., Anamashı, Harbandeli, Kabakulak, Çöplü ve Tacirli Aşiretlerinin Dulkadirli Aşiretlerinden olduğuna ilişkin.

986 Ahmet Kankal, a.g.m. Sungurlu İlçesi merkezinde yaşayan “Haleplioglu” sülale “Yalçınkaya” soyadı almış oymağın Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu söylenebilir.

987 Yücel Özkaya, a.g.e., s.163.

988 T. Gündüz, a.g.e., Altın, a.g.e., Türkay, a.g.e., Halaçoğlu, a.g.e.

989 Hasan Şahin, a.g.e. s.259.

990 Çamsarı köylüleri atalarının eski nüfus kayıtlarında Yeniyapan köyü doğumlu yazıldığını ve Yeniyapan köyünden Mustafa, Molla Ömer, Bekir ve İsmail adında dört kardeşin Çamsarı köyüne yerleştiği ve bu kişilerin sülalesinin “Akdoğan, Apaydın, Demir, İnanc ve Kılıçarslan” soyadı aldıkları belirtilmektedir. Adı geçen oymakların Boruklu Aşireti üyesi olacağı düşünülmektedir. Op.Dr.Hasan Ayparlar kişisel web sitesi.

991 Hasan Şahin, a.g.e. s.259.

Çökelek Aşireti: Bozulus Türkmen taifelerinden olan aşiret üyelerinin Çiçekdağı İlçesi idari sahasında “Çökelek” adı ile bir köy kurdukları anlaşılr.⁹⁹²

Çadırılı Aşireti: Bozulus Türkmen taifesinden olduğu belirtilen aşiret üyelerinin Kırşehir yöresinde “Hacıyusuf, Hacıbayram, Körmehmet” adı ile köyler kurdukları belirtilir.⁹⁹³

Altuntaş Aşireti: Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Altuntaş karyesi, Dumlucua Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Altuntaş karyesi, Aksaray İli Demirci kasabası arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan Altuntaş adlı mevkiye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Zülkadriye Yörükleri Aşireti: Aşiret üyelerinin XVI. Yüzyıl ilk çeyreğinde Karataş Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları belirtilir.

Obladunlu Aşireti: Oynadunlu adı ile de kaydolunur. Dulkadirli taifeleri arasında bulunan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 20 hanede ve Hurman Nahiyesi Öyücek karyesi ve Kuruca karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.⁹⁹⁴

Acurlu Aşireti: Acır adı ile de anılır. Konar-göçer Türkmen taifesine bağlı olan aşiretin diğer bir adının Alakurd olduğu Sivas yöresi ve Kır-şehri/Keskin yöresinde yaşadığı tarihi kaynaklarda yer alır.

Aşiret üyelerinin bir kısmının Kırıkkale/Keskin yöresinde, bir kısmının da Diyarbakır yöresinde yurt tuttuğu bunların akraba oldukları ve hep birlikte Rakka’ya sürgüne tabi tutuldukları anlaşılr. Daha sonra ise Pehlivanlı, Reyhanlı ve Hacı Ahmetli Aşiretleri arasına karışarak sürgün yerlerinden kaçıp Anadolu içlerine geldikleri, firari olarak yaşarlarken devlet tarafından yakalanarak Balıkesir sancak bölgesine zorunlu iskana tabi tutuldukları belirtilir.⁹⁹⁵

Karabıyık Aşireti: Dulkadirli taifelerden olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Sivas yöresinde bulundukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr. Yeniil Kazası Karabıyık karyesi kurucuları ve Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Karabıyık soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Karabıyık soyadı ve Aksaray ili merkezinde Karabıyık soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturun.

Kavlak Aşireti: Dulkadirliyle yöreye geldiği ve Kızılırmak İlçesi idari sahasında kurulmuş “Kavlak” ile Keskin İlçesi mıntkasına kurulmuş “Kavlak” adlı köy kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Sivas merkeze bağlı [Kavlakdede](#) köyü kurucuları,⁹⁹⁶ Çamardı İlçesine bağlı [Kavlakepe](#) köyü kurucuları, [Pınarbaşı](#) İlçesi [Kavlaklar köyü](#) kurucuları, Zara Kazası Kuşçu köyünde Kavlakoğlu sülale adı,⁹⁹⁷ Kangal İlçesi Havuz köyünde Kavlak soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Kavlak soyadı ve Hacıbektaş İlçesi Merkezinde Kavlak soyadı, Keskin İlçesi Göçbeyli ve Konur Köylerinde “Kavlak” soyadı almış oymaklar, Kızılırmak İlçesi merkezinde “Kavlak” soyadı, Şabanözü İlçesi Çaparkayı Köyünde “Kavlak” soyadı, Mecitözü İlçesi merkezinde “Kavlak” soyadı, Yozgat İl sınırları içerisinde “Kavlak-oğulları” sülale adı, Çorum İli Konaklı, Akyazı, Çobandivanı, Arpalık

992 Halaçoğlu, İskan Siyaseti.

993 Hasan şahin,a.g.e.

994 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

995 T.Gündüz,a.g.e.

996 Bu köyde Kavlak Dede adı ile anılan ve aşiretin kurucu beylerinden olduğu anlaşılan bir türbenin bulunduğu anlaşılr.

997 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

Köyleri, İskilip İlçesi Sorgun, Karmış ve Kuşsaray Köylerinde “*Kavlak*” soyadı almış oymaklar adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Yeniil Aşireti: Türkmân Tâifesinden olan aşiret üyelerinin Bozok (Yozgat) Sancağı, Sivas Eyâleti idari sahalarında yaşadıkları, Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri kaydolunmaktadır.⁹⁹⁸

Köroğlu Aşireti: Dulkadirli Türkmenlerinden olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Gürün İlçesi sınırları içerisinde bulunan Köroğlu dağı’na adlarını verdikleri, dolayı ile bu bölgede yaygın olarak yaşadıkları anlaşılr.

Tarihte Sülaymanlı Nahiyesi idari sahasında “*Köroğlu-kazanini*” adlı köy kurucuları, Çorum merkezinde kurulmuş Kubbeli, Abdalbodu, Narlıoğlu, Hacınasrullah Mahallelerinde yaşamış “*Köroğlu*” sülale adı almış oymaklar,⁹⁹⁹ İskilip İlçesi Yerli köyünde “*Köroğlu*” Sülale adı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Kızıgılı köyünde Köroğlu sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Coğul köyünde “*Köroğlu*” sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi Büyükhırka kasabasında “*Köroğlu*” sülale “*Köroğlu ve Kör*” soyadı almış oymak, Kayseri yöresinde Köroğlu sülale adı, Yeşilhisar İlçesi idari sahasında Köroğulları sülale adı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Köroğlu soyadı, Kangal İlçesi Yeşildere köyünde Köroğlu soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Köroğlu soyadı, Sivas İli Merkezinde Köroğlu soyadı, Gürün İlçesi Gökçeyazı köyünde Köroğlu soyadı, Yıldızeli İlçesi Merkezinde köyünde Köroğlu soyadı, Bor İlçesi Tepe köyünde Köroğlu soyadı, Niğde İli Kayırlı ve Bağevi köyünde Köroğlu soyadı, Tomarza İlçesi Alakuşak ve İncili köyünde Köroğlu soyadı, Akkışla İlçesi Gümergen adlı yerleşim yerinde Köroğlu soyadı, Kayseri İli Oymaağaç, Melikgazi, Kocasinan ve Yazyurdu Köroğlu soyadı, Bünyan İlçesi Yünören köyünde Köroğlu soyadı ve Avanos İlçesi Merkezinde Köroğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Bu aşiretinin Rize yöresinde yaygın olarak yaşadığı “*Köroğlu*” sülale ve soyadları almış bu oymakların XVIII. Yüzyıl Zorunlu İskanı ile Rakka’ya gönderilmiş Orta Anadolu kökenli Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu anlaşılmaktadır.¹⁰⁰⁰

Kırkıl Aşireti: Dulkadirli taifelerinden olan bu aşiretin XVIII. Yüzyılda Aksaray Kazasının Bodurgu köyünde sakin olduğu 1830 yılına ait kaynaklardan anlaşılr.¹⁰⁰¹

Ayrıca Aksaray İline bağlı eski adı Kırıl olan Yeşiltepe kasabasında yurt tutmuş Kırıl sülale adı almış oymak, Kayseri İli Merkezinde Kırıl soyadı, Niğde İli Merkezi ve Elmalı köyünde Kırıl soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kuşne Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan aşiret mensuplarının, yüzer nefer olarak Sivas/Alacahan yöresinde kurulmuş yerleşim yerlerine yerleştirildikleri 1734 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁰⁰²

Yümrük Aşireti: Dulkadirliyle yöreye gelmiş ve “*Yümrük*” adını yerleşmiş olduğu karyeye vermiştir. Bu yerleşim yerinin bugünkü adı ve yeri henüz tespit edilememiştir.

Nefesoğulları Aşireti: Aşiretin beyi olduğu anlaşılan “*Nefes Dede*” adlı bir zatın tarihte İskilip İlçesi Yerli Köyü civarında yaşadığını günümüze intikal etmiş mezarından anlamaktayız. Yerköy İlçesi idari sahasında “*Büyüknefes ve Küçüknefes*” adıyla iki köy kurduğu anlaşılan aşiret

998 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

999 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1000 Fahrettin Kırzıoğlu, Milli Tarihimizde Rize Bölgesi.

1001 BOA.Tarih :21/Za/1246 (Hicri) Dosya No :365 Gömlek No :14972 Fon Kodu :C..ML..

1002 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.163.

mensubu bazı taifelerin Sungurlu İlçesi Çiçekli ve Büyükpölatlı Köyü civarında yaşadığı gerek tarihi vesikalar gerekse saha taramalarından anlaşılr.

Ayrıca Kırşehir İli Saraycık köyünde “*Nefesli*” sülale adı almış oymak, Yozgat İli Bacılı köyünde yaşayan “*Nefesoğulları*” sülale “*Eğilmez, Yorulmaz, Karaman*” soyadları almış oymaklar, Çorum yöresinde kurulmuş Tozcluburun karyesinde Nefesoğlu sülale adı almış oymak ve Ilgaz İlçesi merkezinde yaşayan “*Nefes*” soyadı almış oymak, Sivas İli Merkez civarında Nefesoğlu soyadı almış oymak ile Hafik Kazası Yalınca köyünde Nefesoğulları sülale adı almış oymak,¹⁰⁰³

Nurgöz Aşireti: Yozgat ile Yerköy idari sınırları içerisinde “*Nurgöz*” adıyla iki köyün bulunduğu ve bu köylerde yaşayan bazı taifelerin birbiriyle akraba oldukları belirtilmektedir.¹⁰⁰⁴

Karadoğan Aşireti:¹⁰⁰⁵ Bazı kaynaklarda “*Karadoma, Karadona, Doma*”, bazılarında “*Karadoğan*” adıyla yer almış olması, ses bozulmasına uğradığı ve “*Karadona*” adı ile de anıldığını göstermektedir. Aşiret mensupları tarafından Çorum ili ve Alaca İlçesi idari sınırlarında “*Karadona*” adlarıyla köyler kurulmuş ve bu köyler yukarıda bahis edildiği gibi bazı yüzyıllarda “*Karadoğan*” adı ile kayıtlarda yer almıştır.¹⁰⁰⁶

Bayramören İlçesi eski adı “*Doma*”, yeni adı Koçlu köyü kurucuları, Ankara/Çubuk İlçesi idari sahasında yer alan “*Karadana Köyü*” adının buradan bozulduğu dolayı ile köyü kuran oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ayrıca Balışeyh İlçesi Baltı Mahallesi arazisi içerisinde “*Karadonlu Can Baba*” ve Oğuzlar İlçesi merkezinde “*Karadonlu Can Baba*” adlı zati muhteremlerin bağlı aşiretleri, Mecitözü İlçesi Yeşilova köyünde “*Karadoğan*” soyadı, Çorum İli merkezinde birer sülalenin “*Karadona ve Karadoğan*”,¹⁰⁰⁷ İskilip İlçesi Kurusaray ve Yerli köyünde birer sülalenin “*Karadoğan*”, Delice İlçesi Alıcılı Köyünde “*Karadoğan*” ve Sungurlu İlçesi eski adı Büyükkızıl, yeni adı Yeşilova Köyünde “*Karadoğan*” sülale adı almış oymakların adlarını buradan aldıkları sanılır.¹⁰⁰⁸

Bu çerçevede “*Dona, Duma, Doma*”,¹⁰⁰⁹ *Dumlan, Bunalan*” adının Karadoğan adından bozulduğu söylenebilir. Sulakyurt İlçesi Alışeyh köyü mevkiinde yaşamış Bunalan (Bunalık) Baba, Tarihte Yukarıknık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Dumlan karyesi*”, Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Domalan köyü*” ve Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Bunalan köyü*” adının buradan geldiği ve Ayrıca Çorum İli eski adı “*Doma*”, yeni adı Budakören Köyünü kurup adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹⁰¹⁰

Ahi Çayır Aşireti: Dulkadirli taifelerinden olup Katar Nahiyesi “*Kızıllu ve Beğdili*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.

1003 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,60. Yıl.1831-1842.

1004 Bu köyde yaşayan “*Kayabaşı*” soyadı almış oymak bireylerinin Maraş yöresinde akrabaları olduğu ve bunla - la yakın geçmişe kadar görüştükleri aktarılan konulardandır. A. Dulkadiroğlu.

1005 Kurt, Çorum Sancağı’nda Kişi Adları, Belleten Dergisi,sayı 224.,s.82.

1006 Çorum iline bağlı Yenikaradona adlı köye Çerkez ahalisi yerleştirilmiştir.

1007 Karadona Köyü eski sakinlerinin her hangi bir nedenden ötürü yöreyi terk ettiği ve bu köye daha sonraki yüzyıllarda Samsun-Alaçam, Kayseri-Sarıoğlu ve Sungurlu Demirşeyh Köyünden gelen taifeler yerleştiği anlaşılmaktadır.

1008 Bilindiği üzere “*Kara*” sözcüğü yörede, genel manadan farklı kullanılır; insanlar ümit, çare aradıkları zaman “*Kara Mehmed*’im olsaydı ya da *Kara Ayşem* gelseydi” gibi deyimlerle ümit ettikleri ve kurtarıcı gördükleri kişileri anarlar. Ayrıca kara sözcüğü “*Karadonlu Beytullah*”, karadonla geldi, imdadıma yetişti gibi ilahi manalar katılarak olumlu, Don sözcüğü de cemali, yüz, kıyafet-örtü manasında kullanılmaktadır. Ayrıca Karadoğan adının “*Karadonlu*” adıyla yaşatıldığı yaygın olarak görülür. (Türkay,)

1009 Doma köyü, Konar-göçer Türkmen taifesinden

1010 Doma, Duma adlı bu köyde 1837 yılında 88 erkek nüfus yaşadığı ve bu nüfusun tamamının Türkmen olduğu anlaşılmaktadır. H.Haldun Şahin,a.g.e.

Ketsen Aşireti: Dulkadirliiler arasında bulunduğu anlaşılan aşiretin yörede uzantıları bulunduğu kaynaklarda yer alır ve “*Ketsek, Ketsek*” adı ile de anılır. Akdağmadeni İlçesi idari sahasında kurulmuş Arslan köyünde yaşayan ve köyün kurucusu kabul edilen “*Kestekoğulları*” sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Kaledere Kasabasında yaşayan “*Kestekoğulları*” sülale “*Kesekler*” soyadı almış oymak, Çorum İli merkezi ve Uğrak adlı yerleşim yerinde yaşayan “*Ketsek*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Albustanoğulları Aşireti: “*Elbistan, Albostanlı, Albustanlı*” adı ile de kaydolunan aşiret üyelerinin Yozgat/Çandır İlçesi Kozan köyünde yaşadıkları anlaşılr.

Çalık Aşireti: Tarihte Kalecik Kazası idari sahası ve Salmanlı yöresinde “*Çalık*” adı ile köy kurdukları anlaşılr.

Karakoçlu Aşireti: Tarihte Bozok sancağı idari sahasında “*Karakoçlu*”, Konur Kazası idari sahasında “*Karakoç*” adı il köy kurmuş oymaklar ile Şabanözü İlçesi idari sahasında bulunan “*Karakoç köyü*”ne adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kaman İlçesi yöresinde yaygın olarak yaşadığı belirtilen aşirete mensup bazı taifelerin, Kırşehir yöresinde kurulmuş “*Karaduraklı*” adlı köyde yaşadıkları ve sülale adı olarak “*Karakoç*” adı aldığı belirtilir.¹⁰¹¹

Kekeç Hacı Aşireti: Aşirete mensup olduğu anlaşılan taifelerin Mucur İlçesi idari sahasında bulunan “*Kekeç köyünü*” kurdukları anlaşılr.

Salah Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olduğu anlaşılan bu aşiret üyelerinin tarihte Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında “*Salahoğlu*” adlı bir karye ve Yozgat İli Bacılı köyü mıntkasında “*Salah*” adlı bir yaylaya adlarını verdikleri anlaşılr.

Ayrıca Kırşehir İli Göllü köyünde yaşayan “*Salahlar*” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁰¹²

Kuranşah Aşireti: Bozok mıntkasında yaşadıkları bilgisi aktarılır. Tarihte Budak-özü Nahiyesi idari sahasında “*Kuranlı Karyesi*”, Kaman İlçesi idari sahasında “*Kurancalı Köyü*”nü kuran oymaklarla, Sungurlu İlçesi Sarıcalar Köyünde yaşayan “*Kuran*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Kapaklı Aşireti: Türkmen Aşiretlerine mensup olduğu ve “*Kapaklı Dede*” adlı ünlü bir beyinin tarihte Çorum yöresinde yaşadığı günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılr.

Çorum İli idari sahasında ve Alaca İlçesi idari sahalarında “*Kapaklı*”, İskilip İlçesi Kutluöz köyü “*Kapaklıkaya*” adlı mevki, Kurşunlu İlçesi idari sahasında “*Kapaklı*”, Kızılırmak İlçesi idari sahasında “*Kapaklı*” ve Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kapaklı*” adlı köyün kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Alaca İlçesi Sancı Köyü mıntkasında “*Kapaklı*” adlı tepe, Delice İlçesi Elmalı Köyü ile Kuzeyyurt Köyleri arazisi içerisinde “*Kapaklı*” adıyla eski yerleşim yerleri olan mevkiiler bulunduğu görülür. Ayrıca Sungurlu İlçesi İnegazili, Haciosman ve Türkhacılarhanı Köylerinde “*Kapaklı*” adını soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Parekende Aşireti: Keskin Nahiyesi “*Azebler Karyesinde 3 hane ve Gökpınar Karyesinde 31 hanede*”, Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş “*Tak, Bayır, Taşağul, Matal ve Sarıtemurcu*” adlı yerleşim yerlerinde¹⁰¹³ ve Ayrıca çalışma bölgemizde kurulmuş “*Bozoğul, Dikmen-ler,*

1011 Yaşar,a.g.e.,s.37.

1012 Göllü köyünde yurt tutmuş oymağın atalarının 1692 yılında Niğde ve Nevşehir yöresinden geldikleri belirtilir.

1013 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1863.

Çördük, İman, Bozcayar, Karakınık, Alaşa, Mahmudbin İdris, Yortan, Oğlanın, Taşağıl, Süleyman-Hasançifliği, Saray, Şeyhçifliği, Gökçeviran, Şeyhsinan, Bayır, Bayındır, Bayramçay, Çengidenk, Ekincik, Eğdirici ve Eymürhan” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır. Ayrıca Akdağ Kazası “*Germelik Mezrası*”nda yaşadıkları belirtilir.

Cender Aşireti: Aşiret mensublarının Dulkadirli bölgelerinde yaşamaları Dulkadirli Aşiretlerden olduğu izlenimi vermektedir. Cender adlı bir yerleşim yerinin tarihte Bozok sancağı idari sahasında Çekerek Irmağı üzerinde kurulduğu, bir köyünde günümüzde Uğurludağ İlçesi idari sınırları içerisinde bulunduğu ve bu köyün halen “*Cender*” adıyla anıldığı, bu köyü kurduğu anlaşılan sülalenin de “*Cenderoğulları*” sülale “*Cender*” soyadı aldığı görülür.

Ayrıca Ilgaz İlçesi “*Cendere köyü*” kurucuları, Çikekdağı İlçesi İbikli Köyü mevkiinde bulunan “*Cender-özü Deresi*”, Ortahacıahmetli Köyü mıntıkasında bulunan “*Cender*” adlı mevki ve Aşağıhacıahmetli Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Cender*” adlı mevkiler etrafında bu aşirete mensup insanların yaşadığı anlaşılar.

Yine, Çorum İli Kalehisar Köyü mıntıkasında Cender Aşiretine mensup taifelerin yaşadığını adı geçen köyümüz arazisi içerisinde bulunan “*Cender-özü*” adlı mevkiden anlarız.

- Kaman İlçesi Kargınyenice kasabasında yaşayan “*Maraş-Biçici-Ördek-Biçer*” sülale adı almış oymakların Dulkadirli Aşiretlerine bağlı ve aynı oymak olduğu anlaşılar.

- Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Cender soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

B. SALMANLI AŞİRETİ VE BAĞLI KOLLARI:

Salmanlı Aşireti, Dulkadirli hanedan soyundan gelmekte ve adını Dulkadirli beyi, Şahbudak Beyin kardeşi Salman Beyden aldığı belirtilmektedir. Bünyesinde onlarca aşiret barındıran Salmanlıların, bir teşekkül olduğu ve 1530 tarihinde 27 karye-köyde yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁰¹⁴

Dulkadirliyle birlikte güneyden gelen aşiretin, diğer bir anlatımla teşekkülün, yöredeki asıl yurdunun eskiden Budak-özü idari sınırları içerisinde bulunan, günümüzde Yerköy İlçesine bağlı Salmanlı Kasabası civarı olduğu belirtilir.¹⁰¹⁵

Yörede bulunan Salmanlı Aşiretlerinden tespit edebildiklerimiz;

“*Salman*,¹⁰¹⁶ *Salmanlı*, *Süleymanlı*, *Sarısüleymanlı*, *Süleymanhacı*, *Körmehmet*, *Arapuşağı* (oğulları), *Sarıhalil*, *Göçer Saffoğlu*, *Uzun Ziyaoglu*, *Sakca*, *Kalaycılar*, *Dokuz Döğenoğlu*, *İnandıklı*, *Bohacı*, *Bali*, *Güllüce* (Güllü-Göllüce), *Yorgalar*,¹⁰¹⁷ *Dambasan*, *Kızlarçıktığı*, *Ekizoğlu*, *Kandemir*, *Demirci-ler*, *Abdioğulları*, *Abdullahoğulları*,¹⁰¹⁸ *Eyne-Aynabey*, *Sarışeyh*, *Şeyhler-Uğurluşeyh*, *Keleş*, *Mirgunlu*, *Ağcalı*, *Ağcakoyunlu*, *Nasrullah*, *Hışır*, (Kara) *Yakuplu*, *Kozan-oğlu*, *Çiçekli*, *Kadılı*, *Alacaatlar*, *Eşekli*, *Bacılı*, *Yaman*, *Yağlı*, *Polad-lu*, *Türkan-lı*, *Şeyhibey*, *İsrafilili*, *Develi*,¹⁰¹⁹

1014 Sümer, Bozok Tarihine Dair, s. 314.

1015 Sümer hoca ve Koç hoca a.g.e.,

1016 Sungurlu İlçesi “*Salman Köyü*”. Bu köyümüzde adı halen yaşatılır. Ayrıca Yerköy İlçesi idari sahasında “*Süleymanlı*” adıyla bir köy, Sekili Kasabası mıntıkasında “*Süleymanlı*” adıyla bir arazi; Delice İlçesi idari sahasında bulunan Büyükyazılı Kasabasında bir arazi; Akçakent İlçesi idari sahasında kurulmuş Korkorlu ile Yetik köyü arasında “*Salmandere*” adlı mevki; Elmadağ İlçe sınırları içerisinde kurulmuş “*Süleymanlı*” adıyla bir köye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

1017 Türkay, a.g.e., s.661. Yorgalar Aşireti’nin Türkmen Yörükhanı Taifesine bağlı olduğuna ilişkin.

1018 Halaçoğlu, a.g.e., s.82.

1019 Türkay, a.g.e., 277. Mehmethacı Karyesinde yaşadığı ve Konar-göçer-Türkmen Yörükhanı oldukları bilgileri aktarılır. Ayrıca yaptığımız alan araştırmasında Sulakyurt İlçesi Ayvatlı Köyünde “*Develi*” soyadı almış bir

Kargalı,¹⁰²⁰ Kara-kütük, Kavurgalı, Kirce, Büyüklü, Gözüklü, Bardakçı,¹⁰²¹ Cemaloğlu, Demirli-pınarı, Kabaklı, Kayadibi,¹⁰²² Kanluca, Köseoğlu, İvez, Dostlu, Eğri,¹⁰²³ Kamışlı,¹⁰²⁴ Büyüülü, Derzi, Günde Hacı, Kaçar-Macar, Körpeli, Bazlamaç, Kayaçlı, Kayalak, Derzi, Büyüülü, Günde Hacı, Oruçanlı, Oyukhacılı Aşiretleri” dir.¹⁰²⁵

Salmanlı Aşireti: Süleymanlı adı ile de anılır. Tarihte Karadere Nahiyesi idari sahasında “Salmanlıyurdu” adıyla bir köye, Yerköy İlçesi idari sahasında “Salmanlı” adlı bir kasaba ile “Salmankafa” adlı bir köye, bu köyün günümüzde yer alan “Süleymanlı Köyü” ile alakası var mı bilemiyoruz ama, Süleymanlı Köyünde yaşayan bazı oymakların atalarının aynı mıntıkada bulunan Susuz Köyü “Kızılören ya da Eski Köy” adı verilen eski bir yerleşim yerinden geldiği belirtilir. Çankırı İli merkeze bağlı “Süleymanlı-Salmanlı” adlı bir köye, Kurşunlu İlçesi mıntıkasında “Salmanhöyük” adlı eski bir yerleşim yerine, Sungurlu İlçesi idari sahasında “Salman” adlı bir köye, Alaca İlçesi idari sahasında “Sarısüleymanlı” adlı bir köye, Elmadağ İlçesi idari sahasında “Süleymanlı” adlı bir köye, Mucur İlçesi Palangıç köyü mıntıkasında “Salmanburnu” adlı mevkiye, Kızılırmak İlçesi idari sahasında “Salman” adlı bir tepeye ve Çiçekdağı İlçesi idari sahasında kurulmuş Korkorlu ile Yetikli Köyleri arasında bulunan “Salmandere” adlı bir mevkiye adlarını verdikleri anlaşılmaktadır.

Çorum yöresinde kurulmuş Mescidli köyünde 3 nüfusla, Mislerovacı köyünde 1 oymak, Sungurlu İlçesi Ağdere köyünde 1 oymak, Alaca İlçesi Karkın köyünde 1 oymak olarak yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹⁰²⁶

Uğurludağ İlçesi Tutpınar köyünde yaşayan “Salmanoğulları” sülale “Özmert, Salman, Bulguroğlu” soyadı almış oymaklar,¹⁰²⁷ Akpınar İlçesi Büyükbabuşağı köyünde “Sülmanlı” sülale adı almış oymak, Sorgun Kazası Osmanpaşa Nahiyesi Kalecik, Eyiarkacı, Kırkpınar, Kaya, Aklat, Depesidelik, Akçaağıl, Karyuvası Mezraları, Çubuk Nahiyesi Nega Mezarası, Delice-özü Nahiyesi Körpeli ve Kuruca Mezraları ve Çankırı yöresinde Salmanpınarı adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir. Budak-özü-Sungurlu Kazası “Gökarmut, İkizoğlu, Çukurlu, Körkü, ve Şekerhacılı Karyeleri”nde Salmanlı Aşireti üyelerinin yaşadığı XVI. Yüzyıl vesikalarında yer alır.¹⁰²⁸

Yozgat İli Dere Mahallesi, Kışla ve Uzunlu Köyü, Yerköy ilçesi Kumluca Köyü, Kaman İlçesi Kargın ve Meşe Köyü, Kızılırmak İlçesi Aşağıalagöz Köyü, Şabanözü İlçesi merkezi, Boztepe İlçesi Taşlıtepe Köyü, Bayat İlçesi Yukarıemirhalil Köyü, Kırşehir İli Çayağzı Kasabası, Çorum İli Babaoğlu, Çıkrık, Gövenovacı, Kızılkır ve Üç köylerinde yaşayan “Salman” soyadı almış oymaklarında adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.¹⁰²⁹ Ayrıca Çorum İli Örencik köyünde yaşayan “Süleymanoğulları” sülale, “Adıgüzel, Bulut, Çalışkan, Şahin” soyadı almış oymakların adını buradan alma ihtimali bulunmaktadır.¹⁰³⁰

oymağın yaşadığı görülmüştür.

1020 Türkay, a.g.e.,s. 419, Yörükhan Taifesine bağlı olduğuna ilişkin.

1021 Türkay,a.g.e.,Türkmen taifesi olduğuna ilişkin.,s.195.

1022 Salmanlı Kasabasının diğer bir adının Kayadibi olduğu bilinir. Ayrıca Yerköy İlçesi Göçerli Köyünde bir oymağın “Kayadibi” soyadı aldığı görülür.

1023 Dostlu Aşireti üyelerinin Çorum yöresinde, Eğri Aşireti üyelerinin Salmanlı yöresinde yaşadıkları belirtilir.

1024 Doğan,a.g.e.,s.25.

1025 1530 yılında bu aşirete mensup 347 hanenin Bozok Sancağı civarında yaşadığı kaydedilir. (Koç)

1026 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.34.

1027 Uğurludağ İlçesi Tarihi,a.g.e. Salmanoğulları Aşireti’nin, atalarının Sungurlu İlçesi Salman köyünden geldiği yönünde anlatımlar bulunmaktadır.

1028 BOA.ML.VRD.TMT.d..

1029 Üç Köy’de yaşayan taifelerin atalarının “Çorum-Dodurga İlçesi, Erzincan İrfak Köyü ve Mısır-Kahire” den geldikleri belirtilmektedir.

1030 www.orencikkoyu.com

Süleymanlı/Salmanlı Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Niğde, Yeniil, Bor ve Eyubili Kazaları idari sahasında bulunduğu ve Yeniil Kazası Sak kışlasında 12 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁰³¹

Adını, Dulkadirli beylerden olan ve Salmanlı adı ile de kaydolunan kişiden aldığı sanılır. Sanımızı ise bölgede Dulkadirli Aşiretlerin yoğun olarak yurt tutmuş olmaları kaynak oluşturmaktadır.

Süleyman Fakih Bölüğü Aşireti: Bu aşiretin Salmanlı adı ile anılan ve Dulkadirli aşiretlerden olduğu bilinen aşiretle aynı olduğu sanılır. Aşiret üyeleri yörede kurulmuş Ağcaşehir adı verilen yerleşim yerinde yaşadığı belirtilir.

Kayadibi Aşireti: XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait kaynaklarda Gedikovaşı civarında “*Kayadibi*” adı ile bir yerleşim yerinin bulunduğu kaynaklarda yer alır. Yerköy İlçesi Salmanlı Nahiyesinin diğer bir adı olan “*Kayadibi*” ile Ankara/Elmadağ İlçesine bağlı “*Kayadibi*” adlı köyü bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.¹⁰³²

İskilip İlçesi merkezinde bulunan Kayadibi Mahallesi ve bu mahallede bulunan 1863 tarihli “*Kayadibi Hacı Halil çeşmesi*” adlı mahalle ve çeşmeye adını vermiş oymak üyeleri ile Çorum İli merkezinde yaşayan “*Kayadibi*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca Sivas yöresinde kurulmuş Kayadibi Nahiyesi kurucuları, Divriği İlçesi Merkezinde Kayadibi soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Kayadibi soyadı almış oymaklar, Yerköy İlçesi Kayadibi (Salmanlı) Kasabası ve Aslanhacılı köyünde yaşayan Kayadibi ve buna bağlı Şahin soyadı almış oymakların bu köyün kurcu oymakları olması bu aşiretin üyesi olduğu bilgisini vermektedir.

Dambasan Aşireti: Salmanlılarla birlikte yöreye gelmiş ve kendi adlarıyla köy kurmuşlardır.¹⁰³³ Günümüzde Yozgat İl sınırları içerisinde bulunan bu köyümüzde 33 vergiye tabi nüfusun yaşadığı XVI. Yüzyıla ait kaynaklarda belirtilmiştir.¹⁰³⁴

Uzun Ziyaoğlu Aşireti: Budak-özü Kazası “*Kavakışla Mezrası*” nda yaşadığı belirtilir.

İsrafilli Aşireti: Bu aşirete mensup insanların tarihte Bozok mintkasında kurulmuş Kayaların Mezrasında yaşadığı ve Yörükhan taifesine bağlı olduğu belirtilmektedir.¹⁰³⁵

- Ayrıca Salmanlı Aşiretine mensup bazı taifelerin Sungurlu ve Boğazkale İlçeleri idari saha- larında kurulmuş “*Kamışlı, Körkü, Şekerhacılı, Yanıcak, eski adı Espkiran, yeni adı Beylice, eski adı Hamallı, yeni adı Beyyurdu Köyleri*” nde yaşadıkları yönünde bilgiler bulunmaktadır.¹⁰³⁶

1031 Türkay,a.g.e.,s.

1032 Günümüzde Yerköy İlçesi idari sahasında bulunan Salmanlı kasabasının diğer bir adının Kayadibi olduğu ve bu köyde yaşayan “Dinçsoy” soyadı almış oymağın atalarının Rakka Sürgünü ile yöreden uzaklaştırıldığı daha sonraları ise bir çok yöre aşireti gibi ata yurtlarına geri döndüğü oymak üyeleri tarafından anlatılmaktadır. Ayrıca bu oymağın bir uzantısının Sungurlu İlçesi Karaçay köyünde yerleştiği yine oymak üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

1033 Sümer; A,g,e,s.325.

1034 Koç,a.g.e.,s.116. Ayrıca aşirete bağlı taifelerin tarihte Tekirdağ yöresinde “Dambaslar” adıyla şehir kurdukları belirtilir.

1035 Türkay,a.g.e., ,s.378.

1036 www.guranidogan.com (Beyyurdu köyünde yaşayan “Salmangiller” sülale “Gündem” soyadı almış oymağın

Yine, konu ile yaptığımız alan araştırmalarında Çekerek İlçesi Bazlamaç köyünden göç ederek Ankara İli Elmadağ İlçesi Hasanoğlu Kasabasında yerleşmiş ve yerleştikleri siteye Bazlamaçlılar adı vermiş 40-50 civarında aşiret üyesi olduğu görülmüştür.

Körpeli Aşireti: Aşirete bağlı bazı taifelerin Delice-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Körpeli Mezrası*”, Budak-özü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Veled-i Körpe Mezrası*” ve Keskin Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kultapan Mezrası*” nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait vesikalardan, Yozgat İli idari sahasında “*Körpeli*” adlı köyü kurdukları alan araştırmalarından anlaşılmaktadır.¹⁰³⁷

Bacılı Aşireti: Salmanlılara bağlı olduğu belirtilen aşiretin tarihte Delice-özü,¹⁰³⁸ Budak-özü, kazaları, ve Bozok/Emlak ve Salmanlı nahiyeleri, günümüzde Yozgat İli idari sahasında aşiret adı ile köy kurdukları anlaşılmaktadır.¹⁰³⁹ XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde yöreden uzaklaştırıldığı anlaşılan Bacılı, diğer bir adı Karacaagaç köyü sakinlerinin boşalttığı köy ve arazilere günümüzde ki, köy sakinlerinin atalarının yerleştirildiği anlaşılmaktadır.¹⁰⁴⁰

Sarı Balıclı Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Bozok/Emlak Nahiyesi ve Kır-şehir idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.

Kayaçlı Aşireti: Süleymanlı Nahiyesi “*Yazıpınar Karyesi*” nde 9 hanede ve ayrıca yörede kurulmuş “*Arapgir*” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları 1485 yılı vesikalarından anlaşılır. Sungurlu İlçesi Büyükpölatlı köyünün kuzey sınırında bulunan “*Kayaşlı*” adlı eski yerleşim yerinin adının buradan bozulduğu ve dolayısı ile adı geçen mezraya adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Kayalak Aşireti: Aşiret mensuplarının Keskin İlçesi mıntkasında “*Kayalaksolaklısı*” adı ile bir köy kurdukları anlaşılır. Bu köyde yaşayan “*Kayalak*” soyadı almış oymağın ataları olduğu sanılan bu oymağa mensup bazı taifelerinin Kırşehir yöresinde bulunan Dulkadirli Kasabası-köyüne yerleştikleri belirtilir.¹⁰⁴¹

Ayrıca yörede “*Kayalı, Kayalar*” adları ile anılan aşiretler bulunur.¹⁰⁴² Bu aşiretlerinde, Çekerek İlçesi Özükaşağı Nahiyesi “*Kayalar köyü*”,¹⁰⁴³ Salmanlı yöresinde “*Kayaların köyü*”,

günümüz uzantıları olduğu sanılır).

1037 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

1038 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

1039 Yozgat Bacılı köyünde, Bacılı Aşireti'nin yanı sıra Ayrıca On dört hane Dayıhasanlı Aşireti üyesi, Eksünceli, Osmanoğlu, Köçekli, Budak, Köşger, Topuz Aşireti Bayad, ve Bayındır boylarına bağlı yaklaşık 50 hane taifenin yaşadığı belirtilmektedir.

1040 Köyün eski sakinleri her hangi bir neden ötürü burayı boşalttığı ve günümüz sakinlerinin atalarının daha sonraları burayı yurt edindikleri anlaşılmaktadır. Salah'ın Yayla mevkiini yaylak olarak kullanmış bir Yörük taifesi yöreye gelerek önce, Dambasan köyü yolu üzerindeki “Akpinar” (bir başka adıyla Yukarı mahalle) mevkiinde yerleşmiş ve daha sonraları Bacılı köyünü yurt edinmişlerdir. Bu zorunlu iskanların yaygın olduğu yüzyıllarda ise köyün şimdiki sakinlerinin atalarının yerleştiği anlaşılmaktadır. Köyü, ilk yerleşime açanların kimler olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte, daha sonra Kütahya, Aydın, ve Çiçekdağı (Kırşehir) yöresinden gelen ailelerin yanı sıra, Yerköy ilçesi Derecik Köyünden; İl merkezine bağlı Büyüknefes ve Evci köylerinden gelen aileler de yerleşmiştir. Müteakiben, 1953 yılında Hülyayla (Dağboymul) Köyünden gelen bir aile de yerleşmiştir. Köyde, 1970'li yıllardan sonra önemli sayılabilecek düzeyde, özellikle Ankara'ya göç yaşanmıştır. Köyde yerleşik bulunan kabile ve soyadı esasına göre aileleri şöyle sıralayabiliriz. Karahaloğulları (Koçak, Şahin, Kaplan, Atik, Lale, Şencan, Zambak), Şedidoğulları (Şenol), Fakıoğulları (Şahbaz, Eken, Akdağ, Çiçek, Yıldız), Osmanfakıoğulları (Bolat), Koralıoğulları (Demir, Çelik), Aydınlioğulları (Yiğit, Vural), Patatoğulları (Ünal), Delioğulları (Acıduy).

1041 Hasan Şahin,a.g.e.

1042 Halaçoğlu,a.g.e.,s.120,138.

1043 BOA.387 Numaralı Defter.a.g.e.,s.122.

“*Kayalyüzü*” adlı bir aşiretin yörede bulunduğu ve Katar Nahiyesi “*Behrampınarı Mezrası*”nda 8 hanede, “*Süvarözü Mezrası*” ve civarda başka yerleşim yerlerinde 100 civarında hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁰⁴⁴

Derzi Aşireti: Aşiretin Salmanlı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Çatalöyük, Kazidini Mezrası*” nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.¹⁰⁴⁵

Büyülü Aşireti: Salmanlı tifesine bağlı olduğu ve Bozok mıntıkasında 70 hanede yaşadıkları 1529 yılına ait vesikalarda belirtilir.¹⁰⁴⁶

Günde Hacı Aşireti: Süleymanlı Nahiyesi “*Ilıcak ve Gönüllüce Mezraları*”nda 43 hanede yaşadıkları anlaşılr.¹⁰⁴⁷

Oruçhanlı Aşireti: Türkmen tifesine bağlı olup Salmanlı Aşiretleri içerisinde 46 hanede yaşadıkları belirtilir. Tarihte Katar Kazası idari sahasında kurulmuş “*Oruçoğlu Karyesi*’ ve Orta-köy İlçesi idari sınırlarında kurulmuş “*Oruçpınar Köyü*”nü kurup adını vermiş oymaklarında bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Ayrıca Çorum merkezi Çakır Mahallesinde “*Oruçoğlu*” sülale adı, Narlı köyünde Oruçoğlu sülale adı, Gökçekaya köyünde Oruçoğlu sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Büyükpolatlı köyünde “*Oruç*” soyadı, Kırşehir İli Göllü köyünde “*Oruç*” soyadı almış oymak, Keskin İlçesi Konur köyünde “*Oruçoğulları*” sülale adı almış oymak, Yozgat İli Bacılı köyünde “*Oruçoğulları*” sülale Yılmaz soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Oruç-lar Aşiret: Melendiz Nahiyesi idari sahasında yaşadığı kaydolunan bu aşiretin Yörükhan tifesine bağlı olduğu bilgisi aktarılmaktadır.¹⁰⁴⁸

-Sivas İli merkez Bab-ı Kayseri mahallesinde Oruçoğlu sülale adı, Zara Kazası Şeyhmerzuban köyünde Oruçoğlu sülale adı,¹⁰⁴⁹ Keskin İlçesi Konur köyünde Oruçoğlu sülale adı, Niğde İli Dünderli köyünde Oruç soyadı ve Koyulhisar İlçesi Yukarıkale köyünde yaşayan Oruç soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

- Aşiretin Salmanlı Sağır ve Salmanlı Kebir adlı tafilelerinin, Yeniil Kazası ve Biğadiş Kazaları mıntıklarına iskan edildikleri kaynaklarda yer alır.¹⁰⁵⁰

Oyukhacılı Aşireti: XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Budak-özü Kazası idari sahasında bulunan Mihailarkı Mezrası adıyla anılan bir mezrada yaşadığı belirtilir. Bu mezra ve cemaat hakkında ayrıntılı bir bilgi bulunamamıştır.

Sakcath Aşireti: Salmanlı Sakcanan ve Selcanan adı ile de anılır. Konar-göçer Türkmen tifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı tafilelerin Aksaray, Niğde, Maraş, Bozok ve Kır-şehri idari sahalarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁰⁵¹

1044 A.g.e.,s.1359.

1045 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

1046 Halaçoğlu,a.g.e.,s.431.

1047 Halaçoğlu,a.g.e.,s.928.

1048 Türkay,a.g.e.,s.524.

1049 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

1050 Yakup Altın, Dünder Bugüne Kırıkkale.,s.119.

1051 Türkay,a.g.e.,

4- AKLA EVLİ BOYU

Akla sözcüğünün eski Türkçede hayır dua anlamına geldiği ve Boy sembolünün Köykenek adı verilen kartal, doğan cinsinden bir kuş olduğu bilgisi aktarılır.¹⁰⁵²

Boy mensupları, tarihte Mavaunnehir bölgesinde yaşarlarken teşkilat yapısını yitirmişler ve zamanla değişik adlar alarak bu bölgeden dağılmışlardır.¹⁰⁵³

Orta Anadolu yöresinde Halkaevli, Halkahavlu, Aklabölük, Aklaçayır, Aklaoğlan, Alkaralı, Halkabük adıyla da anıldığı¹⁰⁵⁴ ve adının manasının Nereye varırsa çadırda oturur ve başarı gösterir anlamı taşıdığı belirtilir.

1080-1228 yılları arasında Divriği ve civarını hakimiyeti altına almış Mengücekler Beyliği kurucularının bu boya bağlı olduğu bilgisi aktarılır.¹⁰⁵⁵

Koçhisar Kazası Alay karye-mezrasında 4 hanede yaşadığı belirtilen boy mensuplarının,¹⁰⁵⁶ Halkahas Nahiyesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Halkahavlu karyesi, Halkakuyu karyesi ve Aklağu karyesi, Hasandağı Nahiyesi Halkahavlu karyesi, Bekir Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Aklar karyesi, Kilmiğad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Halkaçayırı karyesi ve [Pınarbaşı](#) İlçesi idari sahasında [Karahalka adı ile köyler kurduğu taihi kaynaklardan anlaşılmaktadır.](#)¹⁰⁵⁷

1052 Ögel.A.g.e.s.,358.

1053 Gülensoy,a.g.e.s.66.

1054 Faruk Sümer, Oğuzlar.

1055 Bayar,a.g.e.s., 45.

1056 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.128.

1057 BOA. 387 Numaralı Defter. Kayseriyye Livası. Cilt.I.,s.60

Tarihte Çorum vilayeti idari sahasında “*Halkahavlu kasabası*” kurucuları, Budak-özü-Sungurlu Kazası idari sahasında tarihte “*Karahalka karyesi*” kurucuları, Çerkeş İlçesi “*Halkaoğlu köyü*” kurucularının bu boya bağlı oldukları anlaşılr.

Çiçekdağı ve Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Halkaçayırı Mezrası*” adı geçen mezraların günümüzdeki adı ve yeri hakkında bilgi edinilememiştir.¹⁰⁵⁸

Ayrıca Zara Kazası ılıca köyünde Halkaoğlu sülale adı, Kayseri İli Erciyes semtinde Alkevlî soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu sanılır.¹⁰⁵⁹

Mengücek Aşireti: Mengicek, Mengecik adı ile de anılır. Adını 1080 yılında merkezi Erzincan olan ve Divriği ile Şebinkarahisar yöresini etkisine almış Mengücek Gazi tarafından kurulmuş Mengücek Beyliği (Devleti)nden almıştır.

Siyasi hakimiyeti döneminde Divriği kolu ve Erzincan kolu diye iki kola ayrılarak hakimiyetlerini 1228 yılına kadar sürdürmüş olan Mengücekler adı ile Kayseri/Talas civarında Mengicek adı ile köy kurdukları tarihi kaynaklardan anlaşılr.

Ayrıca Ürgüp İlçesi Karacaviran köyünde yaşayan Mengüç soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

B- AY HAN SOYU

İşareti, Bozkır Kartalı kuşudur.

1. YAPARLI BOYU

Bu boy adının etimolojisi tam olarak tespit edilememiş olmakla birlikte, bu ada “*Nereye değse onu yakar*” diye bir anlam verilmiştir.¹⁰⁶⁰ Sembölü, “*Kırgu ya da Kırgay*” adı verilen atmaca türü bir avcı kuştur.¹⁰⁶¹

“*Çarıklı, Çarukluğ*” adıyla da anılmakta¹⁰⁶²ve bu adı 1065’li yıllarda Moğolistan ile Aral gölü arasında yaşayan Oğuz Türklerinin başında bulunan bir beyden almıştır.¹⁰⁶³ Zaza Çarekliler ve misk ticareti yapan Yaparı Oymağı bu boydandır. Diyarbakır ve Kırım’da bazı

hatıraları günümüze kadar gelmiştir.

Yaparlı Boyuna Bağlı Aşiretler: *Çaruklu, Yeniyapar, Yeniyapan, Çukurlu Aşiretleri.*

Çaruklu Aşireti: 1260 tarihli Ahi Evran vakfiyesinde “*Karye-î Çaruk*” adı ile kaydedilen ve günümüzde “*Çaruklu Çiftliği*” olarak bilinen yerleşim yerine adını vermiş taifelerin bu aşirete bağlı olduğu ve¹⁰⁶⁴ Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında Çaruk, Bekir Nahiyesi idari sahasında Çarıkspahi adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılr.¹⁰⁶⁵

1058 BOA.387 ve 998 Numarlı Defterler.

1059 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

1060 Ögel, a.g.e., s.338.

1061 A.g.e.s.360.

1062 Bazı tarihi belgelerde “Çaruklu’nun” ayrı boy olarak kaydolunduğu bilinir.

1063 A.Gündüz,a.g.e.,s.100.

1064 Hasan Şahin,a.g.e.,s.289.

1065 BOA.998 Numaralı Defter.

Aşiret üyeleri XVI. Yüzyılda Şamardı Nahiyesi Akçaşehir karyesinde 15 hanede, Kenar-ı İrmak Nahiyesi Geyiklice karyesinde 13 hane, Yassıca Karyesinde 26 hane, Akçağıl karyesinde 29 hanede ve Kayseri sancağı idari sahasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁰⁶⁶

Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çaruk karyesi kurucuları ile Bekir Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çarıksipahi karyesi kurucuları,¹⁰⁶⁷ Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Çarıklı karyesinde yaşayan taifelerin bu boya bağlı oldukları anlaşılr.¹⁰⁶⁸

Yeniyyapar Aşireti: Yeniyyapan adı ile de anılan aşiretin Yaparlı Boyuna bağlı olduğu belirtilir. Yukarıknık, Alaca, Uğurludağ, Çelebi, Sulakyurt, Delice, Kaman ve Bala kazarlı idari sınırları içerisinde “*Yeniyyapar ve Yeniyyapan*” adıyla köyler kurulduğu tarihi vesikalar ve alan araştırma-larından anlaşılr.¹⁰⁶⁹

Aşirete bağlı bazı taifelerin tarihte Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında Yeniyyapar adı ile bir köy kurdukları, bu köyün ise günümüzde [Yeniyyapan](#) adı ile anıldığı görülmektedir.

Ayrıca Sivas İli Merkez civarında Yapar’lı soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Yapar soyadı, Gülşehir İlçesi Merkezinde Yapar soyadı, Niğde İli Merkezinde Yapar soyadı, Felahiye İlçesi Ka-yapınar köyünde Yapan soyadı, Akkışla İlçesi Orta adlı yerleşim yerinde Yapar soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Yapar soyadı, Oğuzlar İlçesi merkezinde yaşayan “*Yapar*” soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanunu’nda uygulanan temayüller dikkate alındığında adını bu boya izafeten aldıkları söylenebilir.

Çukurlu Aşireti:¹⁰⁷⁰ Adını, Orta Asya’daki, büyük Türk uruğu “*Çaruklu*”dan almıştır. Aşiret mensuplarının tarihte Çiçekdağı Nahiyesi idari sahasında “*Çakurlu*”, Budak-özü Kazası dahilinde bulunan “*Yassıhöyük ve Höyük Kışlası*” adıyla anılan karyeler,¹⁰⁷¹ Karadere Nahiyesi “*Yerköy ile Şefatli arası*” Çukurlu Bala (Aşağı) “*bu karyede 111 vergiye tabî nüfus*”, Çukurlu Zir (Yukarı) adlı karyede 116 vergiye tabî nüfus bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır.¹⁰⁷²

Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası ve Niğde Kazası idari sahalarında yaygın olarak yaşadığı tarihi kaynaklardan anlaşılr. Ulukışla İlçesi Merkezinde yaşayan Çukur soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Çukuroğlu soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Hacıbektaş Nahiyesi Çallıçukur karyesi, Gedük Nahiyesi Turnaçukuru karyesi, Karataş Nahiyesi Çukurkişla karyesi, Karacadağ Nahiyesi Çukurkuyu karyesi, Koçhisar Kazası Kızıl-çukur karyesi, Eskiil Nahiyesi Çukurbecel karyesi, Sucaüddin Nahiyesi Tekneçukuru karyesi, Ürgüp Nahiyesi Çukur karyesi, Sivas yöresinde Çukurvıran karyesi, Durdul Nahiyesi Çukurvıran karyesi, Ak-Şehir Abad Nahiyesi Kozçukuru karyesi, Kayseri sancağı idari sahasında kurulmuş Çukurkişla karyesi, Pınarbaşı Nahiyesi Çukurturtlu karyesi, Karataş Nahiyesi Çukur-Boran ve Çukurkişla karyesi, İslamlı Nahiyesi Çukurvıran karyesi, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Çukurçayır karyesi, Hasandağı Nahiyesi Çukurvıran karyesi, Niğde Kazası Çukurkişla karyesi, Eskiil Kazası Çukurbecel karyesi, Ürgüp Kazası Çukur karyesi, Develi İlçesi Çomaklı, Çukuryurt köyü, Bor Kazası Çukurkuyu köyü, Divriği İlçesi eski adı Tülünk olan Çukuröz köyü, Develi İlçesi [Çukuryurt Köyü](#), Pınarbaşı İlçesi [Çukuryurt köyü](#), Tomarza İlçesi [Çukurağaç köyü](#) aşiret adını taşıyan köylerdir.

1066 Yusuf hoca’nın adı geçen eserinde Çakır Aşireti Eymür ve Beğdili Boyu arasında yer alır.

1067 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

1068 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.529. Çakırlı karyesinde 20 çift olduğu bilgisi aktarılır.

1069 Koç,a.g.e.

1070 Bitlis İline bağlı Çukur Bucağı adını bu aşiretten aldığı belirtilmektedir. (Kırzioğlu,a.g.e.,27)

1071 Höyük adlı bu karye, günümüzde Uğurludağ İlçesi idari sınırları içerisinde yer almaktadır.

1072 Koç,a.g.e.,

Sungurlu İlçesi “Çukurlu köyü” kurucuları ve bunların torunları olduğu anlaşılan adı geçen köy sakinleri “Çukurlu, Çukurluöz ve Çukurtepeci” soyadı almış oymağın bu aşiretle ilişkilen-dirmek tarihi temayüllerdendir.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Akpınar ve Yorgalı Köyleri arasında bulunan “Çukur ağıl” adlı mevkîye adını vermiş oymak, İskilip İlçesi Akçasu ve Sorgun Köylerinde yaşayan “Çukur” soyadı almış oymaklar bu aşiret içerisinde değerlendirilebilir.

Ayrıca Çukur adlı bir aşiretin Avşar Boyu arasında da bulunduğu tarihi kaynaklardan anla-şılır.

2. YAZIR BOYU

Sözcük manası İllerin Ağabeyi anlamına geldiği ve¹⁰⁷³ sembolünün Torumtay adı verilen doğan türü avcı bir kuş olduğu belirtilir.¹⁰⁷⁴

Yenibent Yabguları, Batı Türkistan’daki Cend Emirleri, Kara-Daş adı verilen Horasan Yazırları, Ahıska’dan Aşağı Kür boyundaki Azgur-Et (Azgur Yurdu) Kalesi, Kurmançı Kürtlerinin Azan Boyu bu boydandırılar.

Yazgır, Azgur, Yazı, Yazıcı, Yazar adları ile de anılan boy mensupla-rının, tarihte Anadolu’da 22.049 hanede yaşadıkları ve Boğazlıyan İlçesi mıntkasında bulunan 1683 rakımlı Yazır dağı na adını verdikleri görülür.¹⁰⁷⁵

Boy mensuplarının, Sivas yöresinde kurulmuş Yazır karyesi,¹⁰⁷⁶ Aksaray Kazası Yazırhalil karyesi, Cebel-i Erciş Nahiyesi Yazır karyesi, Melegübi Nahiyesi Yazır-Yenice karyesi ve Kara-cadağ Nahiyesi Hülyazır karyesini kurup adlarını verdikleri 1530 tarihli Osmanlı vesikalarından anlaşılır.¹⁰⁷⁷

Aksaray/Demirci kasabası arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yerini kurup adlarını verdikleri anlaşılan boy mensupları,¹⁰⁷⁸ Cebel-i Erciş Nahiyesi Yazır mezrası ve Eskiil Kazası Halilikş karyesi ile Gedüğün karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁰⁷⁹

XVI. Yüzyılda Kurşunlu Kazası Yazır karyesinde 35 hanede yaşadıkları belirtilen boy mensuplarının, Eyubili Kazası idari sahasında kurduğu iki Yazır köyünden birisinde 53 hanede, diğerinde 54 hanede, Koyulhisar Kazası Yazır köyünde 5 hanede ve Çankırı/Kurşunlu Kazası Yazır köyünde 39 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.¹⁰⁸⁰

Dulkadirliyle yöreye geldiği sanılan Yazırların 1520 yılında Çankırı/Kurşunlu Nahiyesi mıntkasında 20 hanede yaşadıkları,¹⁰⁸¹ Ankara/Çubuk İlçesi idari sahası ve Budak-özü Kazası idari sahasında “Yazır” adı ile birer köy kurdukları anlaşılmaktadır.¹⁰⁸²

1073 A.g.e,s.218.

1074 A.g.e,s.362.

1075 H.Haldun Şahin,a.g.e.,12.

1076 BOA.998 Numaralı Defter.

1077 BOA.387 Numaralı Defter.

1078 www.demircikasabasi.com

1079 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

1080 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.408.

1081 Eski adı Karacaviran olan Kurşunlu Kazası’nın büyüp, gelişmesini Yazır Boyu’na mensup oymakların yaptığı ilçe sakinleri tarafından anlatılmaktadır.

1082 Sarıyüce; A.g.e,s.362. (Çorum-Der’in yayın organı olan Alı Turnam Dergisi, 13’üncü sayısında Yazır Köyü ile ilgili bir yazı yer almakta ve bu yazıda adı geçen köyün eski adının “Poyrazlı” olduğu belirtilmektedir).

XVI. Yüzyıl kayıtlarında Budak-özü Kazasına bağlı bu köyde 27 vergiye tabî nüfusunun bulunduğu belirtilir.¹⁰⁸³

Boğazlıyan İlçesi mıntıkasında bulunan 1683 rakımlı “*Yazır dağı*” adlı mevkiye adlarını vermiş oymaklarla, Sarıkaya İlçesi Hisarbey köyünde yaşayan “*Yazır*” soyadı ve aynı ilçeye bağlı Pınarkaya köyünde “*Yazır*” sülale adı almış oymak üyelerinin bu boya bağlı olduğu anlaşılır.

Yazır Boyuna Bağlı Aşiretler: *Anamaslı, Ağca Keçili, Çamurlar, Hacı Osman, Haymeneha-i, Hocendi-Haceni, Kendir, Ömer Fakili, Toruntay, Yazıcı, Alanlı, Az'lar, Karacalı Aşiretleri.*¹⁰⁸⁴

Alamaslı Aşireti: “*Anamaslı, Karacalı*”¹⁰⁸⁵ adıyla da anılan aşiretin,¹⁰⁸⁶ üst boyu hakkında değişik görüşler ileri sürülmüştür. Altınok’a göre Karalar Aşireti içerisinde, Halaçoğlu’na göre “*Kınık, Aşşar*” boyları içerisinde, Sümer hoca’ya göre *Yazır*” boyları içerisinde, Ahmet Gündüz hoca’da, Sümer hoca ile birlikte aşiretin diğer bir adının Karacalı olduğu ve Yazırlar içerisinde bulunduğu bilgisini aktarmaktadır.¹⁰⁸⁷

Aşiret üyelerinin 1540 yılında Bozok ve Yeniil Kazası idari sahasında 4 taifede 73 hanede oturdukları¹⁰⁸⁸ ve Nürhak Nahiyesi Ecinderesi karyesi,¹⁰⁸⁹ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş 6 yerleşim yerinde 165 hanede yaşadıkları 1630 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁰⁹⁰

Ovacık Anamaslı adlı bir taifesinde Mutakat-ı Cedid Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aşiret mensubu bazı taifelerin tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*İshaklı, Yenice, Avcılar*” adlı yerleşim yerileri¹⁰⁹¹ ile Bozok yöresinde yaşadıklarına dair bilgi aktarılır.¹⁰⁹²

Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Kaledere köyünde 38, Ortakışla köyünde 32, Hacıosman köyünde 46, Kertme köyünde 36, Karakocalı köyünde 25, Akdere köyünde 25, Muratkolü köyünde 48, Alaca İlçesi idari sahasında bulunan Harhar köyünde 46, Karakaya köyünde 21, İbrahimoglan köyünde 81, Keşlik köyünde 27 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹⁰⁹³

Aşiretin Karakaya uzantıları Çorum/eski adı Hüseyin-Abad olan Alaca İlçesi idari sahasında kurulmuş Üyük, Eskiyyapar, Narlık, Karadona, Alamaslı (Çevreli), Keşlik, Çomar, Karkın, Camili, Külâh, İmad, Karamahmut, Çavuş, Diği (Oğlaközü),¹⁰⁹⁴ Kemallı köylerinde de uzantılarının bulunduğu bilgisini vermektedirler.¹⁰⁹⁵

Poyrazlı adıyla belirtilen bu yerin bu mıntıkada eski bir mezra olacağı düşünülmekte ve bu mevrada yaşayan ahalinin her hangi nedenden ötürü burayı terk ettiği sanılmaktadır. Çünkü, Yazır Köyünün eski bir yerleşim yeri olduğu bilinir.

1083 Sümer, Oğuzlar., s.408.

1084 Gülensoy,a.g.e.,s.68.

1085 Yaşar,a.g.e.,s.3. Anamalı Aşireti ile Karacalı Aşiretinin aynı aşiret olduğuna ilişkin.

1086 Sümer, Oğuzlar,s.436. Bu aşiretin Demirci Kazasında 50 çadır, 70 evde yaşadığı ve 10 000 civarında davaları olduğu bilgilerini aktarmaktadır.

1087 Sümer, Bozok Tarihine Dair, s.68. Anamalı Aşiretine bağlı bazı taifelerin XVI yüzyılda Hatay Vilayeti Bağraş Kazasında kışladıkları belirtilir.

1088 T. Gündüz, Anadolu’da Türkmen Aşiretleri,s.112.

1089 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.594.

1090 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.

1091 A.g.e.,s.17.

1092 Halaçoğlu,a.g.e.,s.138.

1093 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.29. <http://www.corum.com.tr/Aşiretler-Konar-Gocerler.html>.

1094 Oğlaközü köyünde yurt tutmuş Yollu soyadı almış oymağın bir uzantısının yine aynı ilçeye bağlı Çiftlik köyünde yurt tuttuğu Yollu soyadı aldığı anlaşılır. Yine Çiftlik köyünde yaşayan Yeşilbursa sülale adı almış oymağın atalarının Oğlaközü köyünden geldiği anlatılır.

1095 Karakaya, Muratkolü ve Çavuş köyleri günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında yer alır.

1850-1860'lı yıllarda Karakaya köyüne geldiği anlaşılan aşiret üyelerinin “Gül ve Menekşe” soyadı, Narlık köyünde “Çirkin” soyadı, Muratkolu köyünde “İncel” soyadı, Çavuş köyünde “Er-san” soyadı, Kemallı köyünde “Kidikci” soyadı, Keşlik köyünde “Yalçın” soyadı, Diği-Oğlaközü köyünde “Sarıaltın” soyadı almış oymakların atalarının bu aşirete bağlı olduğu ve 1950’li yıllara kadar görüşüp, akrabalık ilişkilerini sürdürdükleri anlatılır.¹⁰⁹⁶

Alaca İlçesine bağlı eski adı “*Alamashlı* yeni adı *Çevreli köyü*” ve ¹⁰⁹⁷ Sungurlu İlçesi “*Alamashlı-Orta köyü*” nü kuran ve adını veren oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ağca Keçili Aşireti: Aşireti üyelerinin Yeniil Kazası/Sonisa Nahiyesi civarında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁰⁹⁸

Çamurlar Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olduğu bilinen aşiretin “*Çamur Dede*” adlı bir reisinin Delice İlçesi Halıtlı köyü civarında yaşadığı günümüze ulaşmış mezar kalıntısından aşiret mensubu bazı taifelerin, tarihte Kırşehir yöresinde “*Çamurabatmaz*”, Bozok mıntkasında “*Çamurlu ve Çamurabatmaz*” adı ile köyler kurduğu tarihi vesikalardan anlaşılr. Bu köylerden birisinin günümüzde Sorgun İlçesine bağlı “*Çamurlu köyü*” olduğu sanılır.

Aşireti üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında ve Develi Nahiyesi Ağcakilise karyesi Çamur mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr. Kangal İlçesi Çamurlu köyü kurucuları ile Niğde İli Aktaş ve Edikli köyünde Çamur soyadı, Bünyan İlçesi Ekinciler köyünde Çamur soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Laçın İlçesi Narlı Kasabasında yaşayan “*Çamur*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Sarıkaya köyünde yaşayan “*Çamurcu*” soyadı almış oymak¹⁰⁹⁹ ile Mecitözü İlçesi Sarıhasan köyünde yaşayan “*Çamurlu*” soyadı almış oymağın adının buradan geldiği sanılır.

Hacı Osman Aşireti: Tarihte Danişmentli teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerin Kayseri sancağı idari sahasında 34 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Hacıosman köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenir.

Haymeneha-i Cemaati: Aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Eyubili Nahiyesi Yazır karyesinde 2 hanede, Çimenini karyesinde 3 hanede, Koyancın karyesinde 3 hanede, Kızıl karyesinde 14 hanede, Bolalı (Devedepesi) karyesinde 2 hanede, Gökköy karyesinde 1 hanede, Çatkilise karyesi 4 hanede, Hasandağı Nahiyesi Akin karyesinde 3 hanede, Yazırtaş karyesinde 6 hanede, Koçhisar Kazası Sivrilili karyesinde 7 hanede, Küçükgülmeç karyesinde 1 hanede yaşadıkları belirtilir.¹¹⁰⁰

Hacanti Aşireti: Hocanti adı ile de anılır. Aşireti üyelerinin Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Karakuluş ve Akçaşehir karyesinde 123 hanede, Yazır karyesinde 55 hanede ve Hocandi karyesinde yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.¹¹⁰¹ Ayrıca bu adla bir aşiretin Bayatlar içerisinde olan Ağcalı Aşireti arasında bulunduğu bilinir.

1096 Gül, aşiretin Karakaya köyü uzantısı. 1950 yılında Surgurlu merkeze yerleşmiş ve günümüzde yurt dışında yaşamaktadır.

1097 Adı geçen köyün, geçmişte İbrahimioğlan adıyla anıldığı 1860’lı yıllarda Anamashlı, 1963 yılında Çevreli adı aldığı belirtilir. (Selahettin Samut, Çevreli Köyü, Allı turnam Dergisi.

1098 A.g.e.,cilt.1.,s.30.

1099 Sarıkaya köyünde yaşayan Çamurcu adı almış oymağın atalarının günümüzde Delice İlçesi idari sahasında kalmış Bozkö adlı yerleşim yerinden geldiği ve oymak üyelerinin son Elli yıla kadar bir birleri ile görüştükleri belirtilir.

1100 Yusuf hoca adı geçen eserinde bu aşireti ayrıca Eymür Boyu arasında da yer verdiği anlaşılmaktadır.

1101 Halaçoğlu,a.g.e.

Kendir Aşireti: Aşireti üyelerinin Bor Nahiyesi Kömlücek karyesinde 38 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹⁰² Tarihte, Eskiil Kazası idari sahasında Kendirgeçe, Şamardı Nahiyesi idari sahasında Kendirceğiz adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ömer Fakili Aşireti: Ömer’li adı ile de anılır. Tarihte Eskiil Kazası civarında yaşadığı anlaşılan aşiret beyi Ömer Fakili adlı kişinin kendi adı ile Sücaeddün Nahiyesi civarında bir vakıf-zaviye kurduğu ve bu zaviye merkezinin Başvıran karyesi olduğu anlaşılr.

Aksaray/Çardak köyü mıntıkasında Ömer Dede adlı Allah dostu bir beyinin yaşayıp öldüğü anlaşılr. Aşiret mensuplarının, Eskiil Kazası Halilkarakuyu karyesinde 6 hanede, Çaykarakuyusu karyesinde 8 hanede ve Kilseme Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹⁰³

Toruntaylı Aşireti: Aşireti üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 2 hanede yaşadıkları bilgisi Osmanlı kaynaklarında aktarılır.

Ayrıca Torunan Eyyub adlı Türkmen taifesine bağlı taifelerin Niğde sancağı dahilinde yaşadıkları anlaşılr. Söz konusu aşiretin adının Toruntay adından dönüştüğü, dolayı ile bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.

Yazıcı Aşireti: Yazar adı ile de anılır. Bor ve Ereğli yörelerinde sakin olan aşiret üyeleri 1760 yılında Konya ile Karapınar arasında bulunan İsmil köyü Derbendi bölgesine yerleştirildikleri ve ¹¹⁰⁴ aşirete mensup 5-10 hane ahalinin Suğur karyesi Derbendine iskan olduğu belirtilir.

Budak-özü Kazası idari sahasında “Yazıcılar” ad ile bir yerleşim yeri kurdukları belirtilir.¹¹⁰⁵ Ürgüp Kazası Karain köyünde yaşayan Yazıcıoğulları sülale adı almış oymak üyeleri,¹¹⁰⁶ Sivas İli merkez Zilkar mahallesinde Yazıcıoğlu sülale adı almış oymak üyeleri ¹¹⁰⁷ ve Kozaklı İlçesi Kalecik kasabasında Yazıcıoğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Günümüzde Gülşehir İlçesi Gümüşyazı köyü, Gürün İlçesi Gökçeyazı köyü, Develi İlçesi Yazıbaşı köyü, Talas İlçesi Yazılı köyü isimlerinin Yazır-Yazı adından dönüştüğü sanılır.

Ayrıca Hafik İlçesi Gülyamaç köyünde Yazıcı soyadı, Koyulhisar İlçesi Yazıcı köyünde Yazıcı soyadı, Suşehri İlçesi Çataloluk, Solak, Eskişar ve Ağıllar köyünde Yazıcı soyadı, Şarkışla İlçesi Kapaklıpınar, Alacaayır, Yalanı ve Elmalı köyünde Yazıcı’oğlu soyadı, Sivas İli Merkez, Gözmen ve Gazibey köyünde Yazıcı soyadı, Ulaş İlçesi EskiKara Hisar köyünde Yazıcı soyadı, Gölova İlçesi Günelan köyünde Yazıcı soyadı, Avanos İlçesi Çalışyukanı köyünde Yazıcı soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kayaaltı köyünde Yazıcı soyadı, Kozaklı İlçesi Boğaziçi ve Karasenir köyünde Yazıcı soyadı, Ürgüp İlçesi Demirtaş köyü ve merkezinde Yazıcı’oğlu soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Yazıcı’oğlu soyadı, Sarıyahşi İlçesi Merkezinde Yazıcı soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde Yazar soyadı, Niğde İli Merkezinde Yazar’oğlu, Yazıcı soyadı, Çamardı İlçesi Kula köyünde Yazıcı soyadı, Yahyalı İlçesi Kocahacılı köyünde Yazıcı soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Yazıcı soyadı, Felahiye İlçesi Silahtar köyünde Yazıcı soyadı, Pınarbaşı İlçesi Karahacılı köyünde Yazıcı soyadı, Bünyan İlçesi Şıvgın köyünde Yazıcı soyadı,

1102 Halaçoğlu,a.g.e,cilt. 3.

1103 Türkay,a.g.e.,s.529.

1104 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e.99.

1105 BOA.C..TZ..Yıl.Hicri. 1233. (Söz konusu köyün günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Karaçay Köyü mıntıkasında olduğu anlaşılr).

1106 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

1107 Şahin,a.g.e.

Çorum Merkezinde kurulmuş Camikebir ve Şeyhler Mahallesinde “Yazıcıoğlu” sülale adı almış oymaklar,¹¹⁰⁸ Çorum İli Eski, Kızılıpınar, Büyükdüvenci, Eskice, Kadıkırı ve Karapürçek Köylerinde “Yazıcı-yazgan” soyadları, Sulakyurt İlçesi Kuru Köyünde “Yazıcı” soyadı, Çiçekdağı İlçesi Safalı ve Tepecik Köyünde “Yazıcı” soyadı, Kızılırmak İlçesi Kahyalı ve Yukarıalagöz Köylerinde “Yazıcı” soyadı, Alaca İlçesi Küçükırka Köyünde “Yazıcı” sülale, “Aykaç” soyadı, Sungurlu İlçesi Çayyaka ve Büyükpolatlı Köylerinde “Yazman” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılmaktadır.¹¹⁰⁹

Alanlı Aşireti: Diğer bir adının As’lar olduğu ve¹¹¹⁰ adını, Yazırlar içerisinde Alan adlı bir beyden aldığı belirtilir.¹¹¹¹ Bu aşiretin, Hazar Denizi’nin kuzeyinde bulunan Dağıstan bölgesi ve Kırım’da yaşayan Alan Türklerinin uzantıları olduğu anlaşılr.¹¹¹²

Çekerek İlçesi mıntıkasında bulunan 1300 rakımlı “Alan dağı” ve bu dağa eteklerinde kurulmuş “Alan karyesi”ne adını vermiş aşiret mensupları, Çiçekdağı İlçesi “Karakızalanı Köyü”ne, Kızılcalı Köyünde “Alan” adlı mevkîye, Akçakent İlçesi “Alan Köyü” ne, Sungurlu İlçesi Arabaçayı ve Küçükpolatlı Köyleri arazisi içerisinde bulunan “Alan” adlı eski yerleşim yerlerine,¹¹¹³ Çankırı İli “Alan ve Alanpınar” adlı yerleşim yerlerine, Yapraklı İlçesi Davutlar köyü mıntıkasında “Alanlık” adlı eski bir yerleşim yeri olan mevkîye, Çorum İli Kalehisar Köyü mevkînde bir araziye ve adı geçen ilin “Sevindikalanı, Köprüalanı” köylerine adlarını verdikleri anlaşılr.

Dumluca Nahiyesi Alan karyesi kurucuları ile Yeniil Kazası Alan karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ayrıca aşiret mensupları, tarihte Tunceli/Pertek ve Nazimiye yöresinde kurulmuş 17 köyde yurt tuttıkları belirtilir.¹¹¹⁴

Gemerek İlçesi Merkez civarında Alan ve Alandağ soyadı, Kangal İlçesi Deliktaş köyünde Alan soyadı, Sivas İli Merkezinde Alan soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Alan soyadı, İmranlı İlçesinde Alan soyadı, Yıldızeli İlçesi Merkezinde Alan soyadı, Gülşehir İlçesi Alkan ve Ovaören köyünde Alan soyadı, Ulukışla İlçesi Alanbahçesi köyü kurucuları, Niğde İli Merkezinde Alan soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Alan’lı soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Alankaya soyadı, Hacılar İlçesi Erenler köyünde Alan soyadı, Akkışla İlçesi Merkezinde Alan soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Alan soyadı, Bünyan İlçesi Merkezinde Alan soyadı, Bünyan İlçesi Karadayı ve Süksün köyünde Alan soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Alan soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Alan soyadı, Kaman İlçesi Hamit Kasabasında yaşayan “Alan” soyadı almış oymak,¹¹¹⁵ Yozgat İli Dambasan köyünde “Alan” soyadı almış oymak, Ortaköy İlçesi Büyükkışla Köyünde “Alan” soyadı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Kızağlı Köyünde “Alan soyadı” almış oymak ve Çorum İli merkezinde “Alan” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.

Ayrıca aşiret üyeleri, tarihte Tunceli/Pertek ve Nazimiye yöresinde kurulmuş 17 köyde yurt tuttıkları belirtilir.¹¹¹⁶

1108 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1109 Osman Yazman, Oymak Üyesi, Büyükpolatlı Köyünde yaşayan oymağın adının daha önceki yıllarda “Yazıcı” olduğu daha sonra ise “Yazman” olarak değiştiği belirtilmiştir.

1110 A.Gündüz,a.g.e.,s.67.

1111 Sümer, T.D.T. Şahıs Adları,s.145. Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.82.

1112 Kırzioğlu,a.g.e.,s. 25.

1113 Ayrıca bazı yazarlar tarafından Zaza Türklerinin Dersim kolunu oluşturan aşiretlerden olduğu bilgileri aktarılır.

1114 Saltık,a.g.e.

1115 Hamit adının tarihte Anadolu’da kendi adıyla beylik kurmuş “Hamitoğulları”ndan aldığı sanılır.

1116 Saltık,a.g.e.

Az'lar Aşireti: As'lar adı ilede anılır ve Alanlı Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Bingöl merkez ilçeye bağlı 13 köyde yaşadıkları bir kısmı Hanifi, bir kısmıda Şafi mezhebine bağlı oldukları belirtilir. Aşiret üyeleri söz konusu bölgede Genel Türkçenin yanı sıra Zaza aksanı ile konuştukları konuştukları belirtilir.¹¹¹⁷

Sivas İli Merkezinde yaşayan As soyadı, almış oymak, Güzeyurt İlçesi Merkezinde yaşayan As soyadı almış oymak ve Sungurlu Kertme Köyünde yaşayan “Çukurelma soy, Az'lar sülale” adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹¹¹⁸

Karaca Araplı Aşireti: Bozulus Türkmen taifesinden olan aşiret üyelerinin Yeniil, Nevşehir, Niğde ve Çankırı/Keskin'i Kazası idari sahalarında iskan edildikleri kaynaklarda yer almıştır.

Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir'e zorunlu iskan edildikleri kaynaklarda yer almaktadır. Ekseriyeti Rakka'ya sürgün edilmiş olan aşirete mensup 5 hane ahalinin Nevşehir'e iskanlarının yapıldığı belirtilmektedir.

Ayrıca Karaca Araplı adlı Türkmen Yörük-hanı taifesine bağlı bir aşiretin Çankırı Keskin'i idari sahasında, Karacakaya adlı Yörük Taifesine mensup bir aşiretin Çorum yöresinde yaşadıkları tarihi vesikalarda yer alır.¹¹¹⁹

Karacalı Aşireti: Karacaoğlu, Karacalar adı ile de anılır. Adını, Dulkadirli Devleti kurucusu Zeynettin Karaca beyden aldığı anlaşılr.¹¹²⁰

Aşiret mensupları Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde, “Karacaşehir”, Çorum/Emlak Divanı ve Hüseyin-Abad (Alaca) yöresinde “Karacakışla”,¹¹²¹ Budak-özü yöresinde “Karacaşehir ve Karacayolu”, Çankırı/Kurşunlu (Karacaviran) Kazası, İskilip yöresinde “Karacakaya”, Çorum/Katar yöresinde “Karacaali” adı ile yerleşim yerleri kurdukları XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer almaktadır.

Çorum İli tabakhane mahallesinde türbesi bulunan “Karaca Dede” adlı zati muhteremin bağlı aşireti, Yapraklı İlçesi “Karacaözü köyü” kurucuları,¹¹²² Mecitözü İlçesi Konaç köyü mıntıkasında “Karaca” adlı tepe ve “Karacaören köyü” ne adını vermiş oymaklar, Osmancık İlçesi Başpınar köyü mıntıkasında “Karaca” adlı yaylaya adını vermiş oymaklar, Kırıkkale yöresinde “Karacaali-li”, Kalecik yöresinde “Karacakaya” adlı yerleşim yerlerini kuran ve adını veren oymakların “Karaca Aşireti” ne mensup olduğu sanılır.¹¹²³

1117 A.Gündüz,a.g.e.,s.71.

1118 Az Aşireti: Bingöl merkez ilçeye bağlı 13 köyde yaşarlar. Hanifi ve Şafi mezhebindedirler. Genel ve Zaza aksanı konuşurlar. A.Gündüz,a.g.e.,s.71 (Söz konusu oymağın Osmanlı, Rus Savaşı ve bu savaşta Osmanlıların yenilip, Doğu illerinin işgal edilmesi üzerine esaretten kaçarak Anadolu içlerine gelen oymaklardan olduğu sanılır).

1119 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

1120 Yaşar,a.g.e.,s.3.

1121 BOA.387 Numaralı Defter,a.g. cilt.

1122 Bu köyü Karaca bey ve Saka bey adlı bir Türkmen beylerinin kurduğu köylüler tarafından anlatılmaktadır.

1123 BOA.ML.VRD.TMT.d. Dosya sıra no.

Sungurlu ilçesi eski adı “*Karacapolad*” yeni adı Küçükpolatlı Köyü kurucuları, Şefaati İlçesi Büyükincirli Köyü mıntıkasında “*Karacalı*” adlı bir mevkî, Kızılırmak İlçesi Yeniyapan Köyü mıntıkasında “*Karaca*” adlı tepe, Delice İlçesi Halıtlı Köyü mevkiinde “*Karaca*” adlı bir araziye ve bu köyde “*Karacalar*” sülale “*Eşmebaşı*” soyadı almış oymağa adını verdikleri anlaşılr.

Ayrıca Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş Salmanfakılı Köyünde yaşayan “*Karacalar*” sülale “*Karaca, Ekinci, Çakır*” soyadları almış oymaklar, Çorum İli Buğet, Tozluburun, Kapaklı, Mollahasan, Karapürçek, Küçükgüllücek, Gökçepınar, İğdeli ve Yenice Köyleri, Delice İlçesi merkezi, Uğurludağ İlçesi Karaavdan-Gökçeagaç Köyü, Balışeyh İlçesi Kırlangıç Köyü, Keskin İlçesi Yeniyapan ve Turhanlı Köyleri, Alaca İlçesi Bolatçık Köyü, Bayat İlçesi Kalınpelit, Yoncalı, Yeşilçat ve Kuruçay Köyleri, Şefaati İlçesi Cankulu ve Arife Köyleri, Çiçekdağı İlçesi Harmanpınar, Çubuktarla, Kırdök, Harmanpınarı, Tepecik, Boğazevci Köyleri, Akçakent İlçesi Mahsenli Köyü, Eldivan İlçesi İnandık ve Santarla Köyleri, Kızılırmak İlçesi Kuzeykışla ve Küçükbahçeli Köyleri, Orta İlçesi Yenice köyü, Şabanözü İlçesi Mart, Gürpınar, Yenice Köyleri, Çekerek İlçesi kalederesi köyü, Ortaköy İlçesi Yaylacık Köyü, Kırşehir İli İnaç köyünde “*Karacaoğlu*” sülale, Elmadag İlçesi merkezinde “*Karacaoğlu*” sülale, “*Küçükkaraca, Karaca, Şimşek*” soyadı almış oymaklar ve bu ilçeye bağlı Yeşildere Kasabasında “*Karaca*” soyadı almış oymak,¹¹²⁴ Sungurlu İlçesi Demirşeyh, Kırankışla ve Yörüklü Köylerinde soy, Aşağıfındıklı Köyünde “*Karaca*” sülale “*Çirakoğlu*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı¹¹²⁵ 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında muhtemel görülmektedir.

Karacalar Aşireti: Aşirete mensup bazı taifelerin Bozok Sancağı mıntıkasında kurulmuş “*Karacalar karyesi*” nde yaşadıkları, bazı taifelerin 1579 yılında Çankırı/Keskin’i Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Dutcuğaz Mezrası*”nda 56 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.¹¹²⁶

Ayrıca Sungurlu İlçesi Yarımsöğüt köyü arazisi içerisinde bulunan “*Karacalar tarlası*” adlı mevkîye adını vermiş oymak ile Çerkeş İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karacahöyük köyü*” kurucularının bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Karacaoğlan Aşireti; Aydıncık İlçesi idari sahasında bulunan ve “*Karacaoğlan*” adlı mevkîye adını vermiş oymak,¹¹²⁷ Yozgat İli Tayip köyünde “*Karacaoğlan*” soyadı almış oymak¹¹²⁸ ile Kargı İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karacaoğlan*” adlı köye adını vermiş oymakların adını buraya izafeten verdikleri sanılır.

Karaca Paşa Yörükleri Aşireti: Kurşunlu Nahiyesi idari sahasında 24 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Karaca Alili Aşireti: Ağcalı Kabilesinden olan aşiretin Boğazlıyan, Akdağ ve Çubuk kaza-nahiyelerinde kurulmuş “*Şeyhbahri, Hanözü, Yenice, Gülöyük, Güllü, Kızılcağışla, İsafakih, Beğargı-Şahruhbeğ, Öküzeni, Çakal, Pirveli, Tecirli, Kızılca ve Gököyük Mezra-karye ya da kışlakları*” nda yaşadıkları bilgisi verilmektedir.

1124 Adını Dulkadirli Beylerinden Karaca Beyden almış bulunan bu aşiretin Dulkadirliyle yöreye geldiği anlaşılr.

1125 Battal Çirakoğlu, Adı geçen Aşiretin üyesi, halen Ankara’da yaşar organizatör ve siyasetçi. Atalarının Malatya ili Darende bölgesinden geldiği bilgilerini aktarmaktadır. Söz konusu bilgi adı geçen oymağın XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesiyle yöreye yerleştirilmiş oymaklardan olduğu bilgisini vermektedir.

1126 Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler, cilt.3.

1127 Yöre ahalisi tarafından Aydıncık İlçesi civarında bulunan “*Karacaoğlan*” adlı mevkide ünlü şair “*Karacaoğlan*” yaşadığı kabul edilir. Ve burası ile ilgili efsaneler anlatılır.

1128 Tayip köyünde yaşayan Karacaoğlan soyadı almış oymağın atalarının civarda bulunan Bişek köyünden geldiği belirtilir.

3- DÖĞER BOYU

Sembolü Köçken adı verilen avcı bir kuş olan Döğ'lerin adının manası,¹¹²⁹ Derlenmek, toplanmak ve oba kurmak anlamına geldiği belirtilmektedir.¹¹³⁰

“Düğ'er, Döver, Kürt-döğ'er,¹¹³¹ Toker, Töker, Tügen”¹¹³² adları ile de kaydolunan boy mensupları,¹¹³³ boy mensupları 1576 yılında Osmancık Kazası idari sahasında kurulmuş Döğ'er karyesinde 70 hanede, Akdağ Kazası “Döğ'erli-yi küçük Mezrası”nda, Sorgun Kazası “Döğ'erobası-Gökin Karyesi”nde 12 hanede yaşadıkları XV ve XVI. Yüzyıl vesikalarında belirtilir.¹¹³⁴

Harpüt-Diyarbakır-Mardin hâkimleri, Artuklular,¹¹³⁵ Sincar-Siverek, Suruç arasında hâkim eski Caber Beyleri, Memluklar devrinde Halep Döğ'eriyle Hama Döğ'erleri, bugünkü Mardin-Urfa arasında yirmi dört oymaklı Kürt Döğ'erleri, Hazar Denizi doğusundaki Saka Boyu, Taharlar, Şavşat'taki Ören kale, To-Kharis ve Malatya'nın Tokharis bucağı, Dağıstan'daki Digor, Kars ve Arpaçay sağındaki Digor Kazası bu boydan hatıra olduğu belirtilir.¹¹³⁶

Tarihte Anadolu'da 40.720 hanede yaşadıkları anlaşılan boy mensuplarının¹¹³⁷ Yeniil Kazası Döğ'erobası karyesi, Gökin karyesi ve İğdelipınar karyelerinde, Bozatlı Nahiyesi idari sahasında 22 hanede, Kayseri yöresinde kurulmuş Kırslasın, Karakırı ve İremine karyelerinde 32 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹³⁸

Tarihte, Hacıbektaş Kazası idari sahasında kurulmuş Döğ'eröyüğü karyesi, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Akçakilise (Döğ'ercik) karyesi, Kayseriye yöresinde kurulmuş Döğ'er-kayser karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Kiçidöğ'er karyesi, Uludöğ'er karyesi ve Döğ'er-i kebir karyesi, Ürgüp Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Döğ'el karyesi, Sivas yöresinde kurulmuş Döğ'erobası karyesi, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Düveye karyesi, Hafik Kazası idari sahasında kurulmuş Döğ'er köyü kurucuları ve Kocasinan İlçesi idari sahasında bulunan Düvere köyü kurucularının bu boya bağlı oldukları anlaşılır.¹¹³⁹

1129 A.g.e,s.362.

1130 Ögel, a.g.e.,s.337.

1131 Macit Gürbüz, Kürtleşen Türkler,s.159.

1132 Ögel,a.g.e., (Döğ'erlerin Urfa yöresinde yaşayan uzantıları günümüzde, genel aksanı unuttukları ve günümü - de Kürmançî ağızıyla konuştukları belirtilmektedir. Gülensoy,s.101.

1133 Sümer, Döğ'ere Dair.,s.140, 141. (Oğuz Han'ın torunu olan Dik-Yavkuy (Yabgu) Han zamanında ileri gelen Oğuz Beylerindendir).

1134 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.a.g.e.,s.680.

1135 Bayar,a.g.e.,s. 45.

1136 www.bilgininadresi.net

1137 H.Haldun Şahin,a.g.e,s.12.

1138 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1139 Tuncer Gülensoy,Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağzları Üzerine Düşünceler,s.38.

Boy mensubu bazı oymakların Çorum/Osmancık Kazası Döğerköyünde 85 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında,¹¹⁴⁰ Ulukışla, Çiftehan bölgesi ve Alacahan civarında yerleştirildiği XVIII. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹⁴¹

Ayrıca Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş Kumluca-Serban Köyünün eski adının “*Düverseler*” olduğu ve bu köyü kuran taifelerin Şam yöresinden geldikleri belirtilir.

Çorum İli Kılıçören köyü ile merkezinde “*Döğerköy*” soyadı almış oymaklar, Sungurlu İlçesi Sarıcalar Köyünde yaşayan “*Düverler sülale, Kaplaner soyadı*” almış oymak, İskilip İlçesi Kuzuluk Köyünde “*Döğerköy*” soyadı almış oymak, Keskin İlçesi Kurşun Kaya Köyünde “*Döğerköy*”, Müsellim Köyünde “*Döğerköy*” soyadı almış oymak, Kargı İlçesi merkezinde “*Döven*” soyadı almış oymak yine, aynı ilçeye bağlı Aşağızeytin köyünde “*Döner*” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi A. Pancarlık Köyünde “*Değerköy*” soyadı, Sarıyahşi İlçesi Bekdik köyünde yaşayan Döğerköy soyadı, Koyulhisar İlçesi İkizyaka köyünde Değerköy soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Değerköy soyadı, Bünyan İlçesi İğdecik köyünde Döner soyadı, Gemerek İlçesi Karagöl köyünde Öğerköy soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Rakka, Kerkük Eyâleti, Ruha (Urfa) sancak bölgelerinde yurt tutmuş taifeleri Türkmen Ekrâd tâifesinden olduğu ve Kurmançî lehçesi ile konuştukları bilgisi aktarılır.¹¹⁴²

Urfa idari sahasında kurulmuş Döğerköy Nahiyesi kurucuları bu nahiye ahalisinin yedi-sekiz yüz hanesi 1862 yılında Siverek’e iskanları yapıldığı belirtilir.¹¹⁴³

1140 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler, s.408.

1141 Halaçoğlu, İskan Siyaseti, a.g.e., s.102, 106.

1142 Gülensoy, a.g.e., Urfa idari sahasında kurulmuş Döğerköy Nahiyesi kurucuları bu boyya bağlı oldukları anlaşılar. Ayrıca bu nahiye ahalisinin yedi-sekiz yüz hanesi 1862 yılında Siverek’e iskanları yapıldığı belirtilir. İskan nedeni ise tespit edilememiştir.

1143 BOA. Tarih :15/Z /1278 (Hicrî) Dosya No :630 Gömlek No :63 Fon Kodu :MVL. İskan nedeni konusunda bilgi edinilememiştir.

Döğər Boyuna Bağlı Aşiretler: *Artuklu, Caber, Rişvan, Karacaukurt, Karlıklılar, Kara Baba, Lekvanik 'Lek', Ağca Hasan, Kara Hasan, Ahmed Beyli, Ala Tatalı, Balaca, Bıyıklı, Hüseyin Hacılı, Kamer Uşağı, Boynu Yumru, Tanrıvermiş, Develi, Gür Ormanlı, İklicı, Tahar, Kabi, Kızıl Ali, Kul Hamza, Sülemişli, Süleyman Hacı, Yılmaz, Gündoğmuş, Dokuz, Kavili, Teke Döğenli, Mutsan, Karabacak Aşireti.*¹¹⁴⁴

Artuklu Aşireti: Adını 1102 yılında Güney Azerbaycan topraklarında devlet kurmuş, Mardin, Hasankeyf, Harput yöresini siyasi hakimiyetine almış ve bu toprakları 307 yıl Oğuz Türkmen hakimiyetinde bulundurmuş Artuk Beyden almıştır. Aşiret üyelerinin Hurman Nahiyəsi idari sahasında kurulmuş Karakocaviran karyesinde yaşadıkları,¹¹⁴⁵ tarihte Sivas, günümüzde Tokat yöresinde bulunan Artuk-Abad Nahiyəsi kurucuları ve Sivas İli Merkezinde Artuk-Artut soyadı almış oymak üyelerinin adını bu beyliğe izafeten aldığı anlaşılr.

Caber Aşireti: Caberli, Cöber-li adı ile de anılır. Türkmen taifesinden olduğu ve bazı taifelerinin, Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı, bazı taifelerinin, 1733 yılında Süleymanlıkebir Kazası idari sahasına yerleştirildikleri kaynaklarda yer alır.¹¹⁴⁶

Rişvan Aşireti: Adını bir Oğuz beyinden almıştır.¹¹⁴⁷ Bazı araştırmacılara göre Beğdili Boyu, bazılarına göre de Bayat Boyuna bağlı oldukları yönünde de görüş aktarılır. Türkmen Ekrâdı, diğer bir anlatımla Türkkürdü tâifesine bağlı oldukları ve tarihte Halep'ten başlayıp Kastamonu'ya kadar uzanan bölgede yaylak-kışlak hayatı yaşadıkları belirtilmektedir.¹¹⁴⁸

Suriye, İran, Irak topraklarında da, yaşadıkları belirtilen aşiret mensuplarının, önemli bir kısmının yerel Türkçenin yanı sıra Kurmanç lehçesi, bazı tâifelerinin de Arapça ve Farsça konuştukları belirtilir.¹¹⁴⁹

XVI. Yüzyılda bölgede yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşiretin, Dulkadirli kardeşler arasında meydana gelmiş kardeş, başka bir ifadeyle taht kavgalarında önemli görevler üstlendiği ve bu kavgalarda Şahbudak Beyin yanında yer aldıkları belirtilir. Şahbudak Beyin kardeşi, Alaüddeve Beye yenilmesi üzerine bölgeden eski yurtları olan Maraş yöresine geri döndükleri bilgisi aktarılır.¹¹⁵⁰

Yöreye Kahta yöresinden geldiği belirtilen aşiret üyelerinin¹¹⁵¹ tarihte Ankara, Kırşehir, Konya, Sivas yöresinde 3500 hanede yaşadıkları ve 10 000 nüfusa sahip oldukları bilgisi aktarılır.¹¹⁵²

Bazı dönemlerde Halep yöresi, bazı dönemlerde Ankara çevresini kışlak olarak kullandıkları anlaşılan aşiret üyelerinin Maraş yöresi, Sivas/Uzun yayla ve Kırşehir/Çiçekdağı yöresini de yaylak olarak kullandıkları kaynaklarda yer alır.¹¹⁵³

1766 yılında Anadolu'da toplam 12000 çadırdı yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin¹¹⁵⁴ tarihte Sivas,¹¹⁵⁵ Pınarbaşı, Sarız bölgesi,¹¹⁵⁶ bazı taifeleri 1809 yılında Bozok, Sivas, Kayseri ve Çorum

1144 Aydın Taneri; Türkistan'da Bir Türk Boyu Kürtler.,s.16.

1145 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1146 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.163.

1147 Yusuf Halaçoğlu, Rişvanlar Aşireti'nin Dünü ve Bugünü, Yenises Dergisi, sayı. 181.,s.28.

1148 BOA. A)MKT.UM...Dosya no 453.Gömlek.65.Yıl.Hicri.1277-M.1861.

1149 Yusuf Halaçoğlu, Rişvanlar Aşireti'nin Dünü ve Bugünü, Yenises Dergisi, sayı. 181.

1150 Rişvan Aşireti mensuplarının, büyük çoğunluğu Şahbudak beye yakınlıklarını unutmadıkları ve Doğu ve G - neydoğu uzantıları ona izafeten Budak soyadları aldıkları görülmektedir.

1151 Faruk Söylemez, Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi, (Rişvan Aşireti Örneği).s.15.

1152 A.Gündüz.,s.257.

1153 Söylemez,a.g.e.,s.15.

1154 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e.,s.112.

1155 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.166.

1156 Faruk Söylemez, Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi, (Rişvan Aşireti Örneği).

sancak bölgeleri,¹¹⁵⁷ yine bu yüzyılda Ankara, Kırşehir, Konya, Sivas yöresinde yaygın olarak yaşadıkları kaynaklarda yer almıştır.¹¹⁵⁸

Bazı taifeleri, Arabsun nam-ı diğer Gülşehri kasabasında (1817 yılı) iskan edildikleri, bazı oymaklarının, 1848 yılında Niğde, Aksaray ve Bor civarlarında yaşarlarken yaylak amacıyla Sivas-Uzun yayla'ya göç ettikleri kaynaklarından anlaşılmaktadır.¹¹⁵⁹

Aşiret üyelerinin Çorum İli Abdalbodu köyünde 29, Güllücek köyünde 24, Köşürelilik köyünde 2, Seydimsultan 8, Toht köyünde 3, Hamdi köyünde 8 nüfusla yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹¹⁶⁰

Aşirete mensup taifelerin tarihte Ankara, Kırşehir, Konya, Sivas yöresinde 3500 hanede yaşadıkları ve 10 000 nüfusa sahip oldukları belirtilmektedir.¹¹⁶¹ XVIII. Yüzyılda Süleymanlı Kazası idari sahasında da görülen aşirete bağlı bazı taifelerinin Delice Nehri tarlalarına yerleştirildikleri 1858 tarihli kaynaklarda yer almaktadır.¹¹⁶²

Aşiret mensupları adını, tarihin bir devrinde “Çiçekdağı kazası”¹¹⁶³ ve Mucur İlçesi mınıkasında kurulmuş “Rışvan” adlı köye vermişler bazı taifeleride, Kırşehir yöresinde kurulmuş “Tosunburnu, Öksüzkele, Uzunpınar, Üçkuyu, Akpınar, Terziyanlı yeni adı Taşlutepe, Şühayipli, Araplıcedid yeni adı Doğanlı, Araplıhatik yeni adı Eskidoğanlı, Kötüoba ve Göllü-Güllü Köyleri” ni yurt tutmuşlardır.¹¹⁶⁴

Tarihte Çankırı, Çiçekdağı, Süleymanlı Kazası havalisi, Konur Kazası Köprü Karyesi, Tosya,¹¹⁶⁵ Sorgun Kazası, Osmanlık ile İskilip kazaları idari sahalarında aşiret mensupları görülmekte¹¹⁶⁶ ve bunlardan bazı taifelerin Çorum İli Seydimçakallı köyüne göç ettiği anlaşılmaktadır.

1847 yılında Aksaray civarında Terkanlı aşiretleri ile birlikte kanunsuz eylemlere girdiği,¹¹⁶⁷ Espkeşan Kazası idari sahasında 1848 yılında yapılan tespitte ise sadece 200 hane aile kaldığı kayıtlarda yer almıştır.¹¹⁶⁸

1600 kişiden fazla ahalisinin Espkeşan Kazası başta olmak üzere bölgede kurulmuş yerleşim yerlerine iskanlarının yapıldığı, ancak daha sonraları iskan yerlerinden kaçarak Sivas yöresinde kurulmuş yerleşim yerlerine gittikleri kaynaklarda yer almıştır.

1849 yılında Kır-şehri/Çiçekdağı, İlker dağı, Bozok/Kara Hisâr-ı Behramşah ve Sorgun kazaları civarında kışladıkları,¹¹⁶⁹ bazı oymakların 1853 yılında Zamantı Kazasına tabi köylerde yaşadıkları ve yerleşim yerlerinin dar olması sebebiyle bir kısmının bölgede boş bulunan köylere, kalanları da yeni kurulmuş köylere yerleştirildikleri kaynaklarda yer almıştır.¹¹⁷⁰

1157 BOA. Fon Kodu: C..AS.. Gömlek No:32712 Dosya No:773 Tarih: 14/Ş /1225 (Hicrî)

1158 A.Gündüz.,s.257.

1159 BOA. Fon Kodu: C..ML.. Gömlek No:4543 Dosya No:102 Tarih: 07/Z /1235 (Hicrî)

1160 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.34.

1161 A.Gündüz.,s.257.

1162 BOA. İ..MVL.NO.17283. Yıl.1858.

1163 Çiçekdağı ve Haymana yöresinde bulunan aşiret üyelerinin Yörük-Türkmen Aşireti olduğuna ilişkin belge (BOA. A)MKT.UM...Dosya no 453.Gömlek.65.Yıl.Hicri.1277-M.1861).

1164 A.Gündüz.,s.175.

1165 BOA.Gömlek No: 20518 Fon Kodu: MAD.d..

1166 BOA. Gömlek No: 20518 Fon Kodu: MAD.d..

1167 BOA. Tarih :28/M /1263 (Hicrî) Dosya No :62 Gömlek No :39 Fon Kodu :A.}MKT.

1168 Hasan Basri Karadeniz, Atçekenler ve Atçeken Yörükleri. Yörük'ler ve Türkmen'ler Sempozyumu Bildirileri.,s.225

1169 Söylemez,g.e.,s.167.

1170 A,g,e,s,171.

1850’li yıllarda Konya ve Sivas sancaklarında bulunan ve Mülkanlı-Melikanlı, Bakırlı, Hacılar, Hümadlı, Akcanlı, Okciyanlı, İmranlı, Mihyanlı,¹¹⁷¹ Belkanlı, Sefkanlı, Hicbanlı, Çorkanlı,¹¹⁷² Mendolu¹¹⁷³ gibi on iki boy aşiret mensubunun Yozgad, Ankara ve Kayseri sancaklarında kurulmuş, yerleşime uygun kaza ve köylere iskanları yapılmıştır.¹¹⁷⁴

İskan yeri olan kaza ve nahiyeler ise başka bir belgede Divriği Kazası, Arabsun Kazası, Esbkeşan Kazası, Kırşehir/Mecideye Kazası (Çiçekdağı İlçesi),¹¹⁷⁵ Bozok/Mamalı Kazası, Kızılkocalı Kazası, Süleymanlı Kazası ve Koçhisar Kazası olarak belirtilmiştir.¹¹⁷⁶

Zara Kazası idari sahasında Rışvanoğulları sülale adı almış oymak üyeleri,¹¹⁷⁷ Hafik Kazası Oğnovid köyünde Rışvanoğlu sülale adı,¹¹⁷⁸ Çorum İli merkezinde Rışvanoğlu sülale adı, Şerefli-koçhisar İlçesi Yusufkuyusu köyünde Rışvan sülale adı almış oymak ile¹¹⁷⁹ Gülağaç İlçesi Gülnar kasabasında Rışvan adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

1864 yılında Niğde Sancağı toprağında Koçhisar Kasaba ve memlahasının yakınında meskun olup idaresi Ankara ve Yozgat sancaklarına merbut olan Reşvan Ekrâdından Belkanlı, Hicbanlı, İmranlı aşiretlerinin bulunduğu belirtilir.¹¹⁸⁰

Rışvanlara Bağlı Aşiretler: *Bezeki, Bedir, Okçu-Okciyanlı,¹¹⁸¹ Belkanlı, Samur, İmranlı, Çorkanlı, Hacıbanlı, Keller, Öksüzler, Mihmadlı, Türkanlı, Tilki, Korkmaz, Hamidli, Kızkapan.¹¹⁸² Hacı Ömerli, Hasanlar, Mısırlı, Karanlı, Dalyanlı, Halikanlı,¹¹⁸³ Yılanlı’oğlu, Atmalı, Sadaka, Taraş, Kızır, Bereketli, Rumıyanlı, Mülkanlı-Melikanlı, Bakırlı, Hacılar, Hümadlı, Akcanlı,¹¹⁸⁴ Mendolu Aşireti.¹¹⁸⁵*

Bezeki Aşireti: XVI. Yüzyılda Sivas eyaleti idari sahasında görülen aşiretin “Baziki, Bezga, Bezirgan” adı ile de kaydedildiği ve Kerkük’ün Bezeyan bölgesinde yaşarlarken “Şehy Hasan” adlı bir bey idaresinde Anadolu’ya geldikleri belirtilmektedir.¹¹⁸⁶

Beğdili Boyu, Badılı Aşiretine bağlı olduğu yönünde görüşlerde bulunan aşiretin, Kerkük bölgesinden geldiklerinden dolayı Anadolu’da yaşayan bazı uzantıları halen Kerküklü adıyla ad-

1171 BOA. Tarih :21/R /1196 (Hicrî) Dosya No :390 Gömlek No :15953 Fon Kodu :C..ML..1780 yılında bazı taifeleri Kır-şehri ve Haymana yöresinde görülürler.

1172 Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

1173 Mendoli Aşireti üyeleri Gürün ve Rakka yöresinde görülür. Rakka yöresinde görülmesi XVIII. Yüzyıl iska - ları ile yerleştirilen aşiretlerden olduğunu akla getirir.

1174 BOA. Tarih :18/B /1265 (Hicrî) Dosya No :15 Gömlek No :89 Fon Kodu :A.}MKT.MVL

1175 BOA. Tarih :28/S /1276 (Hicrî) Dosya No :166 Gömlek No :55 Fon Kodu :A.}MKT.MHM

1176 BOA. Tarih :16/Za/1264 (Hicrî) Dosya No :154 Gömlek No :35 Fon Kodu :A.}MKT., Tarih :24/S /1266 (A - rıca Rışvan Aşireti üyelerinin yerleştirildikleri yerleşim yerlerini ilk önce Sıbyan mektepleri, ihtiyaca binaen daha sonraları Rüştîye mektepleri açılması, bunların masraflarının ise aşiret üyelerinden karşılanması konu- unda çalışmalar yapılması, eğer aşiret üyelerinden karşılanamıyorsa resmi kaynaklardan yapılması yönünde belgeler bulunmaktadır). (Hicrî) Dosya No :159 Gömlek No :4574 Fon Kodu :İ..MVL.,

1177 www.msb.gov.tr/arsiv/phpscr/Sehitler.php

1178 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,60. Yıl.1831-1842.

1179 Bu oymakların atalarının 100 yıl evvel Maraş/Nurhak dağı civarından geldikleri ve Türkmen kürdü oldukları bilgisi aktarılır.

1180 BOA.Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

1181 Rahmi Deniz Özbay, Tanzimat Sonrasında Akdağ Kazası Civarında Afşar Türkmenlerinin İskanı,s. 458.

1182 Kızkapan Aşireti, Ayrıca Osmanlı Tahrir Defterlerinde *Türkmen* olarak kaydolunmaktadır.

1183 A. Gündüz,a.g.e.,s.185. (Hacabanlı Aşireti’nin Bala da 130 hanede yaşadıkları ve 400 nüfusa sahip oldukları belirtilir. Gündüz.,s.257)

1184 BOA. Tarih :21/R /1196 (Hicrî) Dosya No :390 Gömlek No :15953 Fon Kodu :C..ML..1780 yılında bazı taifeleri Kır-şehri ve Haymana yöresinde görülürler.

1185 Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

1186 Fahrettin Kırzioğlu; Kürtler, s. 26.

landırıldıkları, önemli bir kısmı uzun yıllar Kürt bölgelerinde yaşamalarından dolayı Kürt aksanı ile konuştuğu ve yöre ahalisi tarafından Kürt adıyla adlandırıldıkları belirtilmektedir.

Ekseriyetle Malatya ve Urfa yöresinde yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılın son çeyreğinde Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Karacaviran (Çepni-kebir), Keşlipınar ve İçme adlı köylerde, Develi Nahiyesi Çepni karyesinde 6 hanede yaşadıkları, Eskiil Kazası Çatak-Kavas karyesinde 21 hanede, Artıkarğı karyesinde 3 hanede, Kırpasun karyesinde 7 hanede, Elgenarğı karyesinde 2 hanede, Alihanarğı karyesinde 6 hanede, Arıklar karyesi ve Ademler karyesinde 28 hanede, Kanak karyesinde 7 hanede, Bezirci, Kemertaş, Kağalar, Danişmentli karyelerinde 27 hanede ve bölgede yaşayan Orunkuş Aşireti içerisinde 13 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹¹⁸⁷

Durdul Nahiyesi idari sahasında kurulmuş olan Bezeği karyesi kurucuları, Delice-özü Nahiyesi Eskiışla Mezrasında “*Berzüklü*” adı almış oymak ve Budak-özü ve Salmanlı yöresine kendi adlarıyla birer köy kurmuş oymakların bu aşirete bağlı oldukları XVI. Yüzyıl vesikalarından anlaşılar.

Ayrıca Aşiret üyelerinin 1701 yılında Urfa, Mardin yöresinde 1000 çadırda oturdukları,¹¹⁸⁸ Şeyh Bezenli adıyla anılan bazı taifelerinin 1811 yılında Çorum İli ve İskilip İlçelerine bağlı bazı köylerde,¹¹⁸⁹ bazı taifelerin Sorgun Yaylasında yayladıkları 1857 yılı ve Osmancık İlçesi Ovacıksuyu köyünde kışladıkları 1864 yılı kaynaklarında belirtilir. Çorum İli Karapınar Köyünde uzantıları bulunan aşiret üyelerinin¹¹⁹⁰ Kırşehir İli idari sahasında 500 hanede ve Haymana Kazası idari sahasında kurulmuş 29 köyde 500 hanede yaşadıkları belirtilir.¹¹⁹¹

1861 yılı kaynaklarında Kadı Beyzavi, Seyyid Mehmet ve Hacı Beygazi yönetiminde bulunan bir aşiretin Çiçekdağı ve Mille Gölü çevresine yerleşmek istedikleri bilgileri yer almaktadır. Beyzeki Aşireti mensubu olduğu “*Beyzavi-Beygazi*” adının “*Beyzeki*” den bozulduğu sanılan aşiretin muhtemelen bu istekleri kabul edilmiş ve adı geçen bölgeye yerleşmişlerdir.¹¹⁹²

Ayrıca Zara Kazası Abeş-Şerefiye karyesinde Bazikli sülale adı almış oymak,¹¹⁹³ Çekerek İlçesi Kahyalı köyünde yaşayan “*Bizikli*” adı ile anılan oymak,¹¹⁹⁴ Çorum İli Saraylı Köyünde yaşayan bazı taifeler,¹¹⁹⁵ Sungurlu İlçesi merkezinde “*Bezeklioğlu*”, Turgutlu Köyünde “*Bezenk*” ve Aşağıfındıklı Köyünde “*Bezeniroğlu*” soyadı almış oymaklar ile¹¹⁹⁶ Yozgat İli Kırım Köyünde yaşayan “*Bezen*” soyadını almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

Yavus Sultan Selim tarafından, Safevilere karşı Orta Anadolu’dan doğuya sürüldüğü bilen Bazikilerin “*Halit Beğ ve Şeker Beğ*” adıyla iki alt taifesi olduğu belirtilmekte, Laçın İlçesi eski adı “*Bağzık*” yeni adı İkizce olan köyün adının bu aşirete izafeten verildiği anlaşılmaktadır.

Baziki Aşireti: Aşiret üyelerinin Toht karyesinde 16, Sarışeyh karyesinde 2, Kayı karyesinde 20, Narlı karyesinde 30 nüfusun yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹¹⁹⁷ Ayrıca eski adı Bağzık olan Laçın İlçesi İkizce köyü kurucularının bu boya bağlı oldukları anlaşılar.

1187 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.,s.534

1188 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e,s.39.

1189 Şahin,a.g.e.,s.439.

1190 <http://www.corum.com.tr/Asiretler--Konar-Gocerler.html>.

1191 A.Gündüz.,s. 257.

1192 BOA.A)MKT.UM..28/N/1277. Dosya.464.No.97.

1193 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

1194 Bizikli oymağı üyeleri atalarının Özbekistan Bazikulu nehri çevresinden geldiklerini anlatmaktadırlar.

1195 Bu taife 1878 yılında Malatya bölgesinden geldiği belirtilir.

1196 BOA.A.MKT.UM.203.19.1271.Za.15.

1197 Çanlı,a.g.e.,s.34.

Şekerlü Aşireti: Adını Baziki Aşireti beyi “Şeker Beğ” den aldığı ve Bozok yöresinde 44 hanede yaşadıkları belirtilir. Çorum yöresinde kurulmuş “Şekerbey” adlı köy kurucuları, Çorum merkez mahallesi Hacıdavud ve Nurullah Mahallesi “Şekeroğlu” sülale adı almış oymaklar,¹¹⁹⁸ Çankırı İli Karatekin köyünde yaşayan “Şekeraligil” sülale adı almış oymak ve Akdağmadeni İlçesi Demirşeyh köyünde yaşayan “Şeker” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Şeyh Bezenli Aşireti: Şeyh Bizin adı ile de anılır. İskilip Kazası ile Çerkeş Kazası idari sahasında da bulunduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Çorum yöresinde kurulmuş Ferhadlı köyünde 123, Karasar köyünde 3, Bağzik köyünde 34, Kösedurak köyünde 11, Bıyıkaydın köyünde 5 nüfusla,¹¹⁹⁹ Şeyhşami kebir köyünde 5, Şeyhşami sağır köyünde 4 ve Kabil köyünde 4 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹²⁰⁰

Ayrıca Çiçekdağı İlçesi Mahmutlu köyü sakinlerinden bazı taifelerin “Şeyhbezenli Aşireti” üyesi olduğu oymak üyelerince belirtilmektedir.

Bedir Aşireti: Yörükhan Taifesi arasında görülür.¹²⁰¹ Aşiret üyelerinin tarihte Sivas yöresinde kurulmuş Bedir karyesinde bulunduğu XVI. Yüzyıl ilk yarısına ait kaynaklardan anlaşılır. Aşiret üyeleri Koyulhisar Kazası idari sahasında Bedirisa, Ürgüp Kazası idari sahasında Bedir ve Pınarbaşı İlçesi idari sahasında eski adı Embedirler olan Pulpınar adlı köyü kurdukları anlaşılır.¹²⁰²

XVI. Yüzyılda Şamardı Nahiyesi Kendirceğiz karyesinde 3 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret adı ile Budak-özü Kazası idari sahasında “Bediroğlu” ve Çerkeş Kazası idari sahasında “Bedir” adlı köyler kurulduğu görülür.

Aşiret üyelerinden Yağcı-Bedir adlı bazı oymakların 1862 yılında Sivas yöresinde bulunduğu, Ala Bedirli adlı bir taifesinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılır.

Ayrıca Sivas yöresinde kurulmuş Bedirli adlı yerleşim yeri kurucuları, Zara İlçesi Bedirören köyü kurucuları, Suşehri İlçesi Yukarıakören ve Esenyaka köyünde Bedir soyadı, Akıncılar İlçesi Sevinlik, Geyikpınar ve Eskibağ köyünde Bedir soyadı, Gölova İlçesi Karayakup köyünde Bedir soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Melikgazi semtinde Bedir soyadı, Pınarbaşı İlçesi Kayaaltı köyünde Bedir soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Bedir soyadı, Ürgüp İlçesi Ulaşlı, Akçaören, Bahçeli ve Yeşilöz köyünde Bedir soyadı, Nevşehir İli Kavak köyü ve merkez ilçe sınırlarında Bedir soyadı, Kargı İlçesi Göletçetmi köyünde yaşayan “Bedir” soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan Bedir soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Okçu-Okciyanlı Aşireti: “Beyzeki-Baziki” adıyla da anılan aşiretin Türkmen Ekrâdı yani Türkkürdü olduğu belirtilir.¹²⁰³ Dede Korkut Oğuz-nağmelerinde “Okçu-Kozan”, XX. Yüzyıl kaynaklarında “Okçu-İzzettinli” adıyla kaydedilmektedir.

Çoğunlukla Malatya, Halep arasında yaşadıkları bilgisi aktarılan aşirete bağlı taifelerin yörede yaygın olarak bulunduğu tarihi vesikalar ve alan araştırmalarından anlaşılır.¹²⁰⁴

1198 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1199 Bılıkaydın adlı bu köyün günümüzde Kırıkkale/Balışeyh İlçesi, Şeyhşami adlı bu köylerinde Sulakyurt İlçesi idari sahasında olduğu anlaşılıyor.

1200 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.34. Kabil ve Şeyhşami adlı köylerin günümüzde Kırıkkale İli Sulakyurt İlçesine bağlı köyler olduğu sanılır.

1201 www.kahtanet.com

1202 Kayseri İlçe ve köyleri wikipedia’sı. Tarama, Kasım 2013.

1203 Oğuz teşkilat yapısında 24 boy dışında kalmış ve “Oklu” adıyla zikrolunmuş bu aşiretin, Rışvan Aşireti içer - sinde gösterildiği görülür.

1204 Fahrettin Kırzioğlu, Kürtler.,s.31. T.K.A.E., (Tarihte Anadolu’da “Okçular” adıyla bir kaza kurulduğu bilinir. Okçuların Türkmen olduğuna ilişkin, Gürbüz,a.g.e.,s.157.

XVI. Yüzyılda, Yeniil Kazası idari sahasında görülen aşiret üyesi oymakların İslamlı Nahiyesi ve Kayseri sancağı idari sahasında kurulmuş Döğır mezarısı, Kesteliç mezarısı ve Kızıbaşı mezarısında 27 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Ağcavıran mezarısı, Okcu karyesi ve Çuğunvıran karyesinde,¹²⁰⁵Şamardı Nahiyesi idari sahasında Okcu, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında Okcu,¹²⁰⁶ Anduğu Kazası idari sahasında Okcu adı ile birer mezra kurdukları ve Kır-şehri, Bozok/Boğazlıyan, Dinek Keskin’I, Konya civarında uzantıları olduğı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹²⁰⁷

Tarihte Bozok sancağına iskanları yapıldığı belirtilen aşiret mensuplarının,¹²⁰⁸ Kırşehir idari sahasında kurulmuş “*Okcu Pusad Mezrası*”, Keskin Kazası idari sahasında kurulmuş “*Okcu Mezrası*”,¹²⁰⁹ Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde kurulmuş “*Okcu mezrası*”, Kurşunlu Kazası idari sahasında kurulmuş “*Okçular*”,¹²¹⁰ İskilip İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Okçular-Seyirçayı Köyü*”,¹²¹¹ Ilgaz İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Okçular köyü*” ve Çubuk İlçesi idari sahasında “*Okçular*”adlı köyü kurdukları anlaşılır.

Ayrıca Ankara/Kalecik yöresinde Okcuoğlu sülale adı, Sivas İli merkez civarında Okcu soyadı, Niğde İli Merkezinde Okcu soyadı, Çamardı İlçesi Demirkazık köyünde Okcu soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan Okcu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Aşiret mensuplarının Çiçekdağı İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kaleevci*,”¹²¹² *Avanoğlu, Acı, Alan, Bozlarıevci, Harmanpınar*,¹²¹³ *Bozlu, Melemker, Konurkale*,¹²¹⁴ *Çökelek Köyleri*” nde yaşadıkları ve 1850 yılında aşiret mensubu bir ailenin Ankara/eski adı Asiyozgat olan Elmadağ İlçesi idari sahasında kurulmuş Karacahasan köyüne yerleştirildiği bilinmektedir.¹²¹⁵

Ayrıca Çorum merkezi Kale Mahallesiinde “*Okcuoğlu*” sülale adı,¹²¹⁶ Kadışehri İlçesi Belören Köyünde “*Okçıyan*” sülale adı,¹²¹⁷ Boğazkale İlçesi Yukarıfındıklı Köyünde “*Kürtler*” sülale, “*Yıldırım*” soyadı, Delice İlçesi Kuzeyyurt Köyünde “*Okçıyanlı*” sülale “*Canpolat*” soyadı, Çatallıkarakoyunlu Köyünde “*Okcu*” soyadı,¹²¹⁸ Sungurlu İlçesi Aşağıfındıklı Köyünde

1205 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II. Okcu karyesinde 11 hane olduğı belirtilir.

1206 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.60-62.

1207 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.144

1208 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale,s.144.

1209 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

1210 BOA.438 Numaralı Muhasebe-î Vilayeti Anadolu Defteri, Cilt II.

1211 Söz konusu köyün diğır bir adının “Okçıyanlı” olduğı bilinir.

1212 Hasan Şahin,a.g.e. s.290

1213 Harmanpınar köyünde Yalçın soyadı almış oymak.

1214 Konurkale köyünde Torun soyadı almış oymak.

1215 A. Gündüz,a.g.e.,s.178 ve Osman Şevki Çetin, Emekli Öğretmen. Adı geçen köylerin bazılarının günümüzde Akçakent İlçesi idari sahasında dahil olduğı anlaşılır.

1216 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1217 Bu oymağın bazı uzantılarının Konya İli Kulu İlçesi Tavşançalı Kasabası ve Cihanbeyli İlçesi merkezinde yaşadıkları rivayet edilmektedir.

1218 Delice İlçesi Kuzeyyurt Köyünde yaşayan “Canpolat” soyadı almış oymak ile Sungurlu İlçesi Balkaya Köyünde yaşayan “Türkmen”, Derekışla Köyünde yaşayan “Çamlıdağ veyahut Karakaş”, Güvendi Köyünde yaşayan “Güvenoğlu” soyadı almış oymakların akraba olduğunu, Kuzayyurt Köyünde yaşayan Canpolat oymağı üyelerinin anlatımları ve Derekışla Köyüne ait ellerinde bulunan Osmanlı Türkçesiyle yazılı bir tapu senedi desteklenmektedir.

“Okcanoğlu ve Okcan” soyadları,¹²¹⁹ Derekişla Köyünde “Çamlıdağ¹²²⁰ veyahut Karakaş” soyadı yine, adı geçen ilçeye bağlı Balkaya (Totan) Köyünde “*Türkben*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.¹²²¹ Sungurlu İlçesi eski adı Totan olan Balkaya köyünde yurt tutmuş (bilindiği gibi bu köyümüz üç ayrı mezradan ibaret) Kekili sülale “*Kartal, Karakaltal, Karakuş*” soyadı almış oymaklar,¹²²² Çorum merkez ilçe idari sahası Eskice Köyünde “*Okucu*” soyadı, Balışeyh İlçesi Ulaklı Köyünde “*Okçu*” soyadı, Şabanözü İlçesi Bakırlı Köyünde “*Okçu*” soyadı, Kızılırmak İlçesi Kemallı Köyünde “*Okçu*” soyadı, Çorum İli Gök, Şekerbey, Eskice ve Boğazönü Köylerinde “*Okçu*” soyadı, Delice İlçesi merkezinde “*Okçu*” soyadı, Mecitözü İlçesi Dağla Köyünde “*Okçu*” soyadı, Balışeyh İlçesi Ulaklı Köyünde “*Okçu*” soyadı, Sulakyurt İlçesi Ayvatlı Köyünde “*Okçu*” soyadı, Bayat İlçesi İleği Köyünde “*Okçu*” soyadı, Sorgun İlçesi Keser Köyünde “*Okcan*” soyadı ve Elmadağ İlçesi Merkezinde “*Okçu*” soyadı almış oymaklar, 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda uygulanan temayüller dikkate alındığında adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.¹²²³

“*Okçu Hacı*” adlı bir taife Bozok yöresinde 27 hanede,¹²²⁴ “*Okçu Mehmed*” adlı bir taife Kır-şehri yöresi “*Karayusuf, Kavacık, Ruhlu, Boyalıklu, Bicanviranı, Hasanşeyh ve Budak*” adlı yerleşim yerlerinde,¹²²⁵ “*Okçu Pusad*” adlı bir taife yörede kurulmuş “*Burhanviranı*” adlı yerleşim yerlerinde, “*Okculu*” adlı bir taife Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Sarıkaşla*” adlı yerleşim yerinde 5 hanede yaşadıkları belirtilir ve bu taifelerin Okçu-yanlı Aşiretine mensup oldukları söylenebilir.¹²²⁶

Okçıyanlılara Bağlı Aşiretler: *İzzettinli, Solak, Ceriganlı, Aşçı Kozi, Kozan Aşireti.*

İzzettinli Aşireti: Okçu-İzzettinli adı ile de anılır. Beyzeki kabilesine bağlı olup, adını beyleri İzzettin Beyden aldığı ve Halep Türkmenlerinden oldukları belirtilir.¹²²⁷

XVI. Yüzyılda Kayseriye bölgesinde görülen aşiret mensubu bazı oymakların,¹²²⁸ söz konusu yüzyılda Eskiil Kazası Kırmanı adlı yerleşim yerinde 120 hanede, Şebikler karyesinde 109 hanede, Yalnızagaç karyesinde 93 hanede ve Erbeli ile Kurdoğlu mezzaralarında yaşadıkları kaynaklarında yer alır.¹²²⁹

Aşirete bağlı bazı oymakların 1735-55 yılında Konya sancağı Turgut Kazası köylerinden Atlantı’ya yerleştirildikleri, 25 hanelik bir gurubu Karalar köyüne, 18 hanelik bir gurubu Aksaray sancağı Eyubili Kazasına bağlı Viranşehir’e iskan edildikleri belirtilir.¹²³⁰

1219 Fındıklı Köyünde yaşayan “Okcanoğlu” soyadı almış oymak bireyleri ile yaptığımız görüşmede atalarının Kastamonu İli Kilkuyu köyünden geldikleri ve Demirşey Köyü (Belde) sinde bazı uzantılarının bulunduğu bilgilerini vermektedirler. Ayrıca bu oymağın aynı köyde yaşayan ve atalarının Çankırı yöresinden geldiği belirtilen “Okcan” soy, Çerkeşler sülale adı almış oymakla akraba oldukları sanılır.

1220 Çamlıdağ soyadı almış oymak üyeleri atalarının Akdağmadeni Kazası mıntıkasından geldiklerini anlatmaktadırlar.

1221 Aydın Taneri; Türkistanlı Bir Türk Boyu Kürtler, s. 12. “Totan” adının bir Türkmen Aşiretinden geldiğine ilişkin, Bu oymağın Osmanlı-Rus savaşı sonrasında Doğu İllerinin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine esareti kabul etmeyip Anadolu içerisine göç eden oymaklardan olduğu belirtilir.

1222 Hacı Kartal, ANAP eski Sungurlu İlçe Başkanı esnaf. Arkadaşım olan Hacı beyle konu ile ilgili yaptığım görüşmede köylerinin ekseriyetinin Okçıyanlı Aşireti mensubu olduğu bilgisini aktarmıştır.

1223 Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında yörede çok sayıda okçu sülale ve soyadı almış oymağın bulunduğu tespit edilmiştir.

1224 Bu taife Varsaklar arasında görülür.

1225 Halaçoğlu, a.g.e., s. 1793.

1226 Halaçoğlu, a.g.e. Yusuf hoca, Okculu adlı aşireti Salur Boyu içerisinde göstermektedir.

1227 A. Gündüz, a.g.e., s. 179.

1228 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.60-62.

1229 İzzettinli Aşiretini Yusuf hoca, adı geçen eserinde Kayı Boyu içerisinde yer vermiştir.

1230 Halaçoğlu, İskan Siyaseti, s.75.

Eskiil Kazası, Ürgüp Kazası, Yeniil Kazası, Zile Kazası, Bozulus Kazası ve Yüzdepare Kazası idari sahalarına yerleştikleri kaynaklardan anlaşılr.¹²³¹

1766 yılında Suriye bölgesinde 500 çadırda yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin çalışma bölgemizde de yaygın bir nüfusa sahip olduğu ve Kösebekiroğlu adlı bir alt taifesi bulunduğ u kaynaklarda yer alır. ¹²³²

Okçu-İzzettinli Aşireti:¹²³³ Aşiret üyeleri tarafından 1922 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmiş bir risalede,¹²³⁴ *“İrkları bir, dinleri bir, örfleri ve adetleri bir, sancakları bir olarak, cetleri Yasef’ten beri beraber bir aile hayatı geçirmiş oldukları Türk kardeşleriyle yine, öyle yaşamak, hâkimiyet milliye-i vahitlerinden ayrılmamalıdır”*.¹²³⁵

Denilmekte ve Türk oldukları ve Suriye ile yapılan sınır antlaşmasında kendilerinin Misak-ı Milli sınırları dışarısına bırakılmamalarını istememektedirler.¹²³⁶

Ayrıca Niğde İli Merkezinde yaşayan Kırman soyadı almış oymak ile Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Kırman soyadı almış oymağın bu aşirete bağ lı olduğu sanılır. Sanımızı ise yukarıda görüldüğü gibi aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Kırmanı adlı yerleşim yerinde 120 hanede yaşaması oluşturmaktadır.

Balışeyh İlçesi *“İzzettinli Köyü”* kurucuları ve Bayat İlçesi Eskialibey Köyünde yaşayan *“İzzettinli”* soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldıkları

Solak Aşireti: Türkistan’da uzantıları bulunan aşiretin Dulkadirli Aşiretlerinden ve Türkmen olduğu belirtilir. Hacıömerli’ye göre bu aşiretin diğ er adı Okçu-İzzettinli ve Salak dır. Bu çerçevede aşiret Bayatlara,¹²³⁷ Yörükoğlu’na göre de Avşarlara bağ lıdır.¹²³⁸ Suşehri Hafık ve İlçesi **Solak** köyü kurucuları ile Zara Kazası Ekinli-Deveske ve Tödürge karyesinde Solakoğlu sülale adı almış oymakların bu aşirete bağ lı olduğu söylenebilir.¹²³⁹

Tarihte Mecidiye (Çiçekdağı) Nahiyesi, günümüzde Akçakent İlçesi ve Kırşehir İl sınırları içerisinde *“Solakuşağı”* adlı köylerin kurucuları, Çorum Merkezinde kurulmuş Fatmabacı, Hacınasrullah, Acel-i Sina Mahallesinde *“Solakoğlu”* sülale adı almış oymaklar,¹²⁴⁰ Pınarbaşı İlçesi Solaklar köyünde Onar soyadı, Develi yöresinde Solakoğlu sülale adı, Sarıyahşi İlçesi Akpınar, Gökler yaylası köyü ve merkezinde Solak soyadı, Yaprakhisar köyünde Solaklar sülale adı, Sivas İli merkez Zikar mahallesinde Solakoğlu sülale adı, Güzelyurt İlçesi Yaprakhisar köyünde Solak soyadı, Ortaköy İlçesi Acıpınar ve Gökler köyünde Solak soyadı, Gülşehir İlçesi Abuşağı köyünde Solak soyadı,¹²⁴¹ Acıgöl İlçesi Merkezinde Solak soyadı, Gürtin İlçesi Merkezinde Solakoğlu soyadı, Sivas İli Acıpınar köyünde Solak soyadı, Şarkışla İlçesi Samankaya köyünde Solak soyadı,

1231 Yakup Altun, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.135

1232 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e.,s.112.

1233 Halaçoğlu,a.g.e.,s.34,37. (Tarihte Okçu-İzzettinli Aşireti üyelerinin aşiret adlarıyla Kilis-Halep Vilayeti idari sahasında bir nahiye kurdukları belirtilir). Sezen,s.398.

1234 Türkay,a.g.e.,s. 116. İzzettinli Aşireti’nin Türkmen Ekrâdı tâifesine mensup olduğ una ilişkin., Gürbüz,a.g.e.,s.157.

1235 Yasefin Türk olduğ u inancı vardır.

1236 Kırzioğlu, Kürtler,s.35.

1237 Hacıömerli,a.g.e.,s.481

1238 Yörükoğlu,a.g.ç.

1239 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

1240 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1241 Kangal İlçesi Deligazili köyünde yaşayan Abuş soyadı almış oymak üyelerinin bu köy kurucuları ile bağ lantılı oldukları anlaşılr.

Akçakent İlçesi Solakuşağı köyünde yaşayan “*Solakuşağı*” sülale “*Çelik*” soyadı almış oymak üyeleri,¹²⁴² Keskin İlçesi idari sahasında bulunan “*Hacıömersolaklısı, Dağsolaklısı, Kayalaksolaklısı*” adlı köylerin kurucuları ve Kayalaksolaklısı Köyünde “*Solak*” soyadı,¹²⁴³ Çorum yöresinde kurulmuş Şaban karyesinde Solakoğlu sülale adı almış oymak, Bayat İlçesi merkezinde “*Solaklar*” sülale “*Aslantaş*” soyadı almış oymak, Mucur İlçesi merkezine “*Solakoğulları*” sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Derekişla Köyünde “*Solaklar*” sülale “*Adıgüzel*” soyadı almış oymak, Kavşut Kasabasında “*Solak*” soyadı, Ankara/Elmadağ İlçesi merkezinde “*Solakoğlu*” sülale “*Soylu, Sabit, Seyfi, Fidan*” soyadı almış oymaklar¹²⁴⁴ ve Sorgun İlçesi Peynirymez Köyünde “*Solakoğlu*” soyadı almış oymak, Yerköy İlçesi Köycü Köyünde “*Solak*” soyadı,¹²⁴⁵ Şabanözü İlçesi Büyükyakalı Köyünde “*Solak*” soyadı, Yapraklı İlçesi Ovacık köyünde “*Solakgil*” sülale “*Akbura*” soyadı, Alaca İlçesi Büyükhırka kasabasında “*Solaklar*” sülale “*Solak*” soyadı, Çorum İli Kutluca, Boğacık Kırkdilim Köylerinde “*Solak*” soyadı, Osmancık İlçesi Çakır köyünde “*Solak*” soyadı ve Kırşehir İli Siddıklıkişla Köyünde “*Solak*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Ceriganlı Aşireti: Celikanlı adı ile de kaydolunan bu aşiretin İzzetlini Aşiretine bağlı olduğu bilgileri aktarılır.¹²⁴⁶ Aşiret üyelerinin Sivas’ın Alacahan ve Divriği yöresinde 268 hanede yaşadıkları bilgisi 1536 yılı kaynaklarında yer alır.¹²⁴⁷

1867 yılı kaynakları aşiret üyesi bazı taifelerin Kangal Kazası Ayırmak karyesinde oturdukları bilgisini aktarır.¹²⁴⁸ Ayrıca bağlı bazı taifelerin 1930’lu yıllarda Ankara/Haymana İlçesi mıntıkasında yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹²⁴⁹

Altunhisar İlçesi Karakapı köyünde yaşayan Çalkan soyadı almış oymak ve Delice İlçesi Halıtlı köyünde yaşayan Çalkan soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Çorum İli Cemilbey Bucağında yaşayan “*Cehribaş*” soyadı almış oymak ile Sungurlu İlçesi Alembeyli Köyünde yaşayan “*Ceri*” soyadı almış oymağın adının “*Ceriganlı*” adından bozulduğu sanılır.¹²⁵⁰

Aşçı Aşireti: Aşçı adı ile de anılır. Dede Korkud hikayelerinde konu edildiği gibi bir Oğuz Aşiretidir. Doğu Anadolu uzantıları Kurmançî Aşiretleri arasında görülen aşiret üyelerinin tarihte Yeniil Kazası İsari sahasında Aşçı adıyla bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

1251

Zara Kazası Tuzlagözü köyünde Aşçıoğlu sülale adı,¹²⁵² Sarioğlan Kazası merkezinde Aşçıoğulları sülale adı, Koçhisar yöresinde Aşçıoğlu sülale adı, Kırşehir yöresinde Aşçıoğlu sülale adı, İskilip İlçesi merkezinde “*Aşçıoğulları*” sülale, “*Aşçı*” soyadı,¹²⁵³ Bayat İlçesi İleği Köyünde

1242 A.Gündüz,a.g.e.

1243 Hacıömersolaklısı, Dağsolaklısı, Kayalaksolaklısı köyleri kurucularının üç kardeş olarak bölgeye gelip bu köyleri kurdukları kabul edilir.

1244 Özel,a.g.e.,s.65.

1245 Köycü Köyünde yaşayan Solakoğulları sülale, Solak soyadı almış oymağın atalarının takriben iki yüz yıl evvel Çiçekdağı İlçesi Solakuşağı köyünden gelip köye yerleştiği belirtilir.

1246 Yusuf Halaçoğlu,a.g.e.,s. 112,136.

1247 Faruk Söylemez, Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi, (Rişvan Aşireti Örneği),s.15.

1248 BOA.Tarih :20/C /1283 (Hicrî) Dosya No :746 Gömlek No :101 Fon Kodu :MVL

1249 Söylemez,g.e.,s.168

1250 Alembeyli köyünde yaşayan “Ceri” adlı oymağın bir uzantısının geçmişte yine, Sungurlu İlçesine bağlı Çif - lik köyüne göçettiği ve bu köyde bağlı ocakları olan “Ulaş” adı ile anılıp “Arbin” soyadı taşıdıkları bilinir.

1251 Gülensoy,a.g.e.,s.

1252 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

1253 Osman Aşçı, Oymak üyesi, Türkiye Elektrik Kurumu Şube Müdürlerinden. Ankara-Ethamesgut İlçesinde

“Aşçıoğulları” sülale adı, Kayseri İli Kocasinan ve Hisarcık adlı yerleşim yerlerinde Aşçı soyadı, Sivas İli Merkezinde Aşçı soyadı, Kangal İlçesi Merkezinde Aşçı soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Ahçı soyadı, GÜTÜN İlçesi Merkezinde Aşçı soyadı, GÜTÜN İlçesi Külahlı köyünde Aşçıpınar soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Aşçı soyadı, Gülşehir İlçesi Karacaşar köyünde Aşçı soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan Aşçı soyadı, Çorum İli civarında “Ahçı-okçu” soyadı, Kurusaray ve Türkler Köylerinde “Ahçı” soyadı, Kargı İlçesi eski adı Pehlivanlı olan, Karaosmanlı köyünde “Ahçı” soyadı, Sarıkaya İlçesi Gündüzlü köyünde “Ahçı” sülale adı, Kırşehir Ulupınar Kasabasında “Aşçı” sülale adı, Delice İlçesi Çerikli kasabasında “Aşçıuşağı” sülale Şahin soyadı, Eldivan İlçesi Seydi Köyünde “Aşçı” soyadı almış oymakların da adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.¹²⁵⁴

Kozan’oğlu Aşireti: Kozan Şah adı ile de anılır. Bayat, Avşar ve Varsaklara bağlı olduğu yönünde bilgilerde bulunan aşiretin, Fetih yıllarında Anadolu’ya gelip, Suriye yöresinde yurt tuttuğu, konar-göçer yaşamlarında Çukurova’ya geldiği ve bölgeyi Ermeniler’in elinden alarak buraları kendilerine yurt edindiği belirtilir.

Aşiret üyeleri tarafından XVIII. Yüzyıl sonlarında oluşturulmuş Derebeylik yörede 200 yıldan fazla hâkimiyet kurmuş Osmanlı Devleti ve Çapanoğlu, Beyazıtıoğlu, Kerimoğlu, Divanoğlu gibi komşu derebeyliklerle kavgalara tutuşarak bölgede etkili olmuş¹²⁵⁵ ve bu derebeyliğin Kozan’oğlu adlı ünlü bir beyine izafeten söylenen “Ağa’da ölür, Abdal’da ölür. Ama, Kozanoğlu Ağa’m isterse ölür” deyimini yöre ahalinin hafızalarında kalmıştır.

Aşiret mensupları Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 2 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında 25 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yine, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Gökpınar karyesinde 7 hanede, Bozkırlı mahallesinde 15 hanede, Hacışeref mahallesinde 21 hanede, Toklulu mahallesinde 12 hanede, Orhanlı mezrasında 9 hanede yaşadıkları 1644 yılı kaynaklarında yer alır.

Aşirete bağlı taifelerinin yörede yaygın olarak bulunduğu köy, arazi, soy ve sülale adlarından anlaşılır. Tarihte Çankırı ve Kurşunlu kazaları idari sahalarında kurulmuş “Kozan” adlı karyeye,¹²⁵⁶ Yozgat İli Çandır Kasabasına bağlı “Kozan” adlı köye ve bu köy mıntıkasında bulunan “Kozançay” adlı mevkiye ve Boğazlıyan İlçesi Güveçli köyü mıntıkasında bulunan “Kozanözü” adlı dereye adını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Nevşehir Kazası ve Kayseriye idari sahasında bulundukları, bazı taifeleri Develi İlçesi Çörtenkaya köyünde yaşadıkları belirtilen aşiret üyeleri, Cebel-i Kozan Nahiyesine adı vermiş oymaklar, Aksaray Kazası Kozan karyesine adını vermiş oymaklar, 1857 yılında Kayseri Evrek-Develi yöresinde görülen aşiret üyeleri, Yahyalı İlçesi Şıhlı köyünde yurt tutmuş aşiret üyeleri, 1860 yılında Çamardı Kazası civarında görülen aşiret üyeleri, 1897 yılında Develi civarında görülen aşiret üyeleri, Develi İlçesi Kozluca köyünde yaşayan Kozan soyadı almış oymak üyeleri aşiretin yöre uzantıları olduğu anlaşılır.

oturur.

1254 Gürkan Okçu Ahçı, Ankara Pursaklar Çorumlular Derneği Yönetim Kurulu Üyesi.

1255 Murat Topaloğlu, Osmanlı Devletinin Çözülme Devrinde Kozanoğulları, Tez. Maraş sancağı, Kayseri ve Ni - de sancaklarıyla çevrili yüksek dağların bulunduğu Çukurova’nın yüksek kesimlerinde saltanatını sürdürmüş olan Kozanoğlu akıllarına eseni yapar, kendilerince suçlu gördüklerini kanun, nizam ve şeriatı hiçe sayarak idam eder, hiçbir güç dinlemezdi. Herkez ölür ama Kozanoğlu Ağam İsterse Ölür gibi garip deyimlere konu olan Kozanoğlu, karısıyla beraber uykuya yattığında başlarında eli silahlı askerler nöbet tutar, askerler kendisi ve karısının ayağını ovalamak gibi şımarık ve beyliğe hoş olmayan işler yaptırır.

1256 BOA.438 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Anadolu Defteri, Cilt II.

Ayrıca Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kozan soyadı, Ağaören İlçesi Göllü köyünde Kozan soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Kozan-oğlu soyadı, Gülağaç İlçesi Merkezinde Kozan soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Kozan soyadı, Gülşehir İlçesi Tuz ve Kumluk köyünde Kozan soyadı, Hacıbektaş İlçesi Karaburna köyünde Kozankaya soyadı, Yıldızeli İlçesi Kalın köyünde Kozan soyadı, Sivas İli Söğütçük köyünde Kozan soyadı, Niğde İli Konaklı, Aktaş ve Elmalı köyünde Kozan soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Kozan soyadı, Çamardı İlçesi Bademdere kasabası Kozan soyadı, Yeşilhisar İlçesi Güzelöz köyünde Kozan soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Kozan soyadı, Çorum İli Ulukavak Mahallesinde “Kozan” soyadı, İskilip İlçesi Kayaagzı ve Yenice Köylerinde “Kozan” soyadı, Bayat İlçesi Demirciler, Kuruçay ve Eskialibey Köylerinde “Kozan” soyadı, Kırşehir yöresinde kurulmuş Tosunburnu ve Rahmanlar Köyünde “Kozan” soyadı, Mucur İlçesi Palangıç köyünde “Kozanhan” soyadı,¹²⁵⁷ Bala İlçesi Kesikköprü Köyünde “Kozan” soyadı, Oğuzlar İlçesi Kızılcapelit Köyünde “Kozan” soyadı, Sorgun İlçesi Büyükören Köyünde “Kozan” soyadı, Korgun İlçesi merkezinde “Kozan” soyadı, Sungurlu İlçesi Çulhalı Köyünde “Kozan” soyadı ve Muratkolu köyünde “Kuzan-Kozan” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılar.¹²⁵⁸

Samur Aşireti: Adını Adını, eski Oğuz yurtlarında bulunan Dağıstan bölgesinde bir şehre vermişler ve bu adı Anadolu’nun fethine katılmış bir Oğuz beyi ile Kozanoğulları beylerinden olan Kozanoğlu Samur Ağa kullanmıştır.

Şarkışla İlçesi Merkezinde Samur soyadı, Güzelyurt İlçesi Merkezinde Samur soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Samur soyadı, Nevşehir İli Merkezinde Samur sülale ve soyadı, Ürgüp İlçesi Sarıhıdır ve Karacaviran köyünde Samur soyadı, Avanos İlçesi Çavuşini köyünde Samur soyadı, Akıncılar İlçesi Orta ve Çiçekli köyünde Samur soyadı, Altunhisar İlçesi Merkezinde Samur soyadı, Pınarbaşı İlçesi Tuzgün köyünde Samur soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Samur soyadı almış oymaklar ile Pınarbaşı İlçesi Tozgün köyünde yaşayan Samur soyadı, Kırıkkale yöresinde kurulmuş Karaali köyünde yaşayan Samur adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Belkanlı Aşireti: “Berikanlı, Belikanlı, Bilikan” adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Niğde Sancağı toprağında Koçhisar Kasaba ve memlahasının yakınında meskun oldukları, bazı taifelerinin, Ankara ve Yozgat sancaklarında bulundukları 1864 yılı kaynaklarından anlaşılar.¹²⁵⁹

Ayrıca aşiret mensubu bazı taifeler, Akdağ Kazası Çayırşeh yaylası’nda 27 hanede konar-göçer yaşarlardı. Bu aileler eşkıyalık yapıp, gasp ve soygun olaylarına karıştırdı. Bu suçlarından dolayı Haymana ovası’na nakledilmişlerdir.¹²⁶⁰

Şereflikoçhisar ilçesine bağlı Küçükdamlacık köyü ve yörede 9 köyde, Ankara İli Haymana ve Gölbaşı ilçelerine bağlı bazı köylerde yaşadıkları ve aşiret üyelerinin Adıyaman ve Urfa yöresinde de bulunduğu bilgisi aktarılır.¹²⁶¹

Bor İlçesi Merkezinde yaşayan Berkan soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

¹²⁵⁷ Palangıç adının Altay Türklerinde bir aşiret adından geldiği belirtilir.

¹²⁵⁸ Bazı araştırmacılar bu aşiretin en büyük obasının Akçakoyunlu olduğunu belirtmektedir. Bu görüşe göre A - çakoyunlular, Kozanoğlu Aşiretine bağlıdır. XVIII. Yüzyılda Çapanoğullarının Orta Anadolu’daki gücü gibi Çukurova da güç sahibi olan aşirete bağlı oymakların yörede bulunduğu köy, soy ve sülale adından anlaşılar. Bazı araştırmacılar da bu aşireti Varsaklarla birlikte Üçoklara dayandırmaktadırlar. (Gökbel).

¹²⁵⁹ B.O.A. Tarih :13/S /1280 (Hicri) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

¹²⁶⁰ Söylemez,g.e.,s.168.

¹²⁶¹ Aşiretin Adıyaman yöresi uzantılarının Alevi inanç kültüründe ve Üryan Hızır ocağının talipileri olduğu belirtilir.

İmranlı Aşireti: Tarihte Sivas yöresinde İmranlı adı ile şehir kurmuş olan aşiret üyelerinin Koçhisar yöresinde görüldüğü 1891 yılı kaynaklarından anlaşılr.

Çorkanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Niğde Sancağı toprağında Koçhisar Kasaba ve memlahasının yakınında meskun oldukları, Ankara ve Yozgat sancaklarına bulundukları 1864 yılı kaynaklarından anlaşılr.¹²⁶²

Hacıbanlı Aşireti:¹²⁶³ Hicvanlı, Hacıvanlı, Haceban adıyla da anılır. Aşiret üyelerinin Niğde Sancağı toprağında Koçhisar Kasaba ve memlahasının yakınında meskun oldukları, bazı taifeleri Ankara ve Yozgat sancaklarına bulundukları 1864 yılı kaynaklarından anlaşılr.¹²⁶⁴

Kayseriyye, Sivas, Divriği sancakları Mucur, Keskin Kazası ve Hacıbektaş Kazalarında yerleştikleri bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin Ankara/Bala Kazası mıntıkasında 130 hanede yaşadıkları ve 400 nüfusa sahip oldukları belirtilir.¹²⁶⁵

Rudikanlı Aşireti: Kellerli Aşiretinin alt kolu olduğu bilgisi aktarılır.¹²⁶⁶

Öksüzler Aşireti: İzzetlinli Aşireti'nin alt tâifesi olduğu belirtilir. Öksüzce adı ile de kaydolunan aşirete bağlı taifelerin Aksaray Kazası idari sahasında 21 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca, tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Öksüzler-Öksüzlü karyesi kurucuları, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Öksüzce karyesi kurucuları, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Öksüzözü-Öksüztaş karyesi kurucuları ve Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Öksüz karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.¹²⁶⁷

Türkanlı Aşireti: Tarkan, Türkan-ı, Tırkanlı, Terkiyan, Tirken, Terken, Terkişan, Türkeşan adı ile de anılır. Adının manası Türk Hakanı eşlerinden geldiği ve Bayat Boyu beylerinden Cin-gişi Han'ın kızı Terkan Hatun dan aldığı belirtilmektedir.¹²⁶⁸

Halaçoğlu'na göre Beğdili Boyuna bağlı olan Türkanlı Aşireti mensubu bazı taifelerin, Mecitözü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Türkanşah karyesi*"ni kurup adını verdikleri,¹²⁶⁹ Boğazlıyan Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Türkan-ı Mezrası*" nda 14 hanede yaşadıkları 1542 yılı¹²⁷⁰ vesikalarında ve bazı taifelerinin de Çankırı yöresinde yaşadığı daha sonraki yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.

Konar-göçer Ekrâd yörükhanı taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiretin Kayseriyye, Yeniil, Tokat/Zile bölgesinde yaşadıkları, bazı taifelerinin Çorum yöresinde kurulmuş Gölyeri köyünde 7 nüfusla yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹²⁷¹

Aşiret üyelerinin ekseriyetle Aksaray ve Konya yöresinde yaşadığı, İstanbul'un et ihtiyacı için yöreden koyun gönderdiği 1828 yılına ait kaynaklarda yer alır.

Tarihte Haymana Kazası idari sahasında 170 hanede yaşadıkları ve 500 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiretin adını, Yine tarihte, Aksaray sancak bölgesinde yaşadıkları anlaşılan Türkandarlı adı almış aşiret üyelerininde bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

1262 B.O.A. Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

1263 Altın,a.g.e.,s.113.

1264 B.O.A. Tarih :13/S /1280 (Hicrî) Dosya No :645 Gömlek No :76 Fon Kodu :MVL

1265 Söylemez,a.g.e.,s.

1266 Söylemezoğlu,a.g.e.

1267 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası, c.II.,114.

1268 Türkay,a.g.e,s. 44.

1269 BOA. 387 Numaralı Muhabese-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri.,s.114-129.

1270 Halaçoğlu,a.g.e.

1271 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.34.

Göçebe Türkmen taifesinden olduğu bilgileri bulunan aşiretin, Salmanlı Kabilesi ile yöreye geldiği ve bağlı bazı taifelerin yörede bulunduğu belirtilir.¹²⁷² Aşiret üyelerinin Urfa yöresinde yaşayan uzantıları bir kısmı Kürt, bir kısmı da Türkmen adıyla anıldıkları ve Ankara İli Haymana İlçesi civarında 170 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.¹²⁷³

Ayrıca Osmancık İlçesi ve Mecitözü İlçesi idari sahasında “*Terken*” adı ile bir köy kurmuş olan aşiret üyelerinin, 1849-50 yılında Sungurlu Kazası ile Osmancık Kazaları mıntıklarında konar-göçer yaşadıkları ve bağlı köylerinde eşkıyalık yapıp vatandaşın hayvanlarını çaldıkları Osmanlı vesikalarında yer almıştır.¹²⁷⁴

Sivas İli Kızılöz ve Hayırbey köyünde yaşayan Türkan soyadı almış oymak ile Ulaş İlçesi Merkez ilçe sınırları içerisinde yaşayan Türkan soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Terkıyan Aşireti: Tarihte Haymana Kazası idari sahasında 170 hanede yaşadıkları ve 500 nüfusa sahip oldukları belirtilmekte, bazı taifelerin Kırşehir ve Çorum yöresine göç ettikleri anlaşılmaktadır.¹²⁷⁵ Aşirete mensup bir ailenin 1850 yılında Ankara/Elmadağ İlçesi (eski adı Asi Yozgat) Karacahasan köyüne bazı taifelerinde,¹²⁷⁶ 1890’lı yıllarda Bozok yöresinde kurulmuş Bağdatlı Hüseyin Ağa köyünde yaşadığı, adı geçen ağa yönetiminde canlı hayvan ve deve ticareti yaptığı belirtilir.

Günümüzde Boztepe İlçesi Çiğdeli köyünde yaşayan ve Bağdatlı Hüseyin Ağa yönetimi ile bölgeye gelen Bağdatlı sülale Aslan soyadı almış oymak üyelerinde bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Bağdatlı Hüseyin Ağa’nın Çiçekdağı İlçesi Mahmutlu köyü ve bölgede kurulmuş bazı köylerde uzantıları bulunduğu oymak üyeleri tarafından anlatılır.

Erayhan Oymağı; Sungurlu yöresinde yurt tutmuş oymak üyeleri halk ağzında Terkiyan adıyla anılan “*Terken Aşiretine*” mensup olduklarını belirtmektedirler.¹²⁷⁷ Osmanlı-Rus Savaşı neticesinde doğu illerinin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine düşman esaretine boyun eğmeyip Anadolu içlerine gelen aşiretlendirdiler.

Önce Çiçekdağı bölgesine yerleşmiş olan aşiret üyeleri, burada bir süre yaşadktan sonra Sungurlu yöresine gelmişlerdir. Önce Derekişla Köyü mevkinde yer alan Kolukısa adlı mevkiye yerleşmiş, daha sonraları da burayı terk edip adı geçen köye dahil olmuşlardır.

Aşiretin, eskiden Çiçekdağı, günümüzde Akçakent İlçesine bağlı Ödemiş Köylü “*Ünlü Eşkiya Kara Molla*”, diğer adı eşkiya Mustafa’nın yanında bulundukları ve onunla birlikte kaçakçılık olaylarına karıştıkları anlaşılmıştır.¹²⁷⁸ Aşirete bağlı birer taifenin Uğurludağ İlçesi Taybı Köyü (bölge) ve Sungurlu İlçesi Ekşielma köylerine yerleştikleri oymak bireylerinden dinlenilmiştir.

Yine Tarkan Aşiretine bağlı bazı taifelerin 93 Harbi adı verilen Osmanlı-Rus Savaşında Anadolu içerisine gelerek eski adı Hazaloğlu, yeni adı “*Şendere*” olan köye yerleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca

1272 Kırzioğlu, a.g.e., s.

1273 A.Gündüz, s.83, 257.

1274 BOA.19/R/1264 Dosya no.116 Gömlek 51 Fon. A.)MKT.

1275 A.Gündüz, a.g.e., s.257.

1276 Karacahasan köyü wikipediası.

1277 Ergülü Erayhan, Oymak üyesi, Sungurlu Derekişla Köyünde canlı hayvan ticareti yapar.

1278 Not, Erayhan Oymağının bazı bireyleri de atalarının Malatya Darende İlçesinden geldiklerini ve Hamido adıyla bilinen “Hamit Fendoğlu” ile aynı aşiretten oldukları bilgilerini vermektedirler. Fendoğlu Aşireti’nin ise Avşarlara Bağlı “Bulgurlu Aşireti” mensubu olduğunu Türk Tarih Kurumu eski başkanı ve İskan Tarihçisi Yusuf Halaçoğlu’dan dinlediğimi daha önceki baskımızda belirtmiştik.

Ankara/Elmadağ İlçesi Aşağıkemişli köyünde yaşayan “Dede” soyadı almış oymağın “Terkiyan Aşireti” ne bağlı oldukları oymak üyeleri tarafından anlatılmaktadır.¹²⁷⁹

Türkanlılara Bağlı Aşiretler: Türkeş-Tirkeş Aşireti.

Tirkeş Aşireti: Türkmen Yörükhanı taifesine bağlı oldukları belirtilen aşiretin “*Dürkeş, Türğiş, Türkeş, Dirkeş, Terkeş, Türkeşan, Terkişan*” adlarıyla da anıldığı bilinmektedir. Aşiret adı, eski Türkçede derlenme, toparlanma, Oğuzlarda ise ok torbası anlamına gelmektedir. Batı Göktürklerin büyük gruplarından olduğu belirtilen Türğişlerin, Göktürkler yıkıldıktan sonra 630 yılında kendi adlarıyla bir devlet kurup, Talas şehrini merkez edindikleri ve Türklere şehir hayatını benimsetmiş Türk topluluğu olduğu bilgisi aktarılmaktadır.

750 yılına kadar siyasi varlığını sürdürdüğü belirtilen bu devletin,¹²⁸⁰ tarihte Kara Türğişler, Sarı (Ak) Türğişler diye iki kola ayrıldıkları ve Anadolu’ya yerleşen ilk Türk gruplarından oldukları belirtilmektedir.¹²⁸¹ Tirkeşlerin, Anadolu’ya fetihten önce geldikleri ve günümüzde, Ankara İli Şereflikoçhisar mıntkasında kalmış “*Tirğiş*” adlı yerleşim yerine adını vermiş olmalarından anlaşılmaktadır.¹²⁸²

Aşiret üyesi bazı taifelerin Sivas ve Bozok sancak bölgesinde,¹²⁸³ bazı taifelerinin Zamantı Kazası idari sahasında bulundukları tarihi kaynaklarda yer alır.¹²⁸⁴

Yerleştikleri yerleşim yeri, dağ, mevki, soy ve sülalelere isimlerini verdikleri bilinen aşiret mensublarının,¹²⁸⁵ Yozgat İli idari sahasında kurulmuş Alemdar, Bayraktar, Baltasarları köyü mıntkasında “*Terkeşli*” adlı dağa, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Beşkız Köyü arazisi içerisinde 1064 rakımlı “*Tirkeşkaya*” adlı dağa, aynı ilçe idari sahasında Küçükpolatlı köyü arazisi içerisinde bulunan “*Tirkeş kaya*” adlı mevkiye ve Aşağıfındıklı köyünde “*Tirkeş*” adlı eski bir yerleşim yeri olan mezraya adlarını verdikleri anlaşılr.

Tarihte Budak-özü, Çiçekdağı, Aşağıkınık ve Delice-özü Kazaları idari sahalarında kurulmuş “*Tirkeş, Türkeş, Terkişan, Tirkeşkaya, Dirkeş*” adlı köylere de adlarını vermiş olan¹²⁸⁶ aşirete mensup bazı taifelerin Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Tirkeş*” adlı bir karyede yaşadıkları 1520 tarihli vesikalarda yer alır. Türkmen cemaatine bağlı olduğu anlaşılan bu karye-köy ve ahalisi ile ilgili bilgi XVIII. Yüzyıl kaynaklarında da yer bulur ve bu yerleşim yeri söz konusu yüzyılda “*Türkeş*” adıyla kaynaklarda yer alır.¹²⁸⁷

1279 Dede soyadı almış bu oymağın atalarının tarihte İdris dağınyı yaylak olarak kullandıkları bura oymak üyeleri tarafından anlatılır.

1280 Türkler Ansiklopedisi.Cilt.1.,s. 268.

1281 Halaçoğlu; Anadolu Aşiretleri, a.g.e.

1282 Öztürk; Türğişlerin (Türkeşlerin) İzini Süreken, Yörtürk Dergisi, sayı. 54., 998 Numaralı Defter.

1283 Türkay,a.g.e. Türkeş-oğulları adı almış aşirete ilişkin.

1284 Türkay,a.g.e.,s.616.

1285 Öztürk; A.g.e.,s., 54., BOA.998 Numaralı Defter.

1286 Bilindiği üzere Milliyetçi Hareket Partisi Kurucu Genel Başkanı ünlü siyasetçi Aplarlan Türkeş’in ataları bu aşiretin Kayseri İli Pınarbaşı ilçesi Köşkerli köyü uzantısı iken XIX Yüzyılın ortalarında Kıbrıs’a zorunlu göçe tabi tutulmuştur.

1287 Uçakcı, Türkçe Yer adlarına Dokunmayalım, Yesevi ve Yörtürk Dergileri, a.g.m., Eski adı Türkeş-Tirkeş olan Tatlısu köyün yerli oymağı “Batak” adı almış oymak olması bu oymağın Türkeş Aşiretine bağlı olduğu izlenimi vermektedir. Söz konusu köyün adı değiştirilip yaklaşık yarım asır Tatlısu adı ile anılmış olsada Tirkeş Köyü Yrd. Dyn. Başkanı Bekir Bayav, yönetimi ve köy muhtarının gayretleri ile tekar esi adı verilmiştir.

- Yine, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Beşkız,¹²⁸⁸ Küçükpolatlı ve Büyükincesu Köyleri arasında “*Tirkeşkaya*” adı ile bir mezra-köyün bulunduğu ve bu köyün XIX Yüzyılın son çeyreğine kadar idari varlığını sürdürdüğü tarihi vesikalarda yer alır.¹²⁸⁹

- Günümüzde Delice İlçesi idari sahasında bulunan ve “*Sarıyaka*” adı ile anılan köyün XVIII. Yüzyılda “*Türkeşan*”, XX. Yüzyılın ortalarında “*Terkişan*” adıyla anıldığı bilinir.¹²⁹⁰ Bu köyümüzde yaşayan ve köyün yerli oymağı olan “*Karabıyık*” soy ve sülale adı almış oymağında köyün kurucusu olduğu köylüler tarafından anlatılır.

- Tarihte Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında yer almış “*Dikşer karyesi*” nde 92 nüfusun yaşadığı ve bu kayenin diğer bir adının “*Tirkeş ve Akbörk*” olduğu vesikalarda yerini alır.¹²⁹¹

1530 tarihli vesikalarda Çiçekdağı Nahiyesi idari sahasında yer alan ve “*Tirkeşkaya-Dikşer-Akbörk*” adı ile kaydolunan bir karyenin bulunduğu görülür.¹²⁹² Aşağıkınık ile Çiçekdağı kazalarının sınır oluşturmaları bu karye-köylerin aynı yer olduğu ve bu köyün daha sonraki yüzyıllarda adının “*Ak-bıyık*” adı ile anıldığı anlaşılr.¹²⁹³

Söz konusu köyün Tirkeş adı ile kaydolunduğu XVI. Yüzyıla ait harita ve adı geçen köy arazisi içerisinde bulunan “*Tirkeş*” adlı mevkî destek oluşturmaktadır.

- Tarihte, Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi İdari sahasında kurulmuş Derkeş (Tirkeş) adlı köyün kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹²⁹⁴

- Kırşehir il sınırları içerisinde kurulmuş Dulkadirli Kasabası Yarımkale köyünde yaşayan ve ataları “*Tirkeş Efsanesi*” adlı ünlü bir efsaneye konu olan “*Tirkeş-oğulları*” sülale adı almış oymağın bu aşirete mensup olduğu anlaşılmaktadır.

Sungurlu İlçesi Aşağıfındıklı köyü arazisi içerisinde bulunan “*Tirkeş*” adlı eski yerleşim yeri civarında bulunan arazilerin ekseriyetinin adı geçen köy kurucuları olan “*Kalınsaz*” soyadı almış oymağa ait olduğu görülmektedir.

Kalınsaz adlı bu oymağın köyün kurucuları köklü ve geniş bir oymak olması tarihte yörede “*Kalınsaz*” adı ile kaydolunmuş kaza statüsünde bir yerleşim yerine adlarını vermiş bulunmaları, Tirkeş Aşireti ile ilişkili olan İkizli köyü ahalisinden bazı oymaklarla geçmişte evlilik geleneklerinin yaygın yaşanması bu oymağın Tirkeş Aşiretine bağlılığını kuvvetlendirir.

Tarihte Çorum merkez Ağpınar mahallesinde yaşamış “*Tarkasoğlu*” sülale adı almış oymak, Yerköy İlçesine bağlı Susuz köyünde yaşayan “*Tirkeş-oğulları*” soy/sülale adı almış oymak

1288 Tirkeş Kaya Mezrası adlı yerleşim yerinin “Beşkız Köyü” ile karıştırılmamalıdır. Çünkü, 1530 tarihleri - de varlığını sürdüren bir köy olduğu tarihi vesikalarda aktarılmaktadır. Yörede kurulmuş yüzlerce köy gibi bu köyümüzde XVIII. Yüzyıl tehcirler ve diğer etkenlerden dolayı köyü boşaltmışlardır. Günümüze ulaşmış “Beşkız Mezarları” adlı mezarlık bunun göstergelerindendir.

1289 Kaynak ek XIX. Yüzyıl Sungurlu haritası.

1290 BOA. ML.VRD.TMT.d.Gömlek no. 690. Ayrıca Türkeşan ve Sekili adı ile anılmış olan bu köy Delice İlçesi idari sahasında olup “Elçiöğlu Mehmet, Topal Hasanoğlu Mustafa, Künde Güzelöğlu Musa, Ali Kethüdaoğlu Hüseyin, Abdulazizoğlu Mustafa, Sabık Muhtar İsa Abdullah, Yazıcıoğlu Osman, Yakupoğlu Ali, Safioğlu Halil, Safioğlu Mehmet, Karaömeroğlu Osman, Koöse Veledeği Hasan” adlı 16 hane ailenin yaşadığı 1845 yılına ait kaynaklardan anlaşılr.

1291 BOA.998 Numaralı Defter ve Yunus Koç hoca'nın adı geçen eseri,s. 114. Ayrıca günümüzde Kalecik İlçesi idari sahasında bulunan “Akbörk köyü” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.

1292 Koç,a.g.e.,s.114. Ayrıca Çankırı ili idari sahasında “Akbörk” adlı bir köyün bulunduğu görülmüş ve bu köyün Tirkeş-Akbörk köyü ile bağlantılı ölebileceği düşünülmüştür. Delice İlçesi Çatallı köyünde yaşayan “Sayar” adı almış oymağın atalarının adı geçen Çankırı Akbörk köyünden geldiği belirtilmektedir.

1293 Ayrıca Akbıyık Köyünde Ayrıca Kızıl Aşiretine mensup taifelerin yaşadığını tarihi vesikalardan anlamaktayız.

1294 BOA. 387 Numaralı Muhabese-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri,s.114-129.

üyeleri, İskilip İlçesine bağlı Yukarıörenske köyünde yaşayan “*Türkeş-oğulları*” soy/sülale adı almış oymaklar, tarihte Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş “*Dikşer*” adlı karyeye (*bu adın Dirkeş’ten bozulduğu sanılır*) adını vermiş oymakların (bu köyün günümüzdeki yeri ve adı tespit edilememiştir) bu aşirete mensup olduğu söylenebilir.¹²⁹⁵

Yukarıda belirtildiği üzere, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Türkeş adlı köyün birisi “*Tatlısu*” adı ile tüzel kişiliğini sürdürürken “*Tirkeşkaya*” adlı köyün lağv edildiği anlaşılmaktadır.¹²⁹⁶ Köy ahalisinin çevre köylere dağılmış olacakları düşüncesiyle çevrede kurulmuş, Büyükincesu, Beşkız, Küçükpolatlı, Kamışlı ve Körkü köylerinde tarafımızca alan araştırması yapılmıştır.

Büyükincesu, Küçükpolatlı, Sankaya ve Derekişla Köylerini yurt edinmiş ve 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda “*Çalmık, Çalmuk, Çamlık, Çalman, Çakırca*” soyadı almış oymakların atalarının söz konusu bölgeden gelmiş olduğu bilgisi edinilmiştir.¹²⁹⁷

Halen bir birleriyle görüştükleri belirtilen “*Çalmuk Aşireti*” üyeleri, herhangi bir nedenden ötürü dağılmış (Bu eşkıya baskısı olma ihtimali yüksek) “*Tirkeşkaya Mezrası*”nın sakinleri olduğu anlaşılmaktadır.

Yine, Çalmuk Aşiretine bağlı bazı taifelerinde XIX. Yüzyılda Samsun Ladik İlçesi Küpecik Köyüne yerleştiği “*Gece*” soyadı ve buna bağlı bir taife de Amasya İli Havza İlçesi merkezine yerleştiği “*Gece*” soyadı aldığı aşiret üyeleri tarafından anlatılmaktadır.¹²⁹⁸

Ayrıca Sungurlu İlçesi eski adı Türkeş olan Tatlısu köyünde yurt tutmuş Tergeş-Tirgeş (Türkeş) sülale “*Bayav, Batak*” soyadı almış oymaklar, İncesu köyünde “*Yalınkılıç*” soyadı almış oymak,¹²⁹⁹ Eşme ve Ayağbüyük köyünde “*Ayçiçek*” soyadı almış oymaklar, Boğazkale İlçesi Evcı Kasabasında yaşayan “*Küçükçal*” soyadı almış oymak ile aynı sülaleden olduğu belirtilen Yukarıfındıklı köyünde yaşayan “*Balkoca*” soyadı almış oymak üyelerinin anlatımları “*Tirkeş Mezrası*”nın eski sakinleri olduğu izlenimini vermektedir.¹³⁰⁰

Kamışlı, Körkü ve Beşkız köyü ahalisi de köylerini yurt edinmiş bazı taifelerin söz konusu bölgeden geldikleri bilgisini vermişlerdir. Buna örnek “*Dökmepelioğlu*” soyadı almış oymak üyeleri verilebilir.

Bu ve yukarıda verilen tarihi bilgiler “*Tirkeş Aşireti*” üyelerinin daha sonraki yüzyıllarda “*Bıyık*” adını kullandıkları ihtimalini doğurmaktadır.¹³⁰¹

1295 Kırşehir/Dulkadirli Kasabası Yarımkale köyü “*Tirkeş Efsanesi*”; Aşiretin, bu yörenin eski sakini olduğuna ilişkin, tarihi bir efsane bulunur. Efsaneye göre tarihin bir devrinde bu köyde bir çoban yaşamış. Bu çobanın, çobanlıktan başka uğraşı, geliri ve becerisi yokmuş. Çoban, sabahları köylüden topladığı davarları kırlara götürür onları yayar-otlatır ve akşam olunca geri köye getirirmiş. Çoban, yine bir gün sürüsünü toplamış “*Kıss, Dürr*” diyerek kırlara götürmüş yaymaya başlamış. Hava oldukça sıcak, bölgede de içecek su yokmuş. Çoban ve sürüsü yakıcı güneş ve sıcaktan dolayı iyice susamışlar, tabiri yerinde ise dilleri damakları kurumuş. Çoban, elini açıp “*Allahım, şuradan bana bir su çıkart, sana bir kurban keseyim*” diye dua eder. Yüce Allah çobanın duasını kabul eder ve buradan su çıkartır. Aradan zaman geçer, çoban Allaha verdiği kurban sözünü tutmaz ve yine sürüsünü otlatırken, bu günkü bulunduğu yerde sürüsü taş, kendisi de ağaç olur.

1296 Adı geçen yerin terkedilmiş ve günümüzde bir arazi durumuna gelmiş olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu mevkideki arazilerin İncesu Köyünden Çağaldoğan soyadı almış sülaleye ait olması bu sülalenin Tirkeş Aşiretlerine bağlı olacağını akla getirmektedir.

1297 Fehmi Çalmuk, Gazeteci-yazar, Anadolu Ajansı muhabirlerinden, Oymağın Küçükpolatlı Köyü koluna mensup.

1298 Nuri Çalmuk, Aşiretin Derekişla Köyü uzantısı, halen Ankara, Elmadağ İlçesi Lalabel Mahallesinde Tavuk yetiştiriciliği işleriyle ilgilenir.

1299 Bekir Bayav, Tatlısu köyü Dernek Başkanı. Oymak üyesi.

1300 Adem Küçükçal, Evcı Kasabası, aşiret üyesi. Ankara Siteler sanayinin Mobilyacı.

1301 BOA.998 Numaralı Defter, ek harita. (Keskin İlçesi merkezinde yaşayan Bıyıköğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Sen Herekçioğlusun bilirim seni

Oymağın Kılı' da kendini tanı

Urum'dan Şama'da gitmiştir ünü

Terkeşlioğulları Torun Değimli.¹³⁰²

Aşiret üyesi bazı taifelerin Pınarbaşı/Köşkerli köyünde yaşadığı ve bu taifenin yörede yurt tutmuş Köşker, Küçükülü aşiret üyeleri ile birlikte XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanları ile Kıbrıs Adasına gönderildiği anlaşılr.¹³⁰³ Bu konuya Milliyetçi Haraket Partisi Kurucu Genel Başkanı merhum Alparslan Türkeş'in ataları kaynak oluşturun.

Ayrıca, tarihte Sarız İlçesi ile Talas İlçesi arasında büyük nüfuz edinmiş ve derebeylik görevlerinde bulunmuş Terkeşlioğlu Hasan Ağa adlı bey,¹³⁰⁴ Pınarbaşı İlçesi Terkasan köyü kurucuları, Sivas/Gökmedrese mahallesinde Türkeş¹³⁰⁵ ve Hacıveli mahallesinde Tirkeşzade sülale dı almış oymak üyeleri,¹³⁰⁶ Sivas İli Merkez civarında Türkeş soyadı almış oymak, Bünyan İlçesi Akçatı köyünde Terkeş soyadı, Sarız İlçesi Tekneli ve yahut Oğlakkaya köyünde Terkeşlioğlu sülale adı,¹³⁰⁷ Niğde ili Merkezinde Terkeşli soyadı, Zara Kazası Avşar köyünde Terkeşoğlu sülale adı, Kadirli İlçesi Tozlu köyünde Terkeşlioğlu sülale adı, Acıgöl İlçesi Karapınar köyünde Türkeş soyadı ve Avanos İlçesi merkezinde yaşayan Türkeş soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.¹³⁰⁸

Ayrıca, Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan İkizli Köyünde yaşayan “Karakol” soyadı almış oymağın aynı ilçeye bağlı Tirkeş-Tatlısu köyünde yaşayan oymak¹³⁰⁹ ve Sinop/Boyabat İlçesi Esangazi köyünde yaşayan “Türkeş” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılr.¹³¹⁰

Tilkili Aşireti: Yeniil Kazası Tilkiler karyesi kurucuları, Sivas Kazası Tilkicik karyesi kurucuları, Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “Tilkideresi” adlı karye kurucuları, Çelebi İlçesi “Tilkili Köyü” kurucuları, Kalecik İlçesi “Tilkili Köyü” kurucuları, Talas İlçesi Yazılı köyünde Tilkiler sülale adı almış oymak, Kırşehir İli Göllü köyünde “Tilkiler” sülale adı almış oymak ve Çorum İli Narlı köyünde “Tilkioğlu” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹³¹¹

Ayrıca İlbeyli Aşiretine bağlı “Tilkili” adlı bir aşiretin bulunduğu anlaşılr. Söz konusu köy kurucularının bağıllık durumu bu çerçevede değeriendirilmelidir.

1302 Dadaloğlu'nun bu şiirinden anlaşılaacağı gibi Tirkeşler Aşireti, Torun Aşireti'nin alt taifesi olarak gösterilme - tedir. Diğer tarihi belgeleri dikkate aldığımızda bunun soy bağıllığından çok cemaat-teşekköl bağıllığı olduğu görölür.

1303 MHP Kurucu Genel Başkanı merhum Alparslan Türkeş'in bağılı oymağı.

1304 Terkeşlioğlu Hasan Ağa adlı bu beyin Sarız yöresinde varlığını sürdüren Tirkeşin Aşireti beyi olduğu anlaşılr.

1305 Şahin,a.g.e.

1306 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt.V.s.,101.

1307 Ahmet Z. Özdemir; Öyküleriyle Ağtlar 1. Kültür Bakanlığı Yayını.

1308 Avanos İlçe merkezinde yaşayan “Türkeş oymağı” mensupları atalarının Kayseri Pınarbaşı yöresinden ge - dikleri bilgisini vermektedirler. Selma Türkeş Sağmen, oymak üyesi, Manisa Kültür, Turizm Müdürlüğünde memur. Yıl.2013.

1309 Sadık Karakol, İşadamı, Ankara'da yaşar.

1310 Zeki Türkeş, oymak üyesi.

1311 Göllü köyü ahalisi tarafından oluşturulmuş web sitesinde köyde yaşayan bu sülalenin Rişvanların Mifkanlı Aşiretine bağılı oldukları bilgisi aktarılmaktadır.

Korkmaz Aşireti: Rivşan Aşireti üyelerinin doğu bölgelerinde yaşayan uzantılarının önemli bir bölümü Korkmaz soyadı almış olmaları Korkmaz adı almış oymakların Rışvan Aşiret üyesi oldukları ihtimalini güçlendirir.¹³¹²

Sarız İlçesi Karayurt köyünde Korkmaz soyadı almış oymak ile Bünyan İlçesi Samağır-Samağar köyünde Korkmaz sülale adı almış oymak üyeleri bu çerçevede değerlendirilebilir.

Kızkapan Aşireti: Aşiret mensupları, Kır-şehri yöresinde “Kızkapan” adı ile bir köy kurdu-ğu ve “*Büyükgümlemez Mevrası*” nda 10 hanede yaşadıkları kaydedilir.¹³¹³ Ayrıca bazı taifelerinin Kırşehri ve Yeni İl bölgesinde yaşadıkları belirtilir.¹³¹⁴

Hamildi Bölüğü Aşireti: Diğer adı Benihuneyn olan aşiret üyeleri Arap İllerini kışlak olarak kullanmış Türkmen taifelerinden olduğu belirtilir.¹³¹⁵ Tarihte Kır-şehri mıntkasında “Hamidli” adı ile bir köy kurdukları anlaşılan aşiret üyeleri, Kaman İlçesi yöresinde kurulmuş “*Esed, Tarıözü, Kurucu ve Kızılkayası Mevrası*” nda 12 hanede yaşadıkları belirtilir.¹³¹⁶

Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Hamid mevrası kurucuları, Eskiil Kazası Hamitkuyusu karyesi kurucuları, Yeniil Kazası idari sahasında Hamidli karyesi kurucuları, Kır-şehri mıntkasında Hamidli karyesi kurucuları, Kaman İlçesi Hamit Köyü ve Gürün İlçesi Börklü-Hamit köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Hacı Ömerli Aşireti: Ömeranlı adı ile de anıldığı ve uzantılarının Sivas, Divriği, Gürün, Alacahan ve Konya yöresinde bulunduğu bilgisi 1536 yılı kaynaklarında yer alır.¹³¹⁷

Tarihte Kılseme Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ömerhacı karyesi kurucuları ve günü-müzde [Sarıoğlu](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Ömerhacılı köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Mısırlı Aşireti: Aşirete bağlı bazı taifelerin 1930’lu yıllarda Ankara/Haymana ilçesi mıntkasında yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹³¹⁸ Ulukışla İlçesi Hasangazi köyünde yaşayan Mısırlıoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Karanlı Aşireti: Aşirete bağlı bazı taifelerin 1930’lu yıllarda Ankara/Haymana ilçesi mıntkasında yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.

Dalyanlı Aşireti: Taylan-lı adı ile de kaydolunur. Aşiret üyelerinin Sivas-Uzun yayla ve Divriği yöresinde yaylayıp, Halep yöresinde kışladığı bilgisi aktarılmaktadır. Bazı taifelerinin,de 1729 yılında Koçhisar Kazası mıntkasında bulunduğu anlaşılr.¹³¹⁹

Halikanlı Aşireti: Konar-göçer İran Ekrâdına bağlı olduğu belirtilen aşirete mensup bazı taifelerin Niğde, Sivas, Kangal Kazası yöresinde yaşadığı belirtilir. Tarihte Koçhisar Kazası idari sahasında 5 hanede yaşadığı belirtilen Hali adlı aşiret adının buradan dönüştüğü, dolayı ile bu bölgede de aşiret üyelerinin bulunduğu anlaşılr.

Ayrıca aşirete bağlı bazı taifelerin 1930’lu yıllarda Ankara/Haymana ilçesi mıntkasında yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.

1312 Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları,s.

1313 Bu aşiret Bayatlar içerisinde de görülür.

1314 Dulkadiroğlu,a.g.e.

1315 Söylemezoğlu,a.g.e.

1316 Yaşar,a.g.e.,s.35., B.O.A. 998 Numaralı Defter.,a.g.e. 90.

1317 İslamlı ve Aksaray idari sahasında bulunan bu taifeleri Yusuf hoca adı geçen eserinde Avşar arasında yer verir.

1318 Söylemezoğlu,a.g.e.

1319 BOA.Tarih :13/Ra/1141 (Hicrî) Dosya No :4 Gömlek No :305 Fon Kodu :İE.ŞKRT

Yılanlı Aşireti: Yılanlı' oğlu adı ile de anılan aşiret, Türkmen taifesine bağlı olduğu ve adını Kuman Türklerine bağlı bir oymaktan aldığı belirtilir.¹³²⁰ Tarihte, Aksaray yöresinde Yılanlı Baba adlı bir kanaat önderlerinin yaşadığı anlaşılr. Çornuşek Nahiyesi Yılanlıca karyesi kurucuları,¹³²¹ Bozok sancak bölgesinde kurulmuş Yılanlıobası karyesi kurucuları, aşiret üyelerinin tarihte Akdağmadeni yöresi “Yılanlıobası karyesi”, Kurşunlu Kazası eski adı “Yılanlı” yeni adı Madenli köyü, Kalecik Kazası Kazası “Yılanlı karyesi”, Kırşehir yöresi “Yılanlıca Karyesi” ve Gölly köylerini kurup adlarını verdikleri anlaşılr.

Suşehri İlçesi Gökçetaş köyünde yaşayan Yılanlı soyadı, Gürün İlçesi Güllübük köyünde Yılan soyadı, Niğde İli Merkezinde Karayılan soyadı, Yahyalı İlçesi Taşhan köyünde Yılan soyadı, İncesu İlçesi Garipçe köyünde Karayılan soyadı, Sungurlu İlçesi Balkaya köyünde yılanlıoğlu sülale adı almış oymak, Arıfegazili kasabası, Kızılırmak İlçesi Halaçlı köyü arazisi içerisi ve Keskin İlçesi İbikli köyü arazisinde Yılanlı adlı mevkilere adlarını vermiş oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Dahi Hallac-ı Mansur un mekanı anda

Necm-üd-din Sugra ya ver selamı anda

(Yılanlı Baba) dahi (Gül Ali) namı anda

(Çaput Baba) dimekle maruf hakana yalvar.

Bu tarihi şiirde “Yılanlı Baba” adlı dini ve milli kanat önderinin önemi belirtilmektedir.

Atmalı Aşireti: Atmalı adı ile de kaydolunur. Aşiretin konar-göçer ekrâd taifesine bağlı olduğu ve bazı taifelerinin, tarihte Sivas yöresinde yaşadıkları kaydolunur.¹³²²

Aşirete bağlı bazı taifelerin XVIII. Yüzyılda Kangal ile Hasançelebi arasında bulunan Alacahan ve Ulaş mevkiinde, bazı taifelerin 1861 yılında Gürün civarında, bazı taifelerin 1891 yılında Divriği Vazıldan karyesinde, bazı taifelerinde Atmalı, Nallı, Seki karyelerinde bulundukları kaynaklarda yer almaktadır.

Divriği İlçesi Avşarcık köyü mevkiinde Atmalıoğlu kalesi adlı eski bir yerleşim yerine adını vermiş oymaklar ile Atmalıoğlu köyünü kurmuş oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Gürün İlçesi Böğrüdelik ve Karadoruk köyleri, K.Maraş/Pazarcık İlçesi Memişkahya köyü ile Yukarıhöçüklü köyü, Afşin İlçesi Türkçayırı, İncirlik, İnci ve Oğlakkaya köyü, Yozgat/Çekerek İlçesi Hacıköyünde bazı oymaklar ve G.Antep/Nurdağı İlçesi Atmalı köyünde yurt tutmuş bazı oymakların bu aşirete bağlı oldukları rivayet edilir.

Sadaka Aşireti: Sadaklu adı ile de anılır. Tarihte Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Sadakakuyusu adlı yerleşim yerini kuran oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Aşiretin XVIII. Yüzyıl iskalarında Nevşehir yöresine yerleştirilmiş aşiretlerden olduğu ve Boynuinceli teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılr.¹³²³

Tıraş Aşireti: Tıraş, Turuş adı ile de anılır. Konar-göçer Türkmen taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların Kırşehir/Çiçekdağı bölgesinde yayladıkları, Aydın ve Sarıhan bölgelerinde kışladıkları bilgisi aktarılır.¹³²⁴

Aşirete bağlı oymakların Zamantı Kazası idari sahasında yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılr. Bozulus Türkmen Aşiretlerinden olan Tıraş Aşireti mensupları, XVIII. Yüzyıl Zorunlu

1320 Ali Tayyar Önder, Türkiye'nin Etnik Yapısı, <http://www.turktoresi.com/viewtopic.php?f=18&t=2418>

1321 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1322 Türkay,a.g.e.

1323 Gül,a.g.e.Tez.

1324 Önder,a.g.e.

iskanlarında önce Aydın yöresinde yerleştirilmişler, ancak bura durmayan aşiret mensupları Anadolu içlerine gelmişler, daha sonra Nevşehir yöresine yerleştirilmişlerdir.

Yeşilhisar İlçesi eski adı Tıraş olan Kayadibi köyü kurucuları ile Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Tıraş soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılmaktadır.¹³²⁵

Kızır Aşireti: Suşehri İlçesi idari sahasında bulunan Kiziryurdu adlı yerleşim yeri adının buradan dönüştüğü, dolayısı ile köyü kuran oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Bereketli Aşireti: Berketanlı, Rumi-Bereketli adı ile de anılır.¹³²⁶ Aşiretin Rışvan Aşiretine bağlı olduğu belirtilir.¹³²⁷ Aşirete mensup taifelerin tarihte Niğde, Bozok, Kır-şehir/Çiçekdağ ve Ankara yöresinde bulundukları kaynaklarda yer alır.

XVI. Yüzyılda Eskiil Nahiyesi ve Niğde Kazası idari sahasında bulunduğunu anlaşılan aşiret üyelerinin kendi adı ile bölgede bir teşekkül oluşturduğu kaynaklardan anlaşılr.

Aşiret üyelerinin eski adı Bereketli Madeni olan Çamardı İlçesine adını verdiği, tarihte Bozok sancak bölgesi, Kır-şehir, Kurşunlu (Milan) Kazası, Kaman Kazası idari sahası ile Delice-özü Kazası idari sahaları içerisinde Bereketli ve Bereketçük adı ile köyler kurdukları,¹³²⁸ bazı oymakların 1729 yılında Koçhisar yöresinde bulunduğu anlaşılr.¹³²⁹ Ayrıca aşiret üyelerinin Rakka sürgüne katıldıkları ve 1752 yılında Rakka’da oturdukları anlaşılr.

Rumiyanlı Aşireti: Danişmentli Türkmen Aşiretlerindendir. “Rumevi” adı ile de anılır. Aşirete bağlı bazı taifelerin Sivas ve Amasya yöresinde 63 hanede ve¹³³⁰ Kayseriyye, Niğde, Kır-şehir mintikalarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹³³¹

Bakır Aşireti: Niğde İli Konaklı köyünde Bakır soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Bakır soyadı, Hacılar İlçesi Merkezinde Bakır soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman köyünde Bakır soyadı, Develi İlçesi Küçükkünye köyünde Bakır soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Bakır soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Karacakurt Aşireti: Karacakürt, Karacayurt adı ile de anılan aşiretin, Anadolu’ya gelmeden evvel Orta Asya’da bulunan Sır’i Derya Nehri boylarında bulundukları ve tarihte yörede Kalender Karakurt Baba adlı ünlü bir reisinin yaşadığı belirtilmektedir.

Karakurd Baba adlı bu reis için Selçuklu Sultanı Kılıçarslan tarafından 1135 yılında Kır-şehir yöresinde türbe yaptırılması bu reis ve aşiretinin fetih hatta, fetih önceleri Orta Anadolu’yu yurt etmiş Türkmen Aşiretlerinden olduğu bilgisini vermektedir.

Aşiret üyeleri XIII. Yüzyıl ortalarında yörenin Moğollar tarafından işgal edilmesi üzerine güneye gittiği bir kısmının, XV. Yüzyılda Dulkadirliyle, bir kısmının da daha sonraki yüzyıllarda ata yurtlarına geri döndükleri anlaşılr.

Tarihte Kır-şehir sancağı Karakurd, Cuma ve Kozancıkuyusu karyelerinde 12 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin,¹³³² XVI. Yüzyılda Sivas Kazası ve Eyub İli Nahiyesi idari sahalarında bulunduğu, bazı taifelerin Karacadağ Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karakutlu karyesinde yaşadıkları belirtilir.

1325 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları.

1326 Halaçoğlu, Düinden Bu Güne Rışvanlı Aşireti, a.g.m.

1327 BOA. Tarih :30/M /1168 (Hicri) Dosya No :59 Gömlek No :2930 Fon Kodu :C..ZB..

1328 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları,s.147.

1329 B.O.A. Tarih :13/Ra/1141 (Hicri) Dosya No :4 Gömlek No :305 Fon Kodu :İE.ŞKRT

1330 Söylemezoğlu,a.g.e.

1331 Türkay,a.g.e.

1332 Halaçoğlu, A.A.O.C.,a.g.e.Cilt. 3

Develi ve Erciyes Kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı tailerin 1727 yılında 59 hane ahalisi Nevşehir'e iskan edildikleri,¹³³³ bazı tailerininde Niğde Kazası, Nevşehir Kazası, Aksaray, Hacıbektaş Kazası idari sahalarında yurt tuttıkları anlaşılr.

XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarından önemli oranda etkilendikleri, bir kısmının Rakka'ya tehcir edildikleri, bir kısmında Avanos İlçesi merkezi ve adı geçen ilçeye bağlı Karacauşağı köyüne yerleştirildikleri belirtilmektedir.

Kırşehir yöresinden 56 hane olarak gelip, Nevşehir'in Türkmen mahallesi olarak bilinen Karacakürt mahallesini kurdukları belirtilen aşiret üyelerinin Bozulus Türkmenlerine bağlı olduğu, bazı tailerin 1857 yılında Eyub İli Nahiyesi ve Nevşehir yöresinde iskan oldukları belirtilir.¹³³⁴

Aşiret üyelerinin anlatımları atalarının "Akça, Hasan ve Yağmur" adlı reisler yönetimi ile üç bölük halinde Kırşehir yöresine geldiklerini belirtmektedirler.¹³³⁵

Kır-şehir yöresinde kurulmuş "Karakurd Karyesi, Cuma ve Kozancı-ziyaret yeri mezraları,¹³³⁶ Akcağıl, Karahıdır, Ecikağıl, Dedeli, Değirmenkaşı, Göllü, Güzler, Karalar, Karıncalı, Kesikköprü, Kocabey, Kurucağıl, Saraycık, Depesidelik, Ulupınar köyleri",¹³³⁷ Günümüzde Mucur İlçesi mın-tıkasında bulunan "Aksaklı, Altınyazı (Aflak), Asmakaradam, Avcıköy, Aydoğmuş, Babür, Budak, Büyükkayapa, Catalarkaç, Dağciftliği, Dalakçı, Devepınarı, Geycek-Kabadurak, Gümüşkümbet,¹³³⁸ Saraycık,¹³³⁹ Güzyurdu, İnaç, Karacaali-li, Karakuyu-Rışvan-Keleş, Karkın, Kepez, Kıran, Kızı-lağıl, Kurugöl-lü, Küçükburunağıl, Küçükkavak, Obruk, Palangıç, Pınarkaya, Rahmanlar, Seyfe, Susuz, Tataryeğenağa, Yazıkınık, Yeniköy-Çömelek, Yeşilyurt, Yörtücek köyleri"nde yaşadıkları belirtilmektedir.

Bir aşiret üyesi tarihte yazdığı şiirle;

Türk'ün ilk vatani Orta Asya'dan
Gelip bu yurtlara konan Karacakurt
Oğuz İllerinden Sir'i Derya'dan
Kopup bu yerlere gelen Karacakurt.

Kendilerini tanımladıkları ve Oğuz-Türkmen Aşireti oldukları bilgisi aktarılmaktadır.

Aşiret mensubu bazı tailerin 1793 yılında Nevşehir Sadrazam İbrahim Paşa Efkaında ziraat ettikleri ve ¹³⁴⁰ Aksaray, Kır-şehir, Süleymanlı, Mucur, Hacıbektaş kazalarında sakin oldukları belirtilmektedir.

Aşiret üyelerinin günümüzde Kırşehir yöresinde kurulmuş 50-60 köyde yurt tuttıkları anlaşılmaktadır.¹³⁴¹

Tarihte Kars-Sarıkamış yöresinde Karakurd adlı kasabaya adını verdikleri anlaşılan aşiret adı ile yörede oymaklar bulunduğu görülmektedir.

1333 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

1334 BOA.Tarih :13/C /1275 (Hicrî) Dosya No :581 Gömlek No :40 Fon Kodu :MVL

1335 Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.93

1336 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1262.

1337 Hasan Şahin,a.g.e.s

1338 Milliyetçi Köylü Millet Partisi Kurucu Genel Başkanı Ünlü siyasetçi Osman Bölükbaşı'nın köyü.

1339 Saraycık köyünde yaşayan Ceylan soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu belirtilir. Aşiret üyesi Öğre - men, Oğuz Ceylan, Manavgat İ.Ö.O. Müdürü.

1340 BOA. Fon Kodu: C..EV.. Gömlek No:12692 Dosya No:251 Tarih: 19/Ş /1199 (Hicrî)

1341 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:3519.

Tarihte Sivas/Alı Baba mahallesinde Karakurt sülale adı, günümüzde Sivas İli Merkezinde Karayurt soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezi, Ağcakışla, Akçakışla ve Kevenlik köyünde Karacakurt soyadı, Akıncılar İlçesi Şenbağlar köyünde Karakurt soyadı, Yıldızeli İlçesi Çubuk ve Yaylagöze köyünde Karakurt soyadı, Sivas İli Merkezinde Karakurt soyadı, Kozaklı İlçesi Doyduk köyünde “Karakürtler” sülale “Metin” soyadı almış oymak, Kayseri İli Kocasinan semtinde Karakurt soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Karakurt soyadı, Bünyan İlçesi Merkezinde Karakurt soyadı, Akkışla İlçesi Gümergen adlı yerleşim yerinde Karakurt soyadı, Sarız İlçesi Dallıkavak köyünde Karakurt soyadı, Tarihte Kırşehir İli idari sahasında “Karakurd” adıyla köy kurmuş olan oymaklar,¹³⁴² Uğurludağ İlçesi menkezi (Kızılviran) “Karacakürdoğlu” sülale adı almış oymak,¹³⁴³ Kurşunlu İlçesi Sivricek köyünde “Karakurt” soyadı almış oymak, Çorum İli Kuşsaray, Güzeyurt ve Karapürçek Köyünde “Karakurt” soyadı almış oymaklar,¹³⁴⁴ Yerköy İlçesi Topaç Köyünde “Karakurt” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi Kuruçay Köyünde “Karakurt” soyadı almış oymak, İskilip İlçesi merkezinde “Karakurt” soyadı almış oymak, Alaca İlçesi Çatalbaş Köyünde “Karakurt” soyadı ve aynı ilçenin Bolatçık Köyünde “Karacakürt” sülale, Türkmenler lakabı ile bilinen oymak,¹³⁴⁵ Eski adı Kızılviran olan Uğurludağ İlçesi merkezinde Karakürt sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Beylice Köyünde “Karakurt” sülale “Tolga” soyadı taşıyan oymak, Ankara/Elmadağ İlçesi Aşağıkışla Köyünde “Karakurt” soyadı almış oymak ve Mucur İlçesi Rişvan Köyünde “Karakurt” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹³⁴⁶

Ayrıca Akçakent İlçesi Mahsenli (köyü) Kasabasında 1727 yılında yerleştiği belirtilen “Karatürk” adı almış oymağın adının buradan bozulduğu sanılır.¹³⁴⁷

Karacakurtlara Bağlı Aşiretler: Yağmur Aşireti.

Yağmur Aşireti: Karacakurt Aşireti’nin alt tâifesi olduğu belirtilir. Adı, pek çok Oğuz beyi tarafından kullanıldığı kültür kaynaklarında yer alan bir husustur. Avşar ve Bayat Boylarına bağlı olduğu yönünde görüşlerde bildirilen aşiretin, Gazneli Mahmut döneminde 4000 aileden müteşekkil olduğu belirtilir.

Tarihte, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Başyağmur ve Yağmuröyük karyesi kurucuları, Eyubili Nahiyesi idari sahasında Yağmuröyüğü karyesi, Kılmağad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yağmurcuk karyesi, Karakaya Nahiyesi idari sahasında Yağmurbey karyesi kurucuları ve Kayreriyye yöresinde kaydolunmuş Yağmurbey karyesi kurucularının bu aşirete mensup oldukları anlaşılır.

Günümüzde Ağaçören İlçesine idari sahasında kalmış Yağmurhüyüğü köyü kurucuları, Sivas İli merkeze bağlı Yağmurluseki köyü kurucuları, Bünyan İlçesi idari sahasında bulunan Yağmurbey köyü kurucuları, Bünyan İlçesi idari sahasında bulunan Yağmurbey köyü kurucularının bu aşirete bağlı ve bazılarının tarihte kurulmuş Yağmur köylerinin devamı olduğu anlaşılır.

1342 BOA.998. Numaralı Defter.

1343 Kızılviran Karyesi kaydı 1844 yılına ait.

1344 Karapürçek Köyünde yaşayan “Karakurt” soyadı almış oymağın atalarının Kırşehir yöresinden geldiği ve son yüzyılımıza kadar orada yaşayan “Karacakurt Aşireti” üyeleri, başka bir ifadeyle akrabaları ile bir birlerine gidip geldikleri aşiret üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

1345 www.bolatcikkoyu.com. Bu oymağın atalarının Çiçekdağı yöresinde yaşayan Karacakurt Aşireti’nin bir uzantısı olduğu belirtilir.

1346 Tufan Gündüz; XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Danişmendli Türkmenleri.,s.105. (Tufan Hoca adı geçen eserinde Kürt Mahmatlı Cemaati ile Karacakürt Cemaatinin Türkmen olduğu yönünde şüphe bulunmadığını keydetmektedir) Karacakürt Aşireti üyesi olan arkadaşlarım, Araştırmacı Yazar Baki Yaşa Altınık ve Bahaddin Ergezer Eserlerinde aşiretleri ile bilgiler aktarmaktadır.

1347 Hasan Şahin,a.g.e.s.234

Aşiret mensuplarının, Kırşehir yöresinde yaygın bir nüfusa sahip oldukları aşiretin adıyla pek çok sayıda dağ, köy ve adak yeri ve sülaleye isimlerini verdikleri anlaşılar.

Tarihte Bozok Sancağı dahilinde kurulmuş “Baba Yağmur” adlı köye,¹³⁴⁸ Çiçekdağı İlçesi yöresinde 1585 rakımlı “Yağmur Dede” adlı dağa, Alaca İlçesi Yatankavak Köyü arazisinde “Yağmur Dede” adlı dağa, bu dağa üzerinde bulunan “Yağmur Baba” adlı türbeye ve aynı ilçenin Bolatçık Köyü mıntkasında bulunan “Yağmur Tepesi” adlı bir yükseltiyi adını vermiş oymaklar, Kırşehir merkeze bağlı “Yağmurlukurtbeliyeniyapan, Yağmurluarmutlu, Yağmurlukale, Yağmurlu-sayobası, Yağmurlubüyükoba köyü ve Kaman İlçesi Yağmurlusaruşağı” adlı köylere adını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.¹³⁴⁹

Niğde Vilayeti idari sahasında yaşayan Yağmuroğulları sülale adı almış oymak, Yıldızeli Kazası Karakaya köyünde Yağmuroğulları sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Yırce karyesinde Yağmuroğlu sülale adı almış oymak, Niğde İli idari sahasında Yağmur oğulları sülale adı, Suşehri İlçesi Bostancık köyünde Yağmur soyadı, Sivas İli Başbüyük ve Hayırbey köyünde Yağmur soyadı, Yıldızeli İlçesi Yukanekecik köyü ve merkezinde Yağmur’cu soyadı, Avanos İlçesi Tatar ve Özkonak köyünde Yağmur soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kayaaltı köyünde Yağmur soyadı, Derinkuyu İlçesi Yazıhöyük köyünde Yağmur soyadı, Niğde İli Merkezinde Yağmuroğlu soyadı, Niğde İli Merkezinde Karayağmurlar soyadı, Ulukışla İlçesi Şeyhomerli köyünde Yağmur soyadı, Tomarza İlçesi Özlüce, Kevenağıl, Turanlı, Ekinli köyünde Yağmur soyadı, Pınarbaşı İlçesi Çakıl-kaya köyünde Yağmur soyadı, Bünyan İlçesi Yağmurbeyli köyünde Yağmur soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Yağmur soyadı, Kozaklı İlçesi Küçükyağlı, Dört Yol, Akpınar ve Kuşaklı köyünde Yağmur soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise Soyadı Kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Karlıklılar Aşireti: Karlık adı ile de anılır. Karlık adı, Türkçe lügatlarda kar yığını anlamına gelir. Karlı, Kalmuk, Karlık adıyla kaynaklarda yer almış aşiret üyeleri, VI. Yüzyıla kadar Mava-unnehir civarında yaşamışlar, Türgiş Karlığı adıyla da anılmışlar ve M.Ö.840-M.S.1221 yılları arasında kendi adlarıyla devlet kurmuşlardır.

Aşirete bağlı bazı taifelerin Niğde ve Aksaray sancaklarında 50 hanede sakin oldukları 1501 tarihli kaynaklarda, bir taifeninde Kayseri sancağı idari sahasında 15 hanede yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Karlı karyesi, Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karlı karyesi, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Karlı karyesi, Karabey Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karlı karyesi, Ürgüp Kazası idari sahasında kurulmuş Karlık karyesi kurucuları (bu köyün halen tüzel kişiliğini koruduğu anlaşılar.), günümüzde Avanos İlçesi merkezinde yaşayan Karlı’oğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

1348 Baba Yağmur adlı bu köyün, XVI. Yüzyılda var olduğu ve günümüzde Sarıkaya İlçesi Baba Yağmur köyü olduğu sanılır.

1349 Baki Yaşa Altınok,a.g.e., Kendisi iyi bir araştırmacı olan ve Osmanlıcaya hakim olup belgelere kolay ulaşır, eserlerinde bilgileri ilk elden veren aşiret üyesi Baki Yaşa Altınok Bey, aşireti üzerine çok durmuş ve Türkmen Aşireti olduğunu belgelemiş yayınladığı eserler ve yaptığı Televizyon programları ile bunu bilim camiası ve yöre insanına anlatmıştır. Destekleyici unsurlarından bazıları ise, adı geçen aşiret üyelerinin bir kısmının Kürtçe aksanını, bir kısmında genel aksanı konuştuğu, Kürtçe aksanını ise uzun süre Kürt bölgelerinde yaşamalarından dolayı öğrendiklerini belirtmiştir. Yine, bu aşirete bağlı bazı taifelerin halk arasında Doksan üç harbi adı verilen Osmanlı-Rus Savaşında Osmanlının yenilmesi ve doğu illerinin Ruslar tarafından işgal edilmesiyle, işgal güçlerinden korumak amacıyla tekrar ata diyarlarına döndükleri belirtilmiştir.

“*Karlı, Karlık*” adıyla kaynaklarda yer almış aşiret üyeleri, VI. Yüzyıla kadar Mavanaünehir civarında yaşamışlar, Türgiş Karlığı adıyla da anılmışlar ve¹³⁵⁰ M.Ö.840-M.S.1221 yılları arasında kendi adlarıyla devlet kurmuşlardır.

Yozgat İli Çayıralan İlçesi civarında yaygın olarak yaşadığı belirtilen aşiret mensuplarının,¹³⁵¹ Delice İlçesi Karakısıp Köyü mıntıkasında bulunan 1066 rakımlı “*Karalık*” adlı tepeye, Alaca İlçesi Çomar Köyü mıntıkasında bulunan “*Karlık sırtı*” adlı mevkîye, İskilip İlçesi idari sahasında “*Aşağıkarlık*” adlı köye ve Yerköy İlçesi idari sahasında “*Karlı*” adlı köye adlarını verdikleri görülmektedir.¹³⁵²

Ayrıca Sungurlu İlçesi Karaevli sağır karyesinde karyesinde Karlıoğlu sülale adı almış oymak, İskilip İlçesi Hacıahmetderesi köyünde Karlıoğlu sülale adı almış oymak, Yerköy İlçesine bağlı Karacaahmetli Köyünde “*Karlık*” soyadı almış oymağa, Delice İlçesine bağlı Kuzeyyurt Köyünde “*Karlık*” soyadı almış oymağa ve Çorum İli Hacıahmetderesi Köyünde “*Karlı*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

Zakirli Kabilesi arasında yer alan “*Karlı*” adlı bir aşiretin yörede bulunduğu belirtilir. Çepni Boyu’na bağlı olduğu yönünde görüşlerde bulunan aşiret üyelerinin,¹³⁵³ Sorgun Kazası “*Güzalanı, Akbaş, Karlı, Aları*” adlı yerleşim yerlerinde 36 hanede yaşadıkları anlaşılır. “*Karlıhacı*” adlı taifelerin Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası mıntıkasında “*Karlıhacı*” adlı bir yerleşim yeri kurdukları vesikalarda yer alır.

Kara Baba Aşireti: Adını, Hacı Bektaş-î Veli’nin şeyhlerinden olduğu kabul edilen Kara Baba’dan aldığı anlaşılmaktadır. Tarihte yörede vakıflar kurmuş zaviyeler açmış Kara Baba adlı bu zati muhteremin adı, Sivas İli Şarkışla İlçesi ile Yozgat/Çayıralan İlçesi ara bölgesinde bulunan 2235 rakımlı bir dağa ve bu dağa üzerinde Kara Baba adıyla bir türbeye yine,¹³⁵⁴ Şarkışla İlçesi Yunusören köyü mıntıkasında Kara Baba adlı tepe ve bu tepe üzerinde bulunan Kara Baba adlı türbeye, Sulakyurt İlçesi idari sahasında bulunan Sarıkız Köyü mıntıkasında “*Kara Baba (Dede)*” adlı türbeye, Boğazkale İlçesi Çarşıdere Köyü ile Beşkıp Köyü mıntıkasında bir tepe ve civarında “*Kara Baba*” adlı türbeye, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Beşkıp, Çiftlik, Tirkeş ve Küçüpolatlı Köyleri mıntıkasında bulunan “*Kara Baba*” adlı türbelere yine, aynı ilçeye bağlı eski adı Diği yeni adı Oğlaközü Köyü mıntıkasında bulunan “*Kara Baba-Değnek*” adlı türbeye, Alaca İlçesi Büyükcamilî Köyü arazisi içerisinde “*Kara Baba*” adlı kutsal sayılan bir bölgeye,¹³⁵⁵ Yapraklı İlçesi Kullar köyü arazisi içerisinde “*Kara Dede*”¹³⁵⁶ ve Keskin Kazası idari sahasında idari sahasında kurulmuş “*Kara Baba*” adlı tekkeye adını veren aşiret zatlının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.¹³⁵⁷

Yöre ahalisi tarafından kutsal kabul edilen ve haklarında, ilahi manalı menkıbeler anlatılan Kara Baba türbelerinin aynı cemaatin reisleri oldukları anlaşılır. Kara Baba türbelerinin ortak özelliği bölgesinin yüksek rakımlı yerlerine yapılmış bulunması ve bazılarının üzerlerinde taş yığını olması ve bölgede yaşayan Alevî, Sünnî cemaatleri arasında kutsal kabul edilmesidir.

1350 Albayrak,a.g.e.,s.52.

1351 Sümer, Bozoklu Oğuz Boylarına Dair,s.318.

1352 Karlı-Karlık Aşireti, Bayat Boyuna bağlı olduğu bilgileri bulunmaktadır.

1353 Halaçoğlu,a.g.e. Yusuf hoca, bu taifeyi Çepniler içerisinde göstermektedir.

1354 www.gunes.koyu.50megs.com, Elmalı Köyü civarında bulunduğu belirtilir.

1355 Altın,a.g.e.,s. (Karababa adlı zatın Şeyh Mustafa Karababa adıyla da anıldığı bilgilerini aktarmaktadır).

1356 Kullar köyü Dede kayası mevkiiinde mezarı bulunur. Köyde bulunan ve bir su içerisinde bekletilen tahta kılıç’ın bu zata ait olduğuna inanılmakta, bu kılıç mezarın bulunduğu mevkîye götürülüp, orada tekrar su içerisine konulup yağmur duası yapılmış muhakkak yağmur yağar inancı vardır. Ayrıca Kara Dede’nin ülk-enin girdiği savaşlara katıldığı ve tahta kılıcı ile düşmanla savaşığına inanılır.

1357 BOA.EV. Dosya Gömlek no. 15016.

Yerköy İlçesi Yukarıhsangazili Köyü mıntıkasında “Kara mezar” adlı mevkîye, Delice İlçesi Bozköy mıntıkasında bulunan 786 rakımlı “Kara” adlı bir tepe ve bu tepe üzerinde bulunan türbeye, Sungurlu İlçesi Çamoluk¹³⁵⁸ ve Çiçeklikeller Köyü arasında bulunan “Kara (dikme) Baba” adlı bir mevki ve bu mevki de bulunan mezarlara,¹³⁵⁹ Çorum İline Bağlı Alıki Köyü ve Uğurludağ İlçesi Kızıağlı Köyü mevkisinde “Kara Tekkesi” adıyla bir türbeye adını veren zatların bu aşiret yada cemaatlerin reisleri olduğu söylenebilir.

Divriği İlçesi Anzahar köyü ve 5-6 mezradan oluşan Çamşey de yaşayan Karababa soy ve sülale adı almış oymaklar, Şarkışla İlçesi Kömürkaya köyünde Karababa soyadı, Sivas İli Onbaşlar ve Karalı köyünde Karababa soyadı ve Divriği İlçesi Kevendüzü köyünde yaşayan Karababa soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Lekvanik ‘Lek’ Aşireti: Diğer bir adının Litvanik, Lek, Çorum Kürdü olduğu ve Lek adının, Kafkas kökenli, Turani soydan olduğu kabul edilen Lak-Lek boyundan aldığı anlaşılr.¹³⁶⁰ Konar-göçer Türkmen tâifesinden olan aşiretin yaylak-kışlak hayatı yaşadığı bazı taifelerinin, kış aylarını Adana yöresinde, yaz aylarını da Niğde sancağı Develi Kazası Harmanlık yaylalarında geçirdikleri kaynaklarda yer alır.¹³⁶¹

Türkmen tâifesine bağlı olduğuna ilişkin fazlaca arşiv bilgisi bulunan aşiret, Kanuni dönemine ait 200 Numaralı Tahrir Defterinde Bozulus Türkmenlerinden olduğu, 1610 yılına ait bir Mühimme Defterinde yine Türkmen tâifesine bağlı olduğu bilgileri yer almaktadır.

Kastamonu yöresinde de uzantıları olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Kır-şehir yöresinde 50 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.¹³⁶² XVI. Yüzyılda Kayseri sancağı yaylalarında 150 hanede yaylayıp, Arab vilayetlerinde kışladıkları bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin¹³⁶³ ekseriyetle Çorum yöresinde yurt tuttuğu ve XVIII. Yüzyılda gerçekleşen zorunlu Rakka İskânı ile bir kısmı Behil Nehri bölgesine, bir kısmı da burada yer kalmadığı için 624 çift ve buna bağlı 466 neferle Çitili Nahiyesine yerleştirildiği tarihi kaynaklarda yer almaktadır.¹³⁶⁴

Aşiret üyesi bazı oymakların Ceyhan Nehri’nin sağ tarafı Kozan-İmamoğlu arasında kışladıkları ve Kozanoğullarının suvari askerlerini oluşturdukları belirtilir.¹³⁶⁵

1764 yılında Sivas ve Halep yöresinde 1000 çadır da yaşadıkları bilgisi aktarılan¹³⁶⁶ aşiret mensuplarının müstakil olarak kurdukları köyler arasında Salur, Karaevli gibi Oğuz boy adları taşıyan köylerin bulunması, aşiret üyelerinin gelenek-görenekleri ve anlatımları bu konuyu şüphesiz kılmaktadır.¹³⁶⁷

Bazı üyelerinin hırsızlık vakalarına karıştıkları, bu bağlamda Karapınar köylerinden iki yüz deve ve öküz, Kırşehir mıntıkasından kırk çift araba öküzü, Aksaray ve köylerinden yüzlerce hayvan gasp ettikleri, bu suçlarından dolayı olmalıdır ki, devlet tarafından kadınları toplanarak Kayseri kalesine getirilip, burada hapsedildikleri 1742 yılına ait kaynaklardan anlaşılr.¹³⁶⁸

1358 Çamoluk Köyü ile Yerköy İlçesi Yukarıhsangazili Köyünde yaşayan “Ekici” soyadı almış oymakların akraba oymak olduğu belirtilir.

1359 Burası eski bir köy olduğu ve bu köy ahalisinin herhangi bir nedenle burayı terk ettiği anlaşılr. Adı geçen köylerde yaşayan bazı sülalelerin bu aşiret üyesi olduğu söylenebilir.

1360 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net.

1361 Yücel Özkaya, a.g.e., s.164.

1362 A.g.e., s.1603. Lek Aşireti’nin Türkmen olduğu söz konusu kaynakta yer alır.

1363 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt.4.

1364 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi Oğuz Boyları I.

1365 Murat Topaloğlu, Osmanlı Devletinin Çözülme Devrinde Kozanoğulları, Tez.

1366 Kuzucu, a.g.site-makale.

1367 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net

1368 Yücel Özkaya, a.g.e., s.168.

Aşiret mensuplarının başta Çorum kazası ve idari sahasında kurulmuş Kara Hisâr-ı Demürlü adlı yerleşim yeri olmak üzere yörede 29 köyde yurt tuttukları belirtilmektedir.

Eski adı Kızılviran olan Uğurludağ ilçe merkezinde 160 hanede,¹³⁶⁹ Köpeç köyünde 31, Belkavak köyünde 35, Aşlıarmut köyünde 111, Karaveli köyünde 40, Çelték (Kumçelték) köyünde 11, Yamadı köyünde 19, Dut köyünde 18, Cender (Dağönü) köyünde 41 nüfusla, Sungurlu İlçesi Karaoğlu köyünde 24, Tuğlu köyünde 19,¹³⁷⁰ Kızılcağışla köyünde 44, Üçoluk köyünde 12 nüfusla, Alaca İlçesi Suludere köyünde 50 nüfusla, İskilip İlçesi Yalakçay köyünde 38 nüfusla, Çorum İli Karadonaayşe köyünde 66, Cerit köyünde 26, Salur köyünde 86, Narlı köyünde 161, Karabodun köyünde 66, Gökçekaya köyünde 55, Ağıroğlan köyünde 23, Osmancık İlçesi Hıdırlık mahallesinde 5, Gemici mahallesinde 21 nüfusla yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹³⁷¹

Aşiret üyelerinin günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş *Tırkeş*, *“Espkiran”*,¹³⁷² *İncesu*, *Demirşeyh köyü*,¹³⁷³ *Çulhalı ve Eskikışla köyleri*,¹³⁷⁴ Bayat İlçesi eski adı *“Evcî, yeni adı Cevizli köyü”*, İskilip ilçesi idari sahasında kurulmuş *“Karaburun ve Çukur Köyleri*, Çorum merkez ilçe idari sahasında kurulmuş *“Tarhan, Delibekiroğlu, Kınık, Kalehisar ve Pembecik köyleri”*,¹³⁷⁵ Alaca İlçesi *“Kargın köyü”*,¹³⁷⁶ Çorum İli idari sahasında kurulmuş *“Deniz Köyü”* nde yaşayan *“Çorum kürdü”* sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹³⁷⁷

Niğde yöresinde bulundukları anlaşılan aşiretin adını,¹³⁷⁸ Şarkışla İlçesi merkezinde bir sülalenin Lektemur soyadı olarak yaşattığı görülür.

Diğer aşiretlerde olduğu gibi Çorum kürdü Aşiretine bağlı taifelerinde Rakka bölgesinden geri firar ettiği ve söz konusu bölgeyi yurt edinenleri anlaşılmaktadır. Günümüzde, Doğu bölgelerinde yaşayan *“Kara Çorum”*,¹³⁷⁹ *“Karaca Çorum”*¹³⁸⁰ ve *“Kara Sungurlu”*¹³⁸¹ adı almış aşiretlerin Rakka firarisi aşiretlerden olduğunu söylemek mümkündür.¹³⁸²

Eski adı Kızılviran olan Uğurludağ İlçesi merkezinde Lekali sülale adı almış oymak, Çorum İli merkezinde yaşayan *“Lek”* soyadı, İskilip İlçesi Yerli köyünde *“Lek”* sülale adı, Yukarıkarlık Köyünde *“Lek”* soyadı, Yaylacıkseki Köyünde *“Lekoğlu”* soyadı ve Bayat İlçesi merkezinde yaşayan *“Lek”* soyadı almış oymakların bu aşiretin günümüz uzantıları olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca, aşiret üyesi bazı oymakların Hatay İli Kırnkhan civarında yurt tuttukları ve bu bölgeye Rakka dan firar edip geldikleri anlaşılr.

1369 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.29.

1370 Tuğlu Köyünde yaşayan “Alptekin ve Aslanbuğa” soyadı almış oymaklar olduğu belirtilmektedir.

1371 Şahin,a.g.e.,s.33

1372 Espkiran Köyünde yaşayan oymak üyeleri “Toyran soy, Kara Kürt”, sülale adı almışlardır.

1373 Demirşeyh Kasabasında yaşayan oymak üyeleri “Karmış” soyadı almışlardır. Delice İlçesi Kavak Köyünde yaşayan “Kurmış” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten almış olacağı düşünülmektedir.

1374 BOA.A. MKT.MVL/11/Ra/1276

1375 Delibekiroğlu köyünde yaşayan “Yıldırım, Çetin, Kurt, Kayıkçı” soyadı, Kalehisar köyünde “Kılıç, Yıldırım “ soyadı, Karadonaayşe köyünde “Yıldırım” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı ve yakın akraba oldukları anlatılır. Pembecik Köyünün eski adının “Pamucak” olduğu bilinir.

1376 Bu köyde Öncü soyadı almış oymak.

1377 Demirşey Köyünde yaşayan “Karmış” adlı oymağın atalarının bu köyden geldiği belirtilir.

1378 BOA.Tarih :29/Z /1265 (Hicri) Dosya No :237 Gömlek No :93 Fon Kodu :A.}MKT.

1379 Türkay, a.g.e., (Elazığ İli, Palu İlçesi’ne “Kara Çorlu” adını vermiş bu aşiretin Türkmen olduğu belirtilir. www.elbeyli.org Ayrıca XIX. Yüzyılda İran’ı ziyaret eden “A.Dupi” adlı seyyah bu aşiretin Türkçe konuştuğu bilgilerini aktarır.www.ulasli.org

1380 Türkay,a.g.e.,s.397.

1381 Türkay,a.g.e, Kara Sungurlu adı verilen aşiretin Yörükhan taifesine mensup olduğuna ilişkin.

1382 Türkay,a.g.e., Kara Çorum adlı aşiretin Yörükhan taifesine bağlı olduğuna ilişkin.

Bağlı Aşiretleri: Aliçul, Dayılar, Akbaş, Hacılar, Karacalar, Kızılkoyunlu, Kırıntılı-Kıran, Seyyidvend, Karmış Aşiretleri.

Aliçul Aşireti: Aylıhul adı ile de anılır. Çorum İli Pamucak köyünde 42, Karahisar-ı Demürlü köyünde (Kalehisar) 188, Deniz köyünde 49, Narlı köyünde 151, Gökçekaya köyünde 66 nüfus ve Sungurlu İlçesi Demirşeyh köyünde 18, Eşme köyünde 23 nüfus yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹³⁸³

Dayılar Aşireti: Sungurlu İlçesi İkizli köyünde 55, Çorum İli Karadona köyünde 53 nüfus yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹³⁸⁴

Akbaş Aşireti: Akbaşoğlu adı ile de anılır. Dulkadirliyle yöreye geldiği ve tarih içerisinde Varsak teşekkülleri arasında hareket ettiği anlaşılr. Aşiretin, tarihte yaşamış ve kendi adı ile vakıf-zaviye kurmuş Akbaş Baba adlı bir beyine ait türbenin Sivas İli idari sahasında bulunduğu bilinir.¹³⁸⁵

Türkmen taifesinden olduğu kaydedilen aşirete mensup taifelerin tarihte Safevî Devleti'nin kuruluşu ve güçlenmesi için İran'a gittiği yine bilinen konulardandır.

Yine, tarihte Koçhisar Kazası idari sahasında Akbaş adlı bir köy kurduğu anlaşılan aşiret üyelerinin XVIII. Yüzyıl Rakka Tehciri ile yöreden uzaklaştırıldığı Çitili Nahiyesi Mağaracık e yerleştirildiği belirtilmektedir.

Ayrıca Uğurludağ İlçesi Küçükerikli Köyü mıntkasında "Akbaşoğlu" adlı tepe, Çiçekdağı İlçesi Pazarcık Köyü mıntkasında "Akbaşın yurdu" adlı mevkilere adını vermiş oymaklar, Çerkeş İlçesi "Akbaş köyü" kurucuları, Eldivan İlçesi Seydi Köyünde "Akbaş" soyadı, Kaman İlçesi İshacocalı ve Çağırğan Köylerinde "Akbaş" soyadı, Osmancık İlçesi Güneşören köyünde "Akbaşlar" sülale adı, Alaca İlçesi Kuyumcusaray Köyünde "Akbaş" soyadı, Çankırı/Orta İlçesi Derebayındır ve Elden köylerinde "Akbaş" soyadı, Kızılırmak İlçesi Tepealagöz Köyünde "Akbaşoğlu" soyadı, Çorum İli eski adı Kuduzlar, yeni adı Yeşilyayla Köyünde "Akbaş" soyadı, Mecitözü İlçesi Dağla ve İbek köyünde "Akbaş" soyadı, Yapraklı İlçesi Karacaoğlu köyünde "Akbaş" soyadı, Elmadağ İlçesi merkezinde "Akbaş" soyadı, Sungurlu İlçesi Kırankışla ve Derekışla Köylerinde "Akbaş" soyadı ve Uğurludağ İlçesi Boztepe Köyünde "Akbaş" soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Akbaş Aşiretinin Rakka Tehciri ile yöreden uzaklaştırıldığı Çitili Nahiyesi Mağaracık Köyüne yerleştirildiği belirtilmektedir.¹³⁸⁶

Hacılar Aşireti:¹³⁸⁷ Hacılar adının genel bir isim olması sebebiyle değişik boylar arasında bu adı taşıyan aşiretleri bulunmaktadır.

1383 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

1384 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

1385 Sivas Şah Hüseyin mahallesinde türbesi bulunan bu zati muhteremin Horasan erenlerinden birisi olduğu kabul edilmektedir.

1386 Halaçoğlu,a.g.m.,s.137.

1387 Halaçoğlu,a.g.e.,s.115,141. Aşiretin Lekvanik, dolayısı ile Çorum kürdü Aşiretine bağlı olduğuna ilişkin.

Tarihte Uluyörük teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret (Hacılar) adıyla Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahası, Melegübi Nahiyesi idari sahası, Sivas Kazası idari sahası, Ziniski Nahiyesi idari sahası, Gürün Nahiyesi idari sahasında köyler kurulmuş ve bu nedenle hani köy kurucularının söz konusu aşirete bağlı oymaklar tarafından kurulduğu ayrıştırılması şimdilik yapılamamıştır.

Hacılar adı almış aşiretlerden bazı taifelerin XVI. Yüzyılda İslamlı Nahiyesi Karabelek ile İğdecik mezralarında 22 hanede ve Develi Nahiyesi İdari sahasında yaşadıkları anlaşılır. Bozok mıntıkasında kurulmuş “Akçaağıl, Yassıpınar, Kuzağılı, Göynük ve Bozkuş Mezraları” nda 100 hanede ve Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “Cemal, Muhenna, Hamza fakihviranı, Gündük, Yassıpınar, Küçük ve Berle Mezra-karyeleri” nde yaşadıkları kaydedilir.¹³⁸⁸

Dulkadirliyle yöreye geldiği belirtilen aşiretin adıyla¹³⁸⁹ Kara Hisar- Behramşah Nahiyesi ve Hüseyin-Abad Nahiyesi idari sahalarında “Hacılar” adıyla köyler kurulduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹³⁹⁰

Safevî Devletinin kuruluşu ve güçlenmesi için İran’a gittiği aktarılan aşiret üyelerinin,¹³⁹¹ XVIII. Yüzyıl tehcirinde Rakka’da bulunan Çitili Nahiyesi idari sahası içerisinde ki Köprülü, Harmanlık, Celavend kuyusu, Kızıldoruç, Bağdat ve Höyükler Köylerine iskanlarının yapıldığı bilgisi aktarılır.¹³⁹²

Ayrıca Sungurlu İlçesi “Hacılarhanı Köyü” kurucuları,¹³⁹³ Çerkeş İlçesi “Hacılar köyü” kurucuları, Kızılırmak İlçesine bağlı “Hacılar Köyü” kurucuları, Hüseyin-Abad (Alaca) İlçesi’ idari sahasında kurulmuş “Hacılar Köyü” kurucuları ile Kırıkkale İline bağlı “Hacılar Köyü” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹³⁹⁴

XVIII. Yüzyıl Zorunlu Rakka iskanlarında Çitili Nahiyesi idari sahasında bulunan Köprülü, Harmanlık, Celavend kuyusu, Kızıldoruç, Bağdat ve Höyükler Köylerine yerleştirildikleri belirtilmektedir.

Aşiret üyelerinin Rakka’ya iskan edildikleri ancak, burada durmayıp firar ederek kendine bağlı Kırımtılı ve Lekvanik Aşiret ile birlikte geri döndükleri yine tarihi kaynakların aktardığı bilgilerdendir. Aşiret üyesi bazı oymakların Ceyhan Nehri’nin sağ tarafı Kozan-İmamoğlu arasında kışladıkları ve Kozanoğullarının suvari askerlerini oluşturdıkları belirtilir.¹³⁹⁵

Ayrıca, tarihte bölgede kurulmuş Hacılar İlçesi kurucuları, Aksaray/Ortaköy İlçesi halk arasında Hacılar olarak bilinen Seksenuşağı köyünü kurmuş oymaklar, Ağaçören İlçesi Sarıhasanlı köyünde Hacılar sülale adı almış oymak ve Ağaçören İlçesi Yenişabanlı köyünde Hacılar sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten almış olabilecekleri düşünülmektedir.

Karacalar Aşireti: Çorum İli Salur köyünde 97, Cerit köyünde 31, Uğurludağ İlçesi Dut köyünde 9 ve Alaca İlçesi Suludere köyünde 41 nüfus yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹³⁹⁶

1388 Halaçoğlu,a.g.e.,s.964.

1389 Aydın; A.g.e.

1390 B.O.A. 387 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Karaman ve Rûm Ahvali Defteri. Cilt. II.

1391 Sümer, Bozok Tarihine Dair. Bir Araştırma.,s.318.

1392 Orhonlu,a.g.e,s.60.

1393 Hacılarhanı köyünde 140 erkek nüfusun yaşadığı, Halil bin Ömer adlı bir muhtarlarının bulunduğu ve ahal -sinin rençberlik yaptığı bilgisi 1837 tarihli kaynaklarda yer almaktadır. H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.

1394 Sümer, Oğuzlar, s. 79.

1395 Murat Topaloğlu, Osmanlı Devletinin Çözülme Devrinde Kozanoğulları, Tez.

1396 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

Kızıl Koyunlu Aşireti: Lekvanik Aşireti arasında gösterilen aşiret mensubu taifelerin, Eskiil Kazası idari sahasında Başarmudlu karyesi ve Çubukarmudlu karyesinde 38 hanede, Yazıbaydın karyesi ve Kababaydın karyesinde 43 hanede yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.

Tarihte Süleymanlı ve Avanos kazaları idari sahalarında yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin,¹³⁹⁷ Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehri yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir'e iskan edildikleri kaydolunmaktadır.¹³⁹⁸

Bu yıllarda önce Rakka'ya iskan edilmek istendiği ancak, daha sonra vazgeçilerek 1721 yılında Dörder, Beşer hane olarak Süleymanlı Kazası mıntıkasında kurulmuş Taşkışla, Kozaklı, Güllühan, Savcılı, Burnukara köylerine toplam 70 hanesi iskan edildiği anlaşılmaktadır.

65 hane ahalisi Nevşehir merkez Kızılkoyunlu mahallesi ve Ürgüp yöresine yerleştirilmiş olan aşiret üyelerinin Niğde yöresi ile bölgede kurulmuş Dayılı, Topayan, Kalaşçı, Pinili-Çayıçı, Beygeçili, Güllühöyük, Burnukara, Yalnız Satılmış, Savcılı, Falcılı (bu isim Savcılı adından bozulmuş olmalı) köylerine dörder, beşer kişilik guruplarla yerleştirildikleri 1721 yılı kaynaklarında belirtilir.

Ayrıca Kozaklı İlçesi Duyduk de de yurt tutmuş bazı oymakların Kızılkoyunlu Aşireti mensubu olduğu bilgisi aktarılır.

Kıran Aşireti: Kırancalı, Kırantalı, Kıranlı adıyla da anılan aşirete bağlı tâifelerin adlarını köy, arazi, soy ve sülale adlarında yaşattıkları görülür. Bu aşiretin Lek ve Çorumkürdü adı ile anılan aşiretle ekseriyetle aynı bölgede yurt tutmuş olmaları adının buradan dönüştüğü, dolayı ile bu aşirete bağlı olacağını akla getirmektedir.

Bu bağlamda, tarihte Karahisar-ı Develi Nahiyesi Kırancık mezrası kurucuları, Cebel-i Erciş Nahiyesi Kıran karyesi kurucuları, Eyubili Nahiyesi Kıranöyüğü karyesi kurucuları, Niğde Kazası Bizkıran karyesi kurucuları, Eskiil Kazası Madenkıran karyesi kurucuları, Melikgazi İlçesi Kıranardı köyü kurucuları ve Malya Kazası Danakıran karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Rakka İskanı ile yöreden göçürüldüğü anlaşılan aşirete bazı taifelerin 1726 yılında Nevşehir yöresine iskanlarının yapıldığı belirtilir.

Eski adı “Kıran” olan Eskipazar İlçesini kurmuş oymak, Çorum İli idari sahasında kurulmuş “Kıranlık-Kıran Köyü” kurucuları ve adı geçen il sınırları içerisi Gökköy mıntıkasında bulunan “Kıran” adlı mevki, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “Kırankışla Köyü ve Espkıran Köyü” yine, aynı ilçe idari sahasında bulunan “Kıran harmanları” adlı eski yerleşim yeri-arazi, İnegazili köyü arazisi içerisinde bulunan “Kıran tepe” adlı mevkiye adını vermiş oymak, Kırşehir yöresinde kurulmuş Rahmanlar köyünde “Kıran yurdu” adlı arazi, Osmancık İlçesi Avlağı köyünde “Kıran” adlı yerleşim yeri, Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası mevkinde “Kıran düzlüğü” adlı arazi ve “Kıran mezarları” adlı eski mezarlık isimleri bu aşirete izafeten verildiği söylenebilir.¹³⁹⁹

Ayrıca Koyulhisar İlçesi Kızılelma köyünde Kıran soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Kıran soyadı, Yıldızeli İlçesi Güneykaya köyünde Kıran soyadı, Kayseri İli Kıranardı mevkiye adını vermiş oymak, Bor İlçesi Mıntıkasında Kıran soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Kıran soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Kıran soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Kıran soyadı, Kozaklı İlçesi Gerce ve Çağsak köyünde yaşayan Kıran soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

1397 Dulkadiroğlu, a.g.e.

1398 Ahmet Gündüz, a.g.e., s.88.

1399 Kıran mezarlığı adı verilen mıntıkada eski bir yerleşim yeri olduğu ve bu yerleşim yerinde “Kıran” adlı aşiret mensuplarının yaşadığı anlaşılr.

Seyyidvend Aşireti: Seydavend adı ile de anılır. Uğurludağ İlçesi Cender köyünde 57, Yamadı kebir köyünde 15, Karaveli köyünde 76, Üçoluk köyünde 16, Köpeç köyünde 30, Belkavakçiftliği köyünde 41 nüfusla, Sungurlu İlçesi Kızılcağız köyünde 60, Kötü köyünde 22 nüfusla, Çeltik köyünde 2, Suludere köyünde 29, Karaburun köyünde 84, Yalakçayı köyünde 50, Ağıroğlançiftliği köyünde 30 nüfusla yaşadığı 1840'lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹⁴⁰⁰

Kırıntılı Aşireti: Aşiret üyelerinin 1699 yılında Develi ovası'nda sakin Güngördü, Delili ve Kırıntılı Aşiretlerine mensup 400 asi, Niğde, Bor, Ürgüp, Ulukışla, Anduğu, Kayı, Ereğli kazalarında dolaylarında yol kesip, harman basarak haydutluk yaptıkları ve bu yüzden dolayı Kıbrıs Adasına zorunlu iskana tabi tutuldukları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁴⁰¹

Bir kısmının da XVIII. Yüzyıl Rakka'ya Zorunlu iskanına yollandıkları anlaşılan aşiretin, iskan bölgesinden kaçarak bağlı aşiretleri Lekvanik ve Hacılar Aşiret ile birlikte geri döndükleri anlaşılr.

Aşiret üyesi bazı oymakların Ceyhan Nehri'nin sağ tarafı Kozan-İmamoğlu arasında kışladıkları ve Kozanoğullarının suvari askerleri oldukları belirtilir.

Karmış Aşireti: Adını, eski Türk yurtlarından olan Andican, Semerkant ve Nenegan'da uzantıları bulunan Karmış oymağından aldığı¹⁴⁰²ve yöreye Dulkadirliyle birlikte Çukurova'dan geldiği anlaşılr.¹⁴⁰³

Aşiret mensuplarından bazı taifelerin Aksaray Kazası idari sahasında Karmış adı ile bir nahiye ve eski adı Karmış olan Yünlüce adlarını verdikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Zara Kazası Bedirviran-Nasır mezasında Karmışoğlu sülale adı almış oymak üyeleri, İskilip kazası idari sahasında "Karmış" adıyla bir köy kurucuları, Çorum/Emlak Divanı günümüzde Çorum Merkez idari sınırları içerisinde yer alan Deniz Köyü ve bu köyde yaşayan oymağın bir üyesinin tarihte Sungurlu İlçesi Demirşeyh köyüne göç ettiği ve günümüzde burada bir oymak şeklini aldığı oymak üyeleri tarafından anlatılmaktadır.¹⁴⁰⁴

Aşirete ilişkin yaptığımız alan araştırmalarında Çorum yöresinde yurt tutmuş aşiret üyelerinden bazı şahıslar, atalarının Türkmen gelenek-görenekleri içerisinde yaşamalarına karşı neden Çorum Kürdü adı ile anıldıklarını bilmediklerini belirtmişlerdir.¹⁴⁰⁵

1400 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

1401 BOA.Tarih :29/Z/1265 (Hicrî) Dosya No :237 Gömlek No :93 Fon Kodu :A.}MKT.

1402 Gülensoy,a.g.e.,s.90.

1403 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler,s.90.

1404 Ramazan Karmış; Adı geçen aşiretin üyesi, tarih ve kültür alanında tez yapan lisans öğrencisi. Ayrıca Deniz köyünden bir taifenin geçmişte Muratkolu köyüne göç edip buraya yerleştiği ve bu köyde Muhacir adı ile anıldığı belirtilir.

1405 Tırkeş, Kara Baba, Karacakurd-kürd ve Çorum kürdü Aşiretlerinin yakınlığına ilişkin bir araştırma; - Tırkeş Aşireti; Eski adı Budak-özü olan Sungurlu İlçesi'ne bağlı "Tırkeş karyesi-köyünde , Türkmen Aşiretine mensup taifelerin yaşadığı bilgilerini 1520 tarihli kaynaklar aktarır.

Daha sonraki yüz yıl kaynaklarında aynı geçen ilçe idari sahasında Üç tane daha Tırkeş ve Tırkeşan adı ile anılan köylerimizin bulunduğu kaynaklardan anlaşılr.

Bu köylerimizden birisi günümüzde Delice İlçesi idari sahasında yer alan eski adı Terkişan olan Sarıyaka köyü iken, diğerlerinin günümüzde Tatlısu adı verilmiş Tırkeş köyü ve Büyük İncesu köy mevkiinde kurulmuş ve 20 yüzyıl başlarında lağv edilmiş Tırkeş kaya köyü olduğu bilinir.

Tatlısu-Tırkeş köyünde yaptığımız alan araştırmasında köyde yurt tutmuş Tergeş-Tırkeş sülale Bayav soyadı almış oymağın eski adı Tırkeş kaya olan Büyükincesu köyü ile bağlantılı olduğu ve söz konusu köyde yaşayan soyadı almış oymakla aynı sülaleden oldukları bilgisi edinilmiştir. Çorumkürdü adı ile de anılan bu oymağın Çorum merkeze bağlı Kalehisar köyü, Sungurlu İlçesi Şingiller, İmirli ve Derekişla köylerinde de akrabalarının bulunduğu oymak üyelerinden dinlenilmiştir. Diğer bir anlatımla Tırkeş Aşireti üyelerinin Çorum Kürdü adı ile anıldığı Tırkeş köyü ile Büyükincesu köyünde teyit edilmiştir. Yine, Derekişla, Küçük-

Ağca Hasan Aşireti: Aşiret üyeleri Eskiil Kazası Şükürdepesi, Sıddıklı, Ağcain, Avşar, Feldin adlı karye-mezralarında ve Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılar.

Kara Hasanlı Aşireti, Çiçekdağı mıntıkasında “*Karahasanlı*” adlı köyü kurup adlarını verdikleri anlaşılar.

Ala Tatalı Aşireti: Aşiret üyeleri 1584 yılında Şamardı ve Sergiz Nahiyeleri idari sahasında yaşadığı anlaşılar.

Balaca Aşireti: Aşiret üyeleri Eskiil Kazası Dokuzöyüğü karyesinde 16 hanede, Oğlakdavşan kışlasında 24 hanede, Şakracık karyesinde 1 hanede, Kayabaydın karyesinde 15 hanede, Diledink karyesinde 58 hanede yaşadıkları belirtilir.

Bıyıklı Aşireti: Aşiret üyeleri Karahisar-ı Develi Nahiyesi Yenice Karacaviran, Bıyıklı mahallesi, Ebrece ve Döğerli adlı yerleşim yerlerinde 50 ile 100 hane arasında yaşadıkları belirtilen aşirete bağlı bazı taifelerin, Kilseme Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılar.

Sivas İli merkez Zilkar ve Çavuşbaşı mahallesinde Bıyıksoğlu sülale adı,¹⁴⁰⁶ Gemerek İlçesi İnkışla köyünde Bıyık soyadı, Şarkışla İlçesi Gazi köyünde Bıyık soyadı, Güllşehir İlçesi Gökçetoprak köyünde yaşayan Bıyıklı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımızı ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller destekler.

Her ne kadar Bıyıklı Aşiretini burada yer vermişisekte Avşarlar arasında yer alan Tacirli Aşiretine bağlı Bıyıklı adlı bir aşiretin bulunduğu da bilinmektedir.

polatlı, Büyükcinesu ve Sarıkaya köyünde yurt tutmuş Çamlık, Çalmuk, Çamlık soyadları almış oymakların atalarının eski adı ile Tirkeş kaya olan Büyükcinesu köyünden dağılış olmaları ve Çorumküdü sülale adları ile anılmaları konumuzu şüphesiz kılmaktadır.

- Çiçekdağı Kazası civarında “Dirkeş-Tirkeş-Akbörk” dolayısıyla, Tirkeş adıyla bir karyenin bulunduğu XVI. Yüzyıl vesikalarında yer alır. Günümüzde, “Akbiyık Köyü” nün kurulduğu yerde bulunan bu karyenin daha sonraları lağv edildiği ve bu köyde yaşayan oymağın “Ak-bıyık” adı aldığı anlaşılar.

- Delice İlçesi’ne bağlı eski adı, halk ağzında “Terkişen”, kayıtlarda “Türkeşan”, günümüzdeki adı “Sarıyaka” olan köyün kurucusu olduğu kabul edilen “Karabıyık” soy adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

- Çiçekdağı Kazası civarında “Dirkeş-Tirkeş-Akbörk” dolayısıyla, Tirkeş adıyla bir karyenin bulunduğu XVI. Yüzyıl vesikalarında yer alır. Günümüzde, “Akbiyık Köyü” nün kurulduğu yerde bulunan bu karyenin daha sonraları lağv edildiği ve bu köyde yaşayan oymağın “Ak-bıyık” adı aldığı anlaşılar.

- Delice İlçesi’ne bağlı eski adı, halk ağzında “Terkişen”, kayıtlarda “Türkeşan”, günümüzdeki adı “Sarıyaka” olan köyün kurucusu olduğu kabul edilen “Karapıyık” soy adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Kara Baba Aşireti; Bu aşiretin beyleri olduğu anlaşılan “Kara Baba” adlı zati muhteremlere ait yörede birden fazla türbe ve adak-dilek yeri bulunur. İlgili başlık adı altında ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı üzere, bu türbe veyahut adak yerleri “Tirkeş, Büyükcinesu, Küçükpolatlı ve Beşkız köyleri” arazisi içerisinde bulunur.

Başka, dikkat çeken bir hususta, “Kara Aşireti” ve bunun yörede isim yapmış “Kara Baba” adlı beyleridir. Adı geçen köylerin arazilerinde “Kara Baba” adıyla anılan mezarlar bulunması ve bu mezarlarda yatan zatların köyde yaşayan bazı oymakların ataları kabul edilmesidir. Kara Baba ile ilgili ayrıntılı bilgi ayrı başlık altında verilmiştir.

- Karacakurd-kürd Aşireti; “Kara kürt” adının da yörede halen kullanıldığı görülür. Sungurlu İlçesi Sunguroğlu Mahallesinde yaşayan “Kara kürd” sülale “Postalcioglu” soyadı almış oymak ve Çorum İli Karapürçek Köyünde yaşayan “Karakurd” soy ve sülale adı almış oymak.

- Çorum Kürdü Aşireti; Çorum kürdü Aşiretine bağlı “Kıran Aşireti” mensuplarınca kurulmuş Espkiran Köyünde yaşayan “Toyran” soyadı “Kara kürt ya da Çorum kürdü” sülale adı almış oymak.

- Tirkeş’lerin tarihte “Kara Türgişler”, Çorum Kürdü Aşireti’nin “Kara Kürtler” veyahut “Kara Çorum” adı ile anıldığı bilgisi ve söz konusu köylerin bir birlerine çok yakın olması aynı aşiret olacağı kuvvetli ihtimalini göstermektedir.

Hüseyin Hacı Aşireti: Pınarbaşı Nahiyesi Sarışeyh, Kütüklü, Çavuşlar ve Kayran mezrasında yaşadıkları,¹⁴⁰⁷ Ayrıca aşirete bağlı bazı taifelerin 1730 yılında Haymana Kazası Toyca mevkiine yerleştirildikleri belirtilmektedir.¹⁴⁰⁸

Hüseyinoğulları Aşireti: Gümüşhane/Şiran İlçesi Sarıca köyünde yurt tutmuş ve soyadı kanununda Aydın adı almış olan aşiret üyesi bazı taifelerin halk arasında 93 harbi adı verilen Osmanlı-Rus Savaşında Doğu illerinin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine Anadolu içlerine gelip yerleşmiş aşiretlere aittir.

Aşirete bağlı bazı taifelerin Çorum merkezinde bulunan Milönü mahallesinde yurt tuttıkları soyadı kanununda Akyol ve Arık soyadları aldıkları, bir taifesinin İskilip İlçesine yerleştiği soyadı olarak Şiranlı adı aldığı belirtilir.¹⁴⁰⁹

Hüseyinli-Deynli Aşireti: Aşiret üyelerinin Malya Kazası idari sahasında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.¹⁴¹⁰

Kamer Uşağı Aşireti: Türkmen Ekrâdı grubundan olan aşiretin Döğerlere bağlı olduğu bilgisi aktarılır.¹⁴¹¹ Tarihte Bor Kazasına bağlı olan Kemerhisar Nahiyesi kurucuları,¹⁴¹² Zara Kazasına bağlı olan eski adı Kemeriz olan Gümüşçevre Nahiyesi kurucuları, Koçhisar ve Eskiil Kazası idari sahasında Kemediş-Kemertaş mezrası, Pınarbaşı Kazası idari sahasında yer almış Kemer mezrası, İslamlı Nahiyesi idari sahasında yer almış Kemer karyesi, Şamardı Nahiyesi idari sahasında yer almış Gülkemer karyesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında yer almış Kemer karyesi ve Sarıkız İlçesi Kemer köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca Niğde İli Dünderli köyünde yaşayan Kamer soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Boynu Yumru Aşireti: Eskiil Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Alaca, Akçasu, İncesu, Kusunini, Armudlu, Çayanini, Bucakkuyu, Kiçidöğer, Kırıyacak, Şamlılar, Tire, Oğlandavşan, Ahakırlar, Talmazlı, Andak, Şadımanlı adlı yerleşim yerleri ile, Aksaray Kazası merkezi ve Yabak mahallesinde yaşadıkları belirtilir.¹⁴¹³

Ayrıca, tarihte Sivas yöresinde kurulmuş Boynuözü karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Boynu Yoğunlu Aşireti: Aşiret üyeleri XVI. Yüzyılda Sivas yöresinde görülen aşiret üyeleri, Şarkipare Nahiyesi idari sahasında Boynuyoğunlu bir köy, Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında Boynuyoğunlu adı ile bir köy ve Tomarza İlçesi idari sahasında Boynuyoğunlu adı ile köy kurukları anlaşılır.¹⁴¹⁴

Aşiret üyesi bazı taifelerin XVIII. Yüzyıl İskanlarında Yozgat civarından alınarak Eskişehir/Çifteler İlçesi köylerine yerleştirildikleri bilgisi araştırmacılar tarafından aktarılır.¹⁴¹⁵

Ayrıca Tomarza İlçesi eski adı Keprin olan Hacıpaşa köyünde Boynuyoğunlu Aşiretine bağlı taifelerin bulunduğu anlaşılır.¹⁴¹⁶

1407 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s.738,740.

1408 Halaçoğlu, İskan Siyaseti, a.g.e., s.105

1409 Necati Aydın, İş adamı Ankara/Elmadağ İlçesinde yurt tutmuş.

1410 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

1411 Türkay, a.g.e., s.37.

1412 Sezen, a.g.e., s.307

1413 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,41-46.

1414 BOA. 387 Numaralı Defter. Kayseriyye Livası, cilt.I., s.60.

1415 Bayar, a.g.e., s.

1416 Hacı Paşalı Aşiret üyelerinin 1584 yılında 45 hanede yaşadıkları Ayrıca Pınarbaşı İlçesi Karakilise adlı yerleşim yerinde 6 nefer yaşadığı bilgisi aktarılmaktadır.

Tanrıvermiş Aşireti: Tarihte İzmir-Efes bölgesinde Tanrıvermişoğulları adı ile bir beylik kurmuş olan aşiret mensuplarından bazı oymaklarının, Tanrıverdi, Allahverdi adı ile de anıldığı anlaşılr.

Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olduğu bilgileri aktarılan aşiret üyelerinin ayrıca Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Döğeri kebir ve Karadoğan karyesi 64 hanede, Karadayı karyesinde 3 hanede, Alacak karyesinde 12 hanede, Kızıleşek karyesinde 5 hanede, Karataş karyesinde 1 hanede, Uludöğeri karyesinde 52 hanede ve Aksaray Kazası Tahm-ı İblis karyesinde 1 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılır.

Çorum yöresinde “Tanrıverdi” adı ile bir köy kurdukları,¹⁴¹⁷ Kara Hisâr-ı Demürlü idari sahasında bulunan “Ekşielma, Eşme, Muratkolı, Tanrıvermiş ve Demirşey Köyleri” civarında yaşadığı ve “Kürtdöğeri” adıyla anıldığı belirtilir.

Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü, günümüzde Sungurlu İlçesi Demirşeyh Kasabasında bulunan Demürlü Zaviyesine ilişkin 1820 tarihli bir kayıttı bu zaviyeyi uzun süre Tanrıverdi Aşiretine mensup bir kişinin yönettiği bilgileri yer alır ve bu kişinin günümüzde Sungurlu İlçesine bağlı Ekşielma Köyünden olduğu anlaşılr.

Ekşielma köyünden bir taifenin, XIX. Yüzyıl ortalarında adı geçen ilçeye bağlı Yorgalı köyüne göç ettiği bilinir. Kürtler sülale, “Tanrıverdi, Mecidiye, Dalaklıoğlu” soyadı almış olan bu oymakların söz konusu aşiret üyesi olduğu söylenir.

Türkmen Kürdü olarak bilinen aşiret üyelerinden “Mecidiye” soyadı almış oymağın bir kolunun da aynı ilçe idari sınırında bulunan “Büyükincesu Köyü” nde yaşadığı ve “Bingeloğlu” soyadı aldığı anlatılmaktadır.¹⁴¹⁸

Ayrıca Kangal İlçesi Alacahan adlı yerleşim yerinde Tanrıverdi soyadı, Suşehri İlçesi Güneyli köyünde Tanrıverdi soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Tanrıverdi soyadı, Akıncılar İlçesi Şenbağlar ve A. Yeni köyünde Tanrıverdi soyadı, Sivas İli Sivritepe ve Yakupoğlan köyünde Tanrıverdi soyadı, Divriği İlçesi Bayırüstü köyünde Tanrıverdi soyadı, Gölova İlçesi Boğaz ve Çevrecik köyünde Tanrıverdi soyadı, Yıldızeli İlçesi Davulalan, Yusufoglan köyü ve merkezinde Tanrıverdi soyadı, Acıgöl İlçesi Merkezi ve İnallı mahallesinde Tanrıverdi soyadı, Bünyan İlçesi Güllüce ve Karahıdır köyünde Tanrıverdi soyadı, Pınarbaşı İlçesi Karahacılı köyünde Tanrıverdi soyadı, Hacıbektaş İlçesi Barak köyünde Tanrıverdi soyadı, Ürgüp İlçesi Akköy ve İltaş köyünde yaşayan Tanrıverdi soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Tanrıverdi soyadı, Ortaköy İlçesi merkezinde Tanrıverdi soyadı ve Bünyan İlçesi Karahıdır köyünde Tanrıverdi soyadı almış oymak, Kaman İlçesi Hamit ve Meşe Köylerinde “Tanrıverdi” soyadı, Kızılırmak İlçesi merkezinde “Tanrıverdi” soyadı, Mecitözü İlçesi Terken ve Boyacı köyünde “Tanrıverdi” soyadı ve Eldivan İlçesi Gölez Köyünde “Tanrıverdi” soyadı almış oymakların adını buradan aldıkları sanılır. Sanımızı ise Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Allahverdi Aşireti: Bozulus Türkmen taifesinden olan bu aşiret Tanrıverdi Aşireti ile aynı aşiret olma ihtimali bulunmaktadır.

1417 Tanrıvermiş adlı bu köyde 60 erkek nüfusun yaşadığı 1837 tarihli kaynaklardan öğrenmekteyiz. H.Haldun Şahin,a.g.e.,s. 431.

1418 “Bingeloğlu oymağı” bireyleri ile yaptığımız görüşmede atalarının konar-göçer bir hayat sürdükleri Mecitözü İlçesi civarı ile Boğazkale İlçesi eski adı Merdan yeni adı Akçiçek Köyü mıntıkasında yaşadıkları bilgilerini vermektedirler. Kesin bir bilgi olmamakla birlikte aşiretin, Mecitözü civarında kurulmuş “Tanrıvermiş köyü” ile alakası kuvvetli ihtimaldir. Ayrıca Eşimin anne tarafı “Tanrıverdi Aşireti” nin Yorgalı köyü uzantısıdır. Bu yüzden ve tarihten gelen bazı akrabalıklardan dolayı aşiret üyelerinin çoğunluğu ile tanışır em salimde olanlarla arkadaşlık ederim.

Aşiret üyelerinin Sivas, Karaman, Çankırı, Bozok, Kır-şehri ve Çiçekdağı yörelerine yerleştikleri bilgisi aktarılır.¹⁴¹⁹

Develi Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi Dildik, Osmancık, Eğik ve Kızağlı adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca, tarihte Kayseriye yöresinde kurulmuş Karahisar-ı Develi ve Develi Kazaları kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ayrıca Keskin İlçesi Dikmen köyünde yaşayan Develioğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Gür Ormanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Karahisar Nahiyesi'nde Kızılviran karyesinde 28 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.

İklıcı Aşireti: Aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası merkezinde ve Çerçimcik, Haydemağıl-Uzunoba mezarlarında 114 hanede yaşadıkları anlaşılr.

Tahar Aşireti: Taharlar, adını tarihte On Oğuzlar adıyla anılan Türk teşekkülünün Toharistan adlı gurubundan aldığı sanılmaktadır. 630-M.S.759 yılları arasında Toharistan Yabguları adıyla devlet kurmuş olan Taharlar, Afganistan yöresinde yaygın olarak yaşadıkları ve yaşadıkları bu topraklarda da Tahar gibi aşiret adıyla yerleşim yerleri, dolaylı ile şehirler kurdukları bilinir.¹⁴²⁰

Nevşehir İli Ürgüp İlçesi idari sahasında kurulmuş eski adı Tahar günümüzdeki adı Yeşilöz Köyü kurucuları ve Nevşehir merkezinde yaşayan Tahar soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹⁴²¹

Kul Hamza Aşireti: Eskiil Kazası Karıkışla ve Viranağılı yaylası'nda 32 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.

Sülemişli Aşireti: Adını 1298 yılında İlhanlı-Moğollara karşı mücadele etmiş bir Oğuz beyinden aldığı belirtilir. Tarihte Atçekenler teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Hasanlar karyesinde 3 hane, Hıdırlar karyesinde 1 hanede, Cüklesün mezarı, Sülacık mezarı, Karaburun mezarı, Karacağağ mezarı ve Musaöyüğü mezarında 150 hanede, Şamili karyesinde 5 hanede, Tekekürdü karyesinde 4 hanede yaşadıkları 1585 yılı kaynaklarında yer alır.

- Güneyce karyesi 63 hanede, Sarıyirik karyesinde 25 hanede, Kızılören karyesinde 8 hanede, Dibini karyesinde 13 hanede, Kolukman karyesinde 27 hanede, Kulak karyesinde 26 hanede, Ahiözü karyesinde 10 hanede, Diklice karyesinde 1 hanede, Çomakhacı karyesinde 28 hanede, Kurdbasan karyesinde 4 hanede, Gaziviran karyesinde 1 hanede, Kellerargı (Yazıkulak) ile Başın mezarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

- Karahisar Kazası Yenibeğkavağı karyesinde 8 hane, Bor Kazası Karahasan adlı yerleşim yerinde 4 hanede, ayrıca Demirci, Yenice, Dervişseydi, Karakilise ve Kireçlik adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

- Eskiil Nahiyesi Çardak, Karacakaya, Burnu, Musaöyüğü, Uzuncakuyu, Ahiözü mezarları, Niğde Kazası idari sahasında 4 hanede, Eskiil Kazası Deveviranı, Akviran, Gerçeğin ve Akçaağlı adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları yine aynı yüzyıl kaynaklarında yer alır.

- Çalışma bölgemizde kurulmuş Sülecik, Karacağağ, Gaziviranı, Kızılcağ, Başın, Kireçlik, Sücerek, Akçayır, Beğcik, Dikilice, Karaali, Kantarzenzikulu, Güzelağlı, Çandır, Karayatak,

1419 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.109.

1420 Recep Albayrak, Afganistan Türkleri, Berikan yayınları,s.48. Bu aşiretin Afganistan'da yaygın yaşadığı ve Tahar şehrine adını verdiği bilinir.

1421 Hüseyin Sevidik, Yeşilöz de Yer Adları ve Etrafında Oluşan Efsaneler,s.160.

Balduşa, Güneşlicekeyu, Konukman, Kulan, Karafakih, Bağaslı, Kızılca, Çomakhacı, İkikuyu ve Debini adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

- Aksaray Kazası Kızılcahilise ve Narlı mezralarında 96 hanede, Hasanlı karyesinde 2 hanede, Senirköyde 1 hanede, Yarımca karyesinde 1 hanede, Beğil karyesinde 4 hanede, Karaköy karyesinde 1 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁴²²

Ayrıca aşiret üyesi bazı taifelerin Çornuşek Nahiyesi Ağcamescid karyesinde 7 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.¹⁴²³

Yeni Beğli Aşireti: Aşiret üyelerinin Karahisar Nahiyesi Aşağıkavak karyesinde 15 hanede, Kesnek kışlağı ve Belviran mezrasında 12 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.

Ayrıca, tarihte Karahisar Kazası Yenibeğkavağı karyesi kurucuları ve Bozok/Akdağ Kazası Yenibeğ karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr. Söz konusu köylerde Dulkadirli Aşiretleri ile Sülemişli Aşireti üyelerinde yaşamış olmaları söz konusu aşiretlerle yakınlığını akla getirir.

Süleyman Hacı Aşireti: Aşiret üyeleri Çankırı/Kalecik Kazası Eskücek karyesinde 11 hanede ve Çarıkkuyusu karyesinde 19 hanede yaşadıkları 1579 yılı kaynaklarında yer alır.

Yılmaz Aşireti: Aşiret üyeleri Eskiil Kazası Gerger, Güppiye, Behlül, Çekensuyu, Çakan-kuyusu, Kubadkayası, Öşegili, Burunağıl, Eğrikuyu, Göybe, Evşenli, Çapıl ve Karaoğlu karyesi, Aksaray Kazası Adalı karyesi ve Niğde Kazası İnallı karyesinde yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.

Gündoğmuş Aşireti: Gündoğan, Gündoğdu adı ile de anılan aşiretin tarihte Uluyörük teşekkülleri arasında hareket ettiği kaynaklardan anlaşılr. Türkmen taifelerine bağlı olduğu belirtilen aşirete mensup oymakların, Kara Hisâr-ı Demürlü, Katar, Budak-özü, Bayat-özü ve Kalecik Kazası idari sahalarında bulunduğu anlaşılr.¹⁴²⁴

Sivas vilayeti idari sahasında ünlü bir beyinin yaşadığı günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılr. Yeniil Kazası Akçakışla karyesinde 34 hanede yaşadıkları ve Karacadağ Nahiyesi idari sahasında Gündoğan adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Çiçekdağı İlçesi Aydınşeyh Köyü ve Delice İlçesi Coğul köyü mıntıkasında bulunan “Gündoğdu” adlı tepeler, Süleymanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “Gündoğdu ve Topaç”, Bayat-özü Kazası idari sahasında kurulmuş “Gündoğdu”, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahası Sarıkamış Köyü mevkinde “Gündoğmuşlar” adlı mezra ve¹⁴²⁵ Şabanözü İlçesi idari sahasında kurulmuş “Gündoğmuş Köyü” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹⁴²⁶

Ayrıca Kırıkkale İl sınırları içerisinde bulunan Kömürcüler Köyünde “Gündoğdu”, Balışeyh İlçesi Ulaklı ve Akçakavak Köylerinde “Gündoğdu-Gündoğan”, Korgun İlçesi Maruf köyünde “Gündoğmuş”, Sulakyurt İlçesi Akkuzulu Köyünde “Gündoğmuş” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁴²⁷

Dokuz Aşireti: Tokuzlu, Tokuzcu, Topuz, Tokur adı ile de anılır.¹⁴²⁸ Dulkadirli Salımanlı kolu ile yöreye geldiği belirtilen aşiret mensubu bazı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında ya-

1422 Konyalı, Kanuni döneminde Aksaray/Yarımca köyünde 81 hane, 133 nüfus yaşadığı belirtilmektedir.

1423 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1424 BOA.387, 438, 998 Numaralı Defterler.

1425 Kara Hisâr-ı Demürlü gibi, Gündoğmuş adlı bu köyde geçen, yüzyıllarda lağv edilmiştir.

1426 Şabanözü İlçesi idari sahasında bulunan köyün eski bir köy olduğu XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait vesikalardan anlaşılr.

1427 BOA.387 ve 998 Numaralı Defterler.

1428 Yaşar,a.g.e.s. Kalender Çelebi İsyanı çoğunlukla Dulkadirli'ye tabi Karacalı ve Dokuz Aşireti üyelerinden

şadıkları, bazı taifelerin Eşkinciyan Nahiyesi idari sahasında 30 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁴²⁹

Konar-göçer Bozulus Türkmen taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Sivas, Ak-saray, Yeniil ve Bozok bölgesinde yaşarlarken XVIII. Yüzyıl Vezir Ahmet Paşa devrinde Rakka sürgününe tabi tutulup Urfa/Birecik yöresine yerleştirildikleri anlaşılmaktadır.¹⁴³⁰

Aşiret üyelerinin iskan yerinden kaçarak bir kısmı Maraş civarında bulunan Pazarcık Ovası, bir kısmı da Kilis yöresinde bulunan Soku ve Çoban dağları çevresine yerleştikleri ve daha sonrada bu bölgeden dağıldıkları, bir kısmının Anadolu içlerine doğru gelerek 1694 yılında Afyon/Sandıklı Nahiyesi bölgesine, bazı taifelerinde Ulukışla ile Akpınar arasında bulunan Havuzların, Dokuzhanı'nda bulunan pınarın Vakfı olan bölgeye iskanlarının yapıldığı kaynaklarda yer almaktadır.¹⁴³¹

Aşirete mensup taifelerin Delice-özü Nahiyesi idari sahasında “*Dokuz Döğenli*” adıyla bir mezra,¹⁴³² Yukarıkınık Nahiyesi idari sahasında “*Dokuz torba ve Tokuz-în*” adıyla iki mezra kurulduğu ve¹⁴³³ aşirete mensup bazı taifelerinin Bozok Sancağı dahilinde kurulmuş “*Yıldız, Mihmatlı, İşleğen, Karacaviran, Kocabasan, Sevli, Güdük, İsa Mezraları*” nda, bir taifenin de Budak-özü Kazası idari sahasında bulunan “*Halaçlı Mezrası*” nda yaşadığı bilgileri XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer almaktadır.¹⁴³⁴

Bozok, Baltı-Balı Nahiyesi Ahmed Karyesi 73 hane, Yelüz Karyesi 37 hane ve Kışla Mevkinde 42 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, Kırşehir mintikasında Çunkar-Çongar taifesi arasında görüldüğü ve bu taifenin “*Eğrübüklü*” adlı bir karyede 33 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılır.¹⁴³⁵

XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile Rakka'ya yerleştirilen aşiretin, iskan yerinden kaçarak bir kısmı Maraş civarında bulunan Pazarcık Ovası, bir kısmının da Kilis yöresinde bulunan Soku ve Çoban dağları çevresine yerleştikleri ve daha sonra bu bölgeden dağıldıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁴³⁶

Tarihte, Ürgüp Kazası Topuz karyesi kurucuları, Aksalur köyü civarında Topuz dağı'na adını vermiş oymaklar, Sivas İli merkez Ece mahallesinde Topuzoğlu sülale adı almış oymak,¹⁴³⁷ Zara Kazası Ilıca, Karacahisar köyünde Topuzoğulları sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.¹⁴³⁸

Tomarza İlçesi Özlüce köyünde Topuz soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Doğuz soyadı, Yahyalı İlçesi Merkezinde Topuz soyadı, Pınarbaşı İlçesi Küçükkaramanlı köyünde Topuz soyadı, Kayseri İli Yeşilyurt semtinde Topuzoğlu soyadı, Hafik Kazası idari sahasında yaşayan Topuzoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

oluştugu.

1429 Dokuz, Tokuzcu ve Tuğlu Dokuzu adı almış bu aşiretler ayrıca Avşar ve Döğer Boyu arasında da yer verildiği görülür.

1430 Türkay,a.g.e

1431 Türkay,a.g.e.,s.621.

1432 Arslan,a.g.tez. Dokuzdöğenli adlı bu mezra Yağlı Kasabası mintikasında olduğu anlaşılar.

1433 Koç,a.g.e.,

1434 BOA.998.Numaralı Defter.,a.g.e.

1435 Yusuf hoca, a.g. Eserinde Dokuz ve Döğenli Aşiretini Avşarlar içerisinde göstermektedir.

1436 Halaçoğlu, İskan Siyaseti adlı eseri,s.82.

1437 Şahin,a.g.e.

1438 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

Aksaray Kazası Armutlu karyesi¹⁴³⁹ arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan Dokuz adlı mevkiye adını vermiş oymak ve¹⁴⁴⁰ Aksaray ili merkez ilçe mıntukasında yaşayan Dokuzlar ve Dokuzoğlu soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Niğde İli Dokuzoğlu köyü kurucuları, Fesleğen-Koyunlu köyünde Dokuz soyadı, Bor İlçesi Mıntukasında Dokuz, Tokuz soyadı, Hacılar İlçesi Dokuzpınar mevki, Pınarbaşı İlçesi Dikilitaş köyünde Dokuz soyadı, Kangal İlçesi Deliktaş köyünde Topuz soyadı, Hafik İlçesi Çatpınar köyünde Topuz soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Topuz soyadı, Sivas İli Merkez civarında Topuz soyadı, Yıldızeli İlçesi Güneykışla köyünde Topuz soyadı, Hacıbektaş İlçesi Köşektaş köyünde Topuz soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez, Başdere ve Mustafapaşa köyünde Topuz ve Topuzdağı soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Topuz soyadı, Eski İlçesi Merkezinde Topuz soyadı ve Gülağaç İlçesi Camiliören köyünde Topuz soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Ayrıca Kaman İlçesi idari sahasında bulunan ve 1959 yılında yapılan İrfhanlı Barajı altında kalmış olan¹⁴⁴¹ “*Savcılı Dokuzlu*” adlı köy kurucularının da bu aşirete bağlı olduğu kuvvetli ihtimali bulunmaktadır.

Bağlı Aşireti: *Dokuz Döğenli, Tokur, Bezgar-Bezirgan, Bişanlı, Tuğlu Dokuzu, Tuğlu, İnanc-oğulları Aşireti.*

Dokuz Döğenli Aşireti; Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Halaçlı*” ve başka bir yerleşim yerinde yaşadıkları belirtilir. Ayrıca aşiret mensuplarının 1558 yılında Delice-özü Nahiyesi “*Salmanlı, Yağlıca ve Ağcaagılı Mezraları*” nda yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Alaca İlçesi Killik, Çevreli ve Büyükhırka Köylerinde yaşayan “... *Dokuz*” soyadı almış oymaklar ve Mucur İlçesi Solaklar mahallesinde “*Dokuzlar*” adlı sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Topuz Aşireti; XIX. Yüzyılın ortalarına ait haritalarda, Dokuz-lu olarak gösterilen ve yöre ağız-aksanında “*Topuzun Köyü*” olarak adlandırılan Sungurlu İlçesi “*Topuz Köyü*” nü kuran ve adını veren oymağın adını bu aşirete izafeten verdiği söylenebilir.

Bozok/Emlak Nahiyesi idari sahasında bulunmuş Bacılı köyünde yaşamış “*Topuz*” adlı taife, günümüzde Yapraklı İlçesi idari sahasında yer alan “*Topuz Sarayı*” adlı köyün kurucuları, Boğazkale İlçesi Beyyurdu Köyünde “*Şahinbaz*” soy, “*Topuzoğulları*” sülale adı almış oymak, Çorum yöresinde kurulmuş Çaltıcak karyesinde Topuzoğlu sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılr.¹⁴⁴²

Çorum Merkezinde kurulmuş Hacıkemal, Karamançavuş ve Çiriş Mahallesinde “*Topuzoğlu*” sülale adı almış oymaklar,¹⁴⁴³ Çorum İl Şeyhhamza Köyünde “*Topuzoğulları*” sülale adı almış oymak,¹⁴⁴⁴ Kadışehri İlçesi Ovacık Köyünde “*Topuzlar*” sülale adı almış oymak, Haymana İlçesi Karaömerli Köyünde “*Topuzoğulları*” sülale adı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

1439 Bu köy XVIII Yüzyıl Zorunlu iskanlarında teşekkül etmiş köylerimizden olduğu anlaşılr.

1440 Konyalı.a.g.e.,s.1821.

1441 Yaşar,a.g.e.,s.41.

1442 Şahinbaz Oymakları, Boğazkale İlçesi Beyyurdu Köyü ile Sungurlu İlçesi Orta kışla Köyünde yaşarlar, adı geçen köylerin birbirine yakın olmaları ve Dulkadirli Türkmenlerinden teşekkül etmesi bu oymaklar arasında ki, akrabalıkları söz konusu yapmaktadır.

1443 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1444 Şeyhhamza Köyünde yaşayan bu oymağın Birinci Cihan Savaşında üç şehit verdiği anlaşılr.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Sarıkaya köyünde yaşayan “*Topuzunuşakları*” sülale “*Şişginoğlu*” soyadı almış oymak, Korgun İlçesi merkezinde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Çerkeş İlçesi Sacak köyünde “*Toğuz*” soyadı almış oymak, Şabanözü İlçesi merkezinde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Eskişehir Köyünde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Yerköy İlçesi Derecik Köyünde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Osmancık İlçesi Baltacı Mehmetpaşa köyünde “*Topuzoğlu*” adlı mahalle ve bu mahalleyi kurduğu kabul edilen “*Topuz*” soyadı almış oymağa, Balıkesir İlçesi Bedesten Köyünde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Çorum İli Kırkdilim Köyünde “*Topuz*” soyadı almış oymak, Elmadağ İlçesi Yeşildere Kasabasında “*Topuz*” adlı eski yerleşim yeri olan mevki, Kızıllırmak İlçesi Bayanpınar ve Karalı Köylerinde “*Topuz*” soyadı almış oymaklar, Kırıkkale İl sınırlarında “*Topuz*” soyadı almış oymak üyelerinde adını bu aşirete izafeten aldıkları kuvvetli ihtimallerdendir.

Bezgar-Bezirgan Aşireti: Bezirgan, Topuz Aşiretinin diğer bir adıdır.¹⁴⁴⁵ Yozgat İli idari sahasında kurulmuş İnceçayır Köyü civarında bulunan “*Bezirgan pınarı*” adlı mezraya adını vermiş oymak ile Sungurlu İlçesi Mehmetbeyli Köyünde yaşayan¹⁴⁴⁶ “*Karslı, Karapıçak ve Karabacak*” soyadı almış oymakların bu aşiretle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

Oymak üyelerinde aile seceresi ile ilgili kısa bir bilgi bulunmakta ve bu secerede atalarının Kars İli, Selim İlçesi “*Bezirgangeçidi Köyü*”’nden geldikleri bilgileri yer almaktadır.¹⁴⁴⁷

Tarihte iz bırakmış ve İfşai mahlas adı ile anılmış ünlü Şair Eşref’in soyundan olduğu bilinen bu oymakların,¹⁴⁴⁸ Boğazkale İlçesi Kaymaz köyünde de bir uzantılarının bulunduğu ve bu uzantının “*Karabacak*” soyadı almış oymak olduğu bilinmektedir.¹⁴⁴⁹

Adı geçen oymakları, daha önceki baskımızda soyadından dolayı “*Kars-Karsan Aşireti*” içerisinde değerlendirip, Bayatlar içerisinde göstermiş olsak ta, “*Bezirgan Aşireti*” ne bağlılığı daha kuvvetli ihtimal olduğu görülmektedir.¹⁴⁵⁰

Oymak üyesi Şair Dursun Kars’lı aile secerelerini konu eden bir şiirinde,

*Aslım Kars elinden mekanım Çorum
Mehmetbeyli derler köyümüz bizim
Sözlerime yanlış yapmayın yorum
Horasan elinden soyumuz bizim.*

* * *

*Horasan’dan Kars eline gelmişiz
Seksen yıl bir müddet orda kalmışız
Doksan üç harbiyle göçer olmuşuz
Oğuz Türkleridir boyumuz bizim...*

Diyerek, Oğuz Boylarına mensup olduklarını ve atalarının Horasan’dan geldiklerini belirtmektedir.¹⁴⁵¹

1445 Kırzioğlu, Kürtler,s.

1446 Uçakçı, Sungurlu,s.156.

1447 Muhsin Karslı, adı geçen oymak üyesi.

1448 İfşai, Ailesi ile birlikte 1877 yılı Osmanlı-Rus Savaşında Anadolu içlerine gelmiş, ilk evvel Alaca İlçesi T - hirabat köyüne, daha sonrada Sungurlu Mehmetbeyli köyüne yerleşmiştir. Yozgat Medresesinde iyi bir eğitim aldığı anlaşılan İfşai’nin Arapça, Farsça bildiğini Evcili Hasan Efendi’nin eserlerini tercüme etmiş bilgisinden anlamaktayız.

1449 Salim Karapacak, Oymak üyesi, halen Ankara’da Sitelere sanayinde mobilya imalatı üzerine çalışır.

1450 Karapıçak Adının , Türkistan’da bir kabileden geldiği yönünde, Gülensoy,a.g.e.,s.90.

1451 Dursun Karslı, Halkın Dilinden Gönül Telinden.,s.138.

Ayrıca eski Türk yurtlarında “*Karapıçak ve Sarıpıçak*” adlarıyla Türkmen Aşiretlerinin bulunduğu tarihi vesikalarda yer alır.

Karabacak Aşireti: Bazı taifelerinin, Kır-şehri yöresinde yaşadığı belirtilen aşiretin, Sarıkaya İlçesi idari sahasında “*Karapacak*” adı ile bir köy kurdukları ve Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Karalar, Kurili, Çalık, Diğali, Karık, Derecik karyeleri*”nde yaşadıkları belirtilmektedir.

Tokur Aşireti: Tokur adının Bulgar-ca’da Dokuz anlamına geldiği ve Dokuz-Topuz Aşiretiyle aynı aşiret olduğu anlaşılar. Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Tokurlu Köyü*” kurucuları ile Ilgaz İlçesi Süleymanhacılı köyünde yaşayan “*Tokur*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Bişanlı Aşireti: Dokuz Aşiretine bağlı olduğu ve 1527 yılında Kalender Çelebi tarafından çıkartılan Anadolu isyanlarında yer aldığı kaynaklarda yer almaktadır.

Tuğlu Dokuz Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların tarihte Yeniil Kazası idari sahasında 50 civarında hanede yaşadıkları 1630 yılı kaynaklarında yer alır.

Tuğlu Aşireti: Salur Boyu ve Döğer Boyu arasında bulunan Rışvanlar arasında görülür. Yörükhan taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların Yıldızeli Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi bulunur.

Avanos İlçesi Merkezinde Tuğlu soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Tuğcu soyadı ve Derinkuyu İlçesi Özlüce ve Doğala köyünde Tıgılı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür. Düşüncemize ise Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Ayrıca Niğde İli Merkezinde Tuğcu soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Tuğluk soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Tuğlu soyadı, Bünyan İlçesi Merkezinde Tuğluk soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

İnanç-oğulları Aşireti: Oğuzlar, 24 boya ayrılmadan evvel Dokuz boya ayrılmış ve bu boylar tarihte Dokuz Oğuz adıyla anılmışlardır.¹⁴⁵² Aşiret üyeleri, 1276 ile 1368 yılları arasında eski adı Ladik olan Denizli yöresinde kendi adlarıyla devlet (beylik) kurmuş olmaları söz konusu bölgede yaygın bir nüfusa sahip olduklarını ifade etmektedir.

1579 yılında Çankırı sancağı Öbek ve Şekerli yaylalarında 59 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, Mucur İlçesi idari sahasında “*İnaç*” adıyla köy kurdukları anlaşılar.¹⁴⁵³

Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan İnanç soyadı, Eski İlçesi merkezinde İnanç soyadı ve Gülağaç İlçesi Çatalı köyünde yaşayan İnanç soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Ayrıca Alaca İlçesi İsmaili Köyü, Kaman İlçesi Esentepe, Yeniyan ve İmancı Köyünde yaşayan “*İnanç*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Bekirli Aşireti: “Bekir Hacı, Bekir Bey, Bekir İsa” adları ile de anılmış olan aşiret üyelerinin Bozulus Türkmenlerinden olduğu belirtilir.

Aşirete bağlı bazı oymakların Koçhisar, Aksaray civarında nahiye statüsünde olduğu bir yerleşim yeri kurdukları 1508 yılına ait kaynaklardan anlaşılar. Dokuz Aşiretine bağlı olduğu belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin Karahisar-ı Develi Nahiyesi, bazı taifelerinin, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Bekirli karyesinde yaşadıkları aynı yüz yıl kaynaklarından anlaşılmaktadır.

¹⁴⁵² Bahaeddin Ögel; Türk Mitolojisi, 1. Cilt.

¹⁴⁵³ Cilt 3., s.1124.

Aşiretin “Bekir İsa” adı almış taifesi Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Kavşut karyesinde yaşadığı anlaşılrken, bazı taifelerinin, Konya yöresinde bulunan Kadınhanı ve bölgesine yerleştirildikleri tarihi kaynaklarda yer alır.

Kavili Aşireti: Zakirli Aşireti arasında da kaydolunur. Aşiret üyelerinin tarihte Sivas eyaleti idari sahasında Aşiret-i Kavili adı ile bir şehir kudukları anlaşılr.¹⁴⁵⁴

Bozulus Türkmen tâifesine bağlı olan aşiret üyelerinin¹⁴⁵⁵ Sivas yöresinde yaygın olarak yaşadığı, bazı taifelerinin, Kızılıkümbet arazisinde,¹⁴⁵⁶ Milli-Kavili adlı bir taifesinde yine Sivas yöresinde yaşadığı bilgileri aktarılır.

Bazı taifelerin Çorum yöresinde yaşadığı 1757 tarihli vesikalardan anlaşılr.¹⁴⁵⁷ Kırşehir yöresinde de uzantıları bulunduğu anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin Çorum/Ortaköyü İlçesi “*Cevizli, Yaylacık ve Kızılhanza köyleri*” ne,¹⁴⁵⁸ bazı taifelerinin Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi “*Büyükkeşlik*,”¹⁴⁵⁹ *Dereyazıcı, Değirmenönü, Akpınar, Kozluca, ve Çikhasan köyleri*” ne,¹⁴⁶⁰ bazı taifelerinin Çorum İli “*Sarıyer*,”¹⁴⁶¹ *İmadözü, Kanlıosman, Kadıderesi, Mollahasan, Göpsen, Kirazlıpınar ve Mazıbaşı köyleri*” ne,”¹⁴⁶² bazı taifelerinin Alaca İlçesi “*Ağcasoku ve Kabilkaşla köyleri*” ne, bazı taifelerinin de Mecitözü İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Fındıklı, Palabıyık, Düdüklük, Fındıklı ve Haydutoğlu köyleri*” nde yerleştikleri tarihi kaynaklar ve alan araştırmayarıından anlaşılr.¹⁴⁶³

Ayrıca Uğurludağ İlçesi Yarımca karyesinde “*Kavcıoğlu*” sülale adı almış oymak, İskilip İlçesi merkezinde “*Kavlu*”, Yerli köyünde “*Kavili*” soyadı almış oymaklar, Uğurludağ İlçesi Yarımca köyünde “*Kavcı*” soyadı almış oymak, Kırıkkale İli merkezinde “*Kavi*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Sarıcalar köyünde “*Kavlı*” soyadı almış oymak ve aynı ilçeye bağlı Haciosman köyünde “*Kavi*” soyadı almış oymak,¹⁴⁶⁴ Kayseri İli Kırınardı Kavi, Zincirdere Kavili, Aydınlikevler Kavi soyadı, Avanos İlçesi merkezinde Kavi ve Kavdır soyadı almış oymak üyeleri ile Sivas yöresinde kaydolunan Kay kavis adlı aşiret adının Kavili adından dönüştüğü, dolayı ile bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Aşiret üyelerinden bazı taifelerin Çankırı yöresinden nakledilerek, Çarşancak’a yerleştirildikleri belirtilmektedir.¹⁴⁶⁵

1454 Sezen,a.g.e.,s.42. “Aşiret-i Kavili” adlı bu yerleşim yerinin “Baiklü” adı ile de anılmış olması “Kavili ile Baiklü” aşiretinin aynı aşiret olacağını akla getirmektedir. Baiklü (Baziki) Aşireti ile ilgili ayrıntılı bilgi Rışvan Aşiretleri içerisinde verilmiştir.

1455 Veli Saltık, Tunceli’de Aşiret, Oymak, Ocaklar.,s.134.

1456 BOA. Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d... Gömlek No:14520

1457 Yusuf hoca, adı geçen ünlü eserinde Kavi Aşireti’ni Döğerler içerisinde göstermektedir.

1458 www.kizilbaslariz.com, (Kavili Aşiretine bağlı Yakuphanlı adlı bir aşiretin bulunduğu bilinir.)

1459 Kavili Aşiretinin, tarikat anlamında bağlı ocağının Şeyh Çoban ocağı olduğu, merkezinin Tunceli/Mazgirt İlçesinde bulunan ocağın bir kolunda Büyükkeşlik köyünde bulunduğu ve Ocakzade ailenin soyadlarının “*Aygün*” olduğu anlaşılr.

1460 Çikhasan köyünde yaşayan oymakların soyadı kanununda “*Kundukan ve Gündoğan*” adı aldıkları ve Ortaköy İlçesinde yurt tutmuş uzantıları ile halen görüştükleri belirtilir.

1461 Şahin,a.g.e. Sarıyer köyünde yurt tutmuş oymağın Topuzoğlu Mehmet Veled-i Yusuf adı almış 45 yaşında bir reisinin bulunduğu 1840’lı yıllara ait kaynaklarda kaynaklarda yer alır.

1462 BOA.ML.VRD.TMT.d...Gömlek no. 13720, Eski Adı Kanlıosman, yeni adı Şanlıosman olan köyün resmi web sitesi.

1463 Kozluca köyü sakinleri köylerinin Kavili Aşireti üyelerince teşekkül ettiği düşüncesinde olduklarını belirtmektedirler.

1464 Sarıcalar Köyü ile Haciosman Köyünün sınır köyler olması ve bir birleriyle içli dışlı bulunması görüşümüze kaynak oluşturmaktadır.

1465 Sezen,a.g.e.,s.42.

Aşiret mensuplarının Ortaköy İlçesi Cevizli köyü uzantıları resmi web sitelerinde atalarının 1820 yılında İran-Horasan yolunu izleyerek Tunceli İli Petek bölgesine, buradan Elazığ/Kocapınar köyüne, buradan da Sivas İli Kangal yolu ile Çorum yöresine geldiklerini belirtmektedirler.

Alevî Türkmen Kürdü adı ile anıldıklarını belirten aşiret üyelerine bağlı bazı uzantıların yine, yörede kurulmuş Kızılhamza, Karacuma ve Gökçepınar köylerinde bulunduğu bilgisini aktarmaktadırlar. Aşiretin Alaca ve Ortaköy İlçeleri idari sahalarında yurt tutmuş uzantıları yüzlerce yıllık ata kültürleri olan Safevi Tarikatına bağlı Şeyh Çoban Ocağına bağlılıklarını sürdürmektedirler.

Ayrıca Aşiret üyelerinin tarihte Sivas yöresinde “*Aşiret-i Kavili*” adlı kaza statüsünde bir yerleşim yeri oluşturması ve bu yerleşim yerinin “Baiklü” adı ile de anılmış olması “*Kavili ile Baiklü*” aşiretinin aynı aşiret olacağını akla getirmektedir. Baiklü (Baziki) Aşireti ile ilgili ayrıntılı bilgi Rışvan Aşiretleri içerisinde verilmiştir.

Aşiret mensuplarının, XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde Rakka bölgesine göçürüldüğü ve bazı tâifelerinin buradan firar ederek Erzurum, Muş, Bingöl, Erzincan, Tunceli yöresine dağıldığı ve bir kısmının da buralardan eski yurtlarına geri döndüğü anlaşılr.

Teke Döğenli Aşireti: Bu adın Döğer adından dönüştüğü sanılır. Yörükhan taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların Zamantı Kazası idari sahasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır. Tarihte, Sivas İli merkez Bab-ı Kayseri mahallesinde kaydolunan Döğencioğlu sülale adı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁴⁶⁶

Mutsanlı Aşireti: Beyzeki kabilesine bağlı olduğu belirtilir.¹⁴⁶⁷ Sulakyurt İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Mutsak*” adlı köyün kurucuları, Sungurlu İlçesi ile Delice İlçesi arasında kurulmuş Güvendik Köyü arazisinde bulunan “*Mutsan*” adlı mevkiye adını vermiş taifelerin bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Mestan Aşireti, Adını, Dulkadirli Hanedan sülalesinden almış ve Dulkadirliyle yöreye gelmiş bir aşirettir.¹⁴⁶⁸ XVI. Yüzyıl ilk çeyreğinde kendi adlarıyla kurdukları bir köyde yaşadıkları anlaşılan aşiret adının “*Mutsan*” adı ile bozulmuş olma ihtimali bulunmaktadır.¹⁴⁶⁹

4. DODURGA BOYU

Tarih bilimcileri bu adın anlamı üzerine değişik görüşler ileri sürmüşler, Ülke alan, kanun ve nizam kuran, Yurt almayı ve bunu korumayı bilen anlamına geldiğini belirtmişlerdir.

Toturga, Poturga, Şakırğa adı ile de anılan boyun,¹⁴⁷⁰ sembolünün Karçika adı verilen atmaca kuşu olduğu belirtilir.¹⁴⁷¹

XVI. Yüzyılda Eyalet-i Rum'da 524 hanede 3063 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiret üyelerinin Eyubili idari sahasında yaygın bir nüfusa sahip olduğu,¹⁴⁷² ve tüm Anadolu'da 15.926 hanede yaşadıkları

tarihi kaynaklardan anlaşılr.

¹⁴⁶⁶ Şahin,a.g.e.

¹⁴⁶⁷ Sümer, Oğuzlar,s. 52.

¹⁴⁶⁸ Sümer; B.O.B.Dair.,315.

¹⁴⁶⁹ Mestan Bey Oymağı, Toplumsal yaşantılarında Kızılkocalılarla hareket etmişlerdir.

¹⁴⁷⁰ Ögel, a.g.e.,

¹⁴⁷¹ A.g.e,s.361.

¹⁴⁷² Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler,s.7.

Zara Kazası idari sahasında Tödürge (Demiryurt) adı ile bir,¹⁴⁷³ Eyubili Nahiyesi idari sahasında Dodurga, Dodurga-Kurdine adı ile iki, Eskiil Nahiyesi idari sahasında Dodurga adı ile bir köy kurdukları söz konusu yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁴⁷⁴

Boy mensuplarının, Yeniil Kazası Ortaoba köyünde 52 hanede, Yeniçubuk köyünde 78 hanede, Gökdere kışlağında 58 hanede, Kayacık köyünde 30 hanede, Eyubili Nahiyesi Dodurga karyesi ve Hasandağı Nahiyesi merkezinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılır.¹⁴⁷⁵

Aksaray Kazasına bağlı Bodurga köyü (bu adın Dodurga'dan dönüştüğünü düşünüyorum) kurucuları, Sivas yöresinde bulunan ve hakkında efsaneler anlatılan Tödürge gölü ne adını vermiş oymaklar ile Kayseri yöresinde bulunduğu anlaşılan Dodurlu adlı oymağın adının buradan dönüştüğü, dolayı ile bu boya bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca boy mensuplarının Çorum/Osmancık Kazası Sakızdivanı idari sahasında kurulmuş Dodurga karyesinde 65 hanede yaşadıkları (bu karye bu günkü Dodurga İlçesi),¹⁴⁷⁶ ve tarihte Bozok mintikasında “*Toturga karyesi*” adı ile yerleşim yeri kurdukları anlaşılr.

Çankırı/Orta İlçesi “*Dodurga Kasabası*” kurucuları, Çerkeş İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Dodurga*” adlı köyün kurucuları ve bu ilçeye bağlı eski Ağahasan, yeni adı Akhasan köyü kurucularının bu boya bağlı olduğu anlaşılr.¹⁴⁷⁷

Dodurga Boyuna Bağlı Aşiretler: *Karçık, Şakır, Ala Dağlı, Gıyasettin, Hacılar, Hoca Esenli, Karatay, Kayacılar, Karabekir, Kuşözü, Pelidcik, Hasanlı, Bozca Aşireti.*¹⁴⁷⁸

Karçık Aşireti: Adını, Dodurga ve İğdir Boyu tarafından sembol olarak kullanılmış Karçık adı verilen avcı bir kuştan almıştır.

Sungurlu İlçesi Demirşeyh Kasabında yaşayan “*Karçık ile Karçık*” soyadı almış ve aynı sülale olduğu bilinen oymaklar; ve adı geçen ilçeye bağlı eski adı Mehmandı, yeni adı Aydoğan köyünde yaşayan “*Karçık*” soyadı almış oymağın adını bu boya izafeten aldığı sanılır.¹⁴⁷⁹

Şakır Aşireti: “*Şarлак, Şakar*” adında buradan bozulduğu sanılır.¹⁴⁸⁰ Tarihte Kır-sehri ile Tuzgölü arasında kurulmuş “*Sakarcakaya karyesi*” kurucuları, Alaca İlçesi Çetederesi Köyü mintikasında “*Şarлак*” adlı eski bir mezraya adını veren oymaklar, Çankırı İli Orta İlçesi “*Sakarcacören köyü*”nü kurup adını vermiş oymak üyeleri ile Sungurlu İlçesi Ekmekçi Köyünde yaşayan “*Şakar*” soyadı¹⁴⁸¹ yine, aynı ilçeye bağlı “*İmirli, Karaçay, Karaoğlu ve Beylice*” adlı köylerimiz sınırları içerisinde bulunan “*Şarлак*” adlı mevkîye adını vermiş oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenbilir.¹⁴⁸²

Çerkeş İlçesi Yalaközü köyünde “*Şakar*” soyadı almış oymak, Çorum İli Palabıyık, Gök ve Bayat Köylerinde “*Şakar*” soyadı almış oymaklar ile Keskin İlçesi Hacıaliobası köyünde “*Şakar*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

1473 Gülensoy, a.g.e., s.40.

1474 BOA.387 Numaralı Defter.

1475 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1476 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1477 Tr.wikipedia.org.

1478 Yaşar, a.g.e.s. 48., Türkay, a.g.e., s. Yörükhan Taifesi. 297.

1479 Demirşeyh Kasabasında yaşayan “Yaz” soyadı almış oymağında aynı soydan olduğu bilinir.

1480 E’Ebul Gazi’ye göre, Sakar Aşireti Salur Boyu arasında yer alır.

1481 Ekmekçi Köyünde yaşayan bu oymağın atalarının eski adı Espkiran yeni adı Beylice Köyünden geldiği bel - rilmektedir.

1482 Köylüler tarafından kutsal kabul edilip haklarında ilahi manalı menkıbeler anlatılan bu arazilerde eski yerl - şim ve mezar kalıntıları bulunmaktadır.

Ayrıca Kırşehir ve Bozok yöresinde görülen “*Sakca*” adlı aşiret adının buradan bozulduğu ve bu aşirete bağlı olduğu düşünülür.

Ala Dağlı Aşireti: Aşiret mensuplarının, Koçhisar Kazası idari sahasında yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

Gıyasettin Aşireti: Aşirete bağlı oymakların Aşiret mensubu bazı oymakların Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Hacılar Aşireti: Tarihte Uluyörük teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Hacılar mezrasında 112 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında yer alır. Ayrıca Hacılar adlı aşiretlerin başka boylar arasında bulunduğunu ilgili boyları arasında yer vermiştik.

Hoca Esenli Aşireti: Esen adı ile de anılır. Yörükhan taifesine bağlı olduğu belirtilir. Aşiretin bağlı boyu hakkında değişik görüşler ileri sürülmüş olmasına karşı, Orta Anadolu üzerine önemli mesailerde bulunmuş ve bu konuda bir çok kitap-makale yayınlamış ünlü tarihçi Faruk Sümer Dodurga Boyu içerisinde olduğu bilgilerini aktarmıştır.

Aşirete bağlı oymakların Aksaray Kazası Beşdepe (Buğraöyüğü) karyesinde 26 hanede ve Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Aşiret adını tarihte Dokuz Oğuz adı ile anılan oluşum içerisinde bulunan Esen adlı Oğuz beyinden aldığı sanılmaktadır. Yozgat İli merkez ilçe civarında bulunan Esen tepe adlı mevkiye adını vermiş aşiretin, yörede Esen, Esenli, Esençatal ve Esengazili adı ile köyler kurduğunu XVI. Yüzyıl kaynakları günümüze aktarmaktadır.

Yıldızeli İlçesine bağlı Esençay köyü, Suşehri İlçesine bağlı Esenyaka köyü kurucuları ile Şarkışla İlçesi Kızılcaakışla köyünde Esen soyadı, Gürün İlçesi Erdoğan köyünde Esen soyadı, Sivas İli Merkezinde Esen soyadı, Yıldızeli İlçesi İslim ve Sarıyar köyünde Esen soyadı, Ürgüp İlçesi Mustafapaşa köyünde Esen soyadı, Çorum İli Çukurören, Üçköy ve Çobandivanı, Kadıderesi, Ilıca-bağları ve İsmail Köylerinde Esen soyadı, İskilip İlçesi Kuzoluk, Koz ve Aşağışeyhler Köylerinde Esen soyadı, Bayat İlçesi Kayabaşı Köyünde Esenkaya, Kunduzlu Köyünde Esen soyadı, Keskin İlçesi Karaağaç köyünde Esen soyadı, Bayramören İlçesi Göyntükören ve Harmancık köylerinde

Esen soyadı, Akpınar İlçesi merkezinde Esen soyadı ve Çiçekdağı İlçesi merkezinde yaşayan Esen soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Körkü Köyünde yaşayan Esen soy, Türkmenler sülale adı almış oymağın atalarının Boğazkale İlçesine bağlı Yazır Köyü civarından gelip köye yerleştiği anlatılmakta ve dolayısıyla söz konusu köylerde bu aşirete mensup taifelerin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Asen Aşireti: Türkmen taifesinden olan aşiretin Kır-şehri yöresinde 31 hanede yaşadıkları ve Asen adının Esen'den bozulmuş olacağı düşünülür. Ayrıca bu konu ile ilgili geniş bilgi Abdal Aşiretleri başlığı altında verilmiştir.

Esengazili Aşireti: Budak-özü Nahiyesi Kızılcakışla-Dedekoçağı Karyesinde 123 hanede, Esengazili Karyesi nde 63 hanede, Sekilioğlu kışlasında 15 hanede ve ayrıca aynı nahiyenin Karatuzviranı, Uzunlu ve Gedüğü Mezralarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Karatay Aşireti: Aşiret beyinin Çornuşek Nahiyesi idari sahasında Karatay Sultan Vakfı adı ile vakıf kurduğu ve bu Vakfın merkezinin Seredur karyesi olduğu XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.¹⁴⁸³

Kayseri yöresinde kurulmuş Karatay hanı ve kervansarayı adlı mekana adını vermiş oymakların,¹⁴⁸⁴Şamardı Nahiyesi Kırkbayır ve Kırkdamar karyelerinde yaşadıkları bilgisi XVI. Yüzyıl kaynaklarında aktarılır.¹⁴⁸⁵

Bazı taifelerinin Çankırı yöresinde 37 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁴⁸⁶ Yıldızeli İlçesi Çöte köyünde Karatay soyadı almış oymak, Aksaray ili merkezinde Karatay soyadı almış oymak, Delice İlçesi Kocabaş Köyü mıntıkasında “*Karatay değirmeni*” adlı mevkîye adını vermiş oymak ve Sungurlu İlçesi Arapaçayı Köyünde yaşayan “*Karatay*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Taylu Aşireti: Adının, Karataylı adından bozulduğu sanılır ve aşiret mensubu taifelerin tarihte Katar Nahiyesi “*Beğdili Karyesi*”nde 30 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁴⁸⁷

Kayacılar Aşireti: Göklen Aşiretine bağlı oldukları ve Atçekenler teşekkülü ile hareket ettikleri anlaşılr. Aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi Yalnızdam karyesinde 18 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında 26 hanede, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında ve Elbistan/Ahsendere Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.

Tarihte, Anduğu Kazası idari sahasında kurulmuş Kalaycı karyesi, Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Kayacık karyesi, Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Kalayastran karyesi kurucuları, Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kayaoğlu karyesi, Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Kayalı karyesi kurucuların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca Nevşehir İli idari sahasında Kalaycı oğulları sülale adı almış oymak, Şarkışla İlçesi Cemel ve Başören köyünde Kalaycı soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kalaycı soyadı, Hacıbektaş İlçesi Merkezinde Kalaycı soyadı, Aksaray İli mıntıkasında Kalaycı soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kalaycı soyadı, Tomarza İlçesi Toklar köyünde Kalaycı soyadı, Yahyalı İlçesi Merkezinde köyünde Kalaycı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁴⁸⁸

1483 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.778.

1484 Kayseri İl Yıllığı

1485 Halaçoğlu, A.A.O.C.,a.g.e.Cilt. 3

1486 Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler.,a.g.e.

1487 Yusuf hoca, bu aşireti Beğdililer içerisinde yer vermektedir.

1488 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

Karabekir Aşireti: Aşiret üyelerinin Karabey Nahiyesi idari sahasında Karabekir adı ile bir köy kurdukları ve tarihte Bozok sancağı, günümüzde Kırıkkale/Delice İlçesi (eski adı Karabekir) ne isimlerini verdikleri anlaşılar.¹⁴⁸⁹

Yörükhan taifesine bağlı olduğu ve yörede kendi adıyla iki yerleşim yeri kurdukları anlaşılar. Bu yerleşim yerlerinden birisi, Delice İlçesinin kurulduğu yer olan “*Karabekir Karyesi*”,¹⁴⁹⁰ diğerinin de, XIX. Yüzyıl ortalarında İskilip kazası idari sahasında nahiye statüsünde bulunan “*Karabekir*” adlı yerleşim yeri olduğu anlaşılar.

Ayrıca Derinkuyu İlçesi eski adı Giledis olan Çalık köyünde yaşayan Karabekirler sülale adı, Suvermez köyünde Karabekir soyadı, Gülşehir İlçesi Karabekiroğulları sülale adı almış oymak ve Bünyan İlçesi Tuzhisar köyünde Karabekiroğlu soyadı almış oymak, Çorum civarında yaşadığını 1837 ve 1861 tarihli kaynaklar günümüze aktarır. Bu oymakların tarihte kurulmuş Kubbeli, Acel-i Sina, Hacirecep, Azapahmed ile Sofular Mahallesinde yaşadıkları “*Karabekiroğlu*” sülale adı aldıkları anlaşılar.¹⁴⁹¹

Yine, aşirete mensup bazı taifelerin Delice İlçesi Coğul köyünde yaşadığını 1840’lı kaynaklar ve Keskin İlçe merkezinde yaşadığını 1915 tarihli kaynaklar günümüze aktarır.

Kuşözü Aşireti: Aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası idari sahasında 67 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁴⁹²

Pelidcık Aşireti: Aşiret üyelerinin Kargı Kazası Pelidcık karyesinde 24 hanede yaşadıkları bilgisi 1579 yılı Osmanlı vesikalarında yer alır.¹⁴⁹³

Hasanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin 1584 yılında Üçhisar Nahiyesi Çayağı karyesi 25 hanede ve Kenar-ı Irmak Nahiyesi Başbusak karyesi 65 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Bozca Aşireti: Sümer hoca Dodurga Boyuna, Şahin hoca Bayat Boyuna bağlı olduğu bilgilerini aktarır. Günümüzde sarı-beyaz arasında bir renk ve ekilip, biçilmeyen bitkisiz arazi anlamına gelen boz adı eskiden Türklerde erkek ismi olarak kullanıldığı bilinir.

Bozulus Türkmenlerinden olan aşiretin, 1514 yılında yapılan Safevi-Osmanlı Savaşında Safevililere destek amacıyla İran’a gidip, Osmanlı Ordusuna karşı savaştığı belirtilir.

Aşiret üyelerinin Kayseriye ve Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında 28 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Çiçekdağı İlçesi Bozca Köyü kurucuları, Bozok civarında Bozca Köyü kurucuları, Kızılırmak İlçesi eski adı Boz Beyin yurdu olan Mehmetaliçiftliği adlı yerleşim yeri ve Delice İlçesi Boz Köyü ne adlarını vermiş oymaklar, Ankara, Akyurt Kasabası Bozca Köyü kurucuları, Güzelyurt İlçesi Merkezi, Bozcayurt köyü kurucuları, Avanos İlçesi Bozca köyü kurucuları, Gölova İlçesi Bozat köyü kurucuları, Sivas vilayeti idari sahasında Bozcalı köyü kurucuları, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında Bozca köyü kurucuları, Aksaray Kazası idari sahasında Bozca-Gürceviran köyü kurucuları, Koçhisar Kazası Bozcaviran köyü kurucuları, Malya Nahiyesi Hacıbozca köyü kurucuları, Avanos İlçesi Bozca köyü kurucuları, ile Eski İlçesi idari sahasında bulunan Bozcaoğlan yaylası, Güzelyurt İlçesi Bozcayurt köyü ve Avanos İlçesi Bozca köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

1489 BOA.

1490 Türkay,a.g.e., s.394) (Delice İlçesi’nin eski adının Karapekir olduğu ve halen adını bir malallede yaşattığı bilinir). Ayrıca Karapekir Karyesinin XVIII. Yüzyıl ortalarında Çorum Ayanı Mahmut Bey tarafından şenlendirildiği kabul edilir.

1491 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1492 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

1493 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt.4.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Mahmatlı Köyünde Bozoğlu sülale adı, Alaca İlçesi Akören ve Büyük-keşlik Köylerinde Boz soyadı, Çerkeş İlçesi Bozoğlan köyünü kurduğu kabul edilen ve köyde halen yaşayan Bozoğlan sülale adı almış oymak, Çankırı İli Kapaklı köyünde Bozoğlu sülale Bozkurt, Özer soyadı almış oymak, Çelebi İlçesi Alıcıyeniapanlı Köyünde Boz, Karaağıl Köyünde Bozasan soyadı almış oymaklar ile Boz, Bozer soy ve sülale adı almış oymak, Gürün İlçesi Yeşildere köyünde Boz soyadı, Akıncılar İlçesi Orta köyünde Boz soyadı, Gürün İlçesi Merkezinde Bozbey soyadı, Yıldızeli İlçesi Karakoç ve Yolkaya köyünde Boz ve Bozbay soyadı, Ürgüp İlçesi Akçaören köyünde yaşayan Boz soyadı, Zara KazasıYoğunpelid ve Emir karyesinde Bozoğlu sülale adı almış oymak, Bünyan İlçesi Hazarşah köyünde Bozoğlu soyadı, Ortaköy İlçesi Çatın köyünde Boz soyadı, Aksaray ili merkezinde Boz soyadı ve Gülağaç İlçesi Akmezar köyünde yaşayan Boz soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

C- YILDIZHAN SOYU

İşareti,Kartal Kuşu dur.

1. KARGIN BOYU

Kargin adının, Aş ve doymak anlamına geldiği ve eski Türk kaynaklarında Kargı, Gargin, Gargı adlarıyla anıldığı belirtilmektedir.¹⁴⁹⁴

Sembölü Bürküt kuşudur. Bürküt kuşu ise günümüzde kartala verilen bir isimdir.¹⁴⁹⁵ Kargin Boyunun, Dede Kargin adlı ünlü bir beyinin XIII. Yüzyılda Anadolu'ya geldiği ve Hoca Ahmet Yesevî'nin elçilerinden olduğu belirtilir.¹⁴⁹⁶

Boy mensupları Sivas, Kayseriye, Aksaray, Bozok, Çorum, Kır-şehir, Çankırı yörelerinde yurt tuttıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁴⁹⁷

Tarihte Anadolu'da 23.554 hanede yaşadıkları anlaşılan boy mensuplarının,¹⁴⁹⁸ Aksaray sancağında bulundukları,¹⁴⁹⁹ Sivas yöresinde 8 tane yerleşim yerine isimlerini verdikleri,¹⁵⁰⁰ Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında Karkıncık, Koyulhisar Kazası idari sahasında Karkın, Yıldızeli Kazası idari sahasında Karkın,¹⁵⁰¹ Tozanlı Nahiyesi idari sahasında Karkın¹⁵⁰² ve Eskiil Nahiyesi idari sahasında Arıklıkargı adı ile köyler kurdukları Osmanlı kaynaklarından anlaşılır.¹⁵⁰³

Kayseriye idari sahasında kurulmuş Karkın köyünde ? hane, Kibarezme Kazası Karkın köyünde ? hane, Çubuk Nahiyesi Karkın köyünde 101 hane, Eskiil Kazası Karkın köyünde 147 hane, Süleymanlı Kazası Karkın köyünde 35 hane, Günyüzü Nahiyesi Karkın köyünde ? hane, Hacıbektaş Kazası Karkın köyünde ? hane ve Kengiri-Çankırı yöresinde kurulmuş Kınıkçık-karkın köyünde 64 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Ayrıca boy mensuplarının,

1494 Ögel, a.g.e.,s.341.

1495 A.g.e.,s.364.

1496 Ocak, Kalenderiler,s.60. Dede Kargin adlı bu boy beyi ve Anadolu Ereninin seceresi yöre baskımızda verildiği gibi günümüzde Çorum/Alaca İlçesi camili ve bazı köylerde devam etmektedir.

1497 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.137.

1498 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.12

1499 BOA.Tarih :29/M /1257 (Hicri) Dosya No :317 Gömlek No :13013 Fon Kodu :C..ML..

1500 Bayar,a.g.e.,s.44.

1501 Gülensoy,a.g.e.,s.46.

1502 BOA.998. Numaralı Defter.

1503 BOA.387. Numaralı Defter.

tarihte Çankırı'ya bağlı, günümüzde Çorum İline bağlı olan Kargı Kazasını kurdukları ve bu şehre isimlerini verdikleri bilinir.¹⁵⁰⁴

Sivas Kazası Karkın karyesinde, Niğde sancağı Karkıncı karyesinde 52 hanede, Eşme karyesinde 11 hane, Güni karyesinde, Tozanlı Nahiyesi idari sahasında 17 hanede ve Yıldızeli Kazası idari sahasında 26 hanede ve Hacıbektaş Nahiyesi "*Kargın Karyesi*"nde 21 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl vesikalarında aktarılır.¹⁵⁰⁵

Dağlı Kargın adlı taifelerinin de Yeniil Kazası idari sahasında 21 hanede (burası günümüzdeki Karkın köyü olmalı) yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Boy mensuplarının Çorum İli idari sınırları içerisinde "*Kargı*" adlı bir ilçe ile burada "*Kargı Mezrası*"¹⁵⁰⁶ adlı bir köye, Mecitözü İlçesi idari sınırları içerisinde "*Kargı*" adlı bir köye, İskilip İlçesi idari sahasında "*Ulukargın ve Dedekargın*" adlı iki mezraya, Kaman İlçesi idari sahasında "*Kargınselimoğlu ve Kargıncıközü*" adlı köylere, Ankara/Çubuk İlçesi idari sahasında "*Karkın*" adlı köye isimlerini verdikleri anlaşılmaktadır.

İskilip İlçesi idari sahasında kurulmuş "*Ulukargın*" adlı mezrada 32, "*Kargın Karyesi*"nde 44 hanede, Çaykışla Mezrasında 12 hanede, XVI. Yüzyıl vesikalarında, Mecitözü Nahiyesi "*Kargın Karyesi*"nde 11 hanede yaşadığı 1485 yılı vesikalarında yer almaktadır.

Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "*Geçit Mezrası*"nda 28 hanede, "*Akpınar Mezrası*"nda 47 hanede, "*Alıfakih Mezrası*"nda 10 hanede, "*Çapanpınar Mezrası*"nda 17 hanede, "*Yağlı Mezrası*"nda 13 hanede, "*Kızullar Mezrası*"nda 7 hanede, "*Kabaklı Mezrası*"nda 9 hanede, "*Koçhisar Mezrası*"nda 3 hanede, "*Gerdekkaya Mezrası*"nda 15 hanede "*Yaban-lı Mezrası*"nda 15 hanede, "*Kayacık Mezrası*"nda 6 hanede, "*Muratseyfi Mezrası*"nda 5 hanede, "*Sapmaz Mezrası*"nda 5 hanede,¹⁵⁰⁷ Bozok idari sahasında kurulmuş "*Çandır Mezrası*"nda 13 hanede,¹⁵⁰⁸ Mecitözü Nahiyesi "*Şahyörükleri karyesi*"nde 16 hanede, "*Sarısülemiş karyesi*"nde 2 hanede, "*Mühreler karyesi*"nde 17 hanede, Bozok Sancağı ve buna bağlı Çubuk Nahiyesi mintikasında 38 hanede,¹⁵⁰⁹ Kır-şehri yöresinde kurulmuş "*Çatalmehsed Karyesi*"nde 30 hanede, "*Çatalın Karyesi*"nde 13 hanede ve "*Dikiltaş-ıraklı Mezrası*"nda 15 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁵¹⁰

Kaman İlçesi idari sahasında kurulmuş Kaygınyenice, Kargıncıközü, Kargınmeşe, Kargınselimağa ve Mucur İlçesi Kargın köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁵¹¹

Aynı yüzyılda İskilip ilçesi idari sahası içerisinde "*Dede Kargın*" adıyla başka bir karye ve 1893 tarihinde de Keskin Kazası dahilinde "*Kargınığde ve Karakargın*" adıyla iki karyenin bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır. Bu köylerden birisinin adı değiştirilmiş ve yahut lağvedilmiş, diğeri ise günümüzde Balışeyh İlçesi idari sahasında kalmıştır.¹⁵¹²

Dedekargın Aşiretine mensup bazı taifelerin Malatya İli Erguvan Kazası civarında konar-göçer yaşarlarken, 1850 yılında Hüseyin-Abad 'Alaca' Nahiyesine geldiği¹⁵¹³ ve Mamalıoğlu

1504 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.414.

1505 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri,cilt.3.

1506 1530 tarihli bilgi.

1507 Halaçoğlu,a.g.e.

1508 Arslan,a.g.e.tez., Çandır Mezrasında, Müslim ahalinin yanı sıra gayriMüslim ahaliinde yaşadığı XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılmıştır.

1509 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1328.

1510 Halaçoğlu,a.g.e.,s.

1511 Yakup Altın, Düinden Bugüne Kırıkkale.,s.137.

1512 A.Gündüz,a.g.e.,

1513 BOA.17/L/1266 Dosya no. 27. Gömlek no.71. Fon kodu. A.)MKTUM..

(Çapanoğulları) İsmail Bey adlı bir zattan arazi satın alarak eski adı “*Kışla-Camikebir*” yeni adı Büyükcami köyüne yerleştikleri belirtilmektedir.¹⁵¹⁴

29 hane ahalisi ile birlikte tekrar geldikleri yere döndürülmeleri konularında yasal çalışmaların yapıldığı anlaşılan aşiretin, XIX. Yüzyılın ilk çeyreğinde adı geçen köyde yaşadığı, “*Garip Beyzade Dede*” adlı reisinin herhangi bir olaydan dolayı cezalandırıldığı ve hicri 1320-miladi 1904 yılında Traplusgarp’a gönderildiği belirtilir.¹⁵¹⁵

Yaptığımız alan araştırmalarında aşirete bağlı taifelerin adı geçen ilçe idari sınırları içerisinde kurulmuş “*Karamahmut, Geven, Çelebibağ, Büyükcami, Küçükcamii, eski adı Höçük olan Balçıkhisar Köyleri*” nde halen yaşadıkları ve Karamahmut Köyünde yaşayan taifenin “*Ateş*”, Camili köylerinde yaşayan taifelerinde “*Kargın, Dedekargın’oğlu ve Erol*” soyadı aldığı anlaşılmıştır.¹⁵¹⁶

Dede Kargın Aşiretinin Alaca uzantılarının her ne kadar Malatya yöresinden gelip buraya yerleştiği belirtilmiş olsa da, bu aşiretin yöre aşiretlerinden olduğu, söz konusu yüzyıllarda yaşanan Rakka tehiri ile yöreden uzaklaştırıldığı ve birçok aşiret gibi daha sonraları ata yurtlarına geri döndüğü anlaşılmaktadır.¹⁵¹⁷

Eski adı Hüseyin-Abad olan Alaca İlçesi Kargın köyünde 37 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.¹⁵¹⁸

Kaman İlçesi Başköy ve Çağıranlı Köylerinde yaşayan “*Kargınoğulları*” sülale adı almış oymaklar, Çorum İli merkezinde “*Karkınhoğlu*”, Mislerovacı Köyünde “*Karkın*” sülale adı, Çatak ve Ovasaray Köylerinde “*Kargın*” soyadı, Eski adı Abdalbodu, yeni adı Yenihayat Köyünde bir taife,¹⁵¹⁹ İskilip İlçesi Yukarıkuz, Derekargın ve Kuzköyde “*Kargı-Kargınlı, Karkınlı*” soyadı, yine aynı ilçe mıntıkasında bulunan Dedesli Ovası civarında “*Kırkın*” soyadı, Sungurlu İlçesi Çulhalı ve Karaçay köyünde “*Kargın*” soyadı,¹⁵²⁰ Kızılırmak İlçesi Karadibek Köyünde “*Kargı*” soyadı, Alaca İlçesi Kanlı Köyünde “*Dedekargınoğlu*” soyadı, Yerköy İlçesi Salmanlı Nahiyesi civarında “*Kargın*” soyadı, Bayat İlçesi Köpüklü, Yoncalı, Kavakkırı, Barak köylerinde “*Kargı*” soyadı ve Çubuk İlçesi Karşıyaka Köyünde “*Kargan*” soyadı almış oymakların bu aşirete mensup oldukları anlaşılr.¹⁵²¹

Ayrıca Yıldızeli İlçesi Karkın köyü kurucuları, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Karkın soyadı, Kırşehir yöresinde Kargınoğlu sülale adı, Kayseri yöresinde Kargınoğlu sülale adı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Kargı soyadı, Niğde İli Kiledere köyünde Kargı, Elmalı ve İçmeli köyünde Kargın soyadı, Kayseri İli Yuvalı semtinde Kargın soyadı, Hacılar İlçesi Merkezinde Kargı soyadı, Felahiye İlçesi Karaşık köyünde Kargı soyadı, Felahiye İlçesi İsabey köyünde Karkı soyadı, Aksaray İli eski adı Sınasa olan Koçpınar köyünde Kargınoğulları sülale Bacak soyadı almış oymak, il merkezinde Kargın, Karkın soyadı almış oymaklar ve Çardak köyü arazisi içerisinde bulunan Kargın adlı mevkiye adını vermiş oymak, Sivas İli Hanlı ve Söğütçük köyünde Kargı’n-

1514 Halaçoğlu,a.g.e.,s.60. 1875-80 yılları arasında o zaman Dedekargınların Boybeyi olan Hacı Mehmet Bey adı geçen köye büyük bir ilk okul ve o dönemde Sünni köylerde bile bulunmayan görkemli bir cami yaptırdığı aşiret üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

1515 BOA.Y.MTV. Yıl, 1321., BOA.DH.MKT.22.B.Yıl.1325.

1516 Hamza Aksüt,a.g.site. Hüseyin Dedekarkınoğlu, aşiret üyesi, işadami.

1517 A. Gündüz,a.g.e.,s. 133. Aşiretin, Rakka’dan geri dönüp Anadolu içlerine geri yerleştiklerine dair. Ve Karkın Aşiretinin: Rakka’ya İskanına dair. BOA.29/S/1142 M.1726 Dosya No:753 Gömlek NO:30695 Fon Kodu: C..ML..

1518 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

1519 Yenihayat Köyünde bu aşirete mensup bir reisin mezarı bulunur.

1520 Çulhalı ve Karaçay köylerinde yaşayan Kargın soyadı almış oymaklar halen akrabalıklarını sürdürmektedirler.

1521 Şehitlerimiz,Kırşehir Maddesi.a.g.e.

Karkı soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Kargı soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Melikgazi adlı yerleşim yerlerinde Kargı-Kargın-Karkı soyadı, Kayseri İli Merkezinde Karkı, Kargın soyadı, Bor İlçesi Mıntukasında Karkı soyadı ve İmranlı İlçesi Borular köyünde yaşayan Kargı soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Kargın Boyuna Bağlı Aşiretler: *Kargusuzlar, Cemalli, Ana Beyli, Beğtimur, Bulduklu, Nökeran, Cemalli, Dikili, Demirciyan, Garabasan, Gadesoğlu, Sablı, Harklı, İcek, İncikler, Aksan Ali, Kara Çelen, Kara Pınar, Küçük İsmail, Uşak Ali, Topaç, Tobalı, Sablı Bölüğü, Tutuş, Memesli, Anaçlı, Saplu Tutuş, Garipçe, Garip Şah, Şah Yörükleri, Karacaşehir Aşiretleri.*¹⁵²²

Kargusuzlar Aşireti: Bu adın Kargun adından dönüştüğü sanılır. Aşirete bağlı taifelerin Eşkinciyan Nahiyesi Güvercinlik karyesinde 5 hanede, Gündüzlü kışlasında 15 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında değişik yerleşim yerlerinde 100 hanede yaşadıkları 1532 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁵²³

Cemalli Aşireti: Cemaller adı ile de anılır. Avsar ve Bügdüz boyları arasında da kaydolunan aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası Bedir mahallesinde 3 hanede, Gögedik karyesinde 4 hanede, Aklat ve Karacaviran mezrasında 54 hanede, Karapınar mezrasında 25 hanede, Kurucagöl mezrasında 28 hanede, Çayağıl mazrasında 8 hanede,¹⁵²⁴ Üçhisar Nahiyesi Gödekli ve Karacaviran adlı yerleşim yerinde yaşadıkları ve Yeniil Kazası idari sahasında 4 hanede, Karataş Nahiyesi Kızılviran karyesi 57 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer alır.¹⁵²⁵

Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Cemalviranı karyesi kurucuları,¹⁵²⁶ Gedük Nahiyesi Cemalkışla karyesi kurucuları¹⁵²⁷ ile Karataş Nahiyesi idari sahasında kaydolunan Evladı Cemaller ve Sivas yöresinde kaydolunan Cemal Bey Aşireti üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.¹⁵²⁸

Ayrıca “Cemalli Aşireti” bünyesinde “Harklı-Herikli, Garabasan, Sablı, Topaç, Uşak Ali, Aksan Ali, Alaca Şehirli, Arap, Beğtimur, İcek, Karapınar, Nökeran Aşiretleri” tarafından teşekkül oluşturulduğu kaynaklardan anlaşılar.¹⁵²⁹

Ana Beyli Aşireti: Aşiret mensublarının Pınarbaşı Mezrasında 12 hanede yaşadığı tarihi kaynaklardan anlaşılar.

Beğ Timur Aşireti: Aşiret mensublarının Ürgüp Kazası Depeören, Acısu, Karacaören, Bekir, Bozkırlı, Varsak adlı yerleşim yerleri ile Koçhisar Kazası idari sahasında 46 hanede buna bağlı Kızılmeshed karyesinde 16 hanede, Bademlik karyesinde 18 hanede, Kızılviran karyesinde 13 hanede,¹⁵³⁰ Ürgüp Kazası idari sahasında 29 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵³¹

Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında Beğtimur karyesi ve Eyubili Nahiyesi idari sahasında Beğtimur karyesi adı ile yerleşim yerleri kurdıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.¹⁵³²

1522 A.g.e.,s.2234.

1523 A.g.e.,cilt. 3.

1524 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1525 Yusuf hoca adı geçen eserinde bu aşireti Avşarlar arasında yer verir.

1526 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

1527 Cemalkışla adlı bu yerleşim yerinin günümüzde Şarkışla İlçesine bağlı Cemel köyü olduğu anlılır.

1528 A.g.e.

1529 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1530 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt. I.

1531 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1532 BOA.387 Numaralı Defter. Nigde Livası, cilt.I.,s.57.

Bulduklar Aşireti: Atçekenler teşekkülü arasında bulunan aşiret üyelerinin 1521 yılında Eskiil Nahiyesi Cukviranı, Karkın, Borabul, Bulduklar, Kuştemur, Toprakdepe, İğdelice, Erdiler ve Kayırcık karye-mezralarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁵³³

Eskiil Nahiyesi idari sahası ve Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında Bulduk-lar adı ile köy kurdukları kaynaklardan anlaşılr.¹⁵³⁴

Ayrıca Niğde İli Merkezinde Bulduk soyadı, Gemerek İlçesi Burhan köyünde Bulduk soyadı almış oymak üyeleri ve Ağaçören İlçesi Merkezinde Bulduk soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Nökeren Aşireti: “Nökeran, Nöker-Hacı Beğ” adı ile de anılır. Yıva Boyu arasında da yer verilen aşiret üyelerinin Develi Nahiyesi Gümenek karyesinde 38 hanede ve Seram mezrasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Aşiret üyesi bazı taifelerin Ürgüp Nahiyesi Ortakuyu, Açık Saray ile Ertaş mezarası yaylağında yaşadıkları, bazı taifelerinin, de Koçhisar Kazası Akinsarayı karyesinde 17 hanede, Uzunoba karyesinde 18 hanede ve Akelsaray, Ilıca ile Uluviran karyesinde, bazı taifelerinin, Şamardı Nahiyesi Kendirceğiz karyesinde 68 hanede yaşadıkları XVI Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ahmed Beyli Aşireti: Diğer adı Nökerler olan bu aşirete bağlı bazı taifelerin Develi Nahiyesi İsmet ve Sıraçar karyelerinde yaşadığı belirtilir.

Şermid Nökerleri Aşireti: Aşiret üyeleri Eyubili Nahiyesi Orta karyesinde 84 hanede, Ahmed karyesinde 4 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ertaş Aşireti: Adını Nevşehir yöresinde bulunan verimli Ertaş yaylası’ndan aldığı anlaşılr. Söz konusu yaylada Nökeran Aşiretine mensup 31 hane ahalinin yurt tutmuş olması Ertaşlarında Nökeran Aşiretine bağlı olduğunu kuvvetle muhtemek kılar.¹⁵³⁵

Niğde İli Çınarlı, Kırkpınar, Kınalı ve Orhanlı köyünde Ertaş soyadı, Nevşehir İle Aksaray arasında bulunan 1982 rakımlı Ertaş dağı’na adını vermiş oymaklar, Ürgüp Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ertaş karyesi kurucuları, Şereflikoçhisar İlçesi Suvermez köyünde Ertaş soyadı, Hafik İlçesi Yarhisar köyünde Ertaş soyadı, Yıldızeli İlçesi Yavu ve Direkli köyünde Ertaş soyadı, Ürgüp İlçesi Cemil ve Bahçeli köyünde Ertaş soyadı, Nevşehir İli Alacaşar ve Özyayla köyünde Ertaş soyadı, Derinkuyu İlçesinde Ertaş soyadı almış oymakların adını buradan aldıkları sanılır.

Dikili Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin Koçhisar Kazası Malöyüğü ve Arapini adlı karyelerde yaşadıkları belirtilir.

Şarkışla Kazası idari sahasında kurulmuş Dikili karyesi aşiret üyelerinin kurup, adını verdiği bir köyümüz olduğu anlaşılr.

Demirciyan Aşireti: Aşiret üyelerinin Niğde Kazası Çukurkıla ve Karaviran karyesinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Arap Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası idari sahasında 5 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵³⁶

Garabasan Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Nahiyesi Garabusun karyesinde 34 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁵³⁷

1533 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1534 BOA.387 Numaralı Defter. Eskiil Kazası, cilt.I.,s.57.

1535 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1536 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1537 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

Gadesoğlu Aşireti: Aşiret üyeleri Kenar-ı Irmak Nahiyesi Karacain, Kaşın, Ulucak, Yahyapınar ve Kalaba adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁵³⁸

Sablı Bölüğü: Aşiret üyeler, Sazak Aşireti ile birlikte Ürgüp Kazası Hark karyesinde 12 hanede ve Kır-şehir yöresinde kurulmuş Sazak karyesinde 24 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵³⁹

Harklı Aşireti: Aşiret üyelerinin XVI Yüzyılda Karkın ve Sendirme karyelerinde 6 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

İcek Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Nahiyesi İcek mezrasında 35 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁴⁰

İncikler Aşireti:¹⁵⁴¹ Aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Çandırkuyusu ve Yumruçomak adlı yerleşim yerlerinde 18 hanede yaşadıkları belirtilir.

Aşiret üyelerinin yörede İnciközü adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır. Ayrıca, tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Nirincik adlı köyün adının buradan dönüştüğü sanılır.

Aksan Ali Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası Basansarnıç mezrasında 13 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁴²

Kara Çelen Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi idari sahasında 39 hanede yaşadıkları bilgisi 1501 tarihli vesikalardan anlaşılır.¹⁵⁴³

Aşiret üyelerinin tarihte Budak-özü (Sungurlu) Kazası idari sahasında Çelenlice adlı bir köy kurdukları kaynaklarda yer alır.

Ayrıca Suşehri İlçesi idari sahasında Çelen soyadı, Akıncılar İlçesi Merkezinde Çelen soyadı ve Acıgöl İlçesi Karapınar köyünde yaşayan Çelen soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Kara Pınar Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Nahiyesi Karapınar karyesi 21 hanede ve Eskiil Kazası Obrukkarapınar karyesinde 33 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁵⁴⁴

Tarihte eski adı Karapınar olan, Karacadağ Nahiyesikurucuları,¹⁵⁴⁵ 1865’li yıllarda Kayseriyye’ye bağlı nahiye, günümüzde Sarız ağı köy olan Karapınar köyü kurucuları, Zamantı Kazası Karapınar karyesi, kurucuları, Eskiil Kazası Karapınar karyesi kurucuları, Ürgüp Kazası Karapınar karyesi kurucuları ve Acıgöl İlçesi idari sahasında bulunan Karapınar köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise aşiret üyelerinin söz konusu bölgede yurt tutmuş olmaları destek oluşturur.

Küçük İsmail Aşireti: Aşiret üyelerinin Niğde Kazası Karaviran karyesinde 5 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁵⁴⁶

1538 BOA.387 Numaralı Defter, Kayseriyye Livası, cilt.I.,s.60.

1539 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1540 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1541 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri s,41-46.

1542 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1543 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1544 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1545 Bu yerleşim yeri, günümüzde Konya İline bağlı Sultaniye İlçesi olduğu belirtilir.

1546 Halaçoğlu, a.g.e.

Uşak Ali Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası idari sahasında 9 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁵⁴⁷ Tarihte Eskiil Nahiyesi idari sahasında Uşaklar karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Topaç Aşireti: Tarihte Kızılkocalı teşekkülü arasında yer almış olan aşiret üyelerinin Ürgüp Nahiyesi Topaç mezrasında 11 hanede ve Kayseri yöresinde kurulmuş Kuruca ve Akkürtler kıy- lasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.¹⁵⁴⁸

Aşiret üyelerinin tarihte Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Topaç, Topaç (Küllahlıca),¹⁵⁴⁹ Topaçtemirli karyesi kurucuları ile günümüzde Acıgöl İlçesi [Topaç](#) köyü kurucuları, Şarkışla İlçesi [Büyüktopaç](#) köyü, [Küçüktopaç](#) köyü ve [Ortatopaç](#) köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Kayseri yöresinde Topaçoğlu sülale adı, Gemerek İlçesi Merkez civarında yaşayan Topaç soyadı almış oymak üyeleri, Ürgüp İlçesi Mustafapaşa köyünde yaşayan Topaç soyadı almış oymak üyeleri, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Topaç soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Topaç soyadı almış oymak üyeleri, Eskiil İlçesi merkezinde yaşayan Topaç soyadı almış oymak üyeleri ve Gülağaç İlçesi Gülpınar kasabasında Topaç soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında bu aşirete bağlılığı kuvvette söylenebilir

Opaç Aşiret: Bu adın Topaç adından dönüştüğü sanılır. Aşiret üyelerinin çalışma bölgemizde bulunduğu ve Türkmen Yörükhanı taifesine bağlı olduğu bilgisi aktarılmaktadır.

Tobahı Aşireti: Aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası idari sahasında 10 hanede yaşadıkları 1501 yılı kaynaklarında yer alır.

Tutus Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu belirtilir. Bağlı oymakların Yeniil Kazası idari sahasında, Osmancık, Sakızdivanı “*Alpağuz karyesi*”nde 55 hanede, Hüseyin-Abad Nahiyesi “*Segiz karyesi*” nde 15 hanede yaşadıkları 1519 tarihli vesikalardan anlaşılr.

Eski adı Hüseyin-Abad olan Alaca İlçesi idari sahasında bulunan “*Tutaş köyü*”adının buradan bozulduğu söylenebilir.

Garip Şah Aşireti: Şah yörükleri adı ile de anılır. Mecitözü Nahiyesi “*Şahyörükleri Mezrası*” nda 25 hanede yaşadıkları belirtilir. Aşiret mensubu “*Garip Baba*” adlı bir beyin tarihte Çorum yöresinde yaşadığı günümüze ulaşmış “*Garipçe*” adlı türbeden anlaşılr.

Mucur İlçesi Karağaç köyü “*Büyük ve Küçük Garipli Höyük*” adlı mevkiler, Yerköy İlçesi Yukarıhsangazili Köyü mıntıkasında “*Garipçe*” adlı mevki, Alaca İlçesi Karatepe köyü mıntı- kasında “*Garipçe*” adlı tepe, Sancı Köyü mıntıkasında “*Garipçe*” adlı bir yatır, Sungurlu İlçesi Kırankışla köyü civarında “*Garipçe*” adlı türbe ve Çayyaka köyü civarında “*Garip tekke*” adlı türbeye adlarını veren zatların aşiret lideri oldukları ve adını Dede Kargın soyundan gelen “*Garip Beyzade Dede*” örneği ile aldıkları sanılmaktadır.

Aşiret üyesi bazı taifelerin İncesu İlçesi Garipçe köyünde yurt tuttıkları bilgisi aktarılır. Kayseri İli Merkezinde Garipoğlu soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Karip, Çomaklı köyünde Garip soyadı, İncesu İlçesi Karahöyük köyünde yaşayan Garipçe soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Ayrıca Yusuf hoca Anadolu Aşiretleri adlı eserinde Avşar Boyu içerisinde “*Garipşah*” adlı bir aşiretin bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.

1547 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1548 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1549 Bu köyde 198 nüfus yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Karacaşehir Bölüğü: Aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası Karacaşehir mezrasında 28 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁵⁰

Memesli Aşireti: 1529 yılında Bozok yöresinde kurulmuş “*Kargın Mezrası*”nda yaşadıkları belirtilir.

Anaçlı Aşireti: Boğazlıyan Nahiyesi “*Kıpçak ve Sarnıç Karyesi*”nde 22 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁵⁵¹ Günümüzde Sungurlu İlçesi Kemallı Köyünde yaşayan “*Anaçoğlu*” soyadı almış oymağın adını buradan aldığı düşünülür.

2- KIZIK BOYU

Sembolü, şahin kuşunun bir çeşidi olan Sarıca kuşudur.¹⁵⁵² Adının manası Kuvvetli, ciddi, akıllı, dirayetli ve bilgili anlamına geldiği ve Kısık, Kızgur, Kızgultan, Kıstur, Kız, Kıs, Kızgut, Küzik, Küzik gibi adlarla anıldığı belirtilir.¹⁵⁵³

Tarihte Anadolu’da 19.051 hanede yaşadıkları belirtilen boy mensuplarının,¹⁵⁵⁴ Aksaray Kazası idari sahasında önemli bir nüfusa sahip olduğu ve bağlı bazı taifelerinin, Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kızık karyesi¹⁵⁵⁵ ve Ak-şehir Abad Nahiyesi idari sahasında

Kızık karyesi adı ile köy kurdukları ve bu köylerde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılır.¹⁵⁵⁶

Boy mensuplarının, tarihte Güneşli Nahiyesi ile Zara Kazası idari sahasında Kızık adı ile köyler kurdukları,¹⁵⁵⁷ Sivas, Yeniil ve Bozok yörelerinde yaşadığı kaynaklarda yer almaktadır.¹⁵⁵⁸

Kayseriye idari sahasında kurulmuş Kızık köyünde 81 hane, Develi Kazası Kızık köyünde 9 hane ve Kengiri-Çankırı Kızıkyenice köyünde 37 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.¹⁵⁵⁹

Boy mensupları Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Sisli karyesinde 77 hanede, Dikilitaş (Kızık) karyesinde 58 hanede, Tatarkırlı karyesinde 88 hanede, Azizli karyesinde 34 hanede, Darılı karyesinde 17 hanede, Gonukadı karyesinde 14 hanede, Karahasan karyesinde 14 hanede, Armanlı karyesinde 27 hanede, Öksüzlü karyesinde 64 hanede, Dişlibölüğü karyesinde 37 hanede, Damlıca karyesinde 22 hanede, Deyrili karyesinde 29 hanede, Pirhacılı karyesinde 39 hanede, Ağalı karyesinde 63 hanede, Karaseydili karyesinde 59 hanede, Maksutlu karyesinde 39 hanede ve Koçhisar Kazası idari sahasında 10 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁵⁶⁰

Boy mensuplarının, Çankırı/Koçhisar Kazası Kızık (Arabseyfi) karyesinde 118 hanede ve Çorum sancağı bölgesinde 3 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında kaydolunur.¹⁵⁶¹

1550 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1551 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2234.

1552 A.g.e,s.363.

1553 Ögel,a.g.e., ,s.340.

1554 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.12.

1555 Develi Nahiyesi idari sahasında kaydolunan Kızık karyesinin halen statüsünü sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

1556 BOA.387 Numaralı Defter.

1557 Gülensoy,a.g.e.s.42.

1558 Türkay,a.g.e.

1559 Faruk Sümer, Oğuzlar,s.413.

1560 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt. 3.,s.1449.

1561 A.g.e.Cilt. 3.

Çankırı yöresinde kurulmuş “*Kızıkyenice Karyesinde 26 hanede, Koçhisâr-ılgaz Nahiyesi Kızık-Arpaayesi Karyesi*”nde 118 hanede, Çorum yöresinde 3 hanede, Bozok mintikasında kurulmuş “*Kızıkacılı ve Karakaya*” adlı karyelerde 8 hanede ve Çorum idari sahasında kurulmuş Bayat adlı yerleşim yeri ile Osmancık kazası, Sakızdivanına bağlı Obruk karyesinde yaşadıkları belirtilir.¹⁵⁶²

Çiçekdağı İlçesi idari sınırları içerisinde “*Karacakısı*”, Uğurludağ İlçesi idari sınırları içerisinde “*Karakızık*”, Delice ve Balışeyh İlçesi idari sınırları içerisinde “*Aşağı ve Yukarıkarakısı*”,¹⁵⁶³ Yozgat İli Divanlı Köyü arazisi içerisinde “*Kızık*”, Kaman İlçesi idari sahasında “*Kargınkızıközü*”,¹⁵⁶⁴ Hüseyin-Abad (Alaca) Kazası idari sahasında “*Karakısı*” adlı köyleri kuran oymakların bu boya bağlı olduğu anlaşılr.¹⁵⁶⁵

Ankara İli Akyurt Kasabası idari sahasında kurulmuş “*Kızık Köyü*” kurucuları, Yerköy İlçesi civarında “*Kısı*” adlı bir mevkîye adını vermiş oymaklar, Osmancık İlçesi idari sahasında “*Kısı karyesi*”,¹⁵⁶⁶ Sungurlu İlçesi İnegazili Köyü “*Karakısı*” adlı mevkîinde yaşamış oymaklar, bu mevkîdeki arazilerin adı geçen köyde yaşayan “*Öztaş*” soyadı almış oymağa ait olması bu oymağın Karakısı, dolaylı ile Kızık Boyuna bağlılığını akla getirmektedir.

Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası dahilinde kurulmuş “*Kızlarviranı köyü*”, Tarihte Hüseyin-Abad Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kızkavağı köyü ve Kızkaracalar köyü*”,¹⁵⁶⁷ Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karakız Kasabası*”, Sungurlu İlçesi Derekişla ile Çukurlu Köylerinde “*Kızdede*” adlı mevkî, Ayrıca Çelebi İlçesi Hacıyusuf köyünde Kızıoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Bayramören İlçesi idari sahasında kurulmuş eski adı Kızkara, yeni adı İncekara köyü, Çiçekdağı İlçesi idari sahasında “*Karakızalanı*” adlı mezralara adını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹⁵⁶⁸

Ayrıca, tarihte Sivas eyaleti dahilinde kurulmuş Karakısı adlı iki köy ve Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında Karakısın adlı köyü kurmuş oymaklar ile Sivas/Abdülvahabi Gazi Mahallesinde kaydolunan Kızık sülale adı, Pınarbaşı İlçesi Merkezinde Kısıklı soyadı almış oymağın bu boya bağlı olduğu anlaşılr.

Kızık Boyuna Bağlı Aşiretler: *Kızıl Bük, Alıp Bölüğü, Oturak, Dişli Bölüğü, Hacılar, Haymeneha-i, Kanadı Kırık, Türkmen, Ulu Kamanlı, Hamallı, Höçekli, Dikilitaş, Pekmezci, Karasakal, Bozatlı Aşiretleri.*¹⁵⁶⁹

Kızıl Bük Aşireti: Aşiret üyelerinin 1576 yılında Osmancık Kazası Obruk karyesinde 35 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁵⁷⁰

1562 Çankırı yöresinde kurulmuş Kızıyenice adlı yerleşim yeri günümüzde, Bayramören İlçesi idari sahasında bulunan eski adı Kızkara, yeni adı İncekara köyü olma ihtimali bulunmaktadır.

1563 BOA.387. Numaralı Defter,a.g.e (Karakızık adlı yerleşim yeri günümüzde Uğurludağ İlçesi idari sınırları içerisinde kalmıştır).

1564 Kargınkızıközü Köyünü Kargın Boyuna mensup taifeler ile Kızık Boyuna mensup taifelerin birlikte kurup adlarını birlikte verdiği anlaşılmaktadır.

1565 Sümer, Oğuzlar.,a.g.e.,

1566 Kaynak ekte ki, 1530 tarihli Çorum Livası.

1567 Alaca ilçesi Kızkaracalar köyünden bir ailenin tarihte Sungurlu İlçesi Tatlı köyüne yerleştiği ve soyadı kan nunda Kedilioğlu adı aldığı oymak üyeleri tarafından anlatılır.

1568 “Kavak ve Karacalar” taifesine mensup üyelerin ortaklaşa kurdukları anlaşılr. Bu köylerimizin günümüzdeki adı ve yeri hakkında belirleyici bir araştırma yapılamamıştır.

1569 Saltık,a.g.e.,s.

1570 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

Alpî Aşireti: Konur kabilesi arasında görülen aşiretin Kır-şehri yöresinde “Akçaağıl-Bazarcık Mezrası”nda 28 hanede, Karakilise karyesinde 4 hanede ve ayrıca Bozok yöresinde yaşadıkları belirtilir.¹⁵⁷¹

Ayrıca Sivas İli Merkezinde yaşayan Alp soyadı, İmranlı İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Alp soyadı, Nevşehir İli Üçhisar ve merkez ilçe sınırlarında yaşayan Alp soyadı, Derinkuyu İlçesinde Alp soyadı, Hacıbektaş İlçesi Avuç köyünde Alp soyadı ve Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Alp soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturunur.

Alpli Aşireti: Bazı tarihçilere göre Avşar Boyu içerisinde yer verilen Alpli Aşiretine mensup olduğu anlaşılan bir taifenin tarihte Çorum/Emlak Divanı adlı yerleşim yeri idari sahasında “Alp” adıyla bir köy kurduğu ve bir taifenin de Çankırı civarında kurulmuş Özlü köyünde yaşadığı ve “Alpi” soyadı aldığı anlaşılr.

Oturak Aşireti: Oturak Kızık, Oturak Neciplisi ve Oturak Nacaklı adı ile de anılır. Yörükhan tairesine bağlı olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 5 hanede ve Ayrıca Niğde ile Bozok sancak bölgelerinde yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁵⁷²

Dişli Bölüğü Aşireti: Yukarıda yer aldığı gibi Yeniil Kazası Dişlibölüğü karyesinde 37 hane Kızık Boyu mensuplarının, sakin olması Dişli Bölüğü adlı bu aşiretin Kızıklara bağlı olduğu düşüncesini güçlendirir.

Ayrıca Hacıbektaş İlçesi Hasanlar ve Belbarak köyünde Dişli soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Hacılar Aşireti: Aşiret üyelerinin Şamardı Nahiyesi Gergendi karyesinde 73 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Hacılar, Hacılı adının genel bir ad olması nedeniyle değişik boylar içerisinde bu adı taşıyan aşiretlerin bulunduğu ilgili başlıklar altında ele alınmıştır.

Haymencha-i Cemaati: Kızık ve Alayundlu Boyları arasında kaydolunun aşiret üyelerinin Aksaray Kazası Köstendiğin karyesi 16 hanede, Bodecekler karyesi 8 hanede, Üçdepe karyesi 18 hanede, Akçaaahr karyesi 7 hanede, Yıvalı karyesi 21 hanede, Koçhisar Kazası Ab-ı Tabak karyesi 3 hanede, Karadığın karyesi 1 hanede, Devekovanı karyesi 3 hanede, Ören karyesi 14 hanede, Seramin-Yeniceli karyesi 11 hanede, Selfek karyesi 6 hanede, Yellidere karyesi 1 hanede, Uluviran karyesi 10 hanede, Kardan karyesi 1 hanede, Kızılköy karyesi 2 hanede, Akçaaahr karyesi 6 hanede, Yaranlıca karyesi 5 hanede, Tarazlı karyesi 1 hanede, Bozkır karyesi 7 hanede, Ocakhasan karyesi 2 hanede, Gürci karyesi 10 hanede, Yukarıboğalı karyesi 3 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁷³

Kanadı Kırık Aşireti: Aksaray sancağı idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Türkmen Aşireti: Aşiret üyelerinin Üçhisar Nahiyesi Kızıkin mezrasında 20 hanede, Ammar mezrası, Sivrikaya mezrasında, Ürgüp Nahiyesi Fat mezrası ve Hare mezrasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Ulu Kamanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Yaycılar kışlasında 44 hanede, Dereviranı kışlağında 14 hanede, Şeyhkızık kışlağında 51 hanede, Gelbulaş kışlağında 28 hanede, Altı kışlağında 21 hanede, Çamlıca kışlağında 25 hanede, Cumaköy kışlağında 3 hanede, Kestendil kışlağında 41 hanede, Kızılarkaç kışlağında 5 hanede, Alan kışlasında 22 hanede, Samağar kışlağında

1571 Halaçoğlu,a.g.e.

1572 Türkay,a.g.e.,s.526.

1573 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri.

26 hanede, Kızılca kışlağında 14 hanede, Dedeviranı kışlağında 22 hanede, Çaylıca kışlağında 8 hanede, Hamaköy kışlağında 19 hanede, Hacırsa kışlağında 16 hanede, Kızıl kışlağı ve Kızılüzüm kışlağında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁷⁴

Söz konusu yüzyılda Koçhisar Kazası idari sahası ile Malya Kazası idari sahasında da görülen aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi Gümüşgün karyesi 14 hanede yaşadıkları anlaşılr.¹⁵⁷⁵

Tarihte Kilmiğad Nahiyesi idari sahasında bulunan Kaman karyesi kurucuları, Pınarbaşı İlçesi idari sahasında bulunan Kaman köyü, Kırşehir İli idari sahasında Kaman İlçesi ve Yıldızeli İlçesi idari sahasında Kaman adı ile köyler kurdukları tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarından anlaşılr.¹⁵⁷⁶

Ayrıca Sivas İli Merkezinde Kaman soyadı, Yıldızeli İlçesi Delikkaya köyünde Kaman soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kaman soyadı, Bünyan İlçesi Karakaya köyünde Kaman soyadı, Kayseri İli Melikgazi ve Kayabağ semtinde Kaman soyadı, Develi İlçesi Çüten köyünde Kaman soyadı, Özvatan İlçesi Kermelik Kaman soyadı, Yahyalı İlçesi Kocahacılı köyünde Kaman soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Hamallı Aşireti: Aşiret mensuplarının 1739 yılında Bozok Sancağı idari sahasında yaygın olarak yaşadığı belirtilir.¹⁵⁷⁷ "Hamallı" adıyla, Boğazkale İlçesi mıntukasında iki, Kırşehir İl sınırları içerisinde bir köy ve bir bölge bulunmaktadır.¹⁵⁷⁸

Boğazkale İlçesi idari sahasında yer alan bu köylerden birisinin her hangi bir nedenden dolayı boşaldığı ve XX. Yüzyılın ilk çeyreğinde Kafkasya göçmeni bir grup ahali yerleştirildiği anlaşılr.¹⁵⁷⁹ Köyü kurup adını veren oymağın nereye, niçin ve ne zaman gittiği bilgisine ulaşılamamıştır. Diğer Hamallı Köyü ise "Hamallıtürk" adıyla kayıtlarda yer almış ve daha sonra ismi değiştirilerek Beyyurdu adı verilmiştir.

Günümüzde Alaca İlçesine bağlı olan Mahmudiye Köyünün bulunduğu mıntuka Hamallı olarak kaydedilmekte ve dolayısıyla aşiret adıyla anılmaktadır. Ayrıca tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Sofular ile Sağrıci Mahallesinde "Hamaloğlu" sülale adı almış oymaklar, Yozgat İline bağlı Dambasan Köyünde yaşayan "Hamallı" sülale "Özsoy" soyadı almış oymak ve Keskin İlçesi Kavlak köyünde "Hamaloğulları" sülale adı almış oymağın bu aşirete izafeten aldığı sanılır.¹⁵⁸⁰

Gürün İlçesi idari sahasında kurulmuş Eskihamallı köyü kurucuları ile tarihte Sivas İli merkez Ece mahallesinde Hamaloğlu sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁵⁸¹

Höcekli Aşireti: Höçük adı ile de anılır. Adının manası, eski Türkçe'de deveyi yerinden kaldırmak,¹⁵⁸² günümüz Dulkadirli Türkçesinde ise keçileri toplamak için çobanlar tarafından kullanılan bir sözcük olduğu bilinir. Dulkadirli hakimiyeti görülen bölge çobanları bu sözcüğü halen kullanırlar; "Coş coş" diyerek keçileri durdurdıkları gibi "Höç höç" diye seslenerek kırlarda yayılmakta olan keçi sürüsünü toplamaktadır.¹⁵⁸³

1574 A.g.e.Cilt.5.

1575 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.713.

1576 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

1577 BOA.C..ML..Dosya.303.Gömlek 12307. Yıl.Hicri.1155.

1578 Tuncer Gülensoy; A.g.e,s.42. (Hamallı Aşireti'nin Kızıklara bağlı olduğuna ilişkin).

1579 A.Gündüz,a.g.e., (Çerkezhamallı adlı köyün, günümüzde Alaca İlçesi'ne bağlı Mahmudiye Köyü olduğu sanılır).

1580 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1581 Şahin,a.g.e.

1582 Hacıömerli,a.g.e.,s.380.

1583 Ayrıca Çoç sözünü davarı yere yatırmada, Coş sözünü de davarı durdurmak için kullanırlar.

Aşiretin, Gaziantep İli Karadağ civarında yurt tutmuş uzantılarının Kızık Boyu mensupları ile iç içe yaşamaları bu boya bağlı olduklarını akla getirmektedir.

Aşiret üyelerinin tarihte Eşkinciyan Nahiyesi idari sahasında 4 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiretin bazı uzantılarının da Çorum yöresinde yurt tuttıkları anlaşılr.

Alaca İlçesi eski adı “*Höçük’ün köyü*” olan Balçıkhisar köyünü kurdukları anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin Alaca İlçesi Evcı Köyünde “*Höçükoğulları*” sülale adı aldığı,¹⁵⁸⁴ Boğazkale İlçesi Yekbas kasabasında “*Höçük*” soyadı aldığı,¹⁵⁸⁵ Bayat İlçesi Barak ve Eskialibey köylerinde Höç’ük adı aldıkları anlaşılmaktadır.

Ayrıca, yaptığımız araştırmalarda Kahramanmaraş İli Hartlap köyünde “*Höçükler*” sülale adı almış oymak ile Mersin İli Anamur İlçesi kökenli olan Erdemli İlçesi’nde yaşayan “*Höçükler*” sülale “*Berkin*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Dikilitaş Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin Kayseri yöresinde yaşadıkları 1483 yılına ait kaynaklardan anlaşılr. Tarihte, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Dikilitaş (Kızık) karyesi kurucuları ile günümüzde Yıldızeli İlçesi idari sahasında bulunan Dikilitaş köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Pekmezli Aşireti: Bu aşiret, Hacıömerliye göre Kızık Boyuna,¹⁵⁸⁶ Halaçoğlu’na göre de Avşar Boyuna bağlıdır.¹⁵⁸⁷ Dulkadirli taifelerinden olan aşiret üyesi bazı oymakların XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında Yozgat civarından alınarak Çifteler İlçesi Çatmapınar (Büngeşik) köyüne iskan ettirildikleri belirtilir.¹⁵⁸⁸

Ayrıca Aksaray ili merkezi civarında yaşayan Pekmezci, Bekmezci soyadı ve Tomarza İlçesi Kesir köyünde Pekmezci soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr. Akpınar İlçesi idari sahasında “*Pekmezli*” adlı köye adını vermiş oymak, Sungurlu İlçesi Tuğlu Köyü “*Pekmezci*” mıntıkasında yaşamış oymak, yine aynı ilçeye bağlı Büyükpolatlı Köyünde (Özpekmez), İnegazili Köyünde “*Pekmez*” soyadı almış oymaklar, Uğurludağ İlçesi Kumçelttek Köyünde “*Pekmez*” soyadı almış oymak,¹⁵⁸⁹ Kızılırmak İlçesi Kahyalı Köyünde “*Pekmez*” soyadı almış oymak, Şabanözü İlçesi Özbek Köyünde “*Pekmez*” soyadı almış oymak, Çorum İli Hacıahmetderesi Köyünde “*Pekmez*” soyadı almış oymak ve İskilip İlçesi merkezinde “*Pekmez*” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı düşünülmektedir.

Karasakal Aşireti:¹⁵⁹⁰ Kazaklarda da bu adla halen bir aşiretin bulunduğu belirtilir. Gürtin İlçesi Tepecik köyünde Karasakaloğlu soyadı ve Yıldızeli İlçesi Demirözü köyünde Karasakal soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Bozatlı Aşireti: Bazı tarihçiler Kızıklara bağlı olduğu yönünde görüş ileri sürerken, bazı tarihçiler Cerit ve Mihmatlı Aşiretiyle yakın olduğu yönünde bilgiler aktarmaktadır.¹⁵⁹¹

1584 Şehitlerimiz.,a.g.e.

1585 Tufan Höçük, Oymak üyesi, Sungurlu, Oğuz Türkleri Araştırma ve Geliştirme Derneği Başkanı. Kuruc - lar kurulunda yer aldığım bu derneğin Disiplin kurulu Başkanlığı görevinde de bulundum. Ayrıca Yekbas kasabasında yaşayan “*Özkoçak, Küçükkoçak ve Bozdemir*” soyadı almış oymakların akraba oymak oldukları anlatılmaktadır.

1586 Hacıömerli,a.g.e.,

1587 Halaçoğlu,a.g.e.,s.86,134.

1588 Bayar,a.g.e.,s.194.

1589 Çağlar, bu aşiretin Antep yöresinde yaşayan uzantılarının Kızıklara bağlı olduğu sanısı bulunmaktadır.

1590 Hacıömerli,a.g.e.,s.290.

1591 Sümer, Bozoklu Oğuz Boylarına Dair.,s.76.

3. BEĞDİLİ BOYU

Adının manası hürmetli, devletli anlamına geldiği,¹⁵⁹² sembolünün günümüzde deniz ve nehir doğanları adı verilen Bahri kuşu olduğu bilgisi aktarılır.¹⁵⁹³

Bali, Badılı, Bedil, Şadili, Dili, Tili adıyla anılmış olan boy mensuplarının, tarihte Anadolu'da 42.738 hanede yayaygın birşadıkları anlaşılr.¹⁵⁹⁴

Kürt Beğdilisi adlı bir taifesinin Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 57 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında,¹⁵⁹⁵ bazı boy mensuplarının, Divriği Kazası Ernekli Nahiyesi Beğdili karyesinde, bazı mensuplarının, da Yeniil Kazası İdari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁵⁹⁶

Tarihte Kangal Kazası yöresinde görülen boy mensuplarının,¹⁵⁹⁷ Sivas yöresi ile Zinhiski Nahiyesi idari sahasında Beğdili adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer alır.¹⁵⁹⁸

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda, Kayseri yöresinde Şad Geldi, Karataş Nahiyesi mıntıkasında Şad Sülü ve Aksaray Kazası idari sahasında El Dili adı ile kaydolunan aşiret mensuplarının, adının Şadili adından dönüştüğü dolayı ile bu boya bağlı olduğu anlaşılr.¹⁵⁹⁹

Sivas yöresinde kurulmuş iki tane Beğdili adlı köyün birisinde 84 hane, diğerinde 7 hane, Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Beğdili köyünde 16 hane, Çorum-lu Kazası Beğdili köyünde 59 hane, İskilip Kazası idari sahasında kurulmuş iki Beğdili adlı köyün birisinde 186 hane, diğerinde 21 hane, Katar Kazası Beğdili köyünde 38 hane, yine Kargı Kazası (Günümüzde Çorum'a bağlı) Beğdili köyünde 45 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁶⁰⁰

Çorum sancağı idari sahasında kurulmuş Bayat-özü, Katar ve İskilip Nahiyeleri civarında Dört ayrı "*Beğdili*" adlı yerleşim yerinde 150 hanede ve Çorum sancağı idari sahasında kurulmuş "*Beğdili Divanı*" adlı yerleşim yerinde yaşadıkları ve bu yerleşim yerinin birisinde 12 hane oldukları belirtilir.¹⁶⁰¹

İskilip Kazası idari sahasında kurulmuş Beğdili adlı iki mezranın birisinde 186,¹⁶⁰² diğerinde 21 vergiye tabî nüfusun yaşadığı, Katar bölgesinde kurulmuş mevrada ise 38 vergiye tabî nüfusun yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.¹⁶⁰³

1592 Ögel,a.g.e.,s.341. (Harzemşahlar sülalesini yetiştirmiş bu boya mensup kişiler, Osmanlılar devrinde Anadolu'da yaşayan Türkmen teşekkülleri arasında önemli bir mevkîye sahip olduğu kaydedilir).

1593 A.g.e.s.363.

1594 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.12.

1595 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt.4.

1596 Anadolu Aşiretleri.

1597 Türkay,a.g.e.

1598 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası, c.II.,114.

1599 BOA. 387 Numaralı Defter, Aksaray Livası,cilt.I.,s.53.

1600 Faruk Sümer, Oğuzlar,s.413.

1601 Halaçoğlu,a.g.e.,s.218.

1602 A.g.e.,s.306.

1603 Sümer, Oğuzlar,s. 406. (İskilip yöresinde kurulmuş Beğdili adlı mezranın birisinde Ayrıca "Etrakiyye-î Eminuddin Cemaati" üyeleri; Bayat-özü yöresinde kurulmuş Beğdili adlı kışlaların birisinde Beğdililerin dışında Ayrıca "*Bayanözü Cemaati*", diğerinde de "*Bahaeddin Cemaati*"ne mensup taifelerin yaşadığı bilgileri aktarılmıştır).

Boymensupları İskilip Kazası Halkadolu Divanı Nahiyesinde 83 hanede, Kazası Karaherg Divanı Beğdili mezrasında 3 hanede ve Çankırı Kazası Beğdili karyesinde 27 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılmıştır.¹⁶⁰⁴

- Boy mensuplarının Bozok mıntıkasında “Armud Mezrası, Uğrukızıl Mezrası, Sevliçimen Mezrası (burada 14 hane), Beğdili Mezrası 10 hane, Avcı, Sevindik ve Kilisecik Mezralarında 12 hanede, İğdepinar-Ulukışla Karyesinde 33 hanede, Göynük Karyesinde 7 hanede, Maksutabdalekinliği Mezrasında 4 hanede, Kuzcakişla, Velel-i Bıyıklı

Mezralarında 3 hanede, Akçakışla, Kurucaözü, Tosuncuk, Viran, Fakihler, Karazakiroğlu, Köseoğlu, Sarımbeğ, Hisarı, Bozanderesi, Yortan, Kavakalanı, Ovacık, Bucakargı, Gündoğdu, Alınpınarı, Kışla”, Bozok/Baltı-Balı Nahiyesi “Karacaviran Mezrasında 66 hanede, Sorkuncuk Karyesinde 13 hanede ve aynı kazanın Derekuşçu, Yassıpınar, Kilisecik, Ömercik ve Kamışcık” adlı yerleşim yerlerinde 168 hanede ve ayrıca Bozok/Kanak-Kınık Nahiyesi yöresinde “Bozanderesi, Kurucaöz, Yortan, Dakradialimeşhedi, Fakihler, Göynük, Durduhan, Uğrukızıl, Avcı-Sevindik, Kavakalanı, Karakütük, Sarımbeğ, Fukaralı” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Boy mensupları Kargı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Beydili*” adlı bir yerleşim yerine adlarını verdikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.¹⁶⁰⁵

Hacıbektaş İlçesi Kütükçü köyünde bazı oymaklar, Çerkeş İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Bedil*” adlı köy kurucuları,¹⁶⁰⁶ Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Dili soyadı, Aksaray ili civarında Dili soyadı, Pınarbaşı İlçesi Çukuryut köyünde Baydili soyadı, Sarız İlçesi Değirmenataşı, Tavla ve Damızlık köyünde Beğdili soyadı ve Suşehri İlçesi Saraycık ve Üzümlü köyünde Dilli soyadı, Pınarbaşı İlçesi Merkezinde Dil soyadı, Pınarbaşı İlçesi Dileciler köyünde Dilbaz soyadı, Çekerek İlçesi Çakır, Güzelyurt ve Ortaoba köylerinde yaşayan ahalî,¹⁶⁰⁷ Çankırı İli merkezinde “*Baydili*” soyadı almış oymaklar, Kargı İlçesi idari sahasında kurulmuş Dere, Karacaoğlan ve Pelitözü köylerinde yaşayan “*Dilli*” soyadı almış oymakların adının buradan bozulması söz konusudur.

Ayrıca Ankara/Elmadağ İlçesi Karahasan köyünü Beğdili boyuna bağlı Dulkadirli Bozulus Türkmenlerinin kurduğu,¹⁶⁰⁸ Sungurlu İlçesi Gökçam köyünde yaşayan bazı taifelerin Beğdili Boyuna bağlı olduğunu söz konusu köyde yaşayan araştırmacı Ahmet Sapaz çalışmaları arasında yer vermektedir.¹⁶⁰⁹

Beğdili Boyuna Bağlı Aşiretler: *Babı-Altun, Bali, Ali Şarlı, Elvan Bey, Ballı Yörükleri, Harbendeli, Balabanlı, Şadili, Badlı, Şerefli, Hasan Dede, Ali Beyli, Alagözlü, Gökçeli, Maraşlı,*

1604 Halaçoğlu Anadolu Aşiretleri. Cilt.1.

1605 B.O.A.438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

1606 Bedil adlı bu köy, 1530 yılı kaynaklarında yer alır.

1607 Adı geçen köy sakinleri kendilerini Beğdili Boyuna bağlı oldukları bilgilerini aktarmaktadırlar.

1608 Karacahasan köyü wikipediası, söz konusu köye 1850 yılında Terkanlı, Okçu, Kılınçlı, Beyazitoğulları ve Pehlivanlı Aşiretlerine bağlı birer taifenin iskan edildiği, Pehlivanlı Aşireti üyesi ise daha sonraları yaşadığı kan davası sonrasında Hatay İli Kömürcülü köyüne yerleştirildiği belirtilmektedir.

1609 Ahmet Sapaz beyin aktardığı konular ve diğer yöre yerleşimi Gökçam köyü ahalisinin XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile yöreden uzaklaştırıldığı ve daha sonraları bazı taifelerinin geri döndüğü izlenimini vermektedir.

*Melcik, Naibli, Otluklu, Harzem, Karapapak, Kara Kocalı, Kaska, Örgülü, Beğdonlu, Tabanlı, Eminli, Beğçeğizli, Çağıranlı, Ahi Ramazan, Sudulu, Şeyhli, Kılıçlı, Keseceli, Cumali, Eğri'k, Yevmül Hayr, Akkaş-oğlu, Seçen, Kahyalı, Türkmen, Dağdere, Kasımoğlu, Dimlekli, Divane Karaoğulları, Gördülü, Beğmüşlü, Baymış, Topaklı, Armudevli, Bozkoyunlu, Bozlu, Buzlu, Abalı, Göçeri Kethüda, İlmişli, İlderli, İsalı, Kafir İshaklı, Kanan, Kara Süleyman, Kara Burçlu, Karacalı, Kayalı, Obradınlı, Alpağud, Köse Yusuf, Paşalı, Hüseyin Beğli, Yadiğarlı, Ağaçtan, Suçan-Suçan, Kerimüddin Aşiretleri.*¹⁶¹⁰

Bab'ı-Altun Aşireti: Bozulus Türkmen taifesinden olduğu ve Babı, Babi, Bab. Babiş adı ile de anıldığı belirtilir. Yörükhan taifesine bağlı olan aşiret üyelerinin Bozok/Sorgun Kazası¹⁶¹¹ ve Çankırı Keskin-î idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁶¹²

XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Rakka'ya sürgün edilmiş olan aşiret üyesi bazı taifelerinin, 1824 yılında 25 hane ahalisi ile Kır-şehri ve Çiçekdağı bölgesinde bulundukları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁶¹³

Babai Aşireti: Tarihte iz bırakmış “*Babai İsyanı*”nın mimarı olduğu belirtilen Baba İlyas ve oğulları “*Ömer Paşa, Yahya Paşa, Mahmut Paşa, Muhlis Paşa*”, torunları “*Aşık Ali Paşa*, evlatlarından “*Muhyeddin, Hasan*” ve torunu *Elvan Çelebi*”nin yörede büyük nüfuz sahibi olduğunu kendi adlarıyla yörede açtıkları vakıf-zaviye ve yerleşim yeri adlarından anlarız.¹⁶¹⁴

XVI. Yüzyıl kaynaklarında Sorgun Nahiyesi “*Amızsarayı Mezrası*”nda yaşadıkları bilgisi bulunan aşiret üyelerinin yine bu nahiye idari sahasında bulunan eski adı “*Babi*” Babalı Köyünün adının “*Babai*”den bozulduğu dolayı ile kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.¹⁶¹⁵Yine, tarihte Kırşehir yöresinde yaşamış “*Babiş-Maliş-Hezik*” adlı aşiretin bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Hasan Bali Aşireti: Yukarıda belirtildiği üzere adını, “*Babai Tarikatı*”kurucusu Baba İlyas'ın torunlarından “*Hasan Balım*”adı ile de anılan zati muhteremden aldığı anlaşılmaktadır.

Eşen Paşa'nın kardeşi olduğu belirtilen bu zatın, Emlak Divanı (Çorum-Sungurlu arası), Hüseyin-Abad (Alaca), Çiçekdağı, Keskin, Kalecik yöresinde birden fazla vakıf-zaviyeye sahip olduğu ve yaşadığı dönemlerde yörede nüfuz sahibi birisi olduğu anlaşılmaktadır.

Alişarlı Aşireti: Anadolu'ya ilk gelen Türk kabilelerinden olduğu adını, Baba İlyas Horasan-î'nin torunlarından Şeyh Bali'nin torunu Şeyh Alişirden aldığı ve Şeyh Alişir Aşiretine bağlı oymakların Sivas yöresinde yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.¹⁶¹⁶

Yozgat, Kırşehir, İskilip yörelerinde kalabalık bir nüfusa sahip olduğu anlaşılar.¹⁶¹⁷Aşirete mensup bazı taifelerin Sorgun Kazası “*Hopurviranı, Danişmendli, Mükremün ve İnıkara Mezraları*”nda, bazı taifelerin, Bozok/Balı-Baltı Nahiyesi “*Panpurçak Karyesinde 36 hane, Timurhanbeğ Karyesinde 49 hanede, Öyük Kışlası*”nda 24 hanede ve “*Başkışla, Halilbeğ, Topaç, Kepürce Mezraları*”nda, yaşadıkları belirtilir.¹⁶¹⁸

1610 F.Söylemez hoca, adı geçen eserinde bu aşireti Rişvanlar arasında yer vermiş, yörede yurt tutmuş Rişvan Aşireti yoğunluğu bu tespitin şahsımı tarafından da kabul görülmesini sağlamıştır.

1611 Türkay,a.g.e.,s.

1612 Yakup Altın, 1989-2009 yıllarında Kırıkkale,

1613 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.110.

1614 Aşık Paşa silsilesinden “Aşık Paşazade Derviş” Mecitözü İlçesi Elvan Çelebi Kasabasında doğduğu belirtilir.

1615 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zül’l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

1616 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası,c.II.,114.

1617 Ocak, Kalenderiler., Adnan Menderes Kaya hoca, Alişir Aşireti'nin Avşarlara bağlı olduğu ve adını Germiyanogulları beylerinden “Ali Şir Bey” den aldığı bilgisini aktarmaktadır.

1618 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’l-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II

Sücaüddin Nahiyesi idari sahasında yaygın olarak yaşadıkları anlaşılan aşiretin Alişar (Ali Şah) adlı bir beyine ait zaviye yapılmış bulunmasından anlarız.

Aşirete bağlı olduğu anlaşılan bazı taifelerin Koçhisar Kazası Zengibağı kışlasında 32 hanede ve Koçhisar merkezinde yaşadıkları,¹⁶¹⁹ Karataş Nahiyesi idari sahasında Alişar-Alişah adı ile köy kurdukları,¹⁶²⁰ Çomuşek Nahiyesi Ortavıran karyesinde 4 hanede ve Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Çöpölçen karyesinde 6 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁶²¹

Aşiret mensubu bazı taifelerin Bozok “*Bozöyük yaylası*, Mihmadlı Mezrası” ve Salmanlı Nahiyesi “*Topaç Mezrası*” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları anlaşılr.¹⁶²² Uğurludağ İlçesi Kallenderoğlu Köyünde yaşayan “*Alişiroğlu*” sülale adı almış oymak,¹⁶²³ Yozgat ili Sorgun İlçesine bağlı “*Alişar Köyü*” kurucuları ve Sungurlu yöresinde yaşayan “*Alişal*” soyadı almış oymağın bu adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Alişar Aşiretine mensup taifelerin Yozgat yöresinde “*Kızılkoca-lı*”, Kırşehir yöresinde “*Sarıcalar Aşireti*” ile birlikte hareket ettiği tarihi vesikalardan anlaşılmaktadır.

Ayrıca Zara Kazası Kürt Kılavuz karyesi Alişirli sülale adı, Dere karyesinde Alişiroğlu sülale adı, Aşar köyünde Alişiroğlu sülale adı, Atkıran-Kürtkılavuzu mezarında Alişir sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁶²⁴

Elvan Bey Aşireti: “Elvanlı” adı ile de anılır. Türkmen taifesine bağlı olan bu aşiretin Tarihte Varsak teşekkülü arasında bulunan Ulaş gurubu ile hareket ettiği anlaşılr.¹⁶²⁵ Aşiret adını Baba İlyas Horasan-ı’nın torunlarından olan ve bölgede nüfuzu olduğu bilinen Elvan Çelebi’nden aldığı sanılır. Aşiret üyelerinin Sonisa Nahiyesi İğdir-Omalı mezarında 8 hanede yaşadıkları, Koçhisar Kazası idari sahasında Elvanlı, Aksaray Kazası idari sahasında Elvancık-Ebuhasan adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁶²⁶ Ayrıca İshaklı Kazası idari sahasında yaşadıkları belirtilir.

Osmanlı İlçesi Ada tepe mevkiinde yaygın olarak yaşadıkları, adı geçen tepe üzerinde bulunan “*Elvan Baba*” adlı yığıltaş mezarından anlaşılr.

Tarihte Budak-özü yöresinde kurulmuş “*Elvan*” adlı karye, Kınık-ı Zir yöresinde kurulmuş “*Elvancık*” adlı karye, Mecitözü yöresinde kurulmuş “*Elvan Çelebi*” adlı karye, Kalecik yöresinde kurulmuş “*Elvanseydi*” adlı karye ve İskilip yöresinde kurulmuş “*İlyas*” adlı köy kurucularının adlarını bu aşirete izafeten aldıkları kuvvetle söylenebilir.

Elvan Çelebi adına söylenmiş ve yüzyıllar boyu yöre düşünlerinde “*salavat ya da sival*” geleneği ile söylenerek günümüze kadar süre gelmiş dini içerikli maniler bulunmaktadır.

Yelebi bayrağım yelebi

Dolandık geldik Şam’ı Halep’i

Mecitözü’nde yatan Elvan Çelebi

Diyelim Allah Allah

*Verelim Muhammed Mustafaya selavat.*¹⁶²⁷

1619 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt. I., s.128.

1620 BOA.387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

1621 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

1622 Halaçoğlu, a.g.e., s.125. Yusuf hoca bu aşiretin Varsaklar arasında bulunduğu bilgilerini aktarır.

1623 BOA.998. Numaralı Defter, a.g.e., Bu aşiret Varsaklar içerisinde de görülmektedir.

1624 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II., 53. Yıl. 1831-1842.

1625 Konyalı, a.g.e., s.831

1626 BOA.387 Numaralı Defter, Aksaray Livası, cilt.I., s.53.

1627 Uçakçı, Sungurlu, Geliştirilmiş ve Düzenlenmiş baskı, s.295.

Ayrıca Keskin İlçesi Pazarcık Köyünde “Elvanoğulları” sülale adı almış oymakla, Eldivan İlçesi Yukarıyayla Köyünde “Elvanoğulları” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.¹⁶²⁸

Bali Aşireti: Ballı, Ballica adı ile de anılır. Adının menşei, Oğuzlarda Genç-delikanlı anlamına gelir. Bu yüzden Türklerde yaygın olarak kişi adına verilmiş ve Baba İlyas’ın küçük oğlu Muhyiddin’in torunu Aşık Paşa İle Şeyh Ede-Bali lakap olarak bu adı kullanmıştır.

Özellikle Kırşehir ile Kırıkkale yöresinde büyük nüfus ve eserler bırakmış olan aşiret üyesi bazı taifelerin, tarihte Aksaray Kazası idari sahasında Bali adı ile bir köy kurdukları ve Sivas İli Merkezinde Bali, Bor İlçesi Merkezinde Bali soyadı aldıkları anlaşılmaktadır.

Aşiretin 1574 yılında Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karaali kışlağında 22 hane, Karaağca karyesinde 92 hane, Kulaklı karyesinde 69 hane, Kuruçlu karyesinde 48 hane, Kemallı karyesinde 59 hane, Saraycık karyesinde 33 hanede yaşadıkları belirtilir.

1574 yılında Eyalet-i Rum’da 715 hane, 4311 nüfusa sahip oldukları belirtilen aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası idari sahasında 2 ayrı yerleşim yerinde 36 hanede ve Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Karadut mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Aşık Paşa, Arapça, Farsça, İbranice, Ermenice dillerini çok iyi bilmesine karşı Türk dilini kullanmış ve halkın kendi dilini kullanması yönünde vasiyetlerde bulunmuştur.

Türk Diline kimse bakmaz idi

Türklerle hergiz gönül olmaz idi

Türk dahi bilmez idi bu dilleri

*İnce yolu ol ulu menzilleri.*¹⁶²⁹

“Ballı Yörükleri” Uluyörük taifesi arasında yer almış olan aşirete bağlı bazı taifelerinin Çorum, Katar Nahiyesi idari sahasında kurulmuş¹⁶³⁰ “Halaçlar, Ballıoğlu, Piramer, İsfandiyyar, Tımarlı, Karaağaç, Kışlak, Kulak-lı, Kemaloğlu, Karaali, İshakhacı, Hüseyin Hacı ve Taşlıkula Karye-mezraları” nda yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁶³¹

Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş “Hacılar, Tımarlı, Saraycıklı, Adilli, Ballı, Halaç, Uçarı, Apardı, Kanlaklı, Yenice, Kuruculu ve Kulak-lı Karye-mezraları”nda yaşadıkları 1576 tarihli Osmanlı vesikalarından¹⁶³² tarihte Kalecik Kazası idari sahasında “Balişeyh” adıyla bir karyede,¹⁶³³ Keskin İlçesi idari sahasında “Hacıbali, Ağaballı, Balikebir” adlı köylerde,¹⁶³⁴ Alaca İlçesi Küçükhırka Köyü mıntıkasında bulunan “Balıkaya” adlı mevkide ve Çiçekdağı İlçesi Karacaali Köyü mıntıkasında bulunan “Bal tepesi” adlı dağa civarında yaşadıkları alan araştırmalarından anlaşılar.

XVI. Yüzyılda, Kara Hisâr-ı Demürlü ile Budak-özü Kazası idari sınırları içerisinde de yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşiret mensuplarının “Ballıoğlu” başka bir ifadeyle aşiret adıyla,

¹⁶²⁸ Şehitlerimiz,a.g.e.

¹⁶²⁹ Hasan Şahin,a.g.e.149

¹⁶³⁰ Söz konusu yerleşim yerleri 1576 yılı kayıtlarında Kara Hisâr-ı Demürlü Kazasına bağlı olduğu görülmektedir.

¹⁶³¹ Halaçoğlu,a.g.e.,s.231. Yaptığımız alan araştırmasında söz konusu köylerin günümüzde “Kızılırmak, Bayat ve Uğurludağ İlçeleri” idari alanında kaldığı görülmüştür ve bu köylerin aynı yer olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca Yusuf hoca, bu taifeleri Avşlar Boyu içerisinde göstermiştir.

¹⁶³² Halaçoğlu,a.g.e.,s.233.

¹⁶³³ Balişeyh adlı bu karyenin günümüzde Kırıkkale iline bağlı “Balişeyh” adlı ilçe olduğu sanılır.

¹⁶³⁴ A.Gündüz,a.g.e.,s.52. Hacıbali adlı köyün günümüzde Bahşili İlçesi idari sahasında bulunan “Hacıbali” adlı köy olduğu sanılır.

bir mezra kurdukları¹⁶³⁵ ve ayrıca adı geçen kaza idari sahasında kurulmuş Şeyhlerözü Mezrasında yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁶³⁶

İleride geniş bir biçimde ele alındığı gibi Budak-özü yöresinde kurulmuş Demürlü Zaviye-sinin tasarrufu uzun süre bu aşirete mensup bir kişiye verilmiştir. Böylesine büyük ve önemli bir vakfa ait zaviyenin tasarrufu verilen kişinin bilgin, nüfuzlu ve kalabalık bir aşiretin reisi olması muhakkaktır.¹⁶³⁷ Dolayı ile adı geçen mevkide de aşiret mensuplarının yaşadığı söylenebilir.

Bayramören İlçesi Akseki köyünde türbesi bulunan “*Bali Baba*” adlı zati muhteremin soyu,¹⁶³⁸ Çankırı İli “*Balibağı köyü*” kurucuları, Yapraklı İlçesi “*Balıbidük köyü*” kurucuları, Kızılırmak İlçesine bağlı Kahyalı Köyünü kuran ve bu köye “*İneballı*” adını veren oymaklar,¹⁶³⁹ Keskin İlçesi idari sahasında “*Bali Kebir*” adlı köyün kurucuları ve Kırıkkale İl sınırları içerisinde kurulmuş “*Hacıbali*” adlı köyün kurucuları bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş “Acel-i Sani ve Hacirecep Mahallesi”nde yaşamış “*Balıoğlu*” sülale, Kırşehir İli merkezi ve Kaman İlçesi Kaman İlçesi Kargınyenice kasabasında “*Dedebali*” sülale adı, Çorum İli Gök Köyü “*Baloğlu*” sülale “*Çalış, Aluş, Akış, Acar ve Kaya*” soyadı almış oymaklar,¹⁶⁴⁰ Alaca İlçesi Büyükhırka kasabasında “*Baloğlu*” sülale “*Bal*” soyadı almış oymak,¹⁶⁴¹ Kırşehir İli Yağmurlubüyükoba Köyünde “*Baldede*” soyadı almış oymak, Balıseyh İlçesi kurucuları ve merkezinde bir camiye “*Şeyh Bali*” adını vermiş oymak, Ankara/Bala İlçesi Afşar Köyünde “*Ballidede*”, Sungurlu İlçesi Çiçeklikeller Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Ballık*” adlı mevkiiinde bulunan mezar kalıntıları ve XIX. Yüzyıl ortalarında Çorum ili civarında bulunduğu belirtilen “*Ballı*” adı almış taifelerin adını bu aşirete izafeten aldıkları/verdikleri söylenilebilir.¹⁶⁴²

Ayrıca Çorum İli Turgut, Büyükalabıyık, Dut, Küçükdüvenci, Çalyayla,¹⁶⁴³ Delibekiroğlu, Düdülük, Ayarıkbağları, Büyükdıvan, Salur, Karabayır ve Ovasaray Köyleri,¹⁶⁴⁴ Alaca İlçesi Büyükhırka ve Büyükdona Köyleri, Bayat İlçesi Tepekütüğün, Eskialibey, Tevekli, Kunduzlu, Boyalık, Derekütüğün, Sağpazar ve Kaşören Köyleri, İskilip İlçesi Paşa, Karagöz, Avhatyaka, Seyirçayı, İbik Köyleri, Sungurlu İlçesi Yörüklü, Dayıncık-Melemker ve Hankozlusu Köyleri, Çankırı İli merkezi, Kızılırmak İlçesi Sakarca ve Yukarıalagöz Köyleri, Uğurludağ İlçesi merkez ve Kumçeltok Köyleri, Şefaati İlçesi Paşa Köyü¹⁶⁴⁵ ve Kaman İlçesi Savcılı Kasabasında yaşayan “*Bali, Bal, Ballı*” soyadı almış oymakların adını bu aşiretten aldığı sanılır.

Eşen Aşireti: Adını, Aşık Paşa’nın torunundan aldığı belirtilir. Aşiret mensuplarından bazı taifelerin tarihte Hüseyin-Abad (Alaca) Kazası idari sahasında yaşadıkları ve “*Eşen*” adı aldıkları belirtilir.¹⁶⁴⁶

1635 A.MKT.UM.203.19. Yıl.1271_Za.15. Badılı Aşireti için.

1636 Balıoğlu adlı bu mezra daha sonraki yüzyıllarda “Ballu” adıyla anılmaktadır.

1637 Demirşeyh Belediyesi verileri. Yıl.1998. Başkan Ethem Karaytu.

1638 Yaşar Kalafat, Horasan Ereni Olarak Bilinen Yatırlar adlı makalesi ve yöre anlatımında bu zati muhterem Horasan Ereni olarak kabul edilir.

1639 Söz konusu yerleşim yerinin adının “İneballı” olduğu XVIII. Yüzyıl kaynaklarında kaydedilmektedir.

1640 Arap Gül, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Şb. Md. Adı geçen köylü özel çalışmasından alınmıştır.

1641 Büyükhırka kasabasında yaptığımız alan araştırmasında oymak üyelerinin Halk hekimliğinde ocak geleneği olarak tuz ile baş ovduğu belirtilmiş, küçük baş hayvanlarında en-işaret olarak sağ kulağı ucundan içeri doğru bir defa yirik olduğu belirtilmiştir.

1642 Çorum İlinde Aşiretler, www.forum.net.

1643 Çalyayla Köyünün eski adının “Sarınkaya” olduğu belirtilir.

1644 Karabayır köyü Köşrelik Mahallesinden bir taifenin geçmiş yüzyıllarda Yozgat İli derbent köyüne göç edip yerleştiği ve bu taifenin adı geçen köyde “Koç” soyadı aldığı belirtilir.

1645 Yozgat İl Yıllığı, 1967-8. (Ayrıca Şefaati İlçesi’ne bağlı Paşa Köy ile İskilip İlçesi’ne bağlı Paşa Köyde yaşayan “Bali” soyadları almış oymakların çok yakın akraba oldukları söylenebilir).

1646 BOA.C.EV/29/S/1211.

“Kara Hisâr-ı Demürlü, İskilip, Budak-özü Kazası” dahilinde yaygın olarak yaşadıkları anlaşılan aşiret mensuplarının “Eşen” adıyla üç karye-köy kurdukları tarihi kaynaklarda yine yer alan konulardandır.¹⁶⁴⁷

Söz konusu karyelerin birisi günümüzde Sungurlu idari sınırları içerisinde yer alan Yarımsöğüt, Çukurlu ve Tatlı Köyleri mıntkasında bulunan “Eşen Çayı” adıyla anılan çay ve vadi çevresinde,¹⁶⁴⁸ birisi, Çorum İli Seydim Bucağı¹⁶⁴⁹ ile İskilip İlçesi mıntkasında “Eşen çay” adıyla anılan akarsu civarında, diğerinin de söz konusu mıntkada bulunan “Eşençay” adlı köy ile Çorum ili Eski adı “Eşen” olan Eski köy mıntkasında kurulduğu sanılır.¹⁶⁵⁰

Ayrıca tarihte Çorum İli idari sahasında bulunan Acel-i Sani, Hacıdavud ve Şeyheyup Mahallesinde “Eşmeoğlu” sülale adı almış oymaklar,¹⁶⁵¹ Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş “Eşme köyü”, Kalecik İlçesi idari sahasında kurulmuş “Eşmedere Köyü” kurucuları ve Keskin İlçesi merkezinde yaşayan “Eşmeoğlu” sülale adı almış oymağın bu aşirete

Harbendeli Aşireti: Adını Olcaytu adı ile de anılan İlhanlı hükümdarı Harbende den aldığı¹⁶⁵² Bozulus Türkmeni tâifesinden olduğu ve Karakoyunlu Devleti içerisinde önemli bir yeri bulunduğu belirtilir. Harbende, Hırbanda, Karbendeli, Harmandalı, Çölmekli adlarıyla tarihi vesikalarda yer alan aşiret üyelerinin Aksaray, Sivas, Yeniil, Kayseriye, Konya, Çankırı Keskin’i Kazası idari sahalarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁶⁵³

Aşiret üyesi bazı tâifelerinin Aksaray yöresinde 107 hanede yaşadıkları,¹⁶⁵⁴ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Dokuzcukkebir yurdunda 23 hane, Karagizi yaylası’nda 3 hane, Bayat yurdunda 2 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aksaray/Ortakaöy İlçesi Harmandalı kasabası kurucuları ve Altınyayla İlçesi Harmandalı köyü kurucuları ile Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Harmanda’lı ve Harmanlı soyadı almış oymak üyeleri, tarihte Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çömlekçi karyesi, Köstere Nahiyesi Çömlekçi karyesi ve Eyubili Nahiyesi Çömlekçi karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.¹⁶⁵⁵

Bazı taifelerinin Çankırı Keskin’i idari sahasında, bazı taifelerinin de 1831 yılında Bozok’ta bulunan Emir Mahallesi ve Aksaray yöresinde 107 hanede yaşadıkları vesikalarda belirtilmektedir.¹⁶⁵⁶

Harbendeli Aşiretine Bağlı Taifeler: *Olcaytu, Tokuzcu, Bendeli, Geyikli, Balabanlı, Şadili, Badılı, Şerefli Aşireti.*

1647 BOA.387. Numaralı Defter, a.g.e.

1648 Çelebi Karayünlü.

1649 1837 tarihli kaynaklar Seydim (Arpacık) karyesinde Es-Seyyid Ebubekir bin Ömer adında 50 yaşında renberlik yapan bir muhtar ve bu karyenin 233 erkek nüfusu bulunduğu bilgisini aktarmaktadır. H.Haldun Şahin, a.g.e.

1650 Eski köyde yaşayan ahalî köylerinin eski isminin Eşençay olduğu bilgisini vermektedirler. Eşençay adlı bu köyde 137 erkek nüfusun yaşadığını ve ahalisinin tamamı rençberlikle geçindiğini 1837 yılı kaynaklarından anlarız.

1651 H.Haldun Şahin ,a.g.e.

1652 A. Gündüz,a.g.e.,s.122. (Moğol nazar inancına göre alındığı ve *Ekek Kulu* anlamına geldiği belirtilir. Günümüzde kullanılan *Satı, Satılmış* isimleri örneğinde olduğu gibi.

1653 Altın,a.g.e.,s.113. Bu aşiret 1704 yılında Rakka’dan firar ederek Orta Anadolu’ya geldikleri 60 hane ahalisi ile bölgede yurt tutmuş Salarlı, Mamalı ve Pehlivanlı Aşiretleri arasına karıştıkları belirtilir.

1654 Altınok, a.g.e.,s.44

1655 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.29.

1656 Altınok, a.g.e.,s.44

Olcaytu Aşireti: Sivas İli Merkez civarında yaşayan Olcaytu soyadı almış oymak üyeleri, Acıgöl İlçesi merkezinde Olcayt soyadı almış oymak üyeleri ve Nevşehir İli merkez ilçe sınırlarında yaşayan Olcayt soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca yörede yaşayan “*Olça, Olcar, Olcabey, Olcayt*” adı almış oymakların adının bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Tokuzcu Aşireti: Harbandeli adı ile de kaydolunmuş aşiret üyesi taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁶⁵⁷

Bendeli Aşireti: Bu adın Harbandeli adından dönüştüğü sanılır. Aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası Akuçkuyusu adlı yerleşim yerinde 9 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁶⁵⁸

Geyikli Aşireti: Harbandeli Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Adını Horasan ereni Hacı Bektaş-i Veli'nin halifelerinden olan Geyikli Baba adlı Allah dostundan aldığı anlaşılr.¹⁶⁵⁹

Anadolu'nun dört bir yanında türbelerine rastlanan, hakkında dini ve kahramanlık içerikli menkıbeler anlatılan Geyikli Baba, Sivas merkeze bağlı Koyuncu köyünde olduğu gibi Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri ve Sivas yöresinde bilinir ve hakkında menkıbeler anlatılır.

Tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karageyik köyü kurucuları, Kenar-ı İrmak Nahiyesi Geyiklice karyesi kurucuları ve Hacıbektaş ile Günyüzü Nahiyeleri idari sahalarında kurulmuş Geycek karyesi kurucuları ve günümüzde Akıncılar İlçesi idari sahasında bulunan Geyikpınar köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.¹⁶⁶⁰

Tarihte Karadere, Hacıbektaş ve Günyüzü Nahiyeleri idari sahalarında kurulmuş “*Geycek*”,¹⁶⁶¹ İskilip Kazası idari sahasında “*Geyikli*”,¹⁶⁶² Mecitözü İlçesi “*Geykoca*” ve bu köy mıntıkasında bulunan “*Geyikli Baba*” adlı tepe ve bu tepe üzerinde “*Geyikli Baba*” adlı mezara adını vermiş zati muhterem, Mucur İlçesi Geycek köyünde “*Geyikli Baba Türbesi*”ne adını vermiş oymak ve tarihte Bozok sancağı idari sahasında kurulmuş “*Geyikli*” adlı karye-köye” adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Bozok sancak mıntıkasında bulunan bu köyün günümüzde Yozgat ili Derbent Akyamaç ve Baltasarl köyü mıntıkasında bulunan “*Geyikli*” adlı dağa civarında bulunduğu sanılmaktadır.

Ayrıca Bektaş-i Tarikatı içerisinde bulunan ve ocak merkezinin Sulakyurt İlçesi Ağaylı köyü olduğu belirtilen “*Geyik koşan ocağı*” üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁶⁶³

Aşiret üyelerinden bazı taifelerin XVIII. Yüzyılda Salınlı Kebir’de yaşamakta iken, Afyon/Sandıklı Kazasına bağlı köylere, bir kısmının da Kırşehir yöresine yerleştirildiği belirtilmektedir. Ayrıca Korgun İlçesi Maruf köyünde yaşayan “*Geyik*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca Zara Kazası Nasır, Ekinli-Deveske köyünde Geyikoğlu sülale adı,¹⁶⁶⁴ Aksaray ili mıntıkasında Geyik soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Geyik soyadı, Sivas İli Tokuş, Güney ve Gazibey köyünde Geyik soyadı ve Kangal İlçesi Davutoğlu ile Çetinkaya köyünde Geyik soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

1657 Türkiye, a.g.e., s.620.

1658 Yusuf hoca, bu aşireti Yıva Boyu arasında yer vermiştir.

1659 BOA. Dosya No: Gömler No: 21991 Fon Kodu: MAD.d. Aşiret olduğuna ilişkin.

1660 BOA. 998 Numaralı Defter.

1661 BOA. 998 Numaralı Defter.

1662 BOA.Fon Kodu: C.EV.. Gömlek No:12621 Dosya No:251 Tarih: 05/M /1251 (Hicri).1835 (Miladi).

1663 Hamza Aksüt, a.g. site.

1664 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

Bağlı Aşiretleri; *Geyce Hacılı, Topkaya. Bostan,*¹⁶⁶⁵ *Çömlekçi, Pir Hüseyin Aşiretleri.*¹⁶⁶⁶

Geyge Hacılı Aşireti: Bu adın Geyce, dolayısı ile Geyikli adından bozulduğu sanılır. Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 10 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁶⁶⁷

Topkaya Aşireti: Geyikli Aşiretine bağlı olduğu belirtilir.

Bostancı Aşireti: Dulkadirliyle yöreye geldiği belirtilir.¹⁶⁶⁸ Kaynaklarda “*Bostan-lık, Bostanlı*” adıyla da kaydolunur. Aşiret üyelerinden bazı oymakların XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde Bozok Sancağı idari sahasında kurulmuş “*Bostanlıbeykavak Mezrası*”nda yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁶⁶⁹

Çorum İli Sarışeyh karyesinde Bostancıoğlu sülale adı almış oymak, Elmadağ İlçesi merkezinde yaşayan “*Bostanoğlu*” sülale *Bostancıoğlu, Bostan ve Sarıkan*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten alma ihtimalleri bulunmaktadır.¹⁶⁷⁰

Cumali Aşireti: Beğdili Boyuna bağlı, başka bir kaynakta da Kızıklara bağlı olduğuna ilişkin bilgi yer alır.¹⁶⁷¹ Bazı taifelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Cumaköy ve Ortaköy İlçesi Cumali ü kurup isimlerini verdikleri anlaşılr.¹⁶⁷²

XVIII. Yüzyılda gerçekleşen Zorunlu Rakka iskanı ile bölgeden uzaklaştırılıp Beğmüşlü Aşireti ile birlikte Hişe-bend Nehri mıntikasına yerleştirildikleri anlaşılmaktadır.

Boğazkale İlçesi idari sahasında “*Çarşıcuma*” adlı köy kurucuları, Sorgun İlçesi idari sahasında “*Boğazcumafakalı ve Aşağıcumafakalı*” adlı köy kurucuları, Tarihte Çorum Karamançavuş, Emirahmed Mahallelerinde yaşamış “*Cumaoğlu*” sülale adı almış oymaklar,¹⁶⁷³ Alaca İlçesi Yenice Köyünde “*Cumaoğulları*” sülale adı almış oymak,¹⁶⁷⁴yine aynı ilçenin Sancı ve Akpınar Köylerinde “*Cuma*” soyadı almış oymaklar, Sungurlu İlçesi Yırca Köyünde “*Cumaoğulları*” adlı sülale adı almış oymaklar, Kavşut Köyünde “*Cumaoğulları*” sülale,¹⁶⁷⁵ Büyükpolatlı Köyü ile Sarıkaya Köylerinde “*Cuma*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.¹⁶⁷⁶

Balabanlı Aşireti: Türkmen tâifesine bağlı olan aşiretin,¹⁶⁷⁷ MÖ. 138 yılında Bulgar Türkleri tarafından Anadolu akınları ile geldikleri ve hakimiyet kurdukları yerlere Balandur, Balaban adı verdikleri anlaşılr.¹⁶⁷⁸

Doğu ve Güneydoğu Anadolu uzantılarının, Beğdili-Şadili adıyla adlandırıldıkları belirtilen aşiretin, Balaban Baba adlı ünlü bir beyinin tarihte yörede yaşadığı anlaşılr.¹⁶⁷⁹

Kalenderi ve Bektaş-î Tarikatı şeyhlerinden olduğu yönünde görüş bildirilen Balaban Baba adlı bu şeyhin Divriği yöresinde bulunan 2595 rakımlı Çengelli dağı’nda türbesinin bulunduğu ve bu türbenin günümüze kadar süre geldiği anlaşılmaktadır.

1665 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.ge.,s.152.

1666 Gündüz, a.g.e.,s.122. Çiçekdağı İlçesi idari sahasında bulunan Çömlektepe adlı dağa adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

1667 Halaçoğlu,a.g.e.1453-1650.

1668 Halaçoğlu,a.g.e.,s.121,132.

1669 BOA. 998 Numaralı Defter.,ag.e.

1670 Aytaç Özel.,s.65.

1671 Hacıömerli,a.g.e,s.298.

1672 Ortaköy İlçesi Cumali köyü, tarihte Adana/Yüreğir İlçesi Büyükyarımca köyü ile Yozgat yöresinden göç aldığı belirtilir.

1673 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1674 Şehitlerimiz,a.g.e.,

1675 Uçakcı, Sungurlu ilk baskı.

1676 Büyükpolatlı ile Sarıkaya Köyünde yaşayan akraba oymakların halen irtibatlarını sürdürdükleri görülür.

1677 Tuncer Gülensoy,a.g.e,s.80.

1678 Yusuf Gedikli, Anadoluda Türk Yerleşmeleri, Yesevi Dergisi, sayı.221.Yıl.2012. Yesevi Vakfı yayını.

1679 Veli Saltık,a.g.e,s.109.

Adına, Anadolu'da vakıflar kurulup, zaviyeler açılmış bulunan Balaban Baba adlı bu zati muhtereme bağlı olduğu anlaşılan oymakların Günyüzü Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları,¹⁶⁸⁰ Koyulhisar Kazası idari sahasında Balaban adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıla ait Osmanlı kaynaklarında yer alır.¹⁶⁸¹

Aşiret üyelerinin tarihte Günyüzü Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları ve Tabanlı (Bala) Kazası “*Balaban Karyesi*” ile Ankara/Elmadağ İlçesi Süleymanlı Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Balabanlı*” adlı yaylaya isimlerini verdikleri anlaşılar.¹⁶⁸² Süleymanlı köyünde yaşayan “*Balabanlı*” soyadı almış oymağın bir uzantısının Gölbaşı İlçesi Halaçlı Köyünde yaşadığı oymak üyeleri tarafından anlatılır.

Ayrıca Sivas İli Merkezinde Balaban soyadı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Babalan soyadı, Niğde İli merkezinde Balaban sokağa adını vermiş oymak, Altunhisar İlçesi Karakapı köyünde Balaban soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Balaban soyadı, Tomarza İlçesi Merkezinde Balaban soyadı, Yahyalı İlçesi Taşhan, Delialıuşağı köyünde Balaban soyadı, Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Balaban soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman Balaban soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi semtinde Balaban soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Balaban soyadı almış oymak, Bayramören İlçesi Oymaağaç köyünde “*Balaban*” soyadı, Çorum İli Örencik Köyü, Çanakçı Köyü, Kızılıpınar Köyünde “*Balaban*” sülale adı, Bayat, Karşıyaka, Eymir, Ahçıbağları, Örencik, Harmanlık, Seydim Köylerinde “*Balaban*” soyadı, İskilip İlçesi merkezinde “*Balaban*” sülale adı, Çiçekdağı İlçesi Yukarıkızılca Köyünde “*Balaban*” soyadı, Kaman İlçesi İshacalı kasabasında “*Balaban*” soyadı, Boğazkale İlçesi Yukarıfındıklı Köyünde “*Balaban*” soyadı, Alaca İlçesi Belpınar Köyünde “*Balabanlı*” soy ve sülale adı almış olmaların bu aşiret mensubu olduğu söylenebilir.

Masadlı Aşireti:¹⁶⁸³ Aşiretin, Safevî Devletinin kuruluşu ve desteklenmesinde önemli görevler üstlendiği anlaşılar. Bu yüzden dolayı Osmanlı hanedanlığı ile gerginlik yaşayıp Çiçekli ve Ağca-koyunlu Aşireti ile birlikte isyan çıkarttığı tarihi vesikalarda yer alır.¹⁶⁸⁴

Orta Asya Türk soylu olan aşiretin, 20-30 kişilik bir taifesi ile Bayburt yöresinde yaşarlarken, bu toprakların düşman işgaline uğramasıyla birlikte düşman esaretini kabul etmeyerek, XX. Yüzyılın ilk çeyreğinde Sungurlu İlçesine gelip yerleşmişlerdir.¹⁶⁸⁵

Aşiret adını, soyadı almış olan bu taifelerin önemli bir kısmı, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlere göç etmişler, bağlı bir taifesinin Alaca İlçesi merkezinde yaşadığı ve soyadı kanunda “*Masatlı*” adı aldığı, bir taifesinin Sungurlu İlçesi Ekmekçi köyünde yaşayıp “*Masatlı*” adını yaşattığı anlaşılmaktadır.

Şadili Aşireti: Adını ünlü beyleri Baba Şadiden aldığı, Baba Şadi'nin de tarihte Anadolu'yu etkisine almış Şadiyye Tarikatı kurucusu olduğu anlaşılmaktadır.¹⁶⁸⁶

1680 *Balaban Baba* adlı bir zâtın Sivas-Divriği yöresinde bulunan 2595 Rakımlı *Çengelli Dağı* nda türbesi bulduğu ve bu zâtın Hacı Bektaş-ı Veli'nin erenlerinden olduğu kabul edilmektedir.

1681 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

1682 Elmadağ İlçesi Aşağı Kamışlı köyünde yaşayan “Tuncer” soy, “Balabanlar” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

1683 Ağcalı Aşiretine yakınlığını, Masadlı Aşireti'nin tarihte Bozok Sancağı idari sahasında kurulmuş Karadere Nahiyesine bağlı Kubadbeğli-Ağcalı Mezrasında yaşamış olmaları ve bu köyün Kubadbeğli adı ile de anılması destek oluşturur.

1684 Sümer, Bozok Tarihine Dair. Bir Araştırma, a.g.m., s. 322.

1685 Saryüce; A.g.e.s. 266. (Sümer Hoca, Masadlı'ların doğuda yaşayan Oğuz Boyları ile birlikte hareket ettiği bilgisini aktarmaktadır. B.T.D., s.322).

1686 Horasan, Doğu Anadolu ve Orta Anadolu yöresinde kalabalık bir nüfusa sahip olan Beğdililerin, Doğu Anadolu kolunu oluşturan aşiretlerinin genel adına da *Şadili* adı verilir.

Doğu Anadolu bölgesinde Şadan, Şadiyan, Şad Geldi adalarıyla anılan aşiret üyelerinin¹⁶⁸⁷ Osmanlı-Safevi Savaşında, İran'a giderek Safeviler yanında Osmanlılara karşı savaştığı belirtilmektedir.¹⁶⁸⁸

Aşiret üyelerinin tarihte Sivas yöresinde Şad sülülü, Kayseriyye yöresinde Şadgeldi ve Karataş Nahiyesi idari sahasında Ferruhşad adı ile kaydolunduğu, Sivas Kazası idari sahasında Şadihacı, Yeniil Kazası idari sahasında Şadıkışlası, Bozok idari sahasında Şadibey adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü, Kalecik ve İskilip yöresinde yaygın bir nüfusa sahip olduğu anlaşılan aşiretin,¹⁶⁸⁹ Kalecik Kazasında “*Şadi Çiftliği*” adı ile çiftliği, Bozok Sancağı bölgesinde “*Şadibeg (Yenice)*” adı ile bir köy kurduğu ve “*Şadi Bölüğü*” adlı bir taifesinin Konur kabilesi arasında Kır-şehri yöresinde 4 hanede yaşadıkları belirtilir.

Zara Kazası Pazarbeleni mezrasında Şadili sülale adı, Dere karyesinde Şadilioğlu sülale adı ve Akyazı-Kuzviran karyesinde Şadili sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁶⁹⁰

Şadili Aşiretine Bağlı taifeler:¹⁶⁹¹ *Kubat, Koçgiri, Zimtek, Bilece, Yıldırım Aşiretleri.*

Kubad Aşireti:¹⁶⁹² Adını, sarı ile kumral arasında renge sahip, diğer bir ifadeyle “*Boz at*” tan almış ve bu adı Dulkadirli Beylerden Şah Budak Beyin torunu “*Şah Kubat*” ve¹⁶⁹³ Samsun ve Kavak çevresinde kurulmuş Kubadoğulları Emirliği kurucuları kullanmıştır.¹⁶⁹⁴

Tarihte Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Kubadkayası adlı köy kurucuları, Ankara/Haymana İlçesi idari sahasında Kubatoğlu sülale adı, Sivas İli Merkezinde Kubat-Kobat soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Kubat soyadı, İncesu İlçesi Garipçe köyünde Kubat soyadı, Avanos İlçesi Mahmatlar köyünde yaşayan Kubat soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Tarihte Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kubatbeyli ve Kubadgazi*” adlı köylerin kurucuları,¹⁶⁹⁵ Delice İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kubat*” adlı köyün kurucuları, Balışeyh İlçesi Hacıobası Köyü mıntikasında bulunan “*Kubatbeli*” adlı tepeye adını vermiş oymaklar ve Çelebi İlçesi Yukarışeyh Köyü mıntikasında bulunan “*Kubad*” adlı mezraya adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

1687 (Gülensoy, s.76. (Bingöl, Elazığ, Tunceli, Erzurum ve Muş illerinin Kiğı, Karlıova, Karakoçan, Mazgirt, Hınıs ve Varto İlçelerine bağlı köylerde yaşarlar. Eskiden Alevî inanç kültürünü yaşayan bu aşirete mensup kişiler günümüzde Sünnî inanç kültürünü yaşadıkları, toplam 100 000 nüfusa sahip oldukları ve Anadolu aksanı ile Kurmançî aksanı konuştukları belirtilmektedir. Ayrıca Bektaş, Yavuz, Tolmaç, Ulaş, Güreş, Okçu, Gürsoy, Yıldırım, Aydemir gibi tamamen Türk kültür ve aşiretlerine uygun soyadları almış oymaklar aşireti oluşturduğu belirtilmektedir. Ayrıca Alemdar Yalçın hoca, 48 Perşembe, ART. TV. 14. Mart 2007. programında Beğdililerin Doğu ve Güneydoğu uzantılarına Şadili adı verildiğini aktarmıştır.

1688 İsmail Uçakçı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi'nde Oğuz Boyları,s

1689 BOA.C.EV.Tarih. 29/N/H.1207-M.1691. Dosya no. 318 Gömlek. 1699. (Kalecik Kazasında “*Şadi bey Çiftliği*” adı ile bir mezarın kurulduğu XVI. Yüzyıylı kaynaklarından anlaşılr).

1690 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,53. Yıl.1831-1842.

1691 Gülensoy,a.g.e.,s.74,85.

1692 Türkay,a.g.e. Türkmen Yörükhanı taifesine bağlı olup, Bozok ve Karaman yöresinde yaşadıklarına dair,s.467.

1693 Gülensoy; A.g.e,s.74

1694 Gülensoy; A.g.e,s.74

1695 Koç,a.g.e.,s.116.(Karadere Nahiyesi, Yerköy ile Yozgat arasında). XVI. Yüzyıl ortalarında “*Ağacataş-Kubatbeyli köyünde 41, Kubadgazi köyünde 109*” vergiye tabi nüfusun yaşadığı bilgileri aktarılmaktadır.

Tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Yavruturna ve İshalife Mahallesinde “Kubatoğlu” sülale adı almış oymaklar,¹⁶⁹⁶ Çorum İli Karahisar köyünde Kubatoğlu sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Coğul köyünde “Kubat” sülale adı almış oymak, Çorum İli Eymir ve Eskiekin Köyünde “Kubatoğlu” soyadı almış oymak yine, aynı ilin Kalehisar Köyünde “Kubatoğlu” sülale “Bulut” soyadı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Saz köyünde “Kubat, Kenan” soyadı almış oymaklar, Üçdam Köyünde “Kubat” soyadı almış oymak, Kızağlı köyünde “Kubat” sülale “Konca” soyadı almış oymak,¹⁶⁹⁷ Kırşehir İli merkezi ve Göllü köyünde “Kubat’oğlu” soy ve sülale adı almış oymak ile Sungurlu İlçesi Şerekpınar Mahallesinde “Kubatoğlu” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.¹⁶⁹⁸

Ayrıca Uğurludağ İlçesi Aşırlıarmud Köyü mıntıkasında bulunan “Kubazyurdu” (Kubat’tan bozulduğu sanılır) adlı mevkîye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılmaktadır.

Koçgiri Aşireti: Koçkiri adı ile de anılır. Şadili Aşiretinin bir alt kolu olduğu kaynaklarda yer alır.¹⁶⁹⁹ Tarihte, Horasan dolaylarında yaşarlarken, Anadolu’nun fethiyle birlikte gelip (Tunceli) Mazgirt ve Nazimiye yörelerine yerleştikleri kaynaklarda yer alır.¹⁷⁰⁰

Tunceli İli’nin kuzey coğrafyasına adını vermiş bulunan aşiret üyeleri, burada yaşarlarken bir kısmı Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1539 yılında buradan alınarak Anadolu İsyanlarını kırmak amacıyla Sivas yöresine yerleştirildikleri anlaşılar.¹⁷⁰¹

Aşiret üyeleri, XVI. Yüzyılda kaleme alınmış Osmanlı Tahrir Defterleri kayıtları, gerek XVIII. Yüzyılda kaleme alınmış Temettuat Defterleri, gerek aşiret üyelerinin yüzlerce yıldan beri Şadili, Hormekli, İzolu Aşireti ile birlikte Türkmen Babası olarak bilinen Baba Mansur ocaklarına bağlı tarikat gelenekleri içerisinde bulunmuş olmaları, gerek günümüzde yurt tuttıkları köylerde diğer Türkmen boylarına bağlı oymaklarla birlikte yaşamaları, gerekse aşiret üyeleri tarafından hazırlanmış web sayfalarında yer alan bilgiler Türkmen olduklarını şüphesiz kılmaktadır.¹⁷⁰²

Bu bağlamda, bir Osmanlı kaynağında Sivas sancağında Koçkiri Aşiretinin içinde Ermeni ahali bulunduğuyla ilişkin bilgilerinde yer aldığı bilinir.¹⁷⁰³ Her ne kadar 1915 yılında yağılan büyük Ermeni Tehcirinde bu ahali bölgeden gönderilmiş olduğu bilinse de, Türkmen Aşiretleri arasına gizlenerek günümüze kadar varlığını sürdürmüş Ermeni ahalisinin bulunduğu ihtimal de olsa düşünülebilir.

1835’li yıllarda Zara Kazası Dipsizgöl-Kızılkale ve Kumoğlu mezasında yaşadığı anlaşılan Koçkiri sülale adı almış oymaklar,¹⁷⁰⁴ Bağlama karyesinde Koçkiri sülale adı almış oymak, Atkıran-Kürtkılavuzu mezasında Koçkiri sülale adı almış oymak, Akyazı-Kuzviran karyesinde Koçkiri sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.¹⁷⁰⁵

Ekseriyetle eski adı Koçkiri olan Zara Kazası olmak üzere, Sivas Vilayeti idari sahasında kurulmuş İmranlı, Refaiye, Kangal, Suşehri, Hafik, Gürün, Divriği ilçeleri mıntıkasında da yaşa-

1696 H.Haldun Şahin ,a.g.e.

1697 Kızağlı köyünde yaşayan “Konca” soyadı almış oymağın atalarının geçmiş yüzyıllarda çoban olarak Saz köyünden geldiği ve bu köye yerleşip kaldığı oymak üyelerinden Tetaş. Gn.Md. şeflerinden arkadaşım İsmail Konca anlatmıştır.

1698 Gülensoy; A,g,e,s.74

1699 Veli Saltık, Tunceli Yöresi’nde Aşiret, Oymak, Ocaklar.,s.118.

1700 A,g,e,s.118.

1701 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,38. Yıl.1831-1842.

1702 Saltık,a.g.e.,s.256.

1703 BOA. Tarih : Dosya No : Gömlek No :217 Fon Kodu :ML.CRD.d...

1704 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II. Yıl.1831-1842.

1705 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,53. Yıl.1831-1842.

dıkları belirtilen aşiret üyelerinin bazıları Kürt Alevi'si, bazıları Sünni Kürt kültüründe olduğu ve bunların bir kısmı Zaza, bir kısmı da Kurmançî lehçesi konuştuıkları belirtilir.¹⁷⁰⁶

Ayrıca Develi İlçesi Derebaşı köyü, eski adı Gebzel olan Çadırıyeri köyü ve Bakırdağı kasabasında yurt tutmuş bazı taifeler, Sarız İlçesi Sancakağı köyünde bazı taifeler ile Kayseri İli Merkezinde yaşayan Koçkiri soyadı soy adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

İstiklal Mücadelesi yıllarında Koçkirili Alishir ve Dersimli Baytar Nuri adıyla anılan liderleri tarafından yanlış bilgilendirilip Cumhuriyet, dolayı ile devlete karşı isyana taraf edilmiş olan aşiret üyeleri, yukarıda belirtildiği gibi Beğdili Boyu içerisinde bulunan Şadili Aşiretine bağlı bir Türkmen Aşiretidir.¹⁷⁰⁷

Bilecen Aşireti.¹⁷⁰⁸ Beliceler, Benice adı ile de anılan aşirete bağlı taifelerin yörede bulunacağı düşünülür. Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Sekizli*” adlı mezrada ve Bozok yöresinde yaşadıkları belirtilir. Yerköy İlçesi Susuz Köyü¹⁷⁰⁹ ve Sungurlu İlçesi İncesu Köyünde “*Bilecen*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Badlı Aşireti.¹⁷¹⁰ Kazlı, Bedil, Batulu adıyla da anılır.¹⁷¹¹ Aşirete mensup tâifelerin Anadolu'ya 1055 yılında Bağdat'ın fethiyle, yöreye ise önemli bir kısmının Dulkadirîlilerle geldikleri ve¹⁷¹² Sivas eyaleti idari sahasında Aşiret-i Sağcı adı ile de anılan Badlı adı ile kaza kurdukları anlaşılr.¹⁷¹³

Aşiret mensuplarının, XVIII. Yüzyılda, 1764 çift, 1246 vergiye tabi neferiyle Rakka sürgününe dahil edildiği ve Hurimiye, Selihhiye ve Harran Nahiyesine yerleştirildikleri belirtilmektedir.¹⁷¹⁴ Sürgüne yollanan aşiretten bazı taifelerin yine aynı yüzyılda geri döndüğü, bazı taifelerinin, de halk arasında 93 harbi adı ile bilinen 1877 Osmanlı-Rus savaşında doğu illerinin işgale uğraması üzerine geldikleri belirtilir.

Aşiret üyesi 96 nüfusun Çorum İli Çağsak köyü, Karaberg Nahiyesinde, Laçın İlçesi merkezi, Alaca İlçesi Keşlik köyü, Sungurlu İlçesi Karakocalı ve Ortakışla köyünde yaşadığı kaynaklarda yer alır.¹⁷¹⁵

1706 Abdülhaluk M. Çay, Her Yönüyle Kürt Dosyası, 3. Baskı,s.389.

1707 Veli Saltık, Tunceli Yöresi'nde Aşiret, Oymak, Ocaklar.,s.118.(Koçkiri köyü olarak bilinen Zara İlçesi Çayp - nar Köyü ahalisi köy dernekleri adına hazırladıkları web sitelerinde ataları hakkında İlk göç Azarbeycan' dan Horasan'a oradan da Dersim'in Hozat yöresine, zaman içinde de Erzincan'ın Koçkiri yöresine gelmişlerdir. Bu yörelerde ne kadar kaldıkları bilinmemekle beraber, yıllar geçtikçe aşiretler arasında büyük kavgalar ve çekişmeler olmuştur. Bu kanlı çekişmeyi önlemek için o günün din ve ocak sahibi baba, dedeler cem *toplantısında Hz. Muhammed ve Ali dahî divanı kurup suçluları halk meclisinde yargılamışlardır. Suçlu bulunan aşiret bulunduğu yeri terk edecektir. Yargılama sonucunda suçlu aşiret Koçkiri olmuştur.* diye bilgiler aktarmışlar ve Koçkiri Aşiretinin Horasan kökenli Türkmen oldukları bilgini aktarmışlardır).

1708 Gülensoy, a.g.e.,s.67. Bilecen Aşireti'nin Şadili, dolayı ile Beğdililere bağlı olduğuna ilişkin.

1709 Susuz Köyünde yaşayan Bilecen oymağı ile aynı köyde yaşayan “Hanifiler” sülale adı almış oymağın göbek bağı oldukları belirtilmektedir.

1710 Badı sözcüğü yöre ağzında *Kaz* anlamına gelmektedir.

1711 Kırzioğlu,a.g.e. Badlı ve Bedil Aşireti Beğdili boyuna bağlı.Badı sözcüğü yöre ağzında “Kaz” anlamına ge - mektedir.

1712 Kırzioğlu, Kürtler.,s.25. Badlı Aşireti'nin Beğdili Boyuna bağlı olduğuna ilişkin., (Badlıların Urfa y - resinde yaşayan gurubu genel aksanı unutmuşlar ve günümüzde Kurmançî ağızıyla konuşmaktadırlar. Gülensoy,s.1001).

1713 Sezen,a.g.e.,s.44.

1714 Halaçoğlu,a.g.m.,s.

1715 Şahin,a.g.e.,s.520,

Tarihte Sivas Eyaleti idari sahasında “*Badılı*” adı ile müstakil bir kaza kurdukları anlaşılan¹⁷¹⁶ aşiret üyelerinin Mucur, İskilip,¹⁷¹⁷ Kızılkocalı (Şefaati), Sungurlu ve Çekerek yöresinde yaşadığı,¹⁷¹⁸ Mucur İlçesi idari sahasında yaşayan taifelerin Seyfe Gölü civarında “*Badılı*” adıyla bir köy kurdukları anlaşılr.

Bazı taifelerinin Sorgun kazası Bozlar karyesinde yaşadıkları, bazı taifelerinin 1894 yılında Sungurlu, Boğazlıyan, Kızılkocalı (Şefaati) yöresinde yaşadığı, Sorgun Nahiyesine bağlı köylere giderek eşkıyalık yaptıkları ve bu nedenle hükümet tarafından yöreden göçürüldükleri tarihi ve sikalarda yer alır.¹⁷¹⁹

Şefaati İlçesi “*Kazluşağı Köyü*” nü kuran oymaklar, Mecitözü İlçesi Beşikler köyünde yaşayan “*Badılı*” soyadı almış oymak, Mucur İlçesi Dalakçı Köyünde yaşayan “*Badıgiller*” sülale adı almış oymak,¹⁷²⁰ İskilip İlçesi Şehirkuruçay Köyünde yaşayan “*Badılı Aşireti*” mensubu bir oymak,¹⁷²¹ Çekerek İlçesi eski adı Kuzgun, yeni adı Mehmetli Köyünde yaşayan “*Badılı*” sülale “*Ekinci, Erol, Biçer*” soyadı almış oymaklar¹⁷²²ve Sungurlu İlçesi Tatlı Köyünde yaşayan “*Badıgiller*” sülale “*Kelepirci*” soy adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Kazlı Aşireti: Kaz adının, Orta Anadolu bölgesinde Badı adı ile anıldığı, dolayı ile bu aşiretlerin aynı aşiret olduğu anlaşılr. Aşirete bağlı bazı taifelerin Yeniil Kazası Yellice mezrası yaylağında 57 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁷²³

XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanları ile Rakka’ya sürüldüğü anlaşılan aşirete mensup bazı oymakların günümüzde Suriye sınırları içerisinde bulunduğu belirtilir.¹⁷²⁴

Şerefli Aşireti: Şerefeddinli, Şeref Efendi adlarıyla da anılan aşiret¹⁷²⁵ adını, Baba İlyas Horasan-i’nin bir müridinden aldığı ve tarihte Dulkadirliiler arasında bulunan Uluyörük teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılr.¹⁷²⁶

Aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası Karnıkaya kışlağında 28 hanede, Söğütöyük karyesinde 44 hanede, Karnıbasan karyesinde 15 hanede, Yürekçi karyesi ve Sevkıranı karyesinde 31 hanede, Çadrönü (Peyniryemez) karyesinde 55 hanede, Taşlıcak karyesinde 15 hanede, Emirhan karyesinde 21 hanede, Sarıkulca karyesinde 32 hanede, Çoğunhacı karyesinde 34 hanede, Nebihacı karyesinde 79 hanede ve Akçağökçe kışlağında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.¹⁷²⁷

Aşiret mensubu bazı taifelerin Çankırı yöresinde bulunan “*Eğikçamyaylası*” adlı bölgede 42 hanede yaşadığı,¹⁷²⁸ Bazı taifelerin Bayat-özü Kazası idari sahasında, bazı taifelerin Hüseyin-Abad

1716 Sezen,a.g.e.,s.44.

1717 Türkiye,a.g.e.

1718 www.badilliasireti.tr.com

1719 BOA.DH.MKT.137/04/Ca/ Yıl.H.1310-M.1894.

1720 İstiklal Savaşı yıllarında yaptığı kanunsuzluklarla tanınmış, Çapanoğlu ve Aynacıoğulları isyanına katılmış azıllı eşkıya “*Dişikitli*” bu köyden olduğu sanılır. Bu sanıımı ise bu köyde “*Dişikitliler*” adı ile anılan bir sülalenin bulunmasıdır. Ayrıca Aksaray ili merkezinde yaşayan Dişikitli soyadı almış oymak üyeleri bu oymağın uzantıları olduğu düşünülür.

1721 Badılı Aşireti mensuplarının bu köye 93 harbenden sonra Erzincan yöresinden geldiği belirtilmektedir.

1722 Mehmetli Köyünde yaşayan “*Badılı Aşireti*” mensuplarının 200 yıl evvelinde Urfa yöresinden geldiği belirti - mektedir.

1723 Halaçoğlu, A.A.O.C.,a.g.e.Cilt. 3.

1724 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.309.

1725 Bu bağlılığın cemaat yani, tarikat bağlılığı olduğu sanılır.

1726 Bu bağlılığın cemaat yani, tarikat bağlılığı olduğu sanılır.

1727 Yusuf hoca, bu aşireti Salur Boyu içerisinde olduğu bilgisini aktarır.

1728 Halaçoğlu,a.g.e.

(Alaca) Kazası idari sahasında¹⁷²⁹ bazı taifelerinde Budak-özü Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.¹⁷³⁰

Tarihte Sivas yöresinde Şerefiye adı ile köy kurdukları anlaşılan aşiretin Şeref Ali adlı bir beyine ait türbenin günümüzde Niğde yöresinde bulunduğu anlaşılır.¹⁷³¹

Ayrıca söz konusu yüzyılda Sivas ve Çorum/Hüseyin-Abad yöresinde yaygın olarak yaşadığı belirtilen aşiret üyelerinin¹⁷³² Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehri yöresini kışlak olarak kullandıkları, bazı taifelerinin, 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri belirtilmektedir.¹⁷³³

Bu yüzyılda Mamalı Teşekkülü arasında olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin konar-göçer Türkmen taifesine bağlı olduğu Yeniil, Aksaray, Koçhisar, Arabsun, Karaman ve Akşehir mıntıklarında yaşadığı Osmanlı kaynaklarında yer alır.¹⁷³⁴

Budak-özü Kazası idari sahasında yaşamış “*Büyük ve Küçükşerefefendi*” adlı köyler kurmuş aşiret üyeleri 1721 yılında söz konusu yerleşim yerlerinde yaşarlarken XVIII. Yüzyıl Rakka sürgününe yollandıkları, bir çok aşiret gibi Rakka’dan kaçarak geri döndükleri 1752 yılında Emlak Kazası mıntıkasına iskan edildikleri bilgisi aktarılır.¹⁷³⁵

Bazı taifelerin Aksaray ve Koçhisar yöresinde yurt tuttuğu anlaşılan aşiret üyelerinin Türkmen taifesine bağlı oldukları anlaşılır.¹⁷³⁶

Günümüz Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan “*Alembeyli, Bağcılı ve Dayıncık köyleri*” arazilerinin birleştiği “*Büyük ve Küçükşerefefendi*” adlı arazide olduğu anlaşılır.¹⁷³⁷

Ayrıca aşiret mensuplarının Aksaray yöresinde 626 hanede yaşadığı 1831 tarihli kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Kayseri merkeze bağlı Anbar köyünde Şereflioğlu soyadı, Kayseri İli Kocasınan semtinde Şereflioğlu soyadı, Pınarbaşı İlçesi Pulpınar köyünde Şerefli soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.¹⁷³⁸

Hasan Dede Aşireti: Hasanlar ve Hasan Baba adı ile de anılır. Adını Anadolu’nun fethine katılmış Danişmentogullarının ünlü komutanlarından olan ve Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ile birlikte Haçlı Seferlerine katılarak büyük başarılar elde ettiği kabul edilen Hasan Dede adlı Anadolu ereninden aldığı rivayet edilir.

Aksaray İli idari sahasında bulunan 3268 rakımlı Hasan dağı’na ve dağ üzerinde bulunan Hasan Dede adlı türbeye adını veren zati muhterem,¹⁷³⁹ Günümüzde Kırıkkale İline bağlı Hasandede kasabası kurucuları ve bu kasabada türbesi bulunan Hasan Dede adlı zati muhterem,¹⁷⁴⁰

1729 Afyoncu,a.g.e.,s.4.

1730 Altınok, a.g.e.,s.44.

1731 Niğde İl Yıllığı.

1732 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.

1733 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

1734 Türkay,a.g.e.,s.

1735 A.g.e.

1736 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :3514 Fon Kodu :NFS.d..

1737 Şerefli Aşireti üyelerinin XVIII. Yüzyıl sürgünlerine karşı “*Biz Seyyitiz*” diyerek çok direnmesine karşı Osmanlı yönetimini ikna edemediği ve dolayı ile sürgünden kurtulamadığı belirtilmektedir. Budak-özü Kazası kolunu oluşturan taifelerin sürgününden geri kalmış aşiret üyelerinin adı geçen köylere dağılmış olacakları düşünülmektedir.

1738 Kayseri İl Yıllığı.

1739 Aksaray İli mıntıkasında, Danişment Gazi’nin amcası olduğu kabul edilir. Türbesi Hasan dağı’nın zirvesinde olduğu belirtilir.

1740 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.114. Bektaş-I Tarikatı şeyhlerinden olduğu Kabul edilen Hasan

tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Hasandede (Eşekli) köyü kurucularının Hasan Dede Aşiretine bağlı oldukları anlaşılır.

Hasan Bey adına Kayseri yöresinde zaviye açılmış bulunması aşiretin yörede güçlü bir yapıda olduğunu gösterir.

Aşiret üyesi bir taifenin Aksaray idari sahasında 6 hane, 7 nüfus olarak yaşadıkları,¹⁷⁴¹ Eskiil Kazası Şükürdepesi ile Sıdık mezarında 94 hanede ve Aksaray Kazası idari sahasında 4 hanede ve ¹⁷⁴² Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Kurdini mezarı ile Fatmaoğlu mezarında yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.¹⁷⁴³

Hasan dağı'ndan bulunan (Hasan Baba) ya bak

Ervah Kabristanı'ndan Cemiyet deresine ak

Mamasun Tekkesi'nde (Pir Şemmas) dan al sebak

*Kasabada (Baba Ali Külhan) a yalvar.*¹⁷⁴⁴

Denilerek Hasan Baba adlı bu zati muhteremin önemi vurugulanmıştır.

Ayrıca Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Bayhasan karyesi ile Anzağur Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ebuhasan karyesi kurucuları ve Yeşilhisar İlçesi idari sahasında Hasan Baba oğulları sülale adı almış oymak, Hasan Dede yetiştirdiği karpuzla ünlü birisi olduğu tarihi vesikalar ve kendisi için yazılmış şiirlerinden anlamaktayız. Bu çerçevede bir değerlendirme yaptığımızda Delice İlçesine bağlı “Karpuz Köyü” kurucularının “Hasan Dede Aşireti” ne bağlı olabileceğini akla getirmektedir.¹⁷⁴⁵

Ayrıca Hasan Dede'nin “*Hasan Bali ya da Hasan Balım*” adı ile anılan zati muhteremle aynı kişi de olabileceği de düşünülmektedir.

Ali Beyli Aşireti: Aşirete ilişkin yaptığımız arşiv ve alan araştırmasında, yörede Ali Baba, Ali Bey , Şeyh Ali, Ali Şeyh, Ali Çelebi, Ali Kulu, Ali Dede adıyla anılmış kanaat önderlerinin bulunduğu bilgisi edinilmiştir.

Ali Bey adlı bir gurubun Bozok Sancağı dahilinde bulunan Gedük Nahiyesi ile ¹⁷⁴⁶ bölgede kurulmuş başka yerleşim yerlerinde 348 hanede yaşadıkları 1530 yılına ait vesikalarda yer almış ve yörede bu zâti muhteremin adını taşıyan birden fazla vakıf, zaviyenin bulunduğu anlaşılmıştır.¹⁷⁴⁷

Yukarıda isimlerini verdiğimiz, kanaat önderleri Baba İlyas Horasan-i, Hacı Bektaş-ı Veli ve Dulkadirli silsilesinden olan Ali Bey den oldukları bilinmesine karşı hangisinin, hangi zamanda, hangi adla anıldığı henüz tespit edilememiştir.

Dede'nin ocağının Koçi Baba, Beğdili, Kurumcu, Köçekli ve Gündeşli Aşiretlerinin taliplisi oldukları belirtilir.

1741 Konyalı, a.g.e.,s.625.

1742 Aksaray yöresinde bulunan Hasanlı adlı aşiret üyeleri Yusuf hoca'nın adı geçen eserinde Yıva Boyu arasında yer almıştır.

1743 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1744 Konyalı,a.g.e.

1745 Hasan Dede Sultan Karpuzu büyük

İmam Rıza eylemiş peyik

Derdin yüreğimde yanıyor koyun

Bağışla suçumu Mürvet ya Ali. (Deli Boran)

1746 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

1747 Koç,a.g.e.,

Yörenin Babai Tarikatı, dolayısıyla Beğdili Boyu ve Bektaş-î Tarikatı, dolayı ile Çepni Boyu'na mensup aşiretler Dulkadirîlilerin yoğun olarak yaşadığı bir bölge olması bağlı boyu hakkındaki tespitimizi zorlaştırmaktadır.

Alibeğli adlı bir gurubun Bozok Sancağı dahilinde 348 hanede yaşadıkları 1530 yılına ait vesikalarda yer almış ve yörede bu zati muhteremin adını taşıyan birden fazla vakıf, zaviyenin bulunduğu anlaşılmıştır.¹⁷⁴⁸

Emlak Nahiyesi Öyükkişla ve Bağcecik Karyelerinde 104 hanede, Hekimkişla, Karacaviran ve Eğencik karyeleri nde 96 hanede, Delice-özü Nahiyesine bağlı Haydarlı, Akpınar ve Haydarçardağı Mezraları nda 46 hanede ve¹⁷⁴⁹ ayrıca Şükürderesi-Karcı, Kaplan, Emrecik, Halilfaki, Hekim, Karacaviranı, Baytarcık, Ağca, Başkişla, Şekerderesi, İğdiş, Sariabdal, Kafırviranı, Kapaklı, Akviran, Ortakişla, Alacaçayır, Karanucadere, Mescitli, Kaldıravuk, Yakup, Öküztotlağı mezra-karyelerinde ve Gedük Nahiyesi Ekecekli, Kafirliarkaç, Kalecik, Pöhrenklüce, Kızılcamehmetçiğliçardağı, Kavacık, Kulaluca Mezraları'nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.¹⁷⁵⁰

Aşiret üyeleri ekseriyeti Bozok sancak bölgesinde kurulmuş Delüceözü, Emlak, Gedük kaza-nahiyeleri olmak üzere, 1574 yılında Eyalet-i Rum'da 302 hanede 1785 nüfusa sahip oldukları belirtilir.¹⁷⁵¹

Bu çerçevede "Alibeyli" adı almış aşiretlerin Bozok/Emlak Nahiyesi "Şükürderesi-Karcı Mezrası"nda 6 hane: Gedük Nahiyesi "Kalacık Mezrası"nda 11 hane, "İğcenli ve Meşhedi Mezraları"nda 56 hane ve "Kalinarkaç Mezrası"nda 13 hanede yaşadıkları belirtilir.

- Delice-özü Nahiyesine bağlı "Haydarlı, Akpınar ve Haydarçardağı Mezraları" nda 46 hanede,¹⁷⁵² Bozok/Emlak Nahiyesi "Öyükkişla ve Bağcecik Karyeleri"nde 104 hanede, "Hekimkişla, Karacaviran ve Eğencik karyeleri" nde 96 hanede, "Şükürderesi-Karcı, Kaplan, Emrecik, Halilfaki, Hekim, Karacaviranı, Baytarcık, Ağca, Başkişla, Şekerderesi, İğdiş, Sariabdal, Kafırviranı, Kapaklı, Akviran, Ortakişla, Alacaçayır, Karanucadere, Mescidli, Kaldıravuk, Yakup, Öküztotlağı Mezraları"nda, Gedük Nahiyesi Ekecekli, Kafirliarkaç, Kalecik, Pöhrenklüce, Kızılcamehmetçiğliçardağı, Kavacık, Kulaluca Mezralarında,¹⁷⁵³ Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş "Bediroğlu" adlı mezrada, Bozok mıntukasında kurulmuş "Alınyayla ve Sarıkaya yaylağı", Göynücek, İnecek, Akçakışla, İğdiş, Kalacık, Kafırviranı, Karacaviran, Ortakişla, Akviran, Emrecik, Hekim, Halilfakih" adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi vesikalarda yer almıştır.

¹⁷⁴⁸ Koç,a.g.e.,

¹⁷⁴⁹ Halaçoğlu,a.g.e.,s.107. (Gedük Nahiyesi Kızılmeşmedçardağı, Pöhrenkli Mezraları nda 106 hanede yaşadığı belirtilir).

¹⁷⁵⁰ BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

¹⁷⁵¹ Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.,s.6.

¹⁷⁵² Halaçoğlu,a.g.e.,s.107. (Gedük Nahiyesi "Kızılmeşmedçardağı, Pöhrenkli Mezraları" nda 106 hanede yaşadığı belirtilir).

¹⁷⁵³ BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve "Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

- Ali Baba adıyla, Kara Hisâr-ı Demürlü kazası idari sahasında zaviye,¹⁷⁵⁴ Budak-özü Kazası idari sınırlarında vakıf,¹⁷⁵⁵ bu vakfın tasarrufunda “*Alibeyli, Alibeyin kışlası, Ali Baba*” gibi adlarla anılmış tuzlalar, tuzla yanlarında malikhane ve araziler bulunduğu kayıtlarda yer almıştır.¹⁷⁵⁶

- Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Kızılburun Mezrasında 4 hane ve Çakalviranı*” adlı mezrada 2 hanede yaşadıkları bilgileri verilir.¹⁷⁵⁷

Ayrıca tarihte Delice-özü Nahiyesi idari sahasında bulunan ve Ali Baba Vakfı tarafından işletilmiş Tuzla yakınlarında kurulmuş “*Alibeyli*” adlı köy kurucuları,¹⁷⁵⁸ Çekerek İlçesi merkezinde türbesi bulunan ve yöre ahalisi tarafından Horasan’dan geldiği belirtilen “*Ali Baba*” adlı zati muhteremin bağlı oymağı ve Balişeyh İlçesinde “*Ali Baba*” adıyla anılan eski mezarlığın aşiret mensuplarınca oluşturulmuş mezarlık olduğu anlaşılmaktadır.

Tarihte Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş “*Alibeyoğlu karyesi*” (bu karye günümüzde Sulakyurt İlçesine bağlı “*Alibeyli köyü*” olduğu sanılır) ve bu köyde “*Alibey*” adlı bir zati muhtereme ait türbe, Kurşunlu Kazası idari sahasında kurulmuş “*Alibeyli*” adlı köy kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.¹⁷⁵⁹

Sungurlu İlçesi Hacılarhanı köyü mevkiinde bulunan Ali Beyin Yurdu adlı mevkiye adını vermiş olmaklar (bu mevki tarihi İpek yolu üzerinde), Çayyaka köyü eski mezarlığında bulunan “*Ali Baba*” adlı zati muhterem ve oymağı,¹⁷⁶⁰ Çankırı İli Karatekin köyünde “*Alibeyler*” sülale adı almış oymakla, Kapaklı köyünde yaşayan “*Alibeyoğlu*” sülale “*Aydoğdu, Gündoğmuş, Öveyik*” soyadları almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Alagözli Aşireti: Adını Moğol beylerinden aldığı sanılan aşiretin Türkmen tâifesine bağlı olduğu,¹⁷⁶¹ XVI. Yüzyılda Adıyaman İli Kahta Kazası mıntkasında kışladıkları ve bu yüzyılda bölgede 109 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁷⁶²

Tarihte Bozok yöresinde 17 hanede, Katar Nahiyesi “*Bayrampınarı*” adlı yerleşim yerinde 54 hanede yaşadıkları, Alagöz (Bayat İlçesi) Nahiyesine ve Sungurlu İlçesine bağlı “*Karaçay Köyü*”ne “*Alagöz*” adı verdikleri, dolayı ile adı geçen yerleşim yerlerinde yoğun olarak yaşadıkları anlaşılr.¹⁷⁶³

1754 Bu zaviye Sungurlu İlçesi Çavuşçu Köyü mıntkasında bulunan ve yakın geçmişimize kadar köy statüsünü sürdürmüş “*Ali Baba köyü-tazlası*” mevkii olduğu anlaşılr.

1755 Bu vakfın günümüzde Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Alembeyli ile Çiçeklikeller Köyü arasında bulunan “*Ali Beyin Kışlası*” adı verilen yerde kurulduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu köy civarında bulunan Keller Karyesi, günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Akçakoyunlu Tuzlası adı verilen tuzla ve mevkisi Ali Baba’nın vakıf arazisi olduğu anlaşılr. 1850 yılında bu tuzlanın yine aktarılan konulardandır.

1756 Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde kaydolunan Ali Baba Zaviyesi, tarihte Ali Baba adı ile kaydolunan köy ve tuzla civarında olduğu burasının ise, günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Kavşut Kasabası ile Tokurlu köyü arasında bulunan ve yerleşim yeri olarak terk edildiği anlaşılan tuzla civarında olduğu anlaşılr.

1757 Halaçoğlu,a.g.e.,s.105. Yusuf hoca adı geçen ünlü eserinde Alibeyli Aşiretini Bayatlar içerisinde yer verme - tedir. Ayrıca Çakal Mezrası adlı bu yerleşim yeri daha sonraki yüzyıllarda lağv edilmiş ahalisinin günümüzde Sungurlu İlçesine bağlı Çayyaka köyüne yerleştiği anlaşılmaktadır.

1758 Alibeyli adlı bu köyün daha sonraları lağv edildiği anlaşılr.

1759 BOA. 438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

1760 Çayyaka köyü eski mezarlığında kabri bulunan “*Ali Baba*” adlı bu zati muhteremin tarihte yörede kurulmuş ve bölgedeki Tuzlaları vakfı tarafından işletmiş kişi olduğu söylenebilir.

1761 BOA.C..DH..29/Z/Hicri 1132. Miladi 1716. Bu köyde yaşayan tâifelerin Türkmen olduğuna ilişkin.

1762 A.Gündüz,a.g.e.,s.71.

1763 Alagöz Aşireti mensupları tarafından kurulmuş Sinop İli Boyabat İlçesi ve Samsun İli Kavak İlçesi mıntk - sında vakıf ve zaviyeler olduğu tarihi vesikalardan anlaşılr.

Tarihte Aksaray Kazası idari sahasında Elagöz Mescidi Vakfı adı ile zaviye kurdukları anlaşılan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası ve Hasandağı Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır. Aşiret üyelerinin Kayseriye Kazası idari sahasında Alagöz ve Gürtün Nahiyesi idari sahasında Alagöz adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁷⁶⁴

Çankırı İli idari sahasında kurulmuş “*Aşağıalagöz ve Yukarıalagöz*” adlı köylerin kurucuları, Çerkeş İlçesi eski adı “*Alagöz*” olan Aliözü köyü kurucuları, Kızılırmak İlçesi idari sahasında “*Tepealagöz, Aşağıalagöz, Alagöz*” adlı köylerin kurucuları, Kırşehir yöresinde “*Alagöz*” adlı dağa, Sungurlu İlçesi Yırce Köyü mıntıkasında bulunan “*Alagöz*” adlı bir tepeye, Kızılırmak İlçesi Büyükbahçeli Köyü mıntıkasında bulunan “*Elagöz*” adlı bir mevkiye ve Yozgat İli Sarfatma Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Alagöz*” adlı eski bir yerleşim yeri olan araziye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Sivas İli Merkezinde yaşayan Elagöz soyadı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Alagöz soyadı, Şarkışla İlçesi Kümbet köyünde Alagöz soyadı, Sivas İli Merkezinde Alagöz soyadı ve Gürtün İlçesi Tepecik köyünde Alagöz soyadı, Niğde İli Merkezinde Elagöz soyadı, Kayseri İli Melikgazi, Akin adlı yerleşim yerlerinde Alagöz soyadı almış oymak, Çorum İli Celikırı ve Çalyayla Köyleri, Sungurlu İlçesi Kavşut Köyü, Çerkeş İlçesi Dikenli köyü, Orta İlçesi Ortabayındır köyü, Bala İlçesi Yeni ve Karaali Köyleri ile Kaman İlçesi Hamit Kasabasında yaşayan “*Alagöz*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁷⁶⁵ Sanımıza ise 2525 Sayılı Soyadı kanunu’nda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Harzem Aşiretleri: “*Harizm, Horzum*” adıyla da anılan aşiret, Hicri, V-VII. Yüzyıllar arasında Türkistan’dan Hazar Denizi, Aral gölü ile Ceyhun Irmağı arasında yer alan bir bölgede “*Harizm*” adıyla bir devlet kurmuşlardır.

Anadolu’ya “*Kayır Han, Berke Han, Sarı Han, Küçlü Han ve Arslan Toğu*” komutanlığında geldiği belirtilmekte¹⁷⁶⁶ ve yörede Harzem Bey ve komutan adlarını taşıyan taifelerin yaygın olarak bulunduğu görülmektedir.

Tarihte Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Sarıcalar Köyü*” nde “*Horzum*” adlı bir taifenin yaşadığı belirtilmektedir. Ayrıca Çankırı yöresinde “*Hoztom*” adlı bir aşiretin bulunduğu ve bu aşiret adının “*Horzum*” dan bozulduğu sanılmaktadır.

Harzem Aşiretine Bağlı Taifeler: *Gökçe-li, Kültiğin, Diğın, Kayır Han, Hormek Aşiretleri.*

Gökçe-Göklü Aşireti: Gökçe-Göklü ve Gökçeli Bölüğü adı ile de anılır. Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Gökçeli, Göynüçük (Çandır), Çorak ve Kayalı adlı karye-mezralarında 130 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında yer alır.

Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Gökçeleröyüğü*”,¹⁷⁶⁷ Budak-özü Kazası idari sahasında “*Gökçekıran ve Gökçekışla*”, Çerkeş İlçesi idari sahasında “*Gökçeler*”, Çankırı İli Orta İlçesi idari sahasında “*Gökçeören*”, Ilgaz İlçesi idari sahasında “*Gökçeyazı*”, Yozgat İli idari sahasında “*Gökçekışla*” adı ile köyler kurdukları tarihi vesikalar ve alan araştırmalarından anlaşılr.

1764 BOA.

1765 Kavşut Köyünde yaşayan “Alagöz-oğulları” soyadı almış oymaklarla adı geçen köyde yaşayan “Aksacli” soyadı almış oymağın aynı aşirete mensup olduğu belirtilmektedir.

1766 Refik Turan; Rümeli’de ve Anadolu’da Yörük ve Türkmenler.

1767 Koç,a.g.e. Gökçeleröyüğü adlı bu karyede Ayrıca Yörükhan taifesine mensup Çongar cemaati üyelerinin y - şadığı ve ziraat ettiği belirtilir.

Budak-özü Kazası idari sahasında bulunan bu köylerin günümüzde, Sungurlu İlçesi güneyinde olduğu tespit edilmiş ancak hangi mevkide olduğu bilgisine ulaşılamamıştır.¹⁷⁶⁸ Ayrıca Akdağmadeni kazası Babı karyesi (Umutlu kasabası) nde “*Gökçe-oğulları*” adı ile aşiret mensubu bir oymağın bulunduğu 1851 tarihli kaynaklarda yer alır.

Tarihte Kenar-ı İrmak Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçeli karyesi, Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçeöyük ve Gökçeyakacık karyesi, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Gökçeoğlu ve Gökçe karyesi, Sivas yöresinde kurulmuş Gökçe karyesi, Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçeköy karyesi, Karataş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçeeyip karyesi, Yıldızeli İlçesi idari sahasında bulunan Gökçeli köyü, İmranlı İlçesi idari sahasında bulunan Gökçebel köyü ve Gülşehir İlçesi idari sahasında bulunan Gökçetoprak köyü kurucuları, Suşehri Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gökçekent kasabası kurucuları, günümüzde Gürtün İlçesi idari sahasında bulunan Gökçeyazı köyü kurucuları ile Zara Kazası Ayrışar köyünde Gökçeoğlu sülale adı almış oymak üyelerinin adlarını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Kültiğin Aşireti: Tiğın, Teğın, Diğın, Teğın adı ile de anılır. Adının manası, eski Türklerde Çor, Şad, sözcükleri gibi Hakandan sonra gelen devlet görevlisine verilen unvan-isimdir. Tiğın adını Gazneli Mahmud’un babası isim olarak almıştır.¹⁷⁶⁹

Kuzey Azerbaycan’da halen boy adı olarak kullanıldığı belirtilen aşiretin,¹⁷⁷⁰ Orta Anadolu’da yaygın nüfusa sahip olduğu anlaşılr. Aşiretin Baydığın adlı bir beyinin tarihte Divriği yöresinde yaşadığı kendi adı ile anılan Büyükbaydığın dağı üzerinde günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılmaktadır.¹⁷⁷¹

Tarihte Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Kültiğin köyü kurucuları ile Erzincan yöresinde kurulmuş “*Karadığın Nahiyesi*”ne ve Kemah vilayeti idari sahasında “*Diğınli ve Sıptiğın*” adlı önemli yerleşim yerlerini kurup adını veren oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Diğın Aşireti: Adının manası, eski Türklerde “*Çor, Şad, Tarkhan-Tarhan*” sözcükleri gibi Hakandan sonra gelen devlet görevlisine verilen isimdir.

Kuzey Azerbaycan’da halen boy adı olarak kullanıldığı belirtilir.¹⁷⁷² Harzemşahlar sülalesinden “*Humardığın*” adlı bir beyin bu adı kullandığı ve tarihte Kalecik, günümüzde Şabanözü İlçesi yöresinde kurulmuş “*Kumardığın Karyesi*, günümüzdeki adı “*Gümerdığın Kasabası*” nin adının bu beyden geldiği anlaşılmaktadır.¹⁷⁷³

Yörede büyük nüfus ve nüfuzu olduğu anlaşılan aşiretin, Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde “*Kayırdığın*”, “*Hasandığın*”,¹⁷⁷⁴ Osmancık Kazası idari sahasında “*Hasandığın*, Yapraklı İlçesi idari sahasında “*eski adı “Aşağıbaydığın”* olan Aşağıöz köyü, “*Yukarıbaydığın*” olan Yukarıöz köyü, Kırşehir yöresinde “*Sevdiğın*,¹⁷⁷⁵ *Sudiğın, Karadığın, Rumdığın*”,¹⁷⁷⁶ Gedük Nahiyesi mın-

1768 Mehmet Gökçe; Horzum Oymağında Gökçeler, Tarihleri, Gelenekleri-Görenekleri. Araştırmacı, “Göksu, Göksun, Gököl, Gökpinar ve Göktepe” gibi adlarla anılan oymakların Gökçelere bağlı olduğunu belirtmektedir.,s, 20.

1769 Abdulkadir İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm.

1770 Önder,a.g.e.,s.380.

1771 Gunes.koyu.megs.com Ayrıca, yörede Küçükbaydığın adlı bir dağın bulunduğu bilinir.

1772 Önder,a.g.e.,s.380.

1773 www.bakirlikoyu.com., Ayrıca Kumardığın Köyünün adı, 1530 tarihinde “Kumartaş” olarak kaydedilmektedir.

1774 BOA.387 Numarlı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri.

1775 Yaşar,a.g.e.,s.53. Sabahattin hoca, Kırşehir İli Sıddıklıortaoba Köyü mıntukasında “Sevdiğın” adlı eski bir yerleşim yeri bulunduğu bilgilerini aktarır.

1776 Kırşehir yöresinde kurulmuş köylerden birisinin günümüzde “Sevdiğın” adlı köy olduğu sanılır. Bu köyün XVI . Yüzyılda Çerkez İsa beyin mülkü olduğu ve Gayrimüslim ahalı yaşadığı bilgileri yer almakta ise de, gayrimüslim ahalinin burada geçici konakladıkları bilgisi Ayrıca kaynaklarda yer almaktadır. Koç. A.g.e.

tıkasında “*Karadiğin, Altundiğin, Gümüşdiğin*,¹⁷⁷⁷ *Kayırđiğin*”,¹⁷⁷⁸ Sorgun Kazası idari sahasında “*Çortığın*”, Amasya/Suluova Kazası “*Noştığın*” ve Çubuk yöresinde “*Diğin*” adıyla yerleşim yerleri kurduğunu 1530 tarihli vesikalardan öğrenmekteyiz.¹⁷⁷⁹

Sungurlu idari sahası içerisinde kurulmuş eski adı “*Diği*” yeni adı Oğlaközü olan köyün kurucuları, Çorum İl sınırları içerisinde kurulmuş “*Yaydiğin ve Baydiğin*” adlı köylerin kurucuları, tarihte Bozok yöresinde kurulmuş “*Kumar*”, Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Sıddıklıkumarkaç ve Kumardiğin*” adlı karyelerin kurucuklarının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

“*Esenhoca Evladı-Sipahizadedeğin (diğin)*” adlı bir taifenin Bozok yöresinde, “*Sipahizadeğin*” adı ile de anılan bu aşiretin yine bu sancak idari sahasında kurulmuş “*Ziyaretkaya, Selimviranı*” ve bazı yerleşim yerlerinde 15 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Korgun İlçesi “*İldiğin köyü*” korucuları ile Çankırı İli merkezinde yaşayan “*Badiğimli ve Bağdidiğimli*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kayır Hanlı Aşireti: Kayıran adıyla da anılan aşiret adını, Kayır Han’dan aldığı ve Dulkadirli Aşiretleriyle yöreye geldiği anlaşılr.

Kayseri yöresinde kurulmuş Horsana (Horasan) kışlası adlı yerleşim yerinde kendi, başka bir anlatımla Hoca Kayır adı ile zaviye-Vakfı kurdukları, Koçhisar Kazası merkezinde 8 hanede, Ahiviranı karyesi, Halaç mezarası, Büyüköyükülü mezarında 86 hanede, Çiftlik karyesinde 32 hanede, Sarıyahşi kışlası ve Beğ karyesinde 28 hanede, Kiçiviranı karyesi ve Keçiköy karyesinde 11 hanede, Açma (Çepnisağır) karyesi ve Öküztaş mezarında 4 hanede, Karacabey karyesinde 22 hanede, İbrahimkethüda karyesinde 15 hanede, Beğlice karyesinde 17 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Cırlavuk mezarında ve Kenar-ı Irmak Nahiyesi Karaçayır ve Koçaç mezarlarında yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁷⁸⁰

Tarihte Çorum/Emlak Divanı adlı yerleşim yeri idari sahasında “*Kayan*” muhtemelen bu Kayır Han’dan bozulmuştur, bir karye, Kara Hisâr-ı Demürlü yöresinde “*Kayırhan*” adıyla bir karye,¹⁷⁸¹ günümüz idari dağılımında Sungurlu İlçesinin kuzey kısmında kurulduğu anlaşılan bu karyenin daha sonraki yüzyıllarda isminin değiştirildiği veyahut lağv edildiği anlaşılmaktadır.

Sivas merkezinde kurulmuş Kayırcık mahallesi kurucuları,¹⁷⁸² Eskiil Kazası Kayırcık karyesi kurucuları, Aksaray Kazası İl’Kayır karyesi kurucuları ve Niğde İli Kayırlı köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹⁷⁸³

Ayrıca Sungurlu İlçesi Karaevliya Köyünde “*Kayıran*” ve Şingiller Köyünde yaşayan “*Kayırıcı*”, Delice İlçesi Kurdoğlu Köyünde “*Kayırhan*”, Kayseri İli Melikgazi Kayırhan soyadı, Balışeyh İlçesi İzzettinli Köyünde “*Kayırhan*”, Keskin İlçesi Kavlak-lı Köyünde “*Kayır*” ve Delice İlçesi merkezinde yaşayan “*Kayırhan*” soyadları almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı söylenebilir.

1777 Gümüşdiğin adlı bu köyün, günümüzde Kadışehri İlçesi idari sahasında bulunan “Gümüşdiğin” adlı köy old -
ğu anlaşılr.

1778 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e. XVI. Yüzyılın İlk çeyreğinde Kırşehir yöresinde “Karadiğin” adlı bir köyün bulunduğu anlaşılr.

1779 Arap adı almış aşiretler içerisinde ele aldığımız, Sungurlu İlçesi Diği (Oğlaközü) Köyünde yaşayan “Sarıaltın” soyadı almış oymak ile, Akçalı Köyünde yaşayan “Yüksekkaya” soyadı almış oymağın (Bu oymağın Sungurlu Bağdatlı Köyünde bir uzantısının bulunduğu belirtilir) atalarının Diğin Aşireti üyelerinin yoğun olarak yaşadığı Çubuk yöresinden gelmiş olmaları “Diğin Aşireti” ne bağlı olma ihtimalini güçlendirmektedir.

1780 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt. 3. Yusuf hoca, adı geçen eserinde bu aşireti Çepniler içerisinde yer vermiştir.

1781 BOA.C.EV.Tarih. H-1209-M.1793.

1782 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.52.

1783 BOA. 387 Numaralı Defter. Cilt.I.

Hormek Aşireti: Harzem Türklerinden olup, Anadolu'da ilk evvel Erzincan yöresine yerleştiği ve buradan çevre illere dağıldığı belirtilir. Aşiret üyeleri atalarının Horasan kökenli olduklarını anlatmaktadırlar. Ayrıca aşiretin adının yakın geçmişimize kadar Huverzemiyân adıyla anıldığı ve Hıran adıyla bir alt taifesinin bulunduğu belirtilir.¹⁷⁸⁴

Günümüzde Doğu Anadolu bölgesinde yurt tutmuş Zaza gurupları arasında bulunan aşiret üyelerinin Koçkiri, Şadili, İzolu Aşireti mensupları ile birlikte inanç anlamında Türkmen babası Baba Mansur ocağı ve dedesine bağlı olmaları Türkmen inanç ve kimliğinde olduklarını şüphesiz kılmaktadır.¹⁷⁸⁵

Maraşlı Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin, Yeniil Kazası Olukçayurdu yaylağında 10 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁷⁸⁶ Dulkadirli Aşiretleri arasında da görülen aşiret adı ile yörede çok sayıda oymak ve taifenin bulunduğu anlaşılar.

Melcik Aşireti: Atçekenler teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Eskiil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Naibli Aşireti: Naib adı, Osmanlı döneminde nahiyelerde en üst seviyede olan devlet görevlisine verilen bir isimdir. Adını bu görevliden aldığı anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları, Yukarıgörede ve Gökçekent adı ile de anılmış Suşehri, Sivas'a bağlı nahije olan yerleşim yerine adlarını verdikleri kaynaklarda yer alır.¹⁷⁸⁷

Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Naibli soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Otluklu Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Eskiil Kazası Ortaviran, Gülbe, Otlukkuyusu ve Beğviran mezarlarında 20 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait Osmanlı vesikalarında belirtilir.¹⁷⁸⁸

Kumarlı Aşireti: Humar adı ile de anılır ve bu adı Harzemşahlar sülalesinden olan Humardığın adlı beyden aldığı anlaşılar. Aşiret üyeleri Yeniil Kazası idari sahasında 35 hanede ve Köprüağzı ile Gökçeviranı karyesinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁷⁸⁹

Dulkadirli teşekkülleri arasında yer almış olan aşiret üyelerinin Kayseriyye yöresinde bulundukları, Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında Kumarı-koçaç, Aksaray Kazası idari sahasında Kumartaş ve Eskiil Nahiyesi idari sahasında Kumarin adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.¹⁷⁹⁰

Ayrıca Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Kumarcıoğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Karapapak Aşireti: Oğuz Boyları'na bağlı olan Karapapaklar, diğer adları ile Karakalpak-Terekeme'lerin Kıpçak Türklerine bağlı olduğu belirtilir.

Karapapakların, en kadim Türk boylarından birisi olduğu ve günümüzde 500 000 civarında bir nüfusla Gürcistan Devleti Borçalı bölgesi, Azerbaycan Devleti (Gence ve Kazak, Tovuz, Gede-bey) bölgesi, İran Devleti (Sulduz) bölgesi, Kazakistan Devleti, Rusya Devletleri'nde yaşadıkları belirtilmektedir.

1784 Gülensoy,a.g.e., M.Şerif Fırat,a.g.e.,s.105.

1785 Veli Saltık,a.g.e.,s.256.

1786 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt.4.

1787 Sezen,a.g.e.,s.202.

1788 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

1789 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4. Yusuf hoca bu aşireti Yıvalar arasında yer vermiştir.

1790 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-î Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

Kars, Iğdır, Ardahan, Van, Ağrı, Çıldır, Arpaçay, Susuz, Sarıkamış, Erzurum, Erzincan, Sivas, Amasya yöresi başta olmak üzere, çalışma bölgemizi oluşturan il ve ilçelerde Karapapak nüfusun yaşadığı belirtilir. Ayrıntılı bilgi Ahıska Aşiretleri içerisinde verilmiştir.

Aşiret üyesi bazı oymakların Gemerek civarında Karapapak adı ile köy kurdukları 1897 yılına ait kaynaklardan anlaşılır. Bu karyede yurt tutmuş Karapapak ahalisinin hırsızlık, gasp, talan gibi kanunsuz eylemlere girdiği ve bu eylemleri neticesinde zaman zaman güvenlik güçleri ile çatışmalara girip, Bünyanülhamit Kazasının Kayseri hududunu tazyik ederken girdikleri bir çatışmalarında bir askeri şehit ettikleri kaynaklarda yer alır.¹⁷⁹¹

Ayrıca eşkiya başları olan Cevat ile Abdurrahman yönetiminde Sivas, Kayseri, Niğde ve havalisinde dolaşmakta oldukları ve Ankara, Konya ile Bağdad postasına taarruz ettikleri 1915 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁷⁹²

Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Karakalpak soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılır.

Kırıklı Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı Karakalpakların küçük bir uruğu¹⁷⁹³ ve asıl yurtlarını Talas bölgesi olduğu belirtilir.¹⁷⁹⁴ "Kırgan" adıyla da anıldığı belirtilen aşiretin Türkistan'dan, Anadolu'ya Celalettin Harzem Şah yönetiminde geldikleri yönünde bilgiler bulunmaktadır. Türkmenistan'da yaşayan uzantılarının Türkmence, Orta Anadolu'da yaşayanların genel ağız, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayanlarının bir kısmının Kürmançî,¹⁷⁹⁵ bir kısmının da Zaza ağızını konuştukları belirtilir.¹⁷⁹⁶

Orta Anadolu'da Uluyörük teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin, Sahra Nahiyesi idari sahasında 47 hanede,¹⁷⁹⁷ bazı taifeleri Hacibektaş Kasabası (İlçe) Çukurin Kışlasında,¹⁷⁹⁸ bazı taifelerinin, Niğde idari sahasında, bazı taifelerinin Yeniil Kazası ve Kırıkkale İli Kırıklı köyüne iskan edildikleri bilgisi aktarılır.¹⁷⁹⁹

Bozok/Akdağ ve Emlak yöresinde yaygın olarak yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin.¹⁸⁰⁰ Gülhisar İlçesi sınırları içerisinde Kırıklı ve Hacibektaş Kazası idari sahasında Kırıklı-Şahinler adlı köy kurdukları anlaşılır.

Balışeyh İlçesi Köseduraklı Köyü mıntıkasında bulunan 1034 rakımlı "Kırık" adlı tepe ve "Kırık-kale" adında bir dağa, Çankırı kazası idari sahasında "Kırık karyesi" adlı yerleşim yerine, Çorum İli idari sahasında kurulmuş Kiranlık köyüne adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.¹⁸⁰¹

"Kırık Köyü (Kırıkkale)" kurucuları, Delice İlçesi idari sınırları içerisinde "Kırık" adlı köyü kurmuş oymaklar, Sungurlu İlçesi Kaledere Kasabası arazisi içerisinde "Kırıksoku" adlı mevkiye

1791 BOA.Tarih :21/C /1313 (Hicrî) Dosya No :1 Gömlek No :54 Fon Kodu :DH.TMIK.M..

1792 BOA.Tarih :20/Za/1331 (Hicrî) Dosya No :38 Gömlek No :11 Fon Kodu :DH.H..

1793 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Ağızları Üzerine Araştırmalar.,s.90.

1794 Türkay,a.g.e.,s.445. (Kayseri İli Talas İlçesi kurucuları, Sarıkaya İlçesi Yukarısarıkaya kasabasında "Talas" soyadı almış oymak ve Yozgat İli Derbent Köyünde yaşayan "Talas ve buna bağlı Dağdeviren" soyadı almış oymağın adını buradan aldığı anlaşılır).

1795 Kırzioğlu,a.g.e.,s.29.

1796 www.elbeyli.org

1797 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt. 3. Yusuf hoca, adı geçen eserinde bu taifeleyi Avşar Boyu arasında yer vermiştir.

1798 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.,s.

1799 Yakup Altın, Düinden Bugüne Kırıkkale.,s.123

1800 Erhan Afyoncu, Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler, Sempozyumu Bildirileri, yıl. 2000.

1801 Kiranlık adının eski Türkçede Kiran olduğu belirtilir.

adını vermiş oymaklar, Hüseyin-Abad (Alaca) yöresinde “*Kırık*” adı ile bir mezra ve Yerköy İlçesi idari sahasında “*Kırık*” (Alifakılı) adıyla bir köy kurdukları anlaşılmaktadır.¹⁸⁰²

Ayrıca Develi İlçesi Saraycık köyünde Kırık soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Kırık soyadı, Ortaköy İlçesi merkezinde Kırık soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir. Tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Ümüthalife, Nurullah, Hacirecep, Kale Mahallesiinde “*Kırıkoglu*” sülale adı almış oymaklar,¹⁸⁰³ Balışeyh İlçesi İzzettinli köyünde “*Kırıkogulları*” sülale adı almış oymak, Çorum İli merkezinde “*Kırık*”, Alaca İlçesi Koyunoğlu Köyünde “*Kırık*”, Sungurlu İlçesi Güloluk Köyünde “*Kırık*”, Kızılırmak İlçesi Boyacıoğlu Köyünde “*Kırık*”, Uğurludağ İlçesi Eskiçelttek karyesinde “*Ağzıkırıkoglu*” sülale adı almış oymak, Ilgaz İlçesi Cendere adlı yerleşim yeri “*Kırık*”, Bayramören İlçesi Oymağaç köyünde “*Kırık*” soyadı, Ankara/Bala İlçesi merkezinde “*Kırıkogulları*” soy ve sülale adı almış oymaklar adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Ayrıca Trabzon Eyaleti dahilinde “*Kırık*” (Yavuzkema) adıyla şehir kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, bazı uzantılarının Erzurum İli İspir İlçesi mıntıkasında “*Kırık*” adıyla nahiye kurdukları XVII. Yüzyılda anlaşılmaktadır.¹⁸⁰⁴

Kara Kocalı Aşireti: Kara Koca adı, eski Türk yurtlarından Kazak-Kırgız bölgesinde yaşamış Atığan-Argın adlı Türk kabilesinin Kara Koca adlı bir ataları olduğu belirtilir.¹⁸⁰⁵ Anadolu’da da meziyetleri ile tanınmış ve 1449 yılında ölmüş Emir Karakoca bu adı kullanmıştır.¹⁸⁰⁶

Aşiret üyelerinin Aksaray, Kayseriyye, Sivas, Bozok, Kengiri (Çankırı) yörelerinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁸⁰⁷ Bozok mıntıkasında kurulmuş Merdesedağı, İğdecik, Karapıcak, Kızılkaya, Rumluisa, Gökçepınar, Hacınlar, Kumar ve Dikilice mezra-kışlak veya karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁰⁸

Aşiret mensubu bazı taifelerin Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Merdesedağı, İğdecik, Karapıcak, Kızılkaya, Rumluisa, Gökçepınar, Hacınlar, Kumar ve Dikilice*” mezra-kışlak veya karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁰⁹

Bağlı üst boyu hakkında, bazı araştırmacılar Bayındır, bazı araştırmacılar, Beğdili Boyuna bağlı olduğu yönünde görüş bildirmiş olan aşiret adı ile, Sungurlu ve Sorgun yörelerinde “*Karakocalı ve Karakocaoğlu*” adıyla köyler kurulduğu görülür.¹⁸¹⁰

Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Karakocalı karyesi kurucuları, Keskin İlçesi merkezinde yurt tutmuş Karakocaoğlu sülale adı almış oymak, Balışeyh İlçesi Kilevli Köyünde “*Karakocalı*” sülale, Çorum İli merkezi, Bayat İlçesi merkezi, Uğurludağ İlçesi Eskiçelttek Köyü, Bala İlçesi Beynam Köyü, Alaca İlçesi Büyükhırka köyü ve Sungurlu İlçesi Yenidoğan-ı Mahallesiinde yaşayan “*Karakoca-oğlu*” soy-sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.¹⁸¹¹

1802 Sümer, Oğuzlar, a.g.e.,

1803 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1804 Sezen,a.g.e.,s.313.

1805 Abdulkadir İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm,TTK. Yayını,1995.,s.61,139.

1806 Türkay; A,g, e,s.100., Sümer,T.D.T. Şahıs Adları.,s.30

1807 Türkay,a.g.e.,s.620.

1808 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,s.1231.

1809 Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K.Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt.,s.1231.

1810 Kenanoğlu, Onarlı; A.g.m.

1811 Karakocalı Köyünde yaşayan Kirazlı ve Kurman soyadı taşıyan oymakların adıgeçen köyün Kirazlı mevkii - den geldikleri bilinir.

Bağlı Aşiretleri: *Develi, Yanıkça, Cekerin, Kara İlyash, Atılgan Aşireti.*¹⁸¹²

Develi Aşireti: Türkmen yörükhanı tâifesine bağlı olduğu ve Karakocalı Aşireti'nin alt tâifesini oluşturduğu belirtilmektedir. Kayseriyye yöresinde Develi ve Karahisar-ı Develi adlı şehirleri kurdukları anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerin XVI. Yüzyılda Eskiil Nahiyesi idari sahasında yaşadığı anlaşılr.¹⁸¹³

Aşirete mensup bir taifenin Küçüksalmanlı Kazası idari sahasında kurulmuş Mehmethacılı Karyesinde yaşadığı anlaşılr.¹⁸¹⁴ Ayrıca Delice İlçesi idari sahasında kurulmuş Fadılbası köyünde “*Develi*” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Yanıkça Aşireti: Karakocalı taifesi arasında bulunan bu aşiret, Kır-şehri yöresinde 65 hanede yaşadıkları belirtilir.

Cekerin Aşireti: Karakocalı taifesinden olduğu ve 1521 yılında Kır-şehri yöresinde 16 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kara İlyash Aşireti: Karakocalı taifesinden olup Kır-şehri mıntıkasında 53 hanede yaşadıkları belirtilir.

Atılgan Aşireti: Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Akdere, Şingiller, Baklaya ve Tuğlu Köylerinde yaşayan “*Atılgan*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Örgüş Aşireti: Aşiret mensuplarının Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Fıska, Ağçaşehir, Kuyulu'k, Bekdik-Günay, Kozkusulca, Çutra, Kuzuluk, Çaykışla, Kızıkaş, Kaska, Salih, İğdebeli, Toprakpınar ve Aksakhalilpınarı*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.¹⁸¹⁵

Kaska Aşireti: Örgüş Aşiretine bağlı olduğu sanılan aşiret üyelerinin tarihte Yeniil Kazası idari sahasında Mamalıkask ve Yabanıkask adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Çiçekdağı İlçesi Zekere ve Mahmutlar köyünde yaşayan “*Kask*” sülale “*Duramaz, Demirtaş, Bektaş, Tunç, İlhanlar, İnce, Güngör, Akyüz, Akbulut, Yavuz, Bedir, Keskin, Yeşilyurt*” soyadı almış ailelerin adınının “*Kaksa*” dan bozulmuş olduğu ve dolayısı ile Örgüş Aşiretine bağlılığı düşünülmektedir.¹⁸¹⁶

Örgülü Aşireti: 1529 yılında Bozok mıntıkasında 34 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin Eyubili Nahiyesi idari sahasında Örgüsün adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Beğdonlu Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸¹⁷

1812 Bazı araştırmacılar “Yanıkça, Cekerin, Kara İlyash Aşireti”ni Bayındır Boyu içerisinde göstermektedir.

1813 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri s,41-46.

1814 Türkay,a.g.e.,s.277.

1815 A.g.e.,s.1838.

1816 Zekere köyü, wikipedia.org.

1817 Halaçoğlu, Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar.

Tabanlı Aşireti: ¹⁸¹⁸ Dibanlı, Dabanlı adı ile de kaydolunur. Konar-göçer Türkmen taifesine bağlı olan aşiret mensupları ¹⁸¹⁹ XVI. Yüzyıl ortalarında Pınarbaşı Nahiyesi sınırları içinde Aslanbeğ karyesinde 45 vergi nüfusu ile ziraat etikleri ve ¹⁸²⁰ bazı taifelerinin Eskiil (Akçaşehir) yöresi ile Zara Kazası idari sahasında yaşadıkları kaydolunur. ¹⁸²¹

Aşirete mensup taifelerin, 1707 yılına kadar yörede konar-göçer bir hayat sürdürdükleri ve bir bölümünün Rakka'ya tehcir edildiği kaydedilmektedir. ¹⁸²²

Tarihte Kırşehir İli idari sahasında “*Tabanlı*” adıyla bir yerleşim yeri kurdukları ve bu yerleşim yerinin 1841, 1849 ve 1912 yıllarında kaza statüsünde bulunduğu bilinir. ¹⁸²³ Bozok sancağı'na bağlı iken, 1912 yılında lağv edildiği anlaşılan bu yerleşim yerinin günümüzde, Ankara İline bağlı olan Bala İlçesi mıntkasında bulunduğu ve bu yerleşim yeri ahalisinin yaylak olarak Haymana Kurucagöl mevkiini kullandığı belirtilir. ¹⁸²⁴

Aşiret üyelerinden bazı taifelerin Kozlu Aşireti mensuplarıyla birlikte Çorum İli idari alanında “*Taban-kozlusı*”, ¹⁸²⁵ tarihte Karadere, günümüzde Yerköy-Şefaattli arasında “*Tabanlı*” adı ile bir yerleşim yeri, ¹⁸²⁶ Ankara/Elmadag İlçesi Lalabel Mahallesi ¹⁸²⁷ ve Kırşehir yöresinde “*Tabanı büyük*” adlı yerlerde ikamet ettikleri belirtilir.

Sivas İli merkez Zikar mahallesinde Tabanoğlu sülale adı almış oymak üyeleri ve ¹⁸²⁸ Uryan-ı Müslim mahallesinde Tabanı büyük sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır. ¹⁸²⁹

Aşiret üyelerinin Kayseri ve Niğde sancakları ile Sivas/Türkman Kazası idari sahalarında yaşadıkları 1797 yılı kaynaklarından anlaşılır. ¹⁸³⁰

Hafik Kazası Oğnovid köyünde Tabanoğlu sülale adı, Zara Kazası Derbent köyünde Tabanoğlu sülale adı, ¹⁸³¹ Niğde İli Merkezinde Taban soyadı, Develi İlçesi Çüten köyünde Taban soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Taban soyadı, Niğde İli Hacıabdullah, Hançerli ve Koyunlu köyünde

1818 Sezen, a.g.e.s. 489 (1841-1849 yıllarında kaza, 1912 yılında da Bala Kazasına bağlı nahiye). Bu nahiye Bala İlçesi'nin eski merkezi olduğu yönünde bilgiler bulunur. *Konar-göçer Türkmen tâifesinden olduğu tarihte Kırşehir İli idari sahasında Tabanlı adıyla bir yerleşim yeri kurdukları ve bu yerleşim yerinin 1841, 1849 ve 1912 yıllarında kaza statüsünde bulunduğu bilinir. Bozok Sancağı'na bağlı iken, 1912 yılında lağv edildiği anlaşılan bu yerleşim yerinin günümüzde, Ankara İline bağlı olan Bala İlçesi mıntkasında bulunduğu ve bu yerleşim yeri ahalisinin yaylak olarak Haymana Kurucagöl mevkiini kullandığı belirtilir.*

1819 Türkay, a.g.e.,

1820 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1821 Türkay,a.g.e.

1822 Özkaya,s.273. Tabanlı Aşireti, Mamalı, Rışvan, Türkan-ı, Salmanlı ve bazı Avşar Aşiretleri gibi konar-göçer yaşar, sürüleriyle yerleşik ahalinin ekili ve dikili yerlerine zara verir, kimisi de eşkıyalık yaparak çevreye zararlı olurlardı, devlet yurdun diğer bölgelerinde yaşayan ve yerleşik düzene geçmemiş aşiretlerle birlikte bunları Rakka'ya tehcire yollamaya teşebbüs etmiştir. Aşiret mensuplarının bir kısmı bu iskana icab edip gösterilen yerde konaklayıp yerleşirken, bir kısmı kaçıp komşu illere, bir kısmıda geri dönerek bu günki bulundukları yerlere yerleşmişlerdir.

1823 Sezen,a.g.e.,s.489.

1824 Sezen, a.g.e.s. 489 (1841-1849 yıllarında kaza, 1912 yılında da Bala Kazasına bağlı nahiye). Bu nahiye Bala İlçesi'nin eski merkezi olduğu yönünde bilgiler bulunur.

1825 Çorum İli Dutçakallı Köyünde yaşayan ve Osmanlı-Rus Savaşı sonucu Doğu Anadolu'dan gelmiş “Karat - ban” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı sanılır.

1826 Koç,a.g.e.,s.116. Bu mezra da XVI. Yüzyılda 22 vergiye tabi nüfusun yaşadığı bilgileri aktarılmaktadır.

1827 Şefaattli ve Elmadag-Lalabel'de kurdukları mezarlar “Tabanlı” adıyla kaynaklarda yer almıştır.

1828 Şahin,a.g.e.

1829 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.38

1830 BOA.Tarih :17/Z /1213 (Hicrî) Dosya No :1019 Gömlek No :44651 Fon Kodu :C..AS..

1831 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II,s.54,60.

Daban soyadı, Gülağaç İlçesi Sarıatlı köyünde Dabanlı ve Tabanlı soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Dabanlı, Tabanlı-Tapan soyadı, Avanos İlçesi Özkonak köyünde Taban soyadı, Acıgöl İlçesi Çullar köyünde Tabanlı soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Tabanoğlu soyadı, Ortaköy İlçesi Ozancık kasabasında Dabanlı soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Tabanı, Dabanlı soyadı, Sivas İli Merkezinde Dabanıbüyük soyadı almış oymak, Dodurga İlçesi idari sınırları içerisi, Kızılırmak kenarında bulunan “*Tabanlı vadisi*”ne adını vermiş oymak, Çiçekdağı İlçesi Çebişler Köyünde “*Tabanoğulları*” sülale adı almış oymak, Çorum yöresinde kurulmuş Gökçekaya köyünde Tabanoğlu soyadı almış oymak, Kadişehri İlçesi eski adı “*Dabana*” olan Çamsaray Köyü kurucuları, Kızılırmak İlçesi Güneykışla Köyünde “*Taban*” soyadı almış oymak, Ilgaz İlçesi Büyükyayla köyünde “*Tabanlı*” soyadı almış oymak, Kaman İlçesi Kurutlu Köyünde “*Taban*” soyadı almış oymak, Yapraklı İlçesi Ovacık köyünde “*Taban*” soyadı almış oymak, Çerkeş İlçesi eski adı “*Dabanlar*”, yeni adı Örenli köyü kurucuları, bu ilçenin ..?.. köyünde “*Taban*” soyadı almış oymak¹⁸³²ve Mucur İlçesi Dalakçı Köyünde “*Tapanlar*” (bu adın Taban’dan bozulduğu sanılır) sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Aşiret üyelerinin ayaklarının büyük olmasından dolayı bu adı aldıkları yönünde görüşler bulunmakta tarihte Dulkadirliiler içerisinde “*Tabanıbüyük*” başka bir ifadeyle “*Ayağbüyük*” adlı bir aşiretin bulunduğu¹⁸³³ bilgileri değerlendirildiğinde, “*Ayağbüyük*” köy ve sülale adı taşıyan oymakları da bu aşiret içerisinde ele almak tarihi geleneklerdendir.

Buna göre,

Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Ayağbüyük Köyünü kuran ve bu köyde “*Ayağbüyük*” soyadı almış oymak ile Sungurlu İlçesi Çadırhüyük Köyü arazisi içerisinde yer alan ve “*Ayağbüyük*” adı ile anılan mevkide yaşamış sülalenin bu aşirete mensup oldukları sanılır.¹⁸³⁴

Ayrıca Çorum İli Seydim Köyünde yaşayan “*Karadaban*” soyadı almış oymağında bu aşiret mensubu olduğu düşünülür.

Ayrıca Aşiret üyesi bazı oymakların 1909 yılında Kerkük livası mıntıkasında bulunduğu ve komşu aşiretlerden olan Davudiye, Caf, Zenge ve Bayat aşiretleri ile kavgalar ettiği kaynaklarda yer alır.¹⁸³⁵

Eminli Aşireti: Tabanlı Aşiretine bağlı olduğu anlaşılan aşiret üyeleri, Eminağıl adı ile Sivas Kazası idari sahasında köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸³⁶

Eminlek Aşireti: 1520 yılında, Katar Nahiyesi “*Eskiköy ve Seküsü*” adlı yerleşim yerlerinde 20 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Emir Bey Aşireti: Aşiret üyelerinin Malya Kazası idari sahasında yaşadığı kaynaklarda yer alır. Emirkethüda Aşireti üyeleri ve Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Emirhan karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Beğceğizli Aşireti: Dulkadirli gurupları arasında görülen aşiret üyelerinin 1532 yılında Lidon ve Beydağı adlı yerleşim yerlerinde 90 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁸³⁷

1832 Çerkeş kolunu, arkadaşım Kültür Bakanlığı bürokratlarından, Mevlüt Taban’ın sülalesi oluşturmaktadır.

1833 Halaçoğlu, a.g.e., s.122,132.

1834 Ayağbüyük köyünü kuran ve Ayağbüyük soyadı almış oymağın atalarının geçmiş yüzyıllarda Çadırhüyük köyünde bulunan Ayağbüyük adlı mevkiden geldikleri anlatılır.

1835 BOA.Tarih :11/S /1325 (Hicrî) Dosya No :3019 Gömlek No :226422 Fon Kodu :BEO

1836 Yücel Özkaya, a.g.e., s.175.

1837 Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar.

Çağıranlı Aşireti: Konar-göçer Bozulus Türkmen tâifesinden olduğu kaydedilir.¹⁸³⁸ Dulkadirli taifelerinden olduğu ve Çağırğan Baba adlı bir beyinin Sivas yöresinde yaşayıp öldüğü günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılr.

Aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Pınar, Karacavıran, Büyükkaraseki, Küçükziyaret, Gözedenpınarı, Kursun, Pazarcık, Mekencil adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁸³⁹

Aşiret mensuplarından bazı taifelerin 1764 yılında Sivas ve Halep yöresinde 200 çadırdı yaşadıkları yazın, Sivas yöresi kışında, Deyr Zorda (Suriye) bölgesinde oturdıkları,¹⁸⁴⁰ Zorunlu Rakka İskanı ile yöreden gönderildiği anlaşılan aşiret üyelerinin Belic ve Remman nehirleri civarına yerleştirildikleri anlaşılr.

Şark Çağıranlı adı ile kaydolunmuş taifelerinin,de Kayseriye, Aksaray, Bozok, Konya, Kengiri, yöresinde yurt tuttuğu ve¹⁸⁴¹ XVIII. Yüzyıl iskanlarında 50 hane ahalisinin Pehlivanlı Aşireti arasında yer aldığı bilgisi aktarılır.¹⁸⁴²

Kır-şehri idari sahasında “*Çağıranlı* ve bu mevkîde *Çağırğan kale*” adlı eski bir yerleşim yeri,¹⁸⁴³ Bozok/Baltı-Bali Nahiyesi idari sahasında “*Çağırğanbaşı*” adıyla birer yerleşim yeri kurdukları belirtilmektedir.¹⁸⁴⁴ Aşiret adını, Sorgun İlçesi Çamurlu Köyünde “*Çağırğan*” adlı sülale, Eldivan İlçesi merkezinde “*Çağırkan*” soyadı ve Çorum İli merkezinde “*Çağırın*” soyadı almış oymakların aldığı anlaşılmaktadır.¹⁸⁴⁵

Aşiret üyelerinin Kır-şehri idari sahasında yaygın olarak yaşadıkları Çağıranlı adı ile nahiye statüsünde bir yerleşim yeri kurdukları, Çağırğan adını bir kale’ye isim olarak verdikleri anlaşılr.¹⁸⁴⁶

1838 Türkay,a.g.e.,s.70. XVI. Yüzyıl bilgisi. Bazı araştırmacılar tarafından Yüreğir Boyuna bağlı olduğu bilgisi aktarılır.

1839 Yusuf hoca, bu taifeyi Eymür Boyu arasında yer vermiştir.

1840 Kuzucu,a.g. Site-makale.

1841 Türkay,a.g.e.

1842 A.g.e.

1843 Çağırğan adlı bu yerleşim yeri, günümüzde Kaman İlçesi idari sahasında bulunan Çağırğan köyü olduğu, köyün eski sakini olan Karaömerler sülale Baş soyadı almış oymağında aşiret üyesi olduğu sanılır.

1844 XVI. Yüzyıl bilgisi.

1845 BOA.338, 998 ve 438 Numaralı Defterler.

1846 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresi’nde Oğuz Boyları.

Ayrıca Sorgun İlçesi Çamurlu köyünde yaşayan Çağırkanlı sülale ve köyü kurduğu kabul edilen oymak üyeleri ve bu oymaktan koparak Aksaray İli Saratlı kasabasına yerleşmiş oymak üyeleri,¹⁸⁴⁷ Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Ögeçağıl karyesi, Aksaray İli Çağıl köyü, Ulaş İlçesi Baharözü köyü ve Suşehri İlçesi idari sahasında Çağırkan soyadı, Felahiye İlçesi Mıntıkasında Çağırkan soyadı almış oymak adlarının buradan bozulmuş olma ihtimali vardır.

Ahi Ramazan Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 37 hanede kayıtlı olduğu ancak, Hama ve Humus bölgesinde sakin olduğu kaydolunmuştur.¹⁸⁴⁸ Anduğu Nahiyesi Ramazanfakılı karyesi kurucuları ile Tozanlı Nahiyesi Ramazan karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Sudulu Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası civarında yaylayıp Darende yöresinde kışladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁴⁹

Şeyhli Aşireti: Bozulus Türkmen taifesine bağlı olduğu belirtilir.¹⁸⁵⁰ Aşiret üyelerinin Orta Anadolu'da Şeyhler, Uğurluşeyh, Sülü Bey, Doğu bölgelerinde Şıhlar adıyla anıldığı ve Harzem Aşiretlerine bağlı olduğu belirtilir.¹⁸⁵¹ Eskiden Şam civarında, Beğdililer içerisinde yaşadıkları bilgileri aktarılan aşireti, Halaçoğlu hoca Yıva Boyu arasında,¹⁸⁵² Alemdar Yalçın hoca'da Çakıroğlu ve Işıklar Aşiretleri ile birlikte Beğdili Boyu içerisinde göstermektedir.¹⁸⁵³

Yöreye, Salmanlılarla geldiği anlaşılan aşirete mensup bazı taifelerin, XVI Yüzyılda Akdağ Kazası dahilinde 10 hanede, 1736 yılında Konur Kazası idari sahasında kurulmuş “*Haydar Dede Vakfı*” arazileri içerisinde oturdukları,¹⁸⁵⁴ bazı taifelerinin Budak-özü Kazası idari sahasında kurulmuş “*Seyhlerözü ve Sabripınarı*” adlı yerleşim yerlerinde oturdukları XVI Yüzyıl, bazı taifelerinin Mecidiye (Çiçekdağı) Kazası idari sahasında “*Uğurluoğlu*” adıyla bir köy kurdukları 1893 yılı kaynaklarından yer alır.¹⁸⁵⁵

Türkmen yörükhanı göçer taifesine bağlı ve Harzem Türklerinden olduğu belirtilen¹⁸⁵⁶ aşiret üyelerinin Kayseri sancağı idari sahasında 35 hanede yaşadıkları, Develi, Erciyes ve Zamantı bölgelerini yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullandıkları bilgisi aktarılır.¹⁸⁵⁷ Bazı taifelerinin, Arap vilayetlerinde kışladıkları, Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Vadiderziler karyesinde 6 hanede, Şamardı Nahiyesi Enlipınar karyesinde ve Aksaray, Niğde, Nevşehir yörelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁵⁸

Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Şeyhli karyesi, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Şeyhler karyesi, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Şeyhli karyesi, Kilseme Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Şeyhler karyesi, Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş

1847 Hamza Aksüt,a.g.site-form. Çağırkanlı adlı bu oymağın Çekerek İlçesi Doğanlı köyünde de uzantıları bulduğu ve bu köy ilk yerleşim yerleri olduğu belirtilir.

1848 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.

1849 A.g.e.

1850 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.125.

1851 Gülensoy,a.g.e.,

1852 Tarihte Kütahya Sancağına bağlı Şeyhli Kazasını kurmuş olması yörede yaygın olarak yaşadığı anlamına gelir.

1853 Alemdar Yalçın, ART.Tv. 48 Perşembe 8 Mart 2008 adlı programında belirtmiştir.

1854 Altın,a.g.e.,s.

1855 A.Gündüz,a.g.e.,

1856 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler, Boğaziçi İlmî Araştırmalar Serisi no. 12 1993, İstanbul,s.90.

1857 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.125.

1858 Türkay,a.g.e.,Yusuf hoca, Şamardı Nahiyesi idari sahasında bulunan taifeyi Yıva Boyu arasında yer vermiştir.

Şeyhlerburnu-pervane karyesi ve İmranlı İlçesi idari sahasında bulunan [Aşağışeyhli](#) köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında Rakka bölgesinde bulunan Behil çayı boyunca yerleştirildikleri belirtilen aşiret üyelerinden bir kısmının ¹⁸⁵⁹ geri kaçıp ata yurtlarına döndüğü anlaşılmaktadır.¹⁸⁶⁰

Aşiret üyesi bazı oymakların 1750 yılında Nevşehir’de Sadrazam İbrahim Paşa’nın Evkafı mülkünde oturdıkları, bazı oymakların Bor ve Ereğli yörelerinde sakin oldukları, bazı oymaklarının, 1760 yılında Konya ile Karapınar arasında bulunan İsmil köyü Derbendi bölgesine yerleştirildikleri, bazı oymaklarının, da Koçhisar ve Aksaray taraflarında yaşadıkları, bazı taifelerinin de Kırşehir/Süleymanlı yöresi ve 1736 yılında Konur Kazası idari sahasında kurulmuş Haydar Dede Vakfı arazilerinde oturdıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁸⁶¹

Şeyhlerözü adlı yerleşim yerinde Ayrıca “*Eşekli Aşireti*” mensublarının yaşadığı ve bu karyenin günümüzde Delice İlçesi, Kuzeyyurt Köyü civarında olduğu anlaşılr.¹⁸⁶² Sabripınarı adlı karyenin ise günümüzde Yozgat İline bağlı Çadırardıç Kasabası civarında bulunduğu sanılır.¹⁸⁶³ Sanımıza ise, adı geçen kasaba arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan “*Sabipınarı*” adlı mevki destek oluşturur.

Ayrıca Kayseri yöresinde Şeyhoğlu sülale adı, Zara Kazası Tödürge ve Şeyhmerzuban köyünde Şeyhoğlu sülale adı almış oymaklar ile İncesu İlçesi Merkezinde Şeyhoğlu soyadı almış oymak,¹⁸⁶⁴ Ortaköy İlçesi Aştakul Kasabası ile Çekerek arası Irmak üzerine kurulmuş “*Şeyhler Karyesi*”,¹⁸⁶⁵ Keskin İlçesi eski adı “*Şihlar*” olan “*Aşağışeyhler*” köyü, Mecitözü İlçesi eski adı Şihlar olan Şeyhler köyü (mahalle), İskilip İlçesi ile Bayat İlçesi arasında bulunan “*Şeyhler Karyesi*”, Bayramören İlçesi eski adı “*Şihlar*” olan Yurtınar köyü, Koçhisar-İlgaz Kazası idari sahasında eski adı “*Şeyhler*” olan Bozatl köyü,¹⁸⁶⁶ Korgun İlçesi eski adı “*Şihlar-Şeyhler*” yeni adı Karatepe köyü, Çerkeş İlçesi Yumaklı köyü arazi içerisinde “*Şihlar-Şeyhler*” adlı eski bir yerleşim yeri olan mevki ve yine bu ilçemiz Aliözü köyünde “*Şihoğulları*” sülale adı almış oymak, Sarıkaya İlçesi eski adı “*Şeyhler*” yeni adı Pınarkaya köyü, Ankara İli Akyurt Kasabası “*Şeyhler Köyü*”, Çorum İli Camikebir Mahallesiinde “*Şeyhoğlu*” sülale adı, eski adı Yukarıderid olan “*Akyazı*” köyünde yaşayan “*Şihlar-şeyhler*” sülale “*Uzun*” soyadı almış oymak,¹⁸⁶⁷ Elmadag İlçesi eski adı “*Yenişih*

1859 A.Gündüz,a.g.e.,s.103.

1860 BOA. Sıra 30,32 Dosya No: Gömlek No: 10259-Fon Kodu: MAD.d Rakka’ya göçürülen Şeyhler Aşireti iskan yıllarına ait kaynaklarda Rakka, Halep yöresinde görülürken, daha sonraki yıllara ait kaynaklarda ise *Malatya, Antep, Trabzon, Hemşin, Kaş, Batum* gibi Rakka’ya komşu il ve ilçe havalisinde görülmektedir. Anadolu’dan giderek 150 yıl evvel Irak/ Telafer kenti Saat semti ve Entallau köyünde yerleşmiş kentin büyük aşiretlerinden birisi olan Şeyhler ve Nacar Aşireti üyeleri Dolayı ile Rakka’ya tehir edilmiş aşiretin bir kısmının da bu havalie dağıldığını göstermektedir.

1861 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.125.

1862 Kuzeyyurt Köyü, daha yakın geçmişimize kadar resmi kaynaklarda “Merkepli”, yöre insanı tarafından “Eşe - li” adıyla anılırdı. Ayrıca Yerköy İlçesi’ne bağlı Hayderbeyli Köyü ve Sungurlu İlçesi’ne bağlı Cevheri (Cafferli) Köyü Eşekli adıyla anılırdı. Eşekli Aşireti ile ilgili ayrıntı bilgi ileri de, “İşıklı Baba” başlığı altında verilmiştir.

1863 Gülensoy; A.g.e,s.61. Badılı-Badi-Bedil sözcüğünün Beydili sözcüğünden dönüştüğüne dair. (bu bilgi Altınok tarafından desteklenmektedir).

1864 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

1865 Bu karye 1530 yılında faal görünür.

1866 B.O.A.438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

1867 Akyazı köyünde yaşayan Şihlar (Şeyhler) sülale adı “Uzun” soyadı almış oymağın atalarının Kerkük, M - latya güzergâhı ile Tokat/Turhal kazası mıntikasında bulunan Dumanlı dağına yaylaya geldikleri ve buradan bu günkü köye yerleştikleri bilgisini vermektedirler. Oymak üyeleri atalarının Kürt aksanını bu konar-göçer yaşamlarında öğrendiklerini Türkmen olduklarını belirtmektedirler. Çiçekdağı İlçesi Teflek köyünde, Çorum İline bağlı Güllücek köyü (bu köyde “Kantemir ve Uzun” soyadı almış oymaklar), Kınıkdeller köyü, Kınık

yeni adı *Yenimahalle*”, aynı ilçeye bağlı eski adı *Dereşih*, yeni adı *Yeşildere Mahallesi*”ni kuran insanların bağıllık durumu ile ilçe merkezinde yaşayan “*Şeyhoğlu*” sülale “*Özgen ve Şen*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı söylenilebilir.¹⁸⁶⁸

Yozgat İli idari sahasında kurulmuş Aşağı ve Yukarıçatma Köylerinde yaşayan “*Uğurlu*” soyadı, Kaman İlçesi idari sahasında Karkinyenice ve Demirli Kasabalarında “*Uğurlu*” soyadı, Çorum İli Tarhankozlusu Köyünde “*Uğurlu*” soyadı, Ilgaz İlçesi Şeyhyunus, İkikavak, Aktaş ve Ericek köyünde “*Uğurlu*” soyadı, Çiçekdağı İlçesi İbikli Köyünde “*Uğurlu*” soyadı, Eldivan İlçesi Hisarcık Köyünde “*Uğurlu*” soyadı, Alaca İlçesi merkezinde “*Uğurlu*” soyadı, Keskin İlçesi Kepirli ve Haydardede Köylerinde “*Uğur-lu*” soyadı, Yerköy İlçesi, Haydarbeyli köyünde “*Uğurlu*” soyadı almış oymak ile yine aynı ilçeye bağlı Derebağ köyünde yaşayan “*Uğur*” soyadı almış oymağın bu aşiretle ilişkili olduğu sanılır.¹⁸⁶⁹

Şeyhlerözü adlı karyede yaşayan taife ise “*Uğurluuşağı, sülale, Gülsoy soyadı*” almış oymak olduğu söylenebilir.

Uğurlu Aşireti: Yörtükhan taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiret adını, Beğdili Boyu arasında yer alan ve yörede uzantıları bulunan Uğurluşey Aşiretinden aldığı düşünülür. Aşirete bağlı oymakların Aksaray sancağında yaşadıkları belirtilir.

Gemerek İlçesi Çepni yolu adlı yerleşim yeri, Kangal İlçesi Deliktaş köyü, Hafik İlçesi Çınarlı köyü, Şarkışla İlçesi Akçakışla köyü, Niğde İli Konaklı, Pınarcık ve Gölcük köyünde Uğurlu soyadı, Ulukışla İlçesi Ovacık ve Tepe köyünde Uğurlu soyadı, Yahyalı İlçesi Serin ve Çamlıca köyünde Uğurlu soyadı, Hacılar İlçesi Sakarçiftliği ve Yediağaç mevkiinde Uğurlu soyadı, Akkışla İlçesi Gümergen ve Kululu adlı yerleşim yerinde Uğurlu soyadı, Pınarbaşı İlçesi Eğrisöğüt köyünde Uğurlu soyadı, Sivas İli Merkez civarı, Doğanşar İlçesi Merkez ilçe sınırları, İmranlı İlçesi Delice ve K. Mahmut köyü, Acıgöl İlçesi Yuva ve Karapınar köyü, Gülşehir İlçesi Hamzalı, Tuz, Terlemez, Yalıntaş ve Yakatarla köyünde Uğurlu, Ürgüp İlçesi Aksalur mahallesi ve Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Uğurlu soyadı amış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, soyadı kanununda uygulanan temayüller ve bölgenin aynı bölge olması kaynak oluşturur.

Işıklar Aşireti: Adını, Şeyh Bali veya Balişeyh adıyla anılan zâtın torunlarından aldığı, yörede Işıklı Dede adlı ünlü bir beyin ve Koçhisar Kazası idari sahasında Işıklar adlı bir aşiretin yaşadığı tarihi kaynaklardan anlaşılır.¹⁸⁷⁰

köyü ve Kiranlık köylerinde akrabalarının bulunduklarını belirtmektedirler. Kaynak, Ankara Çorumlu Dernekler Federasyonunda birlikte görev yaptığım arkadaşım Hasan Uzun. Derleme, 2013.

1868 Yeşildere Kasabasında yaşayan ahalî ile yaptığım görüşmelerde köylerini, türbesi günümüze ulaşmış Seyyid, diğer bir adı ile Şeyh Cemal ve Şeyh Kasım adlı iki zati muhteremin kurduğu ve adlarını da bu zati muhteremden aldığı bilgisini vermektedirler. Adı geçen zati muhteremlerin Elmadağı İlçesi eski adı Yenişih, yeni adı Yenimahalle olan mahalle ile Mamak İlçesi idari sahasında bulunan Kutludüğün adlı kasabayı’da kurdukları bilgisini vermektedirler. Seyyid Cemal adlı zati muhteremin türbesinde geçmişten beri belde ahalisinden Pamuk soyadı almış oymağın atalarının türbedar olması ve bu oymağın “Uğrak, Nuzul-Felç” türü hastalıklara ocak görevi yapması adı geçen zati muhteremlere, dolayısı ile Şeyhler Aşireti üyesi olma ihtimalini güçlendirdiği bilgisini vermişlerdir.

1869 Uğurlu Aşireti, adını işlettikleri “Uğur Ocağı” ndan aldıkları sanılır. Bilindiği gibi ocak, Anadolu’da Halk Hekimliği işleten aşiret-oymaklara verilen isimdir. Bazı ocakların devamı silsile takip ettiği bilinir. Bu geleceği, Yerköy İlçesi Derebağ Köyünde yaşayan “Uğur” soy, “Uğurevi” sülale adı almış oymak üyelerinin halen sürdürdüğü belirtilir.

1870 Ocak, Elvan Çelebi,s.LXVIII. (Aşık Paşa’ya bağlılığın cemaat yani dinsel bağıllık olduğu sanılmaktadır).

“Işıklı Dede” adlı ünlü bir beyin bulunduğu bilinir.¹⁸⁷¹ Bu bey mi, yoksa bu aşirete bağlı başka bir bey mi bilemiyoruz ama, Delice İlçesi eski adı “Işıklar-Eşekli” yeni adı Kuzeyyurt olan köy ile Dayıncık Köyü arasında bulunan “Işıklı Baba” adlı tepe üzerinde bulunan türbede yatan zati muhteremin bu aşiretle alakalı olduğunu düşünülmektedir.¹⁸⁷²

Aşiret mensuplarından bazı taifelerin tarihte Küçüksalmanlı Nahiyesi idari sahasında “Işıklar- larözü” adıyla bir köy kurdukları tarihi vesikalardan anlaşılır. Söz konusu köyün XVI. Yüzyılda Şeyhlerözü adı ile kaydolunan yerleşim yeri olduğu kuvvetle söylenebilir.

Tarihte Ağaören İlçesi Davutlar köyü mıntıkasında yaşamış olan Işıklı Dede adlı bu zati muhteremin bağlı oymağı, Şuşehri İlçesi idari sahasında kurulmuş Işıklar köyü kurucuları ve Tomarza İlçesi Işıklar köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Çakır-oğlu Aşireti: Çakır, Çakur, Çakırlı adı ile anılır. Bu aşireti Alemdar Yalçın hoca ve bazı İskân tarihçileri Beğdili Boyuna bağlar; Işıklar ve Şeyhler Aşiretiyle aynı aşiret olduğunu belirtirler.¹⁸⁷³

Gündüz hoca’da Kırşehir yöresinin iskânını konu ettiği kitabında Doğu Hakani Türklerinin Yağlaklar, Busgut, Küröbör, Arbu, Tarduş, Sikör-Tugara, Eyöbör, Çarık, Yöbütkor, Yalpagud (Alapagud) adı verilen kollarından birisi olduğunu Ayrıca Çaruğ adının Türklerde yaygın olarak kişi adına verildiği ve bu adı 1065 yıllarında Mangışlak ile Aral Gölü arasında yaşamış Oğuz Beylerinden birisinin kullandığını belirtilmektedir.¹⁸⁷⁴

Tarsus, Adana ve Kütahya yörelerinde yaygın bir nüfusa sahip olduğu belirtilen aşiretin, Tarsus yöresinde yaşayanları Işıklar, Kütahya yöresinde yaşayanları Şeyhler, çalışma bölgemizde ise Şeyhler, Işıklar, Çakır-oğlu adı ile anıldıkları anlaşılmaktadır.

Aşiret mensuplarının, Malya Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kızılağıl kışlağında 24 hanede, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Geyiklice karyesinde 13 hanede, Yas-sıca Karyesinde 26 hanede, Akçaağıl karyesinde 29 hanede ve Kayseriye yöresinde kurulmuş Karayatalak, Kızılağıl, Geğlümce, Bakanca ve Akçain adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁷⁵

Çorum/Emlak Divanı Nahiyesi idari sahasında “Çakır” adıyla bir mezra (Burası günümüzde Çakır adıyla anılan köy olduğu sanılır),¹⁸⁷⁶ Hüseyin-Abad Nahiyesi idari sahasında “Çakır” adıyla kurulmuş yerleşim yeri kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

“Çakırhacılı” adlı bir taifesinde Karadere Kazası idari sahasında kurulmuş “Mehmethacı-Eşekli, Taştımur, Kayapınar mezra-karyeleri”,¹⁸⁷⁷ Kınık-ı Zir Nahiyesi Kamışlıca mezarında 13 hanede ve yine Bozok Sancağı bölgesinde kurulmuş “Geyceksazı, Davulu, Çamurlu Mezraları”nda yaşadıkları bilgileri aktarılır.¹⁸⁷⁸

Aşirete bağlı bazı taifelerin XVI. Yüzyılın son çeyreğinde Karahisar-ı Develi Nahiyesi Yevanlı ve Çekik adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.

1871 Ocak, Elvan Çelebi, s.LXVIII. (Aşık Paşa’ya bağlılığın cemaat yani dinsel bağlılık olduğu sanılmaktadır).

1872 Dulkadiroğlu, a.g.e. Bu köyümüz bazı kaynaklarda Süleymanlı Kazasına bağlı olduğu ve Ufakeşekli ve Uf - kışıklı adıyla kaydolunduğu görülür.

1873 Alemdar Yalçın, ART.Tv. 48 Perşembe 8 Mart 2008 adlı programında belirtmiştir.

1874 A.Gündüz, a.g.e, s.100.

1875 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1876 BOA.387 Numaralı Defter, XV ve XVI. Yüzyıl bilgisi. Çakır adlı köyde 49 erkek nüfusun yaşadığı 1837 yılı kaynaklarında yer alır. H.Haldun Şahin, a.g.e.

1877 Halaçoğlu, a.g.e., s.412.

1878 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zül-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

Varsaklar arasında da görülen aşiret mensubu bazı taifelerin Kırşehir ili ile Kaman İlçesi arasında kurulmuş Aydınlar kasabası “Çakırlı mezrası”nda 24 hanede,¹⁸⁷⁹ “Çakırköy ve Mahviran” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁸⁸⁰

Dodurga İlçesi idari sahasında bulunan 1306 rakımlı “Çakırkiran dağı”na adını vermiş oymaklar, Kargı İlçesi “Çakırlar köyü” kurucuları, Bayramören İlçesi “Çakırbağ köyü” kurucuları, Yapraklı İlçesi “Çakırlar köyü” kurucuları ve köy civarında “Çakırlar” adlı akarsuya adını vermiş oymaklar, Osmancık İlçesi “Çakır köyü” kurucuları, Çekerek İlçesi “Çakır Köyü” kurucuları, Sorgun İlçesi “Çakırhacılı köyü” kurucuları ile Salmanlı Kazası idari sahasında kurulmuş “Çakırhacılı” adlı mezra kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.¹⁸⁸¹

Sungurlu İlçesi Eşme Köyü arazisi içerisinde bulunan “Çakıroğlu Yaylası”, bu yaylada yakın geçmişimize kadar 300 civarında Müslüman mezarı bulunduğu ve bu mezarların taşları, daha sonraları tarla açma ve yapıda kullanılmak amacıyla köylüler tarafından alındığı belirtilmektedir.¹⁸⁸²

Bazı taifeleri, tarihte Kırşehir sancağı ve nahiyesinde bulunan Ahi Mesud Zaviyesi evkafına mülhak Çakıroğlu Mezrası Vakfı’ ile ilgilenmiş olan aşiret üyelerinden bazı taifeler,¹⁸⁸³

Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çakırağıl karyesi kurucuları, Yeniil Kazası Çakırlı karyesi kurucuları, Sivas Kazası Çakır karyesi kurucuları ve [Yahyalı İlçesi Büyükkakır köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁸⁸⁴

Çorum merkezinde kurulmuş Hacınasrullah, Uç, Kubbeli, Fatmabacı, Şeyhler, Hacıyusuf, Hacıdavut, Sofular, Yavruturna ile Azapahmed Mahallelerinde “Çakırhoğlu” adını sülale adı;¹⁸⁸⁵ Alaca İlçesi Kayabuget Köyünde “Çakıroğulları”,¹⁸⁸⁶ İskilip İlçesi Örübağ ve Ahlatçık Köylerinde “Çakıroğulları”, Akçakent İlçesi Korkorlu köyünde “Çakırlar”, Çankırı İli Karatekin köyünde “Çakırgil”, Çerkeş İlçesi Aliözü köyünde “Çakırlar”, Yumaklı köyünde “Çakıroğlu”, Kızılırmak İlçesi Aşağıalagöz, Güneykışla ve Kemallı Köylerinde “Çakıroğlu”,¹⁸⁸⁷ Osmancık İlçesi Güneşören köyünde “Çakırlar”, İncesu köyünde “Çakır”, Ankara/Çubuk İlçesi Abadan Köyünde “Çakıroğulları” ve Şabanözü İlçesi merkezinde “Çakıroğlu” soy-sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Ayrıca Ankara/Kalecik yöresinde Çakıroğlu sülale adı, Aksaray ili merkezinde Çakır-oğlu soyadı, Ortaköy İlçesi merkezinde Çakıroğlu soyadı, Şarkışla İlçesi Kızılcakışla ile Karasoku köyünde Çakır’oğlu soyadı, Zara Kazası Karacahisar ve Kayabaşı çiftliği adlı yerleşim yerinde

1879 Halaçoğlu,a.g.e.,s.497.

1880 Yaşar,a.g.e.,s.36.

1881 Çakırhacılı adlı bu mezrada yaşayan ahalinin XVIII. Yüzyıl Rakka Tehciriyle yöreden uzaklaştırıldığı ve bu köye Trakya bölgesi Kircaali mevkinden gelmiş Mübadil Türkler yerleştirildiği belirtilmektedir.

1882 Ayhan Ayçiçeği, Araştırmacı, www.esmeli.some.com

1883 BOA. Tarih, Hicri, 29/Ş /1244, [Dosya No:533](#), [Fon Kodu: C..EV.. No:26911](#)

1884 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

1885 H.Haldun Şahin ,a.g.e.

1886 Şehitlerimiz,a.g.e., Bu köy ahalisinin Alevi Cemaatine mensup Horasan Türkmeni olduğu köy ahalisinin re - mi web sitelerinde yer alır.

1887 Trabzon İli Of İlçesi idari sahasında yaşayan, yaygın ve seçkin bir nüfusa sahip olan “Çakıroğlu” soy ve sülale adı almış oymakların Rakka Tehciri ile yöreden göçürülen aşirete mensup oldukları yönünde bazı ip uçları bulunmaktadır. Bu aşiretin atalarının Gümüşhane yöresinden gelip Of’u yurt edindiği ve Kıyıcak Kasabasında günümüze ulaşmış “Çakıroğlu Hasan Ağa”, Sıraağaç Köyünde “Çakıroğlu İsmail Ağa” adı ile konaklarının bulunduğu bilinir. Ayrıca Rize İli Çayeli İlçesi ve civarda aşiret üyesi insanların bulunduğu belirtilir. Hayrettin Çakıroğlu, Oymak üyesi Almanya’da Tekstil işleri üzerine çalışan İşadamı. Bu aşiretin Gümüşhane yöresine gümüş ve bakır madenlerinin çıkartılma, taşıma ya da güvenliği amacıyla gittiği sanılır.

Çakıroğlu sülale adı almış oymak ile Bor İlçesi Merkezinde Çakıroğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete bağlı oldukları sanılır.¹⁸⁸⁸

Alpağud Aşireti: Bu aşiretin Çakırlı-oğlu Aşiretinin alt taifesini oluşturduğu ve Karakoyunlu Türkmenleri arasında bulunduğu belirtilir.¹⁸⁸⁹ Kurşunlu kazası idari sahasında “*Alağud Karyesi*”,¹⁸⁹⁰ Dodurga İlçesi mıntıkasında “*Alpağut*” adlı çay,¹⁸⁹¹ Ilgaz İlçesi idari sahasında “*Alpağut*” adlı köy, Dodurga ve Osmancık İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Alpağut*” adlı köy aşiret üyeleri tarafından kurulduğu anlaşılar.

Ayrıca Sivas İli merkezinde yaşayan Alpağut soyadı almış oymak ile Çerkeş İlçesi Bayındır köyünde yaşayan “*Alpağut*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten alındığı söylenebilir.

Eşekli Aşireti: Merkepli adı ile de anılan aşiretin Şeyhler, Işıklar, Çakıroğlu Aşiretleri ile yakınlığı ve Beğdililere bağlı olduğu yönünde elimizde ayrıntılı bilgiler mevcuttur. Salmanlı taifeleri arasında yer aldığı anlaşılan aşirete mensup bazı taifelerin, Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Şeyhlerözü Mezrasında* 13 hanede ve Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Bağdatlı kışlağı Mezrası*”nda 9 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır.¹⁸⁹²

Söz konusu Şeyhlerözü Mezrası’nın tarihte Budak-özü Kazası günümüzde, Delice Kazasına bağlı Kuzeyyurt Köyü olduğu bilinir. Adı geçen köyün eski adının “*Eşekli*” olduğu ve bu köyde yaşayan “*Akgül*” soyadı almış oymağın köyün kurucusu, dolayısı ile “*Eşekli Aşireti*” üyesi olduğu anlaşılar.¹⁸⁹³

XVI. Yüzyılda Ürgüp Nahiyesi idari sahası idari sahasında 16 hanede ve Karakaya mezrasında 10 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.¹⁸⁹⁴ Aşiret üyesi bazı taifelerin Eskiil Kazası idari sahasında yaşadıkları, bazı taifelerinin Yeniil Kazası idari sahasında Eşekli (Hasandede) adı ile bir köy kurdukları, Sivas merkez Bab-ı Kayseri mahallesinde Merkepçi ve Ece mahallesinde Merkepçioğlu sülale adı aldıkları anlaşılar.¹⁸⁹⁵

XVI. Yüzyılda Develi Nahiyesi Vadi-i derziler karyesinde 6 hanede yaşadıkları anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin, Salmanlı Kebir Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁸⁹⁶

Yine, aşiret mensupları, tarihte Sorgun Kazası idari sahasında “*Eşekmeydanı*” adlı eski yerleşim yerine, Çerkeş kazası idari sahasında “*Eşekviranı*” adlı karyeye, Karadere Kazası idari sahasında “*Mehmethacı-Eşekli*” adı ile anılan köye, Bu köyün günümüzdeki adı ve yeri tespit edilememiştir. Sungurlu İlçesi eski adı “*Eşekli-Merkepli-Caferli*”, yeni adı Cevheri olan köye,¹⁸⁹⁷

1888 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

1889 Abdülhaluk M. Çay, Her Yönüyle Kürt Dosyası, 3. Baskı,s.96.

1890 BOA. 438 Numaralı Muhasabe-i Vilateti Anadolu Defteri, Cilt. II.

1891 1837 yılında burada Alpağud adı ile bir karye olduğu ve bu karyede 43 erkek nüfus yaşadığı anlaşılmaktadır. H.Haldun Şahin,a.g.e.

1892 Halaçoğlu,a.g.e.,s.819.

1893 Akgül Oymakları; Bu oymakların Eşekli Aşireti ile büyük yakınlığı görülür. Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında Çorum İli Seyfe, A.Hamdi, Ahmetoğlu ve Çoban Divanı Köyleri; Çiçekdağ İlçesi Kavakçıözü, Yenikızılcalı Köyü; Delice İlçesi Kuzeyyurt Köyü; Yerköy İlçesi Yukarıgeğerci Köyü; Balışeyh İlçesi Hıdırşeyh ve Yenili Köyleri; Sulakyurt İlçesi Hamzalı, İmamoğluçeşmesi ve Sarımbeyli Köyleri; Çekerek İlçesi Çandır Köyü; Kırıkkale İli Tekke ve Ahili Köyleri; Yozgat merkeze bağlı Recepli ve Azizbeyli Köylerinde; Keskin İlçesi Merkez; Bahşili İlçesi Karaahmetli ve Sarıkaya Köyleri; Alaca İlçesi merkez; İskilip İlçesi merkez; Bayat İlçesi Yeşilhisar Köylerinde “Akgül” soyadı almış oymakların yaşadığı görülmüş ve bu oymakların akraba oymak olabilecekleri düşünülmüştür.

1894 Mustafa Kaya, Ürgüp’e Yerleşen Türk Boyları, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, sayı.15.,s.13.

1895 Şahin,a.g.e.

1896 Türkay,a.g.e.

1897 BOA.998 Numaralı Defter ve Dahiliye Umum Müdürlüğü Haritası, yıl 1915 Cevheri Köyünün “Merkepli”

Sulakyurt İlçesi Kıykavurgalı köyünde “Eşekçi” adlı sülaleye,¹⁸⁹⁸ Çankırı Keskin-i idari sahasında “Sarılarmarkepli” adlı köye ve Sarıkaya İlçesi Söylemez köyünde “Eşekli” adlı sülaleye adlarını verdikleri anlaşılr.

Kızıl Eşekli Aşireti: Aşiretin, Aksaray idari sahasında 16 hane, 19 nüfus olarak yaşadıkları belirtilir.¹⁸⁹⁹

Selmanlı Merkeplisi Aşireti: Bu aşiretin Eşekli Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır ve bazı taifelerinin Çankırı/Keskin’i idari sahasında yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁰⁰

Ayrıca Sungurlu İlçesi Arifegazili kasabasında yaşayan “Eşekli” sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr,

Eşekli Kürt Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan bu aşiretin İshaklı Kazası idari sahasında yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁰¹

*Andan gel (Merkebli Baba) yı eyle ziyaret
Sebilde (Çolak Baba) dan al işaret
Dahi (Melik Mahmud Gazi) ye eyle dehalet
Andan gel Sıdk ile (Hırkalı Sultan) a yalvar.*¹⁹⁰²

Kılıç Aşireti: Eski Türk yurdu Semerkant’da bir Oğuz oymağı olan aşiret,¹⁹⁰³ bazı kaynaklarda Türkmen Ekradı, diğer bir anlatımla Kürttürkü oldukları belirtilir. Şambayatları arasında da görülen aşiret üyelerinin Bozok sancağı idari sahasında bulunan Akdağ Nahiyesinde Kılıç Abdal Zaviyesi adı ile bir zaviye kurdukları ve Aksaray yöresinde yaşamış Kılıç Dede adlı bir kanaat önderlerinin bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.¹⁹⁰⁴

Aşiret üyelerinin Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında 30 hanede, Kılıç Kemiren adlı taifesi 1500 yılında Aksaray Kazası Münşiciftliği ile Kürekçi karyesinde 14 hanede ve Eyubili Nahiyesi Arsalöyüğü karyesinde 13 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁹⁰⁵

Bozok yöresinde 30 hanede, yine Bozok’a bağlı Karadere Nahiyesi “Kovacık, Yenişenli ve Bucak Mezraları” nda 56 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁰⁶ Akdağmadeni İlçesi eski adı Kılıç, yeni adı “Kılıçlar köyü” kurucuları,¹⁹⁰⁷ Kırıkkale İli “Kılıçlar kasabası” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹⁹⁰⁸

Ayrıca aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında muhtelif yerlerde ve Kangal ile Hasançelebi arasında bulunan Alacahan ve Ulaş mevki civarında yaşarlarken XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanlarında Yeniil civarından alınıp Rakka bölgesinde bulunan Behil çayı boyunca yerleştirildikleri belirtilir.¹⁹⁰⁹

adıyla kaydolunduğuna ilişkin. Bu köyde yaşayan ve köyün kurucuları olduğu kabul edilen “Ergişi yada Yal-dıran” soyadı almış oymaklardan birisinin Eşekli Aşireti üyesi olma ihtimali yüksektir.

1898 Eşekçi adlı bu sülalenin atalarının Şabanözü İlçesi Bulgurlu köyünden geldiği belirtilir.

1899 Konyalı, a.g.e.,s.624..

1900 Yakup Altın, 1989-2009 yıllarında Kırıkkale,

1901 A.g.e.s.831

1902 A.g.e.

1903 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler, Boğaziçi İlmî Araştırmalar Serisi no. 12 1993, İstanbul,s.94.

1904 Bozok/Akdağ yöresinde.

1905 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt. 3.

1906 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1410.

1907 Bu köy ahalisinin XVIII. Yüzyıl İskanlarında yöreye getirildiği ve önceleri bu günkü Boğaz köyü mevkiinde yerleştirildiği, daha sonra ise bu günkü yerine yerleştikleri belirtilmektedir.

1908 Yurtlu,a.g.e.,s.191.

1909 A.Gündüz,a.g.e.,s.103.

*Penbehanı civarında (Celal Baba) yı gör
Yokuşun başında (Kılıç Dede) ye et vur
Tarıkın var (Şeyh Mustafa) dan sor
Meydanda (Kabak Baş Veli Mihman) a yalvar.*¹⁹¹⁰

Eski adı Asiyozgat olan Elmadağ İlçesi Karacahasan köyünde bir sülale,¹⁹¹¹ Kırşehir İli İnaç köyünde “*Kılıçoğlu*” sülale adı almış oymak, Çorum ili Sarımbeyli köyünde “*Kılıçlar*” sülale adı almış oymak, Yozgat İli Salmanfakılı Köyünde Kılıçlar sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Yorgalı köyünde “*Kılıç*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir. Yorgalı köyünü yurt tutmuş oymağın atalarının tarihte Kırıkkale İli Kılıçlar kasabasından gelip buraya yerleştiği anlaşılr.¹⁹¹²

Köseceli Aşireti: Yeniil Kazası Şam karyesinde yaşadıkları 1642 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹¹³

Köse Yusuf Aşireti: Aksaray Kazası Seydisarayı mezrasında 21 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹¹⁴

Eğri’k Aşireti: Döğer Boyu arasında da görülür. Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Kusunini karyesinde 99 hanede yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.

1520 yılında Katar Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Eğriçağatayyüzü Karyesi*” ve üç ayrı yerleşim yerinde 83 hanede ve yaşarlar. Ayrıca Bozok yöresinde 56 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, tarihte Çubuk Nahiyesi idari sahasında “*Eğrisu-Recepavcı*”, *Boğazlıyan Nahiyesi idari sahasında Eğribucak Karyesi*, ve Delice-özü Nahiyesi idari sahasında “*Eğribucak Karyesi*” adıyla yerleşim yerleri kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁹¹⁵

Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Eğrikuyu karyesi, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Eğrikuyu karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.¹⁹¹⁶

Ayrıca Kayseri yöresinde Eğrioğlu sülale adı, Kangal İlçesi Merkezinde Eğri soyadı, Çorum/İskilip İlçesi mıntıkasında Eğri soyadı, Ankara/Elmadağ İlçesi eski adı Dereşih olan Yeşildere kasabasında yaşayan Eğri soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Yevmül Hayr Aşireti: Yamhayr adı ile de kaydolunur.¹⁹¹⁷ Tarihte Atçekenler teşekkülü arasında yer almış aşiret üyelerinin Eskiil Kazası civarında kurulmuş Süleymancık karyesinde 32 hanede, Osmanfakılı mezrası ile Başyakalaç mezrasında 38 hanede,¹⁹¹⁸ Pınarbaşı Nahiyesi Börkviranı ve Yakupluca karyesinde 17 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁹¹⁹

Ayrıca, tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Hayranlı Nahiyesi, (günümüzde köy) adının buradan geldiği, dolayı ile köy kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.¹⁹²⁰

Yine Çorum/Sungurlu İlçesi Bahşili köyünde yaşayan Elhayıroğlu adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

1910 Konyalı,a.g.e.

1911 Karacahasan köyü wikipediası.

1912 Kılıçlar adı almış bu oymağın atalarının Maraş yöresinden geldiği belirtilmektedir.

1913 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler.Cilt.4.

1914 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,41-46, Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler.Cilt.4.

1915 Halaçoğlu,a.g.e.

1916 Halaçoğlu,a.g.e.

1917 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,41-46.

1918 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

1919 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

1920 Sezen,a.g.e.

Akkaş-oğlu Aşireti: Çelebi İlçesi civarında “*Akkaş çoraklığı*” adlı mevki, Şarkışla İlçesi Hardal köyünde Akkaşoğlu soyadı almış oymak, Niğde İli Çarıklı köyünde Akkaş soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Melikgazi semtinde Akkaş soyadı, Bünyan İlçesi Karadayı ve Süksün köyünde Akkaş soyadı, Nevşehir İli Merkezinde Akkaş soyadı, Çorum merkezinde kurulmuş Çöplü ve Hacirecep Mahallesinde yaşamış “*Akkaşoğlu*” sülale adı almış oymaklar,¹⁹²¹ Uğurludağ İlçesi Anbarcı karyesinde Akkaşoğlu sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Alembeyli köyünde “*Akkaş*” soyadı almış oymak,¹⁹²² Mecitözü İlçesi Dağla köyünde “*Akkaş*” soyadı almış oymak, Kargı ilçesi Abdullah köyünde “*Akkaş*” soyadı almış oymak ve Şabanözü İlçesi Mart Köyünde “*Akkaşoğlu*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılır.

Seçen Aşireti: Saçan adı ile de anılır. Konar-göçer Türkmen Ekrâdi taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı 40 hane ahalinin Sivas yöresi ve Arabsun Kazası mıntıkasında yaşadığı bunlardan 10 hane ahalinin Pehlivanlı Aşireti arasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.¹⁹²³

Aşiretin Seçen Deli Ali’li adlı bir taifesinin Yeniil Kazası idari sahasında yayladıkları, asıl yurtlarının Rakka bölgesi oldukları kaynaklarda yer alır.¹⁹²⁴

Ayrıca [Yahyalı İlçesi Delialıuşağı Köyü](#) kurucuları, Acıgöl İlçesi Merkezinde Seçen soyadı, Gülşehir İlçesi Yeniyaylacık köyünde Seçen soyadı, Sungurlu İlçesi eski adı Zangı olan Yarımsöğüt köyünde Saçan soyadı, Niğde İli Merkezinde Saçan, Saçın soyadı, Ulukışla İlçesi Altay ve Burna köyünde Saçan soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Saçan soyadı, Ürgüp İlçesi Taşkınpınar köyünde Seçen soyadı ve Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Saçan ve Seçen soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Seçen soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Kahyalı Aşireti: Kızılırmak İlçesi idari sahasında bulunan “*Kahyalı Köyü*” nü kurup adını vermiş oymak, Yozgat İli Yerköy İlçesi “*Kahya köyü*”nü kurup adını vermiş oymak, Çekerek İlçesi “*Kahyalı köyü*”nü kurmuş oymak, Sivas İli Kahyalı köyü kurucuları, Kayseri yöresinde Kahyaoğlu sülale adı, Koyulhisar İlçesi Taşpınar köyünde Kahya soyadı ve Sivas İli Merkezinde yaşayan Kahya’oğlu soyadı, Bünyan İlçesi Kızılören köyünde Kahya soyadı, Develi İlçesi Yeşilevler mıntıkasında Kahya’oğlu soyadı, Bala İlçesi merkezinde “*Kahyaoğulları*” sülale adı almış oymak, Ankara/Akyurt Kasabasında “*Kahya*” soyadı almış oymak, Şabanözü İlçesi idari sahasında kurulmuş Kutluşar, Gümerdiğin ve “*Kahyalı Köyü*” nde yaşayan “*Kahyaoğlu*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Türkmen Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi Obruköyük karyesinde 7 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹²⁵

Dağdere Aşireti: Aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Anduğu Nahiyesi Açmaz, Bor, Alkızı, Şeyhilyas, Alibeğ karyeleri, Eskiil Kazası Çobanvıran, Karacaoğlan, Hamitkuyusu, Kamyarkuyusu, Kurucavıran karyeleri ve Koçhisar Kazası Gözlü karyesinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁹²⁶

Kasımoğlu Aşireti: Yörede yaygın olarak yaşadığını Mevlevi Tarikatına mensup “*Şeyh Kasım* ya da *Kasım Bey*” adlı bir beyinin açtığı vakıf ve zaviyelerden anlarız. 1445 yılı ile 1552 yılları arasında kendi adlarıyla hanlık kurmuş olan aşiret mensupları tarihte Keskin ve Kalecik Kazaları idari sınırları içerisinde “*Kasımoğulları*, *Kasım Beğ*” adlarıyla vakıf, zaviye ve köyler kurmuşlardır.¹⁹²⁷

1921 H.Haldun Şahin,a.g.e.

1922 Tok,a.g.s.e secere.

1923 Türkay,a.g.e.,s.

1924 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

1925 A,g.e.

1926 A,g.e.

1927 Sümer, Bozoklu Oğuz Boylarına Dair.,s.83.

Aşiret mensupları Çubuk, Koyulhisar, Suşehri, Koçhisar ve Niğde idari sahalarında yaşadıkları kaynaklardan anlaşılır. Bazı taifelerinin, Çubuk Nahiyesi Gelbulasın karyesinde yaşadığı anlaşılan aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası idari sahasında Kasım ve Niğde Kazası idari sahasında Mes-cidikasım adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Tarihte Çankırı kazası idari sahasında “*Kasimbey Sarayı*”, Çerkeş Kazası idari sahasında “*Kasimbey çiftliği*”,¹⁹²⁸ Alaca İlçesi Yeni köy sınırları içerisinde “*Kasımoğlu*” adı ile bir tepe, Kızılırmak İlçesi idari sınırları içerisinde “*Kasımoğlu*” adıyla bir mevki, Hafik Kazası Oğnovid köyünde Kasımoğlu sülale adı, Zara Kazası Canova-Cancin köyünde Kasımoğlu sülale adı almış oymak,¹⁹²⁹ Ortaköy İlçesi Cumali köyünde Kasımlar sülale adı almış oymak, Kozaklı İlçesi Kalecik köyünde Kasımoğlu soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Kasımoğlu soyadı, Çorum Azapahmed Mahallesinde “*Kasımoğlu*” sülale adı, Çankırı iline bağlı Yapraklı İlçesi Kaymaz Köyünde “*Kasımoğulları*” sülale adı, Delice İlçesi Halitli Köyünde “*Kasımoğulları*” sülale adı, Yerköy İlçesi Aslanhacılı Köyünde “*Kasımoğulları*” sülale adı, Yozgat İl sınırları içerisinde “*Kasımoğulları*” sülale adı,¹⁹³⁰ Çorum İli Gökdere Köyünde “*Kasımoğulları*” sülale adı, Kaman İlçesi Kurancalı Köyünde “*Kasımoğulları*” sülale adı, Kurşunlu İlçesi Köprülü köyünde “*Kasım*” soyadı ve Elmadağ İlçesi merkezinde “*Kasımoğlu*” sülale “*Çınar, Göçen, Küçükersoy*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.¹⁹³¹

Divane Karaoğulları Aşireti: Aşiret üyelerinin 1501 yılında Aksaray Kazası Mescitli karyesinde 4 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁹³²

Sivas İli Merkezinde Karaoğlu soyadı, Suşehri İlçesi Günlüce köyünde Karaoğlu soyadı, Gürün İlçesi Y.Sazcağız köyünde Karaoğlu soyadı, Yıldızeli İlçesi Ilıca köyünde Karaoğlu soyadı, Bünyan İlçesi Şıvgın köyünde Karaoğlu soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Karaoğlu soyadı, Tomarza İlçesi Şiraz, Alakuşak ve Cücün köyünde Karaoğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Gördülü Aşireti: Sarsap Nahiyesi Sultankorusu Yaylası’nda 40 vergi hane ahalisi ile yayladıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.¹⁹³³ Bu aşiretin XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgününe dahil edilerek bölgeden gönderildiği anlaşılır.

Beğmişli Aşireti: Aşirete mensup bazı taifelerin Yeniil/Sonisa Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları 1515 yılı kaynaklarından anlaşılır.

Aşirete mensup bazı taifelerin tarihte Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında “*Beğmiş kışla*” adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, Cumali Aşireti üyeleri ile birlikte Rakka bölgesine sürgüne yollanılıp Hişe Nehri mıntkasına yerleştirildikleri de XVIII. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılmaktadır.

Rakka’ya yollanmış aşiret üyeleri güümüzde Suriye sınırları içerisinde yaşamlarını sürdürmektedirler.¹⁹³⁴

Tarihte, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Beğmişli karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

1928 B.O.A.438 Numarlı Muhasebe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

1929 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,60. Yıl.1831-1842.

1930 Şehitlerimiz,a.g.e.

1931 Özel,a.g.e.,s. 65.

1932 A.g.e.

1933 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

1934 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.309.

Baymış Aşireti: Aksaray Kazası idari sahasında 50 hanede ve Hasandağı Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları belirtilir.¹⁹³⁵ Ayrıca Aksaray Kazası Baymış karyesi kurucuları ile bu köyü kuran oymakların geldiği Ekecekte'ki Baymış yaylası'na adını veren oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.¹⁹³⁶

Topaklı Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların Yeniil Kazası dahilinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.¹⁹³⁷ Tarihte Gedük Nahiyesi idari sahasında Topak-Çoğun Karyesi kurucuları,¹⁹³⁸ Avanos İlçesi Topkalı köyü kurucuları ve Altınyayla İlçesi Topakkaya adlı mevkiye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Aşiret üyelerinin Ayrıca Bozok/Alıki Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Topakabdal Karyesini kurup adlarını verdikleri ve bağlı oymakların Çorum sancağı İskilip, Osmancık, Saz Kazaları idari sahalarında yaşadıkları belirtilir.¹⁹³⁹

Armudevli Aşireti: Beğdili Boyuna bağlı olduğu belirtilen aşirete mensup taifelerin, Yeniil Kazası Pazarcık karyesinde 1 hanede yaşadığı belirtilir.

Armudlu Aşireti: Küçük Armudlu adı ile de anılan aşiretin, Bozulus Türkmen yörükhanı taifesine bağlı olduğu bilinir. Aşiret üyelerinin Karaman yöresi, Aksaray yöresi, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çömlek, Karağaç ve Karaboğaz adlı yerleşim yerleri ve Keskin İlçesi Armudluköyünü kurdukları belirtilir.¹⁹⁴⁰

Bozkoyunlu Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin, XVI. Yüzyıl ortalarında Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş İlköndü, Girginpınarı, Yalmanlı, Doğanlı, Alacaçayır ve Selaili adlı yerleşim yerlerinde 128 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁴¹

Bozlu Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin 1535 yılında Yeniil Kazası Mescitli yurdunda 17 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Abalı Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan aşiretin Yeniil Kazası ve bağlı köyü Kızılcaale'de yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılr.¹⁹⁴²

Göçeri Kethüda Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.

İlmişlü Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Aksaray Kazası Çartığın, Akpınar, Salardamı, Eşek-kaya karyelerinde 73 hanede yaşadıkları 1501 yılı kaynaklarında yer alır.

İlderli Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Aksaray Kazası Çartığın ve Obru Mezrasında 45 hanede yaşadıkları anlaşılr.

İsalı Aşireti: Tarihte Varsak teşekkülü arasında hareket etmiş olan aşirete bağlı taifelerin Yeniil Kazası Meraki karyesinde 18 hanede yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹⁴³

Ayrıca Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş İsalı karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.¹⁹⁴⁴

1935 Konyalı, a.g.e.,s.635.

1936 A.g.e.

1937 Türkay,a.g.e.

1938 Topak-Çoğun Karyesinde XVI. Yüzyılda 85 vergi nüfusunun yaşadığı belirtilir.

1939 Türkay,a.g.e.

1940 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.139

1941 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.

1942 Türkay,a.g.e.

1943 Halaçoğlu,a,g,e,cilt 3,s.1134.

1944 BOA.387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası.

Kafir İshaklı Aşireti: Aşiret üyelerinin Aksaray Kazası Seydisarayı karyesinde 35 hanede ve Kızılktepe mezarası ve Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları ve Kafirishaklı adlı köye adlarını verdikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarında kaydolunur.¹⁹⁴⁵

İshaklı Aşireti: Adını, Baba-î Tarikatı kurucusu Baba İlyas Horasan-î'nin baş halifesi Baba İshak'tan aldığı anlaşılmaktadır. XVI. Yüzyılda Kara Hisâr-ı Demürlü ve Katar Kazaları idari sahasında “*İshak ve İshakhacılı*” adlı köylere isimlerini verdiği anlaşılr.

Hüseyin-Abad (Alaca) Kazası ve Bayat İlçesi idari sahasında “*İshaklı*” adı ile köyler kurmuş olan aşiret mensuplarının XVIII. Yüzyıl zorunlu göçleriyle yöreden uzaklaştırılıp, Afyon/Sandıklı bölgesine zorunlu iskanlarının yapıldığı tarihi vesikalarda yer almaktadır.

Kanan Aşireti: Aşirete bağlı taifelerin Aksaray sancağı Köstere Nahiyesi Tatarum mezarası ile Beğdili kışlağında 36 hanede yaşadıkları kaynaklarında yer alır.

Kara Süleymanlı Aşireti: Dulkadirli taifeleri arasında görülen aşiret mensuplarının, Develi Nahiyesi Vadiderziler karyesinde 16 hanede yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁴⁶

Kara Burçlu Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kayalı Aşireti: Eymür Boyu arasında da kaydolunan aşirete bağlı taifelerin Yeniil idari sahasında kurulmuş Kayalı karyesi, Koyulhisar Kazası Kayalı Karyesi kurucuları ile Suşehri İlçesi Günlüce köyünde yaşayan Kayalı soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Şehir Kayalı Aşireti: Aşiret üyelerinin Eşkinciyan Nahiyesi Pazarlık kışlasında 8 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Emiddün Yörüşü (Etrakiyye) Aşireti: İskilip Kazası “*Beğdili Karyesi*” nde 17 hanede ve Çobanoğlu Karyesinde yaşadıkları kaydedilir.¹⁹⁴⁷

Köse Yusuf Aşireti: Aşiret üyelerinin Aksaray Kazası Seydisarayı mezarasında 21 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹⁴⁸

Paşalı Aşireti: Aşiret üyelerinin Kayseri sancağı/Karakaya Nahiyesi Emirler karyesinde 4 hanede, yine sancak idari sahasında kurulmuş Cambaz, Kayrı, Tekeli ve Beğdili karyesinde 26 hanede, Kurucak karyesinde 8 hanede, Seydiler karyesinde 43 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁹⁴⁹

Hüseyin Beğli Aşireti: Aşiret üyelerinin Aksaray Kazası idari sahasında 45 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Yadıgarlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Sivas, Niğde, Karaman, Kır-şehri/Keskin Kazası mıntıklarında bulunduğu tarihi kaynaklarda yer alır.¹⁹⁵⁰ Tarihte Keskin yöresinde yaşadığı belirtilen aşiret üyelerinin “*Kasımoğlu Köyü*”nü kurdukları anlaşılr.¹⁹⁵¹ Sungurlu İlçesi Arifegazili Kasabasında yaşayan “*Yadıgaroğulları*” sülale adı almış oymak adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Ağsakfakih Aşireti: Aşirete mensup olduğu sanılan bazı taifelerin tarihte Çorumlu Kazasında “*Ağsakşeyh Mezarası*” adıyla iki yerleşim yeri, Budak-özü Kazası idari sahasında “*Ağsak*

1945 BOA. Ve Konyalı, a.g.e.,s.624.

1946 Halaçoğlu, A.A.O.C.,a.g.e.Cilt. 3

1947 A.g.e.,s.776.

1948 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

1949 A.g.e.Cilt.4.

1950 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.121.

1951 Dulkadiroğlu,a.g.e.

Mezrası”, Kır-şehri yöresinde “*Ağsakhalil Mezrası*”, Mucur yöresinde “*Aksaklı Köyü*” adı ile yerleşim yerleri kurdukları görülmektedir.¹⁹⁵²

Ayrıca tarihte Bozok ve Kırşehir yöresinde yurt tutmuş “*Asak*” adlı aşiretin bulunduğu görülmekte ve bu aşiret adının buradan bozulduğu sanılmaktadır.

Kerimüddin Aşireti: 1456 yılında Bayat-özü Nahiyesi mıntkasında 70 hanede, Katar Nahiyesi Beğdili Karyesi’nde 67 hane ve Ayrıca aynı mıntıkada 96 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.¹⁹⁵³

Odul Aşireti: Arsayüzü Aşireti arasında bulunan aşirete bağlı bazı taifelerin Katar Nahiyesi “*Karataş*,”¹⁹⁵⁴ *Kızılviran*, *Bahaddin ve Beğdili* “ adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁹⁵⁵

Müminli Aşireti: Türkmen taifesine bağlı, Dinik kabilesi arasında görülen aşiret mensubu bazı taifelerin tarihte Sorgun Kazası “*Akçasu-Hızırtepesi*” adlı mezrasında yaşadıkları belirtilir. Ayrıca Hüseyin-Abad Nahiyesi idari sahasında “*Müminler*” adlı mezra kurucuları, Keskin Kazası idari sahasında “*Ceritmüminli ve Esatmüminli*” adlı köy kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.¹⁹⁵⁶

Denizli Aşireti: “*Deniz, Tengiz, Dengiz, Şeyh Deniz ve Deniz Hacı*” adıyla anılan yer ve sülale adlarının buradan geldiği ve Oğuzlarda bir aşiret olduğu bilinir. Yörükhan taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin Kırşehir Kazası, Bozok/Emlak ve Boğazlıyan Nahiyeleri idari sahalarında yaşadıkları,¹⁹⁵⁷Budak-özü ve Çorum yöresine “*Deniz-li*” adı ile üç köy kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklarda yer almaktadır.¹⁹⁵⁸

Günümüzde, Sungurlu İlçesine bağlı “*Denizli Köyü*”, Çorum merkez ilçe sınırları içerisinde bulunan “*Deniz Köyü (Hacideniz)*” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Ağaçtan Aşireti: Alaca İlçesi Tuğrulbey ve Tahirabad Köyleri,¹⁹⁵⁹ Çorum İli Kuruçay Köyü, Sungurlu İlçesi Büyük ve Küçükekmeççi Köylerinde yaşayan “*Ağaçtan*” adı almış ve birbiri ile akraba olan oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

Taşkın Aşireti: Yozgat İli Karabel Köyünde “*Taşkın*” soyadı,¹⁹⁶⁰ Yerköy İlçesi Poyraz Köyü “*Öztaşkın*” soyadı, Kadişehri İlçesi Yelten köyünde “*Taşgın*” soyadı, Sungurlu İlçesi Hankozlusu Köyünde “*Taşgın*” soyadı, Sorgun İlçesi Aşağıkarakaya Köyünde “*Taşkın*” soyadı, Çorum İli merkezinde “*Taşkın*” soyadı, Delice İlçesi Sarıyaka, Halıtlı ve Baraklı Köylerinde “*Taşkın-Taşgın*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.¹⁹⁶¹ Bu köylerin bir birlerine çok yakın olması sanımızı güçlendirmektedir.

1952 BOA.387 Numaralı Defter,a.g.e.,

1953 Katar ile Bayat-özü idari sahalarında yer alan bu yerleşim yerlerinin aynı yer olma ihtimali yüksektir.. Bunun zamanın idari dağılımından kaynaklandığı söylenebilir.

1954 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2237.

1955 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1773.

1956 Söz konusu köyün Cerit Aşireti ile Müminli Aşireti tarafından kurulduğu düşünülür.

1957 BOA.998 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Diyar-ı Bekr ve ‘Arap’ ve Zü'l-Kadiriyye Defteri.

1958 Türkay,a.g.e.,

1959 Tahirabat Köyünde yaşayan “Yağlı” soyadı almış oymağın atalarının Erzurum İli Penek Köyünden geldikleri belirtilir.

1960 Bu köy kurucuları ile ilişkisi var mı, bilemiyoruz ama, Yozgat İli Derbent köyünde “Karebel” soyadı almış bir oymağın yaşadığı görülür.

1961 Adı geçen oymak beylerinden “Hacı Öztaşkın”la uzun süre Türkiye Kamu Çalışanları Kalkınma ve Dayanı - ma Vakfı Ankara Şube yönetimi ve Türk Büro Sendikası Şube yönetiminde bulunduk.

Oynadanlı Aşireti: Obradanlı adı ile de anılır ve Türkmen taifesine bağlı oldukları belirtilir. Aşiret üyeleri Bozok civarında kurulmuş “*Dikiltaş*” adlı yerleşim yerinde 11 hanede yaşadıkları kaydedilir.¹⁹⁶²

Alaca, Zile ve Çekerek İlçeleri mıntıkasında bulunan “*Danlı Dağı*” na adını vermişlerdir. Ayrıca Ankara/Bala İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Büyük ve Küçükdavdanlı köyü*” adının buradan bozulduğu ve Alaca İlçesi Küçükhrka Köyünde yaşayan “*Danlı*” adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Kafir Hacı Aşireti: “*Hafır Hacı*” adı ile de anılan aşiretin Budak-özü Nahiyesi “*Alasınak Mezrası*” nda yaşadıkları anlaşılır. Bu aşiretin günümüz uzantıları hakkında fazla bir bilgi edinilememiştir.

Emirbey Aşireti: 1456 yılında Bayat-özü Nahiyesi “*Hacıköy*” adlı yerleşim yerinde 7 hanede yaşadıkları belirtilir.

Necar Aşireti: Bozulus Türkmen grubundan olduğu belirtilir. “*Neccarlı*” adı ile de kaydolunan aşiret adının, Arapça marangoz kelimesinden geldiği sanılır. Aşirete mensup bağlı bazı taifelerin, tarihte Katarsaray Kazasında Neccar Dede adlı bir beyinin yaşadığı, Boğazlıyan Nahiyesi “*Beyargı Mezrası*”nda yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.¹⁹⁶³

Kadirli-Kadiroğlu Aşireti: Aşiret mensuplarının Kırşehir ve Salmanlı bölgesinde yaşadıkları belirtilir.¹⁹⁶⁴

Ayrıca “*Suçanlı (Sıçanlı)*” Aşiretinin Beğdili boyuna bağlı olduğu kaydedilmekte ve yörede bu aşiretlerin adını taşıyan köy, soy, sülale ve arazi adlarına yaygın olarak rastlanmaktadır.¹⁹⁶⁵

Safiyüddünlü Aşireti: 1571 yılında Kır-şehir mıntıkasında 15 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Mihmatlı Aşireti:¹⁹⁶⁶ Mahmatlı, Kürt Mihmatlı, Mihmandı adı ile de anılan aşiret, Rişvan teşekkülü arasında da görülür. Adını, Dulkadirliyle Elbistan yöresinden gelmiş, Hacı Bektaş-î Velinin haleflerinden olan Mihman Hacı veya Mihman Baba adıyla anılan zattan aldığı belirtilir.

Aşiret mensupları Sivas, Divriği, Aksaray, Sungurlu, Boğazkale, Uğurludağ, Kırıkkale, Bozok, Tabanlı ve Keskin yöresinde yaygın olarak yaşadıkları belirtilmektedir. Aşirete bağlı bazı taifelerin Sivas idari sahasında yaşadıkları, Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Beriyyebeydağı karyesinde 8 hanede, Yeniil Kazası Şam ve Sivas adlı yerleşim yerlerinde 120 hanede, ayrıca Davutobası karyesinde 18 hanede, Aksaray Kazası idari sahasında 24 hanede ve ayrıca Koçhisar Kazası idari sahasında Karamihmad adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Bozulus Türkmen gurubundan olduğu belirtilen aşiret üyelerinin XVI. Yüzyılda Kayseri civarında yaylayıp, Arap vilayetlerinde kışladıkları, II. Selim devrinde Orta Anadolu’da 248 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Bazı taifelerinin Bozok mıntıkasında 29 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.

Bozok mıntıkasında kurulmuş Karaöyük, Gökpınar ve Şeyhbalı Karyesinde 101 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiretin, Keskin Kazası idari sahasında kurulmuş Aşağımihmatlı, Yu-

1962 Halaçoğlu,a.g.e.

1963 Nacarlı Aşireti: Mardin İli Kızıltepe İlçesi Başak köy ve çevrede 11 köyde oturdukları, bir kısmı Suriye’de oturduğu belirtilen aşiret üyelerinin önemli bir kısmında Irak/Telafer kenti Saray semtinde oturdukları ve bunların atalarının Kahramanmaraş/Emirbey olduğu belirtilmektedir.

1964 Dulkadiroğlu,a.g.e.,s.46.

1965 Sümer, Oğuzlar.,s. 440.

1966 A. Haluk Çay; Her Yönüyle Kürt Dosyası. 4. Baskı.,s 226. (Adı geçen köy mıntıkasında bulunan “Kurt ya da Kürt” adı ile anılan tepe’ye bu aşirete mensup kişilerin adını verdiği sanılır.

karımihmatlı Köyleri, Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş Karamihmad Mezrası, Sungurlu yöresinde kurulmuş Mihmandı (Aydoğan) Köyü, Tabanlı (Bala) kazası idari sahasında kurulmuş Mahmatlı Karyesi, Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş Mahmatlı Köyü, Uğurludağ İlçesi idari sahasında kurulmuş Türk Mihmatlı (Erikli) Köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

XVII. Yüzyılda ise Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehri yöresini kışlak olarak kullandıkları ve bazı taifelerinin, 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri kaydolunmaktadır. XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile yöreden uzaklaştırıldığı, bazı taifelerinin, de Avanos İlçesi Mahmalar Kasabasına bağlı Mahmat, İpsir ve Mahmattatar köylerini kurdukları, 72 hane ahalisi Nevşehir İline, geriye kalanları Avanos ve Çiçekdağı İlçe merkezlerine yerleştikleri belirtilir. Rakka tehcirine katılıp yöreden uzaklaştırıldığı anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerinin 1730’lu yıllarda yöreye geri dönüp bu günkü bulundukları yerlere yerleştigi belirtilir.

Aşiret mensubu bazı tâifelerin de Türkanlı ve bazı Avşar Aşiretleriyle birlikte 1853 yılından sonra yöreye tekrar döndükleri, bunların bir kısmının Kürt, bir kısmının da genel aksanı konuştukları ve Kürt aksanını uzun yıllar Kürt bölgelerinde yaşamalarından dolayı öğrendikleri bilgileri aktarılmaktadır.

Tarihte Sivas sancak bölgesinde Mahmud ve Mahmatlar adı ile kaydolunmuş aşiret üyeleri, Avanos İlçesi Mahmat köyü kurucuları ve Çamardı İlçesi Mahmatlı köyü kurucuları ile Bor İlçesi Mıntıkasında yaşayan Mahmatlı soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Çiçekdağı İlçesi eski adı Mahmatlar, yeni adı Mahmutlu köyü kurucuları, Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan eski adı Mihmatlı yeni adı Aydoğan köyü ve Mahmatlı köyü kurucuları ile Uğurludağ İlçesi eski adı Türkmihmadlı, yeni adları Büyük ve Küçükçerik köyleri kurucularının bu aşiret üyeleri tarafından kurulmuş köylerdir.

Aşiret mensubu bazı taifelerinde, Türkanlı ve bazı Avşar Aşiretleriyle birlikte 1853 yılından sonra yöreye tekrar döndükleri, bunların bir kısmının Kürt, bir kısmının da genel aksanı konuştukları ve Kürt aksanını uzun yıllar Kürt bölgelerinde yaşamalarından dolayı öğrendikleri bilgileri edinilmiştir.

Ayrıca Keskin Nahiyesi idari sahasında yaşadığı belirtilen aşiretin adını, Şabanözü İlçesi Mart Köyünde yaşayan Mihmanoğlu soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesine bağlı Mahmatlı Köyü nü kuran oymak ve Keskin İlçesi Karahöyük Köyünde yaşayan bazı oymaklar soy-sülale adı olarak almışlardır.

4. AVŞAR BOYU

Boy adı, etimolojik olarak “İşini çabuk yapan, çevik, atik, vahşi ve hayvan avına meraklı” anlamına gelmektedir.

“*Afşar, Yağgu, Avuşar, Avu*” adlarıyla tarih sayfalarında yerini bulur.¹⁹⁶⁷ Sembolü, şahin ve doğan türünden “*Laçın*” adında bir kuş olan Avşarlara,¹⁹⁶⁸ Hazistan Beyleri, İran’daki Nadir Şah ve hanedanı, Ürmiye ve Horasan Avşarlarının bağlı oldukları bilgisi aktarılır.¹⁹⁶⁹

Boy mensupları, eskiden Sır-ı Derya bölgesinde oturduğu ve Selçuklular zamanında Horasan güzergahını izleyerek bağlı On bir boyu ile birlikte

1967 Ögel, a.g.e., s.339.

1968 Ögel, a.g.e., s.362.

1969 www.bilgininadresi.net

Anadolu'ya geldikleri ve “*Avşar Baba*” adı ile anılmış Yesevi felsefesinden ünlü bir erenlerinin olduğu belirtilir.¹⁹⁷⁰

Orta Anadolu'ya ekseriyetle Dulkadirliyle geldiği belirtilen Avşarların, başta Kayseri yöresi olmak üzere yörede yaygın olarak yurt tuttıkları Eskiil Nahiyesi idari sahasında Avşarcık, Dumluca Nahiyesi idari sahasında Avşarcık, Suşehri Nahiyesi idari sahasında Avşar adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılr.

Koramaz Nahiyesi Avşar köyünde 13 hanede, Karataş Nahiyesi Avşar köyünde ? hanede, Malya Nahiyesi Avşar köyünde ? hanede, İslamlı Nahiyesi idari sahasında iki tanede Avşar köyünde ? hanede, Eskiil Kazası Avşar köyünde ? hanede, Aksaray Kazası Avşar köyünde ? hanede, Çankırı sancağı (Günümüzde Çorum'a bağlı) Kargı Kazası Avşar köyünde 18 hanede,¹⁹⁷¹ Yeniil Kazası Ezmeli mahallesinde 30 hanede, Avşarcık ve Göklüalili karyesinde 30 hanede, Avşar karyesinde 48 hanede ve Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahasında 41 hanede yaşadıkları,¹⁹⁷² Asudiye Nahiyesi idari sahasında 24 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş farklı yerlerde 69 hanede ve Suşehri Nahiyesi idari sahasında 35 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.¹⁹⁷³

Kayseriye yöresinde 4 tane yerleşim yeri-köye adını vermiş bulunan boy mensupları,¹⁹⁷⁴ Pınarbaşı, Sarız ve¹⁹⁷⁵ Bor Kazası idari sahasında da bulunduğu,¹⁹⁷⁶ Yeniil Kazası Devederesi ve Ağcataş adlı yerleşim yerlerinde 10 hanede, Gökaveren köyünde 10 hanede, Hasalim adlı yerleşim yerinde 29 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer almıştır.¹⁹⁷⁷

1520 yılında Osmancık Kazası Sekis Divanı'nda 11 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılan boy mensubu bazı taifelerin, Bozok mıntıkasında “*Avşarı büyük, Avşarı küçük, Avşar-ı Büzürk, Sarmıç, Delifakıoğlu*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları,¹⁹⁷⁸ Kargı Kazası “*Avşar Köyü*”nü, Çerkeş İlçesi “*Afşar köyü*”nü,¹⁹⁷⁹ Delice İlçesi “*Büyük ve Küçükavşar köyü*”nü ve Ahkara/Bala İlçesi “*Afşar Köyü*”nü kurdukları anlaşılr.

Şefaati İlçesi Halaçlı Köyü “*Avşaryeri*” adlı mevkiye adlarını vermiş boy mensuplarından bazı taifelerin, Keskin Nahiyesi “*Avşarı Zir*” adlı yerleşim yerinde 30 hanede, Sorgun Kazası “*İs-mailhacılı Karyesi*”nde 24 hanede,¹⁹⁸⁰ “*Avşarlı, Karabayır Mezraları*”nda 37 hanede,¹⁹⁸¹ Kaman yöresinde kurulmuş, “*Sarıömerli, Kargıyence, Kargıncızölü, Kargınmeşe, Kargınelimağa, Ömerkahya köyleri*”, Çiçekdağı İlçesi “*Demirli*”, Akpınar İlçesi “*Hüseyinli*” ve Boztepe İlçesi “*Karacaören köyleri*”nde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almıştır.¹⁹⁸²

Günümüzde Pınarbaşı İlçesi idari sahasında bulunan Avşarpotuklu ve Avşarsöğüdü,¹⁹⁸³ Akıncılar İlçesi Avşarcık, Divriği İlçesi Avşarcık, İmranlı İlçesi Avşar ve Avşarören köylerini kurdukları, bazı oymaklarının, Kayseri yöresinde kurulmuş Yağmurbey, Yazır, Argıncık, Hasanarpa, Havran,

1970 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu,s.

1971 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.

1972 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, cilt.1.,s.172.

1973 A.g.e.Cilt.1.,s.179

1974 Bayar,a.g.e.

1975 Sümer,Bozok Tarihine Dair Araştırmalar,s.331. Sarız yöresinde kurulmuş köyün bu günkü adının Büyü - söbeçimen olduğu sanılır.

1976 Türkay,a.g.e.

1977 A.g.e.Cilt.1.,s.188

1978 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

1979 BOA. 438 Numaralı Muhasabe-i Vilayetli Anadolu Defteri Cilt II.,s.124.

1980 Halaçoğlu,a.g.e.,s.698.

1981 Halaçoğlu,a.g.e.,s.

1982 Hasan Şahin,a.g.e.

1983 Gülensoy,a.g.e.,s.41.

Kızık, Mardin, Muncusun, Gesi, Virancık, Köseahmetli, Recepli, Mahmudoğlu, Sofular, Haliloğlu, Köseli, Burungüz, Höbek köylerinde yaşadıkları anlaşılr.¹⁹⁸⁴

Ağırlıklı olarak Zamantı, Pınarbaşı, Sarız, Tomarza yöresinde bulunduğu anlaşılan Avşarların 1764 yılında Sivas-Ankara arasında 500 çadır olduğu belirtilmiş,¹⁹⁸⁵ 1848 yılında Kangal, Gürün ve Gedikçubuk kazaları civarlarında bulundukları ve bulundukları mntıkalarda eşkıyalık yaptıkları Osmanlı kaynaklarında yer almıştır.¹⁹⁸⁶

Boy mensubu bazı oymakların Keskin Kazası Büyük ve Küçükavşar karyelerine, bazı oymaklarının da Biğa sancağı Balya Kazası idari sahasında iskan olundukları tarihi kaynaklarda yer almıştır.¹⁹⁸⁷

Hacıbektaş İlçesi İlceek köyünde Avşar boyuna mensup bir oymak, Pınarbaşı İlçesi Karahacılı, Avşar-potuklu köyleri, Sarız İlçesi Karayurt ve Tekneli köyünde yaşayan bazı oymakların Avşarlara bağlı olduğu anlaşılr.

Osmanlı döneminde Anadolu’da 140.357 hanede yaşadıkları belirtilen Avşarların,¹⁹⁸⁸ isyan ve pek çok siyasi olaya katıldıkları ve bu yüzden dolayı XVIII. Yüzyılda cereyan etmiş Rakka sürgününe de dahil edildiklerini zamanın ünlü ozanları şöyle dile getirmektedir.

*Taşlar Dadaloğlu bağrımı taşlar
Gözümnden akar kan ile yaşlar
Bize yol göründü kavim kardaşlar
Kalmaz yolundan önü Avşar’ın.*¹⁹⁸⁹

Zamanın ünlü Ozanı Deli Boran’da şöyle aktarmaktadır.

*Kalktı göç eyledi Avşar elleri
Ağır ağır giden eller bizimdir
Arap atı yakın eder uzağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir.*¹⁹⁹⁰

Ayrıca Derinkuyu İlçesi eski adı Giledis olan Çalıklı köyü mntıkasında bulunan Avşar adlı mevkiye adını vermiş oymak,¹⁹⁹¹ Sivas İli merkez Uryan-ı Müslim mahallesinde Afşar sülale adı almış oymak,¹⁹⁹² Zara Kazası Tödürge karyesinde Avşarlıoğlu sülale adı almış oymak,¹⁹⁹³ Ağa-çören İlçesi Avşar köyü kurucuları ve bu köyü kurduğu anlaşılan Öztürk soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezi ve Yaprıcık köyünde Avşar soyadı, Ulukışla İlçesi idari sahasında Avşar oğulları sülale adı, Sivas İli Merkezi ve Doğanca köyünde Avşar soyadı ve Sivas İli Merkezinde Avşar soyadı, Suşehri İlçesi Kayadibi köyünde Avşar soyadı, Ulaş İlçesi Düzova köyünde Avşar soyadı, Acıgöl İlçesi Çullar ve Karacaören köyünde Afşar ve Avşar soyadı, Avanos İlçesi Bozca köyünde Afşar, Merkezinde Avşar soyadı, Kozaklı İlçesi Kanlıca köyünde Avşar soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe ve Aksalur, Başdere, Ak köyünde Afşar ve Avşar soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında

1984 www.avsarobasi.com (-Süksün köyü: Köyde Avşar Boyuna bağlı bir oymağın bulunduğu ve bu oymağın atalarının Sivas yöresinden geldiği, Yeşilhisar İlçesi, Niğde İline bağlı Gölcük kasabasından göç aldığı ve Gölcük uzantılarının halen kendilerini Avşar olarak tanımladıkları belirtilir.

1985 Kayseri’de Avşar Boyunun Yerleşim Yerleri, <http://www.kayseriehaber.com>

1986 BOA. Tarih :13/S /1264 (Hicrî) Dosya No :20 Gömlek No :56 Fon Kodu :MVL

1987 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.109.

1988 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.12.

1989 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu,s.

1990 Deli Boran, Çorum İli Sarımbey köylü, zamanın ünlü ozanı.

1991 Avşar adlı bu mevki adı geçen köyde yurt tutmuş Kör Mehmetler adlı sülalenin eski yurtları olduğu belirtilir.

1992 Salih Şahin, Mekanı ve İnsanıyla SİVAS.,s.38.

1993 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

Afşar ve Avşar'oglu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Avşar soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Avşarlar soyadı, Sarıyahşi İlçesi Boğaz köyünde Avşar soyadı, Kangal İlçesi Merkezinde Avşar soyadı, Hacibektaş İlçesi Merkezinde Avşar soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi, Talas, Kayabeğ, Aydınlar, Kırnardı ve Alayınlı adlı yerleşim yerlerinde Avşar soyadı, Melikgazi semtinde Avşaroğlu soyadı, Tomarza İlçesi Tahtakemer köyünde Afşar ve Avşar soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Avşar, Camigeçidi Afşar soyadı, Hacılar İlçesi Sakarcıftlığı Afşar soyadı, Pınarbaşı İlçesi Aslanbeyli Afşar soyadı, Yahyalı İlçesi Süleymanfakılı ve Delialıuşağı köyünde Avşar soyadı, Yeşilhisar İlçesi Merkezi ve Buget köyünde Avşar soyadı, Sarız İlçesi Merkezinde Avşar soyadı, Hacılar İlçesi Hürmetçiftliği Avşar'oglu soyadı, Felahiye İlçesi Kale mah. Avşar soyadı, Bünyan İlçesi Süksün ve Koyunabdal köyünde Afşar soyadı, Develi İlçesi Havadan köyünde Afşar, Sindelhüyük, Çomaklı ve Havadan köyünde Avşar soyadı, Niğde İli Bağlama köyünde Afşar-Avşar, Elamlı, Köyiçi ve Sazlıca köyünde Avşar soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Afşar soyadı, Altunhisar İlçesi Merkezinde Avşar soyadı, Bor İlçesi Kılavuz ve Balcı köyünde Avşar soyadı, Ulukışla İlçesi İmrahor, İlhan ve Basmakçı köyünde Avşar soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Küçükavşar soyadı, Çamardı İlçesi Kocapınar köyünde Avşar soyadı, Çiftlik İlçesi Kula köyünde Avşar soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Eravşar soyadı, Çorum İli Hamdi Köyü kurucuları,¹⁹⁹⁴ İsmail, Aşağısaraylı ve Çıkrık Köylerinde “Avşar” soyadı, Karabayır köyünde bazı taifeler, Yozgat İli Büyükincirli köyünde bazı taifeler, Kırşehir İli Karalar, Sevdğin, Demirli, Yağmurlubüyükoba köylerinde “Avşar” soyadı, Çiçekdağı İlçesi İbikli köyünde “Avşar” soyadı,¹⁹⁹⁵ Sankaya İlçesi Akçadam köyünde “Avşar” soyadı, Oğuzlar İlçesi Karaören köyünde “Avşar” soyadı, Kayı köyünde “Avşaroğlu sülale, Afşar soyadı”,¹⁹⁹⁶ Alaca İlçesi merkezi, Kuyuluş ve Ayçiçek köyünde “Avşar” soyadı, Kızılırmak İlçesi Güneykışla Köyünde “Avşar” soyadı, Akpınar İlçesi Alişir Köyünde “Afşar” soyadı, Boztepe İlçesi Karacaören Kasabasında “Avşar” soyadı, Bayat İlçesi Eskialibey Köyünde “Avşar” soyadı, İskilip İlçesi Kuz ve Kuzuluk Köyünde “Avşar” soyadı, Sungurlu İlçesi Kırankışla ve Kızılcağıla Köyünde “Avşar” soyadı, Kargı İlçesi Göletçepni köyünde “Goza Mıstklar-Avşar” adlı sülale, Kadişehri İlçesi Seyhan Köyünde “Avşar” soyadı, Kaman İlçesi Sarıömerli, Kırđök, Ömerkahya, Savcılı ve Hirfanlı Köylerinde “Avşar” soyadı, Çekerek İlçesi Kayalar köyünde “Avşar” soyadı, Osmançık İlçesi Kara köyünde “Avşar” soyadı, Yerköy İlçesi Mehmetli Köyünde “Avşar” soyadı ve Çankırı İl sınırları içerisinde “Avşar” soyadı adı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında bu boya bağlı oldukları söylenebilir.

Sulakyurt İlçesi Kıykavurgalı köyünün kurucu oymakları atalarının Avşar Boyuna bağlı oldukları ve bölgede kurulmuş “*Hancılı, Karatepe, Elmapınarı, Akkuzu, Çayoba*” köylerinde de uzantılarının bulunduğu bilgisini vermektedirler.

Tarihte Çorum İli Gökdere köyü ile Sungurlu İlçesi Gökçam köyünden birer taifenin Kayseri/Sarıoğan İlçesi Kızılıpınar köyünden göç edip burayı yurt tuttuğu belirtilir. Avşarlar içerisinde yaşayan “*Askeruşağı ve Aksarı*” sülale adı almış bu oymakların atalarının bu boya bağlılığını akla getirmektedir.¹⁹⁹⁷

Avşar Boyuna Bağlı Aşiretler: *İvaz Hacılı, Bahri Avşarı, Köşker, Gündüzlü, Halaçlar, Terzili, Kersenli, Kama-Kaman, Taycı, Ömerli, Teberrük, Vartan, Virancık, Tüccarlı, Ayhan, Sindel, Uzun Osmanlı, Turnan-i Taifi, Yaban Evladı, Reyhanlı, Mazıcı, Yortan, Mikailli, Taşan-ı, Na-*

1994 Hamdi Köyünü Hamdi bey adında bir Avşar Beyinin 1865 yılında kurduğu belirtilir. Vikiped, Hamdiköy.

1995 İbikli Köyünde yaşayan Avşar soyadı almış sülalenin atalarının Yerköy'e bağlı Hacıuşağı veya Hacı Halıcı köyünden geldiği anlatılmaktadır.

1996 Kayı köyünde yaşayan Avşar oymağının 1800'lü yıllarda Toroslardan geldikleri ve bölgede kurulmuş bazı köylerde uzantılarının bulundukları köy ahalisi tarafından anlatılmaktadır.

1997 Araştırmacı Yazar Hamza Aksüt.

dirli, Boynuinceli, Gazibey, Ayrıdamlı, Asudlu, Ayrılar, Köse, Çöplü, Caferli, Hilalli, Aziz Beğli, Dudağıl, İkinci Muslu, Ali Göranlı, Yağlı, Duraçlı, Ebic, Ekber, Tacirli, Dadal'oglu, Başiböyükli, Kazıklı, Köçekli, Argun, Ekeli, Uzunisalı, Yörgüç Paşa, Hüseyin Hacılı, Hüseyinler, Tok, Köpekli, Celep'oglu, İmamoğlu, Yahşihanlı, Yahyalı, Doyuranlar, Kuyumcu, Aydın, Kara Şeyhli, Berber-li, Güzelce, Alay'lı, Burun Kesenli, Kara Hıdır, Honam, Fettahlı-oğlu, Nallı, Kemer İsa, Kırklar, Karaman'lı, Dinek, Cingöz, Ağca İvaz, Aydoğmuş, Baykal, Bazlamaçlı, Beğlikli, Senir Avşarı, Recepli, Sofular, Mahmud'oglu, Bezirci, Bidil, Biliği, Bulaklı, Burhan'lı, Burtalan, Bunsuz, Bucak'lı, Ayaz'lı, Cambaz, Cerban, Cevni, Avşar Çakalı, Bozca, Çiğdemli, Kızıllı, Çivril, Davud Hacılı, Deyneli, Emir Kethüda, Eylük Fakihli, Evrancalı, Emirli, Eluği, Keskinci, Gözübağlı, Günyüzü, Hacı Paşalı, Terzi Turahanlı, Timurlu, İlaldı, İmanlı, Kaba Öküz, İnandıklı, Hızır Hacılı, Herifli, Kara Yaldız, Karanlık'oglu, Karakaşla, Karıştıran, Kaya'oglu, Karasu ve Ağın, Kıracı, Kevnili, Kayanlı, Küçük Kürd, Konuklar, Köprez, Manpal, Muzaffer Fakılı, Öyük Fakılı, Kara Ali'li, Bayram Hacılı, Pusathı, Sadullah'oglu, Sarı Fakılı, Seyfettin'oglu, Sinan Evladı, Süksün, Şırnaklı, Sarsalı, Sancı, Manışar, Bulgurlu, Halil Karacalı, Apardı, Alaaddinli, Kör Mehmet, Laçın, Bohacı, Şükürlü, Yemliha, Belen, Varsak ve Cerit Aşiretleri.

İvaz Hacılı Aşireti: 1521 yılında Develi Nahiyesi Başarun mezarı, İnlicebucağı kışlasında 38 hanede, Karataş Nahiyesi Yartan karyesinde 68 hanede, ayrıca Develi Nahiyesi İplice (bu İnlice olmalı) mezarında 45 hanede ve Çelebi mezarında yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.¹⁹⁹⁸

Ayrıca İncesu İlçesi idari sahasında yaşadıkları ve Kayseri'de Hacııvaz adlı bir mahalleye adlarını verdikleri anlaşılar.

Ağca İvaz Aşireti: Hacılı adıyla da anılan aşirete mensup taifelerin Kayseri yöresinde yaşadığı belirtilir.

Bahri Avşarı Aşireti: Aşiret üyelerinin 1642 yılında Yeniil Kazası idari sahasında 158 hanede ve Develi Kazası idari sahasında yaşadıkları anlaşılar.¹⁹⁹⁹

Köşker Aşireti: Adını, Kırgızistan'ın Köşkar bölgesinden aldığı ve tarihte iz bırakmış “*Koşkar Baba*” adlı bir beyinin bulunduğu bilinir. VIII. Yüzyılda Anadolu'ya geldiği Varto İlçesi ile Hınıs İlçesi mıntıkasında önemli izler bıraktığı “*Köy, dağ, nehir ve Koşkar Baba*” ya ait mezar kalıntısından anlaşılmaktadır.²⁰⁰⁰

Köşker Aşiretini, bazı araştırmacılar İğdir Boyu içerisinde göstermektedir. Bizde bu bilgiyi esas kabul etmiş, önceki baskılarımızda Köşker Aşiretini bu boy içerisinde göstermiştik. Ancak, adlı bu şiir...

*Köşker Babam derki, ey evladım soyu sopy soyladım
Yurdumun dört yanını Köşker obaları ile boyladım
Akkoyunlu, Bozulus oymağını vartoda topladım
Koşkar'dan Horasan'dan geldim Anadolu'yu kolladım.*

*Selam olsun bizden Koşkar Babaya
Selam olsun nesilden gelene Köşker obaya*

* * *

*Köşker Babamın oymağı Anadolu'da kök saldı
Cihanda şan eyledi soyu ile Anadolu'da yayıldı*

1998 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt 3., s.1150.

1999 A.g.e.

2000 www.msakyuz.blogu.com

*Cihanda gün geldi bütün **Avşar obaya** dağıldı
Toplanan kardeşler bitirin bu kötü ağıdı.*

* * *

*Koşkar ata derki, dinim soyum uludur
Hocam Ahmet Yesevî Allahın ulu kuludur
Selam olsun bizden Koşkar Babaya
Selam olsun nesilden gelene Köşker obaya...’’²⁰⁰¹*

Koşkar, dolayısı ile “*Köşker Baba*” adlı zatin Avşar Boyuna mensubiyetini göstermektedir. Aşiret mensupları Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Köşkerli*” adıyla köy kurduklarını XVI. Yüzyıl,²⁰⁰² bazı taifelerinin Mamalı teşekkülleri arasında hareket ettiğini XVIII. Yüzyıl kaynaklarından anlamaktayız.²⁰⁰³

Köşger, Köşkerlioğlu adı ile de anılan aşiret, tarihte Kayseriye yöresinde yaygın olarak yaşadığını Pınarbaşı İlçesine bağlı Pazarören Nahiyesinin az kuzeyinde bulunan Köşkerli dağı’na isimlerini vermiş olmalarından anlarız.

Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Köşkerli karyesi 16 hanede,²⁰⁰⁴ Yarımcı ve Arslanbükü karyesinde 28 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin,²⁰⁰⁵ Köşkerli dağı çevresinde kurulmuş köyler ile Yeniil Kazası idari sahasında 23 hanede ve yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁰⁰⁶

Bozok/Batlı Nahiyesi Şeyhmusa karyesinde 29 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiret üyelerinin ²⁰⁰⁷ tarihte Eskiil Kazası idari sahasında Köşkerliikikuyu karyesini kurup, adlarını verdikleri anlaşılr.²⁰⁰⁸

Mecidiye (Çiçekdağı) Kazası İdari sahasında “*Hariciler Köşkeroba, Haçadırılı Köşkeroba*” adıyla iki köy kurduklarını 1893 tarihli kaynaklarından,²⁰⁰⁹ Akpınar İlçesi idari sınırları içerisinde “*Köşkerli Kasabası*” adlı bir yerleşim yeri kurduklarını alan araştırmalarından öğrenmekteyiz.

Tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Çiftlik Mahallesinde “*Köşkerioğlu*” sülale adı almış oymağa,²⁰¹⁰ İstiklal mücadelesi yıllarında devlet ve vatandaşa büyük sıkıntılar vermiş Sungurlu İlçesinden Katil İlyas ve çetesini çökerten Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası mezarlarında yaşayan “*Köşker Hüseyin*” adlı aşiret reisine,²⁰¹¹ bu bölgede bulunan “*Köşker Deresi*” adlı mevki ile Yukarıfındıklı Köyünde yaşayan “*Köşker*” soyadı almış oymağa ve bu oymağın uzantısı olduğu bilinen Sungurlu İlçesi Beşkız köyünde yaşayan “*Köşkerler*” sülale adı almış oymağa adlarını verdikleri anlaşılr.

Tarihte Bozok/Emlak Nahiyesi Bacılı köyünde yaşamış “*Köşker*” adı almış oymaklara, Uğurludağ İlçesi Yarımcı köyünde “*Köşkerioğlu*” sülale adı almış oymağa, Sungurlu İlçesi Sa-

2001 www.msakyuz.blogu.com

2002 Koç,a.g.e.,s.116. Bu köyde bahsedilen yüzyılda 98 vergiye tabi ahalinin yaşadığı belirtilir.

2003 Türkay,a.g.e.,s.466.

2004 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2005 Halaçoğlu,a.g.e

2006 Halaçoğlu,a.g.e.

2007 A.g.e.

2008 BOA. 387 Numaralı Defter. Eskiil Kazası,cilt.I.,s.57.

2009 A. Gündüz,a.g.e.,

2010 A.g.e.

2011 Sarıyüce, Aygar Dağı Mektupları,s.14.

ıncılar karyesinde “*Köşkerler*” sülale adı almış oymak, Akpınar İlçesi Büyükbabıuşağı köyünde “*Köşkerler*” sülale adı almış oymağa, Keskin İlçesi “*Köşkerli köyü*” kurucuları,²⁰¹² Yerköy İlçesi Salımanlı Kasabasında “*Köşkerler*” sülale “*Karabulut*” soyadı almış oymağa, Karalar Kasabasında “*Köşker*” sülale adı almış oymağa, Saray ve Karacaahmetli Köylerinde “*Köşker-oğulları*” sülale adı almış oymaklara yine, aynı ilçenin Haydarbeyli Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Köşker otluğu*” adlı mevkiye adını veren oymakların “*Köşker Aşireti*” ne bağlı olduğu anlaşılr.²⁰¹³

Sungurlu İlçesi eski adı Büyükkızıl olan Yeşilova Köyünde “*Köşkerler*” sülale “*Arpaçukuru*” soyadı almış oymak,²⁰¹⁴ Delice İlçesi Kavak Köyünde “*Köşker sülale, Kızıldemir soyadı*” almış oymak, Çorum İli merkezinde “*Köşkerler*” soyadı almış oymak, Alaca İlçesi Küçükdona Köyünde “*Köşker-oğlu*”, Bolatçık köyünde “*Köşker*” soyadı almış oymaklar, İskilip İlçesi merkezinde “*Köşker oğulları*” sülale adı almış oymaklar²⁰¹⁵ ve Aşağıkarlık Köyünde “*Köşker*” soyadı almış oymaklara, Ilgaz İlçesi Musa köyünde “*Köşker*” soyadı almış oymak, Çankırı merkezinde “*Köşker*” soyadı almış oymak,²⁰¹⁶ Delice İlçesi Çatalıkarakoyunlu Köyü mıntkasında bulunan “*Köşker*” adlı araziye adını vermiş oymak, Yozgat İli merkezinde “*Köşker-oğulları*” sülale adı almış oymak yine, aynı ilin Karaca Köyünde “*Köşkerli*” sülale adı almış oymak, Ankara/Bala İlçesi Sofular Köyünde “*Köşgeroğulları*” sülale adı almış oymak, Haymana İlçesi Culuk Köyünde “*Köşgeroğulları*” sülale adı almış oymak,²⁰¹⁷ Boztepe İlçesi Harmanaltı ve Yenidoğan-ı köylerinde “*Köşker*” soyadı, Develi yöresinde Köşgeroğlu sülale adı, Kayseri yöresinde Köşgeroğlu sülale adı, Ankara/Haymana İlçesi idari sahasında Köşgeroğlu sülale adı oymaklar ile Niğde İli Merkezinde Köşgel soyadı, Hacıbektaş İlçesi Köşektaş Köyünde “*Köşker*” adı almış oymak, Tomarza İlçesi Köşker sokak, Bünyan İlçesi Güllüce köyünde Köşker soyadı, Bor İlçesi Köşgeroğlu sokağa adını vermiş oymak, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Köşker soyadı, Kozaklı İlçesi Yeni mahallede Köşker soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Küşger soyadı, Felahiye İlçesi Mıntkasında Göşger soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Köşker soyadı, Sivas İli Hanlı köyünde Köşker soyadı, Şarkışla İlçesi Mengenofular köyünde Köşkerler sülale, şehir merkezinde Köşgeroğlu soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan halk temayülleri dikkate alındığında adını bu boya izafeten aldıkları söylenebilir.

2012 Keskin İlçesi Köşkerli köyü kurucuları ile Büyükcceci köyünde yaşayan “*Köşkerler sülale*” Ürün soyadı almış oymağın aynı oymağa bağlı oldukları söz konusu köyün wikipediasından anlaşılr.

2013 Yaşar, A.g.e. Dulkadirilerle yöreye geldiği belirtilen Varsak Aşireti mensuplarından bir oymağın adı geçen Köşger Köyüne yerleştiği kaynaklarda yer almaktadır.

2014 Arpaçukuru adı almış bu oymağın yaşam öyküsü ile Sungurlu İlçesi Karaçay köyünde yaşayan “*Batu*” soyadı almış oymak ve bu oymağın uzantısı olan Yozgat İli Salımanlı kasabasında yaşayan “*Tokatlıoğlu*” sülale “*Tokatlı ve Dinçsoy*” soyadı almış oymakların yaşam öyküleri aynı aşiret oldukları yönünde güçlü izlenim vermektedir. Oymak bireylerinin anlatımları atalarının Tokat Sungurlu arasında Devecilik yaptığı üç kardeş olarak bölgeye geldiği bu kardeşlerden ikisinin Sungurlu yöresinde yerleşip birisinin Salımanlı Kasabasına yerleştiği bilgisini aktarmaktadırlar. 1840’lı yıllarda geldikleri belirtilen bu kardeşlerden Sungurlu İlçesi Karaçay köyünde yaşayan Tokatlıoğlu sülale “*Batu*” soyadı almış oymak üyeleri ile Salımanlı kasabasında yurt tutmuş Tokatlıoğlu sülale “*Tokatlıoğlu ve Dinçsoy*” soyadı almış oymak üyeleri birbiri ile görüşmesini sürdürüp akrabalık bağlarını korumuşken, Sungulu yöresinde kalmış diğer kardeşin kim olduğunu unutmışlardır. Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş Büyükkızıl köyünde yaptığımız alan araştırmasında (bu köy Karaçay köyü ile sınır bir köy) “*Köşkerler*” sülale “*Arpaçukuru*” soyadı almış oymak üyelerinden, atalarının Tokat, Sungurlu arasında Devecilik yaparken söz konusu yıllarda bu toprakları yurt ettikleri anlatımları ve verdikleri diğer bilgiler bu oymakların Köşker Aşireti üyesi ve aynı oymak olduğu bilgisini vermiştir. Ayrıca Salımanlı kasabasında yaşayan “*Şahin*” soyadı almış oymağın ev, mezarlık, arpalık, harman ve arazi komşulukları bu oymakla da akraba olduklarını göstermektedir.

2015 Şehitlerimiz,a.g.e.,

2016 Sarıyüce,a.g.ç., Köşkerlerin İğdir Boyuna bağlılığı Tok’un adı geçen seceresinden alınmıştır.

2017 Şehitlerimiz,a.g.e.

“*Köşker Aşireti*” nin Sarıcalar Aşiretiyle büyük yakınlığı görülür. Aşiretin, Akpınar İlçesi mıntıkasında yaşayan uzantıları atalarının, günümüzde Sungurlu İlçesine bağlı Sarıcalar Köyü civarından geldikleri, Sungurlu İlçesi kolunu oluşturan aşiret üyeleri ise atalarının Akpınar İlçesine bağlı bugünkü “*Köşker Kasabası*” civarında bulunan “*Deveci*,”²⁰¹⁸ *Pekmezli*, *Alişar Köyleri*”nden geldiklerini ve bu köylerle yakın geçmişimize kadar irtibatlarının olduklarını anlatmaktadırlar.²⁰¹⁹

Akpınar İlçesi kolunu oluşturan aşiret üyeleri, atalarının 1717 yılında “*Cevizli yaylası*”nda yaşarlarken, mera anlaşmazlıkları yaşayıp, bir birleriyle şiddetli kavgalara girdikleri ve bunun neticesi olarak dağıldıklarını anlatmaktadırlar.²⁰²⁰ Bizce bu aşiretin dağılması basit bir mera anlaşmazlığı değil, XVIII. Yüzyıl tehcirleridir.

Sungurlu İlçesi Sarıcalar Köyü kolunu, “*Kurçeren*, *Kayretli*, *Kurulaş*, *Karataşoğlu*, *Kıyar*, *Kuytu*, *Kuzey*, *Kum* ve *Kıvanç* soyadı almış oymaklar oluşturmakta ve²⁰²¹ aynı ilçenin Ortaköy köyünde yaşayan “*Kıvanç*” soyadı almış oymağın da bu aşirete bağlı olduğu anlatılmaktadır.²⁰²²

Gündüzlü Aşireti: Aşiret üyeleri, 886 yılından itibaren tarih sahnesinde görülürler ve bu dönemlerde eski Türk yurdu olan Taraz’dan, Yukarıbarshan’a giden yolun üzerinde yaşarlardı. Daha sonraları, bir kısmı buradan kalkarak Ceyhun Irmağının Horasan tarafına, bir kısmı da Gazneli ve Gurlu’lara karışarak buradan dağılmışlardır.²⁰²³

Dulkadirli taifelerinden olduğu ve adını Varsak beyi Gündüz den aldığı anlaşılan aşirete bağlı oymakların Koçhisar Kazası Kozluca karyesi, Bükböğrek karyesi, Akçaşehir mezarı, Şeker mezarı ve Gökçeöyük mezarında 130 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Çalışma bölgemizde kurulmuş Dılbalcık karyesinde 14 hane, Pazarcık karyesinde 10 hane, Antakya karyesinde 4 hane, Eskinciyan Nahiyesi Hasem kışlağında 5 hanede ve Gündüzlü karyesinde 38 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kara Gündüz adı taşıyan bazı taifelerinin, Yeniil Kazası idari sahasında 299 hanede yaşadıkları 1642 yılı kaynaklarında yer alır.

Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gündüzfaki karyesi,²⁰²⁴ Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Gündüz karyesi kurucuları ve günümüzde Sivas İl sınırları içerisinde bulunan Gündüzköy kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.²⁰²⁵

Ayrıca Niğde İli Gölcük, Tepe, Pınacık ve İnli köyünde Gündüz soyadı, Bor İlçesi Postallı, Kavuklu ve Bereke köyünde Gündüz soyadı, Ulukışla İlçesi Tekneçukur, Horoz, Ovacık ve Çifte köyünde Gündüz soyadı, Tomarza İlçesi Köprübaşı ve Sarımehtemli köyünde Gündüz soyadı, Yahyalı İlçesi Süleymanfakılı köyünde Gündüz soyadı, Yeşilhisar İlçesi Kale ve Kayadibi köyünde Gündüz soyadı, Sarız İlçesi Tavla köyünde Gündüz soyadı, Akkışla İlçesi Orta ve Gümergen adlı yerleşim yerinde Gündüz soyadı, Develi İlçesi Kale ve Zile köyünde Gündüz soyadı, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi, Başakpınar ve Yenliha adlı yerleşim yerlerinde Gündüz soyadı, Bünyan İlçesi İçdecik ve Yokuş köyünde Gündüz soyadı, Gemerek İlçesi Karagöl köyünde Gündüz

2018 Deveci köyü 1893 yılına ait kaynaklarda “Sarıca Devci” olarak kayıt edilmektedir.

2019 Aşiret üyesi Şemseddin Beyin özel çalışmasından alınmıştır.

2020 Bir bilgiye göre de bu anlaşmazlık neticesinde olan dağılmalarda Sungurlu yöresine göçler olmuştur.

2021 Bayram Kurçeren oymak üyesi, halen Ankara, Mamak, Dutluk Mah. Oturur ve diğer oymak üyeleri gibi oda lokantacı-pidecilik mesleği ile ilgilenir.

2022 Hüseyin Kuvanc, Ortaköy doğumlu, Ankara’da oturur saz sanatçısıdır. (Ayrıca adı geçen köyde yaşayan “Karataşoğlu” soyadı almış taife de bu oymağın mensubu olduğu belirtilir. Yine, söz konusu köye yakın olarak kurulmuş Hacımusalı köyünde yaşayan “Kıvanç” soyadı almış oymağın akraba oymak oldukları sanılır.

2023 Ahmet Taşağıl, Çin Kaynaklarına Göre Eski Türk Boyları, s.61.

2024 Bu karyede toplam 21 vergi nüfusu yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

2025 Sivas yöresinde bulunan Gündüzköy adlı yerleşim yerinin eski köyün devamı olduğu düşünülebilir.

soyadı, Şarkışla İlçesi Emlak, Karacaören, Maksutlu ve Orta köyünde Gündüz soyadı, Sivas İli Merkezinde Gündüz soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Gündüz soyadı, Yıldızeli İlçesi Yavru ve Şeyhhalil kasabalarında Gündüz soyadı, Avanos İlçesi Merkezi ve Bozca köyünde Gündüz ve Gündüzalp soyadı, Gülşehir İlçesi Abuşığı, K. Kaya, Tuz ve Fakıuşağı köyünde Gündüz soyadı, Derinkuyu İlçesi Yazıhöyük köyünde Gündüz soyadı, Kozaklı İlçesi Kozaklı köyünde Gündüz soyadı, Ürgüp İlçesi Sarıhıdır ve Boyalı köyünde Gündüz soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Gündüz soyadı ve Kayseri merkeze bağlı Akçatepe köyünde Gündüz soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanunu'nda uygulanan temayüller dikkate alındığında adını bu boya izafeten aldıkları söylenebilir.

Başta, Sankaya İlçesi idari sahasında bulunan “*Gündüzlü köyü*” kurucuları olmak üzere “*Gündüz-lü*” soy ve sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlılığı söz konusudur.

Hallaç Aşireti:²⁰²⁶ Aşiret üyelerinin tarihte Hindistan Dehli Sultanlığı ile Gazneliler Devletini kurduğu belirtilmektedir.²⁰²⁷ Aşirete mensup taifelerin tarihte Bozok, günümüzde Yozgat ve Çorum yöresinde yaygın olarak yaşadığı anlaşılan²⁰²⁸ aşiret üyelerinin Aşiret üyeleri 1501 yılında Karahisar Nahiyesi Yarancık mezrasında 40 hanede, Ürgüp Kazası Aşağıışehir karyesinde 65 hanede, Halilkuyusu karyesinde ? hanede²⁰²⁹ ve Kayseriye ve buna bağlı Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında kendi adları ile kurdukları köyde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.²⁰³⁰

Aşağıkınık Nahiyesi (Şefaattli yöresi) idari sahasında “*Hallaç Bucağı-diğer adı Karakaya*” ve “*Halaçoğlu Kışlası*” adıyla iki ayrı yerleşim yerine,²⁰³¹ Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında “*Cüllahlar-Halaçlar*”ve Budak-özü Kazası idari sahasında “*Halaçlı*” adıyla anılmış karyelere isimlerini verdikleri XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilmektedir.²⁰³²

1584 yılında Karataş Nahiyesi idari sahasında 14 hanede, Kayseri yöresinde kurulmuş Gelincik mezrasında, 1584 yılında Ürgüp Nahiyesi Aşağıışehir karyesinde 65 hane ve Halilkuyusu, Boluca, Akaya adlı karye-mezralarda ve Karahisar Nahiyesi idari sahasında 40 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Aşiret mensuplarının Aşağıkınık Nahiyesi “*Salahoğlu*²⁰³³ve *Hışır Mezrası*”, Sorgun Kazası “*Halaçayurdu, Ortaviran Karyesi*” bu karyede 66 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁰³⁴

Tarihte, Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Halaçoğluyirani*” adlı köyün kurucuları,²⁰³⁵ Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Hallaçlı*” adlı yerleşim yerlerinden birisinin günümüzde Çiçekdağı İlçesi mıntkasında kalmış “*Hallaçlı Köyü*” olduğu söylenebilir. Söz konusu ilçe sınırlarında bulunan “*Veledli (Çubuktarla), Korkorlu, Yetikli, Hasa-*

2026 Sümer, Oğuzlar, a.g.e. (XVIII. Yüzyıl ortalarında Azerbaycan yöresinde 8000 kişi olarak tespit edilmiştir).

2027 Yusuf Halaçoğlu, Türk Tarih Kurumu Başkanı, 21.8.2007 günü yaptığı bir basın açıklaması. (Daha önceki yayınlarımızda Hallaç ve Cüllah-Çulhalı Aşiretlerini Eymürler içerisinde göstermiş, bunun kaynağında yöre aşiretlerinin çoğunluğunu Çukurova, başka bir ifadeyle Dulkadirli Aşiretleri oluşturması, Çukurova Aşiretlerini içerisinde de örnekler bulunmasıydı. Önce verdiğimiz bilgiler Yusuf Hoca'nın görüşleri doğrultusunda düzeltilmiştir).

2028 Uçakcı, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresinde Oğuz Boyları.

2029 Nevşehir, tarih ve Kültür Dergisi, sayı 15., s.16.

2030 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2031 BOA.998 Numaralı Defter.

2032 BOA.387. Numaralı Defter, a.g.e., s.

2033 Yozgat yöresinde Salah Yaylası adı verilen ünlü bir yaylanın bulunduğu alan araştırmamızda anlaşılmıştır. Dulkadirli Aşiretlerinden Salımanlıların yoğun yaşadığı bölgede bulunan bu yayla ve köyün adının bir aşiret adı olacağı izlenimi vermektedir.

2034 Halaçoğlu, a.g.e.

2035 BOA. 387 Numaralı Muhabese-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s.120.

nali, Zalimli Köyleri” nde yaşayan bazı taifelerin “*Hallaçlar*” adıyla anılması söz konusu köylerin tarihte “*Hallaç Bucağı*” adı ile anılan yerleşim yeri olabileceğini akla getirmektedir.

Kara Hisâr-ı Demürlü Kazasına bağlı olan “*Halaçlı Köyü*” nün günümüz Kızılırmak İlçesi idari sahasında kaldığı ve halen adını koruduğu görülmektedir.²⁰³⁶ Budak-özü Kazası idari sahasında kaydolunan bu karye-köyün, günümüzde Delice İlçesine bağlı Coğul Köyü mıntıkasında bulunan 715 rakımlı “*Halaçoğlu sırtı*” adlı mevkîde olduğu söylenebilir.²⁰³⁷

Ankara İli Gölbaşı İlçesi “*Halaç Köyü*” kurucuları, tarihte Sulakyurt civarında bulunan Terme çayı ve bu çay yataklarında bulunan Terme ovası mıntıkasında kurulmuş “*Halaç karyesi*” kurucuları ve Ayrıca Akdağmadeni İlçesi “*Halhacı Köyü*” adının “*Hallaç*” adından bozulduğu ve bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Tarihte Sivas/Camikebir mahallesinde yaşamış Halaçoğlu sülale adı almış oymak,²⁰³⁸ Bor Kazası idari sahasında kurulmuş Halaç köyü kurucuları,²⁰³⁹ Niğde İli Merkezinde Halaç’oğlu soyadı ile Hafik İlçesi Durulmuş köyünde Halaç-Hallaç soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Şefaattli İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Paşaköy (Höke kışlası)*,”²⁰⁴⁰ *Koçköy, Battalköy, Deliler, Küçükincirli, Yıldız, Kabacığlu, Türüdüler*²⁰⁴¹ ve *Karakaya köyleri*” nin tarihte kurulmuş, Halaç bucağı adlı yerleşim yerine yakın olmaları bu köylerde de aşiret mensuplarının bulunacağı izlenimi vermektedir.

Kırşehir İli Göllü köyü ve şehir merkezinde “*Halaçlı*” adı almış oymaklar, tarihte Çorum İli Çöplü Mahallesinde “*Hallaçoğlu*” sülale adı almış oymak, Balıyakup Köyünde “*Halaç*”, İskilip İlçesi Yenice Köyünde “*Halaç*”, Şefaattli İlçesi Halaçlı Köyünde “*Halaç*”,²⁰⁴² Alaca İlçesi Alacahöyük Köyünde “*Halaç-oğlu*”, Sungurlu İlçesi Kemallı Köyünde “*Halaç ve Halaçoğlu*”, Kızılırmak İlçesi Sakarca Köyünde “*Hallaçlıoğlu*” soyadı, Kaman İlçesi Kargınyenice kasabasında “*Hallacı*” (bu adın Halaç adından bozulduğu) sülale Turgut soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Aynı yüzyıla ait bazı kaynaklarda “*Hallaç-Cüllahlar*” adlı bir yerleşim yeri birlikte anılmakta olduğundan burada Çulha Aşireti ile Halaç Aşiretine birlikte yer verilmiştir.

Halaçlara Bağlı Aşiretler; *Çulhalı- Cülahlr, Çuhadar, Kabil Aşireti.*

Çulhalı Aşireti:²⁰⁴³ “*Cülahlr*” adıyla eşanlamli kullanılan “*Çulha sözcüğü*” Farsca’da, örümcek anlamına gelmektedir.²⁰⁴⁴ Tahte’t Tarık Nahiyesi idari sahasında “*Cullah Seküsü ile Cül-lahlr*” adıyla iki, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında bir mezra (Bu mezra “*Cüllahlr-*

2036 BOA.387. Numaralı Defter,a.g.e. s. 79.

2037 Medai Şentürk, oymak üyesi, arkadaşım olan Medai bey, (Bşb. Dev. Arşivlerinde araştırmacı) söz k - nusu aşiretin kendi ataları olduğu, çünkü söz konusu mevkide bulunan arazilerin ekseriyetle kendilerine ait olduğunu belirtir.

2038 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt. II.s.,64.

2039 A. Gündüz,a.g.e.

2040 1967 yılında Paşa köyünde su baskını yaşanmış 47 hane ahalisi aynı mıntıkada bulunan başka bir yere taşınmıştır.

2041 Alaca İlçesi Büyükhırka kasabasında yaşayan “*Türüdü*” soy ve sülale adı almış oymağın da bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

2042 Adı geçen köyün arazisi içerisinde “*Hallaçlıözü*” adı bir mevki ve akarsuya verildiği bilgileri edinilmiştir. Ayrıca köy mezarlığında “*Hacı Halaçoğlu*” adlı bir mezar kaydı günümüze gelmiştir. Kaynaj adı geçen köylü Ahmet Halaçoğlu, Ankara/Mamak İlçesi Dutluk Mahallesinde oturur. Derleme 2008.

2043 Ferhengi Ziya, Gencine Güfter; Farsca Türkçe Lügat. Cilt. I. sayfa 669. Cülh sözcüğünün “*Çulha*” sözcüğü ile eş anlamli kullandığına dair.

2044 B.Dev. Arşivleri Gn.Md. 387.Numaralı Muhasebe-î Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri, s.422.

Hallaçlar” adı ile de kaydolunmaktadır),²⁰⁴⁵ kurdukları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalarda yer almaktadır.

Akdağmadeni İlçesi “*Yukarıçulhalı Köyü* ve eski adı *Çulhalı* yeni adı *Ortaköy*” köyü kurucuları,²⁰⁴⁶ Çorum İli merkezinde “*Karaçulha*” sülale adı, Uğurludağ İlçesi idari sahasında bulunan eski adı Karaavdan, yeni adı Göçkeagaç Köyünde “*Cülahlar sülale, Başoğlu soyadı*” almış oymak,²⁰⁴⁷ Sungurlu İlçesi “*Çulhalı Köyü*” kurucuları, Kemallı Köyünde “*Çulhaoğlu*” soyadı,²⁰⁴⁸ Kamışlı Köyünde “*Çulhaoğlu*” sülale adı almış oymak,²⁰⁴⁹ Küçükincsesü Köyünde “*Çulam, Çulan, Çulanoğlu*” (*Çulanoğlu soyadı önceleri Çulhaoğlu iken, daha sonra bu şekli almıştır*) soyadı almış oymak üyeleri, Çelebi İlçesi Alıcıyenyapan Köyünde “*Çulhalı*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Azapahmed, Hacıdavud ve Hacırecep Mahallesinde yaşamış “*Çulhaoğlu*” sülale adı almış oymaklar,²⁰⁵⁰ İmranlı İlçesi idari sahasında bulunan Aşağıçulha ve Yukarıçulha köyleri kurucuları, Sivas İli merkez Çavuşbaşı mahallesinde Çulhalıoğlu ve Ece mahallesinde Çulha sülale adı,²⁰⁵¹ Tomarza İlçesi Çulha köyü kurucuları, Zara Kazası Pazarbeleni mezarında Çulhaoğlu sülale adı,²⁰⁵² Yahyalı İlçesi Kara ve Ağcaşar köyünde Çulfa’oğlu soyadı, Sarız İlçesi Merkezinde Çulha soyadı, Nevşehir İli idari sahasında Çulhaoğulları sülale adı almış oymak, Niğde yöresinde Çulhaoğlu sülale adı, Sivas İli Merkezinde Culfa soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Culha soyadı, Gürün İlçesi Sarıca köyünde Culfa soyadı, Acıgöl İlçesi Karapınar kasabasında Çulha soyadı, Koyulhisar İlçesi Yeşilyurt köyünde Çulha soyadı Sivas İli Merkezinde Çulha soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Çulha soyadı, Acıgöl İlçesi Yuva ve Karapınar köyünde Çulha soyadı, Kangal İlçesi Deligazili köyü ve ilçe merkezinde yaşayan Culha-Çulha soyadı almış oymak, Delice İlçesi Çerikli Kasabasında “*Çulha*” soyadı, Kaman İlçesi Yazıyolu, Selimağa ve Yenikent köylerinde “*Çulha*” soyadı, Şabanözü İlçesi merkezinde “*Çulha*” soyadı, Çiçekdağı İlçesi Dere ve Taşholuk Köylerinde “*Çulhalar*” soyadı, Delice İlçesi bağlı Kuşçalı Köyünde “*Çuhadar*” soyadı, Çankırı/Orta İlçesi merkezinde “*Çuhadar*” soyadı, Bayat İlçesi Barak Köyünde “*Çulha*” soyadı, Çubuk İlçesi Kızılören ve Değirmenözü Köylerinde “*Çulha*” soyadı, İskilip İlçesi merkezinde “*Çulha*” soyadı, Uğurludağ İlçesi Ambardere adlı yerleşim yerinde “*Çulha*” soyadı, Alaca İlçesi Karamahmut Köyünde “*Çulfa*” soyadı almış oymaklar, Sungurlu İlçesi Derekişla Köyü mevkiinde “*Çuhadar Kuyusu*” adlı arazi,²⁰⁵³ Alaca İlçesi Çomar Köyü mevkiinde “*Çulfalık*” adlı eski bir mezra olan arazi, aynı ilçeye bağlı Tutluca ve Küçükhrıka Köylerinde “*Çuhadar*” soyadı, Boğazkale İlçesi Yazır Köyünde “*Çuhacı*” soyadı, Çekerek İlçesi Sanköyünde “*Çuhadar*” soyadı, Yozgat İl sınırları içerisinde “*Çukadaroğlu*” sülale adı, Delice İlçesi Büyükyazılı Kasabasında “*Cülahlar veyahut Cülleler*” sülale Çalım soyadı ve ilçe merke-

2045 BOA.387. Numaralı Defter.

2046 Akdağmadeni İlçesi Çulhalı-Ortaköy’ünden bir taifenin tarihte Delice İlçesi Yenyapan köyüne göç ettiği ve soyadı Kanunu’nda Ayva soyadı aldığı bilinir.

2047 Sadullah Başoğlu, Oymak üyesi, Göçkeagaç Köyü, Uğurludağ, Halen Ankara, Mamak, Ege Mahallesinde oturur.

2048 Kemallı köyünde yurt tutmuş “Çulha’oğlu” oymağı üyeleri, bir uzantılarının Delice İlçesi idari sahasında bulunan Tavaözü köyünde yurt tuttuğu soy adı olarak Ertekin adı aldıkları bilgisini aktarmaktadırlar.

2049 Gürani Doğan; Köylerden Bir Köy Kamışlı Köyü.,s.148. Bu aşirete mensup bir kişinin tarifte Körkü Köyüne yerleştiği belirtilir.

2050 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2051 Şahin,a.g.e.

2052 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

2053 Çuhadar Kuyusu adlı arazi eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılar.

zinde “Çukadaroğlu” sülale adı almış oymakların adının buradan bozulduğu sanılır.²⁰⁵⁴ Sanımıza ise 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Cüllah Aşireti: Cüllah sözcüğü yörede Çul, kilim dokuyan kimseye verilen isimdir. Çulha sözcüğü ile aynı anıldığına ilişkin tarihi kaynaklarda bilgi bulunur. Aşiret üyesi bazı taifelerin Karataş Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları 1530 tarihli kaynaklardan anlaşılır.²⁰⁵⁵

Ali Cüllah ve Cüllah Ali adlı bazı taifelerin Aksaray Kazası Çortigin, Bukurcuk, Fevzahil, Kuruagıl, Güldiklen, Bakarcık karye-mezraları ile Koçhisar Kazası idari sahasında 16 hanede yaşadıkları XVI. Ve XVII. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.²⁰⁵⁶

Ayrıca Cüllahlı-Gürzlü adlı bir aşiretin Koçhisar Kazası Çomluderesi ve Kopulan mezarında 29 hanede yaşadıkları 1554 yılı kaynaklarında yer alır.

Kabil Aşireti: Afganistan’da bulunan Kabil şehrini kurduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Eyalet-i Rum’da 247 hane, 1429 nüfusa sahip oldukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Ayrıca Alaca İlçesi idari sahasında bulunan Kabil adlı yerleşim yerine adını veren oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Kabi Aşireti: Bu adın Kabil adından dönüştüğü sanılır. Aşirete mensup taifelerin Çorum/Mecitözü Kazası idari sahasında yaşadığı kaydedilir.

Tahar Aşireti: Döğer Boyu arasında da görülen Taharlar, adını tarihte On Oğuzlar adıyla anılan Türk teşekkülünün “*Toharistan*” adlı gurubundan aldığı sanılmaktadır. 630-M.S.759 yılları arasında “*Toharistan Yabguları*” adıyla devlet kurmuş olan Taharlar, Afganistan yöresinde yaygın olarak yaşadıkları ve yaşadıkları bu topraklarda da “*Kabil, Tahar*” gibi aşiret adıyla yerleşim yerleri, dolayısıyla şehirler kurdukları bilinir.²⁰⁵⁷

Yerköy İlçesi Salmanlı kasabası arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan “*Tahar*” adlı mevki, Sulakyurt İlçesi idari sahasında bulunan eski adı “*Kabil*” yeni adı Deredüzü Köyü kurucuları,²⁰⁵⁸ tarihte Çankırı Keskin-î adı verilen kaza idari sahasında kurulmuş ve daha sonraki yüzyıllarda lağv edilmiş “*Tahar-özü*” adlı köyün kurucularının Halaç Aşiretine bağlı olduğu anlaşılır.²⁰⁵⁹

Terzili Aşireti: “Terziler-Terzi” adı ile de anılan bu aşireti, Turgut hoca İğdir Boyu içerisinde yer verirken bazı tarihçiler Avşar ve Kınık Boyları arasında yer vermektedirler.

Varsak teşekkülleri arasında hareket etmiş olan aşiret üyelerinin Karahisar Kazası idari sahasında 12 hanede, Develi Nahiyesi Vadi-i derzi karyesinde 23 hanede, Koçhisar Kazası Yassıviran mezarı, Akçaahır mezarı ve Kemer mezarında 27 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²⁰⁶⁰

Terzi Turahanlı Aşireti: Kayseri sancağı Köstence Nahiyesi Avşarviranında 7 hanede ve Kızılcahan mezarında 2 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

2054 Çorum-Uğurludağ İlçesi Tarihi, Belediye yayını, yıl 2008.

2055 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2056 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.109.

2057 Recep Albayrak, Afganistan Türkleri, Berikan yayınları,s.48. Bu aşiretin Afganistan’da yaygın yaşadığı ve Tahar şehrine adını verdiği bilinir.

2058 Afganistan’ın Kabil şehrini bu aşirete mensup insanların kurduğu bilinir.

2059 Sulakyurt İlçesi Kıykavurgalı köyünde yaşayan “Ünal” soyadı almış oymağın atalarının “Taharetözü köyü”nden gelmiş olması, söz konusu oymağında bu aşirete bağlılığını akla getirmektedir.

2060 A.g.e.Cilt.5.

Ayrıca Sivas İli Merkez civarında Terzi'oglu soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Terzioğlu soyadı, Aksaray ili merkezinde Terzioğlu soyadı ve Nevşehir İli Merkezinde yaşayan Terzioğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Kersenli Aşireti: XVI. Yüzyılda Kenar-ı Irmak Nahiyesi Katırağıl karyesinde 20 hanede, Filipe Karyesinde 15 hanede, İslamlı Nahiyesi Kavacık karyesinde 4 hanede, Kayseri sancağı Küçük-kavacık karyesinde 30 hanede, Kitle mezrasında 2 hanede ve Kavacık mezrasında 7 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁰⁶¹

Karsanlı Aşireti: Kersenli Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Aşiret beylerinden Yusuf' adlı bir kişinin Cebel-i Kozan dahilinde bulunan madenlere müdür olarak atandığı 1848 yılı kaynaklarında yer alır. Dolayısıyla aşiret üyelerinin bölgede bulunduğu anlamına gelir. Aksaray ili mıntıkasında yaşayan Karsanlı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Kama-Kaman Aşireti: Kaman ve Kamadar adı almış oymakların adının buradan bozulduğu sanılır. Kama adı almış taifeler, 1485 yılında Kırşehir mıntıkasında kurulmuş Acıpınar Mezrasında 31 hanede ve Karadığın Kışlağında yaşadıkları belirtilir.

Aşiret üyesi bazı oymakların Malya Kazası idari sahasında bulundukları 1530 tarihli kaynaklardan anlaşılr. Aşiret üyelerinin Kayseri sancağı idari sahası ile Köstere Nahiyesi Çöreğen, Çömlekçi ve Viran mezarlarında, Pınarbaşı Nahiyesi Gümüşdiğin ve Kuruçay karyesinde 26 hanede, Koçhisar Nahiyesi idari sahasında 22 hanede, Keskin Nahiyesi mıntıkasında kurulmuş Kamadar Kışlağı, Kavakgediği Mezrasında 8 hanede yaşadıkları ve Kırşehir yöresinde Kaman adı ile bir yerleşim yeri kurdukları ve bu yerleşim yerinin daha sonraları müstakil bir kaza olduğu kaynaklardan anlaşılr.

Kırşehir İl sınırları içerisinde kurulmuş Kaman İlçesi kurucuları, adı geçen ilçe merkezinde Kaman soyadı ve Hamit Köyünde Kamanlı soyadı almış oymak, Yıldızeli Kazası idari sahasında kurulmuş Kaman köyü ve Pınarbaşı İlçesi Kaman köyü kurucuları, Kızılırmak İlçesi merkezinde Kaman soyadı almış oymak ve Sungurlu İlçesi Karakocalı Köyünde Kurman soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldığı ve dolayısıyla bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Kamadar Yusuf hoca tarafından Varsaklar arasında yer verilen aşiret üyelerinin Keskin Nahiyesi mıntıkasında kurulmuş Kamadar Kışlağı ve Kavakgediği Mezrasında 8 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aşiretin Dulkadirli Aşiretleri ile Kahramanmaraş yöresinden geldiği adı geçen ilin Göksun İlçesi mıntıkasında bulunan Kaman Dağı önemli bir kaynaktır.

Ulu Kamanlı Aşireti: Ekseriyeti Sivas, Artuk-Abad ve Kızılıkümbed yöresi olmak üzere, Eyalet-i Rum'da 347 hane, 2213 nüfusa sahip oldukları 1574 yılına ait kaynaklarda belirtilir.

Hüseyin Hacılı Aşireti: Eymür ve Döğeri Boyu içerisinde de, görülen aşiret Hüseyinli adı ile de kaydolunur. Dulkadirli Aşiretlerden olduğu anlaşılan aşiret, tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Kazasına bağlı bir karye olan günümüzde Çankırı vilayetine bağlı eski adı "Hüseyinhacı" olan Kızılırmak İlçesine adlarını verdiği ve bazı taifelerinin Bozok mıntıkasında 24 hanede yaşadığı belirtilir.

Aşiret üyeleri, Eşkinciyan Nahiyesi ile Yeniil Kazası idari sahasında 103 hanede ve Karahisar-ı Develi Nahiyesi,²⁰⁶² Malya Kazası, Karataş Nahiyesi, Eskiil Nahiyesi idari sahalarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁰⁶³

2061 A.g.e.Cilt.3.

2062 Karacaviran mezrasında yaşadıkları belirtilir.

2063 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Hoca Hüseyin karyesi, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Çobanhüseyin karyesi, Develi İlçesi idari sahasında kurulmuş [Hüseyinli Köyü](#) ve Sarız İlçesi idari sahasında kurulmuş [Mollahüseyinler Köyü](#) kurucularının adlarını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca “*Hüseyin Kethüda*” adlı bir gurubun Kırşehir mıntıkasında kurulmuş “*Öyük ve Kethüda Mezraları*” nda yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Hüseyinli Aşireti: Köstere Nahiyesi Kapaklı karyesinde 22 hanede ve Sırçalı karyesinde 25 hanede, Pınarbaşı Nahiyesi Kemer mezarı, Karacaviran mezarı, Kızılcapınar mezarı ve Söğüdlüce mezarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁰⁶⁴

Ayrıca Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Hoca Hüseyin karyesi, Eskiil Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Hüseyinler karyesi, Develi İlçesi idari sahasında bulunan Hüseyinli köyü ve Sarız İlçesi idari sahasında kurulmuş Mollahüseyinler köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları ihtimaller dahilindedir.

Zekeriya Hacı Aşireti: Adını, Hoca Ahmet Yesevî'nin torunlarından olan “*Şeyh Zekeriya*” dan aldığı sanılır.²⁰⁶⁵ Yörede büyük nüfuzu olduğu anlaşılan aşiretin başında “*Pınur Beyi-Zekariyahacı*” adında bir zatın bulunduğu,²⁰⁶⁶ Kara Hisâr-ı Demürlü Nahiyesi yani, bugünkü Sungurlu İlçesinin doğu kısımlarında “*Hacı Zekeriya*” adıyla vakıf kurup zaviye açtığı belirtilmiştir.²⁰⁶⁷

Aşiret mensuplarının Bozok mıntıkasında kurulmuş “*Yanık, Yalu ve Kışla*” adlı mezralarda 16 hanede, Budak-özü Nahiyesine bağlı “*Pulu-Bunur Beyi, Zekeriya Hacı, Salmanoluğu, İnciroluğu-Boztepe Mezraları*”nda yaşadıkları bilgileri aktarılır.²⁰⁶⁸ Ayrıca Delice-özü Nahiyesi idari sınırları içerisinde “*Pınur Beyi*”²⁰⁶⁹ ve Çiçekdağı Nahiyesi idari sahasında eski adı “*Zekere*” yeni adı “*Yalnızagaç*” adıyla köyler kurdukları anlaşılar.

Zekere adlı bu köyün, XVIII. Yüzyılda yapılan zorunlu İskanla boşaltılıp yöreden gönderildiği daha sonraki yüzyıllarda doğu illerinden gelen bazı Türkmen oymaklar yerleştirildiği anlaşılar. Günümüzde, Sungurlu İlçesi idari sahasında kurulmuş ve yöre ağzında “*Zekerhacılı*” adıyla anılan köyün kurucularının Zekeriya Hacı Aşiretine bağlı olduğu anlaşılar.²⁰⁷⁰ “*Zekeriyalı*” adı ile kaydolunan ve Ağcalı Kabilesi arasında hareket eden bazı oymakların Aşağıkınık Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Beğmişkışla, Kamışcık, Mezra-Karyeleri*” nde 58 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Yapraklı İlçesi Zekeriya köyü aşiret üyeleri tarafından kurulup adı verilmiş köylerimizden olduğu söylenebilir. Bu konu ise tarihte köyde yaşadığı kabul edilen Zekeriya adlı bir Allah dostunun kabul görmesi ve bu zati muhteremin bölgesinde kurulmuş bir vakfın tasarrufunda bulunduğu bilgisi ile desteklenmektedir.

Karakışla Aşireti: Karıkışla adı ile de anılan aşiret üyelerinin Zamantı Nahiyesi idari sahasında 32 hanede, Koçhisar Kazası Ilıcak karyesinde 34 hanede²⁰⁷¹ ve çalışma bölgemizde kurulmuş Sonlarburnu adlı yerleşim yerinde 28 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²⁰⁷²

2064 Rafet Yinanç, Mesut Elibol, a.g.e.

2065 Köprülü, a.g.e., s.77.

2066 BOA.387 ve 998 Numaralı Defterler.

2067 BOA.C.EV.Tarih 13/Ca/H.1154-M.1738.

2068 Halaçoğlu, a.g.e., s.2473.

2069 BOA.387 ve 998 Numaralı Defterler. Bu mezranın Çiçekli Aşiretine bağlı Yerköylü Aşireti içerisinde yer alması Zekariyahacı Aşireti'nin Çiçekli Aşiretine bağlı olacağını kuvvetlendirmektedir.

2070 Söz konusu köyün XX. Yüzyılın başlarında “*Zekerhacılı*” adıyla anılması Dahiliye Umum Müdürlüğü Haritası.

2071 A.g.e.

2072 A.g.e.

Kınık Nahiyesi “*Koçikethüda Kışlası*” nda yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, Eskiil Kazası idari sahasında Karakışla adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.²⁰⁷³

Reyhanlı Aşireti:²⁰⁷⁴ Tarihte, çalışma bölgemizde kurulmuş Mutakat-ı Reyhanlı Nahiyesi ve Antakya İli Reyhanlı İlçesi aşiret mensuplarının, kurup, adını verdiği bir yerleşim yerleri olduğu anlaşılr.

Aşiret üyeleri tarihte 2000 hane ahalisi ile konar-göçer bir hayat yaşadıkları, Halep yöresinde kışlayıp, Sivas yöresinde yayladıkları,²⁰⁷⁵ bazı taifeleride Sivas ve Yeniil mıntkasında yaşayıp Karamahmud hanında kışlarken Kargılık, Çobankaya mevkiinde yayladıkları belirtilir.

Aşiret üyelerine ilişkin bir vesikada yaylak ve kışlaklarına gidip gelirlerken,²⁰⁷⁶ sürüleriyle yerleşik halde bulunan ahalinin ekili ve dikili mülküne zarar verdiklerinden dolayı, ahalinin şikâyeti üzerine Maraş Beylerbeyi duruma müdahale etmiş ve aşiretle çatışmalara girmiştir. Denilmektedir.

Aşiretin kavgacı ve kalabalık olmasından dolayı bu çatışmalarda Maraş Beyinin oluşturduğu silahlı güç yenilmiş ve aşiretle hükümet arasındaki ciddi husumetler başlamıştır. Bunun neticesi olarak aşiret üyeleri zorunlu iskana tabi tutulmuş, 1780 yılında, bazıları Amık ovasına,²⁰⁷⁷ bazıları Orta Anadolu’da bulunan otlak alanlara yerleştirilmişlerdir.²⁰⁷⁸

Ayrıca 1800’lerde aşiret üyelerinin 50.000 den fazla nüfusa sahip olduğu ve 3000 atlı 3000 yaya olmak üzere toplam 6000 asker çıkabildikleri belirtilir.

Konar-göçer Türkmenlerden olduğu bilgileri aktarılan, aşiret üyelerinden bazı tâifelerin 1762 yılında Gürün civarında bulunduğu ve aşiretin büyük bir çoğunluğunun XVIII. Yüzyılda yapılan zorunlu göçlere tabi tutularak Rakka’ya göçürüldükleri kaynaklarda yer alır.²⁰⁷⁹

Ayrıca Sivas İli Merkez civarında yaşayan Reyhan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Reyhanlılara Bağlı Aşiretler: *Kodalı, Tevekkal-Tokeli, Sarıveli, Bahadır, Torunlar, Tokullu, Mürselli, Kara’ca Ahmetli, Hösükoğulları, Mucukoğulları, Karamahmut Aşiretleri.*²⁰⁸⁰

Kodalı Aşireti: Adını, eski yurtları olan Elbistan yöresinde bulunan “*Kodalı çayırılığı*” adlı mevkiden aldığı anlaşılr.²⁰⁸¹ Sorgun İlçesi “*Kodalı ve Kodalıçiftliği Köyü*” kurucuları, Zamantı Kazası idari sahasında Kodalvıran karyesi adı köy kurucuları, tarihte Yeniil Kazası Kazası idari sahasında kurulmuş Avansarayı (Kudallı) karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Bazı taifeleri Konya/Ereğli İlçesi civarında Bekdik Aşireti içerisinde bulunduğu ve bu oymakların bölgede halen Kodallar olarak anılıp, soyadı olarak Kodalı adı aldığı belirtilir.²⁰⁸²

2073 BOA. 387 Numaralı Defter, Eskiil Kazası,cilt.I.,s.57.

2074 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.23. adlı eserinde Reyhanlı Aşiretini Bayatların Suriye Kolunu oluşturduğu bilgilerini aktarmaktadır. A.Gündüz,a.g.e.,s.145.

2075 Kuzucu,a.g.Site-makale.

2076 Altınok,a.g.e.,s. Ayrıca Reyhanlı Aşireti’nin Pehlivanlı Aşireti ile akraba aşiret olduğu bilgisi aktarılmaktadır.

2077 Halaçoğlu,a.g.e.,s.7.

2078 A.g.e.,s.8.

2079 Sümer, Oğuzlar,s.284. (Torun Aşiretine mensup tâifelerin Kayseri İli Pınarbaşı ile Sarız bölgelerinde yaygın olarak yaşadığı bilgileri aktarılmaktadır).

2080 A.Gündüz,a.g.e.,s.145. Türkiye’nin adı geçen eserinde ise Reyhanlı Aşiretine bağlı olarak *Sarıcalar, Tokalı-Tökelli, Kabaklar, Tonlu-Donlu, Kurallı-Kuranlı, Salalı, Okçular, Karaahmedli Aşiretleri* yer almaktadır.

2081 Dr. Ali Sayar, Dulkadirli Hanedan silsilesinden. Arıca, aşiretin bazı uzantılarının Konya, Ereğli İlçesi civarında Bekdik Aşireti içerisinde bulunduğu ve soyadı olarak “Kodalı” adı aldığı belirtilir.

2082 Dr. Ali Sayar.

Sungurlu İlçesi Kavşut Kasabasında “*Codal*”,²⁰⁸³ Hacıosman Köyünde “*Kodak*”, Mehmetbeyli Köyünde “*Codar*” adlı mevkîye adını vermiş oymak, Bağcılı Köyünde “*Eskitürk*”, Sarıkaya Köyünde “*Tıknazoğlu*”, Büyükpoltalı Köyünde “*Minderci*” soy, “*Kodal*” sülale adı almış oymaklar, bu oymakların dedelerinin Delice İlçesi Büyükyazlı Kasabasından gelmiş olduğu bilinmekte ve Büyükyazlı Kasabası kolunu “*Aslıyüce, Atlı, Yıldız*” soyadı taşıyan oymaklar oluşturduğu rivayet edilmektedir.²⁰⁸⁴

Niğde İli Has köyünde Kudal soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Kodal soyadı, Felahiye İlçesi Mıntıkasında Kodalo soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Kodal soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Kodaloğlu soyadı almış oymak, Çorum İli merkezinde “*Kodal*” soyadı almış oymak, Köpüklü köyünde “*Kodaloğlu*” sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi Küçükhrıka Köyünde “*Codar*” sülale, “*Çavdar*” soyadı almış oymak, Büyükhırka Köyünde “*Codar*” sülale adı almış oymak, İbrahim Köyünde “*Codar*” sülale adı almış oymak, Kırşehir İli Dulkadirli Kasabası Karşıyaka Mahallesinde “*Kodak*” adı almış oymak, Kaman İlçesi Aydınlar Köyünde “*Kodal*” soyadı almış oymak, Mucur İlçesi idari sahasında kurulmuş Karakuyu Köyünde yaşayan bazı taifeler ve Karşıyaka Köyünde “*Kodallı*” soyadı almış oymak,²⁰⁸⁵ Yozgat İline bağlı Derbent Köyünde “*Codar*” soyadı almış oymak,²⁰⁸⁶ Boğazkale İlçesi Evren (Yekbas) Kasabasında “*Codar*”, Evci Kasabasında “*Kodak*”, Kırşehir İli merkezinde “*Kodal-ı, Kodaz, Kodak*”, Kaman İlçesi Aydınlar Köyünde “*Kodal*”, Çorum İli Kalehisar Köyünde “*Codal*”, Görele İlçesi İmat Köyünde “*Kodal*”, Oğuzlar İlçesi Ağaççam, Çeşme M. Karaören Köylerinde “*Kodak ve Kodal*”, Çekerek İlçesi Demircialan Köyünde “*Kodal*” soyadı almış oymak²⁰⁸⁷ ve Ankara İli Yakupabdal Köyünde yaşayan bazı taifelerin “*Kodallı Aşireti*” ne bağlı olduğu söylenebilir.

Ayrıca “*Eksikli*”,²⁰⁸⁸ *Corşlu, Löklü ve Yirdinli*” Aşiretlerinin akraba aşiret olduğu belirtilir.²⁰⁸⁹

Tokullu Aşireti: Tokalı, Tokeli adı ile de anılır. Reyhanlı Aşiretine bağlı olan aşiret üyelerinin Yeniil ve Çankırı idari sahalarında yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılr. Aşiret üyelerinin kendi adları ile kurdukları Tokullu adlı köyün günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında kaldığı alan araştırmalarından anlaşılr.²⁰⁹⁰

Tokeli Aşireti: Tevekkal adı ile de anılır. Reyhanlı Türkmen Aşiretine bağlı olan oymakların Yeniil Kazası ve Çankırı idari sahalarında uzantılarının bulunduğu anlaşılr.

Sarıveli Aşireti: Aşiret üyelerinin Sarız yöresinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

2083 Bu oymağı günümüzde Cobul soyadı almış oymak olduğu ve bu oymağı mensup Mehmet Oğlu Nuri adında bir askerin 1915 yılında Ahlat'ta şehit düştüğü bilinir.

2084 Erdoğan Aslıyüce; Yesevî Vakfı Gen. Başkanı, Gazeteci-Araştırmacı yazar. Erdoğan Beyle birlikte yaptığımız araştırmada Kodal Aşireti'nin Büyükyazlı Kolunu oluşturan oymaklar üzerine durulmuş ve adı geçen köyden Aslıyüce ve onun aşireti olabileceği kararına varılmıştı. Ama, daha sonraki zamanlarda köyün yaşlıları bu tezin doğru olmayabileceğini aktardılar. Burada kesin olan Sungurlu İlçesi Sarıkaya, Bağcılı ve Büyükpoltalı Köyleri Koluna mensup oymaklar halen atalarının Büyükyazlıdan geldiklerini anlatmaktadırlar. Annem Cennet hanımda bu aşiretin Sarıkaya Köyü kolundandır.

2085 A.Gündüz, a.g.e., s.145.

2086 Necati Çavdar, Adı geçen oymak üyesi. Büyükhırka, Küçükhrıka ve Derbent Köylerinde yaşayan aşiret üyelerinin üç kardeş olarak Çorum yöresinden geldikleri ve bu köylere yerleştikleri bilgilerini vermektedir.

2087 Koç; A.g.e. - H. Aslan Eskitürk; Bağcılı Köyü. Söz konusu oymağın mensubu.

2088 Halaçoğlu, a.g.e., s.122.

2089 A.Gündüz, a.g.e., s.145. 1800'lerde 50.000 den fazla nüfusa sahip olan Reyhanlı Aşireti 3000 atlı 3000 yaya olmak üzere toplam 6000 asker çıkabildikleri belirtilir. (Bayat İlçesi “Tevekle Köyü” kurucuları adını bu aşiretten aldığı düşünülür.

2090 Türkay, a.g.e., s.619. (geçmişte Çankırı idari sahasında bulunan Tokullu köyü günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında kalmıştır.

Bahadır Aşireti: Aşiret üyelerinin 1683 yılında II. Viyana Kuşatmasında görev aldığı belirtilmekte ve yörede uzantılarının bulunduğu anlaşılmaktadır.²⁰⁹¹

Tarihte Kayseriye yöresinde bulunduğu anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin,²⁰⁹² Karacadağ Nahiyesi idari sahasında Bahadır adı ile bir köy kurdukları, Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında Kozluca köyünde 31 hanede ve Kırancık mezrasında 22 hanede yaşadıkları, bazı taifelerinin, Maraş/Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁰⁹³

Ayrıca Kırşehir İli Homurlu köyünde “Bahadır” adı almış oymak, Balişeyh İlçesi Eldelek Köyünde “Bahadır” soyadı almış oymak ile Sulakyurt İlçesi Çevrimli Köyünde “Bahadır” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

Dağ Bahadırlısı Aşireti: Adlı bir aşiretin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.

Ayrıca İmranlı İlçesi idari sahasında bulunan Bahadun köyü kurucuları, Bünyan İlçesi Güllüce, Topsöğüt ve Elbaşı köyünde Bahadır soyadı, Pınarbaşı İlçesi BüyükkümArmud köyünde Bahadır soyadı, Akkışla İlçesi Merkezinde Bahadır soyadı, Acıgöl İlçesi Tatların mahallesinde Bahadır soyadı almış oymak üyeleri ile Gemerek İlçesi Merkez civarında Bahadır soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

Torunlar Aşireti: Adı, asıl zâde, soylu manasına geldiği ve konar-göçer Türkmen taifesine bağlı olduğu belirtilir.²⁰⁹⁴ Aşiret üyesi bazı taifelerinin, Kayseriye (Pınarbaşı, Sarız), Bozok, Kırşehir yöresinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁰⁹⁵

Torun Han adı ile kaydolunan ve Türkmen taifesine mensup olduğu anlaşılan bazı oymaklarında Zamantı, Yeniil, Kır-şehir, Salmanlı Sağır bölgelerinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁰⁹⁶

Bazı taifeleri Bozok mıntıkasında kurulmuş “Orhanoğulları, Elmahacılı Zir, Niğeroğlu Karyeleri” nde yaşadıkları vesikalarda yer almaktadır.²⁰⁹⁷

Aşiret üyesi bazı taifelerin XVIII. Yüzyılda yapılan zorunlu göçlere tabî tutuldukları ve yöreden göçürüldükleri bilinir. Bu konuda geniş bilgi ilgili bölümde verilmiştir.²⁰⁹⁸

Sungurlu İlçesi Mahmatlı Köyü arazisi içerisinde “Torunol” adlı değirmene,²⁰⁹⁹ Eski adı Kızılviran olan Uğurludağ İlçesi merkezinde “Torunoğlu” sülale adı almış oymak, Çorum İli Narlı köyünde “Torunoğlu” sülale adı almış oymak, Çorum İli Karahisar köyünde Torunoğlu sülale adı, “Akceceli karyesi” kurucuları, almış oymak, Uğurludağ İlçesi idari sahasına “Torunlar” adlı köye, Sulakyurt İlçesi idari sahasına “Torunol” adlı köye adlarını vermiş oymaklar,²¹⁰⁰ Uğurludağ İlçesi

2091 Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti Tarihi,s.37.

2092 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2093 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

2094 Kırzioğlu,a.g.e.,s.30.

2095 Türkay,a.g.e.,s.624. Eserinde, Torun Aşiretini, Musa Hacı Aşireti arasında yer vermiştir.

2096 A.g.e.,s.624.

2097 BOA.ML.VRD.TMT.d. Dosya sıra no. 14139. Günümüzde Yerköy İlçesi idari sahasında kalmış bulunan Elmahacılı Zir-Aşağıelmahacılı köyünde Torun Aşireti mensuplarının halen yaşadıkları ve “Alıcı” soyadı taşıdıkları belirtilir.

2098 Sümer, Oğuzlar,s.284. (Torun Aşiretine mensup taifelerin Kayseri İli Pınarbaşı ile Sarız bölgelerinde yaygın olarak taşıdığı bilgileri aktarılmaktadır).

2099 Torunol adlı bu değirmenin Sungurlu İlçe merkezinde yaşayan Akyol soyadı almış oymağın işletmiş olması bu oymağın söz konusu aşirete bağlı olma ihtimalini doğurmaktadır.

2100 “Torunol Köyü-mezrası” nda yaşayan taifenin 1935’li yıllarda köylerini sel basması sebebiyle 8 hane olarak eski adı Şemsettin, yeni adı Çayoba Köyüne yerleştiği belirtilmektedir.

merkezinde “*Torunoğulları*”, Saz köyünde “*Torunoğulları*” sülale adı almış oymaklar,²¹⁰¹ İskilip İlçesi Okçular-Seyirçayı ve Çukur Köyünde “*Torun-oğulları*” adı almış oymaklar, Delice İlçesi Fadilobası köyünde “*Torunlar*” sülale adı almış oymak, Çandır İlçesi Kozan köyünde “*Torunlar*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.²¹⁰²

Ayrıca Sivas İli Torun köyü kurucuları, Sivas/Ece mahallesinde Torun sülale adı almış oymak, Sarıyahşi İlçesi [Yenitorunobası](#) köyü kurucuları, Sarız İlçesi [Büyüksöbeçimen Köyünde](#) yaşayan bazı oymaklar,²¹⁰³ Kayseri İli Karaderebağları semtinde Torunoğlu soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Torun soyadı, Bünyan İlçesi Karaören köyünde Torun soyadı, Niğde ili İçmeli ve Özyurt köyünde Torun soyadı, Çamardı İlçesi Kula köyünde Torun soyadı, Kayseri İli Melikgazi semtinde Toruntay soyadı, Develi İlçesi İncesu köyünde Torun soyadı,²¹⁰⁴ Sarıyahşi İlçesi Yayla köyünde Torun soyadı, Gülağaç İlçesi Merkezinde Torun soyadı, Ağaçören İlçesi Merkezinde Torun soyadı, Ürgüp İlçesi Başdere köyünde Torun soyadı, Sivas İli Merkez civarında Torun soyadı, Bünyan İlçesi Karacaviran köyünde Torun soyadı,²¹⁰⁵ Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Torun soyadı, Hacıbektas İlçesi Balıkbağciftliği köyünde Torun soyadı, Avanos İlçesi Kalaba köyünde Torun soyadı, Acıgöl İlçesi Tatların adlı yerleşim yerinde Torun soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Torun soyadı, Şarkışla İlçesi Benlihasan köyünde Torun soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçesinde Torun soyadı, Koyulhisar İlçesi Yalnıztepe köyünde Torun soyadı almış oymak, Ayrıca Çorum İli Ayarlıkbağları, Bayat, Çeşmeören, Ahiilyas ve Burun Köyü, Çiçekdağı İlçesi Boyalık, Şahinoğlu ve Hacıoğlu Köyü, Akçakent İlçesi Avanoğlu ve H. Fakılı Köyü, Bayat İlçesi Yenişeyhler ve Demirciler Köyü, Uğurludağ İlçesi Yeşilyurt Köyü, Akçakent İlçesi Avanoğlu ve Ömeruşağı Köyü, Boztepe İlçesi Karacaören Kasabası, Alaca İlçesi İshaklı Köyü, Boğazkale İlçesi Karakeçili Köyü, Kırşehir İli Ulupınar Kasabası, Sorgun İlçesi Mansuroğlu Köyü, Ilgaz İlçesi Alıç köyü, Elmadağ İlçesi Yukankamışlı Köyü, Kaman İlçesi Körmehmetli ve Benzer Köyünde yaşayan “*Torun-lar*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı söylenebilir.

Toran adı ile de anılan aşiretin Avşarlar içerisinde en gözü kara ve savaşçı bir aşiret olduğu belirtilir.²¹⁰⁶

Avrad ile don yıkamaya giderler

Yinede kavgasını yaman ederler

Karahacılı’da kuzu güderler

Daha kime cıda atar Torunlar.

Şiirin bu dörtlüğünden, erkeklerinin kadın çamaşırı yıkayacak kadar hamarat oldukları anlaşılar.

Dimlekli Aşireti: Torunan adı ile de kaydolunur. Türkmen taifesine bağlı olan aşirete bağlı oymakların Niğde sancağı dahili ve Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.²¹⁰⁷

Mürsellî Aşireti: Mursallı, Mürceli, Mürselkocalı adı ile de anılır. Bozulus Türkmen taifesine bağlı olduğu belirtilen aşiret üyelerinin Bozok civarında önemli bir nüfusa sahip olduğu ve tarihte Divriği yöresinde Mursal adlı nahiye kurdukları anlaşılar. Bazı taifelerin Kır-şehri yöresinde kurul-

2101 Bu sülale Soyadı Kanunu’nda “Torun, Demir” soyadı almışlardır.

2102 Kozan köyünde yaşayan Torunlar oymağının “Şahin ve Doğan” soyadı aldığı belirtilir.

2103 Büyüksöbeçimen köyüne Torun Aşirete bağlı taifeler yerleştiği belirtilir.

2104 Kayseri İl Yıllığı.

2105 A.g.e.

2106 Önder,a.g.e.,s.

2107 Halaçoğlu,a.g.e.

muş “*Kızkapan Mezrası*”nda 25 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²¹⁰⁸ Ayrıca Yapraklı İlçesi idari sahasında bulunan “*Mürselli köyü*” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Kara’ca Ahmetli Aşireti: Adını, Anadolu ereni “*Karaca Ahmet*”ten aldığı sanılır. Balışeyh İlçesi “*Karaahmetli köyü*” kurucuları, Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karacaahmetli köyü*” kurucuları, Sivas İli merkez Kaleardı mahallesinde Karaahmedoğlu sülale adı almış oymak üyeleri,²¹⁰⁹ Bünyan İlçesi Samağar köyünde Karaahmetoğulları sülale adı, Zara Kazası Nasır, Gühertaş, Ekinli-Deveske, Çatırviran köylerinde Karaahmedoğlu sülale adı, Çorum İli merkezinde yaşayan “*Karaahmetoğlu*” soyadı, Kınık köyünde “*Karaahmetoğulları*” sülale adı almış oymaklar ve Özvatan İlçesi Mıntıkasında Karaahmet soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.²¹¹⁰

Karamahmut Aşireti: Reyhanlı Aşireti ile aynı yaylağı kullanmış bulunması bu aşirete bağlı olacağını akla getirmektedir. Eski İlçesi Karamahmut yaylasında yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar. Ayrıca Kayseri İli Melikgazi semtinde Karamahmut soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Taycı Aşireti: Taydı, Taygı Avşarı, Taygı, Tabğı, Talkı adı ile de anılır. Türkmen taifesinden olduğu belirtilen aşirete mensup taifelerin Aksaray Kazası Körbeğ karyesinde 2 hanede, Sivas ve Bozok eyaletleri idari sahasında yaşadığı tarihi kaynaklarda yer alır.²¹¹¹

Ömerli Aşireti: Ömer-oğlu adı ile de anılan aşiret üyelerinin İslamlı Nahiyesi Özi karyesinde 36 hanede, Aksaray sancağı Kayışmarini karyesinde 14 hanede ve Koçhisar Kazası idari sahasında 21 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²¹¹²

Ürgüp Kazası idari sahasında Evladı Ömer adlı aşiret üyeleri, Kılseme Nahiyesi idari sahasında Ömerhacı karyesi, Anduğu Nahiyesi idari sahasında Ömerli karyesi, Sivas Kazası idari sahasında Ömercik karyesi, Suşehri Nahiyesi idari sahasında Ömercik karyesi (Bu köyler aynı köy olmalı), ve günümüzde [Kocasinan](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Eskiömerler köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Teberrük Aşireti: Mehmet ve Teberrühacılı adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Malya Nahiyesi Teberrük mezrası, Hacıbozca mezrası, Kayırtığın mezrası ve Kızılviran mezrasında 73 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²¹¹³

Ayrıca Sivas İli merkez Kaleardı ve Bab-ı Kayser mahallesinde Teber sülale adı,²¹¹⁴ Hamurkesen mahallesinde Teberoğlu sülale adı,²¹¹⁵ Niğde İli Merkezinde Teberrük soyadı, Sarız İlçesi Karapınar köyünde Teber soyadı, Pınarbaşı İlçesi Beserek köyünde Teber soyadı, İmranlı İlçesi Uzuntemur, Yaylacık ve Aşağıçulha köyünde yaşayan Teber soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

Vartan Aşireti: Aşiret mensuplarının, Kayseri sancağı Vartan kışlası ve Söğütlüce mezrasında 25 hanede yaşadıkları 1543 yılı kaynaklarında yer alır.²¹¹⁶

2108 Yaşar,a.g.e, Halaçoğlu,a.g.e.

2109 Şahin,a.g.e. Bu ailenin 1835 yılında Konya yöresinden geldiği bilgisi aktarılır.

2110 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

2111 Türkay,a.g.e.

2112 Yusuf hoca, A.A. adlı eserinde Koçhisar Kazası idari sahasında yer alan taifeyi Büğdüz Boyu arasında yer vermiştir.

2113 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

2114 Şahin,a.g.e. Bu ailenin 1835 yılında Konya yöresinden geldiği bilgisi aktarılır.

2115 Sezgin Zabun, Sivas Temettuat Defteri (1844-1845), Cilt.V.s.,101.

2116 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

Virancık Aşireti: Aşiret mensuplarının Malya Nahiyesi Akınlar karyesinde 6 hanede, ayrıca Kayseri sancağı Aktol, Hacıbozca karyesi, Derecik karyesi, Kesidere karyesi ve Efker kışlaklarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²¹¹⁷

Tüccarlı Aşireti: Aşiret mensuplarının Yeniil Kazası idari sahasında 250-300 civarında hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²¹¹⁸

Ayhan Aşireti: Ayhan adı almış oymakların ekseriyetle Avşarların yaşadığı bölgelerde olmaları bu boya bağlılıklarını kuvvetle muhtemel kılar. Aşiretin tarihte isim yapmış Ayhan Baba adlı bir beyinin Avanos İlçesi Büyükkayhan ve Küçükayhan köyünde yaşadığı günümüze ulaşmış türbesinden anlaşılmaktadır.²¹¹⁹

Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Ayhan karyesi kurucuları,²¹²⁰ Gemerek İlçesi Karaoğlu köyünde Ayhan soyadı, Sivas İli Merkezi ve Yıldız köyünde Ayhan soyadı, Yıldızeli İlçesi Yolkaya köyünde Ayhan soyadı, Acıgöl İlçesi Kurugöl köyünde Ayhan soyadı, Ürgüp İlçesi Başdere ve İbrahimpasha köyünde Ayhan soyadı Niğde İli Hacıbeyli, Dikilitaş, Dünderli, Alakuş, Köyiçi, Kırkpınar köyünde Ayhan soyadı, Bor İlçesi Kılavuz köyünde Ayhan soyadı, Ulukışla İlçesi Alihoca köyünde Ayhan soyadı, Yahyalı İlçesi Mustafabeyli köyünde Ayhan soyadı, Felahiye İlçesi İsabey köyünde Ayhan soyadı, Bünyan İlçesi Sultanhanı köyünde Ayhan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir. 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller bu düşüncemizi güçlendirir.

Sindel Aşireti: Aşiret üyelerinin Develi İlçesi Sindelhöyük köyü ve Yeşilhisar İlçesi Sindel (Kovalı) köyünü kurdukları anlaşılr.²¹²¹

Cevanşir Aşireti: Aşiret üyelerinin Develi İlçesi idari sahasında bulunan Millidere köyünde yurt tuttıkları anlaşılr.²¹²²

Uzun Osmanlı Aşireti: Aşiret mensuplarının, Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahasında 23 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²¹²³

Turnan-i Taifi Aşireti: Aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası idari sahasında 70 civarında hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır. Ayrıca aynı aşiret olduğu anlaşılan Taifi Avşar adlı aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası idari sahasında 358 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Yaban Evladı Aşireti: Aşiret mensuplarının Kayseri sancağı Ekizli kışlağında 32 hanede, Müged mezarası, Karakaya mezarası ve Zoğan mezarasında 38 hanede, Köstere Nahiyesi Gölet karyesinde 43 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²¹²⁴

Mazıcı Aşireti: Koçhisar Nahiyesi idari sahasında 3 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

2117 A.g.e.Cilt.5.

2118 A.g.e.Cilt.5.

2119 Avanos İlçesi Aynanlar köyü (Büyük ve Küçükayhan) köyü. Bu Allah dostu, yardımsever zati muhteremin köyü kuran kişi olduğu ve köyde yurt tutmuş bazı oymakların ataları olduğu kabul edilir. Köy Alevi cemaatine mensup oymakların yaşadığı bir köyümüz. www.ayhankoyu.net

2120 Bu karye sınırları içerisinde önemli bir kervan yolu geçer ve önemli bir kervansaray bulunur. Köyü kurduğu kabul edilen ailelerin 150 yıl evvel Van, Tatvan muntakasından geldikleri ve Kilveren Türkmen Aşireti mensubu oldukları belirtilir. Aşiret üyeleri geliş yolu üzerinde bulunan Büyükekek, Çavdarlı, Sımandı ve Gökçaya bölgelerinde de uzantılarının olma ihtimallerini söylerler.

2121 www.avsarobasi.com adlı siteden alınmıştır.

2122 www.avsarobasi.com adlı siteden alınmıştır.

2123 Halaçoğlu, a.g.e.Cilt.5.

2124 A.g.e.Cilt.5.

Yortan Aşireti: Yurtan adı ile de kaydolunan bu aşiret Türkmen tâifelerine bağlı olduğu belirtilir. Aşirete mensup tâifelerin Kara Hisâr-ı Demürlü, Budak-özü, Yozgat, Konur, Çerkeş ve Kırşehir sınırları içerisinde aşiret adıyla yani, “Yortan” adıyla köyler kurdukları anlaşılr.²¹²⁵

Yeniil Kazası idari sahası, Karataş Nahiyesi idari sahasında Yortan (Yartan) adı ile köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Yozgat İli Yazıpınar Köyünü kurmuş oymak,²¹²⁶ Sorgun İlçesi Sorguntatlısı Köyü arazisi içerisinde bulunan “Yortan” adlı mevkîye adını vermiş oymak, Hurman Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ağcakoca karyesi, Akdere karyesi, Gököyük karyesi,²¹²⁷ Elbistan/Ahsendere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Küredicek mezrasında yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²¹²⁸ Yine, aşiret üyelerinin Çankırı ve Kırşehir yöresinde köyler kurdukları bilinir.

Mikailli Aşireti: Yortan Aşiretine bağlı olduğu belirtilir.²¹²⁹ Bazı tâifeleri Çankırı İne yaylağı’nda 122 hanede yaşadıkları 1579 yılı kaynaklarında,²¹³⁰ bazı tâifelerinin Ankara/Haymana Kazası idari sahasında 500 nüfusla 150 hanede yaşadıkları daha sonraki yüzyıllara ait kaynaklarda belirtilmiştir.²¹³¹

Tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Mikailviranı karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Mikailli karyesi, Kırşehri Kazası Mikailli karyesi, Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında Mikail ve Mikailhisarı karyeleri kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr. Çerkeş Kazası havalisinde bulunan yaylalarda yayladıkları bilgisi bilgisi aktarılır.

Ürgüp İlçesi idari sahasında Mikail oğulları sülale adı almış oymak, Kırşehir İli Boztepe İlçesi Karacaören de yaşayan Balcı soyadı almış oymağın Hacıbektaş İlçesi Mikail-li mevkiinden gelmiş olması bu aşirete bağlı olacağı izlenimi vermektedir.

Ayrıca Kırşehir İli Boztepe İlçesi Karacaören Köyünde yaşayan “Balcı” soyadı almış oymağın Hacıbektaş İlçesi Mikail-li mevkiinden gelmiş olması bu aşirete bağlı olacağı izlenimi vermektedir.

Taşan-lı Aşireti: Aşiret mensuplarının İslamlı Nahiyesi Acıgöl karyesinde 22 hanede, Sarıoğlan karyesinde 29 hanede, Akçaosman mezrasında 27 hanede, Zamantı yöresinde 21 hanede, Develi Nahiyesi Süleymanfakili karyesi ve Doluca karyesinde 33 hanede, Sürtnme karyesinde 16 hanede, Sandala karyesinde 50 hanede ve Dutan mezrasında yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²¹³²

Ayrıca Yörükhan taifesine bağlı olan aşirete bağlı bazı oymakların Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Boynuinceli Aşireti: Yörede yaygın olarak yaşadıkları anlaşılan aşiretin bir teşekkül oluşturduğu ve bünyesinde birçok aşireti barındırdığı anlaşılr. Beğdili Boyu arasında da kaydolunan aşirete bağlı olduğu anlaşılan bazı tâifelerin 1507 yıllarında konar-göçer yaşadığı yazın, Rum

2125 Türkay,a.g.e., ,s.572. (Sinop İli Boyabat İlçesi’nin diğer bir adının “Yortan” olduğunu belirtilmektedir. Yortan Aşireti üyelerinin tarihte Bolu (Kıbrıs, Konrapa), Tarsus (Ulaş, Kosun) yöresinde 1.429 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılr.

2126 Yaşar,a.g.e.,s.43.

2127 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

2128 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

2129 Yaşar,a.g.e.,s.43.

2130 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4

2131 A.Gündüz.,s.257.

2132 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

diyarında yaylayıp kışın, Şam civarında kışladığı ve söz konusu yıllarda 200 çadır ahaliden oluştuğu bilgisi aktarılır.²¹³³

Aşiret üyesi bazı taifelerinin Sultan III. Ahmet devri 1703-1730 yıllarında Nevşehirli Sadrazam İbrahim Paşa tarafından inşa ettirilen Nevşehir köyünün (bu günkü Nevşehir İli) şenlendirilmesi amacıyla arazi verilerek iskan edildikleri belirtilir.²¹³⁴

Tarihte, Niğde yöresinde Boynuinceli, diğer adı ile Aşireti Sarıkaraman adlı kaza statüsünde bir şehir kurmuş,²¹³⁵ Sivas vilayeti, Aksaray sancağı, Niğde sancağı, Nevşehir Kazası, Hacıbektaş Kazası, Koçhisar Kazası, Kırşehir sancağı, Ilgaz Kazası, Danişmentli Kazası idari sahalarında yaygın olarak görülen aşiret üyesi bazı oymakların yazları, Develi Kazası yöresi, Erciyes dağı yaylaklarında yayladıkları, kışlarında Aksaray ile Kırşehir yörelerinde kışladıkları ve²¹³⁶ XVIII. Yüzyılda yanlarına aldıkları Herikli, Karacakürt, Deler (Deliler), Sıdıklı (Sadıklı), Savcılı, Karacalı, Sarı Karaman, Dumanlı, Bekdikli, Ceceli, Kütüklü, Kurd Mihmadlı, Kelemenli, Kurutlu (Kurtlu), Kızılhalilli Aşiretleri ile büyük bir teşekkül oluşturduğu kaynaklarda yer alır.²¹³⁷

Aşiret mensubu 800 hane ahalیه 1729 yılının Mart ayında taştan evler yapılarak yerleştirildiği,²¹³⁸ aşiret mensubu bazı taifelerin 1793 yılında Sadrazam İbrahim Paşa Efkaında ziraat ettikleri ve²¹³⁹ bazı taifelerinin de Aksaray, Kırşehir, Süleymanlı, Mucur, Hacıbektaş kazalarında sakin oldukları belirtilir.²¹⁴⁰

1814 yılında Piroğlu Mehmed Bey yönetiminde Aksaray sancağı ve Kayseri civarında görülen aşiret mensubu bazı oymakların,²¹⁴¹ 1845 yılında Nevşehir, Aksaray ve Kırşehir civarlarında yurt tuttıkları,²¹⁴² bağlı bazı oymakların Konya ile Koçhisar arasında bulunan Çiğinağıl'a,²¹⁴³ bazı taifelerinin Nevşehir'den alınarak Eskiil Kazası ile Kırşehir sancağı Süleymanlı Kazasındaki İbrahim Paşa Vakfından olan boş ve harap köylere yerleştirildikleri belirtilir.²¹⁴⁴

Nevşehir'e yerleştirilen oymakların, Salur'u büyük mahallesi 102 hane, Salur'u küçük mahallesi 106 hane, Boynuinceli mahallesinde 98 hane, Kürtmehmetli mahallesinde 72 hane, Horasanlı mahallesinde 22 hane, Bekdik mahallesi'nde 79 hane, Kütüklü mahallesinde 35 hane, Herikli mahallesinde 79 hane, Dumanlı mahallesinde 127 hane, Karacakürt mahallesinde 59 hane, Delüler mahallesinde 29 hane, Savcılı mahallesinde 174 hane, Kurtulu mahallesinde 43 hane,

2133 Ahmet Refik, a.g.e.,s. 69. Ayrıca Boynuinceli Aşireti'nin Beğdili Boyuna bağlı olduğu yönünde de görüşler bulunmaktadır.

2134 Ahmet Gündüz; Türkmen Yurdu Kırşehir. Tarihi, Aşiretleri, Cemaatleri, Boyları,s.89.

2135 Sezen,a.g.e.,s.4. Tarihte *Boynuinceli* adı ile de anılmış bulunan bu yerleşim yeri, 19 Yüzyılda Niğde, Kar - man eyaletine bağlı kaza iken, daha sonraları Balcı, Ortaköy, Niğde'ye bağlı köy ve merkezinin bu günkü Sarıkaraman kasabası olduğu belirtilir.

2136 Ahmet Gündüz; Türkmen Yurdu Kırşehir. Tarihi, Aşiretleri, Cemaatleri, Boyları,s.87.

2137 Türkay,a.g.e.,s.65.

2138 Mustafa Fırat Gül, Nevşehirli Damad İbrahim Paşa'nın İskan Faaliyetleri, adlı tezi. Boynuinceli Aşireti üy - lerinin çoğu okur-yazar, meslek sahibi ve varlıklı kişilerdir. Ve çoğu hac vazifesini ifa eylemiştir Nevşehir'e yerleştirilen bu cemaatlerden hane başına 1,5 kuruş zemin vergisi ile işleyecekleri arazi vergisi (ki bu vergide Nevşehir-i Dilara Vakfı'na ödenmesi kararlaştırılmıştır) dışında kesinlikle vergi alınmaması net bir şekilde ifade edilmiştir.)

2139 BOA. Fon Kodu: C..EV. Gömlek No:12692 Dosya No:251 Tarih: 19/Ş /1199 (Hicrî)

2140 BOA. Fon Kodu: NFS.d.. Gömlek No:3519.

2141 BOA. Tarih: 27/S /1230 (Hicrî) Dosya No:749 Gömlek No:35365 (Piroğlu yönetimi ile Aksaray, Kırşehir ve Nevşehir'den kurşun taşıma işleri yaptığı bilgileri yer alır.

2142 BOA. Fon Kodu: A.ŞMKT. Gömlek No:60 Dosya No:30 Tarih: 18/N /1261 (Hicrî)

2143 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e.,128.

2144 A.g.e.,s.76. (Savcı Dede adlı bir beyin, tarihte Kızılcahamam İlçesi Kınık köyü mıntkasında yaşadığı kayn - klarda yer alır.)

Hacıahmetli mahallesinde 60 hane, Kursulu mahallesinde 40 hane, Adakurutlusu mahallesinde 65 hane ve Kızılkoyunlu mahallesinde 65 hanede iskan ettirildikleri bilgisi aktarılır.²¹⁴⁵

Aşiret mensubu bazı oymakların Nevşehir merkez ve köylerine, bazı oymaklarının da ²¹⁴⁶ Süleymanlı şehir merkezine iskanlarının yapıldığı kaynaklarda yer alır.²¹⁴⁷

XVIII. Yüzyıl zorunlu göçleri ile Rakka bölgesine sürgün edilen aşiretin bu sürgüne Kürt Mihmatlı, Horasanlı, Bekdik, Herikli, Kütüklü, Dumanlı, Karacakürt, Deliler, Savcılı, Hacıahmetli, Kursulu, Kurutlu, Piroğlu Aşiretleri ile birlikte toplam 2000 hane ahalı olarak katıldığı ve Rakka’da bulunan Gelgen Nahiyesine yerleştirildikleri belirtilir.²¹⁴⁸

XIX. Yüzyılın ilk çeyreğinde Bozok sancak mıntkasında,²¹⁴⁹ bir kısmının da 1853 yılında Kırşehir yöresinde yaşadığı tarihli vesikalardan anlaşılır. Kırşehir İli “*Kortulu, Saraycık, Karabogaz, Kuruagül, Toklumen, Karadurak, Yeşilli, Uzunaliuşağı köyleri*”, Kaman İlçesi “*Meşe, Tepe, Savcılı, Karahabeli, Fakılı, Erbişim köyleri*” nde aşiret mensuplarının yaşadığı Araştırmacı Yazar Baki Yaşa Altınok tarafından aktarılmıştır.

Ayrıca Korgun İlçesi Buğay köyünde yaşayan “*Boynuinceli*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

Boynuyğunlu Aşireti: Bu adın Boynuinceli adından bozulduğu düşünülmektedir. Aşiret mensubu bazı taifelerin Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Halkaçayırı Mezrası*” nda yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılmaktadır.²¹⁵⁰ Ayrıca “*Yoğunlu*” adlı bir aşiretin yine Bozok Sancağı mıntkasında yaşadığı anlaşılmaktadır.

Bağlı Aşiretleri; *Savcılı, Deliler,*²¹⁵¹ *Bekdik,*²¹⁵² *Duman, Horasanlı, Kızılhacılı, Kürtlü-Kurthlu, Keşli, İnceli, Sandıklı Aşiretleri.*

Savcılı Aşireti: Adını, Horasan Ereni olarak bilinen ve Anadolu’ya 1198 yılında geldiği belirtilen “*Savcı Dede*” adlı zattan aldığı sanılmasına karşı,²¹⁵³ Moğolların bir beyinden aldığı düşünceleri de bulunmaktadır.

Sümer hoca tarafından Boynuinceli Aşiretine,²¹⁵⁴ Hacıömerli tarafından da Kızıklara bağlı olduğu belirtilen aşiret üyeleri,²¹⁵⁵ Kaman İlçesi idari sahasında “*Savcılıbağbaşı, Savcılıbeyit, Savcılıkaşla, Savcılıkurulu, Savcılımerymbaşı*” adlarıyla köyler kurmuşlardır.

Aşiret üyelerinin Aksaray, Kayseriye, Nevşehir ve Kırşehir idari sahasında bulunduğu ve Kayseri civarında 57 hane ile yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında, Niğde sancağı idari sahasında yaşadıkları XIX. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır.

2145 A.g.e.,s.76.

2146 A.g.e.,s.75.

2147 Halaçoğlu, İskan Siyaseti,a.g.e,s.130.

2148 Gündüz,a.g.e.,s.89.

2149 BOA.C.ML.Dosya.246.Gömlek.2678.Yıl. Hicri.1246.

2150 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

2151 Türkay,a.g.e.,s.271., Koç ve Sümer, B.T.D.A. adlı makalesinde Bozok Sancağı idari sahasında “*Deli Al - li*” adlı bir aşiretin bulunduğu ve bu aşiretin 179 hane yaşadıkları bilgileri aktarmaktadır. Sümer hoca’nın verdiği bu bilgi günümüzde “*Deliler*” adı verilmiş aşiret olduğu izlenimini vermektedir.

2152 Halaçoğlu,a.g.e.,s.98,127. Bekdik Aşireti Halaçoğlu’nun adı geçen eserinde Avşarlar içerisinde görülürken aşiret üyeleri atalarının Bayat Boyuna bağlı olduğu bilgilerini vermektedirler.

2153 Selim Şenol, Kınık Köyü ve Hacı Ahmet Hilmi Ankaravi.,s.16. Savcı Dede adlı zatın mezarı Kızılcahamam İlçesi Kınık Köyü mıntkasında bulunmaktadır.

2154 Sümer, Oğuzlar,s.76.

2155 Hacıömerli,a.g.e,s.281.

Aşirete bağlı oymakların tarihte Sivas idari sahasında Savcun karyesi, Gürün Nahiyesi idari sahasında Savcuğaz karyesi, Şarkışla İlçesi idari sahasında eski adı Savcun olan Kızılcakışla köyü ve Çankırı idari sahasında kurulmuş “Savcı” adlı karyeyi kurup adlarını verdikleri anlaşılr.²¹⁵⁶

Ayrıca Zara Kazası Dilekpınar-İştosun köyünde Savcıoğlu sülale adı,²¹⁵⁷ Kayseri İli Melikgazi semtinde Savcı soyadı, Sivas İli Kabasakal köyünde Savcun soyadı, Gemerek İlçesi Karagöl köyünde Savcı soyadı, Ulaş İlçesi Gürpınar ve Akaya köyünde yaşayan Savcı-Savcun soyadı almış oymaklar, Kaman İlçesi Taşlıoluk Köyü ile Sungurlu İlçesi İnegazili Köyünde yaşayan “Savcıoğlu” adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılr.

Deliceli Aşireti: Yeniil idari sahasında yaygın olarak yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin İmranlı yöresinde Delice adlı köye ve Sivas İli merkez Veled Bey, Zilkar, Çavuşbaşı, Uryan-ı Müslim mahallelerinde Delice-oğlu adlı oymaklara isimlerini verdikleri anlaşılr.²¹⁵⁸

Aşiret üyelerinin Bozok Sancağı idari sahası içerisinde yer almış, tarihte Delice-özü adı ile günümüzde Kırıkkale İline bağlı Delice İlçesi ve Irmağına isimlerini vermiş bulunmaları yörede yaygın olarak yaşadıklarını ifade etmektedir.

Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü idari sahasında “*Delice memlahası*” adlı bir mevki,²¹⁵⁹ Yozgat İli sınırlarında “*Delice*” adlı bir köy ile Çorum İli Güvençli ve Büyükdüvenci Köyleri, Delice İlçesi merkez, Çiçekdağı İlçesi merkezi, Bayat İlçesi Dorukseki Köyü, Boğazkale İlçesi Evci Kasabası ve Elmadağ İlçesi Yeşildere Kasabasında yaşayan “*Delice*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılmaktadır.

Ayrıca Zara Kazası Pazarbeleni ve Yapak köyünde Deliceoğlu sülale adı, Niğde İli idari sahasında Delice oğulları sülale adı, İl Merkezinde Delice soyadı, Tomarza İlçesi Sarımehtemli köyünde Delice soyadı, Sivas İli Merkezi ve İshan köyünde Delice soyadı, Şarkışla İlçesi Kalecik köyünde Delice soyadı ve Divriği İlçesi Kayaburun köyünde Delice soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.²¹⁶⁰

Deliler Aşireti: Deller adı ile de anılan aşiret, adını Deli Baba adlı tarikat şeyhinden aldığı sanılır.²¹⁶¹ Tarihte Boynuinceli teşekkülü arasında yer almış aşiretin, Eskiil Nahiyesi Kendirgeçe, Boğazkuyu, Barkağı, Buğra, Günederesi adlı yerleşim yerleri ve Hacıbektaş Kazası idari sahasında iki ayrı yerde 64 hanede, Sorgun Kazası “*Seyrilikhisarı ve Akçasay*” adlı yerleşim yerlerinde 14 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda belirtilir.

Yeniil Kazası idari sahasında da görülen aşiret Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullandıkları bazı taifelerinin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri,²¹⁶² bazı taifelerinin Arabsun Kazası idari sahasında yaşadıkları,²¹⁶³ ve bazı taifelerinin Kayseri, Pınarbaşı ve Develi yörelerinde bulunduğu belirtilmektedir.

2156 BOA.438 Numaralı Muhasebe-î Vileyeti Anadolu Defteri, Cilt II.

2157 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

2158 Şahin,a.g.e.

2159 Bu mevki Kızılırmak İlçesi Cacıklar Köyü mıntıkasındadır.

2160 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

2161 Ethem Baba, Abdal Baba

Geldi Deli baba bile

Kamu rical-î gayb ile

Bir gine görsem yüzlerin.

2162 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

2163 BOA.Tarih :03/M /1270 (Hicrî) Dosya No :263 Gömlek No :35 Fon Kodu :MVL

Gülşehir İlçesi Akpınar köyünde bazı oymaklar, Şereflikoçhisar İlçesi “*Deliler köyü*” kurucuları, Çorum İl sınırları içerisinde kurulmuş “*Kınıkdeliler köyü*”,²¹⁶⁴ Kargı Kazası idari sahasında kurulmuş “*Deliler köyü*”,²¹⁶⁵ Ankara/Elmadag İlçesi mıntkasında kurulmuş “*Deliler Köyü*” ve Şefaattli yöresinde kurulmuş “*Deliler Köyü*”, Arabsun-Gülşehir İlçesi idari sahasında kurulmuş eski adı Deller olan Yeniyaylacık köyü kurucuları, Aksaray İli idari sahasında kurulmuş Demirci kasabası arazisi içerisinde bulunan Büyükdeller ve Küçükdeller adlı mevkilere adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.²¹⁶⁶

Deliler Aşiretine bağlı taifelerin Gülşehir İlçesine bağlı Sekiz köyde, bölgede bulunan Hırka dağı çevresinde kurulmuş bazı köylerde ve Hacıbektaş İlçesi Köşektaş köyünde bulundukları ve ayrıca adı geçen ilçe Kızılağıl köyünde yaşayan Deller sülale Çöl, Koçak, Maraşlı, Parlak soyadları,²¹⁶⁷Ürgüp İlçesi Sarıhıdır Delioğulları sülale adı almış oymak, Nevşehir yöresinde Delioğlu sülale adı, Niğde yöresinde Deliceoğlu sülale adı, Kayseri yöresinde Delioğlu sülale adı Çorum İli merkezinde “*Deler*”, Alaca İlçesi Büyükhırka, Sarısüleymanlı, Kalınkaya²¹⁶⁸ve Küre Köylerinde “*Deli*”, İskilip İlçesi Kayaagzı ve İbik Köylerinde “*Deli*”, Sungurlu yöresinde “*Deler*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı sanılır.²¹⁶⁹

Ethem Baba, Abdal Baba

Geldi Deli baba bile

Kamu rical-î gayb ile

Bir gine görsem yüzlerin.

Bu tarihi dörtlükte Deli Baba’nın önemi vurgulanmış ve dolayı ile yöredeki nüfus ve nüfuzu anlaşılmaktadır.

Deli Fakih Aşireti: Deller Aşireti ile ayı aşiret olduğu düşünülür. Aşiret üyelerinin Şamardı Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Deli Hüseyinli Aşireti: Deller Aşireti ile ayı aşiret olduğu düşünülür. Aşiret üyelerinin Eyubili Ayasun karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Delibekiroğlu Aşireti: Deller Aşireti ile ayı aşiret olduğu düşünülür. Aşiret üyelerinin tarihte Çorum yöresinde Delibekiroğlu adı ile bir köy kurdukları ve Sivas İli merkez Çavuşbaşı mahallesinde Delibekiroğlu sülale adı aldıkları anlaşılr.

Deli Hasanlı Aşireti: Deller Aşireti ile ayı aşiret olduğu düşünülür. Yogat idari sahasında kurulmuş Delihanlı köyü kurucuları ve Kırşehir Göllü köyünde yaşayan “Deli Hasanlı” sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.²¹⁷⁰

Bekdik Aşireti: Beğdik, Bekduk, Bektüki, Beydik adlarıyla da anılan aşiretin, konar-göçer Türkmen tâifesine mensup olduğu belirtilir.²¹⁷¹

2164 Kınıkdeller adlı bu köyde 18 erkek nüfusun yaşadığını, Halil bin Mustafa adlı 35 yaşında bir muhtarının bulunduğunu ve ahalisinin rençberlikle geçindiğini 1837 tarihli kaynaklardan anlarız. H.Haldun Şahin,a.g.e.,s. 496.

2165 Deliler köyünden bazı taifelerin atalarının tarihte Osmancık İlçesi Kara köyüne yerleştiği anlatılır.

2166 www.demircikasabası.com

2167 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf> (Kızılağıl köyünde yaşayan bu aileler XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında bu köyden geldiği belirtilir.)

2168 1790 yılı kaynakları Kalınkaya Köyünde bir “Malikhane” bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.

2169 Sümer,a.g.e., (Pınarbaşı ve Pazarören İlçesi mıntkasında bu aşirete mensup oymakların yaygın olarak yaşadığı bilgileri aktarılmaktadır).

2170 www.gollukoyu.com

2171 Dr. Ali Sayar, web sitesi.

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde 15 kabile olarak Maraş yöresinden gelip Kaman yöresine yerleştirildiği, 79 hane ahalisinin XVIII. Yüzyılda Koçhisar yöresine, bunlardan bir kısmının Nevşehir İli Kahveci dağı batı yamaçlarında yerleştikleri ve burasının halen Bekdik adı ile anıldığı belirtilmektedir.²¹⁷²

Aşirete bağlı bazı taifeler 1637 yılında IV. Murat'ın Fermanıyla Aksaray yöresi başta olmak üzere, Niğde, Yeniil, Nevşehir, Eyubili, Eskiil ve Kır-şehri yöresinde dağıtıldıkları kaynaklarda yer almaktadır.²¹⁷³

Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehri yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir'e iskan edildikleri, bazı taifelerin Kayseri/İncesu, Konya/Ereğli bölgesine yerleştirildikleri, bazı taifelerinin Niğde yöresinde yurt tuttıkları anlaşılmaktadır.²¹⁷⁴

Tarihin bazı devirlerinde Varsak grupları ile hareket ettiği kabilelerden birisinin “Başköy” adıyla anıldığı, Konur ve Kırşehir yöresinde kendi adlarıyla köyler kurdukları belirtilir.²¹⁷⁵ Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bekdik karyesi kurucuları, Sarıyaşlı İlçesi idari sahasında bulunan Bekdik köyü ve Nevşehir İli Bekdik mahallesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ortaköy İlçesi Gökler yaylasında Bekdik-li soyadı, Aksaray ili merkezinde Bekdik soyadı almış oymaklar ile Nevşehir'i kuran Damat İbrahim Paşa'nın annesi Fatma hanımın Bekdik Aşiretine bağlı olduğu bilgisi aktarılır.²¹⁷⁶

Aşiret üyelerinin Bor İlçesi Kızılca, Çukurkuyu, Bardak, Emen, Nazaran ve Berek adlı köylerde yurt tuttıkları, bazı taifelerinin, de Ereğli İlçesi yöresinde bulunan Tatırlı, Halaçlı, Adabeğ, Taşağıl, Aşıklar, Tatkuyu, Sarıtopallı, Kargabel, Türkmen, Akhüyük, Bulgurlu, Çiller, Kamışlıkuyu, Aşağıgöndelen, Yukarıgöndelen, Acıkuyu, Yeniköy, Zengen, Karaburun, Kuskuncuk, Sazgeçit Hortu ve Selvili köylerinde yurt tuttıkları belirtilir.²¹⁷⁷

Yine Sivas İli merkezinde Bekki soyadı, Ürgüp İlçesi Başdere köyünde Bekli soyadı, Mazi köyünde Bekler soyadı almış oymakların adının buradan dönüştüğü düşünülür.

Sofular Aşireti: Sofu Dedeli ve Mahmudoğlu adı ile de anılır ve Beydik Aşiretine bağlı olduğu yönünde görüşler de bulunur. Aşiret üyesi bazı taifelerin Aksaray Kazası Koğar mezarı, Üçkaz mezarı ve Çördük mezarı ve Kaymad karyesi ile Hurman Nahiyesi Karacaviran karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²¹⁷⁸

Tarihte Kır-şehri, Budak-özü ve Hüseyin-Abad Kaza/Nahiyeleri idari sahalarında “Sofular” adı ile köyler kurdukları anlaşılan aşiretin, tarihte Sivas, Karaman, Kır-şehri idari sahasında bulunduğ²¹⁷⁹ ve 500 çadır ahalisinin Sivas yöresinde oturduğ²¹⁸⁰ Gedük Nahiyesi idari sahasında Yanıkara (Sofular) karyesi, Sivas yöresinde Sofular karyesi, Ankara/Bala İlçesi idari sahasında

2172 Sayar, a.g.e.,175.

2173 Ali Sayar,1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler,s.11.

2174 Hilmi Eren, Sözlü Anlatımda 1800'lerden Günümüze Konya Ereğli'ye Yerleşenler.,s.149. 1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler.

2175 BOA. 998 Numaralı Defter.,a.g.e.

2176 Ali Sayar,1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler,s.13. (Konya/Ereğli (Hortu)Sazgeçit Köyünde yaşayan Sülü adı almış oymağın Bekdik Aşiretine bağlı olduğu oymak üyelerince belirtilir). Damat İbrahim Paşa'nın kızıdan torunları olan Korkmaz soyadı almış oymak Nevşehirde, oğulundan torunları İzmir'de yaşamakta ve Muşkara soyadı aldıkları anlaşılmaktadır.

2177 T.Gündüz, Damışmendli Türkmenleri,s.89.

2178 BOA. 387 Numaralı Defter. Aksaray Livası, cilt.I.,s.53., Rafet Yinanç, Mesut Eliboğ,a.g.e.

2179 Türkay,a.g.e.,s.

2180 Kuzucu,a.g.e.

bulunan “*Sofular*” adlı köyü,²¹⁸¹Aksaray Kazası idari sahasında Sofular karyesi adı ile köyler kurdukları anlaşılır.

Günümüzde Ağaçoören İlçesi idari sahasında bulunan [Sofular](#) köyü, Gülağaç İlçesi idari sahasında bulunan [Sofular](#) köyü ve Ürgüp İlçesi idari sahasında bulunan [Sofular](#) köyü söz konusu tarihi köylerin devamı olduğu söylenebilir.

Aşiret üyesi bazı taifelerin 1729 yılında Kangal ile Hasançelebi arasında bulunan Alacahan ve Ulaş mevkiine 75 hane ile iskan edildiği, bazı taifelerinin, 1733 yılında Keban ve Ergani madenlerinin taşınmasında yol güvenliğini sağlamaları amacıyla Rakka sürgününe yollandıkları ve bu sürgünün güvenliğinde Pehlivanlı Aşireti görevlendirildiği belirtilmektedir.²¹⁸²

Bazı taifelerinin, Sarioğlan ilçesi Sofumahmut köyü, bazı taifelerinin, İncesu İlçesi idari sahasında bulundukları, bazı taifelerinin,de Sivas, Kırşehir, Sungurlu, Emirdağ, Konya, Ankara yörelerine iskan edildikleri bilgisi aktarılmaktadır.²¹⁸³

Hacıbektaş ilçesi Kızılağıl köyünde yaşayan ve XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında geldiği anlaşılan Sofuoğlu sülale Erdoğan, Tutar, Dal, Paket, Sofuoğlu soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.²¹⁸⁴

1764 yılında Halep ve Sivas yöresinde 500 çadırdı oturdukları belirtilir. Aşiret üyelerinin Aksaray merkezi Sofular mahallesine, Zara Kazası Nasır köyünde Sofuoğlu sülale adı,²¹⁸⁵ Keskin İlçesi Karacaali köyünde Sofuoğulları sülale adı, Ürgüp İlçesi merkez ilçe sınırlarında Sofular soyadı, Ankara/Kalecik yöresinde Sofuoğlu sülale adı ve Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde yaşayan Sofuoğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Duman’lı Aşireti: Danişmentli Aşiretleri arasında sayılır. Adını Yozgat/Aydıncık İlçesi Deveci Köyü civarında türbesi bulunan Yesevî tarikatı şeyhlerinden Duman Dede adlı zati muhteremden aldığı anlaşılmaktadır.

Tuman adı ile de anılan aşiretin Yörükhan taifesine bağlı olduğu ve bağlı bazı oymaklarının, tarihte Aksaray, Kır-şehir,²¹⁸⁶ Nevşehir ve Niğde yöresinde yaşadıkları tarihi kaynaklardan anlaşılır.²¹⁸⁷

Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kır-şehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri kaydolunmaktadır. Aşirete bağlı bazı oymaklarında 1760 yılında Divriği Kazası idari sahasında bulunduğu bilgisi aktarılmaktadır.²¹⁸⁸

Ayrıca Nevşehir merkez Dumanlı mahallesi kurucuları, Sivas yöresinde kurulmuş Sarıçiçek çiftliği adlı yerleşim yerinde Dumanoğlu sülale adı, Zara Kazası Avşar köyünde Dumanoğlu sülale adı, Niğde İli Fesleğen-Koyunlu köyünde Duman soyadı, Gemerek İlçesi Eskiuyurt ve Keklice köyünde Duman soyadı, Kangal İlçesi Havuz ve Kuzkaya köyünde Duman soyadı, Koyulhisar İlçesi Yukarıkale ve Akseki köyünde Duman soyadı, Suşehri İlçesi Hamam köyünde Duman soyadı, Şarkışla İlçesi Samankaya ve Gümüştepe köyünde Duman soyadı almış oymak

2181 Kuzucu,a.g.Site-makale.

2182 Baki Yaşa Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti tarihi,s.42..

2183 Kayseri’de Oğuz Türkmen Boyları, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=42979&start=40>

2184 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

2185 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

2186 T.Gündüz, Damişmendli Türkmenleri,s.99. Aşiret üyelerinin Malatya Kazası idari sahasında kurulmuş Ilısı adlı yerleşim yerinde yaşarlarken, Dulkadirli Aşiretleri ile Orta Anadolu’ya geldikleri, bazı oymakları Aksaray ve Kırşehir yöresinde yaşarlarken Bolu Kazasına tabi Kalaycık adlı yerleşim yerine yerleştikleri, ancak bazı taifelerinin, zamanla buradan ayrılarak tekrar eski yurtlarında döndükleri belirtilir.

2187 Türkay,a.g.e.,

2188 Ahmet Gündüz, a.g.e.,s.88.

üyeleri, Gürün İlçesi Erdoğan köyünde Duman soyadı, Akıncılar İlçesi Kayı köyünde Duman soyadı, Divriği İlçesi Demirdağ köyünde Duman soyadı, Ulaş İlçesi Karacalar ve Yazıcık köyünde Duman soyadı, Yıldızeli İlçesi Demiröz, İslim ve Çırçır köyünde Duman soyadı, Ürgüp İlçesi Sarıhıdır köyünde Duman soyadı, Nevşehir İli Sulusaray köyünde Duman soyadı, Ortaköy İlçesi Hacımahmutuşağı köyünde Duman soyadı, Aksaray ili merkezinde Duman soyadı ve Pınarbaşı İlçesi Hassa köyünde Duman soyadı, Çorum İli Sapa, Gökdere,²¹⁸⁹ Palabıyık ve Tarhan Köyleri, Bayat İlçesi Köpüklü, Çukuröz ve Dorukseki Köyleri, İskilip İlçesi Kuzuluk, Yavu, Kuz ve Asarcık Köyleri, Keskin İlçesi Tilkili Köyü, Sungurlu İlçesi Karakocalı Köyü, Çiçekdağı İlçesi Gölcük, Boğazevci, Haydarlı, Halaçlı, Doğancaş, Kırdök Köyleri, Kırşehir İli Kızılca, Sevdigin, Yeşilli, Karahıdır, Karalar, Sıddıklıkumarkaç Köyleri, Boztepe İlçesi Karacaören Köyü, Kaman İlçesi Hamit, Bağbaşı, Hacıpınar Köyleri, Akçakent İlçesi Ayvalık, Çebişler, Korkorlu, Polatlı, Ömeruşağı, Mahsenli Köyleri ve Çelebi İlçesi Tilkili Köyünde yaşayan “*Duman*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise 2525 Sayılı Soyadı kanununda yaygın işlenen temayüller destek oluşturur.

Kurutlu Aşireti: Kutlu, Kursulu, Korsulu adı ile anılan aşiretlerle aynı olduğu sanılır.²¹⁹⁰ Aşirete bağlı taifelerin Aksaray Kazası idari sahasında 3, 4 yerleşim yerinde 200-250 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında,²¹⁹¹ Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullandıkları XVII. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kaman İlçesi idari sahasında “*Kurutlu*” adıyla köy kurdukları anlaşılan *Kutlu Aşireti* mensupları XIV. Yüzyıl ortalarında Amasya ve Tokat yöresinde “*Kutluşahlar*” (*Şadgeldiler*) adı ile bir devlet kurmuşlardır. Aşirete mensup taifelerin, Çorum İli civarında yaşadığını XIX. Yüzyıla ait kaynaklardan anlamaktayız.²¹⁹²

Bazı taifelerinin 1727 yılı Nevşehir’e iskan edildikleri belirtilir.²¹⁹³ Adakurutlusı adı ile kaydolunmuş taifeleri Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullandıkları ve bazılarının 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri belirtilmektedir.²¹⁹⁴

Adakakurutlusı adı almış ve Türkmen taifesinden olduğu belirtilmiş aşirete mensup taifelerin Sivas, Niğde Kazası, Koçhisar Kazası idari sahalarında yaşadığı kaynaklarda yer almıştır. Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullandıkları ve aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri belirtilmektedir.²¹⁹⁵

Tarihte Sivas yöresinde Hacı Kutlu ve Kutlu Aşiretlerinin yaşadığı bu aşiretlerin kendi adları ile köyler kurdukları anlaşılr. Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kutlu karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Kutluhan karyesi, Karacadağ Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Karakutlu karyesi ve Aksaray merkeze bağlı Kutlu köyü kurucuları bu köylere dendir.

Ayrıca Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Kurutlu ve KüçükKurutlu soyadı almış oymaklar, üyeleri, Suşehri İlçesi Camili köyünde Kutlu soyadı, Gürün İlçesi Merkezinde Kutlu soyadı, Acıgöl İlçesi Kozluca, Karapınar ve Çullar köyünde Kurutlu ve KüçükKurutlu soyadı, Sarıyahşi İlçesi Merkezinde Kutlu soyadı, Güzelyurt İlçesi Merkezinde Kutlu soyadı, Altınhisar

2189 Gökdere Köyünden bir oymağın uzantısının Kayseri civarında kurulmuş Kale Köyde yaşadığı ve “Askeruşağı” adı ile anıldığı belirtilmektedir. Hamza Aksüt.

2190 Aşiret mensupları, XIV. Yüzyıl ortalarında Amasya ve Tokat yöresinde *Kutluşahlar* (*Şadgeldiler*) adı ile devlet kurmuşlardır.

2191 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt.4. Yusuf hoca, a.g.e. Bu aşireti Yıva Boyu arasında yer vermiştir.

2192 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net.

2193 Ahmet Gündüz, a.g.e., s.88.

2194 A.g.e., s.88.

2195 Gündüz, a.g.e. s.88.

İlçesi Merkezinde Kutlu soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kutlu soyadı, Pınarbaşı İlçesi Karakuyu köyünde Kutlu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Kutlu soyadı, Ağaçören İlçesi Safular köyünde Kutlu soyadı, Acıgöl İlçesi Merkezinde Kutluca soyadı, Yıldızeli İlçesi Karakoç, Gökkaya, Karalar ve Kümbet köyünde Kutlu soyadı, Ulaş İlçesi Yapalı köyünde Kutlu soyadı, Divriği İlçesi Karakale, Kayacık ve Akmeşe köyünde Kutlu soyadı almış oymak ile Koyulhisar İlçesi Çaylı ve Akseki köyünde Kutlu soyadı almış oymak, Tarihte Çorum, Amasya İli arasında kurulmuş “*Kutluobası Karyesi*” kurucuları, Çorum İli idari sahasında kurulmuş “*Kutluca Köyü*” kurucuları, İskilip İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Kutluözü Köyü*” kurucuları ve Şabanözü ilçesi idari sahasında kurulmuş “*Kutluşar Köyü*” kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Keşli Aşireti:²¹⁹⁶ Varsakların Ulaş teşekkülü arasında da görülür. Kayseri İli Yeşilhisar Keşlik köyü kurucuları, Koçhisar Kazası Keşlipınar köyü kurucuları, Sivas ile Kangal arasında bulunan Keşlik dağı’na adını vermiş oymaklar, Aksaray/Boyalı köyü mıntıkasında bulunan Keşlik mevkiine adını vermiş oymaklar, Alaca İlçesi idari sahasında “*Büyük ve Küçükkeşlik köyü*” kurucuları ile Mecitözü İlçesi idari sahasında “*Keşlik*” adı ile bir köy kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.²¹⁹⁷

Mecitözü İlçesi Konaç köyü arazisi içerisinde bulunan “*Keşlikardı*” adlı mevki’ye adlarını vermiş oymaklar ile Kayseri İli Yeşilhisar idari sahasında kurulmuş “*Keşlik köyü*” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.²¹⁹⁸

Sivas/Hacımahmud mahallesi Keşliklioğlu sülale adı almış oymak, Aksaray İli mıntıkasında Keşli soyadı almış oymak, Nevşehir İli sınırlarında Keş soyadı almış oymak ve Ürgüp İlçesi İbrahimpasha köyünde yaşayan Keşlik soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Aksaray Kazası idari sahasında Kesçi adı ile anılan bir aşiretin bulunduğu ve bu aşiretin 5 hanede yaşadıkları belirtilir. Söz konusu aşiretin Keşli Aşireti ile aynı aşiret olduğu düşünülür.

Yörede “*Keşkara*” adlı bir aşiretin bulunduğu görülmektedir. “*Keşli*” adından bozulduğu sanılan bu aşirete bağlı 46 hane ahalinin Kır-şehri “*Deliklitaş Mezrası*”nda yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

İnceli Aşireti: Bu adın İnceli, dolayı ile Boynuinceli adından dönüştüğü sanılır. Aşirete mensup taifelerin 1733 yılında Süleymanlı kebir Kazası idari sahasına yerleştirildikleri kaynaklarda yer alır.²¹⁹⁹

İnce’li Oymakları: Tarihte Niğde civarında İnce Koca Zaviyesi adı ile vakıf kurmuş kişi ve Derinkuyu İlçesinde İnceoğlu sülale İnce soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Aşiret üyelerinin Konya eyaleti, Aksaray, Kır-şehri, Süleymanlı, Mucur, Hacıbektaş kazalarında sakin oldukları XVIII. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²⁰⁰

Sandık-lı Aşireti: Boynuinceli Aşiretine bağlı olduğu anlaşılr. Aşirete bağlı taifelerin Aksaray, Kır-şehri, Nevşehir, Niğde, Çorum ve Koçhisar Kazası idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.²²⁰¹

2196 www.boynuyogunlu.blogu.com, Boynu İnceli Aşiretlerinin Uzantıları.

2197 Alaca İlçesi’ne bağlı Keşlik köylerinden birsinin tarihte “Nesimikeşlik” adı ile kaydolunduğu görülür.

2198 Mecitözü İlçesi Konaç köyü Wikipedia’sı.

2199 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.163.

2200 BOA.Tarih : Dosya No : Gömlek No :3519 Fon Kodu :NFS.d.

2201 Türkay,a.g.e.,s.

Gazibey Aşireti: Avşar Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıdamlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Sakçalı ve Yassıhisar adlı yerleşim yeri ile 2 diğer yerleşim yerinde tahminen 80 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.²²⁰²

Ayrıca aşiret üyelerinin Sorgun Kazası Ayrıdam, Kuşkavgası, Kalecikderesi, Tavşan, Gedüğü Mezraları nda yaşadıkları bilgisi aktarılır.²²⁰³

Asudlu Aşireti: Aşud, Aşut, Aşutay adı ile de anılır. Adını, eski bir Türk yurdu olan Sibirya’da bir nehirden almış ve bu adı Oğuzların Kayı Boyu beylerinden bir bey kullanmıştır.²²⁰⁴

Aşiret üyesi bazı taifelerin Yeniil Kazası Asut Zir karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.²²⁰⁵ Sivas yöresinde Asudi, Asudiye adlı şehir kurmuş olan aşiret üyelerinin²²⁰⁶ Divriği Kazasında 6 hanede, buna bağlı Bağrancı karyesinde 36 hanede, Avşarcık karyesinde 29 hanede ve Kürdler adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²⁰⁷

Ayrıca Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Aşutay soyadı, Akkışla İlçesi Merkezinde Asutay soyadı almış oymak, Bor İlçesi Merkezinde Aşıt soyadı ile Altunhisar İlçesi Merkezinde Aşıt soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Köse Aşireti: Aşiret üyeleri 1654 yılında Kayseri sancağı idari sahasında 189 hane ile yayladıkları, Arab vilayetlerinde kışladıkları ve bazı taiflerinin Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.²²⁰⁸

Develi İlçesi Köseler köyü kurucuları, Sarıkaya ve Şahmelik köyünde Köseoğlu-Küseoğlu soyadı, Ürgüp Kazası Karacaören köyünde Köseoğulları sülale adı, Kocasinan Kazası Erkilet köyünde Köseoğulları sülale adı, Tomarza ilçesi eski isimler Kel-İn (Kelgin), Alakuşak olan Akdere köyünde Köseoğlu sülale adı,²²⁰⁹ Niğde Vilayeti Pınarcık köyünde Köseoğulları sülale adı, Bor Kazası idari sahasında Köseoğulları sülale adı, Avanos İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, Hacıbektaş İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mntıkasında Köse-oğlu soyadı, Sivas/Hacıveli mahallesinde Köseoğlu sülale adı, günümüzde Sivas İli Merkezinde Köseoğlu soy ve sülale adı, Zara Kazası Nasır, Canova-Cancin, Ekinli-Deveske köyünde Köseoğlu sülale adı,²²¹⁰ Ulaş Kazası Köse oğulları sülale adı, Yeşilhisar İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, Özvatan İlçesi Mntıkasında Köseoğlu soyadı, Gemerek İlçesi İnkişla köyünde Köseoğlu soyadı, Kangal İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Köseoğlu soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Köseoğlu soyadı, Gürün İlçesi Suçatı adlı yerleşim yerinde Köseoğlu soyadı, Yıldızeli İlçesi Kiremitli köyünde Köseoğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

2202 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt. I.

2203 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,s.205 ve BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri, cilt II

2204 Ali Tayyar Önder; Türkiye’nin Etnik Yapısı, <http://www.turktoresi.com/viewtopic.php?f=18&t=2418>

2205 Asut Zir Adlı bu karye, Aşudi Nahiyesi olduğu sanılır.

2206 Sezen,a.g.e.

2207 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

2208 A.g.e.Cilt.4.

2209 Bu oymağın ataları Adana, Kozan’ın Topan Köyünden gelmişler.

2210 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,54. Yıl.1831-1842.

Çöplü Aşireti: Dulkadirli Aşiretlerinden olup, Çöplü-Avşarı adıyla kaydedilir.²²¹¹ Yeniil Kazası Yağlı ve Kızılgedikurdu adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kayseri, Zamantı ve İncesu yörelerinde de bulunduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Çöplü, Çöpviranı karyeleri ile Karataş Nahiyesi Çöplü karyesini kurup adlarını verdikleri anlaşılr.²²¹²

Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı yöresine ilişkin yaptığımız kitabımızda ele alındığı gibi aşirete bağlı taifelerin Çorum ve buna bağlı Hüseyin-Abad (Alaca) yöresinde yaygın olarak yaşadıkları bilinir.

Tarihte Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde “Çöplü” adıyla bir karyeye adını vermiş oymak, Alaca İlçesi idari sınırları içerisinde “Çöplü ve Çöplüavutmuş” adlı karyelere adlarını vermiş oymaklar,²²¹³ Çorum İl sınırları içerisinde kurulmuş “Çöplü” adıyla anılan mahalleye adını vermiş oymak, Yozgat/Yenifaklı İlçesi idari sahasında bulunan “Çöplüçifliği köyü” ne adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Çorum ili Kalehisar Köyünde “Çöplü” soyadı almış oymak, Kırıkkale İli Aşağıyazı mevkînde “Çöplü” soyadı almış oymak, Ortaköy İlçesi merkezinde “Çöplü” soyadı almış oymak ve Alaca İlçesi merkezinde “Çöplü” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.²²¹⁴

Elbistan İlçesi Doğanca köyü (Mahalle)nde yurt tutmuş Çöplü soyadı almış oymak üyeleri, atalarının tarihte, Adıyaman/Besni İlçesi Çöplü köyü civarından geldikleri ve Adana/Tufanbeyli İlçesi civarında da uzantılarının bulundukları bilgisini aktarmaktadırlar.

Ayrıca yaptığımız alan araştırmalarında Sungurlu İlçesi Ortakışla Köyünde yaşayan Kılıç soy, Yağmuroğulları sülale adı almış oymağın ataları Alaca İlçesine bağlı Çöplü Karyesinden geldiği bilgileri edinilmiştir.

Caferli Aşireti: Adını, yörede zaviye kurmuş “Cafer Baba”dan aldığı sanılır.²²¹⁵ Aşiret üyelerinin tarihte Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad yöresinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.²²¹⁶

Avşarlara bağlı olduğu belirtilen aşirete mensup taifelerin yörede kendi adıyla köyler kurduğu bilinir.²²¹⁷

Bu köylerimizin birisi tarihte Karadere kazası, günümüzde Sorgun-Şefaati İlçesi sınırları içerisinde, diğeri Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde dir.²²¹⁸ Sungurlu İlçe sınırında kurulmuş “Hacı Caferli ya da Caferli” adı ile anılmış köye “Cevheri” adı verilmiş,²²¹⁹ Sorgun-Şefaati yöresinde bulunan “Caferli Köyü” ise halen adını korumaktadır.²²²⁰

2211 Türkay,a.g.e.,261.

2212 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

2213 Alaca İlçesi Çöplü Köyü, Elbistan İlçesi eski adı Çöplü olan Armutalan Köyü, Adıyaman İli Besni İlçesi Aşağı Çöplü Köyü, Gölbaşı İlçesi Yukarı Çöplü Köyü kurucularının akraba oldukları belirtilmektedir.

2214 Türkay,s.26. Çöplü Aşireti'nin Avşarlar içerisinde bulunduğu dair.

2215 Cafer Baba adlı bir zatın türbesinin Kaman-Keskin İlçesi yöresinde kurulmuş “Türbe Köyü”nde bulunduğu belirtilir.

2216 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası C.II.,114.

2217 Yörükoğlu,a.g.ç., Toka,a.g. Secere.

2218 Sungurlu İlçesi, Cevheri Köyünün adı halen yöre insanı tarafından Caferli olarak bilinir.

2219 Cevheri köyünün eski sakini olan “Ergişi ve Yaldiran” soyadı almış oymaklardan birisinin bu köyü kurup adını veren oymak olduğu sanılmaktadır.

2220 BOA.ML.VRD.TMT.d. Dosya sıra no.

Zara Kazası Eskicimilti karyesinde Caferoğlu sülale adı almış oymak,²²²¹ Derinkuyu İlçesinde yaşayan Caferoğlu sülale Güvenadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca Karadere Nahiyesi Virankale Köyünde bu aşirete mensup taifelerin yaşadığı bilgileri aktarılır. Sungurlu İlçesi Körkü Köyünde “*Cevher*” sülale adı, Şabanözü İlçesi Karahacı Köyünde “*Caferlioğlu*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

Hilalli Aşireti: 1576 yılında İnallietraki kabilesi arasında bulunur. Bazı taifeleri Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Hilalli Kışlası ve Azak Mezrası*” nda yaşadığı bilgileri aktarılır.²²²² Hilali adlı yerleşim yeri günümüz idari dağılımında Sungurlu İlçesi idari sınırları içerisinde yer alır.

Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad Nahiyyelerinde 58 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²²³

Develi İlçesi Soysallı köyünde yaşayan Hilal soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılar.

Aziz Beğli Aşireti: Aziz, Azizli adı ile de anılır. Eskiil Kazası idari sahasında 12 hanede, Sivas yöresinde kurulmuş Keçikışla adlı yerleşim yerinde ve Niğde ile Maraş civarında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²²⁴

Ayrıca eski adı Aziziye olan ve bölgede önemli bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan Pınarbaşı İlçesi kurucuları, Ürgüp Nahiyesi Aziz köyü kurucuları, Zara Kazası Tuzlagözü-Yarağıl köyünde Azizoglu sülale adı, Nevşehir yöresinde Azizoglu sülale adı, Kayseri yöresinde Azizoglu sülale adı ve Keskin İlçesi Kavurgalı köyünde Azizogulları sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.²²²⁵

Aziz’oğlu Aşireti: Azizli Adı ile de anılır. Bozok/Balı-Baltı mıntkasında kurulmuş “*Avşar, Kavacık, Kışla, Yağlı ve Azizli Mezraları*”nda 101 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Dudağlı Aşireti: Aşiret üyelerinin 1521 yılında İslamlı Nahiyesi Çukurviran ve Parbud karyesinde 33 hanede ve Kemer karyesinde 13 hanede yaşadıkları belirtilir.²²²⁶

Ekinci Muslu Aşireti: Tarihte Bursa yöresinde “*Aşiret-i Musluca*” adı ile şehir kurmuş olan aşiret üyelerinin, Bozok mıntkasında 9 hanede yaşadıkları belirtilir.²²²⁷

Tarihte Yeniil Kazası Muslu köyü kurucuları, Çorum yöresinde kurulmuş Karaburun karyesinde Musluoğlu sülale adı almış oymak, Çorum Çiftlik Mahallesi “*Mushuoğlu*” sülale adı, Çorum İl sınırları içerisinde kurulmuş Kertme Köyünde “*Muslugökoğulları*” sülale adı, Yozgat İl sınırları içerisinde “*Mushuoğulları*” sülale adı, Sungurlu İlçesi Alembeyli Köyünde Akkul soy, “*Musluğun uşakları*” sülale adı, Yörüklü Kasabası Fatih Mahallesi ve Boğazkale İlçesi Beyyurdu Köyünde yaşayan “*Muslu*” adı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.²²²⁸

2221 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

2222 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K.Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt.,s.1049

2223 A.g.e.

2224 Söylemezoğlu,a.g.e. Bu aşireti Rışvan Aşiretleri arasında yer verir.

2225 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

2226 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler,

2227 Halaçoğlu,a.g.e.

2228 Altınok,a.g.m.

Zara Kazası Gümüşçevre-Kemeriz köyünde Musluoğlu sülale adı,²²²⁹ İncesu İlçesi Küllü köyünde Muslu soyadı, Hacılar İlçesi Sakarçiftliği Muslu soyadı, Kayseri İli Kocasinan Muslu soyadı, Gemerek İlçesi Burhan köyünde Muslu soyadı almış oymak ile Sivas İli Merkezinde yaşayan Muslu soyadı almış oymak,

Ayrıca aşirete bağlı olduğu sanılan taifelerin Delice İlçesi Alıcılı Köyü mıntkasında bulunan 697 rakımlı “*Musluk*” adlı bir tepeye ve Halıtlı köyünde “*Muslu*” sülale, “*Uluşol*” soyadı almış oymağa, Eldivan İlçesi Hisarcık Köyü civarında “*Musluk*” adlı eski yerleşim yeri olan mevkiye, Uğurludağ İlçesi Gökçeagaç Köyü ile Delice İlçesi Tatlıcak Köylerinde bulunan “*Musluğun bayır ve Mushuk*” adlı mevkilere adını vermiş oymakların bu aşirete izafeten verdikleri söylenebilir.

Ali Göranlı Aşireti: Bozulus Türkmenlerinden oldukları belirtilir. Bozok ve Gedük Nahiyesi mıntkasında “*Sarısülü, Sarısviri, Susuzca, Ilgaz, Arıklar Mezraları*” nda 64 hane,²²³⁰ “*Kalacıkka-ya Mezrası*” nda 86 hane ve Sorgun Kazası “*Kızılcaşıla, Oburluk ve Nam Mezraları*” nda 108 hanede yaşadıkları 1575 tarihli vesikalarda belirtilir.²²³¹

Ali’li Aşireti: Ali Göranlı Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Bozulus Türkmenlerinden olan aşirete bağlı taifelerin yörede bulunduğu sanılır.²²³²

Tarihte Koçhisar Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılan Varsak Ali’li Aşiretinin bu aşirete bağlı olduğu, Varsak teşekkülü arasında yer almalarından dolayı Varsak ekini aldığı sanılır.

Yağlı Aşireti:²²³³ Yağbasan,²²³⁴ Yağbastı, Yağcı gibi adlarla da anılır. Adını tarihte, yörede yaşamış Yağlı Baba adıyla anılmış ünlü bir beyinin Keskin İlçesi eski adı “*Köleuşağı*” olan Eroğlu Köyü mıntkasında yaşadığı günümüze intikal etmiş mezar-türbe kalıntısından anlaşılr.

Tarihte Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yağlıca karyesi, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Yağlıdere karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Yağlı-Sebet, Ak-saray Kazası idari sahasında kurulmuş Yağlıca karyesi kurucuları ile günümüzde Pınarbaşı İlçesi idari sahasında bulunan Yağlıpınar köyü, Kozaklı İlçesi Küçükyağlı köyü, Salmanlılar içerisinde önemli bir yeri olduğu görülen aşiret üyelerinin,²²³⁵ tarihte Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi idari sahasında “*Yağlı cami köyü*”, (bu köy Yağlı Mezrası adı ile de kaydolunur),²²³⁶ Bali-Baltı nahiyesi idari sahasında “*Yağlı Mezrası*”, Delice-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Yağlı Mezrası*”,²²³⁷ Yozgat İli Baltasarılar köyü mıntkasında “*Yağlı oluk*” adlı tepe, Oğuzlar İlçesi eski adı “*Yağcı yeri*” günümüzdeki adı Erenler köyü, Kalecik/Keskin-i adı ile anılan günümüzde Sulakyurt İlçesi civarında yer alan “*Yağbasan Köyü*” nü kurdukları²²³⁸ ve ayrıca Mecitözü İlçesi Kayı köyü “*Yağlı çeşmesi*” adlı mevki, Sungurlu İlçesi Kavşut Köyünde “*Yağlıca*” adlı mevki, Cevheri Köyü arazisi içerisinde “*Yağlı*” adlı mevki ve Yırca Köyü mıntkasında 874 rakımlı bir tepeye adlarını verdikleri anlaşılr.

2229 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,56. Yıl.1831-1842.

2230 BOA. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyar-i Bekr Ve ‘Arab ve Zül’-Kadiriyye Defteri tarih (937/1530) Cilt II

2231 Halaçoğlu,s.,111-108.

2232 T. Gündüz, Anadolu’da Türkmen Aşiretleri,s. 112.

2233 Gökbel,a.g.e.,s.36.

2234 Yağlı-yağbasan (Düşman basan) adının Türklerde savaşçı manasında unvan olarak kullandığı ve bu adı Danişmentli Beylerinden Melih Yağbasan’ın kullandığı belirtilir.Saltık,a.g.e.s,14.

2235 BOA.998 Numaralı Defter.

2236 Söz konusu köyün “Büyükcami köyü” olduğu sanılır.

2237 Delice İlçesi idari sahasında bulunan “Büyük ve Küçükyağlı Köyü” olduğu anlaşılr.

2238 Türkay, a.g.e.,s.646. Bahis edildiği gibi Kalecik Keskin’i adı ile anılan yerleşim yeri ile Dinek Keskini ile karıştırılmamalıdır.

Ayrıca Sivas İli Kulyusuf köyünde Yağlı soyadı, Gemerek İlçesi Eğerci ve İnkişla köyünde Yağcı soyadı, Koyulhisar İlçesi Yağcı köyünde Yağcı soyadı, Gürün İlçesi Suçatı adlı yerleşim yerinde Yağcı soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Yağcı soyadı, Gülşehir İlçesi Oğulkaya Yağcı soyadı, Ürgüp İlçesi İbrahimpasha köyünde Yağcı ve Yağlı' oğlu soyadı, Eski İlçesi Kerimler yaylası ve Eşmekaya kasabasında Yağcı soyadı, Pınarbaşı İlçesi Yağlıpınar köyü kurucuları, Çamardı İlçesi Üskül köyünde Yağcı soyadı, Yeşilhisar İlçesi Güzelöz köyünde Yağcı' oğlu soyadı, Sungurlu, İlçesi Tirkeş (Tatlısu) ve Güvendik köylerinde yaşayan “Yağlı-yağcı”, Şekerhacılı Köyünde yaşayan “Yağlılar” sülale, Saklavcı soyadı, Sungurlu İlçe merkezinde “Yağcıoğlu”,²²³⁹ Çorum İline bağlı Kalehisar Köyünde yaşayan “Yağcı”, Buğdüz ve Ovasaray Köylerinde yaşayan “Yağlı”, İskilip İlçesi merkezinde yaşayan “Yağlı”, Kızılırmak İlçesi Yukarıalagöz köyünde yaşayan “Yağlı”, Keskin İlçesi eski adı Gülemtaş'ı yeni adı Eroğlu ve Cipidresi köylerinde yaşayan “Yağlı”,²²⁴⁰ Alaca İlçesi Çopraşık, Kızkaraca, Tahirabad Köylerinde yaşayan “Yağlı”, Çankırı/Orta İlçesi Dodurga köyünde “Yağcı”, Korgun İlçesi İldiğin köyünde “Yağlı”, Elmadag İlçesi merkezi ve Edige Köyünde yaşayan “Yağcı-oğlu” soy ve sülale adı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında bu aşirete bağlı oldukları kuvvetle söylenebilir.

Yağbasan Aşireti: Adını Danişmentli beyi Yağbasan'dan aldığı ve Eşkinciyan Nahiyesi idari sahasında 39 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Tarihte Divriği idari sahasında nahiye, günümüzde köy olan Yağbasan adlı yerleşim yeri kurucuları, tarihte Çorum yöresinde kurulmuş Emirahmed, İsaahali, Azap Ahmed, Camikebir Mahallesinde “Yağlıoğlu” sülale adı almış oymaklar,²²⁴¹ Keskin İlçesi Eroğlu köyünde “Yağlı”, Delice İlçesi Büyükyaglı Köyünde yaşayan “Yağbasan”, Boğazkale İlçesi Kaymaz Köyünde yaşayan “Yağlı ve Yağbasan” soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Bor İlçesi Postallı köyünde Yağbasan soyadı, Avanos İlçesi Mahmatlar köyünde yaşayan Yağbasan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Duraçlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Malya Nahiyesi Ağın, Oyumağaç, Karakaya karyelerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²⁴²

Ebic Aşireti: Aşiret üyelerinin İslamlı Nahiyesi mıntkasında kurulmuş Akçain, Kuzain, Avşar, Alpağıl ve Tama adlı yerleşim yerlerinde 85 hanede yaşadıkları 1543 yılı kaynaklarında yer alır.²²⁴³

Ekber Aşireti: Aşiret üyelerinin Şarkipara Nahiyesi idari sahasında 80 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Tacirli Aşireti:²²⁴⁴ “Tecer, Tencirli, Tecirli, Bıyıklı” adıyla da anılan aşiretin konar-göçer Bozulus Türkmen taifesine bağlı oldukları ve²²⁴⁵ 1530 tarihinde Bozok sancağı idari sahasında 122 hanede

2239 BOA. 998 Numaralı Defter,a.g.e,s.96. (Yağı sözcüğü eski Türkçe de düşman anlamına gelip, yağlıbasan düşman basan, baskın anlamı taşımakta, Yağşıyan sözcüğü de düşmanı hile ile yenme anlamına gelmektedir). Yağlı, Yağbasan ve Yahşıhan adlı yerleşim yerlerinin adının menşei buradan gelmektedir. Yağcıoğlu Oymağı, için oymak üyesi (TEDAŞ) uzmanlarından. Elektrik ve elektronik mühendisi İsmail Yağcıoğlu Beyden dinlenilmiştir.

2240 Eroğlu Köyünde “Yağlı Baba” adlı bir reislerinin yaşadığı günümüze intikal etmiş türbesinden anlaşılmaktadır.

2241 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2242 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,

2243 A.g.e.

2244 Gökbel,a.g.e.,s.28. Ahmet Hoca, Varsakları Üçok Koluna bağlamaktadır.

2245 Türkay,a.g.e.,s.601.

yaşadıkları belirtilir.²²⁴⁶ Aşiret yasa tanımaz, kural bilmez eylemlerinden dolayı yerleşik haldeki ahalî tarafından “*Felaket Taciri*” adıyla adlandırıldıkları ve günümüzde kullandığımız “*Felaket Taciri*” deyiimi bu aşiretin toplumsal eyleminden geldiği anlaşılmaktadır.

Aşirete mensup bazı taifelerin, Bozok sancağı idari sahasında bulunan “*Boyalıviran ve Çandır Mezraları*”nda,²²⁴⁷ bazı taifelerin, Çubuk Nahiyesi “*Karkın, Ortakışla, Kozcakaşla karyesi*”, Bozok/Emlak Nahiyesi “*Pınarbaşı karyesi*” ve Keskin Kazası dahilinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.²²⁴⁸

Aşiret üyeleri Kayseri sancağı, Sakaldutan mezrasında 4 hanede, Çornuşek Nahiyesi Küpçükukuru mezrasında, Niğde Kazası idari sahasında 16 hanede, Şamardı Nahiyesi Garp-ı Sis mezrasında, Karahisar Kazası Akçain karyesinde 7 hanede ve Karaağıl karyesinde, Sücaiddin Nahiyesi idari sahasında 10 hanede, Yeniil Kazası idari sahasında 158 hanede, Karataş Nahiyesi Viranşehir kışlağı ve Derecik kışlağında 7 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²²⁴⁹

Yaylak-kışlak hayatı yaşadığı anlaşılan aşirete bağlı bazı taifeler kış aylarını Adana yöresinde geçirdiği, yaz aylarında Niğde sancağı Develi Kazası Harmancık yaylalarında geçirdiği belirtilir.²²⁵⁰

Aşirete bağlı oymakların Yeniil Kazası ile Çankırı Keskin Kazası idari sahasında yaşadıkları ve Elbistan dağlarında yayladıkları bilgisi aktarılır.²²⁵¹

İncesu İlçesi mntıkasında bulunduğu anlaşılan aşirete mensup bazı tâifelerin Çubuk Nahiyesi Karkın, Ortakışla, Kozcakaşla karyesi, Emlak Nahiyesi Pınarbaşı karyesi dahilinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında,²²⁵² XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Rakka’ya iskan olundukları belirtilen aşiret üyelerinden bir kısmının bu iskankan firar ederek Maraş yöresine geldiği ve Elbistan dağları’ndan yayladıkları,²²⁵³ Ceyhan Nehri’nin öbür yakası kışlakları olduğu kaynaklarında belirtilir.²²⁵⁴

Alaca İlçesi İbrahimioğlu karyesinde “*Taciroğlu*” sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Muratkolı karyesinde “*Taciroğlu*” sülale adı almış oymak, Çorum Çepni ve Çiriş Mahallesinde “*Taciroğlu*” sülale adı almış oymaklar,²²⁵⁵ Akdağmadeni İlçesi Kartal köyünde “*Tecir*” sülale, Yıldırım soyadı almış oymak, Ankara/Bala İlçesi Keklice ve Kesikköprü Köyünde “*Tacirli-oğlu*”, Afşar Köyünde “*Tecir*” soyadı almış oymaklar ile Sungurlu İlçesi Kaledere Köyünde “*Tacirlioğlu*” sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.²²⁵⁶

Malatya yöresinden göç ettiği belirtilen aşiret mensubu bazı taifelerin Adana-Osmaniye yöresinde “*Tecirli*” adıyla bir kaza kurdukları 1846 tarihli vesikalardan anlaşılr.²²⁵⁷

2246 Koç,a.g.e.,s.

2247 Sümer, Oğuzlar,s.120.

2248 BOA.998 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Diyar-ı Bekr ve ‘Arap’ ve Zü’l-Kadiriyye Defteri Cilt. II.

2249 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5. Yusuf hoca bu aşireti Yüreğir Boyu arasında yer verir.

2250 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.169.

2251 Türkay,a.g.e.,

2252 BOA.998 Numaralı Muhasebe-î Vilayet-î Diyar-ı Bekr ve ‘Arap’ ve Zü’l-Kadiriyye Defteri Cilt. II.

2253 Yakup Altın, Düinden Bugüne Kırıkkale.,s.120.

2254 Murat Topaloğlu, Osmanlı Devletinin Çözölme Devrinde Kozanoğulları, Tez.

2255 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2256 XVI. Yüzyılda bu Aşiret Bozok Sancağı civarında bulunduğu kaydedilir., sülale adı için kaynakça, Şehitlerimiz adlı eser. Bu oymağa mensup Mustafa Oğlu İsmail adında bir askerin 1915 yılında Karakilese adlı mevkiinde şehit düştüğü bilinir.

2257 Sümer, Oğuzlar,s.497.

Bağlı Aşiretleri; *Tecer-li, Danacı, Başbüyük, Kocabaş, İfraz Tacirlisi, Hamzalı, Bıyıklı Aşireti*.²²⁵⁸

Tecer-li Aşireti: Pardal adı ile de kaydolunur. Yörükhan taifesine bağlı olduğu ve Sivas bölgesinde yaygın bir nüfusa sahip olduğu anlaşılır.²²⁵⁹ Adını Sivas mıntukasında bulunan 2230 rakımlı Tecer dağı ve dağ eteklerinde türbesi bulunan Tecer Baba adlı Horasan ereninden aldığı anlaşılmaktadır.²²⁶⁰

Kayseri yöresinde kurulmuş Viranşehir adı yerleşim yerinde yaşadıkları anlaşılan aşiret adını, Sivas İli Karaşar, Şahbey ve Hacımırza köyünde Tecer soyadı, Yıldızeli İlçesi Karalar ve Dere köyünde Tecer soyadı, Ulaş İlçesi Gürpınar köyünde Tecer soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Tacer ve Tecir soyadı, Bünyan İlçesi Süksün köyünde Tecir soyadı, Şarkışla İlçesi Baltalar ve Cemel köyünde Tecer soyadı, Kangal İlçesi Çamurlu köyünde Tecer soyadı, Gürün İlçesi Merkezinde Tecir soyadı ve Gemerek İlçesi Çepni Doğu mahallesinde Tecer soyadı aldığı görülmektedir. Bu oymakların 2525 Sayılı Soyadı kanunu'nda uygulanan temayüller dikkate alındığında adını bu boya izafeten aldıkları söylenebilir.

Sarı Tecerli Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu anlaşılan aşirete bağlı taifelerin Kayseriye sancağı idari sahasında bulunduğu kaynaklarda yer alır.²²⁶¹

Malatya yöresinden batıya göç ettiği belirtilen aşiret mensubu bazı taifelerin Adana-Osmaniye yöresinde Tecirli adıyla kaza statüsünde bir yerleşim yeri kurdukları 1846 tarihli vesikalardan anlaşılır.²²⁶²

Danacı Aşireti: Tecir-Tacir-li Aşiretinin alt taifesi olduğu yönünde bilgiler bulunmaktadır.²²⁶³ Aşiret mensupları tarihte Tozanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Danacıyurdu adlı yerleşim yerini, Keskin Kazası idari sahasında “*Danacıobası*” ve Sulakyurt İlçesi idari sahasında “*Danacı*” adı ile köyler kurdukları anlaşılır.

Ayrıca Çorum İli Örencik köyünde yaşayan “*Danacılar*” sülale “*Emektar, Güllü, Aydın*” soyadı almış oymaklar, Kırıkkale İli Karacalı köyünde Danacı oğulları sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi Büyükhırka kasabasında “*Danacılar*” sülale “*Danacı*” soyadı almış oymaklar, Mecitözü İlçesi Dağsarı Köyü ile Kargı İlçesinde “*Danacı*” soyadı almış oymaklar, Osmancık İlçesi Seki köyünde “*Danacı*” soyadı almış oymak ve Çandır İlçesi Kozan köyünde “*Danacıoğulları*” sülale “*Danacı, Yüksekdanacı, Yüksek*” soyadı, Keskin İlçesi Armutlu ve Karacaali köyünde Danacıoğlu sülale adı, Sivas İli Olukman köyünde Danacı soyadı, Şarkışla İlçesi Emlak ve Karacaören köyünde Danacı soyadı, Felahiye İlçesi Büyüktoraman köyünde Danacı soyadı, Pınarbaşı İlçesi Hassa köyünde Danacı soyadı, Hacıbektaş İlçesi Merkezinde Danacı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Başbüyük Aşireti: Kocabaş adı ile de anılır. Adını Sulakyurt İlçesi civarında bir dağa ve Yozgat İli idari sahasında bir köye vermişlerdir. Aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası idari sahasında 4 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²²⁶⁴ Sivas Kazası, merkeze bağlı Başbüyük köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

2258 Kestel adının “Ketsen” adı ile de kaydolunduğu bilinir.

2259 Türkay,a.g.e.,s.

2260 Tecer Baba adlı aşiret resinin mezarının kendi adı ile anılan dağ üzerinde olduğu belirtilir.

2261 Türkay,a.g.e.,s.

2262 Sümer, Oğuzlar,s.497.

2263 Özdemir,a.g.e.,s. Aşiret adının, Eymürler içerisinde bulunan Tosun Aşireti adından bozulma ihtimalide bulunmaktadır.

2264 Yusuf hoca, bu aşiret Eymür Boyu arasında vermiştir.

Ayrıca, tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Hacirecep, Acel-i Sani, Saz Mahalle-köyleri,²²⁶⁵ Uğurludağ İlçesi Torunlar köyü ve Keskin İlçesi Eminefendi Köyünde “*Başbüyük*” sülale adı almış oymaklar Sivas/Ece mahallesinde yaşamış Başbüyük sülale adı almış oymak, Keskin İlçesi Eminefendi köyünde Başbüyük sülale adı, günümüzde Niğde İli Merkezinde Kocabaş soyadı, Bor İlçesi Kocabaş sokağına adını vermiş oymak, Bor İlçesi Mıntıkasında Kocabaş soyadı, Ulukışla İlçesi Merkezinde Kocabaş soyadı, Tomarza İlçesi Suverenler köyünde Kocabaş soyadı, Yahyalı İlçesi Yer köyünde Kocabaş soyadı, Develi İlçesi Sindelhüyük ve Ayselpınar köyünde Kocabaş soyadı, Ortaköy İlçesi Satansar köyünde yaşayan Kocabaş soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Kocabaş Aşireti: Kocabaş adının “*Başbüyük*” adından bozulduğu sanılmaktadır. Delice İlçesi idari sahasına kurulmuş “*Kocabaş Köyü*” kurucuları, Bayramören İlçesi Üçgazi köyü, Akdağmedeni İlçesi Akbaş ve Uzakçayköyü, Çorum İli merkezi, Mecitözü İlçesi merkezi, Alaca İlçesi merkezi ve İskilip İlçesi merkezinde yaşayan “*Kocabaş*” soyadı almış oymakların adlarını bu aşiretten aldığı sanılır.²²⁶⁶

İfrazhamı Tacirlisi Aşireti: Aşirete mensup taifelerin Sivas idari sahasında yaşadığı kaynaklarda yer alır.

Kara Hamzalı Aşireti: Aşiret mensupları Aksaray Kazası idari sahasında Kara Develi (Kara Hamzalı) adı ile kaydolundukları ve Koçhisar Kazası merkezinde 43 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl ilk yarısına ait kaynaklarda yer alır.

Koyulhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Karahamza karyesi kurucuları ile tarihte Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesinde yaşamış Kara Hamzalar sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Ayrıca “Şeyh Hamzalı” adlı bir Türkmen taifesinin tarihte Yeniil idari sahasında yaşadığı, buradan Beyotlağı adlı bir yerleşim yerine, buradanda Yozgat/Boğazlıyan İlçesi Şıhlar köyüne, buradanda Aksaray İli Sağlık köyü civarına yerleştikleri anlatılmaktadır.

Hamzalı Aşireti: Aşiret mensupları Bozok sancağı dahilinde kurulmuş “*Karacaviran, Karkın, Müşalim, Kantariz, Boyalı, İnkişla, Alınpınar, Kuzca, Pınarbaşı*,”²²⁶⁷ *Çandır, Yassıkışla, Orta Mezra-karyeleri*” ile²²⁶⁸ Çankırı Keskin-i idari sahasında kurulmuş “*Taharetözü Mezrası*” nda yaşadıkları belirtilmektedir.²²⁶⁹

Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Duruboğazı Kışlağı*” nda 13 hanede,²²⁷⁰ Gedük Nahiyesi “*Küçükbel Mezrası*” 22 hanede, Çubuk Nahiyesi “*Hamzalı Kışlası*” 42 hanede, Akdağ Kazası “*Hızırbeğ Mezrası*” 61 hanede, *Beğviran-İğdecik Mezrası*” nda 16 hanede, Karadere Nahiyesi “*Nusretli, Ödüllü, Öyük Mezraları*” nda yaklaşık 35 hanede, Bozok/Emlak Nahiyesi “*Göynüklü, Büklüce, Hızırbeğ, Möme, Tavşancıl, Gelincik, Döğer-değer Mezra-karyeleri*” nde yaklaşık 204 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret mensuplarının,²²⁷¹ Kırşehir mıntıkasında “*Hamza-Çime*” ve Konur Kazası idari sahasında “*Hamzaşeyh Bölüğü*” adlı oluşumlar meydana getirdiği tarihi vesikalarda yer almaktadır.²²⁷²

2265 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2266 Türkay,a.g.e., Kocabaş Aşireti’nin Türkmen taifesine mensup olduğuna ilişkin.

2267 Koç,a.g.e. Pınarbaşı karyesinde 55 hanenin yaşadığı ve bu köy ahalisinin Karaman toprağından geldiği XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

2268 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2186.

2269 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

2270 Bu taifenin varsak teşekkülleri arasında bulunduğu anlaşılar.

2271 Halaçoğlu,a.g.e.,s.995.

2272 BOA.998 Numaralı defter.,a.g.e.

Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Hamzalı*”, Bozok/Baltı-Balı Nahiyesi idari sahasında “*Hamzaşakı*”,²²⁷³ Salımlı Kazası idari sahasında “*Karahamza-lı*”, Budak-özü kazası idari sahasında “*Hacıhamza, Hamza ve Uzunhamza*” adları ile yerleşim yerleri kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından,²²⁷⁴ Sulakyurt İlçesi idari sahasında “*Hamzalı*”, Bala İlçesi idari sahasında “*Karahamza-lı*”, Akçakent İlçesi idari sahasında “*Hamzabey*”²²⁷⁵ ve Çorum İli idari sahasında “*Şeyhhamza*” adı ile köy kurdukları alan araştırmalarından anlaşılr.

Sungurlu İlçesi Çiçeklikeller köyü arazisi içerisinde “*Hamzalı*” adlı mevkiye adını vermiş oymak, Boztepe İlçesi Karacaören Köyünde yaşayan “*Hamzalar*” sülale “*Arıöz, Koçak, Derinyol ve Güler*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı sanılmaktadır.

- Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında bu aşirete bağlı taifelerin XVIII. Yüzyılda gerçekleşen iskan düzenlemesinde yöreden göçürüldüğü ve bu köylerin lağv edildiği veyahut adlarının değiştirildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca Kırıkkale İli Karacaali köyünde Hamzaoğulları sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Bıyıklı Aşireti: Yukarıda belirtildiği gibi Tacir-li Aşiretinin diğer bir adının Bıyıklı olduğu bilgisi aktarılır. Tarihte Bozok Sancağı idari sahasında kurulmuş “*Bıyıklı Mezrası*” kurucuları, Balışeyh İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Bıyıklıaydın köyü*” kurucuları, Keskin İlçesi Barakobası köyünde “*Bıyıklıuşağı*” sülale adı almış oymak, Kırşehir İli Çayağzı kasabasında “*Bıyıklıuşağı*” sülale “*Güldü, Bıyıklı, Erkuvan, Perişan, Sarı*” soyadı almış oymaklar ve tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Acel-i Sani, Şeyheyup, Şeyhler Mahallelerinde yaşamış “*Bıyıkoglu*” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları sanılır.²²⁷⁶

Ayrıca Bıyıklı Aşiretinin, Tırkeş, Karababa ve Çorum kürdü adı verilen aşiretle yakın olduğu hakkında daha evvel bilgi verilmişti.

Dadal’oglu Aşireti: Dadağı, Dadı adı ile de anılır. Tarihte yörede yaşamış ünlü Ozan Dadaloğlu’nun bu aşirete bağlılığı anlaşılr. Aşiret üyesi bazı taifelerin Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında bulundukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından,²²⁷⁷ Dadaloğlu’nda ait olduğu kabul edilen bir mezarın Sivas yöresinde kurulmuş Kapaklıpınar köyünde bulunduğu alan araştırmalarımızda anlaşılmıştır.

Tarihte Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesi ve Eyubili Nahiyesi Dadasun-çadasun karyesi kurucuları, Tomarza İlçesi idari sahasında bulunan [Dadaloglu Beldesi](#) kurucuları, [Kocasinan](#) İlçesi [Dadağı köyü](#) kurucuları, Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi Dadaloğlu soyadı, Yeşilhisar İlçesi Musahacılı köyünde Dadaloğlu soyadı, Bünyan İlçesi Tuzhisar köyünde Dadal soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde Dadalı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Samımıza ise, Soyadı kanunununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

2273 Koç,a.g.e.

2274 Tarihte Budak-özü Kazası, günümüzde Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan Çiçeklikeller Köyü arazi içerisinde bulunan “Hamza Tepesi” adlı mevkide eski yerleşim yeri olduğu günümüze ulaşmış mezar kalıntılarından anlaşılr.

2275 XVIII. Yüzyıl kaynakları, Bozok’ta bulunan ve 100 yıldır terk edilmiş “Hamzabegli Karyesine” “Ali Genam” Aşiretine mensup taifelerin yerleştirildiği bilgisini aktarmaktadır.

2276 H.Haldun Şahin,a.g.e. Çayağzı kasabasında yaşayan “Bıyıklıuşağı” adı almış sülaleye mensup taifelerin, yörede kurulmuş “Özbağ ve , Terzili köyü”, Çiçekdağı ve Mucur İlçelerine bağlı bazı köyler ile günümüzde Nevşehir topraklarında olan bazı köylerde de yaşadıkları oymak üyelerince anlatılır. Adem Güldü, Oymak üyesi.

2277 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

Ayrıca, yörede Dadaloğlu adı ile anılan birden fazla mezarın bulunduğu, bu mezarların Şarkışla İlçesi Kapaklıpınar köyü, Tomarza İlçesi Emmiüşağı köyü ve Osmaniye İli idari sahasında kurulmuş Hasanbeyli adlı yerleşim yerinde bulunduğu görülmüştür.

Kazıklı Aşireti: “*Kazıklı Afşarı*” adı ile de kaydolunan aşirete bağlı taifelerin Keskin Kazası Kazıklı Köyünde 45 nefer yaşadıkları 1584 yılına ait vesikalarda, Bozok mıntıkasında “*Kazuklupiri, İlişkiliye*” adlı yerleşim yerleri ile Kır-şehri ile Tuzgözü arasında kurulmuş “*Kazukluveri karyesi*”²²⁷⁸ yine, adı geçen il idari sahasında kurulmuş “*Kara*” adlı yerleşim yerinde 10 hanede yaşadıkları tarihi vesikalarda yer alır.

Aşirete bağlı tâifelerin Nurhak Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları ve Gülhisar İlçesi idari sahası ile Hacıbektaş İlçesi idari sahalarında Kazıklı adlı köy kurdukları alan araştırmalarından anlaşılar.

Tarihte Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Kazıkkaçar Mezrası*”nı Kaçar Aşireti mensupları ile birlikte kurdukları ve Alaca İlçesi Perçem Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Kazıklı Bel*” adlı tepeye adlarını verdikleri anlaşılar.

Ayrıca Boğazlıyan ve Akdağ Nahiyesi idari sahalarında “*Kazıklı*” adı ile yerleşim yeri kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.

Köçekli Aşireti:²²⁷⁹ Küçük adı ile de anılan aşiret²²⁸⁰ mensuplarının Dulkadirli taifelerinden olduğu belirtilir.²²⁸¹ Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Köçekli, Yaban-lı*” adıyla köyler kurdu²²⁸² ve Çiçekdağı yöresinde “*Poladlı, Halaçlı, Hamzabey, Zalimali, Ömeruşağı, Korkorlu (Yaylaözü), Yetikli, Güllühöyük, Yeniyapan, Veledli*” köylerinde yaşadıkları belirtilir.²²⁸³

Bazı taifelerinin 1716 yılında Çankırı civarında yaşadığı ve buralarda eşkıyalık yapıp köyler bastıkları belirtilmektedir.

1764 yılında Sivas ve Halep yöresinde 10.000 çadırdı yaşadıkları belirtilen aşiret üyeleri,²²⁸⁴ söz konusu yüzyılda yapılan zorunlu iskana tabî tutularak 150 hane ahalisinin yöreden göçürülüp Harran Nahiyesi mıntıkasında bulunan Colap Nehri çevresine yerleştirildikleri belirtilir.²²⁸⁵

Bozok/Emlak Nahiyesi idari sahasında bulunmuş Bacılı karyesinde yaşadığı anlaşılan aşiret üyelerinin

Sungurlu İlçesi Mahmatlı Köyü arazisi içerisinde “*Köçekbağları*” adlı bir mevkîye,²²⁸⁶ Yozgat İli idari sahasında “*Köçeklioğlu, Köçekkömü*” adlı yerleşim yerlerine ve Hacıbektaş İlçesi Belbarak köyünde Köçek soyadı almış oymağa isimlerini verdikleri ve Keskin İlçesi “*Turhanlı, Gazibeyli, Göçbeyli, Ceceli Köyleri*” nde yaşadıkları belirtilir.²²⁸⁷

2278 Yaşar,a.g.e.,s.42.

2279 Veli Saltık, Tunceli’de Aşiret, Oymak ve Ocaklar,s.135. adlı eserinde Köçekli Aşireti mensuplarının Tunceli İli Çemişgezek İlçesi Cümlekapısı Köyünde yaşayan uzantılarının, Kürt aksanı bilmediği, Petek İlçesi Köçek Köyünde yaşayan uzantılarının ise göçer gruplardan etkilenecek Kürt aksanı konuştukları ve Kürt adı ile anıldıkları bilgisini aktarmaktadır.

2280 T. Gündüz, Anadolu’da Türkmen Aşiretleri,s.153.Küçük ile Köçek Aşiretinin aynı anıldığına dair.

2281 İsmail Uçakcı, Orta Anadolu Halk Kültüründe Deyimler ve Hikayeleri.,s.27.

2282 Koç,a.g.e.,s.116 Karadere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Köçekli karyesinde 57 vergiye tabi nüfus ile burada kurulmuş Hacı Bektaş-ı Veli Zaviyesinde 10 zaviye görevlisi bulunduğu bilgileri aktarılmaktadır.

2283 A.Gündüz,a.g.e.,s.148.,www.korkorlu.com

2284 Kuzucu,a.g.site-makale.

2285 Orhonlu,a.g.e.,s.59.

2286 Köçekçibağı adlı mevkide adı geçen köyde yaşayan “Güleçyüz” soyadı almış oymağın ataları yaşadığı anlaşılar.

2287 Keskin İlçesi idari sahasında kurulmuş köylerde yaşayan aşiret mensuplarının aynı dedenin torunları olduğu oymak üyeleri tarafından anlatılır.

Aşiret mensubu bazı taifeler, Şabanözü İlçesi Büyükyakalı köyü, Bayramören İlçesi idari sahasında kurulmuş Dalkoz köyü, Kurşunlu İlçesi eski adı Milan, yeni adı Beleni köyünde yaşadıkları belirtilmektedir.²²⁸⁸

Köçekli Aşireti; Bu adın “Köçekli” den bozulduğu sanısı ile burada yer verilmiştir. Aşiretin, Kırşehir yöresinde kurulmuş Ilıpınar ve Küçükbulaşık Karyelerinde 21 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.²²⁸⁹

Eyubili Nahiyesi Köşek karyesi kurucuları ve Hacıbektaş Nahiyesi Köşektaş köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Aşiret üyelerinin Kırşehir yöresinde kurulmuş Ilıpınar ve Küçükbulaşık Karyelerinde 21 hanede yaşadıkları belirtilmektedir.²²⁹⁰

Ayrıca tarihte Bozok/Emlak Nahiyesi idari sahasında bulunmuş Bacılı karyesinde yaşamış “Köçekli” adlı oymağın Yozgat İli Köçekli Köyünde “Köçeklioğlu” soyadı almış oymak ile Kuyumcu köyünde “Köçekli” adlı oymağın ve Sorgun İlçesi Sorguntatlısı Köyünde yaşayan Köşeklioğlu soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Bağlı Aşiretleri; *Arbişli, Göçer, Safioğlu, Küçüklü, Çanaklı Aşireti.*

Arbişli Aşireti: Bu adın eski Türkçede büyü efsun manası içeren “Abuluslu” adından geldiği sanılmakta²²⁹¹ ve Abuluslu Aşiretinin Köçekli Aşiretinin alt tairesi olduğu belirtilmektedir.²²⁹²

Delice İlçesi Arbişli Köyü kurucuları ve Akçakent İlçesi eski adı Arbişli, yeni adı Tepefakılı köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılmaktadır.²²⁹³

Ayrıca Çiçekdağı İlçesi Taşoluk köyünde “Arbiş” adlı eski bir yerleşim yeri olan mevkiye adını vermiş oymak,²²⁹⁴ Kaman İlçesi Meşe Köyünde “Ağabişoğlu” sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Coğul köyünde bazı oymaklar,²²⁹⁵ Şefaattli İlçesi Kuzayca Köyünde “Darapulul” sülale adı almış oymak ve Uğurludağ İlçesi Aşlıarmut Köyünde yaşayan “Arbuş” soyadı almış oymağın bu aşiret bağlı olduğu düşünülmektedir.

Göçer Aşireti:²²⁹⁶ Sungurlu İlçesi Eşme Köyünde “Göçer” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Sağpazarı Köyünde “Sağpazarı ve Göçer” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten alma ihtimali bulunur.²²⁹⁷

2288 Dalkoz ve Beleni köyü XIX. Yüzyıl bilgisi olarak verilmiştir. Büyükyakalı köyünde yaşayan taife ise halen aşiret adı ile bilinmektedir.

2289 Halaçoğlu a.g.e.

2290 Halaçoğlu a.g.e.

2291 Arbişli adının eski Türkçede büyü-efsun manasına geldiği belirtilir. Ayrıca Delice Belediyesi web sitesinde bu köyde yaşayan oymakların atalarının 1850’li yıllarda beş kişi olarak gelip yerleştikleri rivayet bilgileri bulunur.

2292 www.hacikiliç-40@hotmail.com

2293 Sekiz Köçekli’nin Dokuz Beyi; Coğunluğu Ankara, Sivas arasında oturan Dulkadirli Türkmenlerinden K - çekli Aşiretine mensup sekiz oymak Çiçekdağı bölgesinde konaklamışlardır. Aşiret mensupları ayrı ayrı sekiz köy kurmuşlar ve her köye gelenekleri icabı birer bey seçmişlerdir. “Eski köye yeni adet” derler ya alışılmışın dışında bir uygulama ya girmişler ve bu sekiz beye birde Beylerbeyi seçmişler. Sekiz Köçeklilerin bu uygulaması “Sekiz köçekliye Dokuz Bey, buda Arbişli’ye zulüm efendim” diye deyimleştirilerek verdiği sıkıntıyı, “buda sekiz Köçeklinin dokuzuncu beyimi” diye gereksiz fazlalıklar konu edilerek deyimleştirilmiştir.

2294 Dulkadiroğlu,a.g.e.

2295 Coğul köyünde yaşayan Özcü ve Duru soyadı almış oymaklar tarihte, bu gün kü köyün takriben 5 km. kuzeyinde kururmuş olan Dörtgözlü değirmeni adı ile anılan yerleşim yerine , daha sonrada Coğul köyüne geldikleri anlaşılr.

2296 www.merdan-musa@mynet.com

2297 Göçer oymağının Sağpazar Köyünde yaşayan uzantılarını, konar-göçerliklerini son yüzyıla kadar sürdürmüş olmaları ve kışlak olarak güneye gitmesinden dolayı Şambayrı Aşiretine bağlı olduğu düşüncesiyle önceki

Sağpazar Köyünde yaşayan oymakların atalarının son yüzyıllara kadar konar-göçer olarak yaşadıkları ve kış mevsimi Halep yöresinde kışladıkları, yaz mevsimleri de Sivas yöresinde yaşadıkları aşiret üyeleri tarafından anlatılmaktadır.

“Göçer Safioğlu” adlı bir aşiretin Budak-özü Nahiyesi “Kışla Karyesi”nde yaşadığı belirtilir.

Küçükklü Aşireti: Bağlılığı konusunda değişik görüşler bulunur. Diğer bir adının da “Çanaklı” olduğu ve Köçekli Aşiretinin alt tairesini oluşturduğu belirtilir.²²⁹⁸ Bozulus Türkmenlerinden olan aşiret Atçekenler teşekkülü arasında hareket ettiği ve bağlı taifelerinin, Karahisar Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yazmış karyesinde 6 hanede, Eskiil Kazası Burunsuz karyesinde 4 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr

Tarihte Bozok, Çankırı, Karadere, Karahisar-ı Develi, Eskiil, Koyulhisar, Aşağıkınık ve Gedük Nahiyeleri idari sahaslarında “Küçük-lü” adı ile, Kır-şehri yöresinde “Küçük” ve Hüseyin-Abad nahiyesi idari sahasında “Küçük” adı ile köyler kurdukları anlaşılr.²²⁹⁹

Kayseriyye, Niğde, Bozok, Yeniil, Hacıbektaş, Sorgun, Çiçekdağı, Dinek Keskin’I mntıkasında da uzantılarının bulunduğu belirtilen aşiret üyesi bazı taifelerin²³⁰⁰ XVIII. Yüzyıl Zorunlu iskanları ile Kayseri yöresinden alınarak Kıbrıs Adasına gönderildiği anlaşılr.²³⁰¹

Niğde sancağı idari sahasında Aşiret-i Küçükklü adı ile bir kaza (şehir) kurdukları XIX. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²³⁰²

Bazı taifelerinin Keskin Kazasına iskanlarının yapıldığı bilgileri bulunan aşiret üyeleri,²³⁰³ Kırşehir sancağı idari sahasında “Küçükklü” adı almış aşiret, Keskin İlçesi Kasımağa Köyünde “Küçükoğulları” sülale adı adı almış oymak, İskilip İlçesi merkezinde “Küçükoğulları” sülale adı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Yukarıalagöz Köyünde “Küçük” soyadı almış oymak, Şabanözü İlçesi Karamusa-ı Köyünde “Küçükoğlu” soyadı almış oymak, Eldivan İlçesi idari sahasında yaşayan “Küçük” soyadı almış oymak, Yozgat İli merkezinde “Küçükoğulları” sülale adı almış oymak, Şefaattli İlçesi Dedeli Köyünde “Küçükoğulları” sülale adı almış oymak, Alaca İlçesi İbrahim Köyünde “Küçük” soyadı almış oymak,²³⁰⁴ Yozgat İli Topçu Köyünde “Küçükoğulları” sülale adı almış oymak, Kaman İlçesi Kızılca Köyünde “Küçükoğulları” sülale adı almış oymak, Keskin İlçesi Kasımağa köyünde Küçükoğulları sülale adı, Sivas İli Merkezinde Küçük’oğlu soyadı, Divriği İlçesi Güneyevler ve Ahi köyünde Küçük soyadı, Yıldızeli İlçesi Kalın, A. Navruz köyünde Küçük soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Küçük soyadı, Aksaray Kazası Armudlu karyesi Büyük ve Küçükkılavuz adlı mevkiye adını veren oymaklar ve merkezinde Küçük soyadı, Acıgöl İlçesi Karapınar kasabasında Küçük soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan halk temayüller dikkate alındığında bu adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

baskılarımızda söz konusu aşiret içerisinde göstermiştik. Ancak, Göçerlerin, diğer bir adının Köçekli olduğu ve Köçeklilerinde yörede yaygın olarak bulunması bu aşirete bağlılığını kuvvetlendirmektedir. Düzeltilir.

2298 A.Gündüz.,a.g.e.,s.147.

2299 Ayrıca bu köyde “Kavurgalı Aşireti” mensuplarının yaşadığı ilgili konuda verilmişti.

2300 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.107

2301 Günümüzde KKTC. Lefkoşe ve Yiğitler bölgesinde yaşayan Köşker soyadı almış oymağın bu sürgünle adaya yerleştirilmiş ailelerin devamı olduğu söylenebilir.

2302 Sezen,a.g.e.,s.43.

2303 Altın,a.g.e.,s.108.

2304 İbrahim Köyünde yaşayan Küçük sülale adı almış oymağın atalarının halk arasında 93 harbi adı verilen Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Erzurum İli Oltu İlçesi Çamlıbel Köyü, bir kısmının da Tercan ve Kelkit yöresinden geldiği bilgisi verilmektedir.

Çanaklı Aşireti: Koçhisar Nahiyesi idari sahasında yaygın olarak bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Söz konusu nahiye idari sahasında kurulmuş Çanaklıkaya ve Çanaklıyü adlı köy kurucuları, Karacadağ Nahiyesi Kapaklı-Çanaklı karyesi kurucuları, Şarkışla İlçesi Çanakçı köyü kurucuları, Tomarza İlçesi Çanakpınar köyü kurucuları, Kır-şehir yöresinde “Çanaklı”, Bozok yöresinde “Çanaklı” ve Çorum yöresinde “Çanakçı” adı ile köyler kurdukları anlaşılmaktadır.

Ayrıca Kırşehir İli Özbağlar Kasabasında yaşayan “Çanakçı” soyadı almış oymak ile Altınhisar İlçesi Merkezinde Çanakçı soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Argu Aşireti: “Argun, Argın, Sargun, Ergun” adıyla da anılır. Adını, Kırızların, “Cakcak Aşireti” mensuplarından aldığı ve²³⁰⁵Hoca Ahmet Yesevî’ nin de bu aşirete bağlı olduğu görüşleri bulunur.²³⁰⁶

Tarihte Cebel-i Atik Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Argun adlı köy kurucuları, Sivas İli Merkezinde Argın-Argu-Arguz soyadı, Süşehri İlçesi idari sahasında Argın soyadı, Yıldızeli İlçesi Kavak, Karakaya, Şeyhhalil, Cırcır ve Kadı köyünde Argın-Argı soyadı, Ulukışla İlçesi Beyağıl Argın köyü kurucuları, Çiftahan köyünde Arkun soyadı, Niğde İli Dünderlı köyü ve il merkezinde Argın-Argun soyadı, Bor İlçesi Merkezinde Argun soyadı, Yeşilhisar İlçesi Gülbayır köyünde Argun soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Argın soyadı, Erciyes ve Gesi semtinde Argu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Sungurlu İlçesi Arifgazili Kasabası, Hilalli ve Kula köyleri, Alaca İlçesi Büyükcamlı Köyü, Delice İlçesi Tavaözü Köyü, Yozgat İli Kırım Köyü, Bayat İlçesi Kula, Kuruçay ve Yoncalı Köyleri, İskilip İlçesi Soğucak Köyünde “Sargun” soyadı almış oymakların adının “Argun” buradan geldiği sanılmaktadır.

Ayrıca Argın Aşireti ile Kara Kocalı Aşireti arasında büyük bir bağ olduğu bilgisi tarihi kaynaklardan anlaşılmasına karşı üst boyu arasındaki farklılık henüz netlik kazanamamış Kara Kocalı Beğdili Boyu, Argın Aşireti Avşar Boyu arasından yer verilmiştir.

Ayrıca Sargın Aşiretinin XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde yöreden göçürüldüğü bilinir ve bu adı soyadı almış bir oymağın Korgun İlçesi merkezinde yaşadığı görülür.

Argunlara Bağlı Aşiretler: *Dalkılıç, Zengi, Cafcaf Aşireti.*

Dalkılıç Aşireti: Adının menşei, Osmanlı Akıncılarında öncü birliklere verilen isimdir. Mamalı Aşiretleri ile yöreye yerleştirildiği ve Avşarlara bağlı olduğu anlaşılr.²³⁰⁷ Kırşehir ili Çadırlıhacıyusuf köyü ve merkezinde yaşayan “Dalgıç” soyadı almış oymağın adının buradan geldiği sanılır.

Dalkılıç Aşiretinin “Dalkılıç-Gökçeli, Dalkılıç-Cafcaf ve Abdülvahap-Dalkılıç” adıyla gruplara ayrıldığı bilinir.²³⁰⁸

Dalkılıç-Gökçeli Oymağı; Gökçeli Aşireti ile birliktelik kurduğu anlaşılan aşiret mensuplarından bazı taifelerin Küçüksalmanlı Nahiyesi dahilinde iskan edildikleri belirtilir.²³⁰⁹

Dalkılıç-Cakcak Oymağı; Aşirete bağlı bazı oymaklar Bozok-Yozgat yöresinde “Cakcaklı” adı ile köy durdukları, bazılarıda Küçüksalmanlı Kazasına bağlı “Kumkışla Karyesi” ne yerleştirildikleri belirtilir. Cakcaklı ve Kumkışla adlı yerleşim yerlerinin günümüzdeki adı ve yeri henüz tespit edilememiştir.

2305 Yaşar,s.30..

2306 www.forumyoruk.com

2307 Dalkılıçların Kayseri uzantıları kendilerini Avşar olarak tanımlamasına dayanarak “Dalkılıçlar” Avşarlar iç - risinde gösterilmiştir.

2308 Türkay,a.g.e.,Dokuz Aşireti içerisinde bulunan “Caflu” adı almış aşiretle “Cafcaflı” Aşireti’nin alakası olab - lir. Ayrıca Dalkılıç Aşiretine bağlı “Dalkılıç Osmanoğlu” adlı bir aşiretin bulunduğu vesikalarda yer alır.

2309 Türkay,a.g.e.,s.

Abdulvehap cemaatine bağlı olduğu belirtilen “*Dalkılıç Oymağı*”na mensup bir taife ise Küçükşalmanlı Kazası idari sahasında “*Karakuyu Karyesine*” iskan edilmişler, bazı taifeleri de yine aynı kaza idari sahasında bulunan Hamzabeğli ve Timurcu Karyelerine yerleştirilmişlerdir.²³¹⁰

Hamzabeğli Karyesi, günümüzde Sungurlu İlçesi Yarımşöğüt Köyü arazisinde bulunan “*Hamza Deresi*” adlı mevki olduğu sanılır.²³¹¹

Ayrıca Kırşehir İli Karahıdır Kasabası, Hamurluöçler Köyünde “*Dalkılıç*”, Çankırı/Orta İlçesi Elmalık köyünde “*Dalkılıç*”, Sungurlu İlçesi Ortakışla Köyünde “*Dalkılıç*”, Çorum/Ortaköy İlçesi Aştagul Kasabasında “*Dalkılıç*”, Şabanözü İlçesi Mart Köyünde “*Dalkılıç*”, İskilip İlçesi Sorgun Köyünde “*Dalkılıç*”, Çorum İli Laloğlu, Ahmetoğlu ve Kırkdilim Köylerinde “*Dalkılıç*” ve Kaman İlçesi merkezinde yaşayan “*Dalkılıç*” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Caf Aşireti: Aşiret üyelerinin Aksaray/Gureba Hüseyin Ağa mahallesinde yaşadıkları 1940 tarihli kaynaklardan anlaşılır.

Ayrıca aşiret üyesi bazı oymakların 1909 yılında Kerkük livası mıntıkasında bulunduğu kaynaklardan anlaşılır.²³¹²

Dalkıran Argın Aşireti: Dalkılıç ve Talkı adı ile de anılır. Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları anlaşılır. Kayseri yöresinde uzantıları olduğu anlaşılan aşiretin Dalkılıç-Gökçeli, Dalkılıç-Cafcafi ve Abdulvahap-Dalkılıç adıyla alt grupları olduğu belirtilir.²³¹³

Kayseri yöresinde yaşadığı anlaşılan Dalkıranogulları sülale adı almış oymak, Gemerek İlçesi Merkez civarında Dalkılıç soyadı, Şarkışla İlçesi Sivrialan köyünde Dalkılıç soyadı, Sivas İli Merkezinde Dalkılıç soyadı, Gürün İlçesi Dayakpınar köyünde Dalkılıç soyadı, Ulaş İlçesi Küpeli köyünde Dalkılıç soyadı, Yıldızeli İlçesi Kaman ve Seyfettinbeyçiftliği köyünde Dalkılıç soyadı, Avanos İlçesi Büyükayhan köyünde Dalkılıç soyadı, Bünyan İlçesi Ağcalı ve Emirören köyünde Dalkılıç soyadı, Tomarza İlçesi Büyükcanlı köyünde Dalkılıç soyadı, Gülşehir İlçesi Merkezinde yaşayan Dalkılıç soyadı, Nevşehir İli Göre köyü ve il merkezinde yaşayan Dalkılıç soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Dalkılıç soyadı ve Şarkışla İlçesi Merkezinde Dalkılıç soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür. Düşüncemizi ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller destekler niteliktedir.

Zengi Aşireti: “*Zangi-Zanga*” adıyla da anılan aşiretin adı, eski Türkçede boy beyi savaşçı anlamına gelir. Oğuzlar döneminde Sırderya bölgesinde bulunan bir şehire “*Zangı*” adı verilmiş, Şehriözü Eyaleti sınırlarında “*Zanga*” adıyla bir sancak merkezi kurulmuş ve bu adı Hoca Ahmet Yesevî silsilesinden olan “*Zengi Ata*” ile 1127 yılında Musul merkezli Atabeylik kurmuş ve Haçlılarla savaşarak büyük başarılar elde etmiş “*İmadettin Zengi*” kullanmıştır.

Sungurlu İlçesi idari sahasında bulunan eski adı “*Zangı, yeni adı Yarımşöğüt*” olan köyün kurucularının adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılır. Bu adı da köyde yaşayan “*Dalkılıç*” soyadı almış oymağın atalarının verdiği söylenebilir.

Bu düşüncemize ise, XVIII. Yüzyılda yöreye yerleştiği belirtilen “*Dalkılıç-Cafcafi (Bu Cakcak’tan bozulduğu anlaşılır)*” oymağı kaynak oluşturur. Kırgızlar içerisinde yer alan “*Cakcak Aşireti*”, Hoca Ahmet Yesevî’nin bağlı aşireti olduğu ve Küçükşalmanlı Kazasına bağlı “*Kumkışla Karyesi*”

2310 Türkay,a.g.e.,s. 264. Ayrıca Dalkılıçların Sorgun Kazası, Emirdağı Kazası ve Sivas yöresinde bulundukları kaydedilmektedir.

2311 M.N.T.Defteri, sıra, 13127-13177. Yıl.1260-61.

2312 A.g.belge.

2313 Türkay,a.g.e.,Dokuz Aşireti içerisinde bulunan *Cafı* adı almış aşiretle *Cafcafi* Aşireti’nin alakası olabilir. Ayrıca Dalkılıç Aşiretine bağlı *Dalkılıç Osmanoğlu* adlı bir aşiretin bulunduğu vesikalarda yer alır.

ne yerleştirildikleri belirtilir.²³¹⁴ Kum kışla adlı yerleşim yerinin günümüzdeki adı ve yeri henüz tespit edilememiş olmakla birlikte bu kışla-köyün Zangî Köyü çevresinde bulunduğu sanılır.

Ayrıca, Kozaklı İlçesi Kalecik köyü arazisi içerisinde bulunan Zangî adlı mevkiye adını vermiş oymak, tarihte Çorum Şarkıyan Mahallesi'nde yaşamış “Zengioğlu” sülale adı almış oymak,²³¹⁵ Yapraklı İlçesi Ovacık köyünde yaşayan “Zankî” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Tarihte Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Kantarzenkikulu kayresi kurucuları, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Zengibağı karyesi kurucuları ve Divriği Kazası idari sahasında kurulmuş Zengi Nahiyesi bu aşiretin yörede bıraktığı hatıralar olduğu anlaşılar.

Aşiret üyesi bazı oymakların 1909 yılında Kerkük livası mintikasında bulunduğu kaynaklardan anlaşılar.²³¹⁶

İmad Aşireti, Adını, yukarıda belirtildiği üzere 1127 yılında Musul merkezli Atabeylik kurmuş ve Haçlılarla savaşarak büyük başarılar elde etmiş “İmadettin Zengi” den aldığı sanılır. XVI. Yüzyıl son çeyreğine ait kaynaklar Kara Hisâr-ı Demürlü ve İskilip kazaları idari sahalarında “İmatziyaret Yeri” adlı yerleşim yerinden ve “İmad Zade Veli Çelebi” adlı bir zati muhteremden bahis etmektedir. Aynı kişi olduğu anlaşılan bu zati muhteremin türbesi günümüze ulaşmış ve İskilip merkezinde yer almaktadır.

Alaca İlçesi idari sahasında bulunan “İmat köyü” kurucuları ile Görele İlçesi idari sahasında kurulmuş İmat köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.²³¹⁷

Ayrıca Sungurlu İlçesi eski adı Diği olan Oğlakközü köyünde yurt tutmuş “Pala” adı almış oymak üyelerinin atalarının İmat köyünden geldikleri dolayı ile bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Ekeli Aşireti: Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Çordiğin karyesinde yaşadığı belirtilir.²³¹⁸ Bu aşiretin yukarıda yer alan Eldili Aşireti üyeleri ile aynı köyde yaşamaları aynı aşiret olabileceğini, isim değişikliğinde ses bozulmalarından dolayı olduğu kuvvetle söylenebilir.

Uzunisalı Aşireti: 1558 yılında Gedük Nahiyesi Kılıçderesi-Uzunisalı Karyesinde 82 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılmaktadır. Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde yaşayan ve Uzunlu adı almış oymağın XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Yozgat/Boğazlıyan İlçesi Eskiören köyünden geldiği anlaşılar.²³¹⁹ Hacıbektaş İlçesi Köşektaş köyünde uzantılarının bulunduğu ve bu uzantının Olgün soyadı aldığı ve Boğazlıyan İlçesi Uzunlu köyünü bu aşiretin kurduğu belirtilir.

Ayrıca Develi yöresinde Uzunoğlu sülale adı, Kırşehir yöresinde Uzunoğlu sülale adı, Yenihisar yöresinde Uzunoğlu sülale adı, Ankara/Haymana İlçesi idari sahasında Uzunoğlu sülale adı, Pınarbaşı İlçesi Kılıçmehmet köyünde Uzunoğlu soyadı, Sarız İlçesi Yeşilkent köyünde Uzunlu soyadı, Develi İlçesi Gazigümedi, Yeşilyurt köyünde Uzunlu soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Yörgüç Paşa Aşireti: Adını, 1423 yılında Rum Beylerbeyi olarak bölgeyi yönetmiş ve yönetimi yıllarında Karakoyunlu güçlerini bölgeden uzaklaştırmış olan Osmanlı Paşasından almıştır.

2314 S.G.Agacanon, Oğuzlar, s.141. Hoca Ahmet Yesevî silsilesinden olan Zengi Ata ile 1127 yılında Musul merkezli Atabeylik kurmuş ve Haçlılarla savaşarak büyük başarılar elde etmiş İmadettin Zengi buna örnektir.

2315 H.Haldun Şahin, a.g.e.

2316 BOA.Tarih :11/S /1325 (Hicrî) Dosya No :3019 Gömlek No :226422 Fon Kodu :BEO

2317 Sungurlu İlçesi Arifegazili köyünde yaşayan soyadı almış oymak ile eski adı Diği, yeni adı Oğlakközü köyünde yaşayan Pala sülale adı almış oymağın atalarının Alaca İlçesi İmad köyünden gelmiş olması, bu aşirete bağlı olabileceğini akla getirmektedir.

2318 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri, s.53-56

2319 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

Aşiret üyelerinin Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad yöresi yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Bazı taifelerinde Bozok mıntıkasında kurulmuş Karacaosmankavağı ve Depecik Mezrasında 9 hanede yaşadıkları belirtilir.

Aşiret üyesi bir taifenin Bozok mıntıkasında kurulmuş Karacaosman kavağı ve Depecik Mezrasında nda 9 hanede yaşadıkları belirtilir.

Tok Aşireti: Suşehri İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Tok soyadı, Gürün İlçesi Yenibektaşlı köyünde Tok soyadı, Divriği İlçesi Merkez ilçesinde Tok soyadı, Yıldızeli İlçesi Ilıca köyünde köyünde Tok soyadı, Hacıbektaş İlçesi B.Burnuağıl köyünde Tok soyadı, Gülşehir İlçesi Tuz köyünde Tok soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Tok soyadı, Niğde İli Değirmenli ve Himmetli köyünde Tok soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Tok soyadı, Bünyan İlçesi Samağar köyünde Tok soyadı, Ortaköy İlçesi merkezinde Tok soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Tok soyadı, Pınarbaşı İlçesi Pazarsu, Eğrisöğüt Taşlıgeçit ve Beştok köyünde Tok soyadı,²³²⁰ Çorum İli Çanakçı,²³²¹ İmamevi ve Mahmudiye Köyünde “Tok” soyadı almış oymaklar, Sulakyurt İlçesi merkezinde “Tok” soyadı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Yalnız ağaç ve Kabaklı Köylerinde “Tok” soyadı almış oymaklar, Akpınar İlçesi Kelismailuşağı, Hacıselimli ve Büyükabdiuşağı köyünde “Tok” soyadı almış oymaklar, Akçakent İlçesi Kilimli Köyünde “Tok” soyadı almış oymak, Boğazkale İlçesi Evren Kasabasında “Tok” soyadı almış oymak, Mecitözü İlçesi merkezinde “Tok” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi merkezinde yaşayan “Tok” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.²³²²

Köpekli Aşireti: Kültür kaynaklarında anlaşıldığına göre eskiden köpek adı kurt, aslan, kaplan gibi iyi karşılanır ve insanlar isim olarak alırdı. Selçuklu hanedanlığından bir bey Köpek adını isim olarak almıştı. Bu bey ve yahut aşiretinin halka yaptığı zulüm halkı iyice bunaltmış olmalı ki, bundan sonra köpek adı kötü manada kullanılır olmuştur.

Aşirete bağlı bazı taifelerinin Çornuşek Nahiyesi Huniviranı (Celebkeşiran) karyesinde 83 hanede, Girgin karyesinde 18 hanede ve Kızılcaın karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyılın ortalarına ait kaynaklarda yer alır.²³²³

Aşiret üyelerinin Kayseri civarında yaylayıp, Arab vilayetlerinde kışladıkları,²³²⁴ bazı taifelelerinin, Yeniil Kazası idari sahasında 76 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarda yer alır.²³²⁵

Mucur İlçesi yöresinde bulunan 1554 rakımlı “Köpekli dağı” ve “Küçükköpekli” adlı mezraya adlarını verdiği anlaşılr. Aşiret mensupları “Kırşehir, Bozok, Çiçekdağı ve Keskin” yörelerinde bulunan “Poladlı, Halaçlı, Hamzabey, Zalimali, Ömeruşağı, Korkorlu, Göllühöyük, Yeniyapan Köyleri” nde iskan edildikleri ve iskan tarihinde 211 hane 1294 nüfusa sahip oldukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilmektedir.²³²⁶

Bazı taifelerinin de tarihte Bozok muntıkasında “Karaköpek Köyü”, Kırşehir İli idari sahasında “Köpek Köyü”, Budak-özü Kazası idari sahasında “Köpekmusa mezarı”, Yozgat İli “Köpekkömi Köyü”,²³²⁷ Mucur İlçesi idari sahasında “Büyükköpekli, Küçükköpekli” adıyla köyler kurdukları

2320 Kayseri İl Yıllığı.

2321 Çanakçı Köyünün eski adının Kekliceek olduğu belirtilir.

2322 Turgut Tok; Tok Aşireti’nin Avşarlara bağlı olduğuna ilişkin kaynak.

2323 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.756.

2324 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

2325 A.g.e.Cilt.4.

2326 A.Gündüz,a.g.e.,s.148.

2327 “Köpekkömi” adlı köyün eski adının “Koçakkömi” olduğu ve bu günkü sakinlerinin Malatya yöresinden geldiği belirtilir.

anlaşılır. Ayrıca Yozgat il sınırları içerisinde kurulmuş Kuyumcu Köyünde “*Köpekli Aşireti*” ne mensup taifelerin yaşadığı belirtilmektedir.²³²⁸

Köpekli Aşiretine Bağlı Aşiretler; Köprek, Celep’oğlu, İmamoğlu Aşireti.

Köprek Aşireti: Bu adın Köpek adından bozulduğu sanılır. Sungurlu İlçesi Topuz Köyünde “*Köprek*”, Oyaca Köyünde “*Köprek*” soyadı almış oymakların adlarının buradan bozulduğu, dolayı ile bu oymakların Köpekli Aşiretine bağlı olduğu sanılır. Söz konusu köylerin sınır köyler olması bu oymakların yakın akraba olduğu izlenimini de vermektedir.

Celep’oğlu Aşireti: Türkmen Taifesine bağlı olduğu anlaşılır. Yukarıda yer aldığı gibi Cebekbeşiran karyesinde yaşayan 83 hane ahalinin tamamı Köpekli Aşireti üyesi olması Celep’oğlu Aşiretinin Köpekli Aşiretine bağlılığını gösterir.

Aşiretin adını tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Sofular, Kubbeli, Ümidhalife, Azapahmed Mahallelerinde sülale, günümüzde Çorum İli ve Alaca İlçesi civarında soyadı almış oymaklar bulunur.²³²⁹

Bu bağlamda, Zara Kazası Canova-Cancin köyünde Celeboğlu sülale adı, Tuzlagözü-Yarağlı köyünde Celeboğlu sülale adı almış oymak,²³³⁰ Derinkuyu İlçesi eski adı Giledis olan Çalık köyünde Celepoğlu sülale adı almış oymak, Altunhisar İlçesi idari sahasında Celep oğulları sülale adı almış oymak, Sivas İli Merkezinde Celep soyadı almış oymak, Bünyan İlçesi Karakaya köyünde Celep soyadı, Koyulhisar İlçesi Aşağıkale ve Karaçam köyünde Celep soyadı ve Şarkışla İlçesi Aşağıkışla köyünde yaşayan Özcelep soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı söylenebilir.

İmamoğlu Aşireti: Köpekli Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Sulakyurt İlçesi “*İmamoğluçeşmesi*” adlı köyün kurucuları, Sivas İli merkez Ece mahallesi ve Hanlı köyünde yaşayan İmamoğlu soy ve sülale adı ve Çorum İli “*İmamevi Köyü*” kurucuları ve aynı ilin Hankozlusu Köyünde “*İmamoğlu*” soyadı, Acıgöl İlçesi İnallı ve Topaç köyünde İmam oğulları sülale adı, Develi İlçesi Ayvazhacı köyünde İmam oğulları sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.²³³¹

Divriği İlçesi Merkezine İmamoğlu soyadı ve Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan İmamoğlu soyadı almış oymak, Akpınar İlçesi kurucuları olarak kabul edilen “*İmamoğlu*” sülalesi, Sungurlu İlçesi Hacıosman köyünde “*İmamoğlu*” sülale “*Kaşka*” soyadı, Alaca İlçesi Çevreli Köyü arazisi içerisinde bulunan “*İmamoğlu*” adlı tepeye adını vermiş oymak, Akpınar İlçesi merkezinde “*İmamoğlu*” soyadı almış oymak, Delice İlçesi Kocabaş Köyünde “*İmamoğlu*” sülale adı almış oymak, Çorum Merkezinde kurulmuş Hacinasrullah ve Çöplü Mahallelerinde “*İmamoğlu*” sülale adı almış oymaklar, Çankırı İli Beşdüt köyü bulunan “*İmamoğlu Mahallesi*” ve bu mahalleye adını verdiği anlaşılan “*İmamoğlu*” adlı sülale, Şabanözü İlçesi Mart Köyünde “*İmamoğlu*” soyadı almış oyak, Keskin İlçesi Hamzalı Köyünde “*İmamoğlu*” soyadı almış oymak, Sorgun İlçesi Kepirce Köyünde “*İmamoğlu*” sülale adı almış oymak, Akdağmandeni Ortaköyünde “*İmamoğlu*” sülale ad adı almış oymak, Alaca İlçesi Harhar köyünde “*İmamoğulları*” sülale “*Sarp ve Arzuman*” soyadı almış oymaklar,²³³² Çerkeş İlçesi Karamustafa köyünde “*İmamoğlu*” sülale, “*Kızılkaya*” soyadı almış oymak, Aliözü köyünde “*İmamoğlu*” sülale adı almış oymak,²³³³

2328 Adnan Menderes Kaya, Avşar Türkmenleri adlı eseri.

2329 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2330 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

2331 Hankozlusu Köyünde yaşayan bu oymağın atalarının Sorgun İlçesi mıntıkasından gelip önce Sungurlu İlçesi Çavuş Köyü mıntıkasına yerleştiği ve daha sonraları burayı terk ederek adı geçen köye dahil oldukları belirtilmektedir.

2332 Harhar köyünde yaşayan İmamoğlu adlı oymağın atalarının tarihte Çorum İline bağlı Babaoğlu köyünden geldikleri, dolayı ile oymak üyelerinin söz konusu köyde de uzantılarının bulunduğu anlaşılır.

2333 Bu sülalenin Ovacık ve Asar mevkinden geldiği belirtilir.

Elmadağ İlçesi merkezinde “İmamoğlu” sülale “İmamoğlu, Uz, Kuz, Cengiz, Kutlu, Küçükkutlu” soyadı almış oymaklar²³³⁴ve Kızılırmak İlçesi Halaçlı Köyünde “İmam” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı düşünülür.

İmamkulu Aşireti: Konar-göçer ve yaylak-kışlak hayatı yaşadığı anlaşılan aşirete bağlı bazı taifeler kış aylarını Adana yöresinde, yaz aylarını da Niğde sancağı Develi Kazası Harmancık yaylalarında geçirdikleri kaynaklarda yer alır.²³³⁵

Günümüzde Tomarza İlçesi idari sahasında bulunan [İmamkullu köyü](#) kurucuları ile Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş İmamağıl karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Aşiret üyelerinin Kayseriyye, Develi, Tomarza, Zamantı, Yeniil (Sivas), Bozok Eyâleti idari sahalarında bulundukları bilgisi aktarılır.

Ayrıca Sivas yöresinde kurulmuş Sarıçiçek çiftliği adlı yerleşim yerinde İmamoğlu sülale adı, Zara Kazası Şeyhmerzuban köyünde İmamoğlu sülale adı, Avşar köyünde İmamoğlu sülale adı, Ilıca köyünde İmamoğlu sülale adı, Tödürge karyesinde İmamoğlu sülale adı, Gümüşçevre-Kemeriz köyünde İmamoğlu sülale adı, Ekinli-Deveske köyünde İmamoğlu sülale adı, Dilekpınar-İştosun köyünde İmamoğlu sülale adı,²³³⁶ Niğde İli Merkezinde İmamoğlu soyadı, Kayseri İli Kocasinan,

2334 Özel,a.g.e.,s.65.

2335 Yücel Özkaya,a.g.e.,s.169.

2336 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

Melikgazi ve Talas semtinde İmamoğlu soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Yahşihanlı Aşireti: Yahşi adı ile de anılan aşiretin Dulkadirli Aşiretlerinden olduğu belirtilir. Aşirete bağlı bazı taifelerin Niğde Kazası idari sahasında 58 hanede yaşadıkları,²³³⁷ bazı taifelerinin, Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad yöresinde ve Hurman Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Esirgin karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²³³⁸

Karahisar-ı Develi Kazası, Zülkadriyye Kazası Çankırı-Keskin'i Kazasına iskanlarının yapıldığı bilgisi aktarılan aşiretin,²³³⁹ "*Yahşi Hanlu*" adlı taifesinin 1579 yılında Çankırı Keskin-i adlı Nahiye'ye bağlı "*Yortan Karyesi*"nde 35 hanede yaşadıkları belirtilir.²³⁴⁰

Kalecik Kazası idari sahasında kurulmuş "*Yahşiçiftliği*" adlı yerleşim yeri kurucuları, Keskin İlçesi idari sahasında Yahşi oğulları sülale adı almış oymak, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Yahşiviran karyesi kurucuları, Keskin İlçesi merkezinde Yahşioğulları sülale, Sungurlu İlçesi Güvendik Köyünde "*Yahşi*" soyadı almış oymak, Koyulhisar İlçesi Karaçam köyünde Yahşi soyadı, Suşehri İlçesi Akçağıl, Cevizli ve Tatar köyünde Yahşi soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Yahyalı Aşireti: Kayseri sancağı bölgesinde 120 hanede yaşadığı (Kenar-ı Irmak Nahiyesi civarı olmalı) ve kendi adlarıyla bir kaza kurdukları anlaşılr. Aşiret üyeleri Aksaray sancağı Sarıkuzu ve Senir karyelerinde, Develi Nahiyesi Yerköy adlı yerleşim yerinde 44 hanede, Köpekboğazi yaşadıkları bilgisi aktarılır.²³⁴¹

Aşiret üyelerinin Koyulhisar, Suşehri, Şahnaçemen, Aksenir-Abad yöresi ve Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²³⁴²

Aşiret mensuplarının Boğazlıyan Nahiyesi "*Sarımehmet kışlası*" adlı yerleşim yerinde 176 hanede, Gedük Nahiyesi "*Derecik Karyesi*"nde 23 hanede ve Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası "*Yahyalı Mezrası*"nda, "*Kara Yahyalı*" adlı taifesi 1542 yılında Bozok mıntıkasında "*Şehrkişla ve Hacıoğuz Mezraları*"nda, Gedük Nahiyesi "*İkibük, Dumbulhacı, Sağırik Mezra-karyeleri*"nde "*Yahya Fakih*" adlı taifesi ise, Çankırı/Keskin-i idari sahasında kurulmuş "*Nurbaba ve Arpalık*" adlı yerleşim yerlerinde 47 hanede yaşadıkları 1579 yılı bilgisi olarak aktarılır.²³⁴³

Sarıkaya İlçesi idari sahasında bulunan "*Yahyalı*" adıyla köyde adlarını vermişlerdir. Ayrıca "*Sarı Yahyalı*" adlı bir taifenin Kır-şehri yöresinde "*Barkan-ı Büzürk karyesi*"nde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Ziniski Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yahya karyesi, Karabey Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yahya karyesi,²³⁴⁴ günümüzde Şarkışla İlçesi Yahyalı köyü kurucuları, [Pınarbaşı](#) İlçesi [Yahyabey Köyü](#) kurucuları ve [Sarıoğlan](#) İlçesi [Yahyalı Köyü](#) kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Bağlı Aşiretleri; *Kara Yahyalı, Yahyalı Yörükleri, Mustafa v. Koçeri, Malik Kilise Aşireti.*

2337 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

2338 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.756.

2339 Yakup Altın, Düden Bugüne Kırıkkale.,s.123

2340 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2299.

2341 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.5.

2342 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2343 Halaçoğlu,a.g.e.

2344 BOA. 387 Numaralı Defter, Kayseriyye Livası, cilt.I.,s.60.

Kara Yahyalı Aşireti: Gedük Nahiyesi idari sahası ve Aksaray Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²³⁴⁵

Yahyalı Yörükleri Aşireti: Kayseri, Develi, Karahisar, Ürgüp, Niğde, Bozok-Boğazlıyan yöresi ve Adana/Karaisalı, Sarıçam, Aydın ve Tarsus yöresinde 7.736 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²³⁴⁶

Mustafa v. Koçeri Aşireti: Yahyalı Yörüklerinden olan aşiret üyelerinin yörede kurulmuş Ağcatekir mezarında 17 hanede yaşadıkları anlaşılr.

Malik Kilise Aşireti: Yahyalı Yörüklerinden olan aşiretin 1500 yılında 35 hane nüfusa sahip olduğu bilgisi aktarılır.

Doyuranlar Aşireti: Avşarlara bağlı olan bu aşiret adı ile Osmancık İlçesi idari sahasında soyadı almış oymaklar bulunduğu görülür.

Kuyumcu Aşireti: Aşiret mensuplarının Çorum İli civarında yaygın bir nüfusa sahip olduğu bilgilerini tarihi vesikalar günümüze aktarır.²³⁴⁷

Hüseyin-Abad (Alaca) Nahiyesi “*Kuyumcuviranı mezarı*”nı kurup adını verdikleri anlaşılan aşiret üyelerinin yörede onlarca köyde yaşadıkları belirtilir.²³⁴⁸ Çorum İli Sapa köyünde 146, Sarımbey köyünde 99, Abdalbodu köyünde 54, Hamdi köyünde 37, Karabayır köyünde 27, Oyaca köyünde 42, Seyfe köyünde 120, Çayhatap köyünde 28, Çağsak köyünde 3, Şabanlı köyünde 46, Yenice köyünde 2, Sarıyer köyünde 40, Sarvanlı köyünde 20, Gökdere köyünde 12, Alaca İlçesi Sorsavuş köyünde 30, Sungurlu İlçesi Çavuşçu köyünde 9 ve Topuz köyünde 38 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.²³⁴⁹

Laçın İlçesi “*Kuyumcu köyü*” kurucuları, Alaca İlçesi Küçükırkı Köyü arazisi içerisinde “*Kuyumcuören*” adlı eski bir yerleşim yerine adını vermiş oymaklar, adı geçen ilçe idari sahasında kurulmuş Altıntaş ve Kapaklı köylerinde “*Kuyumcu*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Tarihte Çankırı ve Kalecik/Keskin-i civarında yaşadığı anlaşılan aşiret üyesi bazı taifelerin,²³⁵⁰ Yozgat İli sınırları içerisinde “*Kuyumcu*” adı ile köy kurdukları, bazı taifelerinin Çorum İli merkezi ve Osmaniye köyünde yaşadıkları ve soyadı olarak “*Kuyumcu*” adı aldıkları tarihi kaynaklar ve alan araştırmalarından anlaşılr.²³⁵¹

Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Kuyumcu karyesi kurucuları ile adı geçen ilimiz Osman Paşa mahallesinde yaşamış Kuyumcu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.²³⁵²

Ayrıca Ulukışla yöresinde Kuyumcuoğlu sülale adı, Altınhisar İlçesi Kuyumcu oğulları sülale adı almış oymak, Bor yöresinde Kuyumcuoğlu sülale adı, Kayseri yöresinde Kuyumcuoğlu sülale adı, Keskin İlçesi merkezinde Kuyumcu sülale adı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Kuyumcu soyadı ve Bor İlçesi Mıntıkasında Kuyumcu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

2345 Faruk Sümer, Bozok Tarihine Dair Araştırmalar.

2346 H.Haldun Şahin,a.g.e.,s.16.

2347 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net.

2348 Yozgat iline bağlı Kuyumcu köyünde” Köpekli Avşarı” adlı aşiretin yaşadığı bilgileri aktarılmaktadır.

2349 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.35, 643.

2350 Altın,a.g.e.,s.130.

2351 Yozgat ili idari sahasında kurulmuş “Kuyumcu Köyünde” yaşayan taifelerin “Köpekli Avşarı” adlı aşirete bağlı olması sebebiyle “Kuyumcu Aşireti” Avşarlar içerisinde yer verilmiştir.

2352 Şahin,a.g.e.

Taf (Maf) Aşireti:²³⁵³ Aşiretin Çiçekli kabilesi içerisinde en büyük aşiret olduğu,²³⁵⁴ Boğazlıyan Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “Çakalviranı, Tatarargı, Boğazağıl, Ağcaviran, İğdecik, Boyalı, Uzunin, Küçükark, Virankadı, Kethüdarğı, Acıca, Karakoç mezraları”²³⁵⁵ ile Bozok mıntkasında kurulmuş “Boyalı, Ark, Kaldırım, Başhoros, Ağrı, Kavcı, Mescidli, Göynük, Karhoğlu, Gediz, Güncülü, Hamallı, Kayseri ye, Yağmurbaba Karye-mezraları”nda yaşadıkları belirtilir.²³⁵⁶

“Tav” adının buradan bozulduğu sanılır. Mucur İlçesi Aydoğmuş köyünde yaşayan “Tav” sülale “Güneş” soyadı almış ve ataları Nevşehir yöresinden gelip burayı yurt etmiş oymağın bu aşirete bağlılığı sanılır. Yine, bu sülaleye yakın olduğu bilinen yörede kurulmuş eski adı Hırkatepe, yeni adı Tepesidelik köyünde bağlı oymakların olduğu sülale üyeleri tarafından anlatılır.

Dayılı Aşireti: Taf Aşiretinin alt taifesini oluşturduğu belirtilir. 1542 yılında Boğazlıyan Nahiyesi “Tatarargı Karyesi” nde yaşadıkları belirtilir.

Dayı Hasanlı Aşireti: Dayılı Aşireti ile aynı aşiret olduğu sanılır. Bozok mıntkasında kurulmuş “Sarıöküz, Alanı, Taçlı ve ... kışlası Mezraları”, Bozok/Emlak Nahiyesi “Bacılı Karyesi” nde 14 hanede ve aynı nahiye idari sahasında kurulmuş “Babaluk Karyesi” nde yaşadıkları belirtilir. Ayrıca Akdağ Kazası “Taçlıviran” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aydın Aşireti: Aşiret mensubu bazı taifeler, Boğazlıyan ve Akdağ Kazaları mıntkalarında yaşadıkları ve bu taifelerin Taf Cemaatine bağlı olduğu belirtilir. Ayrıca Uğurludağ İlçesi Belkavak karyesinde Aydınlioğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

Karaşeyhli Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin Kır-şehri, Salmanlı ve Çankırı bölgesinde yaşadıkları anlaşılır. Tarihte Kırşehir merkezinde “Kara Şeyh” adlı bir zati muhteremin yaşadığı ve Çankırı yöresinde kurulmuş eski adı “Karaşeyh” olan Konak köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu bilinir. Günümüze mezarı ulaşmış olan bu zatın, aşiretin beylerinden anlaşılır.

Beğdili Boyu arasında da görülen aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Yelliceyurdu adlı yerleşim yerinde 41 hanede yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.²³⁵⁷ XVIII. Yüzyıl Rakka Sürgünü ile Anadolu’dan gönderilmiş olan aşiret üyelerinden bir kısmının bu gün Suriye sınırları içerisinde kaldığı belirtilmektedir.²³⁵⁸

Sarız İlçesi idari sahasında da bulunduğu belirtilen aşiret üyelerinin [Felahiye](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Karaşlı köyünü](#) kurdukları anlaşılır.

Karaşeyh-Cümdanlı Aşireti: Türkmen taifesinden olduğu ve aşirete mensup taifelerin Kengiri-Çankırı sancağı idari sahasında yaşadığı kaydedilir.

“Şit ve Akşit Aşiretleri” alt taifelerini oluşturduğu anlaşılır.

Şit Aşireti, Adını tarihte devlet kurmuş “Akşit” adlı Türk topluluğundan aldığı sanılır. Aşiret mensubu bir taifenin Çelebi İlçesinde yaşadığı ve “Şener” soyadı aldığı belirtilir. Bu oymağa bağlı bir taifenin daha sonra soyadlarını değiştirip “Şitkethüdaoğulları” adı aldığı yine belirtilen konudur.

Ata yurtları Sulucakarahöyük olduğu belirtilen Şit oymağına bağlı bazı uzantıların Gaziantep İli, Oğuz İlçesine bağlı Gemrik, Kılavuz-lu, Ekinveren, Güvençli, Taşcanak, Dibektaş Köyleri ve

2353 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu.,s.,

2354 Sümer, Bozok Tarihine Dair Bir Araştırma,a.g.m.,s.315

2355 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

2356 Halaçoğlu,a.g.e.,s.2146.

2357 Halaçoğlu,Anadolu Aşiretleri,cilt. 3

2358 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.309.

Adana yöresinde bulunduğu oymak üyelerince belirtilir. Suriye sınırları içerisinde de, uzantıları bulunduğu belirtilen aşiretin Oğuz İlçesi Gemrik Köyü uzantıları ile görüştükleri anlaşılr.²³⁵⁹

Ayrıca Kaman İlçesi merkezi Orta mahallesinde yaşayan “Şit” soyadı almış oymak, Bayat İlçesi Yeşilçat Köyü ile Afetevleri adlı yerleşim yerinde “Akşit” soyadı almış oymak ve Şefaattli İlçesi Alibar Köyünde “Akşit” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Berberli Aşireti: Avşarlara bağlı “Sırkantı Aşireti”nin alt taifesi olduğu 1764 yılında Halep ve Sivas yöresinde 1000 çadırdı yaşadıkları belirtilir.²³⁶⁰

1837 yılında Çorum merkezinde kurulmuş Şeyheyup ve Yavruturna Mahallelerinde yaşayan “Berber-oğlu” sülale adı almış oymaklar ile Kaman İlçesi Kargınyenice kasabasında yaşayan “Berberler” sülale “Canatan” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.²³⁶¹

Sarıyahşi İlçesi Yaprakhisar köyünde yaşayan Berber sülale adı almış oymak, Kayseri yöresinde Kandemiroğlu sülale adı almış oymak, Keskin İlçesi merkezinde Berberoğlu sülale adı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Berberoğlu soyadı, Avanos İlçesi Bozca köyünde Berber soyadı, Bünyan İlçesi Köprübaşı köyünde Berber oğlu soyadı, Niğde İli Merkezinde Berber soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca aşiret üyelerinin Adana yöresinde yaygın olarak yaşadığını tarihte kurulmuş Sırkantı Şehrinden anlamaktayız.

Güzelli Tatarı Aşireti: Güzelce Aşireti ile aynı aşiret olduğu düşünülür. Zamantı Nahiyesi Babaviranı karyesinde 19 hanede yaşadıkları belirtilir. Tomarza İlçesi Güzelce köyünü Avşarların Halilpaşa adlı tâifesinin kurmuş olması bu aşiretin adı geçen boya bağlılığını gösterir.²³⁶²

Aşirete bağlı taifelerin Eyyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Akdinek mezrasında 32 hane, 79 nüfus olarak yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²³⁶³ Tarihte Hacıbektaş Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Güzelce karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Tarihte Sivas eyaleti idari sahasında kurulmuş Güzelli karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Güzelağıl karyesi, Koçhisar Kazası idari sınırları içerisinde Güzelcik karyesi ve Aksenir-Abad Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Büyükgüzel karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.²³⁶⁴

Bozok mıntkasında kurulmuş “Güzelveköprü”, Sorgun Kazası mıntkasında kurulmuş “Güzelve”, Aliki Nahiyesi mıntkasında kurulmuş “Güzelve”, Eldivan İlçesi mıntkasında kurulmuş “Güzelyazı” ve Sulakyurt İlçesi mıntkasında kurulmuş “Güzelyurt” adlı köylerin kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.

Ayrıca yörede “Güzelvehanlı” adlı bir taifenin yaşadığı bilinir. Güzelce Aşireti ile aynı aşiret olabileceği düşünülen bu aşiretin tarihte Konur kabilesi arasında yer aldığı ve Kır-şehri mıntkasında kurulmuş “Darıboğazı” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları belirtilir.²³⁶⁵

Alaylı Aşireti: Adını, eski Oğuz yurtlarında bulunan Alay Dağı’ndan aldığı anlaşılr. Tarihte Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Alay karyesi,²³⁶⁶ Melegübi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Alayı karyesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Alayı karyesi kurucuları ile

2359 Dede Bekir Şitkethüdaoğulları, Emekli öğretmen, Zaman Gazetesi, 20 Şubat 2005.

2360 Kuzucu, a.g.e. Site-makale.

2361 H.Haldun Şahin, a.g.e.

2362 Özdemir, a.g.e., s. 384.

2363 Konyalı, a.g.e., s. 625.

2364 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s. 683.

2365 Halaçoğlu, a.g.e., s. 938.

2366 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri. Cilt 1., s. 53-56.

günümüzde Aksaray merkeze bağlı [Alayhani](#) köyü kurucuları, Talas İlçesine bağlı [Alaybeyli](#) kurucuları, Niğde İline bağlı [Alay](#) köyü kurucuları, Develi İlçesi Alaylı köyü kurucuları, Gemerek İlçesi Çepni Alaybey mahallesi kurucuları ve Talas İlçesine bağlı [Alaybeyli](#) köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.²³⁶⁷

Tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Hacınasrullah Mahallesinde “*Alaybeyoğlu*” sülale adı, Niğde İli Edikli köyünde Alay soyadı, İl Merkezinde Alayhan soyadı, Yahyalı İlçesi Kiraz’lı köyünde Alay soyadı, Yeşilhisar İlçesi Kovalı köyünde Alay soyadı, Develi İlçesi Aşağıeverek köyünde Alay soyadı, Gemerek İlçesi Tekmen köyünde Alay soyadı, Avanos İlçesi Merkezinde Alay soyadı, Nevşehir İli Sulusaray köyünde Alay soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Alay soyadı, Güzelyurt İlçesi Semle köyünde yaşayan Alay soyadı ve Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Alay soyadı, Bayramören İlçesi Boğazkaya köyünde “*Alaylioğlu*” soyadı, Uğurludağ ilçesi Kızıağlı köyünde “*Alay*” soyadı almış oymaklar ve Alaca İlçesi Kızkaracalar Köyünde yaşayan “*Alay*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.²³⁶⁸

Burun Aşireti:²³⁶⁹ XV ve XVI. Yüzyılda Tatar ve Uluyörük kabileleri içerisinde yer almışlardır. Kara Hisâr-ı Demürlü, Budak-özü ve Çorum idari sınırları içerisinde kurulmuş “*Burun*” adlı mezraların kurucuları, Yeniil Kazası Burun karyesi, Pınarbaşı Kazası Burunağıl karyesi, Eskiil Kazası Burunağıl karyesi kurucuları, Hacıbektaş Nahiyesi Burunağıl karyesi, Sivas Kazası Karaburun karyesi ve Kayseriyye yöresinde kurulmuş Kiçiburungazi karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca İskilip İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Karaburun*” adlı köyün kurucuları, Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Buruncuk*” adlı köyün kurucuları, Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Burunören ve Karaburun*” adlı köylerin kurucuları, Sarıkaya İlçesi idari sahasında kurulmuş “*Burunkaşla*” adlı köyün kurucuları, Kaman ilçesi idari sahalarında kurulmuş “*Büyük ve Küçükburunağıl*” adlı köylerin kurucuları,²³⁷⁰ ve Ayrıca Delice İlçesi Hacıobası Köyü mıntıkasında bulunan 897 rakımlı “*Burun*” adlı tepeye adını vermiş oymakların adlarını bu aşiretten aldığı sanılır.

Hamurkesen Aşireti: Aşiret mensupları Kenar-ı Irmak Nahiyesi İncirlikaya karyesi 19 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²³⁷¹

Ayrıca İncesu İlçesi idari sahasında bulunan [Hamurcu köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Karahıdır Aşireti, “*Karahızır*” adı ile de anılır. Niğde Kazası ve Nevşehir Kazası idari sahasında yaşadığı bilinen Hızırılar-Hıdırlar adlı aşiret ile aynı aşiret olduğu sanılır.²³⁷² Aşiret üyelerinin Bünyan İlçesi idari sahasında Karahıdır adıyla bir köy kurdukları, bazı tatifelerinin, Kır-şehri, Salmanlı ve Yeniil Kazaları idari sahalarında yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Niğde Kazası idari sahasında kurulmuş Hıdırhacılı karyesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Hıdırlar karyesi, Sivas merkeze bağlı Hıdırnalı köyü, Hacıbektaş İlçesi idari sahasında bulunan Hıdırlar köyü, Ürgüp İlçesi idari sahasında bulunan Sarıhıdır köyü ve Ortaköy İlçesi idari sahasında bulunan Hıdırlık köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

2367 Tuncer Gülensoy, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler, s.62.

2368 Tok, a.g. Secere.

2369 Haydar Erdoğan, burunviran.com. Burun Aşireti’nin Avşarlara bağlı olduğuna ilişkin.

2370 Sümer; Bozok Tarihine Dair.

2371 Halaçoğlu, a.g.e..

2372 Kılıçarslan’ın kabri bu ziyaretgahıdır.

Aksaray idari sahasında kurulmuş Çardak köyü arazisi içerisinde bulunan Körhızır adlı mevkiye adını vermiş oymak, Sivas İli merkez Ece mahallesinde Hızıroğlu sülale adı almış oymak ve Keskin İlçesi merkezinde Hızıroğlu sülale adı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Honamlı Aşireti: Bu aşirete bağlı olduğu belirtilen Müsürler Yörüğü adlı aşiretin Kayseri/Yahyalı idari sahasında kurulmuş Senir ve Taşhan adlı yerleşim yerlerinde oturdukları ve Antalya'dan Konya'ya ve Mut'a, oradan Karaman'a ve Yahyalı'nın Senir köyüne geldikleri belirtilmektedir.²³⁷³

Fettahlı-oğlu Aşireti, Göktürk Devletini kuran aşiret olduğu ve bağlı taifelerin ekseriyetiyle Adana-Düziçi mıntıkasında yaşadığı, bazı uzantıların Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde oturdukları belirtilir.²³⁷⁴

Ayrıca aşiretin çalışma bölgemizde uzantılarının bulunduğunu,

Karadikten öte Harrı'nın düzü

Oturmuş beylerde ediyor sözü

Fettahli beyleri yok kim eder nazı

*Enden enden kırık bizim kolumuz.*²³⁷⁵

Yöre sakini, bir aşiret üyesinin yazdığı bu dörtlükten anlarız.²³⁷⁶

Sarız İlçesi idari sahasında bulunan [Fettahdere köyü](#) kurucuları ile Keskin İlçesi merkezinde yaşayan Fettahoğulları sülale adı almış oymak üyeleri, Çorum yöresinde kurulmuş Karaburun karyesinde Fettahoğlu sülale adı almış oymak, Keskin İlçesi idari sahasında “Fettahoğulları” sülale adı almış oymak, Sarıkaya İlçesi Yukarısarıkaya kasabasında yurt tutmuş „Fettahoğulları“ sülale „Sarı ve Köse“ soyadı almış oymakların aşiret üyesi olduğu anlaşılr.

Nallı Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin yörede kurulmuş Akin mezrasında yaşadıkları belirtilir.²³⁷⁷ Adını, Ankara İli Nallıhan İlçesine vermiş aşiret üyelerinden bazı taifelerin 1830 tarihinde Çankırı yöresinde yaşadıkları belirtilir. XIX. Yüzyıl ünlü ozanlarından Dadaloğlu'nun ana tarafının Yozgat civarında kurulmuş “Kocanallı köyü”nden olduğu bilgisi aktarılmaktadır.²³⁷⁸

Yıldızeli İlçesi Nallı köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr. Aşirete bağlı bazı taifelerin 1830 tarihinde Çankırı yöresinde yaşadıkları belirtilir. XIX. Yüzyıl ünlü ozanlarından Dadaloğlu'nun ana tarafının Yozgat civarında kurulmuş Kocanallı köyünden olduğu bilgisi aktarılmaktadır.²³⁷⁹

Kırkl-Kırklar Aşireti:²³⁸⁰ Adını, Kırgızların Kırk, Kırk-ız, Kırklar adı ile anılmış oymağından aldığı ve Kırgız isminin Kırk uz, diğer bir anlatımla Kırk boy anlamına geldiği belirtilmektedir.

Aşiret üyesi bazı taifelerin Emlak Nahiyesi Kuzgun Mezrasında yaşadıkları,²³⁸¹ bazı taifeleri Eskiil Kazası Tosun karyesinde 17 hane ve Sekicik karyesinde 2 hanede yaşadıkları belirtilir.²³⁸²

2373 Kayseri'de Oğuz Türkmen Boyları, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=42979&start=40>

2374 www.aleviweb.com

2375 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu, a.g.e.

2376 MHP. Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin bu aşiretin üyesi olduğu belirtilir.

2377 Konyalı, a.g.e., s.1630.

2378 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu, a.g.e

2379 Özdemir, Avşarlar ve Dadaloğlu, a.g.e

2380 Gülensoy, a.g.e., s.74.

2381 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve Arab ve Zü'l-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

2382 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt. 3.

Akdağ kazası “*Belviran Mezrası*” nda 7 hane, “*Kayashlı ve İğdir Mezraları*” nda 43 hane, “*Öyükkaşla ve Kayarkuyusu Mezraları*” nda²³⁸³ ve Bozok/Emlak Nahiyesi “*Kuzgun Mezrası*”nda yaşadıkları belirtilir.²³⁸⁴

Sorgun İlçesi “*Kekreniz kışlası*” adlı yerleşim yeri civarında bulunan “*Kırklar*” adlı eski yerleşim yerine, Mecitözü İlçesi mıntıkasında “*Kırklar*” adlı 1791 rakımlı bir dağa ve Beşikli köyü mevkiinde “*Kırklar*” adlı bir yatıra, Alaca İlçesi “*Kırklar köyü*” ve bu köy arazisi içerisinde bulunan “*Kırklar tepesi*” adlı yükseltiye ve bu yükseltide bulunduğu belirtilen bir mezara,

Çorum İli Hamdi köyü mevkinde “*Kırklar*” adlı türbeye, Keskin yöresinde bulunan “*Kırklar*” adlı bir dağa ve dağa üzerinde bulunduğu belirtilen mezarlara, İskilip İlçesi mıntıkasında bulunan “*Kırklar*” adlı dağa ve bu dağa üzerinde bulunan mezara, tarihte Sivas merkeze bağlı Tokuş köyü civarında Kırklar Baba adlı bir beyinin yaşadığı anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerinin, de Aksaray sancağı Karacahisar ile İğdeli mezrasında 12 hanede, Niğde Kazası idari sahasında 40 hanede, Eyubili Nahiyesi Karacaşehir ve Karacahisar adlı yerleşim yerlerinde 4 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²³⁸⁵

Çankırı İli Ilgaz dağlarında bulunan “*Kırklar*” adlı bölgeye adlarını vermiş oymaklar ile Koçhisâr-ılgaz kazası idari sahasında kurulmuş “*Kırk*” adlı köye adını vermiş oymakların bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Aşirete bağlı bazı taifelerin Aksaray Kazası Boyalı köyü ile Bektaşlı mahallesinde,²³⁸⁶ bazı taifelerin Aksaray Kazasına bağlı Bodurga köyünde yaşadıkları 1830 yılı kaynaklarında belirtilir.²³⁸⁷

Ayrıca Şamardı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kırkbayır ve Kırkdamar karyeleri, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Tatarkırlı karyesi, Aksaray İli Demirci Kasabası arazisinde Kırkdere adlı mevkii ve Boyalı köyü mıntıkasında bulunan Kırklar mevkii, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Kırklı karyesi kurucuları, Günümüzde Aksaray/Boyalı köyü mevkiinde bulunan ve hakkında kahramanlıkları konu edilen Kırklar mezarları ve Aksaray/Demirci kasabası arazisi içerisinde bulunan Kızlar tepesi ve bu tepe civarında yer alan Kızlar kalesi adlı eski yerleşim yeri, Hacıbektaş İlçesi Köşektaş köyünde Kırk soyadı, Bor İlçesi Mıntıkasında Kırklar soyadı, Felahiye İlçesi Kale mevkii Kırklar soyadı, Ürgüp İlçesi merkez ilçe sınırlarında Kırk soyadı almış oymak üyelerinin adını Kırk Kız (Kırgız) lardan aldığı söylenebilir.

Karamanlı Aşireti: Karamanoğullarının hanedan soyu olarak Avşar Boyuna bağlı olduğu bilinir. 1250 yılında Karamanoğulları adıyla Karaman yöresinde devlet kurmuşlar ve bu devlet 1487 yılına kadar siyasi varlığını sürdürmüştür.²³⁸⁸

Karamanlı adı almış aşiret üyesi bazı taifelerin Pınarbaşı Nahiyesi Güllüce mezrasında yaşadıkları,²³⁸⁹ Yeniil Kazası idari sahasında 40 hanede yaşadıkları Karamanlı ve Karamanağılı adı ile iki köy kurdukları,²³⁹⁰ bazı taifelerin Sivas yöresinde, bazı taifelerinin, de Niğde yöresinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Osmanlı, Safevi Savaşında İran’a giderek Safeviler yanında Osmanlı ordusuna karşı savaş-tığı bilgileri bulunan Karamanlı Aşireti üyelerinin Pınarbaşı yöresinde yaşadığı, Zara İlçesi idari

2383 Gülensoy, a.g.e.,s. 74. Avşar Boyuna bağlı oluğuna ilişkin.

2384 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zül-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

2385 A.g.e.Cilt. 3.

2386 Konyalı, a.g.e.,s. Tarihte, Boyalı köyünde Kırklar adlı Allah dostu bir liderlerinin yaşadığı anlaşılr.

2387 BOA. Fon Kodu: C..ML.. Gömlek No:14972 Dosya No:365 Tarih: 21/Za/1246 (Hicrî)

2388 www.tr.wikipedia.org. Karamanoğulları Beyliği.

2389 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2390 Yusuf hoca, bu taifeyi Bayındır Boyu arasında yer vermiştir.

sahasında Karaman, Divriği İlçesi idari sahasında [Karaman](#) ve Pınarbaşı İlçesi idari sahasında Büyükkaraman adı ile köyler kudukları anlaşılmaktadır.

Kızılırmak İlçesi idari sahasında “*Karaman*”, adlı bir tepe ve aynı ilçenin Cacıklar ile Sağ-pazarı Köyü arazisi içerisinde bulunan “*Karaman*” adlı mevkilere isimlerini vermişlerdir.²³⁹¹

Sungurlu İlçesi Demirşeyh köyünde 43, Eşme köyünde 63, Karaoğlu köyünde 23 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.²³⁹²

Ayrıca Zara Kazası Kuşçu ve Kürtkılavuz karyesinde Karaman sülale adı almış oymaklar,²³⁹³ Pınarbaşı İlçesi Küçükkaramanlı köyü kurucuları, Yahyalı İlçesi Süleymanfakılı köyünde Karaman soyadı, Felahiye İlçesi Karaşlı köyünde Karaman soyadı, Akkışla İlçesi Orta adlı yerleşim yerinde Karaman soyadı, Kayseri İli Hisarcık, Kocasinan, Kabasakal, İsmetpaşa, Melikgazi ve Mollahacı adlı yerleşim yerlerinde Karaman soyadı, Hafik İlçesi Durulmuş köyünde Karaman soyadı, Şarkışla İlçesi Cemel ve Adalı köyünde Karaman soyadı, Sivas İli Merkezi ve Kahyalı köyünde Karaman soyadı, Gürün İlçesi Bahçeici köyünde Karaman soyadı, Doğanşar İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Karaman soyadı, Yıldızeli İlçesi Ilıca ve Yolkaya köyünde Karaman soyadı, Acıgöl İlçesi İnallı mahallesi, Kozluca, Karapınar köyünde Karaman soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde Karaman soyadı, Ürgüp İlçesi Mazı, Başdere ve Ayvalı köyünde Karaman soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Karaman soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mntıkasında Karaman soyadı, Alaca İlçesi İbrahimoglu karyesinde Karamanoğlu sülale adı almış oymak, Çorum İli Kuruçay, Güvenli, Öksüzler, Eski ve Ahiilyas Köylerinde “*Karaman*” soyadı almış oymaklar, Sungurlu İlçesi Beşdam, Kuzucak, Çayyaka,²³⁹⁴ Kertme, Çiçeklikeller Köyü ve ilçe merkezinde “*Karaman*” soyadı almış oymaklar,²³⁹⁵ Kaman İlçesi Demirli ve Kargınyenice kasabasında “*Karaman*” soyadı almış oymak, Akçakent İlçesi Polatlı Köyünde “*Karaman*” soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Hacılar Köyünde “*Karaman*” soyadı almış oymak, Yapraklı İlçesi Yenice köyünde “*Karaman*” soyadı, Korgun İlçesi Karatekin köyünde “*Karaman*” soyadı, Eldivan İlçesi merkezinde “*Karaman*” soyadı almış oymak ve Şefaattli İlçesi Başköyde “*Karaman*” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı düşünülmektedir. Düşüncemize ise temayüller kaynak oluşturur.

Gurebay-ı Karamani Aşireti: Türkmen cemaatine bağlı olan bu aşirete bağlı taifelerin yörede 5 hanede yaşadığı belirtilir. Atkaracalar İlçesi civarında Türbesi bulunan ve Hacı Bayram-i Velinin talebelerinden olduğu kabul edilen Habib-i Karaman-i adlı zati muhteremin bu aşiretin uyesi olduğu söylenebilir.

Dinek Aşireti: Denek adı ile de anılır. XVI. Yüzyıla ait bir kaynaktaki, Bozok Sancağı mntıkasında yaşayan “*Karamanlı-Dinik Aşireti*”ni aynı gibi gösteren bazı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda “*Dinik-Dinek Aşireti*” Karaman Aşireti içerisinde değerlendiriyoruz.

Adını, Keskin Kazası ve yörede büyük bir dağa yani “*Dinek dağına*” veren aşiretin, yörede kalabalık bir nüfusa sahip olduğu anlaşılır. Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Dinek karyesi, Malya Kazası idari sahasında kurulmuş Dinek karyesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Ak-dinek mezarı ve Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Müslü-

2391 Yörükoğlu,a.g.ç. (Karaman Aşireti Avşarlar İçerisinde de görülmektedir). Çorum İli idari sahasında kurulmuş Karapınar Köyünde yaşayan bazı oymakların atalarının XVI. Yüzyılda Karaman Yöresinden geldiği belirtilir.

2392 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri, s.27-39. Bu aşiret söz konusu kaynaktaki Lek Aşireti içerisinde yer alır.

2393 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

2394 Çayyaka köyü arazisi içerisinde “Karaman” adlı terk edilmiş bir mezra olduğu bilinir ve Karaman adlı bu oymağın atalarının bu terk edilmiş köyden geldiği anlaşılır.

2395 Kertme köyünde yaşayan Karaman, Kahrıman ve Kahrıman soyadı almış oymakların aynı sülale oldukları ve bu sülalenin tarihinde bir beyinin Kethüda olarak anıldığı belirtilir.

mandinek karyesi kurucuları, tarihte Dinek adı ile de bilinen Kırıkkale İli Keskin İlçesi, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kafirdinek karyesi adı ile bir yerleşim yeri bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.

Yörede Dinek adını yer ve sülale adı olarak yaşatan oymaklar yaygın olarak görülmektedir. Buna örnek, Delice ilçesi idari sahasında bulunan Halıtlı Köyünde yaşayan “*Dinek*” soyadı taşıyan oymak verilebilir.

Keskin Aşireti: Keskin adı ile de anılır. Eyubili Kazası idari sahasında 167 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret, tarihte, Kırşehir günümüzde Kırıkkale ve Çankırı yöresinde Keskin adı ile kaza statüsünde iki şehir kurdukları anlaşılr.

Yörükhan taifesine bağlı oldukları ve tarihte yörede kaza statüsünde iki şehir kurdukları bilinir.²³⁹⁶ Bu şehirlerden birisi günümüzde kaza statüsünü korurken,²³⁹⁷ Çankırı vilayetine bağlı “*Çankırı ya da Kalecik Keskin-i*” adıyla anılan şehir ahalisi,²³⁹⁸ XVIII. Yüzyıl Zorunlu İskan ile boşalmış ve yörede kurulmuş bir çok şehir örneğinde olduğu gibi meskunlaşıp lağv edilmiştir.

Lağv edilen bu şehirde yaşayan ahalî, başta Rakka bölgesi olmak üzere Anadolu’nun değişik yerlerine dağıtılarak tehçire yollanmıştır. Bu konu ile ilgili yaptığımız alan araştırmalarında yörede yaşayan birçok oymağın atalarının Keskin yöresinden geldikleri bilgileri edinilmiştir.

Çorum İli Kuşsaray Köyünde “*Keskin*” soyadı almış oymak, İskilip İlçesi Elmalı, Kurusaray, Yukarıörenske ve Karaağaç Köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Sulakyurt İlçesi Yakuparpa, Deredüzü ve Ambarcı Köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Balışeyh İlçesi Merkezi, Kulaksız ve Beyobası Köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Mecitözü İlçesi Sülüklü, Alören, Totali, Tanrıvermiş ve Sarıhasan köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Çiçekdağı İlçesi Kaleevci, Boğazevci, Ortahacıahmetli, Yalnızagaç, Kabaklı, Büyükteflek, Çubuktarla Köylerinde yaşayan “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Akçakent İlçesi Ayvalı, Çiçekli, Kilimli, Polatlı, Mahsenli Köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Şabanözü İlçesi Çaparkayı Köyünde “*Keskin*” soyadı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Belkavak ve Üçdam köylerinde “*Keskin*” soyadı, Kızılırmak İlçesi Cacıklar Köyünde “*Keskin*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Ortaköy, Karakaya, Akpınar, Çiçeklikeller ve Alembeyli Köylerinde “*Keskin*” soyadı almış oymaklar, Boztepe İlçesi merkezinde “*Keskin*” soyadı, Sivas İli Merkezi, Gazi ve Aylı köyünde Kesgin soyadı, Hafik İlçesi idari sahasında Keskin soyadı, Suşehri İlçesi idari sahasında Keskin soyadı, Şarkışla İlçesi Akçakışla, Maksutlu ve Samankaya köyünde Keskin soyadı, Divriği İlçesi Kayaburun köyünde Keskin soyadı, Gölova İlçesi Subaşı ve Karayakup köyünde Keskin soyadı, Yıldızeli İlçesi Belpınarı, İslim ve Yavu köyünde Keskin soyadı, Gülşehir İlçesi Yeniyaylacık ve Fakiuşağı köyünde Keskin soyadı, Derinkuyu İlçesi Merkezinde Keskin soyadı, Derinkuyu İlçesinde Keskin soyadı, Kozaklı İlçesi Abdi köyünde Keskin soyadı, Ürgüp İlçesi Cemil, Karain, Sarıhıdır ve Taşkınpaşa köyünde Keskin soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Keskin soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntkasında Kasgin, Keskin soyadı, Eski İlçesi Bayramdığın yaylasında Keskin soyadı, Sarıyahşi İlçesi Merkezinde Keskin soyadı, Altınyayla İlçesi Serinyayla köyünde yaşayan Keskin soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.²³⁹⁹

2396 Altın,a.g.e.,s.80

2397 BOA.İE.AS.Tarih.27/N/H.1127-M.1711. (Kırşehir Keskin’i nin bu günkü Keskin İlçesi olduğuna ilişkin).

2398 BOA.İE.AS.Tarih.27/S/H.1127-M.1711. Çankırı Keskin’i nin ayrı bir nahiye olduğuna ilişkin.

2399 Çiçeklikeller ve Alembeyli Köylerinde yaşayan “Keskin” soyadı almış oymaklar ile “Açıkgöz” soyadı almış oymağın yakın akraba oldukları belirtmektedirler. Ayrıca konu ile yaptığımız alan araştırmasında komşu köy olan Ortakışla Köyünde yaşayan Açıkgöz soyadı almış oymağın ataları bu köye aynı mıntkada bulunan Çamoluk Köyü Çizmeli mevkiinden geldiklerini belirtmektedirler. Çiçeklikeller Köyünde yaşayan Açıkgöz soyadı almış oymağın atalarının ise söz konusu bölgen gelmiş olacakları, dolayı ile bu oymakların akraba olma ihtimalleri bulunmaktadır. Yine bu köyde yaşayan “*Kılıç*” soyadı almış sülalenin ataları Arifegazili

Cingöz Aşireti: Aşiret üyelerinin Pınarbaşı İlçesi ve Tomarza İlçesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılr. Tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Çiriş Mahallesiinde yaşamış “Cingözoğlu” sülale adı almış oymak ve Sivas İli Akpınar köyü ve bölgede yaşayan Cingöz soy ve sülale adı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Aydoğmuş Aşireti: Aydoğan, Aydoğdu adı ile de anıldığı sanılır. XVI. Yüzyılda Kayseri idari sahasında kurulmuş Viran ve Emirler adlı yerleşim yerlerinde 15 hane, Say ve Kayseri adlı yerleşim yerinde 9 hanede, Eyubili Nahiyesi Karlık karyesinde 19 hanede ve²⁴⁰⁰ Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları belirtilir.²⁴⁰¹

Aşiret üyeleri, Gemerek İlçesi Aydoğan köyü-karyesinde 13 hanede, Kömviran de 22 hanede yaşadıkları 1845 yılı kaynaklarından anlaşılr.²⁴⁰²

1865 yılında Divriği Kazası idari sahasında nahiye statüsünde bulunmuş Aydoğan Nahiyesi kurucuları,²⁴⁰³ Sivas merkeze bağlı [Aydoğmuş](#) köyü kurucuları, İmranlı İlçesi [Aydoğan](#) köyü kurucuları ve Gölova İlçesi [Aydoğdu](#) köyü kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları söyle-nebilir. Ayrıca Aydoğan soyadı almış oymak üyelerinin 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan temayüller dikkate alındığında adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenbilir.

Baykal Aşireti: Adını, eski Türk yurdu olan ve Sibiry’a’nın güneyinde yer alan Baykal Gölü’nden aldığı anlaşılr. Aşiret mensuplarının, Kayseri idari sahasında kurulmuş Andalsun karyesinde, Köstere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Elveren ve Cevni köylerinde 60’ı aşkın hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴⁰⁴

Ayrıca Bor İlçesi Merkezinde Baykal soyadı, Yeşilhisar İlçesi Musahacılı köyünde Baykal soyadı, Pınarbaşı İlçesi Malak köyünde Baykal soyadı, Kayseri İli Kocasinan semtinde Baykal soyadı, Niğde İli Hançerli, Hacıbeyli ve Köyiçi köyünde Baykal soyadı, Suşehri İlçesi idari sahasında köyünde Baykal soyadı almış oymak üyeleri ve Ürgüp İlçesi Ayvalı köyünde yaşayan Baykal soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Bazlamaçlı Aşireti: Salmanlılar içerisinde olduğu anlaşılr. Aşirete mensup bazı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında 65 hanede ve Cerit Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁰⁵

Tarihte Delice-özü Nahiyesi idari sahasında “Bazlamaç”, Salmanlı Nahiyesi idari sahalarında “Bazlamaç”,²⁴⁰⁶ Çekerek İlçesi idari sınırları içerisinde “Bazlamaç”, Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Bazlamaç kışlağı ve Bazlamaç mahallesi adlı yerleşim yerleri bu aşiretin yaşadığı köyler oldukları anlaşılr. Mucur İlçesi Bazlamaç köyü kurucuları ve bu köyü kurduğu sanılan Yılmaz soyadı almış oymak ile bu oymağın uzantısı olduğu anlaşılan Kılıçlı köyünde bir oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Salmanlı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş köyün, günümüzde Yerköy İlçesine bağlı Poyraz ve Çay Köyleri ile Sungurlu İlçesine bağlı Ortakışla Köyü arasında bulunan “Bazlamaç” adlı

Kasabasından, “Akdede” soyadı almış sülalenin ataları Kemallı köyünden geldiği belirtilmektedir.

2400 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, cilt. 1.

2401 Konyalı, a.g.e.,s.

2402 BOA.Fon kodu: ML.VRD.TMT.d..., BOA.Fon kodu: ML.VRD.TMT.d... Sıra No: 14125.

2403 Sezen,a.g.e.,407.

2404 Halaçoğlu,a.g.e.

2405 A.g.e.

2406 Salmanlı ve Deliceözü Nahiyeleeri idari sahasında görülen Bazlamaç adlı yerleşim yerinin aynı yer olacağı söylenebilir. Bölgenin sınır olması ve idari taksimatın sık sık yapılması bu sanımı güçlendirmektedir.

yaylak mevkî olduğu ve ahalisinin XVIII. Yüzyıl İskan düzenlemesinde yöreden göçürüldüğü anlaşılmaktadır.²⁴⁰⁷

Beglikli Avşarı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları ve bazı taifelerinin, Maraş/Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁰⁸

Senir Avşarı Aşireti: Aşiret üyelerinin Sivas yöresi ile Niğde sancağı idari sahasında yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁴⁰⁹ Tarihte, yörede kurulmuş Aksenir Nahiyesi, Aksaray Kazası idari sahasında Senir karyesi, Yahyalı yöresinde kurulmuş Senir karyesi ve günümüzde Kozaklı İlçesi idari sahasında bulunan Karasenir köyü kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

Recepli Avşarı Aşireti: Adını Avşar beylerinden “Kara Recep” ten aldığı ve 1687 yılında yapılan Avusturya Seferine katıldıkları anlaşılar.²⁴¹⁰ Aşirete bağlı taifelerin Kayseriyye, Zamantı, Karaman ve Kır-şehri mıntıkasında yaşadıkları ve yaylak olarak 1000 hane ahalisi ile Maraş yöresini kullandıkları belirtilmektedir.

Tarihte Hüseyin-Abad Kazası idari sahasında “Recepavcı”²⁴¹¹ adıyla bir köy kurmuş²⁴¹² olan aşiret üyeleri günümüzde Yozgat İli idari sahasında bulunan “Recepli Köyü” ne isimlerini vermişlerdir.²⁴¹³ 1536 yılında bu köyde yedi hane ahalinin yaşadığı ve bu köy o vakitler Kavurgalı Köyünün mezrası olduğu belirtilir.

XVIII. Yüzyılda Rakka’ya sürgün edildikleri belirtilen aşiret üyelerinin burada 50 hane ev yaptıkları ancak, birçok aşiret gibi bu aşirete bağlı bazı taifelerinde geri döndükleri, daha sonar Zamantı civarına iskan edildikleri kaynaklarda yer alır.²⁴¹⁴

1718 yılında yapılan bu sürgünde devlet adına kolcu ve gözetmen olarak Mamalı ve Pehlivanlı Aşiretleri görev almıştır.²⁴¹⁵ Aşiret üyeleri Rakka Valisinden tehdit ve şantajla izin alarak Anadolu içlerine geri döndükleri belirtilmektedir.

Aşiret üyesi bazı taifelerin Kayseri Develi, Yahyalı, Zamantı bölgelerive İncesu İlçesi Sarıkürlü köyünde yurt tuttıkları anlaşılar.

Ayrıca Alaca İlçesi idari sınırları içerisinde kurulmuş Karnıkara Köyünde “Recepoğulları”, Kızılırmak İlçesi Aşağıalagöz Köyünde “Recepoğulları”, Çorum İli Balımsultan Köyünde “Recepoğulları”,²⁴¹⁶ Çiçekdağı ve Keskin yöresinde “Recepli Avşarı” adı almış oymakların adlarını bu aşirete izafeten aldığı düşünülür.

Şarkışla İlçesi Mengensofular köyünde yurt tutmuş Karaömeroğulları sülale Öztoprak soyadı almış oymak,²⁴¹⁷ bu oymağın uzantısı olduğu belirtilen Pınarbaşı İlçesinde Kıççılar sülale adı almış oymak, Kangal’ İlçesi Havuz ve Kürkçüyurt köyünde birer oymak, Tonus -Altınyayla adlı yerleşim yerinde ve çevrede kurulmuş Sarıçiçek, Osmanuşağı, diğer adı Öziçi, Ebiller, Sıyırma, Sıyırma,

2407 Söz konusu mezra ahalisinin XVIII. Yüzyıl tehcirlerine katıldığı ve yöreden uzaklaştırıldığı anlaşılar.

2408 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

2409 Türkiye, a.g.e.

2410 Bu dönemde aşiretin başında “Çerkezoğlu Ömer Bey” adında bir reis bulunmaktaydı. Nafi Çağlar, s.

2411 Bu köyü Recepli Aşireti üyeleri ile Avcı Aşireti üyelerinin birlikte kurduğu ve adlarını verdiği anlaşılar.

2412 Ayrıca bu köyde “Kavurgalı Aşireti” mensuplarının yaşadığı bilinir.

2413 Yozgat’a bağlı Recepli Köyünün XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde “Recep Evcı” adıyla anıldığı bilinir.

2414 A.g.e.

2415 BOA.Tarih :29/Za/1134 (Hicrî) Dosya No :28 Gömlek No :2468 Fon Kodu :İE.DH

2416 Tarihte Balım Tekkesi adı ile kaydolunmuş bu köyde 1837 yılında Ömer bin Mehmed adlı 45 yaşında muhtarın bulunduğu ve 19 erkek nüfusun yaşadığı anlaşılmaktadır. H.Haldun Şahin, a.g.e.

2417 Fahrettin Öztoprak, oymak üyesi.

Kevennik, Kışla, Bahçalan, Tonus, Ebesili (Samankaya), Uçuk adları ile anılan köylerde de akrabaları olduğu belirtilir.

Mahmud'oğlu Aşireti: Recepli Avşarlarına bağlı olan oymağın diğer adında Sofular olduğu belirtilir.²⁴¹⁸

Bezirci Aşireti: Aksaray Kazası idari sahasında görülen aşiret üyelerinin 1521 yılında Şamardı Nahiyesi Gergendi karyesinde 22 hanede, 1543 yılında Kayseri sancağı bölgesinde Çobansalar, Sürme mezraları, Karataş Nahiyesi Mürtüm karyesinde 30 hanede ve Boran karyesinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁴¹⁹

Tarihte Eskiil Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bezirci karyesi kurucuları ve Sivas İli Merkez civarında yaşayan Bezir soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Bidil Avşarı Aşireti: Tarihte Varsaklar arasında yer almış olan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 53 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴²⁰

Biligi Aşireti: 1584 yılında İslamlı Nahiyesi Sığanküçük adlı yerleşim yerinde 47 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁴²¹

Bulaklı Aşireti: 1584 yılında İslamlı Nahiyesi Hırka köyünde 30 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Bulak ve Sarıbulak karyesi, Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Bulak karyesi, Suşehri Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bulak karyesi ve Melenduz Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Sarıbulak karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Sivas İli merkez ilçe civarında yaşayan Bulak soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Burhan'lı Aşireti: Tarihte Bozdoğan teşekkülü arasında hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Eşkinciyan Nahiyesi idari sahası ve Emlak Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları, Emlak Nahiyesi idari sahasında Burhan adı ile köy kurukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Aşiret üyesi bazı taifelerin 1730 yılında 72 nüfusu ile asıl yurtları olan İçel yöresinden gelerek Hasandağı'nda yayladıkları, Adana/Çakır yöresinde de kışladıkları bilgisi aktarılır.²⁴²² Bazı taifelerinin, de Adana yöresinde kışlayıp Zamantı yöresinde yayladıkları, 1730 yılında 42 nüfus, 48 deve, 2143 koyuna sahip oldukları belirtilir.

XVIII. Yüzyıl iskalarında Nevşehir yöresinde bulunduğu anlaşılan aşiretin Boynuinceli teşekkülüne bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise, Boynuinceli Teşekkülünün yoğun olduğu bölge olması kaynak oluşturr.²⁴²³

Ayrıca aşiret üyelerinin Urfa Kazası Bozabad'a tabi Mustafalı, Ağviranlı, Resulayn, Küleflı adlı yerleşim yerlerinde yurt tuttıkları belirlir. Bu aşiretin Rakka sürgünü ile yöreden uzaklaştırılıp, bölgeye yerleştirilmiş taifelerden olduğu sanılır.²⁴²⁴

Burtalan Aşireti: Eyubili Nahiyesi Esenöyüğü karyesinde 19 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarda yer alır.

2418 Kayseri'de Oğuz Türkmen Boyları, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=42979&start=40>

2419 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt.1.

2420 A.g.e.

2421 A.g.e.

2422 Üçler Bulduk, Bozdoğan Yörükleri, Yaylak-Kışlak Sahaları,s.

2423 Gül,a.g.e Tez.

2424 T. Gündüz, Anadolu'da Türkmen Aşiretleri,s.124.

Bunsuz Aşireti: Eşkinciyan Nahiyesi'nde 17 hane, Pınarbaşı Nahiyesi Kalecik karyesinde 2 hanede, Yeniil Kazası Sakçalı yaylası ile Hisar mezrasında 9 hanede yaşadıkları belirtilir.

Bucak'lı Aşireti: Varsak teşekkülleri arasında da görülen aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Ab-ı tabaklı, Balçıkhisar, Karatığın, Çayırkır, Devokovan, Bucak, Hahsak, Aktaş, Fakihli, Gökçe, Altıpınar adlı yerleşim yerlerinde 150 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴²⁵

Aşiret üyelerinin Rakka'ya zorunlu iskana tabi tutuldukları ve bu zorunlu iskandan pek çok aşiret gibi geri kaçarak Anadolu içlerine döndükleri anlaşılr. 1722 yılında Sarıoğlu İlçesi idari sahasında bulunan Burunören, İğdeli, Kale, karpınar, Körkuyu, Yelliburun, Ebulhayr adlı köylerde yurt tutmuş Bucaklı Avşarı adı ile anılan aşiret üyeleri kendilerini halen Bucak Avşarı olarak tanımlarlar ve söz konusu iskanı dedelerinden dinledikleri ile anlatırlar.²⁴²⁶

Tarihte Ürgüp Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bucak karye ve mahallesi, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Bucakkuyu karyesi, Karahisar Nahiyesi idari sahasında Karabucak karyesi, Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Bucakkışla ve Akçabucak karyesi, Çubuk Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Eğribucak karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten almış olma ihtimalleri bulunmaktadır.²⁴²⁷

Ayaz'lı Aşireti: Ayaz sözcüğünün eski Türklerde unvan olarak kullanıldığı ve bu adı eski Türk yurtlarında yaşamış Ayaz Kağan²⁴²⁸ ile Artuklu Beyliği ailesinden Eseddin Ayaz adlı beyin kullandığı anlaşılr.²⁴²⁹

Aşiret mensubu bazı taifelerin Yeniil Kazası/Cerid Nahiyesi idari sahasında,²⁴³⁰ Ayaz Dede adlı Horasan ereni millet dostu bir beyinin tarihte Çorum yöresinde kurulmuş Ayaz adlı bir yerleşim yerinde yaşadığı anlaşılr.

Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Ayas ve Ayaz soyadı, Sivas İli Merkezinde Ayaz-Ayas soyadı, Gemerek İlçesi Eşikli köyünde Ayaz soyadı, Ulaş İlçesi Düzova köyünde Ayaz soyadı, Bünyan İlçesi Merkezinde Ayaz soyadı, Develi İlçesi Saraycık köyünde Ayaz soyadı, Hacılar İlçesi Sakarbağları Ayaz soyadı, Yahyalı İlçesi Taşhan köyünde Ayaz soyadı, Çamardı İlçesi Bereketli ve Çukurbağ köyünde Ayaz soyadı, Gölova İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Ayaz soyadı, Yıldızeli İlçesi Emirler, Güneykaya ve Bedel köyünde Ayaz soyadı Develi İlçesi Saraycık köyünde Ayaz soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Ayaz'oglu soyadı, Tomarza İlçesi Özlüce köyünde Ayas soyadı, Ürgüp İlçesi Karlık, Karakaya ve İbrahimpasha köylerinde yaşayan Ayaz soyadı ve Acıgöl İlçesi Tatların mahallesinde Ayaz soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

Cambaz Aşireti: Aşiret üyelerinin Aksaray Kazası idari sahasında 27 hanede yaşadıkları ve Karakaya Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Cambaz karyesini kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca Aksaray merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Canbaz'oglu soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılr.

2425 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, Cilt. I.s.403

2426 www.avsarobası.com

2427 BOA.

2428 Abdulkadir İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm. Eski Türk yurtlarında bu adla ulu bir kişi vardı.

2429 Veli Saltık,a.g.e.,s.15.

2430 Kayseri İl Yıllığı.

Cerban Aşireti: Aşiret üyeleri 1584 yılında Köstere Nahiyesi idari sahasında 18 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴³¹

Cevni Aşireti: Aşiret üyeleri Kayseri bölgesinde kurulmuş Cevni kışlağında 31 hanede ve Kızılviran karyesinde 29 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴³²

Ayrıca Malya Kazası Cevni-coma karyesi ve Köstere Nahiyesi Cevni karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.²⁴³³

Avşar Çakalı Aşireti: Aşiret üyelerinin Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında yayladıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.²⁴³⁴ Çakallı Aşireti diğer uzantıları Bayat Boyu arasında yer almıştır.

Çiğdemli Aşireti: Yeniil Kazası Yelliceyurdu adlı yerleşim yeri ve Kandillice bölgesinde yaşadıkları belirtilir.

Çivril Aşireti: İslamlı Nahiyesi Gökçeasica adlı yerleşim yerinde yaşadıkları ve Kilmiğad Nahiyesi idari sınırları içerisinde Çivril adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴³⁵

Davud Hacılı Aşireti: Davutlar, Davutobası adı ile de anılır. Adını, Kayseriye yöresinde kendi adı ile vakıf kurup, zaviye açmış Hacı Davut Paşa adlı bir Osmanlı Paşasından aldığı ve Erciyes dağı'nı yaylak olarak kullandıkları anlaşılar.

Tarihte Eşkinciyan Nahiyesi ve Eskiil Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılan aşiret üyelerinin Ürgüp Kazası, Salmanlı Kebir Kazası ve Konur Kazası idari sahalarına yerleştirildikleri,²⁴³⁶ Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Davutobası karyesi ve Ağaçoören İlçesi idari sahasında bulunan [Hacıahmetlidavutlu](#) köyüne isimlerini verdikleri anlaşılar.²⁴³⁷

Davut-oğlu Aşireti: Bu aşiretin Davut Hacılı Aşireti ile aynı olduğu sanılır. Bağlı bazı taifelerin tarihte Kılseme Nahiyesi idari sahasında ve ²⁴³⁸ Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Sorgunçukuru mezarında yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁴³⁹

Bu adı almış bazı oymakların Divriği ile Kangal arasında yaşadıkları 1922 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁴⁰ Zara Kazası Kumoğlu mezarında Davutoğlu sülale adı almış oymak, Kocasinan İlçesi Erkilet Davut oğulları sülale adı almış oymak ile Balıseyh İlçesi Kargın köyünde yaşayan Davutoğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.²⁴⁴¹

Ayrıca Aşiret üyesi bazı oymakların 1909 yılında Kerkük livası mıntıkasında bulunduğu kaynaklardan anlaşılar.²⁴⁴²

Orçan Aşireti: Orçunlu ve Kara Davut adıyla da anılır. Bozulus Türkmen gurubundan olan ve Dulkadirli teşekkülleri arasında yer alan aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi Dibeklitaş karyesi, Aktaş karyesi, Yeniil Kazası Korucudede kışlasında 5 hanede, Çubuk Nahiyesi Orçanlı karyesinde

2431 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

2432 A.g.e.

2433 BOA. 387 Numaralı Defter, Aksaray Livası, cilt.I.,s.53 ve 387 Numaralı Defter, Kayseriye Livası, cilt.I.,s.60.

2434 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

2435 A.g.e.

2436 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.111.

2437 BOA. 387 Numaralı Defter. Eskiil Kazası, cilt.I.,s.57.

2438 M. Akif Erdoğan, XVI. Yüzyılda Konya, Ereğli Karacadağ Yörükleri, Adalı Kabilesi Örneği.,s.139. 1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler.

2439 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.,s.

2440 BOA.Tarih :16/Ra/1338 (Hicri) Dosya No :27 Gömlek No :103 Fon Kodu :DHEUM.AYŞ

2441 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,57. Yıl.1831-1842.

2442 BOA.Tarih :11/S /1325 (Hicri) Dosya No :3019 Gömlek No :226422 Fon Kodu :BEO

17 hanede ve Aksaray Kazası idari sahasında 20 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.²⁴⁴³

Köse Davud Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 37 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl bilgisi olarak aktarılır.

Deyneli Aşireti: Kayseri yöresinde kurulmuş Çapaklı kışlağı ve Sırçalı kışlağı adlı yerleşim yerlerinde 35 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait kaynaklardan anlaşılır.

Emir Kethüda Aşireti: Köstere Nahiyesi Bükü, Tekür, Kömür ve Köse karyelerinde yaşadıkları 1543 yılı kaynaklarında belirtilir.

Emirli Aşireti: Şamardı Tebras karyesinde 66 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarda yer alır.

Eylük Fakihli Aşireti: Kenar-ı Irmak Nahiyesi Yıva ve Kustemur adlı yerleşim yerlerinde 19 hanede yaşadıkları bilgisi aktırılır. Ayrıca Kayseri ve Malya Nahiye bölgesinde aşiret mensuplarının, bulunduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.²⁴⁴⁴

Evrancalı Aşireti: Şarkipare Nahiyesi idari sahasında 27 hanede yaşadıkları belirtilir.

Eluği Aşireti: 1543 yılında Kayseri yöresinde kurulmuş Saka ve Gurmancık karyelerinde 46 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Gözübağlı Aşireti: Kenar-ı Irmak Nahiyesi Çayet ve Ayıklarağıl karyelerinde 13 hanede, Köstence Nahiyesi Saraycık ve Ağın Nahiyesi'nde 12 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ayrıca Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gözübağlı karyesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.

Günyüzü Aşireti: 1584 yılında Köstere Nahiyesi Kızılcaviran karyesinde 12 hanede yaşadıkları ve Kayseriye idari sahasında kurulmuş Günyüzü Nahiyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

Hacı Paşalı Aşireti: Pınarbaşı Nahiyesi Hacıuşık karyesinde 17 hanede, Karakısıık karyesinde 7 hanede ve Boynuyoğun mezarında yaşadıkları,²⁴⁴⁵ Kayseri yöresinde kurulmuş Güzin karyesinde 45 hanede ve Gözgüdere karyesinde 47 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁴⁶

Güzin Aşireti: Zamantı Kazası merkezinde Sağır mezarında 14 hanede, Gürcü karyesinde 89 hanede, Varnak karyesinde 15 hanede ve Asğa karyesi, Canıkviranı ve Tekirgölü adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları 1563 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁴⁷

Timurlu Aşireti: Aşiret mensuplarının Asudi Nahiyesi idari sahasında 9 hanede yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁴⁸

Timurcu ve Timur Han adı ile kaydolunan taifelerinin, Mamalı Aşiretleri ile XVIII. Yüzyıl iskanlarında Kafırkıran Aşireti ile Salmanlı sağır Kazası Ayvadhacılı köyüne yerleştirildikleri belirtilir.²⁴⁴⁹

Manişar Aşireti: Alaca İlçesi idari sahasında bulunan ve eski adı "*Manişar*; yeni adı *Akçaköy*" olan köyün kurucuları ile tarihte Sorgun kazası idari sahasında kurulmuş Başmanişar adlı köyün

2443 Halaçoğlu,a.g.e. Yusuf hoca Aksaray yöresinde kaydolunan taifeyi Eymür Boyu arasında yer verir.

2444 BOA.387 Numaralı Defter, Kayseriye Livası, cilt.I.,s.60.

2445 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.711.

2446 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

2447 A.g.e.

2448 A.g.e.

2449 Türkay,a.g.e.,s.615

kurucalarının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.²⁴⁵⁰ Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında adı geçen köyde Ayrıca Kavurgalı ve Ağcalı Aşiretlerine bağlı taifelerin de yaşadığı anlaşılmaktadır.²⁴⁵¹

Aman Halil'in üç karısı var ikisi gozel

Evcî'li oturmuş liralara dizer

Aman Avşarlıdır, Osmanlıdır soyu

Vur gamayı gan damlamaz döşümden

*Ayırıldılar beni ehabımdan eşimden....*²⁴⁵²

Örnekte verilen Manișar Aşireti için yazılmış bu dördlük Avşar Boyuna bağlılığını desteklemektedir.

Manișar köyünden bir taifenin geçmişte Sungurlu İlçesi eski adı Müdü, yeni adı Bağcılı köyüne yerleştiği ve bu taifenin elli yıl öncelerine kadar bir birleri ile görüştükleri belirtilmektedir. Tanrıkulu soyadı almış bu taifenin yaşlıları Manișar köyü uzantılarının soyadlarını unuttukları ancak, Koca Osman ya da Pehlivan Osman adı ile anıldığını ve köyün sol tarafında evi bulunduğunu belirtmektedirler.²⁴⁵³

Ayrıca Alaca İlçesi Manișar köyünde yurt tutmuş Sarı Mecnun sülale adı almış oymağın atalarının Malatya/Arapkir İlçesi Hastek köyünden geldikleri ve Çerkeş İlçesi Yumaklı köyünde yaşayan “*Manaşoğlu*” sülale adı almış oymağın adının buradan bozulduğu sanılır.²⁴⁵⁴

Sarsalı Aşireti: Aşiret mensuplarının Kırşehir merkez civarında kurulmuş Kırşehri Kazası “*Karacakurd, Karakaya, Arıklı, Çarık, Kamaşığı, Kızılca, Tırme Menteşoğlu Kışlakları*” ve Akdağ Nahiyesi “*Tutak Kilisesi Mezrası*” yaylak-kışlak olarak kullandıkları²⁴⁵⁵ “*Aladdin Menteşoğlu*” adlı yerleşim yerini kışlak olarak kullandıklarını XVI. Yüzyılın ilk çeyreğine ait vesikalar günümüze aktarır.²⁴⁵⁶

Ayrıca Kırşehir merkezinde bulunan “*Aladdin Tepesi*” adlı tepeye,²⁴⁵⁷ Keskin İlçesi Denek dağı civarında bulunan Naranözü adlı vadi çevresinde “*Sarsalı*” adlı eski bir yerleşim yerine adını veren oymakların bu aşiret üyesi oldukları düşünülür.

Sancı Aşireti: Adını, Sancılı Çelebi’den aldığı belirtilen aşiretin Çöplü Aşiretine bağlı olduğu ve Alaca İlçesi idari sahasında “*Sancı*” başka bir ifadeyle aşiret adıyla bir köy kurduğu anlaşılır.

Ayrıca Çorum İli Deniz köyünde “*Sancıgil*” sülale adı, Eski Köyünde “*Sancı*” soyadı, Bayat İlçesi Çukuröz Köyünde “*Sancı*” soyadı, Sungurlu İlçesi “*Gökçam ile Şekarhacılı-(Zekerîya Hacı) Köyleri*” nde “*Sakancı, Sakinci, Sakaç, Sabin*” soyadı almış oymaklar ve Boğazkale İlçesi Evcî Kasabasında “*Sarıncı*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca Çöplü Aşiretine bağlı olduğu sanılan “*Çöp Ölçen*” adlı bir aşiretin Akdağ yöresinde “*İncüğün Karyesi*”nde 19 hanede ve yörede başka yerleşim yerlerinde 70 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴⁵⁸

2450 Manasar’ın İskender ile yaptığı savaşta “Dara”yı öldüren katillerden birisi olduğu bilgileri aktarılmaktadır.

2451 Müdü Köyü adı XX. Yüzyılın ortalarında değiştirilmiş ve Bağcılı adı verilmiştir. Manișar Köyü ise “Akç - köy” adı verilmiştir. Manișar, Alevî ve Sünnî cemaatlerinin birlikte yaşadığı bir köyümüzdür.

2452 Süleyman Sökmen, Yozgat’ın Gerçek Türkü Öyküleri,s.119. “Ay Dost” adlı bozlakta, Manișar Aşireti’nin Avşarlara bağlı olduğu bilgisi yer almaktadır.

2453 Hacı Ferit, Mustafa, Durak Tanrıkulu oymak üyeleri. Bu ve diğer oymak üyeleri ile tanışır pek çoğu ile yakın arkadaşlığım bulunur.

2454 Hamza Aksüt,a.g.site.

2455 BOA. 998 Numaralı Muhasabe-i Vilayet-i Diyar-i Berk ve “Arab ve Zül-Kadiriyye Defteri II. Cilt.

2456 a.g.e. Ve. Yaşar,a.g.e.,s.44.

2457 Yaşar,a.g.e.,s.44.

2458 Halaçoğlu,a.g.e.,s.563. Yusuf hoca bu taifenin Salur Boyu içerisinde bulunduğu bilgilerini aktarmaktadır.

Bulgurlu Aşireti: Aşiret mensubu bazı taifelerin tarihte Sungurlu yöresinde “*Burgurlu Mahmut*” adıyla,²⁴⁵⁹ bazı taifelerin ise Kırşehir yöresinde “*Bulgurlu*” adı ile köyler kurdukları anlaşılr.²⁴⁶⁰

Halil Karacalı Aşireti: Bozok mıntıkasında “*Mukaddem-li*” adlı yerleşim yerinde 16 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴⁶¹

Apardı Aşireti: Aşirete mensup taifelerin tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü ve Katar Kazaları idari sahalarında “*Apardı*” adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.²⁴⁶²

Ayrıca günümüzde Yerköy İlçesi Salmanlı Kasabası arazisi içerisinde bulunan ve eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan “*Apardı*” adlı mevkiye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.²⁴⁶³

Alaaddinli Aşireti: Tarihte Bozok mıntıkasında “*Alaaddinhacı ve Alaadinçayırı*” adı ile köyler kurmuşlardır. 1579 yılında Çankırı/Keskin Nahiyesi mıntıkasında kurulmuş “*Üşün Karyesi*”nde 16 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴⁶⁴

Duralı Taylı Aşireti: Sorgun Kazası Kozca Karyesi ve iki ayrı yerleşim yerinde 119 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁴⁶⁵

Kulu Aşireti:²⁴⁶⁶ Adının menşei “*Dokuz Oğuz*” adı ile anılmış “*Kulun*” adlı Türk teşekkülünden geldiği sanılmaktadır. Çalışma bölgemizde yaşadıkları anlaşılan, “*Erkulu Baba, Kulu Baba, Şah Kulu Baba, Har Kulu Baba, Emir Kulu Baba*” adıyla tarihte ün yapmış dini liderlerin bu adı almış olması, Kulu adının Ayrıca cemaat adı ile de anılmış olacağını göstermektedir.

Osmanlı vesikaları, Anadolu’da Kulu adlı bir aşiretin bulunduğu ve bu aşiretin Türkmen taifesine ve Avşar Boyuna bağlı olduğu bilgilerini aktarmaktadır. Konya civarında yaygın olarak yaşadığı anlaşılan bu aşiret mensuplarının kendi adlarıyla bir yerleşim yeri–şehir kurdukları görülür.

Tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Sarıkamış karyesinde yaşamış, yaşadığı dönemlerde kendi adıyla kurduğu zaviye-vakıflar yörede büyük iz ve eserler bırakmış “*Er-kulu Baba*” adlı zati muhterem,²⁴⁶⁷ yine aynı yörede “*Kulu Baba*” adlı bir cemaat lideri ile Demürlü zaviyesi vakfının tasarrufunda bulunmuş “*Şah Kulu ve Har Kulu*” adlı cemaat liderlerinin bulunduğu vesikalarda yer alır.

Ayrıca Uğurludağ İlçesi idari sahasında bulunan “*Emir Kulu Yamadısı*” adlı köyü kurup adını veren kişiler²⁴⁶⁸ ve Uğurludağ İlçesi Dağönü Köyü mıntıkasında bulunan “*Kulu Hasan Dede*” adlı mevkiye adını vermiş oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.²⁴⁶⁹

Kulunculu Aşireti: Adını tarihte Dokuz Oğuz teşkilatı arasında yer almış Kulun Boyundan aldığı anlaşılmaktadır. Tarihte Divriği Kazası idari sahasında Kuluncak adı ile köy kurdukları an-

2459 Yusuf Halaçoğlu, Türk Tarih Kurumu Başkanı, 21.8.2007 günü yaptığı bir basın açıklamasında belirtmiştir.

2460 BOA.998. Numaralı Defter.

2461 Halaçoğlu, a.g.e., s.982.

2462 Söz konusu köyün aynı yer olduğu bu değişimin zamanın idari dağılımından olduğu sanılmaktadır.

2463 Apardı adlı bu mevkiye yaptığımız alan araştırmasında bu bölgedeki arazilerin söz konusu belde de yaşayan Pehlivanlı soy ve sülale adı almış oymağa ait olduğu tespit edilmiştir.

2464 Halaçoğlu, a.g.e., s.84.

2465 Halaçoğlu, a.g.e., s.704.

2466 Halaçoğlu, a.g.e.

2467 BOA.C.EV.29/2/1210 Dosya no.342. Er Kulu Zaviye-vakfı Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası Sarıkamış karye - inde bulunduğu belirtilir.

2468 Yamadı adlı bu köyde Hasan bin Beyzade adlı bir reisin bulunduğu ve 130 erkek nüfusun yaşadığı 1837 yılı kaynaklarından anlarız.

2469 Günümüzde Uğurludağ İlçesi idari sahasında bulunan Büyükerikli Köyünün eski adının bu bilinir.

laşılan aşiret üyelerinin Türkmen tâifesine bağlı olduğu ve 1764 yılında Halep ile Sivas yöresinde 500 çadırdaki yaşadığı oturdıkları belirtilir.²⁴⁷⁰

Türkmen Taifesine bağlı bu oymağın 1764 yılında 500 çadırdaki yaşadığı Halep ile Sivas yöresinde oturdıkları belirtilir.²⁴⁷¹

Emir Ahırlı Aşireti: Bali Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Emir Ahırlı*” adlı karyede 100 hanede yaşadıkları belirtilir. Başka bir kayıta ise Hüseyin-Abad Nahiyesi (Alaca) idari sahasında kurulmuş “*Emir Ahırlı*” adlı bir kışla bulunduğu kaynaklarda yer alır. Aşiret mensubu 44 hane ahalinin yaşadığı belirtilen bu kışla yukarıda kaydolunan karye ile aynı yer olduğunu söylemek kuvvetle muhtemeldir.²⁴⁷²

Kızılhasanlı Aşireti: Süleymanlı Nahiyesi “*Karakilise Mezrası*”nda 6 hanede ve ayrıca bu mezrada “*Kömürsülü Aşireti*” mensuplarında yaşadıkları belirtilir.

Körmehmet Aşireti: Salımanlı Taifesi arasında yer almışlardır. Tarihte Çorum yöresinde kurulmuş “*Körmehmettorunları Köyü*” kurucuları, Kaman İlçesine tabî “*Körmehmet Köyü*” kurucularının bu aşirete mensup olduğu anlaşılar. Aşiret mensuplarının Budak-özü Kazasına tabî “*Ustaculu Mezrası, Kazıkkaçar-Ağcalı Mezrası, Karacaşehir Mezrası, Yashuviran Mezrası, Sarışeyh ibn Kara Hızır Mezrası ve Dörtkulak Veled-i Körpe Mezralarında*” yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilmektedir.

Alaca İlçesi Külâh Köyünde yaşayan “*Körmehmetoğulları*” sülale adı almış oymak,²⁴⁷³ Çorum İli Örencik köyünde “*Körmehmetoğulları*” sülale adı almış oymak, Delice İlçesi Elmalı ve Büyükyazılı Köyünde “*Körmehmetoğulları*” sülale adı almış oymaklar ve Sungurlu İlçesi Çiçekli Köyünde yaşayan “*Körmehmedoğulları*” sülale “*Gürgil*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.²⁴⁷⁴

İnandıklı Aşireti: 1559 yılında Budak-özü Kazası Kayadibi, Topaç, Sarıncı ve Kapaklıpınar karyelerinde 61 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca aşirete mensup bazı taifelerin geçmişte Kayadibi adıyla anılan Salımanlı Nahiyesinde yaşadığı bağlı bazı taifelerin Eldivan İlçesi idari sahasında İnandıklı adı ile bir köy kurdukları anlaşılar.

Tarihte Adana eyaleti idari sahasında kurulmuş “*Çeçeli*” adlı şehre adı vermiş olan aşiret mensubu bazı taifelerin, 1558 yılında Kırşehir Kazası “*Kızılviran Karyesi*”nde 42 hane, Bozok mıntıkasında 28 hane ve Delice-özü Nahiyesi “*Ceceli Karyesi*”nde 60 hanede ve²⁴⁷⁵ bazı taifelerinin Çorum yöresinde yaşadığını XIX. Yüzyılın ortalarına ait vesikalardan,²⁴⁷⁶ Keskin, Delice, Çiçekdağı ve Bayat İlçeleri idari sahalarında kendi adlarıyla köyler kurdukları alan araştırmalarımızdan anlamaktayız.²⁴⁷⁷

XVIII. Yüzyılda yapılan Rakka tehcirine bu aşiretinde dahil edildiği ve Debs ile Atik Nehirleri arasında yerleştirildikleri²⁴⁷⁸ ve ancak, burada durmayarak dağıldıkları, bir kısmı Maraş civarında

2470 Kuzucu,a.g.Site-makale.

2471 Kuzucu,a.g.Site-makale.

2472 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K.Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt.,s.

2473 Bu oymağın bir üyesinin Birinci Cihan Savaşında şehit düştüğü bilinir.

2474 Bu sülaleye mensup Fevzi Oğlu, Salim adlı bir askerin Beyoğlu mevkiinde şehit düştüğü belirtilir.

2475 Halaçoğlu,a.g.e.,s.448.

2476 Çorum İlinde Aşiretler, www.forumevren.net

2477 İskilip Kazası dahilinde yaşayan “Çeçelü Aşireti” ile ilgili tarihi vesikalarda “Çeçelü Türkmanı” diye kayıtlar bulunmaktadır.

2478 Orhınlı,a.g.e.,s.58.

bulunan Pazarcık Ovası, bir kısmının da Kilis yöresinde bulunan Soku ve Çoban dağları çevresine yerleştikleri bilgisi aktarılmaktadır.²⁴⁷⁹

Çeceli, Cecli adı ile de kaydolunan aşiret üyelerinin 1828 yılında Çorum yöresinde kurulmuş Katar Kazası Eskibey köyü ve civarında kurulmuş köylerde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁴⁸⁰

Yozgat İli Delihasanlı Köyü mevkinde bulunan “Cec Baba” adlı türbede yatan zati muhterem, Eldivan İlçesi merkezinde yaşayan “Caca” soyadı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Boztepe Köyünde yaşayan “Çiçeli-Ceceli” soyadı almış oymak ve Ankara/Bala İlçesi Çiğdemli Köyünde “Çeçe” soyadı almış oymağın bu aşirete mensup olduğu söylenilebilir.²⁴⁸¹

Akceceli Aşireti: Bayat İlçesi İshaklı köyünde 166, Bey köyünde 146, Barak köyünde 130, Toyhane köyünde 57 nüfusla yaşadığı 1840’lı yıllara ait kaynaklarda yer alır.²⁴⁸²

Ayrıca Uğurludağ İlçesi Belkavak köyü ve İskilip İlçesi Yerli köyünde “Aceceli”, Bayat İlçesi Barak köyünde “Cecelioğlu” sülale adı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.²⁴⁸³

Aşiret üyesi bazı taifelerin Adana yöresinde “Çeçeli” adıyla bir şehir kurdukları anlaşılan aşiret üyelerinden “Akceceli” adlı bazı taifelerinin 1860 yılında Mulga-Harameyn’den sürgün edilerek Çankırı’ya yerleştirildikleri bilgileri yer alır.

Yeni Hasanlı Aşireti: Salmanlılar arasında bulunan aşiretin Bozok civarında 18 hanede yaşadıkları kaydedilmektedir.

Gazili Aşireti: Aşiret mensubu bir taifenin Sorgun Kazası Kara Hisâr-ı Behramşah “Değirmendere Mezrası”nda 2 hanede yaşadığı belirtilir.

Bohacı Aşireti: Dulkadirîlilerin, Salmanlı kolu ile yöreye geldiği 1520 yılında Budak-özü Nahiyesi idari sahasında “Salmanlı ve Bohacı” adlı karyelerde yaşadıkları belirtilir. Söz konusu karyelerin günümüzdeki yeri ve adı hakkında bilgi edinilememiştir.

Laçin Aşireti: Adını, Oğuz Boylarından Avşar Boyunun sembolü olan şahin, doğan türünden avcı bir kuştan almıştır.²⁴⁸⁴ Aşiret mensubu olduğu anlaşılan bazı taifeler, tarihte Laçin-i sağır, Laçin-i kebir adları ile iki küçük mezrada yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu yerleşim yerleri günümüzde Çorum İline bağlı “Laçin İlçesi” olduğu sanılmaktadır.

Mecitözü İlçesi Akpınar köyünde “Laçin”, Keskin İlçesi eski adı Gülemuşağı, yeni adı Eroğlu köyü köyünde “Laçin” soyadı, Kırşehir İli merkezi ve Balışeyh İlçesi Dağobası Köyünde “Laçin-ok” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Ayrıca aşiretin doğu uzantılarından bazı taifelerin tarihte Tunceli/Hozat ve Ovacık yörelerinde Dokuz köyde yurt tuttuğu kaynaklarda yer alır.

Kaba Öküz Aşireti: Karataş Nahiyesi Avşar mezarı ile Yani mezarında 34 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.

İnandıklı Aşireti: 1559 yılında Budak-özü Kazası Kayadibi, Topaç, Sarnıç ve Kapaklıpınar karyelerinde 61 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Hızır Hacı Aşireti: Kenar-ı Irmak Nahiyesi Alaca mezarı ile Eskibazram mezarında 27 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır. Ayrıca aşiret üyelerinin Karahisar-ı Develi

2479 Halaçoğlu, İskan Siyaseti adlı eseri,s.82.

2480 BOA. Tarih :21/M /1254 (Hicri) Dosya No :132 Gömlek No :6553 Fon Kodu :C..EV..

2481 Delihasanlı Köyü civarında muhtemelen bu aşirete mensup taifeler bulunur.

2482 Haldun Şahin, Osmanlı Dönemi Nüfus Defterlerinde Çorum Bölgesi Aşiretleri.,s.27-39.

2483 Şahin,a.g.e.

2484 Ögel, a.g.e,s.362.

Nahiyesi Kızılyazılı mezrası ve Hurman Nahiyesi Dağlıkavak mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁸⁵

Herifli Aşireti: Pınarbaşı Nahiyesi Gökçe ve Kosin karyesinde yaşadıkları belirtilir.²⁴⁸⁶

Kara Yıldız Aşireti: Aksaray Kazası sahrasında yaşadıkları 1518 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁸⁷

Karanlık'oglu Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Karıştrın Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 6 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Kaya'oglu Aşireti: Rakka'da kışladığı anlaşılan bu aşiretin çalışma bölgemizde yayladığı ve 1583 yılında 209 hanede yaşadığı anlaşılr.²⁴⁸⁸

Ayrıca Aksenir-AbadNahiyesi idari sahasında kurulmuş Kayaoğlu karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Karasu ve Ağın Yörükleri: Malya Nahiyesi idari sahasında 35 hanede, Kayseri sancağı Karasinek ve Ağın mezrasında yaşadıkları belirtilir.²⁴⁸⁹ Karasu Yörükleri adı ile de anılan aşiret adını Malatya ile Erzurum arasında bulunan Karasu adlı bölgeden aldığı sanılır.

Ayrıca İslamlı Nahiyesi Ağın mezrası ve Eyyubili Nahiyesi Ağın karyesi kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.²⁴⁹⁰

Kıraçlı Aşireti: Kayseri sancağı Ağın, Karakaya, Oyumağaçlı mezarlarında 26 hanede ve ayrıca Çokviran mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁹¹

Tarihte Köstere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kıraçviranı karyesi aşiret üyeleri tarafından kurulup adının verildiği sanılır.

Kevnili Aşireti: Kayseri sancağı idari sahasında 25 hanede yaşadıkları 1483 yılı kaynaklarında belirtilir.²⁴⁹²

Kayanlı Aşireti: Karahisar Kazası idari sahasında 6 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁹³

Küçük Kürd Aşireti: Aksaray Kazası idari sahasında 50 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Konuklar Aşireti: Kenar-ı Irmak Nahiyesi Saraycık mezrasında 105 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁹⁴

Kenar-ı Irmak Nahiyesi Konuklar ve Konukalmaz karyesi ve Eskiil Kazası Konukman karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.²⁴⁹⁵

2485 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2486 Rafet Yınanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2487 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.Cilt.3

2488 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.3

2489 A.g.e.

2490 BOA. 387 Numaralı Defter, BOA. Niğde Livası,cilt.I.,s.57.

2491 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt. 3.

2492 A.g.e.

2493 A.g.e..

2494 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.4.

2495 BOA. BOA. 387 Numaralı Defter, Eskiil Kazası,cilt.I.,s.57.

Ayrıca Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Konuk-çu soyadı, Niğde İli Merkezinde Konuk soyadı ile Kangal İlçesi Kavak köyünde yaşayan Konuk soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Köprez Aşireti: Yeniil Kazası Güvercinlik karyesinde 7 hanede yaşadıkları 1644 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁹⁶

Manpal Aşireti: Aşiret üyeleri Kayseri sancağı idari sahasında kurulmuş Kızılviran, Azlasun ve Cevni mezrasında 21 hanede yaşadıkları 1518 yılı kaynaklarında yer alır.²⁴⁹⁷

Muzaffer Fakılı Aşireti: Kayseri sancağı idari sahasında 3 hanede Muzaffer Kethüda adlı bir taifeninde Yeniil Kazası idari sahasında 24 hanede yaşadıkları 1583 yılı kaynaklarında belirtilir.²⁴⁹⁸

Öyük Fakılı Aşireti: Bayram Hacılı adıyla da anılan aşiretin Bozatl Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Akçain karyesinde 145 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁴⁹⁹

Kara Ali sülü Aşireti: “Kara Ali” adı ile de anılır. Aşiret üyeleri Niğde Kazası idari sahasında 24 hanede, Kayseri sancağı idari sahasında 2 hanede, Sahra Nahiyesi Belviran karyesinde 23 hanede, Koçhisar Kazası idari sahasında 10 hanede Karataş Nahiyesi Çukurkişla karyesi 77 hanede, Derecik karyesinde 16 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarda yer alır.²⁵⁰⁰

Ayrıca Kilmiğad Nahiyesi idari sahası içerisinde kurulmuş Karaali, Eskiil Kazası idari sahasında kurulmuş Karaali karyesi kurucuları ile Derinkuyu İlçesinde yaşayan Karaalioğlu sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.²⁵⁰¹

Bayram Hacılı Aşireti: Malya Nahiyesi Kızılcaın ve Aksenir adlı yerleşim yerlerinde 151 hanede yaşadıkları 1518 yılına ait kaynaklarda,²⁵⁰² Elbistan yöresinde 105 vergi hanesi ile yayladıkları 1563 yılı kaynaklarında yer alır.²⁵⁰³

İmranlı'nın Sarıçubuk (Bahadun) köyünün kuzeydoğusundaki mezarlıkta türbesi bulunan ve yörede Horasan erenlerinden olduğu kabul edilen Bayram Dede adlı zati muhteremin bu aşiretin liderlerinden olduğu sanılır.²⁵⁰⁴

Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Bayram Vakfı-Zaviyesi kurucuları, Sivas eyaleti idari sahasında kurulmuş Hacıbayram karyesi kurucuları, Kozaklı İlçesi Bayramuşağı köyü kurucuları, [Kocasinan](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Bayramhacı köyü](#) kurucularının adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür.

Ayrıca çalışma bölgemizde Bayramoğlu adı ile bir aşiretin bulunduğu tarihi kaynaklarda yer alır. Ahmet hoca'ya göre Karakeçli Aşiretine bağlı olduğu belirtilen aşiret üyelerinin Kayseriye idari sahası ve²⁵⁰⁵ Bozatl Nahiyesi idari sahasında bulundukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

2496 Halaçoğlu,a.g.e.

2497 A.g.e.

2498 A.g.e.

2499 A.g.e.

2500 Yusuf hoca, adı geçen eserinde Kara Ali Aşiretini Avşarlar arasında yer vermiştir.

2501 BOA. 387 Numaralı Defter, Eskiil Kazası, cilt.I.,s.57.

2502 Yusuf hoca bu aşireti Yıva Boyu arasında yer vermiştir.

2503 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II. Bu aşiretin Aynül Aras'ta kışladıkları anlaşılr.

2504 İmranlı'nın Sarıçubuk (Bahadun) köyünün kuzeydoğusundaki mezarlıkta yatmaktadır.

2505 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

Pusatlı Aşireti: Pusad Yörükleri adı ile de anılırlar. Kayseri sancağı Aşağımersin kışlağında 28 hanede, Aşağı kışlağında 37 hanede, Karahisar Kazası idari sahasında 17 hanede ve ²⁵⁰⁶ Malya Kazası idari sahasında yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır. ²⁵⁰⁷

Ayrıca Tomarza İlçesi idari sahasında bulunan [Pusatlı Köyü](#) kurucuları ile Develi İlçesi Merkezinde Pusatlıoğlu soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Sadullah'oglu Aşireti: Aşiret mensupları Kayseri sancağı Salmere kışlağında 2 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Sarı Fakılı Aşireti: Köstere Nahiyesi Gözgüdere karyesinde 34 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır. Malya Kazası idari sahasında da görülen aşiret üyelerinin ²⁵⁰⁸ Aksaray idari sahasında 22 hanede 36 nüfus olarak yaşadıkları belirtilir. ²⁵⁰⁹

Tarihte Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Sarıfakih kışlası kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Kayseriye ve Niğde yöresinde bulunan Sarı Hacılı ve Sarı Baba Aşireti ile ilişkisi üzerinde durulması gereken konudur. ²⁵¹⁰

Seyfettin'oglu Aşireti: XVI. Yüzyılda Karahisar Nahiyesi Çak karyesi 41 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca Seyfeddinli adı ile kaydolunan bir aşiretin Hurman Nahiyesi Mescidüstü mezarında yaşadığı XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklarda yer alır. ²⁵¹¹

Sinan Evladı Aşireti: XVI. Yüzyılda Kayseri sancağı idari sahasında kurulmuş Soğan mezarında 22 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Adını Aksaray ve Niğde yöresinde vakıflar kurup zaviyeler açmış Ahi Sinan ve Sinan Beğ adlı kişiden aldığı sanılır.

Süksün Aşireti: XVI. Yüzyıl ilk çeyreğinde Kayseriye yöresinde yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, ²⁵¹² Kayseri sancağı Merkezini mezarı ve Büke mezarı, Suvermez mezarında 43 hanede, Kışlağağlıni (Çoğutur) mezarında 35 hanede ve Kenar-ı Irmak Nahiyesi Köstencebölük karyesinde 50 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Ayrıca Bünyan İlçesi idari sahasında kurulmuş [Yenisüksün Kasabası](#) kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Şırnaklı Aşireti: Eskiil Kazası Şırnaköyüğü mezarı ve Obruk mezarında 155 hanede, Kurdbasan karyesi, Ayka ve Erurek mezarında 107 hanede yaşadıkları 1587 yılı kaynaklarında yer alır. ²⁵¹³

Şükürlü Aşireti: Eşkinciyan Nahiyesi idari sahasında 53 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

Tarihte Dumlucu Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Şükürviran karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Yemliha Aşireti: İslamlı Nahiyesi Şeyh ve Kışla karyesinde 16 hanede, Saka-ıbüyük karyesinde 18 hanede ve Urlu mezarında 18 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarında yer alır. ²⁵¹⁴

2506 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt.4.

2507 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri, s.60-62.

2508 A.g.e.

2509 Konyalı, a.g.e., s.625.

2510 Türkay, a.g.e., s.

2511 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II, s.

2512 BOA.387 Numaralı Defter, Kayseriye Livası, cilt.I.

2513 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, cilt.5.

2514 A.g.e.

Tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş Yemliha karyesi ve Kocasinan İlçesi Yemliha kasabası kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr. Sungurlu İlçesi Karaçay köyü arazisi içerisinde bulunan ve dini açıdan Yemliha adı ile bir mevki ve burada bu zati muhtereme ait olduğu kabul edilen bir mezar olduğu belirtilir.

Belen Aşireti: Adını, Belencer adlı Türk boyundan aldığı, Avarlarla birlikte batıdan gelip Azerbaycan dolaylarına yerleştiği, Orta Anadolu'ya ise XVI. Yüzyılda Dulkadirilerle geldikleri belirtilmektedir.²⁵¹⁵

Belen adı, yörede “*bel*” adı ile bilinir. Bir dağın üzerinde bulunan ve diğer yerleşim yerleri ile sınırı oluşturan geçit yerlerine verilen isimdir.

Aşirete mensup taifelerin,²⁵¹⁶ Yerköy İlçesi idari sahasına “*Çallıbelen*”, Sorgun İlçesi idari sahasında “*Belencumafakalı*” adlı bir kasaba, Bayramören İlçesi idari sahasında “*Belenli*” adlı köy, Sungurlu İlçesi Yarımsöğüt Köyü mıntıkasında 1369 rakımlı “*Yerlibelen*” adlı bir tepe, eski adı Karaoluk, yeni adı Karacabey Köyü mıntıkasında “*Yerlibelen*” adlı 1553 rakımlı bir tepe (muhtemelen bu tepe aynı tepe) ve Boğazkale İlçesi Evcı Kasabası mıntıkasında 1013 rakımlı “*Yellibelen*” adlı tepelerin adını bu aşiretten aldığı ve aşiretin yörede yaygın olarak yaşadığı anlaşılr.²⁵¹⁷

Ayrıca Delice İlçesi Çatalıhamisbeyli Köyünde yaşayan “*Belen*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılır.

Mehmed v. Teberrühacılılı Aşireti: Mamalılarla birlikte hareket ettiği anlaşılan aşiret üyeleri, Seydi Hacı Aşireti üyeleri ile birlikte Göstere’de (Tomarza) Çayırkeven Kışlağı, Bozca ve Kızılviran mezralarında yaşadıkları, 1500 yılında Kızılviran adlı yerleşim yerinde 91 hane nüfusa sahip oldukları belirtilir.²⁵¹⁸

Aşiret üyelerinin günümüzde Tomarza ilçesine bağlı Kevenağılı köylerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Nadirli Aşireti: Adını, tarihte İran’da yurt tutmuş Nadir şah sülalesinden aldığı sanılır. Aşirete bağlı taifelerin tarihte Pınarbaşı ve Sarız yörelerinde bulunduğu bilgisi aktarılır.²⁵¹⁹

Kızıl Halil Aşireti: Türkmen taifesinden olan aşiret mensuplarının, Niğde ve Kırşehir yöresinde yaşadıkları ve Boynuinceli teşekkülü arasında hareket ettikleri tarihi kaynaklardan anlaşılr. Hacıbektaş İlçesi Kızılağılı köyünde yaşayan Yetkin, Yalım, Kalankaldı, Hüner soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları ve bu oymakların Köşektaş köyünde de uzantıların bulunduğu ve bu uzantının Kızıl Haliller adı ile anıldığı belirtilir.²⁵²⁰

XVIII. Yüzyıl iskanları ile yerleştirildikleri anlaşılan aşirete bağlı bu oymakların uzantılarının Yozgat/Boğazlıyan İlçesi, Nevşehir ve Ürgüp İlçesi idari sahalarında da bulunduğu bilgisi aktarılır.²⁵²¹

Mezkur Aşireti: Yozgat yöresinde kurulmuş Kızılöz kışlasına iskanlarının yapıldığı XVIII. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Bu aşiretin Boynuinceli Aşiretleri arasında yer verilmesi bu teşekküle bağlı olduğunu akla getirmektedir.²⁵²²

2515 Uçakçı, a.g.e.

2516 Günümüzde Antalya İl sınırları içerisinde “Belen” adlı ilçe ve köylerin bulunduğu görülmektedir.

2517 Antalya, Varsak bölgesinde bu adı taşıyan yerleşim yeri birden fazladır.

2518 Kayseri’de Oğuz Türkmen Boyları, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=42979&start=40>

2519 Sümer, Bozok Taihine Dair Araştırmalar, s.331.

2520 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

2521 <http://www.kizilagil.de/kizilagil>. Yozgat/Yenifakılı Eskiören köyünde uzantılarının bulunduğu belirtilir.

2522 Gül, a.g.e. Tez.

Kürtmehmetli Aşireti: XVIII. Yüzyıl iskalarında Nevşehir yöresinde bulunduğu anlaşılan aşiretin Boynuinceli teşekkülüne bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise, Boynuinceli teşekkülünün yoğun olduğu bölge olması kaynak oluşturmaktadır.²⁵²³

Mudanlu Aşireti: XVIII. Yüzyıl iskalarında Nevşehir yöresinde bulunduğu anlaşılan aşiretin Boynuinceli teşekkülüne bağlı olduğu sanılır. Sanımıza ise, Boynuinceli teşekkülünün yoğun olduğu bölge olması kaynak oluşturmaktadır.²⁵²⁴

Ayrılar Aşireti: Tarihte Atçkenler teşekkülü arasında bulunduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Eskiil Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Turhanlı Aşireti: Turan, Duran adı ile de anılır. Eski Türk yurdu “*Türkistan ve Tataristan Coğrafyası*”ndan almıştır. Kaşkarderya’da uzantıları bulunan aşiretin,²⁵²⁵ Dulkadirli aşiretleri içerisinde bulunduğu belirtilmiştir.²⁵²⁶

Aşiret mensubu bazı oymakların Niğde sancağı dahilinde yaşadıkları ve bazı oymaklarının, Sivas Kazası idari sahası ile Eskiil Kazası idari sahasında Turhan adı ile köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılar.

Aşirete mensup kişilerin tarihte Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası idari sahasında “*Turanlı ve İnâlözü-Turanlı*”,²⁵²⁷ Balişeyh ve Keskin İlçesi idari sahasında “*Turhanlı*” adıyla köyler kurdukları anlaşılmaktadır.²⁵²⁸

Ayrıca Salımanlı Kasabasında yaşayan “*Turhanlı*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir. Kozaklı İlçesini Kozanoğlu adlı bir aşiret beyinin kurduğu ve bu beyin Turhanlı Aşireti beyi olduğu kabul edilir.²⁵²⁹

Ayrıca Kayseri yöresinde Turanoğlu sülale adı, Gemerek İlçesi Eşikli köyünde Turan soyadı, Şarkışla İlçesi Döllük köyünde Turan soyadı, Akıncılar İlçesi Eskibağ köyünde Turan soyadı, Gülağaç İlçesi Bekarlar köyünde Turhan soyadı, Aksaray İli merkez civarında Turan-ı ve Turhan soyadı, Ortaköy İlçesi merkezinde Turan soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Turhan soyadı, Ürgüp İlçesi Aksalur, Ortahisar köyünde Turhan soyadı, Yıldızeli İlçesi Karalar ve Baş köyünde Turan soyadı, İmranlı İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Turan soyadı, Gölova İlçesi Çakırşeyh ve Karayakup köyünde Turan soyadı ve Sivas İli Merkez civarında yaşayan Turan soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Duranlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁵³⁰

Sırkıntı Aşireti: Aşiret üyelerinin Adana yöresinde yaygın olarak yaşadığını tarihte kurulmuş Sırkıntı adlı şehirden anlamaktayız. Kayseri İli Kocasinan semtinde Sırkıntı soyadı, Develi İlçesi Büyükkünye köyünde Sırkıntı soyadı ve Yahyalı İlçesi Kara köyünde Sırkıntı soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılar.

2523 A.g.Tez.

2524 A.g.Tez.

2525 Gülensoy,a.g.e.,s.

2526 Fahrettin Süldür, Türk Adı Albümü,s. 37.

2527 Turanlı ve İnâlözü-Turanlı adlı köylerin günümüzde Uğurludağ İlçesi mıntkasında kaldığı İnâlöz adlı köyün halen adını korurken, Turan adlı köyün adının değiştirildiği anlaşılar.

2528 Dulkadiroğlu,a.g.e.,s. 155.

2529 www.kaskisla.com

2530 A.g.e.

Burun Kesinli Aşireti: Buzlu adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Pınarbaşı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kalecik karyesinde 24 hanede ve çalışma bölgemizde kurulmuş Avşar adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Buzlu Aşireti: Aşiret üyesi bazı taifelerin Yeniil Kazası idari sahasında 63 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁵³¹

Günümüzde Divriği İlçesi Olukman köyünde yaşayan Buzlu soyadı almış oymak üyeleri ile Yıldızeli İlçesi Bedel köyünde yaşayan Buz soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Kamer İsa Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 16 hanede yaşadıkları 1642 yılı kaynaklarında yer alır.

İlath Aşireti: Koçhisar Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları 1571 yılı kaynaklarında yer alır. Ayrıca Aksaray Kazası idari sahasında 5 hanede yaşadıkları belirtilen Hilatlı adlı aşiretinde adının buradan dönüştüğü dolayı ile bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Bor İlçesi Merkezinde Atlı soyadı, Yeşilhisar İlçesi Soğanlı köyünde Athoğlu soyadı, Sarız İlçesi Gümüşali köyünde Atlı soyadı, İncesu İlçesi Merkezinde Atlı soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Atlı soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

İmanlı Aşireti: İbanlı adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası Kuzuçukur karyesinde 18 hanede, Bahsayışlı karyesinde 28 hanede, İsalı karyesinde 35 hanede, Madilli karyesinde 11 hanede, Köseyunus karyesinde 51 hanede, Toklulu karyesinde 26 hanede, Hacıyunus karyesinde 16 hanede, Mısırlı karyesinde 14 hanede, Karamanlı karyesinde 16 hanede, Ağızmanlı karyesinde 20 hanede ve Mahmutlu karyesinde 42 hanede yaşadıkları 1630 tarihli vesikalardan anlaşılr.²⁵³²

Pınarbaşı İlçesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılan aşiret üyeleri, XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Nevşehir/Kızılalıl köyüne yerleştirildikleri ve aşiret üyelerinin soyadı kanununda Şahin, İstanbul, Özdemir, Evci, Kaya soyadları aldıkları belirtilir.²⁵³³ Ayrıca bu aşiretin bölgede kurulmuş Çağsak köyünde uzantıları olduğu anlaşılr.

Ayrıca Aşiret üyelerinin Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Kızılkandil, Dereağzı, Davşanaları karyelerinde yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²⁵³⁴

Mutuklu Aşireti: Muduku, Mududlu adı ile de anılır. Avşar boyuna bağlı olan aşiret üyesi bazı taifelerin Sarız yöresinde kurulmuş Çavdar ve Kızılpinar köylerinde yurt tuttıkları, bazı taifelerinin, Niğde ve Nevşehir yörelerine iskan edildiklerini, diğer bazı grupların ise Yunanistan'da bulunan Serez'e bağlı Timurhisar'da iskan edildiği belirtilmektedir.²⁵³⁵

Mutlu adı almış oymakların yaşadığı köylerde ekseriyetle Avşar Boyuna bağlı oymakların bulunması bu boya bağlı olduklarını akla getirmektedir.²⁵³⁶ Bu konuya, Hacılar İlçesinde yaşayan ve Avşar olduğu bilinen Mutlular sülale adı almış oymak üyeleri örnek olarak veilebilir.²⁵³⁷

2531 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler,

2532 A.g.e.s.1119.

2533 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

2534 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.533.

2535 Kayseri'de Oğuz Türkmen Boyları, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=42979&start=40>

2536 Örneğin, Ürgüp İlçesi Başdere köyünde (Avşar, Karaman, Torun, Bekli-Bekdik), Taşpınar köyünde (Keskin), Cemil köyünde (Keskin), Derinkuyu İlçesi Suvermez köyünde (Süksün), Gülşehir İlçesi Tuz köyünde (Tok) gibi Avşar Boyuna bağlı oymakların yaşamış olması konumuza kaynak oluşturur.

2537 Niğde İli Koyunlu ve Konaklı köyünde Mutlu soyadı, Bor İlçesi Kızılca köyünde Mutlu soyadı, Ulukışla İlçesi Çiftahan, Hüsnüye, Eminlik ve Şeyhomerli köyünde Mutlu soyadı, Yeşilhisar İlçesi Kale ve Kavak köyünde Mutlu soyadı, Sarız İlçesi Yaylacı köyünde Mutlu soyadı, Hacılar İlçesi Armudlu mevkiinde Mutlu soyadı, Akkışla İlçesi Ganişey adlı yerleşim yerinde Mutlu soyadı, Pınarbaşı İlçesi Payaslı, Kadirli ve

Nacakavşarı Aşireti: Balıeseyh İlçesi Kulaksız köyünde yaşayan Nacakhoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağı olduğı anlaşılr.²⁵³⁸ Ayrıca, Nacak adının tapar-teber adından bozulmuş olabileceğı konusun da kitabımızın birinci ciltinde bilgi aktarmıştk.

Mendilli Aşireti: Mendilli soyadı almış bir oymağın Sungurlu İlçesi Sarıkaya köyünde yurt tuttuğı ve bu oymağın bir uzantısının komşu köy olan Bağcılı köyünde yaşadığı ve “Çelikaş” soyadı aldığı oymak üyeleri tarafından anlatılır.²⁵³⁹

Ayrıca “Ayağıbüyük, Garipşah, Araphasanlar;²⁵⁴⁰ Haliller; Honamlı Aşiretleri”²⁵⁴¹ nin Avşarlara bağı oldukları belirtilir.²⁵⁴² Yine, yörede yaygın olarak görülen “Varsak ve Cerit” teşekküllerinin Avşar Boyu içerisinde hareket ettiğı anlaşılmaktadır.

A- VARSAK AŞİRETLERİ: ²⁵⁴³

Adının menşei hakkında değışik görüşler bulunur. Bazı araştırmacılara göre varmak fiilinden gelmekte, Kızınoğlu hoca’ya göre de Kuman ve Bulgarların totemi olan Tilki adından geldiğı belirtilmektedir. Tarihi vesikalarda Üçok’un oğlu diye kaydedilen Varsaklar, VIII. Yüzyılda eski yurtları olan Issığ Gölü’nün güney doğusunda yer alan Çiğıl mntıkasından Abbasi akınlarıyla birlikte Anadolu’ya gelip, Çukurova yöresine yerleştikleri belirtilmektedir.

Varsak, Varsağ, Farsak, Barsak, Barsah, Barshan adlarıyla anılan aşiret üyelerinin 1421-1451 yılları arasında Dulkadirilerle birlikte Anadolu içlerine geldikleri bilgisi aktarılmaktadır.²⁵⁴⁴

Yusuf hoca’ya göre Üçok Kolu’na bağı, Turgut hoca’ya göre de Avşarlara bağı olan Varsakların,²⁵⁴⁵ Avşar, Bayındır, Kargın, Beğdili, Dodurga, Çepni Boylarına mensup çeşitli aşiretlerin

Kavlak köyünde Mutlu soyadı, Kayseri İli Kocasinan ve Melikgazi semtinde Mutlu soyadı, Bünyan İlçesi Karahıdır ve Koyunabdal köyünde Mutlu soyadı, Altunyayla Kazası idari sahasında Mutlubey adı ile köy kurdukları anlaşılan aşiret mensuplarının, Aksaray ili merkez ilçe mntıkasında Mutlu soyadı, Ortaköy İlçesi Gökkaya köyünde Mutlu soyadı, Ağaçören İlçesi Abalı, Güzelöz ve Yenice köyünde Mutlu soyadı, Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında Mutlubaba ve Mutlu soyadı, Ürgüp İlçesi Başdere, Taşkınpaşa, Aksalur ve Cemil köyünde Mutlu soyadı, Derinkuyu İlçesi Suvermez köyünde Mutlu soyadı, Gülşehir İlçesi Tuz köyünde Mutlu soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kayı ve Aşıklaryolu köyünde Mutlu soyadı, Avanos İlçesi Çavuşını köyünde Mutlu soyadı, Acıgöl İlçesi Merkezi ve Acısu köyünde Mutlu soyadı, Yıldızeli İlçesi Kiremitli ve Killik köyünde Mutlu soyadı, Gölova İlçesi İlyas, Karaca ve Günalan köyünde Mutlu soyadı, Ulaş İlçesi Baharözü ve Yapalı köyünde Mutlu soyadı, Akıncılar İlçesi Elibüyük, Orta ve Göllüce köyünde Mutlu soyadı, Gürün İlçesi Yelken köyünde Mutlu soyadı, Sivas İli Demiryazı köyünde Mutlu’ay soyadı, Şarkışla İlçesi Alaman köyünde Mutlu soyadı, Suşehri İlçesi Akıncılar-sıyrındı ve Eskişar köyünde Mutlu soyadı, Koyulhisar İlçesi Akseki köyünde Mutlu soyadı, Kangal İlçesi Merkezinde Mutlu soyadı, Sarıyahşi İlçesi Merkezinde Mutlu soyadı, Güzelyurt İlçesi Uzunkaya ve İhlara köyünde Mutlu soyadı, Gülağaç İlçesi Kızılkaya köyünde Mutlu soyadı, Eski İlçesi Köşk yaylası, Mezgitli yaylası ve Çulfa köyünde Mutlu soyadı almış oymak üyeleri adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

2538 Türkay,a.g.e.

2539 Sarıkaya köyünde farklı oymak olmasına karşı Mendilli soyadı almış bir oymağın olduğı ve söz konusu oymağın “Gümüşçü-Kömüşçü” soyadı almış oymağa bağı olduğı tespit edilmiştir.

2540 Sungurlu İlçesi Yorgalı Köyünde yaşayan ve Arapahasanlar lakabı ile anılan sülalenin bu aşiretle ilişkisi olduğı sanılır..

2541 Kırşehir İli Gölü köyünde yaşayan “Honamlı” adı almış oymağın bu aşirete bağı olduğı köylülerin hazırladığı web sitelerinde yer almıştır.

2542 Tok,a.g.Secere.

2543 Turgut Tok, Denizli Yöresinde Oğuz Boyları adlı soy kütüğü, Yörtürk Vakfı Yayını, “Varsakların, Avşarlara bağı olduğuna ilişkin”.

2544 Sabahattin Yaşar,a.g.e.,s.2.

2545 Halaçoğlu,a.g.e.,s.xxxıı., Tok, Adı geçen secere.

birleşmesiyle meydana gelmiş büyük bir teşekkül olduğu bu teşekkülünde 100 civarında aşiretin yer aldığı ve bunların tarihte 40.000 çadırdaki oturdukları belirtilmektedir.²⁵⁴⁶

Safevî Devleti'nin kuruluşu ve güçlenmesinde önemli görevler üstlendiği anlaşılan Varsaklar, tarihte Kırşehir adının Varsak olarak anılması bu şehir civarında aşiret mensuplarının yaygın olarak yaşadığını gösterir.²⁵⁴⁷

Bazı taifeleri, Zakirli kabilesi arasında hareket ettiği anlaşılan aşiretin 1529 yılında “*Obruklu, Karabayır, Kuzviran ve Yundalanı*” adlı yerleşim yerlerinde 128 hanede yaşadıkları Ayrıca Kırşehir yöresinde kurulmuş “*Karakurd karyesinde 26 hanede, Büyükyakacak Karyesi ve Kırkor Karyesi*” nde 47 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

-Budak-özü Nahiyesi idari sahasında kurulmuş “*Selimoğlu, Ömeroğlu, Karagül, Sarioğlu, Varsak, Alimbeği, Sarıkaya, Yudan, Hüseyin Hacı, Uluçınar, Gündoğmuşlu, Emmili, Karaçay, Mihmadoğlu ve Tirkeş*” adlı karye-mezra-yada kışlaklarında yaşadıkları belirtilir.²⁵⁴⁸

- Kır-şehir yöresinde “*Tahirli ve Sarıöz-Şeyhboğazi*” adlı yerleşim yerleri ile Mecitözü Nahiyesi “*Türkmen Viranı*” adlı yerleşim yerinde yaşadıkları kaydedilir.

- Kılseme Nahiyesi idari sahası ve Şamardı Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Gergimek karyesi ve Gülkemer (Üçkapı) karyesinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.

- Aşiret üyelerinin Kırıkkale/Çelebi İlçesi Halildede, Çiftevi (Yukarışeyh) ve Karaağaç köyleri ile Keskin İlçesine bağlı Aşağışeyh köyüne iskan edildikleri kaynaklarda yer alır.²⁵⁴⁹

- Develi İlçesi Sindelhüyük ve Gümüşören köyünde Farsak soyadı, Yahyalı İlçesi Kocahacılı ve Yer köyünde Farsak soyadı, Niğde İli Gölcük ve Misliyaka köyünde Karsak soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılar.

- İskilip İlçesi Kayaagzı Köyünde yaşayan “*Varsak*” soyadı almış oymak ile Çorum merkezinde yaşayan “*Karsak*” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı anlaşılar.

- Ayrıca Çandır İlçesi Kozan köyünde Varsaklar ya da Karacalar adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Çalışma bölgemizi oluşturan kaza, nahiye, karye, mezra ve kışlaklarda yaygın olarak yaşadığı anlaşılan Varsak Aşiretlerinin “*Kusun ve Ulaş*” adıyla iki büyük teşekkülü olduğu ve bu teşekküllere bağlı taifelerin yörede yaygın olarak bulunduğu anlaşılar.

Varsak Teşekkülü Arasında Yer Alan Aşiretler:

Kusun, Ulaş Aşireti: Aliş-Alişar, Arık, Arıklar, Ağca Asma, Ağzı Çapalı, Bağdadi, Bahtiyarlı, Balganlı, Bucaklı, Bozdoğan, Bozkır, Bıçağuzun, Bidil, ²⁵⁵⁰ Cüllah Ali, Dervişan, Daranlar, Elderli, Eteği Kılı, Görezli, Gündüzlü, Ferraşlı, Hacı Hasanlı, İleğiz, Kaman, Kara Hamzalı, Kara Dirlik, Kandamış, Kanlı, Hüseyin ve Hasan, Hisar Beğli, Kara Muradlı, Kara Mehmedli, Kara Sultan, Kara Kurd, Kara İsalı, Kazan Şah, Küyen, Kolğalı, Kozan, Kozan Şah, Kulfalı, Oyunlu-Uğrubasanlı, Yağı Basanlı, Yahyalı, Terziler, Zakirli, Emir Gazili, Hacı, İzzibüyük, Höşmeli, Dervişan-ı Yusuf Abdal, Çınar, Farsah İsalı, Güzel Hanlı, Hasip Fakih, Karacaklı, Aşere-Asan-Rahme, Narözü, Nusretli, Ömer Fakih, Mavariş, Kürtülü, Rumlu Bölüğü, Bankıca, Kurdbaşlı, Ali ve Kaplan Bölüğü, Başgetiren, Beğgeldi, Beyceğüzlü, Keşli, Boğa Viranı, Aflak, Arkad, Astarıcı, Aladağlı Bölüğü, Ak-sakal, Obalı, Yayla Hacı, Yumulu Bölüğü, Sığır, Subar, Timur, Tazlaklı, Yakılar, Mehmet Fakılı,

2546 Sabahattin Yaşar,a.g.e.,s.2.

2547 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.

2548 A.g.e.,s.23, 38.

2549 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.124

2550 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri. Cilt.1.

*Sağmal Pınarı, Sağdinli, Sakız, Asen, Şemseddin Hacılı,²⁵⁵¹ Asar, Koyunabdal, Karabaşlı, Maravi, Hoşkadem, Narözü, Oyunlu, Tekeli, Ali Bey, Emmiler, Köstere Yörükleri, Alameddin Aşiretleri.*²⁵⁵²

1-KUSUN AŞİRETLERİ:

Bazı kaynaklarda Koson-Kosun adıyla da kaydedilen aşiret adını, Yüreğir Boyu beylerinden olan Kusun beyden aldığı anlaşılr.²⁵⁵³ Aşiretin, tarihte Varsaklar arasında büyük bir teşekkül oluşturduğu ve bu teşekkül içerisinde Sorkun, Salihli, Belen, Abdal, Elmalı,²⁵⁵⁴ Ali Baba, Evci, Söklen, Koçi Baba, Derviş, Salihli, Sarıseyhli ve Haydar Aşiretleri yer aldığı kaynaklarda yer almaktadır.²⁵⁵⁵

XVI. Yüzyılın ilk çeyreğinde bazı uzantılarının Koçhisar Kazası idari sahasında yaşadığı anlaşılan aşiret üyeleri, Kilseme Nahiyesi idari sahasında Kosuncuk,²⁵⁵⁶ Ürgüp Kazası idari sahasında Kusun,²⁵⁵⁷ Aksaray idari sahasında Kusunini adı ile köy-mezralar kudukları ve Aksaray Kusunini mezrasında 7 hane, 7 nüfus yaşadığı belirtilmektedir.²⁵⁵⁸

Sorkun Aşireti: Adını, Oğuz Han'ın torunlarından olan ve Sorkı adı ile de anılmış bulunan bir beyden almıştır. Aşiret üyeleri, tarihte Sivas eyaleti dahilinde Sorkun ve Sorkuncuk adı ile bir köyler kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Ayrıca günümüzde Zara İlçesi idari sahasında bulunan Sorkun köyü kurucuları, tarihte Budak-özü, İskilip, Yozgat, Sorgun, Kalecik, Çiçekdağı Kazaları idari sahalarında “*Sorkun*” adlı yerleşim yeri kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Oğuzlar İlçesi Kayı köyünde “*Sorkun*” soyadı almışlardır.

Salihli Aşireti: Bu aşiret adıyla tarihte Çankırı Keskin'i idari sınırları içerisinde “*Salihli*” Yerköy İlçesi idari sahasında “*Salihli*” adıyla köyler kurulduğu anlaşılr.²⁵⁵⁹

2-ULAŞ AŞİRETLERİ:²⁵⁶⁰

Ulaş Aşireti, hanedanlık olarak Bayındır Boyuna bağlı olmasına karşı, Varsaklar içerisinde teşekkül oluşturduğu bilinir. Tarihi kaynaklar ve saha araştırmalarımızda bu aşiret adıyla yörede köy ve oymakların bulunduğu görülmektedir.

2551 Abdurahmanbeyobası adlı yerleşim yerinde Türkmen cemaatine bağlı insanların yaşadığı tarihi vesikalarda yer alır.

2552 Halaçoğlu,a.g.e.

2553 Gökbel,a.g.e.,s.10.

2554 Afyoncu,a.g.e.,s.3.

2555 Yerköy İlçesi Karacaahmetli de yaşayan *Kosanlar* sülale adı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

2556 M. Akif Erdoğan, XVI. Yüzyılda Konya, Ereğli Karacadağ Yörükleri, Adalı Kabilesi Örneği.,s.144. 1.Uluslararası Sempozyumu Bildiriler.

2557 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s.99-105.

2558 Konyalı, a.g.e.,s.623. Kanuni döneminde yapılan bu sayımlara kadınlar, çocuklar ve maluller dahil edilmemiştir.

2559 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e.s.

2560 1764 yılında yapılan bir tespitte Ulaşlı Aşiretlerine bağlı 200 çadır ahalinin Halep bölgesinde yaşadığı bil - ileri edinilmiştir. Ayrıca Sivas İline bağlı Ulaş İlçesi adını bu aşiretten aldığı anlaşılr. Ulaş Aşireti beylerinin Bayındır Boyuna bağlı olduğu ilgili bölümde belirtilmiştir. Yaşar,s.43.

1530 tarihli kaynaklar Budak-özü yöresinde “*Ulaşlı ve Eskibeyulaşı*” adıyla iki yerleşim yeri,²⁵⁶¹ Bayat İlçesi idari sahasında “*Ulaş*” adıyla bir yerleşim yeri (mahalle),²⁵⁶² Çiçekdağı Nahiyesi idari sahasında “*Ulaşlı*” adıyla bir mezra, Kırıkkale İl sınırları içerisinde “*Ulaş*” adıyla bir köy ve Yozgat İli idari sahasında “*Ulaştarla*” adıyla bir mezra kurdukları bilgilerini aktarmaktadır.²⁵⁶³

Ayrıca Kaman İlçesi Kargıyence kasabasında “*Ulaş*” sülale adı almış oymak, Şefaati İlçesi Alıfakılı köyünde “*Ulaş*” soyadı almış oymak, Kızılırmak İlçesi merkezinde “*Ulaş*” soyadı almış oymak, İskilip İlçesi merkezinde “*Ulaş*” soyadı almış oymak, Ankara/Bala İlçesi Büyükdavdanlı ve Beynam Köyünde “*Ulaş*” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Alembeyli, Akçakoyunlu Köyünde “*Ulaş (Ulaş)*” soyadı almış oymaklar ve bu oymakların uzantısı olduğu bilinen Çiftlik köyünde yaşayan “*Barbin*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğunu söylemek mümkündür.²⁵⁶⁴

Ayrıca “*Hüseyinli, Yortan, Elvanlı, Yeniceli, Zekeriya Hacı, Kartal-oğlu, Çıtak, Çatak, Toklu kömüş, Konur, Çukurlu, Alişarlı, Baran, Sarıkız-Tokuş Aşiretleri*” nin Ulaş Aşireti içerisinde hareket ettiği belirtilmiştir.

Aşiret üyeleri, tarihte Adana (Yüreğir), Tarsus, Kosun, Ulaş bölgelerinde 5.077 hanede yaşadıkları Osmanlı kaynaklarında yer alır.

Hüseyinli Aşireti: Adını, Seyyid Baddal Gazi’nin soyundan olduğu ve XIII. Yüzyılda (Hüseyinova-Hüseyin-Abad) Alaca İlçesi Mahmudiye köyü civarında öldüğü kabul edilen “*Hüseyin Gazi’den*” aldığı anlaşılr.²⁵⁶⁵

Hacıhüseyin,²⁵⁶⁶ *Hüseyinli (Bu günkü Kızılırmak İlçesi)*, Delice İlçesine bağlı “*Hüseyinbeyobası*” adlı köye ismini vermiş oymak ve Sungurlu ilçesi Yörüklü Kasabası civarında bulunan “*Hüseyin Dede*” adlı tepe ile bu tepede bulunan türbeye adını vermiş oymak beyinin adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.

Ayrıca Kızılırmak İlçesi Yukarıalagöz Köyü mıntıkasında bulunan “*Hüseyin Ağa Kışlası*” adlı mevki ve Sungurlu İlçesi Kaledere Kasabası mıntıkasında bulunan “*Hüseyinoğlu*” adlı mevkiye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olma ihtimali bulunmaktadır.

Yeniceli Aşireti: 1584 yılında Kır-şehri idari sahasında kurulmuş “*Karasaçkın Karyesi*”nde 27 hanede yaşadıkları belirtilen aşiretin, Karadere Nahiyesi idari sahasında “*Yenicek*” adıyla bir mezra, Bayat-özü Kazası idari sınırları içerisinde “*Yeniceli*” adıyla bir mezra, Yukarıkınık Nahiyesi “*Yeniceoğlu Karyesi*” adıyla bir yerleşim yeri ve bu yerleşim yerinde 146 vergiye tabî nüfusun yaşadığı bilgileri XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.²⁵⁶⁷

2561 Eskibeyulaşı adlı yerleşim yerinin, günümüzde Boğazkale İlçesi idari sahasında bulunan “Emirler Köyü” olduğu sanılır. Bu sanımızı ise, adı geçen köyün önceleri “Eski Köy” adıyla anılması ve bu köye daha sonra yerleşmesidir. Eski Köyden gelip yerleşen oymak ise, halen köyde yaşayan “Akkan” soyadı almış oymağın ataları olduğu belirtilir.

2562 Bilgili; A.g.e.s. 46.

2563 Yozgat İli idari sahasında kurulmuş “Ulaş tarla” adlı mezrayı Recepli Avşarı Aşireti ile birlikte kurduğu anlaşılr.

2564 Alembeyli, Akçakoyunlu ve Çiftlik köyünde yurt tutmuş oymak üyelerinin Bektaş-i Tarikatı içerisinde Ulaş Ocağı oldukları bilinir.

2565 Söz konusu türbe, Alaca İlçesine bağlı eski adı Hüseyingazitekkesi yeni adı Dedepınarı Köyü veyahut çevre -sinde bir köy olduğu anlaşılmaktadır. Türbe ve Medrese kalıntısı halen ayaktaadır.

2566 Yusuf Halaçoğlu, Osmanlı Döneminde Türkiye’nin Nüfus Yapısı ve Aşiretler.,s.144. “Hüseyin Hacı Aşireti’nin Varsaklara bağlı olduğuna ilişkin”.

2567 Koç,a.g.e.,

Hınzırı Nahiyesi Beşpınar'a tabi Karakuyu karyesi ve Arpalıyük karyesinde ziraat ettikleri ve bazı taifelerinin, Çornuşek Nahiyesi Arpalıyük karyesinde 11 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılr.²⁵⁶⁸

Eyubili Nahiyesi idari sahası, Koçhisar Kazası idari sahası, Yeniil Kazası idari sahası, Aksaray Kazası idari sahası, Kara Hisarı Develi idari sahası, Melegübi Nahiyesi idari sahası, Emlak Kazası idari sahası, Eskiil Kazası idai sahası, Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahası ve Köstere Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Yenice-li adlı köylerin adını bu aşirete izafeten almış olma ihtimalleri bulunur.

Yenice adı ile yörede kurulmuş yerleşim yerleri, Çorum İl sınırları içerisinde "Yenice", İskilip İlçesi idari sahasında "Yenice", Hüseyin-Abad Nahiyesi idari sahasında "Yenice",²⁵⁶⁹ Salımanlı Nahiyesi idari sahasında "Yenice", Sulakyurt İlçesi idari sınırları içerisinde "Yeniceli" adıyla birer mezra, Yapraklı İlçesinde "Yenice" adlı bir köy, Kalecik İlçesi idari sınırları içerisinde "Yurtyenice", ayrıca Yerköy İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Haydarbeyli Köyünün diğer adının da "Yeniceli" olduğu vesikalarda belirtilir.²⁵⁷⁰

Daha sonraki yüzyıllara ait haritalarda Sungurlu İlçesi Hilalli Köyü mevkiinde "Yenice" adıyla bir mezra olduğu belirtilir. İleriki yüzyıllarda ise bu yerleşim yerinin terk edilmiş ve bir arazi durumuna düşmüş olduğu görülür. Burada yaşayan insanların ise nereye ve ne adla yerleştiği bilgisine ulaşılamamıştır.

Budak-özü Kazası idari sınırları içerisinde Yenice adıyla bir mezra ve bu mezraya bağlı "Zekerıyya Hacı" adıyla bir kışla kurdukları ve Ayrıca aşiret üyeleri bu mntıkada "Kartaloğlu" adıyla bir mezra da yaşadıkları kaydedilmektedir.²⁵⁷¹

Kartaloğlu Aşireti: Yaptığımız arşiv ve alan araştırmalarında aşiret adını taşıyan onlarca dağ, tepe, mevki, sülale ve soyadına rastlanılmıştır. Bunların bazılarının adını kartal kuşundan aldığı düşüncesiyle burada yer verilmemiştir.

Sungurlu İlçesi ile Uğurludağ İlçesi ara bölgesinde bulunan kartal adlı dağ ve bu dağ üzerinde bulunan "Kartal Baba" adlı türbede yatan zatın adını Kartal Aşiretinden aldığı anlaşılr.²⁵⁷²

Akdağmadeni İlçesi "Kartal köyü"nü kuran oymak,²⁵⁷³ Alaca İlçesi idari sahasında eski adı "Kartal", yeni adı Tahir-Abad Köyü kurucuları, Çorum İli Kalehisar Köyünde "Kartaloğlu" sülale "Kartal" soyadı almış oymak ve Sungurlu İlçesi Akpınar Köyünün doğusunda yer alan Kartal adlı eski yerleşim yeri olan mevkiye adını vermiş oymağın bu aşirete bağlı olduğu sanılmaktadır.

Çıtak Aşireti:²⁵⁷⁴ Aksaray ili merkezinde Çıtak soyadı, Gülağaç İlçesi Merkezinde Çıtak soyadı, Güzelyurt İlçesi Yakacık ve Gaziemir köyünde Çıtak soyadı, Gülşehir İlçesi Merkezinde Çıtak soyadı, Hacıbektaş İlçesi Büyükburnağıl köyünde Çıtak soyadı ve Gemerek İlçesi Eğerci köyünde yaşayan Çıtak soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Kuzucak Köyü mntıkasında "Çıtak bel" adlı tepe, aynı ilçeye bağlı Karakocalı Köyünde "Çıtak" soyadı taşıyan oymak, Espkiran Köyünde "Çıtak" soyadı taşıyan oymak, Yukarıbeşpınar Köyünde Bağrıyanık soy "Çıtak" lakabı

2568 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.809.

2569 Alaca İlçesi Yeni köy, bu köyümüz 1530 tarihli vesikalarda "Yenice" karyesi adıyla kaydolunmaktadır.

2570 Orhonlu, a.g.e.,ek harita.

2571 BOA.998. Numaralı Defter,a.g.e., s. 653.

2572 Sarı sarı açar yayla gülleri

Şeker gibi konuşuyor dilleri

Kartal Baba oturmuş bekler yolları

Özledim de ben köyümü özledim. (Eşmeli, Ozan Ali)

2573 Yurtlu,a.g.e.,s.188.

2574 Yörükoğlu; A,g,e.

taşıyan oymak, Tirkeş Köyünde “Çıtaksevi” adı taşıyan oymak, Çadırhüyük Köyünde Çıtaksevi soy “Çıtak” lakabı taşıyan oymak, Uğurludağ İlçesi Dağönü Köyünde “Çıtak” soyadı taşıyan oymak, Mecitözü ilçesi Fiğani ve Işıklar köyünde “Çıtak” soyadı almış oymaklar, Delice İlçesi Derekişla Köyünde “Çıtak” sülale adı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Kavlaklı Köyünde “Çıtak” soyadı almış oymak, Çorum İli Eskice, Erdek, Konaklı, Boğacık, Şekerbey, Eskiekin, Ovasaray, Karahisar ve Çalica Köylerinde “Çıtak” soyadı almış oymaklar, Bayat İlçesi Sağpazar Köyünde “Çıtak” soyadı almış oymak, Kırıkkale İli Hacılar bölgesinde “Çıtak” soyadı almış oymak, Çorum İli Sapa köyünde “Çıtaklar” sülale adı almış oymak²⁵⁷⁵ ve Delice İlçesi Kavak Köyünde “Çıtak” sülale, “Şimşek ile Kurumuş” soyadı taşıyan oymakların adlarını bu aşiretten aldıkları sanılır.

Çatak Aşireti: Türkmen taifesine mensup oldukları belirtilir. Yozgat yöresinde bulunan 1590 rakımlı bir dağa, yine aynı ilin merkez ilçe sınırları içerisinde bulunan “Yukarı ve Aşağıçatak” adlı köylere, Ilgaz İlçesi “Çatak köyü”, Çorum İli ile Alaca İlçesi arasında kurulmuş “Çatak” adlı köylerin kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.²⁵⁷⁶

2575 Sapa köyde yaşayan bu oymağın atalarının Samsun İli Alaçam yöresinden geldiği belirtilir.

2576 Yozgat İl Yıllığı, 1967-8, s.259.

Çorum İli Şekerbey karyesinde Çatakoğlu sülale adı almış oymak, Uğurludağ İlçesi Yarımca karyesinde Çatakoğlu sülale adı almış oymak, İskilip İlçesi Aşağışeyhler Köyünde “Çatak” soyadı almış oymak, Keskin İlçesi merkezinde “Çatakoğlu” sülale adı almış oymak, Sungurlu İlçesi Kavşut Kasabasında “Çatakoğlu” soyadı almış oymak, Eldivan İlçesi Büyükhacıbey Köyünde “Çatak” soyadı almış oymak, Çorum İli Kalehisar Köyünde “Çatak” soyadı almış oymak, Sungurlu İlçesi Yorgalı Köyünde “Çatak” adlı mevkiye adını vermiş oymak ve Sungurlu İlçesi Karakocalı karyesinde Çatakoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca aşirete bağlı bir taifenin Haymana İlçesi “İnyurdu Köyü” nde yaşarlarken, asker kaçağı eşkiyalar tarafından rahatsız edilmeleri sebebi ile Küçüksalmanlı Kazasına iskan edildiği belirtilir.²⁵⁷⁷ Bu aşiret kazanın neresine ve ne adla yerleştirildiği hakkında fazla bir bilgi edinilememiştir.

Toklu Kömüş Aşireti: “Toklu Gümüş” adı ile de kaydolunan aşiretin, 23 kabileden meydana geldiği²⁵⁷⁸ ve Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale ve hatta Konya-Kulu yöresine dağıldığı belirtilmektedir.²⁵⁷⁹ Kır-şehri “Karapınar” adlı yerleşim yerinde 86 hanede²⁵⁸⁰ ve bazı taifelerin Keskin Kazası idari sahasında bulunan “Dinik Kabilesi” içerisinde “Toklu (Kavuklu)” adı ile yaşadığı belirtilmektedir.²⁵⁸¹

Çiçekdağı İlçesi civarında kurulmuş “Toklumen Köyü” kurucularının bu aşirete bağlı olduğu belirtilmekte ve bir taifenin de adı geçen ilçeye bağlı “Ağcağılı Mezrası” nda yaşadığı bilgisi aktarılmaktadır.²⁵⁸²

Kayseri sancağı, İslamlı Nahiyesi Güllüce ve Ağın mezrasında 36 hanede ve Kenar-ı İrmak Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁵⁸³

Tarihte Gedük Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Tokluoğlu karyesi,²⁵⁸⁴ Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Toklu karyesi ve İmranlı İlçesi Toklucak köyü kurucuları ile Develi İlçesi idari sahasında Toklu oğulları sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Ankara/Elmadağ İlçesi Hasanoğlu mahallesinde “Toklucu” adlı camiye adını vermiş oymak, Yerköy İlçesi idari sahasında kurulmuş “Kömüşören Köyü” ne adını vermiş oymak ile Delice İlçesi Kuzeyyurt Köyü arazisi içerisinde “Kömüşören” adlı mevkiye adını vermiş oymak, Mecitözü İlçesi merkezinde “Tokluoğlu” soyadı almış oymak, Boğazlıyan İlçesi eski adı Çokumağıl, yeni adı Esentepe köyünde “Toklular” adı ile anılan sülale, Çiçekdağı İlçesi Tepecik Köyünde “Toklu” soyadı almış oymak ve Elmadağ İlçesinde yaşayan “Toklu” soyadı almış oymağın adını bu aşirete izafeten aldığını söylemek mümkündür.

Aşiretin Adana/Ceyhan İlçesi Gümürdülü köyünde yurt tutmuş “Toklu” soyadı almış uzantıları, atalarının Niğde yöresinde bulunan Üçkapılı yaylası ile Pınarbaşı ve Sarız İlçesi yöresini yaylak olarak kullanırken 1930’lu yıllarda bu günkü yerlerine yerleştirildiklerini belirtmektedirler. Kayseri,

2577 Türkay,a.g.e., s. 248.

2578 “Akgümüş Oymağı” Sungurlu İlçesi eski adı “Zangı”, yeni adı Yarımşöğüt Köyünde yaşayan “Akgümüş” soyadı almış oymağın atalarının Alaca İlçesi Külâh Köyünden geldikleri rivayet edilmektedir. Uğurludağ İlçesi Yeniyan ve Belkavak karyesinde Gümüşoğlu sülale adı almış oymaklar,- “Yanuk Gümüşgün Aşireti” Türkmen Taifesine bağlı olup Kır-şehri yöresinde 51 hanede yaşadıkları ve çalışma bölgemizde “Yanıkışla” adı ile bir köy kurdıkları belirtilmektedir. Ayrıca yörede “Gümüşcek, Gümüşabdal, Gümüşoğlu, Gümüşdüven, Gümüşkend, Gümüşkavak, Gümüşdiğin” adlı yerleşim yerleri kurulduğu tarihi vesikalardan anlaşılmaktadır.

2579 Yaşar,a.g.e.,s.39.

2580 Halaçoğlu,a.g.e

2581 BOA. 998 Numaralı Defter.,a.g.e.

2582 Yaşar,a.g.e.,s.48.

2583 A.g.e

2584 Tokluoğlu karyesinde toplam 81 vergi nüfusunun yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.

Niğde, Sivas, Aydın, Manisa, Osmaniye ve İzmir/Menderes yöresinde de uzantılarının bulunduğunu ve bunların önemli bir kısmı ile son yüzyılımıza kadar görüşüklerini belirtmektedirler.²⁵⁸⁵

Toklu kömü (Tokalı gümi) Aşireti: Yörükhan taifesine bağlı olduğu ve tarihte Bozok ve Kır-şehri sancakları dahilinde yaşadıkları kaydolunur.²⁵⁸⁶

Ayrıca Develi İlçesi idari sahasında bulunan Çaylıca köyünde Toklu soyadı, Gemerek İlçesi Merkez civarında Toklu soyadı, Suşehri İlçesi sınırlarında Toklu soyadı, Gürün İlçesi Eskihamal köyünde Toklu soyadı, Nevşehir İli Merkez sınırlarında Toklu'ca soyadı, Develi İlçesi Çaylıca köyünde Toklu'oglu soyadı, Ortaköy İlçesi merkezi ve Hacımahmutuşağı köyünde Toklu soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında yaşayan Toklu-oğlu soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Kömüş Aşireti: Sivas İli Merkezinde Kömüş soyadı almış oymak ile Hafik İlçesi Yarhisar köyünde yaşayan Kömüş soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Bulgarlı Aşireti: Tarihi kaynaklardan anlaşıldığı üzere Bulgar Türkleri M.Ö. 138 yılı ve bunu takip eden yıllarda Anadolu'ya akınlar düzenlemiş Kars civarına Vanandad (Van) adı vermişler, bu akınlarla Anadolu'nun içlerine kadar gelmişlerdir.²⁵⁸⁷

Varsaklar arasında bulunan Toklu Kömüş kabilesi ile hareket ettiği anlaşılan aşiret adını, eski yurtları olan Tarsus mıntıkasında bulunan Bugar dağı'ndan almış tarihte Adana, Karaman yöresinde 1.253 hanede yaşadıkları ve Dulkadirli Türkmenleri ile yöreye geldikleri kaynaklarda yer alır.²⁵⁸⁸

XVI. Yüzyılda Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Alpka mezrasında 4 hane, 5 vergi nüfusu olarak ve Bektaşlı mahallesinde yaşadıkları anlaşılr.²⁵⁸⁹

Varsaklar arasında bulunan Toklu Kömüş kabilesi ile hareket ettiği anlaşılan aşiret adını, eski yurtları olan Tarsus mıntıkasında bulunan "*Burgar Dağı*"ndan aldığı ve Dulkadirli Türkmenleri ile yöreye geldikleri anlaşılr.²⁵⁹⁰

Ayrıca Aksaray idari sahasında kurulmuş eski adı Bulargu (Bulgarlı) olan Acem köyü kurucuları, her ne kadar köy ahalisi Bulargu adından kaçınıp Acem adı almış olsalar da Bulargu adlı zati muhteremin tarihte yörede yaşamış Aksaray ve Koçhisar yörelerinde vakıflar kurup, zaviyeler açmış, cami, mescit, çeşme yaptırmış bir Allah dostu olduğu bilinir.²⁵⁹¹

Dervişan-ı Yusuf Abdal Aşireti: Bozok mıntıkasında yaşarlar. "*Yusufabdal*" adı ile Baltı (Bali) Nahiyesi idari sahasında köy kurmuşlardır.

Çınar Aşireti: "*Ulubük Karyesi*"nde 25 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Farsah İsalı Aşireti: Kır-şehri yöresinde 17 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ferraşlı Aşireti: Çalışma bölgemizde kurulmuş "*Kuzalanı ve Köpekkayaderesi Karyeleri*"nde 56 hanede, ayrıca "*Ağcasaz ve Akbaşözü*" adlı yerleşim yerleri ile Bozok yöresinde kurulmuş Kuzalanı ve İğde Mezrasında 56 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁵⁹² Derinkuyu İlçesinde Fara-

2585 Ali Toklu, oymak üyesi, Ceyhan İlçesi Gümürdülü köyü uzantısı.

2586 Türkay,a.g.e.,s.619.

2587 Yusuf Gedikli, Anadoluda Türk Yerleşmeleri, Yesevi Dergisi Sayı,221.

2588 Yaşar,a.g.e.,s.41.

2589 Konyalı, a.g.e.

2590 Yaşar,a.g.e.,s.41.

2591 Konyalı, a.g.e.,s.1858. Karaviran de cami, Selimiye köyünde mescit yaptırdığı kaynaklarda yer alır. Selimiye köyünde yaptığımız alan araştırmasında Dervişoğulları sülale adı almış oymak üyelerinden atalarının köyün kurucuları ve köyde köklü bir sülale olduklarını ancak, atalarından Kayı Boyuna bağlı olduklarına ilişkin anlatımlar dinledikleri belirtmişlerdir.

2592 A.g.e.

şoğlu sülale adı almış oymak, Sulakyurt İlçesi idari sahasında Faraşlı Köyü ile Sorgun İlçesi idari sahasında kurulmuş Faraşlı köyü kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Hasip Fakih Aşireti: Konur Taifeleri içerisinde yer alır ve aşiret mensubu Kır-şehri yöresinde 13 hanede yaşadıkları belirtilir.

Karacaklı Aşireti: 1458 yılında Kır-şehri yöresinde 30 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁵⁹³

Narözü Aşireti: Osmancık Kazası Sakızdivanı “*Ulubük Mezrası*”nda 30 hanede yaşadıkları 1501 tarihli kaynaklardan anlaşılr.²⁵⁹⁴ Narlı adlı yerleşim yeri ve oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür. Ayrıca, tarihte Üçhisar Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Nar karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Nusretli Aşireti: XXI. Yüzyılda Kır-şehri yöresinde 33 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılan aşiret adı ile Kırşehir yöresinde “*Nusretoğlu*”, Bozok-Yozgat yöresinde “*Nusretli*” adı ile köyler kurulmuştur.²⁵⁹⁵

Ömer Fakih Aşireti: Türkmen taifesine bağlı oldukları belirtilen aşiretin, Kaman İlçesi mıntıkasında bulunan “*Ömerkahya ve Sarıömerli*” adlı köyleri kurdukları ve Kır-şehri yöresinde 5 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁵⁹⁶

Mavariş Aşireti: Osmancık Kazası “*Ulubük*” adlı yerleşim yerinde 35 hanede yaşadıkları belirtilir.

Kürtülü Aşireti: Kır-şehri yöresinde “*Gözmenlü, Alikoca-lı, Üçkuyu, Hamidli, Aliçorak, Kuzcalı, Danişmandlı, Karatay, Gögsüiyası, Göynük, Delihızır, Ağçageçid, Taşpınar, Ömerli, Ömerfakih, Kızılkaya, Kuruca, Emlak, Dikiltaş, Pınar, Akaya, Sarayözü, Ahidemürücü, Gedükkaya, Baş, İsakocalı, Yunuslu, Rumlu, Karaköpek, Karakocalı, Keklicehisarı, Erdoğan, Karaibrahim, İlipınar, Nusretli, Güllüce, Yassıpınar, Evrelık, Aşıkhalilboğazı, Ağçagedük, Sürüceler, Kemal, Hacılar, Akvıran, Altunçanak, Resulöyüğü, Malya, Kayakışla, Köselü, Öküzçukuru, Yassıpınar, Kefere ve Lefke Karye-mezra ya da kışlakları*”nda yaşadıkları belirtilir.²⁵⁹⁷

Rumlu Bölüğü Aşireti: Türkmen taifesine bağlı olan bu aşiretin Kır-şehri yöresinde yaşadıkları belirtilir.²⁵⁹⁸

Ali ve Kaplan Bölüğü Aşireti: Konur Kabilesi arasında yer alır. Bozok Sancağı dahilinde “*Kaplan*” adı ile bir köy kurmuş aşiret üyesi bir taifenin Kır-şehri yöresinde de, 9 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁵⁹⁹

Başgetiren Aşireti: Kır-şehri yöresinde yaygın olarak yaşadığı anlaşılan aşirete bağlı bazı taifelerin 1521 yılında çalışma bölgemizde kurulmuş “*Uğrusarı Kışlağı ve Budran Mezrası*”nda 33 hanede, Konur Kazası idari sahasında kurulmuş “*Başköy, diğer adı Beydik*” adlı yerleşim yerinde ve Eskiil Kazası idari sahasında Başgötüren adı ile bir köy kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılr.

Beğtecük Aşireti: Adını, tarihte Irak Erbil mezkezli Atabeylik kurmuş “*Erbil Atabeyleri-Beğteğınler*”den aldığı anlaşılr. Konur kabilesi arasında yer alır ve “*Uzunziyaret*” adlı yerleşim

2593 A.g.e.,s.1320.

2594 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1762.

2595 Yaşar,a.g.e.,s.35.

2596 Yaşar,a.g.e.,s.35.

2597 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1519.

2598 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1916.

2599 Halaçoğlu,a.g.e.,s.121. Ayrıca “Kaplan” adlı Türkmen taifesine bağlı bir aşiretin günümüzde Irak’ın Tel - fer şehri Saray semtinde ve bu bölgede kurulmuş Karatepe köyünde yaşadıkları bilgisi bazı araştırmacılar tarafından aktarılır.

yerinde 14 hanede yaşadıkları belirtilir. Yörede kullanılan “*Beğit, Begik*”soyadlarının buradan bozulduğu sanılır.

Beğgeldi Aşireti: Bazı taifelerinin Sorgun Kazası “*Kadıncak Mezrası*”nda 16 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından Adana, Balıkesir, Bandırma yörelerinde yaşadıkları alan araştırmalarından anlaşılr.

Beyceğüzlü Aşireti: Bozok mintikasında 61 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarından, Kahramanmaraş/Afşin İlçesi, Ankara/Polatlı İlçesi idari sahalarında “*Beğceğiz*” adı ile yerleşim yerleri kurdukları alan araştırmalarından anlaşılr.²⁶⁰⁰

Boğa Viranı Aşireti: Sorgun Kazası “*Boğavirani karyesi*”nde 16 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aflak Aşireti: Tarihte Kır-şehri yöresinde 32 hanede ve yörede kurulmuş “*Kurucaafalak*” adlı köyde yaşadıkları belirtilir. Mucur İlçesi eski adı “*Aflak*”, yeni adı Altınyazı köyünü kurmuşlardır. Bu köyde “*Aflak Baba*” adlı ünlü bir reislerinin türbesi günümüze ulaşmıştır.²⁶⁰¹

Aşiret üyesi bir ailenin XVIII. Yüzyıl zorunlu iskanlarında Gülşehir İlçesi Hacılar köyünden gelerek, Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyüne yerleştirildikleri anlaşılr.²⁶⁰²

Kaman İlçesi Çiftlikmehmetağa adlı yerleşim yerinde “*Aflak*” adlı eski bir yerleşim yeri olan araziye adlarını vermiş oymaklar ile Boğazkale İlçesi Yazır köyünde yaşayan “*Aflak*” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Aksaray İli Ortaköy İlçesi, Adana İli Sarıçam İlçesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Gazimağosa idari sahalarında “*Aflak*”, dolayı ile aşiret adlarıyla köyler kurdukları görülür.

Ayrıca Gülşehir İlçesi Karacaşar köyünde Eflak oğulları sülale adı almış oymak, Nevşehir yöresinde yurt tutmuş Eflakoğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Arkıd Aşireti: Tarihte Eyubili Nahiyesi Arkıdkuyusu karyesi kurucularının bu işe bağlı olduğu anlaşılr. “*Kucuğuz Karyesinde 24 hane ve Kızılca Karyesi*”nde 13 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Astarcı Aşireti: Yörede kurulmuş “*Yapağlıhisar karyesi*”nde 39 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁶⁰³

Aladağlı Bölüğü Aşireti: Konur kabilesi arasında yer alan aşiretin Kır-şehri yöresinde 10 hanede yaşadıkları belirtilir.

Aksakal Aşireti: Kır-şehri yöresinde kurulmuş “*Taşahır Karyesi*”nde 12 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁶⁰⁴

Yunuslu Bölüğü Aşireti: Kır-şehri yöresinde 5 hanede yaşadıkları belirtilir.

Sığırılı Aşireti: Kır-şehri yöresinde 23 hanede yaşadıkları belirtilir.

Süleyman Fakih Bölüğü Aşireti: Yörede kurulmuş “*Ağcaşehir*” adı verilen yerleşim yerinde yaşadığı belirtilir. Ayrıca aşiret mensuplarının çalışma bölgemizde kurulmuş başka yerleşim yerlerinde de yaşadıkları anlaşılr.

2600 Halaçoğlu,a.g.e.,s.347.

2601 Aflak Baba, Fetih yıllarında yörede yapılan savaşların birisinde şehit düşmüş Halep Türkmenlerine mensup bir komutan olduğu yönünde rivayetler bulunur. Hasan Şahin,a.g.e.

2602 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

2603 Halaçoğlu,a.g.e.,s.157.

2604 Halaçoğlu,a.g.e.,s.1584.

Subar Aşireti: Yörede kurulmuş “*Bucak, Taşhöyük ve Çaltaderesi*” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.

Yakalar Aşireti: Kır-şehri yöresinde 5 hanede yaşadıkları belirtilir.

Mehmet Fakılı Aşireti: Kır-şehri yöresinde 17 hanede yaşadıkları ve Budak-özü Nahiyesi idari sahasında “*Mehmetfakih*” adlı ile köy kurdukları bilgisi aktarılır. Bu köy günümüzde Sungurlu İlçesine bağlı Mehmetbeyli Köyü olduğu anlaşılar.

Sağmal Pınarı Aşireti: Çankırı yöresinde yaşadıkları belirtilir.

Sağdinli Aşireti: Salmanlı taifesi arasında yer alır ve Bozok mıntıkasında yaşadıkları belirtilir.

Sakız Aşireti: Aşiret mensuplarının tarihte Karıpazarı-Orta Nahiyesi “*Sakız Karyesi, Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “Sakızkışla karyesi”, Osmancık Kazası “Sakızdivanı”, Bozok mıntıkasında kurulmuş “Sakız ve Sakızabdal” adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları anlaşılar. Karıpazarı Nahiyesi Sakız karyesinde 52 hanede yaşadıkları 1579 tarihli kaynaklarda yer alır.*”²⁶⁰⁵

Şemseddün Hacı Aşireti: Şemseddinli adı ile de anılan aşiretin Oğuzlar zamanından kalma kadim bir aşiret olduğu ve uzantılarının çalışma bölgemizde bulunduğu bilinir. Aşiret üyesi bazı tailerin Pınarbaşı Nahiyesi Ergeni mezrasında yaşadıkları 1563 yılı kaynaklarında yer alır.²⁶⁰⁶

Sorgun Kazası “*Şemseddinhalife ve Aktaşözü Mezraları*”nda yaşadıkları belirtilir. Kayseri İli Hisarcık adlı yerleşim yerinde yaşayan Şemsettinoğlu soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Abdurahmanbeyobası Aşireti: Bozok mıntıkasında 15 hanede yaşadıkları ve Kırıkkale İli idari sahasında “*Abdurahmanbeyobası*” adı ile köy kurdukları anlaşılar.

Asar Aşireti: Antalya/Kaş İlçesi mıntıkasında 1366 rakımlı yüksek bir dağa ve burada bir köye adını vermiş olmalarından dolayı bu bölgeden geldikleri sanılır. Antalya İli Kaş İlçesi mıntıkasında 1366 rakımlı yüksek bir dağa ve burada bir köye adını vermiş, dolayı ile Varsak bölgelerinden gelmiş olmaları varsaklara bağlı olduğu güçlü ihtimalini doğurur. Tarihte Sivas Kazası idari sahasında kurulmuş ve günümüzde tüzel varlığını sürdüren Asarcık köyü kurucuları²⁶⁰⁷ ile Zara Kazası Ekinli-Deveske köyünde Asaroğlu sülale adı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.²⁶⁰⁸

Boğazkale İlçesi idari sahasında kurulmuş eski adı Tıkman, yeni adı Örenkaya köyünde “*Asar*” adlı bir mevki ve adı geçen köyde “*Asar*” soyadı almış bir oymak, Aydıncık İlçesi idari sahasında “*Asar kaya*” adlı tepe, Kargı İlçesi Hacıhamza Beldesinde “*Asar*” adlı çay, Sulakyurt İlçesi idari sahasında “*Asar*” adlı bir mezra, Çorum/Ortaköy İlçesi idari sahasında “*Asar*” adlı köy, Oğuzlar İlçesi idari sahasında “*Asarçayı*” adlı köy, Mecitözü İlçesi eski adı “*Asarkavak*”, yeni adı Hisarkavak köyü, Sungurlu İlçesi Küçükpolatlı Köyü arazisi içerisinde “*Asar adlı*” bir mevki, Eldivan İlçesi eski adı “*Asarcık*” yeni adı Hisarcık Köyü kurucuları ve aynı ilçeye bağlı Gürpınar Köyünde “*Asar*” soyadı almış oymak, Çerkeş İlçesi Dağçukurören köyü mıntıkasında “*Asar dağı*”, Bozoğlu köyü mıntıkasında “*Asar tepe*” adlı mevki, Çankırı İli Satıyüzü Köyü mıntıkasında “*Asarboğazi*” adlı bir mevki, Yapraklı İlçesi Sarıkaya Köyü arazisi içerisinde “*Asar*” adlı mevkilere adlarını vermiş oymakların adını bu aşirete izafeten verdikleri sanılır.

2605 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu’da Aşiretler, Oymaklar, Cemaatler.Cilt.4.

2606 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2607 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

2608 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,55. Yıl.1831-1842.

Yine, Çerkeş İlçesi Karacahöyük köyünde “*Asar*” soyadı almış oymak, Ankara/Akyurt Kasabası Çınar ve Cüçük Köyünde “*Asar*” soyadı almış oymaklar ve Şabanözü İlçesi idari sahasında “*Asar*” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.

Ayrıca Akpınar İlçesi yöresinde kurulmuş “*Sofrazlı köyü*”, Çelebi İlçesi idari sahasında bulunan “*Halildede-Yukarışeyh, Karaağaç Köyleri*” ile Keskin İlçesi “*Aşağışeyh Köyü*” nde²⁶⁰⁹ Varsak Aşiretine mensup taifelerin yaşadığı belirtilir.²⁶¹⁰

Dulkadirli Beyine Dirlik İçin Verilen Varsak Bölgeleri:

Hüseyin-Abad (Alaca) Kazası: İdari sahası içerisinde kurulmuş “*Perçem, Hırka, Yatankavak, Sofular, Kavurgalı, Uçargun, Hatip, Tahir, Sarıhocalı Mezraları*”.

Budak-özü-Sungurlu Kazası: İdari sahası içerisinde kurulmuş “*Bey, Güney, Öyük, Varsak, Uçkaraağaç, Yassıvıran, Araklı Mezraları*”.

Kır-şehri ve Diğer Yerleşim Yerleri: İdari sahalarında kurulmuş “*Kızılcaköy, Bucur, Salanda, Ortaköy, Koçaç, Çarık, Evren Deresi, Kolpak, Gömlen, Kızılöz, Yaylacık, Bekirli, Daraözü, Gümüşcek, Ağöyük, Malya,*²⁶¹¹*Semiryan, Lodon, Ebegülü, Hatip Karye ve mezraları*”.²⁶¹²

Bey Kışlası; Tarihi kaynaklar, bu kışlanın Dulkadirli beyi Alaüddevle beyin yerleştiği kışlak olduğu bilgisini aktarır.²⁶¹³ Boğazkale İlçesi mıntıkasında kurulduğu belirtilen kışlanın, günümüzde Evcı Kasabası arazisi içerisinde yer alan “*Beyyurdu*” adlı mevkî olduğu sanılır. Bu mevkî günümüzde bir arazi durumundadır.

Güney Karyesi; Sungurlu’nun batısında bulunan bu karye XV. Yüzyılın son çeyreğinde önemli bir yerleşim yeri olduğu ve Dulkadirli Hanedanına dirlik arazisi olarak verildiği kaydedilir. Günümüzde, Kızılırmak İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan “*Güneykışla*” adlı köy ve yahut aynı mevkide ancak, Sungurlu İlçesine bağlı Çayyaka köyü arazisinde kalmış “*Güney*” adlı eski yerleşim yeri olduğu anlaşılar.²⁶¹⁴

Öyük Karyesi; Sungurlu İlçesi Kaledere Kasabası ile Uğurludağ İlçesinin arasında bulunduğu anlaşılar. Bu yerleşim yerinin adı daha sonraları değiştirilmiş veya lağv edilmiştir. Burada yaşayan insanlar, muhtemelen çevre köylere yerleşmiştir.

Varsak Aşireti/Mezrası; Bu aşirete mensup bazı taifelerin geçmişte Sungurlu İlçesi Büyükpolatlı, Sarıkaya ve Bağcılı köylerinin ortak kullanımında bulunan ve halen adını koruyan “*Varsak mezrası*”nda yaşadığı anlaşılar.

Dulkadirli Beylerinden Alaüddevle Beye dirlik arazisi olarak verildiği belirtilen bu yerleşim yerinde,²⁶¹⁵ birden fazla taifenin yaşadığını yapı, mezar kalıntıları²⁶¹⁶ ve yaşlıların anlatımları desteklemektedir.²⁶¹⁷ Burada yaşayan taifelerin adı geçen ilçeye bağlı Büyükpolatlı Köyünden

2609 Aşağışeyh Köyünde yaşayan bazı taifelerin atalarının 93 harbinde Erzurum yöresinden geldiği belirtilmektedir.

2610 Altın,a.g.e.,s.

2611 Günümüzde Kırşehir İli Boztepe İlçesi idari sahasında bulunan Malya Köyü ve Ovası mıntıkasında yaşayan Türkmen ahalisi zorunlu göçlerde XVIII Yüzyılda önemli bir kısmı Rakka olmak üzere başka bölgelere, onlardan boşalan köylere de doğu ve güneydoğu bölgelerinden kürt adı verilen Türkmen Aşiretleri yerleştirildiği anlaşılmaktadır.

2612 Uçakcı, Sungurlu. 1. Baskı.,s. 29.

2613 Sezen,a.g.e.,

2614 Uçakcı, Sungurlu,a.g.e.,s.73.

2615 Yinanç, a.g.e.

2616 Günümüzde terk edildiği görülen bu kışlada, halen mezar ve yerleşim yeri, kalıntıları bulunmaktadır.

2617 Emin Uçakcıoğlu, yaş 85, söz konusu mezarlığın kendi atalarına ait olduğunu büyük dedesinden dinlediğini belirtmektedir.

“Yağmuroğlu” sülalesi, Sarıkaya Köyünden “Ali Efendiler (Eminler) sülalesi”,²⁶¹⁸ Bağcılı Köyünden “Koca Aliler (Hayrullah Efendiler)” adlı sülalelerin ataları olduğu anlaşılmaktadır.²⁶¹⁹

Aşiretle ilgili ayrıntılı bilgi bağlı boyu Çepniler içerisinde bulunan Feyzullah Efendi Aşireti başlığı altında verilmiştir.

Kavuk Aşireti: Tarihte Karahisar-ı Develi Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Aşağıkavuk karyesi kurucuları ile Ürgüp Kazası idari sahasında kurulmuş Akkavuk karyesi kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Ayrıca aşiret üyelerinin tarihte Kır-şehir/Keskin’i idari sahasında yaşadığı tarihi kaynaklardan anlaşılar.²⁶²⁰

Boğa Viranı Aşireti: Tarihte Develi Nahiyesi Boğaöyük karyesi kurucuları ile Eskiil Kazası Boğaderesi karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları sanılır.

Bozkır Aşireti: Tarihte Bıçağıuzun, Daranlar, Görezli ve Hacıhasanlı Aşiretleri ile birlikte kendi bünyesinde bir teşekkül oluşturdukları ve bu teşekkül ile birlikte daha güçlü teşekkül olan Varsak teşekkülü arasında yer aldığı tarihi kaynaklardan anlaşılar.

Bozkırlı Aşireti üyelerinin Koçhisar Kazası idari sahasında 13 hanede, ayrıca Sivri, Akçamescid, Dikitaş, Hoşkadem (Kesikköprü) adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁶²¹

Yeniil Kazası idari sahasında kurulmuş Bozkırlı karyesi, Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Bozkırlı karyesi, Ürgüp Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Bozkır karyesi ve Aksaray Kazası idari sahasında kurulmuş Bozkır karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları söylenebilir.²⁶²²

Ayrıca Zara Kazası Tuzlagözü köyünde Bozkırlıoğlu sülale adı almış oymak,⁵⁸ Altunhisar İlçesi Merkezinde Bozkır soyadı, Tomarza İlçesi Alakuşak ve İncili köyünde Bozkırlı soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılar.

Hacı Hasanlı Aşireti: Bozkır teşekkülü arasında yer alan aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası Merkezi, Çömlekçi ve Karakaya karyelerinde 24 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁶²³

2618 Ali Baba’nın çiftliği, Sarıkaya, Bağcılı ve Büyükpölatlı köylerinin ara bölgesinde bulunan, Varsak ya da Du - luk mevkii adı ile anılan bölgede olduğu ve bu bölgenin Ali Baba’nın torunları tarafından miras yolu ile paylaşılmış olarak halen ekilir, biçilir. Günümüzde, “Varsak” adıyla anılan bu mevki daha 1970’li yıllara kadar tamamen üzüm bağları ile kaplı ve Ali Baba Üzümlü diye üzümleri meşhurdu. Bu bağlara Sarıkaya köyü uzantısı olan ataların Ali Efendiler fazlaca ortaklılar. Atalarına düşen hissede (bağlar) da yüzyıllık dut ağaçları ve büyük dedelerimden kalma taştan yapılmış üzeri toprak dam olan koskocaman bir bağ evi vardı. Rahmetli ebem, adı geçen mevkide dedelerinin dutluğu olduğu ve ipek böceği yetiştirdiğini anlatırdı. Arazide bulunan yaşlı dut ağaçları ve ev kalıntısı ebemin anlatımlarını doğruluyordu.

Motorlu araçların çıkması ve dolayısıyla taşımanın kolaylaşmasıyla burada bulunan ev ve mezar taşları alınmış, yenilenmiş ev, dam, ahır gibi yapılarda kullanılmak üzere köylere getirilmiştir.

Söz konusu arazide bulunan yaşlı dut ağaçları köy ocaklarında yakacak olmuş, üzüm bağları da 1980’li yıllara kadar ömrünü sürdürmüştür.

2619 Bu aşiretin “Ali Efendi” adıyla bilinen beyi yörede vakıf ve zaviyeler kurmuş “Sarıkaya, Akçakoyunlu, Ali Baba” gibi yörede kurulmuş tuzlaları tasarrufuna almıştır. 1850’li yıllara ait kaynaklarda aşiret üyelerinin çoğunun “Kethüda” yani vakıf-zaviye işletmecisi olduğu bilgisi, Tuzla ve vakıf arazileri bölgesindeki arazilerin bu aşirete ait olması ve aşiret üyelerinin “Efendi” adıyla anılması konumuzu desteklemektedir. Bu çerçevede bu aşiretin Varsak Aşiretine, federasyon olarak bağlılığı ortaya çıkar, soy bağlılığı ise Çepniler içerisinde bulunan “Ali Baba” olduğu yönündedir.

2620 Dulkadiroğlu, a.g.e.

2621 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu Aşiretler, cilt. I.

2622 BOA. 387 Numaralı Defter, Aksaray Livası, cilt. I.

2623 A.g.e.

Bıçağıuzun Aşireti: Koçhisar Kazası Bozkırlı, Varsak, Sarıkızderesi karyesinde 12 hanede ve Güllüce karyesi ile Küçük karyesinde yaşadıkları 1584 yılına ait kaynaklarda yer alır.²⁶²⁴

Kır-şehri yöresinde yaşadıkları belirtilen aşiretin, Niğde idari sahasında kurulmuş Bıçağıuzun karyesi kurucularının bu boya bağlı oldukları anlaşılr.

Kurdbaşlı Aşireti: Hacıbektaş Nahiyesi “*Karacakaya Karyesi*”nde 12 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁶²⁵

Daranlar Aşireti: Aşiret üyeleri 1501 yılında Koçhisar Kazası idari sahasında 18 hanede yaşadıkları belirtilir.

Görezli Aşireti: Koçhisar Kazası idari sahasında 28 hanede yaşadıkları 1521 yılına ait kaynaklarda yer alır.

Dervişhan Aşireti: Karataş Nahiyesi Karakilise-Komarı Zaviyesi, Omuzağıl ve kızılviran karyelerinde, Eskiil Kazası Andıkara karyesinde 18 hanede ve Akçaezen, Karaca, Kerbansaray, İlkayır ve Balas adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.²⁶²⁶

İderli Aşireti: Aşiret üyelerinin Hasandağı Nahiyesi Çartığın karyesinde 63 hane, Namcakküni karyesinde 94 hane, Yellidere karyesinde 34 hanede yaşadıkları 1584 yılı kaynaklarından anlaşılr.²⁶²⁷

Eteği Kılı Aşireti: Pınarbaşı Nahiyesi Çaylak, Akçaviran, Söğüdlüce, Şehlin adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları 1563 yılı kaynaklarından anlaşılr.²⁶²⁸

Kaplanlı Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil Kazası idari sahasında 4 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır. Gürün İlçesi Bahçeçi köyünde Kablanbaba soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır.

Kara Develi Aşireti: Aşiret mensuplarının, 1521 yılında Aksaray Kazası Buğra mezrasında 94 hanede yaşadıkları belirtilir. Niğde İli Merkezinde Karadeveli soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

Hacı Yunus Aşireti: Kenar-ı Irmak Nahiyesi idari sahasında 20 hanede yaşadıkları 1543 yılı kaynaklarında yer alır.²⁶²⁹ Bu aşiretin varsaklar arasında yer alan Yunuslu Bölüğü adlı aşiret olduğu sanılır.

İleğiz Aşireti: Aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası idari sahasında 27 hanede yaşadıkları 1501 yılı kaynaklarından anlaşılr.

Kara Dirlik Aşireti: Aşiret üyelerinin Karacadağ Nahiyesi Karakavruk karyesinde 4 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Kandamış Aşireti: Kandamış Delili adı ile de kaydolunur.²⁶³⁰ Koçhisar Kazası merkezi ile Acıkuyu, Öküz, Bircekuyu, Ögeçukuru, Karadere kırsalı adlı yerleşim yerlerinde 65 hanede yaşadıkları 1554 yılı kaynaklarında yer alır.

Hüseyin ve Hasan Aşireti: Koçhisar Kazası idari sahasında 26 hanede yaşadıkları bilgisi XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

2624 Halaçoğlu,a.g.e.

2625 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

2626 A.g.e.

2627 A.g.e.

2628 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.748.

2629 A.g.e.

2630 BOA.387 Numaralı Defter, Aksaray Livası,cilt.I.,s.53.

Kara İsalı Aşireti: Aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası Böğülcek ve Karahalil mezzaralarında 43 hanede yaşadıkları 1522 yılı kaynaklarında yer alır.²⁶³¹

Kara Mehmedli Aşireti: Koçhisar Kazası idari sahasında 21 hanede yaşadıkları tarihi kaynaklarda belirtilir.²⁶³²

Kara Sultan Aşireti: Koçhisar Kazası Sunduköyüğü (Abdifakih) ve Karagöz mezzarında 40 hane ve Örtülü karyesinde 6 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Aksaray idari sahasında kurulmuş Sultan karyesi, Bor Kazası Sultan mahallesi, Ürgüp İlçesi Sultan köyü ve Şarkışla İlçesi Sultanköy Nahiyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.²⁶³³

Küyen Aşireti: Aşiret üyelerinin Eskiil Kazası Karakeçili karyesinde 2 hanede yaşadıkları XVI Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

Kolğalı Aşireti: Aşiret üyelerinin Koçhisar Kazası Bostanboğazı mezzarında 21 hanede yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁶³⁴

Koyun Abdal Aşireti: Koçhisar Nahiyesi idari sahasında 14 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır. Ayrıca Bünyan İlçesi idari sahasında kurulmuş [Koyunabdal köyü](#) kurucularının bu aşirete bağlı olduğu söylenebilir.

Koçaş Aşireti: Koçaş adı ile de anılır. Aşiretin Kır-şehri yöresi uzantılarının Varsaklar ve Çonkarlar arasında yaşamış olmaları bu aşirete bağlı oldukların akla getirmektedir.

Aşiret üyeleri, tarihte Aksaray Kazası Bektaşlı mahallesi²⁶³⁵ ve Koçaş mezzarında yaşadıkları anlaşılr.²⁶³⁶ Şahnaçemen Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Kumarı-koçaş ve Pınazçiftliği (Koçaş) karyeleri,²⁶³⁷ Ürgüp Kazası Akkoçaş karyesi, Kilmiğad Nahiyesi Koçaş karyesi, Sivas Kazası Koçaş ve Kolon-Koçaş karyeleri²⁶³⁸ ile Kenar-ı Irmak Nahiyesi Koçaş mezzarası kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Ayrıca Aksaray ili merkez ilçe mıntkasında yaşayan Koçaş soyadı, Sarıyahşi İlçesi Demirci-obası ve Boğaziçi köyünde Koçaş soyadı ve Ağaçören İlçesi Abalı köyünde Koçaş soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Maravi Aşireti: Aşiret üyesi taifelerin Osmancık Kazası Ulubek karyesinde 35 hanede yaşadıkları belirtilir.²⁶³⁹

Oyunlu-Uğrubasanlı Aşireti: Yeniil Kazası idari sahasında 2 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.²⁶⁴⁰

Emmiler Aşireti: Aşiret üyelerinin Kayseri yöresinde kurulmuş Koncalı karyesinde 38 hanede ve Yeniil Kazası idari sahasında yaşadığı bilgisi aktarılır.

Ayrıca [Kocasinan](#) İlçesi idari sahasında bulunan [Emmiler Köyü](#) kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.

2631 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri,cilt.3.

2632 BOA.387 Numaralı Defter, Aksaray Livası,cilt.I.,s.53.

2633 A.g.e.

2634 Halaçoğlu,a.g.e.Cilt.4.

2635 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2636 Konyalı, a.g.e.,s.

2637 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.,s.134-141.

2638 A.g.e.

2639 A.g.e.

2640 A.g.e.

Köstere Yörükleri Aşireti: Göstere adı ile de anılır. Aşiret üyelerinin tarihte Kayseri yöresinde 2.657 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.²⁶⁴¹ Aşiret üyelerinin Kayseri civarında kurulmuş Aşağımertuk adlı yerleşim yerinde 26 hanede, Kayseri idari sahasında kurulmuş bir başka yerleşim yerinde 20 hanede ve Malya Kazası idari sahasında yaşadıkları bilgisi aktarılır. Kayseri yöresinde kurulmuş Köstere adlı şehrin adını bu aşiretten aldığı anlaşılr.²⁶⁴²

Alameddin Aşireti: 1554 yılında Koçhisar Kazası İlanlıca, Kırçıl, Kuzca, Mesmerlice Eylanlıca ve Farceli adlı yerleşim yerlerinde yaşadıkları belirtilir.²⁶⁴³ Kayseriye yöresinde de yaşadığı anlaşılan aşiret üyesi bir beyin bu şehirde Alameddin Kayser Zaviyesi adı ile bir vakıf kurduğu XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁶⁴⁴

Ayrıca bazı taifelerinin, 1867 yılında Cebel-i Kozan Nahiyesi Belen (Beylan) köyünde yaşadıkları Osmanlı kaynaklarında yer alır.²⁶⁴⁵

C- CERİT AŞİRETLERİ:²⁶⁴⁶

Cerit Aşireti: Dulkadirli Aşiretlerden olduğu ve “*Cerit, Cirit, Ciritçi, Ceritoğlu*” adı ile anıldıkları belirtilir.²⁶⁴⁷

Bazı taifelerinin tarihte Çankırı Keskin’i ve Çiçekdağı yöresine iskanlarının yapıldığı,²⁶⁴⁸ bazı taifelerinin Kırşehir, Çiçekdağı ve Keskin İlçesi idari sahalarında kurulmuş “*Hamit, Bebli, Kızılosmanlı, Ayvalı, İğdeli, Göçbeyli, Ceritmüminli, Esatmüminli, Çebişli, Beli, Kızılosmanlı, Ayvalı, Kelis-mailuşağı, İğdeli, Göçbeyli, Ceritkale, Cinalı, Barak, Şeyhli, Tokazlı, Çamurabatmaz, Seyfli, Beşler, Büyükceritnumlusu, Küçükceritnumlusu ve Beşler*” adlı karyelerinde yaşadıkları belirtilir.²⁶⁴⁹

Neşehir, Aksaray, Sivas, Kayseriye, Niğde ve Zamanlı yöresinde uzantıları bulunan aşirete bağlı bazı taifelerin,²⁶⁵⁰ Yeniil Kazası Karacaviran köyünde 18 hanede, Kocakent-Kolça köyünde 10 hanede yaşadıkları bilgisi aktarılır.

Elbistan/Ahsendere Nahiyesi Kızılkandil, Dereağzı, Davşanalı karyeleri ve²⁶⁵¹ Hurman Nahiyesi Çatalpınar karyesinde yaşadıkları tarihi kaynaklarda yer alır.²⁶⁵²

Bazı taifelerinin XVIII. Yüzyılda konar-göçer bir hayat yaşarlarken Alaca İlçesi “*Tutaş, Gazipaşa ve Killik Köyleri*” ni kurdukları,²⁶⁵³ bazı taifelerinin Çorum İli Örencik köyünde yaşadığı “*Ceritoğulları*” sülale “*Cerit, Çevik, Battal, Tosun, Erkuş, Yıldız, Akyıldız*” adları aldıkları anlaşılmıştır.²⁶⁵⁴

Ayrıca tarihte Çorum merkezinde kurulmuş İshalife, Hacıdavud ve Medrese Mahallelerinde yaşamış “*Ceridoğlu*” sülale adı almış oymaklar,²⁶⁵⁵ Çorum İli “*Aşağı ve Yukarıcerit (Akyazı)*

2641 H.Haldun Şahin,a.g.e,s.15.

2642 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.

2643 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri, Cilt.1.,s.90.

2644 BOA.387 Numaralı Muhâsebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri s,60-62.

2645 BOA.Tarih :17/R/1283 (Hicri) Dosya No :553 Gömlek No :38475 Fon Kodu :İ.DH..

2646 Halaçoğlu,a.g.e., Ayrıllara bağlı olduğuna ilişkin.

2647 A.Gündüz. a.g.e.,s.98

2648 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale,s.106

2649 A.Gündüz a.g.e.,s.98, Hasan Şahin,a.g.e.

2650 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale.,s.105.

2651 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.533.

2652 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.

2653 Tr.wikipedia.org.tutaş

2654 www.orencikkoyu.com

2655 H.Haldun Şahin,a.g.e.

Köyü” kurucuları, Yozgat İli Derbent köyünde “*Ceritler*” sülale “*Demirel ve Duyarar*” soyadı almış oymaklar, Delice İlçesi idari sınırları içerisinde bulunan Coğul Köyünde “*Ceritoğlu*” sülale “*Kuzu*” soyadı almış oymak, Halıtlı Köyünde Denek soy, “*Ceritler*” sülale adı almış oymak ve bu oymağın uzantısı olduğu belirtilen Yenyapan köyünde “*Denek*” soyadı almış oymak,²⁶⁵⁶ Alaca İlçesi idari sahasında bulunan Belpınar Köyünde “*Ceritler*” sülale adı, Akören Köyünde “*Cerit*” soyadı ve Tutaş Köyünde “*Ceritoğulları*” sülale adı almış oymaklar,²⁶⁵⁷ Kırşehir yöresinde kurulmuş Hamidli Köyünde “*Ceritler*” sülale adı almış oymak,²⁶⁵⁸ Kaman İlçesi Yeşilli Köyünde “*Ceritoğulları*” sülale adı almış oymak, İskilip İlçesi Harun Köyünde “*Cerit*” sülale adı almış oymak, Çorum İli Palabıyık, Ilıcabağları Köylerinde “*Cerit*” soyadı almış oymaklar, Ilgaz İlçesi Okçular köyünde “*Cerit*” soyadı almış oymak, Aksaray İli idari sahasında kurulmuş Aşağı ve Yukarıcerid köyü kurucuları, Sivas/Abdulkirim mahallesinde Ceridoğlu sülale adı, Zara Kazası Nasır ve Yıkılğan köyünde Ceridoğlu sülale adı,²⁶⁵⁹ Ulukışla İlçesi Çiftehan köyünde Cerit soyadı, Eski İlçesi Oklava ve Karamahmut yaylasında Cirit soyadı, Hacıbektaş İlçesi Kayaaltı köyünde Ceritli sülale adı, Kozaklı İlçesi Kalecik köyünde “*Ceritler*” sülale “*Özkan, Aslan*” soyadı almış oymaklar, Şarkışla İlçesi merkezinde Ceritoğlu soyadı, Aksaray ili merkezinde Ceritli soyadı, Niğde İli Merkezinde Cirit soyadı, Özvatan İlçesi Mıntıkasında Cirit soyadı, Develi İlçesi Merkezinde Cirit soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları anlaşılır.

Ceritlere Bağlı Aşiretler: *Ciritci, Saçlı Ceridi, Ekiz Ceridi, Cemele, İnal-oğlu, Eruk, Aksungur, Çağal-Aygar, Yorgalar, Piroğlu, Karahacı, Silsüppür, Sakallı Ceriti, Turan Aşiretleri.*

Ciritçi Oymağı: 1761 yılı kaynakları aşirete mensup bazı taifelerin Çankırı yöresinde yaşadığı bilgilerini aktarmakta ve²⁶⁶⁰ aşiret mensubu bazı taifelerinde Sungurlu İlçesi Yorgalı Köyünde yaşadığı bilinmektedir. XVIII. Yüzyılın başlarında tarihte Beğdililerin zorunlu iskanı adı ile kaydolunan göçerle Yorgalı köyüne gelip, yerleşmiş oymak bireyleri ile yapılan görüşmede oymağın atalarının ilk önce adı geçen köyün iki km. batısında yerleştiği ve bu yer kendi adını verdiği anlaşılmıştır.

Günümüzde halen “*Cerit Yurdu*”, dolayı ile aşiret adı ile anılan araziye daha sonraları Yorgalı köyüne dahil olmuşlar, Soyadı Kanununda da aşiretlerinin adını “*Ciritcioğlu*” soyadı almışlardır.²⁶⁶¹ Yorgalı köyünde yurt tutmuş aşiret üyelerinden bir taifenin de geçmiş yüzyıllarda komşu köy olan Sankaya Köyüne yerleştiği soyadı Kanunu’nda “*İmamoğlu*” soyadı aldığı belirtilmiştir.²⁶⁶²

Ayrıca Çankırı merkeze bağlı Aşağıçavuş köyünde yaşayan “*Cirit*” soyadı almış oymak ile Eldivan İlçesi merkezinde yaşayan “*Cirit*” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.

Saçlı Ceridi Aşireti: Konar-göçer Türkmen taifesinden olan aşiret mensuplarının, Yeniil Kazası, Nevşehir Kazası idari sahasında yaşadıkları anlaşılır. Aşiretin Koca Saçlı adlı Horasan ereni olarak kabul edilen bir beyinin tarihte Divriği Kazası Erikli köyü yöresinde yaşadığı günümüze

2656 Sungurlu İlçesi Yarımöğüt-Zangı Köyünde yaşayan “Yüceldi soy, Cerit sülale” adı almış oymak ile aynı ilçeye bağlı Güvendik Köyünde yaşayan “Yüceldi” oymağının akraba oymak olduğu sanılır.

2657 1800’lü yıllarda yerleştiği belirtilen bu oymağa bağlı bazı taifelerin aynı ilçenin Gazipaşa ve Killik Köyle -inde yerleştiği belirtilmektedir.

2658 Bu köyde yurt tutmuş Ceritler ile Karaca adlı bir eşkıyanın çatışması üzerine Ceritlerin başka bir köye iskanlarının yapıldığı kaynaklarda yer alır.

2659 Mehmet Artunay - Ali Lafçı, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Zara II.,58. Yıl.1831-1842.

2660 BOA.C..DH..29/R/1177. Bu oymağın eşkıyalık yaptığı bilgisi yine aynı kaynakta yer alır.

2661 Söz konusu arazide yaptığımız alan araştırmasında oymak bireylerinin anlatımlarını teyit edilmiş, arazi dağılımları bu oymaklara ait olduğu anlaşılan, arazi, yapı kalıntıları bulunduğu ve dikili ağaçların halen yeşilliğini koruduğu görülmüştür.

2662 Haşim Ciritcioğlu, Yorgalı Köyü doğumlu, derleme yılı 2000.

ulaşmış mezar ve hakkında anlatılan hikayelerden anlaşılır. Aşiret üyelerinin Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahasında 22 hanede yaşadıkları 1642 yılı kaynaklarında yer alır.²⁶⁶³

Ayrıca Nevşehir İli Merkez ilçe sınırlarında yaşayan Saçlı soyadı, Sivas İli Merkez civarında Saçlı soyadı ve Ulaş İlçesi Kurtuluş köyünde yaşayan Saçlı soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir.

Ekiz Ceridi Aşireti: Aşiret üyelerinin Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahasında 14 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında belirtilir.

İnal Cerid Aşireti: Aşiret üyelerinin Mutakat-ı Cedid Nahiyesi idari sahasında yaşadıkları anlaşılır.

İnallı Aşireti:²⁶⁶⁴ “*Yinal, Yenil*” adıyla da anılır. Adını, tarihte Beylik kurmuş ve Diyarbakır yöresini hakimiyetine almış ve 90 yıl siyasi hakimiyetini sürdürmüş “*İnaloğulları*”ndan aldığı anlaşılır.²⁶⁶⁵ Tabanlı Aşiretleri, Halep Türkmenleri ve Uluyörük taifeleri arasında görülen aşiretin Cemeli Aşiretinin üst taifesi olduğu bilgileri de yer almaktadır.²⁶⁶⁶

Aşiret mensubu bazı oymakların yörede kendi adlarıyla köyler kurdukları tarihi vesikalar ve alan araştırmalarından anlaşılır.²⁶⁶⁷

XV ve XVI. Yüzyılda “*Katar, Budak-özü, Hüseyin-Abad, Keskin, Çankırı*”²⁶⁶⁸ idari sahalarında yaşadıkları bilgisi aktarılan “*İnal Aşireti*” mensupları,²⁶⁶⁹ Kara Hisâr-ı Demürlü Kazası “*Karlı, Şeyhli, Karasınan, Günler, Belenlice*” adlı yerleşim yerleri nde, Budak-özü Nahiyesi “*Kayadibi, Eymürlü, Eskişıkışla, Kavurgalar Mezraları*” nda, Boğazlıyan Nahiyesi “*Eğribucak Mezrası*” nda 24 hanede, Delice-özü Nahiyesi “*Akçakımbed, Kabaklıpınarı ve Sarmış Mezraları*” nda 61 hanede yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.²⁶⁷⁰

Kayseri sancağı Kalkancık mezrasında 11 hanede yaşadıkları 1521 yılı kaynaklarında, Şamardı Nahiyesi idari sahasında 27 hanede yaşadıkları 1535 yılı kaynaklarında, Yeniil Kazası Hüseyinhacılı karyesi 4 hanede yaşadıkları 1574 yılı kaynaklarında, Eskiil Nahiyesi İkieyanlı karyesi, Alibeğinkörkuyusu, Yarlukuyu ve Kürekkuyu adlı yerleşim yerlerinde 87 hanede yaşadıkları 1591 yılı kaynaklarında yer alır.²⁶⁷¹

Aşiret mensubu bazı taifelerin Maraş/Sarsap Nahiyesi Sultankorusu yaylasında 40 vergiye tabi hane ahalisi ile yayladıkları ve Elbistan/Ahsendere Nahiyesi idari sahasında İnal karyesi adlı köyde 11 hanede yaşadıkları anlaşılır.²⁶⁷²

Kara Hisar-ı Demürlü Kazası Karlıkışla mezrası, Karasınan mezrası, Adi mezrası, Belenlice mezrası, Kilise mezrası, Günler karyesi, Mecitözü Nahiyesi Keşlik mezrasında 7 hanede, Budak-özü

2663 Halaçoğlu, a.g.e. Cilt.4.

2664 Bilindiği üzere aşiret mensuplarının 1096-1142 yılları arasında Diyarbakır yöresinde bir beylik kurmuşlardır.

2665 Gülensoy, a.g.e., s.67.

2666 Halaçoğlu, a.g.e., s.

2667 A.Gündüz, a.g.e., s. 124

2668 BOA.MAD.d.Gömlek.10100, İnallı Aşireti'nin Tabanlı Aşiretine bağlı olduğu ve Çankırı yöresinde yaşadığına ilişkin.

2669 Afyoncu, a.g.e., s.4.

2670 Yusuf Halaçoğlu, Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oynaklar. 1453-1650 T.T.K.Basımevi. 2009/Ankara 1-6 cilt.a.g.e., s.1123. (Delice-özü ile Budaközü Nahiyeleri idari sahalarında yer alan “Topaç, Sarmış, Kabaklıpınar”), adlı yerleşim yerleri aynı yer olduğu ve buna nedenin idari dağılımlar olduğu anlaşılır.

2671 A.g.e.Cilt 3., s.1124.

2672 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II.

Kazası Eymirli karyesi 13 hane, Kavurgalı karyesi 18 hane ve Eskikişla mezrasında yaşadıkları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır.²⁶⁷³

Tabanlı Aşiretleri, Halep Türkmenleri ve Uluyörük tâifeleri arasında görülen aşiretin,²⁶⁷⁴ Eyalet-i Rum'da 1158 hanede 7682 nüfusa sahip oldukları belirtilir.²⁶⁷⁵

Tarihte Şabanözü ve Karıpazarı (Orta) kazaları idari sahalarında yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin Osmancık İlçesi idari sahasında bulunan “İnal köyü”, Kırşehir Toklumen Köyü mıntıkasın da bulunan “İnal” adlı eski bir yerleşim yeri, Boğazkale İlçesi Emirler Köyü mıntıkasında “İnalkır” adlı arazi, Uğurludağ İlçesi idari sahasında “İnalözü” ve Salmanlı Nahiyesi civarında “İnallı” adlı köyler, Kızılırmak İlçesi idari sahasında “İnalballı” adıyla iki mezra’ya adını verdikleri anlaşılır.²⁶⁷⁶

2673 A.g.e.

2674 Halaçoğlu, a.g.e., s.

2675 Erhan Afyoncu, Anadolu’da ve Rumeli’de Yörükler ve Türkmenler, s.6.

2676 Burasının tarihte nahiye olduğu bilinir.

Bu mezralardan birisinin daha sonra “*Kahyalı*” adı aldığı,²⁶⁷⁷ diğerinin ise aynı ilçeye bağlı Sakarca Köyü arazisi içerisinde bulunan “*İnalı*” adlı mevki olduğu sanılmaktadır.

Ayrıca, tarihte Çorum Hacırecep Mahallesinde “*İnallıoğlu*” sülale adı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Toklumen Köyü arazisi içerisinde “*İnal*” adlı mevkiye²⁶⁷⁸ adlarını veren taifelerin bu aşirete bağlı oldukları sanılmaktadır.²⁶⁷⁹ İnalı Aşireti mensuplarının Keskin uzantıları XVIII. Yüzyıl zorunlu Rakka İskanlarına katıldıkları ve 1720 yılında Harran Ovasına yerleştirildikleri belirtilmektedir.²⁶⁸⁰

Aşiret mensubu bazı oymakların Sivas idari sahasında İnal karyesi,²⁶⁸¹ Niğde idari sahasında İnal karyesi adı ile yerleşim yerleri kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer alır. Aşiret üyesi bazı oymakların Develi ve Erciyes kazaları civarını yaylak, Aksaray ve Kırşehir yöresini kışlak olarak kullanan aşirete bağlı taifelerin 1727 yılında Nevşehir’e iskan edildikleri bilgisi aktarılmaktadır.²⁶⁸²

İnalı Aşireti mensuplarının (Kırşehir) Kırıkkale/Keskin uzantıları XVIII. Yüzyıl zorunlu Rakka iskanlarına katıldıkları ve 1720 yılında Harran ovasına yerleştirildikleri belirtilmektedir.²⁶⁸³

Günümüzde Acıgöl İlçesi İnalı köyü kurucuları şehir merkezinde İnal soyadı, Yıldızeli İlçesi Merkezinde İnal soyadı, Niğde İli Sazlıca köyünde İnal soyadı, Ürgüp İlçesi Akköy köyünde İnal soyadı ve Aksaray ili merkezinde yaşayan İnal soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları düşünülür. Düşüncemize ise Soyadı Kanunda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Ayrıca Aşiret üyesi bazı taifelerin Şabanözü Kazası idari sahasında yaşarken XVIII. Yüzyılda Rakka sürgünü ile Harran ovasına yerleştirildikleri bilgisi aktarılır.²⁶⁸⁴

Eruk Aşireti: Cemele Kabilesi arasında görülür ve yörede 28 hanede yaşadıkları belirtilir.

Ak-sungur Aşireti: Tarihte Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Aksungur karyesi kurucularının bu aşirete bağlı oldukları anlaşılr.

Tarihte Kalecik İlçesi idari sınırları içerisinde “*Sungursekisi Mezrası*” kurucuları, Çorum İli Seydim Bucağı “*Aksungur Köyü*” kurucuları ve Sungurlu İlçesi Güvendik Köyünde yaşayan eski adı “*Sungur*” günümüzdeki adı “*Erdem-Erden*” soyadı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı olduğu sanılır. Ayrıca Çorum İli Ovasaray, Mühürler, Üyük, Ahıilyas ve Karapınar Köyleri,²⁶⁸⁵ Yerköy İlçesi Hacılı ve Yukarıhsangazili Köyü, Sungurlu İlçesi merkezi²⁶⁸⁶ ve Küçükçerik Köyü, Delice İlçesi Çerikli Kasabası ve Kocabaş Köyünde yaşayan “*Ak-sungur*” soyadı almış oymaklar adlarını bu aşiretten aldıkları düşünülür.²⁶⁸⁷

Aygar-Çağal Aşireti: Bu aşiretin, tarihte Tongat adlı beyinin bulunduğu ve²⁶⁸⁸ Çorum ile Yozgat İli sınırında bulunan ünlü Bozok yaylasını oluşturan Aygar-Aygır adlı dağa ve dağ çevresinde bulunan Aygar adlı köy ve oymaklara adını verdiği anlaşılmaktadır. Sungurlu İlçesi İncesu

2677 Bu yerleşim yeri adının XIX. Yüzyılın son çeyreğinde Kızılırmak İlçesine adını verdiği vesikalardan anlaşılmaktadır.

2678 Söz konusu mevkiinin eski bir yerleşim yeri olduğu sanılır.

2679 Yörükoğlu, a.g.ç.

2680 Altın, a.g.e., s.127.

2681 BAO. 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayeti Karaman ve Ahvali Defteri Cilt II.

2682 Ahmet Gündüz, a.g.e., s.88.

2683 Altın, a.g.e., s.127.

2684 Yakup Altın, Dünden Bugüne Kırıkkale., s.127

2685 Karapınar Köyü tarihe mal olmuş ünlü güreşçimiz “Hamit Kaplan” ın köyüdür.

2686 Bu oymağa mensup bir taifenin geçmiş yüzyıllarda Trabzon yöresine göç ettiği ve Sungur soyadı taşıdığı bilinir.

2687 Y. İhsangazili Köyü, Yerköy İlçesi idari sınırları içerisinde kalmıştır.

2688 Abdulkadir İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm, TTK. Yayını, 1995., s.139.

köyünde yurt tutmuş “Çağaldoğan” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır. Bu köyümüz Aygar Dağı eteklerinde kurulmuş bir köyümüz.

Aygar Aşireti: “Aygar” adı ile de anılır. Adını Sungurlu, Boğazkale, Yerköy, Delice İlçeleri ile Yozgat İl sınırlarını oluşturan yörenin en yüksek ve en uzun dağı olan “Aygar-Aygır dağı”ndan almıştır.²⁶⁸⁹

1530 tarihli vesikalar, Budak-özü Kazası idari sınırları içerisinde “Aygar-cebel” ve “Aygar yurdu” adıyla iki mezra, Delice-özü Nahiyesinde “Aygar Mezrası” adıyla bir mezranın bulunduğu bilgilerini aktarmakta ve dolayısıyla bu mezra-köy kurucularının bu aşirete bağlı olduğu anlaşılmaktadır.²⁶⁹⁰

Aygar Aşiretlerinden bazı taifelerin Sungurlu İlçesine bağlı “Tatlı, Kadılı ve Derekaşla Köyleri”nde yaşadığını,²⁶⁹¹ bazı taifelerinde Yerköy İlçesi sınırları içerisinde yaşarlarken XVII. Yüzyılın son çeyreğinde Sungurlu’ya göç ederek 1706 yılında “Yusufoğlu Camisini” inşa ettiği bilinmektedir. Söz konusu yıllarda bir taife olarak gelen bu insanlar, günümüzde Sungurlu merkezinde oturarak “Şahin, Ayan, Duran, Aygar” soyadı almışlardır.²⁶⁹²

Çorum İli merkezinde yaşayan “Aygar” soyadı almış oymak, Yozgat İli Dambasan köyünde “Aygar” soyadı almış oymak, Mecitözü İlçesi Hıdırlık köyünde yaşayan “Aygar” soyadı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Haydarlı Köyünde yaşayan “Aygar” soyadı oymak, Yerköy İlçesi Salihli, Karlı ve Belkavak Köylerinde yaşayan “Aygar” soyadı almış oymaklar, aynı ilçeye bağlı Derebağ Köyünde yaşayan “Aygar” sülale, “Bakan” soyadı almış oymak, Yozgat yöresi Belkavak Köyünde “Aygar” soyadı almış oymak, Çankırı merkezinde “Aygar” soyadı almış oymak ve Sungurlu İlçesi Çiçeklikeller Köyünde “Aygar” soyadı almış oymağın bu aşirete bağlı olduğunu söylemek mümkündür.²⁶⁹³

Ayrıca Sungurlu İlçesi ile Boğazkale İlçesi ara bölgesinde bulunan Nöbeti Baba Dağı üzerindeki Nöbeti Baba adlı türbede yatan zati muhteremin bu aşiretin beylerinden olduğu söylenebilir. Yine Aygar Aşiretine bağlı bir taifenin XVIII. Yüzyıl Zorunlu İskanları ile Rakka’ya gönderildiği, daha sonraları buralardan kaçarak Erzurum İli Horasan İlçesi Azap köyünde yurt tuttuğu ve soyadı kanununda aşireti adını soyadı aldığı anlaşılmaktadır.²⁶⁹⁴

Yorgalar Aşireti: Yorga adı, eski Türk Lügatlarında normal yürüyüşünden başka yürüyüş şekli bilmeyen at anlamına gelir. Salmanlılarla yöreye gelmiş bulunan aşiret üyeleri, Sungurlu İlçesi idari sınırlarında bulunan “Yorgalı Köyü”ne yerleşmişler ve buraya adını vermişlerdir. Daha sonraki

2689 Aygar dağı 1887 yılına kadar bölgenin kereste ve yakacak odun ihtiyacını karşılamak için günümüzde meşe ve kel üç beş çamdan başka bir şey kalmamıştır. (Aygar Dağı ile ilgili anlatılan bir menkıbe; Menkıbeye göre eski zamanlarda bir at varmış. Bu at güzel, alımlı ve çevik olduğu kadar gizemli bir yaratıkmış. Gündüzleri koskoca dağın bir kuytusuna gizlenir kimselere görünmez, akşam ay batarkende dağın zirvesine çıkar ay gibi, poz vermesine durur ve kısnarmış. Bu ata her yöre insanı sahip olmak ister ve onu yakalamak için ellerinden geleni yaparlarmış. Ancak, bir türlü yaklaşıp ta bu atı tutamazlarmış. Zamanla bu atın adı önce dağa sonra da dağ eteklerinde yerleşmiş aşirete verilmiştir. Saryüce, Aygar dağı mektupları).

2690 BOA.998 Numaralı Defter.,a.g.e. Aygar adı almış bu yerleşim yerleri lağv edilmiş ve yahut ismi değişmiş olmalı ki günümüze ulaşmamıştır.

2691 BOA.ML.VRD.TMd. Gömlek.16976.

2692 Adı geçen Aşiret, 1700’li yılların ilk çeyreğinde Nabi Efendi tarafından başlatılmış ve günümüze kadar süre getirilmiş aşirete ilişkin 1704 yılından başlayan bir soy kütüğü aşiret üyesi Metin Şahin’de bulunmaktadır.

2693 Aygarların Çapanoğullarının en kalabalık aşiretlerinden olduğu belirtilir. Yaşar Aytaç; Derebağ Kültür ve Ya - dımlaşma Derneği Başkanı. Ankara.

2694 Azak köyünde yaşayan oymak üyeleri akrabalarının Yozgat yöresinde yaşadığını halen anlatmaktadırlar. A - rıca bu oymağın Horasan İlçesi Dağasol köyünde de bulunduğu anlatılmaktadır.

yüzyıllarda Mamalılarla birlikte hareket ettiği anlaşılan aşiret üyelerinin günümüzde adı geçen köyde yaşayan “Üzümcü” soyadı almış oymağın ataları olabileceği düşünülmektedir.²⁶⁹⁵

Piroğlu-Pirzade Aşireti: Adını “*Bende Piroğluna misafirim*” deyimine kaynak olan ünlü beylerden Piroğlundan aldığı belirtilir.²⁶⁹⁶ Bu adı taşıyan “*Pirbeyli ve Pir köy*” adıyla iki yerleşim yerinin Bozok-Karadere Nahiyesi idari sahasında bulunduğunu ve Pirbeyli adlı köyde 94, Pir köy’de 72 vergiye tabî nüfusun yaşadığı XVI. Yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır.²⁶⁹⁷

1831 tarihinde Kırşehir yöresinde 1936 hanede, Aksaray yöresinde 2138 hanede yaşadığı belirtilen aşiret adını, tarihte Çorum merkezinde kurulmuş Ümidhalife, Kubbeli, Şeyhler ve Narlıoğlu Mahallesinde “*Piroğlu*” sülale adı almış oymaklar²⁶⁹⁸ ile Sungurlu İlçesi Akdere Köyünde “*Piroğlu*” sülale ve “*Birk*” soyadı almış oymağın kullandığı anlaşılr.²⁶⁹⁹

Ayrıca Alaca İlçesi Eskiyyapar köyünde yaşayan Piri Baba sülale “*Taşdemir*” soyadı almış oymak, Çiçekdağı İlçesi Köseli köyünde Piri oğulları sülale adı almış oymak, Çekerek İlçesi Doğanoglu köyünde yaşayan “*Piroğlu*” sülale adı almış oymak ile Çiçekdağı İlçesi Ortahacıahmetli Köyünde yaşamış ve “*Zahidem*” türküsüne kaynak olmuş oymakların adını bu aşirete izafeten aldığı söylenebilir.²⁷⁰⁰

*Baharın coşar cenderözü
Kumgibi kaynıyor Zahidemin gözü
Eğer ki ahabblar sorarsa onu
Hacı Piroğlu’ndan Mahmut’un kızı...*²⁷⁰¹

Kolukısa Aşireti: Konya “*Cihan Beyli Yaylası*” civarında bir yerleşim yerinin “*Kolukısa*” adı taşıması aşiret üyelerinin bu yayladan gelmiş olacağını akla getirmektedir. Piroğlu Aşiretine bağlı olduğu belirtilir. Geçmişte, Sungurlu İlçesi Derekışla Köyü arazisi içerisinde kurulmuş “*Kolukısa*” adlı mezra kurucuları bu aşirete bağlı olduğu anlaşılr.²⁷⁰²

Şefaattli İlçesi Kızılkocalı Köyünde “*Kolukısa*” sülale adı almış oymak, Mecitözü İlçesi Boğazkaya köyünde “*Özkolukısa*” soyadı almış oymak, Çorum İli merkezi ve Kuşsaray Köyünde “*Kolukısa*” sülale adı almış oymak, Kızılırmak İlçesi Korçulu Köyünde “*Kolukısa*” soyadı almış oymak, Şabanözü İlçesi Çaparkayı Köyünde “*Kolukısa*” soyadı almış oymak, İskilip İlçesi merkezinde “*Kolukısa*” soyadı almış oymak ve Kaman İlçesi Kurancalı Köyünde “*Kolukısa*” soyadı almış oymağın adını bu aşiretten aldığı söylenebilir.

Ayrıca Sungurlu İlçesi Bağcılı Köyünde bulunan “*Kolukırık*” adlı mevkiye adını vermiş oymağın adının buradan bozulduğu sanılır.

Karahacılı Aşireti: Adını, Adana Toroslar’da yaşamış Avşar Beylerinden Kara Recep’in oğlundan aldığı belirtilir. Sorgun Kazası “*Kuzviran Mezrası*”nda 17 hanede ve Kır-şehirli yöresinde

2695 Kılıç ve Turnaoğlu oymakları, Kırıkkale Kılıçlar Kasabasından gelip, iç güvey olarak bu köy ve aşirete dahil olduğu rivayet edilir.

2696 Altınok; A.g.e (Piroğulları, Zeynel Abidin soyundan, Seyyid oldukları belirtilir. Yaşar.,s.57,76)

2697 Koç,a.g.e.,s.116.

2698 H.Haldun Şahin,a.g.e.

2699 Altınok,a.g.e.,s.45.

2700 Doğanoglu köyünde yaşayan bu oymağın bazı uzantıları Çorum Teslime köyünde bulunduğu sanılır. Sanımıza ise bu oymağın bu köyden gelmiş olmasıdır.

2701 İdris Karakuş, Orta Anadolu Bozlakları. 1.,s.18.

2702 Kolukısa adlı bu mevrada yaşayan ahalinin XVIII. Yüzyıl iskan düzenlemesinde yöreden göçürüldüğü anlaşılr. Günümüzde terk edilmiş bir arazi olan Kolukısa adlı bu yerleşim yerindeki arazilerin köyde yurt tutmuş ve köyün ağa-bey adı ile anılmış köklü sülalesi Akcan soyadı almış oymağa ait olması bu oymağın aşiretin günümüz uzantısı olduğu izlenimi vermektedir.

66 hanede yaşadıkları belirtilen aşiret üyelerinin, Çiçekdağı Nahiyesi idari sahası ve Budak-özü Kazası idari sahasında aşiret adıyla birer köy kurduğu XVI yüzyıla ait kaynaklardan anlaşılır.²⁷⁰³

Şabanözü İlçesi idari sahasında “Karahacı”, Keskin İlçesi idari sahasında “Karahacı”, Uğurludağ İlçesi idari sınırları içerisinde “Aşağı ve Yukarıkarahacı”, tarihte Çorum Merkezinde kurulmuş Kubbeli Mahallesinde “Karahacılı” sülale adı, Sungurlu İlçesi Çayan karyesinde “Karahacılı” sülale adı almış oymak, Sorgun İlçesi idari sahasında “Aşağıkarahacılı” ve Çelebi İlçesi idari sahasında “Karahacı” adlı köy kurucularının bu aşirete bağlı olduğu alan araştırmalarından anlaşılır.

Silsüpür Aşireti: Bozulus Türkmen Aşiretlerindendir. Adı, Anadolu’da yağmalar yapması tabiri yerinde ise etrafı silip süpürmesinden dolayı, diğer aşiretler tarafından verildiği belirtilmektedir.²⁷⁰⁴ Dulkadirli taifelerden olan Silsüpürlerin, büyük bir aşiret ve Cerit Aşiretine bağlı olduğu belirtilir.²⁷⁰⁵

Aşirete bağlı taifelerin Sivas, Yeniil, Çankırı Keskini, Dinek yöresinde idari sahasında bulunduğu ve 1515 yılında yapılan Osmanlı, Safevi savaşında Safeviler yanında yer aldığı kaynaklarda yer alır.

XVIII. Yüzyıyl Zorunlu iskanlarında aşirete mensubu 150 hane ahalinin Beğdili ve Mamalı Aşiretleriyle birlikte Rakka’ya tehcir edildiği²⁷⁰⁶ ancak, pek çok aşiret gibi burada durmayarak dağıldıkları, bir kısmı Maraş civarında bulunan Pazarcık Ovası, bir kısmının da Kilis yöresinde bulunan Soku ve Çoban dağları çevresine yerleştikleri bilgisi aktarılmaktadır.²⁷⁰⁷

Devlet tarafından Şam isyanında görevlendirilmiş bulunan aşiretin, bu isyanı bastırması sebebiyle, Ali Bey adlı aşiret reislerinin ödüllendirildiği ve bunun üzerine ata diyarı olan Bozok sancağı mıntıkasına geri dönüp Çiçekdağı civarına yerleştirildikleri belirtilmektedir.²⁷⁰⁸

Ayrıca Sivas İli Merkezinde Kırşehir ve Kırıkkale ili civarında yaşayan Silsüpür soyadı almış oymak üyelerinin bu aşiretin üyeleri olduğu bilinir.

Aşiret üyesi olduğu anlaşılan bir ozan şiir dizeleriyle kendilerini tanımladıkları görülmektedir.

*“İsmi bilmeayan varsa alemde
Aslım Bozoklu Namin Pehlivan
Pederin İsmail Denek Keskin’de
Validen soyu Certtir Türman”.*²⁷⁰⁹

Ayrıca Kaman İlçesi Hamit Köyünde “Silsüpür” soyadı, Keskin İlçesi merkezi ve Kevenli Köyünde “Silsüpür” soyadı almış oymakların bu aşirete bağlı olduğu anlaşılır.²⁷¹⁰

Yahı Ceridi Aşireti: Mutakat-ı Cerid Nahiyesi idari sahası ve Mutakat-ı Reyhanlı Nahiyesi idari sahalarında yaşadıkları kaydolunur.²⁷¹¹

2703 Budak-özü İle Uğurludağ idari sahasında kaydolunan “Karahacı (Asayış)” adlı yerleşim yerlerinin aynı yer olma ihtimali bulunur.

2704 A.Gündüz a.g.e.,s.96.

2705 Bayram Sakallı, Kırıkkale.

2706 Halaçoğlu,a.g.e.,s.120., Orhonlu,a.g.e.,s.58.

2707 Halaçoğlu, İskan Siyaseti adlı eseri,s.82.

2708 İdris Karakuş,a.g.e.,s.186.

2709 Baki Yaşa Altınok, Pehlivanlı Türkmen Aşireti,

2710 Dulkadiroğlu,a.g.e.,

2711 A.g.e.Cilt.5.

Sahil Ceridi Aşireti: Aşiret üyelerinin Yeniil, Bozok yöresinde bulundukları tarihi kaynaklarda yer alır.

Sakallı Cerid Aşireti: Aşiret üyelerinin Niğde sancağı idari sahasında yaşadıkları belirtilir.

Bayraktar Aşireti: Cerit Aşiretine bağlı olduğu belirtilir.²⁷¹² XVIII. Yüzyıyl Rakka Sür-günü ile Anadolu'dan yollandıkları ve günümüzde Suriye sınırları içerisinde kaldıkları anlaşılır.²⁷¹³ Gündeşli Aşireti arasında da kaydolunan aşiret adını taşıyan oymaklar çalışma bölgemizde yaygın olarak bulunur.

Ayrıca Hacıbektaş İlçesi Kızılağıl köyünde yaşayan ve XVIII. Yüzyıl iskanlarında Ceyhan/Heroğlu köyünden geldikleri belirtilen Bayraktar sülale adı almış oymak,²⁷¹⁴ Sivas İli Merkezi, Beypınar, Çallı ve Çelebiler köyünde Bayraktar soyadı, Şarkışla İlçesi Merkezinde Bayraktar soyadı, Yıldızeli İlçesi Yavu köyünde Bayraktaroğlu soyadı, Avanos İlçesi Özkonak köyünde Bayraktar soyadı, Ürgüp İlçesi Merkez ilçe sınırlarında Bayraktar soyadı, Nevşehir İli Dereyolu köyünde Bayraktar soyadı, Aksaray ili merkez ilçe mıntıkasında Bayraktar soyadı, Hacıbektaş İlçesi Avuç köyünde yaşayan Kocabayraktar soyadı almış oymak üyelerinin adını bu aşirete izafeten aldıkları sanılır. Sanımıza ise, Soyadı kanununda uygulanan temayüller kaynak oluşturur.

Zekeriyalı Aşireti: Ceritlere bağlı olduğu anlaşılan aşiret üyelerinin Nurhak Nahiyesi Nor-sunhanı adlı yerleşim yerinde 5 vergi hanesinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ortalarına ait kaynaklardan anlaşılır.²⁷¹⁵

Çemelü Aşireti: “Çime, Cemele, Cemeli Arapı, Çimen” adıyla da anılan aşiretin, İnallı Aşiretinin alt taifesi olduğu belirtilir.²⁷¹⁶ Aşiret mensupları 1381-1398 yılları arasında Osmanlı Devleti ile Kadı Burhanettin Devleti arasında bulunan hudutta tampon görevi yapmışlardır.²⁷¹⁷

Bazı taifeleri Koçhisar Kazası idari sahasında kurulmuş Kızıkalesi köyünde yaşadıkları belirtilir. Yusuf hoca'nın Anadolu Aşiretleri adlı eserinde Beğdili boyu içerisinde yer verilen aşiret üyeleri 1642 yılında Yeniil Kazası Kasabası ve Tacirli mahalleleri, Muradlı, Öksüzlü, Efendili, Gökenli, Kethüda, Keçili, Sarıklı, Bekirli, Tondunlu, Güvercinlik, Katranlı adlı karye ve mezra-larında yaşadıkları belirtilmektedir.²⁷¹⁸

Sivas, Aksaray, Niğde-İncesu, Ürgüp, Kırşehir, Kırıkkale, Keskin, Çorum, İskilip, Yozgat yörelerinde de yurt tuttuğu belirtilen aşirete mensup bazı taifelerin tarihte, Eyubili Nahiyesi idari sahasında kurulmuş Çimenini karyesi ve Aksaray merkeze bağlı Çimeneci karyesini²⁷¹⁹ kurdukları XVI. Yüzyıl kaynaklarından anlaşılır.²⁷²⁰

1584 yılında Ürgüp Kazası idari sahasında kurulmuş Aklat, Karapınar ve Kurucagöl adlı yerleşim yerlerinde 100 hane civarında yaşadıkları, Üçhisar Nahiyesi Gödekli ve Karacaviran adlı yerleşim yerinde yaşadıkları kaynaklarda yer alır.²⁷²¹

2712 Faruk Sümer, Oğuzlar-Türkmenler,s.308.

2713 A.g.e.,s.309.

2714 <http://www.kizilagil.de/kizilagil.pdf>

2715 Rafet Yinanç, Mesut Elibüyük, Maraş Tahrir Defteri, 1563 Cilt II,s.591.

2716 A.Gündüz.a.g.e.,

2717 Hasan Şahin,a.g.e.

2718 BOA. 387 Numaralı Defter, Sivas-Tokat Livası, C.II.

2719 Aksaray İline bağlı eski adı Çimeli olan Bağlıkaya kasabası ve Çimeliyeniköyü kurucuları, söz konusu aşiret ve köyün devamı olduğu anlaşılır.

2720 Yakup Altın, Düünden Bugüne Kırıkkale.,s.110.

2721 Halaçoğlu, Anadolu Aşiretleri.

Ali Baba Evlatlarından Feyzullah Baba ın kuşaktan torunları İsmail Sungur, Alp Buğra ve Zeynep Fendiye Uçakcı>lar.

Aşirete mensup taifelerin tarihte Çorum, Çankırı, Kırşehir yöresinde yaşadığı ve Kırşehir yöresinde “*Hamza-çime ve Çimeli*” adlı köyler ile bu bölgede bulunan “*Cemele Dağı*” na isimlerini verdikleri anlaşılmaktadır.²⁷²²

Bozok mintokasında iki ayrı yerleşim yerinde yaşadıkları belirtilen aşiretin, Kırşehir yöresinde “*Çime kışlası*” adı ile bir yerleşim yerinde yaşadıkları XVI. Yüzyıl ilk çeyreğine ait vesikalardan anlaşılırken, Çorum uzantısının bir kısmı Kırşehir, bir kısmının da Çukurova’ya zorunlu iskanlarının yapıldığı 1757 yılına ait vesikalarda yer almaktadır.

Adı geçen ilin Boztepe İlçesi Karacaören Köyünde yaşayan “*Çimeli*” sülale “*Altunkaya ve Çelebi*” adı almış oymakların bu aşiretin yöredeki kalıntılarından olduğu söylenebilir.

Koçhisar Kazası Çimenherak karyesi kurucuları, Sarız İlçesi [Büyüksöbeçimen köyü](#)²⁷²³ ve [Küçüksöbeçimen Köyü](#) kurucuları, Karayurt köyünde yaşayan Çimeli Aşireti üyeleri, Tomarza İlçesi Çanakpınar köyünde Çimenliler sülale adı almış oymak üyelerinin bu aşirete bağlı oldukları anlaşılır.

Ayrıca, tarihte Gedük Kazası idari sahasında kurulmuş Cemel-Cemal karyesi, günümüzde Şarkışla İlçesine bağlı Cemel köyü kurucuları, Sivas İli Merkezi, Damılı ve Bedirli köyünde Çimen

2722 Yusuf hoca, bu aşireti, adı geçen eserinde Beğdililer içerisinde göstermektedir.

2723 Büyüksöbeçimen köyü Torun Aşirete bağlı taifeler yerleşmiş. Ayrıca, Ceritoğulları adı ile anılan bazı taifelerin Büyüksöbeçimen köyünden dağılarak bir kısmının Adana-Ceyhan, Osmaniye-Kadirli, Konya Çorum/Alaca İlçesi Kuyuluk ve Çöplü köylerine yerleştikleri Kuyuluk köyünde yurt tutmuş aile Afşar soyadı almış iken, Çöplü köyünde yurt tutmuş ailenin Yurt soyadı aldığı ve ailenin Kuyuluk uzantıları Osmaniye ve Kayseri uzantıları ile halen görüşüklerini belirtmektedirler.

soyadı, Divriği İlçesi merkez ilçesinde Çimen soyadı, Gülşehir İlçesi Merkezinde yaşayan Çimen’li, Nevşehir İli merkez ilçe sınırlarında yaşayan Çimen’li soyadı, Aksaray ili merkezinde Çimen soyadı, Bünyan İlçesi Giği ve Ekinciler köyünde Çimen soyadı, Yozgat İli Derbent köyünde yaşayan “Çimen” diğer bir adı Coddular olan “Çetintaş” soyadı almış oymak üyeleri ile bu oymağa bağlı olduğu anlatılan “Coşkun” soyadı almış oymakların adını bu aşirete izafeten aldıkları söylenebilir. Bu konuya 2525 Sayılı Soyadı kanununda uygulanan halk temayülleri destek oluşturur.

Coşkun soyadı almış oymağın ev, mezar, harman komşulukları ve yöre yaşlıların anlatımları bu bağlılığa destek oluşturur.

Eruk Aşireti: Cemele Kabilesi arasında görülür ve yörede 28 hanede yaşadıkları belirtilir.

Mehmet Kethüda Aşireti: Cemele kabilesi arasında görülen aşiretin Kır-şehri yöresinde 18 hanede yaşadıkları belirtilir.

Çemenli Aşireti: Bu adın Cemeli adından dönüştüğü sanılır. Aşiret üyelerinin Kayseri yöresinde kurulmuş Yerköy adlı yerleşim yerinde yaşadıkları ve tarihte nehiye statüsünde bulunmuş Şahnaçemen adlı yerleşim yerini kurdukları belirtilir.

Dizin

A

- Abacı 123, 135
 Abalı 262, 298, 374, 388
 Abaza 61
 Abbas 145, 147, 148, 176
 Abbasi 374
 Abdal 158, 212, 246, 294, 325, 326, 375, 376, 381, 388
 Abdalata 168
 Abdalbodu 40, 183, 204, 250, 350
 Abdalilyas 153
 Abdallı 180
 Abdi 357
 Abdifakih 388
 Abdikethüda 138
 Abdioglu 166
 Abdiogulları 186
 Abdullah 217, 296
 Abdulvahap 343, 344
 Abdurahmanbeyobası 49, 376, 384
 Abdurahmanlı 164
 Ab-ı Tabak 257
 Abuşığı 210, 310
 Acar 265
 Acel-i Sani 92, 265, 266, 338, 339
 Acem 26, 381
 Acıca 140, 351
 Acıcağöl 155
 Acıgöl 14, 25, 87, 125, 127, 145, 155, 210, 219, 235, 253, 254, 267, 286, 290, 296, 304, 312, 318, 319, 321, 322, 329, 330, 342, 347, 356, 361, 374, 393
 Açıkgöz 357
 Açıksaray 252
 Acıkuyu 170, 327, 387
 Acıpınar 124, 210, 314
 Acırlı 60, 181
 Acısı 98, 251, 374
 Açma 280
 Açmaz 296
 Acurlu 52, 182
 Ada 263
 Adabeğ 327
 Adakışla 79
 Adakurutlusu 324, 329
 Adalı 237, 356, 362, 376
 Adamcıl 102, 180
 Adana 9, 52, 72, 87, 99, 103, 119, 227, 268, 291, 331, 332, 336, 337, 348, 350, 352, 354, 360, 366, 367, 372, 377, 380, 381, 383, 395, 398
 Adatepe 99, 152
 Adem 115, 116, 117, 218, 339
 Ademler 206
 Ademli 83
 Adilli 117, 123, 264
 Adıyaman 59, 98, 108, 123, 126, 164, 213, 277, 332
 Afganistan 63, 119, 120, 166, 168, 236, 313
 Aflak 223, 375, 383
 Aflak Baba 383
 Afşar 205, 265, 302, 303, 304, 305, 336, 398
 Afyon 59, 62, 93, 108, 121, 238, 267, 299
 Ağabeni 93
 Ağaca 136
 Ağaçeri 181
 Ağaçlı 28, 112, 113, 123
 Ağaçören 28, 70, 87, 93, 97, 116, 134, 152, 158, 213, 224, 230, 252, 291, 304, 319, 328,

- 330, 362, 374, 388
- Ağalı 255
- Ağaoğlu 169
- Ağaroğlupınarı 174
- Ağca 103, 124, 129, 135, 136, 137, 149, 180, 195, 196, 203, 233, 269, 276, 306, 375
- Ağcaağıl 130, 136
- Ağcabölge 136
- Ağca Dede 135
- Ağcageçid 382
- Ağcahan 132
- Ağcain 136, 233
- Ağca İvaz 306
- Ağcakale 136, 154
- Ağcakilise 136, 196
- Ağcakışla 103, 136, 224
- Ağcakız 164
- Ağcakoca 322
- Ağcaköy 79
- Ağcakoyunlu 59, 67, 111, 135, 137, 138, 163, 186
- Ağcalı 59, 67, 86, 111, 135, 136, 137, 140, 141, 144, 148, 149, 155, 170, 172, 177, 181, 186, 196, 200, 269, 315, 344, 364, 366
- Ağçalı 18
- Ağcalıseydisi 137, 149
- Ağcaşar 97, 136, 312
- Ağcasaz 136, 381
- Ağcaşehir 188, 284, 383
- Ağcataş 136, 303
- Ağcatekir 350
- Ağcaviran 12, 135, 136, 351
- Ağcaziya 154
- Ağın 117, 306, 335, 368, 380
- Ağıl 132, 155
- Ağılıcık 12
- Ağılı 125
- Ağın 363
- Ağıroğlan 228
- Ağıroğlançıftlığı 232
- Ağızmanlı 373
- Ağızören 79
- Ağöyük 385
- Ağrı 61, 282, 351
- Ağsak 155, 299
- Ağviranlı 360
- Ağyar 9
- Ağzı 375
- Ağzıkaralı 138, 139
- Ahi Çayır 181, 184
- Ahidemürcü 382
- Ahidünder 146
- Ahi Evran 192
- Ahiilyas 178, 319, 356, 393
- Ahili 170, 293
- Ahi Ramazan 262, 288
- Ahiviranı 280
- Ahıska 194, 282
- Ahıskalı 137
- Ahlal 69, 317
- Ahlalçık 292
- Ahlalşah 69
- Ahmed Beyli 203, 252
- Ahmedfakih 112, 135
- Ahmediye 137
- Ahmedler 93
- Ahmedli 136, 137, 149, 154, 180
- Ahmet Gazi 35, 38, 58, 142
- Ahmetli 182, 316, 320
- Ahmetoğlan 293, 344
- Ahsen Beğli 125
- Ahsender 123, 142, 152, 193, 246, 263, 264, 275, 322, 362, 373, 389, 391
- Ahsengazili 125
- Aışeli 93
- Akarca 46, 175
- Akaya 310, 325, 382
- Akbaş 226, 229, 338
- Akbaş Baba 229
- Akbaşözü 381
- Akbıyık 217, 233
- Akbulut 284
- Akça 72, 80, 111, 136, 137, 162, 223
- Akcaağıl 82, 115, 141, 187, 193, 223, 230, 236, 257, 291
- Akçaahir 83, 257, 313
- Akçaali 136
- Akçabağyüzü 80
- Akçabucak 79, 361
- Akçabük 79
- Akçadam 132, 305
- Akçaezen 387
- Akçağıl 349
- Akçagökçe 273
- Akçahisar 83
- Akcain 116, 291, 335, 336, 369
- Akçakavak 237
- Akçakaya 71, 123, 130, 137

- Akçakent 34, 48, 75, 77, 96, 101, 121, 137, 139, 145, 156, 171, 179, 181, 186, 198, 200, 208, 210, 211, 215, 224, 292, 319, 329, 339, 341, 346, 356, 357
- Akçakilise 201
- Akçakışla 19, 132, 136, 150, 151, 152, 154, 156, 224, 237, 261, 276, 290, 357
- Akçaköy 80, 111, 135, 363, 364
- Akçakoyun 138
- Akçakoyunlu 108, 135, 137, 138, 180, 213, 277, 377, 386
- Akçakümbet 391
- Akçalı 70, 136, 280
- Akçamescid 386
- Akcamî 150
- Akcan 395
- Akçaören 79, 136, 207, 248
- Akçaosman 322
- Akçasay 325
- Akçaşehir 193, 196, 285, 309
- Akçasu 88, 194, 234, 300
- Akçataş 132, 135
- Akçatepe 310
- Akçatı 219
- Akçaviran 113, 136, 387
- Akçay 137
- Akceceli 146, 318, 367
- Akçiçek 132, 235
- Akdağ 11, 22, 44, 45, 67, 75, 93, 96, 113, 114, 115, 119, 132, 138, 139, 151, 166, 174, 186, 189, 200, 201, 205, 213, 237, 282, 288, 294, 338, 340, 351, 355, 364
- Akdağmadeni 35, 44, 45, 81, 84, 90, 98, 102, 108, 136, 161, 162, 164, 185, 207, 209, 221, 279, 294, 311, 312, 336, 378
- Akdere 116, 133, 195, 284, 322, 331, 395
- Akdinek 352
- Akdoğan 181
- Akelsaray 252
- Akgül 293
- Akhasan 244
- Akhisar 29, 125, 142
- Akhüyük 327
- Akin 196, 278, 354
- Akinsaray 252
- Akincılar 11, 13, 131, 155, 156, 173, 207, 213, 224, 235, 248, 253, 267, 303, 329, 372, 374
- Akincılar-sıyrındı 374
- Akkaş 99, 262, 296
- Akkaşoğlu 296
- Akkavuk 386
- Akkaya 109
- Akkeçili 72, 73, 84
- Akkışla 11, 30, 44, 68, 126, 133, 156, 158, 169, 183, 193, 198, 224, 290, 309, 318, 331, 356, 373
- Akkoçak 388
- Akköy 235, 393
- Akkoyunlu 52, 153, 306
- Akkoyunlular 52
- Akkul 71, 99, 333
- Akkürtler 254
- Akkuzulu 102, 116, 237
- Aklaevli 53, 65
- Aklağı 191
- Aklaoglan 191
- Aklar 191
- Aklat 187, 251, 397
- Akmescit 88
- Akmeşe 14, 330
- Akmezar 248
- Akmışlık 79
- Akören 178, 248, 390
- A.Körücek 174
- Akpınar 17, 27, 28, 83, 92, 96, 102, 117, 123, 129, 156, 167, 171, 173, 174, 178, 179, 181, 187, 189, 194, 204, 210, 225, 238, 242, 246, 249, 259, 268, 276, 298, 303, 305, 307, 308, 309, 326, 346, 347, 357, 358, 367, 378, 385
- Aksaçlı 278
- Aksakal 375, 383
- Aksakhalılpınarı 284
- Aksaklı 223, 300
- Aksalur 82, 136, 238, 290, 304, 372, 374
- Aksan 251, 253
- Akşar 18
- Aksaray 7, 9, 15, 24, 26, 27, 28, 29, 60, 67, 68, 72, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 85, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 98, 100, 101, 104, 106, 109, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 123, 124, 127, 128, 131, 134, 140, 141, 142, 143, 144, 147, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 162, 163, 167, 168, 170, 172, 182, 183, 186, 190, 194, 197, 198, 199, 204, 207, 208, 209, 212, 213, 214, 220, 221, 223, 224, 225, 227, 230, 231,

- 232, 234, 235, 237, 238, 239, 241, 117,
239, 241, 242, 244, 245, 246, 247, 248,
250, 252, 254, 255, 257, 259, 260, 261,
263, 264, 266, 267, 273, 274, 275, 278,
279, 280, 281, 283, 286, 287, 288, 289,
290, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 301,
302, 303, 305, 313, 314, 315, 320, 321,
323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330,
331, 334, 338, 339, 342, 344, 345, 346,
347, 349, 350, 353, 354, 355, 356, 357,
358, 359, 360, 361, 362, 363, 368, 369,
370, 372, 373, 374, 376, 378, 381, 383,
386, 387, 388, 389, 390, 393, 395, 397,
399
- Akşehir 60, 93, 96, 99, 274
Akşehri-Abad 18
Akseki 104, 174, 265, 328, 330, 374
Aksenir 72, 83, 86, 100, 144, 173, 225, 246,
251, 332, 333, 346, 348, 349, 352, 359,
368, 369
Aksenir-Abad 72, 86, 100, 144, 173, 225, 246,
251, 332, 333, 346, 348, 349, 352
Aksoku 104
Aksu 88, 104
Aksungur 104, 390, 393
Aktaş 37, 71, 95, 99, 104, 133, 162, 196, 213,
290, 361, 362
Aktaşderesi 95
Aktaşlı 136, 149
Aktaşözü 384
Aktol 321
Akuçkuyusu 267
Akviran 103, 129, 149, 236, 276, 382
Akyamaç 122, 170, 267
Akyazı 105, 182, 270, 271, 289, 389
Akyazı-Kuzviran 105, 270, 271
Akyurt 163, 168, 173, 179, 247, 256, 289, 296,
385
Alaaddinçayı 159
Alaaddinhacı 365
Alaaddinli 306, 365
Alaca 34, 35, 37, 40, 68, 75, 77, 79, 80, 81, 84,
86, 91, 92, 95, 96, 97, 101, 102, 103, 111,
121, 122, 130, 133, 135, 137, 139, 140,
156, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 170,
172, 176, 177, 178, 179, 180, 183, 184,
185, 187, 193, 195, 196, 198, 199, 200,
211, 217, 224, 225, 226, 228, 229, 230,
234, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 248,
249, 250, 251, 254, 256, 258, 259, 262,
264, 265, 268, 269, 272, 274, 283, 290,
292, 293, 297, 299, 300, 301, 305, 308,
310, 311, 312, 313, 317, 319, 326, 330,
332, 334, 335, 336, 337, 338, 340, 342,
343, 345, 347, 350, 353, 355, 356, 359,
363, 364, 366, 367, 377, 378, 379, 380,
385, 389, 390, 395, 398
- Alacaatlar 186
Alacaçayır 129, 197, 276, 298
Alacahan 100, 123, 181, 183, 202, 211, 220,
221, 235, 294, 328
Alacahisar 83
Alacahöyük 156, 165, 311
Alacaşar 252
Alaçayır 132
Alacıklı 73
Alaçorak 135, 149
Aladağ 119
Aladağlı 375, 383
Ala Dağlı 100, 244, 245
Aladağlı Bölüğü 375, 383
Aladdinhacı 152
Alagözlü 261, 277
Alahacılı 181
Alakaş 73
Alakilise 115, 132, 148
Alan 72, 198, 208, 257, 375
Alancık 198
Alanlı 195, 198, 199
Alaşa 186
Alasunak 301
Alaüddevle 67, 126, 127, 128, 180, 203, 385
Alay 191, 306, 352, 353
Alaybey 353
Alayundlu 53, 65, 85, 93, 257
Albostanlı 185
Alcılı 78, 184, 334
Alembeyli 77, 211, 274, 277, 296, 333, 357, 377
Alemdar 2, 216, 270, 288, 291
Alevi 53, 70, 92, 226, 243, 270, 364
Alibeğ 296
Alibeğinkörkuyusu 391
Alibeğli 39, 127, 276
Alibey 67, 130, 277
Alibey Hacı 130
Alicikli 79
Aliçorak 382
Aliçul 229

- Ali Dağlı 71, 100
 Ali Dede 129, 275
 Ali Efendiler 386
 Alifakih 79, 101, 130, 249
 Ali Fakihli 81
 Aligiri 94
 Ali Göranlı 306, 334
 Alihanarğı 206
 Ali Hanlı 111, 134
 Alihoca 137, 321
 Alikethüda 156
 Alikı 11, 45, 132, 227, 298, 352
 Alikocalı 143
 Ali Kulu 119, 129, 275
 Ali'li 154, 181, 296, 306, 334
 Alimbeği 375
 Alioğlu 163
 Aliözü 77, 98, 170, 177, 278, 289, 292, 347
 Ališ 375
 Alishah 263
 Ali Şah 263
 Alishar 174, 180, 263, 309, 375
 Alisharlı 131, 262, 377
 Ali Şarlı 99, 261
 Alişeyh 154, 184
 Ali Şeyh 129, 275
 Alişir 262, 263, 272, 305
 Alişirli 263
 Alişiroğlu 263
 Aliyardede 149
 Alıç 319
 Alıclı 79
 Alınpınarı 132, 261
 Alınyayla 276
 Alkaralı 191
 Alkızı 296
 Allahverdi 235
 Alören 137, 357
 Alp 63, 77, 257
 Alpağıl 335
 Alpağuz 254
 Alpavud 60
 Alpi 256, 257
 Alpkara 381
 Alpli 257
 Alpözü 131
 Alptekin 228
 Altay 55, 170, 213, 296
 Altılar 80
 Altın 7, 22, 36, 47, 48, 89, 103, 114, 142, 149,
 166, 167, 169, 174, 179, 180, 181, 190,
 208, 210, 214, 226, 236, 248, 249, 262,
 266, 274, 282, 288, 289, 294, 298, 299,
 304, 336, 342, 349, 350, 357, 362, 375,
 385, 389, 393, 397
 Altınbaş 75, 164, 170
 Altındağ 82
 Altınok 7, 62, 76, 78, 84, 158, 163, 166, 167,
 168, 169, 195, 225, 266, 274, 289, 316,
 318, 324, 328, 333, 395, 396
 Altıntaş 182, 350
 Altınyayla 13, 116, 153, 266, 298, 357, 359
 Altınyazı 223, 383
 Altıpınar 361
 Altun 261, 262
 Altunçanak 382
 Altundiğin 124, 280
 Altunhisar 26, 63, 75, 80, 90, 91, 152, 156, 158,
 169, 211, 213, 269, 305, 329, 331, 343,
 347, 350, 386
 Altınyayla 374
 Aluç 172
 Alveren 137
 Amasya 9, 34, 38, 40, 41, 42, 41, 58, 59, 67, 75,
 95, 104, 164, 218, 222, 280, 282, 329,
 330
 Ambarcı 155, 357
 Ambarcık 74
 Ambardere 312
 Amik 316
 Amizsarayı 262
 Ammar 154, 257
 Ana Beyli 251
 Anaçlı 251, 255
 Anamaslı 107, 180, 181, 195, 196
 Anar 159
 Anbar 274
 Anbarlı 103, 141, 142
 Andalsun 358
 Andican 232
 Andıkara 387
 Andriyas 17, 18
 Anduğu 25, 26, 93, 94, 101, 111, 113, 134, 169,
 174, 208, 232, 246, 288, 296, 320
 Ankara 9, 10, 12, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 34, 35,
 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48,
 49, 50, 55, 57, 58, 61, 68, 69, 71, 73, 77,
 82, 84, 88, 93, 104, 105, 112, 113, 124,

- 126, 133, 135, 136, 140, 142, 150, 152, 158, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 177, 179, 181, 184, 188, 189, 194, 200, 203, 204, 205, 208, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 220, 222, 224, 234, 240, 247, 249, 256, 261, 265, 269, 270, 282, 283, 285, 289, 290, 292, 295, 296, 300, 301, 304, 308, 309, 311, 312, 317, 322, 326, 327, 328, 333, 336, 341, 345, 354, 366, 367, 377, 380, 383, 385, 391, 394
- Antakya 56, 57, 58, 309, 316
- Antalya 59, 60, 96, 354, 371, 384
- Antep 68, 108, 115, 140, 165, 221, 259, 289
- Anzağır 14
- Anzağur 14, 98, 275
- Anzahar 227
- Apardı 116, 264, 306, 365
- Apaydın 181
- Arab 83, 86, 92, 124, 126, 129, 139, 140, 141, 142, 143, 146, 149, 151, 156, 159, 169, 175, 176, 189, 227, 262, 276, 291, 303, 331, 334, 346, 351, 354, 355, 364
- Arabistan 165
- Arablı 180
- Arabsun 11, 23, 24, 75, 167, 204, 205, 274, 296, 325, 326
- Araklu 385
- Aral 192, 278, 291
- Aral Gölü 291
- Arap 13, 47, 68, 89, 95, 98, 108, 137, 145, 148, 170, 220, 251, 252, 265, 280, 288, 300, 301, 304, 336
- Arapaçayı 246
- Arapça 53, 116, 203, 240, 264, 301
- Arapgir 9, 189
- Arapgirli 60
- Arapini 252
- Arapkir 364
- Araplı 145, 181, 199
- Arapuşağı 186
- Aras 369
- Arbişli 341
- Arbu 291
- Ardahan 104, 282
- Ardıç 109, 110, 172
- Arefeoğlu 95
- Argıncık 303
- Argu 343
- Argun 52, 306, 343
- Arguvan 140
- Arguz 343
- Arife-Arıklı 71, 94
- Arifegazili 73, 75, 94, 95, 165, 221, 294, 299, 343, 345, 357
- Arifeli 94
- Arıcı 179
- Arık 75, 94, 95, 234, 375
- Arıkazan 75
- Arıkbaşı 14, 94
- Arıklar 94, 206, 334, 375
- Arıklı 95, 137, 364
- Arıklıkargı 248
- Arıksarayı 94
- Arkıd 375, 383
- Arkıdkuyusu 383
- Arkun 343
- Armağanlar 93
- Armanlı 255
- Armudevli 262, 298
- Armudlu 156, 234, 239, 298, 342, 373
- Armutlu 337
- Arpaç 125
- Arpaçay 201, 282
- Arpalık 165, 182, 349
- Arpalıöyük 378
- Arsalıöyüğü 294
- Arslan 43, 44, 45, 49, 61, 99, 134, 149, 158, 168, 185, 238, 249, 278
- Arslanbükü 84, 307
- Arslanhacılı 149
- Arslantaş 125, 132
- Arslan Toğu 278
- Arslanuşağı 166
- Artıkargı 206
- Artuk-Abad 115, 203, 314
- Artuklu 203, 361
- Asablı 79
- Aşağışağcaşehir 310
- Aşağıalagöz 187, 278, 292, 359
- Aşağıbayat 89
- Aşağıbaydığin 279
- Aşağıçakmak 168
- Aşağıçavuş 390
- Aşağıçongar 79
- Aşağıçonkar 80
- Aşağıculha 312, 320
- Aşağıelmahacılı 318

- Aşağıeverek 353
 Aşağıfındıklı 82, 125, 200, 206, 208, 216, 217
 Aşağıgöndelen 327
 Aşağıhaciahmetli 186
 Aşağıkabakulak 94
 Aşağıkale 88, 347
 Aşağıkarakaya 99, 300
 Aşağıkarlık 226, 308
 Aşağıkavak 237
 Aşağıkavuk 386
 Aşağıkışla 97, 347
 Aşağıkıvıllı 39
 Aşağımahmutlar 47
 Aşağımersin 370
 Aşağımertuk 389
 Aşağıoba 149
 Aşağıovacık 85
 Aşağıöz 279
 Aşağıpınar 93
 Aşağışabanlı 70
 Aşağısaraylı 305
 Aşağışehir 310
 Aşağışeyh 375, 385
 Aşağışeyhler 245, 289, 380
 Aşağışeyhli 289
 Aşağıyazı 332
 Aşağızeytin 91, 202
 Asan 375
 Asar 347, 376, 384, 385
 Asarcık 329, 384
 Asarkavak 384
 Asaroğlu 384
 Asayış 396
 Asayışlı 79
 Aşçı 80, 209, 211, 212
 Aşdavul 42, 99
 Asen 246, 376
 Aşere-Asan-Rahme 375
 Asesler 94
 Aşga 363
 Aşguncuk 151
 Aşiret-i Cerid 28
 Aşiret-i Kavili 11, 242, 243
 Aşiret-i Küçükklü 26, 342
 Aşiret-i Muhacirin-i Acem 26
 Aşiret-i Sağcı 11, 272
 Aşireti Sarıkaraman 27, 323
 Asiyozgat 158, 167, 208, 295
 Aşıkhalilboğazı 382
 Aşıklar 327
 Aşıklaryolu 374
 Aşık Paşa 262, 264, 265, 290, 291
 Aşit 331
 Aslanbeğ 285
 Aslanlı 149
 Aslantaş 143, 170, 211
 Aşlıarmut 228, 341
 Aslıyüce 7, 317
 Asma 81, 375
 Asmakaradam 223
 Astarcı 375, 383
 Asudi 11, 136, 154, 331, 363
 Asudiye 11, 303, 331
 Asudlu 306, 331
 Aşut 331
 Aşutay 331
 Asya 55, 56, 58, 67, 106, 159, 193, 222, 223, 269
 Ata 166, 344, 345, 351
 Atatürk 61
 Atçeken 52, 70, 93, 204
 Atçekenargı 93
 Atçekenler 61, 93, 94, 147, 154, 204, 236, 246, 252, 281, 295, 342
 Atçekin 93
 Athanlı 104
 Atış 20
 Atıgan 283
 Atılğan 284
 Atkaracalar 51, 160, 356
 Atkıran-Kürtkılavuzu 73, 263, 271
 Atlantı 209
 Atlı 180, 317, 373
 Athioğlu 373
 Atmaca 60
 Atmalı 205, 221
 Atnalı 221
 Avanoğlu 96, 156, 208, 319
 Avanos 14, 25, 68, 87, 91, 127, 136, 138, 152, 155, 183, 193, 197, 207, 213, 219, 223, 225, 231, 241, 242, 247, 270, 286, 298, 302, 304, 308, 310, 319, 321, 331, 335, 344, 352, 353, 374, 397
 Avansarayı 79, 316
 Avareler 93
 Avcı 81, 144, 180, 261, 359
 Avcı Alili 180
 Avcıköy 223
 Avcılar 93, 101, 195

Avhatyaka 265
 Avlağı 41, 231
 Avonos 25
 Avşar 53, 59, 60, 65, 70, 95, 97, 99, 100, 102,
 109, 118, 120, 127, 141, 150, 153, 165,
 171, 172, 194, 195, 212, 219, 220, 224,
 233, 238, 251, 254, 257, 259, 263, 279,
 282, 285, 302, 303, 304, 305, 306, 307,
 313, 321, 328, 331, 333, 335, 343, 347,
 348, 355, 359, 362, 364, 365, 367, 373,
 374, 395
 Avşar Baba 303
 Avşar Çakalı 306, 362
 Avşarcık 221, 303, 331
 Avşarlı 303
 Avşarlıoğlu 304
 Avşarören 303
 Avşarpotuklu 303
 Avşarsöğüdlü 303
 Avu 302
 Avuç 257, 397
 Avuşar 302
 Ayacılı 81
 Ayağıbüyük 143, 144, 218, 286, 374
 Ayan 168, 394
 Ayarlıkbağları 178, 319
 Ayas 361
 Ayasun 326
 Ayaz 172, 306, 361
 Ayaz Dede 361
 Ayçiçeği 292
 Ayçiçek 218, 305
 Aydım 115
 Aydın 62, 99, 106, 108, 114, 115, 136, 167, 180,
 189, 203, 209, 221, 222, 230, 234, 306,
 337, 350, 351, 381
 Aydınçık 46, 75, 105, 200, 328, 384
 Aydınlar 85, 107, 133, 292, 305, 317
 Aydınlikevler 242
 Aydınşeyh 237
 Aydoğan 14, 113, 158, 244, 302, 358
 Aydoğdu 277, 358
 Aydoğmuş 139, 177, 223, 306, 351, 358
 Aygar 161, 307, 390, 393, 394
 Ayhan 292, 305, 321
 Ay Han 53, 65
 Ayhan Baba 321
 Ayıargacı 149
 Ayıklarağıl 363

Ayka 370
 Aylihul 229
 Aylı 116, 357
 Aynabey 186
 Aynalı 125
 Ayridam 331
 Ayridamlı 180, 306, 331
 Ayrılar 93, 306, 372
 Ayselpınar 338
 Aytaç 144, 268, 394
 Ayvadhacılı 363
 Ayvalı 77, 96, 139, 148, 155, 356, 357, 358, 389
 Ayvalıca 105
 Ayvatlı 135, 137, 186, 209
 Ayvazhacı 347
 Az 195, 199
 Azak 144, 147, 148, 333, 394
 Azatlı 152
 Azebler 185
 Azerbaycan 57, 63, 104, 162, 173, 176, 203,
 279, 281, 310, 371
 Azeri 56
 Aziz 306, 333
 Azizbeyli 293
 Aziziye 22, 30, 31, 32, 33, 333
 Azizli 255, 333
 Azizoglu 333
 Azılı 124
 Azlasun 369

B

Bababancı 81
 Babai 262, 276
 Baba İlyas 122, 129, 178, 262, 263, 264, 273,
 275, 299
 Baba İlyas Horasan-i 122, 129, 262, 263, 273,
 275
 Baba İshak 299
 Babai Tarikatı 262, 276
 Babalı 262
 Babaluk 351
 Baba Mansur 271, 281
 Babaoğlu 187, 347
 Baba Şadi 269
 Babaviranı 352
 Babayağmur 149
 Babi 262
 Babiş 262

- Babiş-Maliş-Hezik 262
 Babı 81, 90, 261, 262, 279
 Bab'ı-Altun 262
 Babı-Altun 261
 Babsu 20
 Babür 223
 Bacak 250
 Bacekanlı 104, 171
 Bacılı 82, 101, 111, 135, 162, 184, 185, 186,
 189, 190, 239, 307, 340, 341, 351
 Bademdere 142, 213
 Bademlik 251
 Badılı 11, 39, 205, 260, 261, 265, 266, 272, 273,
 289
 Bağcecik 98, 129, 276
 Bağcılı 81, 107, 121, 274, 317, 364, 374, 385,
 386, 395
 Bağdadi 375
 Bağdadlıviranı 174
 Bağdatlı 143, 181, 215, 280, 293
 Bağlama 153, 271, 305
 Bağlı 52, 70, 73, 76, 79, 81, 89, 90, 91, 93, 103,
 105, 111, 113, 114, 117, 127, 137, 138,
 146, 149, 156, 163, 165, 170, 175, 192,
 195, 203, 205, 209, 215, 216, 224, 227,
 239, 244, 251, 254, 256, 261, 266, 268,
 270, 278, 283, 284, 305, 311, 316, 324,
 337, 341, 343, 347, 349, 362, 390
 Bağlıca 81, 132
 Bağrancı 331
 Bağzik 118, 206, 207
 Bahaaddin 7
 Bahaddin 7, 80, 117, 156, 157, 224, 300
 Bahadır 46, 316, 318
 Bahadun 318, 369
 Baharözü 18, 21, 155, 288, 374
 Baharşey 68
 Bahcecik 98, 141
 Bahçeçi 356, 387
 Bahçeli 94, 207, 252, 354
 Bahri Avşarı 305, 306
 Bahsayışli 373
 Başıli 159, 264, 293, 295
 Başışli 159
 Bahtiyarlı 375
 Baiklü 11, 242, 243
 Bakan 394
 Bakanca 291
 Bakarcık 313
 Bakırdağ 33
 Bakırlı 174, 205, 209
 Baklaya 284
 Bala 23, 48, 70, 77, 84, 87, 111, 133, 135, 155,
 161, 163, 165, 168, 193, 205, 213, 214,
 265, 269, 278, 283, 285, 296, 301, 302,
 303, 308, 327, 336, 339, 367, 377
 Balaban 268, 269
 Balasagun 78
 Balcı 27, 29, 72, 106, 176, 305, 322, 323
 Bali 44, 136, 141, 142, 148, 180, 186, 238, 260,
 261, 262, 264, 265, 275, 287, 290, 333,
 334, 339, 366, 381
 Balibağı 265
 Bali-Baltı 44, 141, 142, 262, 333, 334
 Balışeyh 34, 48, 76, 91, 102, 103, 106, 111, 135,
 156, 160, 163, 167, 168, 176, 179, 184,
 200, 209, 210, 237, 240, 249, 256, 264,
 265, 270, 277, 280, 282, 283, 290, 293,
 318, 320, 339, 357, 367, 372
 Balyakup 311
 Balıbidik 265
 Balımsultan 359
 Balkanlar 57, 62, 63
 Balkanlı 81, 82
 Ballı 261, 264, 265
 Ballica 264
 Ballık 265
 Ballıoğlu 264, 265
 Ballı Yörükleri 261, 264
 Ballu 265
 Baltacımehmetpaşa 165, 240
 Baltalar 337
 Baltasarılar 170, 267, 334
 Baltı 44, 99, 136, 141, 142, 184, 238, 261, 262,
 287, 333, 334, 339, 381
 Balya 304
 Bankıca 375
 Barak 111, 139, 144, 145, 146, 147, 148, 180,
 235, 250, 259, 312, 367, 389
 Barak Baba 144
 Baraklı 97, 145, 300
 Barakobası 81, 145, 146, 339
 Barakoğlu 80, 145, 146
 Baran 93, 162, 377
 Bardak 151, 327
 Bardakçı 111, 151, 187
 Barkağı 325
 Barkan-ı Büzürk 349

- Barlık Irmağı 63
 Barsah 374
 Barsak 374
 Barsama 87
 Barshan 374
 Barsullar 57
 Başakpınar 309
 Basansarnıç 253
 Başarun 306
 Başbusak 247
 Başçatak 98
 Başçoban 100
 Başdere 239, 304, 319, 321, 327, 356, 373, 374
 Başgetiren 375, 382
 Başgötüren 382
 Başhoroş 351
 Başın 236
 Başıbüyük 306, 337
 Başbüyük 225, 337, 338
 Başkışla 129, 132, 262, 276
 Başköy 250, 327, 382
 Başkurt 37
 Basmakçı 305
 Başoğlu 312
 Başören 246
 Başpınar 199
 Başviran 197
 Başyağmur 224
 Başyakalaç 295
 Battal 26, 133, 166, 167, 200, 389
 Battal Gazi 26
 Batulu 272
 Batum 289
 Bayad 111, 153, 189
 Bayadözü 80
 Bayan 92, 96, 111, 157, 158, 170
 Bayan-lı 158, 170
 Bayanpınar 105, 106, 157, 240
 Bayat 34, 38, 39, 52, 53, 54, 55, 60, 65, 69, 70, 79, 84, 86, 91, 92, 95, 96, 97, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 111, 118, 126, 127, 141, 145, 146, 151, 153, 155, 156, 157, 159, 161, 162, 163, 166, 173, 176, 177, 178, 179, 187, 200, 202, 203, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 224, 226, 228, 237, 244, 245, 247, 250, 256, 259, 260, 264, 265, 266, 269, 273, 277, 283, 286, 289, 293, 299, 300, 301, 305, 312, 317, 319, 324, 325, 329, 341, 343, 352, 362, 364, 366, 367, 377, 379
 Bayautlar 63
 Bayburt 74, 269
 Baydığın 279, 280
 Baydili 261
 Bayhasan 275
 Bayındır 10, 37, 50, 52, 53, 65, 72, 74, 76, 77, 78, 90, 93, 124, 125, 126, 137, 141, 147, 186, 189, 283, 284, 293, 355, 374, 376
 Bayır 185, 186
 Bayraktar 216, 397
 Bayramçay 186
 Bayram Dede 369
 Bayramdığın 357
 Bayram-i 356
 Bayramoğlu 73, 92, 369
 Bayramören 49, 50, 63, 78, 170, 171, 184, 245, 256, 265, 269, 283, 289, 292, 338, 341, 353, 371
 Bayrampınarı 277
 Bayramuşağı 171, 369
 Bayrek 74
 Bayrektepe 139
 Baytar 272
 Baytarcık 129, 276
 Baziki 205, 206, 207, 242, 243
 Bazlamaç 43, 107, 135, 180, 187, 189, 358
 Bazlamaçlı 306, 358
 Bazlamaçpınarı 135, 143
 Bebli 139, 389
 Bedel 19, 65, 142, 361, 373
 Bedesten 240
 Bedil 260, 261, 272, 289
 Bedirli 13, 116, 207, 398
 Bediroğlu 113, 207, 276
 Bedrem 90
 Beğçeğizli 180, 262, 286
 Beğdik 326
 Beğdili 52, 53, 65, 94, 96, 103, 104, 117, 129, 137, 139, 157, 184, 193, 203, 205, 214, 246, 260, 261, 268, 272, 275, 276, 283, 288, 290, 291, 298, 299, 300, 301, 322, 323, 343, 351, 374, 396, 397
 Beğdonlu 262, 284
 Beğdüz 53, 65
 Beğgeldi 375, 383
 Beğli 125, 127, 132, 144, 146, 174, 237, 262, 299, 306, 333, 375
 Beğlice 280

Beğlikli 306, 359
 Beğlikli Avşarı 359
 Beğlüabdul 132
 Beğmiş 140
 Beğmişhacılı 138
 Beğmüşlü 262, 268, 297
 Beğpınar 113
 Beğtecük 382
 Beğtimur 107, 251
 Beğ Timur 251
 Beğviran 12, 281
 Behil çayı 289, 294
 Behil Nehri 227
 Behram 73, 84, 107
 Behramoğlu 84
 Behrampınarı 84, 190
 Bekarlar 372
 Bekaroğlu 104
 Bekdik 180, 202, 284, 316, 323, 324, 326, 327, 373
 Bekdikli 323
 Bekduk 326
 Bekir 29, 87, 97, 139, 142, 181, 191, 192, 193, 216, 218, 241, 242, 251, 352
 Bekir İsa 241, 242
 Bekirli 29, 181, 241, 385, 397
 Bekki 327
 Bekli 327, 373
 Bekmezci 259
 Bektaş-i 61, 122, 140, 142, 144, 148, 267, 377
 Bektaşlı 82, 94, 118, 120, 145, 151, 245, 299, 331, 338, 339, 355, 358, 381, 388
 Bektaşoğlu 165
 Bektüki 326
 Belbarak 145, 257, 340
 Belcik 19, 156, 177
 Belen 71, 152, 180, 306, 371, 376, 389
 Belencer 371
 Beleni 49, 341
 Belenli 49, 371
 Belenlice 391
 Belentarla 20, 152
 Beliç 287
 Beliceler 272
 Belkar 123
 Belkavak 228, 351, 357, 367, 380, 394
 Belören 208
 Belpınarı 357
 Belviran 31, 135, 151, 237, 355, 369

Bendeli 266, 267
 Benice 272
 Benlihasan 131, 319
 Berber 180, 306, 352
 Berber-li 306
 Berberoğlu 352
 Bereke 309
 Bereketli 26, 131, 174, 205, 222, 361
 Beriye 165, 174
 Berk 86, 95, 124, 126, 129, 139, 140, 141, 142, 143, 146, 149, 151, 159, 189, 262, 276, 291, 303, 351, 354, 355, 364
 Berke Han 278
 Berle 141, 230
 Berzüklü 206
 Beşbacak 177
 Beşbıçak 135
 Beşdam 108, 356
 Beşdepe 245
 Beserek 133, 136, 320
 Beşikler 273
 Beşikli 88, 355
 Beşiktepe 148
 Besim 86
 Beşkız 71, 216, 217, 218, 226, 233, 307
 Beşler 389
 Besni 123, 164, 165, 332
 Beşpınar 140, 378
 Beştok 346
 Beyağıl 343
 Beyargı 301
 Beyazitoğlu 61
 Beyazıtçardağı 149
 Beyazıtlı 158, 159
 Beyazitoğulları 60, 61, 158, 261
 Beyçeğüzlü 375, 383
 Beydağı 119, 286
 Beydik 326, 327, 382
 Beydili 261, 289
 Beygazi 206
 Beyköy 15
 Beylerbeyi 115, 316, 341, 345
 Beylihisar 83
 Beyobası 167, 357
 Beypınar 20, 153, 397
 Beyşehir 9, 60
 Beyzade 250, 254, 365
 Beyzavi 206
 Bezaran 61

- Bezeyan 205
 Bezgar 239, 240
 Bezir 360
 Bezirci 206, 306, 360
 Biberoglu 166, 169
 Bicanviranı 209
 Bice 174
 Biçer 186, 273
 Bicikler 101
 Bidil 306, 360, 375
 Biğa 167, 304
 Bilece 270
 Bilecen 272
 Bilecik 19
 Biliği 306, 360
 Birceherikli 80
 Bircekuyu 140, 387
 Bircepınar 113
 Birdam 172, 180
 Birecik 71, 115, 181, 238
 Birk 395
 Birtam 172
 Bisanlı 63, 180
 Bişek 170, 200
 Bizans 10, 35, 36, 38, 58, 110
 Bizkıran 231
 Bıçağıuzun 375, 386, 387
 Bılıkaydın 207
 Bıynk 218, 233
 Bıynkaydın 167, 168, 207
 Bıynklı 203, 233, 261, 335, 337, 339
 Bıynkoğlu 218, 233, 339
 Bocalı 11
 Bodecekler 257
 Bödre Bölük 81, 83
 Bodurga 244, 355
 Boğacık 86, 211, 379
 Boğaderesi 115, 386
 Boğanlı 170
 Boğaöyük 386
 Boğası 141, 142
 Boğavirani 383
 Boğa Viranı 375, 383, 386
 Boğaz 51, 161, 235, 294, 305
 Boğazağıl 351
 Boğazçaatağı 174
 Boğazcumafakılı 268
 Boğaziçi 102, 139, 163, 197, 288, 294, 388
 Boğazkale 34, 38, 68, 70, 73, 78, 90, 92, 103, 108, 109, 117, 122, 131, 133, 134, 136, 138, 143, 146, 160, 161, 162, 179, 180, 188, 208, 218, 226, 231, 235, 239, 240, 246, 258, 259, 268, 269, 301, 307, 312, 317, 319, 325, 333, 335, 346, 364, 371, 377, 383, 384, 385, 392, 394
 Boğazkaya 353, 395
 Boğazköy 38
 Boğazkuyu 325
 Boğazlıyan 22, 44, 46, 75, 79, 96, 115, 118, 143, 149, 155, 156, 166, 177, 194, 195, 200, 208, 212, 214, 255, 273, 295, 300, 301, 338, 340, 345, 349, 350, 351, 371, 380, 391
 Boğazönü 209
 Böğülcek 388
 Bohacı 186, 306, 367
 Bolatçık 200, 224, 225, 308
 Boluca 310
 Bölücek 82
 Bölükbaşı 223
 Bor 11, 25, 26, 27, 63, 68, 69, 70, 73, 74, 77, 80, 81, 85, 88, 90, 91, 94, 99, 111, 127, 134, 137, 144, 153, 156, 158, 163, 169, 171, 176, 183, 188, 193, 197, 198, 204, 210, 212, 213, 222, 231, 232, 234, 236, 239, 241, 246, 251, 264, 269, 281, 282, 289, 293, 296, 302, 303, 305, 308, 309, 311, 321, 327, 330, 331, 335, 338, 343, 346, 350, 355, 358, 373, 388
 Borabul 252
 Boran 12, 130, 193, 275, 304, 360
 Boranderesi 103
 Borçalı 281
 Börklü 70, 83, 220
 Börkvirani 295
 Borsuk 67
 Boruklu 52, 181
 Borukluhimmetuşağı 181
 Boruklukelismailuşağı 181
 Borukluömeruşağı 181
 Boruklusolakuşağı 181
 Borukluuzunalıuşağı 181
 Borular 251
 Bostanboğazı 152, 388
 Bostancı 152, 268
 Bostancı Çelebi 152
 Bostanlı 152, 157, 268
 Boşabat 219, 277, 322

- Boyacıoğlu 283
 Boyalı 101, 180, 310, 330, 338, 351, 355
 Boyalıca 178
 Boyalık 47, 80, 132, 265, 319
 Boynuinceli 27, 52, 78, 221, 306, 322, 323, 324, 325, 330, 360, 371, 372
 Boynuyoğun 363
 Boynuyoğunlu 181, 234, 324
 Boynu Yumru 203, 234
 Bozanderesi 261
 Bozarmut 70, 141, 159
 Bozat 247
 Bozatlı 33, 84, 148, 157, 201, 256, 259, 289, 369
 Bozbey 248
 Bozboğa 137
 Bozca 14, 152, 244, 247, 304, 306, 310, 352, 371
 Bozca-Gürceviran 247
 Bozcalı 60, 137, 169, 247
 Bozcaoğlan yaylası 247
 Bozcaviran 247
 Bozcayar?? 186
 Bozcayurt 91, 247
 Bozdemir 259
 Bozdoğan 120, 360, 375
 Bozkır 192, 257, 375, 386
 Bozkırlı 52, 137, 212, 251, 386, 387
 Bozkırlıoğlu 386
 Bozköy 227
 Bozkoyunlu 262, 298
 Bozkurd 64
 Bozkurt 52, 63, 126, 129, 248
 Bozkuş 141, 230
 Bozlapa 93
 Bozlar 273
 Bozlu 208, 262, 298
 Bozoğlu 248, 384
 Bozok 9, 10, 11, 12, 22, 24, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 67, 72, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 83, 87, 93, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 107, 109, 111, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 124, 125, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 148, 68, 148, 149, 151, 154, 155, 156, 159, 161, 165, 166, 167, 168, 169, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 195, 196, 200, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 215, 216, 218, 221, 222, 225, 230, 236, 237, 238, 239, 241, 244, 245, 247, 248, 249, 255, 256, 257, 258, 261, 262, 263, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 275, 276, 277, 280, 282, 283, 284, 285, 287, 291, 293, 294, 295, 298, 300, 301, 303, 307, 310, 314, 315, 318, 319, 320, 324, 325, 333, 334, 335, 336, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 346, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 365, 366, 367, 371, 381, 382, 383, 384, 393, 395, 396, 397, 398
 Bozoklu 60, 67, 68, 98, 103, 168, 226, 259, 296, 396
 Bozoklu Celal Baba 60
 Bozokluoğlu 68
 Bozok yaylası 68, 72, 133
 Bozöyük 263
 Boztepe 103, 118, 137, 166, 178, 187, 215, 229, 303, 305, 308, 315, 319, 322, 329, 339, 357, 367, 385, 398
 Bozulus 52, 65, 71, 118, 122, 141, 146, 180, 181, 182, 199, 210, 221, 223, 227, 235, 238, 241, 242, 247, 261, 262, 266, 287, 288, 298, 301, 306, 319, 334, 335, 342, 362, 396
 Bucak 51, 79, 174, 294, 306, 361, 384
 Bucakargı 261
 Bucakkışla 361
 Bucakkuyu 234, 361
 Bucak'lı 306, 361
 Bucaklı 361, 375
 Budak 10, 37, 47, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 79, 80, 85, 86, 90, 92, 94, 95, 101, 102, 105, 113, 114, 124, 130, 131, 133, 135, 137, 138, 139, 147, 151, 155, 157, 163, 172, 178, 180, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 197, 199, 203, 206, 207, 209, 216, 219, 223, 232, 237, 238, 239, 246, 253, 263, 264, 265, 266, 270, 274, 276, 277, 278, 279, 288, 293, 299, 300, 301, 310, 311, 315, 322, 327, 339, 340, 342, 346, 353, 366, 367, 375, 376, 377, 378, 384, 385, 391, 394, 396
 Budakkaya 132
 Budakoğlu 80
 Budakören 184
 Budak-özü 10, 37, 47, 70, 71, 72, 73, 75, 85, 86, 90, 92, 94, 95, 101, 102, 105, 113, 114,

- 124, 130, 131, 133, 135, 137, 138, 139,
151, 155, 157, 163, 172, 178, 185, 186,
187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 195,
197, 199, 206, 207, 216, 219, 232, 237,
238, 239, 246, 253, 263, 264, 265, 266,
274, 276, 277, 278, 279, 288, 293, 299,
300, 301, 310, 311, 315, 322, 327, 339,
340, 342, 346, 353, 366, 367, 375, 376,
377, 378, 384, 385, 391, 394, 396
- Budalı 113, 123
Budran 382
Buğdüz 335
Büğdüz 28, 125, 164, 168, 174, 251, 320
Buget?? 106, 305
Buğra 325, 387
Buğraöyüğü 245
Buğu 27
Buhara 73
Bükböğrek 309
Büklüce 338
Bükü 84, 363
Bukurcuk 313
Bulak 360
Bulaklı 306, 360
Bulargu 381
Bulduk 120, 252, 360
Bulduklar 93, 252
Bulduklu 251
Bulgar 57, 241, 268, 381
Bulgarlı 381
Bulgurlu 177, 215, 294, 306, 327, 365
Bulucan 20, 21
Bulut 81, 187, 271
Bündüz 137
Büngeşik 259
Bunsuz 306, 361
Bünyan 12, 30, 31, 32, 33, 88, 97, 98, 102, 108,
116, 121, 126, 127, 131, 133, 134, 136,
137, 141, 152, 153, 156, 168, 169, 183,
196, 197, 198, 202, 219, 220, 224, 225,
235, 241, 247, 248, 258, 296, 297, 305,
308, 309, 318, 319, 320, 321, 337, 339,
344, 346, 347, 352, 353, 361, 370, 374,
388, 399
Bünyanülhamit 32, 282
Burç 102
Burgar dağı 381
Burhan 2, 131, 252, 306, 334, 360
Burhaniye 131
Burhan'lı 306, 360
Burhanviranı 209
Burna 81, 82, 296
Burna-Ediği 81, 82
Burnaz 82
Burnukara 112, 231
Bursa 333
Burtalan 306, 360
Burun 80, 137, 306, 319, 353, 373
Burunağıl 153, 237, 353
Buruncuk 95, 138, 353
Burungüz 304
Burun Kesinli 373
Burunkışla 46, 353
Burunören 353, 361
Burunsuz 125, 342
Buryat 83
Busgut 291
Büyükabdiuşağı 76, 96, 187, 308, 346
Büyükayhan 321, 344
Büyükbahçeli 75, 106, 278
Büyükbattal 76
Büyükbaydığın 279
Büyükburunağıl 378
Büyükçakır 292
Büyükcamili 226, 250, 334, 343
Büyükcanlı 158, 344
Büyükceceli 308
Büyükdivan 115, 265
Büyükdona 265
Büyükdüvenci 86, 198, 325
Büyükgümlen 176, 220
Büyükgüzel 352
Büyükhacıbey 380
Büyükhırka 84, 178, 183, 211, 239, 265, 283,
311, 317, 326, 337
Büyükincirli 200, 305
Büyükkabaktepe 105
Büyükkaraman 356
Büyükkaramanlı 31
Büyükkaraseki 287
Büyükkayapa 223
Büyükkeşlik 68, 242, 248
Büyükkesrik 13
Büyükkızıl 184, 308
Büyükköpekli 346
BüyükümArmut 318
Büyükkünye 372
Büyükülü 187

Büyükmahal 162
 Büyüknefes 183, 189
 Büyükoba 75
 Büyükören 128, 213
 Büyüköyük 280
 Büyükpınar 79
 Büyükpolatlı 107, 184, 189, 190, 198, 259, 268,
 317, 385, 386
 Büyüksöbeçimen 303, 319, 398
 Büyüktefle 73, 357
 Büyüktopaç 254
 Büyüktoraman 74, 162, 176, 222, 269, 337
 Büyüktuzhisar 44, 98
 Büyükyaglı 47, 102, 156, 186, 312, 317, 335,
 366
 Büyükyakacak 375
 Büyükyüreğir 112, 151
 Büyülü 187, 190
 Buzlu 262, 373
 Büzürk 175, 303, 349

C

Çaça 89
 Caca Bey 88
 Cacalı 88
 Cacıklar 77, 137, 325, 356, 357
 Çadır 72, 102
 Çadırdıç 71, 121, 289
 Çadırhöyük 102
 Çadırlı 52, 181, 182
 Çadırlıhacıyusuf 343
 Çadıronu 273
 Caf 286, 344
 Cafcaf 343, 344
 Cafer Baba 332
 Caferli 289, 293, 306, 332
 Caferoğlu 333
 Çağal 390, 393
 Çağal-Aygar 390
 Çağatay 7, 132, 135
 Çağıl 288
 Çağırın 287, 288
 Çağıranlı 15, 139, 145, 168, 180, 181, 250,
 262, 287
 Çağışdan 177
 Çağlalı 132
 Çağrı Bey 57
 Çağsak 33, 40, 231, 272, 350, 373

Çak 370
 Çakal 71, 111, 164, 165, 166, 180, 200, 277
 Çakal Bayadı 165
 Çakallı 165, 362
 Çakalviranı 277
 Cakcak 343, 344
 Cakcaklı 343
 Çakılkaya 225
 Çakır 150, 190, 193, 200, 211, 261, 291, 292,
 360
 Çakırağıl 292
 Çakırbağ 292
 Çakırhacılı 43, 168, 291, 292
 Çakırhasan 124
 Çakırkiran 292
 Çakırköy 292
 Çakırlar 292
 Çakırlı 137, 193, 291, 292, 293
 Çakıroğlu 87, 288, 292, 293
 Çakırşeyh 372
 Çakmak 71, 96, 97
 Çakmak Dede 96
 Çakmakdüzü 96
 Çakur 291
 Çalağıl 132
 Çaldıran 60, 158
 Çalica 379
 Çalıklı 90, 118, 185, 241, 247, 304, 347
 Çalım 312
 Çalış 152, 265
 Çalışkan 35, 84, 140, 187
 Çallı 22, 116, 397
 Çalman 218
 Çalmuk 218, 233
 Çaloğlu 79, 136
 Çaltaderesi 384
 Çaltıcak 151, 164, 239
 Çaltıpınar 91
 Çalupalma 79
 Çalyayla 265, 278
 Çamardı 11, 25, 26, 102, 124, 130, 131, 137,
 142, 182, 197, 208, 212, 213, 222, 302,
 305, 319, 335, 361
 Cambaz 299, 306, 361
 Camcı 65
 Camigeçidi 305
 Camikebir 106, 198, 250, 289, 311, 335
 Camili 152, 195, 250, 329
 Camiliören 239

- Çamkırı 37
 Çamlıbel 342
 Çamlıca 257, 290
 Çamlıdağ 208, 209
 Çamlıgüney 105, 176
 Çamoluk 227, 357
 Çamsarı 181
 Çamur 196
 Çamurabatmaz 196, 389
 Çamurçardağı 136
 Çamurlu 74, 113, 136, 139, 196, 287, 288, 291, 337
 Canaddresi 140
 Çanakçı 79, 101, 180, 269, 343, 346
 Çanakkaya 343
 Çanakkuyu 343
 Çanaklı 93, 341, 342, 343
 Çanakpınar 343, 398
 Canbeğ 104
 Canbeğli 104
 Canbek 103, 104, 105
 Çandarlı 69, 180
 Çandır 45, 81, 116, 121, 140, 180, 185, 212, 236, 249, 278, 293, 319, 336, 337, 338, 375
 Çandırkuyusu 253
 Çanga 77
 Canik 9, 41, 67
 Canibek 105
 Çankal 76, 77
 Çankar 80
 Çankırı 7, 34, 36, 37, 41, 47, 49, 50, 51, 58, 59, 60, 61, 69, 75, 77, 78, 79, 82, 84, 86, 88, 89, 96, 98, 99, 101, 105, 106, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 121, 127, 128, 130, 136, 143, 146, 147, 149, 151, 157, 159, 160, 163, 165, 166, 167, 168, 171, 172, 173, 176, 177, 178, 187, 194, 198, 199, 200, 204, 207, 209, 212, 214, 217, 220, 222, 227, 229, 236, 237, 241, 242, 244, 246, 248, 249, 255, 256, 257, 261, 262, 265, 266, 270, 273, 277, 278, 280, 282, 283, 287, 292, 294, 297, 303, 305, 308, 310, 312, 313, 314, 317, 322, 325, 332, 335, 336, 338, 340, 342, 344, 347, 349, 350, 351, 354, 355, 357, 365, 367, 376, 384, 389, 390, 391, 394, 396, 398
 Çankırı Keskin'i 47, 49, 78, 89, 147, 149, 167, 199, 266, 357, 376, 389
 Canova-Cancin 297, 331, 347
 Canpolat 208
 Çapa 154
 Çapaklı 363
 Çapalı 375
 Çapanoğlu 36, 130, 158, 212, 273
 Çapanoğulları 161, 250
 Çaparkayı 70, 182, 357, 395
 Çaparzade 130
 Çaput Baba 221
 Çar 29
 Carcurlu 149
 Çarçurlu Bala 135
 Çardak 117, 127, 141, 152, 154, 160, 161, 181, 197, 236, 250, 354
 Çardaklı 111, 133, 160
 Çarık 291, 364, 385
 Çarıkıuyusu 237
 Çarıklı 60, 180, 192, 193, 296
 Çarkavak 29
 Çarşıcuma 268
 Çarşidere 226
 Çartiğin 298, 387
 Çaruğ 291
 Çat 43, 87, 116, 150, 153, 158
 Çatak 76, 146, 206, 250, 377, 379, 380
 Çatak-Kavas 76, 206
 Çatal 123
 Çatalarkaç 223
 Çatalbaş 224
 Çatalçonkar 79
 Çatalin 249
 Çatalkaya 87
 Çatalkışla 71, 137
 Çatallı 102, 124, 179, 217
 Çatallıhamisbeyli 371
 Çatallıkarakoyunlu 208, 308
 Çatalmehsed 249
 Çataloğlu 87, 165
 Çataloluk 74, 197
 Çatalpınar 389
 Çatalsu 241
 Çatalviran 136, 155
 Çatin 248
 Çatkilise 196
 Çatmapınar 259
 Çatpınar 239
 Çatrıviran 320
 Ca-ungar 58

- Çavdar 317, 373
 Çavdarlı 321
 Çavuldur 53, 65
 Çavuş 73, 86, 87, 88, 90, 102, 106, 162, 165, 195, 196, 347
 Çavuşağa 87
 Çavuşbaşı 87, 152, 233, 312, 325, 326
 Çavuşini 87, 127, 213, 374
 Çavuşlar 86, 87, 88, 234
 Çavuşlarderesi 87
 Çavuşlu 86, 87, 88, 180
 Çavuşoğlu 87, 88
 Çay 7, 86, 91, 95, 156, 157, 163, 180, 181, 272, 293, 301, 358
 Çayağı 247
 Çayağıl 251
 Çayağzı 88, 95, 174, 187, 339
 Çayan 122, 167, 181, 396
 Çaybaşı 41, 123, 124
 Çaybaşık 98, 124
 Çayeli 88, 292
 Çayet 363
 Çayhatap 40, 157, 350
 Çayınbağları 174
 Çayıralan 22, 44, 45, 87, 91, 101, 103, 161, 226
 Çayırşeyhi 22, 44, 103, 141, 142
 Çaykışla 46, 143, 149, 249, 284
 Çayköy 157
 Çaykula 157
 Caylav 170
 Çaylı 330
 Çaylıca 258, 381
 Çayoba 157, 305, 318
 Çaypınar 116, 272
 Çayseki 164
 Cebekkeşiran 347
 Cebel-i Ali 33
 Cebel-i Atik 343
 Cebel-i Erciyes 33
 Cebel-i Kozan 11, 12, 21, 46, 212, 314, 389
 Cebel-i Kozan-ı Şarki 12
 Çebişler 139, 156, 179, 286, 329
 Cec Baba 367
 Ceceli 88, 89, 181, 323, 340, 366, 367
 Çeçeli 366, 367
 Cehribaş 211
 Çekerek 45, 46, 68, 98, 115, 125, 149, 151, 186, 189, 198, 200, 206, 221, 261, 273, 277, 288, 289, 292, 293, 296, 301, 305, 312, 317, 358, 395
 Cekerin 284
 Çekik 291
 Ceklenlü 111
 Celal Baba 60, 295
 Celalettin Harzem Şah 282
 Celali 21, 61, 93, 108, 120
 Çelebi 35, 37, 59, 61, 72, 75, 76, 77, 78, 95, 96, 97, 102, 103, 109, 129, 135, 152, 162, 163, 164, 178, 193, 219, 237, 241, 248, 256, 262, 263, 266, 270, 275, 290, 291, 296, 306, 312, 329, 345, 351, 364, 375, 385, 396, 398
 Çelebibabağ 250
 Celeboğlu 347
 Çelen 251, 253
 Çelenlice 253
 Celep 306, 347
 Celep'oğlu 306, 347
 Çelik 130, 158, 171, 189, 211
 Celikanyurdu 24
 Celilkırı 137
 Çelteke 150, 228
 Çeltik 232
 Cemal 141, 230, 251, 290, 398
 Cemal Bey 251
 Cemalkışla 251
 Cemaller 251
 Cemalli 251
 Cemaloğlu 187
 Cemalviranı 251
 Cemele 390, 393, 397, 398, 399
 Çemelü 180, 397
 Çemenli 399
 Cemil 85, 252, 357, 373, 374
 Cemilbey 43, 100, 211
 Cender 186, 228, 232
 Cendere 186, 283
 Çengelli dağı 268
 Cengeruşağı 81
 Çengidenk 186
 Cengizhan 79
 Çepni 22, 53, 60, 65, 93, 124, 129, 131, 132, 134, 206, 226, 276, 290, 336, 337, 353, 374
 Çepniçungar 22, 103
 Çepnisağır 280
 Çepni yolu 290
 Cerban 306, 362

- Çerçi 96
 Cerid 28, 83, 154, 180, 181, 303, 321, 361, 391, 396, 397
 Ceridi 390, 391, 396, 397
 Ceridoğlu 389, 390
 Ceriganlı 209, 211
 Cerihi 73
 Çerikli 47, 160, 212, 312, 393
 Cerit 54, 61, 152, 168, 228, 230, 259, 300, 306, 358, 374, 389, 390, 396, 397
 Ceriti 390
 Ceritkale 389
 Ceritli 390
 Ceritmüminli 177, 300, 389
 Ceritobası 156
 Ceritoğlu 389, 390
 Çerkeş 50, 51, 69, 77, 78, 85, 88, 91, 98, 105, 106, 107, 136, 160, 166, 170, 172, 176, 177, 192, 200, 207, 229, 230, 240, 244, 248, 261, 278, 286, 289, 292, 293, 297, 303, 322, 347, 364, 384, 385
 Çerkez 44, 48, 184, 279
 Çerkezoğlu 359
 Çeşme 317
 Çeşmeören 319
 Çetederesi 244
 Çetinkaya 17, 142, 267
 Cevanşir 321
 Cevheri 289, 293, 332, 334
 Çevirmehan 21
 Cevizli 162, 228, 242, 243, 309, 349
 Çevlik 151
 Cevni 306, 358, 362, 369
 Cevni-coma 362
 Çevreli 195, 196, 239, 347
 Ceyhan 227, 230, 232, 336, 380, 381, 397, 398
 Ceyhan Nehri 227, 230, 232, 336
 Ceyhun 278, 309
 Ceyhun Irmağı 278
 Charsianon 10
 Cibran 61
 Cice 88
 Çiçe 88
 Çiçekçiğülleri 156, 157
 Çiçekdağı 34, 47, 48, 68, 73, 75, 87, 88, 95, 96, 100, 102, 104, 121, 127, 153, 155, 156, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 169, 170, 172, 173, 181, 182, 187, 189, 192, 193, 198, 200, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 211, 215, 216, 217, 221, 224, 225, 229, 233, 236, 237, 246, 247, 256, 262, 264, 268, 269, 284, 286, 288, 289, 290, 302, 303, 305, 307, 310, 312, 315, 319, 325, 329, 339, 340, 341, 342, 346, 357, 359, 366, 376, 377, 380, 389, 393, 394, 395, 396
 Çiçekhan 155
 Çiçekli 13, 59, 67, 102, 106, 111, 154, 155, 156, 157, 177, 180, 181, 184, 186, 213, 269, 315, 351, 357, 366
 Çiçeklikeller 102, 109, 155, 227, 265, 277, 339, 356, 357, 394
 Çiçekli tepe 155
 Çiçekközü 17, 175
 Çifte 148, 309
 Çiftehan 27, 202, 343, 373, 390
 Çifteler 234, 259
 Çiftevi 96, 164, 375
 Çiftliği 35, 192, 270
 Çiftlik 26, 70, 73, 116, 130, 140, 147, 152, 175, 195, 211, 226, 280, 305, 307, 333, 377
 Çiğdeli 215
 Çiğdemli 306, 362, 367
 Çiğil 374
 Çiğinağıl 323
 Cihanbeğli 104, 105
 Cihanpaşa 95
 Çikhasan 97, 242
 Çil 91
 Çilbekiroğulları 91
 Cilian 104
 Çiller 327
 Çilli 73, 91
 Çiloğlu 91
 Çilviran 155
 Çime 338, 397, 398
 Çimeli 90, 103, 180, 181, 397, 398
 Çimen 172, 397, 398, 399
 Çimenci 397
 Çimenherek 398
 Çimenini 196, 397
 Çin 53, 55, 309
 Cinali 389
 Cingöz 306, 358
 Çinliler 56
 Cirit 389, 390
 Ciritçi 389, 390
 Çit 21, 146

Çitili 227, 229, 230
 Civrıdöyüğü 114
 Çivril 128, 306, 362
 Çizmeli 357
 Çıkırık 70, 187, 305
 Çıldır 282
 Çınar 144, 162, 297, 375, 381, 385
 Çınarlı 16, 252, 290
 Cırcır 343
 Cırçır 19, 20, 130, 329
 Cırfınlı 137, 162
 Cırgadan 135
 Cırlavuk 71, 280
 Çıtak 377, 378, 379
 Çoban 71, 89, 94, 100, 101, 218, 238, 242, 243, 293, 367, 396
 Çoban Baba 100
 Çobanbeğ 100
 Çobandivanı 101, 182, 245
 Çobanhacı 101, 103
 Çobanhüseyin 315
 Çobankaya 101, 122, 316
 Çobanlar 100, 101
 Çobanlı 100, 101
 Çobanlıca 101
 Çobanlı Etraki 101
 Çobanoğlu 100, 101, 177, 299
 Çobanoğulları 41, 61, 101
 Çobanotağı 101, 107, 111, 177
 Çobansalar 360
 Çobanviranı 101
 Coğul 183, 237, 247, 271, 311, 341, 390
 Coğun 298
 Coğunhacı 273
 Coğutur 370
 Çokağıl 135
 Çökelek 52, 117, 181, 182, 208
 Çokunsaray 174
 Çokviran 368
 Colab 108, 114, 145
 Çolak Baba 294
 Colap 76, 114, 340
 Colap Nehri 76, 114, 340
 Çomakderesi 155
 Çomaklı 193, 254, 305
 Çomar 80, 81, 133, 195, 226, 312
 Çömelek 223
 Çömlekçi 266, 268, 314, 386
 Çomluderesi 313

Çomu 95
 Çongar 58, 70, 79, 80, 85, 111, 116, 146, 177, 180, 238, 278
 Çongaroğulları 80
 Conger 80, 81
 Çonkarya 79
 Çonkur 80
 Çöplü 61, 178, 180, 181, 296, 306, 311, 332, 347, 364, 398
 Çöplüavutmuş 332
 Çöpölçen 263
 Çöp Ölçen 364
 Çopraşık 335
 Çöpviranı 332
 Çor 29, 35, 104, 279
 Çorak 43, 90, 132, 162, 278
 Çördek 118
 Çordığın 345
 Çördük 113, 118, 186, 327
 Çöreğen 314
 Çorlu 228
 Çörmüşeközü 12
 Çornuşek 12, 83, 88, 99, 119, 120, 128, 131, 148, 153, 155, 221, 237, 246, 263, 336, 346, 378
 Çortığın 149, 280, 313
 Çorum 7, 9, 10, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 51, 52, 57, 58, 59, 60, 61, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 95, 96, 97, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 114, 116, 117, 121, 122, 125, 127, 130, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 145, 146, 150, 151, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 194, 195, 190, 100, 192, 195, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 219, 220, 222, 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 249, 250, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 278, 280, 282, 283, 285, 286, 287, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 300, 303, 304, 305, 307, 308, 310, 311, 312, 313, 317,

318, 319, 320, 325, 326, 329, 330, 332,
333, 335, 336, 337, 338, 339, 343, 344,
345, 346, 347, 350, 352, 353, 354, 355,
356, 357, 358, 359, 361, 364, 366, 367,
375, 378, 379, 380, 384, 389, 390, 393,
394, 395, 396, 397, 398
Çorum Kürdü 39, 52, 181, 227, 232, 233
Coşkun 399
Çöte 246
Çubuk 11, 15, 44, 59, 77, 84, 102, 113, 117,
119, 121, 125, 132, 136, 140, 149, 152,
153, 155, 158, 177, 184, 187, 194, 200,
208, 224, 248, 249, 250, 280, 292, 295,
297, 312, 334, 336, 338, 361, 362
Çubukarmudlu 231
Çubukhanı 10
Çubukoğulları 44
Çubuk ovası 11
Çubuklarla 96, 156, 200, 310, 357
Cücün 137, 297
Çuhacı 312
Çuhadar 311, 312
Çukadaroğlu 312, 313
Çukur 80, 193, 194, 228, 319
Çukurağıl 146
Çukurbağ 361
Çukurçayır 193
Çukurin 282
Çukurkıla 252
Çukurkişla 103, 193, 369
Çukurkuyu 193, 327
Çukurlu 85, 158, 171, 187, 192, 193, 194, 256,
266, 377
Çukurören 245
Çukurova 57, 59, 60, 212, 213, 232, 310, 374,
398
Çukuröz 193, 329, 364
Çukurtepeci 194
Çukurviran 193, 333
Çukuryut 261
Cukviranı 252
Cülâhlar 311
Çulan 312
Çulfa 312, 374
Çulha 311, 312, 313
Çulhalar 39, 312
Çulhalı 213, 228, 250, 310, 311, 312
Çulhaloğlu 312
Çulhaoğlu 312

Cüllah 310, 311, 313, 375
Cüllah Ali 313, 375
Çullar 286, 304, 329
Cülleler 312
Culuk 308
Çuma 223
Cumaköy 257, 268
Cumali 72, 262, 268, 297
Cümdanlı 351
Cüneydli 79
Çunkar 52, 70, 79, 81, 82, 108, 238
Çunkaroğlu 80
Çunku 80
Cunkur 80
Çura 103
Çürük 132
Çüten 258, 285
Çutra 284
Çuvaş-Çavuşistan 86

D

Daban 286
Dabana 286
Dabanıbüyük 286
Dabanlı 285, 286
Dadağı 127, 339
Dadal 306, 339
Dadalı 339
Dadaloğlu 82, 100, 219, 303, 304, 339, 340,
351, 354
Dadasun-çadasun 339
Dadı 339
Dağarcı 132
Dağaşan 7
Dağ Bahadırlısı 318
Dağçiftliği 223
Dağçukurören 384
Dağdere 93, 262, 296
Dağ Han 53, 65
Dağılgan 109
Dağıstan 198, 201
Dağkesen 39
Dağla 75, 151, 209, 229, 296
Dağlı 54, 71, 100, 244, 245, 249
Dağlı Kargın 249
Dağlıkavak 368
Dağobası 367
Dağönü 228, 365, 379

Dağsaray 77
 Dağsolaklısı 211
 Dakradialimeshedi 261
 Dalakçı 81, 83, 223, 273, 286
 Dalaklıoğlu 235
 Dalgıç 181, 343
 Dalkılıç 138, 343, 344
 Dalkıran 344
 Dalkoz 341
 Dallıkavak 224
 Dalyanlı 205, 220
 Dambasan 10, 88, 124, 134, 186, 188, 189, 198,
 258, 394
 Dambaslar 188
 Damılı 116, 398
 Damızlık 261
 Damlıca 255
 Danacı 162, 163, 167, 168, 176, 337
 Danacıoğulları 337
 Danacıyurdu 337
 Danakıran 149, 231
 Danişmendli 7, 33, 34, 35, 38, 142, 150, 224
 Danişment 14, 15, 58, 94, 274
 Daranlar 375, 386, 387
 Daraözü 385
 Darende 11, 14, 15, 21, 22, 100, 148, 159, 200,
 215, 288
 Darıboğazı 352
 Darıhöyük 93
 Darılı 127, 255
 Darılık 104
 Darlık 104
 Darulu 155
 Daş 194
 Davşanalanı 373, 389
 Davud Hacı 306, 362
 Davudiye 286
 Davudoğlu 362
 Davulalan 235
 Davulu 291
 Davut Hacı 362
 Davutlar 198, 291, 362
 Davutoğlu 267
 Davutoğulları 82, 362
 Dayakpınar 344
 Dayı Hasanlı 351
 Dayılar 229
 Dayılı 231, 351
 Dayıncık 95, 265, 274, 291

Debbağ 75
 Debbağlı 75
 Debs ile Atik 89, 366
 Dede 74, 86, 95, 96, 110, 125, 129, 135, 142,
 148, 159, 168, 176, 182, 183, 185, 196,
 197, 199, 207, 211, 216, 225, 226, 248,
 249, 250, 254, 261, 274, 275, 288, 289,
 290, 291, 294, 295, 301, 323, 324, 328,
 352, 361, 365, 369, 377
 Dedebeğ 80
 Defakili 149
 Dede Kargın 248, 249, 250, 254
 Dedekoçağı 125, 246
 Dede Korkud 74, 211
 Dedekütüğün 91
 Dedeli 146, 168, 223, 327, 342
 Dedemoğlu 116, 117, 146, 147, 148
 Dedepınarı 178, 377
 Dedesli 250
 Dedeviranı 258
 Dedikli 79
 Değirmendere 97, 170, 367
 Değirmenkaşı 223
 Değirmenli 346
 Değirmenönü 242
 Değirmentaşı 261
 Değirmenyolu 93
 Dehli 310
 Dehli Sultanlığı 310
 Deler 323, 326
 Delialili 111
 Deli Ali'li 154, 296
 Delialıuşağı 269, 296, 305
 Deli Baba 325, 326
 Delibekiroğlu 177, 228, 265, 326
 Deli Boran 275, 304
 Delice 34, 36, 47, 48, 49, 58, 68, 71, 78, 80, 81,
 90, 95, 96, 97, 100, 102, 104, 106, 111,
 114, 121, 122, 124, 129, 134, 135, 139,
 143, 144, 146, 150, 156, 160, 162, 164,
 165, 167, 168, 171, 172, 176, 177, 179,
 183, 184, 185, 186, 187, 189, 193, 196,
 200, 204, 206, 208, 209, 211, 212, 216,
 217, 222, 226, 227, 228, 232, 233, 237,
 238, 239, 243, 246, 247, 256, 270, 271,
 275, 276, 277, 280, 282, 284, 289, 290,
 291, 293, 295, 297, 300, 303, 308, 311,
 312, 315, 317, 319, 325, 334, 335, 338,
 341, 343, 347, 353, 357, 358, 366, 371,

- 377, 379, 380, 390, 391, 393, 394
- Deliceli 325
- Deliceoğlu 325, 326
- Delice-özü 36, 49, 71, 90, 124, 129, 135, 143, 144, 187, 189, 206, 216, 222, 238, 239, 276, 277, 295, 315, 325, 334, 358, 366, 391, 394
- Deli Dünder 74
- Deli Fakih 326
- Deligazili 210, 312
- Delihasanlı 326, 367
- Delihızır 382
- Deli Hüseyinli 326
- Delilias 13, 153
- Delikkaya 258
- Deliklitaş 330
- Deliktaş 17, 198, 239, 290
- Deliler 311, 323, 324, 325, 326
- Delili 232, 387
- Delimahmud 79
- Deller 170, 325, 326
- Delüceözü 276
- Delüler 323
- Demir 86, 88, 90, 119, 150, 181, 189, 319
- Demirbeğderesi 99
- Demirci 38, 104, 149, 182, 186, 194, 195, 236, 326, 355
- Demircideresi 104
- Demirciler 107, 174, 213, 319
- Demircili 59, 165, 180
- Demirciobası 388
- Demircioğlu 180
- Demirciyan 251, 252
- Demirdağ 329
- Demirkazık 208
- Demirli 290, 303, 305, 356
- Demirözü 259, 329
- Demirşeyh 86, 90, 95, 104, 167, 184, 200, 207, 228, 229, 232, 235, 244, 265, 356
- Demiryazı 374
- Demiryurt 244
- Denek 168, 356, 364, 390, 396
- Dengiz 300
- Deniz 53, 64, 65, 86, 140, 142, 145, 205, 228, 229, 232, 300, 364
- Deniz Han 53, 65
- Denizli 58, 119, 127, 160, 180, 241, 300, 374
- Depecik 346
- Depeören 251
- Depesidelik 187, 223
- Derbent 95, 102, 117, 140, 150, 161, 170, 179, 267, 282, 285, 300, 317, 390, 399
- Derbentbaşı 85
- Dere 73, 187, 261, 263, 270, 312, 337
- Dereağzı 373, 389
- Derebağ 117, 144, 290, 394
- Derebayındır 229
- Derecik 103, 189, 240, 241, 321, 336, 349, 369
- Deredüzü 313, 357
- Derefakılı 76
- Derekargın 250
- Derekişla 46, 83, 92, 138, 149, 169, 208, 209, 211, 215, 218, 229, 232, 256, 312, 379, 394, 395
- Derekuşçu 261
- Derekütüğün 91, 265
- Deremumlu 68
- Dereşih 290, 295
- Dereviranı 257
- Dereyazıcı 242
- Dereyolu 397
- Derinkuyu 25, 90, 118, 152, 154, 155, 225, 241, 247, 252, 257, 304, 310, 330, 333, 347, 357, 369, 373, 374, 381
- Dersim 77, 166, 198, 272
- Derüklü 12
- Derviş 62, 180, 262, 376
- Dervişan 98, 375, 381
- Derviş Eroğlu 62
- Dervişhan 387
- Dervişoğlu 166
- Dervişoğulları 381
- Dev Ali 128
- Deveci 156, 309, 328
- Devedepesi 196
- Devederesi 303
- Devekovan 361
- Develi 25, 27, 30, 31, 33, 65, 68, 74, 77, 78, 81, 82, 83, 86, 88, 89, 91, 96, 97, 98, 101, 105, 106, 107, 108, 111, 115, 117, 124, 126, 128, 131, 133, 134, 136, 137, 139, 141, 143, 144, 145, 147, 149, 152, 153, 154, 156, 166, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 183, 186, 193, 196, 197, 199, 201, 203, 206, 210, 212, 213, 222, 223, 224, 227, 230, 231, 232, 233, 236, 238, 241, 246, 252, 254, 255, 258, 266, 272, 274, 283, 284, 285, 288, 291, 292, 293, 296,

- 297, 298, 299, 302, 305, 306, 308, 309,
313, 314, 315, 317, 318, 319, 321, 322,
323, 325, 327, 328, 329, 331, 333, 336,
338, 342, 345, 347, 348, 349, 350, 353,
356, 359, 361, 367, 370, 372, 373, 375,
378, 380, 381, 386, 387, 390, 393
- Devepınarı 223
- Devesti 79
- Devreceli 52
- Deyneli 306, 363
- Deyrili 255
- Deyr Zorda 287
- Dibanlı 285
- Dibeklitaş 362
- Diğalı 241
- Diği 75, 195, 196, 226, 280, 345
- Diğın 278, 279, 280
- Dikenli 88, 170, 172, 278
- Dikici 173
- Dikili 251, 252
- Dikilice 236, 283
- Dikilitaş 239, 255, 256, 259, 321
- Dikilitaş 101, 249, 301, 382, 386
- Diklen 111, 160
- Dikmen 95, 130, 185, 236
- Dilbaz 261
- Dilciler 261
- Dilekpınar-İştosun 325, 348
- Dili 260, 261
- Dimlekli 262, 319
- Dinek 43, 46, 48, 78, 144, 208, 306, 334, 342,
356, 357, 396
- Dinek Keskin'i 46, 48, 78
- Dipsizgöl 22, 271
- Direkanlı 104, 171
- Direkli 19, 252
- Direklihisar 83
- Dişli 256, 257
- Dişlibölüğü 255, 257
- Divane 262, 297
- Divanlı 256
- Divanoğlu 212
- Divriği 9, 11, 13, 15, 20, 21, 22, 24, 67, 68, 74,
85, 94, 96, 97, 99, 105, 111, 127, 130,
120, 14, 131, 135, 143, 144, 150, 155,
158, 166, 188, 191, 192, 193, 198, 202,
205, 211, 214, 220, 221, 227, 235, 260,
268, 269, 271, 279, 301, 303, 310, 312,
319, 325, 328, 329, 330, 331, 335, 342,
345, 346, 347, 356, 357, 358, 362, 365,
373, 390, 399
- Diyarbakır 52, 72, 84, 115, 161, 182, 192, 201,
391
- Dılbalıcak 309
- Dıraçlı 117
- Dodurga 41, 50, 53, 65, 144, 153, 187, 244, 245,
247, 286, 292, 293, 335, 374
- Dodurlu 244
- Doğala 90, 241
- Doğan 7, 116, 123, 187, 312, 319
- Doğanca 304, 332
- Doğancılı 81, 82
- Doğankaş 329
- Doğanlar 122
- Doğanlı 117, 122, 123, 204, 288, 298
- Doğanşar 15, 16, 136, 290, 356
- Doğantepe 155
- Doğanviran 123
- Döğer 65, 85, 93, 201, 202, 203, 208, 235, 238,
241, 243, 295, 313, 314, 338
- Döğero bası 201
- Döğero yüğü 201
- Doğrucain 114
- Doğu Anadolu 56, 57, 58, 60, 61, 211, 269, 270,
281, 285
- Dokuz 52, 61, 63, 64, 80, 109, 110, 131, 157,
166, 172, 180, 181, 186, 203, 237, 238,
239, 241, 245, 341, 343, 344, 365, 367
- Dokuzcukkebir 266
- Dokuzpınar 239
- Dölarslan 134, 180
- Dolaşanlar 63
- Dolaşlar 63
- Dölderesi 140
- Dölek 170
- Döllük 372
- Doluca 322
- Doma 184
- Domalan 140, 184
- Döner 202
- Donoz 155
- Dörtkulak 366
- Dörttyol 80, 225
- Doruklu 79
- Dorukseki 325, 329
- Dostlu 187
- Döver 53, 201
- Doyduk 224

Doyuranlar 306, 350
 Dübekviranı 178
 Dudağıl 306, 333
 Düdüklük 242, 265
 Düğün 113
 Düğünöyüğü 156
 Dulkadirli 7, 9, 33, 37, 43, 52, 53, 59, 60, 61,
 62, 67, 72, 81, 85, 86, 88, 94, 96, 111,
 112, 118, 125, 126, 127, 128, 129, 130,
 131, 132, 133, 134, 135, 157, 158, 164,
 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 188,
 189, 199, 200, 203, 210, 217, 237, 239,
 243, 258, 259, 261, 270, 275, 280, 281,
 286, 287, 299, 309, 310, 314, 316, 317,
 328, 332, 340, 341, 349, 362, 372, 381,
 385, 389, 396
 Dulkadiroğlu 7, 47, 59, 60, 68, 89, 126, 131,
 132, 133, 134, 139, 141, 173, 179, 184,
 198, 220, 223, 231, 291, 299, 301, 341,
 372, 386, 396
 Duman 181, 324, 328, 329
 Duman Dede 328
 Dumanlı 158, 289, 323, 324, 328
 Dumanoglu 328
 Dumbulhacı 349
 Dümlüç 13
 Dumluca 22, 92, 95, 106, 182, 198, 303, 370
 DüNDAR 74
 DüNDARlı 89, 107, 190, 234, 321, 343
 Duraçlı 306, 335
 Duralı Taylı 365
 Duran 134, 372, 394
 Duranlı 372
 Durdu 143
 Durduhan 261
 Durdul 15, 81, 108, 143, 169, 193, 206
 Durdulu 65, 116, 143
 Durmuş 106, 113, 132
 Dursun 7, 168, 179, 240
 Duruboğazı 338
 Durucin 20
 Durulmuş 311, 356
 Dut 228, 230, 265
 Dutan 322
 Dutçakallı 165, 285
 Düvenci 134
 Düzova 304, 361
 Düzyayla 23

E

Ebegülü 385
 Ebesülü 126
 Ebic 306, 335
 Ebuhasan 263, 275
 Ebulhayr 361
 Edeli 74
 Edige 335
 Ediği 81, 82
 Edik 132
 Edikli 109, 196, 353
 Ediz 170, 172
 Efendili 397
 Efkere 321
 Ege 108, 312
 Eğencik 93, 96, 129, 276
 Eğerci 22, 335, 378
 Eğikçamyaylası 273
 Eğilmez 184
 Eğin 131
 Eğri 187, 262, 295
 Eğribaşlı 79
 Eğribucak 295, 361, 391
 Eğriçatayyüzü 295
 Eğrikuyu 237, 295
 Eğrisöğüt 290, 346
 Eğrisu 125, 295
 Eğrübüklü 238
 Ekber 306, 335
 Ekecekli 129, 276
 Ekecikgödel 76, 159
 Ekeli 306, 345
 Ekenli 79
 Ekici 227
 Ekinci 200, 273, 306, 333
 Ekincik 186
 Ekinciler 32, 196, 399
 Ekincioğlu 18
 Ekingözü 16
 Ekinli 68, 76, 90, 120, 133, 170, 210, 225, 267,
 320, 331, 348, 384
 Ekinli-Deveske 68, 76, 90, 120, 210, 267, 320,
 331, 348, 384
 Ekiz 84, 85, 390, 391
 Ekizgil 85
 Ekizli 84, 321
 Ekizlice 84, 85
 Ekmekçi 130, 179, 244, 269

- Ekrâd 39, 54, 71, 202, 214
 Eksî 22
 Ekşielma 215, 235
 Elagöz 278
 Elagöz Mescidi 278
 Elamlı 305
 Elazığ 108, 109, 243, 270
 Elbaşı 12, 32, 116, 133, 168, 318
 Elbeyî 116
 Elbeyli 12, 115, 117, 118
 Elbistan 59, 126, 133, 142, 152, 169, 181, 185,
 193, 246, 263, 264, 275, 301, 316, 322,
 332, 336, 362, 369, 373, 389, 391
 Elburçek 86
 Elçi 52, 76, 78
 Eldelek 112, 179, 180, 318
 Elden 229
 Elderli 375
 Eldili 345
 El Dili 260
 Eldivan 34, 50, 70, 75, 91, 132, 136, 140, 168,
 170, 174, 177, 179, 200, 212, 229, 235,
 264, 287, 290, 334, 342, 352, 356, 366,
 367, 380, 384, 390
 Eleşkirt 61
 Elgenarğı 206
 Elhayıroğlu 295
 Elibüyük 12, 30, 71, 74, 81, 83, 88, 99, 103, 111,
 114, 119, 120, 125, 127, 128, 129, 130,
 135, 137, 141, 142, 146, 152, 153, 154,
 161, 166, 172, 173, 176, 182, 193, 195,
 203, 208, 221, 234, 237, 246, 258, 263,
 275, 285, 295, 297, 307, 318, 322, 346,
 349, 352, 355, 359, 362, 363, 368, 369,
 370, 373, 374, 378, 384, 387, 389, 391,
 397
 Eliceğ 179, 180
 Elige 22
 Elma 99
 Elmacı 170
 Elmadağ 82, 84, 97, 98, 135, 136, 150, 158, 163,
 164, 167, 171, 177, 186, 187, 188, 189,
 200, 208, 209, 211, 215, 216, 218, 224,
 229, 234, 240, 261, 268, 269, 285, 289,
 295, 297, 319, 325, 326, 335, 348, 380
 Elmadağ İlçesi 82, 84, 97, 98, 135, 136, 158,
 163, 167, 171, 187, 189, 200, 208, 209,
 211, 215, 216, 218, 224, 229, 240, 261,
 268, 269, 285, 289, 295, 297, 319, 325,
 326, 335, 348, 380
 Elmahacı 131, 318
 Elma Hacı 99
 Elmalı 97, 165, 174, 178, 183, 185, 197, 213,
 226, 250, 357, 366, 376
 Elmalık 344
 Eluği 306, 363
 Elvan 261, 262, 263, 290, 291
 Elvan Bey 261, 263
 Elvan Çelebi 262, 263, 290, 291
 Elvancık 178, 263
 Elvanlı 263, 377
 Elvanseydi 263
 Elveren 358
 Emen 327
 Emiddün 299
 Eminağıl 286
 Eminefendi 338
 Eminlek 286
 Eminlik 373
 Emir 22, 78, 80, 248, 266, 283, 286, 306, 363,
 365, 366, 375
 Emirbey 301
 Emir Bey 286
 Emirçardağı 174
 Emirdağ 328
 Emirhan 20, 273, 286
 Emirkethüda 286
 Emir Kethüda 306, 363
 Emir Kulbakın 78
 Emirler 299, 358, 361, 377, 392
 Emirli 306, 363
 Emirören 344
 Emirsarı 107
 Emiruşağı 22
 Emir Uşağı 22
 Emiryusuf 83
 Emlak 11, 35, 40, 43, 69, 70, 75, 101, 111, 112,
 115, 119, 124, 129, 131, 132, 135, 136,
 151, 166, 189, 199, 232, 239, 257, 262,
 274, 276, 280, 282, 291, 300, 307, 310,
 336, 337, 338, 340, 341, 351, 354, 355,
 360, 378, 382
 Emlak Divanı 35, 40, 69, 70, 101, 124, 199,
 232, 257, 262, 280, 291
 Emmiler 376, 388
 Emmilü 375
 Emrecik 129, 276
 Encük 70, 81, 93

- Enesülü 113, 124
 Enlipınar 288
 Eravşar 305
 Erayhan 215
 Ercis 61
 Erciyas 33, 119
 Erciyes 33, 86, 89, 100, 132, 143, 144, 164, 172, 183, 192, 199, 223, 231, 274, 288, 302, 323, 325, 327, 328, 329, 343, 362, 393
 Erciyes dağı 323, 362
 Erdaş dağı 252
 Erdek 379
 Erdemli 87, 259
 Erdiler 252
 Erdoğan 7, 88, 245, 317, 328, 329, 353
 Erdoğan 328
 Ereğli 29, 197, 232, 289, 316, 327, 362, 376
 Eren 101, 327
 Erenler 70, 143, 198, 334
 Eretna 7, 59, 61
 Eretnalı 52
 Ergani 328
 Ergeni 384
 Ergülü 215
 Ergun 343
 Erguvan 249
 Ericek 179, 290
 Erikli 302, 390
 Erkek 99
 Erkekli 71, 99, 131
 Erkilet 331, 362
 Erkulu 365
 Erkuş 389
 Erkuvan 339
 Ermenek 59
 Ermeni 27, 131, 271
 Ernekli 14, 260
 Eroğlu 62, 334, 335, 367
 Erol 250, 273
 Ertaş 90, 252
 Ertuğrul 56, 69, 71, 109, 132
 Eruk 390, 393, 399
 Erüklü 113
 Erurek 370
 Ervah Kabristanı 275
 Erzenyurdu 111, 177
 Erzincan 59, 69, 187, 192, 243, 272, 273, 279, 281, 282
 Erzurum 56, 57, 59, 88, 130, 181, 243, 270, 282, 283, 300, 342, 368, 385, 394
 Esatmüminli 300, 389
 Esbi 94
 Esbiceb 57, 93
 Eseddin Ayaz 361
 Eşekkaya 298
 Eşekli 186, 275, 289, 291, 293, 294
 Eşekli Kürt 294
 Eşekmeydanı 293
 Esen 63, 72, 97, 130, 245, 246
 Esençatal 85, 245
 Esençay 71, 176, 245
 Eşençay 71, 85, 266
 Esendere 97
 Esengazili 124, 245, 246
 Esenhoca 280
 Esenli 244, 245
 Esenöyüğü 360
 Esentepe 241, 380
 Esenyaka 131, 207, 245
 Eşikli 361, 372
 Esirgin 349
 Eskialibey 146, 157, 163, 179, 210, 213, 259, 265, 305
 Eskibağ 207, 372
 Eskibazram 367
 Eskice 75, 104, 164, 198, 209, 379
 Eskiçeltek 283
 Eskicimilti 333
 Eskiekin 271, 379
 Eskihamal 381
 Eskihamallı 258
 Eskihargün 20
 Eskiil 28, 76, 93, 94, 100, 108, 111, 115, 116, 120, 125, 128, 134, 139, 143, 144, 146, 147, 153, 154, 160, 172, 193, 194, 196, 197, 201, 206, 209, 210, 220, 221, 222, 231, 233, 234, 235, 236, 237, 244, 246, 248, 252, 253, 254, 270, 275, 280, 281, 284, 285, 288, 293, 295, 296, 303, 307, 314, 315, 316, 322, 323, 325, 327, 329, 333, 334, 342, 345, 349, 352, 353, 354, 360, 361, 362, 368, 369, 370, 372, 378, 382, 386, 387, 388, 391
 Eskikaradona 151
 Eskikışla 113, 206, 228, 391, 392
 Eskiköy 116, 286
 Eskil 28, 72, 78, 87, 93, 94, 97, 98, 163, 239, 241, 247, 254, 320, 335, 342, 357, 374,

390
 Eskinciyan 13, 309
 Eskiömerler 320
 Eskiören 345, 371
 Eskişar 197, 374
 Eskişehir 62, 63, 69, 93, 159, 177, 234
 Eskitürk 317
 Eskiypar 195, 240, 395
 Eskiyyurt 131, 328
 Eşme 49, 72, 75, 89, 138, 176, 218, 229, 235,
 249, 266, 292, 341, 356
 Eşmebaşı 200
 Eşmedere 107, 266
 Eşmekaya 335
 Espkeşan 93, 94, 204
 Espkiran 94, 188, 228, 231, 233, 244, 378
 Teği Kılı 375, 387
 Ethem Baba 325, 326
 Etonia 40
 Evci 78, 103, 111, 117, 136, 138, 143, 161, 162,
 163, 179, 180, 181, 189, 218, 228, 231,
 259, 307, 317, 325, 359, 364, 371, 373,
 376, 385
 Evcikuzkışla 161
 Evciler 43, 161, 162
 Evcioğlu 162
 Evcioortakışla 161
 Evciyenikışla 161
 Evrek 27, 31, 115
 Evladı Kemal 85
 Evlad-ı Mahan 98
 Evladı Ömer 320
 Evliya 37, 72, 102, 109, 135, 140
 Evliyalı 180
 Evrancalı 306, 363
 Evrelik 382
 Evren 38, 109, 165, 317, 346, 385
 Eyerciler 107
 Eyiarkacı 187
 Eylanlıca 389
 Eylük 306, 363
 Eylük Fakihli 306, 363
 Eymir 162, 269, 271
 Eymirli 71, 392
 Eymür 53, 65, 85, 138, 140, 174, 193, 196, 287,
 299, 314, 337, 363
 Eymürcük 127
 Eymürhan 186
 Eymürlü 178, 391

Eynedikköprüsü 124, 151
 Eynegölü 113, 124
 Eyneli 111, 113, 124, 125, 132, 137
 Eyöbör 291
 Eyubili 26, 69, 83, 85, 86, 87, 93, 94, 95, 103,
 108, 118, 120, 127, 139, 151, 153, 156,
 175, 182, 188, 191, 194, 196, 209, 224,
 231, 234, 243, 244, 251, 252, 266, 284,
 294, 326, 327, 329, 339, 341, 352, 355,
 356, 357, 358, 360, 378, 383, 393, 397
 Eyupler 174
 Ezbiber 11
 Ezmeli 303
 F
 Fadılobası 102, 284, 319
 Fakih 81, 82, 94, 125, 140, 148, 151, 188, 326,
 349, 375, 382, 383
 Fakihler 261
 Fakihli 81, 93, 103, 153, 306, 361, 363
 Fakılı 46, 68, 71, 94, 155, 306, 319, 324, 369,
 370, 375, 384
 Fakiuşağı 310, 357
 Faraşderesi 97
 Faraşlı 382
 Faraşoğlu 381
 Farceli 389
 Farsah 375, 381
 Farsah İsalı 375, 381
 Farsak 374, 375
 Fatih Sultan Mehmet 28, 38
 Fatmaoğlu 275
 Fazlıyurdu 113
 Felahiye 32, 74, 98, 102, 127, 162, 165, 168,
 169, 176, 193, 197, 222, 250, 269, 288,
 305, 308, 317, 321, 337, 351, 355, 356
 Fendoğlu 215
 Fergana 57
 Ferhadlı 207
 Ferraşlı 375
 Ferraşlı 381
 Ferruhsad 270
 Feruz 146
 Fettahdere 354
 Fettahlı-oğlu 306, 354
 Fevzahil 313
 Figani 172
 Filipe 314

Firuzbeğli 111, 135, 146
 Firuz Beğli 146
 Firuzlu 146
 Fındık 158
 Fındıklı 38, 77, 117, 160, 209, 242
 Fıska 284
 Fukaralı 261

G

Gadesoğlu 251, 253
 Galat 110
 Ganişey 373
 Garabasan 251, 252
 Gargı 248
 Gargın 248, 250
 Gariben 111, 177
 Garip 118, 250, 251, 254
 Garip Baba 254
 Garipçe 221, 251, 254, 270
 Garipoğlu 254
 Garip Şah 251, 254
 Garp-ı Sis 336
 Garuklu 94
 Garvalık 136
 Gazibey 116, 197, 267, 306, 331
 Gazibeyli 134, 150, 167, 340
 Gaziemir 378
 Gazigözü 132
 Gazigümedi 345
 Gazili 124, 125, 180, 367, 375
 Gazipaşa 156, 389, 390
 Gazneli 69, 78, 224, 279, 309
 Gazneliler 310
 Geçit 249
 Gedebeş 281
 Gedikbaşı 14, 15, 24
 Gedikli 268, 381
 Gediz 351
 Gedüğü 80, 246, 331
 Gedük 10, 22, 45, 58, 74, 75, 83, 94, 112, 113, 115, 118, 123, 124, 126, 129, 130, 132, 136, 137, 141, 142, 148, 150, 151, 154, 156, 159, 160, 174, 193, 230, 251, 254, 275, 276, 279, 298, 309, 327, 334, 338, 342, 345, 349, 350, 380, 398
 Gedükçubuk 11, 15
 Gedükhanı 10
 Gedükhasanlı 111, 177

Geğlüme 291
 Gelbulaş 257
 Gelbulasın 297
 Gelin 121
 Gelincik 12, 310, 338
 Gelingölü 79
 Gelinsini 99
 Gelveri 28
 Gemerek 10, 11, 14, 15, 22, 65, 68, 91, 97, 119, 130, 131, 147, 150, 155, 158, 169, 183, 198, 202, 233, 252, 254, 269, 278, 282, 290, 309, 318, 321, 325, 328, 331, 334, 335, 337, 344, 353, 358, 361, 372, 378, 381
 Gemerekabad 15
 Gemici 228
 Gence 281
 Genceli 140
 Genezin 25
 Gerce 231
 Gerdekkaya 249
 Gergendi 257, 360
 Gerger 237
 Gergimek 375
 Geriç 172
 Germelik 186
 Gesi 32, 304, 343
 Geven 130, 166, 250
 Geycek 223, 267
 Geyceksazı 291
 Geyge Hacı 268
 Geyik 267
 Geyikli 52, 104, 181, 266, 267, 268
 Geyikli Baba 267
 Geyiklice 193, 267, 291
 Geyikoğlu 267
 Geyikpınar 155, 207, 267
 Geykoca 267
 Gezi 32
 Gidersun 12
 Giği 141, 399
 Gigik 141
 Gigil 141
 Girevli 27
 Girgin 346
 Girginpınarı 298
 Girit 68
 Giledis 90, 247, 304, 347
 Gıyasettin 244, 245

Göbek 54, 153
 Göbekören 13
 Göbekviranı 13
 Göçbeyli 139, 164, 182, 340, 389
 Göçer 141, 163, 186, 341, 342
 Göçeri 262, 298
 Göçeri Kethüda 262, 298
 Göçerli 187
 Göçgün 141
 Gödekli 251, 397
 Gödeli 111, 159
 Gögedik 251
 Gögsüyassı 382
 Gökarmut 187
 Gökaveren 303
 Gökçam 106, 140, 261, 305, 364
 Gökçe 79, 172, 278, 279, 361, 368
 Gökçe ağaç 85, 162, 200, 312, 334
 Gökçasica 362
 Gökçebel 79, 279
 Gökçebostan 85
 Gökçedoğan 171, 177
 Gökçeeyip 279
 Gökçek 113
 Gökçekaya 190, 228, 229, 286
 Gökçekent 22, 23, 279, 281
 Gökçekıran 278
 Gökçekışla 278
 Gökçeköy 279
 Gökçeler 278, 279
 Gökçeleröyüğü 80, 278
 Gökçeli 46, 79, 164, 261, 278, 279, 343, 344
 Gökçeli Bölüğü 278
 Gökçeoğlu 279
 Gökçeören 278
 Gökçeöyük 279, 309
 Gökçepinar 156, 200, 243, 283
 Gökçetoprak 233, 279
 Gökçevirani 281
 Gökçeyakacık 279
 Gökçeyazı 163, 183, 197, 278, 279
 Gökdere 40, 244, 297, 305, 329, 350
 Gökenli 397
 Gök Han 53, 65
 Gökin 201
 Gökiz Viranı 177
 Gökkaya 321, 330, 374
 Gökköy 196, 231
 Göklen 100, 246

Gökler 210, 327
 Göklü 278
 Göklüalili 303
 Gökmedrese 219
 Gököyük 82, 200, 322
 Gökviran 144
 Gölcügez 149, 177
 Gölcük 27, 134, 152, 163, 290, 304, 309, 329, 375
 Gölet 321
 Göletçepni 305
 Gölez 235
 Göllü 83, 116, 171, 185, 190, 204, 213, 219, 221, 223, 271, 311, 326, 374
 Göllüce 121, 122, 186, 374
 Gölova 15, 83, 101, 136, 158, 162, 197, 207, 235, 247, 357, 358, 361, 372, 374
 Gölyeri 104, 214
 Göncüler 177
 Gonukadılı 255
 Gönüllüce 190
 Gördülü 262, 297
 Göre 93, 101, 155, 309, 344
 Görede Bala 23
 Göregen 135
 Görele 121, 317, 345
 Görezli 375, 386, 387
 Görgülü 150
 Gorlu 309
 Göşger 308
 Göstere 30, 126, 371, 389
 Göybe 237
 Göynücek 276
 Göynücük 278
 Göynük 103, 127, 141, 152, 230, 261, 351, 382
 Göynüklü 148, 338
 Göynükören 245
 Göynükviranı 113
 Göyrü 100
 Gözedenpınarı 287
 Gözgüdere 363, 370
 Göziler 93
 Gözmenlü 382
 Gözübağı 306, 363
 Gözükızılı 187
 Güdeceli 80
 Güdenli 87, 168
 Güdül 79
 Güdülkavak 174

- Gühertaş 320
 Gülabi 43
 Gülağaç 16, 28, 87, 123, 142, 205, 213, 239,
 241, 248, 254, 286, 319, 328, 372, 374,
 378
 Gül Ali 221
 Gulam 19
 Gülbayır 120, 343
 Gülbe 281
 Güldiklen 313
 Gülkemer 234, 375
 Güllü 121, 132, 186, 200, 204, 337
 Güllübük 221
 Güllüce 80, 108, 117, 120, 121, 122, 129, 151,
 168, 186, 235, 308, 318, 355, 380, 382,
 387
 Güllücek 104, 121, 204, 289
 Güllühan 121, 231
 Güllühöyük 121, 231, 340
 Güllüoluk 122
 Güloğlu 162
 Güloluk 283
 Gülova 22, 100
 Gülöyük 200
 Gülpınar 254
 Gülşehir 23, 24, 83, 103, 127, 128, 142, 155,
 175, 193, 197, 198, 210, 212, 213, 247,
 279, 290, 296, 310, 326, 335, 344, 346,
 357, 373, 374, 378, 383, 399
 Gülsoy 290
 Gümenek 252
 Gümerdiğin 92, 279, 296
 Gümergen 68, 158, 183, 224, 290, 309
 Gümlen 175
 Gümürdülü 380, 381
 Gümüşali 373
 Gümüşcek 380, 385
 Gümüşçevre 20, 84, 234, 334, 348
 Gümüşdiğin 123, 140, 280, 314, 380
 Gümüşgün 129, 258, 380
 Gümüşhane 108, 136, 234, 292
 Gümüşkavak 96, 168, 380
 Gümüşkent 24
 Gümüşkümbet 223
 Gümüşpınar 155
 Gümüştaş 131
 Gümüştekin 38
 Gümüştepe 77, 328
 Gümüşüren 375
 Gün 53, 64, 65
 Günalan 197, 374
 Günay 284
 Günbekviranı 143
 Günce 177
 Güncülü 351
 Günde Hacı 187, 190
 Gündeşli 181, 275, 397
 Gündoğan 237, 242
 Gündoğdu 237, 261
 Gündoğmuş 203, 237, 277
 Gündoğmuşlar 237
 Gündoğmuşlu 375
 Gündük 141, 230
 Gündüz 7, 25, 43, 47, 71, 75, 78, 86, 88, 89, 92,
 108, 117, 120, 126, 138, 155, 161, 167,
 172, 173, 180, 181, 182, 183, 192, 195,
 198, 199, 203, 204, 205, 206, 208, 209,
 211, 215, 223, 224, 231, 249, 250, 258,
 264, 266, 268, 274, 277, 288, 289, 291,
 294, 307, 309, 310, 311, 316, 317, 322,
 323, 324, 325, 327, 328, 329, 334, 340,
 342, 346, 360, 389, 391, 393, 396, 397
 Gündüzalp 310
 Gündüzfaki 309
 Gündüzköy 309
 Gündüzler 98
 Gündüzlü 180, 212, 251, 305, 309, 310, 375
 Güne 166, 222
 Günederesi 325
 Güneş 15, 351
 Güneşli 32, 255
 Güneşlicekeyi 237
 Güneşören 229, 292
 Güney 65, 68, 109, 116, 117, 128, 171, 203,
 267, 385
 Güneyce 236
 Güneydoğu 44, 52, 55, 71, 73, 100, 163, 164,
 201, 203, 232, 268, 270, 282, 288, 294,
 353, 354
 Güneyevler 342
 Güneykaya 231, 361
 Güneykışla 86, 239, 286, 292, 305, 385
 Güneyli 235
 Güngördü 232
 Gün Han 53, 64, 65
 Güni 113, 140, 149, 249
 Günice 93
 Günler 113, 391

Günlüce 297, 299
 Günlüpare 111, 177
 Günsarı 71
 Günyüzü 47, 83, 92, 180, 248, 267, 269, 306, 363
 Güppiye 237
 Gurbetan 180
 Gürci 257
 Gürcistan 281
 Gürcü 363
 Gurebay-ı 356
 Güreşli 79
 Gurmancık 363
 Gür Ormanlı 203, 236
 Gürpınar 11, 97, 200, 325, 337, 384
 Gürün 13, 15, 17, 21, 23, 24, 65, 98, 111, 123, 131, 139, 147, 148, 152, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 183, 197, 205, 210, 212, 220, 221, 230, 245, 248, 258, 259, 271, 278, 279, 297, 304, 312, 316, 325, 329, 331, 335, 337, 344, 346, 356, 374, 381, 387
 Güvençli 137, 325, 351
 Güvendik 208, 243, 335, 349, 390, 393
 Güvenli 356
 Güvenoğlu 208
 Güvercinlik 94, 128, 135, 171, 251, 369, 397
 Güzağacı 132
 Güzalanı 226
 Güzelağıl 236, 352
 Güzelce 80, 132, 306, 352
 Güzelceköprü 352
 Güzelcik 352
 Güzel Hanlu 375
 Güzelli 79, 81, 352
 Güzelöz 213, 335, 374
 Güzelyurt 28, 80, 91, 163, 199, 210, 213, 224, 247, 261, 329, 352, 353, 374, 378
 Güzin 363
 Güzler 223
 Güzyurdu 223

H

Hacabanlı 205
 Hacenti 93, 137, 149, 195, 196
 Hacı Beğ 252
 Hacıabdullah 285
 Hacıahmetderesi 226, 259

Hacıahmetli 324
 Hacıahmetlidavutlu 362
 Hacıali 88
 Hacıaliobası 88, 244
 Hacıalioğulları 88
 Hacı Ali Uşağı 73, 88
 Hacıbali 264, 265
 Hacıbanlı 205
 Hacıbayram 92, 182, 369
 Hacıbektaş 24, 48, 70, 82, 84, 94, 95, 98, 106, 108, 113, 120, 128, 134, 136, 140, 142, 145, 150, 153, 155, 158, 171, 182, 193, 197, 201, 213, 214, 223, 225, 235, 239, 246, 248, 249, 257, 261, 267, 279, 282, 304, 305, 308, 319, 322, 323, 325, 326, 328, 330, 331, 337, 339, 340, 341, 342, 345, 346, 352, 353, 355, 356, 371, 374, 378, 383, 387, 390, 397
 Hacı Bektaş-i Veli 122, 267
 Hacıbeyli 321, 358
 Hacıbozca 247, 320, 321
 Hacıceler 94
 Hacı Eynahan 93
 Hacıfakılı 108, 116, 149
 Hacıhaliloğlu 39
 Hacıhamza 42, 138, 339, 384
 Hacıhasan 91
 Hacıhasanlı 386
 Hacı Hasanlı 375, 386
 Hacıhüseyin 377
 Hacıilyas 153
 Hacıisa 258
 Hacıivaz 306
 Hacıışık 363
 Hacı Kara 81
 Hacıköy 42, 45, 301
 Hacı Kutlu 329
 Hacılar 32, 33, 81, 85, 115, 137, 141, 142, 152, 162, 180, 198, 205, 222, 229, 230, 232, 239, 244, 245, 250, 256, 257, 264, 290, 305, 334, 356, 361, 373, 379, 382, 383
 Hacılarhanı 99, 230, 277
 Hacılı 52, 74, 80, 99, 103, 107, 108, 122, 124, 130, 138, 139, 141, 153, 180, 181, 203, 209, 234, 241, 257, 264, 268, 301, 305, 306, 314, 315, 318, 362, 364, 367, 369, 370, 371, 375, 376, 377, 384, 393
 Hacımahmud 91, 330
 Hacımahmutuşağı 329, 381

- Hacımirza 117, 337
 Hacımus 108
 Hacımusalı 108, 309
 Hacı Musalı 107
 Hacınlr 283
 Hacıobası 96, 162, 270, 353
 Hacıoğlu 70, 94, 319
 Hacıoğuz 349
 Hacı Ömerli 205, 220
 Hacıömersolaklısı 211
 Hacıosman 101, 137, 185, 195, 196, 242, 317, 347
 Hacı Osman 195, 196
 Hacıosmanlı 101
 Hacıpaşa 234
 Hacı Paşalı 234, 306, 363
 Hacıselimli 346
 Hacıuşağı 305
 Hacıveli 219, 331
 Hacıyunus 373
 Hacı Yunus 387
 Hacı Zekeriya 315
 Haçlı 34, 274
 Hafık 13, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 68, 88, 91, 96, 111, 127, 141, 162, 184, 197, 201, 205, 210, 238, 239, 252, 271, 285, 290, 297, 311, 356, 357, 381
 Hahsak 361
 Hakkari 56
 Halaç 158, 264, 280, 311, 313
 Halaçayurdu 310
 Halaçlar 264, 305, 310
 Halaçlı 96, 221, 238, 239, 269, 303, 310, 311, 327, 329, 340, 346, 348
 Halep 52, 57, 67, 68, 112, 115, 145, 166, 201, 203, 207, 209, 210, 220, 227, 263, 287, 289, 316, 328, 340, 342, 352, 366, 376, 383, 391, 392
 Halepli 181
 Halep Türkmenleri 52, 391, 392
 Halhacı 161, 311
 Hali 171, 220
 Haliçavuşoğlu 87
 Halife 69, 114
 Halifeçardağı 125, 132
 Halifeli 114
 Halifeoğlu 10
 Halıkanlı 205, 220
 Halil 19, 61, 70, 72, 77, 81, 82, 99, 116, 138, 181, 188, 217, 230, 306, 326, 364, 365, 371
 Halil Baba 61, 70
 Halildede 375, 385
 Halilfaki 129, 276
 Halilfakih 276
 Halil-Hasanlu 81, 82
 Halilkuyusu 310
 Haliloğlu 116, 304
 Halilpaşa 352
 Halitli 97, 297
 Halıtlı 104, 111, 146, 165, 196, 200, 211, 300, 334, 357, 390
 Halkabük 191
 Halkaçayırı 150, 191, 192, 324
 Halkaoğlu 192
 Halkıdolu 70
 Hallaç 310, 311
 Hallac-ı Mansur 221
 Hallı 39
 Hama 201, 288
 Hamaköy 258
 Hamallı 188, 256, 258, 351
 Hamallıtürk 146, 258
 Hamaloğlu 258
 Hamamorta 80
 Hamden 93
 Hamdi 40, 159, 204, 293, 305, 350, 355
 Hamdiköy 305
 Hamid 220
 Hamidabad 21
 Hamidiye 26
 Hamidli 205, 220, 382, 390
 Hamit 198, 215, 220, 235, 278, 314, 329, 389, 393, 396
 Hamitkuyusu 220, 296
 Hamo 15
 Hamurcu 353
 Hamurkesen 320, 353
 Hamurluüçler 344
 Hamza 105, 137, 138, 140, 148, 149, 181, 203, 236, 250, 267, 288, 305, 329, 338, 339, 344, 364, 398
 Hamzabey 77, 339, 340, 346
 Hamzafakih 141, 142
 Hamzafakihviranı 141, 230
 Hamzafakılı 111, 148
 Hamzalar 338, 339
 Hamzalı 52, 130, 137, 148, 149, 151, 167, 168,

290, 293, 337, 338, 339, 347, 375
 Hançerli 285, 358
 Han-ı Cedid 19
 Hanköy 33
 Hankozlusu 162, 265, 300, 347
 Hanlı 12, 23, 109, 111, 116, 124, 134, 135, 155,
 180, 250, 280, 308, 347
 Hanözü 200
 Hanut 174
 Hameyn 73, 75, 76, 77, 78, 367
 Harbandeli 267
 Harbende 266
 Hardal 18, 19, 296
 Hare 257
 Haremeyn 76, 77
 Hargün 20, 105
 Harhar 81, 140, 162, 195, 347
 Harizm 278
 Hark 253
 Harklı 251, 253
 Harmanaltı 308
 Harmancık 137, 227, 245, 336, 348
 Harmandalı 52, 266
 Harmanlı 266
 Harmanlık 230, 269
 Harmanpınar 200, 208
 Harput 44, 105, 165, 201, 203
 Harran 108, 272, 340, 393
 Harun 156, 390
 Harzem 57, 58, 262, 278, 281, 282, 288
 Harzemşahlar 260, 279, 281
 Has 45, 103, 132, 317
 Hasalim 303
 Hasan 7, 57, 63, 64, 70, 73, 76, 77, 78, 103, 107,
 109, 110, 119, 133, 134, 142, 144, 148,
 163, 166, 176, 180, 181, 182, 189, 192,
 203, 204, 205, 208, 217, 219, 223, 224,
 233, 240, 261, 262, 264, 274, 275, 290,
 292, 303, 365, 375, 383, 387, 389, 397
 Hasanali 310
 Hasanarpa 303
 Hasan Baba 274, 275
 Hasan Bey 275
 Hasançelebi 123, 221, 294, 328
 Hasançı 112, 113, 123, 124, 131
 Hasançiftliği 186
 Hasandağı 29, 93, 98, 110, 111, 119, 191, 193,
 196, 244, 278, 298, 360, 387
 Hasandede 274, 275, 293

Hasan Dede 142, 176, 261, 274, 275, 365
 Hasandığın 279
 Hasangazi 220
 Hasankeyf 203
 Hasanlar 29, 93, 153, 205, 236, 257, 274
 Hasanlı 25, 137, 153, 181, 233, 237, 244, 247,
 275, 326, 351, 367, 375, 386
 Hasanşeyh 209
 Hasem 309
 Hasenan 61
 Hasip 96, 375, 382
 Hasip Fakih 375, 382
 Haşrafakih 112
 Hassa 329, 337
 Hatip 385
 Hatipler 93
 Hattal 167
 Hatti 55
 Hatun 63, 127, 214
 Hatunkayası 69
 Havadan 305
 Havidöyüğü 80
 Havran 303
 Havuz 17, 182, 328, 359
 Haydar 146, 159, 179, 288, 289, 353, 376
 Haydarbeyli 88, 107, 108, 290, 308, 378
 Haydarçardağı 129, 135, 143, 276
 Haydardede 290
 Haydarlı 52, 116, 129, 181, 276, 329, 394
 Haydemağlı 236
 Hayderan 61
 Hayırbey 74, 116, 215, 225
 Haymana 98, 104, 204, 205, 206, 211, 213, 214,
 215, 220, 234, 239, 270, 285, 308, 322,
 345, 380
 Haymeneha-i 195, 196, 256, 257
 Hayranlı 13, 295
 Hayta 96, 170, 171
 Hazar 56, 57, 198, 201, 278
 Hazarlar 57
 Hazarşah 248
 Hazistan 302
 Hazırbey 91
 Hekim 129, 276
 Hekimhan 104, 161
 Hekimkışla 129, 276
 Hekme 14
 Hemşin 289
 Herat 57

Herdili 104
 Herifli 306, 368
 Herikli 13, 52, 80, 251, 323, 324
 Herk 70
 Heroğlu 397
 Hezarşah 33
 Hicvanlı 214
 Hilal 333
 Hilalli 95, 306, 333, 343, 378
 Hilatlı 373
 Himmetli 346
 Himmetuşağı 76
 Hindistan 55, 310
 Hindulu 29
 Hirfanlı 305
 Hisar 18, 38, 81, 83, 107, 127, 128, 132, 144,
 197, 230, 361, 375, 391
 Hisarballığı 83
 Hisar Beğli 127, 132, 375
 Hisarcık 83, 107, 132, 137, 168, 212, 290, 334,
 356, 384
 Hisarhanı 83
 Hisarı 17, 261, 378
 Hisarkavak 384
 Hişe-bend Nehri 268
 Hitit 55, 110
 Hıdırlar 162, 236, 353
 Hıdırlık 228, 353, 394
 Hıdırnalı 23, 353
 Hıdırşeyh 293
 Hımiroğlu 77
 Hınıs 61, 270, 306
 Hınzırı 12, 128, 139, 154, 378
 Hıran 281
 Hırbanda 266
 Hristiyan 56, 58, 106, 132
 Hırka 326, 360, 385
 Hırka dağı 326
 Hırkalı 294
 Hırkalı Sultan 294
 Hırkatepe 351
 Hışır 137, 138, 139, 140, 186, 310
 Hızır 109, 148, 151, 213, 306, 366, 367
 Hızırbeğ 151, 338
 Hızır fakih 151
 Hızırhacı 150, 151
 Hızır Hacı 306, 367
 Hızırlar 353
 Hızırlı 93, 113, 137, 150, 151

Hızıroğlu 150, 151, 354
 Hızırşalı 79
 Hızırtepesi 151, 300
 Hızıruşağı 151
 Höbek 130, 150, 304
 Hoca Ahmet Yesevi 166
 Hocahüseyin 315
 Hoca Kayır 280
 Höçekli 258
 Hocentili 149
 Höçük 181, 250, 258, 259
 Hökelek 158
 Homurlu 318
 Honamlı 354, 374
 Hopurviranı 262
 Horasan 57, 58, 63, 69, 70, 93, 98, 100, 110,
 119, 122, 129, 166, 194, 229, 240, 243,
 262, 263, 265, 267, 269, 271, 272, 273,
 275, 277, 280, 281, 292, 299, 302, 306,
 309, 324, 337, 361, 369, 390, 394
 Horasanlı 65, 323, 324
 Horhon 23
 Hormek 278, 281
 Hormekli 271
 Hornovil 15
 Horoz 309
 Horsana 280
 Hortu 327
 Hortumca 104
 Horzum 278, 279
 Hoşkadem 93, 376, 386
 Hışmeli 375
 Hösükoğulları 316
 Hotamış 117, 120
 Hotamış dağı 120
 Höyük 165, 193, 254
 Höyükler 230
 Humardığın 279, 281
 Humus 288
 Hun 56, 57, 63
 Huneyze 108
 Huneyze Nehri 108
 Hunivirani 346
 Hun Türkleri 56, 57
 Hurimiye 272
 Hurman 120, 129, 142, 173, 181, 182, 203, 322,
 327, 349, 368, 370, 389
 Hürmetçiftliği 305
 Hüsamettin 100

Hüseyin 7, 40, 49, 74, 75, 79, 80, 81, 84, 93,
100, 105, 111, 119, 139, 145, 159, 166,
167, 176, 181, 195, 199, 203, 215, 217,
229, 230, 234, 236, 242, 249, 250, 254,
256, 262, 264, 265, 268, 273, 274, 283,
291, 299, 300, 306, 307, 309, 310, 314,
315, 327, 332, 334, 342, 344, 350, 359,
366, 375, 377, 378, 385, 387, 391
Hüseyin-Abad 40, 74, 75, 80, 81, 84, 105, 111,
139, 166, 195, 199, 217, 230, 242, 249,
250, 254, 256, 262, 265, 273, 274, 283,
291, 299, 300, 310, 327, 332, 334, 342,
350, 359, 366, 377, 378, 385, 391
Hüseyin Beğli 262, 299
Hüseyin Dede 377
Hüseyin Gazi 40, 377
Hüseyin Hacı 49, 375
Hüseyinhacılı 391
Hüseyin Hacı 181, 203, 234, 264, 306, 314
Hüseyinler 306, 315
Hüseyinli 49, 137, 180, 234, 303, 314, 315, 326,
377
Hüseyinova 37, 40, 377
Hüseyin Şeyhli 93
Hüseyin ve Hasan 375, 387
Hüsniye 373
Hüyükalanı 161

I

İbanlı 373
İbik 265, 326
İbikli 186, 221, 290, 305
İbliskilise 174
İbrahim 28, 33, 92, 102, 103, 106, 161, 162,
223, 289, 317, 323, 327, 342
İbrahimhacılı 107, 137
İbrahimkethüda 280
İbrahimoglan 195, 196
İbrahimpasha 136, 321, 330, 335, 361
İbrahim Paşa 223, 289, 323, 327
İcek 251, 253
İçel 9, 60, 96, 119, 360
İçme 206
İçmeli 250, 319
İdris 7, 178, 186, 216, 395, 396
İfrazhanı Tacirlisi 338
İğde 381
İğdebeli 284

İğdecik 46, 141, 165, 202, 230, 283, 309, 338,
351
İğdedere 155
İğdeli 23, 102, 131, 139, 200, 355, 361, 389
İğdelice 132, 148, 252
İğdepınar 261
İğderik 83
İğdir 20, 53, 65, 97, 120, 136, 244, 263, 306,
308, 313, 355
İğdiş 129, 132, 135, 276
İğdır 282
İğdırkara 101
İğecenli 276
İhlara 374
İkibük 349
İkiçam 156
İkieyanlı 391
İkikavak 290
İkikuyu 237
İkipınar 105
İkiyüzlü 86, 98
İkizağıl 84, 140
İkizce 84, 118, 124, 177, 206
İkizli 84, 217, 219, 229
İkizoğlu 73, 84, 85, 187
İklıcı 203, 236
İlaldı 306
İlanlıca 389
İlanöyüğü 140
İlatlı 373
İlbaş 168
İlbeyli 12, 13, 97, 98, 113, 115, 116, 117, 181,
219
İlderli 262, 298
İleği 70, 209, 211
İlegiz 375, 387
İlemin 104
İlgaz 50, 51, 69, 75, 80, 84, 91, 92, 105, 152,
163, 179, 184, 186, 208, 241, 278, 283,
286, 290, 293, 308, 319, 323, 334, 355,
379, 390
İlgın 87
İlhan 305
İlhanlı 58, 59, 126, 236, 266
İlhanlıların 58, 59
İlipınar 382
İliskilise 340
İlıca 132, 144, 147, 238, 252, 297, 346, 348, 356
İlıcabağları 178, 245, 390

- Ilıcak 88, 190, 315
 Ilıpınar 341
 Ilısu 46, 87, 143
 İlkayır 387
 İl'Kayır 280
 İlmişlü 262, 298
 İltaş 235
 İlyas 122, 129, 138, 153, 178, 262, 263, 264, 273, 275, 299, 307, 374
 İlyaslı 81, 284
 İlyaslu 81
 İmad 70, 71, 195, 345
 İmadettin Zengi 344, 345
 İmadoğlu 79
 İmadözü 242
 İmamevi 346, 347
 İmamkulu 348
 İmamoğlu 91, 132, 227, 230, 232, 306, 347, 348, 349, 390
 İmamoğluçeşmesi 293, 347
 İman 186
 İmanlı 138, 306, 373
 İmat 68, 96, 121, 163, 164, 317, 345
 İmirli 232, 244
 İmrahor 305
 İmran 169
 İmranlı 12, 20, 21, 68, 74, 88, 127, 130, 131, 151, 198, 205, 214, 251, 257, 271, 279, 289, 290, 303, 312, 318, 320, 325, 358, 369, 372, 380
 İnaç 200, 223, 241, 295
 İnal 93, 180, 390, 391, 392, 393
 İnalballı 392
 İnal Cerid 180, 391
 İnallı 52, 75, 181, 235, 237, 347, 356, 391, 392, 393, 397
 İnallıdere 87
 İnaloğulları 391
 İnalözü 104, 372, 392
 İnanç 181, 239, 241
 İnançoğulları 63
 İnandıklı 186, 306, 366, 367
 İnceçayır 240
 İncegüz 101
 İnce Koca 330
 İnce'li 330
 İncesu 25, 31, 42, 71, 98, 99, 102, 116, 142, 158, 162, 163, 218, 221, 228, 232, 234, 254, 270, 272, 289, 292, 305, 306, 319, 327, 328, 331, 332, 334, 336, 353, 359, 373, 393, 397
 İncikler 251, 253
 İnciközü 253
 İncili 183, 330, 386
 İncirli 140, 169
 İnciroluğu 315
 İncügün 364
 İneballı 49, 265
 İnebeğhacılı 124
 İnebeyli 165
 İneçik 276
 İne-Esengazili 124
 İnegazili 81, 124, 125, 148, 185, 231, 256, 259, 325
 İne Gazili 124, 125
 İne Hanlı 124
 İnesülü 112, 125
 İnikara 262
 İnkışla 132, 233, 331, 335, 338
 İnli 72, 133, 309
 İnlicebucağı 306
 İnönü 159
 İnsanlı 154
 İnyurdu 380
 İplice 306
 İpsile 16
 Irak 57, 63, 150, 176, 203, 289, 301, 382
 İran 55, 57, 60, 63, 110, 113, 119, 135, 137, 145, 155, 162, 176, 203, 220, 228, 229, 230, 243, 247, 270, 281, 302, 355, 371
 İrem 113
 İsabey 132, 250, 321
 İsafakih 200
 İshacı 156
 İsa Hacı 99
 İshalife 90, 165, 271, 335, 389
 İshocalı 229, 269
 İsalı 180, 262, 298, 373, 375, 381, 388
 İsfandiyar 264
 İsfani 112, 176
 İshakfakih 79
 İshakhacılı 195, 299
 İshaklı 76, 97, 146, 262, 263, 294, 299, 319, 367
 İşhan 325
 Işıklar 114, 156, 288, 290, 291, 293, 379
 Işıklarözü 291
 Işıklı 289, 290, 291
 Işıklı Dede 290, 291

İskilip 34, 38, 39, 41, 51, 61, 69, 70, 72, 75, 76,
77, 83, 84, 86, 88, 89, 91, 95, 97, 102,
105, 107, 124, 140, 143, 147, 156, 162,
165, 166, 174, 177, 178, 179, 183, 184,
185, 188, 194, 199, 202, 204, 206, 207,
208, 211, 213, 218, 226, 228, 232, 234,
242, 245, 247, 249, 250, 259, 260, 261,
262, 263, 265, 266, 267, 269, 270, 273,
289, 292, 293, 295, 298, 299, 305, 308,
311, 312, 319, 326, 329, 330, 335, 338,
342, 343, 344, 345, 353, 355, 357, 366,
367, 375, 376, 377, 378, 380, 390, 395,
397
İskit 53, 55
İsküfçehanı 10
İslamlı 31, 120, 141, 154, 193, 208, 220, 230,
234, 303, 314, 320, 322, 333, 335, 360,
362, 368, 370, 380
İşleğen 238
İslim 245, 329, 357
İsmail 1, 2, 3, 7, 35, 37, 54, 59, 60, 65, 69, 122,
168, 181, 245, 250, 251, 253, 270, 271,
292, 305, 335, 336, 340, 396
İsmailhacılı 122, 303
İsmailli 97, 117, 122, 241
İsmailviranı 149
İsmet 252
İsmetpaşa 356
İsmil 197, 289
İspile 15
İsrailli 144
Issıg 374
İstanbul 104, 120, 163, 214, 288, 294, 373
İvaz 52, 181, 305, 306
İyecik 24
İzmir 140, 235, 269, 327, 381
İznik 34
İzolu 271, 281
İzzettinli 80, 93, 174, 181, 209, 210, 211, 214,
280, 283
İzzibüyük 375

J

Japovalı 104

K

Kaba 146, 306, 367
Kababaydın 231

Kabak 80, 133, 295
Kabaklı 65, 159, 187, 249, 346, 357
Kabaklıpınarı 391
Kabakulak 93, 94, 181
Kabal 16
Kabalı 16
Kaban 79
Kabasakal 116, 147, 325, 356
Kabi 203, 313
Kablanbaba 387
Kabunlu 174
Kaçar 60, 111, 137, 162, 163, 164, 187, 340
Kadirli 219, 301, 373, 398
Kadı 9, 10, 35, 59, 69, 149, 172, 206, 343, 397
Kadı Burhanettin 9, 10, 35, 59, 397
Kadıcık 149
Kadıderesi 242, 245
Kadıgüllü 172
Kadıkırı 168, 198
Kadıllı 106, 135, 157, 170, 171, 172, 186, 394
Kadıncak 383
Kadınhanı 242
Kadioğlu 172
Kadıözü 106, 172
Kadışehir 46, 96, 134, 137, 208, 239, 280, 286,
300, 305
Kafir 262, 299, 301
Kafirdinek 357
Kafirishaklı 299
Kafirkıran 363
Kafirliarkaç 129, 276
Kafirviranı 129, 276
Kafkas 38, 48, 57, 146, 172, 227
Kafkaslar 57
Kağalar 206
Kağaluca 124
Kağan 53, 361
Kahkik 23
Kahraman 139, 356
Kahta 203, 277
Kahveci 133, 327
Kahyalı 198, 206, 259, 262, 265, 296, 356, 393
Kakaviranı 124
Kalaba 127, 140, 155, 253, 319
Kalabalık 99, 131
Kalacık 130, 132, 276
Kalacıkaya 334
Kalaşçı 231
Kalayastıran 246

- Kalaycı 71, 93, 246
 Kalaycıklı 140
 Kalaycılar 93, 186
 Kalbükü 84
 Kaldıravuk 129, 276
 Kaldırım 102, 351
 Kale 35, 65, 133, 136, 208, 283, 305, 309, 329, 355, 361, 373
 Kaleardı 100, 320
 Kalecik 34, 47, 49, 75, 76, 85, 88, 103, 107, 120, 124, 127, 128, 129, 135, 136, 140, 149, 152, 157, 173, 177, 178, 179, 185, 187, 197, 199, 208, 217, 219, 221, 237, 262, 263, 264, 266, 270, 276, 277, 279, 292, 296, 297, 302, 325, 328, 334, 345, 349, 350, 357, 361, 373, 376, 378, 390, 393
 Kalecikderesi 331
 Kaledere 99, 168, 185, 195, 282, 336, 377, 385
 Kaleevci 75, 96, 156, 161, 208, 357
 Kalehisar 35, 85, 86, 186, 198, 228, 229, 232, 271, 317, 332, 335, 378, 380
 Kalekışla 38
 Kalender 61, 91, 222, 237, 241
 Kalenderi 91, 119, 268
 Kalenderi Tarikatı 91, 119
 Kalenderoğlu 35, 263
 Kalın 213, 342
 Kalınağıl 152
 Kalınarkaç 130, 154, 276
 Kalınharman 149
 Kalınpelit 163, 200
 Kalınsaz 37, 38, 217
 Kalkan 179
 Kalmaç 174
 Kalmuk 225
 Kalpak 109
 Kama 305, 314
 Kamadar 314
 Kaman 15, 48, 84, 87, 91, 92, 94, 111, 116, 151, 158, 162, 163, 168, 171, 174, 178, 181, 185, 186, 187, 193, 198, 220, 222, 225, 229, 235, 239, 241, 249, 250, 256, 258, 265, 269, 278, 286, 287, 290, 292, 297, 303, 305, 311, 312, 314, 317, 319, 324, 325, 327, 329, 332, 341, 342, 344, 352, 353, 356, 366, 375, 377, 382, 383, 390, 395, 396
 Kaman Dağı 314
 Kamaş 180
 Kamer 132, 203, 234, 373
 Kamer İsa 373
 Kamer Uşağı 203, 234
 Kamışağıl 364
 Kamışlı 187, 188, 218, 269, 312
 Kamışlıkuyu 327
 Kamyarkuyusu 296
 Kanadı Kırık 256, 257
 Kanak 80, 136, 155, 206, 261
 Kanan 262, 299
 Kandımaş 375, 387
 Kandemir 186
 Kandillice 362
 Kangal 15, 16, 17, 21, 74, 100, 105, 123, 131, 133, 142, 170, 171, 182, 183, 196, 198, 210, 211, 212, 220, 221, 235, 239, 243, 260, 267, 271, 290, 294, 295, 304, 305, 312, 328, 330, 331, 337, 359, 362, 369, 374
 Kangallı 171
 Kanglı 170, 171
 Kanlaklı 264
 Kanlı 170, 171, 172, 250, 375
 Kanlıca 88, 304
 Kanlıosman 171, 242
 Kanluca 187
 Kanlukuyu 113
 Kantariz 18, 338
 Kantarzengikulu 236, 345
 Kantemir 289
 Kapaklı 73, 115, 129, 137, 172, 181, 185, 200, 248, 276, 277, 315, 343, 350
 Kapaklıpınar 197, 339, 340, 366, 367
 Kapıcıhacı 107
 Kapıtaş 163
 Kapıtaş yaylası 163
 Kaplan 129, 144, 189, 276, 375, 382, 393
 Kaplan Bölüğü 375, 382
 Kaplanlı 387
 Kapumahmut 12
 Karaağaç 76, 78, 82, 101, 103, 106, 107, 110, 164, 245, 264, 357, 375, 385
 Karaağıl 78, 115, 248, 336
 Karaahmedoğlu 320
 Karaahmet 320
 Karaahmetli 293, 320
 Karaahmetoğlu 320
 Karaahmetoğulları 320
 Karaali 110, 236, 264, 278, 369

- Kara Ali 81, 306, 369
 Kara Ali Evladı 81
 Karaalioğlu 369
 Kara Ali sülü 369
 Karaavdan 200, 312
 Karababa 110, 226, 227, 339
 Kara Baba 109, 203, 226, 232, 233
 Karabacak 203, 240, 241
 Karabaşlı 376
 Karabayır 40, 149, 159, 265, 303, 305, 350, 375
 Karabekir 49, 244, 247
 Karabekirler 247
 Karabekiroğlu 247
 Karabenli 110
 Karaberg 39, 272
 Karabey 28, 127, 225, 247, 349
 Kara Beyazıtlı 159
 Karabıyık 181, 182, 217, 233
 Karaboğaz 21, 298, 324
 Karabucak 361
 Kara Budak 73, 74
 Karabulut 110, 308
 Kara Burçlu 262, 299
 Karaburna 82, 213
 Karaburun 110, 228, 232, 236, 327, 333, 353, 354
 Karaca 54, 69, 80, 93, 127, 135, 174, 180, 181, 199, 200, 228, 308, 320, 374, 387, 390
 Karacaagaç 106, 189, 236
 Karacaahmetli 226, 308, 320, 376
 Karacaali-li 112, 199, 223
 Karacabey 59, 127, 134, 280, 371
 Karacaboğazı 136
 Karacadağ 29, 71, 82, 83, 84, 90, 94, 117, 193, 194, 222, 237, 253, 318, 329, 343, 362, 376, 387
 Karaca Dede 199
 Karacağaç 236
 Karacahisar 83, 238, 292, 355
 Karacahöyük 200, 385
 Karacain 253
 Karacakaya 79, 199, 236, 387
 Karacakısık 256
 Karacaklu 375, 382
 Karacakurd 91, 232, 233, 364
 Karacakurt 52, 222, 223, 224
 Karacakürt 109, 180, 222, 223, 224, 323, 324
 Karacalar 116, 127, 199, 200, 230, 256, 329, 375
 Karacalar Tekkesi 127
 Karacalı 61, 195, 199, 200, 237, 262, 306, 323, 365
 Karaçam 138, 162, 347, 349
 Karacaoğlan 200, 261, 296
 Karacaoğlu 127, 132, 199, 200, 229
 Karacaömerli 112, 174
 Karacaören 14, 20, 74, 104, 127, 136, 199, 251, 303, 304, 305, 310, 319, 322, 329, 331, 337, 339, 398
 Karacaosman 346
 Karacaöyük 132
 Karacaözü 199
 Karaca Paşa Yörükleri 200
 Karaçar 74, 110
 Karacaşehir 81, 151, 199, 251, 255, 355, 366
 Karacataş 98
 Karacauşağı 127, 223
 Karacaviran 20, 51, 127, 129, 132, 141, 142, 155, 192, 194, 199, 206, 213, 233, 238, 251, 261, 276, 287, 314, 315, 319, 327, 338, 389, 397
 Karaçay 74, 86, 110, 188, 197, 244, 250, 277, 308, 371, 375
 Karaçayır 12, 23, 280
 Karacayolu 155, 199
 Karacayurt 222
 Karaceceli 73, 89
 Kara Çelen 251, 253
 Karaçenli 91
 Karaçif 91, 110
 Karaçil 91, 110
 Karaçika 244
 Karaçokrak 164
 Karaçorlu 109
 Kara Çorum 228, 233
 Karadaban 286
 Karadağ 110, 259
 Kara Davut 362
 Karadayı 116, 198, 235, 296
 Kara Dede 226
 Karademirci 115
 Karadeniz 52, 55, 57, 137, 204
 Karadere 44, 75, 85, 95, 116, 118, 135, 136, 137, 143, 145, 146, 149, 150, 151, 172, 175, 177, 187, 192, 193, 267, 269, 270, 285, 291, 293, 294, 307, 324, 332, 333, 338, 339, 340, 342, 377, 387, 395
 Karadeve 79
 Karadeveli 387

Kara Develi 338, 387
 Karadibek 106, 110, 250
 Karadığın 110, 149, 174, 257, 279, 280, 314
 Karadiken 169
 Karadikmen 130
 Kara Dirlik 375, 387
 Karadoğan 181, 184, 235
 Karadona 181, 184, 195, 229
 Karadonaayşe 228
 Karadonlu 110, 181, 184
 Karadoruk 17, 221
 Karadut 137, 264
 Kara Esbiyalı 94
 Karaevli 53, 65, 102, 108, 109, 226, 227
 Karafaklı 110, 161
 Karafatma 149
 Karağaç 106, 254, 298
 Karageban 15
 Karageyik 267
 Karageyikli 107
 Karagizi 266
 Karagöl 17, 105, 169, 202, 309, 325
 Karagöz 115, 179, 265, 388
 Karagözlü 137
 Karagül 106, 110, 177, 375
 Karagüllücek 121
 Kara Gündüz 309
 Karagünlü 147
 Karahacip 158
 Karahacı 79, 333, 390, 396
 Kara Hacılar 81
 Karahacılı 76, 95, 135, 197, 235, 304, 319, 395, 396
 Kara Hacılı 180
 Karahalil 388
 Karahalka 191, 192
 Karahamza 181, 338, 339
 Karahamza-lı 181, 339
 Kara Hamzalı 338, 375
 Karahasan 153, 236, 255, 261
 Karahasanlı 25, 121, 153, 233
 Kara Hasanlı 25, 153, 181, 233
 Karahisar 25, 31, 35, 58, 59, 74, 81, 83, 103, 104, 107, 108, 110, 124, 139, 154, 159, 229, 231, 233, 236, 237, 241, 246, 266, 271, 291, 298, 310, 313, 314, 318, 336, 342, 349, 350, 361, 367, 368, 370, 379
 Kara Hisâr-ı Behramşah 35, 75, 204, 367
 Kara Hisar-ı Demürlü 107, 391

Karahisar-ı Develi 31, 82, 88, 96, 101, 106, 107, 108, 111, 128, 144, 147, 149, 153, 172, 174, 201, 230, 236, 284, 292, 356, 386
 Kara Hisâr-ı Şarki 9, 11, 13, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 62
 Kara Hisar- Şarki 18
 Karahıdır 88, 97, 223, 235, 329, 344, 353, 374
 Kara Hıdır 306
 Karahızır 110, 113, 117, 353
 Kara Hızır 109, 366
 Karahöyük 254, 302
 Karaibrahim 382
 Kara İlyaslı 284
 Karain 168, 197, 357
 Kara İsalı 375, 388
 Karaivaz 71, 110
 Karakaç 110
 Karakale 135, 330
 Karakalpak 56, 281, 282
 Karakapı 211, 269
 Karakarga 82
 Karakaş 170, 208, 209
 Karakavruk 387
 Karakaya 31, 110, 117, 120, 140, 149, 195, 196, 224, 225, 256, 258, 293, 299, 310, 311, 321, 335, 343, 347, 357, 361, 364, 368, 386
 Karakeçili 58, 61, 63, 69, 70, 71, 72, 73, 77, 89, 90, 91, 92, 101, 109, 113, 119, 319, 388
 Karakilise 94, 234, 236, 257, 366, 387
 Karakınık 80, 186
 Karakırı 201
 Karakısık 79, 80, 86, 106, 124, 226, 256, 363
 Karakısın 256
 Karakışla 110, 306, 315, 316
 Karakızalanı 163, 198, 256
 Karakızık 256
 Karakoç 118, 180, 185, 248, 330, 351
 Karakocalı 81, 138, 149, 195, 272, 283, 284, 314, 329, 378, 380, 382
 Kara Kocalı 262, 283, 343
 Kara Koçan 71
 Karakocaviran 203
 Karaköpek 346, 382
 Karaköse 110, 170
 Karaköseli 147
 Karaköy 237
 Karakoyun 149

- Karakoyunlu 181, 266, 293, 345
 Karakuluş 196
 Karakurd 222, 223, 224, 233, 375
 Kara Kurd 375
 Karakurd Baba 222
 Karakurt Baba 222
 Karakuşçu 110
 Karakutlu 222, 329
 Karakütük 103, 261
 Karakuyu 12, 110, 140, 149, 223, 317, 330, 344, 378
 Karalar 103, 104, 116, 146, 147, 180, 195, 209, 223, 241, 305, 308, 329, 330, 337, 372
 Karalargüneyi 103
 Karalarviranı 79
 Karalı 59, 67, 81, 97, 103, 104, 110, 227, 240
 Karalık 103, 226
 Karalu 103
 Karamağara 45, 149
 Karamahmut 121, 195, 250, 312, 316, 320, 390
 Karaman 9, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 46, 48, 49, 59, 60, 61, 62, 71, 74, 87, 89, 84, 85, 31, 94, 36, 93, 97, 120, 127, 129, 130, 142, 146, 150, 152, 153, 156, 157, 173, 184, 193, 208, 209, 214, 217, 230, 234, 236, 246, 251, 253, 258, 263, 269, 270, 274, 279, 281, 284, 292, 295, 298, 299, 306, 310, 311, 313, 314, 318, 323, 327, 332, 338, 339, 345, 349, 352, 354, 355, 356, 359, 369, 370, 373, 376, 381, 384, 388, 389, 393
 Karamanağılı 355
 Karamançardağı 124
 Karamanlılar 52
 Karamanoğlu 7, 25, 59, 60, 61, 62, 356
 Karamanoğulları 9, 28, 45, 52, 59, 60, 355
 Karaman Şah 153
 Karamaz 131
 Kara Mehmedli 375, 388
 Karamihmad 301, 302
 Kara Muradlı 375
 Karamürsel 178
 Karamusa 178, 342
 Kara Musalı 112, 178
 Karamustafa 347
 Karamustafapaşa 116
 Karanlı 205, 220
 Karanlık 306, 368
 Karanlıkdere 73, 176
 Karanucadere 129, 276
 Karaoğlu 70, 72, 99, 110, 132, 228, 237, 244, 297, 321, 356
 Karaoğulları 262, 297
 Karaoluk 121, 371
 Karaömer 106, 122
 Karaören 21, 41, 95, 96, 110, 305, 317, 319
 Karaosmanoğlu 100
 Karaova 73, 156
 Karaöyük 301
 Karaözü 104, 130
 Karapapak 262, 281, 282
 Karapıcak 283
 Karapınar 29, 31, 93, 105, 110, 149, 155, 197, 206, 219, 227, 251, 253, 289, 290, 312, 320, 329, 342, 356, 380, 393, 397
 Kara Pınar 251, 253
 Karapürçek 82, 170, 198, 200, 224, 233
 Kara Recep 359, 395
 Karasakal 170, 256, 259
 Karasakaloğlu 259
 Karasar 103, 107, 159, 207
 Karaşar 103, 107, 337
 Karasenir 75, 197, 359
 Karaşey 137
 Karaseydi 110
 Karaseydili 255
 Karaşeyh 351
 Karaşeyhli 351
 Kara Şeyhli 306
 Karasınan 391
 Karasinek 368
 Karaşih 250, 351, 356
 Karasoku 149, 292
 Karasu 44, 56, 57, 306, 368
 Kara Süleymanlı 180, 299
 Kara Sultan 375, 388
 Karasungurlu 109
 Karataş 31, 65, 90, 97, 98, 103, 104, 110, 129, 130, 138, 146, 182, 193, 235, 251, 260, 263, 270, 279, 300, 303, 306, 310, 313, 314, 322, 332, 336, 360, 367, 369, 387
 Karataşlı 71, 97, 98, 117
 Karatatar 59, 109
 Kara Tatarları 154
 Karatay 7, 244, 246, 382
 Karatekeli 90
 Karatekin 207, 277, 292, 356

- Kara Tekir 74
 Karatelekioglu 90
 Karatepe 156, 254, 289, 305, 382
 Karatiğin 361
 Kara Türkişler 109, 216, 233
 Karatürk 109, 224
 Karatuzviranı 246
 Karaveli 102, 107, 167, 228, 232
 Karavelioglu 102
 Karavil 102
 Karaviran 110, 155, 252, 253, 381
 Karay 120
 Karayağmurlar 225
 Kara Yahyalı 349, 350
 Karayakup 76, 109, 110, 207, 357, 372
 Kara Yıldız 306, 368
 Karayatak 236
 Karayatalak 291
 Karayazıcı 61
 Karayılan 221
 Karayün 13, 16
 Karayurt 220, 224, 304, 398
 Karayusuf 209
 Karazakiroğlu 261
 Karbendeli 266
 Karcı 129, 276
 Karçika 243, 244
 Kardan 257
 Karesi 59
 Kargabel 327
 Kargadalı 132
 Kargalı 79, 80, 187
 Karğashlı 181
 Kargı 41, 42, 70, 95, 100, 111, 124, 136, 139, 140, 141, 156, 159, 163, 168, 171, 177, 178, 200, 202, 207, 212, 247, 248, 249, 250, 251, 260, 261, 292, 296, 303, 305, 326, 337, 384
 Karğı 250, 251
 Kargılık 149, 316
 Kargın 16, 19, 53, 65, 76, 91, 137, 140, 166, 180, 187, 228, 248, 249, 250, 251, 254, 255, 256, 362, 374
 Karginkızıközü 249, 256
 Karginkızılözü 303
 Kargınmeşe 249, 303
 Karginoğulları 250
 Karginsemağa 249, 303
 Karginyenice 186, 265, 303, 311, 352, 356, 377
 Kargusuzlar 251
 Karip 254
 Karık 241
 Karıkışla 236, 315
 Karın 116
 Karıncalı 223
 Karıpazarı 50, 69, 96, 384, 392
 Karıştıran 306, 368
 Karkı 250, 251
 Karkın 155, 187, 195, 223, 248, 249, 250, 252, 253, 336, 338
 Karkıncı 249
 Karkıncık 248
 Karlı 180, 225, 226, 391, 394
 Karlıhacı 226
 Karlık 152, 225, 226, 358, 361
 Karlıkışla 391
 Karlıklılar 203, 225
 Karlıoğlu 226, 351
 Karmış 180, 183, 228, 232
 Karmışoğlu 232
 Karnıbasan 273
 Karnıkara 359
 Karnıkaya 273
 Karpuz 156, 176, 275
 Kars 30, 112, 136, 138, 178, 201, 223, 240, 282, 381
 Karsak 375
 Karsanlı 314
 Karşıyaka 133, 250, 269, 317
 Karşlı 179, 240
 Kartağ 67
 Kartal 98, 209, 248, 336, 377, 378
 Kartalca 116
 Kartalıç 150, 151
 Kartal-oğlu 377
 Karyuvası 127, 187
 Kaş 289, 384
 Kasar 133
 Kaşın 253
 Kaşıkçı 57, 63, 144
 Kasım 137, 148, 207, 290, 296, 297, 137, 148, 207, 290, 296, 297
 Kasımağa 342
 Kasimbey 297
 Kasım Kethüda 137
 Kasımlar 297
 Kasımoğlu 88, 262, 296, 297, 299
 Kask 284

- Kaska 50, 262, 284
 Kaşkarderya 372
 Kaşören 265
 Kastamonu 9, 35, 36, 38, 41, 50, 51, 58, 70, 100,
 134, 203, 209, 227
 Katar 36, 38, 39, 84, 89, 92, 97, 101, 107, 139,
 147, 178, 184, 190, 199, 237, 246, 260,
 264, 277, 286, 295, 299, 300, 365, 367,
 391
 Katarsarayı 38, 39
 Kate 170
 Katil İlyas 307
 Katırağıl 314
 Katranlı 397
 Kavacık 23, 104, 129, 209, 276, 314, 333
 Kavak 17, 93, 120, 132, 154, 158, 174, 207, 228,
 256, 270, 277, 308, 343, 369, 373, 379
 Kavakalanı 261
 Kavakçayı 156
 Kavakgediği 314
 Kavaklı 89, 125, 175, 177
 Kavaklıöz 156
 Kavakviranı 154
 Kavalı 156
 Kavas 76, 77, 206
 Kavaslar 76, 77
 Kavasogulları 76
 Kavcı 242, 351
 Kavdır 242
 Kavili 11, 52, 181, 203, 242, 243
 Kavlak 116, 168, 180, 182, 183, 258, 280, 374
 Kavlakdede 182
 Kavlak Dede 182
 Kavlaklar 182
 Kavlakoğlu 182
 Kavlaktepe 182
 Kavşut 80, 90, 96, 113, 159, 172, 179, 211, 242,
 268, 277, 278, 317, 334, 380
 Kavuk 386
 Kavuklu 309, 380
 Kavurgalar 391
 Kavurgalı 52, 59, 95, 187, 333, 342, 359, 364,
 385, 392
 Kaya 18, 72, 109, 116, 132, 146, 149, 158, 187,
 202, 217, 251, 252, 253, 254, 255, 262,
 265, 293, 306, 310, 347, 368, 373
 Kayaagzı 179, 213, 326, 375
 Kayaaltı 95, 145, 197, 207, 225, 390
 Kayaabağ 258
 Kayaabaşı 153, 184, 245, 292
 Kayabaydın 233
 Kayabeğ 305
 Kayaburun 325, 357
 Kayacık 132, 146, 179, 244, 246, 249, 330
 Kayacılar 244, 246
 Kayaçlı 187, 189
 Kayadibi 12, 13, 23, 43, 68, 85, 116, 144, 187,
 188, 222, 304, 309, 366, 367, 391
 Kayalak 187, 189
 Kayalar 18, 189, 305
 Kayalarsolaklısı 181
 Kayalı 113, 132, 189, 246, 262, 278, 299
 Kayalica 135
 Kayalıyüzü 190
 Kayanlı 306, 368
 Kayaoglu 180, 246, 368
 Kayapınar 103, 128, 141, 142, 193, 291
 Kayarkuyusu 355
 Kayaslı 355
 Kaygıyeniye 249
 Kaygusuzlu 180
 Kayı 27, 37, 53, 65, 69, 70, 73, 79, 85, 86, 88,
 91, 93, 100, 104, 117, 147, 206, 209, 232,
 305, 329, 331, 334, 374, 376, 381
 Kayıbükü 69
 Kayıçivi 69
 Kayıdere 97
 Kayıhan 132
 Kayı Han 69
 Kayılar 69
 Kayınlı 70, 71
 Kayıören 69
 Kayıran 280
 Kayırcık 252, 280
 Kayırdığın 279, 280
 Kayırhan 280
 Kayır Han 278, 280
 Kayırlı 180, 183, 280
 Kayırtığın 320
 Kayışmarini 320
 Kayıtuz 69
 Kay kavis 242
 Kaykılı 139
 Kaymad 327
 Kaymak 174
 Kaymaz 240, 297, 335
 Kaynar 31, 172
 Kaynarca 88, 148

- Kayralı 79
 Kayran 180, 234
 Kayranca 79
 Kayrı 299
 Kayrıcı 280
 Kayseri 7, 9, 10, 12, 13, 25, 30, 31, 32, 33, 43, 44, 58, 60, 61, 62, 67, 68, 69, 71, 72, 74, 80, 81, 85, 88, 89, 94, 97, 103, 104, 108, 111, 114, 116, 117, 123, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 137, 138, 140, 142, 144, 145, 147, 148, 150, 152, 154, 158, 159, 162, 163, 164, 166, 168, 169, 171, 173, 183, 57, 188, 59, 184, 190, 192, 193, 196, 198, 201, 203, 205, 207, 208, 212, 213, 216, 219, 222, 224, 225, 227, 231, 238, 242, 243, 244, 246, 250, 251, 254, 258, 259, 260, 267, 269, 272, 274, 275, 278, 280, 282, 283, 285, 288, 289, 293, 295, 296, 297, 299, 301, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 336, 337, 339, 342, 343, 344, 346, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 356, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 380, 384, 388, 389, 391, 398, 399
 Kayseriyye 30, 74, 112, 119, 120, 127, 128, 141, 143, 147, 148, 152, 153, 154, 166, 174, 191, 201, 209, 212, 214, 222, 234, 236, 247, 248, 253, 255, 266, 270, 278, 281, 283, 284, 287, 291, 303, 307, 310, 318, 324, 337, 342, 348, 349, 353, 359, 362, 363, 369, 370, 389
 Kayserli 137
 Kazak 56, 111, 144, 169, 170, 281, 283
 Kazakistan 281
 Kazakoğlu 170
 Kazan 18, 73, 74, 75, 375
 Kazan bey 74
 Kazancı 31, 74, 75
 Kazancık 31, 74, 75
 Kazancioğlu 74, 75
 Kazankaya 74, 75
 Kazan şah 74
 Kazgurd 67
 Kazgurt 65
 Kazıkkaçar 135, 163, 340, 366
 Kazıklı 306, 340
 Kazıklı Afşarı 340
 Kazlı 272, 273
 Kazlıuşağı 273
 Kazuklupiri 340
 Keben 149
 Keçeli 140
 Keçelik 140
 Keçeoğlu 141
 Keçikışla 333
 Keçiköy 280
 Keçili 71, 95, 116, 147, 195, 196, 397
 Keçilik 71, 152
 Keçilioğlu 140
 Kefere 382
 Kehilcik 142
 Kekeç 185, 223
 Kekili 209
 Keklice 328, 336, 346
 Keklicehisarı 382
 Kelallı 181
 Kelekkuzulu 153
 Kelemenli 323
 Kelepirci 273
 Keleş 93, 186
 Kelhar 181
 Kelismailuşağı 122, 139, 346, 389
 Keller 46, 205, 277
 Kellerargı 147, 236
 Kellerli 214
 Kelsenli 116
 Kemah 279
 Kemalfakih 132
 Kemalfakılı 85
 Kemaliye 131
 Kemallı 75, 85, 96, 125, 156, 159, 195, 196, 209, 255, 264, 292, 311, 312, 358
 Kemaloğlu 85, 180, 264
 Kemaloğulları 85
 Kemediş 234
 Kemer 152, 153, 155, 156, 234, 306, 313, 315, 333
 Kemerdiş 170
 Kemerhisar 27, 234
 Kemeriz 20, 84, 234, 334, 348
 Kemertaş 206, 234
 Kemiren 294
 Kemrelik 169
 Kemuntepe 116
 Kenan 146, 166, 271

- Kenanbeyobası 167, 168
- Kenar-ı Irmak 30, 72, 107, 108, 120, 127, 138, 164, 193, 208, 247, 253, 267, 279, 280, 288, 291, 294, 310, 314, 339, 349, 353, 363, 367, 368, 370, 378, 380, 387, 388
- Kendir 195, 197
- Kendirceğiz 197, 207, 252
- Kendirgeçe 197, 325
- Kene 93, 112, 176
- Kenger 143
- Kengiri 36, 41, 47, 49, 50, 51, 248, 255, 283, 287, 351
- Kepez 223
- Keprin 234
- Kepürce 262
- Kerağlı 65
- Kerbansaray 387
- Keremseki 70
- Kerey 170
- Kerimler yaylası 335
- Kerimoğlu 212
- Kerimümin 15
- Kerkecek 117
- Kerkük 110, 150, 202, 205, 286, 289, 344, 345, 362
- Kerküklü 181, 205
- Kermelik 156, 168, 258
- Kersenli 305, 314
- Kersentaş 116
- Kertil 180
- Kertme 195, 199, 333, 356
- Kervencioğlu 120
- Keşan 94
- Keseceli 262
- Kesenli 306
- Kesgin 357
- Kesidere 321
- Kesikköprü 168, 213, 223, 336, 386
- Keşkara 330
- Keskin 43, 46, 47, 48, 49, 75, 77, 78, 81, 88, 89, 91, 95, 98, 99, 103, 106, 114, 125, 134, 138, 146, 147, 149, 150, 151, 156, 162, 164, 166, 167, 168, 170, 173, 174, 176, 177, 181, 182, 185, 189, 190, 199, 200, 202, 208, 211, 214, 218, 221, 226, 236, 244, 245, 247, 249, 258, 262, 264, 265, 266, 280, 283, 284, 289, 290, 293, 294, 296, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 308, 313, 314, 328, 329, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 342, 346, 347, 349, 350, 352, 354, 355, 356, 357, 359, 364, 365, 366, 367, 372, 373, 375, 376, 380, 385, 386, 389, 391, 393, 396, 397
- Keskinci 306, 357
- Keşli 324, 330, 375
- Keşlik 68, 195, 196, 272, 330, 391
- Keşliklioğlu 330
- Keşlipınar 206, 330
- Kesme 24
- Kesmezli 72, 112, 113
- Kesmezlüarkı 113
- Kesnek 237
- Kesriç 91
- Kesrik 13
- Kestekoğulları 185
- Kestel 150, 337
- Kesteliç 208
- Kesten 180
- Kestendil 257
- Kethüda 49, 70, 81, 83, 122, 137, 139, 143, 146, 175, 262, 298, 306, 315, 356, 363, 369, 386, 397, 399
- Kethüdalı 83
- Kethüdarğı 351
- Ketsek 185
- Keven 166, 181
- Kevenağlı 166, 371
- Kevendüzü 14, 166, 227
- Kevenli 81, 396
- Kevenlik 224
- Kevnili 306, 368
- Keykubat 108
- Kibarezme 248
- Kıçıbaşı 208
- Kıçiburungazi 353
- Kıçidöğeri 201, 234
- Kıçikalesi 397
- Kıçiviranı 280
- Kiledere 168, 250
- Kilhar 181
- Kilimağad 19
- Kilimli 76, 346, 357
- Kilis 89, 115, 116, 117, 181, 210, 238, 367, 396
- Kilise 132, 349, 350, 391
- Kilisecik 82, 103, 155, 261
- Kilisedere 111
- Kilisefakihli 76

- Kilisehisar 11, 27
 Killik 79, 125, 239, 374, 389, 390
 Kılmiğad 84, 107, 191, 224, 258, 362, 369, 388
 Kılseme 29, 90, 108, 151, 176, 197, 220, 233,
 288, 320, 362, 375, 376
 Kimmer 110
 Kıranlık 231, 282, 290
 Kırazlıpınar 242
 Kireci 137, 149
 Kireçlik 236
 Kireçoçağı 104
 Kiremidlik 112
 Kiremitçi 91
 Kiremitli 331, 374
 Kırkor 375
 Kitle 314
 Kiziryurdu 222
 Kıbrıs 61, 62, 96, 102, 103, 164, 216, 219, 232,
 322, 342, 383
 Kıcılı 178, 181
 Kılavuz 73, 158, 263, 305, 321, 351
 Kilevli 91, 102, 111, 156, 283
 Kılıç 122, 137, 140, 180, 228, 294, 295, 332,
 357, 395
 Kılıç Abdal 294
 Kılıçarslan 34, 58, 181, 222, 274, 353
 Kılıç Dede 294, 295
 Kılıçdere 154
 Kılıçderesi 345
 Kılıçlar 174, 294, 295, 395
 Kılıçlı 262, 294, 358
 Kılıçmehmet 345
 Kılıçoğlu 295
 Kılıçören 137, 202
 Kılıçözü 137
 Kılınçlı 135, 261
 Kılıkuyu 39
 Kıllı 219, 375, 387
 Kınık 53, 65, 80, 85, 104, 108, 136, 195, 228,
 261, 263, 289, 291, 313, 316, 320, 323,
 324
 Kınıkçık 248
 Kınıkdeliler 104, 326
 Kınık-Kanak 80, 136
 Kıpçak 43, 56, 58, 63, 255, 281
 Kır 34, 36, 47, 48, 59, 67, 72, 78, 80, 81, 82, 83,
 86, 89, 92, 93, 95, 100, 103, 108, 118,
 122, 139, 141, 142, 143, 154, 155, 169,
 172, 174, 175, 176, 177, 179, 182, 183,
 185, 189, 190, 199, 204, 205, 208, 209,
 220, 221, 222, 223, 227, 231, 236, 241,
 244, 246, 248, 249, 253, 257, 262, 270,
 272, 274, 280, 284, 287, 288, 289, 299,
 300, 301, 302, 314, 318, 319, 323, 324,
 325, 327, 328, 329, 330, 338, 340, 342,
 343, 349, 351, 352, 353, 359, 364, 375,
 377, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386,
 387, 388, 393, 395, 399
 Kıracı 306, 368
 Kıraviranı 368
 Kıracağı 81
 Kıran 50, 51, 223, 231, 233, 282
 Kıranardı 231, 242, 305
 Kıranca 125
 Kırançalı 231
 Kırancık 231, 318
 Kıranini 124
 Kırankışla 159, 200, 229, 231, 254, 305
 Kıranlı 231
 Kıranöyüğü 231
 Kırantalı 231
 Kırca 70, 81, 83
 Kırcaali 292
 Kırcaışla 169
 Kırcaıyık 79
 Kırçalı 112, 178
 Kırçıl 389
 Kırdök 68, 75, 200, 305, 329
 Kırğan 282
 Kırğay 192
 Kırıl 183
 Kırız 56, 144, 283, 354, 355
 Kırğu 192
 Kırık 36, 256, 257, 282, 283
 Kırıkkale 7, 22, 34, 36, 47, 48, 49, 58, 59, 60,
 67, 69, 77, 78, 79, 82, 84, 86, 89, 98, 103,
 112, 114, 134, 142, 149, 151, 156, 159,
 166, 167, 169, 170, 174, 176, 179, 182,
 190, 199, 207, 208, 210, 220, 222, 227,
 230, 236, 237, 240, 242, 247, 248, 249,
 262, 264, 265, 270, 274, 282, 287, 288,
 289, 293, 294, 295, 298, 299, 301, 304,
 310, 325, 332, 336, 337, 339, 342, 349,
 357, 362, 375, 377, 379, 380, 384, 389,
 393, 395, 396, 397
 Kırıklı 115, 282
 Kırıksoku 282
 Kırım 9, 192, 198, 206, 343

- Kırımıni 116
 Kırımhlılar 52
 Kırıntılı 230, 232
 Kırkbayır 163, 246, 355
 Kırkdamar 246, 355
 Kırkdere 355
 Kırkdilim 211, 240, 344
 Kırkıl 183
 Kırklar 93, 306, 354, 355
 Kırklar Baba 355
 Kırklı 354, 355
 Kırkpınar 171, 187, 252, 321
 Kırılancık 200
 Kırılın 201
 Kırman 210
 Kırmanı 209, 210
 Kirmelik 111, 169
 Kır Melik 169
 Kirovacık 163
 Kırpasun 206
 Kırşehir 7, 24, 25, 26, 28, 36, 43, 46, 47, 48, 57,
 59, 60, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 78,
 80, 81, 82, 84, 86, 88, 89, 95, 103, 112,
 116, 117, 133, 134, 138, 141, 145, 146,
 147, 149, 150, 151, 153, 158, 162, 163,
 164, 166, 167, 169, 171, 173, 174, 175,
 176, 181, 182, 184, 185, 187, 189, 190,
 196, 200, 203, 204, 205, 206, 208, 210,
 211, 212, 213, 215, 217, 218, 219, 220,
 221, 222, 223, 224, 225, 227, 231, 238,
 242, 250, 258, 262, 263, 264, 265, 267,
 270, 271, 278, 279, 280, 285, 287, 291,
 292, 295, 305, 310, 311, 314, 315, 317,
 318, 319, 322, 323, 324, 326, 327, 328,
 329, 332, 338, 339, 341, 342, 343, 344,
 345, 346, 351, 357, 364, 365, 366, 367,
 371, 374, 375, 380, 382, 385, 389, 390,
 392, 393, 395, 396, 397, 398
 Kırşehir 36, 48, 59, 67, 78, 80, 81, 82, 83, 86,
 89, 92, 93, 95, 100, 103, 108, 118, 122,
 139, 141, 142, 143, 154, 155, 172, 174,
 175, 176, 177, 179, 182, 183, 185, 189,
 190, 199, 204, 205, 208, 209, 220, 221,
 222, 223, 227, 231, 236, 241, 244, 246,
 248, 249, 253, 257, 262, 270, 272, 274,
 280, 284, 287, 288, 289, 299, 300, 301,
 302, 314, 318, 319, 323, 324, 325, 327,
 328, 329, 330, 338, 340, 342, 343, 349,
 351, 352, 353, 359, 364, 375, 377, 380,
 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388,
 393, 395, 399
 Kısaç 88
 Kısık 255, 256
 Kısıkkaya 79
 Kısıklı 256
 Kışlağağlını 370
 Kistur 255
 Kıvanç 309
 Kıvşak 140
 Kıyıcak 234, 292
 Kıyısın 84, 91
 Kızağlı 236, 271
 Kızca 80
 Kızgultan 255
 Kızgur 255
 Kızık 53, 65, 88, 173, 255, 256, 257, 259, 304
 Kızıkin 257
 Kızıklış 284
 Kızıkyenice 255, 256
 Kızıl 86, 93, 127, 131, 154, 196, 203, 217, 231,
 256, 258, 294, 371
 Kızılağıl 134, 142, 145, 154, 155, 158, 197, 223,
 291, 326, 328, 339, 345, 356, 371, 373,
 383, 397
 Kızıl Ali 86, 203
 Kızıllarkaç 257
 Kızıl Bük 256
 Kızılbulut 70
 Kızılburun 277
 Kızılca 124, 137, 159, 200, 237, 258, 327, 329,
 342, 364, 373, 383
 Kızılcaağıl 130
 Kızılcahan 313
 Kızılcaın 79, 99, 346, 369
 Kızılcaale 298
 Kızılcaile 237
 Kızılcaışla 81, 91, 106, 116, 118, 130, 154,
 155, 167, 168, 200, 228, 232, 245, 246,
 292, 305, 325, 334
 Kızılcaöy 116, 236, 385
 Kızılcalı 73, 162, 198
 Kızılcamehmetçiftliğiardağı 129, 276
 Kızılcapelit 213
 Kızılcapınar 107, 315
 Kızılcapınaryurdu 107
 Kızılcaviran 363
 Kızılçukur 93, 193
 Kızıldan 10

- Kızıldeli 141, 142
 Kızıldonlu 154, 181
 Kızıl Donlu 154
 Kızıldoruç 230
 Kızılelma 231
 Kızileniş 133
 Kızıleşek 235
 Kızıl Eşekli 294
 Kızılgedikyurdu 332
 Kızılhacılı 324
 Kızıl Halil 371
 Kızıl Haliller 371
 Kızılhalilli 323
 Kızılhasanlı 366
 Kızılhisar 83, 169, 175
 Kızılırmak 10, 11, 34, 38, 41, 45, 49, 75, 77, 78,
 85, 86, 88, 91, 96, 97, 103, 105, 106, 121,
 122, 137, 139, 155, 156, 157, 163, 168,
 175, 177, 178, 179, 182, 185, 187, 198,
 200, 209, 221, 229, 230, 235, 240, 247,
 250, 259, 264, 265, 278, 283, 286, 292,
 296, 297, 305, 311, 314, 325, 335, 342,
 348, 356, 357, 359, 377, 379, 385, 392,
 393, 395
 Kızılkandil 373, 389
 Kızılkaya 128, 142, 283, 347, 374, 382
 Kızılkilise 134
 Kızılkır 187
 Kızılkoca 67, 75, 263
 Kızılkocalı 10, 36, 43, 44, 59, 76, 108, 122, 131,
 180, 181, 205, 254, 273, 395
 Kızıl Kocalı 127
 Kızılköy 127, 257
 Kızılkoyunlu 52, 231, 324
 Kızıl Koyunlu 93, 231
 Kızıltepe 299
 Kızılkümbet 242, 314
 Kızıllar 98, 249
 Kızıllı 178, 180, 306
 Kızılmesned 251
 Kızılören 39, 187, 236, 296, 312
 Kızılosmanlı 139, 156, 181, 389
 Kızılova 116
 Kızılıöyüğü 113
 Kızılöz 48, 116, 154, 215, 371, 385
 Kızılpelid 83
 Kızılpinar 79, 164, 177, 198, 269, 305, 373
 Kızıltepe 301
 Kızılviran 39, 88, 97, 102, 170, 180, 224, 228,
 236, 251, 300, 318, 320, 362, 366, 369,
 371
 Kızılyazılı 368
 Kızır 205, 222
 Kızıkapan 176, 205, 220, 320
 Kızıkapanlı 176
 Kızkaraca 335
 Kızlar 355
 Kızlar kalesi 355
 Kızlar tepesi 355
 Kızrioğlu 374
 Kobat 270
 Koca 73, 131, 133, 143, 170, 181, 283, 330, 364,
 386, 390
 Kocabaş 106, 179, 246, 337, 338, 347, 393
 Kocabasan 238
 Kocabey 168, 223
 Kocahacılı 197, 258, 375
 Koçak 71, 93, 154, 180, 189, 326, 339
 Kocakent 389
 Koçak Kavak 93, 154
 Koçaklı 154
 Koçakoğlu 154
 Kocalar 93, 163
 Kocanallı 354
 Koçanlı 72, 137
 Kocaoğlu 101, 112, 113, 179
 Koçaş 388
 Koca Saçlı 390
 Kocasınan 32, 68, 74, 76, 87, 88, 90, 111, 116,
 124, 137, 145, 147, 158, 159, 162, 168,
 183, 201, 207, 212, 222, 224, 231, 251,
 269, 274, 283, 285, 296, 297, 305, 309,
 320, 331, 334, 337, 339, 343, 348, 353,
 356, 358, 362, 369, 371, 372, 374, 388
 Köçek 181, 340
 Köçekkömü 340
 Köçekli 180, 189, 275, 306, 340, 341, 342
 Köçeklioğlu 340, 341
 Koçgiri 22, 270, 271
 Koçhisar 16, 28, 29, 50, 60, 73, 82, 83, 84, 86,
 93, 94, 95, 100, 101, 111, 114, 118, 123,
 128, 132, 134, 142, 143, 152, 160, 169,
 170, 191, 193, 196, 205, 206, 211, 213,
 214, 220, 222, 229, 234, 236, 241, 245,
 247, 249, 251, 252, 255, 257, 258, 263,
 264, 267, 274, 279, 280, 288, 289, 290,
 295, 296, 297, 301, 309, 313, 314, 315,
 320, 321, 323, 327, 329, 330, 334, 338,

- 343, 345, 352, 355, 360, 361, 369, 373,
376, 378, 380, 381, 386, 387, 388, 389,
397, 398
- Koçi 180, 275, 376
Koçi Baba 275, 376
Koçikethüda 316
Köçken 201
Koçkiri 12, 20, 21, 23, 271, 272, 281
Koçlu 181, 184
Koçpınar 87, 101, 250
Kodal 180, 317
Kodallar 158, 316
Kodalı 80, 316, 317
Kodalı çayırılığı 316
Kodalo 317
Kodaloğlu 317
Kodalvıran 316
Kofça 82
Koğar 327
Koklı 65
Kolğalı 375, 388
Kolluca 23
Kolon-Koçaç 388
Kolpak 385
Kolsuz 68
Kolu 120, 144, 170, 374
Kolkıran 32
Kolkısa 215, 395
Kolukman 236
Komarı 387
Kömler 140
Kömlücek 197
Kömür 144, 363
Kömürcüler 167, 237
Kömürkaya 227
Kömürsülü 366
Kömüş 380, 381
Kömüşören 380
Kömvıran 358
Konaç 199, 330
Konacı 130, 164
Konak 79, 351
Konaklı 151, 182, 213, 222, 290, 373, 379
Konakpınar 24
Konarda 83
Konarı 159
Koncalı 388
Kongirat 170
Kongurtay 48, 58
- Konu Büklü 81, 82
Konuk 369
Konukalmaz 368
Konuklar 306, 368
Konukman 237, 368
Konur 47, 48, 49, 90, 94, 95, 100, 141, 142, 156,
182, 185, 190, 204, 257, 270, 288, 289,
322, 327, 338, 352, 362, 377, 382, 383
Konurkale 48, 156, 208
Konya 9, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 57, 58, 60,
61, 71, 87, 93, 104, 197, 204, 104, 203,
204, 205, 208, 209, 214, 220, 242, 253,
266, 282, 287, 289, 316, 320, 323, 327,
328, 330, 354, 362, 365, 376, 380, 395,
398
Kopalağıl 86
Köpeç 95, 228, 232
Köpekboğazı 349
Köpekderesi 139
Köpekkayaderesi 381
Köpekközü 346
Köpekli 306, 346, 347, 350
Köpekli dağı 346
Köpekmusa 101, 346
Köperce 130
Köprez 306, 369
Köprüağılı 178
Köprüağızı 281
Köprüalan 88, 170, 198
Köprübaşı 32, 102, 152, 156, 309, 352
Köprüce 155
Köprüdüğüm 175
Köprülü 230, 297, 315
Köpüklü 79, 250, 317, 329
Kopulan 313
Köpürdü 175
Köpürlü 176
Koracık 65
Koramaz 32, 108, 303
Körbeğ 320
Korgun 51, 69, 88, 156, 162, 170, 172, 213, 237,
240, 267, 280, 289, 324, 335, 343, 356
Körhızır 354
Körkeçili 72, 111, 178
Korkmaz 205, 220, 327
Korkorlu 156, 186, 187, 292, 310, 329, 340, 346
Körkü 161, 180, 187, 188, 218, 246, 312, 333
Korkud 74, 211
Körkuyu 361

- Körmehmedoğulları 366
 Körmehmet 182, 186, 366
 Köroğlu 181, 183
 Köroğlu dağı 183
 Körpe 150, 189, 366
 Körpebükü 84
 Körpeli 180, 187, 189
 Korsulu 329
 Koru 76, 198
 Körücek 104, 174
 Korucudede 362
 Körük 164
 Köse 81, 140, 262, 295, 299, 306, 331, 354, 363
 Köseahmetli 304
 Kösebeğli 111, 178
 Kösebekir 144
 Kösebekiroğlu 210
 Köseceli 295
 Köseadağ 34, 58, 126
 Köse Davud 363
 Kösedurak 76, 207
 Kösefakılı 48
 Kösebacılı 153
 Köse İlyaslı 81
 Köşek 341
 Köşekli 341
 Köşektaş 239, 308, 326, 341, 345, 355, 371
 Köseler 93, 133, 331
 Köseli 304, 395
 Kösemustafalı 111, 136, 177
 Köseoğlu 103, 187, 261, 331
 Köseoğulları 331
 Köseviran 166, 169
 Köseyunus 373
 Köse Yusuf 262, 295, 299
 Köşgel 308
 Köşger 180, 181, 189, 307, 308
 Köşgeroğlu 308
 Kosin 368
 Köşker 99, 131, 219, 305, 306, 307, 308, 309, 342
 Köşkerli 149, 216, 219, 307, 308
 Köşkerlioğlu 307
 Köşk yaylası 374
 Koson 376
 Kosova 24
 Köstence 313, 363
 Köstencebölük 370
 Köstendiğin 257
 Köstere 30, 114, 123, 127, 145, 266, 299, 314, 315, 321, 358, 362, 363, 368, 370, 376, 378, 389
 Kosun 322, 376, 377
 Kosuncuk 376
 Kosunini 93, 94
 Köşürelilik 104, 204
 Kotan 176
 Kotankal 111, 176
 Kötü 232
 Kötüalaç 39
 Kovacık 294
 Kovalı 321, 353
 Koyancın 196
 Köycü 211
 Köyiçi 305, 321, 358
 Köykenek 191
 Köylez 112, 131
 Köyücek 139
 Koyulhisar 17, 22, 23, 60, 72, 83, 84, 88, 97, 100, 108, 115, 127, 136, 153, 155, 157, 168, 175, 190, 194, 197, 202, 207, 231, 246, 248, 269, 286, 296, 297, 299, 312, 319, 328, 330, 332, 333, 335, 338, 342, 346, 347, 349, 374
 Koyun 94, 388
 Koyunabdal 32, 305, 374, 376, 388
 Koyuncu 116, 267
 Koyunculu 81, 176
 Koyunlu 79, 82, 93, 122, 137, 156, 231, 239, 285, 328, 373
 Koyunoğlu 104, 130, 283
 Köyveri 30
 Koz 245
 Koza 159
 Kozahlat 39
 Kozak 96
 Kozakhisar 103
 Kozaklı 25, 75, 80, 88, 120, 121, 140, 149, 151, 153, 169, 171, 180, 197, 224, 225, 231, 297, 304, 308, 310, 334, 345, 357, 359, 369, 372, 390
 Kozan 11, 12, 21, 30, 46, 81, 87, 95, 99, 138, 140, 180, 185, 186, 207, 209, 212, 213, 227, 230, 232, 314, 319, 331, 337, 375, 389
 Kozancı 223
 Kozancıkuyusu 222
 Kozanhan 213

Kozankaya 213
 Kozanlı 61
 Kozanoğulları 212, 213, 227, 230, 336
 Kozan Şah 180, 212, 375
 Kozca 103, 365
 Kozcakışla 336
 Kozcuğaz 128
 Kozgücek 181
 Kozi 209
 Kozkusulca 284
 Kozlu 49, 103, 285
 Kozluca 139, 145, 212, 242, 309, 318, 329, 356
 Kubad 270
 Kubadbeğli 135, 269
 Kubadhacı 149
 Kubadkayası 237, 270
 Kubat 181, 270, 271
 Kubbeli 146, 151, 183, 247, 292, 347, 395, 396
 Küçlü Han 278
 Kucuğuz 383
 Küçük 55, 81, 89, 93, 101, 140, 141, 170, 181,
 230, 251, 253, 254, 298, 306, 340, 342,
 368, 387
 Küçükark 351
 Küçük Armudlu 298
 Küçükavşar 81, 303, 304, 305
 Küçükaydın 115
 Küçükbel 338
 Küçükbulaşık 341
 Küçükcamili 250
 Küçükçavuş 79
 Küçükceceli 88, 89
 Küçükçongar 80
 Küçükdona 308
 Küçükduman 73
 Küçükemreli 137
 Küçükerikli 95, 229, 302, 393
 Küçükgüllücek 121, 200
 Küçükgülmeç 196
 Küçükhırka 91, 179, 198, 264, 301, 312, 317,
 350
 Küçükincesu 98, 312
 Küçük İsmail 251, 253
 Küçükkaramanlı 238, 356
 Küçükkaraören 115
 Küçükkavacık 314
 Küçükkavak 223
 Küçükkeşlik 330
 Küçükkılavuz 342

Küçükkılıç 154
 Küçükkünye 222
 Küçük Kürd 306, 368
 Küçükkurutlu 329
 Küçükklü 26, 136, 219, 341, 342
 Küçüknefes 183
 Küçükpalabıyık 99
 Küçüksöbeçimen 398
 Küçüksümegen 145
 Küçükteflek 73, 78, 163
 Küçüktopaç 254
 Küçükyaglı 225, 334
 Küçükyüreğir 112, 151
 Küçükziyaret 287
 Kudal 317
 Kudallı 79, 316
 Kudaş 112, 113, 123
 Kudaşlı 111, 178
 Kudiniviranı 151
 Kudüs 57
 Kuduzlar 229
 Kula 106, 157, 197, 305, 319, 343
 Külâh 195, 366, 380
 Külâhlı 212
 Kulak 140, 146, 147, 149, 180, 236, 264
 Kulaklı 111, 147, 264
 Kulaksız 47, 48, 147, 163, 167, 168, 357, 374
 Kulaluca 129, 276
 Kulan 237
 Kulbak 78
 Küldün 107
 Kulfalı 180, 375
 Kul Hamza 203, 236
 Küllahlıca 254
 Kullar 226
 Küllü 334
 Küllüce 121
 Kulmaç 10
 Kulpak 76, 78
 Kultak 104
 Kultapan 149, 189
 Kültiğin 278, 279
 Kulu 117, 119, 122, 129, 208, 266, 275, 365, 380
 Kululu 156, 290
 Kulun 63, 365
 Kuluncak 148, 365
 Kulyusuf 335
 Kuman 55, 178, 221, 374
 Kumanlar 56

Kumar 280, 283
 Kumarcıoğlu 281
 Kumardığın 279, 280
 Kumarin 281
 Kumarı 281, 388
 Kumarı-koçaç 281, 388
 Kumarlı 180, 281
 Kumartaş 279, 281
 Kümbet 171, 172, 278, 330
 Kümbet kuyusu 172
 Kumçeltek 228, 259, 265
 Kumçı 65
 Kumluca 187, 202
 Kumoğlu 271, 362
 Kunduzlu 104, 156, 245, 265
 Küne 65, 180
 Kunt 63
 Küpçüçukuru 336
 Küpeli 18, 90, 97, 155, 344
 Kurallı 316
 Kuramaz 32
 Kuran 33, 37, 173, 185
 Kuranlu 113, 178, 185
 Kuranşah 185
 Kurcık 65
 Kürd 181, 306, 368
 Kurdbasan 236, 370
 Kurdbaşlu 375, 387
 Kurdderesi 151
 Kürden 181
 Kurd Göz 138, 139
 Kürdi 132
 Kürdili 113, 126
 Kurdini 132, 153, 177, 275
 Kurdlar 92
 Kurdlarviranı 149
 Kürdler 331
 Kurdlu 73, 91
 Kurdlu-oğlu 91
 Kurdoğlu 91, 123, 209, 280
 Kürdviranı 152
 Küre 180, 326
 Küreci 180
 Küredicek 322
 Kürekçi 180, 294
 Kürekçiler 107
 Kürekkuşu 391
 Kürekoraç 130
 Kurerad 94

Kurili 241
 Kurman 58, 283, 314
 Kurmançı 105, 109, 194, 202, 211, 270, 272
 Kurmuş 228
 Küröbör 291
 Kursun 287
 Kurşunlu 50, 51, 69, 75, 121, 122, 156, 158,
 160, 176, 185, 187, 194, 199, 200, 208,
 212, 221, 222, 224, 277, 293, 297, 341
 Kurşunoğlu 121
 Kurt 7, 68, 106, 146, 163, 184, 228, 301
 Kürt Alevi 272
 Kürt Beğdili 260
 Kürt-döğeri 201
 Kürtkılavuz 356
 Kürtler 84, 100, 203, 205, 207, 208, 209, 210,
 233, 235, 240, 272
 Kurtlu 18, 91, 323, 324
 Kürtlü-Kurtlu 324
 Kürtmehmetli 323, 372
 Kürt Mihmatlı 52, 180, 301, 324
 Kurtoğlu 391
 Kurttepe 91
 Kürtül 93
 Kurtulu 323
 Kürtülü 375, 382
 Kürtün 180
 Kuruağıl 171, 223, 313, 324
 Kuruyaş 171
 Kuruca 129, 135, 149, 182, 187, 254, 382
 Kurucaafak 383
 Kurucabad 85, 131
 Kurucagöl 251, 285, 397
 Kurucak 299
 Kurucan 137
 Kurucaova 85, 131, 149
 Kurucaöyük 93
 Kurucaöz 132, 261
 Kurucaviran 296
 Kuruçay 104, 106, 151, 176, 200, 213, 224, 300,
 314, 343, 356
 Kuruçlu 264
 Kurucu 61, 62, 216, 219, 220, 223
 Kuruculu 264
 Kurugöl 223, 321
 Kurukavak 29
 Kurul 156, 177
 Kurum 130
 Kurumuş 379

Kuruöyük 86
 Kurusaray 39, 105, 184, 212, 357
 Kurutlu 116, 286, 323, 324, 329
 Kuşaklı 171, 225
 Kuşçalı 139, 177, 179, 312
 Kuşçu 38, 80, 117, 139, 147, 150, 177, 182, 356
 Kuşçular 41, 111, 177
 Kuşçulu 81
 Kuşçuoğlu 177
 Küseler 131
 Kuşer 181
 Küşger 308
 Kuşkavgası 331
 Kuşkaya 143
 Kuşkayası 17
 Kuskuncuk 327
 Kuşlu 139
 Küsmen 115
 Kuşne 181, 183
 Kuşözü 244, 247
 Kuşsaray 103, 104, 183, 224, 357, 395
 Kustemur 363
 Kuştemur 252
 Kusun 161, 375, 376
 Kusunini 234, 295, 376
 Kütahya 58, 62, 89, 108, 189, 288, 291
 Kutlu 77, 329, 330, 348
 Kutlu Alp 77
 Kutlubeğli 181
 Kutluca 211, 330
 Kutluözü 330
 Kutsinli 181
 Kütükçü 261
 Kütüklü 234, 323, 324
 Kuvare 90
 Kuyar 309
 Küyen 93, 375, 388
 Kuytu 309
 Kuyu 115, 175
 Kuyuberil 155
 Kuyuluk 398
 Kuyumcu 306, 341, 347, 350
 Kuyumcusaray 229
 Kuz 95, 305, 329, 348
 Kuzağılı 141, 230
 Kuzagülü 125
 Kuzain 335
 Kuzalanı 381
 Kuzan 213

Kuzca 338, 389
 Kuzcalar 169
 Kuzcalu 382
 Kuzcuğuz 174
 Kuzdere 106
 Kuzey 36, 93, 105, 279, 309, 383
 Kuzeykışla 179, 200
 Kuzeyyurt 95, 124, 185, 208, 226, 289, 291,
 293, 380
 Kuzfindık 159
 Kuzgun 273, 354, 355
 Küzik 255
 Kuzkaya 328
 Kuzkışla 71
 Kuzoluk 245, 284, 305
 Kuzören 91
 Kuzucak 356, 378
 Kuzucu 112, 115, 117, 138, 145, 169, 227, 287,
 316, 327, 328, 340, 352, 366
 Kuzuçukur 373
 Kuzugüden 169
 Kuzugüdenli 30, 61, 77, 168, 169
 Kuzu Güdenli 168
 Küzük 255
 Kuzulu 175
 Kuzuluk 202, 329
 Kuzulukuyu 175
 Kuzürlü 181
 Kuzviran 105, 270, 271, 375, 395

L

Laçın 42, 77, 118, 196, 206, 272, 302, 306, 350,
 367
 Ladik 218, 241
 Lak 227
 Lala 65
 Laleli 141, 142
 Laloğlu 156, 344
 Latifhanı 10
 Lefke 103, 382
 Lek 203, 227, 228, 231, 356
 Lektemur 228
 Lekvanik 203, 227, 229, 230, 231, 232
 Lenk 152
 Lidon 286
 Litvanik 227
 Lordon 385

M

- Macar 162, 163, 164, 187
Maçka 150
Maden 2, 26, 43, 44, 46, 99
Madenkiran 231
Madenli 221
Madilli 373
Mağara 18
Mağaracık 116, 229
Mahan 69, 71, 98
Mahaonos 47
Mahmalar 302
Mahmat 302
Mahmatlar 270, 302, 335
Mahmatlı 137, 224, 248, 301, 302, 318, 340
Mahmattatar 302
Mahmud 175, 178, 279, 294, 302, 306, 360
Mahmudbin 186
Mahmudfakih 79
Mahmudiye 84, 178, 258, 346, 377
Mahmudlu 178
Mahmudoğlu 304, 327
Mahmut 48, 224, 247, 262, 290, 365, 395
Mahmutlar 114, 284
Mahmutlarşarklısı 114
Mahmutlu 114, 207, 215, 302, 373
Mahsenli 76, 109, 156, 171, 200, 224, 329, 357
Mahyanlı 98
Mahzem 90
Maksutlu 18, 255, 310, 357
Maku hanlar 110
Malak 358
Malatya 11, 56, 57, 58, 59, 98, 104, 105, 108,
121, 126, 140, 148, 154, 159, 161, 200,
201, 206, 207, 215, 249, 250, 289, 328,
336, 337, 346, 364, 368
Malazgirt 58
Malik Kilise 349, 350
Maliş 262
Malöyüğü 252
Maltepe 15
Malviran 292
Malya 30, 48, 94, 101, 130, 146, 157, 169, 231,
234, 247, 258, 286, 291, 303, 314, 320,
321, 335, 356, 362, 363, 368, 369, 370,
382, 385, 389
Mamalı 36, 52, 61, 84, 114, 138, 157, 159, 162,
205, 266, 274, 285, 307, 343, 359, 363,
396
Mamalıkask 284
Mamasun 275
Mamasun Tekkesi 275
Mamuğa 13
Mamure 9, 46
Manav 181
Manavgat 223
Mancık 128
Mançurya 56
Mangışlak 291
Manisa 59, 62, 108, 125, 219, 381
Manişar 86, 135, 306, 363, 364
Manpal 306, 369
Mansur 221, 271, 281
Mansurabdal 103
Maracak 164
Maracaklı 164
Maracakoğlu 164
Maracık 163
Maraş 9, 12, 30, 59, 60, 61, 68, 70, 71, 74, 81,
83, 88, 89, 96, 99, 103, 111, 114, 119,
120, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 133,
135, 137, 138, 139, 141, 142, 146, 152,
153, 154, 123, 157, 128, 161, 164, 165,
166, 169, 172, 173, 176, 181, 182, 184,
186, 190, 193, 195, 203, 205, 208, 212,
221, 234, 237, 238, 246, 258, 263, 275,
285, 295, 297, 307, 316, 318, 322, 327,
333, 336, 346, 349, 352, 355, 359, 362,
363, 366, 368, 369, 370, 373, 378, 384,
387, 389, 391, 396, 397
Maraşak 164
Maraşlı 134, 139, 180, 181, 261, 281, 326
Maraşlıoğlu 134, 139
Maravi 376, 388
Mardin 201, 203, 206, 301, 304
Mart 88, 200, 270, 288, 291, 296, 302, 323, 344,
347
Maruf 69, 162, 237, 267
Masadlı 269
Masarat 113
Matal 185
Mavariş 375, 382
Mavaunnehir 59, 191, 225
Mayna 30
Mazgirt 242, 270, 271

- Mazı 327, 356
 Mazıbaşı 242
 Mazıcı 180, 305, 321
 Mecidiye 47, 50, 51, 210, 235, 288, 307
 Mecitözü 40, 41, 42, 43, 70, 75, 77, 79, 96, 104,
 137, 138, 151, 157, 172, 174, 182, 184,
 196, 199, 209, 214, 215, 229, 235, 242,
 249, 254, 262, 263, 267, 273, 289, 296,
 313, 330, 334, 337, 338, 346, 355, 357,
 367, 375, 379, 380, 384, 391, 394, 395
 Medrese 61, 165, 377, 389
 Mehmet 9, 20, 28, 35, 38, 43, 61, 68, 70, 73, 80,
 84, 85, 88, 90, 98, 105, 111, 117, 120,
 125, 127, 131, 145, 150, 153, 155, 159,
 165, 166, 168, 170, 182, 184, 190, 192,
 205, 206, 210, 211, 217, 238, 242, 250,
 263, 267, 270, 271, 279, 285, 289, 293,
 297, 304, 306, 312, 317, 320, 325, 328,
 331, 333, 334, 347, 348, 356, 362, 375,
 384, 390, 399
 Mehmetbeyli 179, 240, 317, 384
 Mehmetbeyobası 167
 Mehmetfakih 155, 384
 Mehmethacı 291, 293
 Mehmet Kethüda 399
 Mehmetli 273, 305
 Mekencil 287
 Melcik 93, 262, 281
 Meleğin 25
 Melegubi 25
 Melegübi 25, 194, 230, 352, 378
 Melek Hacı 153
 Melekli 153
 Melekubi 25
 Melemker 208, 265
 Melendiz 26, 169, 190
 Melenduz 26, 69, 86, 160, 360
 Melik 34, 74, 169, 294
 Melikanlı 205
 Melikgazi 32, 68, 82, 88, 116, 137, 138, 145,
 158, 162, 183, 188, 198, 207, 231, 251,
 258, 269, 278, 280, 296, 305, 309, 317,
 319, 320, 325, 339, 349, 356, 374
 Melikli 90
 Melikliviran 79
 Melik Mahmud Gazi 294
 Melikşah 58
 Melikvela 71
 Memaşu 128
 Memeslü 251, 255
 Memili 116
 Memiş 131
 Memluklar 201
 Menderes 262, 347, 381
 Mendilli 374
 Mendoli 205
 Mendolu 205
 Mengecik 192
 Mengen 121, 132
 Mengicek 192
 Mengiç 192
 Mengücek 192
 Menteşe 123, 168
 Menteşli 107, 174
 Menteşoğlu 364
 Menuhoş 137
 Meraki 298
 Merayim 103
 Mercan 163, 164
 Mercanoğlu 164
 Merdesedağı 283
 Merkebli Baba 294
 Merkepçi 293
 Merkepçioğlu 293
 Merkepli 289, 293
 Merkeşen 103
 Mermercik 135
 Mersin 60, 150, 161, 259
 Mert 65, 86, 99, 180
 Merviş Mahan 98
 Meryembaşı 116
 Merzüvan 152
 Mescid 94, 124, 172
 Mescidi 101, 278
 Mescid-i Kadı 172
 Mescidikasım 297
 Mescidli 187, 276, 351
 Mescidiüstü 129, 370
 Mescit 20
 Mescitli 12, 129, 276, 297, 298
 Meşeyayla 100, 162
 Meşhedi 276
 Mesmerlice 389
 Mestan 127, 243
 Mesudlu 59, 174
 Mevlevi 296
 Mevzilik 81
 Meydan 102

- Meyhanlı 99
 Mezellüt 137
 Mezgitli yaylası 374
 Mezd 80, 138
 Mezkur 371
 Mihailarkı 71, 94, 190
 Mihmad 134
 Mihmadlı 180, 181, 205, 263, 323
 Mihmadoğlu 375
 Mihman 295, 301
 Mihmatlı 52, 180, 238, 259, 301, 302, 324
 Mihyanlı 205
 Mikail 322
 Mikailhisarı 322
 Mikailli 104, 305, 322
 Mikailviranı 322
 Milan 49, 51, 61, 103, 127, 136, 222, 341
 Mille Gölü 206
 Milli 64, 84, 90, 171, 183, 210, 242
 Millidere 321
 Milli-Kavili 242
 Minderci 317
 Miragülü 73, 85
 Mirali 73, 85
 Mirbazar 85
 Mirsavi 85
 Mirzağa 85, 117
 Misket 56
 Mislerovacığı 104, 187, 250
 Misli 27
 Misliyaka 375
 Mismirağaç 39
 Mizancıoğlu 113
 Mısır 57, 187
 Mısırlı 205, 220, 373
 Moğol 38, 58, 111, 112, 126, 130, 177, 266, 277
 Moğolistan 192
 Moğollar 33, 34, 38, 58, 67, 115, 222
 Mollahacı 356
 Mollahasan 200, 242
 Mollahüseynler 315
 Mollayakup 116
 Möme 338
 Morsümbül 163
 Mucukoğullar 316
 Mucur 24, 48, 68, 83, 139, 171, 177, 185, 187, 204, 211, 213, 214, 223, 224, 239, 241, 249, 254, 267, 273, 286, 300, 317, 323, 330, 339, 346, 351, 358, 383
 Mudanlu 372
 Müderrisan 180
 Mudıku 373
 Müdü 107, 121, 364
 Mududlu 373
 Müged 321
 Muğla 59
 Muhacir 232
 Muhenna 141, 230
 Muhlis 262
 Mühreler 249
 Muhsin 94, 240
 Mühürkulak 147
 Mühürler 393
 Muhyiddin 94, 264
 Mukaddem 365
 Mukaddem-li 365
 Mükremün 262
 Mukubeyi 144
 Müllkanlı 205
 Müminler 300
 Müminli 300
 Muncusun 32, 304
 Münşiçiftliği 294
 Murad 109, 140, 150
 Muradabdal 132
 Muradi 149
 Muradlı 137, 149, 150, 375, 397
 Muradoğlu 150
 Muratbeyli 149, 150
 Murathı 149
 Muratoğlu 150
 Muratoğulları 150
 Murd 65, 73, 86
 Murdar 86
 Murdasay 65, 86
 Murder 86
 Murdlarözü 71, 72
 Mursal 14, 319
 Mursallı 14, 319
 Mürselkocalı 319
 Mürselli 316, 319, 320
 Murtandı 86
 Murtap 125
 Mürtüm 360
 Muş 61, 243, 270
 Musa 60, 103, 107, 108, 162, 180, 217, 308, 318
 Musabey 108
 Musabeyler 108

Musabeyli 107, 108
 Musabeyoğlu 109
 Musacalar 108
 Musacalı 107
 Musaeceğili 144
 Musafakih 132
 Musafiruz 146
 Musahacılı 108, 109, 180, 339, 358
 Musala 108
 Müşalim 338
 Musalı 107, 109, 112, 178
 Musalli 109
 Musaoğulları 109
 Musaöyüğü 236
 Musaşeyh 108
 Muşaz 17
 Müsellim 78, 202
 Muşgara 24
 Muslu 137, 180, 306, 333, 334
 Müslümandinek 356
 Musluoğlu 333, 334
 Mustafabeyli 131, 321
 Mustafapaşa 128, 142, 171, 239, 245, 254
 Mustafa v. Koçeri 349, 350
 Musul 150, 344, 345
 Musullu 52, 181
 Müsürler Yörüğü 354
 Mutakat-ı Cedid 90, 195, 391
 Mutakat-ı Reyhanlı 316, 396
 Mutlu 150, 373, 374
 Mutlubaba 374
 Mutlubey 374
 Mutlular 373
 Mutsan 203, 243
 Mutuklu 373
 Muzaffer 306, 369
 Muzaffer Kethüda 369

N

Nacakavşarı 374
 Nacar 289
 Nadirli 305, 371
 Nadir Şah 302
 Naib 281
 Naibli 22, 23, 262, 281
 Nakide 25
 Nallı 221, 306, 354
 Namcakgünü 387

Nar 382
 Narlı 81, 136, 171, 190, 196, 206, 219, 228, 229, 237, 318, 382
 Narlıoğlu 183, 395
 Narözü 375, 376, 382
 Nasır 68, 120, 232, 267, 320, 328, 331, 390
 Nayman 170
 Nazar 175, 176
 Nazaran 327
 Nazimiye 198, 271
 Nebihacı 273
 Necar 181, 301
 Neccarlı 52, 301
 Nefes Dede 183
 Nefesli 184
 Nefesoğulları 180, 183, 184
 Nega 187
 Neğel 81
 Nenegan 232
 Neoklauniopolis 38
 Nevşehir 7, 24, 25, 26, 36, 59, 67, 77, 86, 87, 89, 96, 101, 109, 114, 120, 125, 127, 128, 130, 136, 140, 142, 143, 144, 145, 149, 151, 155, 158, 160, 162, 163, 169, 172, 182, 183, 185, 193, 197, 199, 207, 212, 213, 221, 222, 223, 225, 231, 235, 236, 239, 246, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 261, 266, 267, 269, 274, 286, 288, 289, 293, 296, 302, 304, 308, 310, 312, 314, 319, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 333, 335, 339, 342, 344, 346, 350, 351, 353, 356, 357, 360, 361, 371, 372, 373, 374, 381, 383, 389, 390, 391, 393, 397, 399
 Nevşehirlioğlu 120
 Niğde 7, 9, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 36, 48, 60, 63, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 85, 86, 87, 89, 91, 93, 97, 102, 103, 106, 107, 109, 111, 112, 113, 115, 119, 123, 124, 127, 134, 141, 142, 143, 153, 155, 158, 159, 163, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 174, 173, 30, 183, 185, 188, 190, 193, 196, 197, 198, 199, 204, 205, 208, 210, 212, 213, 214, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 227, 228, 231, 232, 234, 236, 237, 239, 241, 249, 250, 251, 252, 253, 257, 267, 269, 274, 278, 280, 282, 285, 288, 290, 296, 297, 299, 304, 305, 308, 309, 311, 312, 317, 319, 320, 321, 323, 324,

325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333,
336, 338, 342, 343, 346, 348, 349, 350,
352, 353, 355, 358, 359, 368, 369, 370,
371, 372, 373, 375, 380, 381, 387, 389,
390, 393, 397

Niğdiğin 148
Niğeroğlu 114, 318
Niksar 34, 58
Nirincik 253
Nişabur 58
Nöbeti Baba 394
Nodura 70, 81, 83
Nökeran 251, 252
Norsunhanı 397
Nurbaba 349
Nureddin 59
Nûre Sûfi 59
Nurgöz 180, 184
Nurhak 74, 137, 181, 195, 205, 340, 397
Nurullah 207, 283
Nusretli 338, 375, 382

O

Obalı 138, 139, 375
Öbek 241
Obladunlu 180, 182
Obradınli 262
Obru 298
Obruç 169
Obruk 147, 223, 256, 370
Obrukkarapınar 253
Obruköyük 296
Obuk 156
Oburluk 334
Ocak 7, 94, 119, 148, 248, 262, 290, 291
Ocakhasan 257
Ödemiş 117, 120, 181, 215
Ödemişli 145
Odul 300
Ödüllü 151, 338
Of İlçesi 292
Ögeçağıl 288
Ögeçukuru 387
Öğer 202
Oğlakdavşan 233
Oğlakkaya 152, 219, 221
Oğlaközü 75, 195, 196, 226, 280, 345
Oğlandavşan 234

Oğlanfakılı 138
Oğlanın 186
Öğnevit 16
Oğnovid 88, 111, 205, 285, 297
Oğulkaya 335
Oğuz 7, 53, 55, 57, 59, 60, 63, 64, 65, 67, 68, 69,
72, 73, 74, 82, 84, 86, 89, 98, 103, 109,
110, 112, 119, 126, 151, 176, 192, 201,
203, 207, 211, 220, 222, 223, 224, 226,
227, 236, 240, 241, 245, 259, 269, 270,
281, 287, 291, 294, 296, 310, 328, 351,
352, 354, 360, 365, 367, 371, 373, 374,
376
Oğuz Han 63, 64, 65, 68, 86, 119, 201, 376
Oğuzlar 37, 41, 57, 63, 65, 69, 70, 78, 88, 97,
98, 99, 104, 108, 111, 112, 113, 116, 119,
127, 145, 146, 164, 165, 166, 170, 172,
177, 180, 184, 191, 193, 194, 195, 202,
213, 230, 236, 241, 243, 249, 255, 256,
260, 273, 283, 297, 301, 303, 305, 310,
313, 316, 317, 318, 324, 334, 336, 337,
344, 345, 351, 376, 384, 397

Ohribağ 70
Ohturum 16
Okcan 209
Okciyanlı 205, 207
Okçu 174, 205, 207, 208, 209, 210, 212, 261,
270
Okçu-İzzettinli 207
Okçu-Kozan 207
Okçular 207, 208, 316, 319, 390
Okçulu 209
Okçuoğlu 103, 208
Oklava 390
Oklı 65
Öksüz 214
Öksüzce 214
Öksüzler 205, 214, 356
Öksüzlü 214, 255, 397
Öksüzözü 214
Öküz 111, 178, 306, 367, 387
Öküzçukuru 382
Öküzini 124, 200
Öküzotağı 111, 178
Öküzotlağı 129, 276
Öküztaş 175, 280
Olça 267
Olcabey 267
Olcay 267

- Olcay 267
 Olcaytu 266, 267
 Olgün 345
 Oltu 342
 Olucak 80
 Olukbaşı 91
 Olukçayurdu 281
 Olukman 337, 373
 Oluközü 104
 Omalı 263
 Ömer 77, 93, 181, 195, 197, 230, 262, 266, 320, 359, 375, 382
 Ömeranlı 220
 Ömerbey 170
 Ömercik 261, 320
 Ömer Dede 197
 Ömerfakih 382
 Ömer Fakih 375, 382
 Ömer Fakihli 93
 Ömer Fakili 195, 197
 Ömerhacı 220, 320
 Ömerhacılı 220
 Ömerkahya 181, 303, 305, 382
 Ömerli 81, 142, 174, 205, 220, 305, 320, 382
 Ömeroğlu 79, 375
 Ömerşah 79
 Ömeruşağı 137, 146, 319, 329, 340, 346
 Omuzağıl 387
 Onar 159, 210
 Onarlı 147, 283
 Onbaşılar 227
 Opaç 254
 Orçan 362
 Orçanlı 362
 Orçunlu 52, 181, 362
 Ördekli 105, 129
 Ören 98, 106, 201, 257
 Örencik 14, 187, 269, 337, 366, 389
 Örenkaya 384
 Örenli 177, 286
 Örenşehir 31
 Örgülü 262, 284
 Örgüş 284
 Örgüsün 284
 Orhan 106, 133, 136, 170
 Orhanlı 212, 252
 Ormanlı 203, 236
 Orta Asya 55, 56, 67, 159, 193, 222, 223, 269
 Ortabayındır 278
 Ortahacıahmetli 186, 357, 395
 Ortahisar 83, 372
 Ortakent 17, 23
 Ortakışla 129, 149, 195, 272, 276, 332, 336, 344, 357, 358
 Ortaklar 87
 Ortaköy 17, 18, 26, 27, 28, 29, 42, 72, 87, 89, 94, 97, 99, 106, 142, 151, 152, 158, 171, 190, 198, 200, 210, 230, 235, 242, 243, 248, 268, 283, 286, 289, 292, 297, 309, 312, 323, 327, 329, 332, 338, 344, 346, 353, 357, 372, 374, 381, 383, 384, 385
 Ortakuyu 252
 Ortaoba 68, 244, 261
 Ortaöyük 80, 177
 Ortatopaç 254
 Ortaviran 146, 149, 263, 281, 310
 Örtülü 91, 388
 Örtülüpinar 174
 Örübağ 137, 292
 Oruç 190
 Oruçanlı 187, 190
 Oruçoğlu 39, 190
 Oruçpinar 190
 Orunkuş 206
 Öşegili 237
 Öşekli 93
 Osman 7, 61, 69, 71, 73, 81, 82, 101, 102, 107, 109, 113, 172, 195, 196, 198, 208, 211, 217, 223, 350, 364
 Osmancık 41, 42, 77, 91, 97, 98, 101, 103, 104, 111, 114, 123, 124, 144, 158, 164, 165, 174, 199, 201, 202, 204, 206, 211, 215, 228, 229, 231, 236, 240, 244, 254, 256, 263, 279, 292, 293, 298, 303, 305, 326, 337, 350, 382, 384, 388, 392
 Osmanfakılı 295
 Osmaniye 146, 336, 337, 340, 350, 381, 398
 Osmanlı 7, 9, 10, 15, 20, 23, 25, 28, 33, 35, 36, 39, 40, 41, 45, 47, 54, 57, 59, 60, 61, 62, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 79, 80, 85, 87, 88, 89, 90, 98, 99, 101, 104, 105, 108, 111, 112, 113, 117, 119, 120, 126, 127, 130, 131, 132, 135, 138, 144, 145, 150, 153, 155, 158, 159, 166, 167, 168, 164, 165, 84, 167, 170, 171, 174, 178, 182, 184, 187, 190, 192, 194, 195, 197, 199, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 225, 227, 228, 229,

230, 232, 234, 238, 240, 247, 248, 250,
 263, 264, 267, 269, 270, 271, 272, 274,
 281, 285, 289, 293, 297, 304, 305, 312,
 320, 321, 325, 328, 331, 333, 334, 336,
 342, 343, 345, 347, 348, 350, 355, 356,
 362, 365, 367, 377, 384, 389, 390, 396,
 397
 Osmanoglu 180, 189, 343, 344
 Osmanpaşa 101, 108, 187
 Osman Paşa 113, 350
 Osmanuşağı 359
 Otamış 120
 Otlukkuyusu 281
 Otluklu 262, 281
 Oturak 256, 257
 Ovacık 51, 115, 139, 195, 211, 239, 261, 286,
 290, 309, 345, 347, 367
 Ovacıksuyu 206
 Ovaören 198
 Ovasaray 70, 79, 86, 250, 265, 335, 379, 393
 Oyaca 97, 147, 148, 347, 350
 Oymağaç 183, 269, 283
 Oymaç 99
 Oynadanlı 301
 Oyruca 141, 142
 Öyücek 182
 Öyük 70, 132, 133, 140, 151, 172, 262, 306,
 315, 338, 369, 385
 Oyukarğı 94
 Oyukçalı 94
 Oyukhacılı 187, 190
 Oyukkişla 94
 Öyükkışla 129, 132, 135, 276, 355
 Oyuklu 94
 Oyumağaç 335
 Oyumağaçlı 368
 Oyunlu 375, 376, 388
 Ozan 132, 339, 378
 Ozancalar 180
 Ozancık 286
 Özbağ 68, 103, 339
 Özbek 56, 111, 167, 259
 Özdemir 130, 148, 219, 303, 304, 337, 351, 352,
 354, 373
 Özer 7, 248
 Özhan 132
 Özi 148, 320
 Oziyana 10
 Özkan 158, 390

Özkoçak 259
 Özkolukısa 395
 Özkonak 25, 225, 286, 397
 Özlü 70, 81, 82, 257
 Özlüce 82, 156, 225, 238, 241, 361
 Özlüviran 82
 Özvatan 89, 90, 97, 102, 116, 125, 156, 168,
 169, 193, 197, 198, 258, 296, 320, 331,
 390
 Özyayla 252
 Özyurt 26, 319

P

Pağasunkebir 128
 Palabıyık 242, 244, 329, 390
 Palanca 82
 Palangıç 187, 213, 223
 Pancarlık 202
 Panlı 28
 Panpurçak 262
 Parbud 333
 Pardal 337
 Pare 137
 Parekende 16, 185
 Parmaksız 132
 Part 56
 Part'lar 56
 Paşa 11, 18, 45, 61, 97, 113, 119, 131, 145, 200,
 223, 238, 262, 264, 265, 289, 290, 291,
 306, 311, 323, 327, 345, 350, 362
 Paşaköy 311
 Paşalı 234, 262, 299, 306, 363
 Patnos 61
 Payalı 18
 Payaslı 373
 Pazarbeleni 270, 312, 325
 Pazarcık 21, 89, 133, 221, 229, 238, 264, 287,
 298, 309, 367, 396
 Pazarkayı 69
 Pazarlık 299
 Pazarören 33, 96, 97, 307, 326
 Pazarsu 346
 Peçenek 53, 56, 65
 Pehlivan 54, 166, 168, 364, 396
 Pehlivanlı 61, 76, 78, 84, 111, 166, 167, 168,
 169, 182, 212, 261, 266, 287, 296, 316,
 318, 328, 359, 365, 396
 Pehlivanoğulları 167

Pekmezci 256, 259
 Pekmezli 104, 180, 259, 309
 Pelidcik 244, 247
 Pelitözü 261
 Pembe 162
 Pembecik 228
 Penek 300
 Perçem 340, 385
 Pernik 118
 Pertek 198
 Pervazlık 149
 Peyniryemez 211, 273
 Pinili 231
 Pir 268, 275, 395
 Piramer 264
 Pirbeyli 135, 395
 Pirhacılı 255
 Pirifakılı 130
 Pirköy 136
 Pirlı 87, 94
 Piroğlu 323, 324, 390, 395
 Pirveli 200
 Pınacık 309
 Pınar 174, 251, 253, 287, 382
 Pınarbaşı 12, 30, 31, 33, 71, 74, 81, 83, 84, 85,
 88, 94, 96, 97, 103, 105, 118, 123, 126,
 127, 128, 129, 130, 133, 134, 135, 140,
 141, 146, 148, 152, 153, 166, 172, 182,
 191, 193, 197, 203, 207, 208, 210, 213,
 216, 219, 225, 234, 235, 238, 239, 251,
 252, 256, 258, 261, 274, 279, 280, 285,
 290, 295, 303, 304, 305, 307, 314, 315,
 316, 318, 320, 325, 326, 329, 330, 333,
 334, 335, 336, 337, 338, 345, 346, 349,
 353, 355, 356, 358, 359, 361, 362, 363,
 368, 371, 373, 380, 384, 387
 Pınarçay 104
 Pınarcık 118, 132, 290, 331
 Pınarı 128, 165, 376, 384
 Pınarkaya 195, 223, 289
 Pınarkırmelik 169
 Pınarkuyusu 124
 Pırnazçiftliği 388
 Pöhrenk 115, 118, 156, 175
 Pöhrenkli 118, 129, 276
 Pöhrenklice 118
 Pöhrenklüce 118, 129, 276
 Polatlı 156, 329, 356, 357, 383
 Postallı 309, 335

Poturga 243
 Poyraçlı 79
 Poyraz 71, 73, 88, 89, 90, 102, 135, 143, 181,
 300, 358
 Poyrazini 90
 Poyrazlı 72, 194, 195
 Poyrazoğlu 90
 Pulpah 75, 78
 Pulpak 78
 Pulpınar 207, 274
 Pünek 118
 Pürçekli 81
 Pürenli 117, 118
 Pürnek 52
 Pürtek 118
 Pürviranı 177
 Pusad 208, 209, 370
 Pusatlı 156, 306, 370
 Pusatlıoğlu 370

R

Rahmanlar 213, 223, 231
 Rahme 375
 Rakka 10, 47, 48, 62, 76, 87, 88, 89, 90, 99, 102,
 105, 108, 114, 115, 116, 121, 145, 146,
 147, 148, 150, 154, 156, 161, 164, 167,
 173, 182, 183, 188, 199, 202, 205, 222,
 223, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 238,
 243, 250, 261, 262, 266, 268, 272, 273,
 274, 285, 287, 289, 292, 294, 296, 297,
 302, 304, 316, 324, 328, 336, 351, 357,
 359, 360, 361, 366, 368, 385, 393, 394,
 396, 397
 Ramazan 232, 262, 288
 Ramazanfakılı 288
 Ramazanlı 132
 Rauf Denктаş 61
 Recepavcı 125, 295, 359
 Recepli 158, 161, 181, 293, 304, 306, 359, 360,
 377
 Recepli Avşarı 158, 359, 377
 Refaiye 271
 Remman 145, 287
 Remman Nehri 145
 Rençberli 85
 Resulöyüğü 382
 Reşvan 205
 Reyhan 316

Reyhanlı 82, 173, 180, 182, 305, 316, 317, 320, 396
 Rişvan 47, 57, 118, 165, 181, 203, 204, 205, 207, 211, 220, 222, 223, 224, 242, 243, 262, 285, 301, 333
 Rişvanoğlu 205
 Rişvanoğulları 205
 Rize 88, 108, 183, 292
 Roma 110
 Rudikanlı 214
 Ruhlu 209
 Rum 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 36, 26, 40, 41, 42, 45, 46, 49, 69, 72, 74, 79, 80, 82, 84, 85, 87, 97, 100, 114, 117, 129, 130, 142, 146, 147, 153, 157, 161, 208, 209, 214, 217, 234, 243, 253, 263, 264, 276, 284, 295, 310, 313, 314, 318, 322, 339, 345, 349, 352, 369, 370, 376, 388, 389, 392
 Rumdiğin 32, 139, 279
 Rumeli 11, 34, 61, 72, 79, 80, 82, 84, 100, 114, 115, 117, 123, 147, 243, 274, 276, 282, 392
 Rumevi 222
 Rumi-Bereketli 222
 Rumiyanlı 205, 222
 Rumlu 60, 375, 382
 Rumluisa 283
 Ruslar 48, 178, 209, 215, 225, 234
 Rusya 73, 86, 281

S

Sabancı 93
 Şabanlı 105, 350
 Şabanözü 34, 50, 70, 88, 92, 95, 96, 97, 101, 111, 125, 157, 174, 177, 178, 179, 182, 185, 187, 200, 209, 211, 237, 240, 259, 279, 292, 294, 296, 302, 312, 330, 333, 341, 342, 344, 347, 357, 385, 392, 393, 395, 396
 Sabir 57
 Sablı 251, 253
 Sablı Bölüğü 251, 253
 Sabripınarı 288, 289
 Saçan 296
 Saçıkara 71, 96
 Saçın 296

Saçlı 111, 178, 390, 391
 Saçlı Ceridi 390
 Sacur 115
 Şâd 279
 Sadaka 205, 221
 Sadakakuyusu 221
 Sadaklu 221
 Şadan 270
 Sadeddinoğlu 59
 Şadgeldi 270
 Şadi 130, 269, 270
 Şadibeğ 154, 270
 Şadihacı 270
 Şadili 60, 260, 261, 266, 268, 269, 270, 271, 272, 281
 Şadilioğlu 270
 Şadiyan 270
 Şadiyye Tarikatı 269
 Sadık 7, 102, 219
 Şadımanlı 234
 Sadullahoğlu 306, 370
 Safalı 73, 181, 198
 Safdağı 149
 Safekanlı 73
 Safevî 229, 230, 269, 375
 Safeviler 60, 112, 120, 158, 270, 355, 396
 Safioğlu 186, 217, 341, 342
 Safiyyüddünlü 301
 Saffkanlı 73
 Sağanda 10
 Sağdinli 376, 384
 Sağirik 349
 Sağır 363
 Sağlıcak 115
 Sağlık 338
 Sağmal 376, 384
 Sağpazarı 341, 356
 Sağrıçı 258
 Şahan 132
 Şahbaz 189
 Şahbey 337
 Şahbudak 67, 127, 130, 186, 203
 Sahil Ceridi 397
 Şahin 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 33, 39, 40, 42, 59, 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78, 87, 89, 91, 92, 93, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 110, 111, 117, 118, 119, 127, 133, 136, 138, 140, 144, 146, 150, 155, 163, 164, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174,

- 177, 179, 181, 183, 184, 187, 188, 189,
192, 194, 195, 197, 198, 201, 204, 206,
207, 208, 210, 212, 214, 219, 223, 224,
228, 229, 230, 232, 233, 235, 238, 239,
242, 243, 247, 248, 250, 255, 258, 260,
264, 266, 268, 271, 272, 280, 283, 285,
291, 292, 293, 296, 303, 304, 308, 312,
319, 320, 325, 326, 335, 336, 338, 339,
345, 347, 350, 352, 356, 359, 367, 373,
383, 389, 394, 395, 397
- Şahinali 103
Şahinbaz 239
Şahinefendi 98, 168
Şahinkaya 104, 106, 137, 162, 166
Şahinler 282
Şahinoğlu 319
Şah İsmail 122
Şah Kulu 117, 119, 122, 365
Şahmelik 169, 331
Şahnaçemen 17, 72, 100, 146, 152, 156, 175,
192, 193, 281, 332, 333, 346, 349, 388,
399
Sahra 33, 282, 369
Sahralar 33
Şahruh 52, 67, 126, 130, 131, 133, 134, 179
Şah Ruh 127
Şahruhbeğ 200
Şahsuvaroğlu 130
Şah Veli 60, 117, 118, 119, 122
Şahyörükleri 249, 254
Sak 188
Saka 55, 115, 199, 201, 363, 370
Saka-İskit 55
Saka-İbüzürk 370
Sakalar 55, 56
Sakalduba 147
Sakaldutan 114, 123, 143, 336
Sakalin 88
Sakallı 390, 396, 397
Sakallıca 147
Sakallı Cerid 397
Sakalu 181
Sakar 244
Şakar 244
Sakarbağları 142, 361
Sakarca 156, 265, 311, 393
Sakarcaören 244
Sakarçiftliği 162, 290, 305, 334
Sakca 186, 245
Sakçalı 331, 361
Sakçalı yaylası 361
Sakcanan 190
Sakcatlı 190
Sakcı 132
Sakciarpalık 101
Sakıncı 364
Şakırğa 243, 244
Sakız 101, 124, 376, 384
Sakızabdal 384
Sakız Divanı 124
Saklan 127, 135
Saklavcı 335
Şakracık 233
Salahoğlu 185, 310
Salar 57
Salardamı 298
Salarlı 266
Salavatlı 107
Salgur 57
Salihi 284
Salihler 169
Salihli 169, 376, 394
Salman 43, 52, 67, 77, 127, 128, 159, 186, 187
Salmandikek 128
Salmanfakılı 200, 295
Salmanlı 10, 37, 43, 53, 59, 75, 82, 85, 90, 91,
103, 107, 108, 120, 124, 127, 128, 134,
135, 149, 151, 161, 168, 178, 185, 186,
187, 188, 189, 190, 206, 215, 237, 239,
250, 263, 267, 285, 292, 293, 301, 308,
313, 318, 339, 351, 353, 358, 362, 363,
365, 366, 367, 372, 378, 384, 392
Salmanlı Sağır 103, 127, 190, 318
Salmanlıyurdu 187
Salmanoluğu 315
Salmanpınarı 187
Salonta 24
Salpak 168
Saltık 61, 77, 180, 198, 242, 256, 268, 271, 272,
281, 334, 340, 361
Salur 53, 59, 65, 174, 209, 227, 228, 230, 241,
244, 265, 273, 323, 364
Salur'u büyük 323
Salur'u küçük 323
Şam 57, 59, 67, 68, 104, 112, 113, 126, 173,
202, 263, 288, 295, 301, 323, 396
Samağar 133, 220, 257, 320, 346
Saman 172

- Samanbet 170
 Şaman-izm 109
 Samankaya 152, 173, 210, 328, 357, 360
 Samanyemez 173
 Şamardı 26, 113, 141, 145, 174, 193, 197, 207,
 208, 233, 234, 246, 252, 257, 288, 326,
 336, 355, 360, 363, 375, 391
 Şambayadı 60, 111, 112, 113, 123
 Şam Beğ 113
 Sami 37
 Şamili 236
 Şamlı 60, 113, 181
 Şamlılar 234
 Samsun 59, 96, 99, 116, 157, 159, 184, 218,
 270, 277, 379
 Samur 205, 213
 Samur Ağa 213
 Samut 196
 Şam Yörükleri 126
 Sancak 10
 Sancı 185, 254, 268, 306, 364
 Sancılı 364
 Sandala 322
 Sandı 116
 Sandıklı 238, 267, 299, 324
 Santarla 200
 Sapa 40, 86, 329, 350, 379
 Sapan Urban 73, 90
 Sapayer 132
 Saplu 251
 Sapmaz 76, 81, 249
 Şarabdar 137
 Saraçlı 117
 Saraçoğlu 117
 Saratlı 288
 Saray 38, 150, 168, 186, 301, 308, 382
 Saraycık 81, 97, 184, 223, 261, 264, 283, 324,
 361, 363, 368
 Saraycıklı 264
 Saraykent 45
 Saraylı 104, 163, 206
 Sarayözü 382
 Sarbaş 114
 Sargın 343
 Sargun 343
 Sarıabdal 129, 276
 Sarıağıl 93
 Sarı Ahmedli 154
 Sarıaltın 196, 280
 Sarıatlı 286
 Sarı Baba 370
 Sarı Balcılı 189
 Sarıbulak 360
 Sarıca 123, 130, 137, 173, 174, 234, 255, 309,
 312
 Sarıcalar 75, 97, 99, 112, 143, 173, 174, 185,
 202, 242, 263, 278, 307, 309, 316
 Sarıçam 350, 383
 Sarıçiçek 70, 127, 131, 132, 181, 328, 348, 359
 Sarıçiçek çiftliği 328, 348
 Sarıçiçek-Karamaz yaylası 131
 Sarıçimen 73, 92
 Sarıçubuk 369
 Sarıdemir 116
 Sarierik 180
 Sarıfakih 115, 370
 Sarı Fakılı 306, 370
 Sarıfatma 278
 Sarıgazi 79
 Sarıgüney 79
 Sarıhacılı 131
 Sarı Hacı 99, 370
 Sarıhalil 186
 Sarıhan 154, 221
 Sarı Han 278
 Sarıhasan 196, 357
 Sarıhasanlı 87, 230
 Sarıhıdır 106, 109, 162, 213, 310, 326, 329, 353,
 357
 Sarık 76
 Sarıkamış 167, 223, 237, 282, 365
 Sarıkaraman 27, 323
 Sarı Karaman 27, 323
 Sarıkavak 39
 Sarıkaya 44, 45, 46, 72, 85, 106, 121, 123, 132,
 144, 145, 155, 157, 158, 163, 172, 195,
 196, 212, 218, 225, 233, 240, 241, 268,
 276, 282, 289, 293, 294, 305, 310, 317,
 331, 349, 353, 354, 374, 375, 384, 385,
 386, 390
 Sarıkız 30, 121, 155, 181, 226, 234, 377
 Sarıkızderesi 387
 Sarıklı 78, 397
 Sarıkuluca 273
 Sarıkürklü 359
 Sarıkuzu 349
 Sarılar 68, 79, 80, 91, 114, 135, 140, 180
 Sarılık 163

- Sarımbeğ 261
 Sarımbeyli 70, 87, 168, 293, 295
 Sarımehmet 349
 Sarımehmetli 309, 325
 Sarımsaklı 32
 Sarıoğlan 10, 11, 104, 126, 149, 154, 155, 172, 184, 211, 220, 305, 322, 328, 349, 361
 Sarı Oğlan 154
 Sarıoğlu 375
 Sarıöküz 351
 Sarıömerli 303, 305, 382
 Sarıöz 375
 Sarı Şerefli 156
 Sarıseydi 113
 Sarışeyh 104, 130, 146, 186, 206, 234, 268, 366
 Sarışeyhli 376
 Sarısisvri 334
 Sarısüleymanlı 172, 186, 187, 326
 Sarısülü 334
 Sarı Tecerli 337
 Sarıtemurcu 185
 Sarıtopallı 327
 Sarıveli 316, 317
 Sarıyahşi 29, 197, 202, 210, 280, 305, 319, 327, 329, 352, 357, 374, 388
 Sarıyaka 78, 150, 217, 232, 233, 300
 Sarıyar 165, 245
 Sarıyer 40, 164, 242, 350
 Sarıyirik 236
 Sarıyüce 7, 78, 161, 163, 180, 194, 269, 307, 308, 394
 Sarıyusuf 83
 Sarız 30, 31, 33, 85, 99, 105, 117, 126, 137, 152, 153, 156, 203, 219, 220, 224, 253, 261, 272, 303, 304, 305, 309, 312, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 345, 351, 354, 371, 373, 380, 398
 Şark Cenân 114, 115
 Şarkipare 12, 89, 107, 113, 114, 122, 147, 148, 212, 234, 260, 363
 Şarkışla 10, 11, 13, 15, 18, 19, 22, 74, 77, 94, 97, 101, 105, 106, 116, 117, 118, 127, 128, 132, 136, 146, 148, 152, 153, 155, 165, 168, 170, 171, 173, 182, 197, 210, 213, 224, 226, 227, 228, 233, 235, 245, 246, 251, 252, 254, 278, 290, 292, 296, 304, 308, 310, 312, 319, 325, 328, 331, 337, 340, 343, 344, 347, 349, 352, 356, 357, 359, 372, 374, 388, 390, 397, 398
 Şarkıyan 114, 148, 345
 Şarklı 113, 114, 137
 Şarklıyan 113, 114
 Şarktangelen 113
 Şarlak 244
 Sarnıç 86, 154, 255, 303, 366, 367, 391
 Sarsalı 306, 364
 Sarsap 111, 114, 161, 166, 176, 297, 318, 359, 362, 391
 Saruhan 123
 Sarvanlı 350
 Satanlı 137
 Satansar 338
 Satı 266
 Satılmış 231, 266
 Satılmışfakih 79
 Savat 172
 Savcı 323, 324, 325
 Savcılı 48, 231, 239, 265, 305, 323, 324
 Savcıoğlu 325
 Savcuğaz 325
 Savcun 116, 325
 Savucak 139
 Savurculu 136
 Saydam 159
 Saygılı 84
 Sayır 65
 Sayram 67
 Saz 41, 97, 106, 123, 124, 271, 298, 319, 338
 Sazak 253
 Sazgeçit 327
 Sazlıca 305, 393
 Sebet 334
 Şebikler 209
 Şebinkarahisar 9, 17, 18, 59, 192
 Secaeddin 27
 Seçen 262, 296
 Şefaattli 10, 36, 43, 44, 84, 95, 103, 108, 111, 121, 122, 137, 139, 168, 200, 265, 273, 285, 303, 310, 311, 326, 332, 341, 342, 352, 356, 377, 395
 Sefkanlı 73, 205
 Segiz 254
 Şehdiyarı 123
 Şehir-Abad 18
 Şehir Kayalı 299
 Şehirkişla 18
 Şehirkuruçay 156, 273
 Şehler 116

- Şehlin 387
 Şehmuslar 39
 Şehriyar 140
 Sekel 170
 Şekerbey 138, 207, 209, 379, 380
 Şekerderesi 129, 276
 Şekerhacılı 187, 188, 335
 Şekerli 241
 Şekeroğlu 207
 Seki 144, 221, 337
 Sekicik 144, 354
 Sekidam 144
 Sekili 49, 99, 131, 137, 144, 180, 186, 217
 Sekilik 144
 Sekilioğlu 246
 Sekizler 116
 Sekme 181
 Seksenuşağı 230
 Sekulum 154
 Seküsü 286, 311
 Selaili 298
 Selamat 176
 Selamlı 100
 Selcanan 190
 Selçikli 63
 Selçuklular 10, 302
 Selfek 257
 Selihhiye 272
 Selimoğlu 375
 Selimviranı 280
 Selmani 130
 Selmanlı 75, 294
 Selvili 327
 Semerkant 57, 163, 232, 294
 Şemi 104
 Semiryan 385
 Semle 353
 Şemseddinhalife 384
 Şemseddinli 384
 Şemseddün 376, 384
 Şemseddün Hacılı 376, 384
 Şemsettinoğlu 384
 Şenbağlar 224, 235
 Şendere 215
 Sendirme 253
 Senir 306, 349, 354, 359
 Senirköyde 237
 Şentürk 311
 Şerahlu 150
 Seram 252
 Seramin 257
 Serban 202
 Şeref 273, 274
 Şeref Ali 274
 Şerefeddinli 180, 273
 Şeref Efendi 273
 Şerefiye 21, 152, 206, 274
 Şerefli 108, 156, 261, 266, 273, 274
 Şereflikoçhisar 29, 87, 90, 93, 205, 213, 216,
 252, 326
 Şereflioğlu 274
 Serez 373
 Sergiz 13, 233
 Serik 96
 Serin 115, 290
 Serinyayla 357
 Serkis 42
 Şerkovanlı 181
 Serkurin 154
 Şermid Nökerleri 252
 Sevindik 103, 112, 127, 131, 179, 207, 236, 261
 Sevindikalanı 179, 198
 Sevindiklioğlu 131
 Sevir 15
 Sevkviranı 273
 Sevli 238
 Sevliçimen 261
 Seydi 140, 212, 229, 371
 Seydi Hacılı 371
 Seydiler 299
 Seydim 42, 266, 269, 286, 393
 Seydimçakallı 165, 204
 Seydimsultan 164, 204
 Seydisarayı 295, 299
 Seyfe 40, 223, 273, 293, 350
 Seyfeddinli 370
 Seyfettinbeyçiftliği 344
 Seyfi 150, 211
 Şeyh Ahmedli 154
 Şeyh Ali 129, 275
 Şeyh Alişir 262
 Şeyhbahri 200
 Şeyhbali 301
 Şeyh Bali 262, 265, 290
 Şeyh Barak 144, 145
 Şeyhbizinli 104
 Şeyhboğazı 375
 Şeyhçiftliği 186

Şeyh Çoban 100, 101, 242, 243
 Şeyh Ede-Bali 264
 Şeyheyup 87, 266, 339, 352
 Şeyhhalil 19, 85, 310, 343
 Şeyh Halil 19
 Şeyhhamza 239, 339
 Şeyhhasan 94, 124
 Şeyhhasanağılı 126
 Şeyhhasanlı 137
 Şeyhhasanoğlu 125
 Şeyh İbrahim 161, 162
 Şeyhilyas 296
 Şeyh Kasım 290, 296
 Şeyh Kemal 85
 Şeyhkızık 257
 Şeyhler 81, 163, 168, 181, 186, 198, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 339, 395
 Şeyhlerburnu 289
 Şeyhlerözü 265, 289, 290, 291, 293
 Şeyhli 52, 80, 93, 262, 288, 306, 389, 391
 Şeyh Merzuban 100
 Şeyh Mihmadlı 181
 Şeyhmirezban 21
 Şeyhmusa 108, 307
 Şeyhmustafa 42
 Şeyh Mustafa 226, 295
 Şeyhömerli 225, 373
 Şeyh Pehlivan 166
 Şeyhşami 49, 207
 Şeyh Şami 48, 49, 180
 Şeyhsinan 186
 Şeyhsüvar 130, 131
 Şeyh Süvar 127
 Şeyhyunus 290
 Şeyhyusuf 83
 Seyirçayı 208, 265, 319
 Seyitgazi 159
 Seyrilikhisarı 325
 Seyyid 94, 132, 138, 206, 266, 290, 377, 395
 Seyyidahmedli 107
 Seyyidvend 232
 Sibir 57
 Sibir-Sabar 57
 Siganlı 104
 Siğarıküçük 360
 Sikör 291
 Silahtar 197
 Silsüpür 60, 390, 396
 Şimşek 139, 200, 379

Sinan Evladı 306, 370
 Sincan 14
 Sindel 305, 321
 Sindelhüyük 78, 88, 170, 305, 338, 375
 Şingiller 232, 280, 284
 Sinop 219, 277, 322
 Sinsile 116
 Sipahi 132
 Sipahiler 116
 Sipahizade 155
 Şipkan 61
 Şiran 234
 Şiraz 297
 Şirefli 159
 Sislü 255
 Sisorta 17
 Şit 351, 352
 Sitti 127
 Sivas 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 45, 46, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 68, 69, 71, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 94, 96, 98, 19, 91, 20, 97, 19, 95, 102, 100, 101, 103, 105, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 127, 128, 130, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 148, 151, 152, 154, 155, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 181, 182, 183, 184, 188, 190, 193, 194, 197, 198, 199, 201, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 219, 220, 221, 222, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 255, 256, 257, 258, 260, 262, 264, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 290, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 304, 308, 309, 310, 311, 312, 314, 316, 319, 320, 321, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 347, 348, 350, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 366, 369, 371, 372, 374, 376, 381, 384, 388, 389, 390, 391, 393, 396, 397, 398

- Siverek 181, 201, 202
 Sivrialan 344
 Sivrikaya 257
 Sivrili 196, 386
 Sivritepe 13, 235
 Sıçan 262
 Sıçanlı 301
 Siddıklı 75, 76, 78, 81, 233
 Siddıklıkarşıoba 78
 Siddıklıortaoba 279
 Sıdık 275
 Sıdıklı 323
 Sıdıklıbüyükoba 78
 Sıdıklıdarboğaz 78
 Sıdıklıikizağıl 78
 Sıdıklıküçükoba 78, 159
 Sıdıklıkumarkaç 78
 Sıdıklıortaoba 78
 Sığırılı 375, 383
 Şıhbarak 103
 Şıhbarakoğlu 145
 Şıhkaraşar 77
 Şıhlar 76, 288, 289, 338
 Şıhlı 212
 Sınandı 321
 Sınasa 87, 101, 250
 Sıraçar 117, 252
 Sıraçlı 113, 117
 Sırçalı 315, 363
 Sırderya 57, 344
 Sırderya Nehri 57
 Sır'i Derya Nehri 222
 Sır-ı Derya 302
 Sırıklı 104
 Sırkıntı 61, 180, 352, 372
 Şırnaklı 306, 370
 Şırnaköyüğü 370
 Sıvara 149
 Şıvgın 7, 162, 197, 297
 Sofracık 123
 Sofraz 112, 123
 Sofrazbüyük 123
 Sofrazlı 123, 385
 Sofu Dedeli 327
 Sofular 70, 71, 87, 103, 133, 165, 247, 258, 292,
 304, 306, 308, 327, 328, 347, 360, 385
 Sofumahmut 328
 Sofuoğlu 328
 Soğan 370
 Soğanlı 373
 Soğucak 75, 343
 Söğüdcük 82, 132
 Söğüdkolu 146
 Söğüdlüce 154, 315, 387
 Söğütcük 250
 Söğütçük 116, 213
 Söğütlü 164
 Söğütlüce 320
 Söğütöyük 273
 Söke 99
 Söklen 59, 60, 180, 376
 Söklenoğlu 60
 Sökli Melik 74
 Sökmen 364
 Soku 89, 238, 367, 396
 Solak 197, 209, 210, 211
 Solaklar 210, 211, 239
 Solakoğlu 210, 211
 Solakoğulları 181, 211
 Sonisa 196, 263, 297
 Sonlarburnu 315
 Sorgun 45, 65, 69, 70, 74, 75, 76, 78, 80, 86, 87,
 96, 98, 99, 102, 103, 114, 122, 124, 127,
 147, 149, 150, 151, 155, 159, 162, 168,
 183, 185, 187, 194, 196, 201, 204, 206,
 209, 211, 213, 226, 256, 262, 263, 268,
 273, 280, 283, 287, 288, 292, 293, 300,
 302, 303, 310, 316, 319, 322, 325, 331,
 332, 334, 341, 342, 344, 347, 352, 353,
 355, 363, 365, 367, 371, 376, 382, 383,
 384, 395, 396
 Sorguntatlısı 322, 341
 Sorkı 65, 376
 Sorkun 376
 Sorkuncuk 261, 376
 Sorsavuş 40, 171, 350
 Soylalı 154
 Söylemez 57, 203, 204, 211, 213, 214, 262, 294
 Soysallı 333
 Subar 55, 375, 384
 Subaşı 32, 105, 136, 158, 357
 Suçan 262
 Suçanlı 301
 Suçatı 23, 168, 170, 331, 335
 Sucaüddin 83, 117, 149, 154, 160, 193
 Sücerek 236
 Suçlı 65
 Sudiğin 279

Sudulu 262, 288
 Sufıçardağı 135
 Suğlaci 94
 Sugözü 22, 168
 Suğur 197
 Su Han Evladı 81
 Süheylan 97
 Süksün 156, 198, 296, 304, 305, 306, 337, 370, 373
 Şükürderesi 129, 276
 Şükürderesi-Karcı 129, 276
 Şükürlü 180, 306, 370
 Şükürviran 370
 Sülacık 236
 Sulakyurt 34, 47, 48, 49, 75, 91, 114, 125, 157, 163, 167, 168, 176, 177, 184, 186, 193, 198, 207, 209, 226, 237, 243, 267, 277, 293, 294, 305, 311, 313, 318, 334, 337, 339, 346, 347, 352, 357, 378, 382, 384
 Sulduz 281
 Sülecik 236
 Sülemiş 93
 Sülemişli 203, 236, 237
 Süleyman 43, 59, 67, 127, 181, 186, 188, 203, 237, 262, 271, 364, 383
 Süleymancık 295
 Süleymanfakili 322
 Süleymanfakılı 133, 305, 309, 356
 Süleymanlı 25, 43, 52, 75, 81, 82, 124, 127, 128, 133, 162, 170, 178, 180, 186, 187, 188, 189, 190, 204, 205, 223, 231, 237, 248, 269, 289, 291, 299, 323, 324, 330, 366
 Süleymanlıkebir 91, 203
 Sultan 28, 34, 38, 58, 60, 61, 71, 75, 158, 206, 246, 271, 275, 294, 323, 375, 388
 Sultan Alparslan 58
 Sultanhanı 10, 28, 321
 Sultaniye 29, 253
 Sultankorusu 111, 114, 161, 166, 176, 297, 318, 359, 362, 391
 Sultanköy 18, 388
 Sultanlı 65
 Sultanturhasan 142
 Sulu 81
 Sülü 260, 288
 Suluçınar 71, 72
 Suludere 163, 164, 228, 230, 232
 Sülüklü 80, 357
 Sulusaray 329, 353

Süman 12
 Sümegem 145, 164
 Sümer 10, 11, 22, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 43, 44, 52, 55, 58, 59, 60, 61, 67, 69, 70, 71, 78, 79, 87, 88, 97, 98, 99, 103, 104, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 117, 119, 122, 124, 127, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 143, 145, 146, 148, 154, 155, 164, 166, 177, 179, 180, 186, 188, 191, 194, 195, 198, 201, 202, 226, 230, 243, 245, 247, 249, 255, 256, 259, 260, 269, 273, 275, 283, 296, 297, 301, 303, 310, 316, 318, 324, 326, 336, 337, 350, 351, 353, 371, 397
 Sunduköyüğü 388
 Sungur 37, 180, 393
 Sungur Bey 37
 Sungurlu 10, 34, 35, 37, 38, 40, 43, 47, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 81, 85, 86, 87, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 119, 121, 122, 124, 125, 130, 131, 132, 134, 137, 138, 139, 140, 143, 144, 147, 150, 155, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 206, 208, 209, 211, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 221, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 235, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 248, 250, 253, 254, 255, 256, 259, 261, 262, 263, 265, 266, 268, 269, 271, 272, 273, 274, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 286, 289, 292, 293, 294, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 305, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 315, 317, 318, 325, 326, 328, 329, 332, 333, 334, 335, 336, 339, 340, 341, 343, 344, 345, 346, 347, 349, 350, 356, 357, 358, 364, 365, 366, 371, 374, 377, 378, 380, 384, 385, 390, 393, 394, 395, 396
 Sunguroğlu 37, 180, 233
 Sungursekisi 393
 Sünnî 92, 226, 250, 270, 364
 Sünni Kürt 272
 Sünürlü 156
 Sur 57

Suracık 65
 Suriye 57, 63, 105, 116, 118, 167, 173, 203, 210,
 212, 273, 287, 297, 301, 316, 351, 352,
 397
 Sürmeli 58
 Sürtme 322, 360
 Suruç 201
 Sürüceler 382
 Şurunca 97
 Suşehri 11, 13, 15, 17, 18, 22, 23, 60, 72, 74, 83,
 84, 85, 100, 103, 131, 136, 152, 153, 158,
 168, 173, 183, 197, 207, 210, 221, 222,
 225, 231, 235, 239, 245, 253, 261, 271,
 279, 281, 286, 288, 297, 299, 303, 304,
 319, 320, 328, 329, 331, 332, 333, 343,
 346, 349, 357, 358, 360, 374, 381
 Susuz 143, 144, 187, 217, 223, 272, 282
 Susuzca 334
 Şuva 100
 Süvarözü 190
 Suvegenler 338
 Suvermez 90, 247, 252, 370, 373, 374
 Suyundik 170

T

Tabakhane 174
 Tabanı 285
 Tabanlı 48, 52, 181, 262, 269, 285, 286, 301,
 302, 391, 392
 Tabanoğlu 285, 286
 Tabğı 320
 Tabın 170
 Tablağalık 115
 Tabraklu 159
 Tabrazlı 79
 Taburoğlu 145
 Tacer 337
 Tacirli 107, 181, 233, 306, 335, 336, 397
 Tacın 12
 Taçlu 351
 Taçluviran 351
 Taf 82, 351
 Taflı 117, 118
 Tahar 203, 236, 313
 Taharlar 201, 236, 313
 Tahar-özü 313
 Tahir 10, 36, 161, 180, 378, 385, 10, 36, 161,
 180, 378, 385

Tahirabat 240, 300
 Tahir Hacı 180
 Tahirin 162
 Tahirli 375
 Tahm-ı İblis 235
 Tahtabadı 99
 Tahtakemer 80, 305
 Tahtalusun 128
 Tak 185
 Talas 33, 68, 74, 87, 94, 95, 101, 111, 133, 134,
 150, 162, 164, 166, 192, 197, 216, 219,
 282, 305, 349, 353
 Tanrıkulu 364
 Tanrıverdi 235
 Tanrıvermiş 93, 203, 235, 357
 Tapanlar 286
 Taraz 309
 Tarduş 291
 Tarhan 163, 168, 228, 279, 329
 Tarsus 119, 140, 141, 161, 291, 322, 350, 377,
 381
 Taşağıl 185, 186, 309, 327
 Taşahır 383
 Taşlı 181
 Taşlıgeçit 167, 346
 Taşlıkula 264
 Taşlıöyük 137, 384
 Taşoluk 341
 Taşpınar 27, 156, 296, 373, 382
 Taştımur 291
 Tatar 43, 56, 60, 61, 68, 104, 117, 136, 138, 154,
 180, 225, 349, 353
 Tatarargı 156, 351
 Tataristan 86, 372
 Tatarlu 155
 Tataryeğenağa 223
 Tatbekir-li 156
 Tatlı 85, 180, 256, 266, 273, 394
 Tatlıcak 116, 150, 167, 172, 334
 Tatlısu 216, 218, 219, 232, 335
 Tavaözü 146, 312, 343
 Tavşan 331
 Tavşanalanı 114
 Tavşanbayırı 117, 156
 Tavşanlı 16
 Taycı 305, 320
 Taydepe 88
 Taygı 320
 Taygı Avşarı 320

- Tayip 200
 Taylan-lı 220
 Taylu 246
 Tayluca 97
 Tayyibli 80
 Tazehurmatu 150
 Tazlaklı 375
 Teber 320
 Teberoğlu 320
 Teberrük 305, 320
 Teberrükhacılılı 371
 Tebras 363
 Tebriz 58
 Tecer 335, 337
 Tecer Baba 337
 Tecer dağı 337
 Tecir 336, 337
 Tecirli 200, 335, 336, 337
 Tefkur kale 94
 Teğen 279
 Teğın 279
 Teke 59, 65, 117, 119, 120, 203, 243
 Tekecik 120
 Tekederesi 120
 Tekekürdü 236
 Tekeli 11, 60, 90, 119, 120, 180, 181, 299, 376
 Tekelioğlu 120
 Tekeli Şah kulu 11, 119
 Tekir 74
 Tekirdağ 136, 188
 Tekke 18, 142, 143, 164, 293
 Tekkeköy 139
 Tekmen 353
 Tekneçukur 309
 Tekür 363
 Telafer 150, 176, 289, 301, 382
 Telin 23
 Telviran 151
 Temurcu-oğlu 180
 Temurhanlı 107, 137, 165
 Tencirli 335
 Tenos 18
 Teoman 63
 Tepe 14, 158, 183, 290, 309, 324
 Tepealagöz 85, 96, 229, 278
 Tepecik 73, 198, 200, 259, 278, 380
 Tepefakılı 76, 156, 341
 Tepekütüğün 151, 177, 265
 Tepesidelik 351
 Tercan 342
 Terekeme 281
 Terkan Hatun 214
 Terkanlı 204, 261
 Terkasan 219
 Terken 181, 214, 215, 235
 Terkeş 216, 219
 Terkeşli 216, 219
 Terkeşlioglu 219
 Terkeşoğlu 219
 Terkişan 150, 214, 216, 217, 232
 Terkiyan 214, 215, 216
 Terlemez 290
 Terme ovası 311
 Terzi 306, 313, 314
 Terziler 313, 375
 Terzili 150, 305, 313, 339
 Terzioğlu 314
 Tetikebir 174
 Tevekkel 316, 317
 Tevekli 265, 317
 Tiğın 279
 Til 90, 116, 118
 Til'asa 116
 Tili 260
 Tilki 76, 118, 205, 374
 Tilkiler 219
 Tilkili 76, 97, 117, 118, 219, 329
 Tilköy 155
 Timur 59, 73, 113, 126, 154, 251, 363, 375
 Timurcu 344, 363
 Timurhanbeğ 262
 Timurhisar 373
 Timurlu 33, 111, 306, 363
 Tire 234
 Tirikli 116
 Tirken 214
 Tirkeş 181, 216, 217, 218, 219, 226, 228, 232,
 233, 335, 339, 375, 379
 Tirkeşin 219
 Tirkeşkaya 216, 217, 218
 Tirkeşzade 219
 Tirme 364
 Tıglı 241
 Tıknaçoğlu 317
 Tımarlı 88, 137, 264
 Tıraş 221, 222
 Tırpan 133
 Tobalı 251, 254

- Tödürge 210, 244, 289, 304, 348
 Toğanlı 117, 122, 166
 Toğan Şah 122, 178
 Toharistan 63, 236, 313
 Toh Demir 86
 Töhmerek 111
 Töhmaetli 177
 Toht 51, 164, 204, 206
 Tohtamış 120
 Tohtimurlu 86
 Tok 73, 86, 90, 119, 127, 180, 296, 306, 308, 332, 346, 353, 373, 374
 Tokalı 316, 317, 381
 Tokat 9, 11, 15, 16, 19, 20, 21, 37, 38, 40, 45, 46, 58, 59, 94, 96, 111, 118, 119, 139, 144, 147, 151, 157, 203, 214, 260, 262, 289, 298, 308, 329, 332, 397
 Tokatlı 308
 Tokeli 316, 317
 Toker 201
 Töker 201
 Toklar 22, 31, 246
 Toklu 377, 380, 381
 Toklucak 380
 Toklu Gümüş 380
 Toklulu 212, 373
 Toklumen 324, 380, 392, 393
 Tokluoğlu 380
 Tokullu 316, 317
 Tokumaz 90, 135
 Tokuş 181, 267, 355, 377
 Tokuzcu 237, 238, 266, 267
 Tokuzin 149
 Tokuzlu 237
 Tölek 170
 Tolga ?? 224
 Tolunoğlu 57
 Tomarza 22, 30, 31, 80, 82, 91, 103, 105, 120, 126, 132, 133, 137, 145, 152, 156, 158, 166, 170, 183, 193, 225, 234, 238, 246, 259, 269, 291, 297, 304, 305, 308, 309, 312, 325, 331, 338, 339, 340, 343, 344, 348, 352, 358, 361, 370, 371, 386, 398
 Tombak 137
 Tombul 96
 Tombuloğlu 7, 96
 Tondunlu 397
 Tonos 18
 Tonra 63
 Tonus 13, 15, 18, 19, 21, 22, 359, 360
 Topaç 123, 124, 131, 180, 224, 237, 251, 254, 262, 263, 347, 366, 367, 391
 Topaçtemirli 254
 Topağlı 93
 Topakabdal 132, 298
 Topak-Çoğun 298
 Topakkaya 298
 Topaklı 25, 138, 262, 298
 Topalali 76
 Topaloğlu 212, 227, 230, 336
 Topayan 231
 Topçu 170, 171, 342
 Topkaya 268
 Toprakdepe 252
 Topsöğüt 318
 Topulyurt 155
 Topuz 96, 189, 237, 238, 239, 240, 241, 347, 350
 Topuzdağı 239
 Topuzoğlu 238, 239, 240, 242
 Topuzoğulları 238, 239
 Topuzsarayı 170
 Toran 319
 Töre 144, 145
 Toroslar 395
 Torumtay 194
 Torun 208, 219, 316, 318, 319, 373, 398
 Torunan 197, 319
 Torun Han 318
 Torunlar 180, 316, 318, 319, 338
 Torunoğlu 318, 319
 Toruntay 195, 197, 319
 Toruntaylı 197
 Tosbağa 71
 Tosun 93, 137, 337, 354, 389
 Tosunbükü 148
 Tosunburnu 171, 204, 213
 Tosuncuk 103, 261
 Tosya 38, 41, 111, 165, 204
 Totali 357
 Totan 209
 Toturga 243, 244
 Tovuz 281
 Toy 97
 Toyaklı 97
 Toybuk 97
 Toyca 234
 Toyhane 76, 367

- Toylu 71, 97
 Toy'oglu 97
 Toyran 228, 233
 Tozan 16
 Tozanlı 16, 83, 248, 249, 288, 337
 Tozgün 213
 Tozlu 219
 Tozluburun 184, 200
 Tozluyurt 111
 Trabzon 17, 18, 108, 116, 117, 150, 283, 289, 292, 393
 Trakya 292
 Tüccarlı 180, 305, 321
 Tufanlu 117
 Tuğcu 38, 149, 241
 Tüğen 201
 Tuğlu 228, 238, 239, 241, 259, 284
 Tuğlu Dokuzu 238, 239, 241
 Tuğluk 241
 Tuğrul Bey 58
 Tülünk 193
 Tuman 328
 Tumlan 46, 133
 Tunç 85, 284
 Tunceli 56, 77, 108, 109, 198, 242, 243, 270, 271, 272, 340, 367
 Tur 53, 81, 137, 141, 142, 143
 Tür 142
 Turaçayırı 115
 Turahanlı 306, 313
 Turalili 172
 Turalili-pusad 172
 Turan 58, 63, 81, 133, 278, 372, 390
 Turanlı 115, 225, 372
 Turasan 142
 Turası 103
 Turbatlı 65
 Turdu 143
 Türgiş 57, 216, 225, 226
 Türgişler 56, 109, 216, 233
 Turgud 93
 Turgutlu 60, 103, 158, 159, 174, 206
 Turhan 180, 372
 Turhanlı 81, 146, 200, 340, 372
 Turhasan 141, 142
 Turhasanlı 107, 137, 141, 142, 180
 Türkan 171, 186, 214, 215, 285
 Türkandarlı 214
 Türkanlı 52, 104, 205, 214, 302
 Türkeş 62, 216, 217, 218, 219, 232, 233
 Türkeşan 78, 214, 216, 217, 232, 233
 Türkistan 55, 120, 126, 143, 194, 203, 210, 240, 278, 282, 372
 Türkkürdü 203, 207
 Türkler 53, 55, 56, 57, 58, 68, 106, 110, 176, 201, 212, 216, 292
 Türkmen 9, 11, 25, 29, 47, 52, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 65, 68, 71, 75, 76, 77, 78, 80, 84, 88, 89, 90, 91, 93, 98, 99, 102, 104, 105, 109, 112, 114, 115, 118, 119, 120, 131, 140, 141, 143, 144, 146, 147, 149, 150, 153, 154, 155, 160, 161, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 171, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 190, 195, 196, 197, 199, 203, 204, 205, 122, 205, 126, 207, 208, 209, 210, 215, 216, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 232, 234, 235, 237, 238, 241, 242, 243, 246, 254, 256, 257, 260, 262, 263, 268, 270, 271, 272, 274, 277, 281, 284, 285, 287, 288, 289, 294, 296, 298, 300, 301, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 326, 327, 328, 329, 334, 335, 338, 340, 347, 351, 354, 356, 360, 362, 365, 366, 371, 373, 375, 376, 379, 380, 382, 385, 390, 396
 Türkmen Ekradı 54, 105, 203, 207, 210, 234, 294, 296
 Türkmenistan 63, 119, 282
 Türkmensarılar 162
 Türkmen Viranı 375
 Türk Mihmatlı 302
 Türkoğlu 164
 Turku 58
 Turnaçukuru 150, 151, 193
 Turnan-i Taifi 305, 321
 Turnaoglu 395
 Turudlar 93, 143
 Türüdüler 311
 Türük 53, 64
 Turumçı 65
 Turuş 221
 Tutak 364
 Tutakkaya 149
 Tutaş 97, 111, 165, 254, 389, 390
 Tutgak 181
 Tutluca 97, 178, 312
 Tutuş 251, 254

Tuvadın 58, 63
 Tuz 142, 213, 290, 310, 346, 373, 374
 Tuzgün 213
 Tuzhisar 11, 32, 98, 247, 339
 Tuzhurmatu 150
 Tuzla 277, 386
 Tuzlacık 172
 Tuzlagözü 21, 117, 145, 211, 333, 347, 386
 Tzitos 34

U

Uç 52, 69, 75, 87, 91, 105, 111, 150, 172, 174, 175, 180, 292
 Uçağıl 82
 Üçargun 385
 Uçarı 264
 Üçbaşı 143
 Uçbeyi 174
 Üçborlu 107
 Üçdam 165, 271, 357
 Üçdepe 126, 257
 Üçgazi 338
 Üçhisar 26, 83, 175, 247, 251, 257, 382, 397
 Ucigi 174
 Üçkapı 375
 Üçkapılı yaylası 72, 380
 Üçkaraağaç 385
 Üçkaz 327
 Üçköy 245
 Üçkubbe 115
 Üçkurgan 159
 Üçkuyu 127, 171, 204, 382
 Üçok 37, 53, 64, 65, 335, 374
 Üçoluk 228, 232
 Uğrak 185, 290
 Uğrubasanlı 375, 388
 Uğrukızıl 261
 Uğrusarı 139, 382
 Uğurlu 290
 Uğurludağ 34, 39, 72, 85, 86, 92, 95, 99, 101, 102, 104, 105, 109, 118, 121, 125, 160, 162, 163, 167, 170, 183, 186, 187, 193, 198, 200, 215, 224, 227, 228, 229, 230, 232, 242, 256, 259, 263, 264, 265, 271, 283, 296, 301, 302, 307, 312, 313, 318, 319, 334, 338, 341, 351, 353, 357, 365, 367, 372, 378, 379, 380, 385, 392, 396
 Uğurluşey 290
 Ulaklı 209, 237
 Ulaş 19, 105, 116, 123, 127, 128, 155, 197, 211, 215, 221, 263, 270, 288, 294, 304, 322, 325, 328, 329, 330, 331, 337, 344, 361, 374, 375, 376, 377, 391
 Ulaşlı 137, 207, 376, 377
 Ulubek 388
 Ulubük 381, 382
 Ulucak 80, 253
 Uluçınar 375
 Uludöğer 201, 235
 Uluğ Türük 64
 Ulu Kamanlı 256, 257, 314
 Ulukargın 249
 Ulukavak 213
 Ulukışla 27, 68, 76, 82, 85, 87, 137, 149, 193, 198, 202, 213, 220, 225, 231, 232, 238, 261, 270, 290, 296, 304, 305, 309, 317, 321, 338, 343, 350, 373, 390
 Ulupınar 115, 212, 223, 319
 Uluviran 80, 252, 257
 Uluyol 334
 Uluayörük 34, 52, 71, 79, 84, 114, 137, 230, 237, 245, 264, 273, 282, 353, 391, 392
 Ümidhalife 91, 172, 347, 395
 Ümmethacılı 80
 Umraniye 21
 Umutlu 81, 90, 98, 279
 Ünal 16, 177, 189, 313
 Urartu 56
 Urban 73, 90
 Urfa 56, 57, 62, 71, 77, 84, 93, 145, 181, 201, 202, 206, 213, 215, 238, 272, 273, 360
 Ürgüp 24, 25, 74, 77, 82, 85, 87, 89, 90, 94, 98, 103, 106, 107, 109, 114, 118, 127, 128, 131, 136, 142, 152, 153, 155, 158, 160, 162, 168, 171, 182, 192, 193, 197, 198, 201, 207, 210, 213, 225, 231, 232, 235, 236, 238, 239, 241, 245, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 267, 290, 293, 296, 304, 310, 314, 319, 320, 321, 322, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 335, 350, 353, 355, 356, 357, 358, 361, 362, 371, 372, 373, 374, 376, 386, 388, 393, 397
 Ürgüpkayası 136
 Urlu 39, 370
 Ürmiye 302
 Uruz 74, 101

Uryan-ı Müslim 74, 76, 87, 285, 304, 325
 Uşak 108, 251, 254
 Uşaklar 254
 Uşan 70, 81
 Üskül 335
 Ustaculu 60, 366
 Üşün 365
 Ütükyurdu 165
 Üveys 71, 94
 Uygun 56, 58, 59, 64, 110
 Üyük 195, 393
 Uzan 181
 Uzeyr 132
 Üzümcü 395
 Üzümlü 261
 Uzun 54, 115, 116, 117, 124, 128, 137, 149, 186,
 188, 203, 204, 220, 289, 290, 305, 321
 Uzunağıl 152
 Uzuncakuyu 236
 Uzunhamza 155, 339
 Uzunin 351
 Uzunisalı 306, 345
 Uzunivaz 71
 Uzunkaya 374
 Uzunlar 181
 Uzunlu 46, 137, 187, 246, 345
 Uzunluyu 175
 Uzunoba 236, 252
 Uzunoğlu 345
 Uzunpınar 204
 Uzuntumur 320
 Uzunviran 123
 Uzun yayla 203, 204, 220
 Uzunyurt 156
 Uzunziyaret 382

V

Vadiderziler 288, 299
 Vakarıbükü 84
 Vakıflar 33
 Van 58, 61, 282, 321, 381
 Varik 152
 Varnak 363
 Varsağ 374
 Varsak 52, 53, 60, 74, 93, 94, 119, 138, 161,
 170, 229, 251, 263, 298, 306, 308, 309,
 313, 327, 334, 361, 371, 374, 375, 384,
 385, 386, 387

Varsakderesi 146
 Vartan 305, 320
 Varto 58, 61, 270, 306
 Vazıldan 14, 221
 Vefai 94
 Veledi 101
 Veled-i Bıyıklı 261
 Veledli 93, 310, 340
 Velihacıçardağı 141, 142
 Velihanlı 101
 Venkük-Bükü 84
 Vezirköprü 41, 99, 164
 Viranağılı 236
 Virancık 304, 305, 321
 Virankadı 351
 Viranşah 169
 Viranşehir 50, 61, 105, 209, 336, 337

Y

Yabaaltın 181
 Yabak 234
 Yabalı 70, 81, 83
 Yabalı-Bödre 70, 81, 83
 Yabalıköşk 83
 Yabaltınlı 156
 Yaban 249, 305, 321, 340
 Yabaneri 52
 Yabanıkask 284
 Yabatsınlı 156
 Yabguları 194, 236, 313
 Yabracık 115
 Yad 54
 Yadiğarlı 262, 299
 Yağbağır 149
 Yağbasan 14, 180, 334, 335
 Yağbastı 334
 Yağcı 207, 334, 335
 Yağcı-Bedir 207
 Yağgu 302
 Yağlaklar 291
 Yağlı 111, 140, 153, 186, 238, 300, 306, 332,
 333, 334, 335
 Yağlı Baba 334, 335
 Yağlıca 239, 334
 Yağlıdere 334
 Yağlıoğlu 335
 Yağlıpınar 334, 335
 Yağmur 7, 223, 224, 225

- Yağmur Baba 225
Yağmurbeyli 225
Yağmurcuk 224
Yağmur Dede 225
Yağmurhüyüğü 224
Yağmurluarmutlu 225
Yağmurlubüyükoba 225, 265, 305
Yağmurlukale 225
Yağmurlukurtbeliyeniyapan 225
Yağmurlusarıuşağı 225
Yağmurlusayobası 225
Yağmurluseki 224
Yağmuroğlu 225, 386
Yağmuroğulları 225, 332
Yağmuröyük 224
Yağmurözü 79
Yağrancı 70, 81, 83, 92
Yahşi 180, 349
Yahşiçiftliği 349
Yahşihanlı 306, 349
Yahşi Hanlu 349
Yahşiviran 349
Yahyabey 349
Yahya Fakih 349
Yahyalı 25, 30, 74, 115, 131, 133, 136, 137, 164, 166, 197, 212, 221, 238, 246, 258, 269, 290, 292, 296, 305, 306, 309, 312, 321, 338, 349, 350, 353, 354, 356, 359, 361, 372, 375
Yahyapınar 253
Yaka 101
Yakacık 91, 134, 156, 378
Yakagüllüce 120
Yakakayı 69
Yakalı 96, 137
Yakatarla 290
Yakılar 375, 384
Yakup 7, 22, 36, 47, 48, 89, 103, 114, 129, 142, 166, 169, 174, 179, 190, 208, 210, 236, 248, 249, 262, 274, 276, 282, 288, 289, 294, 298, 299, 304, 336, 342, 349, 362, 375, 389, 393, 397
Yakupabdallı 174, 317
Yakuparpa 79, 357
Yakuplar 93
Yakuplu 186
Yakupluca 295
Yakupoğlu 235
Yalak 101
Yalakçayı 232
Yalakçukurören 78, 166
Yalaközü 106, 244
Yalanı 116, 197
Yalım 371
Yalınca 68, 127, 184
Yalıncaş 290
Yalmanlı 298
Yalnız 231
Yalnızagaç 209, 315, 346, 357
Yalnızagıl 79
Yalınzdam 124, 246
Yalınzın 140
Yalınztepe 319
Yalpagud 291
Yalu 315
Yamadı kebir 232
Yamhayr 295
Yanicak 188
Yanık 315
Yanıkara 327
Yanıkça 284
Yanıkkuşla 380
Yanoğlu 39
Yanoğlu 39
Yapağihisar 383
Yapak 325
Yapalı 330, 374
Yapar 193
Yaparı 192
Yaparlı 53, 65, 192, 193
Yapracık 304
Yaprak 85, 153
Yaprakhisar 80, 210, 352
Yapraklı 51, 105, 155, 170, 198, 199, 211, 226, 229, 239, 265, 279, 286, 292, 297, 315, 320, 345, 356, 378, 384
Yarağıl 145, 333, 347
Yaramış 116
Yarancık 310
Yaranlıca 257
Yarasa 79
Yarçekanlı 104
Yarhisar 83, 88, 252, 381
Yarıkpınar 83, 92
Yarımca 95, 237, 242, 307, 380
Yarımkaile 133, 217, 218
Yarımşöğüt 96, 106, 111, 159, 200, 266, 296, 344, 371, 380, 390

- Yarlıkuyu 391
 Yartan 306, 322
 Yassığıl 10, 36, 43, 136
 Yassica 80, 137, 193, 291
 Yassihisar 331
 Yassihöyük 193
 Yassıkışla 338
 Yassıpınar 141, 142, 151, 156, 230, 261, 382
 Yassivela 180
 Yassiviran 113, 165, 174, 313, 385
 Yatankavak 225, 385
 Yavani 145
 Yavili 181
 Yavru kurd 91
 Yavruturna 271, 292, 352
 Yavu 19, 68, 252, 310, 329, 357, 397
 Yavuz 60, 61, 71, 75, 158, 270, 284
 Yaycı 139
 Yayılar 138, 139, 257
 Yayıoğlu 139
 Yayığın 280
 Yayla 189, 319, 375
 Yaylaçayı 22
 Yaylacı 373
 Yaylacık 80, 99, 200, 242, 320, 385
 Yaylacıkseki 228
 Yaylagöze 224
 Yayla Hacı 375
 Yaylakçı 137
 Yaylı 396
 Yaylucagöl 132
 Yaz 122, 244
 Yazar 1, 2, 3, 194, 197, 224, 305, 324
 Yazgır 194
 Yazı 127, 139, 194, 197
 Yazıbaşı 137, 197
 Yazıbaydın 231
 Yazıcı 194, 195, 197, 198
 Yazıcık 329
 Yazıcıoğlu 120, 197, 198, 217
 Yazıcıoğulları 197
 Yazıhöyük 152, 155, 225, 310
 Yazıkınık 223
 Yazıkulak 147, 236
 Yazılı 87, 94, 101, 197, 219
 Yazıpınar 189, 322
 Yazır 53, 65, 90, 98, 127, 172, 194, 195, 196, 197, 246, 303, 312, 383
 Yazırhalil 194
 Yazırtaş 196
 Yazyurdu 24, 164, 183
 Yediağaç 290
 Yedigöl 154
 Yedioluk 137, 152, 156
 Yeğencik 155
 Yekbas 38, 92, 109, 259, 317
 Yelken 374
 Yelli 181
 Yelliburun 361
 Yellice 15, 17, 92, 107, 139, 273
 Yelliceyurdu 351, 362
 Yellideğirmencili 81
 Yellidere 257, 387
 Yelüz 238
 Yemliha 306, 309, 370, 371
 Yenialibudak 95, 156
 Yenibeğ 132, 237
 Yenibeğkavağı 236, 237
 Yeni Beğli 237
 Yenibektaşlı 346
 Yenibent 194
 Yenice 40, 107, 108, 115, 131, 154, 169, 171, 194, 200, 213, 233, 236, 264, 268, 270, 311, 350, 356, 374, 378
 Yenicek 377
 Yeniceli 177, 195, 257, 377, 378
 Yeniceözü 172
 Yeniceyurdu 172
 Yenicik 155
 Yeniçubuk 44, 97, 244
 Yenidoğancılı 82
 Yenidoğan-lı 283, 308
 Yenifakılı 46, 332, 371
 Yenihan 19
 Yeni Hasanlı 367
 Yenihayat 250
 Yeniil 10, 12, 37, 72, 74, 75, 79, 80, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 93, 97, 100, 102, 103, 107, 110, 113, 114, 115, 117, 118, 120, 122, 123, 125, 127, 130, 135, 136, 137, 138, 142, 144, 145, 147, 149, 151, 152, 153, 154, 156, 158, 161, 162, 164, 165, 166, 169, 171, 174, 176, 181, 182, 183, 188, 190, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 203, 207, 208, 210, 211, 212, 214, 219, 220, 235, 237, 238, 241, 244, 245, 246, 247, 249, 251, 254, 255, 257, 259, 260, 264, 266, 267, 268, 270, 273, 274, 275,

- 278, 281, 282, 283, 284, 287, 288, 292,
293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 301,
303, 306, 307, 309, 314, 316, 317, 318,
319, 321, 322, 325, 327, 331, 332, 333,
334, 336, 337, 338, 342, 344, 346, 348,
353, 355, 358, 359, 360, 361, 362, 363,
368, 369, 370, 372, 373, 378, 386, 387,
388, 389, 390, 391, 396, 397
- Yenikaradona 184
Yeniköy 223, 327
Yenili 293
Yenişabanlı 230
Yenişenli 294
Yenisey 63
Yenişeyhler 319
Yenisüksün 370
Yenitorunobası 319
Yeniyapan 75, 78, 106, 118, 146, 163, 167, 181,
192, 193, 200, 241, 312, 340, 346, 380,
390
Yeniyapar 140, 192, 193
Yeniyaylacık 296, 326, 357
Yeniyörük 99
Yenkoniye 35
Yerköy 10, 34, 43, 44, 49, 68, 78, 84, 88, 90, 92,
95, 100, 101, 102, 106, 108, 117, 121,
125, 133, 134, 136, 139, 143, 144, 145,
149, 150, 157, 163, 168, 179, 183, 184,
186, 187, 188, 189, 193, 200, 202, 211,
217, 224, 226, 227, 240, 250, 254, 256,
270, 272, 283, 285, 289, 290, 293, 296,
297, 300, 305, 308, 313, 318, 320, 349,
353, 358, 365, 371, 376, 378, 380, 393,
394, 399
Yerköylü 122, 137, 139, 315
Yerli 39, 102, 140, 183, 184, 228, 242, 367
Yesevi 55, 135, 138, 143, 159, 166, 216, 268,
303, 381
Yeşilbağ 91
Yeşilçat 179, 200, 352
Yeşildere 171, 183, 200, 240, 248, 290, 295, 325
Yeşilevler 296
Yeşilhisar 31, 65, 68, 85, 87, 108, 120, 156, 158,
163, 168, 173, 183, 213, 222, 269, 275,
293, 304, 305, 309, 321, 330, 331, 335,
339, 343, 353, 358, 373
Yeşilkent 31, 152, 345
Yeşilli 168, 324, 329, 390
Yeşilova 29, 173, 184, 308
- Yeşilöz 207, 236
Yeşiltepe 134, 183
Yeşilyayla 229
Yeşilyurt 17, 158, 223, 238, 284, 312, 319, 345
Yetikli 186, 187, 310, 340
Yetiş 119, 122
Yevanlı 291
Yevmül Hayr 93, 262, 295
Yiğenek 74
Yirce 137, 167, 225, 268, 278, 334
Yitikağıl 177
Yıkılğan 390
Yıkılmaz 132
Yılancı 221
Yılancıbası 98, 221
Yılanlı 205, 221
Yılanlı Baba 221
Yılanlıca 174, 221
Yıldırım 9, 59, 133, 144, 208, 228, 270, 336
Yıldırımviranı 155
Yıldız 53, 64, 65, 106, 133, 189, 238, 311, 317,
321, 389
Yıldızeli 13, 15, 19, 20, 21, 65, 68, 83, 85, 87,
99, 111, 116, 125, 136, 140, 142, 147,
155, 156, 162, 168, 176, 177, 183, 198,
213, 224, 225, 231, 235, 239, 241, 245,
246, 248, 249, 250, 252, 258, 259, 279,
297, 310, 314, 321, 329, 330, 331, 337,
342, 343, 344, 346, 354, 356, 357, 361,
372, 373, 374, 393, 397
Yıldız Han 53, 65
Yılınovacığı 71, 171
Yılmaz 7, 57, 63, 88, 93, 116, 133, 139, 163,
177, 190, 203, 237, 358
Yıva 53, 65, 93, 96, 120, 141, 155, 156, 252, 267,
275, 288, 329, 363, 369
Yıvalı 257
Yöbutkor 291
Yoğunpınar 105
Yollu 195
Yoncalı 95, 96, 200, 250, 343
Yörgüç 131, 306, 345
Yortan 83, 129, 186, 261, 305, 322, 349, 377
Yörücek 223
Yörük 54, 63, 69, 70, 96, 98, 101, 119, 189, 199,
204, 278
Yörükler 34, 68, 72, 79, 80, 82, 84, 100, 114,
115, 117, 123, 147, 243, 274, 276, 282,
392

Yozgat 7, 10, 22, 34, 36, 37, 40, 42, 43, 44, 45,
46, 47, 59, 60, 65, 67, 68, 69, 73, 79, 82,
84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 101, 102, 103,
105, 108, 111, 112, 115, 116, 117, 118,
121, 122, 125, 131, 132, 133, 134, 136,
140, 145, 148, 150, 151, 155, 159, 161,
162, 166, 167, 170, 176, 177, 179, 182,
183, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 198,
200, 205, 206, 212, 213, 214, 215, 216,
220, 221, 222, 226, 227, 234, 240, 245,
256, 258, 259, 262, 263, 265, 267, 268,
270, 278, 282, 287, 289, 290, 293, 295,
296, 297, 300, 305, 308, 310, 312, 317,
322, 325, 328, 332, 333, 334, 337, 338,
340, 341, 342, 343, 345, 346, 347, 350,
354, 359, 364, 367, 371, 376, 377, 379,
380, 382, 390, 393, 394, 397, 399

Y.Sazcağız 297

Yüce 100, 144, 218, 304

Yudan 375

Yukarıalagöz 96, 177, 198, 265, 278, 335, 342,
377

Yukarıbaydığın 279

Yukarıçatma 290

Yukarıçulhalı 312

Yukarıemirhalil 187

Yukarıhsangazili 100, 227, 254, 393

Yukarıkınık 44, 84, 118, 121, 122, 143, 156,
172, 184, 193, 238, 377

Yukarıörenseki 174, 218, 357

Yukarıöz 279

Yukarışih 96, 164

Yüksek 43, 337

Yüksekdanacı 337

Yüksekkaya 280

Yüksekli 70, 81, 83

Yumaklı 289, 292, 364

Yümrük 180, 183

Yünlü 103

Yunuslu 375, 382, 383, 387

Yüreğir 53, 65, 72, 93, 103, 141, 268, 287, 336,
376, 377

Yurgirkalesi 150, 151

Yurt 65, 243, 398

Yurtpınar 289

Yurtyenice 378

Yusuf Abdal 375, 381

Yuva 290, 312

Yüzdepare 82, 210

Z

Zahide 174

Zakirli 59, 180, 226, 242, 375

Zakiroğlu 103

Zalimli 311

Zamantı 11, 12, 30, 32, 43, 58, 103, 123, 125,
126, 127, 128, 129, 132, 141, 145, 154,
166, 204, 216, 221, 243, 253, 288, 304,
315, 316, 318, 322, 332, 348, 352, 359,
360, 363, 389

Zangı 159, 296, 344, 345, 380, 390

Zaviye 119, 365

Zaza 138, 166, 192, 198, 199, 272, 281, 282

Zekeriya Hacı 315, 364

Zekeriyalı 138, 181, 315, 397

Zemheri 137, 149

Zengi 159, 166, 343, 344, 345

Zengin 110

Zeynettin 59, 127, 181, 199

Zeyveli 105, 176

Zimtek 270

Ziyaret 82, 116, 130

Ziyaretkaya 280

Zor 145

Zorlu 88

SOYADI KANUNU:

Kitabımızda görüldüğü üzere alınan soyadlarının secere takibinde önemli bir etken olduğu kabul edilmiş, insanların ekseriyetinin aldıkları soyadını bağlı boy, aşiret ve oymaklarına göre aldığı gösterilmiştir.

“15 Maddeden oluşan 2525 Sayılı Soyadı Kanunu’nda “Aşiret, oymak, cemaat ve taifeleri” yakından ilgilendiren bazı maddeler,

Madde 3- Rütbe ve memuriyet, aşiret, yabancı ırk ve millet isimleri ile umumi edepelere uygun olmayan veya iğrenç ve gülünç olan soyadları kullanılmaz.

Madde 5- Mümeyyiz olan reşit, soyadını seçmekle serbesttir.

Madde 6- En büyük mülkiye memurunun vereceği müzekkere üzerine Cumhuriyet müddei umumi, 3’üncü maddedeki memnuniyete uygun olmayarak soyadı kullananların bu adı değiştirmelerini ve tarihte ün almış olanlara ilişkin anlatan adların hilafını iddia ile kullanılmamasını mahkemen isteyebilir.

Madde 10- Bu Kanunun tayin ettiği müddet geçtikten sonra soyadlarını değiştirmek isteyenler Kanunu Nedeninin bu bapta hükümlerine tabi olurlar.

Madde 11- Soyadlarını nüfus kütüğü ve doğum kâğıtlarına yazma işinde ihmali görülen memurlar hakkında kaymakamlar bir haftalığa, valiler on beş günlüğe kadar maaş kesme cezası verebilirler. Bu kararlar kati olup ilk ödenecek maaştan kesilir.” Denilmektedir.

1934 yılında yürürlüğe giren kanunun içeriği ve uygulanmasından anlaşıldığı üzere, “Mümeyyiz olan reşit, soyadını seçmekle serbesttir. Ancak, yabancı ırk-millet, rütbe, memuriyet, aşiret ve umumi edepelere uygun olmayan veya iğrenç, gülünç olan soyadları alınamaz” maddeleri ile

- “Ermeni, Rum, Arap” gibi Türk olmayan unsurlar kendilerine özgü soyadı alamayacakları ve aldıkları soyadının Türk ve Müslüman geleneğine uygun olması zorunluluğu, - Rütbe, Memuriyet sözcüğü ile “Müdür, Amir, Doktor, Tabip, Mühendis, Paşa, Albay, Yarbay, Binbaşı, Çavuş, Onbaşı” gibi unvanlar kastedilerek unvan ve rütbelerin soyadı alınamayacağı,

- Aşiret sözcüğü ile günümüzde kullanılan “cemaat sözcüğü” kastedilmiş ve “Yesevi, Vefai, Kalerleri, Babai, Şadiyye, Bektaş-î, Mevlevi, Bayram-î, Safevî, Haydari, Nakşî...” gibi tarikat adlarının soyadı alınmayacağı belirtilmiştir. Ancak, kişi “Bektaşoğlu, Bayramoğlu, Şadiyye” gibi tarikat kurucuları ile aynı silsileden geliyorsa bunun kapsam dışı olduğu kanunun uygulanışından anlaşılmaktadır.

Anadolu’da yurt tutmuş “Ermeni, Rum, Arap” gibi Türk olmayan unsurlar, kendi din ve milliyetlerine özgü soyadı alamamışlar, aldıkları soyadlarını zorunlu olarak Türk-İslam kültürüne uydurmuşlardır.

Günümüzde üzerinde büyük oyunlar oynanarak Oğuz kimliğinden uzaklaştırılmaya çalışılan Kürt ve Kürt Alevi’si adı almış aşiretlerimiz, bu gün olduğu gibi geçmişte de Oğuz kabul edilmiş ve “Kurmanç, Kurman, Kavili, Türkan, Terken, Koçkiri, Çakal, Rişvan” gibi aşiretlerinin ismi soyadı alınmasına kanuni sorun oluşturulmamıştır.

Araştırmacı Yazar
İsmail UÇAKCI
Türk Tarih Kurumu
(Emekli) Arşiv Şefi

BİLGE OĞUZ

